491.99-3
Π-92

ԲԱԲԱԵՐԱՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

A

DICTIONARY

ARMENIAN AND ENGLISH

2004

491.99-3
Պ-92
4785

ԲԱՌԱԲԱՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

ԱՀԽԱՑԱՍՏԵՂԱՒ

Ի ՅՈՎՀԱՆՆԷ ՊՐԻՆՏԵԱՆ ԱՆԳԼԻԱՑԻ

ԱՍՊԵՏԵ· Վ· Ա·

ՀՆՈՒՆՏՈՒԹԵԱՄԲ

Ի· ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՒԳԵՐԵԱՆ

M. A. Library
ARMENIAN SECTION

ՀՐՏՈՐ Բ·

Ի ՎԻՆԻՏԻԿ

ՏՊԱԳՐԵԱՒ Ի ԳՈՐԾԱՏԱՆ ՎԱՆԱՑ

ՄՐԲՈՑՆ ՂԱԶԱՐՈՒ·

ՌՄՀԴ·

4785-ա

35762-66

306-Ar4

A

DICTIONARY

ARMENIAN AND ENGLISH

BY

JOHN BRAND ESQ. A. M.

WITH THE ASSISTANCE

OF FATHER PASCHAL AUCHER

D. D.

VOL. II.

VENICE

PRINTED AT THE PRESS OF THE ARMENIAN ACADEMY

OF S. LAZARUS.

1825

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ի հաւասիկ գիրքի չորից ամաց հրատարակելոյ տպագրութեամբ Ա. Յ. Յարութիւն Ա արդասէտի Ի գերեան՝ իմոյ Ա արժապետի Ա բամեան բարբառ, զառաջին հատոր իւր Ընդլնական և Հայերէն՝ անագան ուրեմն ընծայեմք ի լոյս և զերկրորդս Հայերէն և Ընդլնական։

Պատճառ ցայս վայր յապաղման սորին՝ եղև անպարապուրթիւն անձինս Ընդլնիա յերեսաց առ մեզ զբաղմանաց. զի գիրքի Թողոյ իմ զԻնէտիկ՝ ուր սկսեալ էի գ օրինուն առաջիկայ հատորոյս, ոչ կարացի ի հայրենիս անդ անընդհատ պարապել ի գրաւորը վաստակս։ Մինչ իբր ակն ունիմ գտանել զնեբուն յապաղմանս ի լեզուասիրաց անտի։

Յայս աշխատասիրութիւն առաջնորդ կալայ ինձ զՀայերէն և զԱղղլնական համառօտ բառարանն տպագրեալ յամին 1817. և փոխանակ Ադղլնական բառից նորա եդի ի սմա զԸնդլնական հանդէպ Հայկականաց։ Այլ թէպէտ ունէի ի ձեռին և զՀայերէն գրաբառ բառարանն Ա Ծիկն Ա խիթարայ՝ առ ի ստուգել նովաւ զնշանակութիւնս Հայկական բառից, սակայն յայսմ մասին առանձին իմն ձեռնտու եղև ինձ նա ինքն Ի գերեան Ա արդասէտն։ Այլ ահա սովին օրինակաւ ժամանեցաք ի լրումն գործոյս՝ զոր արդ արձանացուցանեմք ի տիպ։

Ա յլ արժան համարիմ յուշ առնել իմոց աղգայնոց, թէ առաջիկայս աշխատասիրութիւն ի Հայ և Ընդլնական բարբառ՝ պարտի բաւական լինել նոցա առ այժմ, մինչև զկնի Ա ետմարանն սրբոյն Գ ազարու հանցէ ի լոյս զնորաշէն և զբազմամեծ բառարանն իւր Հայերէն. և յայնժամ ապա յաջողեսցի Այլոպայտոցս յօրինել զընդարձակ և բառարանս հատեմատ Հայկական նին։ Այլ այս է պատճառն, զի երկրորդ հատորս փոքրաքանակ գտանի քան զառաջինն. զի յաշխատասիրութեան սորին գնետ

գնացաք միայն վերոյիշատակեալ Հայերէն և Պաղտիական բառարանին. և ոչ կամեցաք յաւելուլ զբազմութիւն յոգնախուռն բարդեալ բառից, զորոց ընդհանակութիւն դիւրին է օտարացի իմաստասիրել յարմարոյ անտի, կամ ի պարզից եդելոց ի սմա։

Զընթացս բառարանիս զինի Հայկական բառից եդաք նախ ի վանդակի զԱեռական և զՈրծիական հոլովս Ունանց, և ըզՍահմանական և զԱատարեալ եղանակս Հայից։ Այս նշանակեցաք Ընդղիական նօտր գրովք զսկզբունս իւրաքանչիւր մասանց Խանի։ Եւ յետ այնորիկ կարգեցաք զԸնդղիական բառսն ըստ այլևայլ նշանակութեանց Հայկականին։ Յորս զնոյնանիշսն որոշեցաք ստորակիտիւ, և զտարբերութիւնս նշանակութեանց՝ է զի միջակիտիւ և ստորակիտիւ միանգամայն, և է զի կրկին կիտիւ. այլ սովին վարեցաք ուրանօր կարի լիմն տարբեր էին նշանակութիւնքն։

Ի սկզբան Հատորոյս եդաք զՀամառօտ սկզբունս Հայկազեան քերականութեան ի սկս Ընդղիացւոց և Ընդղիագիտաց։ Որպէս և ի վախճանի զգուշարութիւն ինչ Յատուկ անուանց ի Հայ և ՅԸնդղիական բարբառ։

Արդ զայս և աշխատասիրութիւն ի միասին ընդ առաջնոյ հատորոյն մատուիցէ ընծայեմք ի վայելս Ընդղիացւոց և Հայկազանց։

PREFACE

It was during a tour in Italy that the Compiler of the present Volume, while making a halt at Venice, was led amongst other objects of curiosity to visit the Island of S.t Lazarus, one of the many with which the Lagoon abounds, and which forms the residence of a Society of Armenian Litterati, having for their particular objects the dissemination of Learning in the East, and the Education of Youth from that part of the World. —

He was equally struck with the Beauty of the situation, the extreme neatness and order of the Place, and the very polite and hospitable manners of its Oriental Inhabitants; and while glancing over one of the beautiful Manuscripts of their collection, recalled to his Memory the words of W.m and Geo. Whiston, in the Preface to their Latin translation of the Armenian History by Moses Koronese, printed with the original at London in 1736. —*Dum nobis interea de Literarum Armeniacarum conditione cogitantibus Cl. Schroderi Grammatica sive Thesaurus Linguae Armeniacae peropportunè oblatus est; quem quidem librum ut inspeximus, ac tùm rei novitate moti, tùm elegantibus literarum formis atque Europeâ scribendi ratione aliquantulùm allecti, animi magis quam studii causâ, raptim pervolutavimus, ea inveniebamus ad Armeniacas literas incitamenta, quae animum incertum .... propemodùm perpulissent, nisi duae res summae ab eo incoepto nimium quàntùm abstrahere visae fuissent, quum nec Lexicon Armeniacum, satis ad eam rem idoneum, extaret, et Praeceptor omnino nullus adesset*. Fortunately for the Writer he found no want of Professors to satisfy the desire he immediately felt to acquire a language which according to the testimony of the same Cl. Schroder in his Thesaurus is, — *Antiquitate sua venerabilis, perfectione autem, atque utilitate sua Theologo, Historico, Philosopho et Philologo quam maxime commendabilis*.

For this end he solicited the aid of D.r Paschal Aucher,

one of the Armenian Society, who being acquainted with the English Language, and having taught Armenian to Lord Byron, had by his assistance afterwards published a Grammar of that tongue for the use of the English, who most obligingly consented to his proposal; and it was during his daily visits to the Island to avail himself of that Rev.d Gentleman's instructions, that he perceived much difficulty to arise from the want of an Armenian and English Dictionary, and therefore proposed to the consideration of the Professor the Compilation and Publication of such a work; who, seing its great utility and almost necessity to those who might wish to acquire the Armenian, or as it is by some called the Haicanian Tongue, through the means of the English, most condescendingly acquiesced, on condition that the Proposer should aid him in the Compilation of the second Volume — and that, notwithstanding his having scarcely recovered the fatigue of a similar work in Armenian and French. —

Every thing thus settled between us, the labour was begun, Doctor Aucher taking the first Volume English-Armenian, and the Writer the second Armenian English — reciprocally assisting each other, and having for our Guide and Model the abovenamed Armenian and French Dictionary, printed at Venice in 1817. —

As the former had the advantages of Solitude and Leisure, he terminated his part in three years and published his well executed volume: — but the Undertaker of the second volume, being, from unforeseen circumstances, obliged to return to England, where pressing Business prevented his working so incessantly, it has been with difficulty that seven years have brought him to the completion of his task, notwithstanding the aid of a Friend, to whom he takes this occasion to acknowledge his obligation. —

This volume, having undergone the close examination and correction of D.r Aucher, the whole work is at length submitted to the public, with the hope that it may prove an acquisition to the litterary world in general, and especially to that portion of it who may be led to the study of Eastern languages. —

Besides D.r Aucher's Dictionary of French and Armenian, the Writer has been indebted to the litteral Armenian Dictionary

by the Abbè Mechitar printed at Venice in 1749; with the assistance of which he has been better able to extend the different significations of Armenian words, which are here separated from each other in general by Semi-colons — though sometimes by Colons, while the Synonima are always divided by Comas only; following in this the plan of D.r Aucher's abovenamed Dictionary, which has also been adhered to in the inserting in Parenthesis immediately after the Armenian words, the Genitive and Instrumental Cases of Nouns, and the Indicative Moods and Past Tenses of Verbs; it being from these that in Armenian, as in Latin, the Declensions of the Nouns and the Conjugations of the Verbs are known. —

Immediately after this Preface is introduced a short Accidence of the Armenian Tongue, in which will be found a better and more exact explanation of the sounds of the Armenian letters in English Characters than has hitherto been printed, and at the end of the Dictionary is added a list of Proper Names in both languages. —

The Writer solicits the indulgence of the Public for the delay that has unavoidably taken place in the publication of the present Volume, as well as for all imperfections that may have crept into it, whether from error of the press, or from want of better materials than at present exist for the Compilation of such a work: — trusting that whatever they may be, it will prove at least sufficient for the English, and those who through that language may wish to study the Armenian as well as open a channel to Natives of the East to make themselves acquainted with British litterature. —

ALPHABET

The Armenian Language has thirty eight letters, the first 36 of which are also used as Numerals.

Form.	*Name.*	*Sound.*	*Reading.*	*Numer.*
Ա, ա, —	*ipe* (as in *ripe*).	A (as in *march*).	Արտար, *artar*.	1.
Բ, բ, բ	*pien*.	P soft.	Բիւրան, *pieran*.	2.
Գ, գ, գ	*kim*.	K, C, CK, *Q*.	Գառն, *karn*.	3.
Դ, դ, դ	*tah*.	T soft.	Դեմք, *temk*.	4.
Ե, ե, ե	*yetch*.	Y (as in *yes*).	Եղանակ, *yeghanag*.	5.
Զ, զ, զ	*zah*.	Z, or S between two vowels.	Զօր, *zore*; Ընձառ, *asad*.	6.
Է, է, է	*é*.	E (as in *met*).	Էակ, *ayag*.	7.
Ը, ը, ը	*yet*.	E (like the French *e* mute in the monosyllables *me*, *ne*, *ce*: or as the English short vowels *e*, *i*, *o*, *u*, in *paper*, *sir*, *London*, *but*).	Ընդ, *unt*.	8.
Թ, թ, թ	*twoh*.	T hard.	Թիւ, *tiev*.	9.
Ժ, ժ, ժ	*zhe*.	J (French, or as the English Z and S in *azure*, *pleasure*, *confusion*).	Ժամ, *zham*.	10.
Ի, ի, ի	*iny*.	I or Y short (as in *mint*, *body*: or as E in *he*, *be*).	Ինկն, *inkun*.	20.
Լ, լ, լ	*lune*.	L.	Լոյս, *looyce*.	30.
Խ, խ, խ	*khé*.	KH (as Greek χ, or German *ch*).	Խաղող, *khaghwogh*.	40.
Ծ, ծ, ծ	*dzah*.	DZ (or CZ in *czar*, or Z in *mezzotinto*).	Ծառ, *dzar*.	50.
Կ, կ, կ	*ghien*.	G hard.	Կաղ, *gal* or *gahl*.	60.
Հ, հ, հ	*hwoh*.	H.	Հայր, *hire*.	70.
Ձ, ձ, ձ	*tzah*.	TZ soft.	Ձայն, *tzine*.	80.
Ղ, ղ, ղ	*ghad*.	GH (or as the Greek γ).	Ղամպար, *ghambar*.	90.
Ճ, ճ, ճ	*jé* or *djé*.	J, DG or G soft.	Ճառ, *jar* or *djar*.	100.
Մ, մ, մ	*mien*.	M.	Մայր, *mire*.	200.
Յ, յ, յ	*he* or *ye*.	H soft (or like I and Y in *fail*, *avoid*, *they*, *destroy*).	Յիսուն, *hishyel* or *yeshyel*.	300.

Ն, ն.	*noo*.	N.	Նա, *nah*.	400.
Շ, շ.	*shah*.	SH.	Շուն, *shoon*.	500.
Ո, ո.	*wo*.	WO (as in *word*, or like the close *O* in *move*).	Որդի, *worty*.	600.
Չ, չ.	*tchah*.	TCH or CH (as in *fetch, such*).	Չար, *tchar*.	700.
Պ, պ.	*bé*.	B.	Պարիսպ, *barisb*.	800.
Ջ, ջ.	*tshé* or *ché*.	TSH, or CH soft (as in *church*; or like T in *nature*).	Ջուր, *tshoor* or *chure*.	900.
Ռ, ռ.	*rah*.	R hard.	Ռամիկ, *rahmig*.	1000.
Ս, ս.	*sé*.	S.	Սուրբ, *soorp*.	2000.
Վ, վ.	*viev*.	V.	Վարդան, *Vartan*.	3000.
Տ, տ.	*dune*.	D.	Տէր, *der*.	4000.
Ր, ր.	*ré*.	R soft.	Րահմ, *rahm*.	5000.
Ց, ց.	*tzwoh*.	TZ hard.	Ցու, *tzoo*.	6000.
Ւ, ւ.	*une* or *hune*.	U long (as in *mute*, or as W vowel).	Իւթ, *ute* or *ewt*.	7000.
Փ, փ.	*pure*.	P.	Փարք, *park*.	8000.
Ք, ք.	*ké*.	K or CH (as in *chaos*).	Քանձի, *kahnzy*.	9000.
Օ, օ.	*o*.	O.	Օտար, *odar*.	
Ֆ, ֆ.	*fé*.	F or PH.	Ֆիլիպ, *Philib*.	

— և, և. *yev*. is an abbreviation of two letters է and ե, or եւ.

The above sounds are the nearest that can be given in English characters: — but in some cases the Master's voice is indispensible to convey to the student a clear idea of the Pronunciation.

There are eight Vowels — ա, է, ի, ը, ի, ո, ե, օ.

NOUNS

SUBSTANTIVE.

There are no Articles properly so called in the Armenian language, but the three letters, ս, գ, ն are sometimes used as such.

Nouns in Armenian have, as in English, three Genders; the Masculine for the Males, the Feminine for the Females, and the Neuter for things without life.

There are but two Numbers-Singular and Plural.

The Cases according to some Grammarians are Ten —.

1. Nominative մարդ, *the man*.
2. Genitive մարդոյ, *of the man*.
3. Dative մարդոյ or ՚ի մարդ, *to the man*.
4. Accusative զմարդ, *the man*.
5. Ablative ՚ի մարդոյ, *from the man*.
6. Narrative զմարդոյ, *concerning the man*.
7. Instrumental մարդով, *with* or *by the man*.
8. Circumdative զմարդով, *about the man*.
9. Commorative ՚ի մարդ or ՚ի մարդս, *in the man*.
10. Vocative ով մարդ, *o man!*

But according to the best Authors they are six only —.

1. Nominative.
2. Genitive.
3. Dative.
4. Accusative.
5. Ablative.
6. Instrumental.

These are inserted in the following Declensions, which are generally Ten —.

1

Singular.	*Plural.*
Արքայ, the king.	Արքայք, the kings.
Արքայի.	Արքայից.
Արքայի, յԱրքայ, յարքայ, յԱրքայ.	Արքայից, յԱրքայս, յարքայս, յԱրքայս.
զԱրքայ.	զԱրքայս.
յԱրքայէ.	յԱրքայից.
Արքայիւ.	Արքայիւք.

2

Կարգ, the order.	Կարգք, the orders.
Կարգի.	Կարգաց.
Կարգի, ՚ի կարգ.	Կարգաց, ՚ի կարգս.
զԿարգ.	զԿարգս.
՚ի կարգէ.	՚ի կարգաց.
Կարգաւ.	Կարգաւք or կարգօք.

3

Մարդ, the man.	Մարդք, the men.
Մարդոյ.	Մարդոց.
Մարդոյ, or Մարդում, ՚ի Մարդ.	Մարդոց, or ՚ի Մարդս.
զՄարդ.	զՄարդս.
՚ի Մարդոյ.	՚ի Մարդոց.
Մարդով.	Մարդովք.

4

Հիմն, the foundation.	Հիմունք, the foundations.
Հիման.	Հիմանց.
Հիման, ՚ի հիմն.	Հիմանց, ՚ի հիմունս.
զհիմն.	զհիմունս.
՚ի հիմանէ.	՚ի հիմանց.
Հիմամբ.	Հիմամբք.

5

Գանձ, the treasure.	Գանձք, the treasures.
Գանձու.	Գանձուց.
Գանձու.	Գանձուց, or ՚ի գանձս.
զգանձ.	զգանձս.
՚ի գանձէ.	՚ի գանձուց.
Գանձու.	Գանձուք.

6

Աղբիւր, the fountain.	Աղբերք or Աղբիւրք, the fountains.
Աղբեր.	Աղբերց or Աղբերաց.
Աղբեր, or յԱղբիւր.	Աղբերց or Աղբերաց, յԱղբերս.
զԱղբիւր.	զԱղբերս or զԱղբիւրս.
յԱղբերէ or յԱղբիւրէ.	յԱղբերց or յԱղբերաց.
Աղբերք or Աղբերաւ.	Աղբերք or Աղբերաւք.

7

Տեղի, the place.	Տեղիք, the places.
Տեղւոյ.	Տեղեաց.
Տեղւոյ, Տեղւոջ, ի Տեղի.	Տեղեաց, or ի Տեղիս.
զՏեղի.	զՏեղիս.
ի Տեղւոյ or ի Տեղւոջէ.	ի Տեղեաց.
Տեղեաւ.	Տեղեաւք or Տեղիք:

8

Բեռն, the burden.	Բեռինք, the burdens.
Բեռին.	Բեռանց.
Բեռին, ի Բեռն.	Բեռանց, ի Բեռինս.
զԲեռն.	զԲեռինս.
ի Բեռանէ.	ի Բեռանց.
Բեռամբ.	Բեռամբք.

9

Կին, the woman, or wife.	Կանայք, the women, or wives.
Կնոջ.	Կանանց.
Կնոջ, ի Կին.	Կանանց, առ. Կանայս.
զԿին.	զԿանայս.
ի Կնոջէ.	ի Կանանց.
Կնաւ or Կանամբ.	Կանամբք.

10

Տիգրան, Tigranes.
Տիգրանայ.
Տիգրանայ, ի Տիգրան.
զՏիգրան.
ի Տիգրանայ.
Տիգրանաւ.

ADJECTIVES

Adjectives are generally declined as Substantives, but some are indeclinable.

They have as in English no Genders.

They are most commonly compared thus — Positive, Բարի, *good*. Comparative, Բարեգոյն, *better*. Superlative, Ամենաբարի, *best*.

PRONOUNS

Pronouns in Armenian have no Genders.

The Personal Pronouns are — Ես, *I*. Դու, *thou*. Ինքն, *he, himself*.

The Demonstrative are — Այս, *this* (person or thing). Դա, *that* (next). Նա, *that* (afar) *he, she, it*.

The Possessive are — Իմ, *my, mine*. Մեր, *our, our's*. Քոյ, *thy, thine*. Ձեր, *your, your's*. Իւր, *his, her's, it's, own*. Իւրեանց, *their, their's, own*.

The Relative is — Որ, *who, which, what*.

The three letters Ս, Դ, Ն also, as foundation of many Pronouns, joined to the terminations of words shew their Persons, and are used as Pronouns, for example — Մարդս, *I who am a man*, or *my man*, or *this man*. Մարդդ, *thou who art a man*, or *thy man*, or *that man*. — Մարդն, *he who is a man*, or *his man*, or *that man*.

DECLENSIONS OF THE PERSONAL PRONOUNS.

Singular.	*Plural.*
Ես, I.	Մեք, we.
Իմ.	Մեր.
Ինձ, ցԻս, առ. Իս.	Մեզ, ցՄեզ, առ. Մեզ.
զԻս.	զՄեզ.
՚ցԻնէն.	ի Մենջ.
Ինձ.	Մեզք or Մեզք.
Դու, thou.	Դուք, ye, or you.
Քո.	Ձեր.
Քեզ, առ. Քեզ, ցՔեզ.	Ձեզ, ցՁեզ, առ. Ձեզ.
զՔեզ.	զՁեզ.
ի Քենէ.	ի Ձենջ.
Քեզ.	Ձեզք or Ձեզք.
Ինքն, he, or himself.	Ինքեանք, they.
Ինքեան.	Ինքեանց.
Ինքեան, առ. Ինքն.	Ինքեանց, առ. Ինքեանս.
զԻնքն.	զԻնքեանս.
՚ցԻնքենէ.	՚ցԻնքեանց.
Ինքեամբ.	Ինքեամբք.

VERBS

Verbs in the Armenian language are generally of four Kinds —.

1. Substantive, as Լինել, *to be*.
2. Active, as Անել, *to make*.
3. Passive, as Անիլ, *to be made*.
4. Neuter, as Գնալ, *to go*.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE VERB

Եմ, *to be*.

Infinitive, Եմ, to be.
Participle-Past, Եալ, been, or having been.
Participle-Future, Ելոց, which is to be.

Indicative

Present.

Եմ, I am. Եմք, we are.
Ես, thou art. Էք, ye or you are.
Է, he is. Են, they are.

Imperfect.

Էի, I was. Էաք, we were.
Էիր, thou wast. Էիք, ye were.
Էր, he was. Էին, they were.

Imperative

Եղ, be thou. Լիք or Եղուք, be ye.

Subjunctive

Իցեմ, I be or might be. Իցեմք, we be, or might be.
Իցես, thou be, or might be. Իցէք, ye be, or might be.
Իցէ, he be, or might be. Իցեն, they be, or might be.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE VERB

Գոյ, *to be, to exist*.

Infinitive, Գոյ, to be.
Participle-Present, Գոյող or Գոյօղ, being, which is, or exists.

Indicative

Present.

Գոմ, I am. Գոմք, we are.
Գոս, thou art. Գոյք, ye are.
Գոյ, he is. Գոն, they are.

Imperfect.

Գոյիր, thou wast.
Գոյր, he was. Գոյին, they were.

Subjunctive

Future.

Գուցէ, he might, could, would, should be.
Գուցեն, they might be, etc.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE VERB

Լինել, *to be, to be made, or done*.

Infinitive, Լինել, to be.
Participle-Present, Լինող, being, who has been.
Participle-Past, Լեալ or Լեալ, been, having been.
Participle-Future, Լինելոց or Լինելի, which is to be.

Indicative

Present.

Լինիմ, I am. Լինիմք, we are.
Լինիս, thou art. Լինիք, ye are.
Լինի, he is. Լինին, they are.

Imperfect.

Լինէի, I was. Լինէաք, we were.
Լինէիր, thou wast. Լինէիք, ye were.
Լինէր, he was. Լինէին, they were.

Future.

Լինիցեմ, I shall be. Լինիցուք, we shall be.
Լինիցես, thou shalt be. Լինիցիք or Լինիջիք, ye shall be.
Լինիցի, he shall be. Լինիցին, they shall be.

Imperative

Present.

Լինիր, be thou. Լինիք or Լինիցուք, be ye.
Մի լինիր, be thou not. Մի լինիք, be ye not.
Լինիցի, let him be. Լինիցին, let them be.

Future.

Լինիցուք, let us be.
Լինիջիր or Լինիցիր, be thou. Լինիջիք or Լինիցիք, be ye.
Լինիցի, let him be. Լինիցին, let them be.

Subjunctive

Future.

Լինիցիմ, I might, could, would, should be.	Լինիցիմք, we might be, etc.
Լինիցիս, thou might be, etc.	Լինիցիք, ye might be, etc.
Լինիցի, he might be, etc.	Լինիցին, they might be, etc.

The three foregoing Verbs are defective, but the following contains all the regular Tenses.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE VERB

Եղանիլ, *to be, to be made* or *done*.

Infinitive, Եղանիլ, to be, to be made or done.

Participle-Past, Եղեալ, been, made, done, having been.

Participle-Future, Եղանելոց or Եղանելի, which is to be, or to be done.

Indicative

Present.

Եղանիմ, I am made.	Եղանիմք, we are made.
Եղանիս, thou art made.	Եղանիք, ye are made.
Եղանի, he is made.	Եղանին, they are made.

Imperfect.

Եղանէի, I was made.	Եղանէաք, we were made.
Եղանէիր, thou wast made.	Եղանէիք, ye were made.
Եղանէր, he was made.	Եղանէին, they were made.

Perfect.

Եղէ or Եղայ, I have been.	Եղաք or Եղեաք, we have been.
Եղէր, thou hast been.	Եղէք or Եղայք, ye have been.
Եղեւ, he has been.	Եղեն, they have been.

Future.

Եղէց, I shall be.	Եղիցուք, we shall be.
Եղիցես, thou shalt be.	Եղիջիք or Եղիքիք, ye shall be.
Եղիցի, he shall be.	Եղիցին, they shall be.

Imperative

Present.

	Եղերուք, be ye.
Մի եղանիր, be thou not.	Մի եղանիք, be ye not.
Եղիցի, let him be.	Եղիցին, let them be.

Subjunctive

Future.

Եղիցիմ or Եղանիցիմ, I might, could, would, should be.	Եղիցիմք or Եղանիցիմք, we might be, etc.
Եղիցես or Եղանիցիս, thou might be, etc.	Եղիցիք or Եղանիցիք, ye might be, etc.
Եղիցի or Եղանիցի, he might be, etc.	Եղիցին or Եղանիցին, they might be, etc.

There are four regular Conjugations of Armenian Verbs — of which the following are specimens.

FIRST CONJUGATION ACTIVE.

Infinitive, Շարժել, to move.

Participle-Present, Շարժող or Շարժիչ, moving, mover.

Participle-Past, Շարժեալ or Շարժիչեալ, moved, having moved.

Participle-Future, Շարժելոց or Շարժելի, which has to move.

Indicative

Present.

Շարժեմ, I move.	Շարժեմք, we move.
Շարժես, thou movest.	Շարժէք, ye move.
Շարժէ, he moves.	Շարժեն, they move.

Imperfect.

Շարժէի, I moved, or was moving.	Շարժէաք, we moved, etc.
Շարժէիր, thou movedst, or wast moving.	Շարժէիք, ye moved, etc.
Շարժէր, he moved, or was moving.	Շարժէին, they moved, etc.

* * *

35762-66

Perfect.

Շարժեցի, I moved.	Շարժեցաք, we moved.
Շարժեցեր, thou movedst.	Շարժեցէք, ye moved.
Շարժեաց, he moved.	Շարժեցին, they moved.

Future.

Շարժեցից, I shall move.	Շարժեացուք, we shall move.
Շարժեացես, thou shalt move.	Շարժեայք, ye shall move.
Շարժեացէ, he shall move.	Շարժեացեն, they shall move.

Imperative

Present.

Շարժեա, move thou.	Շարժեցէք, move ye.
Մի՛ շարժեր, move thou not.	Մի՛ շարժէք, move ye not.
Շարժեացէ, let him move.	Շարժեացեն, let them move.

Future.

	Շարժեացուք, let us move.
Շարժեայր or Շարժեացես, move thou.	Շարժեայք, move ye.
Շարժեացէ, let him move.	Շարժեացեն, let them move.

Subjunctive-Present is formed like that of the Indicative.

Subjunctive

Future.

Շարժեցեմ, I might, could, would, should move.	Շարժեցեմք, we might move, etc.
Շարժեցես, thou might move, etc.	Շարժեցէք, ye might move, etc.
Շարժեցէ, he might move, etc.	Շարժեցեն, they might move, etc.

PASSIVE.

Infinitive, Շարժիլ or Շարժեալ, to be moved.

Participle-Past, Շարժեալ or Շարժեալ, moved, being moved.

Participle-Future, Շարժելոց or Շարժելի, which is to be moved.

Indicative

Present.

Շարժիմ, I am moved.	Շարժիմք, we are moved.
Շարժիս, thou art moved.	Շարժիք, ye are moved.
Շարժի, he is moved.	Շարժին, they are moved.

Imperfect.

Շարժէի, I was moved.	Շարժէաք, we were moved.
Շարժէիր, thou wast moved.	Շարժէիք, ye were moved.
Շարժէր or Շարժէր, he was moved.	Շարժէին, they were moved.

Perfect.

Շարժեցայ, I have been moved.	Շարժեցաք, we have been moved.
Շարժեցար, thou hast been moved.	Շարժեցայք, ye have been moved.
Շարժեցաւ, he has been moved.	Շարժեցան, they have been moved.

Future.

Շարժեցայց, I shall be moved.	Շարժեացուք, we shall be moved.
Շարժեացես, thou shalt be moved.	Շարժիջիք, ye shall be moved.
Շարժեացի, he shall be moved.	Շարժեացին, they shall be moved.

Imperative

Present.

Շարժեայց or Շարժեցիր, be thou moved.	Շարժեցարուք, be ye moved.
Մի՛ շարժիր, be thou not moved.	Մի՛ շարժիք, be ye not moved.
Շարժեացի, let him be moved.	Շարժեացին, let them be moved.

Future.

	Շարժեացուք, let us be moved.
Շարժեացիր or Շարժիջիր, be thou moved.	Շարժիջիք, be ye moved.

Շարժեսցի, let him be moved. Շարժեսցին, let them be moved.

Subjunctive-Present is like that of the Indicative.

Future.

Շարժիցեմ, I might, could, would, should be moved. Շարժիցեմք, we might be moved, etc.

Շարժիցես, thou might be moved, etc. Շարժիցէք, ye might be moved. etc.

Շարժիցէ, he might be moved, etc. Շարժիցեն, they might be moved, etc.

SECOND CONJUGATION ACTIVE

Infinitive, Լուանալ, to wash.
Participle-Present, Լուացող, washing, washer.
Participle-Past, Լուացեալ, washed, having washed.
Participle-Future, Լուանալոց, who has to wash.

Indicative

Present.

Լուանամ, I wash. Լուանամք, we wash.

Լուանաս, thou washest. Լուանայք, ye wash.

Լուանայ, he washes. Լուանան, they wash.

Imperfect.

Լուանայի, I washed or was washing. Լուանայաք, we washed, or were washing.

Լուանայիր, thou washedst. Լուանայիք, ye washed.

Լուանայր, he washed. Լուանային, they washed.

Perfect.

Լուացի, I washed. Լուացաք, we washed.

Լուացեր, thou washedst. Լուացիք, ye washed.

Լուաց, he washed. Լուացին, they washed.

Future.

Լուացից, I shall wash. Լուացցուք, we shall wash.

Լուացես, thou shalt wash. Լուասջիք, ye shall wash.

Լուացէ, he shall wash. Լուացցեն, they shall wash.

Imperative

Present and *Future.*

Լուացցուք, let us wash.

Լու, Լուասջիր, or Լուացիր, wash thou. Լուացէք or Լուասջիք, wash ye.

Մի լուանար, wash thou not. Մի լուանայք, wash ye not.

Լուացցէ, let him wash. Լուացցին, let them wash.

Subjunctive

Future.

Լուանայեմ, I might, could, would, should wash. Լուանայեմք, we might wash, etc.

Լուանայես, thou might wash, etc. Լուանայէք, ye might wash, etc.

Լուանայէ, he might wash, etc. Լուանայեն, they might wash, etc.

PASSIVE.

Infinitive, Լուանիլ, to be washed.
Participle-Past, Լուացեալ, washed.
Participle-Future, Լուանալի, which is to be washed.

Indicative

Present.

Լուանիմ, I am washed. Լուանիմք, we are washed.

Լուանիս, thou art washed. Լուանիք, ye are washed.

Լուանի, he is washed. Լուանին, they are washed.

Perfect.

Լուացայ, I have been washed. Լուացաք, we have been washed.

Լուացար, thou hast been washed. Լուացայք, ye have been washed.

Լուացաւ, he has been washed. Լուացան, they have been washed.

Future.

Լուացայց, I shall be washed. Լուացուք, we shall be washed.
Լուասցիս, thou shalt be washed. Լուասջիք, ye shall be washed.
Լուասցի, he shall be washed. Լուասցին, they shall be washed.

Imperative

Present and *Future.*

Լուասցուք, let us be washed.
Լուա, Լուացիր or Լուասջիր, be thou washed. Լուասջիք, be ye washed.
Լուասցի, let him be washed. Լուասցին, let them be washed.

Subjunctive.

Լուանայցիմ, I might, could, would, should be washed. Լուանայցիմք, we might be washed, etc.
Լուանայցիս, thou might be washed, etc. Լուանայցիք, ye might be washed, etc.
Լուանայցի, he might be washed, etc. Լուանայցին, they might be washed, etc.

THIRD CONJUGATION ACTIVE.

Infinitive, Հեղուլ, to pour out.
Participle-Present, Հեղող, pouring out, who pours out.
Participle-Past, Հեղեալ, poured out.
Participle-Future, Հեղլոյ, who has to pour out.

Indicative

Present.

Հեղում, I pour out. Հեղումք, we pour out.
Հեղուս, thou pourest out. Հեղուք, ye pour out.
Հեղու, he pours out. Հեղուն, they pour out.

Imperfect.

Հեղուի, I poured out, or was pouring out. Հեղուաք, we poured out, or were pouring out.
Հեղուիր, thou pour'dst out. Հեղուիք, ye poured out.
Հեղոյր, he poured out. Հեղուին, they poured out.

Perfect.

Հեղի, I poured out. Հեղաք, we poured out.
Հեղեր, thou pour'dst out. Հեղիք, ye poured out.
Եհեղ or Հեղ, he poured out. Հեղին, they poured out.

Future.

Հեղից, I shall pour out. Հեղցուք, we shall pour out.
Հեղցես, thou shalt pour out. Հեղջիք, ye shall pour out.
Հեղցէ, he shall pour out. Հեղցեն, they shall pour out.

Imperative

Present and *Future.*

Հեղցուք, let us pour out.
Հեղ, Հեղջիր or Հեղցես, do thou pour out. Հեղիք or Հեղջիք, do ye pour out.
Մի՛ հեղուր, do thou not pour out. Մի՛ հեղուք, do ye not pour out.
Հեղցէ, let him pour out. Հեղցեն, let them pour out.

Subjunctive

Future.

Հեղուցում, I might, could, would, should pour out. Հեղուցումք, we might pour out, etc.
Հեղուցուս, thou might pour out, etc. Հեղուցուք, ye might pour out, etc.
Հեղուցու, he might pour out, etc. Հեղուցուն, they might pour out, etc.

PASSIVE.

Infinitive, Հեղանիլ, to be poured out.
Participle-Past, Հեղեալ, poured out.
Participle-Future, Հեղլի, which is to be poured out.

Indicative

Present.

Հեղանիմ, I am poured out.	Հեղանիմք, we are poured out.
Հեղանիս, thou art poured out.	Հեղանիք, ye are poured out.
Հեղանի, he is poured out.	Հեղանին, they are poured out.

Perfect.

Հեղայ, I have been poured out.	Հեղաք, we have been poured out.
Հեղար, thou hast been poured out.	Հեղայք, ye have been poured out.
Հեղաւ, he has been poured out.	Հեղան, they have been poured out.

Future.

Հեղայց, I shall be poured out.	Հեղցուք, we shall be poured out.
Հեղցիս, thou shalt be poured out.	Հեղջիք, ye shall be poured out.
Հեղցի, he shall be poured out.	Հեղցին, they shall be poured out.

Imperative.

Հեղջիր or Հեղցիս, be thou poured out.	Հեղարուք or Հեղջիք, be ye poured out.
Հեղցի, let him be poured out.	Հեղցին, let them be poured out.

FOURTH CONJUGATION ACTIVE AND PASSIVE.

Infinitive, Ընդունել, or Ընդանիլ, to learn, *and* to be learned.
Participle-Present, Ընդունող, learning, learner.
Participle-Past, Ընդեալ, learned.
Participle-Future, Ընդունելոց or Ընդունելի, who has to learn.

Indicative

Present.

Ընդունիմ, I learn.	Ընդունիմք, we learn.
Ընդունիս, thou learnest.	Ընդունիք, ye learn.
Ընդունի, he learns.	Ընդունին, they learn.

Imperfect.

Ընդունէի, I learned, or was learning.	Ընդունէաք, we learned, or were learning.
Ընդունէիր, thou learnedst.	Ընդունէիք, ye learned.
Ընդունէր, he learned.	Ընդունէին, they learned.

Perfect.

Ընդունայ, I have learned.	Ընդունաք, we have learned.
Ընդունար, thou hast learned.	Ընդունայք, ye have learned.
Ընդունաւ, he has learned.	Ընդունան, they have learned.

Future.

Ընդունայց, I shall learn.	Ընդունցուք, we shall learn.
Ընդունցիս, thou shalt learn.	Ընդունջիք, ye shall learn.
Ընդունցի, he shall learn.	Ընդունցին, they shall learn.

Imperative

Present.

Ընդուր, learn thou.	Ընդունարուք, do ye learn.
Մի՛ ուսանիր, learn thou not.	Մի՛ ուսանիք, do ye not learn.
Ընդունի, let him learn.	Ընդունին, let them learn.

Future.

	Ընդունցուք, let us learn.
Ընդունջիր or Ընդունար Ընդջիր, learn thou.	Ընդունջիք, or Ընդունար Ընդջիք, do ye learn.
Ընդունի, let him learn.	Ընդունցին, let them learn.

Subjunctive-Present is like that of the Indicative.

Future.

Ընդունիցիմ, I might, could, would, should learn, or be learned.	Ընդունիցիմք, we might learn, etc.
Ընդունիցիս, thou might learn, etc.	Ընդունիցիք, ye might learn, etc.
Ընդունիցի, he might learn, etc.	Ընդունիցին, they might learn, etc.

IRREGULAR VERBS

The Irregular Verbs are changed in their Perfect Tenses in the following manner.

Infinitive.	Indicative-Present.	Perfect.
Ընել, to make, to do.	Ընեմ, I make.	Ըրեր, I have made, I did.
Դնել, to put, to place.	Դնեմ, I put.	Եդի, I have put.
Լսել, to hear.	Լսեմ, I hear.	Լուայ, I hear'd.
Ճանաչել, to know.	Ճանաչեմ, I know.	Ճանեայ, I have known.
Մեղանչել, to sin.	Մեղանչեմ, I sin.	Մեղայ, I have sin, or sinned.
Յառնել, to rise.	Յառնեմ, I rise.	Յարեայ, I have been risen, I rose.
Տալ, to give.	Տամ, I give.	Եւտու, I have given, I gave.
Գալ, to come.	Գամ, I come.	Եկի, I came, or I was come.
Ուտել, to eat.	Ուտեմ, I eat.	Կերի or Կերայ, I have eaten.
Ըմպել, to drink.	Ըմպեմ, I drink.	Ըմպի, I drank.
Ունել, to take.	Ունիմ, I take.	Կալայ, I took, or I have taken.
Երթալ, to go.	Երթամ, I go.	Զոգայ or Զոգայ, I went, or I am gone.

N. B. 1. The ancient Grammarians add to the Perfect of Verbs two other Tenses, — the Preter-Perfect, as, Գրեալ եմ, *I have written*, and the Preter-plu-Perfect, as, Գրեալ էի, *I had written*; but these are merely a composition of Past-Participles with the Substantive Verb.

2. The Futures of the Indicative, of the Imperative, and of the Subjunctive from their affinity are adopted by turns in all Conjugations.

3. The Deficiencies of the Passive Verbs are supplied from their Actives.

4. Besides the Substantive, Active, Passive, and Neuter, there are also in Armenian, Common (Active-Passive), Neuter-Passive, and Transitive Verbs. — The last of which is formed in this manner — Ամաչեցուցանել, *to confound, to make confound, to cause to be confounded*. Ամաչեցուցի, *I confounded, I caused to be confounded*. Հանգուցանել, *to repose, to make repose*. Հանգուցի, *I reposed, I caused to be reposed*. — Which are conjugated as the former.

5. Finally, for the Declensions of other Pronouns, the Conjugations of the Irregular and Impersonal Verbs, and also for lists of the Adverbs, Prepositions, Conjunctions, and Interjections see our Grammar of Armenian and English, published in 1819.

VERSE

The Verses in the Armenian Poetry are composed generally from five Syllables to fifteen. A specimen of all kinds is this.

Of 5 Syllables.

Սէր անուն Յիսուս
Սիրով քով Ճմլեա
Սիրտ իմ քարեղէն։

Of 6 Syllables.

Եղեալ հարան Աստահին,
Երկնաւոր վեհապին։

Of 7 Syllables.

Աբիաբար գոռ մրցեա
Ի հանգիսի ըստաուին։

Of 8 Syllables.

Սիրեա զուսումն որով պատուիս
Ի յերկնայնոց և ի յերկրիս։

Of 9 Syllables.

Խակաճեմ աղաւնի օդապար,
Նոր Նոյեան ապաւան է քոյդ գադար։

Of 10 Syllables.

Ա յսօր Երեի Աստուած ի բաթանց,
Բանին գոլոթիւնք բոլոր եղականք։

Of 11 Syllables.

Բանաւոր ծառոց երեւեցան ծաղիկք,
Երփնաղարդ գունով, անուշահոտ բուրմամբ։

Of 12 Syllables.

Բոլորակ եմ կիսագունեա որպէս խորան,
Բնութեամբ կայուն, անձամբ շարժուն, անաեսական։

Of 13 Syllables.

Գոչումն որոտման յետ հոսելոյն զանձրև կենաց,
Ամփոփեալ յերկինս, առ Աստուած անգրկն գարձաւ։

Of 14 Syllables.

Բանիւ աւետաւոր բարառնաբար բարբառեսցուք
Աս քեզ Եկեղեցի, դուստրը վերինըն Սիոնի։

Of 15 Syllables.

Որ ի վերայ ջուրցըն դոլով ստեղծա-
նէիր ղարթաձա,
Իջեալ ի Յուրս Աստուանէն, ծնանիս որդիս Աստուծոյ։

ՀԱՊԱՒՕՏՈՒԹԻՒՆՔ

ABBREVIATIONS

a	Active	Գործական .
adj	Adjective	Ածական .
adv	Adverb	Մակբայ .
comp	Comparative . . .	Հաղդատական .
conj	Conjunction . . .	Շաղկապ .
f	Feminine	Իգական .
imp	Impersonal . . .	Վիմաղուրկ .
ind	Indeclinable . . .	Ընդոլոլ or Անխոնարհ .
int	Interjection . . .	ԻնքարկուԹիւն .
irr	Irregular	Ընկանուն .
m	Masculine	Արական .
n	Neuter	Չեզոքական .
n-p	Neuter-passive . .	Չայնակրական .
p	Passive	Կրաւորական .
pl	Plural	Հոքնական .
pre or *prep* . .	Preposition . . .	ՆախադրուԹիւն .
pro	Pronoun	Դերանուն .
s	Substantive . . .	Գոյական .
t	Transitive	Ընդոծական .
v	Verb	Բայ .

ՏԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԵՐԷՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

AN

ARMENIAN AND ENGLISH

DICTIONARY

Ա

Ա, այբ (*ipe* as in *snipe*). A (as in *father*). A vowel; the first letter of the Armenian alphabet, having the sound of the french *a*. Ես եմ Ա եւ Ք, *I am Ipe and Ka* (Alpha and Omega).

On account of the similarity of sound it is sometimes changed for the letter Է, as, աղախիւր, էգիպտ։

Sometimes, for the sake of brevity, in the middle of words, only one of the three columns of an *ա* is placed to represent that letter, as, քւհնայ, i: e: քահանայ. անպատ, անապատ։

Ա-, sometimes the connecting particle in compound words, as, բազմաբանեալ։

Ա-, sometimes a negative particle at the beginning of words, as, ակամայ, *involuntary* or *involuntarily*.

Ա or **ա** with a line above it, denotes *unity*.

Ա՛, *int.* Oh! Ah!

Ա՜ա, *int.* Ah! alas! oh heavens!

Աբ, *s.* Ab (one of the Hebrew months).

Աբանոս See Եբենոս։

Աբբայ or **Աբբաս** (*ի, ից*) *s. m.* Abba or father: abbot.

Աբբայական (*ի, աց*) *adj.* Of or belonging to an abbot.

Աբբայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Abbey.

Աբբաս See **Աբբայ**։

Աբբասուհի (*հւոյ, հւով*) *s. f.* Abbess.

Աբեղէ (*ի, իւ*) *s.* Tinder; match, wick.

Աբեղայ (*ի, իւ*) *s. m.* Monk.

Աբեղայական (*ի, իւ*) *adj.* Monachal.

Աբեղայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Monachism, the condition of a monk.

Աբիան See **Ափիան**։

Աբրահամեան, *adj. ind.* Of or belonging to Abraham.

Աբրահամեանք (*անց*) *s. pl.* Descendants of Abraham, the Hebrews.

Ագահ (*ի, աւ*) *adj.* Avaricious, covetous, parsimonious.

Ագահագոյն (*գունի, գունից*) *adj. comp.* More avaricious.

Ագահակամ, *adj. ind.* Very avaricious, devoted to money.

Ագահասիրտ (*սրտի, սրտաւ*) *adj.* Very covetous.

Ագահել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To be covetous or parsimonious: to hoard avariciously.

Ադահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Avarice, parsimony.

Ադանիլ (իմ, ացայ) *v. a.* and *n.* To clothe or dress one's self, to put upon one's self: to sojourn, to dwell; to engage for one's self a lodging.

Ադանելիք (ելոց, ելոք) *s. pl.* Clothes, dress; shoes, slippers.

Ադապ (ի, իւ) *s.* (a Greek word). The name of that repast which the primitive Christians made in their churches.

Ադաս (ի, աւ) *adj.* Bobtailed.

Ադաբակ (ի, աւ) *s.* Field, the country, village.

Ադաբակային (չնոյ, չնով) *adj.* Rural, rustick; agrarian.

Ադաբականալ (նամ, կացայ) *v. n.* To become a village, to shrink to a hamlet.

Ադեաւոր (ի, աւ) *adj.* Having a tail, tailed.

Ադի (ադւոյ, ադւով) *s.* Tail.

Ադոյց (ադուցի, ադուցիս) *s.* Enchasing, jointing; setting of a gem: staple of a lock or bolt.

Ադոն or **Ադոնիս** (ի, իս) *s.* (a Greek word). War.

Ադօր (ի, աւ) *s.* (a Greek word). Guard, watch.

Ադուզայ (ի, իս) *s.* Pipe, tube, canal, aqueduct.

Ադուս or **Ադուսն** (ադրան, ադրամբ) *s.* Palm of the hand, hand.

Ադուս, *adj. ind.* Indissoluble, hard.

Ադուցանել (եմ, ադուցի) *v. t.* To clothe, to dress; to put on shoes: to enchase, to set a gem: to harbour, to receive as a lodger.

Ադուցիկ, *adj. ind.* Enchased.

Ադաւս (սու, սուս) *s.* Raven, crow.

Ադամիքք (միքոց, միքովք) *s. pl.* Groin.

Ադցան (ի, իս or աւ) *s.* Tongs, pincers.

Ադամածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Born of Adam.

Ադամային (չնոյ, չնով) *adj.* Of or belonging to Adam.

Ադամեան, *adj. ind.* Concerning Adam, belonging to Adam.

Ադամիանք (անց) *s. pl.* Descendants of Adam: Adamites.

Ադամանդ (ի, իս) *s.* Adamant; diamond. **Ադամանդ բազմանկիւնի**, a brilliant.

Ադամանդեայ (գնի, գնիս) *adj.* Adamantine; of diamond: hard, indissoluble.

Ադար, *s.* Adar (one of the Hebrew months).

Ադին (այ, աս) *s.* Eden, terrestrial paradise.

Ադինային (չնոյ, չնով) *adj.* Of or belonging to Eden; delicious.

Ադինասպաս, *adj. ind.* Delightful as Eden.

Ազազեցուցանել (եմ, ազեցուցի) *v. t.* To dry, to make to fade or wither, to tarnish, to make lean.

Ազազիլ (իմ, ազեցայ) *v. p.* To grow dry, to fade, to wither, to grow tarnished or lean.

Ազազութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ազազուիլ**:

Ազազուիլ (ւմեան, ւմեամբ) *s.* Dryness, aridity; leanness, diminution.

Ազազուն, *adj. ind.* Dry, arid, dead; lean, wasted away, slender.

Ազատ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Free, independent; freed, affranchised, quit, ransomed, redeemed; insulated: noble, gentleman.

Ազատաբար, *adv.* Freely; absolutely: nobly, as a gentleman.

Ազատաբարոյ (ի, իս) *adj.* Noble, of genteel manners.

Ազատաբարոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness, gentility.

Ազատաբերան, *adj. ind.* and *adv.* Frank, freespoken: frankly, boldly.

Ազատագունդ (գնդի, գնդաւ) *s.* Regiment composed of nobles or volunteers.

Ազատագէմ, *adj. ind.* and *adv.* Unreserved, frank: frankly, openly.

Ազատազարմ (ի, իս) *adj.* and *s.* Noble.

Ազատազգի (գւոյ, գւով) *adj.* Noble, free.

Ազատազնեայ (նեի, նեիս) *adj.* Noble.

Ազատազօրք (բայ, բօք) *s. pl.* Regiment of nobles or volunteers.

Ազատախումբ (խմբի, խմբաւ) *s.* See **Ազատագունդ**:

Ազատածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Of noble birth; noble, free.

Ազատական (ի, աւ) *adj.* Free; noble, generous; liberal; allodial.

Ազատականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liberty: liberality, generosity.

Ազատամիտ (ամի, ամտաւ) *adj.* Noble-minded.

Ազատանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To redeem, free or emancipate one's self: to ennoble one's self.

Ազատանի (նւոյ, նւով) *s. pl.* The nobility, the court.

Ազատասէր (ի, իս) *adj.* Noble.

Ազատասիրութիւն, *adj. ind.* See Ազատասիրտ:

Ազատարար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Liberator, deliverer.

Ազատաքայլ (ի, իս) *adj.* Stepping freely; free.

Ազատաքայլ, *adv.* Without stop or hindrance, freely.

Ազատել (եմ, եցի) *v. a.* To liberate, to deliver; to affranchise, to disburden, to release from obligation; to emancipate; to ransom; to extricate; to absolve; to clear or give acquittance for; to disband, to dismiss.

Ազատերամ (ի, իս) *adj.* See Ազատասիրտ:

Ազատկցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make free: See Ազատել:

Ազատորդի (ւոյ, ւով) *s.* Prince royal, son of a sovereign; son of a noble.

Ազատքեար (երոյ, երով) *s. pl.* The nobility, the peers.

Ազատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liberty; franchise, independence, exemption, immunity; deliverance, liberation, ransom, manumission, enfranchisement; acquittance, disbandment.

Ազատօրէն, *adv.* See Ազատաբար:

Ազարեանք (եանց, եամբք) *s. pl.* The companions of Azarias, or the three youths in the furnace.

Ազէն (բին, բամբ) *s.* List of cloth.

Ազգ (ի, աւ) *s.* Nation, people; generation, family, descent, blood, race: kind, sort, quality.

Ազգաբան (ի, իս) *s.* Genealogist.

Ազգաբանական (ի, աւ) *adj.* Genealogical.

Ազգաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To draw or write a genealogy, to number ancestors.

Ազգաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Genealogy.

Ազգ ազգ or Ազգի ազգի, *adj. ind.* Various, different, manifold.

Ազգաթիւ (թուոյ, թուով) *s.* Enumeration of ancestors, genealogy: enumeration of the people, lineage.

Ազգական (ի, աւ) *s.* Relation, kinsman or kinswoman, one of the same family.

Ազգականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consanguinity, kin, cognation.

Ազգականուհի (հւոյ, հւով) *s. f.* Kinswoman, female relation.

Ազգակից (կից, կցաւ) *s.* and *adj.* Relation: allied to, near, like, similar, analogous.

Ազգակցել (եմ, ցեցայ) *v. n.* To make alliance by marriage.

Ազգակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consanguinity: affinity, alliance by marriage: analogy, likeness, resemblance.

Ազգահատոր (ոյ, ով) *s.* See Ազգաթիւ:

Ազգային (ինոյ, ինով) *adj.* National: related, allied to by marriage.

Ազգապետ (ի, աւ) *s.* Chief or governor of a nation or family, prince, sovereign.

Ազգապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Charge or office of a governor of the people.

Ազգապիղծ (պղծոյ, պղծով) *adj.* Incestuous.

Ազգապղծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incest.

Ազգասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Loving his country or nation, patriotick.

Ազգասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Attachment to his country or nation, patriotism.

Ազգատ (ի, աւ) *adj.* Whose family is extinct. Ազգատ առնել, to extirpate a family.

Ազգատոհմ (ի, իս) *s.* Family, house, generation, progeny.

Ազգովին or Ազգովիւք, *adv.* Throughout the nation, nationally.

Ազգ, *s. ind.* See Ազգաթութիւն: Ազգ առնել, to give notice or information, to notify; to instruct; to advise, to admonish; to announce, to publish. Ազգ առնել յառաջագոյն or կանխաւ, to precaution, to premonish, to put on guard. Ազգ լինել, to be aware of, to be informed of; to be announced or published.

Ազդական (ի, աւ) *adj.* Advising, monitorial: penetrative, energetick, efficacious.

Ազդարան (ի, աւ) *s.* Place where a publick notice is proclaimed: instrument

with which notice is given, horn, trumpet.

Ազդարար (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Monitorial, advising: one who gives notice or information.

Ազդարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Advice, admonition, counsel; warning, summons; notice, information.

Ազդել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To inform, to advertise, to announce; to influence, to inspire, to dictate; to work upon, move or affect; to suggest, to insinuate.

Ազդեցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Notice, warning, admonition; perception, instinct; inspiration; suggestion, instigation: efficacy, force, power; emphasis, energy.

Ազդեցուկն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See **Ազդեցութիւն**:

Ազդեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Ազդել**:

Ազդեցուցիչ (*ցուցչի, ցուցչաւ*) *adj.* and *s.* Efficacious, energetick: adviser.

Ազդովաբար, *adv.* Efficaciously, energetically, in a lively manner.

Ազդովական (*ի, աւ*) *adj.* Efficacious, energetick.

Ազդովութիւն See **Ազդեցութիւն**:

Ազդու or **Ազդոյ**, *adj. ind.* Efficacious, strong, energetick, penetrative; pathetick, expressive, emphatick, significative; active, vehement, spirituous, violent.

Ազդուաբան (*ի, իւ*) *adj.* Emphatick.

Ազդուաբանական (*ի, աւ*) *adj.* Emphatick, energetick.

Ազդուաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Emphasis, energy in discourse.

Ազդումն (*դման, դմամբ*) *s.* See **Ազդեցութիւն**:

Ազդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Efficacy, force; energy, vehemence; emphasis, pathos.

Ազն (*ազին, ազամբ*) *s.* Nation, people, generation.

Ազնիւ (*նուի, նուաւ*) *adj.* Fine, good, exquisite, excellent, precious, rare, choice, worthy; noble, great; genteel, civil.

Ազնուաբար, *adv.* Genteelly, civilly; nobly, generously.

Ազնուաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Genteel, civil, well-mannered; noble, generous.

Ազնուաբարոյութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Politeness, civility, genteelness, nobleness.

Ազնուագին, *adj. ind.* Precious, dear, rare.

Ազնուագութ, *adj. ind.* Benign, clement, kind, merciful, humane.

Ազնուազարմ (*ի, իւ*) *adj.* Noble, illustrious, of a noble family.

Ազնուական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Civil, genteel, noble, generous: gentleman.

Ազնուականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nobility, birth, gentility: civility, genteelness; generosity, nobleness: the creation of a noble.

Ազնուամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Of good sentiments, noble, generous.

Ազնուանալ (*ամ, ացայ*) *v. n.* To grow better, to mend: to receive a grant of nobility: to ennoble one's self.

Ազնուապետական (*ի, աւ*) *adj.* Aristocratick.

Ազնուապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aristocracy.

Ազնուասահմ (*ի, իւ*) *adj.* Noble, of a noble family.

Ազնուասահմանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nobility, birth.

Ազնուացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To improve, to civilize; to refine: to confer a title, to grant nobility.

Ազնուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fineness, goodness, costliness, excellence, rarity; genteelness, civility: dignity, nobility.

Ազխ (*ի, աւ*) *s.* Sour grapes.

Ազխահիւթ (*հիւթի, հիւթով*) *s.* Verjuice.

Ազխար (*ի, աւ*) *s.* Dry cow's dung.

Ազոռ (*ոյ, ով*) *s.* Chair, seat; stool; throne; bench.

Ազոռաժառանգ (*ի, աւ*) *s.* Possessor, successor to any place or dignity.

Ազոռակալ (*ի, աւ*) *s.* Vicar; vice-president: successor.

Ազոռակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vicarage; possession of a chair, succession to a dignity.

Ազոռակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Colleague or companion in the same dignity, or on the same throne.

Ազոռակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Company on the same throne.

Ազութայք (*յից, յիւք*) *s. pl.* Elements, letters, characters.

Ազուր, *s. ind.* **Ազ աղուր կոխել**,

to trample or tread under foot.

Ալթ See **Աթ**:

Ալիք (*ալեաց*, *ալիւք*) *s. pl.* Value, price.

Ալխոյժ See **Աշխոյժ**:

Ալսպասաք See **Աղաբասաք**:

Ալսւսուք (*նից*, *նիւք*) *s. pl.* The pleiades.

Ալեւխաման, *adj. ind.* Farinaceous, mixed with flour.

Ալեւմաճառ (*ի*, *ս*) *s.* Mealman.

Ալեւոր (*ի*, *ս*) *s.* Greyhaired or old man.

Ալեւորիլ (*իմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To grow greyhaired, to grow old.

Ալեւորութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Old age, the state of being greyhaired.

Ալելուք (*լուից*, *լուիւք*) *s. pl.* The responses in divine service:-from **Ալելուիա**, *hallelujah*.

Ալելուիա (*այի*, *այիս*) *s.* Hallelujah (a Hebrew word).

Ալեխառն, *adj. ind.* Grey, greyhaired.

Ալեկոծ, *adj. ind.* Subject to tempests, tempest-beaten; floating, agitated, troubled.

Ալեկոծել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To beat to and fro; to agitate violently, to trouble.

Ալեկոծիլ (*իմ*, *ծեցայ*) *v. p.* To float, to chafe, to grow troubled or agitated.

Ալեկոծութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Agitation of the sea, storm, tempest: trouble, agitation.

Ալեկոծումն (*ծման*, *ծմամբ*) *s.* See **Ալեկոծութիւն**:

Ալեսաս, *adj. ind.* Having large waves, swelling, stormy; subject to tempests.

Ալեսանք, *adj. ind.* Floating.

Ալիւր (*ալեաց*, *ալիրբ*) *s.* Meal, flour. **Ցանել զալիւր ՚ի վերայ**, to powder or whiten with flour.

Ալիք (*ալեայց*, *ալիւք*) *s. pl.* Wave, billow, surge, swell of the sea: grey hairs, old age. **Ծադկիլ ալեաց**, to grow grey-haired.

Ալկեար See **Ալճեար**:

Ալճեար (*բայ*, *բայիւ*) *s.* Algebra; algorithm.

Ալճեարպադա (*դեաի*, *դեասս*) *s.* Algebraist.

Ալճեարական (*ի*, *ս*) *adj.* Algebraick.

Ալճեարպայ (*ի*, *իս*) *s.* See **Ալճեար**:

Ալուճ (*ի*, *իս*) *s.* A sort of small medlar.

Ալուճենի (*նւոյ*, *նեաս*) *s.* Threegrained or Neapolitan medlar-tree.

Ալուհ (*ի*, *իս*) *s. f.* She-kid.

Ալուց (*ի*, *իս*) *s.* and *adj.* Hollow, cavity, inside: hollow, interior, deep.

Ալփա or **Ալփայ** (*ի*, *իս*) *s.* Alpha (first letter of the Greek alphabet).

Ալփաբետք (*ատց*, *ատք*) *s. pl.* Alphabet.

Ալք, *s. pl. ind.* Cavity.

Ալքիմիայ (*ի*, *իս*) *s.* Alchymy.

Ալխ See **Աղխ**:

Ալխատեղապէս (*գեսի*, *գեսաս*) *s.* Hanging cornice.

Ալխտական (*ի*, *ս*) *adj.* Vain, mad, foolish.

Ալխտայ See **Տխտայ**:

Ալխտութիւն See **Տխտութիւն**:

Ալոյան or **Ալոյեան** (*ի*, *իս*) *s.* Antagonist, adversary, opponent; rival, competitor: champion, hero; triumpher.

Ալոյանաբար, *adv.* As an antagonist; valiantly, heroically.

Ալոնդանք (*նաց*, *նաք*) *s. pl.* Hypochondres: entrails, intestines, pluck.

Ալոնդանոս (*ի*, *ս*) *adj.* Hypochondriack.

Ալոս (*ոյ*, *ով*) *s.* Stall, stable.

Ալոսապետ (*ի*, *ս*) *s.* Groom: an officer who has the care of the royal stud.

Ալորժ (*ի*, *իս*) *s.* Appetite; desire, wish; savour, taste; satisfaction, pleasure.

Ալորժ, *adj. ind.* Savoury; sweet, agreeable, delicious.

Ալորժաբար, *adv.* With appetite; with pleasure, readily, willingly.

Ալորժակ, *adj. ind.* See **Ալորժ**:

Ալորժակ (*ի*, *ս*) *s.* Taste; appetite; affection, will, inclination, willingness; passion, sentiment.

Ալորժական (*ի*, *ս*) *adj.* Pleasing, agreeable, sweet, amiable, delightful.

Ալորժահամ, *adj. ind.* Pleasing to the taste, savoury, sweet.

Ալորժաճաշակ (*ի*, *ս*) *adj.* Good to eat, savoury.

Ալորժանք (*նաց*, *նաք*) *s. pl.* Appetite; desire, pleasure.

Ալորժելի (*լւոյ*, *լեաս*) *adj.* Desirable, pleasing, agreeable.

Ալորժիլ (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To taste

of, to relish, to like; to love, to take pleasure in; to desire, to aim at. Ունել *ախորժել*, to take a disgust for or aversion to.

Ախտ (*ի, իւ*) *s.* Illness, disease, indisposition: vice, passion, bad habit.

Ախտաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pathology.

Ախտաբար, *adv.* Viciously, passionately.

Ախտածին (*ի, ւս*) *adj.* Morbifick, engendering diseases or passions.

Ախտաբոյժ (*բուժի, բուժիւ*) *s.* and *adj.* Physician: that cures diseases, restorative.

Ախտանդիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n.* To be ill, to be indisposed, to be sick.

Ախտահատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bad temperature, indisposition, languor, sickness, cacochymy.

Ախտահէտ (*ժեռի, ժեռաւ*) *adj.* Sick, ill, of a bad constitution or temperament.

Ախտալից, *adj. ind.* Full of diseases, ill: vicious, bad, passionate.

Ախտանք (*ոից, ոիւք*) *s. pl.* Bad constitutions, sickness.

Ախտակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* Subject to diseases or passions.

Ախտակից (*կից, կցաւ*) *adj.* That has the same sickness: compassionate.

Ախտակրել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be ill, to suffer.

Ախտակրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Illness, sickness, distemper; suffering.

Ախտակցել (*իմ, ցեցայ*) *v. n.* To have compassion, to compassionate, to pity.

Ախտակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Compassion.

Ախտահալած (*ի, իւ*) *adj.* That drives away or cures diseases.

Ախտանալ (*ամ, ացայ*) *v. n.* To be sick or ill: to have bad habits, to be vicious.

Ախտասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves vices, vicious, devoted to passions.

Ախտասպան (*ի, ւս*) *adj.* That mortifies or controls his passions.

Ախտատրոյզ See **Ախտաբոյժ**:

Ախտաբաղձ (*կաց, կաք*) *s. pl.* Lot, disposition, nature, fate.

Ախտաբար (*ի, ւս*) *adj.* Morbifick.

Ախտարբ See **Աղիտարբ**:

Ախտացոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *adj.* Symptomatick.

Ակն (*ի, ւս*) *adj.* Vicious, passionate.

Ախտաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Illness, malady: bad disposition, vice, passion.

Ածական (*ի, ւս*) *adj.* and *s.* Adjective.

Ածականաբար, *adv.* Adjectively.

Ածանցական (*ի, ւս*) *adj.* Derivative.

Ածանցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To derive.

Ածանցիլ (*իմ, ցեցայ*) *v. p.* To be derived from, to come from.

Ածանցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Derivation, origin, formation.

Ածանցք (*ցից, ցիւք*) *s. pl.* Derivation.

Ածել (*եմ, ածի*) *v. a.* To carry, to fetch, to bring. Ածել ընդ խր, to conduct. Ածել ի *ներքս* or *ի մէջ*, to introduce. Ածել ի *վերայ* or *ածել ընդ փել*, to infer. Ածել ի or *վերածել*, to reduce. Ածել ընդ *քարշ*, to drag along. Ածել *զոցով*, to pass through flame, to enflame, to burn. Ածել *զմտաւ*, to consider, to think, to reflect. Ածել *զբռամբ*, to seize, to lay hold of. Ածել *զձու*, to lay eggs. Առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ, without making any objection, readily.

Ածելի (*լւոյ, լեաւ*) *s.* Razor.

Ածխագործ (*ի, ւս*) *s.* Coal-man, one who makes charcoal.

Ածխանալ (*ամ, խացայ*) *v. n.* To become coal or charcoal.

Ածխանոց (*ի, ւս*) *s.* Coalhouse.

Ածխավաճառ (*ի, ւս*) *s.* Coal-merchant.

Ածու (*ոյ, ոով*) *s.* Nation, people: bed of a garden; parterre.

Ածուխ (*ածխոյ, ածխով*) *s.* Coal; charcoal.

Ակահ (*ի, իւ*) *adj.* Having a knowledge of, well versed.

Ակամայ, *adv.* Involuntarily; by force, with regret, reluctantly.

Ակամայ (*ի, իւ*) *adj.* Involuntary; forced, constrained.

Ակամայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The state of being involuntary; repugnance, reluctance, constraint, necessity.

Ական (*ի, ւս*) *s.* Mine. Ական *հանանել*, to mine.

Ականագործ (*ի, ւս*) *s.* Miner.

Ակնակապ (ի, ից) *s.* See Ակնադրդ:

Ակնակապ, *adj. ind.* Ornamented or in-laid with precious stones, worked in jewels.

Ակնակիպ, *adj. ind.* Limpid, clear.

Ակնակուռ, *adj. ind.* Ornamented with precious stones.

Ակնահան (ի, աց) *s.* Miner.

Ակնամոմ (ոյ, ով) *s.* Propolis (a substance made by bees at the entrance of a hive).

Ակնաման (ի, աց) *s.* Trap, rat-trap, mouse-trap.

Ակնատես (ի, աց) *adj.* Ocular, witnessed by the eye.

Ակնատուր (ի, աց) *adj.* That has eyes: signal, illustrious, famous.

Ակնդել (եմ, եցի) *v. a.* To look at, to see, to cast eyes upon.

Ակնդի (նոյ, նեաց) *adj.* That has eyes, that sees.

Ակնդոգիք (գեաց, գեօք) *s. pl.* The eyes.

Ակնեղ See Ակնդեք:

Ականջատուր (լսոյ, լսով) *adj.* Auricular: that has heard: that is heard. Յականջատուրս լսել, to hear.

Ականջել (եմ, եցի) *v. n.* To listen, to hear, to be attentive.

Ականջատ (ի, աց) *adj.* Whose ears are cut.

Ականջք (լսոց, լսօք) *s. pl.* The ears.

Կառն (ան, ամբ) *s.* Castle, fortress.

Կառնաման (ի, աց) *s.* Մնալ or կալ յակառամանի, to fortify one's self, to sustain one's self in a position.

Կաս (ի, իւ) *s.* Agate: boat, sloop, skiff.

Կէհ (ի, իւ) *s.* A sort of iron shovel.

Կէր (ակրի, ակրաւ or ակրոյ, ակրով) *s.* Spade, pick-axe, mattock.

Կէրհա, *s. ind.* Յակէրհաս առնել, to surprise, to astonish. Յակէրհաս կալ, to admire, to look at with admiration.

Կմբահոյլ, *adj. ind.* Assembled in a circle.

Կմբել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To assemble, to form a circle.

Կն (ական, ականց) *s.* Eye: precious stone, diamond: source, origin; water-spout. Կն արեւու, sun. Յաւ կանէ անուանէ, by name, specially, expressly. Յակն թօթափել, in the twinkling of an eye, instantaneously. Կն առնուլ, to shew a respect of persons, to be partial. Կն արկանել, to cast eyes upon. Յակն արկանել, to shew; to review, to read. Ընդ ակամբ ակնարկել, to scowl. Կն ունել, to hope, to expect. Կն վանի See Կն վանի: Կն յայտնի or ակն յանդիման, in presence of, visibly, openly. Կն յանդիման առնել, to represent, to lay before. Ընդ ական դիպիլ, to see by accident. Ընդ ականէ, ostentatiously. Յակն առնուլ, to have an eye to, to watch, to take care of.

Կնաբոյժ (բուժի, բուժիւ) *s.* Oculist.

Կնաբուժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Employment or profession of an oculist.

Կնագործ (ի, աց) *s.* Jeweller, lapidary, worker of precious stones.

Կնագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The employment of working jewels.

Կնանել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To respect, to reverence, to esteem highly; to fear; to take care of, to superintend.

Կնածու (ի, աց) *adj.* Respectful: careful.

Կնածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Respect, consideration; fear, constraint, circumspection: care, superintendence.

Կնակապիճ (պղի, պղաւ) *s.* Socket of the eye: bezil of a ring in which a precious stone is set.

Կնակառոյց See Կնկառոյց:

Կնառու (ի, աց) *adj.* That pays respect to persons, partial.

Կնառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Respect of persons, partiality.

Կնավաճառ (ի, աց) *s.* Jeweller, seller of precious stones.

Կնաման See Կնամաման:

Կնարկել (եմ, եցի) *v. n.* To make signs with the eyes: to indicate, to shew, to mark, to denote, to signify: to regard, to see, to revise: to concern, to belong to: to permit. Կնարկել ընդ ակամբ, to scowl.

Կնարկի, *adv.* Կնարկի առնել, to make signs with the eyes, to indicate.

Կնարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sign, mark: meaning, signification:

permission given with a sign.

Ակնեղեն, *adj. ind.* Evident, clear, visible, palpable.

Ակնեղեն, *adv.* Evidently, visibly, in presence of.

Ակնէծարձ (*ի, իս*) *s.* See **Գլխիկ ական**:

Ակնկալել (*եմ, եցի*) *v. n.* To expect, to hope.

Ակնկալիք (*լեաց, լեօք*) *s. pl.* See **Ակնկալութիւն**:

Ակնկալող (*լուի, լեալ*) *s.* Expectant.

Ակնկալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Expectation, hope.

Ակնկառոյց (*առուցի, առուցաւ*) *adj.* That looks attentively. **Ակնկառոյց լինել**, to regard with attention or pleasure.

Ակնհարել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be confounded or ashamed.

Ակնհարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Consternation, shame.

Ակնոց (*ի, աւ*) *s.* Spectacles; spy-glass.

Ակնոցագործ (*ի, աւ*) *s.* Maker of spectacles.

Ակնոցավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Dealer in spectacles.

Ակնապակի (*նեայ, նեաւ*) *s.* Crystal, glass.

Ակոնիտոն (*ի, իս*) *s.* Aconite: See **Մահաբոյս**:

Ակումբ (*ակմբի, ակմբիս*) *s.* Hearth, fire side.

Ակումբ (*ակմբի, ակմբիս*) *s.* Circle, assembly, company: banquet, feast: mattress, canopy-bed, sofa. **Ակումբ առնուլ**, to assemble, to sit in a circle: to feast together.

Ակռան (*ի, աւ*) *s.* Thistle.

Ակօս (*ի, աւ*) *s.* Space between two furrows; furrow. **Ակօս ձգել**, to make a furrow, to plough.

Ակօսաբեկ, *adj. ind.* Furrowed.

Ակօսաձիգ, *adj. ind.* That ploughs.

Ակօսամէջք (*միջոց, միջովք*) *s. pl.* Space between two furrows.

Ակօսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To plough.

Ակն, *int.* Oh! ha! hey-day!

Ակն (*ի, իս*) *s.* Fear, dread, fright, terror. **Ակն արկանել**, to frighten, to terrify, to intimidate. **Յակն լինել** or **զակն հարկանել**, to fear, to be seized with alarm.

Ակն, *conj.* Behold.

Ակռաբեկ, *adj. ind.* Terrified, dismayed, thunder-struck. **Ակռաբեկ առնել**, to frighten, to dismay. **Ակռաբեկ լինել**, to be frightened or dismayed.

Ակռաբեկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To terrify, to dismay.

Ակռաբեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dismay, fear, fright, terror.

Ակռաձիգ, *adj. ind.* Terrible, alarming, frightful; horrible, hideous, monstrous.

Ակռաձիգս, *adv.* Terribly, frightfully, horribly, atrociously; hideously.

Ակռաձիգատեսիլ, *adj. ind.* Frightful, shocking to the sight; horrible, hideous.

Ակռաձիգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enormity, atrocity; dreadfulness, hideousness, terribleness, fearfulness.

Ակռապատառոց See **Ակռապատառոց**:

Ակռարկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To terrify, to affright.

Ակռակռ (*ի, աւ*) *adj.* Frightful, horrible, awful, terrible.

Ակռակռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Terror, dismay, affright.

Ակռացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To terrify, to intimidate.

Ակռադիկ, *conj.* Behold there.

Ակռանիկ, *conj.* Behold there or yonder.

Ակռասիկ, *conj.* Behold here.

Ակռոտ (*ի, աւ*) *adj.* Frightful, alarming, terrible.

Ակռոտանալ (*ամ, ացայ*) *v. n.* To be terrible or frightful.

Ակռոտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enormity; terribleness, frightfulness.

Ակռափեա (*ի, աւ*) *adj.* Terrified.

Ակռակ (*ևկի, ևկաւ*) *adj.* and *s.* Left, on the left side: the left hand, the left.

Ակռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To terrify, to intimidate.

Ակռակագործ (*ի, աւ*) *adj.* Left-handed.

Ակռան (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That is to the left: the ninth ancient month of the Armenians: See **Ամիս**:

Ակռակայք or **Ակռակիք** (*կայցի, կեաց*) *s. pl.* Those who are to the left.

Ակռեղ (*ի, աւ*) *adj.* Formidable, terrible.

Ակռեղաբար, *adv.* In a formidable manner, terribly.

Ակռագոչ, *adj. ind.* Roaring terribly, making an awful noise, loud.

Ակռաչքաչ, *adj. ind.* Wonderful,

prodigious, formidable, awful.

Ահընկէց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* Frightful, horrible, terrible.

Ահպարանոց (*ի, աւ*) *adj.* That carries its neck proudly, spirited (applied to horses).

Ահկի See **Ահեկան**:

Ահսւր See **Յահսւր**:

Ահ (*ի, իւ*) *s.* Salt: sheep-fold; flock.

Ահաբաստար (*ի, իւ*) *s.* Alabaster.

Ահաբոցն (*ի, աւ*) *s.* Great coat, surtout, cloak, mantle.

Ահադ (*ի, աւ*) *s.* Reason, cause, account, sake.

Ահալ (*աւ, ալայի*) *v. a.* To grind; to pound, to reduce to powder.

Ահախաբշանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Vexation, grief.

Ահախին (*հնոյ, հնով*) *s. f.* Maid-servant, house-keeper: female slave.

Ահախնածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* Born of a female slave or maid-servant.

Ահախնորդի (*դւոյ, դւով*) *s.* Son of a female slave or maid-servant.

Ահախնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The condition of a female slave or maid-servant.

Ահածրի or **Ահարծրի**, *adj. ind.* Tender.

Ահաճ (*ծաց, ծով*) *s. pl.* Salt food: the action of salting.

Ահաղ, *s. ind.* The action of tanning. **Յահաղ դնել**, to tan.

Ահաղակ (*ի, աւ*) *s.* Cry, scream, clamour, uproar, alarm, racket, noise, shout: scolding: voice; exclamation. **Ահաղակ հարկանել**, to cry, to make a noise, to alarm.

Ահաղակել (*եմ, եցի*) *v. n.* To cry, to make a loud noise, to halloo, to shout; to scold: to make an exclamation.

Ահադել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tan.

Ահադոց (*ի, աւ*) *s.* Tan-house, tanpit.

Ահամարութիւն See **Յահամարութիւն**:

Ահանգանոյն (*նուն, նունք*) *s.* Laudanum.

Ահանգ (*ի, իւ*) *s.* Sect, false doctrine; school, doctrine: magick, charm, enchantment, sorcery.

Ահանգահնար, *adj. ind.* Inventor of a sect.

Ահանգապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of a sect.

Ահանգաւոր (*ի, աւ*) *s.* Sectary: magician, enchanter, sorcerer.

Ահանդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To seduce, to deceive, to lead into error, to teach a false doctrine.

Ահանդիք (*դեաց, դեաք*) *s. pl.* Formule of a sect: amulet, phylactery.

Ահաչիք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Supplication, prayer, orison, entreaty, humble request.

Ահաչաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Suppliant, that prays.

Ահաչել (*եմ, եցի*) *v. a.* To supplicate, to pray, to conjure.

Ահարծրի See **Ահածրի**:

Ահարտ, *s. ind.* **Ահարտ վարել**, to besprinkle with salt: to spoil, to desolate, to ruin, to destroy.

Ահարտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To besprinkle with salt: to spoil, to desolate: to cast a stain upon, to wound the reputation of, to slander, to calumniate.

Ահաւաղ, *adj. ind.* Spoiled, vitiated, corrupted, adulterated, tainted, impaired; disordered, discomposed.

Ահաւաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spoil, to corrupt, to adulterate, to taint, to impair, to disorder, to discompose, to vitiate.

Ահաւաչ See **Ահաւաչ**:

Ահաւնակերպ (*ի, իւ*) *adj.* Like a dove, in the form of a dove.

Ահաւնավաճառ or **Ահաւնեվաճառ** (*ի, աւ*) *s.* Dealer in doves or pigeons.

Ահաւնեակ (*նեկի, նեկաւ*) *s.* A young pigeon; pigeon.

Ահաւնի (*նւոյ* or *նոյ, նեաւ*) *s.* Dove, pigeon. **Վայրի ահաւնի**, stock-dove, wood-pigeon, wild pigeon.

Ահաւնիճ (*նճի, նճաւ*) *s.* Vervain.

Ահաւնոց (*ի, աւ*) *s.* Dove-house, pigeon-house, dovecot.

Ահգ (*ոյ, ով*) *s.* Excrement, dung, faeces; muck, manure. **Ահգ արկանել**, to manure, to muck.

Ահգակոյտ (*կուտի, կուտիւ*) *s.* Muckheap, dunghill.

Ահգանոց (*ի, աւ*) *s.* Privy: place where all filth is thrown.

Ահգել (*եմ, եցի*) *v. n.* To go to stool, to dung.

Ահգկէն (*զիրի, զիրաւ*) *adj.* Of or belonging to dung or filth.

Ահեբաբար, *adv.* Like a fountain, fluently; abundantly, copiously.

Ահեբակն (*կան, կամբ*) *s.* Spring

of water, source, fountain.

Աղբերահոս, *adj. ind.* Flowing like a fountain, fluent, streaming; copious, abundant.

Աղբերանալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* To flow as a fountain, to stream; to abound.

Աղբերացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make to flow as a fountain, to make to flow or gush out; to pour forth abundantly.

Աղբիւք (*ացւոց, ւոք*) *s. pl.* Excrement, dung; muck, manure; filth; place for the reception of all filth.

Աղբիւսք (*ացւոց, ւոք*) *s. pl.* Sweepings, filth.

Աղբիւր (*բեր, բերք* or *բերաւ*) *s.* Fountain, source, spring, brook; origin.

Աղբիւրաբար See **Աղբերաբար**.

Աղբրտակ (*ի, աւ*) *s.* Saltpetre, nitre.

Աղբոյ See **Աղբանոց**.

Աղբրեկ See **Աղբերեկ**.

Աղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To salt, to season with salt.

Աղեկաւ (*ի, աւ*) *s.* Distaff.

Աղեղն (*ղան, ղամբ*) *s.* Bow: arc of a circle, arch. **Աղեղն երկնից**, rainbow.

Աղեղնաձև, *adj. ind.* Arched, bent in form of a bow.

Աղեղնաւոր (*ի, աւ*) *s.* Archer: sagittarius (a sign of the zodiack).

Աղեղնաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Archery.

Աղեաւալի See **Աղեւալի**.

Աղերս (*ի, իս*) *s.* Supplication, petition, deprecation, entreaty. **Յաղերս աղաչանաց անկանիլ, աղերս արկանել, յաղերս մատչիլ** or **աղերս մատուցանել**, to supplicate, to implore, to pray, to request.

Աղերսաբան (*ի, իս*) *s.* Suppliant.

Աղերսաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To supplicate, to pray.

Աղերսաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Supplication, entreaty.

Աղերսագիր (*գրոյ, գրով*) *s.* Written entreaty, petition, memorial.

Աղերսալից, *adj. ind.* Full of supplication, suppliant.

Աղերսանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Supplication, petition. **Գիրք աղերսանաց** See **Աղերսագիր**.

Աղերսաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Suppliant.

Աղերսաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Supplication, entreaty.

Աղերսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To supplicate, to implore, to entreat, to petition.

Աղէ, *int.* Now! now then! come on!

Աղէկ, *adj. ind.* Ruptured: piteous, exciting pity: grey-haired.

Աղիճապ (*ի, իս*) *adj.* Afflicted with a hernia.

Աղիճապութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hernia, descent of the bowels.

Աղխաչ (*ի, իս*) *adj.* Pitiable, worthy of compassion: afflicted with grief.

Աղխաչով, *adj. ind.* Pitiable: afflicted with grief.

Աղկաղ (*ի, աւ*) *s.* Truss.

Աղկաս See **Աղկաս**.

Աղկեր (*ի, աւ*) *adj.* Eating bowels, that eats its young: cruel, barbarous, inhuman, devoid of pity.

Աղկէզ, *adj. ind.* Pitiable: afflicted with grief.

Աղկիզիլ (*եմ, զեցայ*) *v. n-p.* To yearn with compassion, to be compassionate.

Աղկոտոր, *adj. ind.* Pitiable, that excites compassion.

Աղկցումք, *adj. ind.* Well-chorded, well-tuned: adapted, suitable.

Աղէտ (*ադէտից, ադէտիւք*) *s. pl.* Misfortune, misery, evil, calamity, disaster. **Վ՛ի ադէտից**, alas! oh how unfortunate I am!

Աղէտաբեր or **Աղետաբեր** (*ի, աւ*) *adj.* Fatal, calamitous, bringing evil, disastrous, grievous, mournful.

Աղէտալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Fatal, full of misery, piteous, calamitous.

Աղէտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Fatal, piteous, calamitous.

Աղիմաքմաղ or **Աղիմաքմախ** (*ի, աւ*) *s.* Astrologer, one who professes judiciary astrology, magician, sorcerer.

Աղիմաքք or **Աղխաւաքք** (*քայ, քօք*) *s. pl.* Horoscope, nativity, stars.

Աղի, *adj. ind.* Salt, saline, that contains salt, brackish.

Աղճ (*ճի, ճաւ*) *s. f.* Prostitute, whore.

Աղիողորմ, *adj. ind.* Miserable, pitiable, unfortunate, calamitous, grievous.

Աղիւս (*ւոյ, ուաւ*) *s.* Brick; tile.

Աղիւսագործ (*ի, աւ*) *s.* Brick-maker.

Աղիւսագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The employment of making bricks, the art of making bricks.

Աղիւսակ (*ի, ս.*) *s.* Little brick: tablet: draught-board: arithmetical table, logarithms.

Աղիւսագործ (*ի, ս.*) *s.* Brick-maker; brick-kiln.

Աղիւսագործ (*ի, ս.*) *s.* Brick-maker.

Աղիւսագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Art of making bricks.

Աղիւսեայ, *adj. ind.* Made of brick, brick.

Աղիք (*աղեաց, աղեօք*) *s. pl.* Bowels, guts; tripe, garbage; intestines, entrails: strings, chords.

Աղի (*ի, իս.*) *s.* Buckle, ring: button: lock: baggage, equipage: goods and chattels.

Աղխաղխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To join together, to chain, to fasten, to buckle: to button: to lock.

Աղխամախ (*ի, իս.*) *s.* Moveables, goods, effects, commodities.

Աղխատարոյզ, *adj. ind.* Rude, barbarous, coarse, uncivilized, gross: that has a disagreeable sound.

Աղխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To lock, to fasten, to enclose, to shut up; to stop or close up: to button.

Աղծապիղծ, *adj. ind.* Unchaste, incontinent, lascivious, obscene, licentious, debauched.

Աղծապղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unchastity, lewdness, obscenity, incontinence, lasciviousness, impurity, pollution.

Աղկաղկ (*ի, իս.*) *adj.* Destitute, indigent, poor, necessitous.

Աղկաղկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indigence, destitution, poverty, beggarliness.

Աղկիտիւ or **Աղկիան** (*ի, իս.*) *s.* King's-fisher.

Աղճատաբան (*ի, իս.*) *s.* Idle talker, chatterer, prattler, babbler.

Աղճատաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To talk extravagantly, to chatter, to prattle, to be tedious in conversation.

Աղճատաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Talkativeness, loquacity, garrulity.

Աղճատախօս (*ի, ս.*) *s.* See **Աղճատաբան**.

Աղճատանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Idle words, frivolous discourse, nonsense: See **Աղճատաբանութիւն**.

Աղճատակաղ (*եղոյ, եղով*) *adj.* and *s.* Talker, chatterer, garrulous old man: kept slovenly, spoilt: that has lost reputation.

Աղճատել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To chatter, to talk extravagantly: to keep slovenly, to rumple, to fumble, to spoil, to put into disorder or into a bad condition. **Աղճատել զանուն ումեք**, to hurt the reputation of some one.

Աղճատիչ (*ագի, ագս.*) *adj.* and *s.* Loquacious, chattering, prating: putting into disorder, that spoils, ruinous, that causes the loss of reputation.

Աղճատուածի (*ոմեան, ոմեամբ*) *s.* See **Աղճատանք**.

Աղճիկորդի (*գեաց, գեամբ*) *s.* Bastard.

Աղմկալից, *adj. ind.* Tumultuous, noisy, full of confusion.

Աղմկայարոյց, *adj. ind.* Mutinous, seditious, turbulent, inclined to excite sedition.

Աղմկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To trouble, to disquiet; to alarm; to put into disorder, to jumble, to mix, to confound.

Աղմկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Noisiness, tumultuariness: See **Աղմուկ**.

Աղմուկ (*ուկի, ուկս.*) *s.* Alarm, noise, uproar, tumult, bustle; squabble, fray, scuffle, broil, quarrel, contest; disorder, confusion, disturbance; clamour, riot, commotion, rising, insurrection, mutiny, sedition, revolt, revolution; plot, intrigue. **Աղմուկ յարուցանել**, to trouble, to disturb, to alarm, to embroil, to excite to mutiny or sedition. **Լինել զաղմկաւս**, to be troubled, to be in confusion, to be agitated, to be embroiled, to be in a squabble, tumult or commotion.

Աղու (*ի, ս.*) *adj.* Soft, sweet, agreeable, affable; delicious, tender, delicate.

Աղուականի (*ի, ս.*) *adj.* See **Աղու**.

Աղուամազ (*ի, իս.*) *s.* Soft hair, down; hair.

Աղուաշ (*ի, իս.*) *adj.* and *s.* Half-witted, apish, trifling, silly, that plays the fool: ninny, simpleton.

Աղուաշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Silliness, buffoonery, foolery, low jesting.

Աղուհասպարոյ (*ի, իս.*) *adj.* Cunning, artful, crafty.

Աղուեսանի (սեռ. ոյ , սեռակ.) *s.* Skin of a fox, fox-case.

Աղուէս (սեռ. or սիոս , սէսու or սիոս) *s.* Fox. **Կորիւն աղուեսու**, Fox's cub.

Աղուհիւն (թեան , թեամբ) *s.* Saltness.

Աղուներ (նից , նիւք) *s. pl.* Bitterness, grief, trouble.

Աղուհացք (ցից , ցիւք) *s. pl.* Lent.

Աղպատ (ի, ս) *s.* Collyrium, eye-salve.

Աղջամուղջին, *adj. ind.* Dark, obscure, gloomy, black.

Աղջամուղջ (մղջի , մղջաս) *s.* Darkness, obscurity.

Աղջիկ (ջկան , ջկամբ) *s. f.* Maid, girl, virgin: chamber-maid, female servant.

Աղջկորդի (դւոյ , դւով) *s.* Bastard.

Աղջուհիւն (թեան , թեամբ) *s.* Darkness, obscurity.

Աղջուր (ջրոյ , ջրով) *s.* Brine; the action of salting in brine.

Աղտ (ի , իս) *s.* Grease, scurf, stain, grease-spot, dirt, impurity: sweat: saltness: after-birth. **Ցամաք աղտից**, salt-marsh.

Աղտաղտ (ի , իս) *adj.* See **Աղտաղտին**:

Աղտաղտին, *adj. ind.* Salt, saline, brackish.

Աղտաղտուկ, *adj. ind.* See **Աղտաղտին**:

Աղտաղտուկք, *s. pl. ind.* Salt-mine.

Աղտեղանալ (ամ , ացայ) *v. n.* To be stained or soiled, to grow greasy or dirty.

Աղտեղասէր (սիրի , սիրաս) *adj.* That likes filth or dirt.

Աղտեղացուցանել (եմ , ցուցի) *v.t.* See **Աղտեղել**:

Աղտեղել (եմ , եցի) *v. a.* To soil, to dirty, to stain, to besmear with filth or grease, to befoul, to bedawb, to sully, to tarnish, to grease, to besmut, to bemire, to splash, to bespot, to bespatter.

Աղտեղի (ւոյ , ղեաս) *adj.* Soiled, dirtied, spotted, befouled, stained: impure, filthy, obscene; greasy, muddy, mucky, nasty, black, foul, dirty.

Աղտեղութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Greasiness, dirtiness, foulness, stain, impurity: sweepings: saltness.

Աղտիւր (տեր , տերք) *s.* Marsh, swamp of stagnant water.

Աղտոր (ի , իս) *s.* Sumach-tree.

Աղտք (ցից , ցիւք) *s. pl.* Evil, misery, grief, pain.

Աղցան (ի , ս) *s.* Salad.

Աղցաւոր (ի , ս) *adj.* Miserable, wretched, sorrowful; raging, violent.

Աղցաւորութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Wretchedness, misery.

Աղմիք, *s. pl. ind.* Those hymns which are not sung during lent.

Աղքատ (ի , ս) *s.* and *adj.* Beggar, mendicant, pauper; poor, indigent, needy, necessitous, miserable, beggarly.

Աղքատաբար, *adv.* Poorly, beggarly, like a beggar.

Աղքատամիտ (միտի , միտաս) *adj.* Of poor abilities, weak, foolish, imbecile.

Աղքատանալ (ամ , ացայ) *v. n.* To grow poor, to render one's self poor.

Աղքատանոց (ի , ս) *s.* Poor-house, almshouse, hospital for the poor.

Աղքատանք (նաց , նաք) *s. pl.* Poverty.

Աղքատասէր (սիրի , սիրաս) *adj.* That loves the poor, charitable.

Աղքատասիրութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Love of the poor, charity.

Աղքատատեաց (տեի , տեցաս) *adj.* That hates the poor, uncharitable.

Աղքատիկ, *adj.* and *s. ind.* Rather poor, poor.

Աղքատմիտ (ի , իս) *adj.* Poor in understanding, shallow, empty, witless.

Աղքատին, *adj. ind.* Poor, sorry, pitiful, vile, contemptible.

Աղքատութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Poverty, indigence, beggary, want, necessity, penury: meanness.

Աղքատսիրութիւն See **Աղքատասիրութիւն**:

Աղքար (ի , իս) *s.* Mineral salt.

Աղօթագիրք (գրոց , գրովք) *s. pl.* Prayerbook.

Աղօթական (ի , ս) *adj.* and *s.* Of or belonging to prayers: that prays to God.

Աղօթակեր or **Աղօթկեր** (ի , ս) *adj.* and *s.* That prays to God; suppliant.

Աղօթամատոյց (ատուցի , ատուցաս) *adj.* and *s.* That prays to God, that ad-

dresses his prayers to God: prayer-book.

Աղօթանոց (ի, աց) *s.* Chapel, house of prayer.

Աղօթանուէր (ւերի, ւերաց) *adj.* That offers up his prayers to God; suppliant.

Աղօթասէր (սիրի, սիրաց) *adj.* That loves prayers.

Աղօթատուն (տան, տանց) *s.* Chapel, place of prayer.

Աղօթատան (ի, աց) *s.* Small chapel, chapel.

Աղօթատար (ի, աց) *adj.* and *s.* That prays to God; that addresses God in prayer.

Աղօթել (եմ, եցի) *v. n.* To pray, to address one's self to God in prayer: to supplicate; to intercede.

Աղօթք (թից, թիւք) *s. pl.* Prayer, orison, supplication.

Աղօտ (ի, իւ) *adj.* Obscure, dull, dim, cloudy, dark, hidden, without lustre; tawny; wan: feeble, indistinct, small: **Աղօտ լոյս**, darkness visible, glimmer, faint light. **Ընդ աղօտ աչս առնել** or **ակնարկել**, to catch a glimpse of, to see indistinctly, to blink.

Աղօտաբար, *adv.* Obscurely, darkly, indistinctly, dimly.

Աղօտագոյն (գունի, գունից) *adj. comp.* More obscure or dim; very small or feeble.

Աղօտաձայն (ի, իւ) *adj.* Having a feeble voice.

Աղօտաճաճանչ (ի, իւ) *adj.* Having a very feeble light.

Աղօտանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To grow dim, to become obscure, to grow dark; to grow tarnished, to lose its lustre or polish: to grow feeble, to be diminished.

Աղօտացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To obscure, to cloud, to diminish the splendour of any thing or person, to eclipse, to extinguish; to tarnish, to sully, to take away the polish from any thing: to slander: to enfeeble, to debilitate, to diminish.

Աղօտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obscureness, darkness.

Աղօրկպան (ի, աց) *s.* Miller.

Աղօրկ or **Աղորկ** (բւոյ, բեաւ) *s.* See **Աղօրիք**.

Աղօրիք (րկաց, րկաք) *s. pl.* Mill: the teeth called grinders. **Աղօրիք ձեռաց**, hand-mill.

Աճ, *s. ind.* Growth: See **Աճումն**.

Աճառ (ի, աց) *s.* Senna.

Աճապարել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To prevent, to anticipate, to get the start; to make haste, to use diligence; to forward, to hasten, to press or push forward.

Աճառ (ի, աց) *s.* Cartilage, gristle: soap: See **Օճառ**.

Աճառային (ենոյ, ենով) *adj.* Cartilaginous.

Աճառապատ (ի, իւ) *adj.* Cartilaginous.

Աճեալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Growth: See **Աճումն**.

Աճել (եմ, եցի) *v. n.* To grow, to increase, to be augmented, to grow tall or stout: to make progress: to vegetate, to sprout, to come up; to be multiplied; to be heightened, to grow upon or out of: to grow dear.

Աճեցական (ի, աց) *adj.* Vegetable, vegetative.

Աճեցականք (նաց, նաք) *s. pl.* Vegetables.

Աճեցողական See **Աճեցական**.

Աճեցողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vegetation.

Աճեցուն, *adj. ind.* Grown, augmented.

Աճեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To increase, to make to grow, to augment, to enlarge, to heighten, to make stout, to multiply: to exaggerate; to make dear, to raise the price of.

Աճեցուցիչ (չի, չաւ) *adj.* and *s.* That makes to grow or increases, augmentative: increaser.

Աճիլ (իմ, Աճեայ) *v. n-p.* See **Աճել**.

Աճիւն (ի, իւ) *s.* Ashes. **Ցաճիւն դարձուցանել**, to reduce to ashes.

Աճիւնախառն, *adj. ind.* Mixed with ashes, dirtied.

Աճիւնացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To reduce to ashes.

Աճողական See **Աճեցական**.

Աճումն (ման, մամբ) *s.* Growth, augmentation, increase, enlargement, progress, extension, amplification, multiplication; exaggeration; augment: vegetation.

Աճուն See **Աճեցուն**.

Աճունաճիւղ (ի, իւ) *adj.* Bushy, thick, full of branches.

Աճուրդ (աճրգի, աճրգաւ) *s.* Pub-

lick sale, auction. Աճկանել or Հանել յաճուրդ, to sell by auction.

Ամ (ի, աւ) s. Year. Ամի ամի, ամ յամէ or ամ ըստ ամէ, yearly, annually, a year, every year. Յամէ հետ, the following year, the year after.

Ամազոն (ի, աւ) s. Amazon.

Ամաղ (ամ, ամացի) v. a. To pour out, to empty, to discharge; to cast forth or emit.

Ամայաբնակ (ի, աւ) adj. Deserted, uninhabited; solitary.

Ամայանալ (ամ, յացայ) v. n. To become desert, to be uninhabited or uninhabitable.

Ամայել (եմ, եցի) v. a. To pour out, to empty: to collect together. Ամայել ծարիր յաչս, to colour the eyes with prepared antimony.

Ամայի, adj. ind. Desert, uninhabited, deserted, uninhabitable, solitary, uncultivated, desolate.

Ամայութիւն (թեան, թեամբ) s. Solitude: desolation, depopulation; abandonment.

Աման (ոյ, ով) s. Vase, vessel, pot; bag, sack, purse, cloakbag.

Ամանակ (ի, աւ) s. Time; time or measure in musick: See Ժամանակ.

Ամանել (եմ, եցի) v. a. To put in a vessel or bag, to bag.

Ամաչել (եմ, եցի) v. n. To be ashamed, to blush with shame, to be confounded.

Ամաչեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make ashamed, to shame, to confound, to overwhelm with shame.

Ամառն (առն, առամբ) s. Summer.

Ամառնամուտք (մտից, մտիւք) s. pl. Beginning of summer.

Ամառնային See Ամարային.

Ամարային (ենոյ, ենով) adj. and s. Of or belonging to summer: summertime. Ամարայնի or Ամարանի, in summertime, during summer.

Ամարանոց (ի, աւ) s. A villa for the summer, a summer-residence.

Ամարաւան (ի, աւ) s. See Ամարանոց.

Ամբառնալ (ամ, ամբարձայ) v. a. To raise, to raise up, to take up, to heighten, to lift up.

Ամբառնալ (ամ, ամբարձայ) v. n. To rise, to get up, to go up, to ascend.

Ամբառնալիք (լեաց, լեօք) s. pl. Lever, a piece of wood to raise or move any burden.

Ամբաստան (ի, աւ) s. Accuser, informer, plaintiff, complainant, prosecutor.

Ամբաստանել (եմ, եցի) v. a. To accuse, to inform against, to charge, to complain against: to plead guilty, to confess.

Ամբաստանութիւն (թեան, թեամբ) s. Accusation, complaint, information, action; imputation.

Ամբար (ոյ, ով) s. Provision: See Համբար.

Ամբարանոց See Համբարանոց.

Ամբարել (եմ, եցի) v. a. To provide, to store: See Համբարել.

Ամբարիշտ (բշտի, բշտաւ) adj. Ungodly, impious, irreligious, sacrilegious, unholy, unrighteous, profane, extremely wicked, flagitious.

Ամբարձաւաճ (ի, իւ) adj. Proud, haughty, presumptuous, arrogant.

Ամբարձաւաճել (եմ, եցի) v. n. To grow proud, to grow arrogant, to be presumptuous.

Ամբարձաւաճեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make proud, to render arrogant, to cause to be presumptuous.

Ամբարձաւաճութիւն (թեան, թեամբ) s. Presumptuousness, haughtiness, pride, arrogance.

Ամբարձումն (ման, մամբ) s. Elevation, exaltation, advancement, promotion.

Ամբարշտաբար, adv. Impiously; irreligiously, ungodlily, sacrilegiously, unrighteously, profanely.

Ամբարշտական (ի, աւ) adj. Impious, irreligious, unrighteous, profane.

Ամբարշտել (եմ, եցի or եցայ) v. n. To be irreligious, to be ungodly, to be sacrilegious, to be profane, to be impious or unrighteous.

Ամբարշտութիւն (թեան, թեամբ) s. Impiety, irreligion, ungodliness, iniquity, unrighteousness, profaneness, wickedness, flagitiousness.

Ամբարտակ (ի, աւ) s. Bank, dam, dike, mound; beach, strand, bank of a river; mole, pier; tower.

Ամբարտաւան (ի, իւ) adj. Proud, haughty, stiff, high, arrogant, vain, conceited, presumptuous.

Ամբարտաւանս, adv. Haughtily, proudly.

Ամբարտաւանատեաց (*եցի, եցաւ*) *adj.* That hates the proud, detesting haughty persons.

Ամբարտաւանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be proud, to be haughty, to be presumptuous.

Ամբարտաւանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pride, haughtiness, conceit, arrogance, presumptuousness.

Ամբիծ (*բծի, բծաւ*) *adj.* Unsoiled, clean, neat, unspotted; immaculate, spotless, pure, innocent, honest, upright, just, equitable.

Ամբիծ (*ի, իս*) *s.* Pulpit.

Ամբիծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cleanliness, purity, neatness, integrity, honesty, probity, incorruptness, uprightness.

Ամբոխ (*ի, իս*) *s.* Mob, riotous assembly, beargarden; crowd, multitude; rabble, populace, the vulgar; riot, tumult.

Ամբոխալից, *adj. ind.* Turbulent, riotous, seditious; crowded, thronged, full of people.

Ամբոխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To crowd; to embroil, to put in confusion, to disturb; to stir up or excite to sedition.

Ամբոխիլ (*իմ, խեցայ*) *v. n-p.* To be in confusion; to be embroiled, to be disturbed, to riot, to be in commotion.

Ամբոխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Perturbation; commotion: See **Ամբոխումն**:

Ամբոխումն (*խման, խմամբ*) *s.* Turbulence, riotousness, disturbance, commotion, disorder, trouble, discord, confusion, perturbation.

Ամբոկ, *s. ind.* **Յամբոկ գործոյն ժամանիլ**, to attain one's end or object, to complete, to accomplish, to finish, to bring to a conclusion.

Ամբողջ (*ի, իս*) *adj.* Entire, complete; whole, total; neat, perfect, exact.

Ամբողջական (*ի, աւ*) *adj.* Integral.

Ամբողջանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To be an integer; to be entire or perfect.

Ամբողջապէս, *adv.* Entirely, completely, wholly, totally, altogether, quite, perfectly.

Ամբողջացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make whole, to make entire, to complete, to perfect.

Ամբողջութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Entire state, totality, completeness, whole; completion, perfection, accomplishment.

Ամբոն See **Ամբոխ**:

Ամբոյս See **Ամբաւ**:

Ամբոխ (*ի, իս*) *adj.* Strong, firm, solid, massive.

Ամբոխոմ (*ի, աւ*) *s.* Amethyst; granite.

Ամեհանալ (*ամ, հացայ*) *v. n.* To become savage, to become wild, to grow fierce; to be wild, unruly or ungovernable, to be untameable.

Ամեհացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make ferocious, to make wild, to make ungovernable or untameable.

Ամեհի (*հւոյ, հեաւ*) *adj.* Fierce, ferocious, savage, wild, unruly, ungovernable, untameable; raging, furious.

Ամեհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ferocity, fierceness, savageness; fury.

Ամեն or **Ամէն**, **Ամենայն** or **Ամէնայն** (particles that form the superlative degree). All, entirely, without limit; very, most, extremely.

Ամենաբարի (*բւոյ, բեաւ*) *adj.* All-good, superexcellent, most excellent, best.

Ամենաբարւոք, *adj. ind.* and *adv.* Very good, best, very excellent: very well, excellently, exceedingly well.

Ամենաբժիշկ, *adj. ind.* Curing all diseases.

Ամենակարական (*ի, աւ*) *adj.* All-sufficient, omnipotent.

Ամենագեղեցիկ, *adj. ind.* Very pretty, very handsome, charming, very genteel; extremely agreeable, most beautiful.

Ամենագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* Omniscient, most wise, all-wise.

Ամենագթած (*ի, իս*) *adj.* Most merciful, most compassionate, most kind, most tender.

Ամենագով, *adj. ind.* See **Ամենագովելի**:

Ամենագովելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Most praise-worthy, very laudable, most commendable.

Ամենագութ, *adj. ind.* See **Ամենագթած**:

Ամենագժուարին (*ի, աւ*) *adj.* Very hard, very difficult, very burdensome, very disagreeable, very troublesome, very grievous, very severe, very rigid.

Ամենազգաստ (ի, իս) *adj.* Very vigilant, very watchful, very diligent: very sober, very moderate, most temperate.

Ամենազօր (ի, աւ) *adj.* Omnipotent, all-sufficient; most powerful, very strong.

Ամենաթագաւոր (ի, աւ) *s.* King of the universe, the Creator.

Ամենաթշուառ, *adj. ind.* Very unfortunate, most miserable, most calamitous.

Ամենաժողով, *adj. ind.* Of a great assembly.

Ամենալաւ (ի, աւ) *adj.* Best, finest, choicest, most exquisite; excellent, worthiest.

Ամենախնամ, *adj. ind.* That takes care of all his creatures, all-provident.

Ամենածախ, *adj. ind.* All-consuming.

Ամենակալ (ի, աւ) *adj.* Preserving or governing all things, omnipotent, all-powerful.

Ամենակատար, *adj. ind.* All-perfect; very perfect.

Ամենակար, *adj. ind.* See **Ամենակարող**.

Ամենակարող (ի, աւ) *adj.* Omnipotent, all-powerful.

Ամենակեցոյց, *adj. ind.* That saves all; all-preserving.

Ամենահաճոյ (ի, իս) *adj.* Most agreeable, very pleasant.

Ամենահամ, *adj. ind.* Very savoury, very highseasoned, most delicious.

Ամենահայեաց, *adj. ind.* All-seeing.

Ամենահայր (հօր, հարբ) *s.* Father of all men (the Creator).

Ամենահարուստ, *adj. ind.* Very wealthy, very rich, very opulent.

Ամենահեզ, *adj. ind.* Mildest, very gentle or peaceable.

Ամենահեշտ, *adj. ind.* Easiest, very light or easy.

Ամենահնար, *adj. ind.* Very ingenious, very artful, very dexterous, skilful, most able.

Ամենահրաշ, *adj. ind.* Most miraculous, very prodigious, very wonderful, very amazing, very astonishing, very admirable.

Ամենաճշմարիտ (րտի, րտիս) *adj.* Most true, very certain.

Ամենամեղ, *adj. ind.* and *s.* Very sinful, most criminal; great sinner.

Ամենայաղթ (ի, իս) *adj.* All-conquering, subduing all enemies, very victorious, that gains the advantage always.

Ամենայն (ի, իս) *adj.* and *s.* All, total, whole; each, every: all, every thing. **Ամենայն ոք**, every one; whoever, whosoever, whatever, whatsoever. **Ամենայն ինչ**, every thing, whatever. **Ամենայնիւբ** or **յամենայնի**, altogether, entirely, quite. **Ամենայն ուստեք**, from all sides, from all parts. **Ամենայն տեղեաք**, every-where, in all places.

Ամենայօրդոր, *adj. ind.* Very prompt, very willing, very eager, very ready, very much inclined, very well disposed, very diligent.

Ամենանուագ, *adj. ind.* Least, smallest, very little.

Ամենանուշահակ, *adj. ind.* Very sweet, very savoury, very good, very delicate.

Ամենաչար (ի, աւ) *adj.* Worst, very bad; very wicked, very malicious, execrable, abominable.

Ամենապայծառ, *adj. ind.* Very bright, very clear, very shining; very splendid, very illustrious: most honourable, right honourable.

Ամենապատիր, *adj. ind.* Very deceitful, very fraudulent, very knavish, very roguish.

Ամենապատիւ, *adj. ind.* Very venerable, very respectable, very estimable: right or most reverend: most honourable.

Ամենապատրաստ, *adj. ind.* Very well prepared, quite ready.

Ամենապարգեւ, *adj. ind.* That gives to all, generous, liberal: given to all.

Ամենապարտ, *adj. ind.* Much obliged, much indebted.

Ամենապիղծ, *adj. ind.* Very unclean, most impure, execrable, detestable.

Ամենապոռնիկ, *adj.* and *s. ind.* Notoriously prostitute, abandoned to prostitution.

Ամենառատ, *adj. ind.* Very abundant, most plentiful; very generous, most liberal.

Ամենասուրբ (սրբոյ, սրբով) *adj.* Holiest, very sacred, very holy.

Ամենաստեղծ, *adj. ind.* That has created all things, all-creating, omnifick.

Ամենատփուռ, *adj. ind.* Diffused every-where, spread far and wide, very extensive.

Ամենաքաջ, *adj. ind.* Most wonderful, very admirable.

Ամենավայելուչ, *adj. ind.* Most becoming, most decent, most suitable, most appropriate, most fit, most proper, very convenient, very conformable, very proportionate.

Ամենավարան, *adj. ind.* Most perplexed, very anxious, very embarrassed; very irresolute, very undetermined, full of inquietude.

Ամենատարած, *adj. ind.* Diffused every-where, very extensive, very vast, most ample.

Ամենաուրելի, *adj. ind.* Most desirable: most desirous.

Ամենատես, *adj. ind.* All-seeing.

Ամենատեսուչ, *adj. ind.* All-watchful, that superintends all things.

Ամենակալ (տեառն, տէրութեամբ) *s.* The Lord or Creator of all things.

Ամենածին, *adj. ind.* That has made all things, all-creating.

Ամենահմուտ, *adj. ind.* Very skilful, very ingenious; very instructive; most wise, most capable.

Ամենափայլ, *adj. ind.* Most shining, brightest, very bright, very resplendent, very shiny, very luminous, very glittering, very blazing or beamy.

Ամենափափաքելի, *adj. ind.* Very much to be wished, most desirable.

Ամենափրկիչ (Աստ, Աստուծ) *s.* Saviour of all.

Ամենևին or Ամենևիւն, *adv.* Not at all, by no means, no wise, not in the least: quite, wholly, totally, entirely, altogether, fully.

Ամենեքեան or Ամենքին (ենեցուն or ենեցունց, ենեցուն) *pro. pl.* All men, all persons, every body, as many as, whoever.

Ամենիմաստ See Ամենիմաստ.

Ամէն, *adv.* Amen, so be it, verily, truly, certainly, positively.

Ամէն (ամենի, ամենիս) *adj.* See Ամենայն.

Ամենեքաւեալ (եալ, եալս) *adj.* Most blessed.

Ամենեքաւեան, *adj. ind.* See Ամէն եքաւեալ.

Ամենիմաստ (ի, իս) *adj.* Most wise, most scientifick, most learned.

Ամենիշխան or Ամենիշխան (ի, ս) *s.* Prince or master of the universe.

Ամենուսնակ or Ամենուսնակ, *adj. ind.* Containing all: most capacious.

Ամենօրհնեալ or Ամենօրհնեալ (եալ, եալս) *adj.* Most blessed.

Ամիկ (ամկի, ամկաւ) *s. m.* He-kid.

Ամիս (ամսոյ, ամսով) *s.* Month.

THE ARMENIAN MONTHS.

Ancient.	*Modern.*	
1. Կաւսաոպդ.	8. Աբգոստոս.	August.
2. Հոռի.	9. Սեպտեմբեր.	September.
3. Սահմ.	10. Հոկտեմբեր.	October.
4. Տբէ.	11. Նոյեմբեր.	November.
5. Քաղոց.	12. Դեկտեմբեր.	December.
6. Արաց.	1. Յունվար.	January.
7. Մեհեկի.	2. Փետրվար.	February.
8. Արեգ.	3. Մարտ.	March.
9. Ահեկան.	4. Ապրիլ.	April.
10. Մարերի.	5. Մայիս.	May.
11. Մարգաց.	6. Յունիս.	June.
12. Հրոտից.	7. Յուլիս.	July.

Ամիրայ (ի, իս) *s.* Knight; sir, esquire, master; Caliph.

Ամիրապետ (ի, ս) *s.* Caliph.

Ամլածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Born of a barren woman.

Ամլանալ (ամ, ամլացայ) *v. n.* To be or become barren.

Ամլորդի (գեայ, գեաւ) *s.* Son of a barren woman (St. John-Baptist.)

Ամլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sterility, infecundity, barrenness.

Ամպան (ի, ս) *s.* Great coat, riding-coat, riding-hood, cloak.

Ամոլք (ամլոց, ամլովք) *s. pl.* Yoke: pair, couple.

Ամոլջիք (ջաց, ջաք) *s. pl.* Ham-

strings, tendon of the ham.

Ամովսեցին (ցւոյ, ցւով) *adj.* Born of Amos (Isaiah).

Ամրձաւ (ի, աւ) *adj.* Castrated, cut, gelded.

Ամրձաւել (եմ, եցի) *v. a.* To castrate, to cut, to geld.

Ամրձիք (ձեաց, ձեաք) *s. pl.* Testicles. Պարկ ամրձեաց, scrotum. Ամրձիք շան, orchis, satyrion.

Ամուլ (ամլոյ, ամլով) *adj.* Steril, barren, unfruitful, unprolific.

Ամուսին (ինոյ, ինով) *s.* Consort, husband: wife, spouse.

Ամուսնական (ի, աւ) *adj.* Conjugal, matrimonial, nuptial.

Ամուսնանալ (աւ, ացայ) *v. n-p.* To marry, to wed.

Ամուսնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his or her consort.

Ամուսնացեալ (եալոյ, եալով) *adj.* Married, wedded.

Ամուսնացուցանել (եմ, ուցի) *v.t.* To marry, to give in marriage.

Ամուսնաւոր (ի, աւ) *adj.* Married, wedded.

Ամուսնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The married state, wedlock: See Ամուսնութիւն:

Ամուսնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Marriage, nuptials, wedding; matrimony, wedlock. Առնուլ յամուսնութիւն, to take in marriage. Եղծանել զպսակն ա մուսնութեան, to annul or do away a marriage.

Ամուր, *adj. ind.* Solid, stable, durable, tough, lasting; hard, strong, firm, fast; compact, massive, thick: locked, fastened.

Ամուրք (ամրոց, ամրովք) *s. pl.* Fort, fortification, fortress: grotto, cave, cavern.

Ամուրի (բուոյ, բուաւ) *s.* Unmarried person, maid, bachelor: that is about to be married, that is in a marriageable state. Վիճակ ամուրեաց, celibacy.

Ամոյշ (ի, աւ) *adj.* Soft, sweet, gentle, agreeable, inviting, engaging, winning, attractive, affable, conciliating, persuasive.

Ամոքել (եմ, եցի) *v. a.* To soften, to calm, to compose; to conciliate, to appease, to allay, to assuage, to moderate, to pacify, to reconcile; to affect, to move, to touch; to abate, to diminish; to sooth, to caress; to engage, to win over, to persuade.

Ամոքումն (քման, քմամբ) *s.* Appeasement, assuagement, moderation, abatement; inducement, persuasion.

Ամպ (ոյ, ով) *s.* Cloud.

Ամպագոյն *adj. ind.* Having the colour or appearance of a cloud.

Ամպամատոյց, *adj. ind.* Moving towards the clouds, rising to the clouds.

Ամպամած, *adj. ind.* Cloudy, misty, dark, dull, gloomy.

Ամպամտոյց, *adj. ind.* Reaching the clouds.

Ամպապատ (ի, աւ) *adj.* Cloudy, dull, gloomy.

Ամպոպիչա See Ամբոխիչա:

Ամպոպչել See Ամբոխչել:

Ամպոպչութիւն See Ամբոխչութիւն:

Ամպել (եմ, եցի) *v. n.* To grow cloudy, to be clouded.

Ամպհան See Ամբհան:

Ամպհովանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Canopy, awning; a pall; a portable canopy.

Ամպրոտ (ի, աւ) *s.* Thunder-clap, thunder: noise, explosion, crash, report.

Ամպրոպական (ի, աւ) *adj.* See Ամպրոպային:

Ամպրոպային (յնոյ, յնով) *adj.* Thundering, loud, noisy.

Ամսագլուխ (գլխոյ, գլխով) *s.* First day of the month, calends.

Ամսաթիւ (թուոյ, թուով) *s.* Day of the month.

Ամսամուտ (մտի, մտիւ) *s.* Beginning of the month, calends.

Ամսօրեայ (բեկի, բեկիւ) *adj.* Lasting a month, of a month's duration. Ամսօրեայ ի ժամանակ, a month's time, space of a month.

Ամրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More solid, more strong, very durable, well fortified.

Ամրածածուկ, *adj. ind.* Very secret, very private; very intricately fortified: protecting, sheltering.

Ամրական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Inhabiting a fortified place: guard of a fortress.

Ամրակառոյց, *adj. ind.* Strongly built, very strong, very solid.

Ամրակողմն (մանի, մամբ) *s.* Strongest side of a fortress, most fortified

part; citadel, castle, fortress, fortification.

Ամրահուռ, *adj. ind.* Extremely strong or solid, very hard: made hard under the hammer.

Ամրանալ (*ամր, բացայ*) *v. n-p.* To establish one's self, to fortify one's self, to be intrenched, to be strongly posted.

Ամրաշէն, *adj. ind.* Strongly situated, strongly built, very solid.

Ամրապահ, *adj. ind.* That guards well; strongly guarded.

Ամրապահեսո, *adj. ind.* See **Ամրապահ**.

Ամրապարիսպ, *adj. ind.* Strongly walled.

Ամրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To fortify, to garrison, to put in a state of defence; to re-enforce, to strengthen, to confirm, to corroborate, to establish, to settle, to cement; to encourage, to hearten, to animate, to imbolden; to prop, to support, to sustain, to stay, to keep up, to hold up; to bar, to fasten, to shut, to stop up, to close.

Ամրափակ, *adj. ind.* Well shut or locked, strongly barred, well fastened.

Ամրափակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shut up strongly, to lock well, to preserve; to fasten, to bar, to close.

Ամրոց (*ի, աւ*) *s.* Castle; citadel; fort, fortress; redoubt, outwork.

Ամրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solidity, stability, durability, strength; re-enforcement, establishment, confirmation, settlement, corroboration; fort, fortification; redoubt, outwork.

Ամփոփ, *adj. ind.* Gathered together, close, concentrated, collected, compressed. **Ամփոփ առնել**, to keep together, to hold collected.

Ամփոփել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble, to concentrate; to enclose, to confine; to fold, to furl, to tighten, to pack, to tuck; to shorten, to restrain, to contract; to straiten, to stint, to limit, to bound. **Ամփոփել զինա** or **զանձն**, to recollect one's self, to collect one's ideas. **Ամփոփել զմեռեալն**, to bury the dead, to inter.

Ամփոփուկ, *s. ind.* Sensitive-plant.

Ամփոփումն (*մման, մամբ*) *s.* Restriction, modification, contraction, limitation. **Ամփոփումն մտաց**, attention.

Ամօթ (*ոյ, ով*) *s.* Shame, confusion, abashment; bashfulness; ignominy, turpitude; baseness. **Ցամօթ առնել**, to put to shame, to confound. **Ցամօթ լինել** or **զամօթի հարկանիլ**, to be ashamed, to be confounded, to blush.

Ամօթալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Shameful, disgraceful, ignominious, infamous, scandalous, opprobrious.

Ամօթալից, *adj. ind.* See **Ամօթալի**.

Ամօթալիք (*լեաց, լեաք*) *s. pl.* Privy parts, parts of shame.

Ամօթանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Shame, confusion, abashment; bashfulness: privy parts.

Ամօթապարտ (*ի, իւ*) *adj.* Abashed, confounded, put to shame, shamed, overwhelmed with confusion; bashful.

Ամօթապատեալ (*եղոյ, եղեալ*) *adj.* See **Ամօթապարտ**.

Ամօթերես, *adj. ind.* Abashed, put to the blush, confounded; shamefaced.

Ամօթխած (*ի, աւ*) *adj.* Bashful, modest.

Ամօթխածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bashfulness, modesty.

Ամօթոյք (*յից, յիւք*) *s. pl.* Privy parts, parts of shame.

Ամբ, *int.* Oh! ho! ho there!

Այբուբէնք or **Աբգբէնք** (*նից, նիւք*) *s. pl.* A, b, c, alphabet (from այբ and բեն the first letters of the Armenian alphabet).

Այբուբենական (*ի, աւ*) *adj.* Alphabetical.

Այգ (*ուց, ու*) *s.* Daybreak, dawn, aurora (poetically): day-light, morning. **Ընդ այգն, յայգուն, այգուն** or **այգուցն**, at daybreak, at the dawn of day, in the morning.

Այգանալ (*ամ, գացայ*) *v. n.* To dawn, to grow light, to be light, to be daylight.

Այգաւէտ (*ետի, ետեաւ*) *adj.* Planted with vines, full of vines.

Այգեգործ (*ի, աւ*) *s.* Vine-dresser, husbandman, that cultivates the vine.

Այգեգործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cultivation of the vine.

Այգեկութք (*կթոց, կթովք*) *s. pl.* Vintage; time of vintage.

Այգեկուտ, *s. ind.* Vintager.

Այգեստան (*ի, աւ*) *s.* Vineyard, large extent of country planted with vines.

Այգեստանի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* See

Ա յգեսան and Ա յգեսանեայք :

Ա յգեսանեայք (եայց , եաք) *s. pl.* Vineyards .

Ա յգեակեր (տեառն , տերամբ) *s.* Owner or master of the vineyard .

Ա յգի (գ-ոյ , գ-ուս) *s.* Vineyard, land planted with slips of the vine . Տնկել զայգիս , to plant the vineyard . Կ՚ելոզ այգ-ոյ See Ա յգեկութ : Տէր այգ-ւոյ See Ա յգեակեր : Պահապան այգ-ւոյ , keeper or guard of the vineyard .

Ա յգոգք (գից , գ-ից) *s. pl.* Funerals performed the day after death .

Ա յգորդ (ի , ս-ւ) *s.* Keeper or guard of a vineyard .

Ա յգուն or Ա յգուցն , *adv.* At daybreak, at the dawn of day, in the morning .

Ա յգ (այդր or այդորիկ , այդս-ւ or այդս-ւիկ) *pro.* That, this, the .

Ա յգանօր , *adv.* There , in that place .

Ա յդչափ (ի , ի-ւ) *adj.* and *adv.* So much, so many: so, so much, to such a degree .

Ա յդրկէն, *adv.* Just there, in the same place: from the same place, again, over again, anew, afresh .

Ա յդքան (ոյ , ո-վ) *adj.* and *adv.* So much, so many: so, so much .

Ա յեր (ի , ս-ւ) *s.* Air. (a Greek word) .

Ա յժմ , *adv.* Now, at present, at this time; just now, immediately, instantly, anon, presently, by and by; recently, newly, freshly. Ա յժմ իսկ , presently ; just now, very recently .

Ա յժմեան , *adj. ind.* Recent, modern, new .

Ա յժմէն, *adv.* From this moment, from this time, henceforth, henceforward .

Ա յժմիկ , *adv.* Now, at present .

Ա յժմոյս or յԱ յժմոյս , *adv.* Now, at present .

Ա յժմու , *adj. ind.* Recent , modern .

Ա յժմուս or յԱ յժմուս , *adv.* Now, at present, at this time .

Ա յլ (ոյ , ո-վ) *adj.* Another, other; different, unlike: some .

Ա յլ , *conj.* But, yet, still, however; only, but .

Ա յլաբան (ի , ի-ւ) *adj.* and *s.* That says or speaks otherwise ; allegorical, speaking in an allegorical manner .

Ա յլաբանաբար , *adv.* Differently, otherwise: allegorically, enigmatically .

Ա յլաբանական (ի , ս-ւ) *adj.* Allegorical, enigmatical, mystical; typical, symbolical; emblematick ; figurative, metaphorical .

Ա յլաբանել (եմ , եցի) *v. a.* and *n.* To use allegories in speech ; to use the figures of rhetorick; to allegorize .

Ա յլաբանութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Allegory ; symbol, type ; emblem; figure, metaphor; enigma, riddle, rebus .

Ա յլաբանօրէն , *adv.* See Ա յլաբանաբար :

Ա յլաբոյն , *adj. ind.* Of a different nature, of a different kind, of another nature, kind or quality, heterogeneous .

Ա յլագոյն , *adj. ind.* Of a different colour; unlike, different .

Ա յլագունել (եմ , եցի) *v. a.* and *n.* To discolour, to tarnish, to stain; to turn pale .

Ա յլագունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discoloration, tarnish, stain, paleness .

Ա յլադէմ (դիմի , դ-իմս-ւ) *adj.* Of a different aspect; different, unlike .

Ա յլադէն (դինի , դ-ինիս-ւ) *adj.* and *s.* Of a different religion; infidel .

Ա յլազան (ի , ի-ւ) *adj.* Different, unlike, dissimilar .

Ա յլազանել (եմ , եցի) *v. a.* To vary, to change, to diversify .

Ա յլազանութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Variation, diversity, difference, dissimilarity, variety .

Ա յլգի , *adj. ind.* Of another kind, other, different .

Ա յլեզ , *adv.* Otherwise, differently; else .

Ա յլեզաբար , *adv.* In a different manner, otherwise, differently: as a infidel, as a pagan, as a heathen .

Ա յլեզագոյն (գ-ունի , գ-ունիս-ւ) *adj. comp.* Very or more different .

Ա յլեզագոյնս , *adv.* Very differently .

Ա յլեզգի (գ-ոյ , գ-իս-ւ) *s.* and *adj.* Foreigner , stranger : pagan , gentile, heathen: foreign; different, unlike .

Ա յլեզգութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Paganism , heathenism .

Ա յլընկեայ (նկի , նկ-իս-ւ) *adj.* Foreign, strange .

Ա յլլեզու (ի , ս-ւ) *adj.* Who speaks another language ; foreign .

Ա յլակերպ (ի , ի-ւ) *adj.* Transfor-

med, transfigured; changed, metamorphosed; different, unlike: disguised, masked. Յայլակերպս, incognito, in disguise. Յայլակերպս լինել, to be masked, to be in disguise, to disguise one's self; to be transfigured; to be metamorphosed, to be transformed.

Ա.յլակերպել (իմ, եցի) *v. a.* To transform; to disguise, to mask, to change; to transfigure; to metamorphose.

Ա.յլակերպիլ (իմ, պեցայ) *v. p.* To be transformed; to be disguised; to be transfigured.

Ա.յլակերպու.թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transfiguration; metamorphosis; transformation, disguise.

Ա.յլակերպում (պման, պմամբ) *s.* See Ա.յլակերպու.թիւն:

Ա.յլակերպք, *s. pl. ind.* Disguise. Յայլակերպս լինել See Ա.յլակերպ:

Ա.յլակրօն (ի, ու) *adj.* Of a different religion: of a different mode of life.

Ա.յլադաւան (ի, ու) *adj.* and *s.* Of a different belief, of another religion, sectary: pagan.

Ա.յլահոլով, *adj. ind.* Heteroclitical, irregular.

Ա.յլաձայն (ի, ու) *adj.* Of a different voice; discordant, dissonant.

Ա.յլաձև (ի, ու) *adj.* Of a different form or figure, different, unlike.

Ա.յլաձևու.թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transformation, change, metamorphosis, disguise.

Ա.յլադաւանգ (ի, ու) *adj.* and *s.* Of another sect, of a different faith: sectary.

Ա.յլամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Of a different sentiment or opinion: whose ideas wander, flighty, lightheaded.

Ա.յլամտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be lightheaded, to undergo an alienation of mind, to be delirious.

Ա.յլամտու.թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Alienation of mind, flightiness, delirium.

Ա.յլայեղ (ի, ու) *adj.* Changed into another form or figure, changed, transmuted.

Ա.յլալաւման, *adj. ind.* Variegated; diversified; mixed.

Ա.յլայլակ, *adj. ind.* Changeable, variable; various, different.

Ա.յլայլասեռ (ի, ու) *adj.* Of a different sex or kind; mixed.

Ա.յլայլել (իմ, եցի) *v. a.* To alter, to change; to vary, to diversify; to corrupt; to disaffect, to alienate; to discountenance; to falsify, to counterfeit; to distemper, to disorder.

Ա.յլայլիլ (իմ, եցայ) *v. p.* To vary, to be altered, to change; to degenerate, to become corrupt; to be disaffected, to be alienated; to be indisposed.

Ա.յլայլու.թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Alteration, changement, variation, mutation; emotion, perturbation; corruption, degeneration; falsification; distemper, disorder, indisposition.

Ա.յլանդակ (ի, ու) *adj.* Whimsical, odd, capricious, fanciful, fantastical, extravagant, mad, ridiculous, extraordinary, singular, strange, enormous, uncouth; grotesque, distorted.

Ա.յլանդականալ (ի, ու) *adj.* See Ա.յլանդակ:

Ա.յլանդակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be extravagant or whimsical; to be distorted or disfigured, to be spoiled; to be dissolute.

Ա.յլանդակու.թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Extraordinariness, uncouthness, extravagance, strangeness, oddness; dissoluteness, irregularity of conduct.

Ա.յլանիշ, *adj. ind.* Of another mark, marked differently.

Ա.յլանշան (ի, ու) *adj.* Of another sign or mark.

Ա.յլապէս, *adv.* Otherwise, differently, in another manner.

Ա.յլատաշտ (ի, ու) *adj.* Of a different fashion, different, bearing no resemblance.

Ա.յլասեռ (ի, ու) *adj.* Of a different sex; of a different gender, kind or species; heterogeneous, of a different nature or quality.

Ա.յլասեռու.թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Difference of sex, of gender, of nature, and of quality.

Ա.յլասէք See Ա.յլասեռ:

Ա.յլասէրել (իմ, եցի) *v. a.* To change to a different gender or kind; to make degenerate, to spoil.

Ա.յլատաշտ, *adj. ind.* Of a different mode, fashion or manner.

Ա.յլատոհմ (ի, ու) *adj.* Of another family or nation.

Ա.յլ արդ, *conj.* But, now, then.

Ա.յլափառ (ի, ու) *adj.* and *s.* Heterodox.

Ա.յլափառիլ (իմ, եցի) *v. n.* To

have a heterodox or false opinion.

Ա՛լլափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heterodoxy.

Ա՛լլափոխ, *adj. ind.* Changed, altered, converted, turned; degenerate; different.

Ա՛լլափոխել (եմ, եցի) *v. a.* To change, to alter; to counterfeit; to metamorphose; to diversify.

Ա՛լլափոխիլ (իմ, խեցայ) *v. p.* To change; to grow worse, to degenerate.

Ա՛լլափոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Change, transmutation, conversion; metamorphosis; corruption, degeneration.

Ա՛լլև, *conj.* Besides, over and above, moreover, also, more, in addition.

Ա՛լլևայլ, *adj. ind.* Different, distinct, varied.

Ա՛լլևս, *conj.* See **Ա՛լլև**.

Ա՛լլերեւոյթ, *adj. ind.* and *adv.* Inconsistent, at variance; confused, mixed, confounded; different, contrary: differently, on the contrary.

Ա՛լլ յոյժ, *adv.* **Ա՛լլ յոյժ լինել**, to lose one's presence of mind, to be overcome by joy or fear.

Ա՛լլ թէ, *conj.* But, but if, but that.

Ա՛լլ ինն (այլոյ երկք, այլով իւիք) *adj.* Some other, other, another (thing).

Ա՛լլ ոմն (այլոյ ուրումն, այլով ոմանք) *adj.* and *s.* Another, other (person).

Ա՛լլուսումն, *adj. ind.* Of a different doctrine; of or belonging to a sect.

Ա՛լլուստ, *adv.* From another place, from another situation.

Ա՛լլուստեք, *adv.* From some other place, from some-where else.

Ա՛լլուր, *adv.* Elsewhere, in another place, in some other place.

Ա՛լլուրեմն, *adv.* See **Ա՛լլուր**.

Ա՛լլուրեք, *adv.* See **Ա՛լլուր**.

Ա՛լլ ոք (այլոյ ուրուք, այլով ոմանք) *adj.* and *s.* Other, another, another person.

Ա՛լլ սակայն, *conj.* But, yet, nevertheless, however, notwithstanding.

Ա՛յծ (ի, իւ) *s.* Goat, she-goat.

Ա՛յծամարդ (ոյ, ով) *s.* Satyr.

Ա՛յծապահ (ի, աւ) *s.* Goat-herd, peasant who drives the goats to feed.

Ա՛յծաքաղ (ի, իւ) *s.* Chamois.

Ա՛յծեամն (եման, եմամբ) *s.* Wild goat; roe; buck, hart; deer.

Ա՛յծեայ (ծէի, ծէիս) *s.* and *adj.* Goat's hair; stuff made of goat's hair: of or belonging to goats.

Ա՛յծեղջիւր (ջիւր, ջիւրք) *s.* Capricorn.

Ա՛յծեհաւիկ, *s. ind.* Fawn of a roe.

Ա՛յծենակած (ի, իւ) *s.* Stuff made with the hair of goats.

Ա՛յծենի (նւոյ, նիաւ) *s.* and *adj.* See **Ա՛յծեայ**.

Ա՛յծէք (ծիոց, ծիուք) *s. pl.* Goat's hair.

Ա՛յծոտն, *adj. ind.* Goat-footed.

Ա՛յծապետ (ի, աւ) *s.* Goat-herd.

Ա՛յծքաղ See **Ա՛յծաքաղ**.

Ա՛յն (այնր or այնորիկ, այնու or այնուհետեւ) *pro.* That, it, the.

Ա՛յն զի, *conj.* Forasmuch as, because; whereas; even as: more than, rather: since, that, seeing that.

Ա՛յն է, *conj.* That is to say, to wit, namely, i: e:, viz or videlicet.

Ա՛յն ինչ, *adv.* Whilst, as long as, so long as: recently, freshly, newly.

Ա՛յն ինքն է, *conj.* That is to say, namely, to wit, i: e:, viz or videlicet.

Ա՛յնմհետէ, *adv.* Since, since that time, from that time, thenceforth, thenceforward.

Ա՛յնու զի, *conj.* In as much as, because.

Ա՛յնուհետեւ, *conj.* Ever, since, from that time, thenceforward, thenceforth.

Ա՛յն ոք, *pro.* Such, such one.

Ա՛յնպէս (ի, իւ) *adj.* So great; such.

Ա՛յնպէս, *adv.* So, so much, in such a manner.

Ա՛յնպէս, *adv.* So, also, equally, as much, in like manner, likewise, as well as.

Ա՛յնպիսի (սւոյ, սեաւ) *adj.* Such, similar, like; equal, same; as great, as much.

Ա՛յնր ապագաւ, *conj.* For that reason, therefore.

Ա՛յրքան (ի, իւ) *adj.* So great, such.

Ա՛յրքան, *adv.* So, so much, in such a manner.

Ա՛յո, *adv.* Yes, even so, truly.

Ա՛յսանել (եմ, եցի) *v. a.* To jeer, to make a jest of, to ridicule, to mock, to deride, to hold in contempt, to des-

pise, to scoff at, to scorn, to banter, to rally, to rail at, to revile, to abuse; to treat with contempt, with abuse or ridicule.

Ա֊յպանուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Derision, mockery, raillery, ridicule, scorn, contempt.

Ա֊յպանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Ա֊յպանուԹիւն**.

Ա֊յպանող (ի, աւ) *s.* and *adj.* That derides, that ridicules: contemptuous, scornful; abusive, insulting.

Ա֊յպն, ս. ind. Ա֊յպն առնել, to jeer, to deride, to mock, to ridicule, to rail, to insult, to despise, to scorn. **Ա֊յպն լինել**, to be derided or a laughing-stock.

Ա֊յպնակաւոր, adj. ind. That derides, that jeers, that ridicules: mocked, insulted, railed at. **Ա֊յպնակաւոր առնել**, to jeer, to ridicule.

Ա֊յպնաբար (ի, աւ) *s.* That jeers or derides.

Ա֊յպնաբարու֊Թիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Derision, mockery.

Ա֊յպնակաւոր See **Ա֊յպնակաւոր**.

Ա֊յս (այսր or այսորիկ, այսու or այսուհետ) *pro.* This. **Ասացէ զայս ինչ և զայն ինչ**, I shall say this and that, or so and so.

Ա֊յս (այսոյ, այսով) *s.* Evil genius, evil spirit, demon, devil; genius, spirit, ghost, apparition; goblin, imp, sprite, hobgoblin, familiar, elf, fairy: tempest, storm; thundering noise, hurlyburly.

Ա֊յսաբեկ, adj. ind. Possessed with a devil or evil genius, tormented with a devil, demoniack.

Ա֊յսախտաւոր, adj. ind. Possessed with a devil.

Ա֊յսակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Possessed with a devil, demoniack.

Ա֊յսահալած (ի, ից) *adj.* That drives away devils.

Ա֊յսահար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Possessed with a devil, demoniack.

Ա֊յսահարեալ (ելոյ, եալ) *adj.* Possessed with a devil: mad, phrenetick, frantick.

Ա֊յսահարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be possessed with a devil: to roar, to make a dreadful noise; to rave, to be frantick, to storm, to be furious.

Ա֊յսահարու֊Թիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* The state of a person possessed with a devil, the state of a demoniack: madness, phrensy, fury, frantickness.

Ա֊յսամուտ (մտի, մտաւ) *adj.* Possessed with a devil.

Ա֊յս հարցուկ, s. ind. Diviner, conjurer, soothsayer, that divines: See **Հարցուկ**.

Ա֊յսանակ, adj. ind. Such, like, in this manner or fashion.

Ա֊յս անգամ, adv. This time, this once.

Ա֊յսգոյն (գունի, գունից) *adj.* Like, in like manner, same, in the same fashion, of the same sort.

Ա֊յսգունակ, adj. ind. See **Ա֊յսգոյն**.

Ա֊յսինքն or **Ա֊յսինքն է, adv.** Namely, that is to say, to wit.

Ա֊յնիշ, adj. Marked thus, having this mark, such.

Ա֊յսու ամենայնիւ, adv. Still, nevertheless, as for the rest.

Ա֊յսուհետև, adv. Henceforth, henceforward, hereafter, for the future: as for the rest; now, then, but.

Ա֊յչափ (ի, իւ) *adj.* To this degree, in this quantity, so great.

Ա֊յչափ, adv. So much, so.

Ա֊յպէս, adv. Thus, in this manner, in the same manner; so.

Ա֊յպիսի (սեոյ, սեաւ) *adj.* Such, like, in this manner, of this sort; such, so great.

Ա֊յր, adv. Here, in this place; hither, to this place.

Ա֊յրմ աղագաւ, adv. Therefore, for this reason.

Ա֊յրէն, adv. Back, again. **Եկից այսրէն ընդհուպ**, I shall return here immediately, I shall be back presently.

Ա֊յրան (ոյ, եաւ) *adj.* In this quantity, such, so numerous, thus great.

Ա֊յրանակ, adj. ind. See **Ա֊յրան**.

Ա֊յսօր, adv. To-day. **Ցայսօր ժամանակի**, to this day, up to this time.

Ա֊յսօրածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Born to-day, born this day.

Ա֊յտ (ի, իւ) *s.* Cheek; jaw-bone, jaw: swelling, protuberance, tumour.

Ա֊յտի, adv. Thence, from that place.

Ա֊յտուիլ (ուի, այտուեաց) *v. n.* To swell, to puff, to be inflamed, to be bloated.

Ա֊յտուցիլ (ուցի, ուցանի) *s.* Inflammation, tumefaction, swelling, pro-

tuberance, enlargement: See Ա*յտուց*:

Ա*յտուց* (*ի*, *ու*) *s.* Swelling, protuberance, enlargement; excrescence, hump, wart, corn, wen, push, pimple, pustule; tumour, inflammation, tumefaction.

Ա*յտուցանել* (*եմ*, *տուցի*) *v.t.* To swell, to inflame, to tumefy.

Ա*յր* (*առն*, *արամբ*) *s.* Man: husband, spouse: person: youth, young man. Ա*յր երևելի*, personage. Ա*յր իւրաքանչիւր*, every one, every person, every-body. Ա*յր ոք*, a person, some one. Ա*յր ընդ արամբս* or Ա*յր զարամբս*, in competition; with emulation. Ա*յր զընկերս իւր*, one to another. Ա*յր այր և ընդ կին*, the men as well as the women, both men and women. Ա*յր այր*, each person, a head, a man.

Ա*յր* (*ի*, *իս*) *s.* Antre, cavern, grotto, den.

Ա*յրաբար*, *adv.* Manfully, vigorously; valiantly, bravely, courageously.

Ա*յրաթող* (*ի*, *ու*) *adj.* That abandons her husband.

Ա*յրական* (*ի*, *ու*) *adj.* Virile, manly.

Ա*յրածև* (*ի*, *ու*) *adj.* Manlike, manly.

Ա*յրանալ* (*ամ*, *բացայ*) *v. n.* See Ա*յրիանալ* and Ա*րիանալ*:

Ա*յրասէր* (*սիրի*, *սիրու*) *adj.* That loves her husband.

Ա*յրասիրութիւն* (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Love of the wife for her husband, conjugal affection.

Ա*յրասպան* (*ի*, *ու*) *adj.* That has killed her husband.

Ա*յրաւ* (*ի*, *ու*) *adj.* Wanton, impudent, immodest, lewd.

Ա*յրաւանալ* (*ամ*, *ացայ*) *v. n.* To be devoid of modesty, to be immodest, to be impudent, to be shameless.

Ա*յրաւութիւն* (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Effrontery, impudence, boldness, immodesty, wantonness.

Ա*յր դու*, *int.* Ho there! holla!

Ա*յրկայ* or Ա*յրկայք*, *s. pl. ind.* Burning, conflagration; torrefaction. Ա*յրկայ առնել* or *յայրկայ գարձուցանել*, to burn.

Ա*յրել* (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To burn, to enflame, to fire; to torrefy, to scorch, to parch, to dry.

Ա*յրենոց* (*ի*, *ու*) *s.* Hospital for widows.

Ա*յրեցած* (*ի*, *իս* or *ոյ*, *ով*) *s.* Burning, deflagration; burn, mark caused by fire; soot.

Ա*յրեցուած* (*ոյ*, *ով* or *ի*, *իս*) *s.* See Ա*յրեցած*:

Ա*յրեցուիլ* (*ցմամբ*, *ցմամբ*) *s.* Conflagration, deflagration, combustion, burning.

Ա*յրեցող* (*ի*, *ու*) *adj.* and *s.* Burning, scorching; caustick.

Ա*յրեվդի* See Ա*յրուժի*:

Ա*յրի* (*բ.ոյ*, *բ.ով*) *s.* Widow; widower.

Ա*յրիանալ* (*ամ*, *բ.իացայ*) *v. n.* To become a widow or widower, to be a widow or widower.

Ա*յրիութիւն* (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Widowhood.

Ա*յրոցել* (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To burn.

Ա*յրուԹիւն* (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Virile age, age of manhood, virility, manhood: widowhood.

Ա*յրուկ* (*ի*, *ու*) *s.* Dwarf.

Ա*յրուձի* (*ոյ*, *ով*) *s.* Horseman; trooper; horse-soldiers, cavalry.

Ա*յրումն* (*ման*, *մամբ*) *s.* Burning, combustion, conflagration, fire; deflagration; torrefaction.

Ա*յց*, *s. ind.* Visit; search; inspection. Ա*յց առնել* or *յայց երթալ*, to visit, to go to see, to make a visit; to search, to examine, to observe.

Ա*յցել* (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To visit; to search.

Ա*յցելականուԹիւն* (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Visit; inspection.

Ա*յցելել* (*եմ*, *եցի*) *v. n.* See Ա*յցել*:

Ա*յցելու* (*ի*, *ու*) *s.* Visitor; inspector: bishop.

Ա*յցելուԹիւն* (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Visit; visitation; search; inspection; examine.

Ա*յցող* (*ի*, *ու*) *s.* Inspector, visitor, examiner.

Ա՛ or Ա՛ (a negative or privative particle in the composition of words). *A*, *ab*, *dif*, *dis*, *ig*, *im*, *in*, *ir*, *non*, *un* (when used negatively or privatively).

Ա՛ծաղ (*ի*, *ու*) *s.* Tin. Օ՛ծանել or *դրուագել անագաւ*, to tin, to cover with tin. *Իր օծանել անագաւ*, tinman. Օ՛ծումն *անագաւ*, act or employment of tinning.

Ա՛ծաքան, *adv.* and *adj. ind.* Late, behindhand, tardily, long, slowly: late,

tardy; long, slow, not ready, not prompt.

Ընագանդ (*ի, աւ*) *adj.* Produced too late; born too late.

Ընագանդցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v.t.* To defer, to put off, to retard, to delay.

Ընագանդ, *adv.* Late, late in the evening, at a late hour.

Ընագանդել (*եմ, եցի*) *v. n.* To delay, to linger, to loiter, to tarry, to stay: to arrive late, to be late.

Ընագանդա (*ի, աւ*) *s.* (a Greek word). Lecturer (who holds one of the four minor dignities in the church).

Ընագանդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Tardiness, slowness, lateness; sluggishness.

Ընագանդ ուրեմն, *adv.* Too late, very late; at latest, at the latest.

Ընագեայ (*դէի, դէից*) *adj.* Made of tin; plated or covered with tin.

Ընագել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tin, to plate or cover with tin.

Ընագեղէն (*ղինի, ղինեաւ*) *adj.* Of the nature of tin, resembling tin.

Ընագորոյն or **Ընագորան** or **Ընագորաւն** (*ի, ից*) *adj.* Perfidious, disloyal, traitorous, treacherous, treasonable, faithless; cruel, ferocious, inhuman, barbarous, brutal, savage, atrocious.

Ընագորանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Perfidy, treachery, disloyalty: cruelty, inhumanity, ferocity, barbarity, brutality, atrocity, tyranny.

Ընազան (*ի, աւ*) *adj.* Not free, dependant; mean, ignoble, niggardly.

Ընազդակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of affinity; dissimilarity.

Ընազդի (*գ-ոյ, գ-եաւ*) *adj.* Ignoble, vulgar, of low extraction, of mean birth.

Ընազդակ (*ի, աւ*) *adj.* Strange, extraordinary; undutiful, insolent, impudent, froward, obstinate, stubborn; rascally, wicked.

Ընազդակել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be disobedient, to be insolent, to be a libertine.

Ընազդակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience, insolence, impudence, wickedness.

Ընազդելի (*լ-ոյ, լ-եաւ*) *adj.* See **Ընազդակ**:

Ընաթեմայ (*ի, իս*) *s.* (a Greek word). Anathema, excommunication.

Ընաթեմայել (*եմ, եցի*) *v. a.* To anathematize, to excommunicate.

Ընալի, *adj. ind.* See **Ընագի**:

Ընալոյագոյն (*գունի, գունից*) *adj. comp.* More unfertile, very unproductive, very useless.

Ընալուխ (*ի, իս*) *s.* Camelopard.

Ընախորժ (*ի, իս*) *adj.* Insipid, tasteless, unsavoury; hated, disliked.

Ընախորժակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընախորժ**:

Ընախտ (*ի, իս*) *adj.* Not subject to diseases or passions; honest, incorrupt, innocent, pure.

Ընախտաբար, *adv.* Without vices or passions, honestly, with integrity, innocently.

Ընախտական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընախտ**:

Ընախտականք (*կրի, կրաւ*) *adj.* Not subject to diseases or passions.

Ընախտաշարժ (*ի, իս*) *adj.* Not agitated by passions, not subject to passions.

Ընախտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընախտ**:

Ընախտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dispassion, exemption from passion; integrity, purity: good constitution, health.

Ընակնածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irreverence, want of respect.

Ընակնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Without respect of persons, impartial, ingenuous.

Ընակնկալ (*ի, իս*) *adj.* Hopeless, despondent, desperate: unexpected, unforeseen, unlooked-for, sudden.

Ընակնկալ, *adv.* Unexpectedly, suddenly.

Ընակնկալի, *adj. ind.* See **Ընակընկալ**:

Ընակնկալիք (*լ-եաց, լ-իւք*) *s. pl.* Despair, despondency.

Ընակնկալուս (*ի, աւ*) *adj.* Hopeless, despondent, desperate.

Ընակնունելի (*լ-ոյ, լ-եաւ*) *adj.* Hopeless, desperate.

Ընահիա (*հ-այ, հ-աւ*) *s. f.* Venus, goddess of love; Diana (from *Diana* written invertedly).

Ընահիական (*ի, աւ*) *adj.* Of or belonging to Venus or Diana.

Ընաղ (*ի, իս*) *adj.* Without salt, unsalted; insipid, tasteless.

Ընաղանդ (*ի, իս*) *adj.* Of no sect, sound, orthodox; not subject to enchantment.

Անապատելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incorruptible, unalterable; incontestable.

Անաղայ, *adj. ind.* Not ground, not pounded.

Անաղելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be salted.

Անաղի, *adj. ind.* Unsalted; insipid, tasteless.

Անաղտ (ի, իւ) *adj.* Unspotted, unstained, unsullied, pure, clear, clean.

Անաղտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cleanliness, clearness, purity, neatness.

Անաղօտ (ի, իւ) *adj.* Shining, clear, bright.

Անաղօտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անաղօտ**:

Անաճ (ի, իւ) *adj.* That does not grow, decreasing.

Անաճեալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decrease, diminution.

Անամանակ (ի, ս) *adj.* Not limited to time, eternal, perpetual.

Անամուսին, *adj. ind.* Unmarried.

Անամուսնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Celibacy.

Անամոյք (ի, ս) *adj.* Indocile, obstinate, untractable; severe, inflexible.

Անամոյքելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անամոյք**:

Անամպ, *adj. ind.* Unclouded, cloudless, clear, serene.

Անամփոփելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be concentrated or circumscribed, unlimited.

Անամօթ (ի, իւ) *adj.* Shameless, unblushing, impudent; audacious, insolent.

Անամօթաբար, *adv.* Without shame, impudently; audaciously.

Անամօթանալ (ամ, թացայ) *v.n.* To lose all shame, to be shameless.

Անամօթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impudence, audacity, effrontery.

Անայլայլաբար, *adv.* Invariably, immutably, constantly.

Անայլայլակ (ի, ս) *adj.* Invariable, unalterable, immutable, constant.

Անայլայլական (ի, ս) *adj.* See **Անայլայլակ**:

Անայլայլելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անայլայլակ**:

Անայլայլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Invariability, immutability, constancy.

Անայր, *adj. ind.* That has no husband, unmarried (woman).

Անայրեալ (ի, ս) *adj.* Abandoned, forlorn, helpless.

Անանգամելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Irreproachable, irreprehensible.

Անանիք (նիանց, նիամբք) *s. pl.* The companions of Ananias, or the three youths in the furnace.

Անանձն, *adj. ind.* Inanimate, lifeless; impersonal.

Անանդուկ, *adj. ind.* Unconfined, wide, large, extensive, vast.

Անանուխ (անանխոյ, անանխով) *s.* Mint (a plant).

Անանուն, *adj. ind.* Anonymous; ignoble; infamous.

Անանջատ (ի, իւ) *adj.* Inseparable, indivisible.

Անանջատաբար, *adv.* Inseparably, indivisibly.

Անանջատապէս, *adv.* See **Անանջատաբար**:

Անանջատելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անանջատ**:

Անանջատիկ (ի, ս) *adj.* Undivided, united, inseparable, indivisible.

Անանց, *adj. ind.* That passes not away, eternal: impassable.

Անանցանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անանց**:

Անանքատ (ի, իւ) *adj.* Free from want, rich, affluent.

Անանձկատ (ի, իւ) *adj.* Unfatigued, fresh: easy, not difficult.

Անանձկատ, *adv.* Easily, without fatigue, without trouble.

Անանձկութիւն, *adj. ind.* Banished or driven from his country; captive, enslaved: strange, foreign.

Անանձիական See **Անատնական**:

Անաչառ (ի, իւ) *adj.* Impartial, shewing no respect of persons, upright, incorruptible, disinterested, just, fair, righteous, exact; strict, austere, severe, rigid, rigorous.

Անաչառ, *adv.* Impartially, without respect of persons, justly; rigorously, strictly, austerely.

Անաչառասիրտ (ի, ս) *adj.* That takes an impartial view, sincere, ingenuous.

Անաչառասփիւռ, *adj. ind.* All-diffusive; that scatters impartially, that diffuses liberally.

Անաչառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impartiality, disinterestedness, upright-

ness, justness, sincerity; strictness, rigour, austerity, severity.

Անաչեայ (չեի, չեիս) *adj.* Blind; without eyes; blinded.

Անաչք, *adj. ind.* See **Անաչեայ**:

Անապակ (ի, ու) *adj.* Pure, unmixed, neat, unadulterated: incorruptible.

Անապականի (ի, ու) *adj.* Incorruptible; pure, chaste, inviolate.

Անապականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorruption, incorruptibility; purity, chastity.

Անապականուաին (կանման, կանմամբ) *s.* See **Անապականութիւն**:

Անապաշա (ի, իս) *adj.* Impenitent, hardened, obdurate.

Անապաշխար (ի, ու) *adj.* Impenitent.

Անապաշխարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impenitence, obduracy.

Անապատ (ի, ու) *s.* and *adj.* Desert, hermitage, solitude: solitary, uninhabited, lonely, unfrequented.

Անապատաբնակ (ի, ու) *adj.* Living in a lonely place, eremitical.

Անապատական (ի, ու) *adj.* and *s.* Solitary, eremitical: hermit, anchorite.

Անապատային (չոյ, չով) *adj.* Solitary, eremitical.

Անապատանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To become a desert, to be deserted; to fall, to decay.

Անապատասէր (սիրի, սիրու) *adj.* Loving solitude, or retired situations, retired, solitary.

Անապատասուն, *adj. ind.* Bred in a desert.

Անապատացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to be deserted, to lay waste, to depopulate, to unpeople.

Անապատուոր (ի, ու) *adj.* and *s.* See **Անապատական**:

Անապատէն (-հին, -հինս) *adj.* Without refuge, destitute, unprotected.

Անառակ (ի, ու) *adj.* Dissolute, debauched, libertine, licentious, disorderly, loose, lustful, wanton, lewd, incontinent, bawdy: prodigal, profuse.

Անառակաբար, *adj.* Dissolutely, lewdly, wantonly: prodigally, lavishly.

Անառակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be dissolute, to be debauched, to be a libertine; to be prodigal or lavish.

Անառակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Debauchery, dissoluteness, libertinism, lewdness, licentiousness, excess, loose or disorderly life, wantonness, lasciviousness, lust; inchastity, prostitution.

Անառաջնորդ (ի, ու) *adj.* Without a guide, indirected; without a chief, without a governor, insubordinate, in anarchy.

Անառիթ(առ-իթ, առ-իթս) *adj.* Without occasion or motive, causeless.

Անառիկ, *adj. ind.* Impregnable, inexpugnable.

Անառողջ (ի, իս) *adj.* Unhealthy, sickly: unwholesome, injurious to health.

Անասնաբար, *adv.* Brutally, coarsely, grossly.

Անասնաբարոյ (ի, իս) *adj.* Brutal, rude, ill-mannered.

Անասնագիտ (գիտի, գիտիս) *adj.* Guilty of an unnatural crime with a beast.

Անասնագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unnatural knowledge of a beast.

Անասնագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More brutal, more coarse, very gross or rough.

Անասնազանց (ի, իս) *adj.* See **Անասնագիտ**:

Անասնազանցութիւն See **Անասնագիտութիւն**:

Անասնազէն (ի, իս) *adj.* That sacrifices or immolates beasts.

Անասնազնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immolation of beasts.

Անասնազոհ (ի, իս) *adj.* That sacrifices beasts.

Անասնախառն, *adj. ind.* Of a brute kind.

Անասնական (ի, ու) *adj.* Of or belonging to the brute creation, animal; brutal, brutish.

Անասնակենցագ, *adj. ind.* That lives like a beast, brutal, bestial.

Անասնակերպ (ի, իս) *adj.* Having the form of a beast, brutish.

Անասնակերպ, *adv.* In the form of a beast, as a beast.

Անասնամոլ (ի, իս) *adj.* That lusts unnaturally after a beast.

Անասնամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Having the understanding of a brute, stupid, dull.

Անասնամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stupidity, dullness, heaviness of mind.

Անասնային (չոյ, չով) *adj.* Partaking of the nature of a brute, brutish; brutal, bestial.

Անասնանալ (ամ, անացայ) *v. n.* To

become quite a brute, to lead the life of a brute; to be clownish or churlish, to be besotted.

Անասնանոյց (*նուցի, նուցաւ*) *adj.* That rears animals, that rears or breeds cattle.

Անասնացեալ (*ելոյ, եալով*) *adj.* Brutish, besotted, churlish, clownish.

Անասնավայել, *adj. ind.* Fit for a brute, brutal, bestial.

Անասնեղէն (*ղինի, ղինաւ*) *adj.* Of or belonging to the brute creation; brutal, bestial.

Անասնիկ, *s. ind.* A small beast; a lean beast.

Անասնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State, nature or condition of the brute creation; brutality, bestiality.

Անասնատա, *adj.* and *s. ind.* Abounding in cattle: park, chase or paddock for deer or beasts of chase.

Անասուն (*ունոյ, ունով*) *adj.* and *s.* Irrational: animal, brute, irrational creature.

Անաստիճան (*ի, աւ*) *adj.* Not in holy orders; not ordained.

Անաստուած (*ի, ից*) *adj.* Atheistical; ungodly, irreligious.

Անաստուածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Atheism; ungodliness, irreligion.

Անատակ (*ի, աւ*) *adj.* Impotent, imbecile, feeble.

Անարատ (*ի, ից*) *adj.* Immaculate, without sin, innocent, irreproachable; clear, refined; undefiled, intact, pure, whole, perfect.

Անարատապէս, *adv.* Holily, inviolably.

Անարատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Purity, uprightness, integrity, entire state.

Անարատուհի (*հւոյ, հւով*) *adj. f.* Immaculate, pure, holy (woman).

Անարար, *adj. ind.* Increate.

Անարբ (*ի, ից*) *adj.* Sober, abstemious.

Անարգ (*ի, աւ*) *adj.* Worthless, contemptible, vile, abject, despicable, wretched, pitiable, paltry, ignoble, obscure.

Անարգապէս, *adv.* Unworthily, basely, dishonourably, vilely, meanly.

Անարգական (*ի, աւ*) *adj.* Shameful, disgraceful.

Անարգահատ, *adj. ind.* See **Անարգահաւիկ**.

Անարգահաւիկ (*ւոյ, ւիկաւ*) *adj.* Disconsolate; inconsolable.

Անարգամահ, *adj. ind.* By an ignoble death, dying ingloriously.

Անարգամիտար, *adj. ind.* That honoures the humble.

Անարգանալ (*ամ, գացայ*) *v. n.* To be debased; to become abject or contemptible; to lose value; to humble or abase one's self.

Անարգանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Affront, offence, wrong, insult; indignity, slight, contempt, disgrace, shame, opprobrium, discredit, blame.

Անարգաստուղ (*ի, աւ*) *adj.* Unfertile, unfruitful, poor, barren, sterile.

Անարգաստուղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Barrenness, poorness, sterility.

Անարգաւոխ (*ւոյ, ւոխաւ*) *adj.* See **Անարգաստուղ**.

Անարգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To offend, to shock; to despise, to depreciate, to disparage; to disapprove, to disallow, to refuse, to reject; to blame, to find fault with, to curse.

Անարգել, *adj. ind.* and *adv.* Free, unembarrassed, without hinderance, without obstacle; freely; with impunity.

Անարգելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Freedom, state of any thing free from obstacle or hinderance.

Անարդիկ, *adj. ind.* See **Անարգ**.

Անարգոտ (*ի, աւ*) *adj.* Contemptuous, disdainful, haughty, offensive: See **Անարգ**.

Անարգոտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Offence, slight, refusal, reprobation; humiliation; vileness, meanness, worthlessness.

Անարդակ (*ի, աւ*) Uneven, unpolished.

Անարդար (*ոյ, ով*) *adj.* Unjust, partial; unreasonable, iniquitous, wicked.

Անարդարակ, *adj. ind.* See **Անարդար**.

Անարդիլ, *adj. ind.* Gigantick, of an extraordinary size.

Անարդիւն, *adj. ind.* Unproductive, fruitless, useless; worthless.

Անարեւ, *adj. ind.* Without sun, dark, cloudy.

Անարթէղիլ See **Անհարթէղիլ**.

Անարժան (*ի, իւ*) *adj.* Unworthy, unfit, improper; condemnable, blama-

ble, illegal, dishonest. **Անարժան համարել**, to disdain.

Անարժանապէս, *adv.* Unworthily.

Անարժանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Unworthiness.

Անարի (*ւոյ*, *բեաւ*) *adj.* Weak, feeble, unmanly, timid, pusillanimous, cowardly; gigantick, enormous, monstrous.

Անարիագոյն (*գունի*, *գունեաւ*) *adj. comp.* More or very feeble, very weak, very timid.

Անարիական (*ի*, *աւ*) *adj.* Timorous, fearful; cowardly.

Անարիութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Timidity, pusillanimity, fearfulness, cowardice; gigantick size.

Անարիւն (*բեան*, *բեամբ*) *adj.* That has no blood, bloodless; that does not bleed.

Անարծաթ (*ի*, *իւ*) *adj.* Moneyless, poor.

Անարծաթասէր (*սիրի*, *սիրեաւ*) *adj.* That does not love money, generous, liberal.

Անարծարծելի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* That cannot be revived, that cannot be rekindled, not renewable, extinct.

Անարմատ (*ի*, *իւ*) *adj.* Without roots, rooted up, without foundation, unsupported.

Անարուեստ (*ի*, *իւ*) *adj.* Of no trade, or profession; artless; guileless; not made by the art of man, immaterial, simple, natural, unaffected, uncivilized, unpolished, rough, rude.

Անարուեստութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Simplicity; rudeness.

Անարութիւն See **Անարիութիւն**:

Անարտաբերելի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* That cannot be pronounced distinctly, that cannot be articulated, difficult to pronounce.

Անարօր, *adj. ind.* Uncultivated, waste; intact, chaste.

Անարօրագիր, *adj. ind.* In an uncultivated state.

Անաւագ (*ի*, *աւ*) *adj.* Feeble, poor, low, humble, petty; minor.

Անաւագել (*եմ*, *եցի*) *v.a.* To weaken, to humble, to abase.

Անաւագութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Weakness, debility, lowness, inconsiderableness.

Անաւագանալ (*ամ*, *գացայ*) *v. n-p.* To grow weak, to become inconsiderable.

Անաւարտ (*ի*, *իւ*) *adj.* Infinite, interminable, endless, continual, perpetual.

Անաւարտելի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Interminable: See **Անաւարտ**:

Անբաժ (*ի*, *իւ*) *adj.* Without portion, destitute, unprovided for; indivisible, inseparable.

Անբաժան, *adj. ind.* Undivided, indivisible, inseparable.

Անբաժանաբար, *adv.* Indivisibly, inseparably.

Անբաժանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Indivisibility.

Անբաժին, *adj. ind.* See **Անբաժ**:

Անբաղ, *adj. ind.* Disunited, unconnected, disjoined.

Անբաղադրելի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Incapable of alliance, that cannot be united.

Անբաղայ, *adj. ind.* Irreproachable, irreprehensible; frank, sincere.

Անբաղայապէս, *adv.* Irreproachably; frankly, openly.

Անբաղդ (*ի*, *իւ*) *adj.* Unfortunate, unhappy.

Անբաղդաւոր, *adj. ind.* Incomparable, matchless; incongruous, disproportionate.

Անբաղկօղ (*ի*, *իւ*) *adj.* Without joint, simple, entire, uncompounded.

Անբամբաս (*ի*, *իւ*) *adj.* That does not calumniate, that does not detract; not subject to calumny, irreproachable.

Անբան (*ի*, *իւ*) *adj.* and *s.* Irrational; dumb; animal; blockhead.

Անբանաբար, *adv.* Stupidly, irrationally, like a dumb animal.

Անբանական (*ի*, *աւ*) *adj.* Like a dumb animal, stupid; irrational.

Անբանագոյն (*գունի*, *գունեաւ*) *adj. comp.* More or very stupid, more irrational, more brutal.

Անբանացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To stupify.

Անբանաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Irrational; unreasonable, unjust.

Անբանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Stupidity, irrationality, brutality.

Անբանօրէն, *adv.* See **Անբանաբար**:

Անբասիր, *adj. ind.* Innocent, irreproachable. **Անբասիր առնել**, to exculpate.

Անբարբառ (*ի*, *իւ*) *adj.* Dumb, speechless, mute, silent.

Անբարդ (*ի*, *իւ*) *adj.* Simple, uncompounded.

Անբարդելի (լ-ոյ, լ-ու) *adj.* Incapable of composition, that cannot be compounded, not compoundable.

Անբարեխառն (ի, ի-ս) *adj.* Intemperate, disorderly, irregular, inordinate, excessive.

Անբարեխառնութիւն (-ան, -ամբ) *s.* Intemperance, irregularity of conduct, disorderly life.

Անբարեսէր (-պի, -պ-ու) *adj.* Malevolent, evil-minded, malicious, mischievous, malignant.

Անբարի, *adj. ind.* Bad, wicked.

Անբաց, *adj. ind.* Shut, closed, covered.

Անբացատրելի (լ-ոյ, լ-ու) *adj.* Inexplicable, inexpressible.

Անբացորոշ, *adj. ind.* Undecided, undetermined, indefinite.

Անբաւ (ի, ի-ս) *adj.* Infinite, unbounded, unlimited, innumerable, immense, immeasurable.

Անբաւական (ի, ի-ս) *adj.* Insufficient, incapable.

Անբաւականութիւն (-ան, -ամբ) *s.* Insufficiency, incapacity.

Անբաւայօդ, *adj. ind.* Composed of innumerable parts.

Անբաւանալ (-ամ, -ացայ) *v. n-p.* To grow or increase excessively, to be immense.

Անբաւելի (լ-ոյ, լ-ու) *adj.* Incomprehensible, immeasurable, infinite.

Անբաւութիւն (-ան, -ամբ) *s.* Infinity, immensity.

Անբեկ, *adj. ind.* See Անբեկանելի:

Անբեկանելի or Անբեկելի (լ-ոյ, լ-ու) *adj.* Infrangible.

Անբեղնաւոր (ի, ա-ւ) *adj.* Barren, sterile.

Անբեղնաւորութիւն (-ան, -ամբ) *s.* Barrenness, infertility.

Անբեղուն, *adj. ind.* See Անբեղնաւոր:

Անբեր, *adj. ind.* Unfruitful, unproductive, barren, sterile.

Անբերան (ի, ի-ս) *adj.* Mouthless, mute, speechless.

Անբերելի (լ-ոյ, լ-ու) *adj.* Intolerable, insupportable, troublesome, burdensome, vexatious.

Անբերութիւն (-ան, -ամբ) *s.* Infertility, barrenness, sterility.

Անբեռ (բ-ոյ, բ-ոշ-ս) *adj.* Exempt, not liable.

Անբթելի (լ-ոյ, լ-ու) *adj.* That cannot be blunted, unblunted, sharp.

Անբժշկական (ի, ա-ւ) *adj.* Incurable.

Անբժշկելի (լ-ոյ, լ-ու) *adj.* See Անբժշկական: Անբժշկելի ին, or անբժշկելի օրինակաւ, irremediably.

Անբիծ See Ամբիծ:

Անբիծութիւն See Ամբիծութիւն:

Անբնաբար, *adv.* Supernaturally, not naturally, extraordinarily.

Անբնակ (ի, ա-ւ) *adj.* Houseless; uninhabited, desert. Անբնակ առնել, to depopulate, to unpeople.

Անբնական (ի, ա-ւ) *adj.* Artificial, unnatural; affected, too studied, far-fetched; sham, feigned, pretended, false, fictitious.

Անբնակութիւն (-ան, -ամբ) *s.* Depopulation.

Անբոկ See Ամբոկ:

Անբոյժ (բ-ուժ, բ-ուժ-ս) *adj.* Incurable.

Անբովանդակ See Անբովանդակելի:

Անբովանդակելի (լ-ոյ, լ-ու) *adj.* Incomprehensible, inconceivable.

Անբոց, *adj. ind.* Without flame, uninflamed.

Անբոցակէզ, *adj. ind.* Uninflammable, incombustible.

Անբուժ, *adj. ind.* See Անբոյժ:

Անբուժական (ի, ա-ւ) *adj.* See Անբոյժ:

Անբուժելի (լ-ոյ, լ-ու) *adj.* Incurable, irremediable.

Անբուն, *adj. ind.* Of a different nature, bastard, spurious.

Անբռնաբար, *adv.* Without force, willingly, freely.

Անբռնագաւառ, *adj. ind.* Voluntary; inviolable.

Անգ See Անկ:

Անգամ, *adv.* and *conj.* Once, at one time; even, notwithstanding. Այս անգամ, this once. Այլ անգամ, another time. Առաջին անգամ, the first time. Միանգամ, only once. Բազում անգամ, many times, often. Միւսանգամ, once more, over again. Ա՛ն անգամ մի, at once, this time. Քանիցս անգամ, every time; how many times.

Անգամագիւտ, *adj. ind.* Unsuccessful, unsatisfied.

Անգայթ, *adj. ind.* See Անգայթակղելի:

Անգայթակղ, *adj. ind.* See Անգայթակղելի:

Անգայթակղելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Not liable to stumble, surefooted; not liable to scandal.

Անգայաագիզ See **Անգաւագիզ**:

Անգայտ (ի, իւ) *adj.* Thin, incompact, porous; rare, subtile; soft, liquid.

Անգայտանալ (աւ, ացայ) *v. n-p.* To be dilated, to rarefy; to become liquid, to liquefy.

Անգայտացուցանել (եմ, ցուսցի) *v. t.* To rarefy; to liquefy.

Անգայտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rarefaction; liquefaction.

Անգանել See **Անկանել**:

Անգաւագիզ, *adj. ind.* That cannot be kept in a cage, wild, untameable.

Անգաւր (ի, ու) *s.* Misgrim.

Անգեղեակ, *adj. ind.* Deformed, ugly.

Անգել See **Յանգել**:

Անգէղ, *adj. ind.* Unspotted; not freckled.

Անգէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Ignorant, unlearned, stupid, awkward. **Յանգէտս**, ignorantly, inadvertently; at all events, at all hazards. **Յանգէտս լինել**, to connive, to dissemble.

Անգթական (ի, աւ) *adj.* Unpitying, cruel.

Անգթասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Hardhearted, delighting in cruelty.

Անգթասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cruelty, inhumanity.

Անգիծ, *adj. ind.* Not described, not marked, not written; that cannot be marked, hard.

Անգին, *adj. ind.* Inestimable, invaluable.

Անգինարբու (ի, աւ) *adj.* That drinks no wine, abstemious.

Անգիտակ (ի, աւ) *adj.* Ignorant.

Անգիտանալ (աւ, ացայ) *v. n.* To be ignorant; to forget one's self.

Անգիտելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Not to be understood, incomprehensible.

Անգիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ignorance, inexperience. **Անգիտութեամբ**, ignorantly, through ignorance.

Անգիր, *adj. ind.* and *adv.* Without letters, without print, without any mark; unwritten, verbal, oral; ignorant, uninstructed; verbally, without writing, by word of mouth.

Անգիւն See **Անկիւն**:

Անգիւտ, *adj. ind.* That cannot be discovered or found, undiscoverable.

Անգլուխ (գլխոյ, գլխով) *adj.* Without a head, headless; without a leader, abandoned.

Անգծելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* That cannot be marked, hard.

Անգղ (գ-ի, գ-ը) *s.* Vulture.

Անգոհ (ի, իւ) *adj.* Ungrateful, unthankful; discontented, dissatisfied.

Անգոհացող (ի, աւ) *adj.* See **Անգոհ**:

Անգողին See **Անկողին**:

Անգոյ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Not existing, having no being; nonexistence, nonentity; nothing. **Ըստ Անաւետ զաշխարհս յանգոյից**, God created the world from nothing.

Անգոնանել (եմ, եցի) *v. a.* To despise, to undervalue, to slight, to reprove, to blame, to condemn; to jeer, to ridicule, to mock.

Անգոնանելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Contemptible, despicable, blamable, condemnable.

Անգործ (ի, աւ or իւ) *adj.* Idle, inactive, indolent, lazy; ineffectual, inefficacious, ineffective; unexecuted, incomplete; uncultivated. **Երկիր անգործ**, waste land.

Անգործագրելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Impracticable.

Անգործագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Non-performance; unfinished state.

Անգործածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disuse, obsoleteness.

Անգործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, inaction, indolence; inefficacy.

Անգութ, *adj. ind.* Worthy, meritorious.

Անգութ, *adj. ind.* Incompassionate, unpitying, inhuman: cruel, barbarous, implacable.

Անգութին (դ-ան, դ-ամբ) *s.* End, termination; cadence, close, conclusion.

Անգուշակ, *adj. ind.* Not foretold, not predicted.

Անգուշել See **Անկուշել**:

Անգուրգ, *s. ind.* See **Անգութին**.

Անգուցանել (եմ, գուսցի) *v. a.* To finish, to end, to terminate, to apply, to adapt, to accommodate.

Անգամանի (ի, աւ) *adj.* See **Անգիւտ**:

Անգամանելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Undiscoverable, not to be found.

Անդրիտնել See Հանդրիտնել:

Անդ (ոյ, ով or ի, ից) s. Field; fallow, soil. Անդք, the fields, country: See also Անդի:

Անդ, adv. There.

Անդաբեր (ի, աւ) adj. Abounding in fields.

Անդադար, adj. ind. Incessant, continual, unintermitted; restless, agitated.

Անդադար, adv. Incessantly, continually, perpetually, eternally.

Անդամել (եմ, եցի) v. a. To examine, to search.

Անդամ (ոյ, ով) s. Limb, member. Անդամ անդամ յօշել, to dissect, to dismember, to anatomize, to carve.

Անդամանդնական (ի, աւ) adj. Anatomical.

Անդամանդնին (ինի, ինաւ) s. and adj. Anatomist; that dissects.

Անդամանդնութիւն (թեան, թեամբ) s. Anatomy. Անդամանդնութիւն առնել, to anatomize.

Անդամանդնօրէն, adv. Anatomically.

Անդամահիւս (հուի, հուիս) s. The dissected parts.

Անդամալոյծ (լուծի, լուծիս) adj. and s. Paralytick, palsical.

Անդամալուծել (եմ, ծեցայ) v. n-p. To be struck with a palsy, to have a paralytick stroke.

Անդամալուծութիւն (թեան, թեամբ) s. Palsy, paralysis.

Անդամախեղ (ի, իս) adj. Maimed, crippled, impotent.

Անդամախեղութիւն (թեան, թեամբ) s. Lameness, impotence.

Անդամանդ See Ադամանդ:

Անդամանդեայ See Ադամանդեայ:

Անդամսա (ի, իս) adj. Maimed.

Անդամսութիւն (թեան թեամբ) s. Crippled state.

Անդանդաղ, adj. ind. and adv. Prompt, diligent: diligently, promptly, without delay.

Անդանօր, adv. There.

Անդառնալի (լւոյ, լեաւ) adj. Irrevocable: See Անդարձ:

Անդաստան (ի, աւ) s. Cultivated land, fields; village.

Անդաստիարակ (ի, աւ) adj. Without education, uneducated, ungoverned.

Անդատ (ի, աւ) adj. Not sentenced, not condemned.

Անդատապարտ (ի, իս) adj. Not deserving condemnation, blameless.

Անդարձ (ի, իս) adj. Irrevocable, irreclaimable; impenitent; held in mortmain.

Անդարմանի (ի, իս) adj. Irremediable, irreparable, incurable.

Անդարմանելի (լւոյ, լեաւ) adj. See Անդարմանի:

Անդեայ (դեայ, դեաւ) s. Flock, herd, cattle; fields, country.

Անդեգուն, adj. ind. Unshaken, firm, resolute.

Անդեղայ or Անդեղեայ (ի, իս) s. Antidote, counterpoison.

Անդէն, adv. There. Անդէն, անդէն առ նմին, անդէն վաղվաղակի or անդէն իսկ, on the spot, immediately, out of hand, without delay.

Անդերդ (ի, աւ) s. Herdsman, shepherd.

Անդեպ, adj. ind. Indecent, unbecoming, unseasonable, absurd, clumsy, extravagant, unsuitable, ridiculous. Յանդեպս, indecently, unbecomingly; awkwardly, unseasonably.

Անդէք (էից, էուք) s. pl. See Անդեայ:

Անդժուարառնալի (լւոյ, լեաւ) adj. Complaisant, easy, gracious, condescending.

Անդժրելի (լւոյ, լեաւ) adj. Inviolable; that cannot be contravened or mistaken; irrefragable.

Անդիմագարձ, adj. ind. and adv. Irresistible; irresistibly, beyond contradiction.

Անդլակի, adv. See Անդաւ:

Անդղդելի (լւոյ, լեաւ) adj. Immovable, firm.

Անդնդաբնակ (ի, աւ) adj. Dwelling in the abyss; infernal: spread over the abyss.

Անդնդալիր, adj. ind. and adv. Swallowed up in an abyss, sunk deeply; to a great depth.

Անդնդախոր, adj. ind. Deep as an abyss, unfathomable.

Անդնդական (ի, աւ) adj. See Անդնդային:

Անդնդահեղձ, adj. ind. Dividing the abyss.

Անդնդայիգոյ, adj. ind. Sunk in an abyss; very deep.

Անդնդային (ինոյ, ինով) adj. Very deep; infernal, hellish.

Անդնդատեաւական (*ի*, *աւ*.) *adj.* and *s.* Belonging to the Prince of hell; Prince of hell.

Անդնդապտոյտ, *adj. ind.* Making a deep vortex; turning itself in the abyss.

Անդնդասոյզ, *adj. ind.* Plunged in the abyss, lost in the abyss.

Անդնդափոս, *adj. ind.* Fortified by a deep trench; very deep.

Անդոհ See **Անդոհական**:

Անդոհական (*ի*, *աւ*.) *adj.* Vexatious, grievous; melancholy.

Անդոհութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Melancholy, grief.

Անդողդոջ, *adj. ind.* Unshaken, firm, constant.

Անդոյր See **Անդորր**:

Անդորգանք (*նաց*, *նաք*) *s. pl.* Summit of a mountain, peak.

Անդորր, *adj. ind.* Quiet, still, tranquil, calm, mild, peaceable; easy, convenient, comfortable. **Անդորր** or **յանդորրու**, peaceably, in tranquillity; comfortably, at ease. **Անդորր** or **յանդորր հանել**, to calm, to quiet, to soften, to appease, to comfort.

Անդորրամիտ (*մտի*, *մտաւ*) *adj.* Possessing a tranquil mind, calm, of a peaceable disposition; magnanimous.

Անդորրանալ (*ամ*, *բացայ*) *v. n-p.* To compose one's self; to be easy, to be comfortable.

Անդորրացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To calm, to pacify; to comfort, to soften, to alleviate.

Անդորրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Tranquillity, calm, repose; ease, comfort.

Անդուար See **Անդրուար**:

Անդուլ, *adj. ind.* and *adv.* Assiduous, continual; assiduously, continually, without pause, without relaxation, incessantly.

Անդունդք (*անդնդոց*, *անդնդովք*) *s. pl.* Abyss, gulf; precipice; the infernal regions, hell.

Անդուռն, *adj. ind.* Without gates, open. **Անդուռն բերան**, tattler, person of an unbridled tongue.

Անդուստ, *adv.* Thence.

Անդուստ ի վերուստ, *adv.* From above.

Անդ ուրեմն or **Անդր ուրեմն**, *adv.* There.

Անդպրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Illiterateness, want of education.

Անդաստիան (*ի*, *աւ*.) *adj.* Natural, native, original.

Անդստին, *adv.* From, since, as soon as, when; radically, originally, naturally; anew, afresh: even then. **Անդստին ի մանկութենէ իմմէ**, from my infancy. **Անդստին յարարչութենէ աշխարհի**, from the creation of the world.

Անդր, *adv.* There; beyond, on the other side; yonder. **Ի քաղաք անդր**, to the city or town.

Անդրաբերաբար, *adv.* Metaphorically.

Անդրաբերութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Metaphor; transposition.

Անդրագիր (*գրի*, *գրաւ*) *s.* Inscription.

Անդրագոյն (*գունի*, *գունից*) *adj. comp.* Further.

Անդրադառնալ (*ամ*, *դարձայ*) *v. n.* See **Անդրադարձ**:

Անդրադարձ (*ի*, *իւ*) *adj.* and *s.* Reciprocal, mutual; inverse; retrograde: requital, return, exchange.

Անդրադարձեալ, *adv.* Reciprocally, mutually.

Անդրադարձել (*իմ*, *ձայ*) *v. n-p.* To retrograde; to be reflected; to rebound, to return.

Անդրադարձութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Retrogression; reverberation, repercussion; reflection; rebound.

Անդրադարձուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To drive back; to reverberate; to reflect; to repel, to cause to rebound.

Անդրանալ (*ամ*, *բացայ*) *v. n.* To go beyond, to go further, to pass, to go before.

Անդրանիկ (*նկի*, *նկաւ*) *adj.* and *s.* Eldest, first-born.

Անդրանկաբար, *adv.* By primogeniture, as eldest.

Անդրանկածախ, *adj. ind.* That destroys the first-born.

Անդրանկածին (*ծնի*, *ծնաւ*) *adj.* First-born.

Անդրանկածնուդ, *adj. ind.* See **Անդրանիկ**:

Անդրանկանալ (*ամ*, *կացայ*) *v. n-p.* To be eldest; to claim primogeniture.

Անդրանկաբար (*ի*, *աւ*.) *adj.* That gives the right of primogeniture.

Անդրանկացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To make eldest, to give the right of primogeniture.

Անդրանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Seniority, primogeniture, right of primogeniture.

Անդրավար or **Անդռավար** (ի, ս) *adj.* and *s.* Labourer, husbandman.

Անդրավարտիք (տեաց, տեաք) *s.pl.* Breeches, hose, trousers.

Անդրադարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Anagram.

Անդրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To drive beyond, to drive forward.

Անդրացուցիչ (ցչի, ցչաս) *adj.* That drives forward.

Անդրդուելի (լ-ոյ, լեաս) *adj.* Immoveable, firm, constant; inflexible.

Անդրդուդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Firmness, constancy, resolution.

Անդրի, *adv.* Beyond, on the other side; over.

Անդրէն, *adv.* Again, anew, afresh; from or to the same place, in the same situation. **Անդրէն դառնալ**, to return. **Անդրէն սկսանել**, to recommence. **Անդրէն ասել**, to repeat or say over again. **Անդրէն ջերմացուցանել**, to heat again. **Անդրէն նորոգել**, to renew: See also **Անդէն**.

Անդրժելի (լ-ոյ, լեաս) *adj.* Inviolable: See also **Անդժբելի**.

Անդրի or **Անդրիք** (բեաց, բեաք) *s.* Statue; bust. **Անդրի վիթխարի**, colossus.

Անդրիագործ (ի, ս) *adj.* Statuary, sculptor.

Անդրիագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sculpture.

Անդրիանդ (ի, իս) *s.* See **Անդրի**.

Անդրնշմ (ի, իս) *adj.* Uninscribed; without mark; unsealed; not ratified; without confirmation.

Անդրուար (ի, ս) *s.* Nag, hackney.

Անդր ուրեմն See **Անդ ուրեմն**.

Անդր քան, *prep.* Beyond, further than, on the other side of, over. **Անդր քան զծով**, beyond the sea.

Անդր, *adj. ind.* Interminable, boundless.

Անձգտական (ի, ս) *adj.* See **Անձգր**.

Անել, *adj. ind.* Much embarrassed, much perplexed, inextricable. **Անել և անմուտ առնել**, to hem in on all sides, to cut off all means of escape from.

Անելանելի (լ-ոյ, լեաս) *adj.* See **Անել**.

Անեզ (ի, իս) *adj.* Uncreated, uncreate.

Անեզածին (ծնի, ծնիս) *adj.* Born of uncreated God.

Անեզական (ի, ս) *adj.* See **Անեզ**.

Անեզակերտ, *adj. ind.* Made by uncreated God.

Անեզանելի (լ-ոյ, լեաս) *adj.* That cannot be created.

Անեզաչէն, *adj. ind.* See **Անեզակերտ**.

Անեղծ (ի, իս) *adj.* Incorruptible, indissoluble; indelible, not to be effaced; inviolable.

Անեղծանելի (լ-ոյ, լեաս) *adj.* See **Անեղծ**.

Անեղծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorruption, incorruptibility, indissolubleness.

Անեզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Uncreated state.

Անեպեք, *adj. ind.* Unblamable, not despicable.

Անեռանդն, *adj. ind.* Indevout.

Անեռանդնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indevotion.

Անէր (ոյ, ովք) *s.* Wife's father, father in law. **Անէր լիբանանու**, or **Լիբանանէր**, Antilibanus.

Անէրասան (ի, ս) *adj.* Not broken in, unruly; unbridled, ungoverned, debauched.

Անէրր, *adj. ind.* Not bounded by time, eternal.

Անէրեկ (ի, իս) *adj.* That has no night, that always enjoys the light; eternal, endless.

Անէրեկոյ, *adj. ind.* See **Անէրեկ**.

Անէրևակ (ի, ս) *adj.* Invisible, hidden, obscure; ignoble.

Անէրևակայելի, *adj. ind.* Unimaginable.

Անէրևականութիւն (ի, ս) *adj.* See **Անէրևակ**.

Անէրևակի, *adj. ind.* and *adv.* Invisible; invisibly.

Անէրևան, *adj. ind.* See **Անէրևակ**.

Անէրևոյթ (ութի, ութիս) *adj.* Invisible, vanished; imperceptible, insensible; infinitive (mood of Verbs). **Յանէրևոյթս**, invisibly. **Անէրևոյթ** or **յանէրևոյթս լինել**, to vanish, to disappear. **Անէրևոյթ լինելն**, disappearance.

Անէրևութապէս, *adv.* Invisibly, in

an invisible manner, imperceptibly:

Աներեւութանալ (*առ*, *թացայ*) *v. n-p.* To vanish, to disappear.

Աներեւութացուցանել (*ետ*, *ցուցի*) *v. t.* To cause to disappear, to hide.

Աներեւութիկ, *adj. ind.* Whose veins are hidden.

Աներկաթ, *adj. ind.* Without irons, without chains.

Աներկբայ, *adj. ind.* and *adv.* Doubtless, indubitable, sure, certain, unquestionable, incontestable, indisputable; doubtless, indubitably, unquestionably, certainly.

Աներկբայաբար, *adv.* Certainly, unquestionably, doubtless, infallibly.

Աներկբայութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Certainty, certitude.

Աներկեզութիւն See **Աներկիւզութիւն**:

Աներկեան (*ի*, *ս*) *adj.* and *adv.* Safe, free from danger; bold, fearless; certain, doubtless; infallible, faithful; safely, in safety; certainly; boldly, fearlessly.

Աներկեանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Safety; confidence, security; boldness.

Աներկեանօրէն, *adv.* Safely, boldly.

Աներկիւղ, *adj. ind.* and *adv.* Fearless, bold, courageous, intrepid; fearlessly; courageously, intrepidly.

Աներկիւղաբար, *adv.* Boldly, intrepidly, courageously, fearlessly.

Աներկիւղութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Intrepidity, fearlessness, courage.

Աներկիւղած (*ի*, *ս*) *adj.* That has no fear of God, irreligious; insolent, disrespectful.

Աներկիւղածութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Irreligion, ungodliness; disrespect, insolence, effrontery.

Աներկմիտ, *adj. ind.* Without hesitation, resolute, determined.

Աներկմտելի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Indubitable, certain.

Աներկմտանելի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* See **Աներկմտելի**:

Աներկրագործելի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* That cannot be cultivated.

Աներկրպագու (*ի*, *ս*) *adj.* That does not adore, indevout, irreligious.

Անեղբօրկի (*գ-ոյ*, *գ-ով*) *s. m.* Brother in law (father in law's son).

Անեփ, *adj. ind.* Not enough cooked, raw.

Անզանազան (*ի*, *ս*) *adj.* Indifferent.

Անզանազանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Indifference.

Անզարդ (*ի*, *ս*) *adj.* Unadorned, without embellishment; unpolished, uncivilized; not polished, in a rough state.

Անզարդանալ (*աւ*, *դացայ*) *v. n-p.* To be divested of ornament.

Անզարդացուցանել (*ետ*, *ցուցի*) *v. t.* To divest of ornament, to despoil, to disfigure.

Անզարդել (*իւ*, *եցայ*) *v. n-p.* See **Անզարդանալ**:

Անզարդութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* State of any thing without ornament, disfiguration, despoliation.

Անզաւակ (*ի*, *ս*) *adj.* Childless; barren.

Անզաւակիլ (*իւ*, *եցայ*) *v. n-p.* To be bereaved of children.

Անզաւակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* State of a person bereft of children; barrenness.

Անզբաղ, *adj. ind.* At leisure, disengaged, unemployed, undisturbed.

Անզբաղութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Leisure, tranquillity.

Անզբօս, *adj. ind.* See **Անզբաղ**:

Անզգալաբար, *adv.* Insensibly, imperceptibly.

Անզգալի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Insensible, imperceptible.

Անզգամ (*ի*, *ս*) *adj.* Rascally, knavish, roguish, wicked; foolish, mad.

Անզգամանալ (*աւ*, *մացայ*) *v. n-p.* See **Անզգամիլ**:

Անզգամիլ (*իւ*, *եցայ*) *v. n-p.* To be rascally, to be knavish, to be wicked; to become mad, to grow mischievous.

Անզգամութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Roguery, knavery; malignity, ill turn, wicked action.

Անզգայ (*ի*, *ս*) *adj.* Insensible, inanimate, dull, stupid; besotted, infatuated, stupified.

Անզգայանալ (*աւ*, *յացայ*) *v. n-p.* To be insensible, to be stupid; to be infatuated.

Անզգայացուցանել (*ետ*, *ցուցի*) *v. t.* To infatuate, to stupify, to hebetate; to deprive of reason.

Անզգայել (*իւ*, *եցայ*) *v. n-p.* See **Անզգայանալ**:

Անզգայութիւն (*թեան*, *թեամբ*)

s. Insensibility, stupidity, apathy, indolence, lethargy.

Անզգաստ (*ի, ից*) *adj.* Not vigilant, careless, inattentive.

Անզգաստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of vigilance, carelessness, inattention.

Անզգոյշ (*գուշի, գուշից*) *adj.* Incautious, uncircumspect, inconsiderate, imprudent, unwary, heedless.

Անզգուշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of circumspection, unwariness, imprudence, inconsiderateness, negligence.

Անզգօն, *adj. ind.* Stupid, foolish, senseless.

Անզեղջ (*ի, ից*) *adj.* Impenitent, irreclaimable; irrevocable.

Անզերծ, *adj. ind.* Inextricable.

Անզէն, *adj. ind.* Unarmed.

Անզիրկ, *adj. ind.* Undeprived.

Անզղջական (*ի, աց*) *adj.* Impenitent.

Անզղջանալի (*լոյ, լեաց*) *adj.* Not to be repented of, not to be regretted.

Անզղջութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impenitence, obduracy.

Անզիջին, *adj. ind.* Inconsiderable, imperceptible.

Անզիջնական (*ի, աց*) *adj.* See **Անզիջին**:

Անզոհ (*ի, ից*) *adj.* Without sacrifice; unworthy to be sacrificed.

Անզոյգ (*գուգի, գուգից*) *adj.* Odd, not a pair; different, dissimilar. **Անզոյգ գործել**, to spoil the pair, to render dissimilar.

Անզովանալի (*լոյ, լեաց*) *adj.* That cannot be refreshed, unquenchable.

Անզուգական (*ի, աց*) *adj.* Matchless, incomparable, unparalleled, unequalled.

Անզուգականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Matchlessness, incomparableness, excellence.

Անզուգակից (*կցի, կցից*) *adj.* See **Անզուգական**:

Անզուգակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disjunction, separation.

Անզուգաւոր (*ի, աց*) *adj.* See **Անզուգական**:

Անզուգաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Անզուգութիւն**:

Անզուգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disparity, inequality; disjunction, separation; discord, division, dissension, disunion: See **Անմիաբանութիւն**:

Անզուսպ, *adj. ind.* Untameable, untamed.

Անզուտ, *adj. ind.* Not clear, turbid.

Անզրաւ, *adj. ind.* Interminable, infinite, perpetual.

Անզրաւական See **Անզրաւ**:

Անզօր, *adj. ind.* Without power, weak, impotent, feeble; unmanly, faint-hearted; inefficacious, insufficient; invalid.

Անզօրանալ (*աս, բացայ*) *v. n-p.* To lose strength, to be feeble.

Անզօրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Weakness, feebleness; invalidity.

Անէակ (*ի, աւ*) *adj.* That does not exist, null, none.

Անէակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nonexistence, inexistence.

Անէծք (*նիծից, նիծիւք*) *s. pl.* Imprecation, malediction; execration, horrour, detestation; oath.

Անէութիւն See **Անէակութիւն**:

Անէք (*էից, էիւք*) *s. pl.* Nothing, nonentity.

Անբաժանալի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Not desirable, detestable.

Անբաժեկր, *adj. ind.* Impatient; intolerable, insupportable.

Անբաժեկրելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* See **Անբաժեկր**:

Անբաժանելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be taken; incomprehensible, inconceivable.

Անբանգիմական (*ի, աւ*) *adj.* Unresisting; resistless, irresistible.

Անբանգիմակաց (*ի, ից*) *adj.* See **Անբանգիմական**:

Անբանգիմահար (*ի, աւ*) *adj.* Not opaque, transparent: See also **Անբանգիմական**:

Անբանել See **Անբնաւել**:

Անբանականի See **Անբնաւականի** or **Անբնաւել**:

Անբանականութիւն See **Անբնաւականութիւն**:

Անբանկեցական (*ի, աւ*) *adj.* Unsociable.

Անբանգսաւ, *adj. ind.* and *adv.* Uninterrupted, continual, successive; uninterruptedly, continually, successively.

Անբանգիջապար, *adv.* Immediately; uninterruptedly.

Անբանգիջական (*ի, աւ*) *adj.* Immediate.

Անբանգիջելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* In-

separable, indivisible; continual, uninterrupted.

Անընդոսա, *adj. ind.* That cannot be jolted out of its place, fast; firm, steadfast.

Անընդունակ (ի, աւ) *adj.* Incapable, unqualified, insufficient.

Անընդունակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incapacity, inability.

Անընդունելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inadmissible.

Անընթերցուած, *adj. ind.* Unlessoned.

Անընթրիք, *adj. ind.* Supperless.

Անընկալ, *adj. ind.* See **Անընդունելի**: **Անընկալ լինել**, to be inadmissible.

Անընկճելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Invincible, inflexible, unconquerable.

Անընչաբար, *adv.* Poorly.

Անընչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of fortune, poverty.

Անընտել, *adj. ind.* Not familiar, strange; unaccustomed; indocile, wild, savage.

Անընտելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of familiarity; disuse; indocility, ferocity.

Անընտրաբար See **Անընտրողաբար**:

Անընտրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Ineligible.

Անընտրողաբար, *adv.* Indiscreetly, imprudently.

Անընտրողապէս See **Անընտրողաբար**:

Անընտրողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indiscretion, imprudence.

Անընտրող (րողի, րողաւ) *adj.* Indiscreet, imprudent.

Անըսագիւտ See **Անսագիւտ**:

Անըսաեբիւր See **Անսաեբիւր**:

Անի (ի, իւ or ոյ, ով) *s.* Armpit.

Անիագուստ (գեաի, գեաիւ) *adj.* Inconcealable, manifest, evident, publick.

Անիմախանձ, *adj. ind.* Without importunity, without intrusion.

Անիմաց, *adj. ind.* Unburied.

Անիմանի, *s. ind.* One of the Hebrew months.

Անիմանոցկ, *s. ind.* Any thing carried under the arm-pit.

Անիմառամ (ի, իւ) *adj.* Unfading; incorruptible.

Անիմասակ (ի, իւ) *s.* Armpit.

Անիմարգման, *adj. ind.* Without interpreter; that cannot be translated; inexplicable: See also **Անիմարգմանելի**:

Անիմարգմանաբար, *adv.* Inexplicably.

Անիմարգմանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be translated; inexplicable.

Անիմարիմ, *adj. ind.* and *adv.* See **Անիմարիմաբ**:

Անիմարիմաբ, *adj. ind.* Earnest, steadfast; with fixed eyes.

Անիմարշամ See **Անիմառամ**:

Անիմաց, *adj. ind.* Dry.

Անիմախ, *adj. ind.* Unspilt; raw, unprepared.

Անիմախանցանց, *adj. ind.* and *adv.* Impenetrable; impenetrably.

Անիմախանցելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Impenetrable.

Անիմախանցիկ, *adj. ind.* Opaque, obscure.

Անիմախանցիկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Opacity.

Անիմախանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impenetrability.

Անիմեզ (ի, աւ) *s.* Ashes or cinders.

Անիմեղայ See **Անդեղայ**:

Անիմեղի, *adj. ind.* and *adv.* Entire, complete, perfect; entirely, completely, perfectly.

Անիմեն (ի, իւ) *adj.* Without wings; that has lost its wings.

Անիմեփ (ի, իւ) *adj.* Peeled, scaled.

Անիմէքելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inflexible, unbending, stiff, hard.

Անիմէքութիւն (թեան թեամբ) *s.* Inflexibility, stiffness, hardness.

Անիմիլոս (ի, իւ) *s.* A sort of fish: See **Կոզամիլոս**:

Անիմիպատառս or **Անիմիւպատառս** (ի, իւ) *s.* Proconsul.

Անիմիպատառսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proconsulship.

Անիմիւ, *adj. ind.* Innumerable, infinite, immense.

Անիմլիատ (ի, իւ) *adj.* Uncircumcised.

Անիմլիատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Uncircumcision; prepuce.

Անիմոլի (լոյ, լեաւ) *adj.* Unpardonable, inexpiable.

Անիմուելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Innumerable.

Անժամ, *adj. ind.* Too late; unseasonable; unforeseen, unexpected.

Անժաման, *adj. ind.* That cannot

arrive; not arrived, slow, tardy.

Անժամանակ (ի, աւ) *adj.* Not subject to time, eternal; unseasonable.

Անժամանակապէս, *adv.* Unseasonably; eternally.

Անժամանակապէս See **Անժամանակաբար**:

Անժամանակեայ, *adj. ind.* See **Անժամանակ**:

Անժամանեալ (ելոյ, եալով) *adj.* See **Անժաման**:

Անժառանգ (ի, աւ) *adj.* Heirless, without succession.

Անժառանգել (եմ, եցի) *v. a.* To deprive of heirs; to disinherit.

Անժառանգութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Heirless state, want of succession; disinherison.

Անժխտելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incontestable, undeniable.

Անժոյժ (ժուժի, ժուժիւ) *adj.* and *adv.* Intolerant, impatient; incontinent, intemperate, immoderate; violent; impatiently; intemparately.

Անժուժաբար, *adv.* Impatiently; intemperately.

Անժուժելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Intolerable, insupportable.

Անժուժանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To lose patience, to grow impatient.

Անժուժկալ (ի, իս) *adj.* Impatient; incontinent, intemperate.

Անժուժկալութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Impatience; incontinence, intemperance.

Անժուժութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Impatience; intolerance; incontinence, intemperance; immoderation, violence.

Անթախիծ, *adj. ind.* Sorrowful, grave, serious (in countenance).

Անթիթ (ի, իս) *s.* Nit.

Անիծապան (ի, իս) *adj.* That curses or imprecates.

Անիծապանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Malediction, curse.

Անիծաբեր (ի, աւ) *adj.* That bears a curse; that curses.

Անիծագիր, *adj. ind.* That curses, imprecatory.

Անիծագրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Malediction, curse, imprecation.

Անիծակուռ or **Անիծակուռ**, *adj. ind.* Loaded with curses. **Անիծակուռ առնել**, to load with maledictions.

Անիծանել (եմ, եցի) *v. a.* To curse, to imprecate; to detaste, to loathe, to abhor, to forswear, to deny upon oath

Անիծապարտ (ի, իս) *adj.* Worthy to be cursed.

Անիծեալ (ելոյ, եալով) *adj.* Cursed, accursed.

Անիծել (եմ, եցի) *v. a.* See **Անիծանել**:

Անիմոյ, *adj. ind.* See **Անիմաստ**:

Անիմանալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Unintelligible, inconceivable, incomprehensible.

Անիմանալիութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Unintelligibility; incomprehensibility.

Անիմաստ (ի, իս) *adj.* Foolish, senseless, insipid; irrational, absurd.

Անիմաստասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That does not love wisdom, ignorant; unphilosophical.

Անիմաստութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Folly, senselessness, absurdity.

Անիմոյ, *adj. ind.* See **Անիմաստ**, and **Անիմանալի**:

Անինչ (անինչի, անինչիս) *adj.* Pennyless, poor.

Անիշխան, *adj. ind.* Without a prince, without a chief, without a governor, in anarchy; vulgar, plebeian.

Անիշխանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Anarchy.

Անիսկ (ի, իս) *adj.* Not real, false.

Անիսոն (ի, իս) *s.* Anise.

Անիրաւ (ի, աւ) *adj.* Unjust, iniquitous, wicked; injurious, offensive; perfidious, disloyal; false, illegitimate; tyrannical.

Անիրաւասէաց, *adj. ind.* That hates the unjust.

Անիրաւացի, *adj. ind.* and *adv.* Unjust; unjustly.

Անիրաւել (եմ, եցի) *v. a.* To offend, to sin against, to wrong, to injure, to abuse, to hurt.

Անիրաւիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To be unjust, to be unrighteous; to sin, to fail in duty.

Անիրաւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Injustice, iniquity; injury, wrong, offence, affront; trespass; oppression.

Անիւ (նուոյ, նուով) *s.* Wheel. **Անիւք մեքենայի**, wheels of a machine. **Անիւ յեսանի**, grindstone. **Անիւ խոտակաց**, jack. **Անիւ ոտից**, gig. **Անիւ առաջակոմսի նաւին**, capstern.

Անլեզու (ի, աւ) *adj.* Without a tongue, dumb.

Անլեզուութիւն (Թեան, Թեամբ)

s. Imperfection, fault. Անկատարեալ տարիք, youth.

Անկեր, *adj. ind.* Incomplete, imperfect.

Անկուռ, *adj. ind.* Free from vexation, tranquil.

Անձոռթ, *adj. ind.* Disjoined, separate; that cannot be united.

Անլոյծ (լուծի, լուծիս) *adj.* Indissoluble; insoluble.

Անլոյս, *adj. ind.* Dark, obscure.

Անլուս, *adj. ind.* Disobedient.

Անլուայ or Անլուացս, *adj. ind.* Unwashed, impure.

Անլուծական (ի, ս) *adj.* See Անլուծանելի:

Անլուծանելի (լոյ, լիս) *adj.* Indissoluble, incorruptible; insoluble, not to be decomposed; that cannot be deciphered.

Անլուծանելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indissolubility.

Անլուծիչ, *adj. ind.* Indissoluble, incorruptible.

Անլուութիւն See Անլսողութիւն:

Անլուսին, *adj. ind.* Moonless, dark.

Անլուր (լսոյ, լսով) *adj.* Unheard of, new, extraordinary; deaf; disobedient; without news, without tidings.

Անլուրջ, *adj. ind.* Cheerless; reckless.

Անլռելի, *adj. ind.* and *adv.* That never ceases to speak; incessant; incessantly.

Անլսակ, *adj. ind.* See Անլսող:

Անլսող (սղի, սղաս) *adj.* Deaf; disobedient.

Անլսողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disobedience.

Անլսուբգ, *adj. ind.* See Անլսող:

Անխաբ, *adj. ind.* Infallible; sure.

Անխաչաս, *adj. ind.* Unerring, unfailing, exact, correct.

Անխախուս See Անխախտելի:

Անխախտելի (լսոյ, լիս) *adj.* Firm, unshakeable; indissoluble, incorruptible; inviolable.

Անխակ (ի, իս) *adj.* Ripe.

Անխաղաց (ի, իս) *adj.* Without movement, stationary; indeclinable.

Անխայել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To be economical; to spare, to except; to respect; to preserve.

Անխայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Economy; respect; exemption; preservation.

Անխառն, *adj. ind.* Unmixed, simple, pure.

Անխառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Purity, unmixed state; intemperance.

Անխառնուբգ, *adj. ind.* See Անխառն:

Անխաբգաբ, *adj. ind.* and *adv.* Sincere, ingenuous; loyal, faithful; simple, unadulterated; well disposed; sincerely; loyally, faithfully, with simplicity, innocently.

Անխաբգախոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Simplicity, fidelity, ingenuousness, innocence.

Անխաբշ, *adj. ind.* Not boiled, raw.

Անխաւաբ, *adj. ind.* Clear, luminous, bright.

Անխափան, *adj. ind.* and *adv.* Incessant, unintermitted, unceasing, continual; unobstructed; without opposition, without intermission, constantly, incessantly, continually.

Անխելամուտ, *adj. ind.* Unintelligent, uninformed.

Անխզելի (լսոյ, լիս) *adj.* Indivisible, infrangible.

Անխէթ, *adj. ind.* Unsuspicious; sincere.

Անխիղճ, *adj. ind.* Not scrupulous; unexceptionable.

Անխիտ, *adj. ind.* Thin, uncompact, porous.

Անխոշտական (ի, ս) *adj.* See Անխիղճ:

Անխմոր (ի, խ) *adj.* Unleavened, unfermented.

Անխնամ, *adj. ind.* Unprotected, forlorn, destitute.

Անխնամակալ, *adj. ind.* See Անխնամ:

Անխնամակալս (ի, ս) *adj.* That does not protect; unprotected, forlorn.

Անխնայ, *adj. ind.* Յանխնայ or յանխնայս, without compassion; indiscreetly, prodigally, profusely.

Անխնայել (եմ, եցի) *v. n.* To be lavish, to be prodigal; to be void of compassion.

Անխնգիր, *adj. ind.* Unsought, unsearched.

Անխոհեմ, *adj. ind.* Imprudent, indiscreet; inconsiderate, unadvised, rash.

Անխոհեմաբար, *adv.* Imprudently, indiscreetly; inconsiderately, rashly.

Անխոհեմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imprudence, indiscretion; inconsiderateness, rashness.

Անոյզ, *adj. ind.* That does not search, that does not examine; unsought, unsearched; inscrutable, unsearchable.

Անխոնարհելի, *adj. ind.* That cannot be humbled, stern, undaunted.

Անխոնաւ, *adj. ind.* Unmoist, dry.

Անխոնջ (ի, իս) *adj.* and *adv.* Indefatigable; fresh, unfatigued; stubborn, obstinate; indefatigably, without fatigue.

Անխոնջապէս, *adv.* Indefatigably, without fatigue.

Անխոտոր, *adj. ind.* Not stolen, not purloined, not undermined, entire, perfect.

Անխոտորագ, *adj. ind.* That does not wander; straight.

Անխոտորնակ, *adj. ind.* See **Անխոտորագ**:

Անխորհուրդ, *adj. ind.* and *adv.* Inconsiderate, rash, imprudent; inconsiderately, rashly, imprudently.

Անխորհրդաբար, *adv.* Imprudently, rashly, blindly.

Անխորհրդածեալ (եալ, եալք) *adj.* Indeliberate, hasty.

Անխորհրդապահ (ի, աւ) *adj.* That does not keep secret, indiscreet.

Անխորհրդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inconsiderateness, rashness, temerity.

Անխորշ, *adj. ind.* Without a bay.

Անխորշելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inevitable.

Անխոց, *adj. ind.* See **Անխոցելի**:

Անխոցելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Invulnerable.

Անխոցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Invulnerability.

Անխուզ, *adj. ind.* Indestructible; inconsiderate, blind, unthinking.

Անխուէտ, *adj. ind.* Intrepid, calm.

Անխռով, *adj. ind.* Unruffled, calm, peaceable.

Անխռովաբար, *adv.* Without perturbation.

Անխռովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Calmness, tranquillity.

Անխտիր, *adj. ind.* and *adv.* Indifferent; indiscreet; indifferently; indiscreetly.

Անխտրաբար, *adv.* Indifferently; indiscreetly, without consideration.

Անխափան, *adj. ind.* Without interval, without intermedium; indivisible, inseparable.

Անխտրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indifference; indiscretion.

Անխրախոյս (խուսի, խուսիս) *adj.* See **Անխրախուսելի**:

Անխրախուսելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Disheartened, dispirited, cowardly.

Անխրտում (ի, իս) *adj.* Undisciplined, irregular, licentious, incorrigible.

Անխրտմնակաւ (ի, աւ) *adj.* See **Անխրտում**:

Անխրտմնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indocility; irregularity, licentiousness; incorrigibleness.

Անխօս (ի, իս) *adj.* Dumb; irrational.

Անխօսանալ (աւ, ացայ) *v. n-p.* To become dumb; to be dumb; to be silent.

Անխօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dumbness; irrationality.

Անխօսուն, *adj. ind.* See **Անխօս**:

Անծագելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be enlightened, dark, gloomy.

Անծախ, *adj. ind.* Inconsumable; incombustible.

Անծախակաւ (ի, աւ) *adj.* See **Անծախ**:

Անծախապէս, *adv.* Without being consumed.

Անծաղիկ, *adj. ind.* That does not flower, that does not blossom.

Անծաղր, *adj. ind.* That never smiles, grave, serious.

Անծաղրածու (ի, աւ) *adj.* That does not ridicule, not scornful, not apt to deride.

Անծամ, *adj. ind.* That cannot be chewed, tough.

Անծանակ, *adj. ind.* That is not mocked; free from shame.

Անծանօթ (ի, իս) *adj.* Ignorant; unknown; foreign; ignoble, obscure. **Յանծանօթս**, ignorantly, unwittingly; incognito, without being known. **Յանծանօթս լինել**, to be in disguise; to feign or counterfeit.

Անծանօթանալ (աւ, ացայ) *v. n.* To be unknown; to be disguised.

Անծագելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անծամ**:

Անծաւալելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Irreducible; not ductile.

Ագռեղ (ի, աւ) *s.* Magpie, pie.

Անդադրական (լոյ, լեաւ) *adj.* Not subject to the effects of age, perpetual, durable.

Անծին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Unbegotten, unborn; barren, steril.

Անծնեալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unborn state.

Անծնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Barrenness: See also Անծնեալութիւն: Անծննդական (ի, աւ) *adj.* Barren, steril.

Անծնունդ, *adj. ind.* See Անծննդական and Անծին:

Անծուած, *adj. ind.* That does not give suck; that no longer suckles.

Անկ: Անկ է, *v. imp.* It ought, it is right, it is proper, it becomes, it concerns, it relates to. Յանկ եղեալ, to be completed, to be accomplished, to be finished.

Անկազմ, *adj. ind.* Unbuilt, unfurnished, unprepared, not ready; unbound.

Անկազմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of construction, unfurnished state, imperfection.

Անկախ, *adj. ind.* Independent, free, unlimited; free from all attachment, disengaged.

Անկախութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Independence, freedom.

Անկած (ի, իւ) *adj.* Fallen; abject, vile, despicable.

Անկանք (ծից, ծիւք) *s.* Booty, spoil.

Անկածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fallen state, humiliation.

Անկամակ, *adj. ind.* Involuntary, forced.

Անկամակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unwillingness, constraint, compulsion.

Անկայ (ի, իւ) *adj.* See Անկայուն:

Անկայան, *adj. ind.* See Անկայուն:

Անկայուն, *adj. ind.* Unestablished, unfounded, unsupported, uncertain, frail.

Անկան (ի, իւ) *s.* Mortar. Լինսւլ յանկանի, to pound or beat in a mortar.

Անկանգնելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot rise again; that cannot be re-established.

Անկանել (եմ, անկի) *v. a.* To lay the ground-work of lace; to weave; to twine.

Անկանել (եմ, անկայ) *v. n-p.* To fall; to chance, to happen; to descend, to flow; to steal away, to slip away, to escape; to fall to ruin, to decay, to be impaired, to decline, to fail; to place one's self, to fix one's self, to belong, to have relation to; to put down, to deposit; to pass away. Անկանել ընդ, to undergo; to sink under. Անկանել երեսաց, to be put out of countenance, to be abashed. Անկանել զբանիւք, to hold a long discourse. Անկանել յոք, to associate with (any one), to be intimate with, to confide in.

Անկաշառ (ի, իւ) *adj.* That does not take bribes, incorruptible, honest.

Անկապ (ի, իւ) *adj.* Loose, untied, free.

Անկապուտ, *adj. ind.* See Անկապտելի:

Անկապտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be plundered, that cannot be robbed.

Անկասելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incessant, unceasing.

Անկասկած (ի, իւ) *adj.* Sure, certain, indubitable.

Անկասկածելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See Անկասկած:

Անկասկածապէս, *adv.* Surely, certainly, doubtless.

Անկատակ, *adj. ind.* Not in jest, serious.

Անկատար (ի, իւ) *adj.* and *adv.* Imperfect, incomplete, defective, faulty; imperfectly, incompletely, faultily.

Անկատարպատճ, *adj. ind.* See Անկատար:

Անկատարած, *adj. ind.* Infinite, endless, interminable.

Անկատարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imperfection, incomplete state; defectiveness, want, faultiness.

Անկար (ի, իւ) *adj.* Without seam, seamless; not sewed.

Անկար, *adj. ind.* Incapable, unable, weak, feeble, impotent; impossible.

Անկարանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To be unable, to be incapable, to be insufficient.

Անկարգ, *adj. ind.* and *adv.* Without order, in disorder, disorderly, irregular, confused, indistinct, not methodical; intemperate, inordinate, immoderate, excessive, licentious; out of order, in confusion, irregularly, disor-

derly; inordinately, excessively, intemperately.

Անկարգացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To disorder, to throw into confusion.

Անկարգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disorder, confusion, irregularity; inordinateness, intemperance, excess, immoderation.

Անկարելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Impossible; imaginary.

Անկարեկեան (*ի, ու*) *adj.* See **Անախտ**:

Անկարեկից (*կից, կցաւ*) *adj.* Incompassionate, cruel, unnatural, inhuman; inflexible, inexorable.

Անկարեկից (*կից, կցաւ*) *adj.* See **Անկարեկից**:

Անկարեկից, *adj. ind.* Without passions.

Անկարծ (*ի, իւ*) *adj.* Unexpected, unforeseen.

Անկարծ, *int.* And please God, God be willing.

Անկարծելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Unforeseen, unexpected; extraordinary, unaccountable.

Անկարկաս, *adj. ind.* Not mended, not repaired: See also **Անկարկատելի**:

Անկարկատելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be mended or repaired; irreconcilable.

Անկարող (*րոդի, րոդաւ*) *adj.* Unable, feeble, incapable; incompetent.

Անկարողանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* See **Անկարանալ**:

Անկարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impossibility; incapacity, inability; impotency; incompetency.

Անկարօտ (*ի, իւ*) *adj.* Not indigent, not in want, rich.

Անկարօտանձիտ, *adj. ind.* Not compelled to move on the ground.

Անկատար (*ի, ու*) *adj.* Suitable, proper, conformable, fit, becoming.

Անկատարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To suit, to fit, to accommodate, to conform, to adapt.

Անկատարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fitness, suitableness, conformity, propriety.

Անկեալ (*կելոյ, կելով*) *adj.* Fallen; intrusted, confided.

Անկեանոց (*ի, ու*) *s.* Hospital, house for the reception of the poor.

Անկեզակարծ (*ի, իւ*) *adj.* Certain, sure.

Անկեղծ (*ի, իւ*) *adj.* and *adv.* Sincere, candid, frank, ingenuous; true, loyal, faithful; sincerely, ingenuously, candidly.

Անկեղծաւոր (*ի, ու*) *adj.* See **Անկեղծ**:

Անկեղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sincerity, candour; loyalty, fidelity; honour, truth.

Անկեղտ (*ի, իւ*) *adj.* Unsullied, pure.

Անկենդան (*ի, իւ*) *adj.* Lifeless, dead; cold, without ardour, without animation; inanimate.

Անկենդանաւոր (*ի, ու*) *adj.* See **Անկենդան**:

Անկենցաղելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Insociable, untractable.

Անկեր, *adj. ind.* That does not eat; not eaten.

Անկերակուր, *adj. ind.* That does not eat; that has nothing to eat, famished.

Անկերակրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of food; hunger.

Անկերպ (*ի, իւ*) *adj.* Without form, shapeless; unformed, imperfect.

Անկերպագրելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be figured; not to be described; unimaginable.

Անկերպարան (*ի, ու*) *adj.* Unformed, imperfect; deformed, misshaped, ugly.

Անկերպարանաւոր (*ի, ու*) *adj.* See **Անկերպարան**:

Անկեղ (*կեղի, կեղիւ*) *adj.* Unburnt; incombustible.

Անկէտ (*կետի, կետիւ*) *adj.* Without a point; without pause, eternal.

Անկեցանող (*նողի, նողաւ*) *adj.* Not fit to burn; that will not burn.

Անկին, *adj. ind.* Unmarried (man).

Անկիր (*կրի, կրիւ*) *adj.* Not subject to passions; impassive, incapable of suffering; inconceivable.

Անկիրթ, *adj. ind.* Uncultivated, unpolished; indocile, untractable.

Անկիրոս (*ի, իւ*) *s.* (a Greek word) Anchor.

Անկից, *adj. ind.* Not united, separate; not closed, not healed.

Անկիւղ, *s. ind.* Mantle.

Անկիւն (*կեան, կեամբ*) *s.* Angle; corner, nook. **Անկիւն Ճանապարհի**, turning of the road.

Անկիւնակալ (*ի, ու*) *adj.* Angular.

Անկիւնաչափ (ի, իս) *s.* Square rule.

Անկիւնաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Measurement of angles.

Անկիւնավէմ (վիմի, վիմաւ) *s.* Cornerstone.

Անկիւնաւոր (ի, աւ) *adj.* Angulated.

Անկղ See Անգղ:

Անկղտանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To be dissolute.

Անկնդրուկ (րկի, րկաւ) *adj.* Without incense, without oblation.

Անկնիք, *adj. ind.* Not marked, unsealed; not baptized.

Անկշեռ, *adj. ind.* That cannot be weighed; inestimable, incomparable.

Անկշռելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See Անկշեռ:

Անկոխ, *adj. ind.* That cannot be trodden; untrodden, desert.

Անկոխելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See Անկոխ:

Անկողին (ղնոյ, ղնով) *s.* Bed; mattress; nuptial couch. Անկողնին անպիտան or անարգ, trucklebed. Խորշ անկողնոյ, alcove. Դնել յանկողնի or ննջեցուցանել, to put to bed. Դնալ յանկողնին or ննջել, to go to bed.

Անկողնագործ (ի, աւ) *s.* Maker of mattresses.

Անկողնակից (կցի, կցաւ) *s.* Bedfellow.

Անկողնակցել (ցեմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be a bed-fellow.

Անկողնակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bed-fellowship.

Անկողոպտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be plundered, not subject to devastation.

Անկոնեհաւոն See Ականեհաւոն:

Անկոչ, *adj. ind.* Uncalled, not named; uninvited. Անկոչ բաղմական, parasite, smellfeast, trencherfly.

Անկողմար, *adj. ind.* Unlimited, indefinite.

Անկոտոր, *adj. ind.* Infrangible, hard; unbroken, whole.

Անկործան (ի, իս) *adj.* Not fallen; that cannot fall or be thrown down.

Անկորուսան, *adj. ind.* and *adv.* That cannot be lost, imperishable; without loss.

Անկորուսանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imperishable state.

Անկուած (ոյ, ով) *s.* Weaving, texture; weft.

Անկուածոյ (ի, իս) *adj.* Woven.

Անկուածոյք (յից, յիւք) *s. pl.* Lace.

Անկումն (կման, կմամբ) *s.* Fall, tumble; overthrow, ruin, subversion; degradation; cadence. Վկրսեմն անկումն, second fall, relapse.

Անկուշել (եմ, եցի) *v. a.* To kick, to strike with the hind feet; to resist, to reject.

Անկուշտ (շտի, շտաւ) *adj.* That kicks; refractory.

Անկուռ, *adj. ind.* Rough, rude, uneven, rugged.

Անկոփ (ի, իս) *adj.* Not carved, unpolished, rough.

Անկտանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Not ductile, not malleable.

Անկոծիչ, *adj. ind.* Without cries; unable to cry out.

Անկռիւ, *adj. ind.* Without contention, without resistance, without quarrel.

Անկռուելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Impregnable; invincible.

Անկտակ, *adj. ind.* Intestate.

Անկրակար (ի, աւ) *adj.* Impassive, insensible.

Անկրականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Apathy, impassibility.

Անկրաւոր (ի, աւ) *adj.* Indolent, insensible.

Անկրաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indolence, insensibility.

Անկրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Unable to bear; insupportable.

Անկրթակար (ի, աւ) *adj.* Indisciplinable, indocile, uncultivated, uncivilized.

Անկրթակարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of discipline, indecility, rudeness.

Անկրօն (ի, իս) *adj.* Irreligious, wicked.

Անկրօնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Irreligion, wickedness. Անկրօնաբար, irreligiously.

Անկցորդ (ի, աւ) *adj.* Disjoined, separate; that does not participate, that takes no share.

Անկրկնելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inflexible, ungovernable.

Անհագագ, *adj. ind.* Whose voice is lost, speechless; without aspiration; breathless.

Անհալ, *adj. ind.* Not fusible; indissoluble.

Անհակառակելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Indisputable, irresistible.

Անհաղորդ (ի, ից) *adj.* That does not participate; incommunicable; that does not receive the sacrament of the eucharist, that does not communicate.

Անհաղորդական (ի, աւ) *adj.* Incommunicable.

Անհաճոյ (ի, ից) *adj.* Unpleasant, disagreeable, offensive; disgustful. Անհաճոյ [ին օրինակաւ, disagreeably. Անհաճոյ լինել, to displease; to disgust.

Անհաճոյանալ (աս, ցայցայ) *v. n-p.* To displease, to be disagreeable.

Անհամ (ի, ից) *adj.* Insipid, unsavoury; nauseous, disgustful.

Անհամաձայն (ի, ից) *adj.* Discordant, dissonant, incongruous.

Անհամաձայնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Discord, dissension, misunderstanding; disconvenience, incongruity, unsuitableness.

Անհամանալ (աս, ացայ) *v. n-p.* To grow insipid, to be nauseous, to be disgustful.

Անհամառօտ (ի, ից) *adj.* Not brief, not concise, prolix.

Անհամար (ի, ից) *adj.* Innumerable, infinite; not counted, not calculated, not reckoned.

Անհամբաւ (ի, ից) *adj.* Infamous; in discredit. Անհամբաւ առնել, to discredit, to render infamous.

Անհամբաւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Discredit, disrepute; infamy.

Անհամբեր (ի, ից) *adj.* Impatient; intolerant.

Անհամբերութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Impatience; intolerance.

Անհամբոյր (բուբի, բուբից) *adj.* That makes no salutation; haughty, unsociable, reserved, austere, churlish, uncivil, morose, sullen, surly, harsh, forbidding; that does not touch, separate: unrestrained, free.

Անհամեմատ (ի, ից) *adj.* Disproportionate; incomparable, unparalleled, matchless.

Անհամեմատութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Disproportion; inequality.

Անհամեստ (ի, ից) *adj.* and *adv.* Immodest, unchaste, obscene, lewd, lascivious: lewdly, obscenely.

Անհամեստութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Immodesty, obscenity.

Անհամիլ (իմ, ացայ) *v. n-p.* See Անհամանալ:

Անհամոզելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Unpersuadable, not open to conviction, opinionative.

Անհամութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Insipidity, ill flavour; nauseousness.

Անհայր (հօր, հարբ) *adj.* Fatherless.

Անհանգէս (գ-եաւ, գ-եաւս) *adj.* Not conformable, dissimilar, unequal; inconsequent, not inferible.

Անհանգէսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Disparity, inequality; inconsequence, inconclusiveness.

Անհանգիստ (գ-ած, գ-ած) *adj.* and *adv.* Restless, fretful, agitated; turbulent, unquiet, tumultuous; that takes no repose; incessantly, always. Անհանգիստ կալ, to fret, to be agitated. Անհանգիստ առնել, to fret, to agitate.

Անհանգստութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Inquietude, uneasiness; agitation.

Անհանգստի (ի, ից) *adj.* See Անհանգիստ:

Անհանգստութիւն See Անհանգստութիւն:

Անհանգերձ (ի, ից) *adj.* Unclad, naked.

Անհանդուրժելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Intolerable, insupportable.

Անհանճար (ի, ից) *adj.* Foolish, imprudent, ill-advised.

Անհանճարաբար, *adv.* Foolishly, imprudently.

Անհանճարագոյն (գ-ունի, գ-ունից) *adj. comp.* More or very foolish.

Անհանճարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Folly, imprudence; insipidity, dulness.

Անհաշիւ, *adj. ind.* Incalculable: See Անհամար:

Անհաշտ (ի, ից) *adj.* and *adv.* Implacable, irreconcilable; irreconcilably.

Անհաշտական (ի, աւ) *adj.* See Անհաշտ:

Անհաշտելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* See Անհաշտ:

Անհաս (ի, ից) *adj.* Imperceptible, incomprehensible, inconceivable; that cannot compass or comprehend.

Անհասակ (ի, ից) *adj.* See Անհաս:

Անհասական (ի, աւ) *adj.* See Անհաս:

Անհասանելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* See Անհաս:

Անհասու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incomprehensibility.

Անհաստատ (ի, իս) *adj.* Inconstant, changeable, unsteady, variable, restless, unsettled, alterable.

Անհաստատու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inconstancy, instability, mutability, frailty.

Անհատ (ի, իս) *adj.* and *s.* Undivided, indivisible, inseparable; incessant, continual; individual, one.

Անհատաբար, *adv.* Indivisibly, inseparably; individually.

Անհատական (ի, աւ) *adj.* See **Անհատ**.

Անհատահոս, *adj. ind.* That flows incessantly.

Անհատա-ւածելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indivisible, inseparable.

Անհաւատացեալ (ի, աւ) *adj.* Not true, illegitimate, bastard, natural; altered, corrupted, false.

Անհաւատա-ւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bastardy; falseness, alteration, corruption.

Անհարթ (ի, իս) *adj.* Crooked, uneven, rough, rugged; awkward, rude, unpolished, coarse.

Անհարթադիմակ, *adj. ind.* Whose features are coarse.

Անհարթաբար (ի, աւ) *adj.* That does not correct or redress.

Անհարթու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unevenness, inequality of surface; want of politeness, rudeness, awkwardness, harshness, roughness, coarseness.

Անհարթելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inevitable.

Անհարկ (ի, իս) *adj.* Exempt from tax or impost.

Անհարսնացեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Unmarried (woman); whose marriage has not been consummated, virgin.

Անհաց (ի, իս) *adj.* Without bread, without the means of subsistence.

Անհաւան (ի, իս) *adj.* Incredulous, who makes difficulties; obstinate, stubborn, headstrong.

Անհաւանական (ի, աւ) *adj.* Improbable, unlikely.

Անհաւանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անհաւանական**.

Անհաւանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To differ in opinion, to disagree; to be obstinate, to be headstrong; to disapprove, to disallow.

Անհաւանու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incredulity; disapprobation; obstinacy.

Անհաւասար (ի, իս) *adj.* Unequal, disproportionate.

Անհաւասարապէս, *adv.* Unequally.

Անհաւասարու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inequality, disparity, disproportion.

Անհաւատ (տոյ, տեաւ) *adj.* and *adv.* Uncertain, unassured, doubtful; contingent, casual; without certainty.

Անհաւատա-ւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incertitude, doubt, uncertainty; contingency.

Անհաւատ (ի, իս) *adj.* Incredulous, unbelieving, infidel, irreligious; incredible. **Անհաւատ լինել** or **ոչ հաւատալ**, to disbelieve.

Անհաւատալ (ամ, ացայ) *v. n.* To disbelieve.

Անհաւատալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incredible; hyperbolical.

Անհաւատալիու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incredibility.

Անհաւատանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* See **Անհաւատալ**.

Անհաւատաւոր (ի, իս) *adj.* Unfaithful, disloyal, perfidious, false.

Անհաւատաւորու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infidelity, disloyalty, treason, perfidy.

Անհաւատու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incredulity, infidelity, irreligion.

Անհգեց, *adj. ind.* See **Անհեթ**.

Անհեթ, *adj. ind.* Unfit, inept, foolish, absurd, fantastical, whimsical, grotesque, ridiculous, extravagant, silly, ill-shaped, ill-contrived, awkward. **Անհեթ**, absurdly, fantastically, ridiculously, awkwardly.

Անհեթու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Absurdity, whim, extravagance; awkwardness, unfitness.

Անհետ, *adj. ind.* Without vestige, untraced. **Անհետ առնել**, to annihilate. **Անհետ լինել**, to be annihilated.

Անհետաքրք, *adj. ind.* See **Անհետաքրքիր**.

Անհետաքրքիր (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be traced; impenetrable, inscrutable.

Անհետանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be annihilated, to leave no trace.

Անհետիլ (իմ, անցայ) *v. n-p.* See **Անհետանալ**.

Անհիքելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be expelled, that cannot be driv-

en away ; undeniable, incontestable.

Անդոր See **Աղբր**:

Անհիւթ (*ի, ից*) *adj.* Sapless, marrowless ; incorporeal, immaterial, spiritual.

Անհիւթական (*ի, աւ*) *adj.* See **Անհիւթ**:

Անհիւթականիք (*կի, կաւ*) *adj.* See **Անհիւթ**:

Անհմուտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Unpractised, untried, new, inexperienced, ignorant.

Անհմտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inexperience, unskilfulness, ignorance.

Անհնազանդ (*ի, ից*) *adj.* Disobedient, refractory, rebellious. **Անհնազանդ լինել**, to disobey.

Անհնազանդիլ (*եմ, գեցայ*) *v. n-p.* To disobey, to rebel.

Անհնազանդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience, transgression.

Անհնարիւս, *adv.* Infinitely, extremely.

Անհնար (*ի, ից*) *adj.* Impossible.

Անհնարագոյն (*գունի, գունից*) *adj. comp.* Quite impossible; very difficult.

Անհնարաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Impossible ; imaginary ; excessive, violent.

Անհնարիլ (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be impossible ; to be irremediable, to be desperate.

Անհնարին, *adj. ind.* and *adv.* Impossible; extremely difficult; insupportable, intolerable ; extreme, violent, excessive, enormous, horrible, terrible. **Յանհնար բիւր է**, it is impossible.

Անհնարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impossibility.

Անհնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Infinity.

Անհոգ, *adj. ind.* Negligent, heedless, indifferent, inattentive ; confident, sure. **Յանհոգս**, negligently, carelessly ; confidently ; indifferently. **Յանհոգս կալ** or **լինել**, to be negligent or indifferent.

Անհոգանալ (*ամ, գացայ*) *v. n-p.* To be neglectful, to be inattentive, to be indifferent.

Անհոգի, *adj. ind.* Without soul ; spiritless ; inanimate.

Անհոգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Negligence, heedlessness, carelessness, inattention, lethargy.

Անհոգոգ, *adj. ind.* Without provider, without guardian, unprovided.

Անհոլով (*ի, ից*) *adj.* Indeclinable.

Անհովիւ, *adj. ind.* Without shepherd, unattended.

Անհնաւն (*հնոյ, հնով*) *adj.* Not fordable ; unfathomable, immense.

Անհնարձ (*հպի, հպից*) *adj.* That does not approach, that does not come near, that does not touch ; inaccessible; distant, far.

Անհուր, *adj. ind.* Without fire ; that has no need of fire.

Անհպարտ (*ի, ից*) *adj.* Not haughty, humble, unpretending.

Անհպարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Freedom from pride, humility.

Անհպաւար (*ի, աւ*) *adj.* See **Անհնաւն**:

Անհպելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be approached, inaccessible.

Անթրամելի, *adj. ind.* and *adv.* Inevitable, indispensable, necessary ; irrevocable ; indispensably, necessarily, inevitably, irrevocably.

Անթրահանգ (*ի, ից*) *adj.* Uncivilized, undisciplined, rude, ignorant.

Անթրահանգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indocility; want of civilization.

Անթրտմեան, *adj. ind.* Without permission, without license.

Անթրտոցոյց, *adj. ind.* That does not allure, that does not seduce.

Անձայն (*ի, ից*) *adj.* Without voice; mute, without sound ; consonant.

Անձայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of voice ; silence.

Անձանձիբ, *adj. ind.* and *adv.* See **Անձանձրոյթ**:

Անձանձրոյթ, *adj. ind.* and *adv.* Indefatigable, diligent; indefatigably, diligently.

Անձաւ (*ի, աւ*) *s.* Cavern, den, cave.

Անձաւախիտ, *adj. ind.* Cavernous.

Անձեռագործ (*ի, աւ*) *adj.* Not made by hands, spiritual.

Անձեռն, *adj. ind.* Handless, that has no hand; without succour.

Անձեռնարկելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be taken in hand, extremely difficult; untractable.

Անձեռնընդելի, *adj. ind.* Untameable, savage, wild.

Անձեռնկալ (*ի, ից*) *adj.* Helpless, without succour.

Անձեռնհաս (*ի, ից*) *adj.* That cannot reach or accomplish, incapable, unskilful.

Անձեռոցք (ցայ, ցք) *s. pl.* Napkin, towel.

Անձեռոցիկ (ցկի, ցկաւ) *s. dim.* See Անձեռոցք:

Անձև (ի, իս) *adj.* Unformed, defective.

Անձևանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To lose shape, to become deformed.

Անձիր, *adj. ind.* Unproductive, unfruitful; ungrateful, unthankful.

Անձխտա (ի, իս) *s.* Fumatory (an herb).

Անձկաբեկ, *adj. ind.* Panting with desire, very desirous.

Անձկական (ի, աւ) *adj.* Narrow; desirable.

Անձկալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Desirable.

Անձկալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To desire, to wish; to aspire to, to sigh for, to long for.

Անձկալրելացի, *adj. ind.* Pitiable, worthy of compassion, grievous.

Անձկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To narrow, to diminish in breadth, to shrink.

Անձկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To narrow, to make narrow.

Անձկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Narrowness, contractedness; pressure; constraint; anxiety, inquietude, chagrin, trouble, vexation, care, affliction, tribulation, anguish.

Անձն (ձին, ամբ) *s.* Person (man or woman); hypostasis, personality; creature, being; soul; mind; heart; myself, thyself, himself. Անձամբ, personally. Անձամբ անձին, by one's self, personally. Յանձամբ գառնալ, to turn back. Յանձամբ արկանել, to put on. Ցանձին բերել, to imitate. Ցանձին առնել, to accept, to approve. Զառնուլ յանձն, to refuse, to deny. Սիրէ զնա զանձն իւր, he loves himself. Վասն անձին եւեթ ամս պատասխանի, I only answer for myself. Երդնուս յանձն իմ, եթէ այդ այդպէս է, on my soul, it is so. Պատրաստել զանձն քո առ՝ի մեռանել, prepare for death. Զգաստանալ յանձին, to revive, to recover one's senses. Փոյթ առնի նա վասն անձին, he takes care of himself. Անձին առնել, to commit suicide.

Անձնագեղ (ի, աւ) *adj.* Well formed, elegant, handsome, beautiful; polite, courteous.

Անձնադատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Egotism.

Անձնագովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Self-praise, vainglory, arrogance.

Անձնագործ (ի, աւ) *adj.* That works or toils in person.

Անձնագատ (ի, աւ) *adj.* That condemns himself.

Անձնագիր (գրի, գրաւ) *adj.* That gives bail for another, responsible.

Անձնադատագրավ, *adj. ind.* That blames himself.

Անձնախրոխտ, *adj. ind.* Vain, presumptuous, haughty.

Անձնակամ (ի, աւ) *adj.* Voluntary, with good will.

Անձնական (ի, աւ) *adj.* Alive; personal; hypostatical.

Անձնակից (կցի, կցաւ) *adj.* Unanimous, with one accord.

Անձնակործան, *adj. ind.* That ruins himself.

Անձնահաճ (ի, իս) *adj.* Presumptuous, vain.

Անձնահաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presumption, pride, vanity.

Անձնահամբոյր, *adj. ind.* Unanimous, consentaneous.

Անձնամատոյց, *adj. ind.* That betrays himself.

Անձնանախատ, *adj. ind.* That reproaches himself.

Անձնապահ (ի, աւ) *adj.* and *s.* On guard, cautious; royal guard, body-guard. Անձնապահ լինել, to be cautious, to be on guard.

Անձնապահապետ (ի, աւ) *s.* The commander of the guard, captain of the guard.

Անձնապանծ, *adj. ind.* Boastful, full of vanity.

Անձնապաշտ (ի, իս) *adj.* That adores himself, interested, selfish.

Անձնապատիճ (ի, իս) *adj.* That pampers himself, dainty, delicate.

Անձնապէս, *adv.* Personally; properly; hypostatically.

Անձնապուր See Անձնապուրծ:

Անձնապուրծ, *adj. ind.* Անձնապուրծ լինել, ձողոպրիլ or փախչիլ, to escape, to fly.

Անձնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Selfish, interested; guilty of egotism; mild, courteous.

Անձնասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Self-love; egotism.

Ինքնասպան (ի, ից) *adj.* That has committed suicide.

Ինքնասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suicide, self-murder.

Ինքնավաճառ (ի, առ) *adj.* That sells himself, venal.

Ինքնաբեր (սեռական, սեռականի) *adj.* See Ինքնիբեան:

Ինքնաողոք, *adj. ind.* That burns himself; pitiable, that excites compassion.

Ինքնաառ (ի, առ) *adj.* Voluntary: See also Ինքնաառաբ:

Ինքնաառաբ, *adj. ind.* That surrenders; addicted, subject; determined, desperate. Ինքնաառ or Ինքնաառաբ լինել, to abandon himself, to be addicted; to surrender, to capitulate; to refer.

Ինքնայեալ (եցոյ, եալով) *adj.* See Ինքնաառաբ:

Ինքնայոյց (յուցի, յուցիւ) *adj.* Ostentatious, pompous, full of affectation.

Ինքնայուցանել (եմ, յուցի) *v. t.* To be the vital principal to an organized body, to animate; to vivify, to personify, to personate.

Ինքնաբար (ի, առ) *adj.* Animated, alive, rational; personal; hypostatical.

Ինքնաբարաբար, *adv.* Personally; hypostatically.

Ինքնաբարական (ի, առ) *adj.* Personal; hypostatical.

Ինքնաբարել (եմ, եցի) *v. a.* See Ինքնայուցանել:

Ինքնաբարիլ (իմ, բեցայ) *v. p.* To have a soul; to be animated; to live, to exist.

Ինքնաբարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Personality; hypostasis; person.

Ինքնահաճ, *adj. ind.* Given to pleasure, voluptuous, luxurious.

Ինքնահայ (հեի, հեիս) *adj.* Personable, of good appearance.

Ինքնահեղ, *adj. ind.* See Ինքնահայ:

Ինքնիբեան, *adj. ind.* That distinguishes persons; distinguished, singular. Ինքնիբեան լինել, to be distinguished.

Ինքնիշխան (ի, իս) *adj.* Free, that has freewill, independent.

Ինքնիշխանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Freewill, choice, free agency, independence.

Ինքնին See Ընդինքն:

Ինքնիք (նեաց, նեաք) *s. pl.* Trunk of the body, the body of an animal.

Ինքնկամակ, *adj. ind.* Voluntary.

Ինձուկ (անձկի, անձկաւ) *adj.* and *s.* Narrow, strait; narrow passage, defile, strait, pass; desire, wish. Ինձուկ ունել, to desire, to wish.

Ինձրև (ի, առ) *s.* Rain.

Ինձրևարեր (ի, առ) *adj.* That brings rain.

Ինձրևածին, *adj. ind.* That engenders rain.

Ինձրևաթաց, *adj. ind.* Wet with rain.

Ինձրևաթիթ (թուոյ, թուով) *s.* Drop of rain.

Ինձրևածիր, *adj. ind.* That gives the rain.

Ինձրևային (այնոյ, այնով) *adj.* Rainy, that abounds in rain, formed from rain.

Ինձրևայոյզ, *adj. ind.* Rainy.

Ինձրևայոյզք, *s. ind.* Shower, violent rain.

Ինձրևանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To fall like rain.

Ինձրևաջուր (ջոյ, ջով) *s.* Rain-water.

Ինձրևաստուեղ, *adj. ind.* Produced by rain.

Ինձրևել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To rain, to shower, to pour down.

Ինձրևէ, *v. imp.* It rains.

Ինձաձաղ, *adj. ind.* Not brilliant, gloomy.

Ինձաշաւակ (ի, առ) *adj.* and *adv.* That fasts, fasting; without eating.

Ինձառ (ի, իս) *adj.* Ineffable, unspeakable.

Ինձառաւհրաշ, *adj. ind.* Very wonderful, prodigious.

Ինձառաւշնորհ, *adj. ind.* Of wonderful grace, very graceful, admirable; very abundant.

Ինձառատպատակեր, *adj. ind.* That has an admirable figure or appearance.

Ինձառատպարգև, *adj. ind.* Very abundant.

Ինձառելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See Ինձառ:

Ինձառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ineffability; unspeakableness.

Ինձար See Ինձարակ:

Ինձարակ (ի, առ) *adj.* Unskilful, incapable; irreparable, irremediable.

Ինձարակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inability, incapacity.

Ինձարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.*

To be incapable; to be without remedy, to despair.

Անհաբութիւն See Անհաբակութիւն:

Անհետ (ի, ս) *adj.* Without posterity.

Անհետել (եմ, եցի) *v. a.* To destroy the race of, to extirpate the posterity of.

Անհնազելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incompressible; unruly, not to be curbed.

Անճշդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inaccuracy.

Անհանգրվելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inextricable.

Անհաւան, *adj. ind.* Gigantick, enormous, monstrous; grotesque, extravagant, absurd, ridiculous, unseemly.

Անհաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gigantick size; absurdity.

Անմախասէր, *adj. ind.* That does not love malice, not envious, not malicious.

Անմահ (ի, իս) *adj.* Immortal.

Անմահարար, *adj. ind.* That produces immortality, that makes immortal, immortal.

Անմահական (ի, ս) *adj.* Immortal.

Անմահահաճակ, *adj. ind.* That does not taste death, immortal; that has a foretaste of immortality.

Անմահանալ (աւ, հացայ) *v. n.* To be immortalized.

Անմահարար (ի, ս) *adj.* That immortalizes.

Անմահացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To immortalize, to eternize.

Անմահացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* See Անմահարար:

Անմահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immortality, perpetuity.

Անմայր (մօր, մայրի) *adj.* Motherless.

Անմաս, *adj. ind.* Without share, without portion, that does not participate; bereft, destitute. Անմաս լինել, to be destitute, to be bereft. Անմաս առնել, to deprive.

Անմատոյց (ուցի, ուցեաւ) *adj.* Inaccessible.

Անմատչելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See Անմատոյց:

Անմարդ, *adj. ind.* See Անմարդաբնակ:

Անմարդաբնակ (ի, ս) *adj.* Uninhabited; uninhabitable, desert, unfrequented, lonely.

Անմարդագոյն (գունի, գունեաւ) *adj. comp.* More or very inhuman, very fierce, very unkind.

Անմարդանալ (աւ, գացայ) *v. n-p.* To be deserted, to be dispeopled.

Անմարդացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To depopulate, to dispeople, to desolate.

Անմարդի, *adj. ind.* Inhuman; unkind, uncivil, brutal; desert, uninhabited. Անմարդի կացուցանել, to unman, to divest of humanity; to depopulate.

Անմարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Depopulation; inhumanity, barbarity; incivility, brutality.

Անմարթ, *adj. ind.* Impossible; very difficult; indecent, unseemly. Անմարթ է, it is not fit.

Անմարմին (ինոյ, ինով) *adj.* Incorporeal, immaterial, spiritual.

Անմարմնական (ի, ս) *adj.* See Անմարմին:

Անմարմնականութիւն See Անմարմնութիւն:

Անմարմնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorporality.

Անմարս (ի, իս) *adj.* Undigested.

Անմարսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indigestion.

Անմարտանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Impregnable.

Անմաքուր (քրոյ, քրով) *adj.* Impure, filthy, indecent, obscene, vile.

Անմաքրական (ի, ս) *adj.* See Անմաքուր:

Անմաքրապէս, *adv.* Impurely, filthily, indecently.

Անմաքրասէր (սիրի, սիրեաւ) *adj.* That does not love purity, uncleanly, filthy, indecent.

Անմաքրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impurity, uncleanness, filthiness, indecency.

Անմեծար, *adj. ind.* Vile, abject, degraded.

Անմեկին, *adj ind.* Not clear, obscure, indistinct, not evident, not explicit, not plain.

Անմեկնելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inseparable, indivisible; inexplicable; inexpressible.

Անմեղ (ի, ս) *adj.* Impeccable; innocent, not guilty; harmless, silly. Անմեղ կացուցանել, to acquit.

Անմեղաբար, *adv.* Innocently.

Անմեղադիր, *adj. ind.* That excuses,

that pardons. Անձեղագիր առնել, to excuse, to pardon.

Անձեղագրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Excusable, pardonable.

Անձեղանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be innocent.

Անձեղանչական (ի, աւ) *adj.* Impeccable; innocent.

Անձեղանչականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impeccability; innocence.

Անձկելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Not to be softened, hardhearted, inflexible, inexorable.

Անձկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Innocence, integrity, probity; impeccability.

Անձկա, *adj. ind.* Not mortified.

Անձկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of mortification.

Անձհաւկ (ակի, ակաւ) *s.* Purslain.

Անձերձելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Not to be accosted, inaccessible; untouched.

Անճաթան (ի, իւ) *adj.* Discordant, different, dissonant, diverse, divided, not agreed, at variance, contrary; irreconcilable. Անճաթան լինել, to differ, to disagree.

Անճաթանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discord, dissension, disagreement, difference, misunderstanding.

Անճաթանական (ի, աւ) *adj.* Discordant, incompatible, inconsistent.

Անճաթանականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incompatibility, inconsistency.

Անիկայթար, *adv.* Immediately, directly.

Անիկական (ի, աւ) *adj.* Immediate, direct.

Անիմ, *adj. ind.* Fleshless.

Անիմ (մաի, մաւաւ) *adj.* That has lost his senses, mad, silly, brainless, senseless, stupid, foolish, irrational, crazy.

Անիսկիթար (ի, իւ) *adj.* and *adv.* Disconsolate, inconsolable; disconsolately.

Անիւաց, *adj. ind.* Inconstant, variable, uncertain, transitory.

Անիշխելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incapable of cultivation.

Անխալար (ի, իւ) *adj.* Infallible, unerring; impeccable; fixed.

Անխալարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infallibility.

Անխալար See Անխալար:

Անխալարապէս, *adv.* Infallibly.

Անխոնամանալի (լոյ, լեաւ) *adj.* See Անխոնամաց:

Անխոնամաց, *adj. ind.* and *adv.* That does not forget; unforgotten; that cannot be forgotten; without fail, infallibly, without omission.

Անխոնամացելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See Անխոնամաց:

Անխորուս See Անխորուս:

Անխուտ, *adj ind.* The entrance to which is shut; without entrance; impenetrable, inaccessible.

Անխնդելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See Անխուսնել:

Անխուսնել (անլի, անլիւ) *adj.* Mute, speechless; that will not speak.

Անխուսարար, *adv.* Foolishly, stupidly, inconsiderately, ignorantly, rashly, madly.

Անխուսագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very senseless, very foolish, very stupid.

Անխուսագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Inattentive, careless, inconsiderate, unmindful.

Անխուսագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inattention, want of application, carelessness, inconsiderateness, inadvertence.

Անխուսածուս, *adj. ind.* See Անխուսագիր:

Անխուսածութիւն See Անխուսագրութիւն:

Անխուսանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To lose senses, to become crazy, to become stupid.

Անխուսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Madness, craziness, fatuity; phrensy; folly, silliness, imprudence, extravagancy, absurdity.

Անհամառար (ի, աւ) *adj.* Distant, remote.

Անհորուս, *adj. ind.* Beardless.

Անյագ, *adj. ind.* and *adv.* Insatiable, greedy, gluttonous; insatiably, greedily. Անյագ ուտել, to devour.

Անյագաբար, *adv.* Insatiably, greedily, gluttonously.

Անյագութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insatiableness, greediness, gluttony.

Անյաղթ (ի, իւ) *adj.* Invincible, unconquered, insurmountable, ungovernable.

Անյաղթական (ի, աւ) *adj.* Not victorious: See also Անյաղթ:

Անյայթելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* See Անյաղթ:

Անյայտ (ի, իս) *adj.* Not evident, not manifest, obscure, hidden, secret; apocryphal, of uncertain authority.

Անյայտագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More or very obscure.

Անյայտել (եմ, եցի) *v. a.* To annihilate; to hide.

Անյայտիլ (իմ, ա-եցայ) *v. n-p.* To be annihilated, to vanish, to disappear.

Անյայտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obscureness, occultness, secretness.

Անդանդրդ, *adj. ind.* Unquiet, uneasy.

Անյապաղ, *adj. ind.* and *adv.* Prompt, diligent; promptly, diligently, without delay.

Անյապաղաբար, *adv.* Without delay, promptly, diligently, resolutely.

Անյաչ, *adj. ind.* See Անյապաղ:

Անյաջող, *adj. ind.* Unfavourable, unlucky, unfortunate, disadvantageous.

Անյաջողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unfavourableness, unfortunateness, disadvantage.

Անյաջորդ (ի, ից) *adj.* Without successour, without succession; unchangeable.

Անյատակ (ի, աւ) *adj.* Bottomless; very deep.

Անյարակապ, *adv.* Improperly.

Անյարմար (ակի, ակս) *adj.* Improper, not appropriate.

Անյարդար, *adj. ind.* Unpolished, unfurnished, unprovided, unprepared, out of order; hard, cold, raw. Կին անյարդար, slut.

Անյարիր, *adj. ind.* That cannot rise.

Անյարկ (ի, իս) *adj.* Shelterless, without roof, houseless.

Անյարմար, *adj. ind.* Incongruous, unsuitable, unbecoming, not appropriate, awkward, unseemly, disproportionate; unskilful, insufficient, incapable.

Անյարմարաբար, *adv.* Incongruously; insufficiently.

Անյարմարագիր, *adj. ind.* That writes in an unbecoming manner; indecently written.

Անյարմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incongruity, impropriety; incapacity, insufficiency.

Անյոյս (ի, իս) *adj.* Infinite, interminable.

Անյեղ, *adj. ind.* Immutable.

Անյեղաբար, *adv.* See Անյեղապէս:

Անյեղաշրջելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* Immutable.

Անյեղապէս, *adv.* Immutably.

Անյեղափոխելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* See Անյեղաշրջելի:

Անյեղեղուկ, *adj. ind.* Immutable, not subject to change.

Անյեղլի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* Immutable.

Անյեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immutability.

Անյեղօրէն, *adv.* See Անյեղապէս:

Անյերդնաւանալի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* Indubitable.

Անյիշաչար (ի, իս) *adj.* That easily forgives, that does not bear malice.

Անյիշաչարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Forgiveness, amnesty, pardon.

Անյիշատակ (ի, աւ) *adj.* Forgotten; immemorial.

Անյիշատակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Forgetfulness.

Անյիշելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* Immemorable.

Անյիշողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Amnesty.

Անյիշումն (թեան, թեամբ) *s.* Amnesty.

Անյղկելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* That cannot be polished or smoothed.

Անյողդողդ (ի, իս) *adj.* Unshakeable, firm, immovable.

Անյոյս (ի, իս) *adj.* and *adv.* Hopeless, desperate; despaired of; unhoped, unexpected; desperately. Անյոյս առնել, to render hopeless.

Անյուշ, *adj. ind.* Forgotten. Անյուշ առնել, to bury in oblivion.

Անյուսագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More or very desperate.

Անյուսալի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* Desperate, despaired of.

Անյուսալից, *adj. ind.* Unhopeful.

Անյուսանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To despair.

Անյուսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Despair.

Անյօդ (ի, իս) *adj.* Inarticulate; not joined, simple.

Անյօդական (ի, աւ) *adj.* See Անյօդ:

Աննախադրելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* That cannot be prescribed.

Աննախանձ (ի, իս) *adj.* Not envious.

Աննախանձոտ (ի, իս) *adj.* See Աննախանձ:

Ա՛ննահանջելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Irrevocable.

Ա՛ննաւագնաց (ի, իւ) *adj.* Unnavigable.

Ա՛ննենգ (ի, իւ) *adj.* and *adv.* Artless, guileless, sincere, upright, ingenuous; artlessly, ingenuously.

Ա՛ննենգութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Sincerity, simplicity, ingenuousness.

Ա՛ննեղդողծելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Not susceptible; inefficacious.

Ա՛ննելելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Unpardonable, irremissible; insupportable, intolerable.

Ա՛ննելչուն, *adj. ind.* See Ա՛նհմաստ:

Ա՛ննիաց, *adj. ind.* Not indigent; opulent.

Ա՛ննիաւաբար, *adv.* Abundantly.

Ա՛ննիաւութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Opulence, plenty.

Ա՛ննիրկ, *adj. ind.* See Ա՛ննիրկելի:

Ա՛ննիրկելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Sleepless, watchful.

Ա՛ննիւթ (ի, իւ) *adj.* Immaterial, spiritual.

Ա՛ննիւթական (ի, աւ) *adj.* See Ա՛ննիւթ:

Ա՛ննիւթականութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Immateriality.

Ա՛ննկար (ի, իւ) *adj.* Without painting, figure or device; unformed, imperfect, shapeless.

Ա՛ննկուն, *adj. ind.* Not debased, unhumbled.

Ա՛ննման (ի, իւ) *adj.* Unlike, dissimilar, different; not uniform; incomparable.

Ա՛ննմանելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Inimitable.

Ա՛ննմանութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Unlikeness, dissimilitude, difference; unsuitableness, disproportion.

Ա՛ննշան (ի, իւ) *adj.* Without mark, without sign, without character; ignoble, unknown, obscure.

Ա՛ննշանակ (ի, աւ) *adj.* See Ա՛ննշան:

Ա՛ննշանական (ի, ա) *adj.* Without signification; without mark.

Ա՛ննշմար, *adj. ind.* See Ա՛ննշմարելի:

Ա՛ննշմարելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Unobservable.

Ա՛ննշոյլ (ու-լի, ու-լիւ) *adj.* Dull, gloomy, dark, without lustre.

Ա՛ննորոգելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* Irreparable; not to be reformed.

Ա՛ննուազ (ի, իւ) *adj.* Inexhaustible.

Ա՛ննուաղ (ի, իւ) *adj.* Inextinguishable.

Ա՛ննուաճելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* That cannot be reduced to subjection; not to be restrained.

Ա՛ննուէր (ե-բրի, ե-բրաւ) *adj.* Without offering; implacable, inexorable.

Ա՛ննուիրական (ի, աւ) *adj.* That cannot be offered.

Ա՛նշահ (ի, իւ) *adj.* Unprofitable, useless, vain.

Ա՛նշահախնդիր (դ-բի, դ-բաւ) *adj.* Disinterested.

Ա՛նշահախնդրութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Disinterestedness.

Ա՛նշահասէր (սէր-ի, սէր-ս) *adj.* See Ա՛նշահախնդիր:

Ա՛նշահասիրութիւն See Ա՛նշահախնդրութիւն:

Ա՛նշահաւէտ, *adj. ind.* See Ա՛նշահ:

Ա՛նշահական (ի, աւ) *adj.* See Ա՛նշահ:

Ա՛նշահութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Unprofitableness, uselessness.

Ա՛նշաղախ (ի, իւ) *adj.* Free from dirt, clean; not contaminated, pure, clear.

Ա՛նշամանդաղ (ի, իւ) *adj.* Free from fog, unclouded, clear.

Ա՛նշարադիր, *adj. ind.* Uncompounded, simple.

Ա՛նշարժ (ի, իւ) *adj.* Immovable, fixed, stable, firm; not commutable; real, not personal.

Ա՛նշարժաբար, *adv.* Immovably, firmly; without commutability.

Ա՛նշարժութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Immovable state, stability, firmness; constancy, resolution; want of commutability; tenure.

Ա՛նշաւիղ, *adj. ind.* Pathless, trackless.

Ա՛նշեղ (ի, իւ) *adj.* Not oblique, straight, direct.

Ա՛նշեղել (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* See Ա՛նշեղ:

Ա՛նշեղութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Straightness, directness.

Ա՛նշէն (շ-նի, շ-նիւ) *adj.* Uninhabited, desert.

Ա՛նշէջ, *adj. ind.* Inextinguishable.

Ա՛նշէջանելի (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* See Ա՛նշէջ:

Ա՛նշնորհ (ի, իւ) *adj.* Illfavoured,

disfigured, deformed; ungracious, ungraceful, unpleasant; unfortunate, unlucky; ungrateful, unthankful.

Անշնորհակալ (ի, ից) *adj.* Ungrateful, unthankful.

Անշնորհակալու (ի, աւ) *adj.* See **Անշնորհակալ**:

Անշնորհակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ingratitude.

Անշնորհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deformity, ugliness, illfavouredness; ingratitude.

Անշնչական (ի, աւ) *adj.* Breathless, dead; inanimate, senseless.

Անշնչանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To expire, to die.

Անշնչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Expiration, death.

Անշշունչ (ընչի, ընչիս) *adj.* Dumb with amazement, astonished, surprised. **Անշշունչ լինել**, to be astonished, to wonder.

Անշունչ (ընչի, ընչիս) *adj.* Inanimate, senseless.

Անշուշտ, *adj. ind.* and *adv.* Incontestable, sure, certain, assured, infallible; assuredly, incontestably, certainly, infallibly, without fail.

Անշուք, *adj. ind.* Inglorious, unhonoured, ignoble, vile; illfavoured, deformed.

Անշտեմարան (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Without magazine, without provision; publickly, unreservedly.

Անշրջունչ See **Անշշունչ**:

Անշրջելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Unchangeable; that cannot be overturned.

Անշփոթ (ի, իս) *adj.* Without confusion; unperplexed, not embarrassed; tranquil.

Անշքանալ (ամ, քացայ) *v. n-p.* To become vile, to grow despicable; to grow ugly, to fade.

Անշքացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To disfigure, to deform, to spoil.

Անշքել (եմ, քեցայ) *v. n.* See **Անշքանալ**:

Անշքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aukwardness, deformity, ugliness.

Անշօշափ, *adj. ind.* See **Անշօշափելի**:

Անշօշափելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Not to be touched; untouched, pure.

Անվախճան (ի, իս) *adj.* Unbounded, unlimited, infinite; incomprehensible.

Անվախճանացնել (ից, եալ) *adj.* See **Անվախճան**:

Անօխ, *adj. ind.* See **Անօխակալ**:

Անօխակալ (ի, իս) *adj.* Without malice, not malignant, not revengeful.

Անօխակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Absence of maliciousness, freedom from revenge or hatred, charity.

Անօխութիւն See **Անօխակալութիւն**:

Անողոկ (ի, իս) *adj.* Unpolished, uneven, rough.

Անողորմ (ի, իս) *adj.* and *adv.* Unpitying, incompassionate, inhuman, barbarous, cruel, brutal; cruelly, without pity, inhumanly, barbarously, atrociously, brutally. **Անողորմ վարուիլ**, to tyrannise.

Անողոք, *adj. ind.* See **Անողոքելի**:

Անողոքելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Implacable, severe, inflexible, inexorable.

Անողջախոհ (ի, իս) *adj.* Unchaste, incontinent, impure, immodest.

Անողջանալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Insanable, incurable.

Անոճ (ի, իս) *adj.* Whose style or phrases are bad; inelegant, unpolished, unmannered.

Անոյշ (ուշի, ուշիս) *adj.* Sweet, agreeable. **Հոտ անոյշ բուրել**, to give an agreeable odour.

Անօն (ի, աւ) *s.* (a Latin word). Provisions; annual increase.

Անոշտ See **Անոսա**:

Անոսպ (ի, իս) *adj.* Untoward, rude, rough, rustick; uncivil, disobliging; awkward, unbecoming.

Անոսա (ի, իս) *adj.* Without branches; that does not rise or stir.

Անոտն (ոտի, ոտիս) *adj.* Without feet; baseless.

Անոտք (ոտից, ոտիք) *s. pl.* Foot, base, bottom.

Անորակ (ի, աւ) *adj.* Without quality or accident.

Անորդի (գոյ, գեաւ) *adj.* Childless, heirless; steril, barren.

Անորիւր, *adj. ind.* Inseparable, indivisible.

Անորոճ (ի, իս) *adj.* That does not chew the cud, that does not ruminate; that is not ruminated.

Անորոշ (ի, իս) *adj.* and *adv.* Undetermined, indefinite, uncertain; vague, indistinct, confused; that cannot be defined; inarticulate; contingent; indefinitely; indistinctly; vaguely.

Անորոշաբար, *adv.* Indefinitely; con-

fusedly, indistinctly; implicitly.

Անորոշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indecision, indetermination.

Անուանի (ի, ւս) *adj.* In the shape of a wheel.

Անուանաբար, *adv.* By name.

Անուանագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Acquainted with the name.

Անուանադիր (դրի, դրաւ) *adj.* That gives a name to, that names.

Անուանադրել (եմ, եցի) *v. a.* To give a name to, to name.

Անուանադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The act of naming or giving a name to.

Անուանական (ի, ւս) *adj.* Nominative: See Ուղղական:

Անուանակերտ (ի, իւ) *adj.* That composes or forms the name.

Անուանակիր (կրի, կրաւ) *adj.* That bears the name of another.

Անուանակից (կցի, կցաւ) *adj.* Of the same name.

Անուանակոչել (եմ, եցի) *v. a.* To name, to call.

Անուանակոչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Name.

Անուանակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of bearing the same name.

Անուանակցել (եմ, ցեցայ) *v. n-p.* To share the same name.

Անուանակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation in the same name.

Անուանաշատ, *adj. ind.* That has many names.

Անուանարկ, *adj. ind.* Infamous, notorious; shameful, scandalous, disgraceful, vile. Անուանարկ առնել, to disgrace, to bring to shame, to dishonour.

Անուանարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Defamation.

Անուանաւոր (ի, ւս) *adj.* Renowned, famous, illustrious.

Անուանել (եմ, եցի) *v.a.* To name, to call, to denominate, to term.

Անուանի, *adj. ind.* See Անուանաւոր:

Անուաւոր (ի, ւս) *adj.* That has wheels.

Անուբ See Անթ:

Անուղղայ (ի, իւ) *adj.* Incorrigible, perverse.

Անուղղական (ի, ւս) *adj.* That has no nominative.

Անուղղակի, *adj. ind.* and *adv.* Indirect; indirectly.

Անուղղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorrectness; incorrigibility.

Անուն (ան, ամբ) *s.* Name; noun; renown, glory, reputation, honour, title. Անուն բայի, nominative.

Անունագրութիւն See Անուանագրութիւն:

Անունակ, *adj. ind.* That does not contain, that has not; poor, needy.

Անունկնդիր (դրի, դրաւ) *adj.* Disobedient; contumacious.

Անունկնդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disobedience; contumacy.

Անունող (ի, ւս) *adj.* See Անունակ:

Անուշ, *adj. ind.* See Անուշադիր:

Անուշադիր (դրի, դրաւ) *adj.* Inattentive.

Անուշադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inattention.

Անուշակ (ի, ւս) *adj.* Sweet, agreeable to the taste, savoury, delicate; benign, gracious.

Անուշահամ (ի, իւ) *adj.* Sweet, savoury.

Անուշահոտ (ի, իւ) *adj.* Sweet, odoriferous, delicate. Անուշահոտ առնել, to perfume, to scent.

Անուշահոտիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To smell sweet, to be odoriferous.

Անուշահոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sweetness of smell, perfume, scent; agreeable flavour.

Անուշամշակ (ի, ւս) *adj.* See Անուշահամ:

Անուշամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mirth, gaiety, joy.

Անուշարար (ի, ւս) *adj.* That makes sweet.

Անուշել (եմ, եցի) *v. a.* To sweeten.

Անուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sweetness; delicacy, exquisite flavour; affability, cheerfulness.

Անուշունք, *s. pl.* Perfumes, odours.

Անուորդ (ի, ւս) *s.* Windlass; gin or triangle for pullies; engine.

Անուս (ի, իւ) *adj.* Ignorant, unlettered; stupid.

Անուսութիւն See Անուսումնութիւն:

Անուսումն, *adj. ind.* See Անուս:

Անուսումնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ignorance, want of science.

Անուտուկ, *adj. ind.* See Անուրկ:

Անուտելի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Not eatable.

Անուր (նրոյ, նրով) *s.* Collar (for

slaves or malefactors); dog's collar.

Անուր, *adj. ind.* See **Անուրկ**:

Անուրկ, *adj. ind.* Not confined to one place, uncircumscribed, unbounded, infinite.

Անուրջ (*նրջոց* , *նրջովք*) *s. pl.* Dream, vision.

Անոտ, *adj. ind.* Destitute, abandoned by all, helpless.

Անչար, *adj. ind.* Not vicious, harmless, void of malice, plain, simple, ingenuous.

Անչարութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Ingenuousness, goodness, simplicity of character.

Անչարչար, *adj. ind.* See **Անչարչարելի**:

Անչարչարելի (*լոյ* , *լեաւ*) *adj.* Impassible.

Անչարչարելիութիւն See **Անչարչարութիւն**:

Անչարչարութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Impassibility.

Անչափ (*ի* , *իս*) *adj.* and *adv.* Immense, infinite; extreme, excessive, enormous, immoderate, superfluous, superabundant; intemperate, disordinate; dreadful, violent, grievous; immensely, infinitely, beyond measure, excessively; intemperately, immoderately; hyperbolically.

Անչափագիր, *adj. ind.* Uncircumscribed, unbounded, immense, infinite.

Անչափահաս (*ի* , *իս*) *adj.* Under age, not adult.

Անչափութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Immensity; enormity; superfluity, superabundance, exuberance; immoderation, intemperance.

Անպախ, *adj. ind.* Not boiled, raw; hard, tough.

Անպախարակելի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Irreproachable.

Անպակաս, *adj. ind.* and *adv.* Faultless, perfect, accomplished, complete; unfailing; inexhaustible; perfectly; without fail; incessantly.

Անպակասելի (*լոյ* , *լեաւ*) *adj.* Unfailing, indefectible.

Անպակասելութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Indefectibility.

Անպահակիլ (*իմ*, *կեցայ*) *v. n-p.* To be irresolute, to hesitate, to delay.

Անպահապան, *adj. ind.* Without a guardian, without a guard.

Անպահեաս (*ի*, *իս*) *adj.* Not preserved.

Անպահպանաբար, *adv.* Negligently, without observation.

Անպահպանութիւն(*թեան* , *թեամբ*) *s.* Want of observation, negligence, infringement, infraction.

Անպաճոյճ, *adj. ind.* Unadorned, simple, plain, unpolished.

Անպաճուճաբար, *adv.* Without ornament, simply, plainly.

Անպայման, *adj. ind.* Unlimited, immense.

Անպատան, *adj. ind.* Without covering, naked.

Անպատասխանի, *adj. ind.* Without answer, inexcusable.

Անպատեհ (*ի*, *իս*) *adj.* Unbecoming, improper, unsuitable, irrelevant.

Անպատեհութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Absurdity, unsuitableness, incongruity, impropriety.

Անպատիժ (*ժի* , *ժիս*) *adj.* and *adv.* Unpunished; with impunity.

Անպատժութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Impunity.

Անպատիր, *adj. ind.* Not deceitful, sincere; that cannot be deceived.

Անպատիւ (*տուի* , *տուիս*) *adj.* Dishonoured, dishonourable, abject, base, vile; dishonourably, vilely.

Անպատկան, *adj. ind.* See **Անպատեհ**:

Անպատկառ (*ի* , *իս*) *adj.* and *adv.* Impudent, disrespectful, irreverent, immodest, shameless; impudently, without shame, irreverently, disrespectfully.

Անպատկառութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Effrontery, impudence, shamelessness; irreverence, disrespect.

Անպատճառ (*ի* , *իս*) *adj.* Without cause, without principle, causeless; without reason, without motive; without controversy.

Անպատճառաւորէ (*ի* , *աւ*) *adj.* See **Անպատճառ**:

Անպատմելի (*լոյ* , *լեաւ*) *adj.* Unspeakable, ineffable.

Անպատշաճ (*ի* , *իս*) *adj.* Improper, unfit, absurd, unseemly, unbecoming, impertinent.

Անպատշաճական (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Անպատշաճ**:

Անպատշաճութիւն(*թեան*, *թեամբ*) *s.* Absurdity, impropriety, impertinence.

Անպատուագիր (*գրի* , *գրաւ*) *adj.* Disrespectful.

Անպատուաւոր (*սիրի* , *սիրաւ*) *adj.*

That does not love honours.

Անպատուասէր (ի, իս) *adj.* Not grafted; that cannot be grafted; that cannot be united.

Անպատուասիրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անպատուասէր**:

Անպատուարոյ (ի, իս) *adj.* Unwalled, without rampart.

Անպատուել (եմ, եցի) *v. a.* To dishonour, to contemn.

Անպատուհաս (ի, իս) *adj.* Unpunished.

Անպատում, *adj. ind.* Unspeakable, unutterable, inexpressible.

Անպատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Irreverence; dishonour.

Անպատրաստ, *adj. ind.* See **Անպատրաստական**:

Անպատրաստական, *adj. ind.* Unsupported, unprotected, abandoned.

Անպատրաստուն (ի, իս) *adj.* Unprepared, unfurnished, unprovided. **Յանպատրաստի** or **յանպատրաստից**, without preparation, unawares, unexpectedly.

Անպատրաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of preparation; unfurnished state.

Անպարագայ (ի, իս) *adj.* See **Անպարագիր**:

Անպարագիծ, *adj. ind.* See **Անպարագիր**:

Անպարագիր, *adj. ind.* Uncircumscribed, unbounded, incomprehensible.

Անպարագրական (ի, աւ) *adj.* See **Անպարագիր**:

Անպարագրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անպարագիր**:

Անպարապ (ի, իս) *adj.* Busy, not at leisure, engaged in business.

Անպարապանալ (ամ, պացայ) *v. n.* To be busy, to be occupied.

Անպարապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of leisure, business.

Անպարխմանալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incomprehensible.

Անպարիսպ (ի, աւ) *adj.* Without walls, not enclosed.

Անպարկեշտ (ի, աւ) *adj.* Immodest, unchaste, indecent, bawdy, obscene; dissolute, debauched. **Անպարկեշտս**, indecently.

Անպարկեշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immodesty, indecency.

Անպարփար, *adj. ind.* Uncircumscribed; unbounded, incomprehensible.

Անպարտունակ (ի, աւ) *adj.* Without circumference; incomprehensible.

Անպարտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be circumscribed, incomprehensible, unbounded, unlimited.

Անպարսաւ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Irreproachable; irreproachably.

Անպարտ (ի, իս) *adj.* Unblamable, innocent; not due. **Անպարտ առնել** or **կացուցանել**, to clear, to acquit.

Անպարտագոյն (գունի, գունից) *adj. comp.* Very or more innocent.

Անպարտական (ի, աւ) *adj.* Without obligation; innocent.

Անպարտակիր (կրի, կրաւ) *adj.* That suffers innocently, innocent.

Անպարտասելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indefatigable.

Անպարտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Invincible, unconquered; insurmountable, unsubdued. **Անպարտելի քաջութեամբ**, invincibly.

Անպարփակ, *adj. ind.* Unlimited; unbounded, incomprehensible.

Անպէտ, *adj. ind.* Useless, vain, frivolous, insignificant; vile, abject, miserable, despicable, worthless. **Յանպէտս**, vainly. **Անպէտ** or **անպիտան առնել**, to render useless, to spoil.

Անպիտան, *adj. ind.* See **Անպէտ**:

Անպիտանանալ (ամ, նացայ) *v. n.* To be useless, to become useless, to spoil.

Անպիտանացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To spoil, to render useless.

Անպիտանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See **Անպիտան**:

Անպիտանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inutility; littleness, insignificance; baseness, vileness.

Անպիտոյ (ի, իս) *adj.* See **Անպէտ**:

Անպիտութիւն See **Անպիտանութիւն**:

Անպղերգ (ի, աւ) *adj.* Diligent, active.

Անպղտոր, *adj. ind.* Untroubled, unclouded, clear, pure.

Անպողոտայ (ի, իս) *adj.* Without roads, pathless.

Անպտղական (ի, աւ) *adj.* See **Անպտուղ**:

Անպտղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infertility, unfruitfulness; unprofitableness.

Անպտուղն See **Անպտուղ**:

Անպտուղ (ողոյ, ողով) *adj.* and

adv. Unprofitable, useless; unfertile, unfruitful, barren; unprofitably, uselessly.

Անբան (*ի, ից*) *adj.* Careless, remiss, negligent.

Անբաղքան or **Անբաւքան**, *adj. ind.* That cannot break; unbroken.

Անբաժան (*ի, ից*) *adj.* Separated, divided, disjoint.

Անբաժանագովելի (*լոյ, լիաւ*) *adj.* Inexcusable.

Անբաժանական (*ի, աւ*) *adj.* Separable.

Անբաժանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To separate, to detach, to disjoin, to divide, to disunite, to part, to withdraw, to remove; to uncouple; to loose; to disengage; to discard.

Անբաժանումն (*ման, մանց*) *s.* Separation, disjunction; solution; partition; divorce; scission; disengagement.

Անբեկրնաւանդ (*ի, ից*) *adj.* and *adv.* Indevout; without devotion.

Անբեկրնաւանդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indevotion.

Անբիծ, *adj. ind.* See **Անբիծելի**.

Անբիծական (*ի, աւ*) *adj.* See **Անբիծելի**.

Անբիծելի (*լոյ, լիաւ*) *adj.* Indelible.

Անբուր (*բրոյ, բրով*) *adj.* See **Անբրդի**.

Անբրդի (*գւոյ, գւով*) *adj.* Without water, dry, arid.

Անբրդիլ (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To dry, to become dry.

Անբրդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dryness, aridity.

Անբրջելի (*լոյ, լիաւ*) *adj.* Indelible; indissoluble; incontestable.

Անբացկա (*ի, աւ*) *s.* Intermedium, space, interval, interstice; partition, boundary.

Անբացկատարան (*ի, աւ*) *s.* Curtain.

Անբացկատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To separate, to cut off, to shut out, to exclude.

Անբացկատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Space, interval; separation, partition.

Անգամ (*մի, ացի*) *v. n.* To listen, to give ear to, to acquiesce, to yield, to consent, to submit. **Ականգամ**, to turn a deaf ear, to refuse consent, to disobey.

Անգամ (*ի, իւ*) *adj.* See **Անգամք**.

Անգամք (*ի, իւ*) *adj.* Infinite, unbounded; interminable; unlimited; indefinite.

Անգամքատար, *adv.* Without limit; indefinitely; indeterminately.

Անգամքանելի (*լոյ, լիաւ*) *adj.* Infinite, unbounded, incomprehensible.

Անգամպ, *adj. ind.* Resolute, firm; obstinate.

Անգամպթափկը (*ի, աւ*) *adj.* Leafless, dead.

Անգայթ, *adj. ind.* That is not slippery; that does not stumble; firm, sure; infallible.

Անգայթափելի (*լոյ, լիաւ*) *adj.* See **Անգայթ**.

Անգամն, *adj. ind.* Without bridle, without reins; unbridled, unrestrained, licentious; unruly, ungovernable.

Անգաման (*ի, իւ*) *adj.* Unshakeable, immovable, firm.

Անգամանելի (*լոյ, լիաւ*) *adj.* See **Անգաման**.

Անգամա (*ի, իւ*) *adj.* Ungovernable, unruly, unbridled, refractory, disobedient, obstinate, incorrigible.

Անգամալ (*եմ, եցի*) *v. n.* To disobey, to resist, to be refractory.

Անգամելի (*լոյ, լիաւ*) *adj.* See **Անգամա**.

Անգամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience, contumacy, obstinacy.

Անգեղի, *adj. ind.* Without seed; unfruitful, barren.

Անգեղութիւն (*ի, աւ*) *adj.* See **Անգեղի**.

Անգէ, *adj. ind.* That has no love, that has no affection; cold, unfeeling.

Անգէն, *adj. ind.* Full, without void; unfed, without nourishment.

Անգթալ (*ի, իւ*) *adj.* and *adv.* Infallible, impeccable; infallibly.

Անգթալաւածգ (*ի, իւ*) *adj.* That makes without fault, that forms exactly or perfectly.

Անգթալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Infallibility; exactness.

Անգործ, *adj. ind.* Without salary, unpaid, unrewarded.

Անգկզբատար, *adv.* Without beginning, from all eternity.

Անգկզբնական (*ի, աւ*) *adj.* Without beginning, that has existed from all eternity.

Անգկզբնակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Equally without beginning, coeternal.

Անսկզբնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Uncreatedness, eternal existence.

Անսկիզբն (*կզբան, կզբամբ*) *adj.* Without beginning, eternal.

Անսնունդ, *adj. ind.* Without nourishment; uneducated.

Անսովոր, *adj. ind.* Unaccustomed; unusual; strange, extraordinary, new; irregular; heteroclite.

Անսովելի (*լ-ոյ, լ-եաւ*) *adj.* Not liable to hunger, not indigent.

Անսուաղ (*ի, իւ*) *adj.* and *adv.* Hungry, troubled with hunger; fasting; without food. Լինել or կալ անսուաղ, to fast.

Անսուաղանալ (*ամ, ղացայ*) *v.n-p.* To fast; to be hungry.

Անսուաղիլ (*իմ, ղեցայ*) *v. n-p.* See **Անսուաղանալ**:

Անսուաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hunger; fasting state.

Անսուգ, *adj. ind.* Without mourning, without affliction.

Անսուտ (*ստի, ստիւ*) *adj.* Real, true, certain.

Անսուրբ (*սրբոյ, սրբով*) *adj.* Impure, unclean; unholy, profane.

Անսպառ (*ի, իւ*) *adj.* Infinite, interminable; perpetual, durable; inexhaustible.

Անսպառելի (*լ-ոյ, լ-եաւ*) *adj.* See **Անսպառ**:

Անսպառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inexhaustible state.

Անսպի, *adj. ind.* Unscarred, without mark.

Անսաստկակ (*ի, աւ*) *adj.* Docile, submissive, obedient.

Անսաստկելի (*լ-ոյ, լ-եաւ*) *adj.* That cannot be disobeyed, irresistible.

Անսեպհական (*ի, աւ*) *adj.* That has no possessions, without property; unattained.

Անսեպհուած (*ի, իւ*) *adj.* Without means, without property, poor.

Անսեպհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of means, poverty.

Անսգիտա, *adj. ind.* and *adv.* Irreproachable, unblemished, pure, blameless; irreproachably.

Անսգամանելի (*լ-ոյ, լ-եաւ*) *adj.* See **Անսգիտա**:

Անսեղծ (*ի, իւ*) *adj.* Uncreated.

Անսեղծական (*ի, աւ*) *adj.* See **Անսեղծ**:

Անսեբեր (*ոյ, ով*) *adj.* Infallible, sure, unerring, without mistake.

Անսոյգ (*տուգի, տուգիս*) *adj.* and *adv.* Uncertain, dubious; dubiously.

Անսուգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Incertitude; want of decision, perplexity.

Անսուեր (*ի, աւ*) *adj.* Unshadowed, unclouded, clear, light.

Անսուերագիծ, *adj. ind.* Evident, manifest; indelible.

Անսուերագիր, *adj. ind.* See **Անսուերագիծ**:

Անսուերափայլ, *adj. ind.* Glittering, luminous, brilliant, bright.

Անսրբութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Uncleanness, impurity.

Անսփոփ, *adj. ind.* See **Անսփոփելի**:

Անսփոփելի (*լ-ոյ, լ-եաւ*) *adj.* Inconsolable.

Անվախճան (*ի, իւ*) *adj.* Endless, eternal.

Անվաճառ (*ի, իւ*) *adj.* Unsaleable.

Անվայելուչ, *adj. ind.* Unbecoming, indecent, unsuitable, improper, absurd, unfit, unworthy, unseemly, vile, sorry, pitiful, ill-favoured; base, dishonourable. **Անվայելուչս**, indecently, improperly; dishonourably.

Անվայելչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indecency, impropriety, unfitness, incongruity, deformity.

Անվայր, *adj. ind.* Desert, uninhabited: See **Անուրբք**:

Անվայրարկելի (*լ-ոյ, լ-եաւ*) *adj.* That cannot be reduced to ruin.

Անվայրափակ, *adj. ind.* Not confined to one place, unbounded, infinite.

Անվան, *adj. ind.* See **Անվանելի**:

Անվանական (*ի, աւ*) *adj.* See **Անվանելի**:

Անվանելի (*լ-ոյ, լ-եաւ*) *adj.* That cannot be repulsed, that cannot be put to flight, invincible.

Անվասակ (*ի, աւ*) *adj.* Indefatigable; without fatigue.

Անվար, *adj. ind.* Uncultivated.

Անվարժ (*ի, իւ*) *adj.* Uncultivated, inexperienced, rude, unpractised, unskilled, unexercised.

Անվարժական (*ի, աւ*) *adj.* See **Անվարժ**:

Անվարժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unskilfulness, inexperience.

Անվարկ, *adj. ind.* Unforeseen, unexpected; vile, without esteem.

Անվարձ, *adj. ind.* Without salary,

unpaid; without merit or recompense.

Անվաւեր (ի, ս) *adj.* Invalid, null, illegal, insufficient. **Անվաւեր առնել**, to invalidate.

Անվաւերաբար, *adv.* Without validity, illegally, insufficiently, incompetently.

Անվաւերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Invalidity, nullity, illegality, insufficiency.

Անվեհեր, *adj. ind.* and *adv.* Intrepid, fearless, courageous, bold; intrepidly, fearlessly, boldly, undauntedly, courageously.

Անվեհերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intrepidity, firmness, fearlessness, courage.

Անվերապիր, *adj. ind.* Preferable to all things, incomparable.

Անվերածելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Irreducible.

Անվերակացու (ի, ս) *adj.* Without inspector, without superintendent.

Անվերարկելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inconcealable, without pretext.

Անվերարկու (ի, ս) *adj.* Without cloak, without mantle.

Անվերծանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Illegible, that cannot be deciphered.

Անվերնագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Without title, without inscription.

Անվէր, *adj. ind.* Unwounded, invulnerable.

Անվթար (ի, իւ) *adj.* and *adv.* Exact, precise, perfect; exactly, precisely, perfectly.

Անվթարելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անվթար**.

Անվթարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exactness, preciseness, perfection.

Անվիճելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indisputable.

Անվիրաւորելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Invulnerable.

Անվկայ (ի, իւ) *adj.* Unwitnessed, unproved.

Անվկանգ, *adj. ind.* Firm, determined, steady, resolute, invincible.

Անվնաս (ի, իւ) *adj.* Invaluable; unpaid; infinite, endless.

Անվնաս (ի, իւ) *adj.* Harmless, innocent, innoxious; unhurt, undamaged, safe.

Անվնասելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Not liable to injury.

Անվտանգ (ի, իւ) *adj.* Out of danger, safe; unhurt, free from harm.

Անվտիտ, *adj. ind.* Fat, plump.

Անվրդով, *adj. ind.* and *adv.* Untroubled, tranquil; peacefully, quietly.

Անվրդովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tranquillity, undisturbed state.

Անվրէպ, *adj. ind.* and *adv.* Unfailing, punctual, exact, regular, correct, sure, certain; without fail, punctually, precisely, exactly, correctly.

Անսահ (ի, իւ) *adj.* Without nourishment.

Անսահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Starving state; atrophy.

Անսաստուկ, *adj. ind.* Unwearied; not tedious, not wearisome.

Անսանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Insupportable, intolerable, heavy, burdensome; incomprehensible, inconceivable.

Անսանձ See **Անգամ**.

Անսաստ (ի, իւ) *adj.* Rough, unpolished; hard.

Անտառ (ի, ս) *s.* Forest, wood. **Անտառ փոքր**, grove, copse, thicket. **Անտառ թաւ**, thickest part of a forest. **Վերակացու անտառի**, ranger of a forest, forester.

Անտառաբոյծ (բուծի, բուծիւ) *adj.* Brought up in a forest.

Անտառախիտ, *s.* and *adj. ind.* Strong, tough; thick; bushy; woody.

Անտառակ (ի, ս) *s.* Grove, thicket.

Անտառամած, *adj. ind.* Become a forest, overgrown with wood.

Անտառային (այնոյ, այնով) *adj.* Silvan.

Անտառանալ (աւ, ացայ) *v. n-p.* To become a forest.

Անտար, *adj. ind.* See **Անանելի**.

Անտարակոյս, *adj. ind.* and *adv.* Indubitable, certain; without doubt, without difficulty.

Անտարափոխ, *adj. ind.* Not epidemick, not contagious.

Անտարբեր (ի, իւ) *adj.* Indifferent, alike; neuter; indolent.

Անտարբերաբար, *adv.* Indifferently.

Անտարբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indifference; neutrality.

Անտարտամ, *adj. ind.* Resolute, determined.

Անտարր, *adj. ind.* Immaterial, incorporeal, spiritual.

Անտարրաբար, *adv.* Incorporeally, immaterially.

Անտարբական (բ, աւ) *adj.* See Անտարբ։

Անտարբտիակ, *adj. ind.* Not subject to the elements, incorporeal.

Անտեղագոյն (գունի, գունեաւ) *adj. comp.* More or very absurd, very extravagant.

Անտեղեակ, *adj. ind.* Ignorant, unlearned, unskilful.

Անտեղի (ղոյ, ղեաւ) *adj.* Not confined to one place, uncircumscribed; absurd, extravagant, fantastical, unbecoming, unsuitable, out of place, unseemly. Անտեղի բան օրինակաւ, absurdly, extravagantly.

Անտեղիտալի, *adj. ind.* Hard, inflexible.

Անտեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Absurdity, extravagance, incongruity, unsuitableness, unfitness, impropriety.

Անտես (բ, թս) *adj.* Invisible; incomprehensible. Անտես առնել, to neglect, to take no care of, to despise, to quit, to abandon.

Անտեսակ (բ, աւ) *adj.* Without form, formless, shapeless.

Անտեսական (բ, աւ) *adj.* See Անտեսանելի։

Անտեսանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Invisible; incomprehensible.

Անտեսել (եմ, եցի) *v. a.* To neglect, to abandon, to slight; to connive at.

Անտեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Invisibility; incomprehensibility; blindness; connivance.

Անտէրունչ or Անտէրունչ, *adj. ind.* Without master, without governor; unassisted, forlorn, abandoned.

Անտանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Intolerable, insupportable.

Անտի, *adj. ind.* See Անտերունչ։

Անտերունչ or Անտիրունչ See Անտերունչ։

Անտի, *adv.* and *adj.* Thence; there. Ի լեռնէն անտի, from yonder mountain. Կողմն և անտի, from each side.

Անտիպ, *adj. ind.* Without type; unlike; out of shape, deformed.

Անտիրապետութիւն (գլխի, գլխաւ) *adj.* Without chief, without governor.

Անտիք (տեաց, տեաք) *s. pl.* The world to come; the blessings of the world to come.

Անտխեղծ, *adj. ind.* Without deformity, without defect, perfect.

Անտխուր, *adj. ind.* Free from sorrow, joyful, gay, airy, merry, cheerful.

Անտկար (բ, աւ) *adj.* Free from weakness, strong, able.

Անտզատար, *adv.* Inseparably.

Անտզելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inseparable.

Անտնօրինելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indispensable.

Անտոհմ (բ, իս) *adj.* Of low birth, ignoble.

Անտուն, *adj. ind.* Without habitation, houseless.

Անտուչական (բ, աւ) *adj.* That cannot be imparted, that cannot be communicated.

Անտուսա See Անդուսա։

Անտպաւորի (բ, աւ) *adj.* See Անտիպ։

Անտպաւորական (բ, աւ) *adj.* See Անտիպ։

Անտրամադրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be prepared; not subject to change, immutable.

Անտրամադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of disposition, want of preparation.

Անտրտունջ, *adj. ind.* Free from sorrow, free from affliction, joyful, cheerful.

Անդրակ (բ, աւ) *adj. s.* Clavicle, collar-bone.

Անդրկական (բ, աւ) *adj.* That relates to dreams; visionary.

Անց See Անդ։

Անցական (բ, աւ) *adj.* See Անցաւոր։

Անցանել (եմ, անցի) *v.n.* To pass; to flow, to run; to pass away, to end, to cease; to pass over, to omit. Անցանել զանցանել, to exceed; to surpass, to excel. Անցանել զբանիս or զսա հրամանն, to infringe, to transgress, to violate, to break. Անցանել ընդ միջ, to cross; to pierce, to penetrate. Անցանել վերստին, to repass. Անցանել ի տեղի այլոյ, to succeed. Անցանել ընդ առաջ, to leap. Անցանել արագ, to hasten. Անցանել յերկրորդ ամուսնութիւն, to hasten to a second marriage. Անցանել ծաւուքըք, to grow old. Անցանել (Ջրագի) to be extinguished. Անցանել (ժամանակի) to elapse. Անցանել անցից, to happen. Անցանել (սերոյ or կաթին) to decay, to spoil.

Անցարան (բ, աւ) *s.* Passage.

Անցաւ, *adj. ind.* Healthy, free from

pain; insensible; impassible, without pain.

Անցաւոր (ի, աւ) *s.* and *adj.* Passenger, traveller; fugitive, transitory, perishable, temporal, frail, vain.

Անցաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Instability, frailty, vanity.

Անցաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Health, freedom from pain; insensibility; apathy, inaction; impassibility.

Անցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Passed. **Անցեալ զառապրք**, old, advanced in age. **Անցեալ ժամանակ**, the time past.

Անցանցէք. Անցանցս առնել, to pass, to go.

Անցինիւր, *pro. ind.* Each, every.

Անցողական (ի, աւ) *adj.* Transitive.

Անցորդ (ի, աւ) *s.* Passenger, traveller.

Անցորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Journey, passage.

Անցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Passage; transition.

Անցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To pass, to cause to pass; to transmit; to dissipate, to drive away; to consume, to employ; to transport; to carry back; to pierce; to twine; to enchase; to omit, to pass over; to surpass, to excel. **Անցուցանել զմեղս**, to pardon sins. **Անցուցանել զաւուրս** or **զժամանակ կենաց**, to pass away the time, to live. **Անցուցանել զջրագ** or **զհուր**, to extinguish or put out the candle or fire. **Անցուցանել ընդ սուր** or **ի բերան սրոյ**, to put to the sword. **Անցուցանել գրամ փոխառական** or **ի ձեռն գրամատափոխութեան**, to remit money, to send letters of change. **Անցուցանել զպտուղն**, to miscarry in child-birth.

Անցուցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* and *s.* Passed, transmitted; abortive child.

Անցուփ, *adj. ind.* Chaste, modest.

Անցուփական (ի, աւ) *adj.* See **Անցուփ**.

Անցուփութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Modesty, chastity.

Անցք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Passage, act of crossing; pass, defile; street, lane; avenue; channel, canal; hole, opening; gate; accident, event; leap. **Անցք բնակութեանց** or **սենեկաց**, gallery, corridor. **Անցք ժամանակի**, space of time, lapse of time. **Անցք** or **բերան անօթոց**, orifice.

Անխափանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inevitable.

Անխախուտ, *adj. ind.* See **Անփախչելի**.

Անփակ, *adj. ind.* Unclosed, not enclosed or surrounded, open; frank, free; simple.

Անփակելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անփակ**.

Անփառացեալ, *adj. ind.* Inglorious, unhonoured, vile, abject, despicable.

Անփառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inglorious state, abject condition, vileness, baseness.

Անփառունակ (ի, աւ) *adj.* See **Անփառացեալ**.

Անփափայք See **Ափափայք**.

Անփոխ (ի, խ) *adj.* See **Անփոփոխ**.

Անփոխադիր (դրի, դրաւ) *adj.* See **Անփոխագրելի**.

Անփոխադրական (ի, աւ) *adj.* See **Անփոխագրելի**.

Անփոխագրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Immutable, not liable to change, invariable.

Անփոխան, *adj. ind.* See **Անփոխանակելի**.

Անփոխանակելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Immutable, invariable.

Անփոխանորդելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անփոխանակելի**.

Անփոխելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Immutable, invariable, unalterable.

Անփոյթ, *adj. ind.* Negligent, careless, inattentive, indifferent, indolent. **Անփոյթ առնել** or **անփոյթ լինել**, to neglect, to slight.

Անփորձ (ի, խ) *adj.* That does not put to the test; that is not tried or put to the test; inexperienced, untried, new; pure, chaste.

Անփորձական (ի, աւ) *adj.* See **Անփորձ**.

Անփորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inexperience, simplicity.

Անփութութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Negligence, carelessness, inapplication.

Անփուտ (փտի, փտով) *adj.* Incorruptible, not liable to decay.

Անփուփ See **Ամփոփ**.

Անփոփոխ, *adj. ind.* and *adv.* Immutable, invariable, unalterable, uniform, constant; immutably, invariably.

Անփոփոխադիր, *adj. ind.* See **Անփոփոխելի**.

Անփոփոխական (ի, աւ) *adj.* See **Անփոփոխելի**.

Անփոխոխելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* Immutable, invariable, stable, constant.

Անփոխոխութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Immutability, invariableness, constancy.

Անփտութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Incorruptibility, incorruption.

Անփրկանաւոր (ի, ս-ւ) *adj.* That cannot be ransomed, that cannot be redeemed.

Անքակ, *adj. ind.* and *adv.* Indissoluble; insoluble; inherent; indissolubly, inseparably.

Անքակելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* See **Անքակ**:

Անքակութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Indissolubility.

Անքաղաք (ի, ս-ւ) *adj.* That contains no towns.

Անքաղաքավար (ի, ի-ւ) *adj.* Uncivil, disobliging.

Անքայլ (ի, ի-ւ) *adj.* Without motion.

Անքանակ (ի, ս-ւ) *adj.* Without measure.

Անքաջնելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* Intrepid, fearless, bold.

Անքաո (ի, ի-ւ) *adj.* Indigent, necessitous, poor, forlorn.

Անքաուանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be indigent, to be poor.

Անքաուութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Indigence, poverty.

Անքաւելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* Inexpiable, irremissible, unpardonable.

Անքէն, *adj. ind.* Void of malice, not vindictive.

Անքթթական (ի, ս-ւ) *adj.* See **Անքթթի**:

Անքթթելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* See **Անքթթի**:

Անքթթի, *adj. ind.* and *adv.* That does not wink the eye; without winking, with fixed eyes.

Անքննական (ի, ս-ւ) *adj.* See **Անքննելի**:

Անքննելի (լ-ոյ, լ-ւս) *adj.* Inscrutable, impenetrable, hidden, secret.

Անքէն, *adj. ind.* See **Անքննելի**:

Անքոյթ, *adj. ind.* Safe, out of danger, secure.

Անքոյթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To be safe or out of danger.

Անքոյթութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Security, safety, freedom from danger.

Անքուն, *adj. ind.* Awake, wakeful, sleepless, watchful. **Անքուն լինել** or **կալ**, to be awake; to be wakeful, to be sleepless.

Անքօղ, *adj. ind.* Without veil; without pretext, plain, open.

Անօգնական (ի, ս-ւ) *adj.* Helpless, succourless, unassisted.

Անօգնականիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be unassisted, to be helpless.

Անօգուտ, *adj. ind.* Useless, fruitless, vain, unprofitable. **Յանօգուտս**, unprofitably, vainly.

Անօդ (ի, ի-ւ) *adj.* Without air, without element.

Անօթ (ոյ, ո-վ) *s.* Vase, vessel, pot; box; piece of furniture; tool, instrument. **Անօթք խոհակերտի**, kitchen-range. **Յանօթ առնուլ** or **ինդրել**, to borrow. **Յանօթ տալ**, to lend.

Անօթագրութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Angiography.

Անօթահատուածութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Dissection of the vessels in the human body.

Անօսր (ի, ի-ւ) *adj.* Slender; rare; fine, subtile, thin, delicate; feeble, meager, lean; light.

Անօսրագոյն (գ-ունի, գ-ունիւ) *adj. comp.* More or very thin, very subtile.

Անօսրաթև, *adj. ind.* That has light wings.

Անօսրական (ի, ս-ւ) *adj.* See **Անօսր**:

Անօսրամասն, *adj. ind.* Composed of thin or subtile particles, rare, fine, subtile.

Անօսրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To rarefy; to become thin; to be diminished; to waste; to become fine or subtile.

Անօսրատարր, *adj. ind.* Wan, meager, delicate, feeble.

Անօսրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To rarefy; to make thin; to lessen, to diminish, to subtilize.

Անօսրել (եմ, եցի) *v. a.* See **Անօսրացուցանել**:

Անօսրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See **Անօսրանալ**:

Անօսրութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Subtilty, rarity, fineness, thinness.

Անօրէն (բ-նի, բ-նաւ) *adj.* Unjust, wicked; impious; untoward; illicit, base; profane.

Անօրէնութիւն (թ-ան, թ-ամբ) *s.* Iniquity, malice; impiety.

Անօրինածին, *adj. ind.* Born of a

wicked mother; born in iniquity.

Աիօրինակ (*ի, աւ*) *adj.* Unexampled, unparalleled, unequalled.

Աիօրինել (*եմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be iniquitous, to be unjust; to sin, to transgress.

Աիւսիսրջք (*լքոյ, լքովք*) *s. pl.* Daybreak.

Աշակերտ (*ի, աւ*) *s.* Disciple, student, pupil, scholar; foster-child; sectator, follower.

Աշակերտակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Fellow-student, companion, associate, school-fellow.

Աշակերտանոց (*ի, աւ*) *s.* School.

Աշակերտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To have in tuition, to teach, to instruct.

Աշակերտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pupillage; apprenticeship.

Աշարայ (*ի, իւ*) *s.* Rye.

Աշգ. See **Աշա**:

Աշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To regard: See **Դիտել** or **Նշմարել**:

Աշխատ: **Աշխատ առնել**, to give trouble, to fatigue, to harass, to incommode, to disquiet, to disturb; to torment, to plague, to rack; to weary; to importune, to pester. **Աշխատ լինել**, to take trouble.

Աշխատաժիր, *adj. ind.* Active, diligent.

Աշխատալից, *adj. ind.* Troublesome, laborious, toilsome.

Աշխատակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* That takes trouble, laborious; troublesome.

Աշխատանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Աշխատութիւն**:

Աշխատասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Laborious, active, diligent, industrious.

Աշխատասիրաբար, *adv.* Diligently, carefully.

Աշխատասիրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To labour diligently.

Աշխատասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Diligent labour, elaborate study, industry; work, production.

Աշխատացուցանել. See **Աշխատեցուցանել**:

Աշխատաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That works, that labours; servant. **Աշխատաւոր հպրայր**, lay-brother.

Աշխատել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Աշխատեցուցանել**:

Աշխատեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To fatigue, to trouble, to incommode, to disquiet, to disturb.

Աշխատեցուցանող (*ի, աւ*) *adj.* Troublesome, tedious.

Աշխատիլ (*եմ, աեցայ*) *v. n-p.* To labour, to work, to take trouble, to toil.

Աշխատիչ (*տչի, տչաւ*) *adj.* That works; that fatigues.

Աշխատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fatigue, trouble, labour, care, endeavour, effort; work, business; exercise; fabrication; statute work. **Աշխատութիւն միտց**, stretch of the mind, intense application. **Աշխատութեամբ**, with difficulty, with great trouble.

Աշխարհ (*ի, իւ*) *s.* Mourning, lamentation, complaint.

Աշխարհանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Աշխարհ**:

Աշխարհանուագ, *adj. ind.* Plaintive, mournful, lamentable.

Աշխարհաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Plaintive, mournful.

Աշխարհել (*եմ, եցի*) *v. a.* To complain of, to lament, to mourn, to deplore.

Աշխարհելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Deplorable, lamentable.

Աշխարհ (*ի, աւ*) *s.* World, universe; land, country, region. **Փոքր աշխարհ**, microcosm.

Աշխարհաբար, *adv.* In a worldly manner.

Աշխարհաբնակ (*ի, աւ*) *adj.* That inhabits the world or a country.

Աշխարհագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Geographer; cosmographer; geography; cosmography; poll-tax.

Աշխարհագիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cosmography.

Աշխարհագոչ, *adj. ind.* Published throughout the world; that publishes throughout the world.

Աշխարհագովի, *adj. ind.* Praised by all the world.

Աշխարհագովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The reception of universal praise; universal praise.

Աշխարհագործ (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Creator of the world; created, made from nothing.

Աշխարհագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Creation of the world.

Աշխարհագումար, *adj. ind.* See **Աշխարհահաւմար**:

Աշխարհագումբ or **Աշխարհա-**

գունա (գնդոյ, գնդով) s. (Geographical) globe.

Աշխարհագրական (ի, աւ) adj. Geographical; cosmographical.

Աշխարհագրութիւն (թեան, թեամբ) s. Geography; cosmography.

Աշխարհագիտել (եմ, եցի) v. n. To observe or spy a country.

Աշխարհազօր (ի, աւ) adj. Composed of all sorts of warriours.

Աշխարհաժողով adj. ind. See Աշխարհախուժ.

Աշխարհալիր, adj. ind. That fills the universe; spread throughout the world.

Աշխարհալոյս, adj. ind. That gives light to all the world.

Աշխարհալուր, adj. ind. Heard throughout the world.

Աշխարհախորհ, adj. ind. Thought or done by universal consent.

Աշխարհախուժ, adj. ind. In universal or general assembly; universal, general.

Աշխարհածանօթ, adj. ind. Acknowledged by all the world; notorious, manifest. Աշխարհածանօթ հրապարակել թիւն, notoriety.

Աշխարհածուխ (հոյ, հեաւ) s.f. Empress, queen, princess.

Աշխարհածուփ, adj. ind. That agitates or troubles the world; agitated or troubled in the world.

Աշխարհակալ (ի, աւ) s. Conqueror; monarch, emperour, prince.

Աշխարհակալել (եմ, եցի) v. n. To conquer the world.

Աշխարհակալութիւն (թեան, թեամբ) s. Conquest.

Աշխարհական (ի, աւ) adj. and s. Worldly, temporal; secular, lay; universal, general; lay or secular man. Աշխարհական առնել, to secularize. Աշխարհական վիճակ or կարգ, a secular life.

Աշխարհականացեալ (եալ, եալ) adj. Secularized; married.

Աշխարհականութիւն (թեան, թեամբ) s. Secular life.

Աշխարհական, adj. ind. Secular, laical, temporal.

Աշխարհակեր, adj. ind. That consumes the universe.

Աշխարհակերպ, adj. ind. Worldly, secular.

Աշխարհակեցոյց, adj. ind. That saves the world, that redeems the world.

Աշխարհակիր, adj. ind. That sustains the world.

Աշխարհակոծ, adj. ind. Lamented by all the world.

Աշխարհակոյս, adj. ind. See Աշխարհախուժ.

Աշխարհակործան, adj. ind. That destroys the world.

Աշխարհակործոյս, adj. ind. That destroys the world.

Աշխարհակուլ, adj. ind. That absorbs or swallows up the world.

Աշխարհամատար See Աշխարհամար.

Աշխարհահեծ, adj. ind. That laments for the world.

Աշխարհամած, adj. ind. That surrounds all the world.

Աշխարհամատուռն (ռան, ռամբ) s. Without pl. All chapels, all churches.

Աշխարհամար (ոյ, ով) s. List or register of the people, census of the population.

Աշխարհամար (ի, աւ) adj. That keeps the register of the people. Աշխարհել զիր զաշխարհամար, to register the number of the people.

Աշխարհամիջ (ջի, ջիւ) s. Publick square or place in a town.

Աշխարհամուտ, adj. ind. Open to publick entrance, frequented, resorted to.

Աշխարհամուր, adj. ind. That is fortified in a country.

Աշխարհանամ, adj. ind. Esteemed or respected by all men.

Աշխարհայինն (ինոյ, ինով) adj. Worldly, profane; secular, lay, temporal.

Աշխարհաշէն, adj. ind. That causes a country to flourish; blooming, in bloom.

Աշխարհապալատ, s. and adj. ind. Court, palace of a prince; that appertains to the court, imperial.

Աշխարհապահ, adj. ind. That preserves the universe.

Աշխարհապատում, adj. ind. That relates from the creation of the world.

Աշխարհապատումական, adj. ind. That surrounds the world.

Աշխարհապատումական See Աշխարհատար.

Աշխարհապէս (պեսի, պեսաւ) adj. Worldly, attached to the vanities of the world.

Աշխարհստեղծ (ի, ից) *adj.* That created the world.

Աշխարհավար (ի, աց) *adj.* Political; secular.

Աշխարհավարել (եմ, ելոյ) *v.n-p.* To live according to the rules of good policy; to live a secular life.

Աշխարհավարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Policy; secular life.

Աշխարհտած, *adj. ind.* That takes care of the people, that has charge of the people.

Աշխարհտարած, *adj. ind.* Spread throughout the universe or the world.

Աշխարհատեաց, *adj. ind.* That detests the world, that is not attached to the vanities of the world.

Աշխարհատես (ի, աց) *adj.* That has seen much of the world; known by all, notorious, publick, manifest. Աշխարհատես ցուցանել, to publish, to make known.

Աշխարհատէր (տեառն, տերամբ) *s.* Master of the world, conqueror; prince.

Աշխարհատիկին (կնոջ, կնաց) *s.f.* Victress; princess.

Աշխարհտիար (ի, աց) *adj.* That created the world.

Աշխարհտիարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Creation of the world.

Աշխարհտիպակ, *adj. ind.* Published throughout the world.

Աշխարհցոյց (ցուցի, ցուցից) *adj.* and *s.* That shews all the world; map of the world.

Աշխարհտանդ, *adj. ind.* Allowed or taught by all the world.

Աշխարհտանդիկ, *adj. ind.* See Աշխարհտանդ:

Աշխարհտէր (ի, աց) *adj.* That ruins or destroys the world.

Աշխարհիկ, *adj. ind.* Secular; lay, vulgar, popular.

Աշխարհօրէն, *adv.* Secularly; vulgarly: generally, universally.

Աշխարհուն (ման, մամբ) *s.* Complaint, lamentation.

Աշխատանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To redden, to grow red.

Աշխատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Redness, red colour.

Աշխէտ (ի, իս) *adj.* Reddish; of a fiery colour. Աշխէտ ձի, chesnut horse.

Աշխոյժ (խուժի, խուժիս) *adj.* Ardent, spirited, lively, sprightly, mettlesome, fiery; adroit, skilful; alert, vigilant. Աշխոյժ ձի, a spirited horse.

Աշխոյժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vivacity, spirit, gaiety, sprightliness; rapture; mettle.

Աշխոյժք, *s. pl. ind.* See Աշխոյժութիւն:

Աշնային See Աշնանային:

Աշնանային (այնոյ, այնով) *adj.* Autumnal.

Աշնանամուտք (մտից, մտիւք) *s.pl.* Beginning of autumn.

Աշնանատունկ, *adj. ind.* Cultivated in autumn.

Աշնանի, *adj. ind.* Of the autumn.

Աշուն (շնոյ, շնամբ) *s.* Autumn.

Աշտ (ի, իս) *s.* Sacrifice, oblation, offering of idolaters.

Աշտանակ (ի, աց) *s.* Candlestick; chandelier; stand for lights.

Աշտանակակիր (կրի, կրաց) *adj.* That carries a chandelier; carried on a chandelier.

Աշտանակել (եմ, եցի) *v. n.* To be on horseback, to ride a horse, to mount a horse; to break in a horse.

Աշտարակ (ի, աց) *s.* Tower; donjon; watch-tower.

Աշտարակագործ (ի, աց) *adj.* That builds a tower.

Աշտարակագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Construction of a tower.

Աշտարակաձեւ, *adj. ind.* See Աշտարակագործ:

Աշտարակաձեւութիւն See Աշտարակագործութիւն:

Աշտարակեայ, *adj. ind.* Having towers.

Աշտարար (ի, աց) *s.* Sacrificer.

Աշտեայ (ետի, ետիս) *s.* See Աշտէ:

Աշտեան (ենի, ենիս) *s.* See Աշտէ:

Աշտենաւոր (ի, աց) *s.* and *adj.* Lancer; armed with a lance.

Աշտէ (ի, իս) *s.* Pike; javelin, dart, lance.

Աշտէն (ենի, ենիս) See Աշտէ:

Աշտէնան See Աստէնան:

Աշտուձ See Աստուձ:

Աչագեղ (ի, աց) *adj.* That has beautiful eyes.

Աչալուրջ (լրջոյ, լրջով) *adj.* Alert, sprightly, vigilant, active, gay; circumspect.

Աչալրջութիւն (թեան, թեամբ)

s. Vigilance, circumspection.

Աչակաքաւ, *adj. ind.* That moves the eyes.

Աչամէջք (*ին.* ոյ, *պլ.* ունք) *s. pl.* Space between the two eyes.

Աչանալ (*աս.* ացայ) *v. n-p.* To have eyes.

Աչառանք (*նաց*, *նոք*) *s. pl.* See **Աչառութիւն**:

Աչառել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To have respect to the appearance of persons.

Աչառու (*ի*, *ւս.*) *adj.* That respects the appearance of persons.

Աչառութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Respect of persons.

Աչարձակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Look of love, amorous glance.

Աչացաւ (*ի*, *ւս.*) *adj.* That has bad eyes.

Աչացաւութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Complaint in the eyes, pain in the eyes.

Աչացու See **Ջաւացու**:

Աչեայ (*չեի*, *չեիս.*) *adj.* That has eyes, that sees, gifted with sight.

Աչեղ (*ի*, *իս.*) *adj.* That has a fine eye, that has a good sight.

Աչք (*չաց*, *չաք*) *s. pl.* Eyes, sight, look. **Աչս արձակել**, to cast eyes upon, to desire. **Զառ առս գառնել**, to judge by first sight. **Յառս գնել**, to despise. **Առ առս հայիլ**, to pay respect to persons. **Յառաց հանել**, to render odious. **Յառաց ելանել**, to be in disgrace, to lose the good graces of any one.

Աչ, **Աչա** or **Աչի** (particles of privation) A, ab, abs, de, dif, dis, e, ef, ex, ig, il, im, in, ir, mis, un, etc. (when used privatively).

Աչա or **Աչայ**, *adv.* Afterwards, then, immediately afterwards; consequently, in consequence; finally, at last; secondly.

Աչա, *conj.* Then, therefore.

Աչաբան (*ի*, *իս.*) *adj.* Without reason, without answer, without reply.

Աչաբանեալ (*ելոյ*, *ելով*) *adj.* See **Աչաբան**:

Աչագայ (*ի*, *իս.*) *adj.* That is to come, future, posterior.

Աչագայք (*յից*, *յիւք*) *s. pl.* Posterity; futurity.

Աչագովանք (*նաց*, *նոք*) *s. pl.* See **Աչագովութիւն**:

Աչագովել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To dispraise, to censure, to blame.

Աչագովելի (*լւոյ*, *լեաւ*) *adj.* Censurable, blamable.

Աչագովութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Blame, censure, dispraise.

Աչագործ (*ի*, *ւս.*) *adj.* Unemployed, idle, at leisure.

Աչա եմ See **Աչա ըմ**:

Աչազէն (*զինի*, *զինւս.*) *adj.* Unarmed. **Յաչազէն մարտանչել**, to fight without weapons.

Աչա թէ, *conj.* But if, if, in case that. **Աչա թէ ոչ**, if not, otherwise, else.

Աչաթարց (*ի*, *իս.*) *s.* Apostrophe (in grammar).

Աչաթոյն (*թունի*, *թունիս.*) *adj.* Without venom, without poison.

Աչաժամ, *adj. ind.* Tardy, too late; out of season.

Աչաժաման (*ի*, *իս.*) *adj.* That comes or happens too late, tardy; out of season.

Աչաժոյժ (*ժուժի*, *ժուժիս.*) *adj.* Impatient, intemperate, immoderate; impetuous, violent. **Աչաժոյժ բնութիւն**, intemperateness, violence.

Աչալեր, *adj. ind.* Desert, uncultivated.

Աչալինիք, *s. pl. ind.* Future events, futurity.

Աչախոնքել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To take off (one's hat).

Աչախոս, *adj. ind.* Vain, useless, neglected, slighted, forgotten. **Աչախոս առնել**, to neglect, to forget, to slight, to violate, to infringe.

Աչախոսանալ (*աս.* ացայ) *v. n.* To forget, to be ungrateful.

Աչախոսաւոր (*ի*, *ւս.*) *adj.* See **Աչեքախոս**:

Աչախոսաւորութիւն See **Աչեքախոսութիւն**:

Աչախոտիք (*տեաց*, *տեաք*) *s. pl.* See **Աչեքախոսութիւն**:

Աչածութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Want of conveyance.

Աչակապոյտ (*բուոյ*, *բուով*) *s.* Yellow paint.

Աչակագործ (*ի*, *ւս.*) *s.* and *adj.* Glass-maker; glazier; glass, made of glass.

Աչակագործութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Art of making glass; trade of a glazier.

Աչականաթեր (*ի*, *ւս.*) *adj.* That produces corruption.

Ապականադործ (ի, աւ) *adj.* That causes corruption.

Ապականադործել (եմ, եցի) *v. a.* To corrupt.

Ապականակիր (կրի, կրաւ) *adj.* That is subject to corruption, corruptible.

Ապականասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes corruption.

Ապականարար (ի, աւ) *adj.* That corrupts, contagious.

Ապականացու (ի, աւ) *adj.* Corruptible.

Ապականացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Corruptibility: See Ապականութիւն:

Ապականել (եմ, եցի) *v. a.* To corrupt, to spoil; to alter, to change, to falsify; to contaminate, to soil, to dirt, to spot; to cause to rot, to putrefy; to deform, to disfigure; to deprave, to seduce; to pollute, to profane; to poison, to infect; to vitiate; to debauch, to lead astray. Ապականել զկոյս, to deflour, to debauch.

Ապականիչ (նչի, նչաւ) *adj.* Corruptive, contagious, infectious.

Ապականիւթ (ոյ, ով) *s.* Enamel.

Ապականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Corruption; destruction, ruin; contamination, infection; depravity, perversion, degeneration; putrefaction, rottenness, sourness, staleness, rancidity; corruptibility. Ապականութիւն կուսի, defloration, debauchment.

Ապակափեղկ (ի, իւ) *s.* Casement of a window.

Ապակեայ (կեի, կեիս) *adj.* See Ապակեղէն:

Ապակեգործ See Ապակադործ:

Ապակեգործութիւն See Ապակագործութիւն:

Ապակել (եմ, եցի) *v. a.* To glaze; to varnish.

Ապակեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* Made of glass.

Ապակինիւթ, *adj. ind.* See Ապակեղէն:

Ապակի (կւոյ, կւով) *s.* Glass (to drink out of); glass; glass bottle or phial.

Ապակիք (կեաց, կեաք) *s. pl.* Panes of glass.

Ապահաւ (ի, իւ) *adj.* Menstrual; having menses.

Ապահարազան See Ապահարզան:

Ապահարզան (ի, իւ) *s.* Repudiation, divorce.

Ապահարիա, *adj. ind.* See Ապահաւ:

Ապահաւ (ի, աւ) *adj.* Exempt, free.

Ապահաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exemption, franchise, immunity.

Ապահաւաս (ի, իւ) *adj.* Mistrustful; unfaithful.

Ապահով (ի, իւ) *adj.* Sure, safe, assured. Յապահովս, assuredly. Յապահովս լինել, to be sure, to be certain.

Ապահովանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be sure, to be assured.

Ապահովացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make sure, to assure, to ensure, to secure; to give security for.

Ապահովել (եմ, եցի) *v. a.* See Ապահովացուցանել:

Ապահովիլ (իմ, ուեցայ) *v. n-p.* See Ապահովանալ:

Ապահովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Surety, security.

Ապաձայն (ի, իւ) *adj.* Without voice, mute.

Ապաձեռն, *adj. ind.* Helpless, succourless.

Ապաձեռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Helplessness, want of succour.

Ապայք (յից, յիւք) *s. pl.* See Ապագայք or Ապայինք: Յապայս, in future, in future ages.

Ապաշաւ, *s. ind.* Repentance, regret; remorse; penitence, compunction, contrition. Ապաշաւ առնուլ, to repent, to feel regret.

Ապաշաւանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Ապաշաւ:

Ապաշաւել (եմ, եցի) *v. a.* To regret, to repent of, to lament.

Ապաշաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ապաշաւ:

Ապաշխարան (ի, աւ) *s.* Any place of penance or suffering, gibbet, cross.

Ապաշխարանք (նաց, նաք) *s. pl.* Penance.

Ապաշխարել (եմ, եցի) *v. a.* To repent of, to regret.

Ապաշխարողարան (հօր, հարք) *s.* Penitentiary.

Ապաշխարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Repentance, penitence; mortification, maceration. Սաղմոսք ապաշխարութեան, the penitential psalms. Կանոնք դիրք ապաշխարութեան, penitential.

Ապաշխարող (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* That does penance, penitentiary.

Ապաշնորհ (*ի*, *աւ*) *adj.* Ungrateful; useless, vain, fruitless; vile, abject, disagreeable.

Ապաշնորհնեի, *adj. ind.* See **Ապաշնորհ**:

Ապաշուք, *adj. ind.* Vile, base, abject, degraded.

Ապա ուրեմն, *conj.* Then, therefore; finally, at last.

Ապաքեան (*ի*, *իւ*) *adj.* Idle, careless; vain, useless.

Ապառաժ (*ի*, *իւ*) *s.* and *adj.* Rock: rocky, rugged, hilly, stony. **Ապառաժն Արաբիա**, stony Arabia.

Ապառաժուտ, *adj. ind.* Rugged, rough, stony, rocky.

Ապառիկ, *adj. ind.* and *adv.* On credit. **Ապառիկ դնել** or **վաճառել**, to buy or sell on credit.

Ապառնեայք (**Ներայ**, **Ներաց**) *s. pl.* See **Ապագայք**:

Ապառնի (**Ներոյ**, **Ներաւ**) *s.* and *adj.* Futurity; future. **Ապառնի ժամանակ բայից**, future tense (in grammar).

Ապառուժ, *adj. ind.* Insolent, pert, bold, audacious. **Ապառուժս**, insolently, pertly.

Ապատութիւն See **Բացատութիւն**:

Ապաստան (*ի*, *աւ*) *s.* and *adj.* Asylum, refuge, place of safety, shelter; sheltered, placed under protection. **Ապաստան առնել**, to confide, to intrust; to secure. **Ապաստան լինել**, to take refuge; to confide, to trust, to be confident. **Յոգիս ապաստան լինել** or **յոգւոց պարզել ապաստան լինել**, to be in the last agonies, to be at the point of death.

Ապաստանապահ, *adj. ind.* Preserved in a safe place, kept in a place of safety.

Ապաստանարան (*ի*, *աւ*) *s.* Refuge, asylum; retreat.

Ապաստանել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To assure; to commit, to intrust, to confide.

Ապաստանել (*իմ*, **Ներայ**) *v. n-p.* To take shelter, to take refuge, to enter under protection, to confide.

Ապաստանութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Trust, confidence.

Ապաստանեցուցանել (*եմ*, *ուցի*) *v. t.* To inspire with confidence, to assure.

Ապատ, *s. ind.* See **Ընդ**:

Ապատոհմ (*ի*, *իւ*) *adj.* Ignoble, obscure, low, plebeian.

Ապատոհմիկ, *adj. ind.* See **Ապատոհմ**:

Ապարահ See **Ապահաս**:

Ապարանազարդ, *adj. ind.* Ornamented by palaces or mansions.

Ապարանջանք (**Նից**, **Նաց**) *s. pl.* Bracelets.

Ապարանք (**Նից**, **Նաց**) *s. pl.* Palace, court, regal mansion; house, dwelling.

Ապարատան (*ի*, *աւ*) *adj.* Unbridled, unrestrained, licentious, insolent, impudent.

Ապարատանել (*եմ*, *եցի* or *ացայ*) *v. n.* To be unbridled, to be licentious, to be insolent, to be impudent.

Ապարատանութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Insolence, effrontery, impudence, licentiousness.

Ապարթամանել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To bud, to shoot.

Ապարտում (*ի*, *աւ*) *s.* Border or edge of a tent or pavilion.

Ապարքաիաս (*ոիոյ*, *ոիով*) *s.* North-wind.

Ապարօշ (*ի*, *իւ*) *s.* Frontlet, bandage for the forehead; ornament before an altar.

Ապացոյց (*ցուցի*, *ցուցից*) *s.* Index, sign, mark; example, model; proof, argument, reason, evidence, testimony; demonstration.

Ապացուցապէս, *adv.* Demonstratively.

Ապացուցական (*ի*, *աւ*) *adj.* Demonstrative, conclusive.

Ապացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. a.* To demonstrate.

Ապացուցանելի (*լւոյ*, *լեաւ*) *adj.* Demonstrable.

Ապացուցանող (*ի*, *աւ*) *adj.* Demonstratory.

Ապացուցութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Demonstration, evident proof.

Ապաւանդակ (*ի*, *աւ*) *s.* Cord, string, line.

Ապաւառ (*ի*, *աւ*) *s.* Excrement.

Ապաւասիկ See **Պայուսակ**:

Ապաւարաւ (*ի*, *աւ*) *adj.* Dirty, unclean, foul, tarnished.

Ապաւէն (*էնի*, *էնաւ*) *s.* Asylum, refuge, retreat; confidence, assurance.

Ապաւինել (*իմ*, **Նեցայ**) *v. n-p.* To trust, to confide, to rely; to take refuge, to take shelter.

Ապաւինութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*)

s. Refuge, resource; confidence, security.

Ապաքէն, *conj.* Then, therefore; perhaps; already; in effect, in fact, indeed, truly, really.

Ապաքէնպակաս, *adv.* Nevertheless, however, yet, notwithstanding.

Ապաքինացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Ապաքինել**:

Ապաքինել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cure, to restore to health; to take away, to cause to cease.

Ապաքինութիւն (*քինման, քինմամբ*) *s.* Cure, recovery.

Ապ եթէ See **Ապա եթէ** or **Ապա թէ**:

Ապերախ, *adj. ind.* See **Աներախ**:

Ապերախտ (*ի, իւ*) *adj.* Ungrateful.

Ապերախտանալ (*ամ, ացայ*) *v. n.* To be ungrateful.

Ապերախտիք, *s. ind.* See **Ապերախտութիւն**:

Ապերախտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Ingratitude.

Ապերասան See **Ապարասան**:

Ապերասանութիւն See **Ապարտանութիւն**:

Ապերդմնական (*ի, աւ*) *adj.* Negative, of negation.

Ապերևութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Disappearance.

Ապէրդ See **Անէրդ**:

Ապիրատ, *adj. ind.* Unjust, iniquitous.

Ապիկած, *adj. ind.* Varnished.

Ապիկար (*ի, աւ*) *adj.* Impotent, weak, feeble.

Ապիկի (*կւոյ, կւով*) *s.* Varnish: See **Ապակի**:

Ապիրատ (*ի, իւ*) *adj.* Wicked, iniquitous, rascally, roguish, profligate, flagitious, villainous.

Ապիրատախօս, *adj. ind.* Slanderous.

Ապիրատութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Wickedness, iniquity, malice, flagitiousness, villainy.

Ապխտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dry saltmeat.

Ապշանալ (*ամ, շացայ*) *v. n.* See **Ապշիլ**:

Ապշեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To astonish, to surprise, to enchant, to enrapture, to amaze.

Ապշիլ (*իմ, շեցայ*) *v. n.* To be astonished, to be surprised, to be enraptured, to be amazed.

Ապչտակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To seize, to take by force.

Ապշութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Astonishment, surprise, amazement, stupor; dulness, heaviness, stupidity; lethargy.

Ապսպռնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To deny, to refuse.

Ապտակիճ (*ի, իւ*) *s.* See **Կապիկ**:

Ապտուխտ (*պխտոյ, պխտով*) *s.* Salted and dried meat.

Ապուշ, *adj. ind.* Stupid, dull, heavy, foolish, silly; astonished, surprised, amazed. **Ցապուշ կրթել, հարկանել, զարկանել,** or **դարձուցանել,** to strike with astonishment, to surprise, to amaze. **Ցապուշ կրթիլ, հարկանիլ, դառնալ** or **լինել,** to be struck with astonishment, to be surprised, to be amazed, to wonder.

Ապուռ (*պռի, պռիւ*) *s.* Booty; fish-hook.

Ապուռական (*ի, աւ*) *adj.* Negative.

Ապուռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To deny, to refuse.

Ապուռութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Negation.

Ապուր, *s. ind.* Plunder, pillage.

Ապռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To plunder, to pillage, to ravage.

Ապսպռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To recommend.

Ապստամբ (*ի, աւ*) *adj.* Rebellious, disobedient, refractory, contumacious, factious, seditious. **Ապստամբք**, conspirators. **Խռովով** or **միաբանութիւն ապստամբաց**, conspiracy.

Ապստամբեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. a.* To excite to sedition, to stir up to rebellion, to cause to revolt.

Ապստամբիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To rebel, to revolt, to mutiny, to conspire. **Ապստամբիլ ի հաւատոց**, to apostatize, to abjure religion.

Ապստամբութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Rebellion, revolt, mutiny, sedition, faction, revolution.

Ապտակ (*ի, աւ*) *s.* Box on the ear. **Ապտակս հանել**, to box on the ear, to cuff. **Ապտակս առնուլ**, to receive a box on the ear.

Ապտակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That gives a box on the ear.

Ապտակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To box on the ear. **Ապտակս հանել ի ծնծ-**

բակն, to strike on the back of the head.

Ապրանք (*ոց*, *նաք*) *s. pl.* Life, duration of life. *Ի լինել ապրանաց*, to be in a dying state, to be dying.

Ապրասամ See **Բալասան**:

Ապրացու (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Ապրեցուցիչ**:

Ապրեցուցանել (*եմ*, *ցուսի*) *v. t.* To deliver, to set at liberty; to save, to preserve.

Ապրեցուցիչ (*ցչի*, *ցչաւ*) *adj.* That saves, that preserves, that delivers.

Ապրիլ (*ի*, *իս*) *s.* April.

Ապրիլ (*իմ*, *բեցայ*) *v. n-p.* To live; to obtain freedom, to escape, to fly.

Ապրշումադրծ See **Մետաքսադրծ**:

Ապրշում (*շի*, *շմաւ*) *s.* Silk; See also **Մետաքս**:

Ապրուստ (*ի*, *իս*) *s.* Livelihood, subsistence, maintenance, provision.

Ապրտվի (*ի*, *աւ*) *s.* Pail, vessel to hold water.

Ապօրինաւորաբար, *adv.* Illegally, unlawfully.

Ապօրինաւորութիւն (*ի*, *աւ*) *adj.* Illegal, illicit, unlawful.

Ար (*ոյ*, *ով*) *adj.* and *s.* Right; right hand. *Ընդ աջմէ*, to the right. *Աջոյ ձեռամբ յաջողակ*, right-handed. *Յաջմէ և յահեկէ* or *յաջուց և յահեկայ*, to the right and left, on each side.

Արագած (*ի*, *իս*) *adj.* See **Արագոզմեան**:

Արևակողմեան (*ի*, *աւ*) *adj.* Belonging to the right side, right.

Արևակից (*կցի*, *կցաւ*) *adj.* and *s.* Coadjutor; assistant, helper; confederate.

Արևակողմեան, *adj. ind.* To the right, on the right side. *Յաջակողմեան գալ*, to the right.

Արևակողմն (*ղման*, *ղմամբ*) *s.* Right side, right hand. **Արևակողմն նաւու**, starboard. *Յաջակողմեան*, to the right.

Արևակոյս, *s. ind.* See **Արևակողմն**:

Արևակցել (*իմ*, *ցեցայ*) *v. n-p.* To aid, to assist, to succour; to league, to confederate.

Արևակցութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Coadjuvancy; aid, assistance, succour; confederation, league, alliance.

Արևաջք (*ևայց* or *ևաց*, *ևաք*) *s. pl.* Those persons or things on the right hand.

Արևիք, *s. ind.* See **Արևաջք**:

Արևոզ Արևոզակ See **Յաջոզ, Յաջոզակ**:

Արի (*ի*, *իս*) *s.* Taking, capture, seizure.

Արի և ապուռ, *s. ind.* Plunder, pillage, sack.

Արի, *pre.* At; near; among; in comparison of; with regard to; relatively to; during, in, under; against; with; towards; next to; by; for; on; in presence of, before. *Արի իս է յամենայն ժամ*, he is always near me. **Արդարացուսքիք զնա առ հօր իւրմէ**, make excuses for him to his father. *Արդեաք քո ոչինչ են առ իմովս*, your misfortune is nothing in comparison of mine. *Գնաց առ դուքն*, he is gone to the duke. *Արի Յոյնս և առ Հռովմայեցիս*, among the Greeks and Romans. *Ոչ է նոյնպէս առ Անգղիացիս*, it is not even among the English. *Սակաւ ինչ է այդ առ պարտեաւս զոր ունիմ առ քեզ*, it is little in comparison of what I owe you. *Յարդոյ* or *մեծարու է առ ամենեսին*, he is respected by all men. *Կայծակել* or *խայտալ առ ինդումեան*, to leap for joy. *Պարտ է լինել ամենաւարտոյ առ անձն և առ այլս*, it is right to respect one's self as well as others. *Արի բահկամն ունիմ զնա*, I keep him for my friend. *Կալաւ, բազում առ ումին* or *առ ումիք*, to sit down near any one. *Արի ինքնակալութեամբ Աւգոստոսի*, under the reign of Augustus. *Արի ի տեսանել զնա*, to see him, in order to see him. *Արի արտաքս*, on the outside. *Արի երկր*, near, towards. *Արի երկրաւ*, on the ground. *Արի այր*, to each person, apiece. *Արի չարութեան*, for malice, through malice. *Արի ահի* or *երկիւղի*, for or through fear. *Արի ծանեանակաւ*, at that time, then.

Արագաստ (*ի*, *իս*) *s.* Curtain, veil, net; pretext; nuptial couch; bed-curtain; pavilion; sail of a ship. **Մանկունք առագաստի**, young persons that accompany the bridegroom, paranymphs.

Արագաստակալ (*ի*, *աւ*) *s.* Yard (of a ship).

Արագաստանձև, *adj. ind.* In the shape of a sail.

Արագաստանձևիք, *adj. ind.* That draws the curtain; that veils; that sets sail.

Արագաստանոցական, *adj. ind.* Given to the nuptial couch.

Արագաստասրահ (*ի*, *իս*) *adj.* For the service of the nuptial room.

Արագաստափակ, *adj. ind.* Veiled,

covered with a veil or curtain.

Աւագամանել (եմ, եցի) *v. a.* To veil, to cover with a veil or curtain; to cloak under a pretence, to mask; to set sail, to make sail, to sail.

Աւագամանեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To lodge, to quarter.

Աւագրել (եմ, եցի) *v. a.* To attribute, to ascribe.

Աւադրել (եմ, եցի) *v. a.* To prefix, to put before; to set, to apply, to put, to join, to add; to establish, to appoint, to make.

Աւադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Apposition, addition; proposition.

Աւազոտ: **Ա**ւազոտ կոխել, կոխան առնել or չարկանել, to trample under foot: See **Ա**ֆոտ:

Աւած (ի, իս) *s.* Adage, proverb, saying, aphorism, sentence, apophthegm; axiom, maxim, general proposition, rule, principle: oracle.

Աւակ (ի, ս) *s.* Proverb, adage; figure, enigma; parable, simile, allegory; apologue, fable; spectacle. **Ա**ւակս, proverbially. **Ա**ւ առակել, to be exposed to publick laughter or contempt. **Յ**առակս մտել, to expose to publick attention or censure. **Յ**առակս or առակ ընծաւակի լինել, to be exposed to publick view, to lay open to publick contempt.

Աւակաբան (ի, իս) *adj.* That speaks in proverbs.

Աւակաբանական (ի, ս) *adj.* Proverbial; enigmatical.

Աւակաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To speak proverbs; to speak figuratively.

Աւակաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Figurative discourse, parable; enigma.

Աւակաբար, *adv.* Proverbially; enigmatically.

Աւակագիր (գրի, գրաւ) *adj.* That writes proverbs or moral fables.

Աւակագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Book of proverbs or moral fables; the act of writing fables.

Աւակախօս (ի, ս) *adj.* See **Ա**ւակաբան:

Աւակախօսել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ա**ւակաբանել:

Աւակախօսութիւն See **Ա**ւակաբանութիւն:

Աւակական (ի, ս) *adj.* See **Ա**ւակաբանական:

Աւականել (եմ, եցի) *v. a.* To expose to publick notice: to conceal, to hide; to dissemble, to play the hypocrite.

Աւականք (նաց, նաք) *s. pl.* Private parts, nakedness.

Աւականաց, *adj. ind.* See **Ա**ւակաբան:

Աւակարկու (ի, ս) *adj.* Who propounds enigmas; who talks in proverbs.

Աւակաւոր (ի, ս) *adj.* Enigmatical, proverbial.

Աւակել (եմ, եցի) *v. a.* To allegorize, to make use of parables; to confront, to compare, to resemble; to expose to publick censure. **Ա**ւակել յան. դիմաւ արհգական See **Յ**արդադել:

Աւակումն (ման, մամբ) *s.* Simile, allegory, parable; publick censure.

Աւակուռ, *adj. ind.* Opposite, contrary.

Աւակուռք (կուռաց, կուռաք) *s. pl.* Opposition, contrariety; spite, vexation.

Աւազգական (ի, ս) *adj.* Elastick.

Աւազգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elasticity; spring.

Աւազոս (ի, ս) *s.* See **Ա**ւազ:

Աւ այժմ, *adv.* At present, now, immediately.

Աւ այժմու, *adv.* See **Ա**ւ այժմ:

Աւ այսու ամենայնիւ, *adv.* However, nevertheless.

Աւ անդամ մի, *adv.* Once, one time, at the first, forthwith.

Աւանձին, *adj. ind.* Peculiar, singular, special; insulated; solitary, lonely, obscure; specifick. **Ա**ւանձին յատկութիւն, speciality.

Աւանձին or առանձինս, *adv.* Particularly, in particular, especially, expressly; singularly, specifically, narrowly; apart, in reserve, secretly, aside, separately, solitarily.

Աւանձնաբար, *adv.* Apart, separately, solitarily.

Աւանձնախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Soliloquy.

Աւանձնակ (ի, ս) *adj.* See **Ա**ւանձնական:

Աւանձնական (ի, ս) *adj.* Peculiar, singular; lonely, solitary; own.

Աւանձնականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Peculiarity; propriety; solitude.

Աւանձնակեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* Solitary.

Աւանձնակեցութիւն (թեան, թեամբ)

s. Solitude, state of living alone.

Առանձնակի, *adv.* See **Առանձնաբար**:

Առանձնային, *adj. ind.* See **Առանձնական**:

Առանձնանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To retire, to withdrow.

Առանձնաշնորհ (*ի, աւ*) *adj.* Privileged, exempt.

Առանձնաշնորհութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Prerogative, privilege, exemption, immunity.

Առանձնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Peculiar, proper.

Առանձնաւորական (*ի, աւ*) *adj.* See **Առանձնաւոր**:

Առանձնաւորիլ (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To be appropriate.

Առանձնաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Singularity; propriety.

Առանձնոց (*ի, աւ*) *s.* Solitude, monastery.

Առանձնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Solitude, retreat.

Առանց, *pre.* Without, except, save. **Ա՛ի՛նչեցաւ առանց առնլոյ յինէն զողջոյն հրաժարական**, he is gone without taking leave of me. **Առանց իմ**, without me.

Առանցք (*ցից, ցիւք*) *s. pl.* Axis; pivot; passage.

Առ աչս See **Առ ակամբ**:

Առ աչօք, *adj. ind.* and *adv.* Fantastical, fanciful, chimerical; visibly. **Առ աչօք ինչ** or **տեսիլ**, spectre, phantom, ghost, vision, illusion.

Առ ապա See **Առ յապայ**:

Առապար (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Stony, rugged, craggy, uneven, rough; rugged or rough road.

Առապարին, *adj. ind.* See **Առապար**:

Առաջ or **Առաջք**, *s. ind.* Front, head; arm, division, branch. **Առաջք գետոյ**, arm of a river. **Յառաջոյ** or **յառաջոյ կողմանէ**, before, in front, at the head of. **Առաջս առնել** or **առնուլ**, to obviate, to be beforehand, to prevent.

Առաջաբան See **Յառաջաբան**:

Առաջագոյ See **Յառաջագոյ**:

Առաջագնաց See **Յառաջագնաց**:

Առաջադիմութիւն See **Յառաջադիմութիւն**:

Առաջադիր, *adj. ind.* Placed before, set before, proposed.

Առաջագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To set before, to place before, to propose; to intend, to design.

Առաջագրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Proposition, object; purpose, resolution.

Առաջակայ (*ի, իս*) *s.* Joint commissioner, assessor: See **Առաջնակայ**:

Առաջակայութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Assistance, joint-commission: See **Առաջնակայութիւն**:

Առաջակաց, *adj. ind.* See **Առաջակայ**:

Առաջակողմն (*մանէ, մամբ*) *s.* Front, forepart. **Առաջակողմն նաւի**, prow, forepart of a ship.

Առաջակոյս, *s. ind.* See **Առաջակողմն**:

Առաջաձայն See **Յառաջաձայն**:

Առաջամասն (*սին, սամբ*) *s.* Principal or chief part; presidency.

Առաջամարտ See **Յառաջամարտ**:

Առաջապահ (*ի, աւ*) *s.* Vanguard; adventurer.

Առաջապահեամ See **Յառաջապահեամ**:

Առաջառութիւն See **Յառաջառութիւն**:

Առաջարկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To propose, to offer; to propose for consideration.

Առաջարկութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Proposition, proposal, project, question; establishment, introduction, motion; arrangement; theme; problem; discourse. **Առաջարկութիւնք**, premises.

Առաջաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Proposed; precedent, prior, first. **Առաջաւորք**, first fruits.

Առաջաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Proposition, proposal; first fruits.

Առաջեայ (*ջեի, ջեիս*) *adj.* See **Առաջաւոր**:

Առաջընթեր, *adj. ind.* Present, assistant.

Առաջի, *pre.* and *adv.* Before, in presence of, in front of, opposite; forward. **Առաջի իմ**, before me, in my presence. **Գնալ առաջի**, to go before, to precede. **Առաջի առնել** or **գնել**, to propose, to assert, to project, to offer, to represent, to produce to decree, to exhibit; to explain, to declare.

Առաջիկայ (*ի, իս*) *adj.* Present; near, close. **Առաջիկայ տարի**, the cur-

rent year. Ընթացիկ ամիս, present month. Յաջորդիկ շաբաթուս, in the next week. Ընթացիկ լինել, to be present, to interpose.

Ընթացիկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presence, assistance, intervention.

Ընդհին (ընոյ, ընով) *adj.* and *adv.* First; prior, antecedent; ancient, primitive, chief; previous, original; precocious: in the first place. Ընդհինք, ancestors, predecessors; the ancients.

Ընդհնակ (ի, աւ) *adj.* See Ընդհին:

Ընդհնաճաշակ, *adj. ind.* That is eaten first.

Ընդհնապարգև, *adj. ind.* That is given first.

Ընդհնապատուղ, *adj. ind.* Premature, precocious.

Ընդհնաստեղծ (ի, աւ) *adj.* That is created first, first.

Ընդհնեղբօրդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* First: in the first place.

Ընդհնորդ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Author, creator; captain, chief, conductor, escort, guide, director, guardian, rector; ordinary, principal, provost, overseer, prelate, superior, father. Ընդհնորդ կարգել, to set over: See Ընդհնեղբօրդ:

Ընդհնորդական (ի, աւ) *adj.* Belonging to a prelate: that conducts, that regulates.

Ընդհնորդապետ (ի, աւ) *s.* Chief of authors or prelates.

Ընդհնորդել (եմ, եցի) *v. n.* To conduct, to lead, to guide, to command, to head, to rule, to govern, to direct, to escort, to accompany.

Ընդհնորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conduct, command, governance, direction; provostship, prelature.

Ընդհնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Antiquity, priority.

Ընդհոյ or Յառաջոյ, *adv.* Forward, before.

Ընդհանուր (ի, աւ) *adj.* Appellative, common. Ընդհանուր անուն, antonomasia.

Ընդհան (ի, աւ) *s.* Packthread, small cord; waxed thread; cord, line; thread.

Ընդհանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Name, title; diction, elocution; tale, recital.

Ընդհատցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Diction, elocution.

Ընդհապել (ի, աւ) *s.* Fable, fiction, tale, romance, novel; apologue; mythology; enigma.

Ընդհապէք (լոց or լեաց, լք) *s. pl.* Fables.

Ընդհապէքպան (ի, իս) *adj.* and *s.* Narrator, fabulist; mythologist; romancer; quack, story-teller.

Ընդհապէքպանական (ի, աւ) *adj.* Mythological.

Ընդհապէքպանել (եմ, եցի) *v. n.* To tell tales, to talk nonsense.

Ընդհապէքպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tale, fable, story; tales, idle talk; quackery, romancing; mythology.

Ընդհապէքիսօս (ի, աւ) *adj.* See Ընդհապէքպան:

Ընդհապէքական (ի, աւ) *adj.* Romantick, fabulous.

Ընդհապէքպատուաստ, *adj. ind.* Who tells idle stories, novelist, who spreads news; fabulist; fabulous.

Ընդհապէլ (եմ, եցի) *v. n.* See Ընդհապէքպանել:

Ընդհատակ (ի, աւ) *s.* Ceiling, roof; floor; garret.

Ընդհատակակ (ի, աւ) *adj.* That supports the ceiling or floor of a room.

Ընդհան (ի, աւ) *adj.* Abundant, superabundant, copious; rich, full, plentiful; liberal, generous; simple, plain, clear.

Ընդհանաբան (ի, իս) *adj.* See Ճոխաբան:

Ընդհանաբաշխ (ի, իս) *adj.* Who gives or distributes bountifully, liberal, generous.

Ընդհանաբաշխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Generosity, liberality, abundance.

Ընդհանաբեր (ի, աւ) *adj.* Fruitful, abundant, fertile.

Ընդհանաբուղխ, *adj. ind.* That flows copiously, abundant; fluid, fluent.

Ընդհանագիտ, *adj. ind.* Abundant, plentiful.

Ընդհանագութ, *adj. ind.* See Բազմագութ:

Ընդհանահոս, *adj. ind.* See Ընդհանաբուղխ:

Ընդհանաձեռն, *adj. ind.* and *adv.* Liberal, generous, bountiful: plentifully, liberally, abundantly.

Ընդհանաձեռնել (եմ, եցի) *v. a.* To give bountifully or liberally, to gratify, to favour.

Առատաձեռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liberality, generosity, bounty, munificence, favour, gift, privilege.

Առատաձիր, *adj. ind.* Who gives liberally; that is given abundantly, abundant, copious.

Առատամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Liberal, noble, generous; abundant, fertile (speaking of the mind).

Առատամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Generosity, liberality; abundance, fruitfulness, fertility of mind.

Առատանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To abound, to increase, to augment; to overflow; to run over: to be bountiful or generous; to be proud; to be angry, to be in a passion.

Առատաշնորհ, *adj. ind.* See **Առատաձիր**:

Առատապարգև See **Առատաձիր**:

Առատապէս, *adv.* Abundantly, superabundantly, copiously, plentifully, liberally, greatly, nobly, richly, splendidly; profusely; fruitfully.

Առատասուր, *adj. ind.* See **Առատաձիր**:

Առատատրութիւն See **Առատաքաշխութիւն**:

Առատացուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To fill, to heap up; to augment.

Առատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance, plenty, superabundance, exuberance, copiousness; fulness, repletion; fertility, fecundity. **Աչքի առատութիւն**, profusion.

Առատուկ or **Առատոկ** (ակի, ակաւ) *s.* Knotty cord.

Առատրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Յատրոգելիք**:

Առարկական (ի, աւ) *adj.* Objective.

Առարկայ (ի, իւ) *s.* Object; subject; aim, end.

Առարկանել (եմ, արկի) *v. a.* To shut, to obstruct, to oppose.

Առարկել (եմ, եցի) *v. a.* To object, to oppose.

Առարկու (ի, աւ) *s.* Antagonist, adversary, rival, opponent: See **Հակառարկու**:

Առարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Objection; proposition: purpose.

Առաւել, *adj. ind.* Redundant, superfluous, excessive; trascendent.

Առաւել, *adv.* More, rather; too much. **Առաւել եւս**, more, over and above, besides, so much, the more. **Առաւել քան**, more than. **Առաւել քան զառաւել**, more and more, too much.

Առաւելադրել (եմ, եցի) *v. a.* To augment, to increase, to put.

Առաւելագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Increase, addition, apposition.

Առաւելազանց, *adj. ind.* Excessive.

Առաւելազանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Excess.

Առաւելահռչակ, *adj. ind.* Admirable, excellent, magnificent, superb.

Առաւելապատիկ, *adj. ind.* and *adv.* Often, much.

Առաւելապէս, *adv.* Principally, especially, chiefly, rather.

Առաւելասուց, *adj. ind.* Who gains much, who is too rich.

Առաւելուլ (ամ, եաւի) *v. a.* To favour, to advantage; to increase, to augment, to enlarge, to grow, to multiply, to accumulate, to amass; to raise, to enhance.

Առաւելուլ (ամ, եալ) *v. n.* To grow, to increase, to augment; to abound, to superabound, to overflow; to be redundant; to overcome, to surpass, to exceed, to excel, to predominate, to prevail; to remain.

Առաւելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Growth, increase, addition, augmentation, redundancy, superabundance, superfluity, exuberance, diffusion, transcendency; enhancement of price; excess; prerogative, distinction, superiority.

Առաւիր, *adv.* In vain.

Առաւոյտ or **Առաւոյտ** (ուտի, ուտեաւ) *s.* Clover; lucerne, sainfoin, quadrifolium.

Առաւուշտ, *s. ind.* Bladder.

Առաւօտ (ու, ւս) *s.* Morning. **Բուն վաղագակ** or **ոգեղին առաւօտ**, forenoon. **Ընդ առաւօտն** or **ընդ առաւօտս**, the morning. **Ընդ առաւօտս ընդ առաւօտս**, every morning. **Յառնել ընդ առաւօտն** or **վաղքաղ ընդ առաւօտն**, **առաւօտ առնել**, to rise early or betimes.

Առաւօտեան, *adj. ind.* Morning; that rises early. **Առաւօտեան ժամիք-դութիւն**, matins.

Առաւօտել (եմ, եցի) *v. n.* To rise early or betimes in the morning.

Առաւօտին, *adj. ind.* See **Առաւօտեան**:

Առաւօտուց, *adv.* Very early in the morning.

Առաքական (ի, աւ) *adj.* See Քա-ջառական or Գործական:

Առաքեալ (ելոյ, ելով) *adj.* and *s.* Envoy, messenger; Apostle; emissary; missionary.

Առաքել (եմ, եցի) *v. a.* To send, to dispatch, to expedite. Ընդդէն առա-քել, to send back, to return.

Առաքելաբար, *adv.* Apostolically.

Առաքելագիտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That is known by an Apostle; who has known an Apostle.

Առաքելագործ (ի, աւ) *adj.* Who does or lives after the manner of the Apostles. Առաքելագործ մատեան, the Acts of the Apostles.

Առաքելախօս (ի, աւ) *adj.* That is said or spoken like an Apostle.

Առաքելական (ի, աւ) *adj.* Apostolick.

Առաքելածանօթ, *adj. ind.* Who has known the Apostles.

Առաքելակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion of the Apostles.

Առաքելանշան, *adj. ind.* Who has the sign of the Apostles; who performs miracles like the Apostles.

Առաքելառուեր, *adj. ind.* That is given or celebrated by the Apostles.

Առաքելաշնորհ, *adj. ind.* Who has the gifts of the Apostles.

Առաքելապետ (ի, աւ) *s.* Chief of the Apostles.

Առաքելաստանգ, *adj. ind.* That is founded or transmitted by the Apostles, apostolick.

Առաքելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mission; apostleship.

Առաքելուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Woman who fills the office of an Apostle.

Առաքելօրէն, *adv.* After the man-ner of the Apostles, apostolically.

Առաքինաբար, *adv.* Virtuously; brave-ly, courageously.

Առաքինագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More or very virtuous; very courageous.

Առաքինագործ (ի, աւ) *adj.* Who acts virtuously or bravely; virtuous; cou-rageous.

Առաքինազարդ, *adj. ind.* Adorned with virtues, virtuous.

Առաքինակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Companion of virtue or bravery.

Առաքինանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To labour, to strive, to take pains, to have or show bravery; to be virtuous.

Առաքինաքան, *adj. ind.* Virtuous, brave.

Առաքինասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Who loves virtue or bravery, virtuous.

Առաքինարան (ի, աւ) *s.* Place for the practise of virtue or bravery.

Առաքինաւէտ, *adj. ind.* Full of vir-tue or valour.

Առաքինի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Va-liant, courageous; virtuous, honest.

Առաքինութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Valour, bravery; virtue, probity; goodness; politicks, government; conduct, behaviour.

Առաքինուսոյց, *adj. ind.* Who teaches virtue; who is taught by virtue, vir-tuous.

Առաքինօրէն, *adv.* See Առաքինաբար:

Առաքումն (քման, քմամբ) *s.* Mis-sion, emission.

Առքայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պակաս:

Առթնակեցուցանել See Բանակե-ցուցանել:

Առբերել (եմ, բերի) *v. a.* To bring, to carry.

Առգին, *s. ind.* Price, pay.

Առդնել (եմ, եցի) *v. a.* To pro-pose, to set over; to put, to insert; to suppose, to believe.

Առեղծանել (եմ, եցի) *v. a.* To undo; to untie, to dissolve, to break, to ruin; to explain.

Առեղծանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Dissolvible; explicable; that dissolves; that explains.

Առեղծուած (ւոյ, ով) *s.* Dissolu-tion, separation; enigma, proverb.

Առեւտր, *adv.* There, in that very place, in the same place; immediately, forthwith, directly, presently, instantly.

Առ երբ, *adv.* When, until when?

Առ երեկս, *adv.* Towards the evening.

Առ երեսս, *adv.* Apparently, exter-nally, outwardly, speciously.

Առեւանգ or Առեւանգ (ի, աւ) *s.* Gallant, lover; gallantry, amour, court-ship. Առեւանգ առնել or գնալ ընդ-սյտեաւ, to have some intrigue or love-affair, to coquet.

Առեւտուր, *s. ind.* See Առեւտր:

Առեւտր, *s. ind.* Booty, pillage, plunder, sacking of a town.

Առեղնոյ: Առեղնոյ առնել, to take away, to carry off.

Առէջ or **Առէջ** (*առջոյ, առջով*) *s.* Chain (threads stretched lengthwise on a weaver's loom.)

Առընդունիլ (*իմ, առընկալայ*) *v.a.* To receive, to take, to admit, to welcome, to embrace.

Առընթեր, *pre.* and *adv.* Near, next, close, contiguous, nigh, beside. *Նստիլ առընթեր ումեք*, to sit near some one. *Դիտել առընթեր*, to observe closely. *Բազմեալ էր առընթեր ինձ*, he was seated near me. *Կալ ի սպասու առընթեր ումեք*, to serve some one. *Եւսաիլ առընթեր ումեք*, to place one's self near some one or at the side of some one. *Գայ առընթեր*, he comes near. *Տուն նորա է առընթեր իմոյմ*, his house is close to mine. *Լինիլ առընթեր*, to be near or close. *Բնակիլ* or *ազանիլ նա առընթեր այն ինչ պալատի*, he lodges quite close to such a palace. *Առընթեր կալ*, to attend, to be present, to wait. *Առընթեր դնել*, to put, to place near, to join.

Առընթերակայ (*ի, իս*) *adj.* and *s.* Assistant.

Առընթերակից, *adj. ind.* See **Առընթերակայ**:

Առընկենուլ (*ում, կեցի*) *v.a.* To throw, to push; to despise, to abandon.

Առթագուցանիլ See **Թագուցանիլ**:

Առթական (*ի, ս*) *adj.* Occasional, incidental.

Առթիլ (*իմ, եցի*) *v. a.* To occasion, to cause, to produce, to engender.

Առթիք (*ի, ս*) *s.* (a Greek word) Artery: See **Երակ**, **Շնչերակ**:

Առժամագիւտ, *adj. ind.* See **Առժամանակեայ**:

Առժամայն, *adj. ind.* Recent, new; temporal, temporary, provisional.

Առժամայն, *adv.* Presently, immediately; soon, forthwith, directly, sudden, suddenly.

Առժամայս, *adv.* At present, now; for the present.

Առժամայք (*մայց*) *s. pl.* The present world, things temporal; the moderns.

Առժամանակ *մի*, *adv.* Some time, for some time, provisionally.

Առժամանակն, *adv.* At the same time; now, at this moment.

Առժամանակեայ (*կեի, կեիս*) *adj.* Temporal, perishable; provisional.

Առժամեայ, *adj. ind.* See **Առժամանակեայ**:

Առժամեան, *adj. ind.* See **Առժամանակեայ**:

Առժամ մի, *adv.* See **Առժամանակ մի**:

Առ Ժամն, *adv.* See **Առժամանակն**:

Առ Ժամս, *adv.* See **Առժամայս**:

Առ ի, *pre.* To; from; for; by; towards, with respect to; in order to. **Առ ի նոսա**, to them. **Առ ի մեզ**, from us. **Առ ի սրբել** or **առ ի սրբելոյ**, in order to purify. **Առ ի յիշատակ** or **առ ի յիշատակի**, for the memory, for the remembrance, to commemorate. **Առ ի չգոյէ**, not having, because he had not. **Առ ի մահ վիրաւորեալ**, wounded to death or mortally wounded. **Առ ի մահ մեղանչել**, to commit a deadly sin. **Առ ի հօրէ**, from the father; paternal. **Առ ի չգիտելոյ**, ignorantly. **Առ ի զարդ**, ornamental, by way of ornament.

Առիգած (*ի, իս*) *s.* Apron.

Առիթ (*ոիթի, ոիթիս*) *s.* Occasion, opportunity, occurrence; subject, cause, matter, motive, convenience, conjuncture, object.

Առ ի թաւալ See **Թաւալ**:

Առ ի կողմեալ, *adj. ind.* See **Առ ի կողմն**:

Առ ի կողմն, *adj. ind.* and *adv.* Oblique, aslope, aslant; obliquely, slopingly, laterally.

Առ ինչ, *adv.* Why? for what cause or reason?

Առ ի յետոյք, *s. pl.* Backpart; things past.

Առ ի ներքոյ, *pre.* Under.

Առ ինչ, *adv.* How? why? for what cause?

Առինչ (*ոնչի, ոնչիս*) *s.* See **Առնչութիւն**:

Առինչական (*ի, ս*) *adj.* See **Առնչական**:

Առ ի չեզ, *adj. ind.* and *adv.* See **Առ ի կողմն**:

Առիլուցանիլ See **Իլուցանիլ**:

Առիւծ (*ոյ, ոյ*) *s.* Lion. *Մատակ առիւծ*, lioness. *Կորիւն առիւծու*, young lion, lion's whelp.

Առիւծաբար, *adv.* Lionlike.

Առիւծակատիկ (*ակի, ակաս*) *s.* Lion that resembles an ape.

Առիւծակորիւն (*ի, իս*) *s.* Young lion.

Առիւծանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To become like a lion.

Ա Ր Ն

Առիւծաշուն (շան , շամբ) *s.* Lion which resembles a dog .

Առիւծացուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To make to become like a lion .

Առիւծենի (նոյ , նեաւ) *s.* Skin of a lion .

Առիւծոսկր (կոր , կրբ) *s.* Bone of a lion .

Առ՝ի քթթել ական , *adv.* See **քթթել** :

Առլեզ See **Յարալեզ** :

Առլի, *adj. ind.* Full, replete .

Առխայթել See **Խայթել** :

Առխաբխաբ , *adv.* Gropingly .

Առխթել See **Խթել** :

Առծռնկուքթիւն (թեան , թեամբ) *s.* Condition of one who has an aquiline nose .

Առծռնկն (ռնկան , ռնկամբ) *adj.* That has an aquiline nose .

Առկախեալ (եղոյ , եղով) *adj.* Pendulous, declivous .

Առկայանալ (աւ , յացայ) *v. n-p.* To settle, to fix, to determine .

Առկայել (եմ, եցի) *v. a.* To establish, to fix, to constitute .

Առկայծել (իմ , ծեցայ) *v. n-p.* To flame very little, to be nearly extinguished, to smoke .

Ա՛ր հասարակ (ի , աւ) *adj.* and *adv.* Common, general, universal : commonly, generally, universally , unreservedly .

Առհաւատեայ (էից , էից) *s.* Earnest money, pledge; essay .

Առձայնել (եմ, եցի) *v. a.* To call .

Առձայնութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Appeal, call, voice .

Առձեռն See **Առձեռնպատրաստ** :

Առձեռնպատրաստ , *adj. ind.* and *adv.* Prompt, ready; imminent, threatening ; evident , clear , manifest ; promptly, quickly . **Առձեռնպատրաստ դրամ** , ready money .

Առձակտիլ See **Ձակտիլ** :

Առձաւուցանել See **Ստուցանել** :

Ա՛ր մի նուագ , *adv.* Once, a single time, at once .

Առյապայ , *adv.* In future, henceforth .

Առյապայք (յից , յիւք) *s. pl.* See **Ապագայք** :

Առնաբար , adv. Manly, vigorously .

Առնագգեստ (ի , իս) *adj.* That wears a man's dress .

Առնաղէն, *adj. ind.* That is manly armed .

Ա Ր Ն 77

Առնակին (կնոջ , կանամբ) *adj.* Married woman .

Առնակնութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Condition of a married woman .

Առնամոլի See **Ապաւագիտ** :

Առնանոց (ի , աւ) *s.* Men's room or dwelling; man's privy member .

Առնապատկեր (ի , աւ) *s.* Figure or statue of a man .

Առնապկն See **Առնաբար** :

Առնացկ, *adj. ind.* Manly, masculine; masculine woman .

Առնել (եմ, արարի) *v. a.* To make, to do, to form, to produce, to compose, to fabrick, to operate, to act, to render, to commit, to effectuate, to perpetrate , to execute, to cause . **Առնել յոչնչէ** or **առնել** , to create . **Առնել վերստին** , to remake . **Կին առնել** , to marry .

Առնելի (լւոյ , լեաւ) *adj.* Feasible; making, maker .

Առնելութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Action, act, operation .

Առնէտ (նետի , նետաւ) *s.* Dormouse .

Առնի, *adj. ind.* Manly. **Առնի անդամ**, penis .

Առնուլ (ուս , առի) *v. a.* To receive, to take, to accept, to admit, to collect, to welcome; to reap, to derive, to gather; to have, to occupy; to take away, to carry off, to ravish, to rob. **Առնուլ վերստին** , to retake . **Առնուլ ապտակս**, to receive a box on the ear . **Առնուլ զատամունս** , to set the teeth on edge . **Առնուլ արմատ** , to take root . **Առնուլ զգրօնս** , to surround, to enclose . **Առնուլ երգս** , to sing . **Ի՛ մէջ առնուլ** , to encompass . **Խորհուրդ առնուլ** or **խորհուրդ ի՛ մէջ առնուլ** , to consult, to deliberate . **Ի՛ միտ առնուլ** , to conceive, to comprehend, to understand; to learn by heart . **Խումբ առնուլ** , to assemble . **Մեղս առնուլ** , to sin, to be culpable . **Ի՛ բաց առնուլ** , to substract, to take away; to remove . **Սուգ առնուլ** , to mourn, to be afflicted . **Առիթ առնուլ** , to take the opportunity , to profit by it . **Առնուլ ընդ կատակս** , to take a thing in jest . **Կասկած առնուլ** , to suspect . **Առնուլ ի կին** or **ի կնութիւն** , to marry . **Առնուլ ողջոյն հրաժարական**, to take leave of, to bid adieu to . **Առնուլ օրինակ** , to take example . **Շունչ առնուլ** , to breathe . **Զէն առնուլ** , to take arms ,

to arm one's self. Մարմին առնուլ, to incarnate, to be incarnate. Ծագումն առնուլ, to take birth, to shoot out.

Առնչական (ի, աւ) *adj.* Relative, respective; correlative.

Առնչակից (կցի, կցաւ) *adj.* Correlative.

Առնչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Relation, affinity; correlativeness.

Առ շէղ, *adj. ind.* and *adv.* See Առ ի շէղ:

Առշէղապէս, *adv.* See Առ ի շէղ:

Առշէղիլ See Շէղիլ:

Առոգանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To sprinkle one's self, to wet one's self.

Առոգանել (եմ, եցի) *v. a.* To pronounce words regularly; to sprinkle, to wet.

Առոգանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prosody; pronunciation.

Առոգել (եմ, եցի) *v. a.* See Առոգանել:

Առոգութիւն See Առոգութիւն:

Առողջ (ի, աւ or իւ) *adj.* Healthy; alive, vivacious; salubrious, wholesome; valid, entire, complete, perfect.

Առողջագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Very or more wholesome.

Առողջամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Who is in his senses, whose judgement is sound; lively.

Առողջանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be cured, to heal, to recover health.

Առողջացեալ (եալ, եալք) *adj.* Cured. Ծորոգ առողջացեալ, convalescent.

Առողջարար (ի, աւ) *adj.* Healthy, salubrious, salutary.

Առողջացուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To cure, to heal, to restore to health or to life, to resuscitate. Առողջացուցանել զինա, to undeceive.

Առողջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Health, life; salubrity, healthfulness; cure, recovery of health. Յառողջութիւն ձեր, to your health.

Առոյգ (ոյգի, ուգաւ) *adj.* Young, blithe, lively, gay, brisk.

Առոյգաթարձ, *adj. ind.* Whose haunches are young, that has firm hips.

Առոյգանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To grow young, to become young again.

Առոյգանձն, *adj. ind.* Young, a young person.

Առոյգացուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To make young, to make look younger.

Առոյգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Youth, growing young again; prime of life, vigour.

Առոչգի, *adv.* Privately, apart, separately.

Առու (ի, աւ) *s.* Trench, channel; brook, small stream of water. Հեղուլ յաչաց զառուս արտասուաց, to shed tears profusely.

Առուակարկաչ, *adj. ind.* That runs like a rivulet with a great noise.

Առուակիք (միջի, միջաւ) *s.* Trench, channel, ditch.

Առուգանալ See Առոյգանալ:

Առուգութիւն See Առոյգութիւն:

Առուզեկան (ի, աւ) *adj.* Transient, transitory.

Առումն (ման, ամամբ) *s.* The act of taking, reception, capture, possession; acceptation, sense, signification; assumption (in logick); lemma; receipt.

Առունկնդատու, *adj. ind.* Whisperer; informer, accuser, denunciator.

Առուոյտ See Առաւոտ:

Առպատրաստ, *adj. ind.* Prompt, prepared. Առ պատրաստ լինել, to be prompt, to prepare one's self.

Առպարանոցել (եմ, եցի) *v. n.* To reach the neck; to be as high as the neck.

Առ սակաւ մի, *adv.* In a short time, by and by.

Առ սակաւ սակաւ, *adv.* By degrees, insensibly, by little and little.

Առ սաորեաւ See Առ սաորև:

Առ սաորև, *adv.* and *s.* Underneath, below; bottom, lower part of a thing.

Առ վաղիւ, *adv.* Tomorrow, till tomorrow.

Առ վայր մի, *adv.* A little, a moment.

Առանիլ See Տանիլ:

Առ տեղի, *adv.* and *adj. ind.* At home, at one's house: domestick, belonging to the house; familiar.

Առ փոքր մի or առ փոքր մի ինչ, *adv.* See Առ սակաւ մի:

Առ փոքր փոքր, *adv.* See Առ սակաւ սակաւ:

Առք (ոից, ոիւք) *s. pl.* Action, act, deed, work; acceptance, reception, receipt.

Աւօրեայ (բնի, բնիս) *adj.* Diurnal; ephemeral; daily; inconstant, uncertain, temporal, perishable.

Աւօրեական (ի, աւ) *adj.* Daily, every day.

Ասօրին, *adv.* Immediately, directly, forthwith, soon, presently.

Ասացուած See **Ասացուածք**:

Ասացուածք (*ծոց, ծովք*) *s. pl.* Saying, word, term, expression; proverb; dictate, recital.

Ասգաստին See **Աստատին**:

Ասեղն (*սղան, սղամբ*) *s.* Needle.

Ասել (*եմ, ասացի*) *v.a.* To say, to express, to speak, to relate, to recite, to tell, to recount, to declare, to pronounce, to utter, to dictate. **Ասել յառաջագոյն**, to foretell. **Ասել վերստին**, to repeat.

Ասիգ (Hebrew word). See **Աստղել**:

Ասկն (*կին, կամբ*) *s.* See **Սէր**.

Ասկորգիան (*ի, աւ.*) *s.* (Greek word). Wild garlick.

Ասղանագործ (*ի, աւ.*) *s.* and *adj.* Embroiderer; embroidered. **Ասղանագործք**, embroidery; lace; vellum lace.

Ասղանագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To embroider; to purfle.

Ասղանագործութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Embroidery.

Ասղանի (*հնոյ, նեաւ.*) *s.* Needleful, thread, string. **Անցուցանել զասղանին ընդ ծակ ասղան**, to thread a needle.

Ասղանոց (*ի, աւ.*) *s.* Needle-case.

Ասղնագործ (*ի, աւ.*) *s.* Needle maker.

Ասղնածեծ, *adj. ind.* Marked or punctured with a needle.

Ասղնավաճառ (*ի, աւ.*) *s.* Seller of needles.

Ասղնեգործ See **Ասղանագործ**:

Ասղնեգործութիւն See **Ասղանագործութիւն**:

Ասուեայ (*ւեի, ւեին*) *adj.* and *s.* See **Ասուի**:

Ասուեգործ (*ի, աւ.*) *s.* Draper, clothier.

Ասուեգործութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Cloth-trade.

Ասուի (*ւոյ, ւով*) *adj.* and *s.* Woollen; blanket; cloth, stuff. **Ասուիք** or **ասուեղիք**, drapery.

Ասուն (*սնոյ, սնով*) *adj.* That is endowed with the faculty of speaking, reasonable, gifted with reason.

Ասուպ (*սպի, սպաւ*) *s.* Shooting star.

Ասպազէն (*զինի, զինաւ*) *s.* Iron armour, horse armour, trooper, horseman.

Ասպականասպատ, *s. ind.* Hound.

Ասպականի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Huntsman.

Ասպահապետ See **Սպարապետ**:

Ասպանդակ (*ի, աւ.*) *s.* Stirrup. **Փոկ ասպանդակին**, stirrup-strap.

Ասպանջական See **Աստղջական**:

Ասպանջականութիւն See **Աստղջականութիւն**:

Ասպատալար See **Սպատալար**:

Ասպատան (*ի, աւ.*) *s.* Stable, stabling; drove of horses, horses.

Ասպատանեկի, *adj. ind.* Brought up in a stable (horse).

Ասպատակ (*ի, աւ.*) *s.* Straggler, marauder; inroad, incursion. **Ասպատակ ծովու.**, corsair, pirate, sea-robber. **Ասպատակ ասլ, դնել** or **սփռել**, to go marauding, to infest.

Ասպատակաւոր (*ի, աւ.*) *s.* and *adj.* Marauder, freebooter, straggler; corsair, sea-robber.

Ասպատակել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To go marauding, to go plundering, to plunder, to infest. **Ասպատակել ի ծովու.**, to scour the sea, to rob at sea.

Ասպատակիչ (*կչի, կչաւ*) *adj.* See **Ասպատակաւոր**:

Ասպատակութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Cruise, excursion, incursion, descent, irruption, marauding, plundering. **Ասպատակութիւն ի ծովու.**, piracy.

Ասպար (*ի, աւ.*) *s.* Shield, buckler.

Ասպարաբեկ (*ի, աւ.*) *s.* Fragment of a shield.

Ասպարապետ See **Սպարապետ**:

Ասպարապետութիւն See **Սպարապետութիւն**:

Ասպարափակ, *adj. ind.* Surrounded, protected by shields or bucklers.

Ասպարկել (*եմ, եցի*) *v. n.* To use a buckler.

Ասպարկէզ (*բիսի, բիսաւ.*) *s.* Career, course, horse-race; furlong; field, place. **Ասպարկէզ ըմբշամարտութեան**, wrestling place.

Ասպարընկէց (*կեցի, կեցաւ.*) *adj.* Who throws away, who abandons his shield or buckler.

Ասպարիզաձեմ, *adj. ind.* That walks in the lists.

Ասպարիզել or **Ասպարեակել** (*եմ, եցի*) *v. n.* To run in the race.

Ասպետ (*ի, աւ.*) *s.* Equerry, knight, squire, cavalier.

Ասպետութիւն (*Թեան, Թեամբ*)

s. Knighthood, dignity of a knight.

Ասպիզէն See **Ասպազէն**:

Ասպնջական (*ի, աւ*) *s.* Receptacle, dwelling, inn, shelter; hospitable, who willingly shelters strangers.

Ասպնջականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Reception; hospitality; lodging.

Ասպուզան (*ի, աւ*) *s.* Species of flower.

Աստ, *adv.* Here, in this place. **Աստ է**, he is here. **Ի քաղաքի աստ**, in this town. **Աստ և անդ**, here and there, this way, that way.

Աստակոս (*ի, աւ*) *s.* Lobster.

Աստանդական (*ի, աւ*) *adj.* Wandering, vagrant, vagabond. **Աստանդական ընել**, to wander, to rove, to ramble.

Աստանդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To lead about, to lead up and down, to walk about.

Աստանդել (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To rove, to ramble, to wander.

Աստանդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Evagation.

Աստանօր, *adv.* Here, in this place.

Աստառ (*ի, աւ*) *s.* Lining.

Աստեղագէտ (*ի, իւ*) *s.* Astronomer; astrologer.

Աստեղագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Astronomy; astrology.

Աստեղաբաշխ (*ի, իւ*) *s.* Astronomer.

Աստեղաբաշխական (*ի, աւ*) *adj.* Astronomical.

Աստեղաբաշխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Astronomy.

Աստեղագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *s.* Astrologer; observer of the stars.

Աստեղագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Astrology; knowledge of the stars.

Աստեղազարդ, *adj. ind.* Starry.

Աստեղազարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To decorate with stars, to stud with stars.

Աստեղալից or **Աստեղալից**, *adj. ind.* Full of stars, starry.

Աստեղանիշ, *adj.* and *s. ind.* Star-like, that has the shape or form of a star; asterisk.

Աստեղաոուն (*ան, ամբ*) *s.* Orb or circle of a star.

Աստէղ See **Հաստէղ**:

Աստուած, *adj. ind.* Sure, infallible, constant.

Աստի, *adv.* Here; hence.

Աստի, *adv.* and *adj. ind.* Hence, thence; here; this, present. **Գնացուք աստի**, come let us go hence. **Աստի սկսանի Թագաւորութիւն Աշակայ**, here begins the reign of Arsaces. **Աստի առ յապայ**, henceforward. **Ի մարդոյ աստի**, from this man. **Ի տանէ աստի**, from this house. **Աստի կեանք**, this life, the present life. **Աստի և անտի**, here and there, on each side.

Աստիճան (*ի, աւ*) *s.* Stair, step; pace; staircase; steps; gradation; graduation; story; degree, dignity, character, class, condition, honour, place, quality, rank. **Աստիճան եկեղեցական**, holy orders. **Հասել ընդ աստիճանս ի վայր**, to run down stairs. **Տալ աստիճան** or **բաժանել յաստիճանս**, to graduate.

Աստիճանական (*ի, աւ*) *adj.* Gradual.

Աստիճանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Graduated, gradual.

Աստիճանել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To graduate; to ascend gradually, to go by degrees.

Աստիք (*տեաց, տեաք*) *s. pl.* Present life, world; temporal things; age; state.

Աստղ (*տեղ, տեղք*) *s.* Star.

Աստղաբաշխ See **Աստեղաբաշխ**:

Աստղաբաշխութիւն See **Աստեղաբաշխութիւն**:

Աստղագէտ See **Աստեղագէտ**:

Աստղագուշակ, *adj. ind.* That is announced by a star; prognosticator.

Աստղագուշակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prognostick.

Աստղագիտակն (*կան, կամբ*) *s.* Astrolabe.

Աստղալից, *adj. ind.* Starry, studded with stars.

Աստղակերպ (*ի, իւ*) *adj.* That has the form of a star.

Աստղահմայ (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Astrologer.

Աստղահմայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Judicial astrology.

Աստղանման, *adj. ind.* See **Աստղակերպ**:

Աստղանշան (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* See **Աստեղանիշ**:

Աստղավար, *adj. ind.* Studded with stars, starry; that governs the stars.

Աստղաստեաղ, *adj. ind.* See **Աստղակերպ**:

Աստղիկ (ղկան, ղկամբ) *s.f.* Astraea; Venus, goddess of love.

Աստղիկան, *adj.* and *s.ind.* Venereal.

Աստղտաբան or Աստուդան (ի, աւ) *s.* Astrolabe.

Աստուած (ածոյ, ածով) *s.* God, Heaven; divinity.

Աստուածք (ածոց or ծոց, ածովք or ծովք) *s. pl.* Heathen Gods, false Gods, idols.

Աստուածաբաղդ, *adj. ind.* Inspired by God.

Աստուածաբան (ի, իւ) *s.* Theologian, who discourses of God.

Աստուածաբանական, *adj. ind.* See Աստուածաբան:

Աստուածաբանական (ի, աւ) *adj.* Theological.

Աստուածաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To discourse or speak of God.

Աստուածաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Theology. Աստուածաբանութիւն հեթանոսաց, mythology.

Աստուածաբանօրէն, *adv.* Theologically.

Աստուածաբաշխ, *adj. ind.* Distributed by God, who administers the Sacrament of Eucharist.

Աստուածաբար, *adv.* Godlike, divinely.

Աստուածաբերբեալ, *adj. ind.* Declared by God.

Աստուածաբեր, *adj. ind.* That brings or causes God to descend.

Աստուածաբնակ, *adj. ind.* Where God dwells.

Աստուածաբոյլ, *adj. ind.* See Աստուածախումբ:

Աստուածաբուղէս, *adj. ind.* Produced by God.

Աստուածաբոյս, *adj. ind.* That partakes of the nature of God, that belongs to God, divine.

Աստուածագէտ, *adj. ind.* Who has the knowledge of God.

Աստուածագիծ, *adj. ind.* See Աստուածագիր:

Աստուածագիր, *adj. ind.* That is written or engraved by God.

Աստուածագնաց, *adj. ind.* Who walks in the ways of God.

Աստուածագործ, *adj. ind.* That is made by God; that consecrates, that causes God to descend; divine, sacred.

Աստուածագործել (եմ, եցի) *v. a.* To render godlike, to make like unto God; to consecrate.

Աստուածագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Resemblance, conformity with God; consecration.

Աստուածագութ, *adj. ind.* Who is inclined to pity, who is divinely merciful.

Աստուածագուսան (ի, իւ) *s.* Deist.

Աստուածագուսանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deism.

Աստուածադիր, *adj. ind.* That is established or ordained by God.

Աստուածադրոշմ, *adj. ind.* That is imprinted or marked by God.

Աստուածական (ի, իւ) *adj.* Divine.

Աստուածակերտ, *adj. ind.* That is adorned by God or with the grace of God.

Աստուածազարդեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See Աստուածակերտ:

Աստուածազգեաց (գեցի, գեցիւ) *adj.* That bears God or Christ; carried by God or Christ.

Աստուածազգեաւ (ի, իւ) *adj.* That bears God or Christ.

Աստուածազգեցիկ, *adj. ind.* Inspired of God; enthusiast.

Աստուածազգեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inspiration of God; enthusiasm.

Աստուածազոյգ, *adj. ind.* That is joined by God.

Աստուածազօր, *adj. ind.* Who is strengthened by God; who has divine strength.

Աստուածախառն, *adj. ind.* Who is united to God.

Աստուածախումբ, *adj. ind.* That is brought together by the inspiration of God.

Աստուածախրատ (ի, իւ) *adj.* Who is instructed by God.

Աստուածախօս (ի, աւ) *adj.* Who speaks of God; that is declared by God.

Աստուածախօսել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To speak, to discourse of God or with God; to talk divinely.

Աստուածախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discourse of God or with God; theology.

Աստուածածագ, *adj. ind.* Produced by, born of or proceeding from God.

Աստուածածաղիկ, *adj. ind.* Having divine flowers; made to bloom by God.

Աստուածածան, *adj. ind.* Who has the knowledge of God.

Աստուածածանութիւն (թեան,

(Թեամբ) *s.* Knowledge of God.

Աստուածածանօթ, *adj. ind.* See **Աստուածածան**:

Աստուածածանօթութիւն See **Աստուածածանութիւն**:

Աստուածածին (ծնի, ծնիս) *adj.* and *s.* Mother of God, Virgin Mary.

Աստուածակազմ, *adj. ind.* Constructed or made by God.

Աստուածակամ, *adj. ind.* Willed by God, agreeable to God.

Աստուածական (ի, ս) *adj.* Divine.

Աստուածակառք, *s. pl. ind.* Chariot of God.

Աստուածակարգ, *adj. ind.* Ordained or established by God.

Աստուածակեաց, *adj. ind.* Who lives with God or according to the will of God.

Աստուածակերպ (ի, իս) *adj.* God-like, in the form of God, divinely.

Աստուածակերտ, *adj. ind.* Made or built by God.

Աստուածակիր, *adj. ind.* That bears God or Christ.

Աստուածակից, *adj. ind.* That participates in the divine nature or grace.

Աստուածակոխ, *adj. ind.* Where God has walked or placed his foot.

Աստուածակողմն (զման, զմամբ) *s.* Side or part of God.

Աստուածակոյս, *adj. ind.* See **Աստուածակոյս կողմն**:

Աստուածակոյս կողմն (զման, զմամբ) *s.* See **Աստուածակողմն**:

Աստուածակոչ, *adj. ind.* Called by God; where God was invited.

Աստուածակրօն (ի, իս) *adj.* Pious, religious, agreeable to the command of God, divine, sacred, celestial.

Աստուածահաճոյ, *adj. ind.* That is agreeable to or pleases God.

Աստուածահայր (հօր, հարբ) *s.* Father of God or Christ (St. Joseph).

Աստուածահաշտ, *adj. ind.* That calms or appeases the anger of God.

Աստուածահաստատ, *adj. ind.* That is established by God.

Աստուածահար, *adj. ind.* That is chastised or punished by God.

Աստուածահրաման, *adj. ind.* That is ordained or commanded by God.

Աստուածահրաշ, *adj. ind.* That is done by a miracle or divinely.

Աստուածահրաւէր, *adj. ind.* That is invited or called by God.

Աստուածահրով, *adj. ind.* That is given by God.

Աստուածաձառ (ի, իս) *adj.* That is declared by God; who discourses of God.

Աստուածամայր (մօր, մարբ) *s.* Mother of God, Virgin Mary.

Աստուածամարդ (այ, ավ) *s.* God and man conjointly.

Աստուածամարտ (ի, իս) *adj.* That wars against Heaven, that is repugnant to God. **Յաստուածամարտ մտանել**, to declare against Heaven.

Աստուածամերձ, *adj. ind.* That is near God.

Աստուածամոռաց, *adj. ind.* Who has forgotten God.

Աստուածամուխ, *adj. ind.* Who is profoundly learned or versed in divine things; who is familiar with God; hardened by God.

Աստուածամուտ, *adj. ind.* Where God enters or dwells.

Աստուածայաղթ, *adj. ind.* Who has overcome by God or divinely.

Աստուածայայտնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Manifestation of God, epiphany.

Աստուածայնաբար, *adv.* Divinely.

Աստուածայնապէս, *adv.* Divinely.

Աստուածային (այնոյ, այնով) *adj.* Divine, belonging to God; sacred, pious.

Աստուածայնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* State of a divine or sacred thing.

Աստուածայրական (ի, ս) *adj.* Divine and human conjointly.

Աստուածանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To make one's self God; to become God; to unite one's self, to join one's self to God; to resemble God.

Աստուածանեղկ, *adj. ind.* That is dyed with the blood of God.

Աստուածանիստ, *adj. ind.* Where God rests.

Աստուածանման, *adj. ind.* That resembles God, godlike.

Աստուածաշէն, *adj. ind.* That is built by God.

Աստուածաշնորհ, *adj. ind.* That is given by God; that is full of the grace of God.

Աստուածաշունչ (չնչի, չնչիս) *adj.* and *s.* That is inspired by God, divine, holy. **Աստուածաշունչ գիրք**,

աստք or *մատեան*, Bible, holy Scripture, holy epistles.

Աստուածաչարչար (*ի, իս*) *adj.* Who has caused God or our Saviour to suffer.

Աստուածաչարչարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Passions, sufferings of our Saviour.

Աստուածապահ, *adj. ind.* That is preserved or protected by God.

Աստուածապաշտ (*ի, իս*) *adj.* Who worships God, pious, religious, devout, spiritual.

Աստուածապատիւ, *adj. ind.* Who is honoured by God, who has divine honour.

Աստուածապատում, *adj. ind.* Who relates, who narrates, who speaks of God.

Աստուածապարգև, *adj. ind.* Given by God.

Աստուածապէս, *adv.* Divinely, Godlike.

Աստուածապսակ (*ի, ս*) *adj.* Crowned by God.

Աստուածառաք, *adj. ind.* Sent by God.

Աստուածասաստ, *adj. ind.* That is chastised by God; that comes of divine wrath.

Աստուածասէր (*սիրի, սիրաս*) *adj.* That loves God, pious.

Աստուածասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Love of God, piety, religion, devotion.

Աստուածանուեղ, *adj. ind.* That is cherished by God; that is brought up in the fear of God.

Աստուածասպան (*ի, իս*) *adj.* That has put God to death.

Աստուածասպանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Deicide.

Աստուածաստեղծ (*ի, իս*) *adj.* That is created by God or by the hand of God.

Աստուածապարծ, *adj. ind.* See **Աստուածահրաշ**.

Աստուածավաճառ (*ի, իս*) *adj.* That has sold or betrayed Jesus Christ.

Աստուածավայելուչ, *adj. ind.* That befits, that becomes God.

Աստուածատեաց (*ատեաց, ատեացս*) *adj.* That hates God.

Աստուածատես (*ի, ես*) *adj.* That has seen, that sees God.

Աստուածատեսակ, *adj. ind.* That resembles God, divine.

Աստուածատեսիլ, *adj. ind.* See **Աստուածատեսակ**.

Աստուածատեսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sight of God.

Աստուածատեցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hatred, aversion of God.

Աստուածատուն, *adj. ind.* Fixed or established by God.

Աստուածատուր (*տրոյ, տրով*) *adj.* and *s.* Given by God, infused: Deodatus (proper name).

Աստուածարար, *adj. ind.* That is made by God; that deifies.

Աստուածարեալ (*եալ, եալք*) *adj.* That is strengthened by God; that is the friend of God or familiar with God; divine, holy.

Աստուածացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make a God of (any thing); to deify, to admit into the number of Gods.

Աստուածացուցիչ (*չի, չուս*) *adj.* That makes a God of (any thing); that deifies.

Աստուածացուցանութիւն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Deification, apotheosis.

Աստուածատուած (*ի, իս*) *adj.* That is given, transmitted or taught by God.

Աստուածափախոյց, *adj. ind.* That drives away, that causes God to remove far off.

Աստուածափայլ, *adj. ind.* Bright, brilliant, that shines divinely.

Աստուածգիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Knowledge of God.

Աստուածեան, *adj.* and *s. ind.* Divine; Deist.

Աստուածեղէն (*ղինի, ղինւոյ*) *adj.* Divine, holy.

Աստուածընդդէմ, *adj. ind.* Repugnant to God.

Աստուածընկալ (*ի, իս*) *adj.* That has received God; that is received or accepted of God, that is agreeable to God.

Աստուածընտիր, *adj. ind.* Chosen of God.

Աստուածխրատ (*ի, իս*) *adj.* That has the wisdom of God, that is instructed by Heaven.

Աստուածիջակ, *adj. ind.* Where God descended.

Աստուածխոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Oracle: See **Աստուածախոսութիւն**.

Աստուածորդի (*դւոյ, դւով*) *s.* Son of God, Jesus Christ.

Աստուածութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Divinity; deity.

Աստուածուհի (*հւոյ*, *հւով*) *s. f.* Goddess.

Աստուածունակ, *adj. ind.* That has received or embraced God.

Աստուածուսոյց, *adj. ind.* That is instructed by God.

Աստուածուստ or **յԱստուածուստ**, *adv.* Heavenly, by God, of God, divinely.

Աստուածուրաց (*ի*, *ից*) *adj.* and *s.* Atheist; apostate.

Աստուածպաշտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Piety, religion, love or worship of God.

Աստուածպետական (*ի*, *աւ*) *adj.* Theocratical; divine.

Աստուածպետութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Theocracy; divine majesty.

Աստուածսիրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Love of God.

Աստուածտեսութիւն See **Աստուածդատեսութիւն**:

Աստուածօրէն, *adv.* Divinely, in a divine manner.

Աստուծ, *adj. ind.* Sole, only, alone. **Աստուծ հաց**, bread only, without other food.

Աստուստ, *adv.* Hence, thence.

Աստահէն, *adv.* Hence; here; in this life.

Սպ (*սուր*, *սուս*) *s.* Fleece, wool.

Սպաթեր (*ի*, *աւ*) *adj.* Lanigerous.

Սպաթոյս, *adj. ind.* See **Սպաթեր**:

Սպագործ (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* Dealer in wool.

Սպագործութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Woolltrade.

Սպակից, *adj. ind.* Woolly.

Սպեայ (*բեի*, *բեիս*) *adj.* Lanigerous, woolly; that is made of wool, woollen.

Ստակ (*ի*, *աւ*) *adj.* Clever, capable: See **Յաստակ**:

Ստակել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To be capable, to be clever.

Ստաղ (*ի*, *իս*) *s.* Matter; timber, timber-work, carpentry.

Ստաղագործ (*ի*, *աւ*) *s.* Carpenter, joiner.

Ստաղագործութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Carpentry, joinery.

Ստաղավաճառ (*ի*, *աւ*) *s.* Seller of carpenter's work.

Ստամբոք, *adv.* With the teeth.

Ստամն (*ման*, *մամբ*) *s.* Tooth. **Պարք** or **շարք ստամնաց**, set of teeth, row of teeth. **Յերկնել ստամնս**, to indent. **Խոտոտել** or **փշրել զստամնս**, to break the teeth, to notch, to break off.

Ստամնաթափ, *adj. ind.* Toothless, that has lost some of the front-teeth.

Ստամնակապիճ (*պեի*, *պեաւ*) *s.* Socket of the teeth.

Ստամնահան (*ի*, *աւ*) *s.* Dentist: instrument used by dentists; pelican.

Ստամնաձև, *adj. ind.* Denticulated, notched, indented. **Ստամնաձև գործել**, to notch, to break a piece off.

Ստամնային (*այնոյ*, *այնով*) *adj.* Dental. **Ստամնային տառ** or **գիր**, dental letter.

Ստամնատու (*ի*, *աւ*) *adj.* That sets the teeth on edge, that causes a numbness in the teeth.

Ստամնատուութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Setting on edge, numbness of the teeth.

Ստամնուկեր, *adj. ind.* Bit or bitten.

Ստամնուկեր առնել, to bite, to wound with the teeth.

Ստամնում (*ի*, *իս*) *adj.* See **Ստամբ նաթափ**:

Ստամնայն See **Ստամբոք**:

Ստամնատար (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Ստամնաձև**:

Ստեան (*տեղի*, *տեղիս*) *s.* Tribunal, court, audience, auditory, assembly of judges, seat, bar; magistrate; ecclesiastical Court; senate.

Ստեղ (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To hate, to abhor, to detest; to become tired of, to take a dislike to.

Ստելի (*լւոյ*, *լեաւ*) *adj.* Hateful, odious; tiresome, disagreeable, unpleasant; that bears hatred, malevolent.

Ստելութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Hate, aversion, horrour, rancour, enmity, dislike.

Ստեղնաբան (*ի*, *իս*) *s.* Speaker, orator, declaimer.

Ստեղնաբանական (*ի*, *աւ*) *adj.* Oratorical, declamatory.

Ստեղնաբանել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To harangue, to speak in publick, to declaim.

Ստեղնաբանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Harangue, publick speech, oration, declamation.

Ստեղնադպիր (*պրի*, *պրաւ*) *s.* Chancellor.

Ստեղնախօս (*ի*, *աւ*) *s.* See **Ստեղնաբան**:

Աատնական (*ի, աւ*) *s.* Magistrate, senator.

Աատնականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Magistracy.

Աատնական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That belongs to courts of justice, judicial; publick, oratorical; orator, magistrate; judge; practitioner.

Աատնապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief-justice, judge: See **Աատնական**.

Աատնող (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Hateful, malevolent.

Աատկել See **Աատկել**.

Աատ (*ի, աւ*) *adj.* Full, fat, abundant, fertile.

Աատանալ (*ամ, քացայ*) *v. n-p.* To fill, to be full, fertile or fat.

Աատաւականել, *adj. ind.* That has the appearance of fertility or abundance.

Աատացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To fill, to make full or fat.

Աատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fulness, abundance, fertility.

Աատկեցի (*ցւոյ, ցւով*) *adj.* and *s.* Attic; polished.

Աատ See **Կրակ** and **Հուր**.

Աատագոյն, *adj. ind.* Red, of a fiery colour.

Աատաշէկ, *adj. ind.* Fiery, ardent, burning, red, inflamed.

Աատաշէկագոյն (*գունի, գունեաւ*) *adj. comp.* Very or more ardent, very hot.

Աատաշէկանալ See **Բաւաշէկանալ**.

Աատիշէկագոյն See **Աատաշէկագոյն**.

Աատճանակ (*ի, աւ*) *s.* Pistol.

Աատուշան (*ի, աւ*) *s.* Temple where the sacred fire is kept amongst the Persians.

Արագ (*ի, աւ*) *adj.* Quick, prompt, dexterous, nimble; rapid, swift; expeditious; frequent.

Արագ, *adv.* Quickly, promptly, adroitly, swiftly, speedily, rapidly, suddenly, soon.

Արագաբան (*ի, եաւ*) *adj.* That talks fluently, quickly.

Արագաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Quickness of speech, verbosity; facility of expression.

Արագագիր (*գրի, գրեաւ*) *adj.* That writes quick.

Արագագնաց, *adj. ind.* That walks or goes quick, swift, rapid.

Արագագոյն (*գունի, գունեաւ*) *adj. comp.* Very quick, quicker.

Արագաղ (*ի, եաւ*) *s.* Toil, net to catch animals: See **Ցանց** and **Վարտ**.

Արագաթեւ, *adj. ind.* That flies fast, winged, swift, rapid, nimble, prompt.

Արագաթող, *adj. ind.* That is easily pardoned, pardonable, venial.

Արագաթռիչ, *adj. ind.* See **Արագաթեւ**.

Արագալուր, *adj. ind.* That hears, that understands easily or readily; that has fine ears.

Արագախաղաց, *adj. ind.* That moves, that stirs quick.

Արագախամրուր, *adj. ind.* That fades, withers or dries soon.

Արագախօս (*ի, աւ*) *adj.* That speaks rapidly.

Արագախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Quickness, readiness of speech; facility of expression or of speaking.

Արագակատար, *adj. ind.* That is done, that is executed quickly, very soon, prompt.

Արագահաս (*ի, եաւ*) *adj.* That happens, that arrives or comes quickly.

Արագամահ, *adj. ind.* That is soon dead.

Արագամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Acute, ingenious, witty, clever.

Արագամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Acuteness, wittiness, quickness, ingenuity.

Արագայագ, *adj. ind.* That is soon satisfied, that is soon tired.

Արագաշարժ (*ի, եաւ*) *adj.* That moves quick, light, active, nimble, quick, dexterous.

Արագաշարժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Agility, lightness, quickness, dexterity; flexibility.

Արագավախճան, *adj. ind.* That is soon ended, that is soon dead.

Արագ արագ, *adv.* Very quickly, very soon.

Արագացուցանել See **Արագեցուցանել**.

Արագափոխ, *adj. ind.* That soon changes.

Արագաքայլ, *adj. ind.* That walks fast, quick, nimble.

Արագել (*եմ, եցի*) *v. n.* To hurry one's self, to hasten, to be diligent.

Արագեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To hasten, to press, to accelerate, to dispatch.

Արագընթաց (*ի, եաւ*) *adj.* Quick, swift.

Արագիլ (գից, գլոյ) *s.* Stork.

Արագուն, *adj. ind.* See **Արագաքայլ**:

Արագութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Celerity, velocity, acceleration, rapidity, nimbleness, swiftness, speed.

Արագուն, *adj. ind.* See **Արագ**:

Արալէզ See **Ցաւրալեզ**:

Արան (ոյ, ով) *s.* Ulcer, ulceration; cicatrice; spot, stain.

Արանգեմ (գիմի, գիմաւ) *adj.* Marked or pitted with the small pox.

Արածել (եմ, եցի) *v. a.* To graze, to pasture, to keep, to take care of. **Արածել զհոդմս**, to cherish vain hopes, to build castles in the air.

Արածիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To pasture, to feed.

Արական (ի, աւ) *adj.* Masculine, male.

Արականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Masculineness.

Արականք See **Ազականք**:

Արահետ, *adj. ind.* Publick. **Արահետ Ճանապարհ** or **պողոտայ**, road much frequented, thoroughfare.

Արահետել (եմ, եցի) *v. n.* To go along the high road.

Արամազդ (ոյ, աւ) *s.* Jupiter (heathen God).

Արամազդեայ (ղէի, ղէիւ) *adj.* Belonging to the nation of Aram, Armenian.

Արամբի (բւոյ, բեաւ) *adj. f.* Married woman.

Արամեան, *adj. ind.* Armenian, belonging to Aram. **Արամեան ազգ** or **ազն**, the Armenian nation, the Armenians.

Արամուր, *adj. ind.* Very strong.

Արասայ (ի, իւ) *adj.* Hard, strong.

Արատ (ոյ, ով) *s.* Spot, stain, blemish; vice, fault, defect; sign, natural mark; blot, disgrace. **Ցարատ հայիլ**, to regard amorously or indecently.

Արատաբար, *adj. ind.* See **Արատահայեաց**:

Արատահայեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That regards indecently or amorously, immodest.

Արատաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Արատահայեաց**:

Արատաւոր (ի, աւ) *adj.* Vitious, faulty.

Արատաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To spot, to stain, to soil, to spoil, to blot, to vitiate, to contaminate.

Արատաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To soil one's self, to spoil one's self.

Արատաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stain, contamination; vice, defect, imperfection; deficiency.

Արատել (եմ, եցի) *v. a.* See **Արատաւորել**:

Արար See **Արարք**:

Արարած (ոյ, ով) *s.* Creature, created being; creation; generation; work, deed, action.

Արարածապատում, *adj. ind.* Who relates, who writes the creation of the world.

Արարատեան, *adj. ind.* Of Ararat, belonging to the mountain or country of Ararat of Armenia, Armenian. **Արարատեան Թագաւորութիւն**, the kingdom of Armenia.

Արարիչ (չի, չւոյ) *s.* Creator; author.

Արարողապետ (ի, աւ) *s.* Master of the ceremonies.

Արարողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rite, ceremony. **Արարողութիւն սրբոյ պատարագի**, liturgy.

Արարուած (ոյ, ով) *s.* Action; work, deed.

Արարչագիր, *adj. ind.* Written by the hand or by the inspiration of the Creator.

Արարչագործ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Creator.

Արարչագործել (եմ, եցի) *v. a.* To create.

Արարչագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Creation, act of creating.

Արարչագիր, *adj. ind.* Established or ordained by the Creator.

Արարչական (ի, աւ) *adj.* That belongs to the Creator; that creates; efficient, plastick.

Արարչակերտ, *adj. ind.* That is made or constructed by the Creator.

Արարչակիր, *adj. ind.* That has carried the Creator.

Արարչակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Associate in the creation.

Արարչապետ (ի, աւ) *s.* Creator, author; architect.

Արարչաստեղծ, *adj. ind.* Created by God.

Արարչատես (ի, աւ) *adj.* That has seen the Creator; that is seen by the Creator.

Արարչաւիպ, *adj. ind.* That resem-

bles the Creator, that is made after the image of the Creator.

Ստեղծաւոր, *adj. ind.* That is given by the Creator.

Ստեղծաւորդ (*ի*, *իս*) *adj.* See **Ստեղծաւոր**:

Ստեղծչական (*կնիկ*, *կնիկս*) *adj.* That belongs to the Creator.

Ստեղծեալ, *adj. ind.* That has received or carried the Creator.

Ստեղծութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Creation, act of creating; action.

Ստեղծուած (*ոց*, *ովք*) *s. pl.* Act, action, fact, deed, work; production, creation. **Ստեղծուած եղելոյ**, exploit, achievement.

Ստղոյ (*ի*, *իս*) *s.* Sixth ancient month of the Armenians: See **Ամիս**:

Սպասնեակ (*եկի*, *եկաս*) *s.* Footman, groom, waiter; servant. **Սպասնեակք մոլորակի**, satellites (in astronomy).

Սպասնեկել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To serve.

Սպասնեկութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Service.

Սպրեալ (*ելոյ*, *ելով*) *adj.* Drunk, inebriated, intoxicated. **Գան սպրեալ**, whipped, beaten with a stick.

Սպրենալ (*ամ*, *ըեցայ*) *v. n.* To get drunk, to intoxicate, to drink to excess.

Սպրեցուցիչ (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Drunkenness, intoxication, inebriation; orgies.

Սպրեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To intoxicate, to inebriate; to soak, to make drink.

Սպրեցուցանող (*ի*, *աւ*) *adj.* That intoxicates; that soaks.

Սպրեցուցիչ (*ցչի*, *ցչաւ*) *adj.* See **Սպրեցուցանող**:

Սպրեցող (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* Drunkhard, drinker.

Սպրիճ (*չոի*, *չոիս*) *s.* Drunkhard, tippler, drinker.

Սպրչաւութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Drunkenness.

Սպրուած (*ըման*, *ըմամբ*) *s.* Act of drinking; drink, potation.

Սպրուհք, *s. pl. ind.* Puberty, age of puberty. **Ցասպրուս հասանել**, to attain the age of puberty, to grow. **Ցասպրուս հասեալ**, adult, pubescent, that has attained the age of puberty, marriageable.

Սպրուցանել (*եմ*, *ըուցի*) *v. t.* To give to drink, to soak; to water, to steep.

Սպրտհասանք (*նաց*, *նաք*) *s. pl.* See **Սպրտհասաւութիւն**:

Սպրտհասել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* and *a.* To have pity or compassion, to grieve, to console, to comfort; to conjure, to entreat, to demand, to intercede.

Սպրտհասաւութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Compassion, care; consolation, comfort; prayer, supplication, intercession.

Սպրդանակ (*ի*, *աւ*) *s.* Broth, gravy of meat. **Սպրդանակ ջրախառն**, slop.

Սպրդնգ (*ի*, *իս*) *s.* Matrix, womb, belly, bosom; abdomen. **Փակ** or **անցք սպրդնգի**, vagina.

Սպրդասէրք, *adj. ind.* See **Սպրդասաւոր**:

Սպրդասաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Fertile, fruitful, abundant, fecund.

Սպրդասաւորել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To fertilize, to make fruitful.

Սպրդասաւորութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Fertility, fecundity, abundance.

Սպրդասիք (*սեաց*, *սեաք*) *s. pl.* Fruit, production; benediction, grace, favour; effect, work.

Սպրդասս, *adj. ind.* See **Սպրդասաւոր**:

Սպրդաւանդ (*ի*, *իս*) *adj.* Fertile, fruitful.

Սպրդաւանդաբեր (*ի*, *աւ*) *adj.* Abundant, fertile.

Սպրդաւանդահոդ, *adj. ind.* Fertile, fat.

Սպրդաւանդապտուղ, *adj. ind.* Fertile, fruitful, abundant.

Սպրդաւանդութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Fertility, fecundity.

Սպրդաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Ցարգոյ**:

Սպրգել, *s. ind.* Hinderance, obstacle, opposition, impediment, embarrassment, difficulty, delay, obstruction; encumbrance; prohibition, forbiddance, inhibition, interdiction; arrest; detention, prison; contrary, opposing. **Սպրգել ի կեղեցական**, interdict. **Սպրգել առնել**, **արկանել** or **լինել**, to arrest, to hinder, to contradict, to oppose, to embarrass. **Ցարգել արկանել**, to arrest, to imprison, to immure, to encloister.

Սպրգելական (*ի*, *աւ*) *adj.* Encloistered, arrested, enclosed, detained, imprisoned.

Սպրգելան (*ի*, *աւ*) *s.* Arrest, detention, prison. **Դնել յարգելան**, to arrest, to imprison.

Ա֊րգելանոց (*ի, աւ*) *s.* Arrest, prison; cloister. **Ա֊րգելանոց ժանտախտի**, Lazaret, pesthouse, place where ships perform quarantine.

Ա֊րգելավանք (*նից, նաց*) *s. pl.* Cloister.

Ա֊րգելաբան (*ի, աւ*) *s.* See **Ա֊րգելանոց**:

Ա֊րգելել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ա֊րգելուլ**:

Ա֊րգելիչ (*լչի, լչաւ*) *adj.* Exclusive.

Ա֊րգելոց See **Ա֊րգելանոց**:

Ա֊րգելուլ (*ում, գելի*) *v. a.* To hinder, to obstruct, to arrest, to detain, to embarrass, to thwart, to entangle, to obviate, to exclude; to close, to shut, to enclose; to sequester, to hold, to imprison; to forbid, to interdict, to prohibit; to amuse, to occupy; to interrupt, to break off, to disturb.

Ա֊րգելումն (*ման, մամբ*) *s.* Forbiddance, prohibition, interdiction; retention, hinderance.

Ա֊րգղ (*ի, իւ*) *s.* (Hebrew word) Case or bag.

Ա֊րգոյ, *adj. ind.* Important, considerable; efficacious; working. **Ա֊րգոյ օր**, a working day. **Ա֊րգոյ աւուր**, belonging to working days; ferial. **Ա֊րգոյ աւուրք**, working days.

Ա֊րգոնաւտ, *adj. ind.* Argonautick.

Ա֊րգոսաւոյ See **Արգոսաւոյ**:

Ա֊րգ, *conj.* and *adv.* Now, accordingly; at present, now, presently, recently, lately. **Ա֊րգ իսկ**, just now, directly, newly, very lately.

Ա֊րգակ (*ի, աւ*) *adj.* Uniform, polished, even.

Ա֊րգար (*ոյ, ով*) *adj.* Just, upright, faithful, honest, loyal, well disposed, worthy, equitable, reasonable, legitimate.

Ա֊րգար, *adv.* Justly, equitably, truly.

Ա֊րգարարան (*ի, իւ*) *adj.* Veracious, just.

Ա֊րգարագնաց, *adj. ind.* Just, upright, honest, innocent.

Ա֊րգարագնայիկ, *adj. ind.* See **Ա֊րգարագնաց**:

Ա֊րգարադրօծ (*ի, աւ*) *adj.* Just, equitable, upright; justifying.

Ա֊րգարադրօծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To act justly, to live innocently; to justify.

Ա֊րգարադրօծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Justice, equity, integrity, probity; justification, act of justifying.

Ա֊րգարադատ (*ի, իւ*) *adj.* That judges equitably, just, equitable.

Ա֊րգարաչարք, *adj. ind.* That is justly tormented.

Ա֊րգարախորհ, *adj. ind.* That thinks justly, that is just, equitable in his judgement.

Ա֊րգարախորհուրդ, *adj. ind.* See **Ա֊րգարախորհ**:

Ա֊րգարախօս (*ի, աւ*) *adj.* Veracious.

Ա֊րգարակ, *adj. ind.* Just, equitable, upright, innocent.

Ա֊րգարակչիռ, *adj. ind.* Who weighs, who judges equitably, just, equitable.

Ա֊րգարակորով, *adj. ind.* Very just, upright, incorruptible.

Ա֊րգարակորովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Integrity, incorruptibility.

Ա֊րգարամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Innocent, just, honest.

Ա֊րգարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To justify one's self, to prove one's innocence; to be justified.

Ա֊րգարապէս, *adv.* Justly, equitably, deservedly, rightly, fitly, exactly.

Ա֊րգարասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves justice, just, upright, incorruptible.

Ա֊րգարավճիռ, *adj. ind.* That is sentenced or judged equitably; who sentences justly.

Ա֊րգարացի, *adj. ind.* and *adv.* Just, equitable, legitimate; justly, legitimately.

Ա֊րգարացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To justify, to declare innocent, to acquit, to excuse, to exculpate, to clear, to absolve, to save. **Ա֊րգարացուցանել զանձն**, to make excuses. **Ա֊րգարացուցանելի**, justification.

Ա֊րգարացուցիչ (*չի, չաւ*) *adj.* Justifying, justificative.

Ա֊րգարև, *adv.* Truly, in truth, certainly, surely, yes, yes truly, yes indeed, really, in fact, in earnest, undoubtedly, in conscience.

Ա֊րգարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Justice, equity, right, uprightness, loyalty, fidelity; rectitude, reason.

Ա֊րգեան, *adj. ind.* Present, modern.

Ա֊րգեօք, *adv.* Perhaps, never, if, not, still, even; certainly, undoubtedly, indeed. **Կամիք** or **կամիք արգեօք**, will you? **Ոչ կարեմ** or **ոչ կարեմ արգեօք**, I cannot. **Ա֊ինչափ խնամասուն է, որ.**

պիսի ոչ ոք արդեօք, he is as learned as any one. *Ես գիտեմ՝ արարիչ արդեօք, ես ոչ*, I know not whether I shall do it or not. *Հարցանէք, թէ արդեօք սիրեմ զնոս*, you ask if I love you. *Մի՛ արդեօք*, God forbid.

Արդէն, *adv.* Already, even now; before.

Արդի, *adj. ind.* **Ա**րդիք (*գեայ*) *pl.* Present, new, recent, modern. **Ա**րդի *ծնեալ*, newly born. *Ցարդիս ասեմ*, I say now or at present.

Արդիւն See **Ա**րդիւնք:

Արդիւնաբեր (*ի, ս*) *adj.* Meritorious, fruitful, useful, profitable.

Արդիւնագործ (*ի, ս*) *adj.* See **Ա**րդիւնաբեր:

Արդիւնական (*ի, ս*) *adj.* See **Ա**րդիւնաբեր:

Արդիւնականապ, *adj. ind.* See **Ա**րդիւնաբեր:

Արդիւնանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To be carried into effect, to produce some effect or fruit.

Արդիւնաշատ, *adj. ind.* See **Ա**րդիւնաբեր:

Արդիւնատու (*ի, ս*) *adj.* See **Ա**րդիւնաբեր:

Արդիւնաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fructify, to bear fruit, to make a favourable impression, to be advantageous.

Արդիւն *տարութիւն* (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Production, fruit, utility.

Արդիւնաւոր (*ի, ս*) *adj.* and *s.* Fruitful; husbandman.

Արդիւնաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Production; tillage, agriculture.

Արդիւնացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make useful or fruitful, to produce, to fructify; to effect, to execute, to complete.

Արդիւնաւոր (*ի, ս*) *adj.* Meritorious, useful, fruitful.

Արդիւնաւորել (*եմ, բերայ*) *v. n-p.* or *a.* To deserve, to merit; to be meritorious or fruitful.

Արդիւնաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Fecundity; fruit, utility.

Արդիւնք (*գեանց, գեամբք*) *s. pl.* Production, fruit, utility; work; merit; deed, effect, operation; price; reality. **Ա**րդեամբք, in effect, really, actually, positively. *Ցարդիւնս ածել*, to effect, to execute, to fulfil.

Արդիք (*գեայ, գեաք*) *s. pl.* The moderns: See **Ա**րդի:

Արդն See **Գ**ետրդն:

Արդնակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* Javelin-bearer.

Արդնընկէց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* Who throws javelins; tilter. **Ա**րդնընկէց *լինել*, to tilt. **Ա**րդնընկէց *խաղարկութիւն*, joust, tournament.

Արդոյ See **Ա**րդոյ:

Արդու (*ի, ս*) *s.* Artabe (ancient measure).

Արեանատու (*ի, ս*) *adj.* Consanguineous, of the same blood, related.

Արեանապղծու (*ի, ս*) *adj.* Sanguinary, bloody.

Արեգ (*ի, ս*) *s.* The eighth ancient month of the Armenians: See **Ա**ղիս: **Ա**րեգ *քաղաք* (city of the sun) Heliopolis. *Ցարեգ կոյս*, on the eastern side.

Արեգակն (*կան, կամբ*) *s.* Sun.

Արեգակնաբար, *adv.* Like a sun, sunlike.

Արեգակնակ, *adj. ind.* Shining, brilliant, luminous, clear.

Արեգակնակերպ, *adj. ind.* and *adv.* In shape like the sun.

Արեգակնակէզ, *adj. ind.* That is burnt by the sun, tanned.

Արեգակնածէմ, *adj. ind.* Where the sun shoots or enters, bright; solar.

Արեգակնային (*այնոյ, այնով*) *adj.* Solar.

Արեգակնապէս, *adv.* See **Ա**րեգակնաբար:

Արեգակնատես (*ի, ս*) *adj.* Where the sun shines or shoots, luminous, clear.

Արեգակնափայլ, *adj. ind.* Shining like the sun, brilliant, resplendent, clear.

Արեգասէս, *adj. ind.* Bright, luminous, brilliant, resplendent, clear.

Արեգգէմ, *adj. ind.* That is exposed to the sun, luminous, clear.

Արեգուն, *adj. ind.* Sunny, that has much light; See **Ա**րեգակնատես:

Արեգջեր, *adj. ind.* That is warmed by the sun, warm.

Արեկ, *adj. ind.* Strong, violent, ardent.

Արենակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That is of the same blood, consanguineous, relation.

Արենակցութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Consanguinity, kindred.

Արենածէմ, *adj. ind.* Bloody, sanguinary.

Արեւ (*ուս, ու*) *s.* Sun; light. *Ցա-*

բևու գալ, to come in broad day-light, to come before the sun sets. *Յարևն երդնուլ*, to swear by one's days or by one's life. *Զաչացը արևն յայտց հանել* or *զրկել յաչիւ*, to deprive of light, to blind.

Արևագալ (*ի*, *իւ*) *s.* Day-break, dawn, sunrise.

Արևագարձ (*ի*, *իւ*) *s.* Tropick.

Արևագիտակն (*կան*, *կամբ*) *s.* Helioscope.

Արևածաղիկ (*զկի*, *զկիս*) *s.* Heliotrope, sunflower.

Արևածայր (*ի*, *իւ*) *s.* Dawn or sunrise.

Արևակէզ, *adj. ind.* Tanned. **Արևա կէզ լինել**, to be sunburnt.

Արևակն See **Արեգակն**.

Արևահայեաց, *adj. ind.* See **Արեգահայեաց**.

Արևամերձ (*ի*, *իւ*) *s.* See **Արևամերձութիւն**.

Արևամերձութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Perihelium.

Արևահեռութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Parhelion.

Արևաչափ (*ի*, *իւ*) *s.* Heliometer.

Արևապաշտ (*ի*, *իւ*) *adj.* and *s.* Who worships the sun.

Արևացուցակ (*ի*, *աւ*) *s.* Gnomon.

Արևափառ, *adj. ind.* Splendid, brilliant.

Արևելաժառանգ, *adj.* and *s. ind.* Conqueror or master of the eastern regions.

Արևելայիս, *adj. ind.* Oriental, eastern.

Արևելանշան, *adj. ind.* That has appeared or shone in the East.

Արևելեայ, *adj. ind.* See **Արևելեան**.

Արևելեայք (*ելեայց*, *ելեաք*) *s. pl.* The Orientals, the nations or people of the East; the eastern regions.

Արևելեան, *adj. ind.* Oriental, eastern. *Հողմն արևելեան*, eastwind, easterly wind. *Երկիր* or *կողմն արևելեան*, East, eastern region.

Արևելք (*ելից*, *ելիք*) *s. pl.* East, sunrise; eastern regions, the Orientals. *Դարձուցանել յարևելս*, to set towards the East. *Կտրուսանել զարևելս* or *չարևելս*, to turn from the East.

Արևիկ, *s. ind.* Little or sweet sun (jesting term).

Արևմուտք (*մտից*, *մտիք*) *s. pl.* West; sunset; the western nations. *Ընդ արևմուտս կոյս*, westerly, towards the west.

Արևմտայիս, *adj. ind.* See **Արևմտեան**.

Արևմտեան, *adj. ind.* Westerly, western, that is from or towards the west. *Հողմն արևմտեան*, west, westerly wind. *Կողմն արևմտեան*, west, western region.

Արեւորդիք (*գեայ*, *գեաւք*) *s. pl.* Sons or worshippers of the sun.

Արէս (*բեսի* or *բեսւոյ*, *բեսիս* or *բեսաւս*) *s.* Mars, God of war.

Արթնի, *adv.* *Յարթնի*, awake.

Արթնանալ (*առ. նացայ*) *v. n-p.* To awake.

Արթնակաս (*ի*, *աւ*) *adj.* Watchful, vigilant, careful.

Արթնաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Արթնակաս**.

Արթնութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Watch; want of sleep: vigilance, diligence, precaution, care.

Արթուն (*թնոյ*, *թնով*) *adj.* Watchful, that does not sleep; alert, lively, vigilant, diligent, careful. **Արթուն կալ**, to watch.

Արթնիլ See **Յարթնիլ**.

Արթր (*թից*, *թերբ*) *s.* (Greek word) See **Յօգ** or **Յօգուած**.

Արժան See **Արժանի**. **Արժան է**, it suits, it befits, it is expedient, it is necessary.

Արժանագովք, *adj. ind.* Laudable, praiseworthy.

Արժանալուր, *adj. ind.* That deserves to be heard.

Արժանակշիռ, *adj. ind.* That is measured justly.

Արժանապայծ, *adj. ind.* That is justly demanded; that demands worthily.

Արժանահաս, *adj. ind.* That happens deservedly, worthy.

Արժանահատոյց, *adj. ind.* Paid justly.

Արժանահաւատ (*ի*, *իւ*) *adj.* Credible, that is worthy of being believed, faithful, worthy to be trusted or believed.

Արժանայարգ, *adj. ind.* Estimable, that deserves esteem.

Ար̈ժանանալ (*առ.* ՝նացայ) *v. n-p.* To be worthy, to deserve, to make one's self worthy.

Ար̈ժանապատիժ, *adj. ind.* That deserves to be chastised or punished.

Ար̈ժանապատիւ, *adj. ind.* Worthy of honour, honourable, that deserves respect, respectable.

Ար̈ժանապատուութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Dignity, eminent quality, greatness, honour, character.

Ար̈ժանապարտ, *adj. ind.* That deserves, worthy.

Ար̈ժանապէս, *adv.* Worthily.

Ար̈ժանավայելուչ, *adj. ind.* Worthy, just; very suitable, becoming.

Ար̈ժանաւոր, *adj. ind.* Worthy of being seen.

Ար̈ժանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make worthy.

Ար̈ժանաւոր (ի, աւ) *adj.* That deserves, worthy, just, meritorious.

Ար̈ժանաւորապէս, *adv.* Worthily, meritoriously.

Ար̈ժանաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To deserve, to render worthy; to obtain, to procure.

Ար̈ժանաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dignity, merit.

Ար̈ժանափակ, *adj. ind.* Shut or closed exactly.

Ար̈ժանափառ, *adj. ind.* Worthy of glory, that deserves to be glorified.

Ար̈ժանընկալ, *adj. ind.* That is worthy of being received or granted.

Ար̈ժանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Worthy, that deserves something; just, convenient, suitable, decent, proper. **Ար̈ժանի համարել**, to deign. **Գնալ արժանի**, to go worthily or conformably. **Բան արժանի**, worthily, justly, suitably. **Ար̈ժանի լինել**, to be worthy, to deserve.

Ար̈ժանիք (նեաց, նեաք) *s. pl.* Dignity, merit, importance. **Բան արժանիւ նեաց**, worthily, meritoriously.

Ար̈ժել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To cost, to amount, to stand in; to be worth. **Հաւասար արժել**, to be equivalent.

Ար̈ժեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To estimate, to price, to value.

Ար̈ժողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Value, price.

Արի (րւոյ, րեաւ) *adj.* Valiant, valorous, courageous, manly, strong, bold, intrepid, brave.

Արիաբար, *adv.* Valiantly, valorously, courageously, vigorously, manly, bravely, strongly, resolutely, generously, magnanimously.

Արիական (ի, աւ) *adj.* Masculine, manly, strong, valiant, courageous.

Արիանոս (ի, աւ) *s.* Arian (disciple of Arius the heresiarch).

Արիացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To encourage, to embolden, to strengthen.

Արիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Valour, courage, bravery, boldness, firmness, steadiness.

Արիւն (ենէ, ենեամբ) *s.* Blood. **Արիւն խաղողոյ**, unpressed wine, must, wine. **Արեամբ ներկել** or **շաղախել**, to imbrue with blood, to spot with blood. **Արիւն հեղուլ**, to shed blood, to kill, to wound. **Արիւն հանել**, to bleed. **Թքուածն արեան**, hemoptysis. **Հոսուածն արեան**, hemorrhage. **Կցորդ արեան**, who sheds blood with another; consanguineous, of the same blood, related.

Արիւնաթաժակ, *s. ind.* Glass of blood, martyrdom.

Արիւնաքեր (ի, աւ) *adj.* That produces blood.

Արիւնաքուղ, *adj. ind.* That makes the blood run.

Արիւնագէղ, *adj. ind.* That is of a blood colour, red, sanguine.

Արիւնագոյն, *adj. ind.* See **Արիւնագէղ**.

Արիւնաներկ, *adj. ind.* Dyed with blood, bloody.

Արիւնազգեաս, *adj. ind.* That wears a bloody or red coat.

Արիւնազգեստել (ելոյ, ելոք) *adj.* See **Արիւնազգեաս**.

Արիւնաթաթախ, *adj. ind.* See **Արիւնաթաթաւ**.

Արիւնաթաթաւ, *adj. ind.* Bloody, dyed with blood, stained with blood.

Արիւնաթաւալ, *adj. ind.* See **Արիւնաթաթաւ**.

Արիւնաթոր, *adj. ind.* See **Արիւնաքուղ**.

Արիւնախանձ, *adj. ind.* Bloody, sanguinary, cruel, that delights in shedding human blood; that loves blood.

Արիւնախառն, *adj. ind.* Bloody, mixed with blood.

Արիւնակալ (ի, աւ) *s.* Vessel to hold blood, cup of libation.

Արիւնահան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Sanguinary; person who bleeds.

Ա֊րիւնահեղ (*ի, իւ*) *adj.* Sanguinary, bloody.

Ա֊րիւնահեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Effusion of blood, slaughter, massacre, carnage, blood.

Ա֊րիւնահոս, *adj. ind.* See **Ա֊րիւնաբուղխ**:

Ա֊րիւնամերձ, *adj. ind.* Consanguineous, kindred.

Ա֊րիւնայեղց, *adj. ind.* That is full-blooded.

Ա֊րիւնայեղցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Abundance of blood.

Ա֊րիւնային (*այնոյ, այնով*) *adj.* Sanguine, that abounds in blood, in whom blood predominates.

Ա֊րիւնանալ (*աս, նացայ*) *v. n-p.* To be turned or changed into blood; to become red.

Ա֊րիւնանկիւղ, *adj. ind.* Dyed with blood.

Ա֊րիւնանշան, *adj. ind.* Marked with blood.

Ա֊րիւնաչաղախ, *adj. ind.* See **Ա֊րիւնաթաւռ**:

Ա֊րիւնապարտ (*ի, իւ*) *adj.* That is answerable for the blood shed.

Ա֊րիւնասրտու (*ի, աւ*) *adj.* That loves blood, bloody, sanguinary.

Ա֊րիւնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Ա֊րիւնային**:

Ա֊րիւնաքար (*ի, իւ*) *s.* Blood-stone.

Ա֊րիւնեղանգ, *adj. ind.* Sanguine, red; bloody, dyed with blood.

Ա֊րիւնընծայ, *adj. ind.* That is offered with the blood, bloody.

Ա֊րիւնրդուշտ or **Ա֊րիւնաուշտ**, *adj. ind.* Sanguine; bloody, sanguinary.

Ա֊րիւնհեղութիւն See **Ա֊րիւնահեղութիւն**:

Ա֊րիւնոտ, *adj. ind.* Bloody, sanguinary.

Ա֊րիւնոտ (*ի, աւ*) *adj.* Sanguine, full of blood.

Ա֊րիւնուտ See **Ա֊րիւնոտ**:

Ա֊րիւնգոյն, *adj. ind.* Having the colour of blood, sanguine, red.

Ա֊րծաթ (*ոյ, ով*) *s.* Silver; coin. **Ա֊րծաթոյ տալ** or **վաճառել**, to sell for ready money. **Քերել զարծաթն**, to take or wear the silver off. **Անօթ արծաթոյ**, a silver vase.

Ա֊րծաթագին, *adj. ind.* That is bought for money, slave.

Ա֊րծաթագոյն, *adj. ind.* Silvery, having the colour of silver.

Ա֊րծաթագործ (*ի, աւ*) *s.* Silversmith, goldsmith.

Ա֊րծաթագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trade of a silversmith.

Ա֊րծաթազօդ, *adj. ind.* Silvered.

Ա֊րծաթածածուղ, *adj. ind.* That hides or has hidden the money.

Ա֊րծաթահանգէտ, *adj. ind.* Silvery, that resembles silver.

Ա֊րծաթածոյլ (*ձուլի, ձուլիւ*) *s.* and *adj.* Melter of silver, silversmith; that is melted or made with silver; that is entirely of silver.

Ա֊րծաթապատ, *adj. ind.* Silvered.

Ա֊րծաթապատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To silver, to cover with leaves of silver.

Ա֊րծաթաւոտ, *adj. ind.* See **Ա֊րծաթառուտ**:

Ա֊րծաթառու (*ի, աւ*) *adj.* That has received or borrowed money.

Ա֊րծաթասէր (*սիրի, սիրեաւ*) *adj.* That loves money, avaricious, covetous, too fond of money.

Ա֊րծաթավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Silversmith, who sells silver-plate.

Ա֊րծաթաւուհակ, *adj. ind.* See **Ա֊րծաթահանգէտ**:

Ա֊րծաթափար (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Silversmith.

Ա֊րծաթափայլ, *adj. ind.* That is shining or polished like silver, silvery, having the colour of silver.

Ա֊րծաթեղէն (*ղինի, ղինեաւ*) *adj.* Silvery, made of silver.

Ա֊րծաթեղինք (*ղինեաց, ղինեաք*) *s. pl.* Silverplate.

Ա֊րծաթի, *adj.* and *s. ind.* That is made of silver; silver-coin.

Ա֊րծաթուհակ, *adj. ind.* That has silver.

Ա֊րծաթսիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Love of money, avarice.

Ա֊րծարծանել (*եմ, ծի*) *v. a.* To stir, to poke, to blow the fire; to incense, to animate, to irritate; to revive, to renovate, to renew.

Ա֊րծարծել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ա֊րծարծանել**:

Ա֊րծարծելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* That can be renewed or revived.

Ա֊րծիւ See **Ա֊րծուի**:

Ա֊րծնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To polish, to smooth.

Ա֊րծնիչ (*նչի, նչաւ*) *s.* Polisher; polishing instrument.

Ա֊րծուաւիճ (*ոյ, ով*) *s.* Griffin.

Արծուաքար (ի, ից) *s.* Eaglestone.

Արծուակիր (կրի, կրաւ) *s.* and *adj.* That carries an eagle or the sign of an eagle.

Արծուանշան, *adj. ind.* That has the sign of an eagle.

Արծուի (ւոյ, ւով) *s.* Eagle. Զագ արծուոյ, eaglet, a young eagle.

Արծաւնկն See Աւծաւնկն:

Արծանկութիւն See Աւծանկութիւն:

Արկք, *s. pl. ind.* See Արկած:

Արկած, *adj. ind.* Endorsed, cloathed.

Արկածել (եմ, ծեցայ) *v. n-p.* To have misfortunes.

Արկած (ծից, ծիւք) *s. pl.* Misfortune, disaster, calamity, mischance, mishap, danger, peril, risk, hazard, chance, adversity, storm, tempest, evil.

Արկանել (եմ, արկի) *v. a.* To cast, to throw, to shoot; to put away, to reject; to reduce to, to bring to; to sow, to scatter, to spread; to pour out, to shed; to mix. Ի մէջ արկանել զանձն, to intermeddle, to intrude, to enter. Արկանել ի մէջ or ի ներքս, to thrust in, to introduce, to mix. Արկանել ի միտս, to insinuate. Արկանել զանձն ընդ or ի ներքոյ, to undergo. Արկանել զիւրն or զանձամբ, to endorse, to put on one's back; to put on, to dress one's self. Արկանել աղիւս, to make bricks. Արկանել զկալ, to winnow corn. Արկանել զողորմութիւն, to pity. Արկանել ընդ յեսան or ընդ սրոյ, to whet, to sharpen. Արկանել ընդ սղոցաւ, to saw. Արկանել ջուր, to pour water. Գութս արկանել, to pity. Խունկ արկանել, to cense, to perfume with incense. Ի խնդիր արկանել, to seek, to trouble one's self to find. Ձայն արկանել, to cry, to scream, to shriek. Վաթս or սակ արկանել, to bargain, to make an agreement, to contract. Վիճակ արկանել, to cast or draw lots. Ի կիր, ի վար or ի գործ արկանել, to use, to employ, to make use of. Ձեռն արկանել, to undertake. Արկանել ընդ տարակուսանաց, to make doubtful, to doubt. Արկանել ի մոռացմունս, to forget. Արկանել զանձն ի վտանգ, to place one's self in danger. Արկանել ի յուսահատութիւն, to reduce to despair.

Արկանելի (ւոյ, լեաւ) *s.* and *adj.* Clothing, dress, apparel; cloak; that throws, that puts, that pours.

Արկղ (կղոյ, կղով) *s.* Chest; caisson; trunk, box. Դնել յարկղ, to pack up, to put in a trunk. Հանել յարկղէ, to unpack.

Արկղագործ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Trunkmaker, boxmaker; that is made like a box or trunk.

Արկղիկ (կան, կիամբ) *s.* Small trunk, box.

Արկնոց (ի, աւ) *s.* See Վանդակ:

Արկուածք (ծոց, ծովք) *s. pl.* See Արկածք:

Արհամարհ, *adj. ind.* Despicable, contemptible, vile, abject, low, poor, sorry.

Արհամարհանք (նաց, նօք) *s. pl.* Contempt, disdain; outrage, offence, injury. Արհամարհանօք, disdainfully, contemptuously.

Արհամարհել (եմ, եցի) *v. a.* To despise, to repulse, to disdain; to aggrieve, to offend; to vex; to debase.

Արհամարհաւ (ի, աւ) *adj.* Contemptuous, despicable, disdainful, offensive.

Արհամարհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contempt, disdain, abjection, shame; vexation, offence, humiliation.

Արհաւիրք (ւրաց, ւրօք) *s. pl.* Fright, terrour, great and sudden fear, dread, consternation, shock, fear.

Արհեստ (ի, ից) *s.* Trade, profession, art: See Արուեստ:

Արհեստական (ի, աւ) *adj.* Technical; artificial.

Արհեստակիտուած, *adj. ind.* Embroidered with art; delicately painted in miniature.

Արհեստահիւսած, *adj. ind.* Woven or made with art.

Արհեստաւէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Industrious, who works diligently, artful.

Արհեստաւոր (ի, աւ) *s.* Artisan, artist, labourer, workman, manifacturer, maker.

Արհիաթակաւագ (ի, աւ) *s.* Archdeacon.

Արհօրանք (նաց, նօք) *s. pl.* See Արհաւիրք:

Արհօրք (բաց, բօք) *s. pl.* See Արհաւիրք:

Արձագանք (ից, աք) *s. pl.* Echo; resound, repercussion.

Արձակ, *adj. ind.* Free, loose, untied; open, unsealed; vast, spacious; ample; licentious, rash, dissolute, debauched, unbridled; prosaick. Արձակ բան, prose.

Ա՛րձակաբան (ի, ից) *s.* Prose-writer.

Ա՛րձակահեր See Հերարձակ:

Ա՛րձակավայր (ի, ից) *s.* Spacious place, field; suburb.

Ա՛րձակաքաղաք (ի, աւ) *s.* Open town, country town.

Ա՛րձակաքայլ, *adj. ind.* Free, that goes without hinderance, freely.

Ա՛րձակել (եմ, եցի) *v. a.* To untie, to loosen, to detach, to break; to unchain, to slacken; to unpack, to unfold; to unload, to deliver; to dispatch, to expedite, to send; to release, to let go; to relax; to throw, to thrust, to fling, to shoot; to discharge, to disband, to dismiss. Ա՛րձակել ՚ի մեղաց, to absolve. Ա՛րձակել քարինս պարսատկաւ, to sling. Զայն արձակել, to scream, to cry. Ա՛ս արձակել, to ogle, to cast eyes on. Ա՛րձակել հառաչայիցս, to cast a brilliancy, to shine. Բոցս or կայծակունս արձակել, to sparkle. Կիցս արձակել, to fling, to yerk. Ձեռս արձակել, to draw the bow. Հրացան արձակել, to let off a gun. Թնդանօթ արձակել, to fire a cannon. Ա՛րձակել զկին, to divorce.

Ա՛րձակեցաւան (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Who has given the reins to his passions, unbridled, unruly: helter-skelter.

Ա՛րձակումն (ման, մամբ) *s.* Deliverance; shoot; disbanding troops; dismission. Ա՛րձակումն ՚ի մեղաց, absolution. Ա՛րձակումն հրացանի, discharge. Ա՛րձակումն կնոջ, divorce.

Ա՛րձակուրդ, *s. ind.* See Ա՛րձակումն:

Ա՛րձան (ի, աւ) *s.* Column; statue, figure, image, idol; instrument, writing. Հերակլեան արձանք, the pillars of Hercules.

Ա՛րձանագիր (գրի, գրաւ) *s.* Inscription, title; epitaph; trophy, protocol; matriculation.

Ա՛րձանագործ (ի, աւ) *s.* Statuary.

Ա՛րձանագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sculpture, art of making statues.

Ա՛րձանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To inscribe, to write; to enrol, to check; to register; to record, to draw deeds; to enter a will.

Ա՛րձանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Acts, registers; enrolment, writing, deed, book, roll, record, protocol; inscription; account, list, memorial; calendar of the ancient Romans.

Ա՛րձանակն (ի, աւ) *s.* Register; epitaph; funeral sermon.

Ա՛րձանակոս See Ա՛րձանակաւոր:

Ա՛րձանակաւոր, *adj. ind.* That is without motion like a statue, immovable, firm.

Ա՛րձանակել See Ա՛րձանագրել:

Ա՛րձանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become like a statue, to be firm, to be fixed; to stop; to stand, to stand upright; to be immovable.

Ա՛րձանացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To convert into a statue; to raise, to erect; to establish; to exhibit, to represent; to inscribe, to write; to register, to record.

Ա՛րձանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stability; representation; establishment.

Ա՛րձանումն (ման, մամբ) *s.* See Ա՛րձանութիւն:

Ա՛րձանունակ, *adj. ind.* That has a column or a statue.

Ա՛րձէնք (ձէնից, ձէնիւք) *s. pl.* Pitchfork: See Երկաթարձէնք:

Ա՛րձոյլ (ձուլի, ձուլիւ) *s.* String, thread.

Ա՛րճիճ (արճճոյ, արճճով) *s.* Lead: See Կապար:

Ա՛րմ (մի, մամբ) *s.* See Ա՛րմն:

Ա՛րմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To be benumbed; to be stunned; to be astonished.

Ա՛րմատ (ոյ, ով) *s.* Root; stump; trunk, stem; source, origin, cause. Ա՛րմատս արձակել, to take root.

Ա՛րմատաբար, *adv.* Radically.

Ա՛րմատաքերք, *adj. ind.* That scrapes, that hollows the root.

Ա՛րմատագէտ (դիտի, գիտաւ) *s.* Botanist, one who is skilled in plants and roots.

Ա՛րմատախիլ, *adj. ind.* That eradicates; eradicated. Ա՛րմատախիլ առնել, to eradicate, to pull up, to extirpate.

Ա՛րմատական (ի, աւ) *adj.* Radical.

Ա՛րմատակեր (ի, աւ) *adj.* That eats roots or herbs.

Ա՛րմատակուբ, *adj. ind.* That cuts roots; cut up by the root, extirpated.

Ա՛րմատահատ (ի, ից) *adj.* See Ա՛րմատակուբ:

Ա՛րմատանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To take root, to take hold, to grow.

Ա՛րմատաքինք, *adj. ind.* Extirpated.

Ա՛րմատաքի, *adv.* Rootedly. Ա՛րմատաքի խլել, to pull up by the roots,

Արտատպել տատպ-ել, eradication.

Արտացուցանել See **Ար**դարտացուցանել and **Ար**գելացուցանել:

Արտաւ (ոյ, ով) s. Date; date tree; phenix.

Արտաւատառան (ի, աւ) s. Spot planted with palm-trees.

Արտաւենի (նոյ, նեաւ) s. Palm-tree, date tree; palm. Ձառ արտաւենւոյ, branch of a palm-tree, palm. Խաղ արտաւենւոյ, palm-oil.

Արտաւենուտ, s. ind. See **Ար**տաւատառան:

Արան (ինի, տամբ) s. Stump, root; stem, set, block, chump. **Ար**ա արմատ խլել, to eradicate. **Ար**ա արմին դնել, to place near the root.

Արմունկն or **Ար**մնունկն (մկան, մկամբ) s. Elbow; fore-arm. **Ար**մկամբ խթել or տիլ, to elbow, to push or thrust with the elbow.

Արմուկ (ուաց, ուաք) s. pl. Production, fruit, product; profit, income of an estate.

Արշալոյս (լուսոյ, լուսով) s. Dawn, day-break, twilight, aurora.

Արշակունի (նոյ, նեաւ) adj. and s. That is of the family of Arsaces; Arsacide.

Արշաւակի, adv. Currently, rapidly.

Արշաւահանգիստ, adj. ind. That runs races; olympick.

Արշաւանակ (ի, աւ) s. See **Ար**շաւանք:

Արշաւանակից (կի, կցաւ) adj. Concurrent, that runs together.

Արշաւանի, adv. See **Ար**շաւակի:

Արշաւանք (նաց, նաք) s. pl. Course; erruption, invasion, incursion, excursion, descent; expedition. **Ար**շաւանք ձիոյ, gallop, full gallop.

Արշաւասուլ, adj. ind. That runs rapidly.

Արշաւել (եմ, եցի) v. n. To run; to go quick and with impetuosity, to run as fast as possible; to gallop; to make an incursion or excursion, to pursue.

Արշաւեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To gallop, to cause to gallop.

Արքիեպիսկոպոս (ի, աւ) s. Archbishop: Եպիսկոպոս արքի is also used.

Արքիմանդրիտ, s. ind. Chief of a religious society, superior.

Արքիսարկաւագ (ի, աւ) s. Archdeacon: Սարկաւագ արքի is also used.

Արոյր (արուբի, արուբիւ) s. Brittle brass; brass, latten.

Արու (ի, աւ) adj. Male; masculine.

Արուագէտ (գիտի, գիտաւ) adj. and s. Sodomite, man who commits an unnatural crime with another man.

Արուագիտութիւն (թեան, թեամբ) s. Sodomy.

Արուախեղդ, adj. ind. That chokes or suffocates the males.

Արուական (ի, աւ) adj. Male, manly.

Արուամոլ (ի, իւ) adj. See **Ար**ուագէտ:

Արուացիկ, s. ind. Arabian, native of Arabia.

Արուապիղծ, adj. ind. See **Ար**ուագէտ:

Արուարձային (այնոյ, այնով) See **Ար**ուարձանեայ:

Արուարձան (ի, աւ) s. Statue of a man.

Արուարձանք (նաց, նաք) s. pl. Suburb, borough, village.

Արուարձանեայ, adj. and s. ind. Inhabitant of a suburb, citizen.

Արուարձանեայք (եայց, եաք) s. pl. Inhabitants of a suburb; borough, suburb.

Արուգ (ի, աւ) adj. Meager, dry, barren.

Արուեստ (ի, իւ) s. Art, trade, profession, study, condition, office; artifice, expedient, means, invention, ingenuity; sign, miracle. **Ա**զատական or մեքենական արուեստք, the liberal or mechanical arts.

Արուեստաբան See **Ճ**արտարապան:

Արուեստաբանել See **Ճ**արտարապանել:

Արուեստաբանութիւն See **Ճ**արտարապանութիւն:

Արուեստագէտ (գիտի, գիտաւ) adj. and s. Artisan, artist, master, author.

Արուեստագիտութիւն (թեան, թեամբ) s. Knowledge of arts; state of one skilled in the arts; qualification to become master, licentiate or professor, skilfulness.

Արուեստագիր, adj. ind. That writes well; that is skilfully written.

Արուեստագործ, adj. and s. ind. Inventor, author, master.

Արուեստախառն, adj. ind. Artifi-

cial, finical, affected, studied.

Ա՛րուեստասիրաս See Ճարտարասիրաս:

Ա՛րուեստասիրական See Ճարտարասիրական:

Ա՛րուեստասիրութիւն See Ճարտարասիրութիւն:

Ա՛րուեստական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Artificial; artful; factitious; skilful; musical; musician, composer; musick, symphony.

Ա՛րուեստակեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Affected, studied, formal, stiff, finical.

Ա՛րուեստակել (եմ, եցի) *v. a.* To make with art or cunning; to invent, to affect, to pry into.

Ա՛րուեստակերտուած (ոյ, ով) *s.* Manufacture. Ա՛րուեստակերտուածս յօրինել, to manufacture.

Ա՛րուեստակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Associate in the same art.

Ա՛րուեստականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Artifice; affectation, scrutiny.

Ա՛րուեստայարմար, *adj. ind.* Well made, well fitted.

Ա՛րուեստանոց (ի, աւ) *s.* Shop, workshop.

Ա՛րուեստաշէն, *adj. ind.* Well made; skilfully made.

Ա՛րուեստապետ (ի, աւ) *s.* Master of arts; chief artist.

Ա՛րուեստապէս, *adv.* Skilfully, ingeniously, with art.

Ա՛րուեստասէր (սիրի, սիրաս) *adj.* Skilful, ingenious.

Ա՛րուեստասիրել (եմ, եցի) *v. a.* To work skilfully, to make with art.

Ա՛րուեստասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ingenuity, fashion.

Ա՛րուեստաւոր (ի, աւ) *s.* and *adj.* Artisan, artist; artificial, ingenious; artful.

Ա՛րուեստաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To make with art; to invent, to find.

Ա՛րուեստաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Artifice.

Ա՛րուեստել See Ա՛րուեստակել:

Ա՛րուեղ (ւեղի, ւեղիս) *s.* Hermaphrodite.

Ա՛րութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Virility, age of manhood; courage, valour; fortitude, virtue; male sex; seed of man.

Ա՛րուրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Virility, manhood: See Ա՛րութիւն:

Ա՛րուսեակ (եկի, եկաւ) *s.* Venus, the morning or evening star.

Ա՛րուսպադրծ (ի, աւ) *s.* Brasier.

Ա՛րջ (ոյ or ուս, ով or ուս) *s.* Bear.

Ա՛րջ մատակ, she-bear. Կորիւն արջուս, bear's cub.

Ա՛րջային (այեոյ, այեով) *adj.* Arctick.

Ա՛րջապան (ի, իս) *s.* Bearward.

Ա՛րջառ (ոյ, ով) *s.* Ox. Ա՛րջառք, cattle.

Ա՛րջառամորթ (ոյ, ով) *s.* Skin or hide of an ox.

Ա՛րջառաձիկ (ձկի, ձկաւ) *s.* See Ձայտառ:

Ա՛րջասակ (ի, իս) *s.* Vitriol.

Ա՛րջասպային (այեոյ, այեով) *adj.* Vitriolick; vitriolated.

Ա՛րջասպուտ, *adj. ind.* Vitriolated.

Ա՛րջմեղու (ի, ւս) *s.* Species of large bee.

Ա՛րջնագաւս (ուս, ուս) *s.* Raven.

Ա՛րջնազգեաս (ի, իս) *adj.* That is dressed in a black or dark coast.

Ա՛րջնաթոյր, *adj. ind.* That has a black or dark colour; dull, sad, melancholy.

Ա՛րջնաուս, *adj. ind.* See Ա՛րջնաթոյր:

Ա՛րջնաուսկակ, *adj. ind.* Dull, dark, black, gloomy, sad, melancholy.

Ա՛րջնեղեղ (ի, իս) *s.* Fennelflower.

Ա՛րսիս (սնոյ, սնով) *s.* Stork or falcon.

Ա՛րտ (particle) Out, out of, ab, de, e, ex, extra, pre, pro, re.

Ա՛րտ (ոյ, ով) *s.* Field, piece of arable land, soil.

Ա՛րտաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To utter, to pronounce.

Ա՛րտաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pronunciation.

Ա՛րտաձայնել (եմ, եցի) *v. n.* To proclaim, to cry.

Ա՛րտադրծել (եմ, եցի) *v. a.* To make, to constitute.

Ա՛րտադունիկ See Ա՛յտադունիկ:

Ա՛րտագատել (եմ, եցի) *v. a.* To prejudice, to hurt.

Ա՛րտագատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prejudice; absurdity, impertinence.

Ա՛րտադրեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Produced. Ա՛րտադրեալն, product (number resulting from the multiplication of two numbers).

Ա՛րտադրել (եմ, եցի) *v. a.* To produce. Վերստին արտադրել, to reproduce.

Ա՛րտադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Production, generation, reproduction.

Արտագեղուել (ուամ, զեղայ) *v. n-p.* To extravasate.

Արտագեղում (դման, դմամբ) *s.* Extravasation.

Արտաքած, *adj. ind.* Driven out, banished, exiled.

Արտաքածել (եմ, եցի) *v. a.* To drive out, to banish, to exile.

Արտախոյր or **Արտախուր** See **Արտախուրակ**:

Արտախուրակ (ի, ու) *s.* Covering for the head; hat; cover, veil; tiara, mitre.

Արտախուրել (եմ, եցի) *v. a.* To put on one's hat, to be covered; to put a crown on one's head, to crown.

Արտակայանալ (ամ, յացայ) *v. n.* To exist, to be produced.

Արտակացեալ (ելոյ, ելեալ) *adj.* That is far off, distant.

Արտակենդրոն (ի, իս) *adj.* Excentrick.

Արտակենդրոնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Excentricity.

Արտահալածել (եմ, եցի) *v. a.* To hunt, to pursue, to remove, to banish.

Արտահառ, *adj. ind.* Explained, displayed, expressed, declared.

Արտահառել (եմ, եցի) *v. a.* To explain, to display, to declare, to express.

Արտահառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Explanation, declaration, expression.

Արտահրժել (եմ, եցի) *v. a.* To exclude, to drive out.

Արտահուել See **Հակահուել**:

Արտայայտ, *adj. ind.* Evident, clear.

Արտայայտել (եմ, եցի) *v. a.* To declare, to express, to utter.

Արտայայտիչ (չի, չաւ) *adj.* Declarative.

Արտայայտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declaration, utterance.

Արտաչեկ, *adj. ind.* Ardent, that is on fire, inflamed, red-hot.

Արտաչեկագոյն (գունի, գունեաւ) *adj. comp.* Very or more ardent, much inflamed.

Արտաչեկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To become ardent or red, to catch fire, to inflame.

Արտաչեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ignition.

Արտաչնչացեալ (ելոյ, ելեալ) *adj.* Expired, dead.

Արտաչնչել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To expire, to die, to give up the ghost; to exhale; to exude, to perspire, to issue.

Արտաչնչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perspiration, exhalation, exudation; vapour.

Արտապղտայ (ի, իս) *adj.* Strayed, out of the road.

Արտասահման (ի, աւ) *adj.* Exiled, banished.

Արտասահմանել (եմ, եցի) *v. a.* To banish, to exile, to send away.

Արտասահմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Banishment, exile.

Արտասանել (եմ, եցի) *v. a.* To pronounce, to utter, to articulate, to sound, to recite.

Արտասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pronunciation, articulation, recitation.

Արտասել See **Արտասանել**:

Արտասուաբեր (ի, աւ) *adj.* That causes, that produces tears.

Արտասուաբուղխ, *adj. ind.* That sheds tears, that weeps.

Արտասուագին, *adj. ind.* and *adv.* Melting in tears, all in tears, weeping; lamentably.

Արտասուագոչ, *adj. ind.* That cries while weeping.

Արտասուաթոր, *adj. ind.* Lachrymal: See **Արտասուաբուղխ**:

Արտասուալից, *adj. ind.* See **Արտասուալից**:

Արտասուալից, *adj. ind.* Tearful, all in tears; weeping.

Արտասուախառն, *adj. ind.* Mixed with tears; weeping, tearful.

Արտասուակաթ, *adj. ind.* See **Արտասուաբուղխ**:

Արտասուակցորդ, *adj. ind.* That weeps with, that partecipates in the sorrow of another.

Արտասուայեղոց, *adj. ind.* Melting in tears.

Արտասուել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To weep, to shed tears; to lament, to groan, to complain; to deplore.

Արտասուելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Lamentable, deplorable.

Արտասուք (ուց, ուօք) *s. pl.* Tears, lamentation. **Յարտասուս հարկանել** or **լուծանել**, to melt in tears.

Արտավար (ի, աւ) *s.* Husbandman; ground for tillage, arable land.

Արտասեղի See **Աշտեղի**:

Արտափ See **Արդտ**:

Արտափայլել (եմ, եցի) *v. a.* To shine, to sparkle, to be resplendent; to glitter.

Արտաքին (քնոյ, քնով) *adj.* Exterior, external, extrinsick; superficial; profane.

Արտաքինախոհ-ուհի-ուդ, *adj. ind.* That thinks of profane or worldly things.

Արտաքինայարդար, *adj. ind.* That is only outwardly clean.

Արտաքնոց (ի, ոց) *s.* Privy, necessary.

Արտաքոյ, pre. and *adv.* Out, abroad; outwardly, outward, externally. **Ա**րտաքոյ քաղաքին, out of town. **Ա**րտաքոյ ժամու, beyond the hour.

Արտաքոյք (քոյց) *s. pl.* Outward appearance, external part.

Արտաքուստ, *adv.* Out, outwardly, externally. Սուգն արտաքուստ միայն է, mourning is merely outward shown.

Արտաքս, *adv.* Out, outwardly.

Արտաքսել (եմ, եցի) *v. a.* To put out, to drive out, to exclude.

Արտաքսիչ (աչի, աչաւ) *adj.* Exclusive.

Արտաքսումն (ման, մամբ) *s.* Exclusion; expulsion. **Ա**րտաքսմամբ, exclusively.

Արտահան (ի, աւ) *s.* Top, summit, the highest part of a mountain, of an edifice. **Ա**րտահան գմբեթից, cupola.

Արտահանուք (անաց, անաք) *s. pl.* Eyelid, eyelash.

Արտակ (ակի, ակաւ) *s.* Wild sheep.

Արտասրայք (բեից, բեիւք) *s. pl.* The fields, the country.

Արտասրել See **Ա**րտշէլ:

Արտաւղի See **Ջ**արտաւղի:

Արտաւղիլ See **Ջ**արտաւղիլ:

ԱրտաւնուԹիւն See **Ա**րտանուԹիւն:

Արտիւտ or **Ա**րտուտ (ի, իւ) *s.* Lark, crested lark.

ԱրտանուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Privilege, prerogative, right, favour, exemption, immunity.

Արտասր, *s. ind.* Tear.

Արտասրաբուղխ See **Ա**րտասուբուղխ:

ԱրտասրաԹոր See **Ա**րտասուԹոր:

Արտասրալիր See **Ա**րտասուալից:

Արտասրածին See **Ա**րտասուածին:

Արտասրահառաչ, *adj. ind.* That sighs and weeps.

Արտասրահոս, *adj. ind.* That sheds tears.

Արփաձաձանչ See **Ա**րփիաձաձանչ:

Արփամերձ, *adj. ind.* That is near the sun.

Արփայագնաց, *adj. ind.* That walks boldly.

Արփային (այնոյ, այնով) *adj.* Solar; celestial, luminous.

Արփաւոր (ի, աւ) *adj.* Luminous, bright.

Արփեան (փենի, փենիւ) *adj.* Solar; luminous, bright.

Արփի (փւոյ, փւով) *s.* Sun, luminary; heaven, ether; light, brightness, splendour.

Արփիբնակ (ի, աւ) *adj.* That dwells in heaven or in the light.

Արփիգեղ, *adj. ind.* Beautiful, luminous like the sun, bright, brilliant.

Արփիգնաց, *adj. ind.* That walks in the light; that goes to heaven or towards the sun.

Արփիզարդ, *adj. ind.* That is adorned by the sun or light, luminous, bright.

Արփիական (ի, աւ) *adj.* Solar; luminous.

Արփիակիզն, *adj. ind.* Burning, brilliant.

Արփիահրաշ, *adj. ind.* Very luminous, extremely bright, brilliant, resplendent.

Արփիահրաւոր, *adj. ind.* Resplendent, brilliant.

Արփիաձաձանչ (ի, իւ) *adj.* Very luminous, brilliant, resplendent.

Արփիաձեմ, *adj. ind.* That walks in the light; that goes like the sun; bright, luminous.

Արփիանկար, *adj. ind.* That resembles the sun, luminous, bright.

Արփիասկիզբն (կզբան, կզբամբ) *s.* Daybreak, sunrise.

Արփիասուս, *adj. ind.* Bright, luminous.

Արփիացնցուղ, *adj. ind.* That throws a light, luminous.

Արփիափայլ, *adj. ind.* See **Ա**րփիաձաձանչ:

Արփող (ի, իւ) *s.* See **Ք**աջ:

Արքայ (ի, իւ) *s.* King; prince, potentate. **Ա**րքայ արքայից, emperour.

Արքայազունդ, *s. ind.* Royal regiment or guard.

Արքայական (ի, իւ) *s.* See **Ա**րքայազուն:

Արքայազուն (զնոյ, զնով) *s.* Prince.

Ա֊ՐՔԱՅԱԿԱՆ (ի, աւ) *adj.* Royal, august.

Ա֊ՐՔԱՅԱԿԵՊ, *adj. ind.* and *adv.* Royal; kinglike, kingly, royally.

Ա֊ՐՔԱՅԱՆԻՍԱ, *adj. ind.* Capital, where the King resides.

Ա֊ՐՔԱՅԱՇԻՆ, *adj. ind.* That is made or built by the King; royal, magnificent.

Ա֊ՐՔԱՅԱՊԱՏԻՒ, *adj. ind.* That has royal honour; royal.

Ա֊ՐՔԱՅԱՋՈՒՐ (ջրոյ, ջրով) *s.* Aqua regia.

Ա֊ՐՔԱՅԱՍՊԱՆ (ի, իս) *s.* and *adj.* Regicide, murderer of a King.

Ա֊ՐՔԱՅԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ (Թեան, Թեամբ) *s.* Regicide, murder of a King.

Ա֊ՐՔԱՅԱՐԱՆ (ի, աւ) *s.* Palace or throne of the King.

Ա֊ՐՔԱՅԻԿ, *s. ind.* Basilisk: See **Ռ֊ՔԱՓԵ**:

Ա֊ՐՔԱՅԿԱԾԻՆ (ենւոյ, ենով) *s.* Walnut.

Ա֊ՐՔԱՅՈՐԴԻ (գեւոյ, գեւով) *s.* Son of the King, prince, young King, young prince.

Ա֊ՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ (Թեան, Թեամբ) *s.* Royalty; reign, kingdom; heaven, paradise.

Ա֊ՐՔԱՅՈՒՀԻ (հւոյ, հիւս) *s. f.* Queen.

Ա֊ՐՔԱՅՕՐԷՆ, *adv.* Royally, kingly.

Ա֊ՐՔԵԱԿԱՆ or **Ա֊ՐՔԵԳԵԱԿԱՆ** (ի, աւ) *s.* (Greek word) See **Ա֊ՐՔԵՊԱՔԱՏ**:

Ա֊ՐՔԵՆԻ See **Ա֊ՐՔՈՒՆԻ**:

Ա֊ՐՔԵՊԱՔԱՏ (ի, աւ) *s.* Archbishop, metropolitan.

Ա֊ՐՔԵՐԷՑ See **Ա֊ԱԳԵՐԷՑ**:

Ա֊ՐՔԻՄԱՐԲԱ See **Ա֊ՐՋԻՄԱՐԲԱ**:

Ա֊ՐՔՈՒՆԱԿԱՆ (ի, աւ) *adj.* See **Ա֊ՐՔՈՒՆԻ**:

Ա֊ՐՔՈՒՆԱՆԱԼ (ամ, նայայ) *v. n-p.* To be confiscated or exchequered.

Ա֊ՐՔՈՒՆԱՈՒԱՐ, *adj. ind.* Given by the King or by the Court.

Ա֊ՐՔՈՒՆԻ, *adj. ind.* Royal; aulick; of the publick treasury. **Ա֊ՐՔՈՒՆԻ ՃԱ֊ՆԱՊԱՐՀ**, highway, publick road.

Ա֊ՐՔՈՒՆԻՔ (հնաց, հնաք) *s. pl.* Palace, royal residence; court. **Յ֊ԱՐՔՈՒՆԻՆ ԱՌԱՆՈՒԼ** or **ԳՐԱԻԼ**, to confiscate.

Ա֊ՐՔՈՒՆԻՈՎ = **Յ֊ԱՐՔՈՒՆԻՈՎ**, *adv.* From the Porte or Grand-Seignior's court; from the publick treasure.

Ա֊ՐՔՍՈՐՈՎ, *adj. ind.* That is at the tail of the bear constellation (Greek word).

Ա֊ՐՈՎ (ի, իս) *s.* Pasturage, pasture, pasture-ground, herbage.

Ա֊ՐՈՎԱԿԱՆ (ի, աւ) *adj.* That pastures, that eats grass, at pasture, at feed; that leads cattle to pasture. **Ա֊ՐՈՎԱԿԱՆՔ**, cattle. **ՏԵՂԻ ԱՐՈՎԱԿԱՆԻ**, pasturage.

Ա֊ՐՈՎԱԿԻՑ (կցի, կցաւ) *adj.* That pastures together.

Ա֊ՐՕՐ (ի, աւ) *s.* Plough.

Ա֊ՐՕՐԱԳԻՐ (գրի, գրաւ) *s.* and *adj.* One who ploughs up an untilled piece of ground, husbandman; ploughed up, tilled. **Ա֊ՐՕՐԱԳԻՐ ԱՌՆԵԼ**, to plough up, to till. **Ա֊ՐՕՐԱԳԻՐ ԼԻՆԵԼ**, to be ploughed up or tilled.

Ա֊ՐՕՐԱԳՐԵԼ (եմ, եցի) *v. a.* To plough up, to till.

Ա֊ՐՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of ploughing up, tillage, ploughing.

Ա֊ՐՕՐԱՁԻԳ, *adj. ind.* That draws the plough.

Ա֊ՐՕՐԱՆԱԼ See **Ձ֊ԱՐՕՐԱՆԱԼ**:

Ա֊ՐՕՐԼ See **Ա֊ՐՕՐԱԳԻՐ**:

Ա֊ (Particle which is generally pronounced AV or rather OV before a vowel; but when it is followed by a consonant, it is pronounced like the English O or AU. See the words written formerly with **Ա֊**, now with **Օ** before a consonant, in the letter **Օ** according to the alphabetical order).

Ա֊ԱԳ (ի, աւ) *adj.* Greater, eldest, oldest, senior; chief, first, noble, nobleman; prior, superior.

Ա֊ԱԳԱԳՈՅՆ (գեան, գեաց) *adj. comp.* Older; more distinguished.

Ա֊ԱԳԱԽՈՒՄԲ, *adj. ind.* That is composed of nobility.

Ա֊ԱԳԱԿԵՔ (ի, աւ) *adj.* That eats up, that ruins nobility.

Ա֊ԱԳԱՄԵԾԱՐ, *adj. ind.* Noble, excellent, much honoured, very estimable.

Ա֊ԱԳԱՆԱԼ (ամ, գայայ) *v. n-p.* To ennoble one's self.

Ա֊ԱԳԱՆԻ (ենւոյ, ենաւ) *s.* Court, nobility.

Ա֊ԱԳԱՓՈՂ (ողի, ողաւ) *s.* Large trumpet.

Ա֊ԱԳԵՐԷՑ (ըէցւոյ, ըէցւով) *s.* Archpriest.

Ա֊ԱԳՈՅԻՆ, *s. ind.* See **Ա֊ԱԳԱՒԹԻՒՆ**:

Ա֊ԱԳՈՐԴԱԲԱՐ (ևրոյ, ևրով) *s.* Court, nobility.

Ա֊ԱԳՈՒԹԻՒՆ (Թեան, Թեամբ) *s.* Greatness, excellence, sublimity, dignity, degree, degree of honour, nobility; majority.

Աւագուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Lady, mistress; madam. **Աւագուհի վանից**, prioress, abbess.

Աւագիկ See **Աշաւագիկ**.

Աւազ (ոյ, ովք) *s.* Sand, gravel; powder. **Աւազ ցանել**, to gravel, to cover with sand or gravel. **Խրել յաւազի**, to stick fast in the sand. **Շփել աւազով**, to scour with sand. **Տնկի** or **փոս աւազոյ**, sandpit. **Ժամացոյց յաւազոյ**, hour-glass.

Աւազակ (ի, աւ) *s.* Thief, robber, rifler; assassin, brigand, highwayman.

Աւազականոց (ի, աւ) *s.* Place or receptacle for thieves.

Աւազակապ, *adj. ind.* That is bound or confined by sand.

Աւազակապետ (ի, աւ) *s.* Captain of robbers or banditti.

Աւազակել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To assassinate, to plunder, to rob.

Աւազակոյտ (կուտի, կուտիւ) *s.* and *adj.* Sandbanks, shelves, quicksands, downs; gathered together like sand, numerous.

Աւազակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Robbery, depredation, assassination.

Աւազակուտ, *adj. ind.* Full of robbers; who loves robbery or depredation.

Աւազահիմն, *adj. ind.* That is built on the sand.

Աւազան (ի, աւ) *s.* Basin of a fountain; bath, bathing tub; pool, reservoir of water; horsepond; basin. **Աւազան մկրտութեան**, font.

Աւազանոց (ի, աւ) *s.* Powder box.

Աւազաշէնք (ի, իւ) *s.* See **Աւազակոյտ**.

Աւազաշէն, *adj. ind.* That is built on sand.

Աւազափուլ, *adj. ind.* Fallen or ruined from having been built on sand.

Աւազաձեւակ, *adj. ind.* That has the shape of sand.

Աւազել (եմ, եցի) *v. a.* To cover with sand, to sprinkle with sand, to gravel.

Աւազին See **Աւազուտ**.

Աւազուտ, *adj. ind.* Sandy, gravelly. **Աւազուտք**, sandbanks, quicksands, downs; sandpit. **Խրել յաւազուտս**, to run upon a sand.

Աւաղ, *int.* Alas! **Աւաղս արկանել**, to complain, to lament.

Աւաղաբոյս, *adj. ind.* That produces misery or complaint.

Աւաղամայն (ի, իւ) *adj.* Plaintive, moanful.

Աւաղամայնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Complaint, moan, lamentation.

Աւաղել (եմ, եցի) *v. a.* To pity, to complain, to bewail, to lament, to be displeased.

Աւաղուկ, *adj. ind.* Lamentable, deplorable, miserable.

Աւան (ի, աւ) *s.* Small town, small fort, borough, small borough, village.

Աւանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become a small town or borough.

Աւանդ (ի, իւ) *s.* Deposit; consignment; tradition; offer. **Յաւանդ առել**, to consign, to deposit.

Աւանդագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That is skilled in traditions.

Աւանդագիտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Knowledge of traditions.

Աւանդական (ի, աւ) *adj.* That confides a deposit; that is the author of a tradition.

Աւանդակիր See **Աւանդապահ**.

Աւանդակորոյս (կորուսի, կորուսիւ) *adj.* That has lost a deposit.

Աւանդամոռաց, *adj. ind.* That has forgotten a deposit.

Աւանդանոց (ի, աւ) *s.* Deposit; vestry.

Աւանդապահ (ի, իւ) *adj.* That keeps a deposit; that preserves the tradition, depositary.

Աւանդառու (ի, աւ) *adj.* That has received a deposit, depositary, trustee.

Աւանդատու (ի, աւ) *adj.* That deposits; who has given, who is the author of a tradition.

Աւանդատուն (տան, տամբ) *s.* Vestry, sacristy. **Վերակացու աւանդատան**, sacrist.

Աւանդատուր, *adj. ind.* See **Աւանդատու**.

Աւանդել (եմ, եցի) *v. a.* To consign, to deposit; to leave, to commit, to deliver, to remit, to transmit; to recommend; to teach; to give. **Աւանդել զհոգին**, to give up the ghost, to die.

Աւանդիչ (դչի, դչաւ) *adj.* That consigns, that deposits; that teaches; that gives.

Աւանդութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Consignment, deposit; tradition.

Աւանդումն (դման, դմամբ) *s.* See **Աւանդութիւն**: **Աւանդումն հոգւոյ**,

commendation of the soul.

Աւանդող (ի, աւ) *adj.* See **Աւանդիչ**:

Աւանդիկ See **Աշաւանիկ**:

Աւազ (ոյ, ով) *adj.* See **Աւազա-կան**:

Աւազական (ի, աւ) *adj.* Tender, mild.

Աւասիկ See **Աշաւասիկ**:

Աւատ (ոյ, ով) *s.* Faith; fidelity: See **Հաւատ**: **Յաւատ գործել**, to make, to work faithfully.

Աւատալ See **Հաւատալ**:

Աւատալի See **Հաւատացեալ**:

Աւար (ի, աւ) *s.* Booty; pillage, sack, capture, recapture, prey; plunder, marauding; devastation, depredation, disorder. **Աւար առնուլ, տանել**, or **հարկանել, յաւար առնուլ** or **տանել, յաւարի առնուլ** or **տանել**, to spoil, to make booty, to pillage, to sack, to plunder, to ravage.

Աւարաբաշխ (ի, իւ) *adj.* That distributes the booty.

Աւարաբար, *adv.* With plunder.

Աւարառու (ի, աւ) *adj.* Plunderer, depredator, freebooter, marauder.

Աւարառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sack, pillage, capture.

Աւարել (եմ, եցի) *v. a.* To make booty; to sack, to pillage, to ravage.

Աւարուճի (ման, մամբ) *s.* Pillage, sack; devastation.

Աւարտ (ի, իւ) *s.* Termination, completion, consummation, perfection, end, term, point, extremity, issue, exit, conclusion; fall, termination, cadence. **Աւարտ դնել**, to end, to finish, to terminate.

Աւարտաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Epilogue, concluding discourse.

Աւարտակէտ See **Վերջակէտ**:

Աւարտահատակ, *adj. ind.* Well made, having a fine shape.

Աւարտել (եմ, եցի) *v. a.* To terminate, to finish, to end, to complete, to consummate, to close, to conclude, to suffice.

Աւարտուճի (ման, մամբ) *s.* Termination, term, end, completion.

Աւթել (եմ, եցի) *v. a.* To cure, to deliver from sickness: See **Հաւաքել**:

Աւել, *s. ind.* Broom; hair or feather broom; brush; coat-brush. **Աւել ածել**, to sweep; to brush; to dust.

Աւելաբան (ի, իւ) *adj.* That is redundant in words.

Աւելաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pleonasm, redundancy of words.

Աւելագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Very abundant, much.

Աւելագործ (ի, աւ) *s.* Broom-maker, that makes all sorts of brooms.

Աւելագործակ, *adj. ind.* Redundant, superfluous.

Աւելացել (եմ, եցի) *v. a.* To join, to add, to increase.

Աւելազանց, *adj. ind.* Excessive.

Աւելազանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Excess.

Աւելառու (ի, աւ) *s.* Sweeper.

Աւելառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of sweeping.

Աւելաձգ, *s. pl. ind.* Sweepings.

Աւելակերութիւն See **Շատակերութիւն**:

Աւելասացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Acquisition of superfluous things.

Աւելասացուճի (ման, մամբ) *s.* See **Աւելասացութիւն**:

Աւելել (եմ, եցի) *v. a.* To sweep; to brush: See **Աւել ածել**:

Աւելի, *adj. ind.* and *adv.* Exceeding, superfluous; more, above, beyond.

Աւելորդ (ի, աւ) *adj.* Exceeding, redundant, superfluous, too much. **Աւելորդք օրովայնի**, excrement.

Աւելորդապաշտ (ի, իւ) *adj.* Superstitious.

Աւելորդապաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superstition.

Աւելորդասացութիւն See **Աւելասացութիւն**:

Աւելորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Redundance, superfluity.

Աւելուկ (լեաց, լեաւ) *s.* Sorrel, dock.

Աւետաբան (ի, իւ) *adj.* That gives, that brings good news.

Աւետաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To give or to announce good news.

Աւետաբեր (ի, աւ) *adj.* That brings good news.

Աւետագիր (գրի, գրաւ) *adj.* That writes good news.

Աւետագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write good news.

Աւետագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Writing of good news; Gospel.

Աւետաւորք (ոցց, ովք) *s. pl.* Good news.

Աւետաձեալ (ելոյ , ելով) *adj.* Increased, augmented.

Աւետամատոյց , *adj. ind.* That gives good news.

Աւետագաւաճէն (ձենի , ձենիս) *s.* Copy or writing of good news.

Աւետագաւառ , *adj. ind.* Who relates, who writes good news.

Աւետագործ , *adj. ind.* That gives good news; that is given with good news.

Աւետաւոր (ի , ու) *adj.* See **Աւետաւոր**:

Աւետարան (ի , ու) *s.* Gospel. **Պատմել** or **քարոզել զաւետարանն** , to preach the Gospel. **Ըստ աւետարանին** , evangelically.

Աւետարանագիր (գրի , գրու) *s.* Who has written the Gospel, evangelist.

Աւետարանագործ , *adj. ind.* Evangelick.

Աւետարանաժառանգ (ի , ու) *adj.* That has the Gospel.

Աւետարանական (ի , ու) *adj.* Evangelick.

Աւետարանել (եմ, եցի) *v. a.* To give good news, to evangelize, to preach the Gospel; to announce.

Աւետարանիչ (նչի , նչու) *s.* Evangelist.

Աւետարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Notification of good news.

Աւետարանութեամբ (եամբ , եամբք) *s.* See **Աւետարանութիւն**:

Աւետաւոր (ի , ու) *adj.* That has, that brings good news. **Աւետաւոր հաշտութեան** , herald.

Աւետաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To give, to bring good news, to announce.

Աւետել (եմ, եցի) *v. a.* See **Աւետաւորել**:

Աւետիք (տեաց , տեաք) *s. pl.* Good news, notification of good news. **Երկիր աւետեաց** , land of promise.

Աւետեաց (ետի , ետիս) *s.* Present given to one who brings good news.

Աւեր , *adj.* and *s. ind.* Ruined, destroyed, desolated; ruin, destruction; demolition, dismantling, overthrow; waste, damage; havock, devastation, desolation. **Աւեր լինել** or **կալ, յաւեր լինել** or **դառնալ** , to be ruined, to decay, to be desolate. **Յաւեր դարձուցանել** , to ruin, to destroy, to ravage, to desolate.

Աւերած (ոյ , ով) *s.* Ruin, demolition, destruction, desolation.

Աւերակ (ի , ու) *adj.* and *s.* Ruined, desolated; ruins, rubbish.

Աւերանք (նաց , նաք) *s. pl.* Ruin, desolation.

Աւերել (եմ, եցի) *v. a.* To ruin, to destroy, to demolish, to undo, to overthrow; to ravage, to desolate, to break, to spoil.

Աւերութիւն (թեան , թեամբ) *s.* See **Աւերած**:

Աւիւն (ի , իւ) *s.* Lymph, humour, fluid substance.

Աւղական (ի , ու) *adj.* See **Տղմուղ**:

Ափ (ոյ , ով) *s.* Palm, hollow of the hand.

Ափակից (կից , կցաւ) *s.* The two palms joined, handful.

Ափափայր (յից , յիւք) *s. pl.* Summit, side, declivity of a mountain, rock, high and steep place.

Ափիբերան , Ափիբերան լինել , to be confounded, to be unable to answer. **Ափիբերան առնել** , to confound, to stop the mouth of some one, to silence.

Ափիբերանել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ափիբերան առնել**:

Ափիոն (ի , իւ) *s.* Opium.

Ափն (փան, փամբ) *s.* Bank, shore, brink, edge, coast; steep bank, bold shore.

Ափնածիր , *adj. ind.* Confined by the shore.

Ափնկոյս , *s. ind.* Coast, bank.

Ափշեցուցանել See **Ապշեցուցանել**:

Ափշիլ See **Ապշիլ**:

Ափշութիւն See **Ապշութիւն**:

Ափսեայ (սեի , սեիս) *s.* Plate, dish; bowl; soupdish.

Ափսէ (ի , իս) *s.* See **Ափսեայ**:

Ափոխին (ոխին , ոխինս) *s.* See **Օխին**:

Ափսոսալ (ամ, ասցի) *v. n.* To regret.

Ափսոսանք (նաց , նաք) *s. pl.* Regret, repentance, grief.

Ափսոսել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ափսոսալ**:

Ափրոդիտէ (տեայ , տեաւ) *s. f.* Venus: See **Վեներիս**:

Ափրոդիտեական (ի , ու) *adj.* Venereal, belonging to Venus.

Ափ (ի , իս) *s.* See **Սրունք**:

Աքաղաղ (ի , ու) *s.* Cock. **Աքա-**

զուղ փոքր, young cock.

Աքաղաղաքար (*ի*, *ից*) *s.* Cockstone.

Աքացկել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To kick up one's heels, to kick.

Աքացի, *s. ind.* Kick of a horse. **Աքացի հարկանել**: See **Աքացկել**:

Աքեաչք, *s. pl. ind.* Leg.

Աքիս (*ի*, *ից*) *s.* Weasel. **Աքիս սպիտակ**, ermine.

Աքիսենի (*ուոյ*, *ենից*) *s.* Ermine's fur.

Աքշուշ See **Գայլեռուտ**:

Աքսոտել See **Աքացկել**:

Աքսոր, *s. ind.* Exile, ban, banishment, transportation.

Աքսորական (*նոյ*, *նաց*) *s. pl.* See **Աքսոր**:

Աքսորել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To exile, to banish, to transport, to send away, to confine, to proscribe.

Աքցան See **Աքցան**:

Աքցոտել See **Աքացկել**:

Բ

Բ (*pyen*, monosyllable) P soft. Consonant, the second letter of the Armenian alphabet. Its sound is between Պ and Փ; on that account it is frequently used instead of them, for example: **Ամբարիշտ**, *անօրաբիշտ*; *անօրէն*, *ամբէն*; *ընծայել*, *ընբեյ*; *զամպարտ*, *զամբարտ*; *Գաբրիէլ*, *գաբիէլ*; *գիբեր*, *գիբիեր*; *բազառաւ Թիւն*, *փազառաւ Թիւն*:

It is sometimes used in words as an ornament, for example: **Ամուս**, *ամբուս*; *Թմբիլ*, *Թմբրիլ*; *ԹմրուԹիւն*, *ԹմբրուԹիւն*:

Բ or $\bar{\text{բ}}$ with a line above it denotes the number *two*.

Բա, *conj.* That. **Ասացի բա**, I have said that.

Բաբախել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* and *n.* To strike; to palpitate, to beat. **Բաբախել ձեռաւ**, to clap with the hands. **Բաբախել սրտի**, to palpitate.

Բաբախիւն, *s. ind.* See **ԲաբախուԹիւն**:

ԲաբախուԹիւն (*խման*, *խմամբ*) *s.* Pulsation, palpitation, irregular beating of the heart.

Բաբան (*ի*, *ից*) *s.* Balister.

Բաբանաքար (*ի*, *ից*) *s.* Stone of a balister.

Բաբէ, *int.* Oh, ha, fy; alas!

Բաբելական (*ի*, *ից*) *adj.* Admirable, surprising, astonishing.

Բաբ (*ի*, *ից*) *s.* Barnacle, muzzle. **Բաբկանել զբաբ 'ի ցուռկն**, to muzzle. **Բաբ արկանել**, to communicate, to inform; to hinder.

Բաբէն (*ինի*, *ինաւ*) *s.* Altar of an idol; idol, statue of a false God.

Բաբիճաճաքար, *adv.* Collectively.

Բաբիճաճական (*ի*, *ից*) *adj.* Collective (term of grammar).

Բաբիճաճել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To amass, to gather, to collect.

ԲաբիճաճուԹիւն (*Ժման*, *Ժմամբ*) *s.* Collection.

Բագարդ, *adj.* See **Հաղարդ**:

Բադ (*ուաւ*, *ուս*) *s.* Drake. **Իգ բադ**, duck. **Ձագ բադուս**, duckling. **Բադ ընտանի**, tame duck. **Բադ վայրենի**, wild duck, teal.

Բադեան, *s. ind.* (Hebrew word) Sacerdotal robe.

Բադէն See **Բադեան**:

Բադրան or **Բադրանակ** (*ի*, *ից*) *s.* (Greek word) See **Ասեղնան** or **Գահ**:

Բազայ See **Բազէ**:

Բազէ (*ի*, *ից*) *s.* Bird of prey, falcon; merlin; gerfalcon; tassel, hawk.

Բազէական (*ի*, *ից*) *adj.* That fowls with or has a falcon.

Բազէկիր (*կրի*, *կրաւ*) *s.* That carries or has a falcon.

Բազէպան (*ի*, *ից*) *s.* Falconer.

ԲազէպանուԹիւն (*Ժման*, *Ժամբ*) *s.* Falconry, art of taming birds of prey.

Բազկակից (*կցի*, *կցաւ*) *adj.* and *s.* One who lends his arm to another, who aids, who assists.

Բազկատիպ, *adj. ind.* That stretches out the arm; that is received with open arms.

ԲազկամրցուԹիւն (*Ժման*, *Ժամբ*) *s.* Wrestling.

Բազկաւաստուռ (*ի*, *ից*) *adj.* That puts forth branches (tree).

Բազկաւարած (*ի*, *ից*) *adj.* and *adv.* That stretches out its arms, spread; with open arms.

Բազկացի, *adv.* With the arms.

Բազկել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To divide into several branches; to cut, to cut off.

Բազկուբար (*ի*, *ից*) *s.* Maniple.

Բազմաբան (*ի*, *ից*) *adj.* Verbose; talker.

Բազմաբանել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To talk much, to be verbose.

Բազմաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Redundancy of words, verbosity.

Բազմաբաշխ (ի, իս) *adj.* That distributes, that gives much; that is given abundantly, abundant: polynomial (algebraick term).

Բազմաբան (ի, իս) *adj.* Abounding in words, verbose.

Բազմաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance of words.

Բազմաբարբառ (ի, իս) *adj.* That speaks, that contains many languages; polyglot.

Բազմաբեղ, *adj. ind.* See **Բազմաբեղուն:**

Բազմաբեղուն, *adj. ind.* Very fertile, very abundant, fruitful, rich.

Բազմաբեր (ի, ս) *adj.* Fertile, abundant.

Բազմաբերան, *adj. ind.* See **Բազմաբերանեան:**

Բազմաբերանեան, *adj. ind.* That has many mouths or branches. **Ճրագ բազմաբերանեան,** chandelier.

Բազմաբիծ, *adj. ind.* That has many stains, foul, vitious.

Բազմաբիւր, *adj. ind.* See **Բազմաբիւրաւոր:**

Բազմաբիւրաւոր, *adj. ind.* Very populous, that contains many people.

Բազմաբնակ, *adj. ind.* Populous, that has many inhabitants.

Բազմահոսիկ, *adj. ind.* That flows abundantly, abundant.

Բազմահոտեան, *adj. ind.* That spreads much good scent, odorous.

Բազմահասոյ, *adj. ind.* Wealthy, opulent, very rich; precious, very dear.

Բազմահեծան, *adj. ind.* That has many beams.

Բազմահնձիկ, *adj. ind.* Very slippery, where one slips or stumbles often or very easily.

Բազմահոգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance of mercy or clemency.

Բազմահին, *adj. ind.* Valuable, dear, precious; that buys many things.

Բազմահիւր, *adj. ind.* That has many letters or books.

Բազմահնչեան, *adj. ind.* See **Բազմագլուխ:**

Բազմագլուխ, *adj. ind.* That has many heads.

Բազմագով, *adj. ind.* Very celebrated: See **Բազմագովեալ:**

Բազմագովեալ, *adj. ind.* Very praiseworthy; that praises or is praised much.

Բազմագութ, *adj. ind.* Very mild, merciful.

Բազմագումար, *adj. ind.* Of a great assembly, where many people are assembled.

Բազմագունակ, *adj. ind.* That has many colours or shapes, diverse, multifarious.

Բազմագունի, *adj. ind.* Of several colours or shapes, diverse, multifarious. **Բազմագունի ակն,** succinum, amber.

Բազմադաստիան, *adj. ind.* That is carefully nourished, of which much care is taken.

Բազմադէզ, *adj. ind.* Much hoarded up.

Բազմադէմ (դիմի, դիմաւ) *adj.* Multiform, diverse, manifold, multifarious.

Բազմադիմակ, *adj. ind.* See **Բազմադէմ:**

Բազմադիմի, *adj. ind.* Polyedrical; equivocal: See **Բազմադէմ:**

Բազմադրուաստ (ի, իս) *adj.* See **Բազմագովեալ:**

Բազմազան, *adj. ind.* See **Բազմադէմ:**

Բազմազանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Variety, diversity.

Բազմազարդ (ի, իս) *adj.* That is adorned magnificently; that has many ornaments; rich, magnificent.

Բազմազաւակ (ի, ս) *adj.* That has many children.

Բազմազբաղ, *adj. ind.* Wandering; busy, eager; meddlesome.

Բազմազգի, *adj. ind.* Of several species, sorts or kinds, diverse, manifold.

Բազմազեղ, *adj. ind.* Copious, abundant.

Բազմազեղուն, *adj. ind.* See **Բազմազեղ:**

Բազմազօր, *adj. ind.* Very strong, very powerful.

Բազմաթել (ի, իս) *adj.* Filaceous.

Բազմաթերթ (ի, իս) *adj.* Polypetalous.

Բազմաթիւ, *adj. ind.* Numerous.

Բազմաթիւր, *adj. ind.* Very wrong; perverse.

Բազմամամանակեայ (կեաց, կեաս) *adj.* Long since, old, ancient, antique.

Բազմամամանակեան, *adj. ind.* See **Բազմամամանակեայ:**

Բազմամանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Harpoon.

Բազմամոգով, *adj. ind.* Populous, numerous.

Բազմալեայ, *adj. ind.* See Բազմալեան:

Բազմալեան, *adj. ind.* Surgy, billowy, tempestuous, agitated.

Բազմալեզու, *adj. ind.* See Բազմալեզուեան:

Բազմալեզուեան, *adj. ind.* Polyglot.

Բազմախաբ, *adj. ind.* That deceives or that is much or often deceived.

Բազմախաղ, *adj. ind.* That plays much.

Բազմախաղաղ, *adj. ind.* Very tranquil.

Բազմախած, *adj. ind.* That has much affliction.

Բազմախառն, *adj. ind.* Much mixed.

Բազմախարդախ, *adj. ind.* Very false, wicked, mischievous.

Բազմախիտ, *adj. ind.* Very thick.

Բազմախոյթ, *adj. ind.* Ulcerated, full of wounds.

Բազմախնամ, *adj. ind.* That is careful; that is kept with care.

Բազմախնդիր, *adj. ind.* That asks, that demands much; that is liable to many discussions or disputes; that is much sought.

Բազմախնճոյ, *adj. ind.* Feastful, joyful, splendid, pompous.

Բազմախողխող, *adj. ind.* That kills much.

Բազմախոյզ, *adj. ind.* That is much sought.

Բազմախորան, *adj. ind.* That has many tabernacles.

Բազմախորխոկ, *adj. ind.* Full of victuals, splendid, magnificent (entertainment or fare).

Բազմախուզել (եմ, էի) *v. a.* To seek much.

Բազմախուժ, *adj. ind.* See Բազմաժողով:

Բազմախուռն, *adj. ind.* Of a great concourse; thick, thronged, mixed.

Բազմախտեան, *adj. ind.* Unhealthy, that is subject to many maladies.

Բազմախօս (ի, ս) *adj.* That talks much.

Բազմախօսութիւն See Բազմաբանութիւն:

Բազմածախ, *adj. ind.* Expensive, costly; splendid, sumptuous, rich, magnificent.

Բազմածաղիկ, *adj. ind.* That has many flowers.

Բազմածին, *adj. ind.* That generates much, fruitful, fertile.

Բազմածնունդ, *adj. ind.* See Բազմածին:

Բազմածուփ, *adj. ind.* Stormy, much agitated, subject to tempests.

Բազմակ (ի, ս) *s.* Socket; snuffer-tray.

Բազմակալ (ի, ս) *s.* Snuffers: See Բազմակաւ:

Բազմակակալ (ի, ս) *s.* Snuffer-tray; candlestick.

Բազմակաւ (ի, ս) *s.* That places himself or sits at table; that feasts, guest; table, banquet; carpet, mattress, couch, sofa; bench, seat. Բազմակաւս բազմակաւս բաշխել, to divide the guests, to form several banquets apart.

Բազմակաւակից (կցի, կցս) *adj.* That is invited, that feasts with another.

Բազմակաւասու (ի, ս) *adj.* That gives a feast; that seats at table.

Բազմակապ, *adj. ind.* That is joined or tied with many strings.

Բազմակատար, *adj. ind.* Quite perfect, complete.

Բազմակերպ, *adj. ind.* In several shapes, diverse, various, many, multitudinous.

Բազմակին (հնոյ, հանամբ) *adj.* Having many wives.

Բազմակնճռեալ, *adj. ind.* Embarrassing, difficult.

Բազմակնութիւն (ութեան, ութեամբ) *s.* Polygamy.

Բազմակոխ, *adj. ind.* That is trampled on or oppressed much or often. Բազմակոխ Ճանապարհ, publick or much frequented road.

Բազմակոհակ, *adj. ind.* That has many waves.

Բազմակոյտ, *adj.* and *s. ind.* Of a great assembly, where there are many people; in great quantity, many; crowd; assembly.

Բազմակուռեան, *adj. ind.* That is folded or twisted several times.

Բազմակուռել, *adj. ind.* See Բազմակուռեան:

Բազմակռիւ, *adj. ind.* That is subject to many disputes.

Բազմահամ, *adj. ind.* Savoury, that has much savour.

Բազմահամար, *adj. ind.* See Բազմահամ:

Բազմահամբաւ, *adj. ind.* That has much provision, that is well provided with necessary things.

Բազմահանդէս, *adj. ind.* Pompous, with great solemnity; glorious, victorious.

Բազմահանճար (ի, իս) *adj.* That has much wisdom, very wise, very learned.

Բազմահառաչ, *adj. ind.* That sighs much, lamentable, grievous.

Բազմահաս, *adj. ind.* That has often happened, frequent.

Բազմահատուած, *adj. ind.* That is divided into several parts.

Բազմահարկի, *adj. ind.* Very honourable, very respectful; splendid, magnificent.

Բազմահարուածեալ, *adj. ind.* See **Բազմահարուածեան**:

Բազմահարուածեան, *adj. ind.* That is often or much chastised.

Բազմահարուստ, *adj. ind.* Very rich.

Բազմահաւաք, *adj. ind.* That amasses, that collects many things.

Բազմահեաս, *adj. ind.* That has many tracks or ways.

Բազմահիաց, *adj. ind.* See **Բազմահիացեկ**:

Բազմահիացեկ, *adj. ind.* Very strange, astonishing, surprising.

Բազմահիւս, *adj. ind.* Well woven, that has much web or is closely woven.

Բազմահմուտ, *adj. ind.* Very skilful, well versed or practised in a thing, full of erudition, very learned.

Բազմահնար, *adj. ind.* Very ingenious, that has much ingenuity or dexterity; several, diverse, in several ways.

Բազմահոգ, *adj. ind.* Pensive, gloomy, anxious, full of care or anxiety.

Բազմահողով, *adj. ind.* That has many windings or ways.

Բազմահոյլ, *adj. ind.* See **Բազմաճոյղ**:

Բազմահոս, *adj. ind.* That flows or spreads abundantly, abundant, copious.

Բազմահասան, *adj. ind.* See **Բազմահաս**:

Բազմահուժկու, *adj. ind.* Very valiant, very courageous, very strong.

Բազմահունձ, *adj. ind.* Having an abundant harvest, that has much fruit.

Բազմահունչ, *adj. ind.* That has much sound, sonorous; that has several sounds.

Բազմահրաշ, *adj. ind.* Very strange, astonishing, wonderful.

Բազմահրաշաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Բազմահրաշ**:

Բազմաձայն (ի, իս) *adj.* That has several sounds, that speaks several languages.

Բազմամեան, *adj. ind.* Powerful, strong; numerous, much, several.

Բազմամեանեան, *adj. ind.* See **Բազմամեան**:

Բազմամեանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hand, power, great number of people.

Բազմամեւ, *adj. ind.* That has many or various shapes.

Բազմամիգ, *adj. ind.* That is thrown or spread several times.

Բազմաղաղակ, *adj. ind.* Very noisy, loud.

Բազմանամանի, *adj. ind.* Full of rays or light, splendid, brilliant.

Բազմանաւագայթ, *adj. ind.* See **Բազմանամանի**:

Բազմանիւղ, *adj. ind.* That has many branches or boughs.

Բազմանագիլ, *adj. ind.* That has many claws or fangs.

Բազմանման, *adj. ind.* That is well woven, that has many turns and windings.

Բազմանանի, *adj. ind.* See **Բազմանման**:

Բազմանանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Minority, youth.

Բազմանաուած, *adj. ind.* That is woven in several ways; tortuous, that has many turns and windings.

Բազմանան, *adj. ind.* That is formed of several parts; diverse, various, multifarious.

Բազմանանեայ, *adj. ind.* See **Բազմանան**:

Բազմանասոյց, *adj. ind.* That gives much or abundantly.

Բազմանդագ (ի, աւ) *adj.* Populous. **Բազմանդագ առնել**, to people, to fill with inhabitants. **Վերստին բազմանդագ գործել**, to repeople.

Բազմանդագութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of an inhabited town; colony.

Բազմանդար See **Բազմահամբոյր**:

Բազմանդրեալ, *adj. ind.* Peopled; of great concourse, numerous; tumultuous.

Բազմանդրեալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great multitude of people; tumult, great noise with confusion and disorder.

Բազմանեայ (ի, իս) *adj.* Old, aged, ancient, of old date.

Բազմանեան, *adj. ind.* See **Բազմանեայ**:

Բազմանեղ (ի, իս) *adj.* That is

burdened with many sins, great sinner.

Բազմամետաքս, *adj. ind.* Abounding in silk.

Բազմամեքենայ, *adj. ind.* That is furnished with many machines; full of machinations, very cunning.

Բազմայածեան, *adj. ind.* That wanders; tortuous, devious.

Բազմայանց (*ի, իս*) *adj.* Great sinner or transgressor.

Բազմայգեցի, *adj. ind.* Very full, very abundant, heaped up; several, much.

Բազմահոտով, *adj. ind.* Abundant, copious, much, numerous.

Բազմայոյզ, *adj. ind.* Tumultuous, much agitated, uneasy.

Բազմայորդոր, *adj. ind.* Active, very diligent, voluntary.

Բազմայր (*առն, արամբ*) *adj.* Woman who has many husbands.

Բազմայօդ, *adj. ind.* That has many joints.

Բազմանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To increase, to grow in great numbers, to shoot, to multiply, to enlarge; to abound, to overflow.

Բազմանդամ, *adj. ind.* That has many members; polynomial.

Բազմանիստ, *adj. ind.* Polyhedron.

Բազմանիւթ (*ի, աւ*) *adj.* That abounds in materials; that contrives in several ways.

Բազմանկար (*ի, աւ*) *adj.* That is provided with many pictures.

Բազմանկիւն (*ի, իս*) *adj.* Polygonal.

Բազմանկիւնի, *adj. ind.* See **Բազմանկիւն**:

Բազմանկողնի, *adj. ind.* Prostituted, whoremonger; prostitute.

Բազմանշանակ, *adj. ind.* That has many significations; that has many marks.

Բազմանշոյլ (*շուլի, շուլիս*) *adj.* See **Բազմանձանձ**:

Բազմանուագ, *adj. ind.* That is composed of, or has many tunes; harmonious, melodious.

Բազմանուն (*ուան, ուամբ*) *adj.* That has many names.

Բազմաշահ, *adj. ind.* Very useful, profitable.

Բազմաշարժ, *adj. ind.* Trembling, much agitated; mutable.

Բազմաշաւիղ, *adj. ind.* That has many tracks or turns; tortuous.

Բազմաշխատ, *adj. ind.* and *adv.* Laborious, that loves work, that has worked much; laborious, painful, heavy, difficult, hard; laboriously, with much difficulty and work.

Բազմաշնորհ, *adj. ind.* That does many favours, that gives bountifully; that abounds in favours.

Բազմաշրջիկ, *adj. ind.* Rover, roamer, vagabond.

Բազմաշրջութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* State of a vagabond, of a rover.

Բազմաչարչար, *adj. ind.* That has suffered much in defence of the faith.

Բազմաչափ, *adj. ind.* That is provided with many measures.

Բազմաչեայ, *adj. ind.* Furnished with many eyes.

Բազմաչաղատ, *adj. ind.* That prays much or earnestly, that conjures.

Բազմապատկոյն, *adj. ind.* Well adorned, having many ornaments.

Բազմապայծառ, *adj. ind.* Very clear, brilliant, most illustrious.

Բազմապատիկ, *adj. ind.* Multiple; diverse, much, several.

Բազմապատիր, *adj. ind.* That deceives much, very cunning.

Բազմապատիւ, *adj. ind.* Much honoured, very honourable, respectful.

Բազմապատկառ, *adj. ind.* Very bashful.

Բազմապատկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To multiply.

Բազմապատկելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Multipliable.

Բազմապատկութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Multiplication.

Բազմապատկող (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Multiplicator.

Բազմապարգեւ, *adj. ind.* That gives or is given abundantly.

Բազմապարունակ, *adj. ind.* That has many circles; that contains much; multitudinous, much.

Բազմապարտ (*ի, իս*) *adj.* That owes much; much obliged.

Բազմապետութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Polygarchy.

Բազմապիսի, *adj. ind.* Of many forms or fashions, diverse, various, many.

Բազմապտուղ, *adj. ind.* That abounds in fruit, that produces much, fruitful, fertile, abundant.

Բազմաջան, *adj. ind.* Laborious, busy, diligent, careful, that works much.

Բազմառատ, *adj. ind.* Superabundant, copious, abundant, fruitful.

Բազմապկել (եմ, եցի) *v. a.* To multiply, to increase by propagation.

Բազմապրութիւն (-ութեան, -ութեամբ) *s.* Propagation, increase by propagation.

Բազմապտուղ, *adj. ind.* Multiplied, increased by propagation, numerous.

Բազմախտ, *adj. ind.* That is subject to many faults.

Բազմաստղեան, *adj. ind.* That has many stars, starred: See **Բազմաստղեան**:

Բազմաստղն, *adj. ind.* That has many branches, boughs or parts.

Բազմաստղնեան, *adj. ind.* See **Բազմաստղն**:

Բազմաստղք (-ից, -ք) *s. pl.* Pleiades.

Բազմաստուած (-ից, -ած) *adj.* and *s.* Polytheist.

Բազմաստուածութիւն (-ութեան, -ութեամբ) *s.* Polytheism.

Բազմավանդ (-ի, -ս) *adj.* Polysyllabick.

Բազմավաճառ (-ի, -ս) *adj.* Mercantile (town or place).

Բազմավառ, *adj. ind.* Ardent, inflamed, full of fire.

Բազմավէպ, *adj. ind.* That relates many things.

Բազմավէր, *adj. ind.* Much wounded, that has many sores.

Բազմավիշտ, *adj. ind.* Tormenting, painful; gloomy, grievous.

Բազմավտանգ, *adj. ind.* Perilous, dangerous; difficult, delicate.

Բազմավրդով, *adj. ind.* Turbulent, much agitated, stormy.

Բազմավրէպ, *adj. ind.* See **Բազմավտանգ**:

Բազմատագնապ, *adj. ind.* Tormenting, gloomy, painful, sad.

Բազմատարած, *adj. ind.* Far extended.

Բազմատեսակ, *adj. ind.* Of many kinds or sorts, diverse.

Բազմատեսիլ, *adj. ind.* Of many looks, aspects or forms, diverse.

Բազմատեսող (-ի, -ս) *adj.* That sees many things, that has a sharp and piercing sight.

Բազմատերև, *adj. ind.* Polypetalous.

Բազմատիպ, *adj. ind.* Of many forms or types.

Բազմատխուր, *adj. ind.* Very sad, grieved or melancholy; very vexatious.

Բազմատոհմ, *adj. ind.* Of many species or kinds.

Բազմատրամ, *adj. ind.* Very vicious or faulty, full of stains.

Բազմատրան (-ի, -ս) *s.* See **Բազմոյց**:

Բազմատրքիւն, *adj. ind.* Very useful, profitable; very meritorious; full of merit, well deserved.

Բազմատրժանի, *adj. ind.* Very worthy, very meritorious.

Բազմատձկն (-ձկնի, -ձկնիս) *s.* Harpoon.

Բազմատրտուհաս, *adj. ind.* Ingenious, full of cunning, of ingenuity, artful; surprising.

Բազմացեղ, *adj. ind.* See **Բազմատոհմ** and **Բազմատեսակ**:

Բազմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To augment, to grow, to enlarge, to increase, to multiply; to accumulate; to re-inforce; to fill, to people, to repeople.

Բազմաչաղչիչ, *adj. ind.* Very deplorable, pitiable, miserable.

Բազմաւոր (-ի, -ս) *adj.* Multitudinous, numerous: See **Բազմաւորական**:

Բազմաւորական (-ի, -ս) *adj.* Plural.

Բազմաւորութիւն (-ութեան, -ութեամբ) *s.* Plurality.

Բազմափայլ, *adj. ind.* Very shiny, bright, brilliant.

Բազմափոյթ, *adj. ind.* See **Բազմաչաղչիչ**:

Բազմաքանդակ, *adj. ind.* Well engraved; well worked, polished, artful.

Բազմաքանդակ, *adj. ind.* Very clever; very valuable, precious.

Բազմաքննիչ, *adj. ind.* Scrutinizing, very inquisitive.

Բազմբարիւր (-ի, -ս) *adj.* Full of kindness, very obliging.

Բազմբարիւրք (-ից) *adj. pl.* See **Բազմբարիւր**:

Բազմբուկ (-ի, -ս) *adj.* Fibrous, filaceous.

Բազմբոմ (-ի, -ս) *adj.* Of several orders or ranks, numerous.

Բազմբոյն, *adj. ind.* See **Բազմբոյնեան**:

Բազմբոյնեան, *adj. ind.* Happy, blessed.

Բազմբոյնեան, *adj. ind.* That sings much or often.

Բազմբոյնութիւն (-ութեան, -ութեամբ) *s.* Frequent use of songs.

Բազմերդումն, *adj. ind.* That swears often.

Բազմեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*). *v. t.* To set, to place, to lay down, to put.

Բազմիփեայց, *adj. ind.* Well cooked; cooking mixed things.

Բազմըսքիշտ, *adj. ind.* Very avaricious, very tenacious.

Բազմիլ (*եմ*, *մեցայ*) *v. n-p.* To sit down, to sit, to place one's self.

Բազմիմաստ, *adj. ind.* Very wise, very learned.

Բազմիշխան, *adj. ind.* That is subject to polygarchy.

Բազմիշխանութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Polygarchy.

Բազմիցս, *adv.* Several times, often.

Բազմոյլի (*մուԹի*, *մուԹիս*) *s.* Bootes (constellation): See *Սայլ*.

Բազմոստ (*ի*, *իս*) *adj.* Full of branches or boughs.

Բազմոստանալ, *adj. ind.* See *Բազմոստ*.

Բազմոտանի (*նոյ*, *նեաւ*) *adj.* and *s.* Having many feet, polypous.

Բազմորակ *adj. ind.* Having many qualities or accidents.

Բազմորդի (*դւոյ*, *դւով*) *adj.* Having many children.

Բազմորդութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* State of a person having many children.

Բազմորոգայի, *adj. ind.* Full of snares or springes, dangerous, perilous.

Բազմոց (*ի*, *ւս*) *s.* Altar or resting-place; chair, seat; mattress; couch, sofa.

Բազմոցագործ (*ի*, *ւս*) *s.* Mattress-maker.

Բազմութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Multitude, great number, quantity, crowd, gross, heap, mass, bulk, body; abundance, increase, inundation; multiplicity, plurality, infinity; people, troops, regiment, force, retinue.

Բազմունակ, *adj. ind.* That contains much or many things.

Բազմօրեայ (*ըկի*, *ըկեաւ*) *adj.* Many days since; old, that has existed a long time.

Բազմօրինակ, *adj. ind.* and *adv.* In several ways or manners, divers, various; in many shapes.

Բազուկ (*զկի*, *զկաւ*) *s.* Arm, forearm; branch, bough; beet, strawberry-spinage. *Բազուկ առ բազուկ մարտիլ*, to come to blows, to fight. *Բազուկ առ բազուկ գնալ*, to hold by the hand, to give each other the hand, to go together.

Բազում (*զի*, *զմաւ*) *adj.* Several, diverse, much, thick, great, large, full, abundant, copious, numerous, considerable, frequent, very, too much, excessive. *Բազումն*, much, considerably, too much. *Ի բազում*, but little, not much. *Բազում անգամ*, several times, often, frequently.

Բազումժամանակեայ See *Բազմաժամանակեայ*.

Բազումողորմ, *adj. ind.* Merciful, compassionate.

Բազպան (*ի*, *աւ*) *s.* Maniple; bracelet.

Բաժ (*ի*, *իս*) *s.* Impost, duty, tax, contribution, levy, custom. *Բաժ անցից*, toll: See *Բաժին*.

Բաժակ (*ի*, *աւ*) *s.* Cup, glass, mug, goblet; chalice; bumper.

Բաժակակալ (*ի*, *աւ*) *s.* Saucer.

Բաժակավաճառ (*ի*, *աւ*) *s.* Glass-blower, glass-seller.

Բաժակել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To soak, to water. *Բաժակել զգետին*, to water the ground. *Բաժակել զտունկս*, to water the plants.

Բաժակիկ, *s. ind.* Small cup.

Բաժանամտութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Mistrust, suspicion.

Բաժանաբար, *adv.* Dividedly, separately.

Բաժանակալ (*ի*, *աւ*) *s.* Heir; partaker, partner.

Բաժանակամ, *adj. ind.* That loves schism, sectarism or heresy.

Բաժանական (*ի*, *աւ*) *adj.* Divisible, separable.

Բաժանականութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Divisibility.

Բաժանակից (*կցի*, *կցաւ*) *adj.* That partakes with another.

Բաժանաբար (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* Distributer; divisor.

Բաժանաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Բաժանակից*.

Բաժանել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To divide, to separate; to share, to distribute; to cut, to decompound, to disjoin, to uncouple, to disunite, to loose, to render incomplete, to dismember, to disentangle, to pull asunder, to distance, to disjoint, to split, to cleave, to scatter, to behead, to make an incision. *Բա-*

ժամեալ վիճակաւ, to allot.

Բաժանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* and *s.* Divisible; dividend, number to be divided.

Բաժանորդ (բ, աւ) *adj.* and *s.* Partaker, concerned, participant; sharing. Բաժանորդ լինել, to participate.

Բաժանորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation; solution.

Բաժանումն (նման, նմամբ) *s.* Division, share, distribution, partition, repartition, dispensation; decomposition, dismemberment, disengagement, disjunction, distraction, dissolution; stitch, rupture, departure; separation, disunion, scission, retrenchment, section, segregation.

Բաժապան (բ, աւ) *s.* Customhouse officer.

Բաժապետ (բ, աւ) *s.* See Բաժապան:

Բաժառու (բ, աւ) *s.* Receiver of duties or taxes, customhouse officer.

Բաժել (եմ, եցի) *v. a.* To tax, to levy a duty.

Բաժին (ժին, ժնէ) *s.* Part, share, portion, quota, proportion, distribution, equality, parcel, piece; dose; lot. Բաժին հարկաց, assessment: See Բաժանումն:

Բաղ (բ, բս) *s.* Cherry; large black cherry; morello cherry; pale colour, paleness, obscurity.

Բաղամիգ, *adj. ind.* That makes pale or dark, that spreads darkness. Բաղամիգք, dull weather.

Բալասան (բ, աւ) *s.* Balm; balsamick.

Բաղատեսիլ, *adj. ind.* Pale, dark, obscure.

Բաղենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Cherry-tree; small black cherry tree.

Բաղխիր (բ, աւ) *s.* Sledge.

Բաղխինջ (ջնջոյ, ջնջով) *s.* Gadfly: See Պիծակ:

Բախած (բ, բս) *adj.* Wanton, waggish.

Բախածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly.

Բախել See Բաղխել:

Բախիւն See Բաղխիւն:

Բախտ See Բաղդ:

Բախտանոց (բ, աւ) *s.* Temple of Fortune.

Բակ (բ, բս) *s.* Porch, portico; halo, red circle round the sun or moon.

Բակ առնուլ or առնել, to encompass, to surround, to begird.

Բակառել (եմ, եցի) *v. a.* To encompass, to begird.

Բակեղէն (ղենի, ղէնիս) *s.* Wallet, bag; courier's bag.

Բակլայ (բ, բս) *s.* Bean; mazagan-bean.

Բակուղ (կեղ, կեղբ) *s.* Large stick.

Բահ (բ, բս) *s.* Spade, hoe; mattock, narrow spade.

Բահուանդ (բ, բս) *s.* Necklace, diamond to hang on the neck; iron collar: See Պեհեանդ:

Բաղադաս (բ, բս) *adj.* Composed, conjoined.

Բաղադրեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Composed, compound.

Բաղադրել (եմ, եցի) *v. a.* To compose, to conjoin; to ally; to mingle, to mix; to compound.

Բաղադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compound, composition, synthesis, combination, condition, confection, formation, mixture.

Բաղադատ (բ, բս) *adj.* Suitable, conformable.

Բաղադատել (եմ, եցի) *v. a.* To conform, to make conformable.

Բաղադատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, relation, conformity, connection: alliance.

Բաղադոյդ, *adj. ind.* Connected, conjoined, conformable.

Բաղակցել (եմ, եցի) *v. a.* To connect, to conjoin.

Բաղակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Connection, conjunction, union.

Բաղաձայն (բ, բս) *adj.* Consonant; unanimous. Բաղաձայն տառ, a consonant.

Բաղաձայնական (բ, աւ) *adj.* Unanimous.

Բաղաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consonance.

Բաղայօդ See Բաղյօդ:

Բաղայք See Բաղարայք:

Բաղանատեա (բ, աւ) *s.* See Բաղանէպան:

Բաղանէպան (բ, աւ) *s.* Keeper of a bagnio.

Բաղանիք (նեաց, նեաք) *s. pl.* Bath, hot baths, stove; bathing tub.

Բաղանօրդ (բ, աւ) *s.* Keeper of publick baths; one who bathes.

Բաղանուհանութիւն See փաղանուհանութիւն:

Բաղաբկել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to compound.

Բաղաբկոցել (եմ, եցի) *v. a.* See Բաղաբկել:

Բաղաբջ (ի, իս) *s.* Unleavened, that is not fermented; unleavened bread.

Բաղաբջակեր (ի, աւ) *adj.* That eats unleavened bread.

Բաղաբջակերք (բաց, բաք) *s. pl.* The feast of unleavened bread.

Բաղաբջընծայ (ի, իս) *adj.* Offering of unleavened bread.

Բաղափուշտ (փշտի, փշտիս) *s.* Bladder.

Բաղբաղայք (յից, յիւք) *s. pl.* Pretext, colour, cloak; calumny, false accusation.

Բաղբաղել (եմ, եցի) *v. a.* To pretend, to conceal under a pretext; to calumniate.

Բաղբանջանք (նաց, նաք) *s. pl.* Idle talk, stories, quackery.

Բաղբանջել (եմ, եցի) *v. n.* To talk idly, to speak of trifles.

Բաղբաջանք See Բաղբանջանք:

Բաղբաջել See Բաղբանջել:

Բաղդ (ի, իս) *s.* Fortune, prosperity; destiny, fate, fatality; chance, hazard.

Բաղդաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, arrangement, syntax.

Բաղդաւոր (ի, իս) *adj.* Compared, conformable.

Բաղդաւորաբար, *adv.* Comparatively, by comparison.

Բաղդաւորական (ի, աւ) *adj.* Comparative.

Բաղդատել (եմ, եցի) *v. a.* To compare, to confer, to confront, to put in competition, to measure, to oppose; to collate.

Բաղդատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Comparison, confrontation, parallel, equation, collation.

Բաղդովի, *adv.* At all events, at all hazards.

Բաղեքերդութիւն See Եղբայակցութիւն:

Բաղել (եմ, եցի) *v. a.* To join.

Բաղէզն (զան, զամբ) *s.* Ivy.

Բաղխութիւն See Համաչչութիւն:

Բաղխաւր (ի, աւ) *s.* Ballist; cross bow; catapult.

Բաղխել (եմ, եցի) *v. a.* To strike, to beat, to shock, to knock, to touch, to scourge. Բաղխել զդուռն, to knock at the door. Բաղխել ընդ միմեանս, to strike or knock one another; to haul.

Բաղխութիւն, *s. ind.* Beating, percussion, blow; knock, shock; rencounter, combat.

Բաղխողական (ի, աւ) *adj.* Deliberative.

Բաղկակից (կցի, կցաւ) *adj.* Conjoined.

Բաղկակցել (եմ, եցայ) *v. n-p.* To conjoin, to join together, to be united.

Բաղկանալ (ամ, կացայ) *v. n.* To consist; to be composed, constructed, constituted.

Բաղկացական (ի, աւ) *adj.* See Բաղկացուցիչ:

Բաղկացելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That can be made, composed or constructed.

Բաղկացու (ի, աւ) *adj.* Consisting of; conjoined, that exists together.

Բաղկացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consistency, composition, conjunction.

Բաղկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To constitute, to compose, to construct.

Բաղկացուցիչ (չի, չեաւ) *adj.* Constituent, constitutive.

Բաղխիւսական (ի, աւ) *adj.* Copulative.

Բաղխիւսել (եմ, եցի) *v. a.* To make an intermixture, to conjoin, to compose, to join, to unite together.

Բաղձալ (ամ, ացի) *v. n.* To wish, to desire.

Բաղձանք (նաց, նաք) *s. pl.* Desire, wish, appetite, eagerness, vows.

Բաղձացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause desire, to raise a wish, to excite envy.

Բաղձուիլն (ձման, ձմամբ) *s.* See Բաղձանք:

Բաղձք (ձից, ձիւք) *s. pl.* See Բաղձանք:

Բաղմաս (ի, իս) *adj.* Conjunctive.

Բաղյօդ (ի, իս) *adj.* Conjunctive; articulate; composed; compound.

Բալձատան See Բաղանեկան:

Բալզամոն (ի, իս) *s.* Balm: See Բալսամոն:

Բամձկոն (ի, աւ) *s.* Waistcoat; under waistcoat, flannel waistcoat; night waistcoat; bodice.

Բամձկոնակ (ի, աւ) *s.* Flannel waistcoat, under waistcoat; jacket.

Բամ, *conj.* That. Ասացի բամ, I said that.

բամբ (բ, բս) *adj.* Thorough base (musical term).

բամբակ (բ, ս) *s.* Cotton; bombasin. բամբակ ապխտ., wadding. Հասա կտաւ՝ի բամբակէ, calico. Նուրբ կտաւ՝ի բամբակէ, muslin.

բամբակենի (ն.ոյ, ն.ոաւ) *s.* Cotton tree.

բամբաս (բ, բս) *s.* See բամբասանք:

բամբասական (բ, ս) *adj.* Slanderous, calumnious.

բամբասանք (նաց, նաք) *s. pl.* Detraction, slander, defamation.

բամբասասէր (սիրի, սիրաս) *adj.* That loves slander, slanderous, detractor.

բամբասաւոր (բ, ս) *adj.* See բամբասական:

բամբասել (եմ, եցի) *v. a.* To detract, to slander, to speak ill of, to calumniate, to defame, to backbite, to censure malignantly.

բամբիշ (բշի, բշաս) *s. f.* Lady, damsel, madam, miss; princess.

բամբիռն or բամբիռան (բ.ան, բ.ամբ) *s.* Castanets.

բամշ.ութիւն See Տիկնութիւն:

բայ, *conj.* See բա or բամ: Yes.

բայ (բ, բս) *s.* Verb; word, speech, discours: See Որջ:

բայածական (բ, ս) *adj.* That is derived from the verb, verbal.

բայանուն (ան, անբ) *s.* Supine; verbal.

բայոց (բ, ս) *s.* See Որջ:

բայց, *conj.* But, yet, notwithstanding, however, nevertheless, though, still; save, except, without.

բայց եթէ, *conj.* Except; unless.

բայց միայն, *conj.* If, provided, with the exception of, excepted, but, besides; if not.

բայց սակայն, *conj.* Yet, however, nevertheless.

բան (բ, բս) *s.* Speech, word, term, saying, dictate, expression, oration, discourse, language, history; proposal, treaty, promise; thing; reason, intellect; understanding, intelligence; the Word, the second person of the Trinity; myrobalan. Ի բանի առնել, to interpose, to employ. Ընդ բանիս առնել, to excommunicate, to anathematize. Բան առ բան, word for word. Ի խոհ բանիս, in a word.

բանագէտ (գիտի, գիտաս) *adj.* That has knowledge or learning, lettered, learned, wise, experienced, versed.

բանագիր (գրի, գրաս) *s.* Writer, author, that writes a work of sense.

բանագիտա, *adj. ind.* Ingenious, having a fertile understanding, inventive.

բանագնաց, *adj. ind.* բանագնաց լինել, to parley, to enter into a treaty of peace.

բանագովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Eulogy, panegyrick, praise.

բանագործ (բ, ս) *adj.* See բանահիւսութիւն:

բանագործութիւն See բանահիւսութիւն:

բանագուակ, *adj. ind.* See բանագիտա:

բանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Writing, work, composition.

բանագրանք (նաց, նաք) *s. pl.* Excommunication, anathema, ecclesiastick censure.

բանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To excommunicate, to anathematize.

բանալ (ամ, բացի) *v. a.* To open, to discover, to disclose, to unravel, to unfold, to develope, to explain; to split; to loosen; to perforate, to pierce, to bore; to spread, to enlarge, to extend; to unfold, to untwist, to unlink; to rub. բանալ զդրունս, to unwall, to open. բանալ զՁեղսն, to unpack. բանալ զկոխսն or զկոպսս, to unstop.

բանալեկան (բ, ս) *s.* See փականալ:

բանալի (լ.ոյ, լ.եաւ) *s.* Key; lock. բանալի փոքր (ն.ուագարանաց) a tuning instrument. բանալի հաւատարիմ, master key.

բանախոյզ (խուզի, խուզաս) *adj.* Curious, inquisitive.

բանախօս (բ, ս) *adj.* Orator, preacher, that speaks in publick.

բանախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oration, discourse, sermon.

բանակ (բ, ս) *s.* Camp; army; encampment; castramentation. բանակ հարկանել, to encamp, to pitch a camp.

բանակամիջ (միջի, միջաս) *s.* The middle of a camp, of an army.

բանական (բ, ս) *adj.* Reasonable, endowed with reason, discursive, intelligent. բանական or բանական արուեստ, logick.

բանականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reason, understanding.

Բանակարգ, *adj. ind.* See **Բանահիւս**.

Բանակարգութիւն See **Բանահիւսութիւն**.

Բանակեաց (*ական, ակաց*) *s.* Camp, campaign, place where an army is encamped.

Բանակեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To encamp, to pitch one's camp.

Բանակիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To encamp, to place one's self, to pitch the camp.

Բանակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That partakes of the same reason, that has the same reason as another.

Բանակռիւ (*ռուի, ռուաւ*) *adj.* Contentious, that is fond of disputing, captious, cavillous. **Բանակռիւ լինել**, to cavil, to carp, to chicane, to dispute. **Բանակռիւ լինել յոչինչ պկաս**, to dispute about trifles.

Բանակռուիլ (*իմ, ռեցայ*) *v. n-p.* See **Բանակռիւ լինել**.

Բանակրկիտ, *adj. ind.* Curious, that researches much.

Բանահիւս (*ի, իս*) *adj.* and *s.* That composes, that writes some work of sense; poet.

Բանահիւսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Composition, work of sense; poem, poetry.

Բանաձառ (*ի, իս*) *adj.* That relates, that recites.

Բանաձառել (*եմ, եցի*) *v. n.* To relate, to narrate, to recite.

Բանածաւալ (*ի, աւ*) *adj.* That considers, that examines with reflection.

Բանամատոյց (*ի, իս*) *adj.* See **Բանակռիւ**.

Բանաշուրջ, *adj. ind.* That breaks his word, inconstant.

Բանապատեայ, *adj. ind.* That is adorned or endowed with reason; ornamented, polished (discourse).

Բանասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Philologist, humanist.

Բանասիրական (*ի, աւ*) *adj.* Philological. **Բանասիրական հմտութիւն**, literature, humanity.

Բանասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Philology; humanities.

Բանասաւեղծ (*ի, իս*) *s.* Poet. **Բանասաւեղծ անձնաւոր**, poetaster, rhymer.

Բանասաւեղծական (*ի, աւ*) *adj.* Poetical, belonging to poetry.

Բանասաւեղծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To poetize, to versify.

Բանասաւեղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Poetry, poesy; poem, work in verse.

Բանասաւեղծօրէն, *adv.* Poetically.

Բանաւէտ, *adj. ind.* See **Բանաձառ**.

Բանաքար (*ի, աւ*) *adj.* That writes some work of sense; poet.

Բանաքարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Composition, work of sense; poem, poetry.

Բանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Reasonable, intelligent, wise; vocal; rational.

Բանաւորագոյն (*գունի, գունեաւ*) *adj. comp.* Wiser, more reasonable.

Բանաւորութիւն See **Բանականութիւն**.

Բանագաղ (*ի, իս*) *adj.* and *s.* Plagiary; compiler; curious.

Բանագաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Plagiarism; compilation, collection.

Բանգեր (*ի, աւ*) *adj.* See **Պատգամաւոր**.

Բանդագաղչանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Folly, extravagance, revery, idle talking, delirium, enthusiasm; vacillation, shock.

Բանդագաղչել (*եմ, եցի*) *v. n.* To talk extravagantly, to rave, to dote; to vacillate, to totter, to stagger.

Բանդ See **Բանտ**.

Բանդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To imprison, to immure.

Բանդիսն See **Բամբիռն**.

Բանեղ (*ի, իս*) *adj.* Verbose, abounding in words, eloquent.

Բանեղէն (*ինի, ինեաւ*) *adj.* See **Բանաւոր**.

Բանիբուն, *adj. ind.* Learned, profound, skilful, experienced, versed, wise.

Բանիկ, *s. ind.* Short discourse.

Բանիպատկ (*ի, աւ*) *adj.* That contests for trifles, caviller.

Բանջար (*ոյ, ով*) *s.* Herb, herbage, pot herbs, vegetables; beet, blits.

Բանջարանոց (*ի, աւ*) *s.* Kitchen garden.

Բանջարավաճառ (*ի, աւ*) *adj.* Herbwoman.

Բանջարեղէն (*ինի, ինեաւ*) *adj.* Provided with or made of herbs.

Բանսաւաս (*ի, աւ*) *adj.* That takes the word out of another's mouth.

Բանսարկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To contradict, to slander, to calumniate, to report.

Բանսարկու (*ի, աւ*) *s.* Telltale, sycophant, opponent, adversary; satan, devil, tempter.

ԲանսարկուԹիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Tale, slander, false accusation, calumny; contrariety, opposition; witchcraft.

Բանտ (*ի* , *իս*) *s.* Prison, gaol. Դնել ՚ի բանտի or արկանել ՚ի բանտ, to imprison.

Բանտակալ (*ի* , *աւ*) *s.* See Բանտապահ:

Բանտական (*ի* , *աւ*) *adj.* See Բանտարգել:

Բանտամուտ (*մտի* , *մտաւ*) *adj.* See Բանտարգել:

Բանտապահ (*ի* , *աւ*) *s.* See Բանտապետ:

Բանտապան (*ի* , *աւ*) *s.* See Բանտապետ:

Բանտապետ (*ի* , *աւ*) *s.* Gaoler, keeper of a prison.

Բանտարգել , *adj. ind.* Prisoned, that is detained in a prison. Բանտարգել առնել, to imprison.

Բանտարգելեալ (*ելոյ* , *ելով*) *adj.* See Բանտարգել:

Բանտարգելու-Թիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Imprisonment, detention.

Բանտարկեալ (*ելոյ* , *ելով*) *adj.* See Բանտարգել:

Բանտաւոր (*ի* , *աւ*) *adj.* See Բանտարգել:

Բանտեւ See Բանդեւ:

Բանքաղու-Թիւն See Բանաքաղու-Թիւն:

Բաշ (*ի* , *իս*) *s.* Horsehair, mane.

Բաշաւոր (*ի* , *աւ*) *adj.* That has manes.

Բաշխ (*ի* , *իս*) *s.* Distribution; assessment; share, lot; division.

Բաշխել (*եմ* , *եցի*) *v. a.* To distribute, to share, to part, to divide, to dispense, to assess; to disseminate.

Բաշխոյք (*յից* , *յիւք*) *s. pl.* See Բաշխուածի:

Բաշխու-Թիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* See Բաշխուածի:

Բաշխուածի (*խման* , *խմամբ*) *s.* Distribution, assessment, share, division, dispensation.

Բաղաղանք (*նաց* , *նաք*) *s. pl.* Idle talk, stories, nonsense, prattle.

Բաղաղել (*եմ* , *եցի*) *v. n.* To tattle, to prattle, to talk idly, to tell idle tales.

Բաղաղակոտ (*ի* , *աւ*) *adj.* Prattler, great talker, that tells idle stories or tales.

Բաղաղմունք (*մանց* , *մամբք*) *s. pl.* See Բաղաղանք:

Բառ (*ի* , *իս*) *s.* Word, term, speech, expression. Բառ առ բառ, word for word, Ըստ բառիւն, literally.

Բառաչումն (*չման* , *չմամբ*) *s.* See Բառաչիւն:

Բառաչել (*եմ* , *եցի*) *v. n.* To bellow, to low.

Բառաչիւն, *s. ind.* Bellowing, lowing.

Բառաչ , *s. ind.* See Բառաչիւն:

Բառաչիւն , *s. ind.* See Բառաչիւն:

Բառաչումն (*չման* , *չմամբ*) *s.* See Բառաչիւն:

Բառարան (*ի* , *աւ*) *s.* Dictionary, vocabulary, lexicon; glossary. Յօրինող բառարանի , lexicographer.

Բառացի , *adj. ind.* Renowned, famous, excellent.

Բառացու-Թիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Renown, glory, excellence, beauty.

Բառագիրք or Բառգիրք (գրոց , գրովք) *s. pl.* See Բառարան:

Բառնալ (*առ* , *բարձի*) *v. a.* To take away, to remove, to carry off; to tear off, to displace; to retrench; to derogate, to suppress, to withdraw; to cause to cease, to destroy, to dispel, to efface, to extinguish, to stifle; to take away, to ravish, to take, to steal, to rob; to lift up, to raise; to bear, to support, to sustain. Բառնալ ՚ի վերայ, to put, to put on, to load. Բառնալ ՚ի հաշուեւ անաի, to discount, to deduct, to abate. Բառնալ զօրէնս , to repeal a law, to cancel, to annul. Բառնալ զխոչս , to clear, to extricate. Բառնալ զկանչն , to unbar. Բառնալ զմանուկն յարգանդ դէ , to deliver a woman. Բառնալ Թողուլ, to abandon, to forsake entirely.

Բառնալիք (*լեաց* , *լեաք*) *s.* Lever.

Բասիլիսկոս (*ի* , *իս*) *s.* See Աքթայիկ or Բարբ:

Բասիր , *s. ind.* Reproach, blame.

Բասս (*ի* , *իս*) *s.* Fortune, luck; destiny, fate; wager. Բասս արկանել, to wager, to bet.

Բասսայեղց , *adj. ind.* Fortunate, lucky.

Բասրանք (Նաց, Նաք) *s. pl.* Reproach, blame, rebuke.

Բասրել (*եմ* , *եցի*) *v. a.* To reproach, to blame, to condemn, to rebuke, to censure.

Բասրելի (*լւոյ* , *լեաւ*) *adj.* Reproachable, blamable.

Բարակ (*ի*, *ու*) *adj.* and *s.* Subtile: See **Նրբութիւն**: brach; bloodhound; nitre: See **Բորակ**:

Բարակամած (*ի*, *իս*) *adj.* That spins or weaves finely; that is finely spun or woven.

Բարակացու (*ի*, *ու*) *adj.* Phthisical.

Բարակացուք (*ոց*, *ովք*) *s. pl.* Consumption, phthisick.

Բարապան (*ի*, *ու*) *s.* Usher, porter.

Բարապետ (*ի*, *ու*) *s.* See **Բարաւպան**:

Բարառնաբար, *adv.* With personification.

Բարառնական (*ի*, *ու*) *adj.* Personified. **Բարառնական բան**, prosopopœia.

Բարառնութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Prosopopœia; allegory.

Բարացուցական (*ի*, *ու*) *adj.* Pathetick; moral.

Բարաւոր (*ի*, *ու*) *s.* Doorpost.

Բարաւորութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Manners, custom, inclination, disposition.

Բարբանջանք (*նաց*, *նաւք*) *s. pl.* Idle tales, nonsense, tiresome repetitions.

Բարբանջմունք (*մանց*, *մամբք*) *s. pl.* See **Բարբանջանք**:

Բարբանջել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To make tiresome repetitions, to chat, to prattle, to bawl, to tattle.

Բարբանջք (*ջից*, *ջիւք*) *s. pl.* See **Բարբանջանք**:

Բարբաջ (*ի*, *իս*) *s.* See **Բարբանջանք**:

Բարբաջել See **Բարբանջել**:

Բարբառ (*ոյ*, *ով*) *s.* Speech, voice, language, idiom, dialect; acclamation, exclamation; cry, clamour; sound, flourish.

Բարբառիլ (*իմ*, *ռեցայ*) *v. n-p.* To speak; to cry.

Բարբարիլ (*իմ*, *բեցայ*) *v. n-p.* To care, to be uneasy, to be frantick.

Բարբարոս (*ի*, *ու*) *adj.* and *s.* Barbarous, savage; barbarian.

Բարբարոսութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Barbarity, cruelty, grossness.

Բարգաւաճ (*ի*, *իս*) *adj.* Increased, flourished, flourishing, blossoming, rich, fertile, abundant.

Բարգաւաճական (*ի*, *ու*) *adj.* See **Բարգաւաճ**:

Բարգաւաճանուն, *adj. ind.* Renowned, famous, celebrated.

Բարգաւաճանք (*նաց*, *նաւք*) *s. pl.* Increase, abundance; profit, improvement, bloom, lustre, splendour, renown.

Բարգաւաճիլ (*իմ*, *ձեցայ*) *v. n-p.* To increase, to flourish, to be in repute, in honour, in vogue, to profit, to improve.

Բարգաւաձեցուցանել (*եմ*, *ուցի*) *v. t.* To make flourish, to fertilize.

Բարդ (*ի*, *իս*) *s.* and *adj.* Hayrick; heaped up, piled, bound up; polypetalous. **Բարդ անուն** or **բան.**, compound word.

Բարդել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To accumulate, to hoard; to bind up; to compound, to conjoin.

Բարդութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Accumulation, heap; composition, formation.

Բարեասաց, *adj. ind.* That speaks well of others.

Բարեատեաց (*եցի*, *եցաւ*) *adj.* That hates good, evil, malicious, wicked.

Բարեացպարտ (*ի*, *իս*) *adj.* Well deserved, worthy, obliging.

Բարեաւ ունել or **Բարեաւ ունս**, *s. ind.* Farewell, leave. **Բարեաւ ունս ասել**, to bid farewell, to take leave; to renounce, to forsake.

Բարեբախտ See **Բարեբաղդ**:

Բարեբախտանալ (*ամ*, *ացայ*) *v. n.* To prosper, to be fortunate, to succeed.

Բարեբախտիկ, *adj. ind.* See **Բարեբաղդ**:

Բարեբախտութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Fortune, happiness, prosperity, chance, destiny.

Բարեբաղդ (*ի*, *իս*) *adj.* Fortunate, lucky; prosperous, favourable, propitious.

Բարեբան (*ի*, *իս*) *adj.* That praises.

Բարեբանակից (*կից*, *կցաւ*) *adj.* That praises with another or together.

Բարեբանել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To bless, to praise.

Բարեբանութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Benediction, praise, encomium.

Բարեբաշխ (*ի*, *իս*) *adj.* Beneficent, bounteous, that does good, liberal.

Բարեբաշխութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Bounty, benefit, favour, liberality.

Բարեբաստ (*ի*, *իս*) *adj.* Lucky, fortunate, prosperous, happy.

Բարեբաստանալ (*ամ*, *ացայ*) *v. n.* To prosper, to be fortunate, to be happy.

Բարեբաստիլ (*իմ*, *եցայ*) *v. n-p.* See **Բարեբաստանալ**:

Բարեբաստիկ, *adj. ind.* See Բարեբաստ:

Բարեբաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good-fortune, luck, chance, prosperity, happiness.

Բարեբարոյ (ի, իս) *adj.* Goodnatured, good-tempered, civil, benign, affable, kind.

Բարեբարք, *adj. ind.* See Բարեբարոյ:

Բարեբեր (ի, ս) *adj.* Productive of good, fruitful, fertile, abundant.

Բարեբողբոջ, *adj. ind.* That has good suckers or shoots.

Բարեբոյս, *adj. ind.* That produces good fruit, fruitful.

Բարեբուսիկ, *adj. ind.* That causes good to come forth.

Բարեբուն, *adj. ind.* That is naturally good, that has a good disposition, humane.

Բարեգեղ, *adj. ind.* Beautiful, graceful, charming, genteel, pretty, handsome.

Բարեգթալ (աւ, թացայ) *v. n-p.* To pity, to compassionate.

Բարեգթած, *adj. ind.* See Բարեգութ:

Բարեգթածութիւն See Բարեգթութիւն:

Բարեգթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Benignity, clemency, mercy.

Բարեգիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Erudition, learning, experience, much knowledge.

Բարեգնաց (ի, իս) *adj.* That runs, that walks, that converses, that lives well.

Բարեգործ (ի, ս) *adj.* Beneficent, virtuous, pious, that does good.

Բարեգործակ (ի, ս) *adj.* See Բարեգործ:

Բարեգործել (եմ, եցի) *v. n.* To do well, to do good.

Բարեգործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bounty, beneficence; good works.

Բարեգութ, *adj. ind.* Benign, humane, merciful, compassionate, tender, charitable, flexible.

Բարեգոյ, *adj. ind.* Becoming, suitable, fit, proper.

Բարեգոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decorum, fitness; prosperity, luck.

Բարեզարդ (ի, իս) *adj.* Well adorned; reformed.

Բարեզարդել (եմ, եցի) *v. a.* To embellish, to adorn; to reform.

Բարեզարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Embellishment, ornament, finery; reformation, reform.

Բարեզարմ (ի, իս) *adj.* Of good family, noble.

Բարեզբօս, *adj. ind.* Of good diversion; very entertaining.

Բարեզբօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good diversion, good pleasure.

Բարեզգաստ (ի, իս) *adj.* Very watchful, very vigilant.

Բարեզգեաց, *adj. ind.* See Բարեբարոյ:

Բարեզգիտոյց, *adj. ind.* That gives good intelligence, good news.

Բարեժամ, *adj. ind.* Early, in good time, convenient.

Բարեժամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suitableness, convenience.

Բարեժառանգ (ի, ս) *adj.* That has inherited great property.

Բարեժառանգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inheritance of great property; good inheritance.

Բարելաւ, *adj. ind.* Very good, very useful.

Բարելաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great goodness, goodnature, nobleness, gentility.

Բարելինելութիւն (թեան թեամբ) *s.* Goodness; good work, virtue.

Բարելից, *adj. ind.* Rich, abundant, fertile.

Բարելցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance of wealth.

Բարեխառն, *adj. ind.* Sober, temperate, moderate.

Բարեխառնել (եմ, եցի) *v. a.* To temper, to moderate, to soften, to modify, to correct.

Բարեխառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Temperance; temperature, moderation, modification, mitigation. Բարեխառնութիւն օդոյ, temperature of the air.

Բարեխնամ, *adj. ind.* Careful, that provides for wants, for an affair.

Բարեխնամել (եմ, եցի) *v. a.* To be careful, to provide.

Բարեխնամոյ (ի, ս) *adj.* See Բարեխնամ:

Բարեխնդիր, *adj. ind.* That asks for, that seeks for good things.

Բարեխոհ (ի, իս) *adj.* That thinks of good things.

Բարեխոհ, *adj. ind.* See Բարեխոհ:

Բարեխրատու (*ի, ից*) *adj.* That gives good advice, good instruction; that is well instructed.

Բարեխօս (*ի, աց*) *adj.* and *s.* Intercessor, mediator.

Բարեխօսել (*եմ, եցի*) *v. n.* To intercede, to pray for another.

Բարեխօսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Intercession, mediation.

Բարեծանոյց, *adj. ind.* See **Բարեզեկոյց**:

Բարեկամ (*ի, աց*) *s.* Friend; familiar.

Բարեկամաբար, *adv.* Friendly, familiarly, domestically.

Բարեկամանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To be friendly, to be familiar, to make one's self familiar.

Բարեկամութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Friendship, familiarity, attachment. **Սիրա բարեկամութիւն**, intimacy. **Սրտից բարեկամութիւն**, cordiality.

Բարեկարգ, *adj. ind.* Well regulated, corrected, reformed.

Բարեկարգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To order properly, to dispose, to put in order; to amend, to reform.

Բարեկարգութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good order, organization; reform, reformation.

Բարեկեանք (*կենաց, կենաւք*) *s. pl.* Happiness, prosperity, felicity.

Բարեկեաց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* See **Բարեկեցիկ**:

Բարեկենդան (*ի, ից*) *s.* Carnival, holyday time. **Բուն բարեկենդան**, the day before lent, shrovetuesday.

Բարեկենդանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* See **Բարեկենդան**:

Բարեկենդանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Happiness, felicity, prosperity, rejoicing.

Բարեկերպ (*ի, ից*) *adj.* That has a good figure, handsome, graceful, genteel, pretty, well-made.

Բարեկերպութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Fine figure, good shape, grace, gentility.

Բարեկեցիկ, *adj. ind.* Happy, prosperous, in good circumstances, rich.

Բարեկեցութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Happiness, felicity, ease, contentment, comfort.

Բարեկիր, *adj. ind.* Good, honest, virtuous.

Բարեկիրթ, *adj. ind.* Well instructed, civil.

Բարեկրանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Happiness.

Բարեկրեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Happy.

Բարեկրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Happiness, felicity, prosperity.

Բարեկրօն (*ի, ից*) *adj.* Of good morals, pious, virtuous, honest, religious.

Բարեկրօնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good morals, honesty, probity, piety, religion, goodness.

Բարեհաճել (*եմ, ացայ*) *v. n-p.* To vouchsafe, to accept, to receive favourably.

Բարեհաճոյ (*ի, իս*) *adj.* Very agreeable.

Բարեհաճոյանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To be very agreeable or very amiable.

Բարեհաճութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Approbation, consent, benevolence, favour, friendship.

Բարեհամ (*ի, իս*) *adj.* Tasteful, that has a good taste, savoury.

Բարեհամբաւ (*ի, իս*) *adj.* Of good renown, of great reputation, famous, renowned, celebrated.

Բարեհամբաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To celebrate, to publish with praise.

Բարեհամբաւութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good name, renown, reputation, fame, praise.

Բարեհամբոյր (*բուրբ, բուրբիւ*) *adj.* Agreeable, amiable, graceful, polite, civil, gentle, tractable, humane, kind, courteous, complaisant, beneficent.

Բարեհայեց, *adj. ind.* That demands good things.

Բարեհանճար (*ի, իս*) *adj.* Very sensible, very wise, very learned.

Բարեհասակ (*ի, աց*) *adj.* Having a fine shape or stature.

Բարեհատոյց, *adj. ind.* Rewarder, that recompenses well, that does good.

Բարեհնար (*ի, իս*) *adj.* Very ingenious, very clever, expeditious, skilful, learned.

Բարեհոգեհամ, *adj.* See **Բարեհամբաւ**:

Բարեհոգեհամել See **Բարեհամբաւել**:

Բարեհոգեհամութիւն See **Բարեհամբաւութիւն**:

Բարեհրամանի, *adj. ind.* That commands or orders good things.

Բարեհրաւէր, *adj. ind.* That invites, that exhorts to good things.

Բարեձև, *adj. ind.* Of a good shape,

well made, genteel; graceful.

Բարեձևել (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To embellish, to become handsome, to be graceful.

Բարեձևութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fine figure, gracefulness, decorum.

Բարեձիր, *adj. ind.* See **Բարեշնորհ**:

Բարեժառն (*սին, սամբ*) *adj.* Well matched, lucky, fortunate.

Բարեժառնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Good fortune, happiness, participation of good, goodness.

Բարեժառոյց, *adj. ind.* See **Բարեշնորհ**:

Բարեմտագիտ, *adj. ind.* Gallant, complaisant. **Բարեմտագիտ լինել**, to please, to make one's self agreeable to some one.

Բարեմտագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Complaisance; good nature, civility.

Բարեմիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Sincere; innocent, good, well disposed.

Բարեմոյն, *adj. ind.* Peaceable, flexible.

Բարեմոռաց, *adj. ind.* Unthankful, ungrateful, forgetful of benefits.

Բարեմտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sincerity, innocence, goodness.

Բարեյաղթ See **Քաջայաղթ**:

Բարեյանգուցն See **Բարեվաստակ**:

Բարեյաջող, *adj. ind.* Favourable, prosperous. **Բարեյաջող լինել**, to prosper.

Բարեյարմար, *adj. ind.* Well adjusted, well agreed; symmetrical.

Բարեյիշատակ (*ի, աւ*) *adj.* Of happy memory, whose memory is venerated, happy.

Բարեյոյս, *adj. ind.* Of good or of great hope.

Բարեյորդոր, *adj. ind.* That exhorts to good things; well inclined, very willing.

Բարեյուսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Good hope.

Բարեյօժար, *adj. ind.* Well inclined, very willing, benevolent.

Բարեխանդակ, *adj. ind.* Zealous.

Բարենշան, *adj. ind.* Of good sign; signalized, remarkable, famous.

Բարենշմար, *adj. ind.* Having a good look, good prospect, pretty, graceful.

Բարեշաւիղ, *adj. ind.* Well behaved, virtuous.

Բարեշէն, *adj. ind.* Well settled, rich, happy, prosperous.

Բարեշնորհ (*ի, աւ*) *adj.* That grants or does favours, that gratifies; handsome, graceful, agreeable, charming.

Բարեշնորհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bounty, goodness.

Բարեշունչ, *adj. ind.* Mild (speaking of the wind), the mild zephyr.

Բարեշուք, *adj. ind.* Splendid, magnificent; superb, graceful, pretty.

Բարեշքեղ, *adj. ind.* See **Բարեշուք**:

Բարեշքեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Splendour, magnificence, pomp, lustre, refulgence.

Բարեչափ, *adj. ind.* Well measured or proportioned, exact, well made.

Բարեչափութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proportion, exactness, beauty, exact proportion.

Բարեպաշտ (*ի, իւ*) *adj.* Pious, religious.

Բարեպաշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Piety, religion.

Բարեպաշտել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be religious, to lead a pious life, to do good works.

Բարեպաշտուհի (*հւոյ, հեաւ*) *adj. f.* Pious, religious.

Բարեպաշտօն, *adj. ind.* See **Բարեպաշտ**:

Բարեպատեհ, *adj. ind.* Very convenient, proper, decent, fit, worthy.

Բարեպարիշտ, *adj. ind.* See **Բարեպաշտ**:

Բարեպատպիճ (*ի, իւ*) *adj.* Provided with good leaves.

Բարեսերմն, *adj. ind.* Provided with good seed.

Բարեսերմնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Good seed; shoot from good seed.

Բարեսէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Good, virtuous, pious, religious; benevolent, indulgent, obliging.

Բարեսնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Good education.

Բարեսնեալ, *adj. ind.* Well instructed, well brought up, well educated.

Բարեվայելուչ, *adj. ind.* Becoming, conformable, convenient, proper, handsome, pretty; graceful.

Բարեվայելչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fitness, convenience; lustre, splendour.

Բարեվիճակ, *adj. ind.* Well settled, fortunate, lucky, happy.

Բարեվստահ, *adj. ind.* Very sure, certain, bold.

Բարեվստահութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Good assurance, certainty, boldness.

Բարեառաւիղ, *adj. ind.* That sounds well, sweet, harmonious, well adjusted or organized.

Բարեառակ, *adj. ind.* See *Բարեառեալ*:

Բարեառեալ, *adj. ind.* Having a good prospect, good aspect, good countenance, handsome, charming, graceful, genteel, delicate, pretty, agreeable.

Բարեարեալ, *adj. ind.* Conformable, convenient, becoming, proper; of good figure, genteel.

Բարեասահմ (*ի*, *իս*) *adj.* That is of good family, noble, illustrious.

Բարեասահմիկ, *adj. ind.* See *Բարեասահմ*:

Բարեասահմութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Nobility.

Բարեարութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Gratification; production, fruit, profit, advantage.

Բարերար (*ի*, *ս*) *adj.* Beneficent, benefactor, friend, obliging, indulgent, favourable, kind.

Բարերարել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To do good, to gratify, to favour, to oblige.

Բարերարութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Benefit, bounty, good, beneficence, kindness, favour, service, pleasure, gratification, liberality.

Բարեբաղձիկ (*Նիկ*, *Նկաս*) *adj.* Blissful, happy, fortunate.

Բարեբաղձութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Good fortune, happiness, felicity.

Բարեփառ, *adj. ind.* Glorious, illustrious, splendid, magnificent, resplendent, majestick.

Բարեփառութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Splendour, grandeur, magnificence, majesty.

Բարեփափաք, *adj. ind.* That desires good things; very desirable.

Բարեփորձ, *adj. ind.* Well tried, well proved.

Բարեքաւճ, *adj. ind.* Well made, handsome, agreeable, genteel.

Բարեգործակ See *Բարեգործակ*:

Բարեժամանակ, *adj. ind.* In good time, seasonable.

Բարժամիել (*իմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To mistrust, to suspect.

Բարժանել See *Բաժանել*:

Բարժին See *Բաժին*:

Բարի (*բուոյ*, *բեաս*) *adj.* Good, handsome, fine, better.

Բարիադդի (*դւոյ*, *գեաս*) *adj.* Of good family, noble, genteel.

Բարիասակ See *Բարեասակ*:

Բարի բարի, *adj. ind. pl.* Good, handsome.

Բարիւք, *adv.* Well, softly, leisurely.

Բարիք (*բեաց*, *բեաք*) *s. pl.* Property, riches; fruits; good, kindness, favour.

Բարկ, *adj. ind.* Sharp, pungent, acrid; acid, sour, rough.

Բարկածին (*ծնի*, *ծնիս*) *adj.* and *s.* Oxygen.

Բարկանալ (*ամ*, *կացայ*) *v. n.* To be angry, to be exasperated, to be provoked, to storm, to rage.

Բարկասիրտ, *adj. ind.* Passionate, apt to be angry, fretful, pettish, peevish, impatient.

Բարկացայտ, *adj. ind.* Angry, vexed, enraged.

Բարկացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To exasperate, to irritate, to anger, to displease, to offend, to enrage.

Բարկութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Anger, wrath, ire, indignation, passion; harshness; disgrace. *Հլիանալ ի բարկութենէ*, to be appeased, to allay one's anger.

Բարձ (*ի*, *իս*) *s.* Cushion, pad, hassock; bolster, pillow; squab, mattress; hip, thigh. *Բարձիւք զարդարել*, to quilt.

Բարձակից (*կցի*, *կցաս*) *adj.* That sits on the same mattress, that is partaker of the same banquet or dignity.

Բարձամգութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Search of dignity, pursuit of honour; competition, rivalry.

Բարձասպան (*ի*, *ս*) *s.* Armour for the thigh.

Բարձաւանդակ See *Բարձրաւանդակ*:

Բարձեբեց (*բեցու*, *բեցս*) *s.* The first place, honourable place: See *Գահ հեբեց*:

Բարձընթեր (*տրի*, *տրաս*) *adj.* That seeks the first place, that is fixed in an honourable place. *Բարձընթեր լինել*, to seek the first place.

Բարձի Թողն առնել, *v. a.* To abandon, to leave, to forsake entirely.

Բարձկնեաք (*եքոյ*, *եքով*) *s. pl.* Cushions; small cushion, pillow.

Բարձռնուն (*ձման*, *ձմամբ*) *s.* Act of raising; carriage; subtraction; exception; suppression, repeal, derogation; degradation, dissolution, extinction; deduction, defalcation.

Բարձուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To load, to burden.

Բարձր (ձռ., ձամբ) *adj.* High, elevated; sublime, eminent, great, excellent. **Հոսել ի բարձուէ**, to fling, to throw from above. **Ի ձայն բարձր ազդակել** or **գոչել**, to cry loudly.

Բարձունք (ձանց, ձամբք) *s. pl.* Height, top, summit, eminence, elevation.

Բարձրաբազուկ, *adj. ind.* That has a strong arm, strong hand, valiant; vigorous.

Բարձրաբարբառ, *adj. ind.* Sounding, that has a loud or shrill sound.

Բարձրաբարբար See **Բարձրաբերձ**.

Բարձրաբերձ, *adj. ind.* Very high, much elevated, lofty.

Բարձրաբուն, *adj. ind.* That has a long stalk.

Բարձրագագաթեղ (ծան, ծամբ) *adj.* Whose summit is very high, lofty.

Բարձրագահ (ի, ից) *s.* and *adj.* Seat, the chair, the highest place; president, the most honourable; high, elevated.

Բարձրագեղ, *adj. ind.* Very pretty, charming, excellent, supreme.

Բարձրագէտ (գիտի, գիտաց) *adj.* That knows sublime things, profound.

Բարձրագլուխ (լեաց, լեամ) *adj.* High, elevated; bold, frank, honourable.

Բարձրագոյն (գունի, գունից) *adj. comp.* Higher, sublime; supreme, grand. **Բարձրագոյնս**, highly, sublimely, boldly.

Բարձրադէզ, *adj. ind.* Much accumulated.

Բարձրադիտակ (ի, աց) *s.* A very high tower or observatory.

Բարձրաթռիչ, *adj. ind.* That flies above.

Բարձրախորհուրդ, *adj. ind.* Mysterious, profound.

Բարձրածայր (ի, ից) *adj.* Whose summit is very high, very elevated.

Բարձրածայրեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Very elevated.

Բարձրակալ (ի, աց) *adj.* See **Բարձրակայ**.

Բարձրակայ (ի, ից) *adj.* High, great, supreme, sublime, excellent.

Բարձրականն (ի, աց) *adj.* See **Բարձրակայ**.

Բարձրակատար (ի, ից) *adj.* See **Բարձրածայր**.

Բարձրակոհակ, *adj. ind.* That is subject to large waves, stormy.

Բարձրահայեցող, *adj. ind.* That looks above; sublime; high, elevated.

Բարձրահասակ (ի, աց) *adj.* That has a large size.

Բարձրահռչակ, *adj. ind.* Very renowned, famous, celebrated.

Բարձրամազի, *adj. ind.* That has very high branches.

Բարձրամբայն (ի, ից) *adj.* That has a strong voice, that cries loudly, sounding, sonorous.

Բարձրամկան, *adj. ind.* That has a strong hand, valiant, strong.

Բարձրանձն (ի, ից) *adj.* That has a high, elevated figure.

Բարձրապիպ, *adj. ind.* That spreads above, very high.

Բարձրապիտ (տաի, տաից) *adj.* Proud, lofty, arrogant, presumptuous.

Բարձրապնդ, *adj. ind.* That is fortified in a very high place.

Բարձրապարծել (եմ, ածեայ) *v. n-p.* To be proud of, to be selfconceited.

Բարձրապարծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presumption, pride, arrogance, haughtiness.

Բարձրայոյս (ի, ից) *adj.* Lofty, high, elevated, proud.

Բարձրայօնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Haughtiness, pride, arrogance.

Բարձրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To rise, to ascend, to re-ascend, to surmount, to exceed, to surpass.

Բարձրանշան (ի, աց) *adj.* Remarkable, signal, signalized, famous, renowned.

Բարձրաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Altimetry.

Բարձրապատիւ, *adj. ind.* Very honourable, much esteemed; most reverend.

Բարձրապատում, *adj. ind.* That relates sublime things, sublime, profound.

Բարձրապարծոց (ի, աց) *adj.* Puffed up, arrogant, proud. **Բարձրապարծոց շրջիլ**, to be puffed up, to be proud of.

Բարձր առնել (եմ, արարի) *v. a.* To elevate, to raise, to magnify, to exalt.

Բարձրավարս, *adj. ind.* That has high branches.

Բարձրավանալ (ամ, զացայ) *v. n.* See **Բարձրավզիլ**.

Բարձրավզիլ (եմ, զեցայ) *v. n-p.* To be puffed up, to be proud of.

Բարձրավզութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Pride, haughtiness, arrogance.

Բարձրավիզ, *adj. ind.* Haughty, proud, arrogant.

Բարձրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To elevate, to lift up, to raise, to exalt, to raise higher, to raise again, to ascend, to promote, to advance.

Բարձրաւանդ (ի, աւ) *s.* See Բարձրաւանդակ:

Բարձրաւանդակ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Height, hill, eminence, summit, top, ridge, hillock; promontory, cape; high, elevated.

Բարձրբարձր See Բարձրաբերձ:

Բարձրեալ (ելոյ, եալ) *adj.* and *s.* Very high; God, heaven.

Բարձրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Height, eminence, elevation, act of raising up, summit, sublimity, grandeur, highness.

Բարչ See Բաչ:

Բարոյաբանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Ethicks.

Բարոյածին, *adj. ind.* Natural, derived from nature.

Բարոյական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Moral, belonging to morals; moralist; moral. Բարոյական խնամատարութիւն, ethicks. Բարոյական գիտութիւն, morality, ethicks. Բարոյական իմաստ, morality. Առնել զբարոյական խորհուրդս դաստիարակութեան, to moralize, to make moral reflections.

Բարոյականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Morality.

Բարոյակից (կից, կցաւ) *adj.* That has the same disposition or humour.

Բարոյապէս, *adv.* Morally.

Բարոյք (յից, յիւք) *s. pl.* See Բարք:

Բարուական See Բարոյական:

Բարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Goodness, beauty; probity; benignity, mildness, clemency.

Բարունակ (ի, աւ) *s.* Vine branch; branch, bough, shoot.

Բարուր (բարրոյ, բարրով) *s.* Criminal imputation, calumny, false accusation; pretext.

Բարուրել (եմ, եցի) *v. n.* To criminate, to calumniate, to impute.

Բարտ (աւոյ, ատաւ) *s.* Aspen, poplar.

Բարրական (ի, աւ) *adj.* Calumnious, false.

Բարրել (եմ, եցի) *v. n.* See Բարուրել:

Բարրանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Բարուր:

Բարւոք, *adj. ind.* and *adv.* Good; well.

Բարւոքագոյն See Լաւագոյն:

Բարւոքապէս, *adv.* Well.

Բարւոքել (եմ, եցի) *v. a.* To improve, to cure.

Բարք (բուց, բուք) *s. pl.* Manners, custom, disposition, inclination, conduct, manner of acting. Իւր բարուց, nature, disposition, inclination.

Բարօրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Happiness, felicity, prosperity.

Բաց (ի, աւ) *adj.* and *s.* Open, uncovered; open place, camp.

Բաց or Բաց ՚ի, *pre.* Except, excepted, besides, save, without.

Բացագանչել (եմ, եցի) *v. n.* To cry out, to scream.

Բացագանչութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Exclamation.

Բացագլուխ (լխոյ, լխով) *adj.* That is uncovered or whose head is uncovered.

Բացագոյց, *adj. ind.* Far removed, fugitive.

Բացագոյն (գունի, գունիւ) *adj.* Distant, far off: diluted; pale. Բացագոյն կանաչ, sea-green. Բացագոյնս, far, at a great distance, very far.

Բացագոռնալ (ամ, գոռցայ) *v. n.* See Բացագոռչել:

Բացագոռչել (իմ, ացայ) *v. n-p.* To turn away, to desist, to forego, to renounce.

Բացագոռչութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Apostrophe (rhetorical figure).

Բացագրել (եմ, եցի) *v. a.* To expound, to explain: See Բացատրել:

Բացագրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Exposition, explanation.

Բացախօս (ի, աւ) *s.* Declaimer.

Բացախօսել (եմ, եցի) *v. n.* To declaim.

Բացախօսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Declamation.

Բացածագել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To shine, to light; to glitter, to sparkle.

Բացածանուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To explain, to expound, to declare, to show.

Բացածութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Abduction.

Բացակայ (ի, ից) *adj.* Absent, distant, remote, far off.

Բացակայիլ (եմ, եցայ) *v. n-p.* To absent one's self, to go away.

Բացակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Absence, rimoval, nonresidence, distance.

Բացական (ի, աւ) *adj.* Deobstruent: See **Բացակայ**:

Բացականագոյն (գունի, գունից) *adj. comp.* Very or farther removed.

Բացահայեաց, *adj. ind.* Divergent.

Բացաձայնել (եմ, եցի) *v. n.* To enunciate, to express.

Բացաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Enunciation, expression; discord, dissension, disunion.

Բացաձիգ, *adj. ind.* Distant, far removed.

Բացամերժել (եմ, եցի) *v. a.* To disperse, to remove, to drive away.

Բացայայտ (ի, ից) *adj.* Evident, manifest, clear, intelligible; formal, express.

Բացայայտակի, *adv.* Evidently, manifestly, intelligibly; formally, expressly.

Բացայայտել (եմ, եցի) *v. a.* To declare, to set forth, to explain, to utter; to unfold, to clear.

Բացայայտիչ (չի, չաւ) *adj.* Declarative, determinative, significative, apodictical.

Բացայայտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Evidence; explanation; developement, disentanglement.

Բացառական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Ablative.

Բացառացել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ի բաց առնուլ**:

Բացառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exception.

Բացասաբար, *adv.* Negatively.

Բացասական (ի, աւ) *adj.* Negative.

Բացասացութիւն See **Բացասութիւն**:

Բացասել (եմ, ասցի) *v. a.* To deny, to disavow.

Բացասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Denial, disavowal.

Բացավայր (ի, աւ) *s.* Camp, campaign.

Բացատ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Distant, far off; camp; suburb.

Բացատարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Apagogical demonstration.

Բացատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Distance, interval.

Բացատրաբար, *adv.* Explicitly.

Բացատրական (ական, ականի) *adj.* Explicit.

Բացատրել (եմ, եցի) *v. a.* To explain, to set forth, to declare, to specify, to express; to comment; to remove, to scatter.

Բացատրելի (ելոյ, ելիաւ) *adj.* Explainable, expressible.

Բացատրիչ (րչի, րչաւ) *adj.* Explicative.

Բացատրոգիել (եմ, եցի) *v. a.* To remove, to distinguish, to discern, to divide, to separate.

Բացատրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Explanation, exposition, enunciation, elucidation; commentary, gloss. **Ածանձին բացատրութիւն**, specification. **Բացատրութիւն նշանագրաց**, the act of deciphering.

Բացարան (ի, աւ) *adj.* and *s.* That opens; key, picklock; dilator.

Բացարձակ (ի, աւ) *adj.* Much extended, vast, ample, full; absolute, independent, despotick; free.

Բացարձակապէս, *adv.* Absolutely, indispensably; boldly, resolutely.

Բացարձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Distance, interval, great extent, breadth.

Բացափայլել (եմ, լեցայ) *v. n.* To shine, to sparkle, to glitter.

Բացբառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aphoeresis.

Բացեայ, *adj. ind.* Remote, distant. **Ի բացեայ**, far. **Ի բացեայ լինել**, to absent one's self, to quit.

Բացեայ ի բաց See **Բացէ ի բաց**:

Բացերեսս, *adj. ind.* Open; frank, candid.

Բացերեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Evidence; frankness, candour.

Բացերեսի, *adj. ind.* Evident, clear, open, uncovered.

Բացերեսիապէս, *adv.* Evidently, plainly, openly, clearly, without ambiguity, frankly.

Բացերեսիապէս, *adv.* See **Բացերեսիապէս**:

Բացերեսիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To be evident, to be seen evidently.

Բացերեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Evidence.

Բացէ ի բաց, *adv.* Very far; from afar; out.

Բացընկճելի, *adj. ind.* Abject, despicable, low, vile.

Բացողական (*ի, աւ*) *adj.* Aperient.

Բացորիշ See **Բացորոշ**:

Բացորոշ, *adj. ind.* Decided, determined; clear, evident, bold, resolute.

Բացորոշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To decide, to determine, to resolve.

Բացորոշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Decision, determination, resolution; evidence.

Բացուածք (*ոյ, ովք*) *s.* Opening; hiatus.

Բացուիթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Բացուածք**:

Բացուիլ (*ցեայ, ցեալ*) *s.* Act of opening, opening, discovery, expansion, extent.

Բացուսկ See **Կզուսկ** and **Բացասկ**:

Բացուսա'ի բաց, *adv.* Far, very far. **Ի բացուսա**, from afar.

Բացօթեայ (*թեի, թեիս*) *adj.* In the open air, shelterless.

Բաւ, *s. ind.* End, limit; sufficiency.

Բաւական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Sufficient, fit, capable, competent, qualified; worthy; very powerful, God. **Բաւական լինել**, to suffice, to be capable. **Բաւական առնել**, to enable, to capacitate. **Քան բաւականին**, sufficiently, enough; tolerably, reasonably: See **Քան**:

Բաւականաբոյս, *adj. ind.* Abundant, fertile, copious, that produces sufficiently.

Բաւականանալ (*ամ, նացայ*) *v. n.* To suffice, to be able, to be capable; to content one's self.

Բաւականացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To capacitate, to enable, to content, to satisfy.

Բաւականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Capacity, ability, competence.

Բաւել (*եմ, եցի*) *v. n.* To suffice, to be capable, to be able; to furnish; to suffer.

Բաւեցուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To render sufficient, to give sufficiently; to satisfy, to content; to suffice.

Բաւ է, *v. imp.* It suffices, it is enough.

Բաւիղ (*ի, աւ*) *s.* Maze, labyrinth, cavern, cavity.

Բաքոս (*ի, իս*) *s.* Bacchus: See **Կոպանդաբոյսիկ**:

Բաքիւն, *s. ind.* Noise, confused sound.

Բաւուկ (*բեկի, բեկու*) *s.* Crest, comb. **Որ ունի դբաւուկ**, crested, tufted.

Բգեաշխ (*եշխի, եշխիս*) *s.* See **Բգեշխ**:

Բգեշխ (*ի, իս*) *s.* Consul; mayor; prince. **Փոխանակ բգեշխի**, proconsul.

Բեզեկ (*ի, աւ*) *s.* Repair.

Բելիաք (*այ, աւ*) *s.* Devil, demon.

Բելիճկ See **Բեզեկ**:

Բեկ, *adj. ind.* Broken.

Բեկանել (*եմ, բեկի*) *v. a.* To break, to break to pieces; to crack, to split.

Բեկանիլ (*իմ, բեկայ*) *v. n-p.* To break; to lose courage, to be discouraged.

Բեկանուա, *adj. ind.* Brittle, frail; refrangible.

Բեկար (*ի, աւ*) *s.* Tribute, impost: vicar: See **Փոխանորդ**:

Բեկբեկ, *adj. ind.* Broken; interrupted, discontinued; soft, affectedly delicate, affected; affected woman.

Բեկբեկանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To break, to break to pieces; to reflect; to stammer, to stutter; to quaver (in musick).

Բեկբեկիլ (*իմ, եկեայ*) *v. n-p.* To break; to reflect; to quaver; to prim.

Բեկբեկուածի (*ւմանի, ւմամբ*) *s.* Fracture; refraction; inflection; quaver; affected ways, lolling, grimace.

Բեկել See **Բեկանել**:

Բեկոր (*ի, աւ*) *s.* Fragment, piece, morsel. **Բեկորք քարանց** or **շինուածոց**, rubbish.

Բեկումիթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Breaking. **Բեկումիթիւն ոգւոյ**, discouragement, loss of courage, despondency: See **Բեկումն**:

Բեկուղ See **Բակուղ**:

Բեկումն (*ւմանի, ւմամբ*) *s.* Rupture, fracture; fraction; refraction.

Բեկուցանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To break to pieces, to break.

Բեկոտր (*ի, իս*) *s.* See **Բեկոր**:

Բեհեզ (*ոյ, ովք*) *s.* Byssus, very fine linen.

Բեհեզեայ, *adj. ind.* Of byssus, made of very fine linen.

Բեհեզեղէն (*ղինի, ղինաւ*) *adj.* See **Բեհեզեայ**:

Բեհեզագանդաւած, *adj. ind.* Woven or mixed with byssus.

Բեհեզագգեաւ (*ի, իս*) *adj.* That has or wears byssus.

Բեհեզաւաճառ (*տառի, տառիս*) *s.* Market where byssus and valuable goods are sold.

Բեհեզաւոխ, *adj. ind.* That resembles byssus, like byssus.

Բեղմաւոր See **Բեղնաւոր**:

Բեղնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Fruitful, fecund.

Բերդաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To make fruitful.

Բերդաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fecundity, fecundation.

Բեմ (ի, իս) *s.* Step; sanctuary: See Սրբութիւն: seat, bench, bar; tribunal.

Բեմական (ի, աւ) *adj.* and *s.* That beholds the altar or sanctuary; clerk, clergyman.

Բեմասացութիւն See **Բեմբասացութիւն**:

Բեմբ (ի, իս) *s.* See **Բեմ**:

Բեմբասաց (ի, իս) *adj.* Orator; preacher.

Բեմբասացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oration or discourse delivered from the chancel, the pulpit or the tribunal.

Բեռկոտ (ի, իս) *s.* A note in musick.

Բեռն (ռին, ռամբ) *s.* Burden, load, weight; cargo; duty; bale.

Բեռնաբարձ (ի, իս) *s.* See **Բեռնակիր**:

Բեռնաբարձութիւն See **Բեռնակրութիւն**:

Բեռնակիր (կրի, կրաւ) *s.* Porter, bearer, labourer; waggoner.

Բեռնակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Carriage, conveyance; cargo.

Բեռնաւար (ի, աւ) *adj.* That carries a load, burdened.

Բեռնաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To load, to burden.

Բեր, *int.* Now, well now.

Բեր (ոյ, ով) *s.* Product, fruit.

Բերան (ոյ, ով) *s.* Mouth; entrance, opening; narrow entrance of a harbour; orifice; edge; defile; anus. **Բերան ի բերան**, face to face. **Ի բերան առնուլ** or **առնել**, to learn by heart. **Բերան ի վայր անկանիլ**, to fall on one's face.

Բերանաբաց, *adj. ind.* That has the mouth open, delighted to admiration, desirous, ardent.

Բերանաբացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See **Բերանաբաց**:

Բերանաբացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aperture of the mouth.

Բերանալիր, *adj. ind.* and *adv.* With open mouth, strong, loudly, earnestly.

Բերանալից, *adj. ind.* That says whatever comes uppermost; that is not fasting; gluttonous.

Բերանալուծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Too great a freedom of speech; gluttony; state of a person who is not fasting.

Բերանակալ (ի, իս) *s.* Mouth piece, farrier's pincers.

Բերանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To form itself a mouth, to open.

Բերանացաւ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That has a pain in the mouth; mouth ache.

Բերանացի, *adv.* With the mouth.

Բերանացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make a mouth, an aperture, to open.

Բերանուն (ան, անբ) *adj.* Name given by an accident.

Բերանսկ (իմ, սկայ) *v. n-p.* See **Կաթկիլ**:

Բերդ (ի, աւ) *s.* Fortress, castle.

Բերդակալ (ի, աւ) *s.* Governor of a castle, commander of a fortress.

Բերդակալեանք (եանց) *s. pl.* Guard of a fortress.

Բերդամարտ (ի, իս) *adj.* That makes war against a fortress or castle.

Բերդամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* War against a fortress.

Բերդապահ (ի, աւ) *adj.* and *s.* See **Բերդակալ**:

Բերդեան, *s. ind. pl.* Fortresses, castles.

Բերել (եմ, բերի) *v. a.* To carry, to bring, to bear; to produce; to conduct, to lead back, to drag along; to provoke; to refer; to render; to suffer, to support. **Բերել զնմանութիւն**, to imitate; to resemble, to be like.

Բերիլ (իմ, բերայ) *v. n-p.* To go; to carry or to bear one's self; to be inclined, to lean; to behave one's self, to act.

Բեր ի միջ, *s. ind.* That brings, that announces.

Բերկրաբեր, *adj. ind.* Very joyful, that gives much joy.

Բերկրալի, *adj. ind.* See **Բերկրալիր**:

Բերկրալիր, *adj. ind.* Joyful, agreeable; content, cheerful.

Բերկրալից, *adj. ind.* See **Բերկրալիր**:

Բերկրական (ի, աւ) *adj.* Joyful, delicious, delightful, pleasant, diverting, delectable.

Բերկրամիտ (միտի, միտաւ) *adj.* Joyful, cheerful.

Բերկրանոց (ի, աւ) *s.* Place of amusement or pleasure.

Բերկրանք (նաց, նաք) *s. pl.* Joy, mirth, pleasure, content, delight. **Բեր կրանաք**, deliciously.

Բերկրապատում, *adj. ind.* Joyful, joyous, cheerful.

Բերկրաբար (ի, աւ) *adj.* Gay, joyful, that gives joy, delightful, pleasant.

Բերկրեմ (եմ, եցի) *v. a.* See Բերկրացուցանեմ:

Բերկրեցուցանեմ (եմ, ցուցի) *v. t.* To rejoice, to give joy, to recreate, to divert, to delight, to enliven, to please.

Բերկրիմ (իմ, բերայ) *v. n-p.* To rejoice, to be delighted, to be pleased.

Բերկրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Joy, mirth, contentment, pleasure, delight, gaiety, agreeableness, satisfaction, complaisance, mildness.

Բերձակատար, *adj. ind.* See Բարձրաբերձ:

Բերձրութիւն See Բարձրութիւն:

Բերութիւն (բուան, բութեամբ) *s.* Exigence; tendency; proneness, propension, inclination; portage, carriage.

Բերուա, *s. ind.* See Բերութիւն, Պիտուն and Յօժարութիւն:

Բերրի, *adj. ind.* Fruitful, fertile, rich.

Բեհեղ (ի, աւ) *s.* Turpentine.

Բեհեղի (ւոյ, եաւ) *s.* Turpentine tree.

Բեհեռ (ի, աւ) *s.* Nail: pole. Պարբ նոց or վաճառք բեհեռաց, nail trade. Բեհեռաք հաստատել, to nail. Հանել զբեհեռն, to unnail.

Բեհեռական (ի, աւ) *adj.* Polar.

Բեհեռագործ (ի, աւ) *s.* Nailer.

Բեհեռակապ, *adj. ind.* See Բեհեռապինդ:

Բեհեռապինդ, *adj. ind.* Nailed, fastened with nails.

Բեհեռավաճառ (ի, աւ) *s.* Nailer, seller of nails.

Բեհեռել (եմ, եցի) *v. a.* To nail, to nail up, to fasten with nails.

Բզաք (ի, աւ) *s.* See Քաղ:

Բզեզ (բզեզի, բզեզաւ) *s.* Black beetle; cockchafer; stag-beetle.

Բզզեմ (եմ, եցի) *v. n.* To buzz, to hum.

Բզզուածն (ածան, ամբ) *s.* Buzz, hum.

Բզեզ See Բզեզ:

Բեշն մշկոյ (բեշնի մշկոյ, բեշնիս մշկոյ) *s.* Beaver, otter.

Բերբեռն See Բերեռն:

Բըբխոտ (ի, աւ) *s.* See Բռեռոտ:

Բթամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Stupid, dull, heavy. Բթամիտ գործել, to stupify.

Բթանալ (ամ, թացայ) *v. n.* To make one's self dull, to make one's self less keen; to be dull, to be stupid, to grow rusty.

Բթանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* Obtuse.

Բթաշեան (ի, աւ) *s.* Grave accent.

Բթել (եմ, եցի) *v. a.* See Բթեցուցանել:

Բթեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To blunt; to make less sharp or piercing, to take off the point, to rust; to stupify, to make stupid or heavy.

Բթիլ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* See Բթանալ:

Բժաբեր (ի, աւ) *adj.* Bleared.

Բժան See Գիշան:

Բժժագործ (ի, աւ) *adj.* Talismanick, that mackes talismans or amulets.

Բժժանք (նաց, նաք) *s. pl.* Talisman, amulet, phylactery.

Բժիշկ (բժշկի, բժշկաւ) *s.* Physician, doctor.

Բժշկական (ի, աւ) *adj.* Medical, medicinal, curative, therapeutick.

Բժշկականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Physick, art of curing diseases.

Բժշկապետ (ի, աւ) *s.* First physician.

Բժշկարան (ի, աւ) *s.* Place of cure; doctor's shop; medical book.

Բժշկել (եմ, եցի) *v. a.* To cure, to physick, to remedy, to dress.

Բժշկելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Curable.

Բժշկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cure, attendance, dressing; medicament, medecine, remedy: See Բժշկականութիւն:

Բժոտ (ի, իւ) *adj.* Bleared.

Բժոտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To have bleared eyes.

Բժոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blearedness.

Բիբ (բբի, բբաւ) *s.* Pupil, apple of the eye.

Բիբիլ (եմ, եցի) *v. n.* To chirp, to warble.

Բիժ (բժոյ, բժով) *s.* Blearedness. Բժով տեսանող See Բժոտիլ:

Բիծ (բծի, բծիւ) *s.* Spot, stain; sunburning. Բիծ աչաց, web, spot in the eye. Բիծ ի մարմնի, mole, mark or spot on the body. Բիծք ադամանդի, flaws or specks in a diamond.

Բիբ (բբի, բբաւ) *s.* Large stick, club, cudgel.

Բիբա, *adj. ind.* Big, coarse, auk-

ward, rude, clownish, rough, rustick, wild, base, disobliging, disgraceful, ungenteel, clumsy, heavy, impolite, uncivil, uncultivated, indocile, dull, ignorant, brutal.

Բիւր (ոյ, ով) *adj.* and *s.* Myriad; ten thousand; much, many, several.

Բիւրաբան-ական, *adj. ind.* Composed of many words.

Բիւրաբեղուն, *adj. ind.* Very fruitful, very abundant.

Բիւրագոյն (գունի, գունիս) *adj.* See **Բիւրաղգի**:

Բիւրաղգի, *adj. ind.* Of several shapes or kinds, several, many, multitudinous.

Բիւրակառոյց, *adj. ind.* Of a great assembly, of many orders.

Բիւրակերպ, *adj. ind.* Of many ways or shapes, several, many.

Բիւրակերպեան, *adj. ind.* See **Բիւրակերպ**:

Բիւրակնեայ, *adj. ind.* Having many precious stones.

Բիւրամասնեայ, *adj. ind.* Composed of several parts; several, multitudinous, many.

Բիւր անգամ, *adv.* Ten thousand times; several times, often, much, thousand times.

Բիւրապատիկ (տկի, տկաւ) *adj.* Many, several, much.

Բիւրապատկեան, *adj. ind.* See **Բիւրապատիկ**:

Բիւրապետ (ի, աւ) *s.* Commander of ten thousand soldiers.

Բիւրապոլ (պլոյ, պլեաւ) *adj.* That has many horses.

Բիւրաստեղն, *adj. ind.* Having many branches or boughs, full of branches.

Բիւրատեսակ, *adj. ind.* Of several kinds or forms, several, many.

Բիւրաւոր (ի, աւ) *adj.* Ten thousand or ten millenaries; thousand, many, immense, numberless.

Բիւրեակ (եկի, եկաւ) *s.* Ten thousands.

Բիւրեղ (ի, աւ) *s.* Beryl; crystal; glass.

Բիւրեղանման (ի, ի) *adj.* Crystalline.

Բիւրեղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To crystallize (chimical word).

Բիւրեղացուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Crystallization.

Բիւրեքորդ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Ten thousandth; the ten thousandth part.

Բիւրիցս, *adv.* Ten thousand times; thousand times, many times.

Բիւրոտանեան, *adj. ind.* See **Բիւրաստեղն**:

Բիւրս, *adv.* See **Բիւրիցս**:

Բլթակ (ի, աւ) *s.* Tip or gristle of the ear. **Բլթակ սրտի**, auricles of the heart. **Բլթակ ականջաց**, lobe.

Բլիթ (բլթի, բլթաւ) *s.* Loaf, certain mass of bread or other things; cake, bun.

Բլուկն (կան, կամբ) *s.* and *adj.* Cover, lid; that has a cataract in the eye, blind.

Բլուկնել (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To have a cataract in the eye, to be deprived of sight.

Բլուկնու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a person who has a cataract or web in the eye, privation of sight, obscurity of vision.

Բլուռնալ (ամ, շացայ) *v. n.* See **Բլեհշակնել**:

Բլուցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To obscure the sight, to blind; to blunt, to rust.

Բլեհցուցանել See **Բլուցուցանել**:

Բլուր (բլրոյ, բլրով) *s.* Hill, hillock, height.

Բլրակ (ի, աւ) *s.* Hillock, mount, eminence.

Բլրացի (ցւոյ, ցւով) *adj.* and *s.* Inhabitant of a hill.

Բծաւոր (ի, աւ) *adj.* Spotted, stained, faulty.

Բծաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To spot, to soil.

Բծիծ (բծծի, բծծիս) *s.* See **Ղիքել**:

Բծկան (ի, աւ) *adj.* Spotted, soiled, vicious, dishonest, ugly.

Բծկանու-թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spot, soil, fault, ugliness, deformity.

Բղխել (եմ, եցի) *v. a.* To produce, to cause; to spread, to pour.

Բղխել (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To flow, to drop, to gush, to stream, to spout out; to derive, to emanate, to come, to proceed, to arise, to spring from.

Բղխեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Բղխել**:

Բղխումն (խման, խմամբ) *s.* Source, gush, eruption; emission, spiration, proceeding, emanation.

Բղուղ (բղղոյ, բղղով) *s.* Pot, earthen vessel.

Բղջախոհ (ի, իս) *adj.* Luxurious,

lascivious, lewd, lecherous.

Բնաբախտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Luxury, licentiousness, incontinence, lasciviousness, fornication.

Բնախիւ (*բնիկ, բնիկս.*) *s.* Cell in a honey-comb.

Բնամբիւն See **Բամբիւն**:

Բնաբան (*ի, իս.*) *s.* Theme, text, subject of a sermon; natural philosopher.

Բնաբանաբար, *adv.* Physically.

Բնաբանական (*ի, ս.*) *adj.* Physical.

Բնաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Physicks.

Բնաբար, *adv.* Naturally.

Բնաբարձ, *adj. ind.* See **Բնաբնիկ**:

Բնաբնակ, *adj.* Native, natural. **Բնաբնակ գաւառ**, native country.

Բնաբոյս, *adj. ind.* Natural, innate.

Բնագաւառ (*ի, ս.*) *s.* Native country.

Բնագիր (*գրի, գրաս.*) *s.* Original of a writing, text.

Բնագիր (*գրի, գրաս.*) *adj.* Established, encamped.

Բնագիրք (*գրաց, գրօք*) *s. pl.* Statue.

Բնազանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Metaphysick: See **Համաբնաբանութիւն**:

Բնազնական (*ի, ս.*) *adj.* That belongs to physiognomy, physical.

Բնազնին, *adj.* and *s. ind.* Physiognomist; observer, naturalist, natural philosopher.

Բնազնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Physiognomy; physicks.

Բնախոս (*ի, ս.*) *adj.* and *s.* Natural phylosopher.

Բնախոսել (*եմ, եցի*) *v. n.* To phylosophize, to reason like a phylosopher; to discourse of natural things.

Բնախոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Physiology, physicks.

Բնածին (*ծնի, ծնիս.*) *adj.* Innate natural.

Բնակ (*ի, ս.*) *adj.* and *s.* Inhabitant, native, indigenous; inherent; habitation, dwelling; sepulchre, tomb.

Բնակակից, *adj. ind.* Natural, innate.

Բնակակից (*կցի, կցաս.*) *adj.* That dwells together.

Բնական (*ի, ս.*) *adj.* Natural; lively, artless.

Բնականալ (*ամ, կացայ*) *v. n.* To inhabit, to dwell.

Բնականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nature, naturalness; simplicity.

Բնակարան (*ի, ս.*) *s.* Habitation, house, home, lodging, chamber.

Բնակաւոր (*ի, ս.*) *adj.* Inhabiting, native.

Բնակեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To lodge.

Բնակեցուցանել զ'ի մէտս, to cohabit.

Բնակեզ (*սեզ, սեզք*) *s.* Dwelling, lodging, residence, abode, station.

Բնակիլ (*եմ, կեցայ*) *v. n.* To inhabit, to dwell, to lodge, to reside, to sojourn, to settle, to occupy. **Բնակիլ զ'ի մէտս**, to cohabit.

Բնակից (*կցի, կցաս.*) *adj.* That is of the same nature or essence, consubstantial.

Բնակիչ (*կչի, կչաս.*) *adj.* and *s.* Inhabiting, dwelling; inhabitant.

Բնակիմ See **Գնակիմ**:

Բնակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Habitation, inhabitation, inhabitance, dwelling, residence; station, lodging, home, establishment, house; habit, custom.

Բնակունակ (*ի, ս.*) *adj.* Native, own.

Բնակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Joint dwelling, cohabitation.

Բնանալ (*ամ, բնացայ*) *v. n.* To accustom one's self; to settle, to dwell.

Բնաչխարհիկ, *adj. ind.* Natural, native.

Բնապաշտ (*ի, իս.*) *adj.* and *s.* Naturalist, natural philosopher.

Բնապէս, *adv.* Naturally, physically.

Բնաջինջ, *adj. ind.* Exterminated. **Բնաջինջ առնել**, to exterminate, to destroy entirely, to extirpate. **Բնաջինջ լինել**, to be exterminated or extirpated.

Բնաւար (*աւարն, աւարամբ*) *s.* Master, prince.

Բնաւ, *adv.* and *adj. ind.* Not, none, never, nothing; totally, entirely, absolutely; all, total, entire.

Բնաւք (*ւից, ւիւք*) *adj. pl.* All.

Բնաւին, *adv.* and *adj. ind.* See **Բնաւ**:

Բնաւոր (*ի, ս.*) *adj.* Natural, innate. **Բնաւոր յօժարութիւն**, temper, inclination.

Բնաւորաբար, *adv.* Naturally.

Բնաւորական (*ի, ս.*) *adj.* Natural, innate.

Բնաւորապէս, *adv.* Naturally.

Բնաւորիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Բնաւորեցուցանել**:

Բնաւորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To habituate, to accustom.

Բնաւորիլ (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To habituate one's self, to accustom one's self.

Բնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Habit, custom; temper, disposition, nature, birth, humour, inclination, genius; property; stamp, character.

Բնգհան (ան, ամբ) *s.* See Բղէղ:

Բնիկ, *adj. ind.* See Բնիկ:

Բնիկ, *adj. ind.* Natural, innate, original, proper, radical, native, natural, indigenous. Բնիկ քաղաքակցութիւն, state of a native.

Բնիկն (ի, իս) *s.* Mite, small piece of money.

Բնութենակից (կից, կցաւ) *adj.* That is of the same nature, consubstantial: See Բնակից:

Բնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nature, essence; disposition, constitution, temper; humour, inclination, genius; birth, naturalism; quality, manner; sex.

Բնաւսա: Ի բնաւսա, *adv.* Naturally, originally, radically.

Բնչաւն: See Հնչաւն:

Բօղոյն (ի, իս) *s.* Buffalo: See Գոմէշ:

Բոզ (ի, իս) *s. f.* Whore, prostitute, strumpet, street walker.

Բոզաբոյծ, *adj. ind.* Whoremonger, that keeps a strumpet.

Բոզանոց (ի, աւ) *s.* Brothel, bawdy house.

Բոզաբած (ի, իս) *adj.* Lewd, lecherous, lecher. Բոզաբած լինել, to whore; to frequent brothels.

Բոզաւագ (ի, աւ) *s.* Pimp, that makes a trade of debauching women.

Բոզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Whoredom, prostitution.

Բոժոժ (ի, աւ) *s.* Bell, small bell, rattle; coral; small bell hung on the neck of cattle.

Բոլոր (ի, իս) *adj.* and *s.* All, total, entire; garland, crown, circle; environs.

Բոլորաբուղխ, *adj. ind.* That rises in a circular form; thrown all around.

Բոլորածիր, *adj. ind.* Circular, round, orbicular.

Բոլորակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Round, circular; circle, circuit, orb.

Բոլորակածև (ի, իս) *adj.* See Բոլորածիր:

Բոլորակածևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shape like a ring or circle, roundness.

Բոլորակել (եմ, եցի) *v. a.* To round, to make round.

Բոլորակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Roundness, circle, orb; rotundity.

Բոլորահեշտ, *adj. ind.* Quite delicious.

Բոլորամասն, *adj. ind.* Quite perfect, complete, entire.

Բոլորայարմար, *adj. ind.* Quite convenient, very proper, becoming.

Բոլորանիստ, *adj. ind.* Circularly situate.

Բոլորաշէն, *adj. ind.* Rotund.

Բոլորաձև (ի, իս) *adj.* and *adv.* Round, circular, orbicular: roundly, orbicularly, circularly.

Բոլորաձևել (եմ, եցի) *v. a.* See Բոլորակել:

Բոլորապատուղ, *adj. ind.* All offered to God, holocaust.

Բոլորասլաք, *adj. ind.* Having a round dart.

Բոլորափայլ, *adj. ind.* Quite brilliant.

Բոլորափառ, *adj. ind.* Very bright, magnificent, splendid.

Բոլորափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Splendour, magnificence; majesty.

Բոլորեակ See Բոլորակ:

Բոլորել (եմ, եցի) *v. a.* To round; to crown, to finish; to environ, to surround, to begird.

Բոլորքեքեան (քեցուն, քեքսւմբք) *adj.* and *s. pl.* All, every body, every one, all things.

Բոլորշի, *adj. ind.* Round, circular, orbicular; rotund.

Բոլորովիմբ, *adv.* See Բոլորովին:

Բոլորովին, *adv.* All, entirely, totally, quite, utterly.

Բոլորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Whole, total; roundness, rotundity.

Բոլորուսի (սեան, սեամբ) *s.* Rotundity; roundness, circle; completion, accomplishment, end.

Բոլորք (րից, րիւք) *s. pl.* See Բոլոր:

Բոկ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Barefooted.

Բոկագնաց (ի, իս) *adj.* That walks bare-footed, barefooted.

Բոկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To pull off one's shoes or stockings.

Բոկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To pull off another's stockings or shoes.

Բոկեղ (ի, աւ) *s.* Sort of pastry, simnel, cracknel.

Բոկոտն (ի, իս) *adj.* See Բոկագնաց:

Բոկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a bare-footed person.

Բոհբոհել (եմ, եցի) *v. n.* To foam, to slaver.

Բոհմունք (*մանց, մամբ*) *s. pl.* Threat, words to cause fear.

Բողբոջ (*ի, ից*) *s.* Shoot, sprout, scion, young branch of a tree; sucker; bud, germ.

Բողբոջազարդ, *adj. ind.* Having many shoots or young branches.

Բողբոջել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To bud, to bud again, to pullulate, to shoot, to germinate, to sprout.

Բոկի (*ի, ից*) *s.* Horse-radish.

Բոկիուկ (*գկի, գկից*) *s.* New horn of animals.

Բոլոն See **Աղաթոլոն** or **փիլոն**:

Բողոք, *s.* fem. Appeal, complaint, recourse; claim; lodging an appeal. **Բողոք բառնալ, հարկանել** or **առնել**, to appeal, to claim.

Բողոքել (*եմ, եցի*) *v. n.* To appeal, to complain, to claim; to lodge an appeal.

Բոմբիւքս (*ի, ից*) *s.* (Greek word) Silkworm: See **Շերամ**:

Բոմբիւն (*ի, ից*) *s.* Sound, resound, detonation, crash, great noise, explosion. **Բոմբիւնս արձակել**, to resound, to clap; to crack.

Բոյթ (*բուծի, բուծից*) *s.* Thumb; pin of instruments.

Բոյժ (*բուժի, բուժից*) *s.* See **Բուժուկ**:

Բոյլք (*բուլից, բուլից*) *s. pl.* Pleiades; company, body, assembly.

Բոյծ (*բուծի, բուծից*) *s.* See **Բուծուկ**:

Բոյն (*բունոյ, բունով*) *s.* Nest; niche; dwelling, lodging. **Բոյն դնել**, to nestle, to make one's nest. **Հանել ի բունոյ**, to take out of the nest.

Բոյս (*բուսոյ, բուսով*) *s.* Herb, plant, simple; vegetative body. **Բոյս բարուց**, nature, temper, natural character.

Բոնոս or **Բոնասոս** (*ի, ից*) *s.* Wild beast.

Բոռ (*ոյ, ով*) *s.* Sort of large fly.

Բոսոր (*ոյ, ու*) *adj.* Red.

Բոսորաբուզիս, *adj. ind.* That flows with a red colour.

Բոսորած, *adj. ind.* Dyed red, reddened: See **Բոսորային**:

Բոսորակապտակ, *adj. ind.* See **Բոսորաբուզիս**:

Բոսորային (*ինոյ, ինով*) *adj.* Red, colour of blood; reddish.

Բոսորաւոխ, *adj. ind.* Red, dyed red.

Բովանդակ (*ի, ու*) *adj.* All, total, entire, perfect, complete. **Բովանդակն**, the whole, the total, together: See **Բովանդակապէս**:

Բովանդակապէս, *adv.* All, entirely, totally, completely.

Բովանդակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble, to gather; to complete, to accomplete, to accomplish, to finish; to contain, to inclose, to comprehend. **Ի համառօտն բովանդակել**, to abridge.

Բովանդակելի (*լւոյ, լւաւ*) *adj.* Comprehensible, conceivable.

Բովանդակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Total, totality, sum, amount; summary, abridgement, contents: completion.

Բովել See **Պատել**:

Բովք (*վուց, վիւք*) *s. pl.* Furnace, small forge, crucible, coppel; mine.

Բոռոռ (*ի, ից*) *s.* Worm.

Բոր (*ոյ, ով*) *s.* Itch, scurf, leprosy. **Բոր գրաստուց**, farcy; leprosy of horses.

Բորակ (*ի, ու*) *s.* Nitre. **Հանք բորակի**, vein of nitre.

Բորակահանք (*ից, ոք*) *s. pl.* Vein of nitre, place where nitre is found.

Բորակային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Nitrous.

Բորբոս (*ի, ից*) *s.* Mould, mouldiness, mustiness, efflorescence. **Հնձել զհոտ բորբոսի**, to smell musty.

Բորբոսիլ (*իմ, սեցայ*) *v. n-p.* To grow mouldy, to become musty.

Բորբորիտաս or **Բորբորիտոս** (*ի, ից*) *adj.* (Greek word). That loves mire or mud; lascivious, lewd.

Բորբոք (*ի, ից*) *s.* Heat, violent heat, fire, effervescence; fervour, rapture.

Բորբոքախոտան, *adj. ind.* Hot, inflamed, with great heat.

Բորբոքել (*եմ, եցի*) *v. a.* To inflame, to kindle, to set on fire, to burn; to warm, to heat; to rekindle, to revive.

Բորբոքիլ (*իմ, քեցայ*) *v. n-p.* To be inflamed, to be kindled, to flame, to crackle; to be in a passion; to be mad.

Բորբոքումն (*քման, քմամբ*) *s.* Heat, inflammation: See **Բորբոք**:

Բորեղ (*ի, ից*) *s.* Large fly, ox-fly.

Բորենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Hyena.

Բորի (*ի, ից*) *s.* See **Բորենի**:

Բորկանիմ (*ի, ից*) *s.* (Hebrew word) See **Փուշ**:

Բորոտ (*ի, ից*) *adj.* Leprous; scabby, itchy, scurvy; that has the farcy.

Բորոտեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*

To render leprous or scurvy.

Բորոտիլ (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* To be, to become leprous or scurvy.

Բորոտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Leprosy; scurf: See **Բոր**:

Բոց (*ոյ, ով*) *s.* Flame; fury. **Բոց արձակել**, to flame.

Բոցագոյն, *adj. ind.* Red, flame-colour.

Բոցախառն, *adj. ind.* Mixed with flame, ardent, inflamed.

Բոցածագումն (*գման, գմամբ*) *s.* Brilliancy, lustre, brightness.

Բոցածաւալ, *adj. ind.* That flames, burning.

Բոցակէզ, *adj. ind.* Inflamed; kindled, burnt.

Բոցակիզել (*եմ, եցի*) *v. a.* To flame, to pass above the flame; to burn, to kindle.

Բոցակիզութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Burning, inflammation, deflagration.

Բոցակիզ, *adj. ind.* That burns, that consumes like flame.

Բոցակնագոյն (*գունի, գունեաւ*) *adj.* That has sparkling eyes.

Բոցաշաղանդ, *adj. ind.* Flaming, blazing, bright, brilliant, sparkling.

Բոցանիլ, *adj. ind.* Like a flame, flaming, blazing.

Բոցանիւթ (*ի, իւ*) *adj.* That is made, that is composed of flame or fire, flaming, ardent, luminous.

Բոցանման, *adj. ind.* See **Բոցանիլ**, **Բոցաւոր** or **Բոցաեկեալ**:

Բոցանշան (*ի, իւ*) *adj.* See **Բոցանիլ**:

Բոցանշոյլ (*ուլի, ուլիւ*) *adj.* See **Բոցաշաղանդ**:

Բոցաշնչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of sending out flames.

Բոցաշունչ, *adj. ind.* That sends out flames.

Բոցաւէտ, *adj. ind.* See **Բոցաեկեալ**:

Բոցաեկամ, *adj. ind.* See **Բոցաեկեալ**:

Բոցաեկեալ, *adj. ind.* Like a flame, flaming, blazing, sparkling, bright, brilliant.

Բոցաեկեղ, *adj. ind.* Furnished with red leaves.

Բոցաւոր, *adj. ind.* See **Բոցաեկեալ**:

Բոցափայլ, *adj. ind.* See **Բոցաշաղանդ**:

Բու (*ոյ, ով*) *s.* Owl, horn-owl, grey owl, screech owl.

Բուաքաոտակ, *adj. ind.* That resembles an owl.

Բուէտ (*ետի, ետիւ*) *s.* See **Բու**:

Բութ (*բթոյ, բթով*) *adj.* Blunt, dull, whose edge is worn; stupid, heavy. **Բութ անկիւն**, obtuse angle. **Բութ շեշտ** or **ոլորակ**, grave accent.

Բութակ (*ի, աւ*) *s.* Thumb; prop, support; turnscrew, peg; stake; coppel, crucible; cork; ring put on the thumb.

Բութամատն (*տին, տամբ*) *s.* See **Բոյթ**:

Բուժակ (*ի, աւ*) *s.* See **Բուժումն**:

Բուժական (*ի, աւ*) *adj.* Curative.

Բուժել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cure, to free from sickness; to physick.

Բուժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Բուժումն**:

Բուժումն (*ժման, ժմամբ*) *s.* Cure, recovery of health; treatment, dressing of some disease or wound; medicament, remedy.

Բուժք (*ժից, ժիւք*) *s. pl.* See **Բուժումն**:

Բուլ, *s. ind.* One of the Hebrew months, answering to October.

Բուխտակ (*ի, աւ*) *s.* Sort of flower.

Բուծ (*բծի, բծաւ*) *s.* Young lamb.

Բուծական (*ի, աւ*) *s.* Nourishing; therapeutick.

Բուծանել (*եմ, բուծի*) *v. a.* To nourish, to feed, to sustain, to serve for food; to treat, to dress; to fatten.

Բուծարան (*ի, աւ*) *s.* Place of nourishment; nourishment, food.

Բուծել See **Բուծանել**:

Բուծին (*ծնոյ, ծնով*) *s.* Wick, cotton of a lamp, match.

Բուն (*բնի, բնիւ*) *s.* and *adj.* Nature, native, origin, spring, root; stock, stalk, trunk, set, stake, stem: own, natural, original, radical, principal. **Բուն աշտանակի**, socket. **Բուն սեան**, shaft of a column.

Բունել (*եմ, եցի*) *v. n.* To nestle, to make one's nest; to place one's self, to put one's self, to remain.

Բունիկ, *s. ind.* Small nest.

Բունձ (*բնձոյ, բնձով*) *s.* Clod: See **Կոչտ**:

Բուշտ (*բշտոյ, բշտով*) *s.* See **Փամփուշտ**:

Բուռ (*բռոյ, բռով*) *s.* Lime.

Բուռն (*բռան, բռամբ*) *s. adj.* and *adv.* Fist; hand; violence, force, tyranny; tyrant, usurper; impetuous, furious,

fiery, spirited, energetick, unruly, vehement, vigorous, angry, enraged, tyrannical, predominant, powerful; violently, ardently; with violence. Բուռն մի, a handful. Բուռն առնել, to force, to offer violence. Բուռն հարկանել, to undertake. Ի բուռն արկանել, զբռամբ առնել or ընդ բռամբ առնել, to take, to grasp, to arrest; to rule, to conquer, to subjugate.

Բուռնալիր See Բռնալիր:

Բուսաբեր (ի, ս.) *adj.* Vegetative.

Բուսազգեաց (ի, ից) *adj.* Adorned with herbs or vegetables.

Բուսածին (ծնի, ծնաց) *adj.* That produces vegetables, vegetative.

Բուսակ (ի, ս.) *s.* Herb, plant, vegetable.

Բուսական (ի, ս.) *adj.* Vegetable, vegetative. Բուսականք, plants, vegetables.

Բուսանիլ (եմ, բուսայ) *v. n.* To spring, to grow, to pullulate, to bud, to shoot, to take root, to appear, to vegetate, to sprout out; to grow again.

Բուսաբձակ *adj. ind.* See Բուսածին:

Բուսուցանել (եմ, ուսցի) *v. t.* To produce, to reproduce, to put forth, to shoot, to sprout.

Բուսա (բսայ, բսաով) *s.* Coral.

Բուսա (բայ, բաով) *s.* Nourishment, food.

Բուրակ (ի, ս.) *s.* Borax: See Բռրակ:

Բուրանոց (ի, ս.) *s.* Censer.

Բուրաստան (ի, ս.) *s.* Garden, orchard.

Բուրաստանանաման *adj. ind.* That has the form of a garden.

Բուրգն (բրգան, բրգամբ) *s.* Pyramid; tower.

Բուրդ (բրդոյ, բրդով) *s.* Wool.

Բուրկել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To smell, to exhale, to issue. Հոտ անոյշ բուրկել, to embalm, to perfume. Բուրկել հոտ գարշութեան, to stink, to have a bad smell.

Բուրուտ or Բուրվառ (ի, ս.) *s.* Censer.

Բուրումն (բման, բմամբ) *s.* Smell, odour; flavour; fumigation. Բուրումն անուշից, perfume, pleasant scent.

Բուրվառակիր (կրի, կիր) *s.* That carries the frankincense.

Բուք (բքոյ, բքով) *s.* Snow-storm, tempest.

Բչել (եմ, եցի) *v. n.* To pipe, to whistle.

Բչողական (ի, ս.) *adj.* That whistles.

Բչուն (բչման, բչմամբ) *s.* Whistle.

Բչիջ See Բշիջ:

Բսադործ (ի, ս.) *s.* Lime-burner.

Բսածեփ, *adj. ind.* Covered with lime.

Բսեփ (եմ, եցի) *v. a.* To cover with lime; to roughcart.

Բռնաբար, *adv.* Violently, forcibly, tyrannically.

Բռնաբարել (եմ, եցի) *v. a.* To violate, to force.

Բռնաբարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Violence, force, constraint; rape, violation.

Բռնագոյն (գունի, գունւոյ) *adj. comp.* Stronger, very violent, very impetuous.

Բռնագոս (ի, ից) *adj.* Violent, coercive, troubled, constrained, forced.

Բռնագոսանք (նաց, նաք) *s. pl.* Violence, force, constraint.

Բռնագոսել (եմ, եցի) *v. a.* To violate, to force, to oblige, to necessitate, to compel, to convince, to subject, to constrain, to exact, to persecute.

Բռնագոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Violence, force, constraint, assault, persecution, extortion.

Բռնազբօսել (եմ, եցի) *v. a.* See Բռնագոսել:

Բռնազբօսութիւն See Բռնագոսութիւն and Բռնաբարութիւն:

Բռնալիր, *adj. ind.* and *adv.* Liberally, by handfuls; well, very.

Բռնակալ (ի, ս.) *adj.* and *s.* Tyrant, intruder, usurper.

Բռնակալել (եմ, եցի) *v. a.* To tyrannize.

Բռնակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tyranny; intrusion.

Բռնական (ի, ս.) *adj.* Violent, tyrannical.

Բռնահար (ի, ս.) *adj.* See Բռնագոս:

Բռնահարել (եմ, եցի) *v. a.* See Բռնագոսել:

Բռնահարութիւն See Բռնագոսութիւն:

Բռնամեռ, *adj. ind.* See Բռնագոս:

Բռնամահ, *adj. ind.* Of or by a violent death.

Բռնամարտիկ (ակի, ակաւ) *s.* Wrestler; pugilist.

Բռնամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pugilism.

Բռնանալ (աւ, նացայ) *v. n.* To encroach, to invade, to subject, to tyrannize, to rule, to reign.

Բռնաշունչ, *adj. ind.* Violent (wind).

Բռնապատակ (բ, աւ) *s.* Blow with the fist, fisticuffs. Բռնապատակք ձեռ ռակօծել, to beat with the fist, to thrash, to thump.

Բռնաւոր (բ, աւ) *adj.* and *s.* Violent, impetuous; tyrant, usurper.

Բռնաւորաբար, *adv.* Tyrannically.

Բռնաւորական (բ, աւ) *adj.* Tyrannical, violent.

Բռնաւորել (եմ, եցի) *v. n.* To force; to tyrannize, to encroach.

Բռնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tyranny, violence.

Բռնաքար (բ, խ) *s.* Stone thrown with the hand.

Բռնել See Ըմբռնել:

Բռնի, *adv.* and *adj.* Violently, forcibly, in spite of, by all means, involuntarily; forced, violent, involuntary, constrained; bound.

Բռնցք, *adv.* Բռնցի հարկանել, to beat or strike with the fists. Բռնցի հարուածք, fisticuffs.

Բռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Violence, force, concussion, constraint; usurpation, tyranny; push, assault, vehemence, viracity, transport; fury, phrensy, impetuosity.

Բռշտ. *adj. ind.* Carried off by force; narrow, short, brief, very little.

Բռնել (եմ, եցի) *v. a.* See Բռնծանել:

Բոկան (բ, աւ) *adj.* Fattened.

Բրաբիոն (բ, աւ) *s.* (Greek word) Recompense, prize, laurel.

Բրաբիոնեայ, *adj. ind.* In recompense. Պսակ բրաբիոնեայ, laurel, bay, honourary crown or garland.

Բրաղտ, *adj. ind.* Struck with a large stick.

Բրած (ոյ, ով) *s.* Hollow, cavity.

Բրածեծ, *adj. ind.* Struck with a stick. Բրածեծ առնել, to beat with a stick.

Բրածոյ, *adj. ind.* Hollowed, hollow.

Բրաւոր (բ, աւ) *s.* That carries a stick.

Բրդաղգեայ (եցի, եցաւ) *adj.* Hairy, furnished with wool, covered with mourning, woolly.

Բրդդել (եմ, եցի) *v. a.* To tear, to cut; to violate, to vex, to torment.

Բրդել (եմ, եցի) *v. a.* To crumble. Բրդել ի բարկութիւն or ի սրտմտութիւն բարկութիւնն, to be on a passion, to be angry, to be mad.

Բրդոն (բ, խ) *s.* Crumb, morsel.

Բրդոտ (բ, խ) *s.* Sort of bird.

Բրել (եմ, եցի) *v. a.* To dig, to hoe, to dig with a mattock, to hollow, to trench, to sink, to undermine; to scratch.

Բրեհ (բեհի, բեհուաւ) *s.* Sort of large fly, ox-fly.

Բրինձ (բրնձոյ, բրնձով) *s.* Rice; prince.

Բրիչ (բրչի, բրչաւ) *s.* Hoe, trowel, large hoe, spade, mattock, narrow spade.

Բրուա (բրաի, բրաիս) *s.* Potter. Տուն բրաի, pottery.

Բրտաբար, *adv.* Rudely, unmannerly.

Բրտանալ (աւ, ացայ) *v. n.* To become rude, rough, gross or uncivil; to thiken.

Բրտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make hard, coarse, thick or rusty.

Բրտեբաիս See Խստեբաիս:

Բրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Harshness, asperity, roughness, crudity, aridity; rusticity, incivility, rudeness, impoliteness, brutality, caprice. Բրտութիւն մաշկոյ, callosity, callus.

Բզքեղ (բ, աւ) *adj.* Stormy.

Բզքիկ, *adj. ind.* Stormy.

Բզքոյկ, *adj. ind.* Stormy.

Բզքոտ, *adj. ind.* Stormy.

Բզկեալ (եալ, եալ) *adj.* Tossed, stormy.

Բօթ (բ, խ) *s.* Sorrowful news.

Բօթաբեր (բ, աւ) *adj.* That brings sad news, sorrowful.

Բօթալից, *adj. ind.* Full of sad news, sorrowful, vexatious.

Բօթել See Գուժել:

Գ

Գ (*kim*) C. K. Q. Consonant, third letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with, or used for the letters Կ and Ք, for example: Գանգ, գանկ; ժանգ, ժանկ; ցանգ, ցանկ; վրանգ, վրանկ; անկիւն, անգիւն; խռանկ, խռանգ; գայլամակրկիլ, գայլամագրգիլ; կըզկըք, գզկըք: Թաղչիլ, թաքչիլ; չո-

քայ, ջոգայ; փափագ, փափաք:

Գ or ֆ with a line above it denotes the number *three*.

Գաբրիելեան, *adj. ind.* Belonging to the archangel Gabriel.

Գագաթն (թան, թամբ) *s.* Top of the head, skull, head; height, summit, top, ridge, pinnacle, extremity, end, brow.

Գագաթնակէտ (կետի, կետիս) *s.* Zenith.

Գագաթնահայեաց, *adj. ind.* and *adv.* Vertical; vertically.

Գագաթնամաշկ (կի, ս) *s.* Pericranium.

Գագաչիլ (իմ, չեցայ) *v. n-p.* See Բանգագուչիլ:

Գադիշ (գշի, գշիս) *s.* Heap of sheaves or bundles of cut corn.

Գազ (ի, իս) *s.* Tragacanth: See Կանգուն:

Գազախ (ի, իս) *s.* Hot cinder; spark, flake of fire.

Գազախանալ (ամ, խացայ) *v. n.* To be reduced to cinders, to be burnt, to be consumed by fire.

Գազախացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To reduce to ashes, to burn, to consume by fire.

Գազազանալ See Գազանանալ:

Գազան (ի, ս) *s.* Wild animal; brute, animal, beast.

Գազանաբար, *adv.* Brutally, bestially, passionately, haughtily, fiercely, cruelly.

Գազանաբարոյ (ի, իս) *adj.* Brutal, beastly, fierce, inhuman, savage, wild, rude.

Գազանաբարս See Գազանաբարոյ:

Գազանաբնակ, *adj. ind.* See Գազանաբարոյ:

Գազանաբեկ, *adj. ind.* Torn by a wild beast.

Գազանաբնակ, *adj. ind.* Desert, where the beasts live.

Գազանագէշ, *adj. ind.* See Գազանաբեկ:

Գազանագունդ, *adj. ind.* Multitude of beasts.

Գազանակ (ի, ս) *s.* Little beast, small wild beast.

Գազանական (ի, ս) *adj.* Brutal, beastly, fierce, wild.

Գազանակեաց, *adj. ind.* Brutal, beastly, that lives like a beast.

Գազանակեր (ի, ս) *adj.* That eats or that is devoured by beasts.

Գազանակերպ (ի, իս) *adj.* Like a wild beast.

Գազանակուռ, *adj. ind.* That is devoured or torn by a wild beast.

Գազանամարտ (ի, իս) *s.* That fights with wild beasts; combat, and place to combat with wild beasts. Ի գազանամարտի լինել, to combat with wild beasts.

Գազանամարտիկ (ակի, ակաս) *s.* Combatant, that combats with wild beasts.

Գազանամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Combat with wild beasts.

Գազանամիտ (մտի, մտաս) *adj.* Brutal, beastly, fierce, savage, inhuman, cruel.

Գազանային (յնոյ, յնով) *adj.* Brutal, beastly.

Գազանանալ (ամ, նացայ) *v. n.* To become cruel or savage, to be fierce.

Գազանանոյց, *adj. ind.* That produces or nourishes wild beasts.

Գազանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render fierce or cruel.

Գազանեղէն (ղինի, ղինաս) *adj.* Brutal, beastly, like a beast.

Գազանընկէց, *adj. ind.* Thrown before wild beasts.

Գազանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brutality, bestiality; fierceness, ferocity, inhumanity, barbarity, cruelty, rage, madness.

Գազանուտ, *adj. ind.* Abounding in wild beasts.

Գազապկ See Գազպկ:

Գազար (ի, ս) *s.* Carrot; parsnep.

Գազիբդուսկ (ի, ս) *s.* Sort of aromatick gum.

Գազիխէժ (խժի, խժիս) *s.* Tar; pitch.

Գազպկ (ի, իս) *s.* Mildew, manna.

Գազպկ See Գազպկ:

Գաթուսծ See Կաթուսծ:

Գալ (գամ, եկի) *v. n.* To come; to arrive, to attain; to behave, to demean one's self, to act; to be inclined; to apply one's self with ardour. Յառաջ գալ, to spring, to proceed, to emanate, to rise, to derive, to result. Ընտանեկան թեամբ գալ, to be inclined to debauchery.

Գալար (ի, իս) *s.* See Գալարուճն:

Գալարագի, *adj. ind.* Pitiful, that has a tender heart.

Գալարափող (ոյ, ով) *s.* Horn, trumpet, sea-shell. Գալարափող անօթ, matrass, retort.

Գալարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To roll, to roll up; to twist, to writhe, to bend; to shrivel; to curl.

Գալարեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Գալարել**:

Գալարիլ (*իմ, րեցայ*) *v. n-p.* To wriggle, to shrink, to curl, to roll up; to squat, to lie close.

Գալարումն (*ման, րմամբ*) *s.* Roll; fold, contraction, shrink; wrench, sprain, distortion, twist, tortuosity; shread.

Գալարուն, *adj. ind.* Tortuous, puckered.

Գալարանոս See **Քաղքան**:

Գալոց, *adj.* and *s. ind.* That is to come.

Գալուստ (*ստեան, ստեամբ*) *s.* Arrival, approach, accession.

Գահ (*ի, իւ*) *s.* Throne; seat, chair; dignity; precipice, high and very steep place. **Ածկանել ի գահէ**, to precipitate. **Անկանիլ ի գահէ** or **գահէ ի գահ հրծծանիլ**, to be precipitated, to be thrown or to fall from one precipice to another.

Գահագլխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Priority, presidency, primacy.

Գահագլուխ (*լխոյ, լխով*) *s.* First rank, head, first place; president.

Գահակ (*ի, աւ*) *s.* See **Օդ** and **Գահաւորակ**:

Գահակալ (*ի, աւ*) *s.* Successor in dignity.

Գահակալել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To succeed to the throne, to take the place of some one in dignity.

Գահակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Succession to the throne or to some dignity.

Գահակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Partner of the same throne or dignity.

Գահակցիլ (*իմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To sit on the same throne, to have the same dignity as another.

Գահամեծար, *adj. ind.* Honourable in dignity.

Գահանշան (*ի, աւ*) *adj.* Remarkable in dignity, seated in the first place, president.

Գահասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Ambitious, desirous of grandeur or dignity.

Գահասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ambition, immoderate desire of honour and grandeur, ardent pursuit of some dignity, cabal.

Գահավէժ, *adj. ind.* Precipitated.

Գահավէժ առնել, to precipitate, to throw from a precipice. **Գահավէժ լինել**, to be precipitated, to fall from above. **Գահավէժ տեղի**, precipice. **Գահավէժ բերմամբ**, precipitately.

Գահավիժել (*եմ, եցի*) *v. a.* To precipitate.

Գահավիժումն (*ման, մամբ*) *s.* Precipitation.

Գահաւանդ (*ի, աւ*) *s.* Height, elevation, precipice, very high and steep place.

Գահաւանդակ (*ի, աւ*) *s.* See **Գահաւանդ**:

Գահաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That keeps a seat; page of the back stairs.

Գահաւորակ (*ի, աւ*) *s.* Throne, high canopy; gridiron.

Գահել (*եմ, եցի*) *v. a.* To beat, to strike, to give one or several blows.

Գահերձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Height, elevation, dignity, presidency.

Գահերէց (*ըեցու, ըեցեաց*) *s.* President, principal; primate; dean.

Գահերէցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Presidency; primacy; deanery.

Գահոյք (*յից, յիւք*) *s. pl.* Throne, high canopy, arm-chair; state-bed.

Գաղաւոս (*ի, աւ*) *s.* Stone-cutter: See **Քարագործ**:

Գաղափար (*ի, աւ*) *s.* Idea, notion, image; opinion, thought; design, project, plan, conception; pattern, model, exemplar, form, example, cast, mould; copy, apograph.

Գաղափարական (*ի, աւ*) *adj.* Ideal, mental.

Գաղափարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To conform, to imitate; to copy, to transcribe.

Գալդանական, *adj. ind.* **Գալդանական ներգործութիւն** or **էլեկտրականութիւն**, galvanism.

Գաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hide, to conceal, to cover.

Գաղինեան, *adj. ind.* Galenick. **Գաղինեան վարդապետութիւն**, galenism. **Գաղինեան բժիշկ**, galenist.

Գաղթ (*ի, իւ*) *s.* Refuge, retreat; retired.

Գաղթական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Fugitive, refugee; refuge, retreat; colony.

Գաղթել (*եմ, եցի*) *v. n.* To steal away, to escape, to flee, to take refuge, to retire.

Գաղձ (*ի, իւ*) *s.* Sort of noxious plant.

Գաղձն (ձին, ձամբ) See Գազձ:

Գաղղիաբանել (եմ, եցի) v. n. To frenchify.

Գաղղիական (ի, ու) adj. French. Գաղղիական եկեղեցի, the French church. Գաղղիական բարբառ, the French language. ‖ Ֆ գաղղիական լեզուի, gallicism.

Գաղղիաբէն, adv. In French; after the French manner.

Գաղղիացի (ցւոյ, ցւով) adj. and s. French; Frenchman. Գաղղիացի խօսիլ, to speak French or the French language.

Գաղղիացուցանել (եմ, ուցի) v. t. To frenchify.

Գաղութ (գ[ի]թի, գ[ի]թւ) s. See Գազիթ:

Գաղջ (ի, իւ) adj. Lukewarm; that wants heat.

Գաղջանալ (աւ, ջացայ) v. n. To cool, to grow lukewarm; to slacken.

Գաղջացուցանել (եմ, ուցի) v. t. To cool, to cause loss of heat.

Գաղջութիւն (թեան, թեամբ) s. Lukewarmness, coolness, slackness, chilness; indevotion.

Գաղտ, adv. and pre. In secret, secretly, by stealth, unknown, underhand, covertly, clandestinely.

Գաղտաբար, adv. See Գաղտ:

Գաղտագնաց (ի, իւ) adj. That steals away, fugitive.

Գաղտագողի, adv. and adj. By stealth, secretly; secret.

Գաղտագողուն (նիւց, նիւք) s. pl. Theft, act of one who steals or the thing stolen.

Գաղտագողնք See Գաղտագողուն:

Գաղտակեր (ի, ու) adj. That eats by stealth or secretly.

Գաղտակծութիւն (թեան, թեամբ) s. Cheat, imposture.

Գաղտակուղ (կրի, կրաւ) s. Testaceous fish, oyster; mother of pearl, shell in which pearls are found.

Գաղտակրաց (ի, իւ) s. See Գաղտակուղ:

Գաղտաձիգ, adj. ind. Who throws secretly; that is thrown secretly, that is thrown by stealth.

Գաղտամարտ (ի, իւ) adj. That makes war secretly or invisibly.

Գաղտանկամ, adv. Secretly, artfully, cunningly, cheatingly.

Գաղտասիրտ (մաի, մտաւ) adj. Secret, silent; cheating.

Գաղտաւոր (ի, իւ) adj. That takes by stealth, deceitful, malicious.

Գաղտ ընդ գաղտի, adv. Secretly; clandestinely, by stealth.

Գաղտիկ, adv. See Գաղտ:

Գաղտիկուր See Գաղտակուղ:

Գաղտնագործ (ի, ու) adj. That does, that works in secret; secret, cheating.

Գաղտնագրութիւն (թեան, թեամբ) s. Steganography.

Գաղտնածածուկ, adj. ind. Secret, occult, hidden, impenetrable; furtive, stolen.

Գաղտնակուր, adj. ind. See Գաղտակեր:

Գաղտնաձիգ See Գաղտաձիգ:

Գաղտնամարտ See Գաղտամարտ:

Գաղտնաշշուկն, adj. ind. That speaks in secret, informer.

Գաղտնաւաւ, adv. Secretly, in secret, by stealth.

Գաղտնի, adj. ind. Secret, occult, latent, hidden; stolen, furtive; clandestine; apocryphal; dull.

Գաղտնիք (նեաց, նեաք) s. pl. Secret, mystery; hidden or private place.

Գաղտնորոգայթ, adj. ind. That lays snares in secret, insidious.

Գաղտնութիւն (թեան, թեամբ) s. State of an occult or secret thing, secret. Գաղտնութիւն ամուսնութեան, clandestine performance of a marriage.

Գաղտորսակ, adj. ind. That takes, that pursues in secret.

Գաղտուկ, adv. See Գաղտ:

Գաճ (ի, իւ) s. Gypsum; plaster. Պատել գաճիւ, to plaster.

Գաճագործ (ի, ու) s. Plasterer.

Գաճալից, adj. ind. Full or mixed with red chalk.

Գաճաճ (ի, իւ) s. Pigmy, dwarf, thick dwarf, great puppet.

Գաճային (ինոյ, ինով) adj. Gypseous.

Գաճավաճառ (ի, ու) s. Plasterer.

Գամ, s. ind. Stone that is left projecting at the side of a wall in order to continue it; hook, hasp, clasp. Գամն գտանել, to clasp, to take, to hang on, to cling.

Գամագիւտ, adj. ind. Գամագիւտ լինել, to lay hold of, to cling, to take, to gain, to seize, to acquire: See Գամն գտանել:

Գամ մի, adv. Once.

Գամփռ (ռան, ռամբ) s. Bulldog, mastiff.

Գամ քան զգամ, *adv.* More and more.

Գայթ 'ի գայթ or Գայթ 'ի գայթին, *adv.* Irresolutely, remissly, in stumbling, in striking with the foot.

Գայթագղանք See Գայթակղանք:

Գայթագղեցուցանել See Գայթակղեցուցանել:

Գայթագղել See Գայթակղել:

Գայթագղութիւն See Գայթակղութիւն:

Գայթակղանք (նաց, նաք) *s. pl.* Scandal.

Գայթակղեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To scandalize, to supplant.

Գայթակղիլ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To be offended, to find fault with. Գայթակղիլ or գայթաղկիլ առից, to stumble, to trip.

Գայթակղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Scandal; stumble, stumbling block; obstacle.

Գայթել (եմ, եցի) *v. n.* To stumble, to trip.

Գայթի 'ի գայթին, *adv.* See Գայթ 'ի գայթ:

Գայթոտ (ի, ու) *adj.* That stumbles, that trips; slippery.

Գայլան (ի, ու) *s.* (Greek word) Sort of dart or javelin.

Գայլ (ոյ, ով) *s.* Wolf. Գայլ մատակ, she-wolf. Կորիւն գայլոյ, wolf's cub. Ծնանել գայլոյ կորիւնս, to whelp.

Գայլ (ի, իւ) *s.* Gag. Գայլ 'ի բերան ածել or արկանել, to gag.

Գայլախաղ (ի, իւ) *s.* Pebble, flint.

Գայլախաղեայ, *adj. ind.* Made of pebble or flint.

Գայլակորիւն (բեան, բեամբ) *s.* Young wolf, wolf's cub.

Գայլենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Wolf's skin.

Գայլխոտ (ոյ, ով) *s.* Sort of noxious herb.

Գայլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lycanthropy.

Գայտ (ի, իւ) *s.* Mud, mire, filth; slough.

Գայտագեղ See Գատագեղ:

Գայտագիւղ See Գատագեղ:

Գան (ի, իւ) *s.* Bastinado, blows with a stick, whip, lash, whipping; scourge, chastisement, punishment. Գան հարկանել, to cudgel, to strike with a stick, to whip.

Գանաւոր, *adj. ind.* Much cudgelled, punished, chastised.

Գանակոծ, *adj. ind.* Գանակոծ առնել, to give a heavy blow with a stick, to strike with a stick. Գանակոծ լինել, to be struck with a stick.

Գանահար, *adj. ind.* Գանահար առնել or գանահար լինել See Գանակոծ առնել, գանակոծ լինել:

Գանգ See Գանկ:

Գանգատ (ի, ու) *s.* Complaint, lament, quarrel, woe, claim.

Գանգատանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Գանգատ:

Գանգատել (եմ, եցի) *v. n.* To complain, to implore, to grumble. Գանգատել զմիմեանց, to quarrel together.

Գանգիւն See Գանչիւն:

Գանգուր (գրոյ, գրով) *s.* and *adj.* Curl; frizzled, curled.

Գանգրագեղ, *adj. ind.* Curled, frizzled, adorned with curls.

Գանգրահեր (ի, ու) *adj.* Curled, frizzled; whose hair is curled.

Գանգրել (եմ, եցի) *v. a.* To frizzle, to curl, to crisp, to buckle, to make large curls, to tuck.

Գանգրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To be curled or frizzled.

Գանգրուսա, *adj. ind.* Curled, frizzled.

Գանել (եմ, եցի) *v. a.* To cudgel, to scourge, to whip, to thump, to beat.

Գանկ (ի, իւ) *s.* Skull or the head of one dead.

Գանկապատ (ի, ու) *s.* Skin that covers the skull.

Գանձ (ոց, ոս or ի, իւ) *s.* Treasure; heap; hymn. Գանձ արքունի, exchequer, finances. Տան գանձուս, treasure, treasury.

Գանձակ (ի, ու) *s.* See Մթերք or Ընդերք:

Գանձահաւատ (ի, ու) *adj.* Peculator.

Գանձահաւատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Peculation, robbery of the publick money.

Գանձանակ (ի, ու) *s.* Box, chest, casket (to hold money); treasure, treasury.

Գանձապահ (ի, ու) *s.* Treasurer; silversmith.

Գանձապետ (ի, ու) *s.* Treasurer.

Գանձապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Treasury.

Գանձատուն (տան, տամբ) *s.* Treasure, treasury.

Գանձարան (ի, ու) *s.* Treasure,

treasury; casket, chest, box (wherein money is put).

Գանձաւոր (ի, աւ) *s.* Treasurer; purser; receiver.

Գանձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Treasury; questorship.

Գանձել (եմ, եցի) *v. a.* To treasure up, to amass treasures; to lay up in a trunk; to pocket.

Գանչել (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to scream.

Գանչիւն, *s. ind.* See Գանչուրթիւն:

Cry, loud cry.

Գանչուրթիւն (ւրթեան, ւրթեամբ) *s.* See Գանչիւն:

Գաւազիկ (կան, կամբ or գեղի, գեղաւ) *s.* Cage, enclosure, fence. Դնել ի գաւազիկ, to shut up in a cage.

Գաւազիկ See Գաւազիկ:

Գաւազանանման, *adj. ind.* That is like a cage.

Գաւացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To stretch on the ground.

Գաւիլ (իմ, աւեցայ) *v. n-p.* To stretch one's self on the ground.

Գառն (առին, առամբ) *s.* Lamb. Գառն Աստուծոյ (մատուռիք) agnus, agnus Dei.

Գառնազգեաս (ի, իս) *adj.* Provided with a lamb-skin.

Գառնագլեն, *adj. ind.* That kills lambs.

Գառնալեզու (ի, աւ) *s.* Sort of herb.

Գառնածին (ծնի, ծնիս) *adj.* That brings forth lambs.

Գառնենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Lamb-skin.

Գաւթաս (ի, իս) *s.* Cornel: See Հոն:

Գաւիթն (թեաւ, թեաւ) *s.* Guitar.

Գարգալանիք (նաց, նաք) *s. pl.* See Բարբանջանք:

Գարգալել (եմ, եցի) *v. n.* See Բարբանջել:

Գարգափուն (փնան, փնամբ) *s.* Noise.

Գարգմանակ (ի, աւ) *s.* See Ցցուկք:

Գարեխաշ (ի, իս) *s.* Barley broth.

Գարեհաս (ի, աւ) *s.* Grain (sort of weight).

Գարեհաց (ի, իս) *s.* Barley bread.

Գարեղէն (ղինի, ղինեաւ) *adj.* Of barley, that is made of barley.

Գարեջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Orgeat, beer. Հանել or յօրինել գարեջուր, to brew, to make beer.

Գարի (րւոյ, րւով or րեաւ) *s.* Barley: See Գարեհաս:

Գարնային (յնոյ, յնով) *adj.* and *s.* Vernal, belonging to spring; spring.

Գարնանաբեր (ի, աւ) *adj.* That brings spring; that is produced in spring.

Գարնանագեղ, *adj. ind.* Vernal; green.

Գարնանագուշակ, *adj. ind.* That announces spring.

Գարնանազայլ, *adj. ind.* Increased in spring.

Գարնանամուտք (մտից, մտիւք) *s. pl.* Entrance or commencement of spring.

Գարնանային (յնոյ, յնով) *adj.* and *s.* See Գարնային:

excited in spring.

Գարնանավար, *adj. ind.* Tilled or sown in spring.

Գարնանի (նւոյ or նոյ, նւով) *adj.* and *s.* See Գարնային:

Գարշ, *adj. ind.* Execrable, ugly, deformed, slovenly; excrementitious; impure; unchaste, smutty, obscene, lewd.

Գարշահոտ (ի, իս) *adj.* Stinking, fetid.

Գարշահոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stink, rank smell. Գարշահոտութեամբ, stinkingly. Գարշահոտութեամբ ընել, to infect, to make a bad smell.

Գարշանալ (ամ, շացայ) *v. n.* To be execrable; to soil one's self.

Գարշանք (նաց, նաք) *s. pl.* Execration, abomination, horrour; stain.

Գարշապար (ի, աւ) *s.* Heel; sole of the foot.

Գարշապարկել, *adj. ind.* Ugly, deformed; hideous, horrible.

Գարշելի (լւոյ, լւեաւ) *adj.* Execrable, abominable, detestable; deformed, ugly, frightful, slovenly, dirty, filthy, fetid, loathsome, bad, base, infamous.

Գարշելիք (լեաց, լեաք) *s. pl.* Abomination, abominable thing or person; excrement.

Գարշեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to abhor; to abhor, to detest; to make execrable.

Գարշեցուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* That causes to abhor; that abhors, that detests.

Գարշիլ (իմ, շեցայ) *v. n.* To abhor, to abominate, to detest, to hate.

Գարշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abomination, detestation, horrour, execration; ugliness, deformity, the act of growing ugly; dirt, filth, ordure, stain, nastiness, filthiness.

Գարշունակ (ի, աւ) *adj.* See Գարշելի:

Գարուն (ընան, ընամբ) *s.* Spring.

Գարունաթեր See Գարնանաթեր:

Գարեջուղ (ջոյ, ջեաւ) *s.* Beer.

Գաւազ (ի, աւ) *s.* Small hawk.

Գաւազան (ի, աւ) *s.* Stick; rod, switch, whip; wand; cudgel; crook; flail; bar; sprig, shoot; twig; stock, lineage. **Գաւազան իշխանութեան**, sceptre. **Գաւազան եպիսկոպոսական**, crosier.

Գաւազանագիրք (գրոց, գրովք) *s. pl.* Book containing the history of a nation.

Գաւազանակիր (կրի, կրաւ) *s.* Crosier-bearer; verger; mace-bearer.

Գաւազանահերձ, *adj. ind.* Divided by the rod (of Moses).

Գաւազանաձև, *adj. ind.* That has the form of a rod.

Գաւազանասաստ, *adj. ind.* That has punished or is punished with a rod.

Գաւազանաւոր (ի, աւ) *adj.* That carries a stick or sceptre: See **Գաւազանակիր**:

Գաւազանել (եմ, եցի) *v. a.* To beat with a stick, to whip, to cudgel.

Գաւազաներգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rhapsody: See **Հոգևերգութիւն**:

Գաւակ (ի, աւ) *s.* Croup of a horse.

Գաւառ (ի, աւ) *s.* Province, region, country; sky, climate; native land.

Գաւառակ (ի, աւ) *s.* Small province.

Գաւառակակ (ի, աւ) *s.* See **Գաւառապետ**:

Գաւառական (ի, աւ) *adj.* Provincial; native.

Գաւառակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Of the same province, compatriot.

Գաւառակոյտ, *adj. ind.* Provincial; that is assembled from several provinces.

Գաւառապետ (ի, աւ) *s.* Governor of a province; agent, manager; provincial.

Գաւառապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dignity of a provincial.

Գաւառատէր (տեառն, տերամբ) *s.* Master or governer of a province.

Գաւիթ (ւթի, ւթաւ) *s.* Vestibule, court, forecourt, porch, portico. **Գաւիթ ոչխարաց**, sheep fold.

Գբեցիկ (ցոյ, ցուով) *adj.* That dwells in a pit.

Գգուանք (նաց, նաք) *s. pl.* Caresses, cajolery, flattery, endearments.

Գգուել (եմ, եցի) *v. a.* To caress, to cajole, to coax, to fondle, to flatter, to cocker, to dandle.

Գդակ (ի, աւ) *s.* Cap, bonnet, coif; hood, woman's head dress; cresom-cloth; biggin.

Գդակավաճառ (ի, աւ) *s.* Hosier.

Գեդեղուր (ոյ, աւ) *s.* (Hebrew word) See **Հէն**:

Գեղ, *s. ind.* Slit, rent, stain, mark.

Գեղատիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Գեղ**:

Գեղ (ոյ, ով) *s.* See **Գեղոյ**:

Գեղակի, *adv.* See **Խաւարնակի**:

Գեղանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Գեղարան**:

Գեղարան (ի, աւ) *s.* Press; gag.

Գեղոյ (ի, աւ) *s.* See **Գեղարան**:

Գեղուլ (ուի, գեղի) *v. a.* and *n.* To press, to close; to squat, to crouch.

Գեղուկն (ղման, ղմամբ) *s.* Distortion, contortion; contraction, obstruction; cramp; crispation.

Գեհ (ի, իւ) *s.* See **Ձոր**:

Գեհենան (ենի, ենիւ) *s.* Hell.

Գեհենի See **Գեհենան**:

Գեհենիժառանգ, *adj. ind.* Heir or worthy of hell.

Գեհենակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Companion in hell.

Գեղ (ոյ, ով) *s.* Beauty, charm, allurement, good grace.

Գեղ (ի, իւ) *s.* See **Գեղոյ**:

Գեղագրել (եմ, եցի) *v. a.* To paint, to adorn; to describe.

Գեղազան (ի, իւ) *adj.* Handsome, charming, polite, pretty, genteel, graceful.

Գեղազանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beauty, neatness, grace.

Գեղազարդ (ի, իւ) *adj.* Well adorned, polite, pretty.

Գեղազարդել (եմ, եցի) *v. a.* To ornament, to embellish.

Գեղածիծաղ, *adj. ind.* Smiling, graceful.

Գեղական (ի, աւ) *s.* and *adj.* Peasant, villager; rural: See **Գիւղական**:

Գեղազէշ, *adj. ind.* Well made, polite, pretty, genteel.

Գեղայօրէն, *adj. ind.* See **Գեղազէշ**:

Գեղանի, *adj. ind.* See **Գեղեցիկ**:

Գեղապատ'ուհի, *adj. ind.* Well adorned, adjusted, compounded; embellished, decorated. **Գեղապատ'ուհի զարդարել**, to embellish; to adorn, to decorate.

Գեղապայծառ, *adj.ind.* Pretty, charming, graceful.

Գեղապանծ (*ի, ից*) *adj.* Glorious, graceful, charming, superb.

Գեղապատշաճ (*ի, ից*) *adj.* Becoming, well made, pretty, graceful.

Գեղապար, *adj.ind.* That dances well.

Գեղապարել (*եմ, եցի*) *v. n.* To dance prettily.

Գեղապարփյր, *adj. ind.* Encompassed or endowed with beauty, very handsome, graceful, charming.

Գեղապարութիւն (*եան, եամբ*) *s.* Dance or agreeable movement of the feet.

Գեղապճնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To adorn, to embellish, to deck, to decorate.

Գեղասաղարթ, *adj. ind.* Adorned with leaves, very leafy.

Գեղատխուր, *adj. ind.* Deprived of colour, sad, melancholy.

Գեղարդն (*դեան, դեամբ*) *s.* Dart, javelin, lance. **Գեղարդն** or **գեղարդունս արձակել**, to dart, to lance or to throw a dart.

Գեղարդնաթափառ, *adj. ind.* Broken or opened by a lance.

Գեղարդնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Furnished with darts; thrower of darts.

Գեղաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Handsome, graceful, pretty, charming.

Գեղափայլ, *adj. ind.* Noble, illustrious; charming, graceful.

Գեղգեղ See **Գեղգեղուկ**:

Գեղգեղափայլ, *adj. ind.* Brilliant, resplendent.

Գեղգեղեան, *adj. ind.* Very handsome, graceful, charming.

Գեղգեղել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To quaver, to shake; to sing agreeably.

Գեղգեղուկն (*ղեան, ղեամբ*) *s.* Shake; quaver.

Գեղեբեսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To polish; to paint, to plaster; to paint one's self.

Գեղեբիհել (*եմ, եցի*) *v. a.* To embellish, to adorn with good colour.

Գեղեցիկ (*կի, կւոջ*) *adj.* Handsome, pretty, genteel, gallant, agreeable, smiling, graceful, cheerful; polite, becoming, proper, decent, light, elegant, happy, good. **Գեղեցիկ ինչ**, well, very-well, prettily, politely, decently; bravely, excellently, gallantly.

Գեղեցկաբան (*ի, իւ*) *adj.* Well spoken, eloquent, fluent.

Գեղեցկաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To speak well.

Գեղեցկաբանութիւն (*եան, եամբ*) *s.* Eloquence, diction.

Գեղեցկաբերան (*ի, իւ*) *adj.* That has a good voice, sweet, agreeable.

Գեղեցկաբուղխ, *adj. ind.* That flows agreeably.

Գեղեցկագեղ, *adj. ind.* Very pretty, graceful, charming.

Գեղեցկագիծ, *adj. ind.* Well written, polite, pretty.

Գեղեցկագին, *adj. ind.* Very pretty, genteel, charming.

Գեղեցկագիւտ, *adj. ind.* Ingenious, rare, excellent, charming.

Գեղեցկագոյն (*գունէ, գունեաւ*) *adj. comp.* Very pretty, very agreeable, genteel, graceful, charming.

Գեղեցկադէմ (*դիմի, դիմաւ*) *adj.* Well looking, handsome, graceful.

Գեղեցկադիտակ, *adj. ind.* See **Գեղեցկադէմ**:

Գեղեցկադիր, *adj. ind.* Becoming, decent, well made, well situated or placed.

Գեղեցկազան, *adj. ind.* See **Գեղազան**:

Գեղեցկազարդ, *adj. ind.* Well provided, genteel, neat, proper, well clothed, richly dressed.

Գեղեցկախայտուց, *adj. ind.* Very speckled, much spotted or diversified with colours.

Գեղեցկախօս (*ի, աւ*) *adj.* See **Գեղեցկաբան**:

Գեղեցկածաղիկ, *adj. ind.* Furnished with good flowers.

Գեղեցկակարգ, *adj. ind.* Well ordered, well placed, regular.

Գեղեցկակերպ, *adj. ind.* Well shaped, handsome, graceful.

Գեղեցկակերտ, *adj. ind.* Well made, well built, well constructed.

Գեղեցկահիւս, *adj. ind.* Well woven; well composed, well made.

Գեղեցկահրաչ, *adj. ind.* Charming, astonishing.

Գեղեցկաձայն (*ի, իւ*) *adj.* That has a good voice, sweet, harmonious, agreeable.

Գեղեցկաձայնել (*եմ, եցի*) *v. n.* To sing or speak agreeably.

Գեղեցկաղեղն (*ղեան, ղեամբ*) *adj.* That is an excellent archer.

Գեղեցկամասն, *adj. ind.* Whose parts

are fine, handsome, agreeable, well shaped.

Գեղեցկամասնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beauty, well proportioned parts.

Գեղեցկայարմար, *adj. ind.* Worthy, proper, becoming, fit, well made, well shaped, elegant, well arranged, well proportioned.

Գեղեցկանալ (ամ, կացայ) *v. n.* To become handsome, to embellish.

Գեղեցկանիստ, *adj. ind.* That has a fine situation, handsome, agreeable.

Գեղեցկանուագ, *adj. ind.* That sings, that is sung agreeably, sweet, agreeable, harmonious, musical.

Գեղեցկանուն, *adj. ind.* That has a good name.

Գեղեցկանպէտ, *adj. ind.* Fortunate, advantageous.

Գեղեցկաշար, *adj. ind.* Well composed, well made.

Գեղեցկաշէն, *adj. ind.* Well made or built, well placed, proper.

Գեղեցկապանծ, *adj. ind.* Excellent, glorious, superb.

Գեղեցկապատմագիր, *adj. ind.* See **Գեղապատմագիր**:

Գեղեցկապէս, *adv.* Very well, prettily, divinely, elegantly.

Գեղեցկապտուղ, *adj. ind.* Provided with good fruit.

Գեղեցկատունկ, *adj. ind.* Furnished with good branches or shoots.

Գեղեցկավայելուչ, *adj. ind.* See **Գեղեցկայարմար**:

Գեղեցկատեսակ (ի, ս) *adj.* See **Գեղեցկատես**:

Գեղեցկատեսիլ, *adj. ind.* Having a good aspect, well looking, handsome, graceful, agreeable.

Գեղեցկատիպ, *adj. ind.* Well shaped, well made, pretty.

Գեղեցկացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To embellish, to adorn; to enrich, to fashion, to revive, to render handsome.

Գեղեցկաւար See **Գեղաւար**:

Գեղեցկափայլ See **Գեղափայլ**:

Գեղեցկոտն, *adj. ind.* That has good feet or good legs.

Գեղեցկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beauty, charms, graces, delicacy, gentility, decency, neatness, elegance; ornament, enamel, flower, embellishment, bloom. **Գեղեցկութիւն տեղւոյ**, amenity.

Գեղեցկուղեղ, *adj. ind.* See **Գեղեցկատես**:

Գեղձ (ի, իս) *s.* Yew; cartilage; desire, wish, inclination.

Գեղձալ (ամ, ացայ) *v. n.* To desire, to wish, to be inclined.

Գեղձային (յնոյ, յնով) *adj.* Of the nature of cartilage, cartilaginous.

Գեղձաւոր (ի, ս) *adj.* Cartilaginous.

Գեղձումն (ման, մամբ) *s.* Desire, wish, inclination.

Գեղմն (ղման, ղմամբ) *s.* Fleece, wool.

Գեղմնաթաթիղ (ի, իս) *adj.* Woolly, hairy.

Գեղմնաւոր (ի, ս) *adj.* See **Գեղմնաթաթիղ**:

Գեղուղեղ See **Գեղեցկուղեղ**:

Գեղջկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rusticity, incivility, rudeness, coarseness, impoliteness.

Գեղջուկ (կի, կաւ) *s.* and *adj.* Peasant, villager, country person, clown, boor, plebeian; rustick, unpolite, uncivil, uncultivated, vulgar, low: secular.

Գեղջկօրէն, *adv.* In a rural manner, rustically, rudely.

Գեմ See **Գայլ**:

Գեմաթաթախ or **Գայլաթաթախ**, *adj. ind.* Dirty, muddy, miry.

Գետ (ոյ, ով) *s.* River.

Գետաբերան, *s. ind.* Mouth of a river.

Գետադարձ (ի, իս) *adj.* That turns back, that makes a river return.

Գետախառն, *adj. ind.* Where the mouth of two rivers meet.

Գետածին, *adj. ind.* Engendered or produced in a river.

Գետակուռ, *adj. ind.* Drowned in a river. **Գետակուռ առնել, ածանել** or **հարուստանել**, to drown, to drown in a river. **Գետակուռ լինել, ածանել** or **հարել**, to drown one's self, to die in a river.

Գետահեղձ, *adj. ind.* Suffocated or drowned in a river.

Գետահեռակ (հեղոյ, հեղով) *adj.* That flows like a river, flowing.

Գետահերձ, *adj. ind.* That divides a river.

Գետահոսել (եմ, եցի) *v. a.* To make flow like a river.

Գետաձի (ոյ, ով) *s.* Hippopotamus, river horse.

Գետապատ, *adj. ind.* Surrounded by a river.

Գետաւկծ, *adj. ind.* Thrown into a river.

Գետաբծուկ (*ւոյ, ւով*) *s.* Sea-eagle.

Գետափն (*փին, փամբ*) *s.* Edge of a river, bank, shore; beach; quay.

Գետեզր (*զեր, զերբ*) *s.* See **Գետափն**.

Գետընկէց, *adj. ind.* Thrown into a river. **Գետընկէց առնել**, to throw into a river.

Գետին (*անոյ, անով*) *s.* Ground, earth, soil, land, place.

Գետնաձգայ (*ի, իս*) *adj.* Reptile, that creeps, that crawls on the ground; that is stretched or extended on the ground.

Գետնաթաւալ, *adj. ind.* That rolls on the ground.

Գետնախնձոր (*ոյ, ով*) *s.* Potatoes; Jerusalem-artichoke.

Գետնախշտայ, *adj. ind.* That stretches itself, that lies on the ground.

Գետնախշտի, *adj. ind.* See **Գետնախշտայ**: **Գետնախշտի լինել**, to stretch one's self, to lie on the ground.

Գետնախշտիկ (*իմ, ակեայ*) *v. n.* See **Գետնախշտի լինել**:

Գետնախշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The lying down on the ground.

Գետնածածկայի, *adj. ind.* That covers the earth.

Գետնակոխ, *adj. ind.* That treads on the earth, that walks on the earth.

Գետնակոչ (*ի, իս*) *adj.* and *s.* Enchanter with earth.

Գետնամած (*ի, իս*) *adj.* and *s.* See **Գետնակոչ**:

Գետնամած, *adj. ind.* That is attached to earth; that is prostrate on earth.

Գետնամածիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To attach one's self to earth.

Գետնամուտ (*տի, տիւթ*) *adj.* That sinks, that hides itself under the earth.

Գետնասփռեայ, *adj. ind.* That loves the ground, that stretches itself on the ground; that is attached to the vanities of the world, secular, mundane; low, vile.

Գետնասփռեայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Attachment to earth, love of the vanities of the world.

Գետնաշարժ (*ի, իս*) *s.* Earthquake.

Գետնաչափ (*ի, իս*) *s.* Surveyor; geometrician.

Գետնաչափութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Survey; geometry.

Գետնատիւծ (*ու, ու*) *s.* Chameleon.

Գետնաւոր, *adj. ind.* That creeps; low, mundane.

Գետնաւարած, *adj. ind.* Prostrate or stretched on the ground.

Գետնաւարածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prostration.

Գետնաւան (*ան, անբ*) *s.* Cellar, vault.

Գետնափոր (*ի, իս*) *adj.* Hollowed; subterraneous.

Գետնաքարշ (*ի, իս*) *adj.* That crawls on the ground, creeping; mundane; vile, low. **Գետնաքարշ առնել**, to drag on the ground.

Գետնաքարշիլ (*իմ, չեցայ*) *v. n-p.* To crawl on the ground.

Գետնաքարշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Love of the world; baseness.

Գետնաւոր See **Գետնաւոր**:

Գետոքուն, *adv.* Like a river, like a torrent.

Գիր, *pre.* and *adv.* On, up, above; more, very, much.

Գերաբարձեալ (*եալ, եալք*) *adj.* Elevated, sublime, eminent.

Գերազնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Superior or excellent nature; state of a supernatural thing.

Գերագնեայ, *adj. ind.* Supernatural; sublime, excellent, divine.

Գերագահ (*ի, իս*) *adj.* and *s.* President.

Գերագգուիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To caress with tenderness.

Գերագոյական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Supernatural; supreme; supreme being.

Գերագոյ (*ի, իս*) *adj.* and *s.* See **Գերագոյական**:

Գերագոյն (*գունէ, գունեաւ*) *adj. comp.* Supreme, sublime, excellent, superior, eminent, high, transcendent; exquisite, perfect; sovereign, predominant; most ample, most excellent.

Գերագոյութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Essence or excellent nature; supreme being.

Գերագասիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To elevate, to raise, to put higher or in the first place; to prefer.

Գերագրական (*ի, աւ*) *adj.* Superlative.

Գերագրիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To elevate, to prefer; to augment, to benefit.

Գերագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Elevation; sublimity; preference; excellence, advantage.

Գերազանց (ի, ից) *adj.* Excellent, sublime, eminent, superior, transcendent, pre-eminent, sovereign, high, great, magnificent, happy, signal, fine, extraordinary, curious. **Գերազանց իմն օրինակաւ**, excellently, eminently, supremely.

Գերազանցել (եմ, եցի) *v. n.* To surpass, to surmount, to excel, to excede.

Գերազանցիկ, *adj. ind.* See **Գերազանց**.

Գերազանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Excellence, sublimity, transcendency, pre-eminence, superiority, nobleness, delicacy.

Գերազանցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To benefit, to cause to surpass; to excel, to surpass.

Գերազանցօրէն, *adv.* Excellently; too much.

Գերազարդ, *adj. ind.* Well ornamented, rich, superb.

Գերալիր, *adj. ind.* Heaped up, very full.

Գերալոյս, *adj. ind.* Very bright, brilliant, luminous.

Գերածաւալ, *adj. ind.* Much spread.

Գերակայ (ի, ից) *adj.* Eminent, pre-eminent, supreme, superior.

Գերակայել (եմ, յեցայ) *v. n.* To excel, to surpass, to surmount.

Գերակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Eminence, height, pre-eminence, superiority.

Գերակատար (ի, ից) *adj.* and *s.* Preterpluperfect.

Գերակենդան, *adj. ind.* Very lively.

Գերահաւատ (ի, աւ) *adj.* That applies, that devotes himself diligently.

Գերահռչակ, *adj. ind.* Very celebrated, famous, renowned.

Գերահռչակել (եմ, եցի) *v. a.* To celebrate, to praise publickly, to render famous.

Գերահրաշ, *adj. ind.* Astonishing, surprizing, marvellous, very admirable, miraculous.

Գերաճառանդ, *adj. ind.* Full of rays, effulgent, brilliant.

Գերաճումն (մնան, մամբ) *s.* Increase, advantage.

Գերամաքուր, *adj. ind.* Very clean, very pure, spotless; very holy.

Գերամբարձ, *adj. ind.* Very elevated, lofty, high. **Գերամբարձ Տէրութիւն**, Highness.

Գերամբարձեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See **Գերամբարձ**.

Գերամբարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Height, loftiness; Highness.

Գերամեծար, *adj. ind.* Very honourable, very respectable; very reverend.

Գերան (ի, աւ) *s.* Beam; rafter; post; timber, yard.

Գերանալից, *adj. ind.* Full of beams.

Գերանակիր (կրի, կրաւ) *adj.* That bears, that supports a beam.

Գերանաձեւ, *adj. ind.* In the shape of a beam.

Գերանանալ (ամ, նացայ) *v. n.* To become a beam, to make one's self a beam.

Գերանգազէն, *adj. ind.* Armed with falchions or sithes.

Գերանգալից, *adj. ind.* Full of or furnished with falchions or sithes.

Գերանգի (գւոյ, գեաւ) *s.* Sithe, sickle; falchion.

Գերանմահ, *adj. ind.* Very immortal.

Գերաշխարան, *adj. ind.* That laments, that deplores much, great penitent.

Գերաշխարհական (ի, աւ) *adj.* See **Գերաշխարհիկ**.

Գերաշխարհիկ, *adj. ind.* Celestial, divine, supernatural, extraordinary; excellent, rare, peculiar.

Գերաչար, *adj. ind.* Very bad, very malignant.

Գերապատեալ, *adj. ind.* Well ornamented, superb.

Գերապայծառ (ի, իւ) *adj.* Very illustrious, most illustrious; splendid, brilliant. **Գերապայծառ Տէր**, my Lord.

Գերապանծ, *adj. ind.* Glorious, illustrious, noble, bold, divine, superb, excellent, magnificent, rare, peculiar.

Գերապատիւ, *adj. ind.* Very honourable, most reverend.

Գերասխանեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Exalted in dignity.

Գերաւէտակ (ի, աւ) *adj.* Of an excellent form, superb, graceful.

Գերաւրոհ, *adj. ind.* Very far off.

Գերաւսոսրալից, *adj. ind.* Very full of tears, melting in tears.

Գերաւրխիւ, *adj. ind.* Very luminous, splendid, brilliant.

Գերափայլ, *adj. ind.* Brilliant, splendid.

Գերափայլել (եմ, եցի) *v. n.* To shine, to sparkle.

Գերափառ, *adj. ind.* Glorious, excellent, superb, splendid, magnificent, illustrious.

Գերափոխել See Վերափոխել։

Գերբիչ See Գերփիչ։

Գերբնական (*ի*, *աւ*) *adj.* Supernatural.

Գերբնաբար, *adv.* Supernaturally.

Գերբնապէս, *adv.* Supernaturally.

Գերդաստան (*ի*, *աւ*) *s.* Goods, possessions; fireside, family, house, household.

Գերեգարձ (*ի*, *ից*) *s.* Repurchase; deliverance, redemption; that delivers, that frees, redeemer.

Գերեզման (*ի*, *աւ*) *s.* Grave, sepulchre, pit, tomb, monument, vault; churchyard. **Հանել ի գերեզմանէ**, to dig out of the ground, to disinter.

Գերեզմանական (*ի*, *աւ*) *adj.* Sepulchral; funeral; dead, buried, interred.

Գերեզմանակապաւա, *adj. ind.* See Գերեզմանակրկիա։

Գերեզմանակրկիա (*կրկոի*, *կրկուաւ*) *adj.* and *s.* That strips sepulchres or the buried dead.

Գերեզմանակուռ, *adj. ind.* That is consumed in the grave.

Գերեզմանասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* That loves the tombs.

Գերեզմանատուն (*տան*, *տուամբ*) *s.* Charnel-house, vault; churchyard.

Գերեկից (*կցի*, *կցաւ*) *adj.* and *s.* Enslaved with another, companion of a captive or a slave.

Գերեհան (*ի*, *ից*) *adj.* and *s.* Redeemer, that delivers slaves.

Գերել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To make prisoner, to enslave; to take captive, to take.

Գերեվար (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* That makes prisoner, that leads into slavery, into captivity, that takes captive.

Գերի (*բ.ոյ*, *բ.ից*) *s.* Captive, slave, prisoner. **Գերի վարել**, to be prisoner.

Գերիմաստ (*ի*, *ից*) *adj.* Very learned, very wise; profound, difficult.

Գերիմաց, *adj. ind.* See Գերիմաստ։

Գերիչ (*ըչի*, *ըչաւ*) *adj.* and *s.* See Գերեվար։

Գեր'իվերոյ, *adj. ind.* and *pre.* Pre-eminent, higher. **Գեր'իվերոյ քան**, above, beyond. **Գեր ի վերոյ լինել**, to be above, to excel, to surpass, to surmount.

Գերծանել (*եմ*, *գերծի*) *v. a.* To shave; to make bald; to deplume.

Գերծառայութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Hyperdulia.

Գերծել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* See Գերծանել։

Գերծուլ (*ուի*, *գերծի*) *v. a.* See Գերծանել։

Գերծուիլ (*ծման*, *ծմամբ*) *s.* Act of shaving or making bald.

Գերմակ (*ի*, *աւ*) *adj.* Fine, white, delicate.

Գերյարգոյ, *adj. ind.* Very estimable, most reverend.

Գերութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Captivity, slavery, servitude, yoke, tie; transmigration. **Ի գերութիւն** or **Ի գերութեան վարել** See Գերել։

Գերուսակ (*ի*, *աւ*) *adj.* Sublime, eminent, excellent.

Գերուսակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Sublimity, pre-eminence, excellence.

Գերփառաւէտ (*ի*, *աւ*) *adj.* See Գերփառաւոր։

Գերփիչ (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To ravage, to ruin, to pillage, to sack.

Գերփիչ (*փչի*, *փչաւ*) *adj.* That ravages, plunderer.

Գերփուիլ (*փման*, *փմամբ*) *s.* Ravage, ruin, havock, devastation, pillage.

Գեր քան, *pre.* Above, beyond.

Գերօրինակ (*ի*, *աւ*) *adj.* Extraordinary, excellent, rare, transcendent.

Գեւղ or **Գեօղ** (*ղեղի*, *գեւղաւ*) *s.* See Գիւղ։

Գեօղեան, *s. ind. pl.* See Գիւղօրէք։

Գեղմ (*ու*, *ու*) *s.* Fleece, wool.

Գեզել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To card wool; to tuft, to tear.

Գեհոհել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To attract.

Գեղբ (*զբի*, *զբաւ*) *s.* Rush.

Գեղոյ (*ի*, *աւ*) *s.* Drawer, small box.

Գեղ (*գեղի*, *գեղաւ*) *s.* Spot, stain; purples.

Գէթ, *conj.* At least, however; only, again.

Գէմ (*գիմի*, *գիմաւ*) *adj.* Humid, moist, polluted.

Գէշ (*գիշի*, *գիշաւ*) *s.* Corpse, dead body. **Գէշ ուրհանել**, to devour or make beasts eat.

Գէշագէշ or **Գէշգէշ**, *adv.* In several pieces.

Գէջ See Գէմ։

Գէս (*գիսի*, *գիսաւ*) *s.* Hair, head of hair.

Գէտ (*գիտի*, *գիտաւ*) *s.* Wise man,

magician, sorcerer, astrologer, prophetick.

Գէր (*գիրք, գիրաւ*) *adj.* Fat; corpulent, plump, full. *Սակաւ մի գէր*, rather fat, fatty; plump.

Գթած (*ի, իւ*) *adj.* Clement, compassionate, merciful, humane, benign, mild, charitable, flexible, tender.

Գթալ (*ամ, թացի*) *v. n.* To compassionate, to pity, to be moved to compassion, to pardon.

Գթասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* See **Գթած**.

Գթասիրել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Գթալ**.

Գթել (*եմ, եցի*) *v. n.* To stumble, to trip; to commit a fault; to fail.

Գթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Clemency, mildness, pity, compassion, mercy, humanity, equity, indulgence, remission, commiseration.

Գթումն (*թման, թմամբ*) *s.* Stumble, false step.

Գթոտ (*ի, իւ*) *adj.* That stumbles, that trips often; slippery; compassionate.

Գժգիլ See **Գժգիլել**.

Գժգիլել (*իմ, եցայ*) *v. n.* To be angry, to be in a passion.

Գժգիլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vexation, displeasure, chagrin, regret, anger.

Գժիւ See **Խոժոռ**.

Գժտիլ (*իմ, եցայ*) *v. n.* To differ, to disagree, to quarrel.

Գժտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Altercation, contention, dispute, quarrel, discord, dissension, disagreement.

Գի (*ոյ, ով*) *s.* See **Գիշի**.

Գիւղակ (*ի, աւ*) *s.* See **Գամ**.

Գիւղ (*գլխի, գլաւ*) *s.* Stone.

Գիծ (*գծի, գծիւ*) *s.* Line, stroke, dash, trace; notch, incision, cut; flourish; hyphen.

Գիշի (*հւոյ, հւով*) *s.* Juniper.

Գինագոյն (*գունի, գունից*) *adj. comp.* More damp or moist; bleared.

Գինաին (*կան, կամբ*) *adj.* Bleared.

Գինանալ (*ամ, նացայ*) *v. n.* To become damp; to pollute one's self.

Գինասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Polluted, given to pollution.

Գինին, *adj. ind.* Humid, moist; polluted; bleared. *Բնակել ի գինին տեղ աւղ*, to lodge in a damp place.

Գինութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Humidity, moisture; pollution. **Գինութիւն աչաց**, bleariedness.

Գին (*գնոյ, գնով*) *s.* Price; value; tax, estimate, valuation; rate, tariff; purchase, bargain. **Գին հաւասնել** or **գինս արկանել**, to rate, to appreciate, to value, to estimate, to tax, to set a price on a thing. **Իջուցանել զգինն**, to depreciate. **Աւնարժ գին հաւասնել**, to undervalue. **Գնոյ առնուլ**, to buy, to purchase for money. **Գնոյ ըմպել զջուր**, to drink water that has cost money. **Գնոյ գնել**, to buy dearly.

Գինարբուս (*ի, աւ*) *adj.* Tipsy, drunk, intemperate, drunkard.

Գինարբուք (*ւաց, ւաք*) *s. pl.* Intemperance, gluttony, feasting.

Գինաւէտ, *adj. ind.* Abounding in wine.

Գինդ See **Գինա**.

Գինեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Small wine.

Գինեբեր (*ի, աւ*) *adj.* That produces much wine, abounding in wine.

Գինել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be seasoned with wine.

Գինեկէզ, *adj. ind.* See **Գինեհամ**.

Գինեկիզութիւն See **Գինեհամութիւն**.

Գինեհամ, *adj. ind.* Vinous, that has the flavour of wine.

Գինեհամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Abstinence from wine, state of an abstemious person.

Գինեհար (*ի, աւ*) *adj.* Drunk, tipsy.

Գինեհարիլ (*իմ, բկցայ*) *v. n-p.* To get drunk, to drink wine to excess, to fuddle, to tipple.

Գինեհարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Drunkenness.

Գինեհան (*ի, իւ*) *adj.* Drunk, tipsy.

Գինեհանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Drunkenness.

Գինեմոլ (*ի, իւ*) *adj.* Tipsy, drunken.

Գինենալ (*ամ, եցայ*) *v. n.* To get drunk: See **Արբենալ**.

Գինեսէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves to drink, drinker, tippler.

Գինեվաճառ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Seller of wine, tavern keeper.

Գինեվաճառուն (*ան, անաց*) *s.* Cellar; tavern.

Գինեքեր, Գինեկէզ, Գինեհամ, Գինեհար See **Գինեքեր, Գինեկէզ, Գինեհամ, Գինեհար**.

Գինըմպող (*ի, աւ*) *adj.* That drinks wine.

Գինըմպողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of drinking wine, drink.

Գ*ինի* (*նւոյ*, *նեաւ*) *s.* Wine, drink. *Ըմպել զինի*, to drink wine. *Ըմպել ընդ գինի ժամանել* or *լինել՝ ի գինւոջ*, to be merry with wine, to drink, to get drunk. *Թմրիլ զգինին*, to sleep one's self sober.

Գ*ինձ* (*գնձոյ*, *գնձով*) *s.* Coriander.

Գ*ինեւթիւն* See Ա*րբեցութիւն*:

Գ*ինա* (*գնաի*, *գնաւս*) *s.* Ear ring, ear drops, pendant.

Գ*իշագէզ* See Գ*էշագէզ*:

Գ*իշախաժձ*, *adj. ind.* That eats dead bodies.

Գ*իշախաժձակ*, *adj. ind.* See Գ*իշախաժձ*:

Գ*իշակեր* (*ի*, *ս*.) *adj.* See Գ*իշախաժձ*:

Գ*իշատել* (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To tear.

Գ*իշատեսակ* (*ի*, *ս*.) *adj.* That resembles a corps.

Գ*իշէլ* See Գ*իշատել*:

Գ*իշեր* (*ոյ*, *ով* or *ի*, *ս*.) *s.* Night; obscurity. Գ*իշերի* or *՝ի գիշերի*, by night, during the night; nightly.

Գ*իշերագնաց* (*ի*, *իս*.) *adj.* That walks, that goes by night.

Գ*իշերապատ*, *adv.* By night, nightly.

Գ*իշերական* (*ի*, *ս*.) *adj.* Nocturnal, that is done by night.

Գ*իշերակերպ*, *adj. ind.* Nocturnal, obscure.

Գ*իշերահաւ* (*ուս*, *ուս*) *s.* See Ձ*ագ-ջիկն*:

Գ*իշերահաւասար* (*ի*, *իս*.) *s.* Equinox; equator.

Գ*իշերապուծութ* (*ի*, *իս*.) *s.* Marvel of Peru.

Գ*իշերամարտ* (*ի*, *իս*.) *adj.* That makes war during the night.

Գ*իշերամարտութիւն* (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Nocturnal combat.

Գ*իշերային* (*նոյ*, *նով*) *adj.* Nocturnal.

Գ*իշերայն*, *adv.* By night, nightly.

Գ*իշերանալ* (*ամ*, *բացայ*) *v. n.* To grow dark, to become obscure.

Գ*իշերանման*, *adj. ind.* See Գ*իշերակերպ*:

Գ*իշերաշրջիկ*, *adj.* and *s. ind.* Noctambulo, somnambulist.

Գ*իշերապահ* (*ի*, *ս*.) *adj.* and *s.* Nocturnal guard, bivouac, patrol, sentinel.

Գ*իշերապաշտօն* (*տան*, *տամբ*) *s.* Nocturn, part of the matin's service.

Գ*իշերասէր* (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* That loves night or darkness.

Գ*իշերաւար* (*ի*, *ս*.) *s.* Venus (planet); devil, demon: See Ա*խտաւակ*:

Գ*իշերիկ*, *adv.* See Գ*իշեր*:

Գ*իշերոյ* or Գ*իշերոյն*, *adv.* Nightly, during the night.

Գ*իսակն* See Գ*իհակն*:

Գ*իսին*, Գ*իսնաթիւն* See Գ*իհին*, Գ*իհնաթիւն*:

Գ*խախուճ*, *adj. ind.* Disheveled.

Գ*խակ* (*ի*, *ս*.) *s.* Head of hair. Գ*խսակ ծառոց*, top, summit of trees. *Հատանել զգխակս ծառոց*, to cut off the top.

Գ*խակալ* See Ծ*ամակալ*:

Գ*խաձապաղ*, *adj. ind.* Disheveled.

Գ*խաւոր* (*ի*, *ս*.) *adj.* That has much hair, long-haired. Գ*խաւոր աստղ*, comet.

Գ*խագոյն* (*գունի*, *գունեաւ*) *adj. comp.* More learned, that has much knowledge.

Գ*խակ* (*ի*, *ս*.) *adj.* Knowing, wise, experienced.

Գ*խական* See Գ*իտական*:

Գ*խակցութիւն* (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Conscience.

Գ*խահարց* (*ի*, *իս*.) *adj.* That consults sorcerers.

Գ*խացուցանել* (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To acquaint, to instruct, to inform.

Գ*խելի* (*լւոյ*, *լեաւ*) *adj.* That may be known, perceivable. Գ*խելիք*, note, remark.

Գ*խել* (*եմ*, *ացի*) *v. a.* To know, to perceive, to learn, to understand, to feel, to recognize. *Ի՛ գխել*, to be ignorant. Գ*խել զկին*, to know a woman.

Գ*իտաբար*, *adv.* Learnedly; scientifically.

Գ*իտական* (*ի*, *ս*.) *adj.* See Գ*իտուն*:

Գ*իտակար* (*ի*, *ս*.) *adj.* See Գ*իտուն*:

Գ*իտութիւն* (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Science, knowledge; doctrine, understanding, wisdom, study, art. Գ*իտութիւն լիցի*, know, you are informed, you must know.

Գ*իտուն* (*տնոյ*, *տնով*) *adj.* Learned, lettered, literate, wise, knowing, well performed; skilful, intelligent. Գ*իտուն լիցի*, know, you are informed, you must know.

Գ*իր* (*գրոյ*, *գրով*) *s.* Letter, cha-

racter. Ի գրի առնել or ընդ գրով արկանել, to write, to commit to writing, to write down.

Գիրք (գրոց, գրովք) s. pl. Book, volume, writing; letter, epistle; letters, science, literature; holy scripture, bible.

Գիրանալ (առ, բացայ) v. n. To fatten, to grow fat.

Գիրապարար, adj. ind. Fat, plump, corpulent; fertile, abundant.

Գիրացուցանել (եմ, ցուսցի) v. t. To fatten, to make fat; to make clammy.

Գիրգ, adj. ind. Delicate, soft, weakly, effeminate, tender, sensible, genteel.

Գիրկ (գրկի, գրկաւ) s. The two arms extended, open arms; bosom; fathom. Գիրկ ընդ գիրկ խառնիլ or գիրկ ընդ խառն լինել, to embrace, to hug one another. Ընդ գիրկս մտանել or գիրկ ընդ ազեղն լինել, to draw the bow well. Գիրկս արկանել, to embrace, to hug.

Գիրութիւն (թեան, թեամբ) s. Plumpness, corpulence.

Գիրուց (ի, աւ) s. Bacon. Համեմել գիրուցաւ, to lard.

Գիւղ (գեղջ, գիւղիւ) s. Village; country.

Գիւղական (ի, աւ) s. Peasant, villager, countryman, clown.

Գիւղաքաղաք (ի, աւ) s. Small town, borough.

Գիւղօրիք (էից, էիւք) s. pl. Villages, country.

Գիւտ (ի, իւ) s. Invention, discovery, solution; secret.

Գլան (ի, աւ) s. Cylinder.

Գլանակ (ի, աւ) s. Roll; cylinder; bobbin; wall-hook.

Գլանաձեւ, adj. ind. Cylindrical.

Գլաջարգ, adj. ind. Broken with a stone.

Գլել (եմ, եցի) v. a. To roll.

Գլխագար (ի, աւ) adj. That has a headach; whose brains are disordered, mad.

Գլխագարութիւն (թեան, թեամբ) s. Headach; madness, folly.

Գլխագիր (գրի, գրաւ) adj. and s. Initial; capital letter. Տառ գլխագիր, initial letter.

Գլխագիր (գրի, գրաւ) s. Coif, covering for the head.

Գլխագրութիւն See Գլխակարգութիւն.

Գլխակարգել (եմ, եցի) v. a. To divide into several chapters, to order, to arrange.

Գլխակարգութիւն (թեան, թեամբ) s. Division into several chapters, order, arrangement.

Գլխակոր, adj. ind. Ashamed, confused, abashed, humbled.

Գլխակորիլ (իմ, բեցայ) v. n-p. To be ashamed or confused.

Գլխահար (ի, աւ) adj. and s. Oppressor, tyrant.

Գլխահարկ (ի, աւ) s. Poll-tax, capitation.

Գլխան ձուկն (ձկան, ձկամբ) s. Chub.

Գլխանք (նաց, նաւս) s. pl. The chief persons of a town, the nobility.

Գլխանոց (ի, աւ) s. Cap; hood, cowl; helmet.

Գլխաշուք, s. ind. Cover for the head, veil.

Գլխապահ (ի, աւ) adj. and s. Lifeguard.

Գլխապարտ (ի, աւ) adj. Capital, that deserves capital punishment.

Գլխատել (եմ, եցի) v. a. To decapitate, to behead.

Գլխատումն (ման, մամբ) s. Decapitation, execution.

Գլխարկ (ի, աւ) s. Cap, bonnet, hood, coif; hat.

Գլխարկեակ (եկաց, եկաւք) adj. See Գլխակոր.

Գլխացաւ (ի, աւ) adj. That has a headach.

Գլխացաւութիւն (թեան, թեամբ) s. Headach.

Գլխաւոր (ի, աւ) s. and adj. Prince, master, superior, deacon; capital, principal, fundamental, essential, first.

Գլխաւորապէս, adv. Principally.

Գլխաւորել (եմ, եցի) v. a. To finish, to end, to terminate; to abridge, to reduce.

Գլխաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Superiority, presidency, priority, supremacy.

Գլխել (եմ, եցի) v. a. and n. To finish, to terminate, to end; to turn about.

Գլխիվայր, adv. The head downwards.

Գլխիբաց, adj. ind. and adv. The head uncovered, uncovered.

Գլխովին, adv. All, totally, entirely, quite, absolutely, fully; plain, positively.

Գլխապականք, adj. ind. That desires its ruin.

գլորել (եմ, եցի) *v. a.* To roll.

գլորիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To sink, to fall.

գլուխ (գլխոյ, գլխով) *s.* Head; chief; summit, top; the first place, the first rank. գլուխ գրոց, chapter. գլուխ նաւի, prow. գլուխ բանի, point, article. գլուխ ցամաքի, point, cape. գլուխ անկեան, angular stone. գլուխ դրամոց, capital, funds, principal, capital sum, principal sum. Ըստ գլխոյ, by head, for each person. Ողջոյն ուրբաթ օրն ի գլուխ, all this week. Ծածկել զգլուխն, to be covered, to put on one's hat. Բանալ զգլուխն, to uncover, to take off one's hat. ի գլուխ հանել, ի գլուխ առնել or գլուխ ածել, to finish, to terminate, to conclude, to bring a thing or a work to an end, to end, to accomplish. ի գլուխ ելանել, to be finished or brought to a close, to end, to come to an end.

գխաւոր (ոյ, ով) *s.* Gall, gall nut, oak-leaf apple.

գխաւորել (եմ, եցի) *v. n.* To steep in gall.

գխաւորումն (ման, մամբ) *s.* Act of steeping in gall.

գծագիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Traced, sketched: designer; draught; sketch; writing, letter.

գծագրել (եմ, եցի) *v. a.* To trace, to draw, to delineate, to design; to project, to describe, to paint; to sketch; to write; to form.

գծագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dash, trace; design; sketch, draught; form, delineation; writing.

գծած (ի, աւ) *s.* See գծագիր:

գծակ (ի, աւ) *s.* That traces; writer.

գծատրութիւն See գծագրութիւն:

գծել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To strike out; to erase, to mark with a flourish; to write; to cut, to scratch.

գծծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baseness; filthiness, meanness, sordidness, niggardness.

գծուծ (գծծոյ, գծծով) *adj.* Vile, abject; sordid, niggardly.

գծօրէն, *adv.* As a line.

գժաւակաւոր (ի, աւ) *adj.* Vile, low, abject, despicable.

գժանիլ (իմ, ացայ) *v. n-p.* To be debased, to become abject or contemptible.

գժուժութիւն See գծծութիւն:

գժուժ See գծուծ:

գլեր (ի, իւ) *s.* Clergyman, ecclesiastick.

գլերիկոս See կղերիկոս:

գլխոր See գխաւոր:

գլխորհամ or գխաւորհամ, *adj. ind.* That tastes like gall.

գնիլ (իմ, ացայ) *v. n-p.* See 'ի գուռս անկանիլ:

գմբեթ (ի, իւ) *s.* Dome, cupola, vault, arched roof.

գմբեթազարդ, *adj. ind.* Adorned with vaults; vaulted.

գմբեթակիր, *adj. ind.* Vaulted.

գմբեթամած, *adj. ind.* Vaulted.

գմբեթայարկ, *adj. ind.* See գմբեթակիր:

գմբեթաշէն, *adj. ind.* Vaulted.

գմբեթարդ, *adj. ind.* See գմբեթամած:

գմբեթաւոր (ի, աւ) *adj.* Vaulted.

գմբեթեայ, *adj. ind.* Vaulted, wainscotted, that has a ceiling.

գմբէթ See գմբեթ with its derivatives.

գնել (եմ, եցի) *v. a.* To lie down: See կընջեցուցանել:

գնալ (ամ, ացի) *v. n.* To go, to walk, to repair; to abandon; to behave one's self, to conduct one's self. գնալ զհետ, to follow. գնալ զճանապարհ, to walk. գնալ 'ի վերայ ջրոյ, to swim. գնալ 'ի չորս, to go on hands and feet, to grope.

գնահատ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Appraiser.

գնահատել (եմ, եցի) *v. a.* To appraise, to estimate, to value, to tax.

գնահատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Estimate, valuation, taxation, tariff.

գնայուն, *adj. ind.* Ambulatory; moveable.

գնացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Gait, step, pace, course; passage; walk; departure; circuit; way, journey; current; conduct, behaviour, demeanour, manners, custom.

գնացական (ի, աւ) *adj.* Ambulatory, that walks; fugitive.

գնացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To cause to walk or run.

գնդածաղիկ (ղկի, ղկաւ) *s.* Sort of flower.

գնդակ (ի, աւ) *s.* Globule, globe, bowl, spherical or round body; pincushion; apple. գնդակ խաղոյ or խաղալիկ, ball, bowl; ball (at tennis).

Գնդակ հրացանից, ball; bullet, large ball. Գնդակ ձեռնածուաց, juggler's cork-ball. Գնդակ սրթոյ, bud, button.

Գնդակախաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tennis, tennis court.

Գնդակակերպ, *adj. ind.* and *adv.* Round, spherical, orbicular, spheroidal; spherically, orbicularly.

Գնդականման, *adj. ind.* and *adv.* See Գնդակակերպ:

Գնդանման See Գնդականման:

Գնդապետ (ի, ապ) *s.* Brigadier, colonel.

Գնդասեղն (ղան, ղամբ) *s.* Pin; small pin; bodkin.

Գնդասեղակ, *adj. ind.* See Գնդակակերպ:

Գնդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sphericity. Գնդութիւն գլխոյ, baldness.

Գնել (եմ, եցի) *v. a.* To buy, to purchase for money, to take.

Գնումն (գնման, գնմամբ) *s.* Purchase, bargain, repurchase.

Գնչու See Գնչուա:

Գնչուա (չաի, չուաւ) *s.* Gipsy: See Ցիգանոս:

Գնտակ See Գնդակ:

Գնտեակ (ի, ապ) *s.* Small-shot.

Գոբդոյ See Գոբդոյ:

Գոգ (ոյ, ով) *s.* Bosom; lap; hollow, cavity. Գոգ լերանց or վիմայ, grotto, cavern, den. Գոգ ծովու, handle; creek. Գոգ նաւու, hold of a ship. Գոգ առնուլ, to be concave or filled.

Գոգ, *adv.* Nearly, like, almost.

Գոգած (ի, ապ) *s.* Hollow, cavity.

Գոգաձև, *adj. ind.* See Գոգաւոր:

Գոգանալ (ամ, գացայ) *v. n.* To be hollow, to become hollow.

Գոգաւոր (ի, ապ) *adj.* Hollow, concave.

Գոգաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Concavity, hollow, cavity.

Գոգեալ (եալոյ, եալով) *adj.* See Գոգաւոր:

Գոգել (եմ, գոգ) *v. imp.* To say, to pronounce.

Գոգել (եմ, եցի) *v. a.* To dig, to hollow.

Գոգութիւն See Գոգաւորութիւն:

Գոգցեա, *adv.* Well, as, about, almost, nearly.

Գոգցեա թէ See Գոգցեա:

Գոգնոց See Ուրկանոց:

Գոդի (դւոյ, դեաւ) *adj.* Leprous.

Գոդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Leprosy.

Գոզ See Մէզ:

Գոզացաւութիւն See Մէջքդէ ցաւութիւն:

Գոլ (գամ) *v. imp.* To be, to exist, to subsist.

Գոլ (ոյ, ով) *s.* Being, existence, that is.

Գոլորշի (շւոյ, շեաւ) *s.* See Գոլորշիք:

Գոլորշիք (շեաց, շեաք) *s. pl.* Vapour, exhalation, smoke, expiration.

Գոհ, *adj. ind.* Content, easy, satisfied. Գոհ լինել, to be content, to be satisfied, to take it kindly.

Գոհաբան (ի, ից) *s.* That praises, that thanks.

Գոհաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to thank.

Գոհաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, thanks, acknowledgement.

Գոհական (ի, ապ) *adj.* See Գոհաբան:

Գոհանալ (ամ, հացայ) *v. n.* To thank, to return thanks.

Գոհար (ի, ապ) *s.* Precious stone, gem, diamond; a precious thing. Կեղծ գոհար, false stone, paste. Աչկիւն գոհարաց, facet.

Գոհարան (ի, ապ) *s.* Place or instrument of praise, of thanks.

Գոհարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a precious thing, grace.

Գոհացողական (ի, ապ) *adj.* That praises, that returns thanks.

Գոհացողութիւն See Գոհութիւն:

Գոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Grace, thanksgiving, thanks.

Գող (ոյ, ով) *s.* Thief, robber, bandit, sharper; extortioner.

Գողակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion of the thief.

Գողասիրտ, *adj. ind.* That is addicted to theft.

Գողացեալ (ցեալոյ, ցեալով) *adj.* Robbed, stolen.

Գողանալ (ամ, զացայ) *v. a.* To rob, to steal, to take clandestinely, to take away, to purloin; to pillage, to filch; to embezzle, to misapply. Գողա գողանալ, to juggle. Հնարիւք գողանալ, to cheat.

Գողանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Theft, thing stolen.

Գողանք (նաց , նաք) *s. pl.* See Գողանի :

Գողել (եմ, ելի) *v. a.* See Գո զանալ :

Գող 'ի գող, *adv.* By stealth, secretly, clandestinely .

Գողութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Theft, robbery, rapine, expilation; extortion, plunder .

Գողումն (ման , մամբ) *s.* See Գողութիւն :

Գողուղի (ղւոյ , ղեաւ) *s.* By-road .

Գողուն, *adj. ind.* See Գողունի :

Գողունի (նւոյ , նեաւ) *adj.* and *s.* Stolen, robbed; theft, thing stolen .

Գողաբ, *adj. ind.* Mild , delicate , soft, morbid .

Գողաբական (ի , աւ) *adj.* See Գողաբ :

Գողաբիկ, *adj. ind.* See Գողաբ :

Գողն (ի, իւ) *s.* Theft .

Գողնի See Գողունի :

Գոհազամ (ի , իւ) *s.* Lapis lazuli .

Գոմ (ի , իւ) *s.* Stable, sheepfold, stable for oxen .

Գոմակերպ (ի , աւ) *adj.* and *s.* That constructs stables .

Գոմամուտ (մաի , մամբ) *adj.* That retires into a stable .

Գոմէշ (մէշոյ , մէշով) *s.* Buffalo .

Գոմոր (ոյ , ով) *s.* (Hebrew word) Sort of measure .

Գոյ (ի , իւ) *s.* Being, existence, that is, substance; goods. Ըստ գոյին or *գոյիւ չափ* , as much as his means or property allow, as much as he had . *'ի գոյ ածել* , to create, to cause to exist .

Գոյակ (ի , աւ) *adj.* and *s.* Extant, that exists .

Գոյական (ի , աւ) *adj.* and *s.* Substantive .

Գոյականաբար , *adv.* Substantively .

Գոյականութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Existence, substance; being, essence .

Գոյակից (կցի , կցաւ) *adj.* Of the same nature ; of the same essence, consubstantial .

Գոյանալ (ամ, յացայ) *v. n.* To be created, to exist, to be; to be formed, to be produced .

Գոյապէս , *adv.* Substantially ; with all its substances .

Գոյարար (ի , աւ) *s.* Creator, that causes to exist .

Գոյացական (ի , աւ) *adj.* Substantial; essential .

Գոյացակցութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Consubstantiation .

Գոյացապէս , *adv.* Substantially ; essentially .

Գոյացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Substance ; reality; essence, being, creature .

Գոյացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To create, to give existence, to produce.

Գոյացուցիչ (ցչի , ցչաւ) *s.* Creator, that gives existence or being .

Գոյաւոր (ի , աւ) *adj.* Existing, extant; rich, opulent, wealthy .

Գոյանալ (եմ, բնացայ) *v. n-p.* To be created, to exist; to be formed, produced; to grow rich .

Գոյաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Existence ; substance; creature .

Գոյափոխել (եմ, եցի) *v. a.* To transubstantiate .

Գոյափոխութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Transubstantiation .

Գոյեղ (ի , աւ) *adj.* Substantial.

Գոյեղապէս , *adv.* Substantially .

Գոյեղական (ի , աւ) *adj.* Substantial.

Գոյեղինապէս , *adv.* Substantially .

Գոյեղինութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Substance .

Գոյեղուա , *adj.* Substantial .

Գոյժ (գուժի , գուժիւ) *s.* Lamentation, complaint accompanied with groans and cries; sad news. Գոյժ առնուլ or *գնել* , to lament, to deplore . Գոյժ *արկանել* , to bring bad news .

Գոյիբուսակ (ի , աւ) *s.* A kind of aromatick .

Գոյն (գունոյ , գունով) *s.* Colour ; complexion, ornament; tint, dye: See Դալուկն ; թաթխել , *հատանել* or *բառնալ զգոյնն* , to discolour .

Գոյնագոյն See Գունագոյն :

Գոյշ Թէ , *adv.* God preserve us from it, God forbid; take care .

Գոյութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Existence, being, nature, essence, substance, reality .

Գոնգիկ (ի , աւ) *s.* See Շողգամ .

Գոնդիարիոն (ի , իւ) *s.* Congiary .

Գոնեա or Գոնեայ See Գոնէ :

Գոնէ , *conj.* At least, above all things, however ; only, yet .

Գոնջ (ի , իւ) *adj.* Scurfy .

Գոնջանալ (ամ, ջացայ) *v. n.* To have the scurf.

Գոնջութիւն (թեան , թեամբ) *s* Scurf, foul itch .

Գոշ (ի, իւ) *adj.* See Գորշ:

Գոչել (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to exclaim, to cry out; to call; to bellow, to roar.

Գոչեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To sound, to cause to sound or resound.

Գոչիւն, *s. ind.* See Գոչումն:

Գոչումն (չման, չմամբ) *s.* Clamour, great cry, crash, noise, voice, exclamation; hue and cry, uproar; bellowing, roar.

Գոչողական (ի, աւ) *adj.* Sonorous.

Գոռ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Fierce, bold, haughty, warlike, martial; noise, anger, crash, attack, assault.

Գոռալ (աց, ացի) *v. n.* To make a great noise, to be violently angry; to assault, to attack; to insult.

Գոռեխ (ի, աւ) *s.* Sort of large fly.

Գոռող (ի, աւ) *adj.* and *s.* Arrogant, proud, haughty, imperious, lordly, insolent, presumptuous, ostentatious; tyrant.

Գոռողաբար, *adv.* Haughtily, proudly, arrogantly, imperiously, presumptuously.

Գոռողահար (ի, աւ) *adj.* Made proud: See Գոռոզ:

Գոռողահարել (եմ, եցայ) *v. n-p.* To be proud of: See Գոռոզանալ:

Գոռողանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To be proud of, to be puffed up, to be elated.

Գոռոզացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To puff up, to make proud.

Գոռոզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pride, haughtiness; insolence, arrogance, presumption; lordliness, tyranny.

Գոռոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Anger, violence, noise; haughtiness.

Գոռս (ի, իւ) *s.* Գոռոց or Գոռսեր, *pl.* Kettledrum. Գոռսեր գոչել, to beat the kettledrum.

Գով, *s. ind.* Praise, eulogy.

Գովաբան (ի, իւ) *adj.* and *s.* That praises, praiser.

Գովաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To praise.

Գովաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, eulogy.

Գովազակ (ի, աւ) *s.* A kind of aromatick.

Գովանի, *adj. ind.* Praiseworthy, commendable.

Գովանք (նաց, նօք) *s. pl.* See Գովաբանութիւն:

Գովասան (ի, իւ) *adj.* and *s.* That praises, praiser.

Գովասանք (նաց, նօք) *s. pl.* See Գովաբանութիւն:

Գովասանական (ի, աւ) *adj.* Of praise.

Գովասանել (եմ, եցի) *v. a.* To praise.

Գովասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, eulogy.

Գովել (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to glorify, to exalt, to magnify, to applaud, to celebrate, to renown; to cense. Գովել կարի իւիք or յանդուգն, to extol, to commend excessively. Գովել զանձն, to glory, to boast.

Գովելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Praiseworthy, commendable, plausible, creditable.

Գովեստ (ի, իւ) *s.* Praise, eulogy, panegyrick; incense; glory.

Գովիչ (չի, չւոյ) *adj.* and *s.* Praiser.

Գովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, eulogy; honour, glory. Գովութեամբ, laudably.

Գորգ (ի, իւ) *s.* Carpet.

Գորգոյք (գեաց, գեօք) *s. pl.* Gipsies.

Գործ (ոյ, ով) *s.* Work, affair, thing, deed, action, operation, business, trade, negotiation, practice, agency, enterprize, labour; commission; fact, effect, merit; manufacture; make. Գործ քաջութեան, exploit, signal action in war. Մարդ գործոյ, an active man, a clever man. Օր գործոյ, a working day. Գործ է գտանել, it is difficult to find. Ի գործ արկանել or դնել, to make use of, to employ, to use; to practise, to effect, to accomplish, to execute, to realize. Ի գործ ածել, to use, to employ, to make use of. Բանս ի գործ առնել, to establish, to advance, to take for granted, to agree. Զեռս ի գործ արկանել, to undertake, to begin, to commence.

Գործագիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Actor, executor.

Գործագրական (ի, աւ) *adj.* Executor, that executes; effective, efficacious.

Գործագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Execution, practice.

Գործած (ոյ, ով) *s.* Work, manufacture.

Գործածական (ի, աւ) *adj.* Usual, that is commonly used.

Գործածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Use, employ, practice, exercise, management.

Գործակ (ի, աւ) *s.* Maker, worker.

Գործակալ (ի, աւ) *s.* Officer, minister, commissary, commissioner; manager, agent, factor, negotiator; attorney.

Գործակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Place, office; agency, business of an agent; procuration.

Գործական (ի, աւ) *adj.* Practical, active.

Գործականել (եմ, եցի) *v. a.* To make, to operate.

Գործականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act, deed, action, operation.

Գործակից (կցի, կցաւ) *s.* Cooperator; associate, coadjutor. Գործակից լինել, to cooperate; to contribute, to concur.

Գործակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cooperation, concurrence, coadjuvancy.

Գործառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act, affair, work, enterprise, business, trade, negotiation, office, profession, ministration, place, employment, establishment.

Գործավար (ի, աւ) *s.* Intendant, officer.

Գործաւէտ, *adj. ind.* Lazy, idle.

Գործատուն (տան, տամբ) *s.* Manufactory. Գործատունք Հարցի, the three stanzas of the hymn *Benedictus*. Գործատուն քիմիական, laboratory.

Գործարան (ի, աւ) *s.* Manufactory; instrument; organ.

Գործարանաւոր (ի, աւ) *adj.* Organical.

Գործարար (ի, աւ) *s.* Negotiator, correspondent, agent.

Գործարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Negotiation, agency.

Գործաւոր (ի, աւ) *s.* Maker, workman, labourer, worker. Գործաւոր օրական, journeyman.

Գործաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Work, labour.

Գործել (եմ, եցի) *v. a.* To work, to make, to do, to fashion, to manufacture; to commit, to perpetrate; to knit; to twist. Գործել զերկիր, to cultivate, to labour, to till.

Գործելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Feasible; maker.

Գործի See Գործիք:

Գործիական (ի, աւ) *adj.* Instrumental (term of grammar).

Գործիք (ծեաց, ծեաք) *s. pl.* Instrument, machine, tool; organ; utensil, furniture.

Գործնական (ի, աւ) *adj.* Pratical; ascetick.

Գործողական (ի, աւ) *adj.* Dramatick.

Գործողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act, action, proceeding, function, operation. Գործողութիւն թատրոնական, opera. Գործողութիւն թատրոնական բանաստեղծութեան, drama.

Գործուած (ոյ, ով) *s.* Fabrication, work.

Գործուն, *adj. ind.* See Գործունեայ:

Գործունեայ (նէի, նէից) *s.* and *adj.* Workman, maker; minister; active, busy; efficacious.

Գործունէութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Efficacy.

Գործունէայ See Գործունեայ:

Գորշ (ի, իւ) *adj.* Ash-coloured, brown, grey, bay.

Գորշախայտ (ի, իւ) *adj.* Dapple.

Գորշայկեր (յնոյ, յնով) *adj.* Greyish.

Գորշանալ (ամ, չացայ) *v. n.* To become grey or ash-coloured.

Գորշապտիճանգ (ի, աւ) *s.* Ear-drop, ear-ring, pendant.

Գորշապտիճանգ See Գորշապտիճանգ:

Գորով (ոյ, ով) *s.* Tenderness, sensibility, pity, compassion.

Գորովագին, *adj. ind.* and *adv.* Tender, affectionate, sensible; tenderly, feelingly.

Գորովագութ, *adj. ind.* Tender, feeling, charitable, compassionate.

Գորովալի, *adj. ind.* See Գորովալից:

Գորովալիր, *adj. ind.* See Գորովալից:

Գորովալից, *adj. ind.* Tender, affectionate, charitable; affecting.

Գորովական (ի, աւ) *adj.* Tender, affectionate.

Գորովակա, *adj. ind.* Affecting, affectionate, tender.

Գորովամայր (*մօր* , *մարբ*) *s.* Piamater.

Գորովասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* Affectionate, tender, feeling, charitable.

Գորովիլ (*եմ*, *եցի*) *v. n.* and *a.* To be affected, to be touched with compassion; to affect, to flatter, to caress.

Գորտ (*ոյ* , *ով* or *ի* , *իս*) *s.* Frog. **Գորտ թունաւոր** , toad.

Գորտաքար (*ի* , *իս* or *քամբ*) *s.* Toadstone.

Գորտիսայ (*ի* , *իս*) *s.* Corporal: See **Մարմնական**.

Գուբ (*գբոյ* , *գբով*) *s.* Ditch, hollow; well, cistern, cess-pool.

Գուբգայ (*ի* , *իս*) *s.* Union of some psalms together.

Գութ (*գթոյ* , *գթով*) *s.* Pity, compassion, tenderness, commiseration, feeling, mercy, sensibility, tender heart. **Ի գութս շարժիլ**, to move, to soften. **Գութս արկանիլ**, to entreat tenderly.

Գուլան (*ի* , *աւ*) *s.* Several pair of oxen to draw the plough.

Գուժաբեր (*ի* , *աւ*) *adj.* That brings sad news, sad, fatal.

Գուժալ (*աւ*, *ժայի*) *v. n.* To lament, to deplore.

Գուժալապատ (*ի*, *իս*) *adj.* Lamentable, deplorable, worthy to be deplored.

Գուժասուս (*ի* , *աւ*) *adj.* See **Գուժաբեր**.

Գուժալիկ (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To lament, to deplore; to carry or give sad news.

Գուժարկու (*ի*, *աւ*) *adj.* That gives sad news.

Գուժասուր (*ի* , *աւ*) *adj.* See **Գուժաբեր**.

Գուժիլ (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To bring or give sad news; to lament, to deplore, to cry, to scream; to sound.

Գուժկան (*ի* , *աւ*) *s.* That carries or gives sad news.

Գուժումն (*ժման* , *ժմամբ*) *s.* Lamentation, complaint, cry, groan.

Գուլ (*գլի* , *գլիս*) *adj.* Blunt, dull.

Գուլպայ (*ի* , *իս*) *s.* Stocking, hose. **Հանել զգուլպայս** , to pull off the stockings. **Ներքին գուլպայ** , understocking.

Գուհար See **Գոհար**.

Գուճք , *s. pl. ind.* Knee, knees. **Ի գուճս իջանել**, **խոնարհիլ**, **անկանիլ**, or **հարկանիլ**, to bend the knees, to prostrate one's self; to squat.

Գումար (*ի* , *իս*) *s.* Assembly, session; action; addition, summing up; sum, amount. **Գումար առնուլ**, to assemble.

Գումարահոլով, *adj. ind.* See **Բազմահոլով**.

Գումարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To assemble; to convoke; to gather together, to add, to sum.

Գումարիլ (*եմ*, *ըեցայ*) *v. n-p.* To assemble together, to gather together; to be astonished, to be amazed, to be surprized.

Գումարութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Assembly; mob; sitting.

Գումարտակ (*ի* , *աւ*) *s.* and *adj.* Assembly, assemblage, mob, band; assembled, gathered together. **Գումարտակ նաւուց** , squadron. **Գումարտակ առնել**, to assemble, to gather together.

Գումարտական (*ի* , *աւ*) *adj.* Of an assembly.

Գումբէթ See **Գմբէթ**.

Գուն : **Գուն գործել** or **գնել**, to study, to devise, to strive, to try, to labour, to intrigue.

Գունագեղ, *adj. ind.* Adorned with fine colours.

Գունագեղել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To colour.

Գունագոյն, *adj. ind.* In divers colours.

Գունագարգել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* See **Գունագեղել**.

Գունաթափ (*ի* , *իս*) *adj.* Tarnished. **Գունաթափ առնել**, to tarnish; to discolour, to tan. **Գունաթափ լինել**, to fade.

Գունակ (*ի* , *աւ*) *adj.* and *s.* Similar, equal, like; dye, colour. **Գունակ գունակ**, in several colours. **Գունակ գունակ զարգարիլ ծագկանց** , to be streaked with several colours, to be formed in several colours.

Գունակել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To colour, to illuminate, to dye.

Գունակութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Colouring; dye.

Գունապատոյտ, *adj. ind.* Adorned with several colours.

Գունաւետ (*ետի* , *ետով*) *adj.* See **Գունաթափ**.

Գունաւոր (*ի* , *աւ*) *adj.* Coloured; dyed; having several colours; quick, diligent, violent.

Գունաւորել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To dye, to colour.

Գունաւորութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Colour, dye, tint.

Գունդ (գնդի, գնդաւ) *s.* Assemblage, band; troops, brigade, battalion, regiment, legion, cohort, phalanx: See Գունդ:

Գունդագունդ, *adv.* In several regiments; in a crowd, like a crowd; large, much.

Գունեղ, *adj. ind.* Of fine colour, fine, graceful.

Գունել (եմ, եցի) *v. a.* See Գունեցնել:

Գունեղանգ, *adj. ind.* Of good colour or of many colours.

Գունջ (գնջոյ, գնջով) *adj.* See Գանջ:

Գունդ (գնդոյ, գնդով) *s.* Globe; sphere; ball, bowl; pincushion; pommel; sounding line, plummet. Գունդ փոքրիկ, bullet; globule. Գունդ աւ նուոյ, nave of a wheel. Գունդ կշռոց, weight. Գունդ կապարեայ, lead. Ձա փել զնով գնդով, to sound: See Գունդ:

Գուշակ (ի, աւ) *s.* Diviner, conjurer, prognosticator; informer, denunciator. Մաան և գուշակ լինել, to denounce, to impeach, to accuse.

Գուշակական (ի, աւ) *adj.* Judicial.

Գուշակել (եմ, եցի) *v. a.* To predict, to prophesy; to foresee, to presage, to conjecture, to guess, to augur, to cast one's nativity, to prognosticate; to denounce.

Գուշակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prophecy; presage, omen, prognostick; augury, auspice, divination, denunciation.

Գուպար (ի, աւ) *s.* War, combat.

Գուպարել (եմ, եցի) *v. n.* To make war, to fight.

Գուպարութիւն (բանի, բանեաւ) *s.* War, combat.

Գուսան (ի, աւ) *s.* Singer, musician, one skilled in musick.

Գուսանական (ի, աւ) *adj.* Musical.

Գուսանամուտ, *adj. ind.* Where a singer or musician enters.

Գուսանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chantry.

Գուսպայ See Գուլպայ:

Գուցէ, *adv.* Perhaps; for fear of, lest.

Գչիր (գչերոյ, գչերով) *s.* Wimble, auger. Գչիր փոքրիկ, small auger. Գչիր սակառաց, piercer, gimlet.

Գոհ (ի, աւ) *s.* Street, road.

Գոհկիկ (հկի, հկաւ) *adj.* and *s.* Plebeian, clownish, rude, coarse; peasant, clown.

Գոհկիանալ (ամ, կացայ) *v. n.* To become rude or clownish; to keep low company.

Գոգի (գւոյ, գւով) *s.* Sort of herb.

Գոգիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* See Գանգրիլ:

Գոհի (գոհի, գոհեաւ) *s.* Mineral salt.

Գոյզթ, (գոյութիւ, գոյութեաւ) *s.* Assault, attack. Գոյզթ or Գոյզթ առնել, to assault, to attack.

Գոյուղ (ի, իւ) *adj.* See Գանգուր:

Գտող (ի, աւ) *s.* Inventor, author.

Գտանել (եմ, գտի) *v. a.* To find, to invent, to discover, to find out; to gain, to have; to meet. Վերստին գտանել, to retrieve, to regain; to find again, to recover. Գտանել շնորհս առաջի ուրուք, to gain or acquire the heart, friendship, goodwill of some one; to regain the favour of some one.

Գտիչ (գտչի, գտչաւ) *s.* See Գտող:

Գտուղական (ի, աւ) *adj.* Inventive.

Գտումն (գտման, գտմամբ) *s.* Invention.

Գրաբանական (ի, աւ) *adj.* Written, literal.

Գրաբառ, *adj. ind.* Literal, according to the letter.

Գրագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Literate, lettered.

Գրագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Literature.

Գրագիր (գրի, գրաւ) *s.* Copier, writer, transcriber.

Գրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a copier, of a writer.

Գրախնձ See Ղեշտանախնձ:

Գրակ (ի, աւ) *s.* Small writing.

Գրակապ (ի, իւ) *s.* Bookbinder.

Գրակապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Binding.

Գրակալ (ի, աւ) *s.* Desk; reading desk.

Գրական (ի, աւ) *adj.* See Գրագէտ:

Գրականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Literature; grammar.

Գրակարգաց, *s. ind.* Reader.

Գրահէս (*հից, հեաս*) *s.* See Նշան, նախից:

Գրահնամիկան See Գրահնամիկան:

Գրահարկ (*ի, աս*) *adj.* Authorized by letters patent.

Գրամատիկ (*ակի, ակաս*) *s.* See Գրամատիկոս:

Գրամատիկոս (*ի, աս*) *s.* Grammarian, literate.

Գրամար (*ի, իս*) *s.* Pennyweight; scruple.

Գրամնարհկոս See Գրամատիկոս:

Գրամոլ (*ի, իս*) *s.* Bibliomaniack.

Գրամոլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bibliomania.

Գրանոց (*ի, աս*) *s.* Library.

Գրաշար (*ի, իս*) *s.* Compositor; composing stick.

Գրաշարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Composition.

Գրապահ (*ի, աս*) *s.* Librarian.

Գրապան (*ի, աս*) *s.* Hem, border, list: See Գրապանակ:

Գրապանակ (*ի, աս*) *s.* Phylactery; amulet; letter case.

Գրասեղան (*ոյ, ով*) *s.* Desk, study, secretary.

Գրասէր (*սիրի, սիրաս*) *adj.* Studious, that loves study or literature.

Գրաստ (*ու, ս*) *s.* Beast for the saddle, carriage, sumpter, sorry horse, ass, short or thick horse, animal, beast, tit. Գրաստ մատակ, mare.

Գրաստամիտ (*միտի, միտաս*) *adj.* Stupid, silly, dull, heavy.

Գրաստապան (*ի, աս*) *s.* Waggoner, one who lets horses.

Գրավաճառ (*ի, աս*) *s.* Bookseller.

Գրավաճառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Book-trade.

Գրաւ (*ի, աս*) *s.* Great coat, loose coat, Persian dress.

Գրաւուն (*ան, անաց*) *s.* Library.

Գրաւ (*ի, իս*) *s.* Earnest money, assurance, security, pledge, engagement; mortgage; wager, bet; detention. Գրաւ դնել, to wager, to lay a bet; to hire, to give wages or salary.

Գրաւական (*ի, աս*) *s.* Pledge, assurance; earnest money.

Գրաւականել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hire, to engage; to mortgage; to detain, to occupy.

Գրաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hire, to engage, to secure; to redeem; to hold, to detain, to usurp, to occupy, to undertake, to conquer, to invade, to seize, to arrogate, to appropriate, to encroach; to stride; to prepossess, to anticipate, to preoccupy. Գրաւել յօրգուանէ, to confiscate.

Գրաւոր (*ի, աս*) *adj.* Written; literary, literal.

Գրաւորական (*ի, աս*) *adj.* See Գրաւոր:

Գրաւումն (*ումն, ումամբ*) *s.* Detention, encroachment, reprisal, usurpation, occupation. Գրաւումն յօրգուանէ, confiscation.

Գրափոխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Metathesis.

Գրգռել (*ամ, գացայ*) *v. n.* To cluck.

Գրգանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Delicacy, effeminacy; delight, pleasure, voluptuousness; caress.

Գրգռարան (*ի, աս*) *s.* Place of pleasure, of delight.

Գրգռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fondle, to treat delicately or effeminately, to caress; to feed delicately.

Գրգեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See Գրգռել:

Գրգիռ (*գռի, գռիս*) *s.* Irritation, provocation, incitement, impulse, instigation, inducement, solicitation, suggestion, temptation, allurement, incentive, itch, stimulus, motive.

Գրգռեակ (*եկի, եկաս*) *s.* Old dress, rag.

Գրգոյկ See Գրբոյկ:

Գրգռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Delicacy, effeminacy, affectation.

Գրգռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To irritate, to excite, to provoke; to incite, to raise, to solicit, to incense, to sharpen, to alarm, to inflame, to tan, to agitate, to exasperate, to set against, to instigate, to move, to foment, to nettle, to urge, to rekindle, to revive, to rouse, to rebel.

Գրգռումն (*ման, մամբ*) *s.* See Գրգիռ:

Գրգռալ See Գրգռել:

Գրեան (*եանց, եանս*) *s. pl.* Books, many books.

Գրեանք (*եանց, եամբք*) *s. pl.* See Գրեան:

Գրեայ թէ See Գրեթէ:

Գրեթէ, *adv.* Nearly, almost, about; hardly, like, well.

Գրէ եթէ See Գրեթէ:

Գրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write; to paint; to esteem, to value. **Ան-ձ-ինչ գրել**, to despise, to disesteem.

Գրեհ (*ի, աւ*) *s.* Clyster, remedy.

Գրթմցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To knock, to strike.

Գրիգորեան, *adj. ind.* Gregorian.

Գրիչ (*գրչի, գրչաւ*) *s.* Writer, scribe, author; pen. **Գրիչ երկաթի**, style; graver; chaser's tool. **Գրիչ նկարչի**, pencil.

Գրիւ (*գրուի, գրուաւ*) *s.* Measure of twelve bushels, bushel.

Գրկալիր, *adj. ind.* Full bosomed. **Գրկալիր ասիդն**, a bow well drawn.

Գրկախառն, *adj. ind.* Embraced. **Գրկախառն լինել**, to embrace.

Գրկախառնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Embrace.

Գրկածութիւն See **Գրկախառնութիւն**.

Գրկանք (*նաց, նօք*) *s.* Embrace.

Գրկաչափ (*ի, իս*) *s.* Fathom.

Գրկաւոր (*ի, աւ*) *s.* Embracer.

Գրկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To embrace, to hug.

Գրկընդխառն See **Գրկի ընդ խառն**.

Գրկոյք See **Գրքոյկ**.

Գրոհ (*ի, իս*) *s.* Assault, irruption; nation, people. **Գրոհ տալ**, to storm.

Գրոհել (*եմ, եցի*) *v. n.* To assault, to storm.

Գրոց (*ի, աւ*) *s.* See **Գրիչ երկաթի**.

Գրութ (*ոյ, ով*) *s.* Writing.

Գրուան (*ի, աւ*) *s.* See **Գրիւ**.

Գրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Writing.

Գրուիճ (*ճի, ճաւ*) *s.* Grasshopper.

Գրչութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Writing, manner of writing.

Գրպան (*ի, աւ*) *s.* Pocket, small pocket; purse, fob. **Դնել ի գրպանի**, to pocket, to put in the pocket.

Գրտակ (*ի, աւ*) *s.* Small loaf, bread.

Գրտանակ See **Գլանակ**.

Գրքակազմ See **Գրակազմ**.

Գրքոյկ (*քուկի, քուկաւ*) *s.* Small book, manual, small treatise.

Գոնդէսպաւել (*ի, իս*) *s.* Constable.

Գօշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bite, to sting.

Գօս (*ի, իս*) *adj.* Dry, arid, dead; benumbed, impotent.

Գօսանալ (*ամ, ացայ*) *v. n.* To dry, to become dry; to grow stupid.

Գօսացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To dry; to benumb, to make torpid.

Գօսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Dryness, aridity; atrophy, numbness.

Գօտելոյծ, *adj. ind.* That has untied his girdle.

Գօտեորել (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* To gird one's self.

Գօտեկոխ, *adj. ind.* See **Գօտեմարտ**.

Գօտեմարտ (*ի, իս*) *s.* Wrestler.

Գօտեմարտել (*եմ, տեցայ*) *v. n.* To wrestle.

Գօտեմարտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Wrestling, wrestling place.

Գօտեպինդ, *adj. ind.* Girt; prompt, active, diligent. **Գօտեպինդ լինել**, to gird one's self; to be prompt.

Գօտի (*տւոյ, տեաւ*) *s.* Girdle; twist; lash; piece of wood placed between others to support them. **Գօտի փոքրիկ**, belt. **Գօտի աշխարհագրական**, zone. **Գօտի ածել** or **գօտի ընդ միջ ածել**, to gird, to tie or to draw close round the body; to be prompt.

Գօտիածու (*ի, աւ*) *adj.* That girds the body; that girds on the sword.

Գոքոյ (*ի, իս*) *s.* Cocoa nut. **Ծառ գոքոյի**, cocoa tree.

Դ

Դ (*tah*) T soft. Consonant, the fourth letter of the Armenian Alphabet. It is sometimes used for, or confounded with the letters Տ and Թ, for example: **Բանա, բանդ; գինդ, գինա; ընտանի, ընդանի; ընտել, ընդել; արգանդ, արգանտ; Յաղարթի, տաղարդ; Թակարդ, Թակարթ; շողդրդրի, շղդրդրդ**.

Դ, Article of the second person, definitive, expressive, and harmonious, being joined to nouns, pronouns, and verbs, for example: **Սուրբդ սրբոց**, you who are the holy of holy ones. **Քա հանայդ Աստուծոյ**, you who are a priest of God. **Կորուսեր զհոգիդ և զինչդ**, you have lost your soul, and your property. **Տար զմսաշդ**, carry this meat. **Ան բանակեա զժողովուրդդ**, let

this or the people go. *Ի բաց կացէք յարանցէ յայդցանէ*, withdraw from those men. *Դու որ Հրէայդ ես*, you who are a Jew. *Ես գիտեմ զինչ դուդ ասես*, I know not what you say. *Բայց զոր ձեզդ ասեմ*, but what I tell you. *Որ խօսիդ ընդ քեզ*, he who talks to you.

Դ or $\bar{4}$ with a line above it denotes the number *four*.

Դա (*դօրա*, *դովաւ*) *pro*. That, this: See **Դայն**:

Դաբիր (*այ*, *աւ*) *s*. (Hebrew word) Sanctuary.

Դաբիրայօրէն, *adj*. *ind*. That resembles the Sanctuary.

Դաբնային (*յնոյ*, *յնով*) *adj*. Laureled.

Դաբնայի, *adj*. *ind*. See **Դաբնային**: **Պսակ դաբնայի**, laurel (emblem of honour).

Դաբնի (*նւոյ*, *նիաւ*) *s*. Laurel.

Դաբնիդ (*նդի*, *նդաւ*) *s*. See **Դաբնի**:

Դաբնիդեայ, *adj*. *ind*. Laureled.

Դաբր See **Դափր**:

Դագ (*ի*, *աւ*) *adj*. See **Դեգ**:

Դագաղ (*ի*, *աւ*) *s*. Bier, coffin.

Դագուր See **Դակուր**:

Դադաբ See **Դադարք**:

Դադարիլ (*եմ*, *եցի*) *v*. *a*. and *n*. To cease, to stop, to interrupt; to become calm, to give over; to desist, to rest one's self, to remain; to drain.

Դադարեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v*. *t*. To cease, to stop, to calm, to interrupt; to extinguish, to stanch, to quench; to drain.

Դադարիլ (*իմ*, *բեցայ*) *v*. *n*. See **Դադարիլ**:

Դադարումն (*ման*, *մամբ*) *s*. Cessation, desistance, repose, rest, pause; discontinuance, vacation; extinction, redemption, act of stanching; silence; interruption; inaction.

Դադարք (*բաց*, *բար*) *s*. *pl*. Cessation, rest; pause; establishment, dwelling; station. **Դադարք գազանաց**, den. **Դադարք խաշանց** or **անասնոց**, stable. **Դադարք հաւուց**, roost; perch. **Դադարք նաւուց**, harbour.

Դաժան (*ի*, *աւ*) *adj*. Hard, harsh, rough, sharp, sour, atrocious, austere, morose, blunt, cross, froward, difficult, inaccessible, cruel, merciless.

Դաժանաբոյս, *adj*. *ind*. Whose productions are harsh or hard.

Դաժանագոյն (*գուն*, *գունի*) *adj*. *comp*. Harder or very hard; very harsh; haughty, cruel.

Դաժանական (*ի*, *աւ*) *adj*. See **Դաժան**:

Դաժանահոտ, *adj*. *ind*. That has a bad smell, stinking.

Դաժանանալ (*ամ*, *նացայ*) *v*. *n-p*. To become cruel or atrocious.

Դաժանաձեւակ (*ի*, *աւ*) *adj*. Deformed, ugly, horrible.

Դաժանաձեւիլ, *adj*. *ind*. See **Դաժանաձեւակ**:

Դաժանիլ (*իմ*, *նեցայ*) *v*. *n-p*. To be angry, to be mad.

Դաժանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Atrocity, haughtiness, austerity, harshness; sharpness, asperity.

Դալ See **Դայլ**:

Դալակիլ (*եմ*, *եցի*) *v*. *n*. To endeavour, to study, to labour.

Դալապար (*ի*, *աւ*) *s*. Sabre.

Դալար (*ի*, *ից*) *adj*. Green, that is not dry; fresh. **Դիզ դալար**, verdure.

Դալարաբեր (*ի*, *աւ*) *adj*. That produces verdure, grass.

Դալարաբերիլ (*եմ*, *եցի*) *v*. *a*. and *n*. To produce verdure; to become green, to become green again.

Դալարագեղ, *adj*. *ind*. Green, covered with verdure, verdant.

Դալարադոյ, *adj*. *ind*. Green.

Դալարադարդ, *adj*. *ind*. See **Դալարագեղ**:

Դալարադեաց, *adj*. *ind*. See **Դալարաբեր**:

Դալարահեր, *adj*. *ind*. Furnished with new hair.

Դալարանալ (*ամ*, *բացայ*) *v*. *n*. To become green, to become green again.

Դալարացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v*. *t*. To make green.

Դալարիլ (*եմ*, *եցի*) *v*. *a*. See **Դալարացուցանել**:

Դալարք (*բաց*, *բեաւ*) *s*. and *adj*. Verdure, grass, herbage, vegetables; green, herbous.

Դալարութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Green, verdure.

Դալկաւոր (*ի*, *աւ*) *adj*. Icterical.

Դալկութիւն (*կան*, *կամբ*) *s*. Jaundice.

Դակուր (*կրոյ*, *կրով*) *s*. Adze, axe.

Դակր (*կեր*, *կերբ*) *s*. See **Դակուր**:

Դահադրամ (*ոյ* , *ով*) *s.* Ten pence, coin of ten pence.

Դահամուխք (*մանց* , *մամբք*) *s. pl.* Meat: See **Կուխք**:

Դահանակ (*ի* , *աւ*) *s.* Sort of precious stone.

Դահեկան (*ի* , *աւ*) *s.* Penny; drachm; gold coin; coin.

Դահիճ (*հձի* , *հձիս*) *s.* Hangman, executioner; attendant; torturer.

Դահլիճ (*լճի* , *լճիս*) *s.* Closet; hall; portico.

Դահնապետ (*ի* , *աւ*) *s.* Chief of hangmen; officer.

Դահուկ (*հկի* , *հկաւ*) *s.* Sledge.

Դաղձ or **Դաղձն** (*ի* , *ից*) *s.* Wild mint.

Դաժ (*ոյ* , *ով*) *s.* One of the sides of an ossicle: See **Դամբ**:

Դամարձակ (*ի* , *աւ*) *s.* Assembly of honourable persons.

Դամբան (*ի* , *աւ*) *s.* Tomb, sepulchre.

Դամբանագիր (*գրոյ* , *գրով*) *s.* Epitaph.

Դամբանական (*ի* , *աւ*) *adj.* Sepulchral, funeral.

Դամբարան (*ի* , *աւ*) *s.* Tomb, sepulchre; mausoleum; vault, charnel-house, catacombs, church yard.

Դամոն (*ի* , *ից*) *s.* Prune.

Դամբ (*մից* , *միւք*) *s. pl.* See **Պամանան**:

Դայեակ (*եկի* , *եկաւ*) *s.* Fosterfather; nurse.

Դայեակորդի (*ւոյ* , *ւեաւ*) *s.* Fosterbrother.

Դայեկաբար , *adv.* Like a fosterfather or nurse.

Դայեկաւոհմ (*ի* , *ից*) *s.* and *adj.* Fosterbrother; of a fosterbrother.

Դայեկել See **Պուռցանել**:

Դայլ (*ոյ* , *ով*) *s.* The first milk of a cow.

Դանակ (*ի* , *աւ*) *s.* Knife, clasp knife.

Դանեգ (*ի* , *աւ*) *s.* Mite, penny, obole.

Դանդաղ (*ի* , *աւ*) *adj.* Slow, tardy, idle, heavy; heartless, cold.

Դանդաղագին , *adj. ind.* Very slow.

Դանդաղամած , *adj. ind.* Thickened, thick.

Դանդաղանք (*նաց* , *նօք*) *s. pl.* See **Դանդաղութիւն**:

Դանդաղել (*եմ* , *ելոյ*) *v. n.* To loiter, to trifle, to slumber, to dally, to waver.

Դանդաղութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Slowness, tardiness, delay, frivolity, idleness, indolence.

Դանդաղումն (*ման* , *մամբ*) *s.* See **Դանդաղութիւն**:

Դանդաուանդ (*ի* , *իւ*) *s.* Bit, curb; bridle; gag.

Դանդաուանդակալ (*ի* , *իւ*) *adj.* Tied, bitted, curbed.

Դանդաչանք (*նաց* , *նօք*) *s. pl.* See **Դանդաչումն**:

Դանդաչել (*եմ* , *եցի*) *v. n.* To waver, to hesitate; to grope; to talk idly, to dream.

Դանդաչեցուցանել (*եմ* , *ցուցի*) *v. t.* To cause to waver, to deter.

Դանդաչուռ (*ի* , *աւ*) *adj.* Wavering.

Դանդաչումն (*ման* , *մամբ*) *s.* Vacillation; delirium.

Դանդաչուն , *adj. ind.* See **Դանդաչուռ**:

Դանկ See **Դանգ**:

Դաշխատրան (*ի* , *աւ*) *s.* Drinking vessel, cup or pot.

Դաշն (*շին* , *շամբ*) *s.* and *adj.* Contract, convention, bargain, treaty, engagement; condition, capitulation; compact, agreement; concurrence, alliance; sweet, agreeable to the ear. **Դաշն կապել** or **հաստատել**, to contract, to make an agreement; to stipulate, to transact; to confederate. **Դաշն խօսել**, to speak very mildly. **Դաշն նայել**, to look tenderly or affectionately, to look sweetly on one.

Դաշնագիր (*գրի* , *գրաւ*) *s.* and *adj.* Contractor, that contracts. **Դաշնագիր լինել**, to contract, to make an agreement, to negotiate.

Դաշնագրութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Contract, pact, covenant, treaty, compact, engagement; stipulation; capitulation; alliance.

Դաշնակ (*ի* , *աւ*) *s.* Poniard, cimeter, cutlass, dagger, sabre.

Դաշնակաւոր (*ի* , *աւ*) *adj.* Sweet, harmonious.

Դաշնակաւորութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Harmony.

Դաշնակից (*կցի* , *կցաւ*) *s.* Confederate, leaguer; conspirator. **Դաշնակից լինել**, to confederate, to unite, to league, to accede.

Դաշնակութիւն (կան, կամբ) *s.* Harmony.

Դաշնակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Confederacy, league, alliance, connexion; treaty; plot, conspiracy.

Դաշնաւոր (ի, աւ) *adj.* Confederate, allied; stipulated, conventional.

Դաշնաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To agree; to confederate, to ally; to conspire, to plot.

Դաշնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Convention; confederacy, league.

Դաշոյն (չուանի, չուանիւ) *s.* Sabre, cutlass; hanger, poniard.

Դաշտանակալ See **Դաբշտանակալ**:

Դաշտ (ի, իւ or աւ) *s.* Field, country, soil, heath, fallow ground, plain.

Դաշտաբերան (ի, աւ) *s.* Opening or entrance to a plain or field.

Դաշտագետին (անոյ, անաց) *s.* Plain, flat country, meadow.

Դաշտական (ի, աւ) *adj.* Rural: See **Դաշտականաւոր**:

Դաշտականաւոր (ի, աւ) *adj.* Monthly.

Դաշտակողմն (ման, մամբ) *s.* Part or side of the country.

Դաշտաձե, *adj. ind.* Plain, in form of a plain.

Դաշտամուխ, *adj. ind.* That enters into an open country.

Դաշտան (ի, աւ) *s.* Menses.

Դաշտանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To become a plain, to be flat.

Դաշտանի (նոյ, նեաւ) *adj.* Monthly.

Դաշտանիկ (նկի, նկաւ) *adj.* See **Դաշտանի**:

Դաշտավայր (ի, իւ) *s.* Plain, heath, country, field.

Դաշտաւէտ, *adj. ind.* Abounding in open country, in fields.

Դաշտաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See **Դաշտանալ**:

Դաշտիլ (եմ, եցի) *v. a.* To plain, to make plain.

Դաշտօրայք (բէից, բէիւք) *s. pl.* The fields, the open country.

Դառն (ռին, ռամբ) *adj.* Bitter; sour, acrid, sharp, harsh, grievous, painful, disagreeable, tiresome, tedious, disgraceful, fatal, sad, tormenting, austere; maddening; biting, satirical.

Դառնաբարբոյ (ի, իւ) *adj.* Vexatious, proud, tiresome.

Դառնաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces bitterness.

Դառնագառն, *adj. ind.* Very bitter.

Դառնաթոյն, *adj. ind.* That has dangerous venom.

Դառնաթորմի, *adj. ind.* Furnished with or full of bitterness, very bitter.

Դառնալ (ամ, գարձայ) *v. n.* To turn, to turn about, to return, to go or come back again; to repair; to be converted. **Յետս դառնալ**, to recede. **Վերստին դառնալ**, to return. **Ընդդէմն դառնալ**, to reflect; to rebound. **Ընդդէմ դէմ դառնալ**, to object, to resist, to oppose.

Դառնամարդ, *adj. ind.* Very shameful, infamous.

Դառնակսկիծ, *adj. ind.* Bitter, painful.

Դառնահամ, *adj. ind.* That has a bitter taste, bitter, sharp, acrid, harsh, sour.

Դառնահոտ, *adj. ind.* Bitter, harsh.

Դառնահոտ, *adj. ind.* That stinks.

Դառնաձաշակ, *adj. ind.* See **Դառնահամ**:

Դառնամահ, *adj. ind.* Of a painful or violent death.

Դառնանալ (ամ, անացայ) *v. n.* To become bitter, to turn sour; to be offended, to be irritated; to be tired, to be displeased.

Դառնաչունչ, *adj. ind.* Rough, violent; bad, venemous.

Դառնապէս, *adv.* Bitterly, harshly, sourly, painfully.

Դառնարբոյշ, *adj. ind.* Bitter (to drink).

Դառնարմատ, *adj. ind.* Whose root is bitter.

Դառնացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To imbitter; to sour, to irritate, to offend, to tire, to displease.

Դառնացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* That imbitters, that irritates.

Դառնացող (ի, աւ) *adj.* Vexatious, offensive, irritating, maddening.

Դառնեղէն, *adj. ind.* Whose fruits are bitter.

Դառնիճ (նճի, նճաւ) *s.* and *adj.* Endive; wild lettuce; bitter. **Դառնիճ փերուայ**, Peruvian bark.

Դառնոտաւետ, *adj. ind.* Whose branches are bitter.

Դառնոտիկ (ի, աւ) *adj.* Bitter.

Դառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Bitterness, disgust, sharpness, gall, distaste; grief, displeasure, vexation; rigour; enormity; mordacity.

Դաս (ս., ս.) *s.* Order, rank, division, body, class; choir; place; lesson, precept, dictate, instruction. **Դաս առնել ումից**, to lecture, to read, to teach.

Դասագաս See **Դասգաս**:

Դասալիք, *adj. ind.* Deserter. **Դասալիք լինել**, to desert; to apostatise.

Դասախոտ, *adj. ind.* Ordered, assembled.

Դասակ (ի, ս.) *s.* Troop, order, division.

Դասական (ի, ս.) *adj.* Ordinal; classical; arranged, divided.

Դասակարգ (ի, ից) *s.* Order, class, catalogue.

Դասակարգել (եմ, եցի) *v. a.* To put in order, to associate, to enrol.

Դասակարգություն (թեան, թեամբ) *s.* Order, sign; enrolment; choir; hierarchy.

Դասակից (ցի, ցս.) *adj.* Of the same order or class.

Դասակցել (եմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be in the same class, in the same society, to enrol one's self.

Դասակցություն (թեան, թեամբ) *s.* Admission, company.

Դասապետ (ի, ս.) *s.* The first of an order or class; chorister, precentor, master of the choir.

Դասապետական (ի, ս.) *adj.* Hierarchical.

Դասապետել (եմ, եցի) *v. n.* To be the first or chief in an assemblage.

Դասապետություն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a master of the choir; hierarchy.

Դասատու (ի, իս.) *s.* Lecturer, professor.

Դասատվություն (թեան, թեամբ) *s.* Instruction, lesson.

Դասավար (ի, ս.) *s.* See **Դասապետ**:

Դասատու (ի, ս.) *s.* Lecturer, professor, teacher.

Դասատուություն (թեան, թեամբ) *s.* Instruction, lesson.

Դասաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To order, to put in order, to arrange.

Դասաւորություն (թեան, թեամբ) *s.* Order, ordonnance, disposition, arrangement, distribution; system. **Դասաւորության բառից**, syntax.

Դասգաս, *adv.* In several orders or assemblages, in several companies.

Դասել (եմ, եցի) *v. a.* To put in order, to order, to arrange, to distribute; to enrol, to associate.

Դասկցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Դասել**:

Դասատակ (ի, ս.) *s.* Wrist; hand, palm. **Դասատակ սրոյ**, hilt of a sword. **Դասատակս գնել**, to haft, to set in a handle.

Դասատակապք (պից, պաք) *s. pl.* Manacles, handcuffs.

Դասատակեազ (ակզ, ակաց) *s.* Place where one rests the wrist or hand.

Դասատակերտ (ի, ս.) *s.* Manufactory, edifice, building; estate, village, country house. **Դասատակերտք Աստուծոյ**, creatures.

Դասատապան (ի, ս.) *s.* Hilt of a sword; guard (of a gun): See **Թաթապան**:

Դասատուակ (ի, ս.) *s.* Handkerchief; towel, napkin.

Դասախոտակ (ի, ս.) *s.* Preceptor, tutor, pedagogue.

Դասախոտակատան (ի, ս.) *s.* Place of education; preceptor.

Դասախոտակել (եմ, եցի) *v. a.* To bring up, to educate, to instruct, to train up, to discipline.

Դասախոտակություն (թեան, թեամբ) *s.* Education, instruction, discipline; pedagogy.

Դատ (ի, իս.) *s.* Lawsuit, cause, litigation; justice. **Դատ վարել** or **գնել**, to proceed, to sue in law, to bring an action. **Դատ առնել**, to do justice; to judge a lawsuit. **Դատ տալ**, to judge one's self, to condemn one's self, to be condemned.

Դատագիր (գրոյ, գրով) *s.* See **Դատագրություն**:

Դատագրություն (թեան, թեամբ) *s.* Sentence pronounced or written.

Դատախազ (ի, իս.) *s.* Accuser, informer, plaintiff.

Դատախազել (եմ, եցի) *v. n.* To accuse, to denounce; to oppose.

Դատախազություն (թեան, թեամբ) *s.* Accusation.

Դատակնիք (հրոյ, հրով) *s.* Sentence; condemnation, proscription, censure, fulmination.

Դատակնքել (եմ, եցի) *v. a.* To sentence, to execute, to condemn, to

censure, to proscribe, to fulminate.

Դատանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Դատաստան**:

Դատապարտ, *adj. ind.* Condemned. **Դատապարտ առնել**, to condemn. **Դատապարտ լինել**, to be condemned.

Դատապարտարան (*ի, աւ.*) *s.* Place of condemnation, prison, hell.

Դատապարտեալ (*ելոյ, ելով.*) *adj.* Damned.

Դատապարտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To condemn, to damn, to censure, to reprobate; to sentence, to execute.

Դատապարտելի (*լւոյ, լեաւ.*) *adj.* Damnable.

Դատապարտիչ (*ողի, ողաւ.*) *adj.* That condemns; that damns.

Դատապարտողական (*ի, աւ.*) *adj.* See **Դատապարտիչ**:

Դատապարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condemnation, damnation, perdition.

Դատաստան (*ի, աւ.*) *s.* Judgement, discernment, criticism; sentence, condemnation; act, arbitration, judgement; justice; cause, lawsuit, proceedings. **Դատաստանաւ**, judicially. **Կոչել ի դատաստան**, to summon, to cite before a judge. **Դատաստան ածել**, to be condemned.

Դատաստանական (*ի, աւ.*) *adj.* Judicial, done by legal authority.

Դատաստանագիրք (*գրոց, գրովք*) *s. pl.* Institutes, law, statute law.

Դատաստանարան (*ի, աւ.*) *s.* Tribunal, court of justice.

Դատաստանող (*ի, աւ.*) *s.* See **Դատաստանարան**:

Դատաւճիռ (*ռոյ, ռով.*) *s.* See **Դատաստան**:

Դատարան (*ի, աւ.*) *s.* See **Դատաստանարան**:

Դատարկ (*ի, աւ.*) *adj.* Empty, void; hollow; vain, useless; idle, indolent, unoccupied, lazy.

Դատարկաբան (*ի, իւ.*) *adj.* That speaks in vain.

Դատարկաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To speak to no purpose or in vain.

Դատարկաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Useless discourse.

Դատարկակաց (*ից, ցաւ.*) *adj.* Slothful, lazy, idle, unoccupied.

Դատարկաձեռն, *adj. ind.* and *adv.* Emptyhanded, without a present, without offering.

Դատարկամիտ (*միտ, մտաւ.*) *adj.* Lazy, slothful; mad, foolish.

Դատարկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n.* To be vacant, to be void; to be empty; to be useless; to be idle or unoccupied.

Դատարկանձն (*ձին, ձամբ*) *adj.* See **Դատարկակաց**:

Դատարկապատիր (*ի, իւ.*) *adj.* See **Դատարկաբան**:

Դատարկաստուն, *adj. ind.* Blackguard, rogue, rover, vagabond. **Դատարկաստուն կեանս վարել**, to play the blackguard.

Դատարկարան (*ի, աւ.*) *s.* Place of vacation.

Դատարկացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Դատարկել**:

Դատարկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To empty, to evacuate, to clear; to exhaust.

Դատարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Emptying, vacuum, space; evacuation; vacuity; vacancy; exhaustion; idleness, slothfulness, laziness, leisure. **Դատարկութիւն օդոյ**, vague.

Դատաւոր (*ի, աւ.*) *s.* Judge; arbiter; counsellor, corrector; bailiff; police-officer; censurer, critick. **Դատաւորք**, the judges, magistrate.

Դատաւորապէս, *adv.* Like a judge, in justice, with authority.

Դատաւորական (*ի, աւ.*) *adj.* Judicial, done by authority of justice.

Դատաւորանոց (*ի, աւ.*) *s.* Court, seat of justice, tribunal.

Դատաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Judicature, office of judge, bailiwick, officialty, administration.

Դատափետ: **Դատափետ առնել**, to condemn, to blame, to reprobate, to illtreat, to offend in words.

Դատափետել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Դատափետ առնել**:

Դատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To judge; to discern; to criticize; to know; to think, to esteem; to reason; to condemn. **Դատել ընդ ումեք**, to bring an action against some one. **Հրով դատել**, to burn, to consume by fire. **Սրով դատել**, to kill with a stroke of a sword.

Դատել (*եմ, տեցայ*) *v. n-p.* See **Դատել**:

Դատողական (*ի, աւ.*) *adj.* Judicial; critical.

Դատողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Judgement.

Դատաւհի (հ-ոյ, հեաւ) *s. f.* Wife of a judge.

Դատաստիճ (տման, տմամբ) *s.* Judgement, opinion, sentiment, advice, understanding; judgement, reasoning, criticism; discernment, decision.

Դար (ռ, ռս) *s.* Age; century. Դարաւ, secular.

Դար (ի, իս) *s.* Height, hill, eminence, precipice; even number. Դարձ և գարձ գալ, to come, to flow in many waves or surges. Դար և կոչառ խաղալ, to play at even or odd.

Դարաւլրութիւն (լեայ, լեամբ) *s.* Completion of a century.

Դարակ (ի, աւ) *s.* Shelf: See Խլրակ:

Դարակոչառ (ի, աւ) *adj.* Even and odd.

Դարան (ի, աւ) *s.* Watch, ambush, ambuscade; trap, caltrop, gin, snare; subterraneous passage; plot, cheat, deceit, intrigue. Դարան գործել or ՚ի դարան մտանել, to lay an ambush, to lie in ambuscade, to be on the watch; to dupe, to cheat, to plot.

Դարանագործ (ի, աւ) *adj.* See Դարանակալ:

Դարանակալ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Insidious, footpad, plotter. Դարանակալ լինել, to seek to surprize some one, to watch, to beset, to supplant.

Դարանակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ambush, ambuscade, obsession.

Դարանամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* See Դարանակալ:

Դարանապետ (ի, աւ) *s.* Chief of footpads.

Դարանել (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To lie in ambuscade, to be on the watch, to suborn, to circumvent; to hide one's self.

Դարապան (ի, աւ) *s.* Porter.

Դարապետ See Դարապան:

Դարապետական (ի, աւ) *adj.* Belonging to a porter.

Դարաստան (ի, աւ) *s.* Garden; orchard, place planted with trees.

Դարաւանդ (ի, աւ) *s.* Height, eminence, precipice; eyebrow.

Դարափոր (ի, իս) *s.* Cavern, cave, hollow.

Դարբին (բնի, բնաւ) *s.* Forger; brasier; locksmith; ironmonger.

Դարբնաձաւ (ի, իս) *s.* Anvil.

Դարբնել (իմ, եցի) *v. n.* To forge.

Դարբնոց (ի, աւ) *s.* Forge.

Դարբնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Locksmith's trade or work, ironmonger's trade, ironware.

Դարբուկ See Դիրբուկ:

Դարգիճ (գճի, գճաւ) *s.* Bed, litter.

Դարգճակալ (ի, աւ) *adj.* That lies on a litter, that is ill in bed.

Դարել (իմ, եցի) *v. n.* To roost, to perch; to remain, to stay.

Դարևանդ See Դարաւանդ:

Դարժանութիւն See Դաժանութիւն:

Դարիճակ (ի, աւ) *s.* Pattern, model.

Դարիճնիկ See Կինամոն:

Դարխնիկ (նւոյ, նեաւ) *s.* Cinnamon.

Դարձ (ի, իս) *s.* Turn, circuit, return; reference; reduction; increase; burden (of a song); conversion, change. Դարձ յետս or ընդ կրունկն, recoil, putting or drawing back, retreat. Դարձ հիւանդութեան, paroxysm. Դարձ փոխարինի, recompense, return; retaliation, compensation, retribution. Դարձ առնել, to turn, to turn about, to return. Դարձագարձ: Դարձագարձ առնել, to turn or return several times, to flutter.

Դարձաեր (սերի, սերու) *adj.* That loves to turn often.

Դարձաւոր (ի, աւ) *adj.* That turns; that is converted.

Դարձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Journey, return; circuit; turn.

Դարձգարձիլ (իմ, ձեցայ) *v. n.* To vault.

Դարձգարձուածի (ձման, ձմամբ) *s.* Vaulting.

Դարձեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Turned, returned; converted.

Դարձեալ, *adv.* Again, anew; moreover, besides, otherwise, even, likewise; also.

Դարձուած (ոյ, ով) *s.* Circuit, return; reward, retribution. Դարձուած բանից, answer, report, sense, signification.

Դարձուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To return, to turn; to avert; to res-

tore; to bring back, to carry back, to reinstate; to bring back, to recall; to return, to send back; to make over again; to reduce; to distract; to abate; to resolve; to convert. **Դարձուցանել յՔաս**, to revoke; to reject; to reflect. **Դարձուցանել անդրէն**, to cede, to resign, to yield. **Դարձուցանել ընդդէմ**, to retort.

Դարման (*ոյ, ոյ*) *s.* Cure, dressing; culture; remedy, reparation; refreshment; provender, provision, victuals; subsistence, nourishment, maintenance.

Դարմանատու (*ի, աւ*) *s.* Nurse, that has the care of a person.

Դարմանատուր (*ի, աւ*) *adj.* Curing.

Դարմանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To nourish, to sustain, to feed; to fodder; to cherish, to foment; to physick, to dress, to heal; to repair.

Դարմանելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Curable.

Դարմանոց (*ի, աւ*) *s.* Hospital.

Դարչոյն See **Դաշոյն**:

Դարչունակալ (*ի, աւ*) *adj.* That carries the sword.

Դարձած (*ոյ, աւ*) *s.* End, term, limit.

Դարպաս (*ի, աւ*) *s.* Palace, royal house.

Դաւ (*ոյ, ոյ*) *s.* Stratagem, fraud, contrivance, machination, cheat, circumvention, deceit, trick, imposture, plot, snare, trap, device. **Դաւ դնել**, to devise, to circumvent.

Դաւաբեր (*ի, աւ*) *adj.* See **Դաւադրած**:

Դաւագործ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Factious; contriver.

Դաւագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Stratagem; faction; rebellion.

Դաւաճան (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Fraudulent, fallacious, disloyal; impostor; felon, cheat, prevaricator, sycophant, traitor.

Դաւաճանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To betray, to defraud, to deceive, to prevaricate.

Դաւաճանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Treason, deceit, intrigue, rebellion, fraud, prevarication; stratagem; ambush.

Դաւանահաւատ, *adj. ind.* That holds the same faith.

Դաւանարան (*ի, աւ*) *s.* Place of worship, church.

Դաւանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That has, that gives the confession of faith.

Դաւանել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* See **Դաւանիլ**:

Դաւանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. a.* and *n.* To confess, to avow, to profess, to protest.

Դաւանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Confession or declaration of faith.

Դաւանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Դաւ**:

Դաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To defraud, to cheat, to contrive.

Դաւողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Դաւ**:

Դափ (*ոյ, ոյ*) *s.* Tabour.

Դափիւն, *s. ind.* The sound of a tabour.

Դափիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To strike or sound the tabour.

Դափնի See **Դաֆնի**:

Դափր: **Դափր հաւաանել**, to tap, to stamp with the foot, to scrape the ground.

Դդմաձ (*ի, իս*) *s.* Vermicelli: macaroon.

Դդմենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Gourd.

Դդնջուիլ See **Դդջուիլ**:

Դդջուիլ (*լման, լմամբ*) *s.* Noise, murmuring of a river.

Դդում (*դդմոյ, դդմով*) *s.* Pumpion; calabash, gourd; gourd or calabash hollowed to receive liquor.

Դեգ, *adj. ind.* Odd, fantastical, morose, difficult, extravagant, surly, humoursome man, peevish, unsociable, intractable, froward, untoward, restive.

Դեգերանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Frequenting company; evagation, distraction, dissipation.

Դեգերել (*իմ, րեցայ*) *v. n.* To frequent company; to trifle; to wander, to recreate one's self.

Դեգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Caprice, oddness.

Դեգել (*եմ, եցի*) *v. n.* To vacillate, to stagger, to totter.

Դեգումն (*ման, մամբ*) *s.* Vacillation, unsteadiness, uncertainty, irresolution.

Դեղբեն See **Դղբեն**:

Դեկան See **Դահեկան**:

Դեկտեմբեր (*ի, իս*) *s.* December.

Դեհ (*ի, իս*) *s.* Side, part: See **Կողմն**:

Դեհկան (*ի, աւ*) *s.* Governor of a province: See **Կողմնակալ**:

Դեհկանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Government of a province; office or dignity of the governor of a province: See **Կոչնակալութիւն**:

Դեհպետ (ի, ս) *s.* See **Կուսակալ** or **Կոչնակալ**:

Դեղ (ոյ, ով) *s.* Remedy, medicine, medicament, purgative, potion, draught; spice, drug; cure, dressing; poison, venom; ink; die, colour. **Դեղ գալար**, grass, herbage, green; verdure. **Դեղ հանրական**, panacea. **Դեղ մաուցանել**, to physick, to dress.

Դեղաբանական (ի, ս) *adj.* Pharmaceutical.

Դեղաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pharmacopoeia, pharmaceutick.

Դեղագործ (ի, ս) *s.* Apothecary; that prepares tinctures or physick.

Դեղագործել (եմ, եցի) *v. n.* To prepare physick or tinctures.

Դեղագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pharmacy; art of preparing tinctures or physick.

Դեղախունկ (խնկոյ, խնկով) *s.* Spice, aromatick drug, medicinal drug.

Դեղակուռ, *adj. ind.* Poisoned. **Դեղակուռ առնել** or **կորուսանել**, to poison, to give poison, to infect with poison. **Դեղակուռ լինել**, to be poisoned.

Դեղահաս (ի, ս) *s.* Pill; bolus: See **Դեղասուտ**:

Դեղանկար (ի, ս) *adj.* Painted in colours.

Դեղավաճառ (ի, ս) *s.* Druggist, grocer, quack, apothecary; seller of tinctures.

Դեղասուտ (ի, ս) *s.* That gives medicaments; poisoner; sorcerer, bewitcher.

Դեղասուտել (եմ, եցի) *v. a.* To physick, to cure; to poison.

Դեղասուտիւթիւն See **Դեղասուտութիւն**:

Դեղասուտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Medicament, remedy, medicine, cure; poisoning, act of giving poison; witchcraft, enchantment.

Դեղարան (ի, ս) *s.* Apothecary's shop; drug-box.

Դեղաբար (ի, ս) *s.* See **Դեղագործ**:

Դեղել (եմ, եցի) *v. a.* To poison, to infect with poison.

Դեղըմպող, *s. ind.* That takes physick; that takes poison.

Դեղձամ (ի, իս) *s.* Antidote, counterpoison. **Դեղձամ քար**, bezoar, stone said to possess the properties of an antidote.

Դեղին (ղնոյ, ղնով) *adj.* Yellow; flaxen; sandy colour; fallow; wan, pale, palid. **Դեղին ծաղիկ**, sort of yellow flower.

Դեղձ (ի, իս) *s.* Peach. **Դեղձ կանխիկ**, small early peach.

Դեղձան (ի, իս) *adj.* Yellowish, rather yellow, flaxen.

Դեղձանիկ (նկի, նկաս) *s.* Canary-bird.

Դեղձի (ձոյ, ձիս) *s.* Peachtree. **Դեղձի կանխիկ**, small early peachtree.

Դեղնագոյն, *adj. ind.* Yellow, flaxen.

Դեղնանեղկ (ի, իս) *s.* Massicot.

Դեղնահող (ոյ, ով) *s.* Ochre.

Դեղնափայլ, *adj. ind.* Yellow, rather red.

Դեղնիլ (իմ, նիցայ) *v. n.* To become yellow; to become fair; to grow red; to become pale.

Դեղնոտ (ի, ս) *adj.* Become yellow, grown pale.

Դեղնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Yellow colour; jaundice; paleness.

Դեղնուց (ի, ս) *s.* Yolk of an egg.

Դեղոտ (ի, ս) *adj.* Venemous.

Դեղոտոյք (ից, ից) *s. pl.* Spices; drugs.

Դեմետր (ի, ս) *s.* (Greek word) Ceres; earth, ground, soil.

Դեմետրածին (ծնի, ծնիս) *adj.* Sprung from earth, terrestrial.

Դէն (ի, իս) *s.* Religion, faith, belief (of infidels).

Դէնակորուսեալ, *adj. ind.* That has forsaken his religion, irreligious.

Դէնար (ի, ս) *s.* Penny.

Դէնպետ (ի, ս) *s.* Head of religion.

Դէռ, *adv.* Still, yet, to this hour; newly, recently.

Դէռաբողբոջ, *adj. ind.* See **Դէռաբոյս**:

Դէռաբոյս (բուսի, բուսիս) *adj.* Born, grown or produced recently; young, new.

Դէռաբուսիկ, *adj. ind.* See **Դէռաբոյս**:

Դէռագէռ, *adj. ind.* Recent, new.

Դէռախօս (ի, ս) *adj.* That has recently begun to speak.

Դեռաբողկ, adj. ind. That is recently blossomed.

Դեռածին, adj. ind. That is recently born or produced; that has recently engendered.

Դեռահիքի, adj. ind. New, inexperienced.

Դեռահասակ (ի, աւ) adj. Young, junior.

Դեռահաւակ, adj. ind. New, recently begun.

Դեռահաւատ (ի, իւ) adj. Neophyte, newly converted to christianity.

Դեռամարտ (ի, իւ) adj. See *Դեռահիքի*.

Դեռափթիթ, adj. ind. See *Դեռաբողկ*.

Դեռ ևս, adv. Still, yet, to this hour; recently, newly, lately.

Դեռատակ (ի, աւ) s. Bier, coffin.

Դեսպան (ի, աւ) s. Ambassador, messenger, envoy; legate.

Դեսպանութիւն (թեան, թեամբ) s. Embassy, message; legation; nunciature.

Դերանուն (ան, անաց) s. Pronoun.

Դերանունութիւն (թեան, թեամբ) s. Antonomasia.

Դերասան (ի, աւ) s. Mountebank, buffoon, quack, mime, juggler, merry-andrew; actor, comedian, person, interlocutor.

Դերասանութիւն (թեան, թեամբ) s. Quackery, puffing, mime.

Դերքրիստոս (ի, իւ) s. Antichrist: See *Կիսան*.

Դերբայ (ի, իւ) s. Gerund, supine.

Դերբուկ (կի, կաւ) adj. Rough, stiff, rude.

Դերև, adj. ind. Eluded, vain, useless, frustrated. *Դերև* or *Ի դերևս առնել, Ի դերև* or *Ի դերևս հանել*, to frustrate, to deceive, to deprive, to elude, to avoid, to render vain, to render abortive, to make useless; to annul, to invalidate. *Դերև* or *Ի դերևս լինել, Ի դերև* or *Ի դերևս ելանել*, to deceive one's self, to be frustrated, to deprive one's self, to be vain, useless, to miscarry, to escape.

Դերևանալ (ամ, ացայ) v. n. See *Դերև լինել*.

Դերևութիւն (նայ, նաց) s. pl. Vanity, uselessness, privation, want.

Դերևացուցանել (եմ, ուցի) v. t. To render useless: See *Դերև առնել*.

Դերևացուցանել See *Դերևացուցանել*.

Դերևիկ (իմ, եցայ) v. n-p. See *Դերև լինել*.

Դերևումն (եմն, եմամբ) s. See *Դերևութիւն*.

Դերհաստուցական See *Փոխարինական*.

Դերձակ (ի, աւ) s. Maker of clothes, tailor.

Դերձակութիւն (թեան, թեամբ) s. Art of making clothes.

Դերձիկ (ձկի, ձկաւ) s. See *Դերձակ*.

Դեւ (դեւի, դեւաւ) s. Demon, devil, evil spirit; gnome, spirit, genius.

Դեզ (դիզի, դիզաւ) s. Heap, assemblage, collection, confused collection, mass, pile.

Դեզդեզ, adj. ind. and *adv.* Much heaped up; in great quantity.

Դէմ See *Դէմք*: *Դէմ դնել*, to propose, to purpose, to design. *Ընդէմ առնել*, to oppose, to resist, to face, to endure, to thwart, to cross. *Ի դէմ հարկանել*, to encounter, to assail, to attack; to strike, to oppose.

Դէմդիմաց, pre. and *adv.* Opposite; directly, diametrically.

Դէմ յանդիման, pre. and *adv.* Before, opposite, in presence; publickly, openly, in face.

Դէմք (դէմաց, դէմբ) s. pl. Aspect, sight, visage, front; face, presence; air, mien, countenance; manner, fashion, form; regard, consideration. *Դէմք բայից*, the persons of verbs. *Դէմք դերանունաց*, the persons of pronouns. *Ի դէմաց*, in front, before. *Ասա նմա ի դէմաց իմոց*, tell him from me. *Ի դէմս ածել*, to represent, to remonstrate; to reproach, to object.

Դէն See *Դէնք*.

Դէպ, adj. ind. Fit, proper, suitable, decent, convenient: See *Դէպք*: *Ի դէպ լինել*, to suit, to be proper or fit. *Ի դէպ ժամանակի*, in due time. *Դէպ լինել*, to chance, to happen, to fall out accidentally. *Ի դէպ գալ*, *Ի դէպ ելանել* or *Ի դէպ ասել*, to agree, to suit, to be convenient, to succeed, to happen.

Դէպ, pre. Towards, with respect to, in the place where; to the side of.

Դէպհարմար, adj. ind. Very suitable; properly.

Գէպուդէպ, *adv*. Forward. Գէպուդէպ նկատել, to look at with surprize or astonishment.

Գէպուղիղ, *adv*. Straight, directly.

Գէպ վերայ, *pre*. Above, over, on.

Գէպք (գիպայ, գիպոք) *s. pl*. Occurrence, accident, chance, event, incident, hazard, fortune, fate, conjuncture, contingency, season, place. Ըստ գիպայ բաին, fortuitously, by chance, incidentally.

Գէտ (գիտի, գիտաւ) *s*. Guard, guardian, inspector; spy; informer, emissary; examiner; object, design, end. Գէտ ունել, to look, to observe.

Գէտանալ: Գէտանալ ունել, to regard, to look; to wait: See Գիտանալ: Գրգէտուիլ See Գդէտուիլ:

Գժբաղդ (ի, իւ) *adj*. Unfortunate, disgraced, unlucky, fatal.

Գժբաղդութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Misfortune, ill luck, disgrace, disaster, adversity.

Գժգմիլ or Գժգմիկ See Գժգմիկ:

Գժգոհ (ի, աւ) *adj*. Discontented, dissatisfied.

Գժգոհել (եմ, եցի) *v. n*. To complain, to be dissatisfied.

Գժգոհութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Complaint, discontent.

Գժգոյն (գունի, գունիս) *adj*. Discoloured, dead, pale.

Գժգունիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p*. To be discoloured, to fade, to lose colour.

Գժգունութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Paleness.

Գժխեմ (խմի, խմիս) *adj*. Obstinate, headstrong, insolent.

Գժխեմութիւն See Գժխմութիւն:

Գժխմութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Obstinacy, stubbornness, insolence.

Գժկամակ (ի, աւ) *adj*. Involuntary, disgusted, tired; disastrous, disagreeable. Գժկամակ լինել, to be angry, to be displeased.

Գժկամակիլ (իմ, կեցայ) *v. n*. To be angry, to be displeased, to be tired, to dislike, to grieve; to disobey, to oppose.

Գժկամակութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Disgust, aversion, dislike, distaste, vexation; resistance.

Գժնեցոյս, *adj. ind*. Of a bad plant: whose production is bad.

Գժնհայեցայ (եցի, եցաւ) *adj*. That has a bad or malignant look or aspect; haggard.

Գժնգակ (ի, աւ) *adj*. Painful, incommodious, fastidious, troublesome, uneasy, tiresome, bitter, odious, cruel; haughty, austere, grievous, vexatious, importune, onerous, mortal, terrible.

Գժնգակաբար, *adv*. Rigorously, tediously, cruelly.

Գժնգակագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp*. Very troublesome, very harsh, haughty, wicked.

Գժնգականալ (աւ, կացայ) *v. n-p*. To be angry, to make one's self odious, rude or troublesome.

Գժնգականգ, *adj. ind*. That wounds; that penetrates like a fatal dart.

Գժնգակարմատ, *adj. ind*. That has a bad or bitter root.

Գժնգակացուցանել (եմ, ուցի) *v. t*. To displease, to make angry, to anger; to make rude.

Գժնգակութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Atrocity, enormity; cruelty, inhumanity, inclemency; bitterness; harshness; intemperateness.

Գժնեայ (նեի, նեիս) *adj*. Atrocious, haughty, violent, tyrannical; harsh, grievous, severe, austere, difficult.

Գժնել (եմ, եցի) *v. n*. To be angry, to be haughty, to become atrocious or fierce.

Գժնեաբար, *adv*. Atrociously, severely.

Գժնհոտութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Stench, bad smell.

Գժնհոտութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Atrocity, asperity. Գժնհոտութիւն հայեցուածոյ, hurtful aspect.

Գժնիկ (նեի, նեաւ) *s*. Buckthorn.

Գժոխ, *adj. ind*. Hard, harsh, austere, vexatious, difficult.

Գժոխք (խոց, խովք) *s. pl*. Hell; limbo; sepulchre, tomb.

Գժոխաբնակ (ի, աւ) *adj*. That dwells in hell.

Գժոխագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp*. More vexatious, very bad.

Գժոխազնեայ (նեի, նեիս) *adj*. Infernal.

Գժոխալուր, *adj. ind*. Harsh to the ear, that has a disagreeable sound.

Գժոխախառ, *adj. ind*. Very bad, wicked, atrocious, fierce, wild.

Գժոխակամ, *adj. ind*. Vexatious, obstinate.

Դժոխակամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vexation, obstinacy.

Դժոխահաւատալի, *adj. ind.* Very difficult to believe.

Դժոխահեա See Դժոխախեա:

Դժոխամարտ (ի, իս) *adj.* That wars against the devil.

Դժոխային (յնոյ, յնով) *adj.* Infernal.

Դժոխաշարժ, *adj. ind.* That is moved with much difficulty.

Դժոխաշարժելի, *adj. ind.* See Դժոխաշարժ:

Դժոխապետ (ի, աւ) *s.* Chief or prince of hell.

Դժոխապէս, *adv.* Infernally, cruelly, wickedly.

Դժոխատանջ, *adj. ind.* Cruel, fierce, very tormenting.

Դժոխարմատ (ի, իս) *adj. ind.* Whose root is bad.

Դժոխելանելի, *adj. ind.* That is very difficult to ascend or to issue.

Դժոխեբաստան, *adj. ind.* Unruly, insolent.

Դժոխերես, *adj. ind.* Haggard, rude, severe; ugly, deformed.

Դժոխմիտ, *adj. ind.* Hard, insupportable, intolerable.

Դժոխմիտբագոյն, *adj. comp.* More, or very hard, very insupportable.

Դժոխընկալ, *adj. ind.* Obdurate, disobedient.

Դժոխընկալել (եմ, եցի) *v. a.* To receive with difficulty, to oppose, to resist.

Դժոխորովային (ի, իս) *adj.* Voracious, gluttonous.

Դժուար, *adj. ind.* Difficult, vexatious, incommodious; rough, rugged.

Դժուարք Լերանց, rock, cragged or steep place.

Դժուարաբան (ի, իս) *adj.* Obscure, difficult to understand.

Դժուարաբաւանելի, *adj. ind.* Burdensome, onerous.

Դժուարաբարոյ (ի, իս) *adj.* Whimsical, odd, capricious, humoursome, hard, impracticable.

Դժուարաբոյս, *adj. ind.* Obscure, that is not clear or open.

Դժուարաբուժելի, *adj. ind.* Difficult to cure.

Դժուարագիւտ, *adj. ind.* Rare, curious, difficult to find.

Դժուարագնալի, *adj. ind.* Difficult to walk, rough, rugged.

Դժուարագործ, *adj. ind.* Difficult, painful.

Դժուարագիւտ, *adj. ind.* Rare, extraordinary, that happens with difficulty.

Դժուարազատի, *adj. ind.* That can be freed or set at liberty with difficulty.

Դժուարամատոյց, *adj. ind.* Steep; rough, rugged.

Դժուարարձակ, *adj. ind.* Difficult to be untied or explained.

Դժուարալուր, *adj. ind.* Hard of hearing, rather deaf; inexorable, hard, inflexible.

Դժուարախիլ, *adj. ind.* Difficult to root out or detach.

Դժուարածին, *adj. ind.* That brings forth with difficulty.

Դժուարական (ի, աւ) *adj.* See Դժուարին:

Դժուարակէզ, *adj. ind.* Difficult to burn.

Դժուարակիր, *adj. ind.* Burdensome, onerous, heavy; difficult, painful, vexatious.

Դժուարակոխ, *adj. ind.* Rough, rugged, impracticable.

Դժուարակուտ, *adj. ind.* Difficult to gather.

Դժուարահաս, *adj. ind.* Warlike, invincible.

Դժուարահալ, *adj. ind.* Indissoluble; indigestible, difficult to digest.

Դժուարահաճ, *adj. ind.* Discontented, disgusted, weary; disgusting, unpleasant, disagreeable, tiresome.

Դժուարահաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discontent, dislike.

Դժուարահամ, *adj. ind.* Bitter, disgusting.

Դժուարահամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disgust, bitterness.

Դժուարահայեաց, *adj. ind.* That looks with difficulty.

Դժուարահաս, *adj. ind.* Obscure, difficult to understand.

Դժուարահաւան (ի, իս) *adj.* Incredulous, obstinate, stubborn.

Դժուարահաւատ (ի, իս) *adj.* Incredible, unheard of.

Դժուարահաւաք, *adj. ind.* Difficult to collect.

Դժուարահուն, *adj. ind.* Difficult to pass.

Դժուարահնեն, *adj. ind.* Impracticable, difficult, painful.

Դժուարաձաւ, *adj. ind.* Difficult to explain, difficult, obscure.

Դժուարամատոյց, *adj. ind.* Inaccessible, steep, cragged.

Դժուարամարս, *adj. ind.* Raw, indigested, difficult to digest.

Դժուարամարսութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Indigestion.

Դժուարամուռ, *adj. ind.* That dies with difficulty.

Դժուարամիզութիւն(*թեան*,*թեամբ*) *s.* Strangury.

Դժուարամիտ (*մտի*, *մտաւ*) *adj.* Incredulous, capricious, peevish, odd.

Դժուարանալ, *adj. ind.* Difficult to enter.

Դժուարանդգալի, *adj. ind.* Inexorable, inflexible.

Դժուարանութիւն(*թեան*,*թեամբ*) *s.* Oddness, caprice.

Դժուարանալ (*աւ*, *բացայ*) *v. n.* To be difficult, to have trouble; to be angry, to be perplexed.

Դժուարանք (*նաց*, *նաք*) *s. pl.* See **Դժուարութիւն**:

Դժուարաշարժ (*ի*, *իս*) *adj.* Slow, tardy; cold; heavy.

Դժուարաշնչութիւն(*թեան*,*թեամբ*) *s.* Asthma; suffocation.

Դժուարաշունչ, *adj. ind.* Asthmatick; out of breath; brokenwinded.

Դժուարապահ, *adj. ind.* Difficult to keep or preserve.

Դժուարապատում, *adj. ind.* Difficult to explain or narrate.

Դժուարասեղ, *adj. ind.* Steep, cragged.

Դժուարաստացող, *adj. ind.* Difficult to gain or acquire.

Դժուարավայր, *adj. ind.* Rough, rugged; steep.

Դժուարավաստակ, *adj. ind.* Difficult to cultivate, rough, hard, uncultivated; painful.

Դժուարավէճ, *adj. ind.* Difficult to contradict; difficult.

Դժուարատես (*ի*, *ու*) *adj.* That sees, that comprehends with difficulty; obscure.

Դժուարատեսութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Difficulty or trouble of seeing, of understanding; obscurity.

Դժուարարթնուն, *adj. ind.* Difficult to awake, profound.

Դժուարարձակ, *adj. ind.* Indissoluble, difficult to loose.

Դժուարացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To render difficult, to embarrass, to entangle.

Դժուարաւ, *adv.* With difficulty, hardly, painfully, notwithstanding, reluctantly.

Դժուարափակ, *adj. ind.* Shut or enclosed in a narrow compass.

Դժուարափոխոխ, *adj. ind.* That changes with difficulty, immutable.

Դժուարընկալ, *adj. ind.* That has trouble in conceiving or understanding; difficult to understand, obscure.

Դժուարընդունակ or **Դժուարընդկալ**, *adj. ind.* Difficult, impracticable; hard, cruel.

Դժուարիլ (*եմ*, *բկացայ*) *v. n-p.* To be angry, to be enraged, to be vexed, to be offended; to have trouble or difficulty.

Դժուարիմաց, *adj. ind.* Difficult to understand, obscure, unintelligible.

Դժուարին, *adj. ind.* Difficult, hard, impracticable, painful, laborious, fatiguing, grievous, unpleasant, vexatious, thorny, delicate, imposing; heavy, weighty, onerous, rough, rugged.

Դժուարոտ, *adj. ind.* Vexatious, difficult.

Դժուարորս, *adj. ind.* Difficult to take.

Դժուարութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Difficulty, trouble, fatigue, distress, perplexity, intrigue, inconvenience, contrariety; difficult point, knot, hinderance, obstacle; asperity, rigidity.

Դժուարպատ, *adj. ind.* Rugged, impracticable, rude, rough.

Դժուարտուժելի, *adj. ind.* Hard, raw, harsh.

Դժուարք (*բաց*, *բաք*) *s. pl.* See **Դժուար**:

Դժպաշտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Impiety: See **Ամբարշտութիւն**:

Դժպատհ, *adj. ind.* Indecent, unsuitable, unbecoming, unworthy, impertinent, loathsome. **Դժպատհս** or **գԴժպատհս ինն**, indecently, impertinently, slovenly.

Դժպատհութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Indecency, indignity, impertinence.

Դժպատհցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To confound, to convince, to cover with shame.

Դժպհ, *adj. ind.* See **Դժպհի**:

Դժպհի, *adj. ind.* Refractory, discor-

dant, contrary, opponent, disagreeable, vexatious.

Դժգոհել (*եմ, հեցայ*) *v. n-p.* To be angry, to be enraged; to resist, to oppose.

Դժգոհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dissension, resistance; vexation, regret, displeasure.

Դժբաղդ, *adj. ind.* Perfidious; traitorious, disloyal; wicked, malicious.

Դժբաղդք (*դաց, դաք*) *s. pl.* See **Դժբաղդութիւն**.

Դժբաղդել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To defraud; to deceive.

Դժբաղդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fraud, infidelity, perfidy, non-observance; snare, contravention; deceit.

Դժբութիւն See **Դժբաղդութիւն**.

Դժբութիւն (*բեան, բեամբ*) *s.* See **Դժբաղդութիւն**.

Դժբաղդ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Cheat, infidel, perfidious, disloyal, traitorous.

Դի (*ոյ, ովք*) *s.* Dead body, corpse; carcass.

Դիազարդ (*ի, աւ*) *s.* That dresses a dead body.

Դիազարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dress a dead body; to embalm; to bury.

Դիազարդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of dressing a dead body; act of embalming; burial.

Դիաղէտ, *adj. ind.* See **Դիակապուտ**.

Դիաթաւալ : **Դիաթաւալ կացուցանել**, **արկանել** or **առնել**, to overturn, to throw down dead bodies.

Դիակապուտ (*պտի, պտաւ*) *s.* That strips dead bodies. **Դիակապուտ առնել**, to disinter, to strip dead bodies.

Դիակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* and *s.* That carries, that buries the dead.

Դիակն (*կան, կամբ*) *s.* See **Դի**.

Դիակնանալ (*ամ, կնացայ*) *v. n.* To become a corpse, to die.

Դիակոզոպուտ See **Դիակապուտ**.

Դիակոյտ (*կուտի, կուտիւ*) *s.* Heap of corpses.

Դիակոն (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Deacon: See **Սարկաւագ**.

Դիանալ (*ամ, դիացայ*) *v. n-p.* See **Դիել**.

Դիապատել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Դիազարդել**.

Դիապատիկ (*ակի, ակաւ*) *s.* See **Դիազարդ**.

Դիապատուհասութիւն See **Դիազարդութիւն**.

Դիապատուհաս See **Դիակիր**.

Դիպրախմայ (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Didrachm, piece of money: See **Երկդրամեան**.

Դիել (*եմ, եցի*) *v. a.* To suck, to suck milk from the breast.

Դիեցիկ (*ցկի, ցկաւ*) *adj.* That sucks, milky.

Դիեցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Act of sucking.

Դիեցուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To suckle, to nourish with milk, to give suck.

Դիզաբան (*ի, իւ*) *adj.* That exagerates.

Դիզաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To exagerate.

Դիզաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Exageration.

Դիզագէզ, *adj. ind.* and *adv.* Much heaped up, in a heap.

Դիզան, *adj. ind.* Piled, raised.

Դիզանալ (*ամ, զացայ*) *v. n-p.* To gather; to rise. **Դիզանալ հերաց**, to bristle up, to stand.

Դիզանել (*եմ, դիզի*) *v. a.* To amass, to gather, to heap up, to pile, to accumulate, to sheaf; to pile up; to raise, to make straight.

Դիզանիլ (*իմ, զացայ*) *v. n-p.* See **Դիզանալ**.

Դիզանք (*դաց, դաք*) *s. pl.* See **Դէզ**.

Դիզել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Դիզանել**.

Դիթաւալ See **Դիաթաւալ**.

Դիկաւոր See **Դիկաւորք**.

Դիկաւորք (*ի, աւ*) *s.* Dittany.

Դիկաւորք (*ի, աւ*) *s.* Dictator.

Դիկաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dictatorship.

Դիմաբար, *adv.* On the contrary.

Դիմագրաւ, *adj. ind.* That exposes himself, that ventures, adventurous, hazardous; adventurer; bold, insolent. **Դիմագրաւ լինել**, to expose one's self, to venture.

Դիմագրաւել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Դիմագրաւ լինել**.

Դիմագրաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Boldness, courage, assurance.

Դիմադիմ (*ի, իւ*) *adj.* That resists, that opposes, contumacious, disobedient, contrary.

Դիմադարձել (եմ, եցի) v. n. To oppose, to resist.

Դիմադարձութիւն (թեան, թեամբ) s. Opposition, resistance, contrariety.

Դիմադրական (ի, աւ) adj. Opponent, contrary.

Դիմադրել (եմ, եցի) v. n. See Դիմադարձել:

Դիմադրութիւն (թեան, թեամբ) s. Antiperistasis: See Դիմադարձութիւն:

Դիմաշուրթ, adj. ind. Impersonal. Անձին չդիմաշուրթ, impersonally.

Դիմակ (ի, աւ) s. Facet; face, visage, presence; sort, manner, fashion; mask. Դիմակս արկանել ընդերեսաց, to mask, to put a mask on the face. Ի բաց առնուլ զդիմակն, to unmask. Դիմակ դիմակ, several, in several ways or manners.

Դիմակալ, adj. ind. Դիմակալ լինել, to oppose, to resist, to abide by.

Դիմակալել (եմ, եցի) v. n. To oppose, to resist.

Դիմակաց, adj. ind. See Դիմադարձ:

Դիմակաւոր (ի, աւ) adj. and s. Masked; mask, person masked.

Դիմակերպութիւն (թեան, թեամբ) s. Resemblance, conformity.

Դիմակիսեան, adj. ind. That has lost half the face.

Դիմակցել (իմ, եցայ) v. n-p. See Դիմադարձել:

Դիմակցութիւն See Դիմադարձութիւն:

Դիմաշար (ի, աւ) adj. Opaque, that is not transparent.

Դիմաշարութիւն (թեան, թեամբ) s. Opacity.

Դիմամարտ (ի, իւ) adj. and s. Opponent, contrary, enemy, adversary.

Դիմամարտել (իմ, եցայ) v. n-p. To oppose, to resist.

Դիմամարտիկ (ական, ականաւ) adj. and s. See Դիմամարտ:

Դիմամարտութիւն (թեան, թեամբ) s. War, contrast, opposition, resistance, enmity, adversity.

Դիմանալ See Ընդդիմանալ:

Դիմառական (ի, աւ) adj. Of prosopopoeia, that partakes of prosopopoeia; allegorical, metaphorical.

Դիմառութիւն (թեան, թեամբ) s. Prosopopoeia.

Դիմառութիւն (թեան, թեամբ) s. Metaphor, allegory.

Դիմաւոր (ի, աւ) adj. Personal, having the person.

Դիմել (եմ, եցի) v. n. To run, to fall upon one, to run to, to rush, to dart; to have recourse, to apply.

Դիմեցուկ (ցման, ցմամբ) s. Tendency, decline; ejaculation: recourse.

Դիմեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make run or to rush on.

Դիմողական (ի, աւ) adj. Tending; incident.

Դիմոյական, s. ind. See Դիմեցուկ:

Դիմոս (ի, աւ) s. (Greek word) Publick money; tax, penny.

Դիմոսական (ի, աւ) adj. (Greek word) Popular, secular.

Դինար See Դենար:

Դիպակ (ի, աւ) s. Gold stuff, cloth or linen; mohair.

Դիպակազգեաց (ի, իւ) adj. Furnished or dressed in gold cloth.

Դիպակակերտուած, adj. ind. Embroidered on a stuff; furnished with embroidered stuff.

Դիպական (ի, աւ) adj. See Դիպաւոր:

Դիպահոգ: Ի դիպահոգ, Arrested, prisoner. Դնել ի դիպահոգ, to arrest some one; to make prisoner. Լինել ի դիպահոգ, to be arrested or detained, to be under arrest.

Դիպաձիգ (ձան, ձամբ) adj. That shoots very well with a bow.

Դիպան, adj. ind. and adv. Suitable, proper, decent, fit; suitably.

Դիպանել (իմ, պայ) v. n. To suit, to be proper; to arrive, to happen; to attack, to touch.

Դիպաւոր (ի, աւ) adj. Suitable, proper, fit.

Դիպաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Fitness, convenience.

Դիպեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To cause to touch or strike.

Դիպիլ (իմ, պեցայ) v. n-p. To happen, to arrive by chance; to match, to suit.

Դիպուած (ոյ, ոց) s. Chance, accession, accident, adventure, event, incident, luck, hazard, lot; contingency. Դիպուածոյ, casual.

Դիպուածագան (ի, իւ) s. Casuist.

Դիպուածական (ի, աւ) adj. Casual, eventual, accidental; contingent.

Դիպուածականութիւն (թեան, թեամբ) s. Casualty.

Դիպուած (ածական, ածեալ) *s.* Accident, occurrence, chance.

Դիպող (ի, աւ) *adj.* Suitable, fit, proper, convenient.

Դիտակ (ի, աւ) *s.* Watch-tower; scuttle of a mast; mark at which one aims in shooting; summit or top of plants, flowers etc. observer, guard; aspect, sight, face.

Դիտակարանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Deep tricks.

Դիտակաւոյրէութ, *adj. ind.* That has a fine face.

Դիտակն (կան, կամբ) *s.* Perspective-glass; telescope; binocle. **Դիտակն ի վեր ամբառնալ**, to look, to raise the eyes.

Դիտանոց (ի, աւ) *s.* Observatory; watch-tower; height, elevated place; belfry.

Դիտապատառ: **Դիտապատառ անկանիլ**, to be killed on the spot. **Դիտապատառ սպանանել**, to kill one on the spot.

Դիտապետ (ի, աւ) *s.* The chief shepherd, or overseer; archbishop.

Դիտապետական (ի, աւ) *adj.* Archiepiscopal.

Դիտապան (ի, աւ) *s.* See **Դիտանոց**.

Դիտաւորիլ (եմ, եցի) *v. n.* See **Դիտիլ**.

Դիտաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Intention, design, counsel; destination, end, regard, look.

Դիտիլ (եմ, եցի) *v. a.* To consider, to look, to observe, to remark, to recognise, to see, to stare; to leer; to spy, to watch; to examine, to study; to speculate, to contemplate; to consult; to look, to aim; to aim at, to tend; to expect, to mean, to intend.

Դիտողութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Observation; remark; speculation.

Դիտուած (ոյ, ոք) *s.* See **Դիտաւորութիւն**.

Դիտումն (ման, մամբ) *s.* Sight, aim; intention.

Դիր See **Դիրք**.

Դիրտ (դրտի, դրտիւ) *s.* Dregs, sediment, lees, grounds; feces. **Մաքրել զդիրտն**, to refine, to clarify.

Դիրք (դրից, դրիւք) *s. pl.* Position, situation, posture; state, place, figure, seat, system; theme; application. **Դիրք մարմնոյ**, stature. **Դիր** or **դիրք հանձ-**

գամանի, tomb, sepulchre.

Դիցակարգութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Deification, apotheosis.

Դիցապաշտ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Idolatrous, idolator.

Դիցաւան (ի, աւ) *s.* Small town where idols are worshipped.

Դիւաբարոյ, *adj. ind.* See **Դիւահարի**.

Դիւաբար, *adv.* Diabolically.

Դիւաբնակ, *adj. ind.* Where demons dwell.

Դիւագին, *adj. ind.* Devilish, furious, desperate.

Դիւագնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be furious, to be enraged, to play the devil.

Դիւագունդ, *adj. ind.* Assembly of demons.

Դիւազգեաց (եաց, եցաւ) *adj.* Demoniack.

Դիւազգի, *adj. ind.* Whose origin is of the devil.

Դիւալուկ, *adj. ind.* Possessed, demoniack.

Դիւախառն, *adj. ind.* Diabolick, where the devil is concerned.

Դիւածին, *adj. ind.* Produced by the devil.

Դիւակամ, *adj. ind.* That has a devilish will; that is desired by the devil, diabolick.

Դիւական (ի, աւ) *adj.* Diabolick; enraged.

Դիւահաղորդ, *adj. ind.* That has a communication with the devil.

Դիւահար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Demoniack, tormented, possessed.

Դիւահարիլ (իմ, բեցայ) *v. n.* To be possessed; to play the devil, to be enraged.

Դիւահարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Being possessed by the devil, possession.

Դիւահմայ (ի, իւ) *s.* Sorcerer, magician.

Դիւահմայութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Sorcery, magick.

Դիւանալի, *adj. ind.* That is melted or made to honour the devil.

Դիւանձնելի, *adj. ind.* That is sacrificed to the devil.

Դիւապիտ, *adj. ind.* See **Դիւագին**.

Դիւասէր (ի, իւ) *adj.* That is devoted to the worship of the devil.

Դիւան (ի, աւ) *s.* Court, seat of justice; chancery; archives; library;

control, register; court of records.

Դիւանադպիր (դրի, դրաւ) *s.* Comptroller.

Դիւանադպիր (պրի, պրաւ) *s.* Chancellor; recorder.

Դիւանաձ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To torment, to play the devil, to enrage.

Դիւանապան (ի, աւ) *s.* See Դիւանապետ.

Դիւանապետ (ի, աւ) *s.* Keeper of the records; librarian; great officer.

Դիւանապետութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Office of great officer or of keeper of the records.

Դիւանատուն (տան, տամբ) *s.* Chancery; court of records.

Դիւանաւոր, *adj. ind.* That is dedicated or sacrificed to the devil.

Դիւահնչէ, *adj. ind.* That is inspired by the devil, diabolick.

Դիւապաշտ (ի, իւ) *adj.* and *s.* That worships the devil.

Դիւապատիր, *adj. ind.* That is deceived by the devil; diabolick.

Դիւասպառնա, *adj. ind.* That is agitated by the devil.

Դիւատանջ, *adj. ind.* That is tormented by the devil, possessed.

Դիւատեսակ, *adj. ind.* That is like the devil, diabolick.

Դիւթ (ի, իւ) *s.* Charmer, enchanter, sorcerer, magician.

Դիւթական (ի, աւ) *adj.* Magical, enchanted, done by enchantment.

Դիւթարան (ի, աւ) *s.* Place of witchcraft.

Դիւթել (եմ, եցի) *v. a.* To charm, to enchant, to conjure, to fascinate.

Դիւթութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Charm, incantation, enchantment, witchcraft, sorcery, magick, theurgy. Հակառակ դիւթութիւն, countercharm.

Դիւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Witchcraft, wickedness, bad humour.

Դիւր (ի, աւ) *s.* and *adj.* Plain; ease; contentment; convenience; easy, convenient; flat, bare.

Դիւրաբեկ, *adj. ind.* Easy to break, brittle, fragile, frail; refrangible; tender.

Դիւրաբեկութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Fragility.

Դիւրագայթ (ի, իւ) *adj.* Decayed, fragile, weak, slippery.

Դիւրագայթաբար, *adj. ind.* See Դիւրագայթ.

Դիւրագիթելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See Դիւրագայթ.

Դիւրագին (դնի, դնիւ) *adj.* Very cheap, of little value, vile, common. Դիւրագնիւ վաճառել, to sell at a very low price.

Դիւրագիւտ, *adj. ind.* Common, ordinary.

Դիւրագնաց, *adj. ind.* Easy to walk, commodious, easy.

Դիւրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Easier, very commodious.

Դիւրագործ (ի, աւ) *adj.* That makes or is made easily, easy.

Դիւրագորով, *adj. ind.* Tender, pitiful.

Դիւրագրգիռ, *adj. ind.* Hasty, fretful; susceptible.

Դիւրագուշ, *adj. ind.* Flexible, supple.

Դիւրագարձ, *adj. ind.* That turns easily, mutable, changeable; convertible.

Դիւրագարձութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Volubility.

Դիւրագաւ, *adj. ind.* That is easily deceived.

Դիւրագգած, *adj. ind.* Sensible, tender, delicate, susceptible.

Դիւրաձերծ, *adj. ind.* That escapes easily.

Դիւրաթառամ, *adj. ind.* That fades easily.

Դիւրաթաւալ, *adj. ind.* Rolling, that is easily rolled.

Դիւրաթեք, *adj. ind.* Flexible, compliant, supple, pliable, pliant.

Դիւրաթեքութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Flexibility, suppleness, fickleness.

Դիւրալոյծ, *adj. ind.* Dissoluble.

Դիւրալոյզ, *adj. ind.* That is easily kindled or inflamed.

Դիւրաչոփ, *adj. ind.* Condescending, compliant; gentle, easy, commodious.

Դիւրախաբ, *adj. ind.* That is easily deceived, that can be taken, dupe.

Դիւրախաղաց, *adj. ind.* Moveable.

Դիւրախորտակ, *adj. ind.* Refrangible; fragile, frail.

Դիւրածալ, *adj. ind.* Pliable, pliant.

Դիւրածախ, *adj. ind.* That is easily consumed.

Դիւրածանօթ, *adj. ind.* Easy to recognise.

Դիւրածել (եմ, ածի) *v. a.* To bear or produce easily.

Դիւրածին, *adj. ind.* See Դիւրածնունդ.

Դիւրածնունդ, *adj. ind.* That engenders easily.

Դիւրակէզ, *adj. ind.* That burns or is burnt easily.

Դիւրակիրթ, *adj. ind.* Docile, disciplinable.

Դիւրակոր, *adj. ind.* Flexible, supple.

Դիւրակործան, *adj. ind.* Decayed, ruinous, that falls easily.

Դիւրակորուածութիւն (թ֊ան, թ֊ամբ) *s.* Flexibility.

Դիւրակրելի, *adj. ind.* Portable, that can easily be carried.

Դիւրահալ, *adj. ind.* That liquefies or melts easily.

Դիւրահակ, *adj. ind.* Flexible, supple.

Դիւրահամար, *adj. ind.* That can be easily related.

Դիւրահաշտ, *adj. ind.* That agrees easily with his enemies.

Դիւրահաս, *adj. ind.* That happens quickly; easy, conceivable, that can be easily understood.

Դիւրահասոյց, *adj. ind.* That causes easily to comprehend.

Դիւրահաւան (բ, իւ) *adj.* Easy, condescending; credulous; credible, that can be easily believed.

Դիւրահաւատ (բ, իւ) *adj.* Credulous, that believes easily.

Դիւրահաւատութիւն (թ֊ան, թ֊ամբ) *s.* Credulity, facility of believing readily.

Դիւրահեշտ, *adj. ind.* Very easy.

Դիւրահեշտի, *adv.* Easily, with great facility.

Դիւրահիւծ, *adj. ind.* That easily decays or spoils.

Դիւրահնազանդ, *adj. ind.* That obeys easily, ready or easy to obey.

Դիւրահնար, *adj. ind.* Very easy, or possible.

Դիւրահոս, *adj. ind.* See **Դիւրահոսան**:

Դիւրահոսան, *adj. ind.* Flowing, that flows easily.

Դիւրահուպ, *adj. ind.* Easy of access, affable.

Դիւրամած, *adj. ind.* Adhesive, viscous.

Դիւրամածութիւն (թ֊ան, թ֊ամբ) *s.* Tenacity, viscosity, adhesive quality.

Դիւրամարդ, *adj. ind.* Disciplinable, docile.

Դիւրամարզութիւն (թ֊ան, թ֊ամբ) *s.* Docility.

Դիւրամարս, *adj. ind.* Easy to digest, light.

Դիւրամահ, *adj. ind.* Easy to die.

Դիւրամիրճ, *adj. ind.* See **Դիւրահուպ**:

Դիւրամիտ, *adj. ind.* Inclined.

Դիւրամուտ, *adj. ind.* That enters easily, insinuating.

Դիւրամպելի, *adj. ind.* Gentle, affable, tractable, flexible, supple; sweet, agreeable to the taste.

Դիւրամիս See **Յօժարամիս**:

Դիւրամտութիւն See **Յօժարամտութիւն**:

Դիւրամրսելի, *adj. ind.* Chilly, susceptible of cold.

Դիւրայարմար, *adj. ind.* Very suitable, proper, becoming, convenient.

Դիւրայեղ, *adj. ind.* Mutable, changeable, easily changed.

Դիւրայոյս, *adj. ind.* Easy to hope; full of hope, hopeful.

Դիւրայրեցոյ, *adj. ind.* That burns, or is burnt easily.

Դիւրանալ (*տ՛ր.* բացայ) *v. n-p.* To make one's self easy; to accommodate one's self; to be at one's ease.

Դիւրանսայ, *adj. ind.* Easy, gentle, obedient, pliant, flexible, supple, condescending, docile.

Դիւրանց, *adj. ind.* See **Դիւրանցուկ**:

Դիւրանցուկ, *adj. ind.* Transitory, transient, that is of short duration.

Դիւրաշարժ (բ, իւ) *adj.* Nimble, moveable, light, active, free.

Դիւրաշարժութիւն (թ֊ան, թ֊ամբ) *s.* Agility, pliableness, mobility.

Դիւրաշրջիկ, *adj. ind.* Versatile.

Դիւրաշօշափ, *adj. ind.* Easy to touch, palpable.

Դիւրապատիր, *adj. ind.* That deceives himself easily; that is easily deceived.

Դիւրապատում, *adj. ind.* Easy, simple, clear.

Դիւրապատրաստ, *adj. ind.* Active, prompt, nimble, resolute.

Դիւրառիկ, *adj. ind.* That can be easily taken.

Դիւրասահ, *adj. ind.* Slippery; fragile; weak.

Դիւրասահութիւն (թ֊ան, թ֊ամբ) *s.* Fragility.

Դիւրասաղարտ, *adj. ind.* See **Դիւրասահ**:

Դիւրաապրելութիւն, *adj. ind.* See **Դիւրապրելութիւն**:

Դիւրաբան, *adj. ind.* Easy to speak; fluent.

Դիւրաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Facility of speech, fluency.

Դիւրաբեկ, *adj. ind.* Easy to break, fragile.

Դիւրաբեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fragility.

Դիւրաբերձ, *adj. ind.* Easy to carry, portable.

Դիւրաբերձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Portableness.

Դիւրաբոյս, *adj. ind.* Easy to grow.

Դիւրաբուխ, *adj. ind.* Easy to kindle.

Դիւրագիր, *adj. ind.* Easy to write.

Դիւրագիտելի, *adj. ind.* Easy to know.

Դիւրագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Facility of knowing.

Դիւրագնաց, *adj. ind.* Easy to go.

Դիւրագնացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Facility of going.

Դիւրագոյն, *adj. ind.* Easier.

Դիւրագոյնանալ (*եմ, եցայ*) *v. n.* To become easier.

Դիւրագոյնացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. a.* To make easier.

Դիւրագրգիռ, *adj. ind.* Irritable, touchy.

Դիւրագրգռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irritability, touchiness.

Դիւրագրգռուն, *adj. ind.* Irritable, touchy.

Դիւրագրգռունակ, *adj. ind.* Irritable, touchy.

Դիւրագրգռունակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irritability, touchiness.

Դիւրագրգռունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irritability, touchiness

shake, to stir, to be agitated.

Դողդուն, *s. ind.* Shock, concussion, agitation; disturbance.

Դողդուն (*դման, դմամբ*) *s.* See **Դղդիւն**:

Դոմակ (*ի, աւ*) *s.* Tail of a sheep.

Դոյին իրի, *conj.* Therefore, for that cause, on account of.

Դնգալ (*ի, աւ*) *s.* See **Մկան**:

Դնդչել (*եմ, եցի*) *v. n.* To make a noise: See **Ձնդչել**:

Դնել (*դնեմ, եցի*) *v. a.* To lay, to set, to put, to place; to constitute, to found, to establish; to apply. **Դնել ի վերայ**, to impose; to put on. **Դնել ընդ միջ**, to interpose. **Վերստին դնել**, to reinstate. **Անուն դնել**, to give a name, to name. **Մարտ դնել**, to make war. **Պատիւ դնել**, to honour, to show honour and respect.

Դշխոյ (*ի, իւ*) *s. f.* Queen, empress.

Դշխոյահաւ (*ոյ, ոյ*) Wood-hen, water-quail.

Դշխոյութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a queen.

Դոխին (*խին, խամբ*) *s.* Mill-hopper.

Դող, *s. ind.* See **Դողուն**: **Ընդ ոք հարկանիլ**, to shake, to stir, to shudder.

Դողալ (*ամ, ացայ*) *v. n.* To totter, to stagger; to tremble; to start; to shudder; to quake, to shiver.

Դողանիլ: **Ընդողանիլ հարկանիլ**: See **Դողալ**:

Դողացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To shake, to push, to move; to astonish; to cause to tremble, to agitate.

Դողդոջ: See **Դողդոջ**:

Դողդոջ, *adj. ind.* Vacillating, staggering.

Դողդոջալ (*ամ, ջացի*) *v. n-p.* See **Դողդոջիլ**:

Դողդոջիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To vacillate, to totter, to waver; to shudder.

Դողդոջիւն, *s. ind.* See **Դողդոջուն**:

Դողդոջուն (*ջման, ջմամբ*) *s.* Vacillation, staggering.

Դողդոջուն, *adj. ind.* See **Դողդոջուն**:

Դողդոջուն, *adj. ind.* Vacillating, reeling, trembling.

Դողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Դողուն**:

Դողուն (*ղման, ղմամբ*) *s.* Trepidation; start; shudder, horrour; convulsive motion; whim; shiver, shivering.

Դոյդն, *adj. ind.* Very little, exiguous; small; frivolous, light. **Դոյդն ինչ**, very little; pinch, drop.

Դոյդնագիւտ, *adj. ind.* Rare.

Դոյլ (*գուլի, գուլիս*) *s.* Pail; tub. **Դոյլ կաթին**, churn.

Դոյն (*գոյին, գովմամբ* or *չովմամբ*) *pro.* This, that; same.

Դոյն or **Դոյն ինչ**, *adj. ind.* See **Դոյդն**:

Դոյնչափ, *adv.* As much as.

Դոյնպէս, *adv.* So, in such a manner.

Դոյնպիսի (*սւոյ, սեաւ*) *adj.* Such, like, in like manner.

Դոյնօրինակ, *adj. ind.* and *adv.* Such; in such a manner.

Դոն (*ի, իւ*) *s.* Tunny. **Դոն յաղեալ**, pickled tunny.

Դորակ (*ի, աւ*) *s.* A sort of measure.

Դրսովիլ (*եմ, վեցայ*) *v. n-p.* To languish, to grow weak, to die of hunger.

Դու (*քո, քեզ*) *pro.* Thou.

Դուար (*ի, աւ*) *s.* See **Անքնաւ**:

Դուզնաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To make a short discourse.

Դուզնաքեայ (*քեի, քեիս*) *adj.* Little, very little, moderate, small, light, thin.

Դուզնաքեան, *adj. ind.* See **Դուզնաքեայ**:

Դուժ, *adj. ind.* Barbarous: See **Խուժ**:

Դուլ, *s. ind.* Cessation, intermission, pause, relaxation, truce.

Դումար (*դմոյ, դմովք*) *s.* See **Հաւաքումն**:

Դուն or **Դուն ինչ**, *adj. ind.* See **Դոյդն**: **Դուն ուրեք**, seldom.

Դուռն (*դրան, դրամբ*) *s.* Door, entrance; sluice. **Դուռն մեծ**, portal.

Դուստր (*դստեր, դստերք*) *s. f.* Girl, daughter. **Դուստր եղբօր** or **քեռն**, niece. **Դուստր որդւոյ** or **դստեր**, grand daughter.

Դուստրիկ See **Դստրիկ**:

Դուր (*դրոյ, դրով*) *s.* Carpenters tool, plane. **Դուր պապատաւոյ**, butteris, horse-pecker.

Դուրգն (*դրգան, դրգամբ*) *s.* Wheel of a potter.

Դուրք (*դրոյ, դրօք*) *s. pl.* Door.

'ի դուբս, out. 'ի դուբս տալ, to restore, to return. 'ի դուբս մերձեալ, եկեալ or հասեալ, impending, very near.

Դուքս (ք֊սի, ք֊սիս) s. Duke; general, chief.

Դոփել (եմ, եցի) v. n. To tap, to stamp with the foot.

Դոփիւն, s. ind. Act of stamping with the foot.

Դպիր (գպրի, գպրաց) s. Lecturer; scholar, one brought up at a seminary; transcriber; notary; scribe, copyist. Ա֊ջգունեի դպիր, chancellor.

Դպրանոց (ի, աց) s. See Դպրոց:

Դպրապետ (ի, աց) s. Protonotary; chancellor; chief lecturer.

Դպրաւուն (ան, աւմբ) s. See Դպրոց:

Դպրոց (ի, աց) s. School, college, seminary.

Դպրոցակից (կցի, կցաց) s. Schoolfellow.

Դպրոցաւուն (ան, աւմբ) s. See Դպրոց:

Դպրու֊թիւն (թեան, թեամբ) s. Office of notary: literature, letters; book, register; lecture, study; order of lecturers. Ա֊ան դպրու֊թեան, idiot, ignorant, unlettered.

Դռնակ (ի, աց) s. Wicket, small door made in a large one.

Դռնահար (ի, աց) s. Knocker of a door.

Դռնապահ (ի, աց) s. See Դռնապան:

Դռնապան (ի, աց) s. Porter; usher.

Դռնափակ (ի, աց) s. Latch, small bolt; lock, bar.

Դռնչել (իմ, չեցայ) v. n-p. To toll, to ring. Դռնչեն ականջքն իմ, my ears tingle.

Դռնչիւն, s. ind. Tinkling, noise in the ear.

Դրան See Դրսի:

Դռայլ See Գռայլ:

Դստրիկն (ի, աց) s. f. A little girl.

Դրդով (ի, իս) s. Blame, reprehension.

Դրդովանք (նաց, նաք) s. pl. See Դրդով:

Դրդովել (եմ, եցի) v. a. To blame, to condemn, to reprove.

Դրդովելի (լ֊ոյ, լ֊ւոյ) adj. Blamable, condemnable.

Դրդովու֊թիւն (թեան, թեամբ) s. See Դրդով:

Դստեր֊քագիր (գրի, գրաց) s. Adopted or adoptive daughter.

Դրդադիմ, adj. ind. and s. Verb composed of the past participle and the auxiliary verb, for example: Սիրեալ եմ, սիրեալ ես, սիրեալ է: Սիրեալ էի, սիրեալ էիր, սիրեալ էր: I have loved, thou hast loved, he has loved: I had loved, thou hadst loved, he had loved.

Դրմաքարկաւ (ի, աւ) s. That knocks at a door.

Դրախտ (ի, իս) s. Paradise; garden; orchard.

Դրախտահաւ (աւ, ուս) s. Bird of paradise.

Դրախտաճոճն, adj. ind. Grown or born in paradise, in the garden.

Դրախտապան (ի, աց) s. Gardener.

Դրական (ի, աց) adj. Positive.

Դրականապէս, adv. Positively.

Դրացիկ (կցի, կցաց) adj. and s. Neighbour, that is near; that resides near, that dwells in the neighbourhood.

Դրակոն or Դռակոն (ի, աց) s. See Վիշապ:

Դրակոնաւէս (սեաւ, սեաւս) s, (Greek word) Sea dragon.

Դրակոնաքար (ի, իս) s. Dragonstone: See Վիշապաքար:

Դրակցու֊թիւն (թեան թեամբ) s. Neighbourhood, proximity of a place.

Դրամ (ոյ, ով) s. Coin, money; penny. Դրամ նախնեաց, medal. Դրամ մեծ, medallion. Դրամոյ, nummary. Դրամով վճարել, to pay ready cash. Դրամ հասանել, or հաքիանել, to coin, to make money.

Դրամ (ի, իս) s. Drachm.

Դրամագործու֊թիւն (թեան, թեամբ) s. Act of coining money.

Դրամագրու֊թիւն (թեան, թեամբ) s. Knowledge of ancient medals.

Դրամախնձոպ (թղթոյ, թղթով) s. Bill of exchange; bank-note.

Դրամաժողով, adj. ind. That amasses money; tributary.

Դրամական (ի, աց) adj. Numismatick.

Դրամակէս, s. ind. Half-penny; half a drachm; two pence half-penny.

Դրամակչիռ, s. ind. Drachm, penny.

Դրամահատ (ի, իս) s. Minter.

Դրամահատու֊թիւն (թեան, թեամբ) s. Act of coining money.

Դրամանոց (ի, աւ) *s.* Money-box; bank.

Դրամափոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Change; business of a banker.

Դրամել (եմ, եցի) *v. a.* To buy or farm for money; to collect money.

Դրանդ (ի, իւ) *s.* See **Դրանդի**:

Դրանդի (դ-ոջ, դ-եաւ) *s.* Threshold; door posts.

Դրանկ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Beggar, that begs from door to door.

Դրասա (ի, իւ) *s.* See **Դրախտ**:

Դրացի (ջ-ոյ, ջ-եաւ) *adj.* and *s.* Neighbour.

Դրացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Neighbourhood.

Դրաքմայ (ի, իւ) *s.* See **Դրաքմի**:

Դրաքմի (ի, իւ) *s.* Drachm, penny.

Դրգալ (ի, իւ) *s.* Spoon. **Դրգալ լի**, spoonful. **Խորովիք դրգալի**, bowl of a spoon.

Դրգռել (եմ, եցի) *v. a.* To incite, to solicit, to instigate, to induce, to raise.

Դրգռուիլ (եմ, եցի) *v. a.* To shake, to stagger, to move, to agitate, to excite.

Դրգռուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* See **Դրգռել**:

Դրգռիլ (իմ, ռեցայ) *v. n-p.* To stagger, to move, to stir.

Դրդումն (դման, դմամբ) *s.* Suggestion, instigation.

Դրժանք (նոյ, նօք) *s. pl.* See **Դրժողութիւն**:

Դրժել (եմ, եցի) *v. a.* To fail, to infringe, to contravene.

Դրժողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infringement, contravention, faithlessness.

Դրժող (ի, աւ) *adj.* and *s.* Violator, transgressor, faithless.

Դրընդ, *s. ind.* See **Դրնդիւն**:

Դրնդել (եմ, եցի) *v. n.* To tap, to stamp with the feet; to toll.

Դրնդիւն, *s. ind.* Stamping with the feet; tinkling.

Դրոշմ (ի, իւ) *s.* Character, mark, print, note, impression, stamp; seal; bodkin; blemish; confirmation.

Դրոշմաւոր (ի, աւ) *adj.* Marked.

Դրոշմել (եմ, եցի) *v. a.* To print, to mark, to stamp, to decipher, to register; to seal; to confirm. **Դրոշմել խաչ բանաւ**, to mark with a hot iron.

Դրուագ (ի, աւ) *s.* Incrustation; sculpture; ceiling, wainscoting; thin plate of metal; emblem; well finished work.

Դրուագական (ի, աւ) *adj.* Emblematick.

Դրուագել (եմ, եցի) *v. a.* To incrust; to sculpture; to ceil; to wainscot; to ornament, to embellish, to plaster.

Դրուագրել (եմ, եցի) *v. a.* See **Դրուագել**:

Դրուակ See **Դրուագ**:

Դրուատ (ի, իւ) *s.* Eulogy, praise.

Դրուատատեան (ի, աւ) *s.* Place to give praises.

Դրուատել (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to give praises, to celebrate.

Դրուատիք (տեաց, տեօք) *s. pl.* See **Դրուատ**:

Դրուատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Դրուատ**:

Դրուդ See **Դռռոյթ**:

Դրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of putting or laying down; place, position, posture, situation; system; theme; thesis. **Դրութիւն ձեռաց**, imposition of the hand.

Դրուժան (ի, իւ) *adj.* See **Դրժող**:

Դրօշ (ի, իւ) *s.* Banner, ensign, flag, standard; gonfalon.

Դրօշակ (ի, աւ) *s.* Hem, skirt; streamer, pennant; flag; banner, ensign, standard, colours.

Դրօշակակիր (կրի, կրաւ) *s.* Ensign, standard-bearer; banneret.

Դրօշակիր (կրի, կրաւ) *s.* Gonfalon-bearer: See **Դրօշակակիր**:

Դրօշաւոր (ի, աւ) *adj.* Banneret; ensign.

Դրօշեալ (ելոյ, ելով) *s.* Sculpture, image, idol, statue.

Դրօշել (եմ, եցի) *v. a.* To sculpture, to make images.

Դրօշուած (ոյ, ով) *s.* Sculpture, image.

Դքսական (ի, աւ) *adj.* Ducal.

Դքսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dutchy.

Դքսուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Dutchess.

Ե

Ե (*yetch*) YE (as in *yes*). Vowel, the fifth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes used for, or confounded with the letters Յ, Ի and Ե for example: Երեց, երէց; երէ, երէ; դէմ, գեմ; իւղ, եւղ; ազբիւր, ազբեւր; երկիւղ, երկեւղ; նաժիշտ, նաժեշտ; քնակիչ, քնակիչ; շաւիղ, շաւեղ; շաւաւիղ, շաւաւեղ; ուղիղ, ուղեղ; գուհէ, գուհե; Ակերտասան, ապարտասան; եղինջ, ազինջ; դիակիկ, դիացիկ:

Իւ or Իւ in some words is pronounced like *you* in English, or *ju* in Italian, for example: Իւր, *your*; Հարիւր or Հարեւր, *haryour*; ալիւր or ալեւր, *alyour*; բիւր or բեւր, *pyour* or *pure*.

Ե, particle conjunctive or sometimes compositive in words, for example: Բա՛ բ՛յարմար, բարե՛շնորհ, ոսկե՛կազմ:

Ե or Ե with a line above it denotes the number *five*.

Երենաս (ի, ու) *s.* Ebony; ebony-tree.

Երէնաղ (ի, ու) *s.* See Պարեգօտ:

Եբրայական (ի, ու) *adj.* Hebrew. Եբրայական բարբառ, Hebrew, the Hebrew language. Եբրայական ոճ, hebraism, Hebrew idiom. Եբրայական բնագիր, Hebrew. Հմուտ եբրայական լեզուի, hebraist.

Եբրայեցերէն, *adv.* In Hebrew, in the Hebrew language.

Եբրայեցի (ցւոյ, ցւով) *s. adj.* and *adv.* Jew; Hebrew. Եբրայեցի խօսիլ, to speak Hebrew. Եբրայեցիք, the Hebrews, the Jews.

Եգիպտահաւ (ու, ուս) *s.* Ibis.

Եգիպտաքանդած, *adj. ind.* That has destroyed or ruined Egypt.

Եգիպտատառ, *s. ind.* Egyptian alphabet or life of the holy fathers of Egypt.

Եգիպտացի (ցւոյ, ցւով) *s.* and *adj.* Egyptian.

Եգիպտացորեան (ենոյ, ենով) *s.* Buckwheat.

Եգիպտուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Egyptian woman.

Եգիս (ի, իս) *s.* Aegis, shield.

Եդեմ (այ, աւ) *s.* Eden; the terrestrial paradise.

Եդեմածին, *adj. ind.* That has its origin in Eden, born or produced in Eden.

Եդեմածին, *adj. ind.* See Եդեմբուսլս:

Եդեմական (ի, ու) *adj.* Of Eden, belonging to Eden.

Եդեմեան, *adj. ind.* See Եդեմական:

Եդեմասունկ, *adj. ind.* Planted or placed in Eden.

Եզ (այ, ով) *adj.* One, alone.

Եզաբան (ի, իս) *adj.* Unanimous; that speaks alone.

Եզաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Soliloquy.

Եզաբար, *adv.* Solely, only.

Եզաբար, *adj. ind.* Sole, only, even.

Եզամիտել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to unite.

Եզամիտիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To assemble, to be united.

Եզակ (ի, ու) *adj.* One, sole, only.

Եզական (ի, ու) *adj* Singular.

Եզականապէս, *adv.* Singularly.

Եզականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Singularity.

Եզակի, *adj. s. ind.* and *adv.* Singular; singular number; singularly.

Եզաձայն (ի, իս) *adj.* Of one voice only; unanimous.

Եզաձի (այ, ով) *adj.* That is furnished with a single horse.

Եզամանակ (ի, ու) *adj.* Of a single time.

Եզանուալ (ամ, զացայ) *v. n-p.* To assemble, to be united.

Եզանգամ, *adv.* See Միանգամ:

Եզառածք (ի, իս) *s.* Enthymeme.

Եզառամբ, *adj. ind.* and *adv.* Of both; singular; particularly.

Եզաւանիկ See Միաւանիկ:

Եզաւեակաւ, *adj. ind.* Singular; uniform.

Եզերակաց (ի, իս) *adj.* That is situated near the confines.

Եզերել (եմ, եցի) *v. a.* To terminate, to finish; to confine.

Եզերիչ (չի, չաւ) *adj.* That terminates, that confines; horizontal.

Եզերորդ (ի, ու) *adj.* First.

Եզերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* End, term.

Եզերական (ի, ու) *adj.* Horizontal.

Եզերք (ից, ից) *s. pl.* Confines, limits, boundaries; horizon. Ջա-

դաշտային առ. եզերական, horizontal; horizontally.

Եզն (զին, զամբ) *s.* Ox.

Եզնալեզու (ի, աւ) *s.* Bugloss.

Եզնամոլք (լից, լից) *s. pl.* A couple of oxen; couple.

Եզնավար (ի, աւ) *s.* Cowherd; ploughman.

Եզնոց (ի, աւ) *s.* Stable for oxen.

Եզուանաձև, *adv.* Singularly, particularly, solely.

Եզր (եզեր, եզերք) *s.* Border, extremity, end; limit; term; shore; edge. **Եզր առնել**, to end, to terminate.

Եզրածիրանի, *adj. ind.* That has a purplish edge.

Եզրակացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conclusion; result; epilogue.

Եզրակացուցանել (եմ, ցուսցի) *v. t.* To conclude, to infer.

Եզրացուցանել (եմ, ցուսցի) *v. t.* To conclude, to terminate.

Եզրացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Conclusive.

Եզրել (եմ, եցի) *v. a.* To conclude, to end, to finish, to terminate.

Եզքանդամի, *adv.* Emulative, one more than another.

Եղազ (ի, աւ) *s.* See **Եզնավար**:

Եթեր (ի, աւ) *s.* Ether; heaven. **Եթեր վերին**, the empyrean, the empyreal heaven.

Եթերական (ի, աւ) *adj.* Ethereal, aerial; celestial. **Օդ եթերական**, ether.

Եթէ, *conj.* If; provided, on condition; perhaps; be it so. **Եթէ առնէք զայն**, if you do it. **Եթէ սիրէք զիս**, if you love me. **Եթէ գայցէ** or **գայ**, if he come. **Եթէ ասէն քեզ**, if you be told. **Հարցանէք, եթէ սիրեմ զըձեզ**, you ask if I love you. **Ոչ ելից, եթէ ոչ նախ դուս ելցիս**, I shall not go out unless you go out first. **Եթէ ա բացէ, և եթէ ոչ**, whether he do it or not.

Եթէ ևս, *conj.* Whether; perhaps.

Եթէ ոչ, *conj.* Save, if not, except; unless.

Եթիայ or **Եթիւայ** (ի, իս) *s.* See **Հոգմայ**:

Եւ See **Եւք**:

Եւակ or **Եւագ** (ի, աւ) *s.* Strawberry; sort of large strawberry.

Եւմուտք (մտից, մտից) *s. pl.* Place through which one goes and enters: See **Եւմտուք**:

Եւանել (եմ, եւի) *v. n.* To go out, to go from the inside to the outside; to ascend, to go to a higher place; to be born, to take rise, to be produced, to proceed, to emanate, to flow from, to derive; to attain, to arrive; to agree, to be proper and suitable; to surmount, to surpass, to go beyond, to overflow, to advance; to stray. **Եւանէ արեգական**, the sun rises or begins to appear on the horizon. **Եւանել 'ի վեր** or **'ի վերայ**, to reascend; to leap over, to cross; to gush out. **Եւանել վերստին**, to go out again. **Եւանել աքաղաղն 'ի վերայ մարտին**, to tread the hen. **Եւանել արուն 'ի վերայ մասակի**, to cover a mare, a bitch. **Եւանել 'ի ցամաք**, to disembark. **Եւանել յորջոյ**, to dislodge. **Ջմիմեամբք եւանել**, to concur; to surpass. **Յոգւոյ եւանել**, to sigh. **'Ի գլուխ եւանել**, to be ended, to be finished.

Եւանելի (ւոյ, ւեաւ) *s.* and *adj.* Stairs, staircase; of going out or going up. **Եւանելի շրջանակաւ**, a round staircase.

Եւկաթիոն See **Եւեքարան**:

Եւեւեչք, *s. pl. ind.* Concurrence, emulation. **Եւեւել առնել**, to concur; to surpass. **Եւեւել առնելով**, in concurrence.

Եւէջք, *s. pl. ind.* Act of ascending and descending; step. **Եւէջս առնել**, to go up and down.

Եւմուտք (մտից, մտից) *s. pl.* Act of going out and in; expence and income.

Եւփանգական (ի, աւ) *adj.* (Greek word) **Եւփանգական ախտ** or **բորոտութիւն**, leprosy.

Եւքառուն or **Եւքառիոն** See **Եւեքարան**:

Եւեքարական (ի, աւ) *adj.* Electrick.

Եւեքարականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Electricity.

Եւեքարահան (ի, աւ) *adj.* Electrical.

Եւեքարաչափ (ի, իս) *s.* Electrometer.

Եւեքարացուցանել (եմ, ցուսցի) *v. t.* To electrify.

Եւեքարան (ի, աւ) *s.* Amber.

Եւլադական (ի, աւ) *adj.* That belongs to Greece or to the Greek.

Եւոդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proceeding, emanation.

Եւոդակ (ի, աւ) *s.* Highwayman, robber, bandit, vagabond.

ԵԼՈՒԶԱԿԱԲԱՐ, *adv.* Highwayman-like.

ԵԼՈՒԶԱԿԻՑ (*կցի, կցաւ*) *s.* Companion of a highwayman, of a robber.

ԵԼՈՒԶԱԿԱՓԱՌՆ (*Ձեան, Ձեամբ*) *s.* Depredation, robbery.

ԵԼՈՒԶԱՆԵԼ (*եմ, զի*) *v. a.* To push, to excite, to bring forth, to produce.

ԵԼՈՒԶՈՒՄՆ (*զման, զմամբ*) *s.* Shoot, sprout, production.

ԵԼՈՒՄՈՒՔ See ԵԼՈՒՄՈՒՔ:

ԵԼՈՒՄՆ (*եղման, եղմամբ*) *s.* Proceeding, emanation, birth, emission.

ԵԼՈՒՆԴՆ (*եղնդոյ, եղնդով*) *s.* Carbuncle, boil; pimple, blister, bubo, malignant tumour. ԵԼՈՒՆԴՆ *քանդակագ*, relievo, alto relievo in sculpture.

ԵԼՈՒՑԱՆԵԼ See ԵԼՈՒԶԱՆԵԼ:

ԵԼՔ (*եղից, եղիւք*) *s. pl.* Elevation, ascension; act of going up, staircase; gushing out; issue, exit; proceeding, emanation, birth, production; end, term; effect, event, success; resort, resource. ԵԼՔ *Հնարից*, means, expedient. ԵԼՔ *Դառնապարհի*, the turning of the street. ԵԼՔ *Ի կենաց* or *յաշխարհէ*, decease. ԵԼՔ *Ձախողակ*, disaster. ԵԼՔ *յաջողակ*, success. ԵԼՔ or *դիրք Եղից*, Exodus. ԵԼ *Ի բացի գտանել*, to devise, to find means, to remedy.

ԵԿ, *s. ind.* Act of coming, arrival.

ԵԿ (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Alien, foreigner; external.

ԵԿԱՄՈՒՏ (*մտի, մտիւ*) *s.* and *adj.* Revenue, income, settled income, annuity, first fruits, interest, rent, pension, product, profit; proselyte, neophyte; foreign, extrinsick, exotick, false. ԵԿԱՄՈՒՏՔ *արքունի*, finances.

ԵԿԱՒՈՐ (*ի, աւ*) *s.* That comes.

ԵԿԱՒՈՐԵԼ (*եմ, եցի*) *v. n.* To come.

ԵԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ (*Ձեան, Ձեամբ*) *s.* Coming, arrival.

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Ecclesiastick, belonging to the church; ecclesiastick, clergyman. *Իբրև եկեղեցական*, ecclesiastically.

ԵԿԵՂԵՑԱՆԱԼ (*ամ, ցացայ*) *v. n-p.* To assemble, to be convoked.

ԵԿԵՂԵՑԱՑՈՒՑԱՆԵԼ (*եմ, ցուսցի*) *v. t.* To assemble, to convoke.

ԵԿԵՂԵՑԻ (*ցւոյ, ցեաւ*) *s.* Church, assembly of the faithful; temple consecrated to God; assembly.

ԵԿԵՂԵՑԻԱՊԱՆ (*ի, աւ*) *s.* Churchwarden; patron of a church; sacrist.

ԵԿԵՂԵՑԻԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ (*Ձեան, Ձեամբ*) *s.* Office of churchwarden; office of patron of a church, of a sacrist.

ԵԿԵՂԵՑՕՐՀՆԵԼ, *s. ind.* Consecration of a church.

ԵԿԵՂԵՍԱՍՏԱԿ (*ասէի, ասէաւ*) *s.* Ecclesiastick.

ԵԿԵՄՆ (*ի, իւ*) *s.* Thistle; chard.

ԵՀ, *int.* Oh!

ԵՂ See ԼԵՂ:

ԵՂԱՑ (*ի, աւ*) *s.* See ՓՈՍ:

ԵՂԱԿԱՆ (*ի, աւ*) *adj.* Created, made.

ԵՂԱԿԱՆԱՊԷՍ, *adv.* With creation; like a created being.

ԵՂԱԿԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԼ (*եմ, ցուսցի*) *v. t.* To create, to cause to exist.

ԵՂԱՄ (*ի, աւ*) *s.* (Hebrew word) See ԿԱՄԱՐԱԿԱՑ:

ԵՂԱՆԻ (*ոյ, ովք*) *s.* Cruet, vial for oil.

ԵՂԱՆ (*ի, աւ*) *s.* Fork.

ԵՂԱՆԱԿ (*ի, աւ*) *s.* Mode, modification; form, formule, make, manner, way; sort, kind, quality, condition, conduct; means, expedient; turn, trick; air, tone, modulation, time, measure; ԵՂԱՆԱԿ *խօսից*, phrase, expression. ԵՂԱՆԱԿ *տարւոյ*, season.

ԵՂԱՆԱԿԱՒՈՐ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Harmonious; singer.

ԵՂԱՆԱԿԱՒՈՐԵԼ (*եմ, եցի*) *v. a.* To modify, to qualify.

ԵՂԱՆԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ (*ւթեան, ւթեամբ*) *s.* Modification.

ԵՂԱՆԱԿԵԼ (*եմ, եցի*) *v. a.* To sing harmoniously.

ԵՂԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ (*կութեան, կութեամբ*) *s.* Modulation.

ԵՂԱՆԵԼ (*եմ, եցի*) *v. n.* To be, to become, to be created.

ԵՂԱՆՈՒԹԻՒՆ (*Ձեան, Ձեամբ*) *s.* Creation; being, creature.

ԵՂԱՍ (*ի, աւ*) *s.* See ԵՂՆԱՓԱՅՏ:

ԵՂԲԱՐ (*ի, աւ*) *s. f.* Spouse, wife: See ԵՂԲՕՐ:

ԵՂԲԱՐՄԱՅՐ (*մօր, մայրք*) *s. f.* ԵՂԲԱՐՄԱՅՐՔ, weepers.

ԵՂԲԱՐԱՆ See ԼԵՂԱՐԱՆ:

ԵՂԲԱՐԿԵԼ (*եմ, եցի*) *v. a.* To anoint, to oil.

ԵՂԲԱՒՐԵԼ (*եմ, եցի*) *v. a.* See ԵՂԱՐԿԵԼ:

ԵՂԲԱՓԱՆԴԱԿԱՆ See ԵՂԲՕՐԱՆԴԱԿԱՆ:

ԵՂԲԱՅՐ (*բօր, բարբ*) *s.* Brother; german. *Կրտսեր եղբայր*, younger brother. ԵՂԲԱՅՐ *Հօր* or *մօր*, uncle.

ԵՂԲԱՅՐԱԲԱՐ, *adv.* Fraternally. ԵՂԲԱՅՐԱԲԱՐ *կեալ ընդ միմեանս*, to live

together like brothers.

Եղբայրադիր (գրի, գրաւ) *s.* Adopted brother.

Եղբայրադրաւ, *adj. ind.* That deceives his brother.

Եղբայրադրուա, *adj. ind.* See **Եղբայրադրաւ**:

Եղբայրական (ի, աւ) *adj.* Fraternal.

Եղբայրակից (կցի, կցաւ) *s.* Fellow.

Եղբայրակցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Fraternity, brotherhood; fellowship.

Եղբայրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To be fellow member.

Եղբայրանոց (ի, աւ) *s.* Brotherhood, place where the brothers or members meet, monachism.

Եղբայրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his brother.

Եղբայրասպան(ի, աւ) *adj.* Fratricide.

Եղբայրասպանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Fratricide, murder of a brother.

Եղբայրատեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That hates his brother.

Եղբայրատեցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Hatred, ill will towards a brother.

Եղբայրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Fraternity. **Հոգևոր եղբայրութիւն**, brotherhood; monachism.

Եղբերոս (ի, իւ) *s* Hellebore.

Եղբօրորդի (դւոյ, դւով) *s.* Son of a brother; nephew.

Եղեամն (եման, եմամբ) *s.* Drizzling rain; hoar-frost, rime; frost. **Լինել եղեման**, to drizzle.

Եղերոս See **Եղբերոս**:

Եղեգնաբնակ (ի, աւ) *adj.* That dwells in a place planted with reeds or canes.

Եղեգնախուռնկ (խնկոյ, խնկով) *s.* See **Խունկեղեգն**:

Եղեգնաձև, *adj. ind.* In the form of a cane.

Եղեգնաշամբ (ի, իւ) *s.* Place planted with canes.

Եղեգնապատրակ (ի, աւ) *s.* See **Եղեգնաշամբ**:

Եղեգնափող (ոյ, ով) *s.* Pipe, flute.

Եղեգնեայ, *adj. ind.* That is made of cane. **Եղեգնեայ գաւազան**, cane, stick made of cane.

Եղեգնուտ, *s. ind.* See **Եղեգնաշամբ**:

Եղէգ See **Եղէգ**:

Եղէլութիւն See **Եղանութիւն**:

Եղէմնախաթ, *adj. ind.* Drizzled, spoilt by drizzling rain.

Եղէմնածին, *adj. ind.* That produces drizzling rain.

Եղէմնապատ, *adj. ind.* Covered with drizzling rain.

Եղէմնարկու, *adj. ind.* That casts, that produces drizzling rain.

Եղէնդահատ (ի, իւ) *adj.* That cuts the nails.

Եղէնդաքար See **Եղնգնաքար**:

Եղեռն (ռան, ռամբ) *s.* Rascality, offence, misdeed, malice, crime, wickedness.

Եղեռնագործ (ի, աւ) *adj.* Flagitious, wicked, scelerat, rascally.

Եղեռնական (ի, աւ) *adj.* See **Եղեռնաւոր**:

Եղեռնային (ւոյ, ւով) *adj.* See **Եղեռնաւոր**:

Եղեռնաւոր (ի, աւ) *adj.* Flagitious, wicked, rascally; bad, malicious; enormous, atrocious.

Եղեռնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Rascality, wickedness.

Եղկ (ի, աւ) *s.* Complaint, lamentation.

Եղկական (ի, աւ) *adj.* Lamentable; plaintive, that laments, weeping; tragick. **Եղկականք**, weepers. **Եղկական կատակերգութիւն**, tragi-comedy.

Եղկամայր See **Եղկամայր**:

Եղկերգութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Elegy; song, singing; tragicomedy.

Եղկերգ (ի, աւ) *s.* Endive, wild lettuce; succory.

Եղկերգակ or **Եղկերգնակ** (ի, աւ) *s.* See **Եղկերգ**:

Եղկերգութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Funeral song; elegy.

Եղկերգու (ի, աւ) *adj.* and *s.* Weeper; elegiack.

Եղևին (ևնոյ, ևնով) *s.* Pine; fir; cedar.

Եղևնափայտ (ի, իւ) *s.* Cedar; cedar wood.

Եղևնափայտեայ, *adj. ind.* Made of cedar.

Եղևնեայ, *adj. ind.* Made of pine or cedar.

Եղևնի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See **Եղևնեայ**:

Եղիփանգական See **Եղիփանգական**:

Եղիգ (եղիգի, եղիգաւ) *s.* Endive, wild lettuce.

Եղէգն (եղեգան, եղեգամբ) *s.* Reed, cane, stalk of corn; rush; clysterpipe; socket; tube.

եղեգնաբոյս, *adj. ind.* Furnished with quills or large pens.

եղեգնախուռնկ (խնկոյ, խնկով) *s.* See խունկեղէգն:

եղեգնախաւել, *s. ind.* Heap of broken canes.

եղէգ (եղէգն, եղեգամբ) *s.* See Մուրկ:

եղէճ (եղջիւր, եղջեամբ) *s.* See եղինջ:

եղինջ (եղինջոյ, եղինջով) *s.* Nettle.

եղինջ See եղինջ:

եղկեան, *adj. ind.* եղկեան դաշտք, Elysian fields.

եղծ (է, ից) *s.* See եղծուած:

եղծագործ (է, աւ) *adj.* Ruinous; spoilt, corrupted.

եղծական (է, աւ) *adj.* Corruptible; fragile.

եղծանել (եմ, եղծի) *v. a.* To corrupt, to spoil; to vitiate, to destroy, to ruin, to undo, to efface; to erase, to scratch out; to disfigure; to abolish, to abrogate, to annul, to cancel; to disconcert, to put out of tune, to disorder; to overthrow; to waste; to notch, to mar, to choke, to bruise; to cross out.

եղծանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Corruptible; that may be effaced.

եղծուած (ոյ, ով) *s.* See եղծուած.

եղծուած (ծման, ծմամբ) *s.* Corruption, depravity, decay; destruction, extinction; blot, erasure; abolition, abrogation. եղծուած սկզբան, begging the question.

եղկ, *adj. ind.* Lukewarm, tepid.

եղկական (է, աւ) *adj.* Plaintive, moanful.

եղկանալ (աւ, կացայ) *v. n.* To cool, to become tepid.

եղկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make tepid.

եղկելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Lamentable, deplorable, unfortunate, miserable.

եղկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Misfortune, misery, disaster, calamity; complaint, lamentation.

եղմանի, *adj. ind.* (Hebrew word) Such.

եղն (եղին, եղամբ) *s. f.* Hind, female deer.

եղնգնաքար (է, աւ) *s.* Onyx, sardine stone.

եղո՛ւկ, *int.* and *adj. ind.* Alas! woe is me; miserable.

եղունգն (եղնգան, եղնգամբ) *s.* Nail; onyx: See Ճակոտկէն:

եղունդն See եղունգն:

եղուտ (եղտի, եղտիւ) *adj.* Substantial.

եղջերագեղ, *adj. ind.* Horned, having fine horns.

եղջերակնձիթ (ձիթի, ձիթաւ) *s.* Rhinoceros: See Նռնկեղջիւր:

եղջերափող (ոյ, ով) *s.* Horn, French horn, huntsman's horn.

եղջերաւոր (է, աւ) *adj.* Horned.

եղջերկնի (նւոյ, նեաւ) *s.* Carob-tree.

եղջերկով (ւկի, ւկաւ) *s.* Cerastes, horned serpent.

եղջերու (է, աւ) *s. m.* Stag; pricket.

եղջերուաքաղ (է, իւ) *s.* Chimera, fabulous monster.

եղջերուկ (ւկի, ւկաւ) *s.* Tame jack-daw.

եղջիւն See եղջերկնի:

եղջիւր (ջիւր, ջիւրբ or ջերով) *s.* Horn; huntsman's horn, French horn; carob.

եղջիւրաքաղ See եղջերուաքաղ:

եղջիւրկով See եղջերկով:

եղջիւրուաքաղ See եղջերուաքաղ:

եղոխւր See Եղոխիր:

եմամ See Ծմամ:

եմփորոն (է, աւ) *s.* (Greek word) Pall.

ենի, *pre.* Under: See Ընդ:

ենթադասանել (եմ, եցի) *v. a.* To suspect, to prejudge.

ենթադասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suspicion, prejudice.

ենթադրաբար, *adv.* Hypothetically.

ենթադրական (է, աւ) *adj.* Hypothetical.

ենթադրել (եմ, եցի) *v. a.* To submit, to subdue, to subject: to suppose, to presuppose.

ենթադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission, subjection; supposition, assertion, demand; hypothesis. Նախընթաց ենթադրութիւն, presupposition.

ենթաերկնային (նեի, նեիւ) *adj.* Sublunary.

ենթակայ (է, իւ) *s.* Subject.

ենթակայական (է, աւ) *adj.* Hypostatical.

ենթակայանալ (աւ, յացայ) *v. n.* To subsist; to exist.

ենթակայացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to subsist or exist.

ենթակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Existence; hypostasis.

ենթակայուցանել See ենթակայացուցանել:

ենթակայութիւն See ենթակայութիւն:

ենթակէտ See Յառաքակէտ:

ենթադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subjection, submission.

ենթամիտ (ի, իւ) *s.* Division, mark of division of a word.

ենկեղէս or ենկեղեկս (ոյ, ու) *s.* (Greek word) Eel: See Օձաձուկն:

եպարքոս (ի, ու) *s.* (Greek word) Prefect; viceroy.

եպարքոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* (Greek word) Prefecture; vice royalty.

եպենէս (ի, ու) *s.* See Գաղտահերայ:

եպերանք (նաց, նօք) *s. pl.* Blame, contempt.

եպերել (եմ, եցի) *v. a.* To blame, to despise.

եպիկուրեան, *s.* and *adj.* Epicurean.

եպիմիտիկոս (ի, ու) *s.* (Greek word). See Բազպատիս or Բազկութար:

եպիսկոպոս (ի, ու) *s.* (Greek word) Bishop.

եպիսկոպոսական (ի, ու) *adj.* Episcopal.

եպիսկոպոսակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion of a bishop, that has the same episcopal dignity.

եպիսկոպոսանիստ, *adj. ind.* Where a bishop's see is. եպիսկոպոսանիստ եկեղեցի, cathedral.

եպիսկոպոսանոց (ի, ու) *s.* See եպիսկոպոսարան:

եպիսկոպոսապետ (ի, ու) *s.* Archbischop.

եպիսկոպոսարան (ի, ու) *s.* Bishop's see, bishop's palace.

եպիսկոպոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Episcopacy, dignity of bishop, bishoprick.

եր (ոյ, ով) *s.* Ebullition, bubbling: See Երբեք:

երաթիւնեալ, *adj. ind.* Very venemous.

երաթուեան, *adj. ind.* Composed of three numbers; ternary.

երալ (աի, այի) *v. n.* To boil; to bubble; to shudder; to swarm; to crawl.

երալուսեան, *adj. ind.* Having three lights.

երանգանգաւն, *adj. ind.* See Երբեքանգնեան:

երակի, *adv.* Trebly.

երակողմեան or երակողմն, *adj. ind.* Trilateral.

երահիւսակ or երահիւսեակ, *adj. ind.* That consists of three things or words. երահիւսեակ նուագ, trisagion.

երահրաշ, *adj. ind.* Most admirable, wonderful, astonishing, surprizing.

երամեղ, *adj. ind.* Having three branches.

երամանակ, *adj. ind.* Of three times or measures.

երամեան, *adj. ind.* See երամասնեայ:

երամասնեայ, *adj. ind.* That consists of three parts; tripartite.

երամեան (եան, եաւ) *adj.* Triennial.

երամսեայ, *adj. ind.* Of three months. երամսեայ ժամանակ, term of three months.

երայարկ, *adj. ind.* That consists of or is furnished with three stories.

երանգ (ի, իւ) *s.* Two days ago, day before yesterday.

երանգագին, *adj. ind.* and *adv.* Fervent, ardent; fervently, devoutly.

երանգեան, *adj. ind.* Boiling; of yesterday.

երանգն (գեան, գեամբ) *s.* Ardour, heat; warmth, bubbling, ebullition, overheating, effervescence; fervour, fire, fury, rapture, zeal, devotion; activity, vivacity, vigour; abundance.

երանգնակայծակ, *adj. ind.* Sparkling; fiery.

երանգնաշաւիղ, *adj. ind.* See երանգնոտ:

երանգնաեր, *adj. ind.* Devout, spiritual.

երանգնոտ (ի, ու) *adj.* Boiling, hot; ardent, fervent; fiery, spiritual; devout.

երանգնոտ, *adj. ind.* See երանգնոտ:

երանկիւն (կեան, կեամբ) *s.* Triangle.

երանկիւնաչափական (ի, ու) *adj.* Trigonometrical.

երանկիւնաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trigonometry.

երանկիւնաչափօրէն, *adv.* Trigonometrically.

երանկիւնի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Triangular.

երանձնեայ, *adj. ind.* Of three persons.

Երանուն, *adj. ind.* Of three names.

Երապատիկ (*ակի, ական*) *adj.* and *adv.* Triple, trebly, three times.

Երապատկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To triple.

Երապատկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trebleness, triplicity.

Երապետ (*ի, ս*) *s.* Triumvir.

Երապետական (*ի, ս*) *adj.* Triumviral.

Երապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Triumvirate.

Երավանկ or **Երավանգ** (*ի, ի*) *adj.* Trisyllabical; triphthong.

Երաւորհ, *adj. ind.* Divided into three parts, divided trebly.

Երացումն (*ման, մամբ*) *s.* Ardour, fervour, ebullition, bubbling, effervescence.

Երացուցանել (*եմ, ոյց*) *v. t.* To make boil; to warm, to give heat; to make swarm or crawl.

Երափափաք, *adj. ind.* Very ardent.

Երմոն (*ի, ից* or *ս*) *s.* (Greek word) Harmony, melody.

Երոտանի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Tripod.

Երօրեայ, *adj. ind.* Of three days.

Ես (*իմ, ինձ*) *pro.* 1. Ես *ինքն*, myself.

Ըսանել See Ձեռանել։

Եւեղակալ (*ի, ս*) *s.* Inhabitant; lieutenant, vicegerent; successor.

Եւեղապահ (*ի, ս*) *s.* Vicegerent, vicar.

Եւեղափոխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Change of place, passage from one place to another; succession, act of succeeding or taking the place of.

Եւեւթապաղ, *adj. ind.* Liquid, fluid, flowing.

Եւ ընդ եւս, *adv.* Very soon, as soon as, immediately.

Եւդ (*եանդ, եանդք*) *s.* Place: See Տեղի։

Եր, *pro. ind.* Which, what. Ձ*ի՞ր վերայ*, on what; on which? See Ը՛ր։ Ո՛*ղջ եր*, live.

Երագ (*ի, ս*) *adj.* and *adv.* Quick, nimble, prompt, rapid, swift, current; quickly, nimbly, currently; very soon. **Երագ զարկ բազկի**, quick pulse.

Երագագիր (*գրի, գրաս*) *adj.* That writes quick.

Երագագնաց, *adj. ind.* That goes, that walks quick.

Երագաղ See Ա՛րագաղ։

Երագախաղաց, *adj. ind.* Quick, that walks, that moves quick.

Երագածագ, *adj. ind.* That points, that begins to appear soon.

Երագահալ, *adj. ind.* That is soon thawed or liquefied.

Երագահաս, *adj. ind.* That arrives soon, sudden, quick.

Երագաձեւ, *adj. ind.* Light.

Երագամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Subtle, brisk, cunning, ingenious, sly.

Երագամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Subtilty, slyness.

Երագանդ, *adj. ind.* That is soon changed.

Երագաշարժ (*ի, ի*) *adj.* Agile, quick, that moves quick.

Երագասլաց, *adj. ind.* That darts forward, that runs quick, quick.

Երագասխալ, *adj. ind.* That fails, that is soon or easily mistaken.

Երագաւախճան, *adj. ind.* That passes, that dies soon, transitory, transient.

Երագաւեր, *adj. ind.* That is soon ruined.

Երագափոյթ, *adj. ind.* Quick, nimble, prompt, diligent.

Երագափոփոխ, *adj. ind.* See Երագայեղ։

Երագաքայլ, *adj. ind.* Quick, that walks quick.

Երագել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To make haste, to hasten; to double the pace, to go quicker, to run, to trot; to accelerate, to hasten, to press.

Երագ երագ, *adv.* Quick, quickly, soon, presently.

Երագընթաց (*ի, ից*) *adj.* Quick, that runs quick, nimble, swift.

Երագընթացութիւն See Երագութիւն։

Երագոռն, *adj. ind.* See Երագընթաց։

Երագութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Quickness, celerity, velocity, swiftness; expedition; acceleration; frequency.

Երազ (*ոյ, ովք*) *s.* Dream, fancy.

Երազագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* and *s.* That explains dreams.

Երազագոռ (*ի, ս*) *adj.* and *s.* See Երազագէտ։

Երազահան (*ի, ս*) *adj.* and *s.* See Երազագէտ։

Երազահանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Explanation of dreams.

Երազահմայ (*ի, ից*) *s.* Magician by means of dreams.

Երազահմայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magick by means of dreams.

Երազանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To dream, to fancy, to see things in a dream. **Երազանալ սակաւ**, to have many unquiet dreams.

Երազայոյզ, *adj. ind.* Fanatical, visionary.

Երազապատում, *adj. ind.* That relates dreams: See **Երազաուս**:

Երազաուս (ի, ու) *s.* Dreamer; visionast, enthusiast, fanatick.

Երազացոյց (ցուցի, ցուցից) *adj.* and *s.* That shows, that explains a dream.

Երազաֆորձ (ի, իւ) *adj.* That is subject to pollution whilst sleeping.

Երազաֆորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pollution which happens in a dream or while sleeping.

Երաժիշտ (ժշտի, ժշտաւ) *s.* Musician, composer.

Երաժշտական (ի, ու) *adj.* Musical, harmonious.

Երաժշտականութիւն See **Երաժշտութիւն**:

Երաժշտապետ (ի, ու) *s.* Chief of musicians.

Երաժշտապէս, *adv.* Musically.

Երաժշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Musick.

Երան (ի, ու) *s.* Mouth, muzzle.

Երանակալ (ի, ու) *s.* Haft of a knife.

Երանաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of leading by the mouth.

Երանայ (ի, իւ) *s.* Catechumen.

Երանայանալ (ամ, յացայ) *v. n.* To cause one's self to be instructed in the mysteries of the faith.

Երէխայրիք (ից, րից) *adj.* and *s.* Early; precocious. **Երախայրիք**, early fruits, fruits in the beginning of the season, firstlings, first fruits of the earth.

Երախան (ի, ու) *s.* Assembly, company, circle, banquet.

Երախտագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Thankful, grateful. **Երախտագէտ լինել**, to be thankful, to be grateful.

Երախտագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Acknowledgment, gratitude.

Երախտագործ, *adj. ind.* Favoured, that has received a favour, a kindness, a benefit, incumbent.

Երախտագործ (ի, ու) *adj.* Beneficent, obliging, benefactor.

Երախտակորոյս, *adj. ind.* Unthankful, ungrateful.

Երախտահատոյց, *adj. ind.* That recompenses, grateful.

Երախտամոռաց, *adj. ind.* See **Երախտակորոյս**:

Երախտանիք (նաց, նաք) *s. pl.* Act of reminding some one of benefits received.

Երախտապարտ, *adj. ind.* See **Երախտաուս**:

Երախտաուս (ի, ու) *adj.* See **Երախտագործ**:

Երախտաւոր (ի, ու) *adj.* and *s.* Benefactor, beneficent, obliging.

Երախտաւորիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To be favoured, to receive benefits.

Երախտաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Երախտիք**:

Երախտել (եմ, եցի) *v. n.* To remind some one of benefits received.

Երախտիք (տեաց, տեաք) *s. pl.* Favour, kindness, benefit, advantage, good, friendship, office, service, pleasure. **Երախտիս առնել**, to oblige, to please, to do an act of kindness, to deserve well, to favour.

Երակ (ի, ու) *s.* Vein; string, filament, fibre; metallick vein. **Երակ առնուլ** or **հատանել**, to open a vein, to bleed, to phlebotomize.

Երակահատ (ի, իւ) *s.* Bleeder.

Երակահատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bloodletting, phlebotomy.

Երակաձև, *adj. ind.* In form of a vein.

Երամ See **Խրամ**:

Երամ (ոյ, ով) *s.* Troop, flock; assembly, company.

Երամախմբել (իմ, եցայ) *v. n-p.* To go in a flock, in company.

Երամախումբ, *adj. ind.* and *adv.* In a flock.

Երամակ (ի, ու) *s.* Herd, flock, cattle; stud of horses.

Երամական (ի, ու) *adj.* That goes in company.

Երամակից (կցի, կցաւ) *adj.* That is of the same flock, of the same company.

Երամանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To assemble in troops, to flock, to go in company.

Երամապան (ի, ու) See **Երամապետ**:

Երամապետ (ի, ու) *s.* Chief, keeper of a flock, of a herd.

Երամապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a person at the head of a troop.

Երամել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble in company.

Երամ երամ, *adv.* In several troops.

Երամուվեր, *adv.* In company.

Երանագոյն (գունի, գունից) *adj. comp.* Happier, very happy.

Երանալից, *adj. ind.* Happy, full of felicity.

Երանակ, *adj. ind.* See **Երանելի**:

Երանական (ի, աւ) *adj.* See **Երանելի**:

Երանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be happy, to be fortunate.

Երանաշնորհ, *adj. ind.* Happy, blessed.

Երանաւետ, *adj. ind.* That gives, that announces felicity.

Երանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To beatify.

Երանացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Beatifick.

Երանացուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Beatification.

Երանաւէտ, *adj. ind.* See **Երանալից**:

Երանաւէտեալ, *adj. ind.* Happy; that is declared happy.

Երանաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Երանելի**:

Երանգ (ոյ, ով) *s.* Dye, colour.

Երանգախայտ, *adj. ind.* Furnished with many colours.

Երանգ երանգ, *adv.* In many colours.

Երանեակ, *adj. ind.* See **Երանելի**:

Երանել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To declare happy.

Երանելի (լւոյ, լւոյ) *adj.* Happy, blessed. **Երանելի առնել**, to make happy.

Երանի, *adj. ind.* Happy. **Երանի Թէ**, if it please God, would to Heaven. **Երանի նմա որ**, happy he who.

Երանիկ, *adj. ind.* See **Երանելի**:

Երանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Felicity, happiness, beatitude.

Երանուհի (հւոյ, հեաւ) *adj. f.* Happy, blessed.

Երանք (նաց, նաք) *s. pl.* Loins, reins; lap. **Կապակողմն երանաց**, mons Veneris. **Բունք երանաց**, groin.

Երաշխաւոր (ի, աւ) *s.* Pledge, guarantee, surety, answerable, responsible; assurer, certifier. **Երաշխաւոր լինել**, to be, to become surety or guarantee: See **Երաշխաւորել**:

Երաշխաւորել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To guaranty, to bail, to promise, to become answerable, to assure.

Երաշխաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Guarantee, gage, bail, assurance, protestation, promise, surety.

Երաշխեպ (խեպի, խեպիւ) *s.* Torment, great pain, trouble.

Երաշխ : **Ձերաշխի առնուլ**, to take in pledge: See **Երաշխաւորել**:

Երաշտ (ի, իւ) *s.* See **Երաշտութիւն**:

Երաշտահաւ (ուս, ուս) *s.* Kind of bird.

Երաշտանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To dry, to become dry (speaking of the earth or the air).

Երաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dryness, aridity.

Երասան (ի, աւ) *s.* See **Երասանակ**:

Երասանակ (ի, աւ) *s.* Bridle, curb, rein, snaffle; halter; scatch, bit. **Երասանակ արկանել**, to bridle, to put on a halter.

Երասանակալ (ի, աւ) *s.* That holds the bridle or the rein.

Երաստ (ի, իւ) *s.* Assembly, company.

Երաստան (ի, աւ) *s.* Buttock, breech; arse, rump, fundament. **Հարկանել զերաստանն**, to flog. **Հարուած or գան երաստանի**, flogging.

Երաստոյ See **Երաստոյ**:

Երբ, *adv.* When, in what time. **Ե՞րբ ունիք դառնալ այսրէն**, when shall you return? **Մինչև ե՞րբ or մին չև ցերբ**, how long?

Երբեմն, *adv.* Sometimes, now and then, from time to time; already, formerly, in time past.

Երբեք, *adv.* Sometimes, from time to time; never, at no time. **Ոչ երբեք or մի երբեք**, never, no, not. **Ոչ երբեք եկեսցէ or երբեք ոչ եկեսցէ**, he will never come. **Մի երբեք or երբեք մի զլանար**, do not refuse him.

Երբուծ (բծոյ, բծով) *s.* Breast of an animal.

Երգ (ոյ, ով) *s.* Chant, song, canticle; air; hymn; recitative; ballad; language, voice. **Երգ համառօտ**, canzonet. **Երգս առնուլ**, to sing. **Ձերգ արկանել**, so sing or compose a song. **Ձերգ անկանիլ**, to be the subject of a song.

Երգաբան (ի, ից) *adj.* and *s.* Ballad-maker, singer; singing.

Երգաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To sing, to celebrate, to praise.

Երգաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song, canticle, hymn; praise.

Երգագիր (գրի, գրաց) *s.* Book of songs; song-writer.

Երգագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song-writing; song, praise.

Երգագրել (եմ, եցի) *v.a.* To make or compose songs; to sing one's composition.

Երգակից (կցի, կցաւ) *s.* That sings together or with another.

Երգակցել (իմ, կցեցայ) *v. n-p.* To sing together.

Երգակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song in company.

Երգահան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Tragick (poet).

Երգաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song, air.

Երգարան (ի, աւ) *s.* Place or book of songs; musical instrument.

Երգել (եմ, եցի) *v. a.* To sing. Երգել թռչնոց, to warble, to chirp.

Երգեհոն (ի, աւ or իւ) *s.* Organ, organs.

Երգեհոնահար (ի, աւ) *s.* Organist.

Երգեցիկ, *adj.* and *s. ind.* See Երգեցող:

Երգեցող (ի, աւ) *adj.* and *s.* Singer, musician.

Երգիծաբան (ի, իւ) *adj.* Satirical, pungent.

Երգիծաբանական (ի, աւ) *adj.* Satirical.

Երգիծաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To satirize, to lampoon.

Երգիծաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Satire, acrimony. Գործել երգիծաբանութիւնս, to lampoon.

Երգիծանել (եմ, երգիծի) *v. a.* To reprimand; to bite, to tear, to jeer, to cavil, to nettle, to irritate.

Երգիծանիչ (նչի, նչաւ) *adj.* That blames, that finds fault.

Երգիծանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reprimand; sarcasm; squabble.

Երգիծանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Երգիծանութիւն:

Երգիծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* See Երգիծանել:

Երգիծուածի (ծման, ծմամբ) *s.* Laceration: See Երգիծանութիւն:

Երգիծուցանել See Երգիծանել:

Երգիհան See Երգեհոն:

Երգողաբերբաս, *adj. ind.* Singing, singer of praise.

Երգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of singing; song, canticle.

Երդ (ղ, ոլ) *s.* Dormer window, skylight; roof, house.

Երդակից (կցի, կցաւ) *s.* Neighbour, that dwells near.

Երդմնազանց (ի, իւ) *adj.* Perjured, that has forsworn himself. Երդմնազանց գտանիլ, to perjure one's self, to break an oath, to take a false oath.

Երդմնազանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perjury.

Երդմնախոտ, *adj. ind.* See Երդմնազանց:

Երդմնակից (կցի, կցաւ) *s.* Conspirator, plotter.

Երդմնակուռ, *adj. ind.* Swearer, that swears; sworn.

Երդմնակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjuration, conspiracy.

Երդմնահար (ի, աւ) *adj.* See Երդմնազանց:

Երդմնահարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To perjure one's self.

Երդմնահարութիւն See Երդմնազանցութիւն:

Երդմնասէր (սիրի, սիրաւ) *s.* and *adj.* Swearer.

Երդմնասխալ, *adj. ind.* That takes a false oath: See Երդմնազանց:

Երդմնասուտ, *adj. ind.* See Երդմնազանց:

Երդմնաւոր (ի, աւ) *adj.* Swearer, that swears.

Երդմնիւքք (ւոց, ւոք) *s. pl.* The things of which one takes an oath.

Երդմնեցուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To make swear. Երդմնեցուցանել զչարս, to conjure, to adjure, to exorcise.

Երդմնեցուցիչ (ցչի, ցչաւ) *s.* Exorcist.

Երդմնեցուցչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exorcism, adjuration, conjuration.

Երդմնի, *s. ind.* Oath. Երդմնի առնել or լինել, to swear, to affirm or ratify by oath.

Երդմնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perjury, oath taken in vain.

Երդնուլ (ում, գուայ) *v. n.* To swear, to affirm or ratify by oath; to curse, to detest. Սուտ երդնուլ, to perjure one's self, to take a false oath.

Երդումդրդ (ոյ, ով) *s.* Family, house.

Երդում (դման, դմամբ) *s.* Oath. Սուտ երդում, perjury, false oath. Երդում առնել, to take an oath.

Երեակ (ակի, ակաւ) *s.* See Երեկ:

Երեամ, *s. ind.* Three years; of three years. Երեամ or զերեամ, in or during three years, every three years.

Երեխայ See Երախայ:

Երեխայանալ See Երախայանալ:

Երեխայրկ See Երախայրկ:

Երեխան See Երախան:

Երեկ, *s. ind.* and *adv.* Yesterday; evening. Երեկ յերեկոյին or ընդ երեկս, yesterday-evening, yesternight. Ընդ երեկս or առ երեկս, towards evening, at the close of day. Յերեկս կոյս, towards evening; to the west.

Երեկանալ (առ, կացայ) *v. n-p.* To amuse one's self until the evening, to pass the whole day. Երեկանալ յանկողնի, to sleep very late.

Երեկել (եմ, եցի) *v. n.* To stay till the evening; to remain, to pass the day.

Երեկոյ (ի, ւս) *s.* Evening. Բարի երեկոյ, good night.

Երեկոյանալ (առ, յացայ) *v. n-p.* To be leaving the day, to approach the evening.

Երեկոյական, *adj. ind.* Of the evening. Երեկոյական ժամ աղօթիդ, vespers.

Երեկոյին, *adj. ind.* Of the evening.

Երեկորեայ, *s. ind.* Evening. Յերեկորեայ, the evening, towards evening.

Երեկորեան, *adj. ind.* See Երեկորին:

Երեկորի (բ.ոյ, բեաւ) *s.* See Երեկոյ:

Երեկորին, *adj. ind.* Of the evening.

Երեկորնեայ (նեի, նեաւ) *adj.* Of the evening; westerly.

Երեկօթոյզ See Երեկօզք:

Երեկօթք (թից, թիւք) *s. pl.* Night's lodging. Երեկօթս առնել, to take a night's lodging; to remain, to pass the night in some place.

Երեկօրի (բ.ոյ, բեաւ) *s.* Evening.

Երեմեայ, *adj. ind.* See Երեմեան:

Երեմեան (ենի, ենաւ) *adj.* Triennial.

Երեմնի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See Երեմեան:

Երես See Երեսք:

Երեսան See Երասան:

Երեսանակ See Երասանակ:

Երեսանակալ See Երասանակալ:

Երեսանականալ See Երասանականալ:

Երեսանականակալ See Երասանականակալ:

Երեսաւոր (ի, աւ) *adj.* Bold, courageous.

Երեսել (եմ, եցի) *v. n.* To offer one's self; to appear; to see one another.

Երեսնամեայ (մեի, մեաւ) *adj.* Of thirty years.

Երեսնամեան (մենի, մենաւ) *adj.* See Երեսնամեայ:

Երեսնամի, *adj. ind.* See Երեսնամեայ:

Երեսնապատիկ (ակի, ակաւ) *adj.* and *adv.* That contains thirty units, thirtyfold.

Երեսնաւոր (ի, աւ) *adj.* That contains thirty units.

Երեսնեակ (եկի, եկաւ) *adj.* and *s.* Thirty.

Երեսներորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Thirtieth; in the thirtieth place.

Երեսուն (սնի, սնից) *adj.* Thirty.

Երեսփոխան (ի, ից) *s.* Vicegerent.

Երեսք (պաց, պաք) *s. pl.* Face, look, countenance, mien, air; exterior, surface; forehead. Երեսք վիպք, facet. Ի վերին երեսս, externally. Ջերեսաք ջուրց, level with the water.

Երեր (ի, ից) *s.* Tremour, motion, agitation. Երեր և տատան լինել, to tremble, to move.

Երերածաւալ, *adj. ind.* Much agitated, stormy.

Երերուքք (նաց, նաք) *s. pl.* See Երեր:

Երերել (եմ, եցի) *v. a.* To move, to agitate, to swing.

Երերիլ (եմ, երեցայ) *v. n-p.* To tremble, to move, to shake, to be agitated; to quake like a simpleton.

Երերուն, *adj. ind.* Trembling, that trembles.

Երեսակ (ի, աւ) *s.* Saturn (planet): See Երեսփ or Տեսիլ:

Երեւակայական (ի, աւ) *adj.* Imaginary, fantastical; imaginative.

Երեւակայել (եմ, եցի) *v. a.* To imagine, to fancy, to dream.

Երեւակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imagination, fancy, whim, idea.

Երեւան, *s. ind.* Յերեւան ածել, to show, to make evident, to develop. Յերեւան գալ, to be evident; to show one's self, to appear.

Երեւելապէս, *adv.* See Երեւելապէս:

Երեւելագոյն (գունի, գունաւ) *adj.*

comp. More illustrious, famous.

Երեւելապէս, *adv.* Evidently, visibly.

Երեւելի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Visible, palpable, evident, perceptible, apparent; celebrated, eminent, signal, illustrious, heroick, high, serious, great, glorious, famous, brilliant, important, commanding, memorable, noble, notable, remarkable, principal, solemn, splendid. **Երեւելի առնել**, to illustrate, to render illustrious or famous.

Երեւելութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Visibility; appearance.

Երեւեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To make appear, to represent, to show, to make, to figure; to feign.

Երեւի, *v. imp.* It appears to me, I am of opinion, I think.

Երեւիլ (*իմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To appear, to show one's self, to offer one's self, to dawn.

Երեւիլ, *s. ind.* Weevil: See Ա՛ն՛ն՛այ:

Երեւոյթ (*ութի*, *ութիւ*) *s.* Appearance, exterior; vision; air, aspect, face, mien, sight; colour, semblance, indication, display; feint, false appearance, illusion; shadow, figure, image; exhibition, show; phasis; phenomenon. **Ի՛ երեւոյթս**, externally, in appearance, outwardly.

Երեւութանալ (*ամ*, *թացայ*) *v. n-p.* To appear, to present itself, to be represented.

Երեւութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* See **Երեւումն**:

Երեւումն (*ման*, *մամբ*) *s.* Apparition, manifestation; appearance; representation.

Երեք (*րից*, *րիւք*) *adj. pl.* Three.

Երեքալեան, *adj. ind.* Much agitated, stormy.

Երեքամսեայ, *adj. ind.* Of three months.

Երեքամսեան, *adj. ind.* See **Երեքամսեայ**:

Երեքանկիւնի, *adj. ind.* Triangular.

Երեքանձնեայ, *adj. ind.* Of three persons.

Երեքարձէն (*ձենի*, *ձենիս*) *s.* Trident, fork with three prongs.

Երեքարձի See **Երեքարձէն**:

Երեքարժանի, *adj. ind.* Very desirable.

Երեքգրեան, *adj. ind.* Composed of three letters; of three letters.

Երեքդանդեան, *adj. ind.* That is worth three pence; vile, despicable.

Երեքեան (*երից*, *երիցս*, *երիքս*, *երիքսիւք*) *adj. pl.* All three.

Երեքերանեան, *adj. ind.* Very happy, blessed.

Երեքթեւեան, *adj. ind.* That has three wings.

Երեքթզեան, *adj. ind.* Of three spans.

Երեքշաւաւեան, *adj. ind.* Very unfortunate.

Երեքժանի (*նւոյ*, *նեաւ*) *s.* Fork with three prongs.

Երեքին (*երից*, *երիցս*, *երիքսիւք*) *adj. pl.* See **Երեքեան**:

Երեքկանդեան, *adj. ind.* Of three cubits or fathoms.

Երեքկարգեան, *adj. ind.* Of three orders or degrees.

Երեքկին, *adj. ind.* and *adv.* Triple; trebly, threefold.

Երեքկնայարկ, *adj. ind.* Of three stories.

Երեքկնաթօք, *adj. ind.* That is tilled three times; very cultivated, polished.

Երեքկնաթօք առնել, to till three times.

Երեքկնել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To triple; to make triple.

Երեքկուղի, *adj. ind.* Triple, tripled.

Երեքկուսի, *adj. ind.* That has three sides or angles, triangular.

Երեքհարիւր (*ոյ*, *ուց*) *adj.* and *s.* Three hundred.

Երեքհարիւրերեքեան or **Երեքհարիւրերեքին** (*երից*, *երիցս*, *երիքսիւք*) *adj.* and *s. pl.* Every three hundred.

Երեքհեգեան, *adj. ind.* Trisyllabical.

Երեքհրեան, *adj. ind.* That has three fires or lights.

Երեքճղի, *adj. ind.* That has three branches or forks.

Երեքմանեայ, *adj. ind.* See **Երեքմսեան**:

Երեքմսեան, *adj. ind.* That is composed of three parts, tripartite; of three sorts, triple.

Երեքմսի, *adj. ind.* Having three fingers or branches.

Երեքշաբաթի (*թու*, *թուս*) *s.* Tuesday, third day of the week.

Երեքպատիկ (*ակի*, *ակաւ*) *adj.* and *adv.* Triple; trebly.

Երեքսայրի, *adj. ind.* Having three edges.

Երեքսրահեան, *adj. ind.* Having three porches or vestibules.

Երեքսրեան (*ենի*, *ենիս*) *adj.* and

s. Composed of three holies; praised with the trisagion. **Երեքսրբեան երգ**, trisagion: See **Սրբասացութիւն**:

Երեքվտակեան, *adj. ind.* Of three brooks.

Երեքտակեան, *adj. ind.* Triple, of three strings (of pearls).

Երեքտասան (**նի**, **նիս**) *adj.* Thirteen.

Երեքտասանամեայ, *adj. ind.* See **Երեքտասանամեան**:

Երեքտասանամեան (**ենի**, **ենիս**) *adj.* Of thirteen years.

Երեքտասանիմեայ See **Երեքտասանամեայ**:

Երեքտասաներորդ (**ի**, **ս**) *adj.* and *adv.* Thirteenth; in the thirteenth place.

Երեքփառաւորեան, *adj. ind.* Much glorified, very holy; glorified with the trisagion.

Երեքփափաքեան, *adj. ind.* Much to be wished, very desirable.

Երեքքաղաքեան, *adj. ind.* That belongs to Tripoli (or to the three towns).

Երեքքարեան, *adj. ind.* That is built or furnished with three stones.

Երեքօրեայ, *adj. ind.* Of three days.

Երեքօրիլ (**եմ**, **ըեցայ**) *v. n-p.* To stay, to remain or sojourn in a place three days.

Երէ See **Երէկ**:

Երէզ, *adj. ind.* Desert, uncultivated.

Երէկ (**երեկոյ**) *s.* Yesterday: See **Երեկ**:

Երէց (**երիցու**, **երիցսի**) *adj.* and *s.* Elder, senior; priest.

Երթ, *s. ind.* Walk, way, gait, departure, journey.

Երթալ (**ամ**, **ացայ**) *v. n.* and *imp.* To go, to march, to repair, to follow a road.

Երթանալ See **Երթալ**:

Երթեւեկ (**եկի**, **եկաւ**) *s.* That goes and comes; going to and fro. **Երթեւեկս առնել**, to go to and fro; to cross.

Երթեւեկիլ (**եմ**, **եցի**) *v. n.* To go and come.

Երթեւեկութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Going to and fro.

Երթուձի (**թժան**, **թժամբ**) *s.* Walk, step.

Երի (**երուց**, **երեաւ**) *s.* Spine or part of the back of animals. **Կո երի**, on the edge, towards, on the side of, near.

Երիզ (**ի**, **ս**) *s.* Band, bandage, ligature, fillet, string.

Երիզապատ, *adj. ind.* Bound.

Երիզապինդ, *adj. ind.* Bound.

Երիզապնդել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To bind, to tie with a band.

Երիզուռ, *adj. ind.* See **Երիզ**:

Երիթ (**ի**, **ս**) *s.* Wedge, peg, stake.

Երիթամածեալ (**ելոյ**, **ելով**) *adj.* Driven in like a wedge.

Երիթանալ (**ամ**, **ացայ**) *v. n-p.* To sink down, to waste, to be consumed, to grow lean.

Երիկամն See **Երիկամունք**:

Երիկամնաձեւութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Nephritick.

Երիկամնաձեւ (**ձեաի**, **ձեայս**) *adj.* Nephritick.

Երիկամունք (**մանց**, **մամբք**) *s. pl.* Reins, kidney. **Խորտակել զերիկամունս**, to break or sprain one's back.

Երիկայք (**կայց**, **կայիւք**) *adj.* and *s. pl.* The Ancients, those who lived in former ages.

Երիկուն, *adv.* Towards evening.

Երինջ (**երնջոյ**, **երնջով**) *s. f.* Heifer, young cow.

Երիվար (**ի**, **ս**) *s.* Horse, palfrey. **Երիվար քաջքնթաց**, pad, ambling nag.

Երիվարիկ (**կի**, **կաս**) *s.* Poney, small horse.

Երիտասարդ (**ի**, **ս**) *s.* Young man; youth, cadet.

Երիտասարդանալ (**ամ**, **գացայ**) *v. n-p.* To be or become a young man.

Երիտասարդանոց (**ի**, **ս**) *s.* Gymnasium, circus.

Երիտասարդութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Adolescence, youth.

Երիտասարդուհի (**հւոյ**, **հեաս**) *s. f.* Young woman.

Երիր, *adj. ind.* and *adv.* Third; thirdly.

Երիցագոյն (**գունի**, **գունիս**) *adj. comp.* More ancient, ancient, elder, eldest, senior.

Երիցական (**ի**, **ս**) *adj.* **Երիցական ազանդաւոր**, Presbyterian.

Երիցակից (**կցի**, **կցաս**) *adj.* and *s.* Companion of a senior or of a priest.

Երիցանի (**նւոյ**, **նւով**) *s. pl.* The priests.

Երիցապետ (**ի**, **ս**) *s.* Archpriest; bishop.

Երիցացուցանել (**եմ**, **ցուցի**) *v. t.*

To make senior, to raise, to advance; to ordain, to make priest.

Երիցուկ (*ցկի, ցկու*) *s.* Camomile.

Երիցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Antiquity, seniority, full age; priesthood.

Երիցս, *adv.* Three times, trebly; very, much. **Երիցս ատելի**, very hateful, very odious. **Երիցս երանելի**, very happy, blessed.

Երիւր See **Հարիւր**:

Երիւրեալ See **Ցերիւրեալ**:

Երկ (*ոյ, ով*) *s.* See **Երկիր**:

Երկաբնակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That believes in the divinity, and humanity of Jesus Christ.

Երկադիտակ, *adj. ind.* That looks through two apertures (like the eyes).

Երկակերպ, *adj. ind.* Of two kinds, double.

Երկաթ (*ոյ, ով*) *s.* Iron; iron weapon, sword, razor. **Երկաթք**, irons, chains, fetters. **Երկաթ հնոտի**, old iron. **Կոտորք երկաթոյ**, grape shot. **Սայր երկաթոյ**, tag. **Վաճառական երկաթոյ**, ironmonger. **Գործատուն երկաթոյ**, ironmonger's shop.

Երկաթագամ, *adj. ind.* Furnished with iron; fastened with iron, nailed.

Երկաթագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* and *s.* That is written with a style or large needle, capital; capital letter.

Երկաթագործ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Forger, ironmonger.

Երկաթախառն, *adj. ind.* Ferruginous.

Երկաթակապ, *adj. ind.* Chained, bound with iron.

Երկաթակուռ, *adj. ind.* Made or furnished with iron.

Երկաթակործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Work or mine of iron.

Երկաթահանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Iron mine.

Երկաթահատք (*ատց, ատք*) *s. pl.* See **Երկաթահանք** or **Երկաթակործութիւն**:

Երկաթանիւղ, *adj. ind.* Furnished with an iron bar.

Երկաթապատ, *adj. ind.* Bound, furnished with iron.

Երկաթապինդ, *adj. ind.* Closed with iron; chained.

Երկաթեղէն (*ղինի, ղենաւ*) *adj.* Of iron. **Երկաթեղէնք**, hardware.

Երկաթի (*թւոյ, թեաւ*) *adj.* Of iron. **Երկաթի գործիք**, tool, instrument of iron.

Երկախոհեմ, *adj. ind.* That consists of two sets; two, double.

Երկակիդան, *adj. ind.* See **Երկակենցաղ**:

Երկակենցաղ (*ի, իւ*) *adj.* Amphibious, that lives on land and in water.

Երկակ See **Երկեակ**:

Երկակի, *adj. ind.* and *adv.* Two, double, binary: twice, doubly.

Երկակին (*կնոջ, կանամբ*) *adj.* Bigamist (man).

Երկակշիռ, *adj. ind.* That measures two opposite things.

Երկամ, *s. ind.* Two years, duration of two years.

Երկամանակ (*ի, աւ*) *adj.* That has two times or measures.

Երկամեայ, *adj. ind.* Biennial.

Երկամասն, *adj. ind.* Bipartite.

Երկայն (*ի, իւ*) *adj.* Long, extended; prolix. **Փոքր մի երկայն**, rather long.

Երկայնաբան (*ի, իւ*) *adj.* Prolix, too diffusive, too long.

Երկայնաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be prolix in discourse, to make long tiresome speeches.

Երկայնաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prolixity, tiresome length in a discourse.

Երկայնագոյն, *adv.* Too long.

Երկայնագնդ, *adj. ind.* Too long or extended, gigantick.

Երկայնակեաց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* That lives long.

Երկայնահասակ (*ի, աւ*) *adj.* Of too long or extraordinary a size.

Երկայնահեր, *adj. ind.* Having long hair.

Երկայնաձգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To prolong, to extend.

Երկայնաձեռն (*ռին, ռամբ*) *adj.* That has long hands.

Երկայնաձիգ, *adj. ind.* Long, extended; parallelogram, oblong.

Երկայնաձիգ, *adj. ind.* See **Երկայնաձիգ**:

Երկայնաճիւղ, *adj. ind.* Furnished with long branches.

Երկայնամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Patient, that suffers patiently, that perseveres.

Երկայնամտել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be patient, to suffer patiently, to persevere.

Երկայնամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Longsuffering, patience.

Երկայնամօրուս, *adj. ind.* Long-bearded.

Երկայնանա։ See **Երկայնել**։

Երկայնանիւտ, *adj. ind.* Extended, great.

Երկայնաչափ, *adj. ind.* Long.

Երկայնաչափութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Length; longimetry.

Երկայնաբանաւոր, *adj. ind.* Prolix, too diffuse.

Երկայնաբազմած, *adj. ind.* Much extended.

Երկայնացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To extend.

Երկայնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To lengthen, to extend, to stretch, to draw, to draw out; to prolong. **Երկայնել զոտս** or **զքայնս**, to stride, to straddle.

Երկայնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To extend or stretch one's self, to be prolonged.

Երկայնմտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Longsuffering, patience.

Երկայնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Length; court; longitude; depth.

Երկայնօր (*նաւուց, նաւուբք*) *s.* Long day, long time.

Երկայնօրեայ, *adj. ind.* That lives, that lasts long.

Երկայր (*առն, արամբ*) *s.* Bigamist (woman); two men.

Երկան (*ի, աւ*) *s.* Mill; millstone. **Երկան իշոյ**, millstone turned by an ass.

Երկանաձուկն (*ձկան, ձկամբ*) *s.* Miller.

Երկանաքար (*ի, իւ*) *s.* Millstone; millstone quarry.

Երկանուն (*ան, ամբ*) *adj.* Binominous, having two names.

Երկասեր, *adj. ind.* Hermaphroditical.

Երկասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves work, laborius, diligent.

Երկասիրել (*եմ, եցի*) *v.n.* To work diligently.

Երկասիրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Diligence, labour, toil, cultivation, work.

Երկավանկ or **Երկավանգ** (*ի, իւ*) *adj.* Dissyllabick.

Երկավանկ See **Կրկնավանկ**։

Երկաւեակ, *adj. ind.* Of two kinds.

Երկաւեակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To divide into two kinds, to divide.

Երկաւեակութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Division into two parts. **Երկաւեակութիւն լուծմանց**, dichotomy.

Երկաք (*ի, իւ*) *adj.* Long, extended, ample; prolix; slow, tardy.

Երկաքակեաց See **Երկայնակեաց**։

Երկաքաշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To lengthen, to prolong, to drag, to delay; to draw back; to continue.

Երկաքաշութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Elongation, prolonging; duration, length, prolongation; act of going back.

Երկաքաղիք, *adj. ind.* Long, extended, that lasts a long time, durable.

Երկաքարտաւտ, *adj. ind.* Long, prolix, diffuse.

Երկաքան, *adj. ind.* Long, that lasts long, durable.

Երկաքանեւութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Duration, length.

Երկաքաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Long, extended; removed, distant.

Երկարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To lengthen, to prolong, to stretch, to extend; to suspend; to delay, to temporize.

Երկարութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Length, elongation, extent, reach; prolixity.

Երկաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Binary; gemini (sign of the Zodiack).

Երկաւորեակ See **Երկուորեակ** and **Երկաւոր**։

Երկաքանչիւր (*ոյ, ումն*) *adj.* Both.

Երկբայ, *adj. ind.* Doubtful, uncertain, undetermined, perplexed.

Երկբայաբար, *adv.* Uncertainly, doubtfully.

Երկբայական (*ի, աւ*) *adj.* Suspicious, doubtful, problematick, uncertain, contestable, disputable.

Երկբայանալ (*ամ, յացայ*) *v. n-p.* See **Երկբայիլ**։

Երկբայանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* See **Երկբայիլ**։

Երկբայանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Երկբայութիւն**։

Երկբայք, *s. ind. pl.* See **Երկբայութիւն**։ **Յերկբայս լինել** or **անկանիլ**։ to doubt, to suspect. **Յերկբայս**, doubtfully, irresolutely, in suspense, in an uncertain manner.

Երկբայիլ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.* To doubt, to suspect, to hesitate, to mistrust.

Երկբայութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Doubt, dubitation, hesitation, perplexity, irresolution; suspicion; incertitude, ambiguity.

Երկբան (*ի, իւ*) *adj.* Amphibological, ambiguous.

Երկբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Amphibology, ambiguous discourse, ambiguity.

Երկբարբառ (ի, ս) *adj.* and *s.* Diphthong.

Երկբացիկ, *adj. ind.* That opens on two sides or doubly, double.

Երկբերան, *adj. ind.* That has two apertures; two edged.

Երկբերանեան, *adj. ind.* See Երկբերան:

Երկբուսիկ, *adj. ind.* That is born or produced doubly, double.

Երկդնդիլ (եմ, դեցայ) *v. n-p.* To assemble in two troops or regiments.

Երկդիմի, *adj. ind.* Of two faces; of two sorts, diverse; deceitful, counterfeit; doubtful, equivocal, ambiguous, amphibological. Երկդիմի բառ 'ի կերս արկանել, to equivocate.

Երկդիմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equivocation; dissimulation, duplicity, falsehood.

Երկդրամեան (մնի, մնիս) *s.* Didrachm, two drachms or pence.

Երկեակ, *adj. ind.* Binary, two.

Երկեամ, *s.* and *adj. ind.* Two years; biennial.

Երկեղ (ի, իս) *s.* Fear: See Երկիւղ:

Երկեղագին See Երկիւղագին:

Երկեղած See Երկիւղած:

Երկեղածութիւն See Երկիւղածութիւն:

Երկեղական (ի, ս) *adj.* Redoubtable, much to be feared.

Երկեղապէս, *adv.* With fear, fearfully.

Երկեղակ, *s. ind.* Երկեղակս ածկանել, to terrify, to frighten.

Երկեղաւոր, *adj. ind.* Frightful.

Երկերիւր (ոյ, ով) *adj.* Two hundred.

Երկեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To intimidate, to frighten, to terrify, to cast down; to startle.

Երկմտան (ի, իս) *adj.* Doubtful, undecided.

Երկմտանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Doubt, suspicion, fear.

Երկնիւղ See Երկիւղ:

Երկթերթեան, *adj. ind.* See Երկթերթի:

Երկթերթի, *adj. ind.* Of two leaves or sheets.

Երկթեւեան, *adj. ind.* Having two wings.

Երկժանի (նոյ, նեաւ) *s.* Two pronged fork; table fork.

Երկին (կնի, կնիս) *s.* See Երկինք:

Երկինք (կնից, կնիցք) *s. pl.* Heaven; paradise, dwelling of the blessed; air, ether.

Երկիր (կրի, կրաւ) *s.* Earth, globe; ground, land, territory, soil, district, department, jurisdiction; land, country, province, region, climate; the world; the inhabitants of earth. Յերկիր անկանել or խոնարհիլ, to prostrate one's self.

Երկիր, *adv.* Secondly, in the second place.

Երկրպագանել (եմ, պագի) *v. n.* To adore; to prostrate one's self. Երկրպագանել կամց, to idolize, to adore idols.

Երկից, *adv.* Twice.

Երկից անգամ, *adv.* Twice, two times.

Երկիւղ (ի, իս) *s.* Fear, timidity; terror, apprehension, fright, dread; doubt, distrust. Ա. երկիւղի, for fear that. Յերկիւղի հարկանիլ, to fear, to apprehend.

Երկիւղահարկ, *adj. ind.* Astonished, frightened.

Երկիւղագին, *adj. ind.* Frightful, dreadful, terrible; timid.

Երկիւղածիկ, *adj. ind.* Timorous, timid, astonished, fearful.

Երկիւղախառն, *adj. ind.* Mixed with fear, with fear.

Երկիւղած (ի, ս) *adj.* Timorous, conscientious, scrupulous, pious, religious.

Երկիւղամիտ (ի, իս) *adj.* That respects, that honours pious persons; pious, timorous.

Երկիւղածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fear of God, piety, religion, conscience. Երկիւղածութեամբ, religiously, conscientiously.

Երկիւղիկ See Երկեղակ:

Երկիւղորէն, *adv.* See Երկեղապէս:

Երկնեղս (ի, ս) *adj.* Deceitful, ambiguous, equivocal.

Երկուամեայ (նեի, նեիս) *adj.* Of two moons. Երկուամեայ աւուրք, duration of two moons, two months.

Երկոտն (ի, ս) *adj.* See Երկնեղս:

Երկծով, *adj. ind.* Enclosed or placed between two seas.

Երկկանամրի (բոյ, բեաւ) *adj.* That is twice married, bigamist.

Երկականգուն, *adj. ind.* Of two cubits or fathoms.

Երկկերպական, *adj. ind.* Of two kinds or shapes.

Երկկին (*գնոջ, կանամբ*) *adj.* Bigamist.

Երկկնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bigamy.

Երկհազարեակ, *adj. ind.* Two thousandth, that contains twice a thousand.

Երկհայն (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* See **Երկքաթրատ**.

Երկհի (*ոյ, ով*) *adj.* Two horsed.

Երկհիկ, *adj. ind.* See **Երկհղի**.

Երկհիւղ (*հղի, հղիս*) *adj.* See **Երկհղի**.

Երկհղի, *adj. ind.* Forked; cleft; separated in two, of two branches.

Երկմատնի, *adj. ind.* Having two points or fingers, forked.

Երկմիտ (*միտի, միտս*) *adj.* Irresolute, perplexed, wavering, distrustful, suspicious, doubtful.

Երկմտել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Երկմտիլ**.

Երկմտեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make doubt or waver.

Երկմտիլ (*եմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be irresolute, to suspect, to distrust, to waver, to demur.

Երկմտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irresolution, vacillation, doubt, distrust.

Երկն (*ան, ամբ*) *s.* Work, labour in childbirth; labour, trouble, fatigue.

Երկնաբերձ, *adj. ind.* Very high, much elevated.

Երկնաբնակ (*ի, աւ*) *adj.* That dwells in heaven, inhabitant of heaven.

Երկնագնաց, *adj. ind.* That hastens, that presses on towards heaven.

Երկնագոյն, *adj. ind.* Blue, skyblue, dark blue. Կամ ա՛լ երկնագոյն, rather blue.

Երկնագոչ, *adj. ind.* That cries to heaven.

Երկնագումար, *adj. ind.* Composed of a celestial troop; divine assembly.

Երկնագունդ (*գնդոյ, գնդով*) *s.* Celestial globe, sphere.

Երկնագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Description of heaven.

Երկնաթռիչ, *adj. ind.* That flies, that rushes to heaven.

Երկնաժառանգ, *adj. ind.* That possesses heaven, heir of heaven.

Երկնալիր, *adj. ind.* Full of heavenly things.

Երկնալոյս, *adj. ind.* Full of heavenly light, celestial, divine.

Երկնախոտիք, *adj. ind.* See **Երկնագումար**.

Երկնածագիկ, *adj. ind.* That blooms divinely, or by the power of God, celestial, divine.

Երկնակառոյց, *adj. ind.* That is founded in heaven, celestial.

Երկնակեաց, *adj. ind.* See **Երկնակենցաղ**.

Երկնակենցաղ, *adj. ind.* Whose conduct is heavenly, that lives like an angel.

Երկնակերպ, *adj. ind.* That resembles heaven, celestial.

Երկնակերտ (*ի, իս*) *adj.* See **Երկնակենցաղ**.

Երկնահայեաց, *adj. ind.* That looks to heaven.

Երկնահանդէս, *adj. ind.* See **Երկնահանդոյն**.

Երկնահանդոյն, *adj. ind.* That resembles heaven, celestial, divine.

Երկնահանդէս, *adj. ind.* See **Երկնակենցաղ**.

Երկնահանճար, *adj. ind.* Full of heavenly or divine wisdom.

Երկնահաս, *adj. ind.* That reaches heaven, very high, very elevated.

Երկնահար, *adj. ind.* That is struck by heaven.

Երկնահոսան, *adj. ind.* That has flowed or fallen from heaven, celestial.

Երկնահան, *adj. ind.* See **Երկնահանգոյն**.

Երկնահաճիկ, *adj. ind.* That is given by heaven, celestial, divine.

Երկնահաւեմ, *adj. ind.* That walks in heaven; celestial.

Երկնամիջոց (*ի, աւ*) *s.* Sky, firmament.

Երկնային (*նոյ, նով*) *adj.* Celestial; ethereal.

Երկնանձին, *adj. ind.* That has fallen from heaven.

Երկնանման, *adj. ind.* See **Երկնահանգէս**.

Երկնաշնորհ, *adj. ind.* That is given by heaven, celestial, divine.

Երկնասփ, *adj. ind.* That reaches heaven.

Երկնաչուք, *adj. ind.* That goes, that leads to heaven, celestial.

Երկնագործիկ, *adj. ind.* That makes a circuit or a course in heaven.

Երկնագործդ, *adj. ind.* See **Երկնաձիր**:

Երկնագիծ, *adj. ind.* That looks to heaven.

Երկնաառատ, *adj. ind.* That flows, that falls from heaven abundantly.

Երկնաառաք, *adj. ind.* That is sent from heaven.

Երկնաասհան, *adj. ind.* See **Երկնահոսան**:

Երկնաձայգ, *adj. ind.* That rushes to heaven, ejaculatory.

Երկնաստեղծ, *adj. ind.* That has created heaven; that is created in heaven.

Երկնաստեղուց, *adj. ind.* That has flowed or fallen from heaven, celestial.

Երկնաստեակ, *adj. ind.* See **Երկնահանդոյն**:

Երկնաւեսեալ, *adj. ind.* Celestial.

Երկնաւոր (ի, աւ) *adj.* Celestial, divine.

Երկնաքաղաքացի (ցւոյ, ցեաւ) *adj.* Inhabitant of heaven.

Երկնաքաստակ, *adj. ind.* See **Երկնահանդոյն**:

Երկնել (եմ, եցի) *v. a.* To be in labour, to bring forth a child.

Երկնընթաց, *adj. ind.* See **Երկնահաչու**:

Երկնոտզէշ, *adj. ind.* Whose branches are very high or reach to heaven.

Երկնոտա: **Յերկնոտա**, *adv.* From heaven, from on high.

Երկնչիլ (իմ, երկեայ) *v. n.* To fear, to be afraid of, to dread, to apprehend, to be frightened, to tremble; to distrust.

Երկնչոտ (ի, աւ) *adj.* Fearful, timid, apprehensive, cowardly.

Երկնչոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fear; cowardice.

Երկնորէն, *adv.* Like heaven; divinely.

Երկշաբաթի (թու, թու) *s.* Monday.

Երկվաւիդ, *adj. ind.* See **Երկդիմի**:

Երկվօրեակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Second, interval of two sounds in music.

Երկոտանի (նոյ, նեաւ) *adj.* Biped.

Երկոտասան (նից, նիւք) *adj.* Twelve; dozen.

Երկոտասանամեայ, *adj. ind.* Of twelve years.

Երկոտասանանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* and *s.* Dodecagon.

Երկոտասաներորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Twelfth; twelfthly, in the twelfth place.

Երկոտասանիւքեան or **Երկոտասանիւքին** (նեցուց, նեքուսք) *adj. pl.* All the twelve.

Երկոտնաչափ, *adj. ind.* Bipedal.

Երկօրեակ See **Երկուօրեակ**:

Երկու or **Երկուք** (կուց, կուք) *adj. pl.* Two; pair.

Երկուանալ (մի, ացայ) *v. n-p.* See **Երկմտիլ**:

Երկուանք (նաց, նօք) *s. pl.* See **Երկմտութիւն**:

Երկուշաբաթի (թու, թու) *s.* See **Երկշաբաթի**:

Երկուօրական (ի, աւ) *adj.* Dual (term in the Greek grammar).

Երկուօրեակ (եկի, եկաւ) *adj* and *s.* Twin; couple.

Երկուօրիք (բեայ, բեօք) *adj.* and *s. pl.* That brings forth, that has twins; twin; twin-brothers; couple; testicles, genitals: kidney.

Երկուցանել See **Երկեցուցանել**:

Երկոքեան or **Երկոքին** (կոցուն or կոցունց, կոքուսք or կոքուսքք) *adj. pl.* Both.

Երկչոտ (ի, աւ) *adj.* Timid, fearful, apprehensive, pusillanimous, cowardly.

Երկչոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Timidity, pusillanimity, cowardice.

Երկպառակ, *adj. ind.* Divided, discordant.

Երկպառակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be divided, to be disunited, to be discordant.

Երկպառակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discord, dissension, misunderstanding, division, disunion, divorce, quarrel.

Երկպատիկ (ակի, ակաւ) *adj.* and *adv.* Double; doubly.

Երկպատկել (եմ, եցի) *v. a.* To double.

Երկպատկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Duplicity, state of that which is double or doubled.

Երկսեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Duumvirate.

Երկսեռք (ոց, ոք) *s. pl.* Duumviri.

Երկսայրաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dilemma.

Երկսայրի, *adj. ind.* Two edged.

Երկսռուէրք (բայ, բօք) *adj.* and *s. pl.* See **Երկսռուէրեանք**:

Երկամուխքանիք (*եանց*, *եամբք*) *adj.* and *s. pl.* Amphiscii.

Երկվերարկու, *adj. ind.* That has two cloaks.

Երկտող, *adj. ind.* **Երկտող տաղանդ**, distich.

Երկրաքաշխութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Geodaesia.

Երկրաքնակ (*ի*, *ս*.) *adj.* Inhabitant of the world or of the earth.

Երկրաբուղխ, *adj. ind.* That is produced, that springs from the earth.

Երկրագնաց, *adj. ind.* That walks on the earth.

Երկրագործ (*ի*, *ս*.) *adj.* and *s.* Agriculturist; planter, husbandman, labourer.

Երկրագործել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To till, to cultivate, to plough.

Երկրագործութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Agriculture, tillage, culture.

Երկրագումար, *adj. ind.* That is assembled on earth.

Երկրագունդ (*գնդոյ*, *գնդով*) *s.* Globe, map of the world.

Երկրագիր See **Աշխարհագիր**:

Երկրագրութիւն See **Աշխարհագրութիւն**:

Երկրալիր, *adj. ind.* That fills the world.

Երկրածին (*ծնի*, *ծնաւ*.) *adj.* That is produced by the earth, terrestrial.

Երկրածուփ, *adj. ind.* That torments, that agitates the world; that is tormented or agitated on the earth.

Երկրակալ See **Աշխարհակալ**:

Երկրական (*ի*, *ս*.) *adj.* Terrestrial.

Երկրակաց, *adj. ind.* See **Երկրակեաց**:

Երկրակեաց, *adj. ind.* That lives on earth, terrestrial, worldly.

Երկրակենցաղ, *adj. ind.* See **Երկրակեաց**:

Երկրակշռութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Measure of the earth: See **Երկրաչափութիւն**:

Երկրակոխ, *adj. ind.* That treads, that walks on earth; terrestrial.

Երկրակործան, *adj. ind.* That ruins the earth or the world.

Երկրակից, *adj. ind.* That is attached to earth.

Երկրահմայ (*ի*, *ս*.) *adj.* and *s.* Geomancer.

Երկրահմայութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Geomancy.

Երկրամած, *adj. ind.* Attached to earth.

Երկրամերձ, *adj. ind.* Perigee: See **Երկրամած**:

Երկրային (*յնոյ*, *յնով*) *s.* Terrestrial, worldly.

Երկրաշարժութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Earthquake.

Երկրաչափ (*ի*, *ս*.) *s.* Geometrician.

Երկրաչափական (*ի*, *ս*.) *adj.* Geometrical.

Երկրաչափապէս, *adv.* See **Երկրաչափօրէն**:

Երկրաչափութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Geometry.

Երկրաչափօրէն, *adv.* Geometrically.

Երկրապարփակ, *adj. ind.* That surrounds the earth.

Երկրասէր (*սիրի*, *սիրաս*.) *adj.* Mundane, worldly.

Երկրասունդ, *adj. ind.* That is maintained on earth, terrestrial.

Երկրասոյզ, *adj. ind.* That is rooted in the earth.

Երկրաստեղծ (*ի*, *ս*.) *adj.* That has created the world; that is created of earth, terrestrial.

Երկրատարած, *adj. ind.* Spread in the world or throughout the world; stretched on earth.

Երկրաւոր (*ի*, *ս*.) *adj.* Terrestrial; worldly.

Երկրաքարշ (*ի*, *ս*.) *adj.* Worldly.

Երկրաքարշութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Worldliness.

Երկրորդ (*ի*, *ս*.) *adj.* and *adv.* Second; secondly. **Երկրորդ օրէնք**, Deuteronomy.

Երկրորդական (*ի*, *ս*.) *adj.* Secondary, accessory, subaltern.

Երկրորդանք (*նաց*, *նաք*) *s. pl.* See **Երկրորդումն**:

Երկրորդել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To say again, to repeat, to reiterate; to repeat often, to resume. **Երկրորդել համառօտութիւն**, to recapitulate. **Երկրորդել ի միտս**, to pass again.

Երկրորդութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* See **Երկրորդումն**:

Երկրորդումն (*դմանէ*, *դմամբ*) *s.* Repetition, resumption, reiteration. **Երկրորդումն օրինաց**, Deuteronomy.

Երկրպագել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* See **Երկրպագանել**:

Երկրպագու (*ի*, *ս*.) *adj.* and *s.* Worshipper.

Երկրպագութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adoration, worship; prostration. **Երկրպագութիւն կռոց**, idolatry.

Երկրպատեան, *adj. ind.* That surrounds the earth; that is surrounded by the earth.

Երկփեղկեան, *adj. ind.* Having two penthouses or covers.

Երկփեղկել (եմ, եցի) *v. a.* To divide in two, to cleave.

Երկք (կոց, կաց) *s. pl.* Work, labour.

Երկօթել (եմ, թեցայ) *v. n-p.* To remain in a place two days.

Երկօրեայ (րէի, րեալ) *adj.* Of two days.

Երման See **Երմոն**.

Երնեզ (եմ, եցի) *v. a.* To fan: See **Հոսել**.

Երշիկ (շկի, շկաւ) *s.* Sausage.

Երուսաղէմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To become Jerusalem.

Երջանիկ (նկի, նկաւ) *adj.* Happy, blessed, prosperous, fortunate, lucky.

Երջանկաբար, *adv.* Happily.

Երջանկազարմ, *adj. ind.* That is of a happy family.

Երջանկազարմեան, *adj. ind.* See **Երջանկազարմ**.

Երջանկակրօն (ի, իւ) *adj.* Happy, blessed, holy, pious.

Երջանկանալ (ամ, կացայ) *v. n.* To prosper, to be fortunate.

Երջանկաւէտ, *adj. ind.* Very happy, blessed, full of felicity.

Երջանկափառ, *adj. ind.* Very happy, superb, magnificent.

Երջանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Happiness, fortune, prosperity, beatitude, felicity.

Երբ, *s. ind.* Cariosity, chancre, rottenness.

Երբ, *adv.* See **Երբեմն**.

Երբագարժ, *adj. ind.* Much agitated, stormy.

Երբակի, *adj. ind.* and *adv.* Triple; trebly.

Երբաշարժ, *adj. ind.* See **Երբագարժ**.

Երբեակ, *adj. ind.* Ternary, three.

Երբորդ (ի, աւ) *adj. s.* and *adv.* Third; third part; thirdly.

Երբորդական (ի, աւ) *adj.* Ternary.

Երբորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trinity; triplicity.

Երբորեայ See **Եռօրեայ** or **Երեքօրեայ**.

Երդն (ի, իւ) *s.* Colour, dye; manner, fashion, form.

Երդնագեղ, *adj. ind.* Having good colours.

Երդնագոյն, *adj. ind.* Of many colours, variegated.

Երդնանիւկ, *adj. ind.* Dyed of many colours.

Երդնափայլ, *adj. ind.* Having a shining colour.

Երդնեքանգ, *adj. ind.* See **Երդնագոյն**.

Երդին երդին, *adj. s. ind.* and *adv.* Speckled, variegated, diversified with colours; diversity of colours; in several colours or manners. **Երդին երդին հաքանել**, to shine with many colours.

Երեքնոտ or **Երեքոյնոտ** See **Հերեքնոտ**.

Եւ or **և**, *conj.* And; also, likewise. **Եւ ոչ**, neither, no, nor.

Եւային, *adj. ind.* Of Eve, belonging to Eve.

Եւայիք, *s. pl. ind.* That are of the nature of Eve, women.

Եւ այլն, *adv.* Et caetera.

Եւ այն ևս, *conj.* The more so.

Եւ այս ևս See **Եւ այն ևս**.

Եւ արդ, *conj.* Now, then.

Եւէթ, *adv.* Only, solely.

Եւ եւս, *conj.* and *adv.* Also, more, over, still, moreover, likewise.

Եւ զի or **Եւ քանզի**, *conj.* Since, because.

Եւթն See **Եօթն**.

Եւզ See **Իւզ**.

Եւս, *conj.* Also, still, more.

Եւս առաւել, *adv.* The more so.

Եւս քան զեւս, *adv.* More and more, instantly.

Եւրակիկլեան (ի, իս) *s.* (Greek word) Euroclydon.

Եւրոնոտոս (ի, աւ) *s.* Name of wind (Greek word).

Եւրոպացի (ցւոյ, ցւով) *adj.* and *s.* European.

Եւրոպեան, *adj. ind.* See **Եւրոպացի**.

Եփ (պ, պով) *s.* Cooking; coction.

Եփաւոք (ոտց, ոտք) *s. pl.* Ephetoe.

Եփել (եմ, եցի) *v. a.* To cook, to dress victuals.

Եփնիկ (ի, իս) *s.* Ospray.

Եփնոս See **Եպհնէս**.

Եփոց (ի, իս) *s.* Cooked meat.

Եփուն (փման, փմամբ) *s.* See **Եփ**.

Եփուս (ի, իս) *s.* Ephod.

Եքինոս or **Եքինոս** (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) Hedgehog; porcupine: See **Ոզնի**:

Եքինէիս (*այ, աւ*) *s.* (Greek word) Remora: See **Կաւակալ**:

Եօթանասնեակ (*ակի, ակաւ*) *adj.* See **Եօթանասնակի**:

Եօթանասնակի or **Եօթանասնակին**, *adj. ind.* and *adv.* Seventy; seventy times.

Եօթանասնակրդ (*ի, աւ*) *adj.* and *adv.* Seventy; in the seventieth place. **Եօթանասնակրդ կիրակի**, Septuagesima.

Եօթանասնեքեան or **Եօթանասնեքին** (*եցուն, եքեամբք*) *adj. pl.* All the seventy.

Եօթանասուն (*ան, անաւ*) *adj.* Seventy. **Եօթանասունք**, the seventy authors of the Septuagint.

Եօթանեքեան or **Եօթանեքին** (*եցուն, եքեամբք*) *adj. pl.* All the seven.

Եօթին (*եօթան, եօթամբ*) *adj.* Seven.

Եօթնագլուխ, *adj. ind.* Having seven heads.

Եօթնամասիկ, *adj. ind.* Septenary, that consists of seven numbers or letters.

Եօթնալոյս, *adj. ind.* That has seven lights.

Եօթնածին, *adj. ind.* That has engendered seven times.

Եօթնակի, *adj. ind.* and *adv.* Septenary; seven times.

Եօթնակողմեան, *adj.* and *s. ind.* Heptagon.

Եօթնաձայն (*ձ-ոյ, ձեաւ*) *adj.* and *s.* Heptachord.

Եօթնաճառագայթեան, *adj. ind.* Of seven rays or lights.

Եօթնամասնեայ, *adj. ind.* That consists of seven parts.

Եօթնամեայ, *adj. ind.* Septennial.

Եօթնամսեայ, *adj. ind.* Of seven months.

Եօթնանկիւն (*կեան, կեամբ*) *adj.* and *s.* Heptagon.

Եօթնանոցիւղ, *adj. ind.* See **Եօթնալոյս**:

Եօթնապատիկ See **Եօթնապատիկ**:

Եօթնապարեան, *adj. ind.* Of seven orders or companies.

Եօթնապարսպեայ, *adj. ind.* Having seven walls.

Եօթնաջահեան, *adj. ind.* See **Եօթնալոյս**:

Եօթնասաեղեան, *adj. ind.* Having seven branches or columns; of seven stars.

Եօթնատես, *adj. ind.* Having seven sights, of seven eyes.

Եօթնատեսութեանեայ, *adj. ind.* See **Եօթնատես**:

Եօթնաքիւեան, *adj. ind.* Having seven lights.

Եօթնաքիւր, *adj. ind.* See **Եօթնաքիւեան**:

Եօթնեակ (*եկի, եկաւ*) *adj.* and *s.* Septenary, seven; week.

Եօթնեկին, *adv.* Seven times.

Եօթնեքեակ (*եկի, եկաւ*) *adj.* and *s.* Septenary; week.

Եօթնեքորդ (*ի, աւ*) *adj. s.* and *adv.* Seventh; week; seventhly.

Եօթնեքորդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To raise the seventh or the seventh part; to repeat seven times.

Եօթնեւտասն (*սանց, սամբք*) *adj.* Seventeen.

Եօթնեւտասնամեայ, *adj. ind.* Of seventeen years.

Եօթնեքեան or **Եօթնեքին** See **Եօթանեքեան**:

Եօթնհազարեան, *adj. ind.* Of seven thousand years.

Եօթնուտասն See **Եօթնեւտասն**:

Եօթնուտասնեքորդ (*ի, աւ*) *adj.* and *adv.* Seventeenth: in the seventeenth place.

Եօթնպատիկ (*ակի, ակաւ*) *adj.* and *adv.* Sevenfold, seven times as many.

Եօթնպատրաստեան, *adj. ind.* See **Եօթնպատրաստ**:

Եօթնօրեայ (*բեի, բեաւ*) *adj.* Of seven days.

Օ

Օ (*zah*) Z or S soft. Consonant, the sixth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed for, or confounded with the letter **Ս**, for example: **Աբօղել, զբօղել**; **սփածանիլ, զփածանիլ**:

Օ article that marks the accusative: **Սիրել զԱստուած**, to love God; **տեսանել զարեգական**, to see the sun; **ուտել զհաց**, to eat bread. — This article is sometimes understood, for example: **Նայի, զի բերցէ խաղող, և երթիր փուշ**

(instead of զնաղող, զփուշ) : It is often repeated: Ուր միշտ փրփրէն զնա. բեանց զանձանց զամօթ (instead of զա. մօթ անձանց խրեանց) : Ժամակալ զմահաբեր զօրհասի զժամանակն զան. ցուցեալ (instead of անցուցեալ զժա. մանակն ժամակալ մահաբեր օրհասի) : Ո՛չ ևզուն հրամայեաց զանօրինին Նիւ. կանովայ հատանել (instead of հրա. մայեաց հատանել զչևզուն անօրինին Նիկանովայ) : It often changes its place, for example: Նշաւն նմա գիրս զնայ. ևայ (usually զգիրս նշայեայ) : Հայ զմեր կերպուք (զհայ մեր) : Ցաղէլ զիւոզս և խառնակ զանասունս (զխառ. նակ անասունս) : Ուր զինչ խորհեցաւ (զոր ինչ) :

Օ article that marks the Narrative or sixth case, *On*, *of*, *for*. Երթալ զոսկ ևայ, to go and fetch gold, or in order to bring gold. Առաքել զջրոյ, to send in order to bring water. Խօսել զնմա նէ, to speak of him.

Օ article that marks the eighth case, *Round*, *about*, *on*, *above*. Կալ զնո. վաւ, to remain about him. Արկանել զնովաւ, to put on him. Անել զբո. ցովք, to pass above the flame, to singe. Անցուցանել զամենեքումբք, to surpass, to surmount, to excel more than all.

Օ augmentative letter, for example: Գրգռանէ, զգրգռել; եղծանել, զեղծա. նել; բնկենուլ, զընկենուլ; անցանել, զանցանել :

Օ or ֊ with a line above it denotes the number *six*.

Օաղիր, *adj. ind.* Ugly, deformed, slovenly; dirty, filthy, indecent, impure, lewd, obscene.

Օաղրաբերան (ի, ւս) *adj.* Unchaste, lascivious, obscene in words.

Օաղրագործ (ի, ւս) *adj.* Unchaste, lascivious, obscene; luxurious, dissolute.

Օաղրագործել (եմ, եցի) *v. a.* To be lewd, to be dissolute.

Օաղրագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lewdness, turpitude in actions.

Օաղրագէմ (գիմի, գիմաւ) *adj.* Ugly, deformed.

Օաղրաթոռմի, *adj. ind.* Ugly, impure.

Օաղրալի, *adj. ind.* See Օաղիր :

Օաղրաշուք, *adj. ind.* Smutty, lewd, obscene, that wounds chaste ears.

Օաղրախօս (ի, ւս) *adj.* See Օաղ. բաբերան :

Օաղրահոտ See Գարշահոտ :

Օաղրանալ See Աղտեղանալ :

Օաղրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* See Օաղրագործ :

Օաղրատեսակ, *adj. ind.* See Օաղ. բատեսիլ :

Օաղրատեսիլ, *adj. ind.* Ugly, deformed, unpleasant to the sight.

Օաղրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To disfigure, to make ugly or dirty, to soil.

Օաղրատի (տւոյ, տեաւ) *adj.* Dirty, ugly, impure: See Գարշելի :

Օաղրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ugliness, filth, act of growing ugly; deformity, uncleanness; impurity, dirtiness, nastiness, foulness, lewdness, immodesty, beastliness.

Օամօթ (ի, ւս) *adj.* Small, mean.

Օականել (եմ, եցի) *v. a.* To look, to cast eyes on some thing.

Օակաւթացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make extremely fond.

Օակաւթել (եմ, ւթեայ) *v. n-p.* To be extremely fond, to become excessively affectionate, to love with too much passion.

Օահանդիլ See Օարհուրիլ :

Օահի հարկանիլ (եմ, հարայ) *v. n-p.* To dread, to fear much.

Օահմել (եմ, եցի) *v. a.* To conjoin.

Օահմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction.

Օանդիպուն, *adj. ind.* Inconstant, unstable, not solid.

Օամբիկ (բկի, բկաւ) *s. f.* Mare.

Օամբիլ See Օամբիւղ :

Օամբիւղ (ղոյ, ղով) *s.* Basket, flat basket, pannier.

Օայգոյ, *adv.* Till tomorrow, tomorrow morning, tomorrow in the morning.

Օայրագին, *adj. ind.* and *adv.* Passionate, desperate, furious, turbulent; grievous; abruptly, turbulently, angrily.

Օայրագնիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* See Օայրանալ :

Օայրագնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Օայրոյթ :

Օայրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To grow angry, to be enraged, to put one's self in a passion, to fly into a passion, to bluster, to be angry, to be vexed, to be exasperated, to lose patience, to fret, to be mad, to inveigh.

Օայրացեալ (եցեայ, եալով) *adj.* Irritated, vexed, angry, fretful; furious, outrageous, mad.

Օ̀այրացուԹիւն (Թեան, Թեամբ) s. Anger, indignation; passion.

Օ̀այրացուկք, s. pl. ind. See Օ̀այրացուԹիւն:

Օ̀այրացուցի (ցման, ցմամբ) s. See Օ̀այրացուԹիւն:

Օ̀այրացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To irritate, to put in a passion, to enrage, to anger, to make angry, to fret, to vex, to nettle, to affront, to provoke.

Օ̀այրոյԹ (բուԹի, բուԹիւ) s. Flight of passion, gust of passion, anger, wrath, spite, vexation, indignation, fury, rage, revolt.

Օ̀այրուկք, s. pl. ind. See Օ̀այրոյԹ:

Օ̀անազան (ի, իւ) adj. Diverse, different, various, distinct.

Օ̀անազանակ, adj. ind. See Օ̀անազան

Օ̀անազանել (եմ, եցի) v. a. To distinguish, to difference, to make a difference, to discern.

Օ̀անազանուԹիւն (Թեան, Թեամբ) s. Distinction; difference; diversity, variety.

Օ̀անաչուԹ See Ա̀նաչուԹ:

Օ̀անակ (ի, աւ) s. Piece.

Օ̀անգակ (ի, աւ) s. Bell; clock bell; small bell, hand bell, small bell hung on the neck of cattle.

Օ̀անգակագանձ (ի, իւ) adj. That sounds like a bell.

Օ̀անգականի, s. ind. pl. The bells.

Օ̀անգակատուն (տան, տամբ) s. Steeple, tower, belfry.

Օ̀անգանել (եմ, զանգի) v. a. See Օ̀անգել:

Օ̀անգել (եմ, եցի) v. a. To knead, to bake; to adhere; to mix mortar; to mix. Օ̀անգել իւղով, to butter.

Օ̀անգիտանալ (ամ, ացայ) v. n-p. See Օ̀անգիտել:

Օ̀անգիտակք (նաց, նաք) s. pl. Fear, dread, apprehension, fright, dismay.

Օ̀անգիտել (եմ, եցի) v. n. To fear, to be afraid of, to dread; to doubt.

Օ̀անգիտեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make afraid, to frighten, to terrify, to dismay.

Օ̀անգիտուԹիւն (Թեան, Թեամբ) s. See Օ̀անգիտակք:

Օ̀անգիտող (ի, աւ) adj. Timid, fearful, afraid.

Օ̀անգուած (ոյ, ով) s. Dough, leaven; mole; mass, mixture; amalgam.

Օ̀անգուածիկ (ծկան, ծկամբ) s. Particle.

Օ̀անխլաբար, adv. By stealth, secretly, incognito, without being known.

Օ̀անխլանալ (ամ, լացայ) v. n-p. To hide one's self, to steal away, to retire; to be ignorant of.

Օ̀անխլացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To hide, to conceal.

Օ̀անխլուԹիւն (Թեան, Թեամբ) s. State of a thing hidden, secret.

Օ̀անխուլ, adj. ind. and adv. Hidden, secret; secretly, clandestinely, by stealth, incognito, without being known.

Օ̀անկ (ի, իւ) s. See Օ̀անգակ:

Օ̀անկանել See Օ̀անգանել:

Օ̀անկապան (ի, աւ) s. Stocking, hose.

Օ̀անկիլ See Օ̀անգել:

Օ̀անկուած See Օ̀անգուած:

Օ̀անց See Ա̀նց: Օ̀անց առնել, to pass, to omit, to skip, to leave, to neglect, to fail. Օ̀անց լինել, to be wanting, to fail.

Օ̀անցանել (եմ, զանցի) v. n. To pass; to surpass, to surmount, to excel; to go beyond, to exceed; to escape, to leap; to be wanting, to fail.

Օ̀անցաւոր (ի, աւ) adj. Negligent, careless.

Օ̀անցաւորուԹիւն (Թեան, Թեամբ) s. Omission, negligence, carelessness, laziness, supineness, indulgence; fault; ellipsis; paralepsis.

Օ̀անցումն (ցման ցմամբ) s. See Օ̀անցաւորուԹիւն and Ե̀անցումն:

Օ̀անցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To pass, to surpass; to go beyond; to cause to fail or be wanting, to make sin.

Օ̀այցու (ի, աւ) s. Blind, that is deprived of sight.

Օ̀առաձանել (եմ, ածի) v. a. To avert, to scatter, to distract; to render useless; to mislead, to deceive; to pervert.

Օ̀առաձեալ (ելոյ, ելով) adj. Averted, scattered.

Օ̀առաձումն (ման, ամբ) s. Wandering, error, bad conduct, perversion, perversity.

Օ̀առամ (ի, իւ) adj. Decrepit.

Օ̀առամեալ (ելոյ, ելով) adj. and s. See Օ̀առամացեալ:

Օ̀առամանալ (ամ, ացայ) v. n-p. To be decrepit or extremely old.

Օ̀առամացեալ (ելոյ, ելով) adj. Decrepit, extremely old, aged.

Օ̀առամեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To render decrepit.

Օտառամիլ (իմ, ացայ) *v. n-p.* See Օտառամանալ:

Օտառամանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To grow old, to become decrepit.

Օտառամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decrepitude, decrepit age.

Օտառանդանք (նաց, նաք) *s. pl.* Delirium, raving, frenzy, dotage, madness, fanaticism, rage.

Օտառանդեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Delirious, fanatick; changed, past.

Օտառանդել (իմ, եցի) *v. n.* To go astray; to dote, to rave, to muse.

Օտառանդեցուցանել (իմ, ուցի) *v. t.* To turn aside, to mislead, to deceive; to make rave.

Օտառաստուր See Աստառաստուր:

Օտառաքեաւ, *pre.* and *adv.* Before, in presence of.

Օտառաքեաք See Օտառաքեաւ:

Օտառաքինն, *adv.* First, at first, at first sight; originally.

Օտեակ (ի, աւ) *s.* Gold or silver leaf; tinsel: See Օտիկ:

Օտեակագործ (ի, աւ) *s.* Goldbeater, that flattens goldwire.

Օտեակել (իմ, եցի) *v. a.* To cover with gold or silver leaf or tinsel.

Օտե՛ի թափ (ի, իւ) *adj.* Inclining, that bends, that goes stooping.

Օտե՛ի թափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declivity, inclination, propensity, decline.

Օտիկ (ի, աւ) *s.* Orpiment, arsenick; sandarak.

Օտե՛ի կող, *s. ind.* Declivity, slope, brow, side of a hill.

Օտե՛ի վայր (ի, իւ) *s.* Slope, declivity, descent, brow, hill.

Օտե՛ի վէր (ի, իւ) *s.* Steepness, straight and difficult side to ascend, steep mountain; hillock, rising ground.

Օտոյանցանք See Օտառանդանք:

Օտոնաուխտ (ի, իւ) *s.* Embroidered stuff.

Օտսա See Բաց: Ի զատ See Ի բաց:

Օտսական (ի, աւ) *adj.* Disjunctive; separate, disjoined.

Օտսակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To lose the thought of a thing, to be deprived of knowledge: See Օտկասիլ:

Օտսանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be separated, to be disjoined.

Օտսանել (իմ, զատի) *v. a.* To separate, to divide, to distract, to scatter, to disjoin, to detach, to dry up, to disunite, to take to pieces, to disentangle, to pick.

Օտուն (իմ, եցի) *v. a.* See Օտանել:

Օտիկ (տկի, տկաւ) *s.* Easter. Գառն Օտկի, paschal lamb.

Օտկական (ի, աւ) *adj.* Paschal.

Օտանուլ (ուս, զատայ) *v. n-p.* To part, to retire.

Օտուածիւն (թեան, թեամբ) *s.* Separation, distinction.

Օտուցանել (իմ, ուցի) *v. t.* To separate, to divide; to distinguish, to discern.

Օտալիլ (իմ, ուեայ) *v. n-p.* See Օտանուլ:

Օրգանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To grow, to increase, to improve, to profit.

Օրգացուածն (ցման, ցմամբ) *s.* Profit, progress.

Օրգուն (ի, իւ) *adj.* Adult, of age.

Օրգ (ուս, ուս) *s.* Ornament, finery, embellishment, preparation, furniture, clothes, fringe, decoration. Օրգ or զարդք երկնից, the sun, the moon, the stars.

Օրգախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks with politeness or embellishments.

Օրգապատշգոյն, *adj. ind.* Well adorned, polished.

Օրգասէր (սիրի սիրաւ) *adj.* That loves ornaments, that decks him or herself.

Օրգարկել (իմ, եցի) *v. a.* To adorn, to deck, to embellish, to fashion, to enrich, to furnish, to decorate, to enliven, to enamel, to trim, to polish, to set off, to stuff. Օրգարկել զանձն, to deck one's self.

Օրգարուն, *adj. ind.* Ornamented, polished.

Օրգափայլ, *adj. ind.* Splendid, magnificent, rich.

Օրգափայլիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be richly embellished, to be splendid.

Օրդի, *adj. ind.* Recent, new: See Նորդի:

Օրդիս, *adv.* At present, presently, now.

Օրդուն See Օրգարուն:

Օրթիլ (իմ, թեայ) *v. n-p.* See Օրթնուլ:

Օրթնանալ (ամ, թնացայ) *v. n-p.* See Օրթնուլ:

Օրթնուլ (ուս, թեայ) *v. n-p.* To awake, to rise; to be sensible of.

Օրթուն See Նրթուն:

Օրթուցանել (իմ, թուցի) *v. t.*

To awake, to raise; to move, to excite, to reanimate, to sharpen, to make revive.

Ջարթուցիկ (*ցկի, ցկաւ*) *s.* Time of awaking, alarm-bell.

Ջարթնալ (*խմ, թեայ*) *v. n-p.* See *Ջարթնուլ*:

Ջարկ (*ի, իւ*) *s.* Pulse, basilick vein; time (in musick). *Ջարկ բաղ կի*, pulsation, beating of the pulse: See *Ջարկուած*:

Ջարկանել (*եմ, զարկի*) *v. a.* To beat down, to beat, to strike, to knock, to thump. *Ջարկանել զգետին*, to beat down, to throw on the ground, to strike down. *Ջարկանել զգլուխն զպատ*, to strike one's head against the wall.

Ջարկուած (*ոյ, ովք*) *s.* Percussion, striking, friction, knock, shock, conflict, blow.

Ջարկումն (*կման, կմամբ*) *s.* See *Ջարկուած*:

Ջարկուցանել (*եմ, կուցի*) *v. t.* See *Ջարկանել*:

Ջարհուրագին, adj. ind. Astonished; frightful, horrible.

Ջարհուրանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Horrour, terrour, fright, fear, agony, trouble.

Ջարհուրասարսափ, adj. ind. Frightful, hideous, dreadful, formidable.

Ջարհուրեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To astonish, to frighten, to intimidate, to afflict, to terrify, to shake, to scare, to fright away.

Ջարհուրելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Formidable; horrible, execrable: See *Ջարհասարսափ*:

Ջարհուրիլ (*իմ, րեցայ*) *v. n-p.* To be frightened, to be terrified, to dread, to be much afraid, to tremble, to be alarmed.

Ջարմ (*ի, իւ*) *s.* Family, house, blood, race, stock, line; nation.

Ջարմանագեղ, adj. ind. Charming, very fine, genteel.

Ջարմանագործ (*ի, աւ*) *adj.* Charming, admirable; miraculous, that works miracles.

Ջարմանագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To do admirably; to perform miracles or wonders.

Ջարմանագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wonderful action; miracle.

Ջարմանագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write admirably or wonders.

Ջարմանագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To put or place in a surprizing manner.

Ջարմանազան (*ի, իւ*) *adj.* In several admirable ways, very admirable, wonderful, surprizing, excellent.

Ջարմանազանել (*ելոյ, ելով*) *adj.* See *Ջարմանազան*:

Ջարմանազանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Variety or admirable beauty, magnificence.

Ջարմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To admire, to wonder, to be astonished; to be enraptured.

Ջարմանալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Admirable, astonishing, surprizing, miraculous, wonderful, bewitched, incredible, extraordinary, excellent.

Ջարմանալիք (*լեաց, լեաք*) *s. pl.* Wonder; miracle.

Ջարմանակերպ, adj. ind. Well made, excellent, magnificent, superb, excellently made, pretty, charming.

Ջարմանահրաշ, adj. ind. Wonderful, surprizing, excellent.

Ջարմանաքանչ, adj. ind. See *Ջարմանահրաշ*:

Ջարմանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See *Ջարմանալի*:

Ջարմանուհի (*հւոյ, հեաւ*) *adj. f.* Charming, admirable, excellent.

Ջարմանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See *Ջարմանք*:

Ջարմանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Admiration; wonder, miracle.

Ջարմացական (*ի, աւ*) *adj.* Of admiration.

Ջարմացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Admiration, astonishment, surprize; enchantment, stupefaction, stupor; extasy; wonder.

Ջարմացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To astonish, to surprize, to be seized with admiration.

Ջարոյ See *Ջարօշ*:

Ջարուսկեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To mislead, to lead astray.

Ջարուսկի (*զւոյ, զեաւ*) *adj.* Misled, led astray; anomalous; heteroclitical. *Ջարուսկի դնել* See *Ջարուսկիւ Ջարուսկի հանել* See *Ջարուսկեցուցանել*:

Ջարուսկիլ (*իմ, զեցայ*) *v. n-p.* To be led astray, to lose one's way, to deviate, to turn aside; to lose one's self.

Ջարուսկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Going astray, wandering, deviation, digression.

Ջարօշ (*ի, իւ*) *s.* Sort of plant.

Ջաւակ (բ, աւ) *s.* Child, son, blood, infant. Ջաւակք, descendents, descent, generation, posterity.

Ջաւակագործ (բ, աւ) *adj.* That brings forth a child.

Ջաւակագործել (եմ, եցի) *v. a.* To bring forth children.

Ջաւակասէր (բ, աւ) *adj.* That begets children, that is able to propagate.

Ջաւակասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of propagating, generation, production.

Ջաւակասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his children.

Ջափրան (բ, աւ) *s.* See Փղբուտ:

Ջապական (բ, աւ) *adj.* Full of intrigue or embarrassment; occupied, busy.

Ջապանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* See Ջապիլ:

Ջապանք (նաց, նաք) *s. pl.* Intrigue, affair, traffick; occupation; evagation, distraction; motion; care.

Ջապասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Intriguing, that meddles with many intrigues.

Ջապեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To intrigue; to occupy, to amuse; to distract, to busy.

Ջապիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To be occupied or busy, to be employed in doing something; to intrigue, to be embarrassed, to meddle; to be distracted or agitated.

Ջապնալ (ում, ղեցայ) *v. n-p.* See Ջապիլ:

Ջապուտն (ղման, ղմամբ) *s.* See Ջապանք:

Ջօսանիլ (իմ, ղօսայ) *v. n-p.* See Ջօսնալ:

Ջօսանք (նաց, նաք) *s. pl.* Diversion, relaxation, refreshment, recreation, pastime, amusement, toy; occupation, care; pleasure: See Ա՛նձք:

Ջօսասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves diversions or pleasures.

Ջօսասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of diversion or pleasure.

Ջօսեցուցանել See Ջօսուցանել:

Ջօսնալ (ում, ղօսայ) *v. n-p.* To divert one's self, to make merry, to relax one's self, to unbend one's mind, to recreate one's self; to play, to amuse one's self; to refresh one's self; to rise.

Ջօսուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To divert, to recreate, to make joyful, to relax.

Ջգալ (ամ, ացի) *v. a.* To feel, to be sensible of, to hear, to have a glimpse of, to learn, to know; to scent. Ջգալ յառաջագոյն, to foresee. Ջգալ անձին See Ջգաստանալ:

Ջգալաբար, *adv.* Sensibly.

Ջգալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Sensible, perceptible, palpable.

Ջգանել (եմ, եցի) *v. a.* To infect; to express with animation.

Ջգանիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be infected; to fly into a passion; to clothe one's self, to dress one's self.

Ջգածուն (ծման, ծմամբ) *s.* Infection; sensibility; act of dressing.

Ջգայազրկ, *adj. ind.* That has lost all sensation or sentiment.

Ջգայական (բ, աւ) *adj.* Sensitive; sensual, carnal.

Ջգայականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sensuality.

Ջգայարան (բ, աւ) *s.* Sense.

Ջգային (յնոյ, յնով) *adj.* See Ջգայուն:

Ջգայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sensation, sense.

Ջգայուն (յնոյ, յնով) *adj.* Sensitive, that has the faculty of feeling; painful; lively, brisk.

Ջգայեցուցանել (եմ, եցի) *v. a.* To vomit, to throw up; to blow, to fetch one's breath: See Ջգասալ:

Ջգայուցուն (ցման, ցմամբ) *s.* Vomiting; eruption: See Ջգասուն:

Ջգաստ (բ, խ) *adj.* Vigilant, discreet; clever, alert; sober, moderate; wise, prudent; honest.

Ջգաստանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To awake, to come to one's senses; to repent, to reflect; to restrain one's self; to correct one's self, to disabuse one's self, to undeceive one's self.

Ջգաստասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Sober, honest, moderate.

Ջգաստացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To awake, to lead back, to recall, to correct, to undeceive, to disabuse, to put out of conceit, to disenchant, to unbewitch.

Ջգաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Recovery of senses, return to sense, amendment; wisdom, prudence; sobriety, frugality; civility. Ջգաստութեամբ, soberly.

Զգացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Sensation, feeling. Յառաջագոյն զգացումն, presentiment.

Զգացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To warn, to advise, to notify, to instruct, to inform, to announce.

Զգենուլ (ում, գեցայ) *v. a.* To clothe one's self, to dress one's self, to put on one's back, to put on, to wear, to put on clothes.

Զգեստ (ոյ, ոց) *s.* Dress, robe, garment, clothes. Զգեստ յօրինել ումեք, to dress, to make a dress for one.

Զգեստաւորեալ, *adj. ind.* Clothed, dressed; as a dress, that serves to clothe one's self with; surrounded, covered with a dress.

Զգեստաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To clothe, to dress, to furnish with clothes, to adorn.

Զգեստիկ, *s. ind.* Bad dress.

Զգեստել (եմ, եցի) *v. a.* To fling down, to throw on the ground, to beat down, to overturn.

Զգեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To clothe, to dress, to put a dress on any one.

Զգնալ (ամ, ացի) *v. n.* To walk.

Զգոյշ (զգուշի, զգուշիս) *adj.* Sly, circumspect, considerate. Զգոյշ լինել, to take care.

Զգուշագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Very or more circumspect, very strict, rigorous.

Զգուշալի (լոյ, լիս) *adj.* Important, imposing, considerable; sure.

Զգուշական (ի, ս) *adj.* See Զգուշաւոր:

Զգուշանալ (ամ, շացայ) *v. n-p.* To take care, to provide one's self, to watch, to superintend, to look after, to be cautious, to defend one's self, to mistrust, to evade, to fly, to keep, to stand out of the way, to manage with economy, to abate, to secure one's self, to observe, to parry, to consider, to reserve to one's self, to act up to one's dignity, to retain.

Զգուշացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To precaution, to forewarn, to defend, to decry.

Զգուշաւոր (ի, ս) *adj.* Provident, circumspect, considerate; exact, just, punctual, scrupulous; sly, politick; sober, moderate; wary, mature.

Զգուշիւ, *adv.* With circumspection, slily; strictly, punctually.

Զգուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sliness, precaution, circumspection, consideration, guard, watch, attention, measure, constraint, preservation, management, heed, admonition, defence; discretion; exactitude, accuracy, punctuality; foresight; reserve; diet; sobriety. Դնել ի զգուշութեան, to heed, to assure.

Զգրգռել (եմ, եցի) *v. a.* To provoke, to incite, to excite, to irritate, to incense.

Զգօն (ի, իս) *adj.* Sensible, wise, learned, mature.

Զգօնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become wise; to grow familiar.

Զգօնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render wise; to tame, to subdue, to humanize.

Զգօնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wisdom, maturity, sense, good judgment.

Զեան, *s. ind.* Damage, loss, prejudice.

Զելանել (եմ, զելի) *v. n.* To go out, to free one's self, to set one's self at liberty.

Զեխ See Զեղխ:

Զեխութիւն See Զեղխութիւն:

Զեկուցանել (եմ, կուցի) *v. a.* To warn, to announce, to declare, to notify, to learn, to instruct, to inform. Զեկուցանել կանխաւ, to foretell.

Զեկուցիչ (չի, չաւ) *adj.* and *s.* Declarative; declarer.

Զեկուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Declaration, notification, warning, advice.

Զեղանիլ (եմ, զեցայ) *v. n-p.* To flock together, to abound, to overabound, to flow, to inundate, to overflow, to purge, to run over, to gush out; to diffuse itself, to spread itself; to rush upon one, to assault.

Զեղխ (ի, իս) *adj.* Intemperate, lewd, debauched, luxurious, dissolute, spoiled.

Զեղխակից, *adj. ind.* See Զեղխ:

Զեղխանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Զեղխութիւն:

Զեղխել (եմ, խեցայ) *v. n-p.* To drink hard, to gormandize, to commit a debauch; to be abused.

Զեղխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intemperance, orgies, debauch, luxury, excess, extravagance, extremity, depra-

vation, lust, licentiousness.

Օհզ (ի, իս) *adj.* Dissolute, incontinent, free, wanton, debauched; spoiled.

Օհզագործ (ի, աս) *adj.* See Օհզ.

Օհզանանել (եմ, զհզանի) *v. a.* To spoil, to ruin; to abuse.

Օհզանիլ (իմ, զհզայ) *v. n-p.* To be spoiled, to be ruined; to be abused, to be corrupted.

Օհզանալի (լայ, լեաս) *adj.* That may be spoiled, corrupted or abused.

Օհզդիլ (իմ, ձեայ) *v. n-p.* See Օհզանիլ.

Օհզուլ (ուս, զհզի) *v. a.* To shed, to pour out, to spill; to fill up.

Օհզուլ (ուս, զհզայ) *v. n.* See Օհզանիլ.

Օհզումն (դման, դմամբ) *s.* Affluence, abundance, exuberance; breaking out, overflowing, defluxion; shedding, effusion; jet, eruption.

Օհզուն, *adj. ind.* Heaped, brimful.

Օհզուցանել (եմ, ուցի) *v. a.* To heap.

Օհնել (եմ, եցի) *v. a.* To restrain, to retrench, to contract.

Օհղ (ի, իս) *s.* Regret, compunction, penitence; remorse.

Օհղիլ See Օհղալ and Օհնել.

Օհնական (ի, աս) *adj.* See Օհնիլ.

Օհնարան (ի, աս) *s.* Shambles; altar.

Օհնիլ, *s. ind.* Victim, that is ready to be sacrificed.

Օհնուլ (ուս, զհնի) *v. a.* To slaughter, to kill; to immolate, to sacrifice.

Օհնումն (զհնման, զհնմամբ) *s.* Act of slaughtering; victim, sacrifice.

Օհոտալ (ամ, ացի) *v. n.* To creep; to swarm; to crawl.

Օհոտական (ի, աս) *adj.* Creeping.

Օհոտուն (անց, անսն) *s.* Reptile, creeping animal.

Օհուկ, *adj. ind.* Placed, arranged.

Օհուկ առնուլ, to place one's self, to put one's self.

Օհուկանալ (ամ, զանայ) *v. n-p.* To be placed, to be established.

Օհուկեալ (եալ, եալ) *adj.* Placed, established.

Օհուկել (եմ, եցի) *v. a.* To place, to deposit, to put, to establish, to dispose, to plant.

Օհուկեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Օհուկել.

Օհուկումն (զման, զմամբ) *s.* Ground, seat.

Օհրդևել (եմ, եցի) *v. n.* See Օանց առնել.

Օհրեամ, *adv.* Triennially, three years.

Օհրիճ or Օհրդ, *pre.* As, the same as, as well as, like.

Օհրծ, *adj. ind.* Exempt, frank, free; safe, sure.

Օհրծանել (եմ, զհրծի) *v. a.* To take away, to carry off; to detach.

Օհրծանիլ (իմ, զհրծայ) *v. n-p.* To be freed, to be delivered, to escape, to make one's escape, to disengage one's self, to save one's self, to go out, to set one's self free, to run away, to detach one's self.

Օհրծուլ (ուս, զհրծի) *v. a.* See Օհրծանել.

Օհրծուցանել (եմ, ծուցի) *v. t.* To deliver, to free, to save, to undo, to disengage, to liberate, to preserve, to get out.

Օհաս (այ, աս) *s.* Jupiter: See Աբամադ.

Օհիւիւս (ի, իս) *s.* Zephyr.

Օիկ, *s. ind.* See Ձնոտ or Շրջանակ.

Օղուանք (նայ, նօք) *s. pl.* Nausea, disgust, aversion, loathing, rising of the stomach; horrour, detestation, abomination.

Օղուհել (եմ, եցի) *v. a.* To disgust, to vex, to persecute, to importune.

Օղուելի (լայ, լեաս) *adj.* Disgusting, abominable, detestable, hateful.

Օղուիլ (իմ, ուցայ) *v. n-p.* To be disgusted, to be tired, to hate, to abhor, to abominate, to detest.

Օհն (զհնու, զհնու) *s.* Arm, weapon; armament, armour, munition, harness; sword.

Օհնընկէց (կեցի, կեցաս) *adj.* That abandons, that throws away his arms, fugitive.

Օհնիճ (ի, իս) *s.* Zenith: See Գագաթակէտ.

Օճմարտ (ի, իս) *s.* Despair, chagrin, pain, torment.

Օճմրիլ or Օճմրիկ See Ճմրիկ.

Օճնգալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To torment one's self, to give one's self much trouble; to spare, to save, to respect.

Օճնգան (ի, աս) *s.* Prison.

Օճնկենուլ (ում, կեցի) *v. a.* To throw, to thrust, to cast far from one;

to remove, to drive away.

Օթռեալ (ելոյ, եալ) *adj.* Rancid.

Օթռիլ (իմ, ռեցայ) *v. n-p.* To grow rancid.

Օթռութիւն (ման, մամբ) *s.* Rancidness, rancidity.

Օյ, *conj.* For, because, in order that, to the end that; that.

Օյ, *conj.* What? what thing? why? for what reason? how! how much! **Օյ կայ իմ ի քո**, what do you want, or what do you want of me? **Օյ է՝ պէ**, what is the motive for which?

Օյաբդ, *adv.* How, of what sort, in what manner, according to. **Օյաբդն**, condition, quality.

Օյանդ; *adv.* What? how? why? for what reason?

Օյ արդեօք, *adv.* What? how?

Օյլ, *adj. ind.* **Օյլ ձայն**, shrill or false treble (in musick).

Օյզ, *s. ind.* Regret, grief.

Օյ մի, *conj.* Lest, for fear that.

Օյնագործ (ի, աւ) *s.* That makes arms, armourer.

Օյնագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade of making arms.

Օյնադադարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Armistice.

Օյնազարդ (ի, աւ) *adj.* Armed, furnished with arms.

Օյնազարդիլ (իմ, դեցայ) *v. n-p.* To arm one's self, to put on arms.

Օյնազգեաց (ի, իս) *adj.* Armed, invested with arms.

Օյնազգեցանիլ (իմ, ուեցայ) *v. n-p.* To put on arms, to arm one's self.

Օյնալից, *adj. ind.* Full of arms, well armed.

Օյնակալ (ի, աւ) *adj.* That carries arms.

Օյնակիր (կրի, կրաւ) *s.* That carries arms; squire; soldier, swordsman; officer.

Օյնահարիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To be wounded with a weapon.

Օյնանոց (ի, աւ) *s.* See **Օյնաթան**.

Օյնաշարժ (ի, իս) *s.* Fencer, that fences.

Օյնապէս, *adv.* In the form of a weapon.

Օյնաթան (ի, աւ) *s.* Arsenal, magazine of arms.

Օյնաւոր See **Օյնաւոր**.

Օյնաւորիլ See **Օյնաւորիլ**.

Օյնիլ (իմ, եցի) *v. a.* To arm, to provide with arms; to equip; to provide with, to fortify.

Օյնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To arm one's self, to take up arms, to oppose; to provide one's self with.

Օյնաւոր (ի, աւ) *s.* Militia-man, warrior, soldier. **Իբրև զօյնաւոր**, in a military manner.

Օյնաւորական (ի, աւ) *adj.* Military, soldierlike. **Օյնաւորական արհեստ**, tacticks.

Օյնաւորակից (կցի, կցաւ) *s.* Fellow soldier.

Օյնաւորապէս, *adv.* In a military manner.

Օյնաւորեալ (ելոյ, եալ) *adj.* **Օյնաւորեալ եկեղեցի**, Church militant.

Օյնաւորիլ (իմ, եցի) *v. a.* See **Օյնաւորցուցանել**.

Օյնաւորցուցանել (իմ, ցուցի) *v. t.* To maintain soldiers; to exercise in the art of war; to arm.

Օյնաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To arm one's self; to oppose; to take up the profession of arms.

Օյնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Militia, arms, profession of war; army; armament.

Օյնչ, *pro. ind.* and *adv.* That, which, what.

Օյնչ պատճառ, *adv.* Why? for what cause?

Օյնչ եւիցէ, *pro. ind.* Whatever, whichever.

Օյնչ ինչ, *pro. ind.* What? what thing?

Օյնչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nature; substance, state of a thing.

Օյնչպիսի, *adj. ind.* What? in what manner?

Օյնչպիսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Arrogance.

Օյնչ օրինակ, *adv.* How? in what manner?

Օյոս, *s. ind.* One of the Hebrew months.

Օյքագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Lower, sunk.

Օյքական (ի, աւ) *adj.* Mild, humble, condescending, complaisant.

Օյքանիլ (իմ, ցի) *v. n.* To calm one's self, to relent, to grow tranquil, to yield, to cool, to comply; to acquiesce, to listen, to condescend, to connive; to become extinct.

Օյքութիւն (ման, մամբ) *s.* Calm-

ness, tranquillity; subsiding; condescension, connivance, deference; indulgence.

Օ֊ԼՈՒԱՆԱԼ (*եմ, լուայ*) *v. t.* To calm; to cool; to extinguish.

Օ֊ԽՈՍ (*զսին, զսիս*) *s.* Thigh; haunch; leg. **Օ֊ԽՈՍ ԿԱՄՔԻ**, stern. **Օ֊ԽՈՍ ՆԱՒԱԿԻ**, stern of a ship.

Օ֊ԽՄԲԻԼ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To assemble together, to unite, to be published.

Օ֊ԽՔ, *adj. ind.* See **Օ֊ՈՒՔ**:

Օ֊ԽԱԳՈՍՈՍ (*ի, աս*) *s.* Officer appointed to stamp weights and measures.

Օ֊ԽԲՈՎԻՆ, *adv.* **Օ֊ԽԲՈՎԻՆ ԵՐԹԱԼ** or **ՔԱՇԱԼ**, to kill one's self, to put one's self to death.

Օ֊ԼԱՆԱԼ (*ամ, լացայ*) *v. a.* To deny, to retract, to refuse, to deprive, to retain.

Օ֊ԼԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Denial; recantation, refusal.

Օ֊ԼԱՑՈՒԹԻՒՆ See **Օ֊ԼԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ**:

Օ֊ԼԱՑՈՒՆ (*ցման, ցմամբ*) *s.* See **Օ֊ԼԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ**:

Օ֊ԼԱՑՈՂ (*ի, աս*) *adj.* That denies, that refuses.

Օ֊ԿԾԱՆՔ (*Նաց, Նաք*) *s. pl.* Chagrin, grief, vexation.

Օ֊ԿԾԵՑՈՒՑԱՆԱԼ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To displease, to vex, to trouble, to offend, to chagrin; to tire.

Օ֊ԿԾԻԼ (*իմ, Ծեցայ*) *v. n-p.* To be vexed, to be grieved, to be concerned, to be moved, to start.

Օ֊ՀԻՆ, *pre.* After, since; behind, back, backward. **Տրայիանոս կալաս զինքն֊ Ներուայէ կալուածքէն զինի Ներուասայ**, Trajan was Emperor after Nerva. **Օ֊ՀԻՆ ՄԻմԱՆԱՑ** or **ՄԻմԱՆԱՑ ՀԻՆ**, one after the other. **Օ֊ՀԻՆ ԵՐԿուց ամաց**, two years ago. **Օ֊ՀԻՆ ԲԱՂՈՒՄ ԺամանակաՑ**, a long time since.

Օ֊ՀԻՆ, *adv.* After, since, then, afterwards, hereafter, underneath, behind, one after another, next to, subsequently. **ԳՆԱԼ ԶՀԻՆ**, to follow, to go after.

Օ֊ՀԻՆԻՔ (*Նաց, Նիք*) *s. pl.* Posterity, all those who shall come after.

Օ֊ՀՈՒԱԼ See **ՁԳՈՒԱԼ**:

Օ֊ՀԵՒ, *pre.* and *adv.* After, then, since. **Օ֊ՀԵՒ ԵՐԹԱԼ**, to follow, to go after; to second, to imitate. **Օ֊ՀԵՒ ԳԱԼ**, to follow, to come after; to result; to depend. **Օ֊ՀԵՒ ԼԻՆԵԼ**, to seek, to pursue. **Օ֊ՀԵՒ ՄՆԱՑԵԼ**, **ՀՀԵՒ ԱՅԴԻԼ** or **ՀՀԵՒ ՎԱԶԻԼ**, to run after, to pursue, to undertake.

Օ֊ԻԱՒ (*երոյ, երով*) *s.* Medlar.

Օ֊ԻԱՒԵՆԻ (*Նոյ, Նեաւ*) *s.* Medlar tree.

Օ֊ՂԱԼ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To repent, to be sorry, to regret, to complain, to acknowledge one's fault.

Օ֊ՂԱԿԱՆ (*ի, աւ*) *adj.* Plaintive; penitent.

Օ֊ՂՃԱԼ See **Օ֊ՂՂԱԼ**:

Օ֊ՂՂԱԿԱՐ (*սրաի, սրտաւ*) *adj.* Tender, affected, plaintive, moaning.

Օ֊ՂՂԱՑՈՒՑԱՆԱԼ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make repent, to affect, to move.

Օ֊ՂՂՈՒԹԻՒՆ (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See **Օ֊ՂՂՈՒՄՆ**:

Օ֊ՂՂՈՒՄՆ (*Ղման, Ղմամբ*) *s.* Compunction, repentance, contrition; penitence. **Օ֊ՂՂՈՒՄՆ ԲԵԿԵԱՆ** or **ԱՆԿԱՏԱԿԱՐ**, attrition. **Օ֊ՂՂՈՒՄՆ ԽՈՐԱԿԵԱՆ** or **ԿԱՏԱՐԱԿԱՒ**, contrition.

Օ֊ՀԱՒԱՊԱՐՀԱՅՔ, *adv.* By way of, by the way.

Օ֊ՄԱՂՑՈՒՑԱՆԱԼ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To charm, to please extremely, to fill with rapture, to enchant, to put in extasy.

Օ֊ՄԱՂՑՈՒՑԻՉ (*ցչի, ցչաւ*) *adj.* Charming, surprizing; enchanting.

Օ֊ՄԱՅԻԼ (*իմ, ևցայ*) *v. n-p.* To be charmed or delighted, to enjoy.

Օ֊ՄԱՅՈՒՄՆ (*ՄԱՆ, ՄԱՄԲ*) *s.* Enjoyment, rejoicing.

Օ֊ՄԲԱՂ See **Օ֊ՄԲԱՂ**:

Օ֊ՄԲԻՆ (*ի, աւ*) *s.* Knife, claspknife; penknife.

Օ֊ՄԻ֊, *adv.* Why?

Օ֊ՄՈՒՌ See **Օ֊ՄՈՒՌՈՒ**:

Օ֊ՄՈՒՌՈՒ (*զՄուռոյ, զՄուռով*) *s.* Myrrh.

Օ֊ՄՈՒՔ See **Օ֊ՄՈՒՔ**:

Օ֊ՄՈՒՔԵՆԻ (*Նոյ, Նեաւ*) *s.* Myrrh tree.

Օ֊ՄՈՒՐԱՒԻՔ, *adj. ind.* Full of myrrh.

Օ֊ՄՈՒՐԱՒԻՑ, *adj. ind.* See **Օ֊ՄՈՒՐԱՒԻՔ**:

Օ֊ՄՈՒՔԱԼ (*Ելոյ, Ելով*) *adj.* Mixed with myrrh; embalmed.

Օ֊ՄՈՒՔԻ (*եմ, եցի*) *v. a.* To mix or fill with myrrh; to embalm.

Օ֊ՄՈՒՏ ԱԾԻԼ (*եմ, ածի*) *v. a.* To think, to regard, to consider.

Օ֊ՄՈՒՏԱԾՈՒԹԻՒՆ (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Thought, consideration, reflection, meditation.

Օ֊ՄՐԻԼ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be stunned; to grow stupid.

Օ֊ՄՐԻՒԿԱՅ, *adj. ind.* That is made of emerald.

Չմրխտեղէն (ից, ից) adj. That partakes of the nature of emerald; of emerald; made of emerald.

Չմրուխտ (ըխտոյ, ըխտով) s. Emerald.

Չննի, s. ind. See Չննութիւն: Ի չննի ելանել, to visit, to go to see. Ի չննի մատչել, to look at, to observe, to examine.

Չննական (ի, աւ) adj. See Չննելի:

Չննել (եմ, եցի) v. a. To look at, to observe, to stare at, to aim at, to contemplate; to examine, to study, to discuss; to remark, to clear up, to recognize; to visit; to feel, to touch.

Չննելի (լւոյ, լեաւ) adj. Visible, tangible, palpable.

Չննիչ (նչի, նչաւ) s. Observer; examiner.

Չննողաբար, adv. Theoritically.

Չննութիւն (թեան, թեամբ) s. Observation, speculation, theory; visit.

Չոսաագոյն (գունի, գունից) adj. comp. Lower or very low, sunk.

Չոսանալ (իմ, ացայ) v. n-p. To settle, to grow calm, to relent.

Չոսանումն (ման, մամբ) s. Subsiding.

Չոսանուցանել (եմ, ուցի) v. t. To weigh down, to cause to sink; to depress, to calm.

Չոսան See Չընդան:

Չոգիակաս (ի, աւ) s. Zodiack: See կենդանակամբ:

Չոհ (ի, իւ) s. Victim, sacrifice, immolation, host. Չոհ ողջակէզ, holocaust.

Չոհագործ (ի, աւ) s. That immolates, sacrificer.

Չոհագործել (եմ, եցի) v. a. To immolate, to sacrifice.

Չոհագործութիւն (թեան, թեամբ) s. Immolation, sacrifice.

Չոհանոց (ի, աւ) s. Altar of sacrifice; vase of immolation.

Չոհարան (ի, աւ) s. See Չոհանոց:

Չոհարար (ի, աւ) s. See Չոհագործ:

Չոհարարութիւն See Չոհագործութիւն:

Չոհաւոր (ի, աւ) adj. Immolated, sacrificed.

Չոհել (եմ, եցի) v. a. To immolate, to sacrifice.

Չոհումն (հման, հմամբ) s. Immolation, act of immolating, sacrifice.

Չողալ (ի, իւ) s. Cornel.

Չողալենի (ուոյ, նեաւ) s. Cornel tree.

Չոյգ (զուգի, զուգիս) adj. Even; conjoined, united, equal, alike, similar.

Չոյգ, adv. Level, without odds, equally; close to; conjointly, with, together.

Չոյգք (զուգից, զուգիւք) s. pl. Pair, couple; balance.

Չոյգութիւն See Չուգութիւն:

Չոչ See Չօշ with its derivatives.

Չոպոպ (ի, իւ) s. Hyssop.

Չով, adj. ind. Fresh, cold.

Չովական (ի, աւ) adj. See Չով:

Չովանալ (ամ, վացայ) v. n-p. To cool, to grow cool, to become cool.

Չովարար (ի, աւ) adj. Refreshing, cooling, refrigerative.

Չովացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To refresh; to give freshness.

Չովացուցիչ (ցչի, ցչաւ) adj. See Չովարար:

Չովութիւն (թեան, թեամբ) s. Company, society, correspondence, intelligence.

Չովուն (թեան, թեամբ) s. Coolness, freshness, refreshment, refrigeration.

Չովոզ (ի, աւ) s. Companion, associate, accomplice, partaker.

Չոր որ բնակ, conj. For example, as.

Չոր որ բնակ, adv. As well as, as; how.

Չուարակ (ի, աւ) s. Bullock, young ox; veal.

Չուարթ (ի, իւ) adj. Joyful, cheerful, smiling; gay, sprightly, lively, merry; serene, clear.

Չուարթագին, adj. ind. and adv. Joyful, gay; joyfully, gayly.

Չուարթագէմ (գէմի, գէմաւ) adj. Smiling, gay.

Չուարթածագիկ, adj. ind. Smiling, florid, young, graceful.

Չուարթամիտ (մտի, մտաւ) adj. Gay, sprightly; joyful, wanton, merry; foolish.

Չուարթանալ (ամ, թացայ) v. n-p. To be joyful, to rejoice, to be diverted; to rouse one's self, to give one's self up to gaiety; to shine, to enlighten, to cheer up, to be kindled. Չուարթանալ ի գինւոյ, to be seasoned with wine.

Չուարթաչար, adj. ind. Malignant, malicious.

Չուարթառատ, adj. ind. Generous, liberal.

Օուարթաբար (*ի*, *աւ*) *adj.* Jesting, that makes merry, diverting, that gives joy, joyful.

Օուարթացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To divert, to exhilarate; to drive away melancholy, to enliven, to animate, to revive.

Օուարթերես, *adj. ind.* Smiling, graceful; shameless, bold.

Օուարթութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Gaiety, joy, good humour; activity, vigilance.

Օուարթուն (*թնոյ*, *թնով*) *adj.* and *s.* Sprightly, lively, vigilant; angel.

Օուարտ See *Օուարթ*:

Օուարձաբան (*ի*, *իւ*) *adj.* Facetious, pleasant.

Օուարձաբանել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To joke, to jest.

Օուարձաբանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Facetiousness, pleasantry, jest, coaxing words.

Օուարձալի (*լւոյ*, *լեաւ*) *adj.* Pleasing, recreative, delectable, delicious, diverting, mild, agreeable; jocose, merry, pleasant, jovial, smiling.

Օուարձալից, *adj. ind.* See *Օուարձալի*:

Օուարձախառն, *adj. ind.* Mixed with joy.

Օուարձախօս (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Օուարձաբան*:

Օուարձախօսութիւն See *Օուարձաբանութիւն*:

Օուարձակատ (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Օուարձալի*:

Օուարձակատութիւն See *Օուարձութիւն*:

Օուարձանալ (*ամ*, *ացայ*) *v. n-p.* To enjoy, to rejoice, to delight in any thing, to be delighted, to amuse one's self, to be diverted, to play; to laugh, to jest, to divert one's self.

Օուարձացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To rejoice, to recreate, to delight, to divert, to drive away melancholy, to amuse, to give pleasure.

Օուարձընծայ, *adj. ind.* That gives pleasure, pleasant, rejoicing.

Օուարձութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Joy, enjoyment, rejoicing, pleasure, deliciousness, delight, diversion, cheerfulness; contentment, complaisance, pleasure, pleasantry; amusement, recreation, pastime; gaiety, frolicksomeness. *Օուարձութիւն տեղւոյ*, amenity.

Օուգաբան (*ի*, *իւ*) *adj.* Unanimous, with one opinion or voice.

Օուգաբարբառ, *adj. ind.* See *Օուգաբան*:

Օուգաբնակ, *adj. ind.* That lives or dwells together.

Օուգագեղեցիկ, *adj. ind.* Well made, handsome.

Օուգագործ (*ի*, *աւ*) *adj.* That works or labours together, that does the same thing.

Օուգադիր (*դրի*, *դրաւ*) *adj.* Combined.

Օուգադրել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To combine; to compose.

Օուգադրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Combination; composition, conjunction.

Օուգազուարթ, *adj. ind.* That rejoices together.

Օուգաթիւ (*թուի*, *թուիւ*) *adj.* Even; equal, alike; of the same number.

Օուգաթուել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To relate together, to join together.

Օուգախուզայ, *adj. ind.* That stirs together, that walks with another.

Օուգախառնել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To mix together, to compose, to allay.

Օուգախնդիր, *s. ind.* Competitor.

Օուգածիրանի (*նւոյ*, *նեաւ*) *adj.* That is clothed with the same purple, that has the same dignity.

Օուգահան (*ի*, *աւ*) *adj.* Even, alike, equal.

Օուգահանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Likeness, equality; equivalent.

Օուգակիր (*կրի*, *կրաւ*) *adj.* Alike, partaking.

Օուգակից (*կցի*, *կցաւ*) *adj.* and *s.* Alike, equal, same; spouse (man or woman).

Օուգակշիռ, *adj. ind.* Equivalent, equipollent; just, equal.

Օուգակշռել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To render equivalent; to equal, to compare.

Օուգակրօն (*ի*, *իւ*) *adj.* Of the same religion.

Օուգակցել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To join together.

Օուգակցորդ, *adj. ind.* Participant; equal.

Օուգակցութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Participation, equality.

Օուգահայր (*հօր*, *հարբ*) *adj.* Of the same paternity, that has the same quality as the father.

Հուգահաւթի, *adj. ind.* Equal, even.

Հուգահաւան (ի, ից) *adj.* Unanimous, of the same opinion.

Հուգահաւասար (ի, ից) *adj.* Equal, just, equivalent; alike, same.

Հուգահաւաքել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble.

Հուգահաւաքուածն (քման, քմամբ) *s.* Assemblage.

Հուգահեռագիծ (գծի, գծիւ) *s.* Parallelogram.

Հուգահեռական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Parallel.

Հուգահեռականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Parallelism.

Հուգահեռանիստ (սին, տամբ) *s.* Parallelopiped.

Հուգահետ, *adv.* Together, contiguous.

Հուգաձայն (ի, ից) *adj.* Correspondent, equal, unanimous.

Հուգաձայնել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To equalize, to compare, to equal; to correspond.

Հուգաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Correspondence, union, equality, concord.

Հուգամասն, *adj. ind.* Participant.

Հուգամասնել (եմ, եցի) *v. a.* To impart, to make partake of.

Հուգամասնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation.

Հուգայարմարել (եմ, եցի) *v. a.* To accommodate, to adjust.

Հուգանջան (ի, ից) *adj.* Equidistant.

Հուգաշաւիղ, *adj. ind.* That holds the same course, companion on the road.

Հուգաշուքեղ, *adj. ind.* Of the same tongue or language.

Հուգաչրջանակ (ի, աւ) *s.* Isoperimeter.

Հուգաչափ (ի, ից) *s.* Parameter.

Հուգապատիւ, *adj. ind.* That has the same dignity, equally honoured.

Հուգապատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same dignity, participation in the same dignity.

Հուգապարակցել (եմ, եցի) *v. a.* To receive or rank in the same company, to associate.

Հուգապարել (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To mix in the same company or circle.

Հուգապարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same company, participation in same company.

Հուգաստաուած, *adj. ind.* Equal to Gods.

Հուգաստանել (եմ, եցի) *v. a.* To celebrate together.

Հուգաց, *adv.* Together, conjointly.

Հուգաւոր (ի, աւ) *adj.* See Հայգ:

Հուգաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To join together, to couple, to pair, to match, to unite, to join.

Հուգաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, union; coition, embrace.

Հուգաչափակ, *adj. ind.* Of the same measure, equal, equivalent.

Հուգել (եմ, եցի) *v. a.* See Հաւգաւորել:

Հուգընթանալ (ամ, թացայ) *v. n.* To concur; to coincide.

Հուգընթաց (ի, ից) *adj.* That runs together, that accompanies, concomitant.

Հուգընթացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Concourse, concomitance, accompanying; coincidence.

Հուգել (եմ, գեցայ) *v. n-p.* To couple, to join together, to be united.

Հուգիցս, *adv.* In like manner, equally.

Հուգորդ (ի, աւ) *s.* Parabola.

Հուգորդական (ի, աւ) *adj.* Parabolical.

Հուգորդանման (ի, ից) *adj.* and *s.* Paraboloid.

Հուգորդել (եմ, եցի) *v. a.* See Հուգակցել:

Հուգորդութիւն See Հաւգութիւն:

Հուգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, coupling; equality, likeness.

Հուխրատ (ի, աւ) *s.* Wild marjoram.

Հուսապ, *adj. ind.* Close, narrow; subdued.

Հուսա (զայ, զաւղ) *adj.* Pure, refined, clean.

Հուր, *adj. ind.* and *adv.* Vain, useless; vainly, in vain, uselessly, invalidly, unjustly.

Հուրկ, *adj. ind.* Deprived, destitute.

Հրկել (եմ, եցայ) *v. n.* To tremble, to be much afraid. Հրկել ՚ի ցրտեւանոյ, to shiver with cold.

Հրկիլ (եմ, եցի) *v. n.* See Հրկել:

Հօրքոյր (ի, ից) *s. f.* Mother of the wife, mother in law.

Հսաբացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Exasperated, irritated.

Հսարել (եմ, բեցայ) *v. n.* To be exasperated, to be irritated, to put one's

self in a passion, to take offence, to resent, to be vexed, to bear malice.

Օռռալ See Օռնչալ:

Օռնչալ (ամ, ացի) v. n. To bray.

Օռնչիւն, s. ind. See Օռնչումն:

Օռնչումն (չման, չմամբ) s. Act of braying.

Օսպանակ (ի, աւ) s. Spring.

Օսպել (եմ, եցի) v. a. To bind, to tie close, to press; to subdue, to hold, to hinder; to draw, to draw again.

Օտել (եմ, եցի) v. a. To clear, to cleanse, to fine, to refine; to clarify, to purify; to rectify, to revive.

Օտազական (ի, աւ) adj. Cleansing.

Օտութիւն (թեան, թեամբ) s. Purity: See Օտումն:

Օտումն (տման, տմամբ) s. Cleaning, fining, refining, purification, clarification.

Օտար (ի, իւ) adj. That speaks uselessly or unjustly.

Օտարանալ (եմ, եցի) v. n. To speak uselessly or unjustly, to calumniate.

Օտարանութիւն (թեան, թեամբ) s. Useless discourse; calumny.

Օտադատ (ի, իւ) adj. That judges uselessly.

Օտազգական (ի, աւ) adj. That belongs to Zoroaster.

Օտախնդիր (դրի, դրաւ) adj. That seeks uselessly; vain.

Օտախորհուրդ, adj. ind. That thinks uselessly, vain, foolish.

Օտախօս (ի, աւ) adj. See Օտաբան:

Օտահ (ի, իւ) s. Cuirass; corslet; coat of mail, small coat of mail; breastplate.

Օտահագգեաց See Օտահագգեաւ:

Օտահագգեաւ (ի, իւ) adj. Armed with a cuirass, cuirassier.

Օտահան (ի, իւ) s. Heap, assemblage.

Օտահաւատ, adj. ind. Armed with a cuirass.

Օտահաւոր (ի, աւ) adj. and s. Armed with a cuirass, cuirassier.

Օտահաւորիլ (իմ, եցայ) v. n-p. To arm one's self with a cuirass.

Օտահեղեղ, adj. ind. That flows, that inundates uselessly or unjustly.

Օտահել (եմ, եցի) v. a. To cuirass, to arm with a cuirass.

Օտահեծ, adj. ind. Օտահեծ վազիլ, to run or seek uselessly.

Օտահետական (ի, աւ) adj. Vain, useless, false.

Օտաջան (ի, իւ) adj. That labours in vain.

Օտաւ, s. ind. Limit, end. Օտաւ առնել, to end, to finish; to exterminate, to extirpate.

Օտաւմահ, adj. ind. Օտաւմահ լինել, to die, to cease to live, to be killed.

Օտաւել (եմ, եցի) v. a. To terminate, to finish. Օտաւել ի կենաց, to kill, to take away life.

Օտաւեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To end; to exterminate; to take away, to deliver.

Օտափառ, adj. ind. Vain, proud, vain-glorious.

Օտկահապանք (նաց, նաք) s. pl. See Օտկանք:

Օտկանք (նաց, նաք) s. pl. Extortion, exaction, encroachment, injustice, insult, rapine; breach, diminution, loss, grief, wrong, injury, hardship; despoiling, privation, degradation, exclusion, dispossession.

Օտկել (եմ, եցի) v. a. To deprive, to rob, to despoil, to commit rapine; to defraud, to frustrate; to vex; to strip, to displace, to depose, to leave destitute.

Օտկողութիւն (թեան, թեամբ) s. See Օտկանք:

Օտկումն (կման, կմամբ) s. See Օտկանք:

Օտոյց (զոտեցի, զոտեցաւ) s. Term, word, discourse, recital, narrative, narration; talk, conversation, familiar chat; answer. Օտոյց առնել, to make answer, to answer.

Օտուցաբան (ի, իւ) s. That discourses, that talks; discourse, recital, history.

Օտուցաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. See Օտոյց:

Օտուցախօսգութիւն (թեան, թեամբ) s. Discourse, narrative, history.

Օտուցասել (եմ, եցի) v. a. To narrate, to relate, to discourse.

Օտուցասութիւն (թեան, թեամբ) s. Recital, discourse; narration.

Օտուցել (եմ, եցի) v. a. To discourse, to speak; to narrate, to relate.

Օտպատ (ի, իւ) adj. Calumnious, unjust, false.

Օտպատել (եմ, եցի) v. a. To calumniate, to be censorious; to slander.

Օտպատիչ (տչի, տչաւ) adj. Calumniator, imposter, slandering, defaming.

Օթպաթաւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Calumny, imposture, inculpation, slander. Օթպաթաւթեամբ, calumniously.

Օթյ (ի, իւ) *s.* Zero.

Օթօղել See Ա֊թօղել։

Օթօղ See Յօղ։

Օթօղել See Յօղել։

Օթօղուած See Յօղուած։

Օթչալ (ի, իւ) *s.* See Կրեակ։

Օթփայ (ի, իւ) *s.* See Կրուանակ։

Օչ, *adj. ind.* Immodest, impudent; filthy, shameful.

Օչաբաղ (ի, իւ) *adj.* Avaricious, sordid, stingy, niggardly, miserly.

Օչաբաղաւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sordid interest, avarice; sordidness, niggardness, stinginess.

Օչառա (ի, աւ) *adj.* See Օչ։

Օչռոտել (եմ, եցի) *v. a.* To dazzle, to charm; to effeminate.

Օչռոտել (եմ, տեցայ) *v. n-p.* To be charmed, dissolute or immodest.

Օչռոտաւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immodesty, impudence, filthiness, lewdness.

Օթր (ուս, ու) *s.* Army, soldiery, militia; soldiers, force.

Օթրապետ (ետոյ, ետով) *s.* General of an army, captain, commander.

Օթրապետաւթիւն See Օթրավարուաթիւն։

Օթրագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Stronger.

Օթրաժողով *s. ind.* Օթրաժողով լինել, to levy soldiers, troops, to make levies of soldiers, to gather in crowds.

Օթրական (ի, աւ) *s.* See Օթրապետ։

Օթրական (ի, աւ) *s.* Militiaman, soldier; army, soldiery, militia.

Օթրականագոյն See Օթրագոյն։

Օթրահաւոյց *adj. ind.* Օթրահաւոյց լինել or առնել, to divide, arrange or place the soldiers.

Օթր ամենայն, *adv.* Every day; always.

Օթրանալ (աւ, բացայ) *v. n-p.* To grow stronger, to recover one's self; to take root; to revive; to reign, to predominate; to grow, to increase; to be able.

Օթրանիստ (նոյի, նոյաւ) *adj.* and *s.* Soldier's quarters, barrack.

Օթրապետ (ի, աւ) *s.* See Օթրապետ։

Օթրապետել (եմ, եցի) *v. n.* To command an army.

Օթրապէս, *adv.* Valorously, courageously.

Օթրավար (ի, աւ) *s.* Commandant, that commands an army: See Օթրապետ։

Օթրավարել (եմ, եցի) *v. n.* See Օթրապետել։

Օթրավարուաթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Command of an army, generalship.

Օթրակիդն, *s. ind.* Aid, support, help.

Օթրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fortify, to strengthen, to sustain, to harden, to fence, to establish, to secure, to repair, to reinforce, to restore, to corroborate; to brighten up, to comfort, to embolden, to reanimate, to revive, to cheer up, to make revive.

Օթրացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Strengthening, comforting; corroborative, cordial; fortifier.

Օթրաւոր (ի, աւ) *adj.* Strong, vigorous; powerful; energetick, pathetick; possible, efficacious; valorous.

Օթրել (եմ, եցի) *v. n.* To be able, to be worth; to govern; to act, to produce an effect.

Օթրող (ի, աւ) *adj.* See Օթրաւոր։

Օթրողաբար, *adv.* Valorously, courageously; energetically, efficaciously.

Օթրողաւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Valour, vigour.

Օթրէն, *pre.* As, like, so that. Օթրէն անասնոց, like beasts, bestially, like a brute beast.

Օթրընթեր, *adj. ind.* Օթրընթեր լինել See Օթրաժողով լինել։

Օթրհանապազ, *adv.* Daily, every day, always.

Օթրուաթէնաբար, *adv.* Virtually.

Օթրուաթէնական (ի, աւ) *adj.* Virtual.

Օթրուաթէնականաւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Virtuality.

Օթրուաթէնակիր, *adj. ind.* Virtuous, powerful.

Օթրուաթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Power; authority, vigour, valour, heart, courage, nerve, force, spirit, faculty; corroboration, supply, reinforcement, aid, energy, efficaciousness, efficacy, virtue; resource; army. Օթրուաթիւն սրտի, man's seed. Օթրուաթիւնք երկնից, the stars.

Ի

Ի (*a* slender, or *e*) A or E. Vowel, the seventh letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed for, or confounded with the letters Յ and Ե, for example: Իրէ, հրէ; հրէշ, հրեշ; արաւէղ, արաւեղ; գէզ, գեզ; գէմ, գեմ: Խաղէ, բազա; ազաւնէվաճառ, ազաւնավաճառ:

It often enters into the composition of words, for example: Աւէհոմ, որդէ գիր, ասկէմանդ, ասկեհուռն, հոգէ հանգիստ:

Ի prefixed to a missive letter signifies the supreme Being or God.

Ի O in foreign words is pronounced as the French *eu*, for example: Իօր, *eur*; հէօր, *gueur*.

Ի or ի with a line above it denotes the number *seven*.

Ի (*p*, *pl*.) *s*. Being, existence, that exists; that is of itself, the supreme Being, God; rich, powerful.

Ի՛, *int*. Ah! ho! oh! alas!

Իակ (*p*, *pl*.) *s*. Being, existence, that exists; creator, that causes to exist, that extracts from nothing.

Իական (*p*, *pl*.) *adj*. Essential, substantial; substantive.

Իականալ (*mf*, *կացայ*) *v*. *n-p*. To be, to exist.

Իականութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Existence; substance, essence.

Իակից (*կցի*, *կցաւ*) *adj*. That partakes of the same existence, consubstantial.

Իակցութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Entity: See Իականութիւն:

Իակցութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Consubstantiality, identity of substance.

Իանալ (*mf*, *էացայ*) *v*. *n*. See Իականալ:

Իապէս, *adv*. Essentially, substantially.

Իացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v*. *t*. To cause to exist, to extract from nothing, to create.

Իգ (*իգի*, *իգաւ*) *adj*. and *s*. Female.

Ի վի or Իր վի, *adv*. Sometimes, now and then.

Իլէքսանի or Իլէքսաւն See Եղէքսանդր:

Իմանի փեմանի See Փեմանի:

Իկօրդ (*p*, *pl*.) *s*. A note in musick.

Իհ, *int*. Ah!

Իհովհայ (*p*, *pl*.) *s*. (Greek word) Praise: See Գովեստ:

Իշ (*իշոյ*, *իշով*) *s*. Ass, jackass; warmachine. Իշ մատակ, she-ass.

Իշայծեամն (*եման*, *եամբ*) *s*. She-goat that resembles an ass.

Իութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Essence, nature, constitution; existence; substance.

Ի՛ որ or Ի՛ր որ, *pro*. Some, some one.

Իջ (*էջի*, *էջիւ*) *s*. Page.

Իջք (*էջից*, *էջիւք*) *s*. *pl*. Descent; declivity.

Ի՛ր or Ի՛ր ապաքաւ, *adv*. Why? for what reason or cause? Յիր վերայ, upon what?

Իրէկ (*էրէկոյ*, *էրէկով*) *s*. Beast, brute beast; red deer.

Իրէկ See Իրէկ:

Ի՛ր վ, *adv*. Sometimes, now and then.

Ի՛ր սակս, *adv*. Why? for what reason or cause?

Ի՛ր վասն, *adv*. See Ի՛ր սակս:

Ւ

Ւ (*yet* or *ut*) U (as in *us*). Vowel, the eighth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed or confounded with the letter Ե, for example: Ւնկուղն, ընկուզին; անգոյր, ընդոյր:

At the beginning of words it is sometimes redundant, for example: Ւտաայ, ըշտաայ; ունդն, ըռունդն; ուժմբ, ըռուժմբ; ուբշտ, ըռբշտ; սոգիւտ, ըսոգիւտ: Between two or more consonants it is always understood; but in the division of words it is actually put, for example: Ւրնակ (ընակ) գըրնել (գնել) նըն-ջել (ննջել) գըր-գել (գրգել): As also in poetry: Ւկոզած նին ջընջեաց ըզմեզս (կոզածնին ջընջեաց զմեզս):

Ւերէտ (-էրէտ) -էրէվ խոհարէնոյթ, 'ի էրէյո-ինէն (էրէյո-ինէն) ել տարեացոյց· 'Ւյո-ինէն տարեվ ըն (տարեվ) խոհոյթ, 'ի ելէրեկման՝ տանու եղոյր:

At the beginning of words spelt with two consonants, the first of which is Ղ, Շ and Ս, Բ either in the pronunciation, or in the division, is put sometimes before, and sometimes after the aforesaid letters. We have as yet no established rule. According to common custom, and particularly that of our Academy, it is put after Ղ in these words with their derivatives: Ղգուել, ղմոխել, ղանալ, ղեկաբ, ղղեալ, ղմեռաց, ղմրուխտ, ղմրել, ղբին, ղաալ, ղսպիլ, ղակել, ղբաջան, ղցան, ղբաւ, ղպիկել, ղբոյց (thus ղեղուել, ղբմոխել) etc: and it is put before in the others with their derivatives, for example: Ղբաղանիք (ղպրաղանիք) ղդալ (ղդգալ) ղղնալ (ղդնալ) ղնիկ (ղնիկ) etc.

It is put before Շ in these words and their derivatives: Շկահել (ղշկահել) շտապ (ղշտապ) շտեմարան (ղշտեմարան): and in the others it is put after, for example: Շանալ (չղլանալ) շղթայ (չղլթայ) շնորհ (չղնորհ) շռայլ (չղռայլ) etc.

It is put before Ս in these words and their derivatives: Սլամփ, սկահ, սկայ, սկաւառակ, սկեսուր, սկիզբն, սկիհ, սկնդիկ, սկուտեղ, սպայ, սպանդ, սպանանիկ, սպաս, սպասել, սպարսպեա, սպեղանի, սպի, սպիտակ, սպունգ, սպռնուր, տառնջել, տառհակ, տամփակ, տապիւտ, տամուրք, տաուտնջել, տառաքել, տարտուղ, տրիտանիկ, սփիւռս, սքանչելիք, սքօղել (pronounce ըսթամփ, ըսկահ, ըսկայ, ըսկիզբն) etc. and it is put after in the others, for example: Սգալ (սըգալ) սլաք (սըլաք) սխալ (սըխալ) սղոց (սըղոց) սմբակ (սըմբակ) etc.

Ը or ը with a line above it denotes the number *eight*.

Ըղեբռնել See Ռւղեբռնել:

Ըղձալի (ը-ոյ, ւիաւ) *adj.* Desirable, to be wished for.

Ըղձակաճ, *adj. ind.* Desirous, longing after, cordial.

Ըղձական (ի, աւ) *adj.* Desirable, to be wished for; optative.

Ըղձականութիւն (Թական, Թեամբ) *s.* Desire, wish.

Ըղձակերտ (ի, աւ) *adj.* Desirable, to be wished for; desirous, longing.

Ըղձակերտանալ, to make desirable.

Ըղձակերտաւոր (ելոյ, ելով) *adj.* Desirable, made desirable.

Ըղձակերտութիւն (Թիան, Թեամբ) *s.* Desire, wish.

Ըղձաձայնութիւն (Թիան, Թեամբ) *s.* Agreeable song.

Ըղձալ (ամ, ացի) *v. n.* See Ըղձանալ:

Ըղձանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To desire, to wish; to guess.

Ըղձապատում, *adj. ind.* Conjuror, diviner.

Ըղձութիւն (Թիան, Թեամբ) *s.* Desire, wish; divination.

Ըղձումն (մման, մմամբ) *s.* Desire, wish, fancy.

Ըղորկ See Ռղորկ:

Ըղործել See Ռւղեբռնել:

Ըղտապան See Ռւղտապան:

Ըմբահկել See Ըմպահկել:

Ըմբան (ի, աւ) *s.* Throat.

Ըմբեբռնել (եմ, եցի) *v. a.* To leave one not a word to say, to dispirit, to convince, to put to a nonplus.

Ըմբեբրել See Համբեբրել:

Ըմբիշ (բշի, բշաւ) *s.* Gladiator, wrestler.

Ըմբշամարտ (ի, իւ) *s.* See Ըմբիշ:

Ըմբշամարտել (եմ, ուցայ) *v. n-p.* To wrestle, to contend in wrestling.

Ըմբշամարտիկ (ակի, ակաւ) *s.* See Ըմբիշ:

Ըմբշամարտութիւն (Թիան, Թեամբ) *s.* Wrestling.

Ըմբշամրցութիւն See Ըմբշամարտութիւն:

Ըմբոն, *adj. ind.* See Վայելուչ:

Ըմբոշխնել (եմ, եցի) *v. a.* To chew, to grind with the teeth, to eat; to enjoy, to have.

Ըմբոշխնելի (ը-ոյ, ւիաւ) *adj.* That is to be masticated; that chews.

Ըմբոշխնելիք (ւիաց, ւիաք) *s. pl.* Jaw, the grinders.

Ըմբոշխնումն (նման, նմամբ) *s.* Act of chewing.

Ըմբոստ (ի, իւ) *adj.* Refractory, contumacious, disobedient, indocile.

Ըմբոստանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To resist, to kick, to disobey; to grow proud.

Ըմբռնել (եմ, եցի) *v. a.* To take, to retake, to surprise, to hold, to seize; to entrap, to catch again, to grapple,

to match; to reach; to comprehend, to conceive, to undertake.

Ընդառնալ (*առի, առեր*) *s.* Handful, hold; pin.

Ընդառնուլն (*նման, նմամբ*) *s.* Hold, retention, surprise; comprehension, perception.

Ընդատհանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Contempt.

Ընդատհիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To resist, to grow proud; to despise.

Ընդանակ (*ի, աւ*) *s.* Drinking vase; dish, mug, cup.

Ընդել (*եմ, արբի*) *v. a.* To drink, to suck in. Գան ընդել, to receive the strokes of a cudgel.

Ընդելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* and *s.* Drinkable; drinker: See **Ընդելիք**:

Ընդելիք (*լեայ, լեաք*) *s. pl.* Drink, draught, beverage, liquor, potation. Բժշկական ընդելիք, decoction. Աստուածական ընդելիք Դից, nectar.

Ընդոյզ See **Ընդոյզ**:

Ընդ, *pre.* To, at, towards, by; through; among, in the midst, into, in; with; for; under, below; upon; soon, as soon as; in the place, instead of. Հայել ընդ երկինս, to look at the sky. Թագաւորել ընդ նորա, to reign instead of him, to succeed him. Տաւր ընդ իմ և ընդ քո, give for me and for you. Ընդ ածօտ, obscurely. Ընդ ամենայն, totally, in all. Ընդ ակամբ հայել, to look upon one with an evil eye or with aversion. Ընդ ձեռն, with or by the hand. Ընդ միջ, in; into, inside, in the midst; through. Ընդ միջ կտրել, to split, to pass or go across. Ընդ աջմէ, to the right. Ընդ գերկս մատանել, to draw the bow strongly. Ընդ ժամս ժամս, sometimes. Ընդ խաբս, fraudulently, erroneously. Ընդ խաղ, ludicrously, facetiously. Մտանել ընդ նմա, to enter with him. Ընդ այր և ընդ կին, as much the man as the woman. Ընդ ծառով, under a tree. Փոխանակ ընդ այնր, for it. Ընդ մի բերան, with one voice, unanimously. Դիր զդիրսդ ընդ այլս, put these books with the others. Ե՛կ ընդ իս, come away with me. Ընդ անցանելն, going along. Ընդ ամենայն երկիրն, in all countries. Անցանել ընդ Լունդան, to pass through London. Ընդ ջուր և ընդ ցամաք, by sea and land. Ընկենուլ ընդ պատուհանն, to throw out of window. Անցանել ընդ այն, to go that way. Ընդ ամենայն տեղիս, every where. Ընդ մահճաք, under the bed. Ընդ երկինք, under heaven. Ընդ իւրև or իւրեաւ, under him. Ընդ պատրուակաւ, under pretence. Ընդ առաւօտն or ընդ այգն, at break of day. Ընդ երեկս, ընդ երեկոյս or ընդ երեկոյն, towards the evening. Ընդ իս, with me; on me. Մեկնեցաւ ընդ լուր համբաւոյ գալստեան նորա, he set out on the report of his coming. Ընդ հակառակն, on the contrary; cross-wise. Ընդ միտ ածել or հարկանել, to think, to reason in one's mind. Ընդ ոտն հարկանել, to trample under foot.

Ընդաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Leguminous.

Ընդածին, *adj. ind.* Innate, native, natural, habitual.

Ընդաբուա, *adj. ind.* Fed with pulse.

Ընդաթոյր *adj. ind.* **Ընդաթոյր հարկանել**, to put to the sword; to trample under foot.

Ընդածին, *adj. ind.* See **Ընդածին**:

Ընդակեր (*ի, աւ*) *adj.* That eats pulse.

Ընդակից (*կին, կցաւ*) *adj.* Familiar.

Ընդանեցուցանել See **Ընտանեցուցանել**:

Ընդանի See **Ընտանի**:

Ընդանութիւն See **Ընտանութիւն**:

Ընդառաջ, *pre.* Before, against. Ընդ առաջ գնալ, ելանել or լինել, to anticipate, to obviate, to prevent, to meet, to affront, to face.

Ընդառնուլ (*ուաւ, առի*) *v. a.* To comprehend, to receive, to take.

Ընդարձակ, *adj. ind.* See **Ընդարձակ**:

Ընդասուն, *adj. ind.* Tamed, domestick, familiar; delicate, nice.

Ընդարձակ (*ի, աւ*) *adj.* Free; large, ample, vast, spacious, great; diffuse.

Ընդարձակաբան (*ի, իւ*) *adj.* Diffuse, extended.

Ընդարձակագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Larger, very vast; very easy.

Ընդարձակամիտ, *adj. ind.* Liberal, generous.

Ընդարձակամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Magnanimous, patient.

Ընդարձակամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Magnanimity, long suffering, patience.

Ընդարձակայարկ, *adj. ind.* Vast, spacious, extended.

ընդարձակատարր, *adj. ind.* See ԸՆդարձակ:

ընդարձակիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To dilate, to enlarge, to make greater, to increase, to augment, to extend, to prolong, to disband, to relax, to spread, to widen, to reach, to stretch, to give ground, to amplify. ընդարձակիլ բա նիւ, to exaggerate.

ընդարձակիցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See ԸՆդարձակիլ:

ընդարձակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Extent, extension, size, latitude, greatness, width, amplitude, amplification, enlargement; diffusion; field; capacity, capaciousness; disengagement, relaxation, liberty.

ընդարմ, *adj. ind.* See ԸՆդարմացեալ:

ընդարմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To grow stupid, to fall asleep, to be numb.

ընդարմացեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Numbed, dull; chill, stupid.

ընդարմացութիւն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Stupidity, numbness, inaction; stupor.

ընդարմացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To benumb, to lull asleep; to chill.

ընդարմացուցիչ (*չի, չչաւ*) *adj.* That chills, that lulls asleep; charming.

ընդաւազիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To cover with sand, to bury.

ընդգծիլ (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To fall on one's knees.

ընդգոգիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To take or receive to one's bosom, to make welcome.

ընդգրգիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To embrace; to undertake.

ընդգէմ (*գիմի, գիմաւ*) *adj.* Contrary, opposed; opposite, inimical; unfortunate.

ընդգէմ, *pre.* Against, on the contrary, the wrong side, outward, the wrong way; before, in face. ընդգէմ գառնալ or կալ, to oppose, to resist, to counteract.

ընդգիմանալ (*ի, իւ*) *adj.* Opposite; contradictory.

ընդգիմաբանիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To contradict, to counteract, to contest, to answer.

ընդգիմաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Contradiction, disputation; antiphrasis.

ընդգիմաբերիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To oppose, to object.

ընդգիմագրաւ, *adj. ind.* Opposite, contrary.

ընդգիմագարձ, *adj. ind.* Opposite, contrary.

ընդգիմադարձիլ (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To oppose, to resist.

ընդգիմադարձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, resistance; antiperistasis.

ընդգիմադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* Opposed, contrary; opposite.

ընդգիմադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To oppose, to object.

ընդգիմադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, objection.

ընդգիմախօսութիւն See ԸՆդգիմաբանութիւն:

ընդգիմակ (*ի, աւ*) *adj.* Contrary, opposite.

ընդգիմակայութիւն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See ԸՆդգիմադարձութիւն:

ընդգիմական (*ի, աւ*) *adj.* See ԸՆդգիմակ:

ընդգիմակաց (*ի, իւ*) *adj.* That resists, opposite, contrary.

ընդգիմակից (*կի, կցաւ*) *adj.* See ԸՆդգիմակաց:

ընդգիմակողմն, *s. ind.* Opposite side, reverse, wrong side.

ընդգիմակցել (*եմ, եցի*) *v. n.* To resist.

ընդգիմահաւատնել (*եմ, հաւատ*) *v. a.* To counterhatch.

ընդգիմահար (*ի, աւ*) *adj.* Opposite, that opposes, that resists.

ընդգիմահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, resistance; counterblow.

ընդգիմամարտ (*ի, իւ*) *adj.* Contrary, inimical, opposite.

ընդգիմամարտիկ (*տկի, տկաւ*) *adj.* and *s.* See ԸՆդգիմամարտ:

ընդգիմամարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, resistance, action, combat.

ընդգիմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To resist, to contrast, to be repugnant, to mutiny.

ընդգիմասաց, *adj. ind.* See ԸՆդգիմաբան:

ընդգիմասիպ, *adj. ind.* Contrary.

ընդգիմամիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Contrary thought or sentiment.

ընդգիմանան (*մին, տամբ*) *adj.* See Հակառակ:

ընդգիմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Resistance, opposition; contradiction, contrariety, discord; hinderance, obstacle;

strife; dislike, aversion, repugnance, conflict, trouble, implication.

Ընդդիմադ (*ի, աւ*) *adj.* Opposite, that opposes, that resists.

Ընդդիմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ease, content.

Ընդեղ *adj. ind.* Familiar, domestick, tame, easy, mild, tractable, approachable.

Ընդեղակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընդեղ**:

Ընդեղական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընդեղ**:

Ընդեղանալ (*եմ, կացայ*) *v. n-p.* To grow familiar, to make acquaintance.

Ընդեղանալ (*տամ, լացայ*) *v. n-p.* To grow familiar, to become familiar; to make acquaintance.

Ընդեղանիլ (*եմ, լացայ*) *v. n-p.* See **Ընդեղանալ**:

Ընդեղասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Familiar, tame, domestick.

Ընդեղացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make familiar, to tame; to instruct; to tame, to render mild and less ferocious.

Ընդեղուզած (*ի, իւ*) *s.* Enchasing, fitting into, setting.

Ընդեղուզանել (*եմ, ուզի*) *v. a.* To enchase, to fit into, to set; to instruct.

Ընդեղուզումն (*ման, մամբ*) *s.* Setting; instruction.

Ընդեղուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* See **Ընդեղացուցանել**:

Ընդեզերք (*զերկաց, զոք*) *s. pl.* Pulse.

Ընդեռաձգական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That holds the place of another.

Ընդերբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enterology.

Ընդերդմայ (*ի, իւ*) *s.* Aruspice, soothsayer.

Ընդերկար, *adj. ind.* and *adv.* Long, extended; prolix; long, at length; long time; amply, diffusely, tediously. **Ընդերկար առնել**, to prolong. **Ընդերկար լինել**, to be prolonged.

Ընդերկարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To prolong, to make last a long time; to extend; to defer, to spin out to great length.

Ընդերկարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Length, extent, duration.

Ընդերք (*քայ, րոք*) *s.* Entrails, pluck, guts.

Ընդէր, *adv.* Why; wherefore, what.

Ընդիկտիոն (*ի, իւ*) *s.* Indiction (of the year).

Ընդլայնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To amplify.

Ընդլայնութիւն (*նման, նմամբ*) *s.* Amplification.

Ընդխառնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To incorporate.

Ընդխառնիլ (*եմ, նեցայ*) *v. n-p.* To become incorporated; to intermeddle; to come to blows.

Ընդխառնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Incorporation.

Ընդկարկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To nonplus, to embarrass.

Ընդկոխ, *s. ind.* **Ընդկոխ առնել**, to trample under foot.

Ընդհակառակն or **Ընդհակառակս**, *adv.* On the contrary, against the grain, in a contrary sense, on the wrong side, quite the reverse, backwards, cross-wise.

Ընդհայեցողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dioptricks.

Ընդհանուր, *adj. ind.* Universal, general, common. **Ընդհանուրք**, the universe, the whole world. **Ընդհանուր առնել**, to generalize.

Ընդհանրական (*ի, աւ*) *adj.* Universal, general, catholick.

Ընդհանրականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Universality, generality.

Ընդհանրապէս, *adv.* Universally, generally, commonly, absolutely.

Ընդհանրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To generalize.

Ընդհանրութիւն See **Ընդհանրականութիւն**:

Ընդհատ (*ի, իւ*) *adj.* Discontinued, intermittent; loose; different; separate. **Ից ինչ ընդհատ է 'ի նմանէ**, he differs not from him. **Նուազ ինչ ընդհատ 'ի վախճանէ լինել չնչոյն**, to be almost at the last extremity, or at the last gasp.

Ընդհատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To interrupt, to discontinue, to cease.

Ընդհատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Interruption, intermittence, intermission, discontinuance, relaxation, cessation.

Ընդհատումն (*ման, տմամբ*) *s.* See **Ընդհատութիւն**:

Ընդհարկանել (*եմ, հարի*) *v. a.* To knock, to clash, to strike, to beat.

Ընդհարկանիլ (*եմ, հարայ*) *v. n-p.* To fight, to smite, to knock, to strike.

Ընդհարումն (*ման, մամբ*) *s.* Collision, knock, conflict.

Ընդհուպ, *adv.* Very soon, by and by, soon, in a short time.

Ընդձեռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give.

to put into one's hands, to grant.

Ընդմիմամբ, *adj. ind.* Subaltern.

Ընդմիջաբար, *adv.* Mediately, by means of, by some expedient.

Ընդմիջաւուղ (-ղի, -ղաւ) *s.* The middle of a way, of a road.

Ընդմիջակութիւն (-ման, -թեամբ) *s.* Interposition, intermission, obstacle; partition wall.

Ընդմիջել (եմ, եցի) *v. a.* To divide into two parts; to separate, to hinder; to interrupt, to discontinue.

Ընդմիջիլ (իմ, ջեցայ) *v. n-p.* To be split, to be in half.

Ընդմիտել (եմ, եցի) *v. n.* To incline, to have an inclination for any thing, to be incited to any thing.

Ընդմտաւոր (ի, ու) *adj.* Considerate, discreet, circumspect, prudent.

Ընդմտանել (եմ, մտի) *v. n.* To penetrate, to pierce, to strike through or pass across; to insinuate one's self; to pass through a filter.

Ընդոծին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Born in the house of one's master.

Ընդողնել (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To lie on one's back; to be idle.

Ընդոր See **Ընդորը**:

Ընդոսա, *adj.* and *s. ind.* Leaping; leap, recoil. **Ընդոսա ի քնոյ լինել**, to awake suddenly. **Ընդոսա լինի**, by stealth. **Ընդոսա անցանել**, to leap, to leap over.

Ընդոսանալ (ամ, ացայ) *v. n.* See **Ընդոսանուլ**:

Ընդոսանուլ (ուսի, ուեայ) *v. n.* To leap, to recoil.

Ընդոսուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make leap or recoil, to push.

Ընդոստել (եմ, եցի) *v. a.* To trample under foot; to despise; to dishearten, to humble, to subdue, to drive out, to push.

Ընդուզել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ընդվզել**:

Ընդունակ (ի, աւ) *adj.* Acceptable, agreeable; capable, susceptible.

Ընդունական (ի, աւ) *adj.* See **Ընդունակ** and **Ընդունելի**:

Ընդունակաբար See **Ընդունաբար**:

Ընդունակութիւն (-ման, -թեամբ) *s.* Acceptance; capacity, reach.

Ընդունայն, *adj. ind.* and *adv.* Vain, void, useless; empty; indolent, idle; in vain, uselessly, empty.

Ընդունայնաբան (ի, իւ) *adj.* Romancing, that speaks idly.

Ընդունայնահոս, *adj. ind.* That flows uselessly.

Ընդունայնամիտ (-մտի, -մտաւ) *adj.* Vain, frivolous.

Ընդունայնանալ (-ամ, -նացայ) *v. n-p.* To be vain or empty; to seek vanities.

Ընդունայնապարծ (ի, իւ) *adj.* Vain, proud, vain-glorious.

Ընդունայնաջան (ի, իւ) *adj.* Vain, that labours uselessly.

Ընդունայնութիւն (-ման, -թեամբ) *s.* Vanity.

Ընդունարան (ի, ուս) *s.* Vase, vessel; receiver, receptacle; that receives.

Ընդունելի (-ւոյ, -լեաւ) *adj.* Acceptable, admissible; agreeable; obtainable; that accepts, that receives.

Ընդունելութիւն (-ման, -թեամբ) *s.* Reception, taking, acceptance, admission, obtaining, acquisition; cheer, feast, entertainment: participle. **Ընդունելութիւն առնել**, to feast, to entertain.

Ընդունել (իմ, ընկալայ) *v. a.* To receive, to take, to admit, to embrace, to accept, to make welcome; to gather together; to derive; to impetrate, to obtain; to suit, to agree; to approve, to confess, to consent, to acknowledge. **Ընդունել զոք յաւազանէն**, to stand godfather or godmother. **Ոչ ընդունել**, to deny, to disavow, to disapprove.

Ընդուսա, *adj. ind.* and *adv.* Natural; naturally.

Ընդպատհկել (եմ, եցի) *v. a.* To abandon, to despise.

Ընդ վայր, *adv.* In vain, uselessly. **Ընդ վայր հարկանել**, to throw away, to abandon, to despise.

Ընդվայրաբան (ի, իւ) *adj.* Quack, charlatan, who talks in vain.

Ընդվայրաբանութիւն (-ման, -թեամբ) *s.* Quackery, idle talk.

Ընդվայրաբեր (ի, ու) *adj.* Vagabond.

Ընդվայրահաւոր, *adj. ind.* Abject, vile, despicable.

Ընդվայրահաս (ի, իւ) *adj.* See **Ընդվայրաբան**:

Ընդվայրայած, *adj. ind.* Vagabond; vain, frivolous, useless.

Ընդվայրայոյզ (ի, իւ) *adj.* Vain, proud.

Ընդվայրասնուդ, *adj. ind.* Savage.

Ընդվայրաքարշ, *adj. ind.* Dragged along the ground, fastened to the ground.

Ընդվայրաքաշիլ (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To be dragged along the ground, to be fastened to the ground.

Ընդվայրաքնին, *adj. ind.* Curious, that seeks after useless things.

Ընդվզել (*եմ, եցի*) *v. a.* To turn aside one's neck.

Ընդվզիլ (*իմ, զեցայ*) *v. n-p.* To revolt, to resist, to disobey.

Ընդրանք See **Ընտրանք**:

Ընդրութիւն See **Ընտրութիւն**:

Ընդօրինակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To copy, to take a copy, to transcribe.

Ընդօրինակութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Perspective.

Ընթադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To trample under foot; to subdue, to submit, to strike, to knock; to drive away, to disperse.

Ընթադրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Subjection, act of submitting.

Ընթակցութիւն See **Ընթացակցութիւն**:

Ընթանալ (*ամ, թացայ*) *v. n.* To run, to run to, to apply; to slide; to gallop; to walk, to go; to depart, to pass. **Աչս և անգ ընթանալ**, to run over, to survey. **Հրադ ընթանալ**, to run with all speed, to stride.

Ընթացակից (*կից, կցաւ*) *adj.* and *s.* Concomitant, that accompanies; companion. **Ընթացակից լինել**, to accompany.

Ընթացակցութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Concurrence; accompanying; concomitance; retinue.

Ընթացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make run, to gallop.

Ընթացք (*ցից, ցիւք*) *s. pl.* Course, race, gait, step, pace, way, means; progress, progression, succession, train, trace, thread; method.

Ընթեռնուլ (*ում, Թերցայ*) *v. a.* To read.

Ընթիր See **Աբընթիր**:

Ընթերակայ (*ի, իւ*) *adj.* Adjacent, adjoined; assessor, assistant.

Ընթերցարան (*ի, աւ*) *s.* Lesson; school.

Ընթերցակից (*կից, կցաւ*) *adj.* and *s.* That reads with another.

Ընթերցանելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Legible; that reads, reader.

Ընթերցասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Studious; that loves study.

Ընթերցասիրել (*եմ, եցի*) *v. n.* To study, to read.

Ընթերցասիրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Love of study.

Ընթերցողական (*ի, աւ*) *adj.* Of study, that belongs to study; studious.

Ընթերցողութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Reading; order of lecturers in the church.

Ընթերցուած (*ոյ, ովք*) *s.* Lecture; lesson.

Ընթերցուածասէր See **Ընթերցասէր**:

Ընթերցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Lecture.

Ընթրիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To sup, to take the evening's repast.

Ընթրիք (*քեաց, քեաք*) *s. pl.* Supper, evening's repast. **Ընթրիք տեառն Նեաո**, Lord's supper.

Ընծայ (*ի, իւ*) *s.* Present, gift, offer, offering.

Ընծայաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That carries presents or offerings.

Ընծայաբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To carry presents, to offer, to make a present.

Ընծայաբերութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Offer, offering; offertory.

Ընծայական (*ի, աւ*) *adj.* **Թուղթ ընծայական**, testimonials, dedication.

Ընծայամատոյց (*տուցի, տուցեալ*) *adj.* That offers; that is offered.

Ընծայանալ (*ամ, յացայ*) *v. n-p.* To be presented, to be given.

Ընծայաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընծայաբեր**:

Ընծայաւոր, *adj. ind.* See **Ընծայաբեր**:

Ընծայարան (*ի, աւ*) *s.* Place of offering, altar.

Ընծայարար (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընծայաբեր**:

Ընծայել (*եմ, եցի*) *v. a.* To offer, to present, to sacrifice, to give, to dedicate, to attribute, to lend, to propose, to defer, to refer, to confer, to devote, to render, to ascribe; to make, to furnish; to impose, to inscribe. **Ի լոյս ընծայել**, to publish; to discover.

Ընծայեցուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To offer, to present.

Ընծայութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Offer, offering, dedication; presentation. **Թուղթ ընծայութեան** See **Ընծայական Թուղթ**:

Ընծայումն (յման, յմամբ) *s.* Presentation : See **Ընծայութիւն**:

Ընծիւղել See **Ընձիւղել**:

Ընկալուլ (ուաւ, ընկալ) *v. a.* See **Ընդունել**:

Ընկալուչ, *adj. ind.* That receives; susceptible.

Ընկապչել (եմ, եցի) *v. a.* To bind close.

Ընկենուլ (ուաւ, կեցի) *v. a.* To throw, to cast, to hurl, to repulse, to fling, to pour; to discord, to depose, to deprive.

Ընկեր (ի, աւ) *s.* Companion, comrade, partner; female companion; consort; fellow; agent; neighbour; partaker; peer; clerk; assistant.

Ընկերական (ի, աւ) *adj.* Social, sociable.

Ընկերակցել (եմ, ցեցայ) *v. n-p.* To associate.

Ընկերակցութիւն See **Ընկերութիւն**:

Ընկերահեղձոյց, *adj. ind.* That suffocates his neighbour.

Ընկերասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his neighbour.

Ընկերատեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That hates his neighbour.

Ընկերել (եմ, եցի) *v. n.* To accompany, to escort, to follow; to pair; to associate; to convoy; to aid, to assist.

Ընկերօգնաւորութիւն See **Գործակցութիւն**:

Ընկերշահել (եմ, եցի) *v. n.* To associate with, to conspire, to plot.

Ընկերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company, society; accompanying, assistance, partnership, match; train, retinue; fraternity, brotherhood, congregation, order, commonalty, body; conversation: knowledge: sociability.

Ընկերսիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of one's neighbour, charity.

Ընկերող (ի, աւ) *adj.* That accompanies, that assists.

Ընկեցիկ, *adj. ind.* Abject, vile. **Ընկեցիկ ինչ**, refuse. **Ընկեցիկ առնել**, to throw, to cast. **Ընկեցիկ առնել զմանուկն**, to expose a child. **Ընկեցիկ լինել**, to be thrown.

Ընկեցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Cast, projection, outcast.

Ընկիծել (եմ, ծեցայ) *v. n-p.* To resist, to act as an obstacle, to hinder.

Ընկինուլ See **Ընկուզանել**:

Ընկուզանել (եմ, լուզի) *v. a.* To sink, to submerge, to absorb.

Ընկղմել (եմ, եցի) *v. a.* To sink, to deepen, to submerge; to flow, to inundate, to drown, to plunge, to absorb, to bury.

Ընկղմիլ (եմ, մեցայ) *v. n-p.* To founder, to sink, to be plunged; to lose one's self. **Ընկղմիլ ի քուն**, to sleep soundly.

Ընկղմումն (ղման, ղմամբ) *s.* Depression, immersion, submersion.

Ընկճել (եմ, եցի) *v. a.* To oppress, to humble, to bring down, to debase, to throw down, to subdue, to humiliate, to blunt.

Ընկոզին See **Ընկոյզն**:

Ընկողմանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To stretch, to lie down.

Ընկողմանիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To stretch one's self in bed, to lie down.

Ընկողմանեցուցանել See **Ընկողմանեցուցանել**:

Ընկոզինել See **Ընկողմանիլ**:

Ընկոյզ (կուզի, կուզաւ) *s.* Nut. **Ընկոյզ Հնդկաց** or **մշկահաս**, nutmeg.

Ընկուզաձեւ, *adj. ind.* Made like a nut; provided with nuts.

Ընկուզենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Walnut tree.

Ընկուզի, *s. ind.* See **Ընկուզենի**:

Ընկրկել (եմ, եցի) *v. a.* To reject; to draw back, to pull back; to subdue; to roll.

Ընձառիւծ (ոյ, ով) *s.* Leopard.

Ընձենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Leopard skin.

Ընծայք (յից, յից) *s. pl.* Gift, present.

Ընծեռել (եմ, եցի) *v. a.* To give, to lend.

Ընձիւղ (ղոյ, ղով) *s.* Sucker, bud, shoot, sprig, button, gem.

Ընձիւղել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To bud, to shoot, to put forth, to pullulate, to germinate, to blossom.

Ընձուղտ (ուտ, ուտ) *s.* Camelopard.

Ընչաշատ, *adj. ind.* Rich, opulent.

Ընչասէր See **Գրամասէր**:

Ընչասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Passion for riches, avarice.

Ընչատեաց (տեցի, տեցաւ) *adj.* That despises riches.

Քնշոյք (յից, յիւք) *s. pl.* Mustaches. Քնշոյս առնել, քանալ or քերել, to despise, to take no notice, to make no account of.

Քնչաւէտ (ետի, ետուս) *adj.* Rich, fortunate, monied.

Քնչաւէտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Riches, abundance of wealth.

Քնչաքաղց (ի, իս) *adj.* Avaricious, niggardly, miserly, sordid.

Քնչիկ (ի, ւս) *adj.* See Քնչաւէտ.

Քնչիկն (կին, կնաս) *adj.* See Կնաւէտ.

Քնչիկութիւն See Քնչաւէտութիւն.

Քնչովին, *adv.* With the roots, entirely. Խլել ըրայն քնչովին, to pull up the plants of the earth by the roots.

Քնչուղ (ղոյ, ղով) *s.* Bullock.

Քնսաթոյս See Քնգաւոյս.

Քնսագոյն See Քնասնեկգոյն.

Քնասնակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Familiarity.

Քնասնեակ (եկի, եկաս) *adj.* Familiar.

Քնասնեգաբ, *adv.* Familiarly, domestically, confidently.

Քնասնեգոյն (գունի, գունեաս) *adj. comp.* Very familiar; proper.

Քնասնեկան (ի, ւս) *adj.* See Քնասնի.

Քնասնեկկոյ (կցի, կցաս) *adj.* See Քնասնի.

Քնասնեկցութիւն See Քնասնութիւն.

Քնասնենալ (ամ, նեցայ) *v. n-p.* To familiarize one's self, to grow tame, to keep company, to frequent, to communicate.

Քնասնեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render familiar, to tame, to civilize, to humanize, to subdue.

Քնասնի (նոյ, նեաս) *adj.* and *s.* Familiar, domestick; proper; native; tamed; friend.

Քնասնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Familiarity, confidence, communication, frequentation; habit; intimacy; friendship. Քնասնութիւն ընդ կնոջ, carnal communication with a woman.

Քնասնուհի (հւոյ, հիւս) *s. f.* Female neighbour, intimate friend.

Քնասնոսա or Քնասնոսա, *adv.* Of one's self, naturally.

Քնակ See Քնգկ.

Քնակական See Քնգկական.

Քնակականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Familiarity: See Քնասնութիւն.

Քնակակաց, *adj. ind.* Familiar.

Քնակակցիլ (եմ, թեցայ) *v. n-p.* To familiarize one's self.

Քնակասկ See Քնգկասկ.

Քնակցացուցանել See Քնգկացուցանել.

Քնակցութիւն See Քնասնութիւն.

Քնաճ, *adj. ind.* Chosen, worthy, fine, good, civil, of good family, elegant, excellent, exquisite, nice, genteel, great, happy, honest, pretty, noble, polished, precious, pure, singular, sovereign, superb.

Քնաճական (ի, ւս) *adj.* Elective: See Քնաճ.

Քնաճականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elegance, goodness, excellence.

Քնաճանք (նաց, նաւք) *s. pl.* Choice, election, prime; act of picking; garbling. Ա. ըծաւթ ընտրանաց, pure silver.

Քնաճկագոյն (գունի, գունեաս) *adj. comp.* Better, excellent, very good, preferable.

Քնաճկական (ի, ւս) *adj.* See Քնաճ.

Քնաճկակից (կցի, կցաս) *adj.* That is elected with another.

Քնաճկել (եմ, եցի) *v. a.* To elect, to choose; to pick, to sort, to cull; to discern; to judge; to distinguish, to difference, to know; to decide; to love, to embrace, to prefer.

Քնաճողական (ի, ւս) *adj.* Eclectick.

Քնաճողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discernment, discretion, judgment, understanding.

Քնաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Choice, election, suffrage, chusing, wish; arbitration, deliberative, decision, discernment, distinction, discretion; option; scrutiny, taste.

Քշտապ See Շտապ.

Քսիշտ See Ճիշտ.

Քսմբաքար See Ճմբաքար.

Քսնգեղչիւք See Ճնգեղչիւք.

Քսշտութիւն See Ճշտութիւն.

Քսուռնդն See Ճուռնդն.

Քսթափ See Ճթափ.

Քսկսխառն See Ճկսխառն.

Քսա, *pre.* According to, in relation to, as for, conformably with, agreeably to; proportionably, at the rate of; after; near, relatively; for, as for; on; of; out. Քսա իմոմէս կարծեաց, according to me,

according to my opinion. Ի չափու կա՛ լայց զանձն ըստ օրինակի նորա, I shall be governed by his example. Անցանել ըստ չափ, to go beyond. Երանել ըստ քաղաքն, to go out of town. Ա՛յր ըստ առնէ, one after the other. Ամ ըստ ամէ, annually, every year. Օր ըստ օրէ, daily, every day. Ըստ ամենայնի, totally, in all, entirely. Ըստ նախաւօրն յանցանաց, for the sin of the first father. Ըստ ինքեան, of one's self; naturally, essentially. Ըստ չափու եկա՛ մտիցն, in proportion to his income.

Ըստանձնել (եմ, եցի) *v. a.* To put on, to put on one's back, to embrace, to undertake.

Ըստգիւտ See Յագիւտ:

Ըստգտանել See Յագտանել:

Ըստգտանք See Յագտանք:

Ըստեղծագոյն (գունի, գունից) *adj. comp.* Very closely bound, narrow, close.

Ըստեղնաձայն (ի, իւ) *adj.* Semivowel, mute.

Ըստերբ See Յաերբ:

Ըստերկիր See Յաերկիր:

Ըստերբս See Յաերբս:

Ըստերբսել See Յաերբսել:

Ըստմանեակ (ՆԷի, ՆԷից) *adj.* Partial, in part.

Ըստ որում, *adv.* As, as well as, considered as, according to, agreeably to.

Թ

Թ (tow) T (strong or hard). A consonant, the ninth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letters Դ and Տ, for example: Քաղիրթ, քաղիրգ, Թա՛ զանիթ, Թազանդ; Թակարթ, Թակարդ: Կաթսայ, կասայ:

Թ or Թ with a line above it denotes the number *nine*.

Թագ (ի, իւ) *s.* Crown, mitre, diadem. Թագ կապել, to crown.

Թագագիաակ, *adj. ind.* Crowned; royal.

Թագագիր (գրի, գրաւ) *adj.* That crowns; crowned, mitred.

Թագագրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Coronation. Հանդէս Թագագրութեան, inauguration.

Թագազարդ (ի, իւ) *adj.* Crowned, adorned with a crown.

Թագազարդել (եմ, եցի) *v. a.* To crown, to adorn with a crown.

Թագազարդ (ի, իւ) *adj.* Royal, of the royal family.

Թագալն (ի, իւ) *adj.* See Թագազարդ:

Թագաժառանգ (ի, աւ) *adj.* That inherits a crown.

Թագակալ (ի, աւ) *adj.* Crowned, that has a crown, reigning; that holds a crown.

Թագակալ (ի, իւ) *adj.* See Թագագիր:

Թագակից (կցի, կցաւ) *adj.* That shares a crown; that reigns jointly.

Թագակերպ, *adj. ind.* In shape of a crown.

Թագառու (ի, աւ) *adj.* That receives a crown.

Թագատու (ի, աւ) *adj.* That gives a crown, that crowns.

Թագաւոր (ի, աւ) *s.* King, monarch.

Թագաւորաբնակ (ի, աւ) *adj.* See Աթոռայանիստ:

Թագաւորազարդ (ի, իւ) *adj.* See Թագազարդ:

Թագաւորազգի (զինի, զգիր) *adj.* See Թագազարդ:

Թագաւորազուն (զնի, զնեաւ) *adj.* See Թագազարդ:

Թագաւորական (ի, աւ) *adj.* Royal; loyal.

Թագաւորակերպ, *adj. ind.* As a king, like a king.

Թագաւորակից (կցի, կցաւ) *adj.* See Թագակից:

Թագաւորանիստ, *adj. ind.* Capital, where the king resides.

Թագաւորել (եմ, եցի) *v. n.* To reign; to be crowned.

Թագաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Reign, empire; royalty, crown; kingdom. Միջոց պարապուց Թագաւորութեան, interregnum.

Թագընդիմիր, *adj. ind.* That refuses a crown.

Թագթագուր See Թաքթաքուր:

Թագնաբար, *adv.* In secret, privately.

Թագնախորհուրդ, *adj. ind.* Secret, hidden, mysterious.

Թագնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Secrecy, mystery.

ֆ֊ագնուել (ուամ, գեայ) *v. n.* See ֆ֊ագչիլ :

ֆ֊ագուած (ոյ, ով) *s.* See ֆ֊գուսա :

ֆ֊ագուհի (հէոյ, հէաւ) *s. f.* Queen, empress.

ֆ֊ագուհուԹիւն or ֆ֊ագուհոյուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dignity of queen.

ֆ֊ագուն, *adj. ind.* Occult, hidden, secret.

ֆ֊ագուսա (գսախ, գսախ) *s.* Concealment; secret.

ֆ֊ագուցանել (եմ, գուցի) *v. t.* To hide, to cover, to conceal; to mask, to cover under a pretence; to veil; to envelop; to inter; to hide or bury under ground.

ֆ֊ագչիլ (իմ, գեայ) *v. n.* To hide, to be concealed, to lie hid.

ֆ֊ամ (ի, իւ) *s.* ֆ֊ամ ձեռաց, palm of the hand. ֆ֊ամ ոտից, paw, foot. ֆ֊ամ կշռոց, scales.

ֆ֊ամախ, *adj. ind.* Covered, overspread; immersed.

ֆ֊ամահեղձ *adj. ind.* Clovenfooted, clovenhoofed.

ֆ֊ամալցել (եմ, եցի) *v. a.* To fill to the brim, to load.

ֆ֊ամալցուն, *adj. ind.* Full to the brim, loaded.

ֆ֊ամառ (ի or ոյ, աւ or ով) *s.* Whirlwind.

ֆ֊ամաւել (եմ, եցի) *v. a.* To plunge, to cover, to immerse.

ֆ֊ամաւուղ, *adj. ind.* Deep, rich, full (in colour).

ֆ֊ամել (եմ, եցի) *v. a.* To kick; to deceive.

ֆ֊ամոտ (Թլոյ, Թլով) *s.* Paw, foot.

ֆ֊ամոպան (ի, աւ) *s.* Glove; mitten; gauntlet. ֆ֊ամոպան արկանել ձեռաց, to put on gloves.

ֆ֊ամոպանագործ (ի, աւ) *s.* Glover.

ֆ֊ալամալ : ֆ֊ալամալ խազալ, to tremble, to be agitated.

ֆ֊ալկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To faint, to swoon, to fall in a swoon.

ֆ֊ալկացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Swoon, fainting, lipothymy.

ֆ֊ալկացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* That causes fainting.

ֆ֊ալմուտ (մախ, մախ) *s.* Talmud.

ֆ֊ալուկ (լկան, լկամբ) *s.* See ֆ֊ալկացումն :

ֆ֊ախանձ (ի, իւ) *s.* Importunity, solicitation, entreaty. ֆ֊ախանձ արկանել, to solicit earnestly, to importune, to entreat.

ֆ֊ախանձական (ի, աւ) *adj.* See ֆ֊ախանձկուցիչ :

ֆ֊ախանձանք (նաց, նաք) *s. pl.* Importunity, instance, solicitation.

ֆ֊ախանձել (եմ, եցի) *v. a.* To solicit earnestly, to importune, to entreat with earnestness.

ֆ֊ախանձկուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See ֆ֊ախանձել :

ֆ֊ախանձկուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Importunate, urgent.

ֆ֊ախանձուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See ֆ֊ախանձանք :

ֆ֊ախԹ, *s.* and *adj. ind.* Affliction, grief; grievous, afflicting.

ֆ֊ախԹագին, *adj. ind.* and *adv.* Sorrowful, mournful: sorrowfully, mournfully.

ֆ֊ախԹագիմ, *adj. ind.* Of a mournful countenance, melancholy, sorrowful, sad.

ֆ֊ախԹական (ի, աւ) *adj.* Sorrowful, grievous.

ֆ֊ախԹանք (նաց, նաք) *s. pl.* Sorrow, grief, affliction.

ֆ֊ախԹեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Sorrowful, afflicted, melancholy.

ֆ֊ախԹելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Sorrowful, melancholy.

ֆ֊ախԹել (իմ, Թեցայ) *v. n-p.* To grieve, to be afflicted, to mourn.

ֆ֊ախԹոզական (ի, աւ) *adj.* See ֆ֊ախԹական :

ֆ֊ախԹուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Sorrow, sadness, affliction, melancholy; mourning.

ֆ֊ակ (ի, իւ) *s.* Mallet; hammer; beetle; rammer.

ֆ֊ակաղաղ (ի, աւ) *s.* Capital (of a pillar). ֆ֊ակաղաղ նաւու, top (in the rigging of a ship).

ֆ֊ակաւդ or ֆ֊ակաւԹ (ի, իւ) *s.* Trap; snare, gin.

ֆ֊ակաւդաւսա, *adj. ind.* Trapped; ensnared.

ֆ֊ակաւդաւսաւոր, *adj. ind.* That entraps, that ensnares, deceitful.

ֆ֊ակաւդել (եմ, եցի) *v. a.* To entrap, to ensnare, to decoy; to dupe.

ֆ֊ակել (եմ, եցի) *v. a.* To hammer; to beat, to ram.

ֆ֊ակոյկ (ի, աւ) *s.* Pitcher, jug, jar.

թաղ (*ի*, *իս* or *աս*) *s.* Part or quarter of a town, ward: See also **թաղիք**:

թաղամասոր See **թաղամասոր**:

թաղանթ or **թաղանդ** (*ոյ*, *ով*) *s.* Membrane, cuticle, pellicle, tegument.

թաղանթային (*յնոյ*, *յնով*) *adj.* Membranous.

թաղանթապատ, *adj. ind.* Enveloped in a membrane.

թաղանթապատել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To envelop with a membrane.

թաղամասոր (*ի*, *աս*) *adj.* Castrated, gelt.

թաղամասորել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To geld, to castrate.

թաղար (*ի*, *իս*) *s.* Earthen vessel, basin.

թաղեայ, *adj. ind.* Worked in felt.

թաղել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To inter, to bury.

թաղի (*ի*, *իս*) *s.* Sowbread.

թաղիք (*ղեայ*, *ղեաց*) *s. pl.* Felt. **թաղիս գործել** or **թաղեաց պատել**, to felt.

թաղկ (*ի*, *իս*) *s.* Talk.

թաղկիլ (*իմ*, *կեայ*) *v. n-p.* To grow thick.

թաղձիլ See **թախծիլ**:

թաղումն (*դման*, *դմամբ*) *s.* Burial, interment, sepulture.

թաղուն, *adj. ind.* Thick.

թամբ (*ի*, *իս*) *s.* Saddle: fleshy part of the leg. **Հանել ղթամբն**, to throw off the saddle, to dismount.

թամբահարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* See **թամբել**:

թամբաս or **թամբաս** See **Ցեղատիս**.

թամբել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To saddle.

թան (*ի*, *իս*) *s.* Soup, broth; porridge.

թանաք (*ի*, *աս*) *s.* Tin.

թանալ (*ամ*, *ացի*) *v. a.* To bathe, to wet, to soak; to wash.

թանաք (*ի*, *իս*) *s.* Ink.

թանգ, *adj. ind.* and *s.* Dear, precious: See **փոկ**:

թանգագին (*գնի*, *գնիս*) *adj.* and *adv.* Dear, precious; dear, of high price. **թանգագին առնել**, to make dear.

թանգագնական (*ի*, *աս*) *adj.* Dear, precious.

թանգարան (*ի*, *աս*) *s.* Treasury, place where precious things are kept; museum.

թանդաւղել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To be ashamed, to shuffle, to use chicanery.

թանդաւթիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Dearness.

թանթվենի (*նւոյ*, *նիւաւ*) *s.* Elder-tree.

թանիկ, *s. ind.* Broth, pottage.

թանկ See **թանգ**:

թանձր (*ձու*, *ձու*) *adj.* Thick, big, great; fat; dense; deep.

թանձրաբարբառ, *adj. ind.* That speaks thick, that speaks indistinctly.

թանձրագանդաղ, *adj. ind.* Heavy, weighty.

թանձրալեզու (*ի*, *աս*) *adj.* See **թանձրաբարբառ**:

թանձրախառն, *adj. ind.* Thick, dense.

թանձրախիտ, *adj. ind.* Thick, dense; close; material.

թանձրախտուն, *adj. ind.* See **թանձրախիտ**:

թանձրահզոյ, *adj. ind.* Tough, hard.

թանձրամած, *adj. ind.* Thick, dense; smoky.

թանձրամայրի, *adj. ind.* Bushy, thick, woody.

թանձրամարմին, *adj. ind.* Heavy; plump, fat.

թանձրամիտ (*միտ*, *մտաւ*) *adj.* Thick-sculled, stupid, dull, block-headed, heavy.

թանձրամտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Stupidity, dulness, heaviness of mind, slowness of apprehension.

թանձրամօրուք, *s.* and *adj. ind.* Thick beard; that has a thick beard.

թանձրայատակ, *adj. ind.* That has a thick bottom; that has a solid foundation.

թանձրանալ (*ամ*, *բացայ*) *v. n-p.* To thicken, to grow thick; to grow hard; to curdle, to coagulate, to clot. **թանձրանալ ի մարմին**, to become incarnate.

թանձրապախրա, *adj. ind.* See **թանձրամիտ**:

թանձրապատած, *adj. ind.* Thick, crowded over a great space.

թանձրապատպակ, *adj. ind.* That falls thick, heavy, abundant, that rains thick.

թանձրապատկած, *adj. ind.* Thick, stout.

թանձրապնեալ (*եալոյ*, *եալով*) *adj.* and *s.* Concrete.

թանձրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To thicken, to condense; to coagulate, to congeal.

թանձրել (եմ, եցի) *v. a.* See թանձրացուցանել:

թանձրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Thickness; solidity, density, bigness; concretion, coagulation, condensation, consistence.

թանչ (ի, իս) *s.* Diarrhoea, looseness; dysentery; colick.

թանց, *pre.* Without: See Առանց:

թաշկինակ (ի, ս) *s.* Handkerchief.

թաշտ (ի, իս) *s.* A note of musick.

թառ (ի, իս) *s.* Roost.

թառամ, *adj. ind.* Faded, tarnished.

թառամեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to fade, to wither, to tarnish.

թառամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To fade, to wither, to decay; to be tarnished.

թառանչ (ի, իս) *s.* Sigh, groan.

թառանչանք (նաց, նաք) *s. pl.* See թառանչ:

թառանչել (եմ, եցի) *v. n.* To sigh, to groan.

թառաչ (ի, իս) *s.* See թառանչ:

թառաչել (եմ, եցի) *v. n.* See թառանչել:

թառանի (ի, իս) *s.* Sort of fish.

թաս (ի, իս) *s.* Cup.

թասել See թօսել:

թասու (ի, ու) *s.* Sort of weight.

թատր (տրի, տրաս) *s.* See թատրոն:

թատրոն (ի, իս) *s.* Theatre, playhouse.

թատրոնական (ի, ու) *adj.* Theatrical, scenick. թատրոնական նկարք, scene, decoration. թատրոնական բանաստեղծութիւն, dramatick poetry, the drama.

թաւախ (ի, իս) *s.* Matter, sanies, corrupted matter.

թաւախածոր, *adj. ind.* Purulent, sanious.

թաւախածուծ, *adj. ind.* That sucks or draws off corrupted matter.

թաւախել (եմ, եցի) *v. a.* See թաւախեցուցանել:

թաւախեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render sanious, to make purulent, to corrupt.

թաւախիլ (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To become sanious, to be purulent, to be full of corrupted matter.

թաւազ (ի, իս) *s.* Nasturtium: a proper name.

թարգման (ի, ու) *s.* Translator; commentator, paraphrast; interpreter.

թարգմանել (եմ, եցի) *v. a.* To translate; to interpret, to explain. թարգմանել յԱնգղիական լեզուէ ի Հայ բարբառ, to translate from English into Armeniae.

թարգմանիչ (նչի, նչաս) *s.* Translator; interpreter.

թարգմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Translation, version: interpretation, explanation. Ճոխաբանչի թարգմանութիւն, paraphrase.

թարգմանօրէն, *adv.* By translation; by interpretation.

թարթաւ (ի, իս) *s.* Twinkling of the eyes, wink: See Առաւանունք:

թարթաւել (եմ, եցի) *v. a.* To wink.

թարթափել (իմ, փեցայ) *v. n-p.* To be involved in difficulty, to be perplexed with business; to haunt, to frequent.

թարթափումն (փման, փմամբ) *s.* Perplexity, entanglement in business; frequent resort: twinkling of the eyes.

թարթել (եմ, եցի) *v. a.* See թարթաւել: Ի թարթել ական See Յական թօթափել:

թարմ (ի, իս) *adj.* Fresh, young, green, soft, tender.

թարմատաք (ի, իս) *adj.* Vain, frivolous, useless; expletive.

թարմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Freshness, verdure, greenness.

թարշամեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To wither, to make to fade, to tarnish.

թարշամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To fade, to wither, to decay, to die, to be tarnished.

թարշամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Withered state, decay.

թարց, *pre.* Without: See Առանց:

թացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Humidity, moisture.

թաւ (ու, ս) *adj.* Thick, bushy; woolly, shaggy; grave (accent), flat (in musick).

թաւալգոր, *adj. ind.* թաւալգոր խաղալ, to tumble over, to rebound. թաւալգոր անկանիլ, to make a false

bound; to disappoint.

Թաւազարգ, *adj. ind.* Full, thick, bushy.

Թաւաթուփ, *adj. ind.* Bushy, thick.

Թաւալ, *s. ind.* Roll, act or state of rolling. **Ընկ ի Թաւալ**, on a precipice, steep. **Թաւալ առնուլ**, to roll.

Թաւալագլոր See **Թաւալոյր**:

Թաւալակատարութիւն(Թեան,Թեամբ) *s.* Volubility.

Թաւալիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To roll.

Թաւալիցուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* See **Թաւալիլ**:

Թաւալիլ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To roll.

Թաւամազ (*ի, իս*) *adj.* Shaggy, woolly, hairy; woollen, made of wool.

Թաւամազի, *adj. ind.* See **Թաւամազ**:

Թաւայօն (*ի, իս*) *adj.* That has a hairy eyebrow.

Թաւանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To grow thick; to become shaggy or hairy.

Թաւանշան (*ի, իս*) *s.* Sign of a grave accent.

Թաւաոծի, *adj. ind.* Thick; shaggy, hairy.

Թաւիշ (*ի, աս*) *s.* Velvet.

Թաւութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Thickness; hairiness.

Թաւուտ, *s. ind.* Thicket.

Թափ (*պ, ով*) *s.* Impetuosity, violence; effort, furious attempt, struggle. **Թափ անցանել** See **Թափանցել**: **Թափ առնուլ** See **Թափառիլ**: **Թափ հանել** See **Թափանցուցանել**:

Թափան (*ի, աս*) *s.* See **Քաղքրգ**:

Թափանցական (*ի, աս*) *adj.* Penetrative, subtile, piercing.

Թափանցականութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Penetrability.

Թափանցանց, *adj. ind.* See **Թափանցական**: **Թափանցանց եղանել** or **անցանել**, to penetrate, to pierce.

Թափանցումն(Թեան,Թեամբ) *s.* Penetration; penetrability.

Թափանցել (*եմ, եցի*) *v. n.* To penetrate, to pierce, to pass through, to enter; to be filtered through; to search thoroughly, to dive to the bottom of.

Թափանցելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* Penetrable, permeable.

Թափանցելութիւն See **Թափանցականութիւն**:

Թափանցուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To cause to penetrate, to pierce, to run through.

Թափանցիկ, *adj. ind.* That penetrates, piercing: transparent, diaphanous.

Թափանցկութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Transparency, pellucidity.

Թափանցութիւն See **Թափանցականութիւն**:

Թափանցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Penetration.

Թափառ (*ի, իս*) *adj.* See **Թափառական**:

Թափառական (*ի, աս*) *adj.* Vagabond, vagrant, wandering. **Թափառական շրջիլ**, to be vagrant, to wander, to be vagabond.

Թափառանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Wandering, vagrancy.

Թափառիլ (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To wander, to roam, to be vagrant, to be vagabond.

Թափառոտ, *adj. ind.* See **Թափառական**:

Թափառութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See **Թափառանք**:

Թափեալ ուղեղ, *adj. ind.* Whose brains are turned, mad.

Թափել (*եմ, եցի*) *v. a.* To overturn, to cast down, to fling, to throw down; to spill; to empty, to exhaust; to take away, to take or cast off; to disengage, to deliver, to release, to relieve; to humiliate, to abase. **Թափել գկաւռ**, to bleach or whiten linen. **Թափել զոգիս**, to harass. **Թափել զգինի**, to sober. **Ընդ Թափել**, to conclude, to infer.

Թափեղ (*ի, աս*) *adj.* Impetuous, violent, that is hurled rapidly.

Թափիչ (*չի, չաս*) *s.* One who bleaches linen.

Թափչութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Act of bleaching linen.

Թափուր, *adj. ind.* Empty; vacant.

Թափուրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To empty; to unpeople.

Թափօր (*ի, իս*) *s.* Religious procession.

Թաքթաքուր, *adv.* In secret, privately.

Թաղնուլ See **Թագնուլ**:

Թաղուսա See **Թագուսա**:

Թաղուցանել See **Թագուցանել**:

Թաքչիլ See **Թագչիլ**:

Թեզան (*ոյ, ով*) *s.* Woof.

Թևաւոր (ի, աւ) *s.* Cloak furnished with sleeves.

Թևանիք (նեաց, նեաք) *s. pl.* Sleeves.

Թեթև, *adj. ind.* Light; active, nimble; slender; venial; frivolous. Թեթև թեթև, quickly, lightly, easily.

Թեթևաբեռն, *adj. ind.* Light, of little weight.

Թեթևագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Lighter, very light.

Թեթևագործ, *adj. ind.* Light, slight, slightly made.

Թեթևաթև, *adj. ind.* Swiftwinged, active, nimble.

Թեթևախորակ, *adj. ind.* Light, frugal. Թեթևախորակ սեղան, a light dinner.

Թեթևակի, *adv.* Lightly, easily.

Թեթևամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Lightminded, lightheaded, harebrained, giddy.

Թեթևամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Weakness of mind, giddiness; levity, inconstancy, fickleness; imprudence.

Թեթևանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be lightened, to be disburdened, to be exonerated.

Թեթևանգամ, *adj. ind.* Light, active.

Թեթևացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To lighten, to disburden; to alleviate, to relieve.

Թեթևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lightness; activity, agility; alleviation, exoneration, relief; frivolousness, futility.

Թել (ոյ, ով) *s.* Thread, filament, fibre. Թել բանից, the thread of a discourse.

Թելադիր (դրի, դրաւ) *adj.* That instigates, that advises. Թելադիր լինել, to suggest, to instigate, to advise.

Թելադրել (եմ, եցի) *v. a.* To instigate, to prompt, to incite, to suggest, to inspire, to advise, to counsel, to dictate.

Թելադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suggestion, instigation, persuasion, incitement, counsel, advice, dictate.

Թելեհան (ի, աւ) *s.* Machine to wire-draw gold.

Թիկն See Թիկին: Թիկն ածել, to undertake, to attempt, to aspire to: to protect, to aid. Թիկն ածել ընդդէմ, to rebel, to revolt.

Թեղջ (ի, իս) *s.* Pine. Թեղջ վայրի, wild pine, pinaster.

Թեմ (ի, իս) *s.* Diocese, bishoprick.

Թեմական (ի, աւ) *adj.* Belonging to the diocese or parish; that inhabits the diocese or parish.

Թել (ոյ, ով) *s.* String, cord.

Թեր (ի, իս) *s.* See Կողմն:

Թերաբաց, *adj. ind.* Half open.

Թերագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More imperfect, very defective.

Թերագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write imperfectly.

Թերակից, *adj. ind.* Imperfect, defective.

Թերակատար, *adj. ind.* Imperfect, half-formed.

Թերակի (ի, իս) *s.* See Թիւրակիս:

Թերակղզի (ղւոյ, ղեաւ) *s.* Peninsula.

Թերահաւատ (ի, իս) *adj.* Whose belief is imperfect, distrustful, unbelieving, incredulous.

Թերահաւատիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be distrustful, to be mistrustful.

Թերահաւատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Distrust, mistrust, unbelief, incredulity.

Թերամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Mistrustful, irresolute.

Թերամտիլ (եմ, եցի) *v. n.* To be mistrustful, to be irresolute, to doubt.

Թերամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Distrust, mistrust, doubt.

Թերանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To want, to be deficient, to be imperfect, to be defective.

Թերանուն See Դէրանուն:

Թերասաւելք (ի, աւ) *s.* Penumbra.

Թերավարժ (ի, իս) *adj.* Unpractised, young, unexercised.

Թերբառ (ի, աւ) *s.* Ellipsis, ellipse.

Թերբառեան, *adj. ind.* Elliptical.

Թերբաւեղ (ի, աւ) *adj.* Shortsighted.

Թերացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To diminish, to render imperfect.

Թերափ (ի, իս) *s.* Household Gods, idol.

Թերափիմ (այ, աւ) *s.* See Թերափ:

Թերաքամի, *adj. ind.* Unstable.

Թերաքամիանալ (ևլոյ, ևլով) *adj.* See Թերաքամի:

Թերաքամիացուցանել (եմ, ցուցի)

v. t. To render unstable: to diminish.

Թ·Ե·Ի·Ե·Ր·Ա·Ա·Ե·Ի·Ե·Ն (Թ·Ե·Ա·Ն , Թ·Ե·Ա·Մ·Ք) *s.* Instability; decrease, want.

Թ·Ե·Ի·Ե·Կ·Ա·Ա·Ա·Ր See Թ·Ե·Ր·Ա·Կ·Ա·Ա·Ա·Ր :

Թ·Ե·Ի·Ե·Հ·Ա·Ւ·Ա·Ա See Թ·Ե·Ր·Ա·Հ·Ա·Ւ·Ա·Ա :

Թ·Ե·Ի·Ե·Մ·Ր·Ա·Ա·Ց·Կ·Ա·Լ (Է·Լ·Ց , Է·Լ·Ա·Յ) *adj.* That combats irregularly, that skirmishes.

Թ·Ե·Ի·Ե·Ի·Ի·Լ (Ի·Մ , Է·Ց·Ա·Յ) *v. n-p.* To appear imperfectly.

Թ·Ե·Ի·Ա , *adv.* Perhaps.

Թ·Ե·Ի·Թ (Ի , Ի·Ս) *s.* Leaf; sheet of paper; paper for curling hair; tart or puff.

Թ·Ե·Ի·Ի , *adj. ind.* and *adv.* Imperfect, defective, incomplete, faulty; imperfectly, faultily.

Թ·Ե·Ի·Ա·Կ·Ե See Թ·Ի·Ս·Ա·Կ·Ի·Ա :

Թ·Ե·Ր·Ա·Ն (Ի , Ի·Ս) *s.* Hot wine.

Թ·Ե·Ր·Ա·Ե·Ի·Ե·Ն (Թ·Ե·Ա·Ն , Թ·Ե·Ա·Մ·Ք) *s.* Want, imperfection, incompleteness, defectiveness, faultiness.

Թ·Ե·Ր·Ա·Ք·Ի·Ղ , *adj. ind.* Not altogether right, not perfectly equitable.

Թ·Ն (Ց , Ո·Վ) *s.* Wing. Թ·Ն ա·զ·ք·Ե·Ա·Ց , sails of a windmill. Թ·Ն ·Ղ·Ե·Ր·Ա·Ց , wings of an army. Թ·Ն Ձ·Կ·Ա·Ց , fins of fish. Թ·Ն Հ·Ա·Ն·Գ·Ե·Ր·Ձ·Ի·Ց , sleeve of a coat. Թ·Ն Ն·Ա·Ւ·Ա , rudder or sail of a ship.

Թ·Ն·Ե·Ր·Ա·Ա·Ա·Ե·Ի·Ե·Ն (Թ·Ե·Ա·Ն , Թ·Ե·Ա·Մ·Ք) *s.* Growth of wings.

Թ·Ն·Ա·Ղ·Ե·Ա·Ց (Ն·Ց·Ի , Ե·Ց·Ա·Ւ) *adj.* Winged, furnished with wings.

Թ·Ն·Ա·Ղ·Ե·Ց·Ի·Կ , *adj. ind.* See Թ·Ն·Ա·Ղ·Ե·Ց·Ա :

Թ·Ն·Ա·Ծ·Ե·Լ (Ե·Մ , Ե·Ց·Ի) *v. n.* To flutter, to flap the wing.

Թ·Ն·Ա·Ծ·Ո·Ւ·Ե·Ի·Ե·Ն (Թ·Ե·Ա·Ն , Թ·Ե·Ա·Մ·Ք) *s.* Flutter.

Թ·Ն·Ա·Կ (Ի , Ա·Ւ) *s.* Small wing.

Թ·Ն·Ա·Կ·Ա·Ն (Ի , Ա·Ւ) *adj.* Winged, flying.

Թ·Ն·Ա·Կ·Ո·Ի·Ե·Լ (Ե·Մ· Ե·Ց·Ի) *v. n.* To try, to endeavour; to incline, to be favourable; to observe.

Թ·Ն·Ա·Կ·Ո·Ւ·Ա , *adj. ind.* Թ·Ն·Ա·Կ·Ո·Ւ·Ա Լ·Ի Հ·Ե·Լ , to fly.

Թ·Ն·Ա·Կ·Ց·Ի·Լ (Ի·Մ , Ց·Է·Ց·Ա·Յ) *v. n-p.* To unite wings; to assist each other.

Թ·Ն·Ա·Ն·Ա·Լ (Ա·Մ , Է·Ց·Ա·Յ) *v. n.* To fly.

Թ·Ն·Ա·Պ·Ա·Ր·Ե·Լ (Ե·Մ , Ե·Ց·Ի) *v. n.* To stretch wings; to fly.

Թ·Ն·Ա·Պ·Ա·Ր·Փ·Ա·Կ , *adj. ind.* That keeps under the wings; kept under the wings; that protects; protected.

Թ·Ն·Ա·Ք·Օ·Ղ·Ե·Լ (Ե·Մ , Ե·Ց·Ի) *v. a.* To shelter with the wings, to cover.

Թ·Ն·Ա·Ր·Կ·Ե·Լ (Ե·Մ , Ե·Ց·Ի) *v. n.* To extend the wings, to be a protector, to give patronage: to obtain possession.

Թ·Ն·Ա·Ր·Կ·Ո·Ւ (Ի , Ա·Ւ) *adj.* That protects, that patronises.

Թ·Ն·Ա·Ր·Կ·Ո·Ւ·Թ·Ի·Ւ·Ն (Թ·Ե·Ա·Ն , Թ·Ե·Ա·Մ·Ք) *s.* Protection, patronage: manner of working or managing (a ship or machine).

Թ·Ն·Ա·Ր·Կ·Ո·Ւ·Մ·Ն (Կ·Մ·Ա·Ն , Կ·Մ·Ա·Մ·Ք) *s.* See Թ·Ն·Ա·Ր·Կ·Ո·Ւ·Թ·Ի·Ւ·Ն :

Թ·Ն·Ա·Ց·Կ·Լ (Ե·Մ , Ե·Ց·Ի) *v. n.* To flutter.

Թ·Ն·Ա·Ւ·Ո·Ր (Ի , Ա·Ւ) *adj.* Winged, that has wings.

Թ·Ն·Ե·Լ (Ե·Մ , Ե·Ց·Ի) *v. n.* To fly.

Թ·Ն·Ե·Լ·Ք·Ա (Ա·Յ , Ա·Ւ) *s.* (Greek word) Tempest.

Թ·Ն·Փ (Ա·Յ , Ո·Վ) *s.* Bran. Թ·Ն·Փ Ձ·Կ·Ա·Ն , scale. Թ·Ն·Փ Գ·Լ·Ա·Յ , scurf of the head. Հ·Ա·Ն·Ե·Լ Գ·Լ·Ե·Ի·Ն Ձ·Կ·Ա·Ն , to scale.

Թ·Ն·Փ·Ա·Մ·Ո·Ր·Թ , *adj. ind.* That has a scaly skin.

Թ·Ն·Փ·Ա·Ւ·Ո·Ր (Ի , Ա·Ւ) *adj.* Abundant in bran; scaly.

Թ·Ն·Փ·Ո·Ւ·Կ (Ի , Ա·Ւ) *s.* See Գ·Ռ·Ա :

Թ·Ն·Ք , *adj. ind.* Crooked, bent.

Թ·Ն·Ք·Լ (Ե·Մ , Ե·Ց·Ի) *v. a.* To bend; to incline; to twist, to warp.

Թ·Ն·Ք·Ո·Ւ·Թ·Ի·Ւ·Ն (Թ·Ե·Ա·Ն , Թ·Ե·Ա·Մ·Ք) *s.* Curvity, crookedness; bend, flexion, inflexion, inclination.

Թ·Զ·Ա·Չ·Ա·Փ (Ի , Ի·Ս) *s.* Span.

Թ·Զ·Ե·Ն·Ա·Պ·Ա·Ա , *adj. ind.* Girded with leaves of the fig-tree.

Թ·Զ·Ե·Ն·Ա·Պ·Ա·Ծ , *adj. ind.* See Թ·Զ·Ե·Ն·Ա·Պ·Ա·Ա :

Թ·Զ·Ե·Ն·Ի , (Ռ·Ո·Յ , Ն·Ե·Ա·Ւ) *s.* Fig-tree.

Թ·Զ·Ե·Ն·Ի·Ք , orchard of fig-trees.

Թ·Զ·Ո·Ւ·Կ (Թ·Զ·Ի·Ի , Թ·Զ·Կ·Ա·Ւ) *s.* Pigmy, dwarf, marmoset.

Թ·Է , *conj.* If; that; whether; perhaps. Թ·Է Ա·Ն·Ե·Ք·Ը Զ·Ա·Յ·Ց , if you do it. Ես Գ·Իտ·Ե·Մ , Թ·Է Ա·Ր·Ա·Ք·Ի·Ց Ք·Ա·Ն·Ե·Ք , I do not know whether I shall do it or not. Կ·Ա·Ր·Ծ·Ե·Մ , Թ·Է Ե·Կ·Ե·Ց·Է , I think that he will come. Թ·Է Ա·Ր·Ա·Ց·Ի , և Ե·Թ·Է Ո·Չ , whether he do it or no.

Թ·Է·Ա·Ն·Ի (Ի , Ա·Ւ) *adj.* Conditional.

Թ·Է·Ա·Կ·Ա·Ն·Ա·Ւ·Թ·Ի·Ւ·Ն (Թ·Ե·Ա·Ն , Թ·Ե·Ա·Մ·Ք) *s.* Conditionality.

Թ·Է·Ա·Ա·Ր·Ն See Թ·Ա·Ա·Ր·Ն :

Թ·Է·Ե·Ի , *s. ind.* One of the Hebrew months.

Թ·Է·Ի , *conj.* Even if, although, though, notwithstanding.

Թևէն ածել See **Թևէն ածել**:

Թէյ (ի, իւ) *s.* Tea.

Թէութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Condition, clause.

Թէպէտ, *conj.* Even if, although; whether.

Թէպէտև, *conj.* See **Թէպէտ** and **Թէև**:

Թզենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Mulberry-tree.

Թթու (ոյ, ով) *adj.* Subacid, sour, acid, sharp, tart.

Թթուաբեր (ի, աւ) *adj.* That bears sour fruit.

Թթուաչ, *adj. ind.* Acidulated, sharp, tart.

Թթունի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See **Թթուաբեր**:

Թթուեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To acidulate, to sour.

Թթուեցուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* That acidulates.

Թթութիւն See **Թթուութիւն**:

Թթուիկ, *adj. ind.* Subacid.

Թթուութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Acidity, sourness.

Թի (ոյ, ով) *s.* Shovel; blade of an oar, oar.

Թիակ (ի, աւ) *s.* Small shovel or oar. **Թիակ ուսոյ**, shoulder-blade.

Թիավար (ի, աւ) *adj.* and *s.* That rows: rower.

Թիավարել (եմ, եցի) *v. a.* To row.

Թիավարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Action of rowing.

Թիքարշ (ի, իւ) *s.* Rower.

Թիզ (Թզի, Թզաւ) *s.* Span; palm.

Թիթեղն (Թղան, Թղամբ) *s.* Plated metal, plate. **Թիթեղն երկաթի**, tin.

Թիթեղնագործ (ի, աւ) *s.* One that plates metals; gold-beater.

Թիթեռն (Թեան, Թեամբ) *s.* Butterfly.

Թիկանոց (ի, աւ) *s.* Frock, mantle, plaid.

Թիկն (կան, կամբ) *s.* Back; backbone, shoulder. **Թիկունս դարձուցանել**, to turn the back, to fly. **Ի Թիկունս հասանել**, to back, to second, to support, to succour.

Թիկնախառն, *adv.* With the shoulder.

Թիկն ածել See **Թևէն ածել**:

Թիկնամիջ (միջի, միջաւ) *s.* Chine, back-bone; breadth between the shoulders.

Թիկնաթոռ (ոյ, ով) *s.* Seat that has a back, chair.

Թիկնապահ (ի, աւ) *s.* Satellite; guard.

Թիկնաւէտ (ւէտի, ւէտիւ) *adj.* Strong-backed.

Թիկնոց See **Թիկանոց**:

Թիկն (Թնոյ, Թնով) *s.* Grape-stone.

Թինդ, *s. ind.* **Թինդս առնուլ**, to resound; to quake, to tremble: to rebound; to turn about.

Թիռ (Թռի, Թռիւ) *s.* See **Թռիչք**:

Թիրախ (ի, աւ) *s.* Butt, mark.

Թիրակէս See **Թիւրակէս**:

Թիւ (Թուոյ, Թուով) *s.* Number; enumeration; list, order, rank; quantity: era, epoch. **Թիւք** or **դիրք Թուոց**, book of Numbers. **Ի Թիւ** or **ընդ Թուով արկանել**, to number, to count, to calculate; to range, to set in order. **Ի Թիւ անկանիլ** or **ընդ Թիւ մտանել**, to be of the number.

Թիւնաբեր (ի, աւ) *adj.* See **Թուանոր**:

Թիւնաւոր See **Թուանոր**:

Թիւնաւորութիւն See **Թուանորութիւն**:

Թիւր (ոյ, ով) *adj.* and *adv.* Twisted; crooked, oblique; stunted; erroneous, mistaken; perverse, froward: wrongfully; awry, obliquely; crookedly.

Թիրամ See **Թիրամ**:

Թիրակէս (ի, իւ) *s.* Theriacal medicine; orvietan; mithridate.

Թիրակեական, *adj. ind.* Theriacal.

Թիրել (եմ, եցի) *v. a.* To turn aside; to wrest, to sprain, to wring, to twist, to make crooked, to bend; to deprave, to pervert, to lead astray.

Թիրիլ (եմ, րեցայ) *v. n.* To be sprained, to be wrung; to turn aside, to err.

Թիրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Sprain, twist; distortion, crookedness; depravation, perversion.

Թլպայորդ See **Թպլայորդ**:

Թվիվ, *s. ind.* Hem, border. **Թվիվ ածել**, to border, to hem: to ornament, to trim, to embellish.

Թլուամ (ի, իւ) *adj.* That stutters, that stammers. **Թլուամ խօսել**, to stutter.

Թլուամութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of stuttering or stammering.

Թլփատ (*ի* , *իս*) *s.* Circumcised member; prepuce.

Թլփատել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To circumcise.

Թլփատութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Circumcision.

Թխագոյն, *adj. ind.* Of a dark colour.

Թխամազձային (*յոյ* , *յով*) *adj.* Atrabilarian.

Թխամազձոտ (*ի* , *իս*) *s.* Atrabilarian melancholy.

Թխամորթ (*ի* , *իս*) *adj.* That has a dark skin, brown.

Թխանալ (*տ*. *խացայ*) *v. n-p.* To become brown; to be brown.

Թխասիպ, *adj. ind.* Brown, dark, obscure.

Թխացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To make brown; to tan.

Թխել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To bake.

Թխութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Darkness.

Թխել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To be darkened, to be obscured by clouds.

Թխել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To brood.

Թխամայր (*մօր* , *մայրք*) *s.* Bird that broods.

Թխուումն (*ման* , *մամբ*) *s.* Incubation.

Թղայորդ, *adj. ind.* Very dark, very gloomy, very foggy (sky or weather).

Թղթաբեր (*ի* , *ս*) *s.* Carrier of letters, courier, post, messenger.

Թղթագործ (*ի* , *ս*) *s.* Paper-maker.

Թղթակիր (*կրի* , *կրաւ*) *s.* Carrier of letters.

Թղթակից (*կցի* , *կցաւ*) *s.* Correspondent.

Թղթակցութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Correspondence.

Թղթատար (*ի* , *ս*) *s.* See **Թղթաբեր**:

Թղթատարութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Carriage of letters.

Թղթավաճառ (*ի* , *ս*) *s.* Paper-seller.

Թղթարան (*ի* , *ս*) *s.* Paper-mill.

Թմբիր, *s. ind.* See **Թմբուկ**:

Թմբիւն See **Թնդիւն**:

Թմբկահար (*ի* , *ս*) *s.* Drummer; one that beats the kettledrum.

Թմբուկ (*բկի* , *բկաւ*) *s.* Drum; kettledrum.

Թմբռամուկն (*ձկան* , *ձկամբ*) *s.* Torpedo.

Թմբցաւ (*ոյ* , *ով*) *s.* and *adj.* Lethargy; lethargick.

Թմբեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To lull asleep, to make sleepy, to make drowsy, to make lethargick, to benumb.

Թմբրիլ (*իմ*, *բցայ*) *v. n.* To fall asleep, to doze, to be lethargick, to be drowsy.

Թմբրութիւն See **Թմրութիւն**:

Թմբացաւ See **Թմբցաւ**:

Թմբեցուցանել See **Թմբեցուցանել**:

Թմբեցուցիչ (*ցչի* , *ցչաւ*) *adj.* Soporifick, sleepy, somniferous, opiate; narcotick.

Թմրութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Numbness, stupefaction; sleepiness, drowsiness, doziness.

Թնդալ (*ամ*, *գացի*) *v. n.* To resound; to toll.

Թնդանօթ (*ի* , *իս*) *s.* Cannon. **Թնդանօթք**, artillery.

Թնդել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* and *a.* To resound.

Թնդիւն, *s. ind.* Sound, noise, detonation; sound of bells; gingle, clatter; crash. **Թնդիւն արձակել**, to resound.

Թնդումն (*դման* , *դմամբ*) *s.* See **Թնդիւն**:

Թնծկալ (*ամ*, *կացի*) *v. n-p.* See **Քծնել**:

Թշնամաբար, *adv.* In a hostile manner, offensively.

Թշնամական (*ի* , *ս*) *adj.* Hostile, adverse.

Թշնամանապատիր (*դրի* , *դրաւ*) *adj.* Libellous, opprobrious, defamatory.

Թշնամանալից, *adj. ind.* Full of enmity, injurious.

Թշնամանական, *adj.* Hostile, adverse.

Թշնամանալ (*ամ*, *ացայ*) *v. n.* To become hostile; to be hostile.

Թշնամանաւոր (*սիրի* , *սիրաւ*) *adj.* See **Թշնամանական**:

Թշնամանել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To offend, to enrage, to insult, to shock, to affront, to injure.

Թշնամանիչ (*նչի* , *նչաւ*) *adj.* Offensive, insulting, injurious.

Թշնամանք (*նաց* , *նօք*) *s. pl.* Insult, affront, offence, injury, outrage.

Թշնամի (*մւոյ* , *մւոաւ*) *s.* Enemy, adversary, opponent, antagonist.

Թշնամութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Enmity, hostility, hatred, aversion, misunderstanding.

Թշուառ (ի, աւ) *adj.* Unfortunate, unhappy, miserable, pitiable, poor, wretched, pitiful; disastrous, calamitous.

Թշուառաբան (ի, իւ) *adj.* That speaks wickedly, that uses defamatory language, libellous.

Թշուառաբար, *adv.* Miserably, unhappily, unfortunately, wretchedly, poorly, pitiably; fatally, deplorably.

Թշուառական (ի, աւ) *adj.* Unfortunate, melancholy, miserable.

Թշուառահասոյց, *adj. ind.* That brings misery, unfortunate.

Թշուառակից, *adj. ind.* Full of misery, miserable.

Թշուառանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To become miserable; to be miserable.

Թշուառացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render miserable.

Թշուառաբերական, *adj. ind.* Painful, disastrous, unfortunate.

Թշուառութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Misery, misfortune, evil, calamity, wretchedness, disastrous state.

Թշուառուհի (հւոյ, հեաւ) *adj. f.* Miserable, unhappy.

Թշրին, *s. ind.* One of the Hebrew months.

Թռթռիկ (բիկի, բիկաւ) *s.* A sort of small animal.

Թոթով (ի, իւ) *adj.* See **Թոթով վախսօս**:

Թոթովախօս (ի, աւ) *adj.* That stutters, that stammers.

Թոթովախօսել (եմ, եցի) *v. n.* See **Թոթովել**:

Թոթովել (եմ, եցի) *v. n.* To stammer, to stutter.

Թոթովութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Impediment of speech.

Թոժիւն, *s. ind.* Young.

Թոյզ, *pre.* Save, excepting, besides that.

Թոյլատալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To give way, to yield, to relax, to relent.

Թոյլ անդր, *adv.* or *int.* Set aside, leave out, pass over.

Թոյլացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To permit, to let, to allow, to concede, to forego, to relax.

Թոյլ Թէ, *adv.* So much the more; more than, rather than; besides, without.

Թոյլութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Remission, relaxation, pardon, discharge, release, deliverance; defection.

Թողուլ (ուի, Թողի) *v. a.* To let, to permit, to allow; to commit, to abandon, to resign, to yield, to give up, to forsake, to cast off, to leave, to desert, to get rid of; to deliver, to free, to pardon, to remit, to release, to acquit, to forego, to pass over, to tolerate; to repudiate; to renounce.

Թողութիւն (ութեան, ութեամբ) *s.* Abandonment, resignation, desertion, cession, renunciation, alienation, estrangement; permission.

Թոյլ, *adj. ind.* That languishes, faint, feeble, weak, soft, delicate, tender.

Թոյլ տալ, to permit: See **Թոյլատալ**:

Թոյլանդամ, *adj. ind.* Whose limbs are weak, feeble.

Թոյլատուութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Permission, allowance, concession, grant; alienation; toleration.

Թոյն (Թեան, Թեամբ) *s.* Poison, venom. **Թոյնփել զԹոյնն**, to extract venom, to kill poison.

Թոյր (ի, իւ) *s.* See **Էրանդ**:

Թոնիր (նրի, նրիւ) *s.* Sort of stove; furnace, kiln.

Թոռն, *adj. ind.* See **Հաշտանդամ**:

Թոռն (ի, իւ) *s.* Sort of shell-fish.

Թոշակ (ի, աւ) *s.* Provision; viaticum; pay, wages, hire, salary, stipend. **Թոշակ եկեղեցական**, benefice.

Թոշակաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Stipendiary; that has a benefice; hired person: pensioner; beneficed clergyman.

Թոշակել (եմ, եցի) *v. a.* To hire, to keep in pay.

Թոպատիճ, *adj. ind.* That suffered a violent death, that died a death of torture.

Թոպել (եմ, եցի) *v. a.* To torment, to torture, to vex; to treat with violence, to beat, to strike.

Թոպալոց (ի, աւ) *s.* See **Ցօտոց**:

Թոպուածք (պման, պմամբ) *s.* Torment, vexation; blow, stroke.

Թոռն (ռին or ռան, ռամբ) *s.* Grandson.

Թոռնեայ (նեի, նեիւ) *s. f.* Granddaughter.

Թովել (եմ, եցի) *v. a.* To enchant, to charm.

Թովիչ (վչի, վչաւ) *adj.* and *s.* That enchants, that charms, enchanter.

Թովչութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Enchantment, charm, incantation, sorcery, fascination. **Բառնալ զԹովչութիւնն**, to disenchant.

Թոր (ոյ, ով) *adj.* and *s.* That flows down, that drops, that falls; fall.

Թորանոց (ի, աւ) *s.* Alembick; cucurbite; pelican (chymical vessel).

Թորացուցանել See **Թորեցուցանել**:

Թորգոմեան, *adj. ind.* That is descended from Togarmah, Armenian.

Թորել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To distil; to flow down, to drop; to sweat.

Թորեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To distil; to cause to drop or sweat.

Թորթորել (եմ, եցի) *v. a.* To distil.

Թորում (ման, մամբ) *s.* Distillation; ejection, evacuation.

Թուաբան (ի, ից) *s.* Arithmetician.

Թուաբանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Arithmetick, science of numbers; algorism.

Թուաբերութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See **Թուական**:

Թուագիր (գրոյ, գրով) *s.* Arithmetical letter.

Թուական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Numeral, numerical: date; epoch; era.

Թուականագիր (գրոյ, գրով) *s.* Datary.

Թուականագրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Datary's employment or office.

Թուականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Era, epoch.

Թուակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Of the same number, counted together: fellow.

Թուակցել (եմ, եցի) *v. a.* To aggregate.

Թուակցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Aggregation.

Թուահամար (ոյ, ով) *s.* Number; enrolment.

Թուայ (ի, իւ) *s.* See **Տապակ** or **Կապարայ**:

Թուանշան (ի, աւ) *s.* Cipher, figure; number.

Թուանշանել (եմ, եցի) *v. a.* To number, to mark.

Թուաւոր (ի, աւ) *adj.* Numerous.

Թուել (եմ, եցի) *v. a.* To number, to count, to calculate; to rank, to range, to reckon.

Թուղ (Թղոյ, Թղով) *s.* Fig.

Թուղի (Թղոյ, Թղով) *s.* Mulberry.

Թուխակ (ի, աւ) *s.* Parrot; parroquet.

Թուի, *v. imp.* It seems.

Թուիք (ուաց, ուաք) *s. pl.* Opinions, sentiments.

Թուլագեայն, *adj. ind.* Soft, agreeable to the ear, gentle.

Թուլակի, *adv.* Faintly, effeminately, feebly, softly, languishingly.

Թուլամիտ (միտի, միտաւ) *adj.* Weak of mind, spiritless, effeminate, pusillanimous.

Թուլամորթ (ի, աւ) *adj.* Effeminate, delicate, feeble.

Թուլամորթութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Effeminacy, feebleness, delicateness.

Թուլամտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Weakness of mind, want of spirit, pusillanimity.

Թուլանալ (ամ, լացայ) *v. n-p.* To grow faint-hearted, to be dispirited, to grow weak, to abate, to slacken, to be loosened, to be relaxed; to decrease.

Թուլասիրտ (սրտի, սրտաւ) *adj.* Faintheartedly, cowardly, pusillanimous.

Թուլասրտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Faintheartedness, cowardice, pusillanimity.

Թուլատեսակ, *adj. ind.* Soft.

Թուլացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To loosen, to relax, to slacken, to unbend, to untie; to enfeeble, to enervate, to effeminate, to debilitate.

Թուլութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Looseness, relaxation, slackness; weakness, feebleness, debility; faintness, languour; enervation, effeminacy.

Թուխ (Թխոյ, Թխով) *adj.* Brown, tawny, swarthy, dark. **Ի Թուխ** or **Ի Թուխս Հանգչել**, to cover or hang with mourning.

Թուխոտ (Թխոտի, Թխոտով) *s.* Dark or gloomy weather.

Թուխս (Թխսոյ, Թխսով) *s.* Brood, covey. **Ի Թուխս նստիլ**, to brood.

Թուղթ (Թղթոյ, Թղթով) *s.* Paper: letter, epistle. **Թուղթ խաղալու**, card. **Թուղթ անպիտան**, waste paper.

Թումբ (Թմբոյ, Թմբով) *s.* Bank, mole, causeway, pier, dam.

Թունաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Venefice, act of poisoning.

Թունաւոր (ի, աւ) *adj.* Venomous, poisonous.

Թունաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To poison, to envenom.

Թունաւորութիւն (Թեան, Թեամբ)

s. Act of poisoning; poisonous quality or state.

Թունել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Թու-նաւորել**:

Թուշ (*Թշի, Թշիս*) *s.* Cheek: See **Կ֊յտ**:

Թուր (*Թրոյ, Թրով*) *s.* Sword: a note in musick.

Թուրինջ (*ընջի, ընջաւ*) *s.* Orange.

Թուրծ (*Թրծոյ, Թրծով*) *s.* Cheek: act of baking or burning bricks and earthen vessels.

Թուրք (*Թրմոց, Թրմովք*) *s. pl.* Bath; infusion. '**Ի Թուրմս արկանել**, to bathe; to infuse.

Թուփ (*Թփոյ, Թփով*) *s.* Tuft of shrubs, bush, bramble; thicket, copse, underwood.

Թուք (*Թքոյ, Թքով*) *s.* Spittle; act of spitting.

Թոք (*ոջ, ոք*) *s.* Lungs.

Թոքաժէտ (*ժետի, ժետաւ*) *adj.* Consumptive, phthisical.

Թոքաժետու֊Թիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Consumption of the lungs, phthisis.

Թոքային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Pulmonary, pulmonick.

Թոքաւաջք (*ջից, ջիւք*) *s. pl.* Fore part of the lungs.

Թոքացաւ (*ոյ, ով*) *adj.* See **Թո֊քաժէտ**:

Թոքացաւու֊Թիւն See **Թոքաժետու֊Թիւն**:

Թոլիր, *adj. ind.* Whose cheeks are full.

Թռանիլ (*եմ, Թռեայ*) *v. n.* See **Թռչիլ**:

Թռիչք, *s. pl. ind.* Flight, soar. **Թռիչս արձակել**, to fly, to soar.

Թռլփատիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To flutter.

Թռուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To cause to fly; to spread.

Թռչական (*ի, աւ*) *adj.* Flying.

Թռչուն (*ի, աւ*) *s.* See **Թռիչք**: **Թռչունիկ** See **Թռչիկ**:

Թռչուփ (*ի, իւ*) *s.* Wing. **Թռչուփս նաւի**, sail of a ship.

Թռչիլ (*եմ, Թռեայ*) *v. n.* To fly, to take flight, to soar.

Թռչնաբան (*ի, իւ*) *s.* Ornithologist.

Թռչնաբանու֊Թիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Ornithology.

Թռչնանոց (*ի, աւ*) *s.* Aviary; bird-cage.

Թռչնիկ, *s. ind.* Young or small bird.

Թռչնորս (*ի, աւ*) *s.* Bird-catcher, fowler.

Թռչուն (*Թռչնոյ, Թռչնով*) *s.* and *adj.* Bird: flying.

Թռչտիլ (*եմ, տեցայ*) *v. n-p.* To flutter; to tremble, to shake.

Թրաձուկն (*ձկան, ձկամբ*) *s.* Thornback.

Թրասկիսա (*այ, աւ*) *s.* (Greek word) Name of a wind.

Թրխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To knead.

Թրմէնջուկ (*ջկի, ջկաւ*) *s.* Sorrel.

Թրթռուք (*Թրոյ, Թրով*) *s.* Caterpillar worm.

Թրթռալ (*եմ, եցի*) *v. n.* To shudder; to tremble; to vibrate.

Թրթռումն (*ման, մամբ*) *s.* Quake, tremour; vibration.

Թրթռուն, *adj. ind.* Trembling; that shudders, that quakes.

Թրթռակ (*ի, աւ*) *s.* Good speaker.

Թրիք (*Թրքի, Թրքաւ*) *s.* See **Քաղոր**:

Թրծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bake or burn (bricks or earthen vessels).

Թրծուն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Burning (of bricks or earthen vessels).

Թրջել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wet, to soak, to steep; to knead or mix with water.

Թրջիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To bathe, to wet, to moisten: See **Թանալ**:

Թրջած (*ի, աւ*) *s.* See **Կղզիանք**:

Թփաւեան, *adj. ind.* Like bushes, bushy.

Թփուտ, *s. ind.* Thicket, copse, brushwood, bushes.

Թքալից, *adj. ind.* Full of spittle.

Թքանել (*եմ, Թքի*) *v. a.* To spit; to spit out. **Կաւկ Թքանել**, to sputter.

Թքանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Թքարան**:

Թքարան (*ի, աւ*) *s.* Spitting-pan.

Թքաքարբ (*ի, իւ*) *s.* Sort of asp (ptyas).

Թքնուլ (*ուի, Թքի*) *v. a.* See **Թքանել**:

Թօթափել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake, to jolt, to move violently; to beat down; to throw down, to overturn; to drive away, to repulse, to remove; to wink; to plunge.

Թօթափումն (*փման, փմամբ*) *s.* Quake, act of shaking, shock.

Թաղ (*ի, իւ*) *s.* Humidity, wet; rain.

ժանրնկեցք, *s. pl. ind.* Rainy season.

ժոշկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To grow putrid; to stink.

ժոշնիլ (*եմ, նեցայ*) *v. n-p.* To decay, to grow feeble, to fail.

ժռանիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To breathe quick, to puff, to pant for breath.

Յ

Յ, A consonant, the tenth letter of the Armenian alphabet, having the sound of French J, or of English S in the words *pleasure, treasure, confusion, decision*. It is sometimes confounded with the letter Շ, for example: Կշգեկ, նժգեկ; ժժգահանկ, աշգահանկ; աշխոյժ, ժժխոյժ:

Յ or Յ with a line above it denotes the number *ten*.

Յախ or Յահ See Յահր:

Յախուռկ (*ի, ս*) *s.* Sort of plant.

Յահագեմ (*գիմի, գիմաս*) *adj.* Of a horrible countenance, ugly.

Յահագեմութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Ugliness of countenance.

Յահահոտ (*ի, իս*) *adj.* Stinking, fetid.

Յահահոտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To stink, to be fetid.

Յահահոտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Stink, stench, offensive smell; taint. Ընուլ Յահահոտութեամբ, to stench, to cause to stink, to taint.

Յահաւէտ, *adj. ind.* See Յահագեմ:

Յահաւէտութիւն See Յահագեմութիւն:

Յահր (*ի, իս*) *s.* Excrement, ordure, dung; virulent matter.

Յահրալից, *adj. ind.* Full of filth or ordure; virulent.

Յամ (*ու, ս*) *s.* Hour; time; proper time, precise time; opportunity, occasion. Ի գէպ Յամու, opportunely, at a proper time. Յամենայն Յամ, always; at all times. Յամ առնուլ, to take occasion; to find time. Յամ հարկանիլ, to strike (as a clock). Յամ տալ or դնել, to fix a day, to appoint a time. Յամս Յամս, Յամս ընդ Յամս or ընդ Յամս Յամս, from time to time, now and then, sometimes. Ընդ Յամս, at present, now.

The 12 Hours of the day are thus called in Armenian: 1. Ա. Յգ. 2. Դալդ. 3. Ջորտացեալ. 4. Ճաւագայթեալ. 5. Շաւաւիղեալ. 6. Երկրաւոս. 7. Շանթակող. 8. Հրակեմ. 9. Հուր փայլեալ. 10. Թագաթեալ. 11. Ա. աւօտ. 12. Ա. բժիշկ:

The 12 Hours of the night are thus called: 1. Խաւարակ. 2. Ա. ղջմաւղջ. 3. Ի Թացեալ. 4. Շաղաւօտ. 5. Կամաւօտ. 6. Բաւական. 7. Խօթափեալ. 8. Գիւղակ. 9. Լուսաձեմ. 10. Ա. աւօտ. 11. Լուսափայլ. 12. Փայլածու:

Յամագիրք (*գրի, գրաց*) *s.* Breviary; prayer-book.

Յամագործ (*ի, ս*) *s.* Clock-maker, watch-maker.

Յամագործութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Manifacture of clocks and watches.

Յամագիտակ (*ի, ս*) *adj.* See Յամագիտական:

Յամագիտական (*ի, ս*) *adj.* That observes the hours; gnomonick.

Յամադիր (*գրի, գրաս*) *adj.* Appointed, settled, fixed, assigned. Յամադիր լինել, to assign a time, to appoint a time.

Յամադրել (*եմ, եցի*) *v. n.* To assign: See Յամադիր լինել:

Յամադրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Assignation, rendezvous; fixed time, term, appointed time.

Յամակազմ (*ի, իս*) *s.* See Յամագործ:

Յամակալ (*ի, ս*) *adj.* See Յամագիր:

Յամական (*ի, ս*) *adj.* Horary.

Յամակարգութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Form of daily prayer in the church, divine service.

Յամակոչ (*ի, ս*) *s.* One that gives notice of divine service, one that calls the people to church.

Յամանամքոյր, *adj. ind.* Transitory, temporal.

Յամանգր (*ի, ս*) *s.* Ringer; sort of clattering instrument that calls the people to church.

Յամանման (*մանի, մանեաց*) *s.* Introit, the beginning of mass.

Յաման: Յաման կացուցանել or առնել, to cause to arrive. Յաման լինել, to arrive.

Յամանակ (*ի, ս*) *s.* Time; hour; age, century; course of time. Ընդ Յամանակս Յամանակս, from time to time, sometimes.

ժամանակաբան (ի, ից) *s.* Chronologist.

ժամանակաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chronology.

ժամանակագիր (գրի, գրաւ) *s.* Chronicler, chronologist.

ժամանակագիրք (գրոց, գրովք) *s. pl.* Chronicles.

ժամանակագիտ, *adj. ind.* Temporal, worldly.

ժամանակագրական (ի, աւ) *adj.* Chronological.

ժամանակագրել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To chronicle, to write a chronicle; to write on chronology.

ժամանակագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chronology; chronicle.

ժամանակազանց, *adj. ind.* Advanced in years, aged, stricken in years, very old.

ժամանակալ, *adj. ind.* Assigned, appointed. ժամանակալ լինել, to assign a time.

ժամանակակէտ (կետի, կետիս) *s.* Expiration, term, last moment, close. ժամանակակէտ պայման, appointed time; assignation; expiration of a term agreed upon.

ժամանակաչափ (ի, ից) *adj.* That measures or counts the time.

ժամանակապատում, *adj. ind.* See ժամանակագիր:

ժամանակացոյց (ցուցի, ցուցից) *adj.* and *s.* That shews the time; chronicle.

ժամանակաւոր (ի, աւ) *adj.* See ժամանակեայ:

ժամանակեայ (կէի, կէից) *adj.* Temporal; transitory.

ժամանակիան, *adj. ind.* See ժամանակեայ:

ժամանակել (եմ, եցի) *v. n.* To assign, appoint or fix a term.

ժամանաւորել (եմ, եցայ) *v. n-p.* See ժամանել:

ժամանել (եմ, եցի) *v. n.* To arrive; to happen, to come, to pass; to ripen; to be able.

ժամանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to arrive or happen.

ժամանոց (ի, աւ) *s.* Cruet to pour wine and water into the chalice during mass.

ժամանումն (ման, մամբ) *s.* Arrival, coming; landing; event. ժամանումն պտղոց, maturity.

ժամանող (ի, աւ) *adj.* That arrives, or comes; that is able.

ժամայսր (ի, իւ) *s.* Misfortune, mischance.

ժամապահ (ի, աւ) *adj.* Punctual, exact to the time appointed.

ժամավաճառ (ի, իւ) *adj.* That loses time. ժամավաճառս լինել, to lose time, to trifle.

ժամատեղի (ղւոյ, ղեաւ) *s.* Church, temple, house of prayer.

ժամատուն (տան, տամբ) *s.* House of prayer, church: parsonage-house.

ժամաւար (ի, աւ) *s.* That celebrates the mass, that officiates.

ժամացոյց (ցուցի, ցուցից) *s.* Clock; watch. ժամացոյց արեւու, sun-dial.

ժամերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Performance of divine service.

ժայթքել (եմ, եցի) *v. a.* To vomit.

ժայթքումն (քման, քմամբ) *s.* Vomition.

ժայռ (ի, իւ) *s.* Rock; shoal, sunk rock.

ժայռաւոր (ի, աւ) *adj.* Rocky; shoaly, shelvy.

ժանաւար (ի, աւ) *s.* Coach.

ժանգ See ժանկ with its derivatives.

ժանգ See ժամս with its derivatives.

ժանդափուշ (փշոյ, փշով) *s.* Sharp thorn.

ժանեղ (ի, աւ) *adj.* Furnished with tusks.

ժանեւոր (ի, աւ) *adj.* Furnished with tusks.

ժանիք (ենից, ենիք) *s. pl.* Tusks, teeth of wild beasts. ժանիք փղոյ, ivory, elephant's tusks.

ժանկ (ոյ, ով) *s.* Rust, verdigris, sully: mildew, blight. Բառնալ or սրբել զժանկն, to polish, to brighten (metals). Հարկանել ժանկոյ, to mildew, to blight.

ժանկալից, *adj. ind.* Full of rust, rusty; full of verdigris.

ժանկահար, *adj. ind.* Rusty; covered with verdigris; mildewed, blighted. ժանկահար առնել, to rust. ժանկահար լինել, to rust, to be rusty.

ժանկահարել (եմ, եցայ) *v. n-p.* See ժանկահար լինել:

ժանկահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rustiness.

ժանկաւ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Rusty, mildewed, blighted: verdigris, rust.

ժանկաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rustiness: mildewed state.

ժանկաւոտ (բ, ա.) *adj.* Rusty.

ժանուտ See **ժանաւոտ**:

ժանտ (բ, բա.) *adj.* Wicked, bad, profligate; mischievous, hurtful, noxious, injurious, baneful; pestilential, pestiferous, pestilent, contagious; bitter, sour, harsh to the taste. **Կին ժանտ**, she-devil.

ժանտաբարոյ (բ, բա.) *adj.* Immoral, wicked, of evil manners, perverse.

ժանտաբեր (բ, ա.) *adj.* Pestiferous, malignant, pestilent, pestilential.

ժանտագործ (բ, ա.) *adj.* That does evil, wicked, sinful.

ժանտաթզենի (ռ.ոյ, ներ.) *s.* Sycamore.

ժանտաժուռ, *adj. ind.* Abandoned to wickedness, very wicked, remorseless, hardened in sin.

ժանտախտ (բ, բա.) *s.* Plague; pestilence, contagion, mortality, disease. **Հարկանել** or **զարկել ժանտախտ**, to infect with the plague. **Հարեալ՝ի ժանտախտէ**, infected with the plague.

ժանտախտական (բ, ա.) *adj.* Pestilential.

ժանտախտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See **ժանտախտ**:

ժանտահամ, *adj. ind.* Of a harsh taste, crude, sour, bitter.

ժանտահայեաց, *adj. ind.* Of an evil countenance, stern; malignant, malicious.

ժանտահար (բ, ա.) *adj.* Pestiferous; pestilent.

ժանտահարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Infection: See also **ժանտախտ**:

ժանտահոտ, *adj. ind.* Of a bad smell, fetid.

ժանտահոտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Bad smell, stench.

ժանտամահ (ռ., ռ.ամբ) *s.* See **ժանտախտ**:

ժանտանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To fall into a passion, to become enraged, to become angry; to become ferocious or cruel.

ժանտանախիծ, *adj. ind.* Ill-favoured, of bad aspect, ugly.

ժանտացաւ (ոյ, ով.) *s.* See **ժանտախտ**:

ժանտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render wicked or cruel, to divest of humanity; to irritate, to enrage; to corrupt, to spoil.

ժանտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Bitterness, harshness of taste; rage; ferocity, cruelty.

ժապաւէն (էնի, էնաւ. or էհաւ.) *s.* Hem, border of a garment, trimming; purl (of lace): furbelow: riband, string; ferret; galloon; lace.

ժապաւինել (եմ, եցի) *v. a.* To hem, to border, to trim; to lace, to ornament with lace or ribands.

ժառանգ (բ, ա.) *s.* Heir, successor; owner, possessor.

ժառանգակալ (բ, ա.) *s.* See **ժառանգ**:

ժառանգական (բ, ա.) *adj.* Hereditary.

ժառանգակից (կցի, կցաւ.) *adj.* That inherits jointly: joint-heir.

ժառանգահատել (եմ, եցի) *v. a.* To disinherit.

ժառանգատել See **ժառանգահատել**:

ժառանգաւոր (բ, ա.) *s.* and *adj.* Patron of a living, advowe; that presents a living, that gives an ecclesiastical benefice.

ժառանգաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Advowson, patronage.

ժառանգաւոր (բ, ա.) *s.* Heir; possessor: beneficed clergyman, incumbent.

ժառանգաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Ecclesiastical benefice, living.

ժառանգել (եմ, եցի) *v. a.* To inherit, to succeed to, to take possession of, to seize.

ժառանգեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make heir, to cause to inherit or possess.

ժառանգորդ (բ, ա.) *s.* See **ժառանգ**:

ժառանգութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Inheritance, heritage, patrimony, succession; seizin, possession. **Զրկել՝ի ժառանգութենէ**, to deprive of inheritance. **Ժառանգութեամբ** or **բռնի իքաւանց ժառանգութեան**, hereditarily, by inheritance.

ժեռ (բ, բա.) *s.* See **ժայռ**:

ժեռաւոր (բ, ա.) *adj.* and *s.* See **ժայռաւոր** and **Ոչաշխն**:

ժժուկք (մանց, մունք) *s. pl.* Animalcule in water, water-insects.

ժժուկ (բ, ա.) *s.* Animalcule, insect, worm; animalcule in water.

ժխտակ (բ, ա.) *s.* See **Պնդեկ**:

ժխտ. *adj. ind.* That searches.

ժիր (ժրի, ժրաւ.) *adj.* Active, busy, stirring, diligent, lively, brisk, vigorous.

Ժիրաժիր, *adj. ind.* Very active, very diligent, very brisk, very vigorous.

Ժլատ (ի, ից) *adj.* Niggardly, stingy, mean, avaricious, sordid.

Ժլատանալ (ամ, ացայ) *v. n.* See **Ժլատել**:

Ժլատել (եմ, եցի) *v. n.* To be niggardly, to be sordid, to be parsimonious.

Ժլատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Niggardness, stinginess, parsimony.

Ժխոր, *adj. ind.* Confused, indistinct.

Ժխորել (եմ, եցի) *v. a.* To confound, to confuse, to perplex.

Ժխտել (եմ, եցի) *v. n.* To deny, to gainsay, to disown, to disavow, to falsify, to contradict.

Ժխտելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Deniable.

Ժխտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ժխտումն**:

Ժխտումն (ման, մամբ) *s.* Denial, negation, disavowal, contradiction.

Ժխտող (ի, աւ) *adj.* That denies, that disavows, that disownes.

Ժորել See **Ժխորել**:

Ժպրեալ, *adj. ind.* That has a wrinkled countenance.

Ժպտել (եմ, ացայ) *v. n-p.* To smile: See **Ժպտիլ**:

Ժողեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Spoilt, corrupt.

Ժողել (եմ, ելացայ) *v. n-p.* To spoil, to corrupt.

Ժողով (ոյ, ովք) *s.* Assemblage, collection; heap; assembly, levy; company, convention, college, chapter, congregation, council, synod, consistory, session, sitting. **Ժողով խրախճանաց**, diet. **Ժողով դեսպանաց**, congress. **Ժողով հերձեալ կրօնից**, conventicle. **Ժողով եղբարց**, convent. **Ժողով գաղտնի**, conventicle, secret assembly. **Ժողով ջրոյ**, mass of water.

Ժողովակ (ի, աւ) *s.* Conventicle.

Ժողովածու, *adj. ind.* Assembled, collected. **Գիրք ժողովածու**, compilation, collection, miscellany.

Ժողովարան (ի, աւ) *s.* Place of assembly.

Ժողովել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to collect, to heap, to amass, to gather together; to receive, to reap, to gather, to get; to levy; to furl. **Ժողովել ի միւս**, to concentrate. **Ժողովել առ ինքն**, to entertain, to receive hospitably. **Ժողովել ի տուն**, to lodge. **Ժողովել վերստին զբռնեալս**, to rally.

Ժողովեցող (տեղ, տեղք) *s.* Assembly; synagogue.

Ժողովող (ի, աւ) *s.* Book of Ecclesiastes.

Ժողովուրդ (վրդեան, վրդեամբ) *s.* People, the multitude, the vulgar.

Ժողովրդական (ի, աւ) *s.* Plebeian.

Ժողովրդանոց (ի, աւ) *s.* Place of assembly. **Ժողովրդանոց Հրեից**, synagogue.

Ժողովրդապետ (ի, աւ) *s.* Curate.

Ժողովրդապետական (ի, աւ) *adj.* Belonging to the clergyman; parochial.

Ժողովրդապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Curacy, cure; parish.

Ժոյժ: **Ժոյժ առնել** See **Ժուժել**:

Ժուայթել See **Ժայթքել**:

Ժուժալ (ամ, ժացի) *v. n.* See **Ժուժել**:

Ժուժել (եմ, եցի) *v. n.* To endure suffering, to suffer, to be patient.

Ժուժկալ (ի, իս) *adj.* Patient; abstinent, sober, continent, temperate, chaste.

Ժուժկալել (եմ, եցի) *v. n.* To be patient, to suffer patiently; to abstain; to fast.

Ժուժկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patience; abstinence, continence, temperance, chastity; sobriety, soberness; fasting, diet.

Ժպիտ, *s. ind.* Smile.

Ժպիրհ (պրհի, պրհաւ) *adj.* Bold, audacious, insolent, rash, presumptuous, impudent.

Ժպտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to smile.

Ժպտիլ (իմ, տեցայ) *v. n.* To smile.

Ժպտումն (ման, տմամբ) *s.* Smile.

Ժպրհեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render insolent, to make presumptuous.

Ժպրհիլ (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To be bold, to have the audacity, to dare.

Ժպրհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Boldness, audacity, presumptuousness, insolence, effrontery.

Ժանիք (նից, ոք) *s. pl.* Earnest entreaty, solicitation, conjuration.

Ժանել (եմ, եցի) *v. a.* To entreat earnestly, to conjure, to beseech.

Ժտիլ (իմ, տեցայ) *v. n.* To be importunate, to persist in entreaty; to be bold, to be audacious.

Ժտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ժանիք**:

Ժրագիտութիւն, *adj. ind.* Courageous, bold, brave; noble, magnanimous; diligent, careful.

Ժրանալ (*առ*, *բացայ*) *v. n-p.* To take courage, to gather spirits.

Ժրաջան (*ի*, *ից*) *adj.* Industrious, diligent, careful.

Ժրացուցանել (*եմ*, *ցուսի*) *v. t.* To spirit, to animate, to encourage.

Ժրել See **Ժրանալ**:

Ժրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Courage; industry, diligence, activity; vigour.

Ժքթել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To shake, to agitate.

Ժօռաա See **Աաաիաաա**:

Ի

Ի (*in* or *inny*) I or E. A vowel, the eleventh letter of the Armenian alphabet.

Ի or *ի* with a line above it denotes the number *twenty*.

'Ի with a comma behind it, and prefixed to words beginning with a consonant forms the third, fifth, and ninth cases, for example: Հայեցաւ 'ի Պետրոս, he looked at Peter. Գնաալ 'ի Լընդոն, to go to London. 'Ի ժամ երկուսերորդ, at three o'clock. Գնալ 'ի Հայաստան, to go to Armenia. Ջերկրէ 'ի յերկինս, from earth to heaven. Ջհրկաց հուր 'ի Սոդոմ, he caused fire to fall on Sodom. 'Ի պատկեր Աստուծոյ, in the image of God. 'Ի փրկութիւն առաքեաց, he sent to save. Բաշխեաց 'ի մարդ հաց մի, he distributed a loaf to each person. Մեկնեցաւ 'ի Լընդոնէ, he departed from London. Որ ելանէ 'ի բերանոյ, 'ի սրտէ անտի գայ, that which comes out of the mouth, comes from the heart. Ոչ կարեր տեսանել 'ի բազմութենէն, he could not see on account of the crowd. Շրջիլ պրաբոյ 'ի ցպոյ, to walk with a stick. 'Ի ձախ մէ Դամասկոսի, to the left of Damascus. Կացեալ 'ի տան, to be at home. 'Ի տեղւոջ անդ, in that place. 'Ի տուընջեան և գիշերի, by day and night. 'Ի նմին ամի, in the same year. Լինել 'ի Սկովտիա, to be in Scotland. 'Ի գարնան, in spring. 'Ի ննջելն, asleep, sleeping.

This letter also forms some other prepositions, for example: 'Ի ձեռն, by. 'Ի միջ, in, into, in the middle, between, amongst. 'Ի տարեւ, below, under. 'Ի պատճառս, for, because of, etc.

It is sometimes redundant, for example: 'Ի ձեռացս միայն 'ի թշնամեաց փրկեա զմեզ (instead of միայն 'ի ձեռաց թշնամեաց): Եւ Պետրոս միտդիեա էր 'ի խոնարհ 'ի գաւթին ('ի խոնարհ գաւթին):

On the contrary it is sometimes omitted, for example: Գրանէ 'ի գուռն (instead of 'ի գրանէ). կինայ 'ի կնանս ('ի կինայ). ժամ 'ի ժամ ('ի ժամէ). տանէ 'ի տուն ('ի տանէ):

It is also sometimes transposed, for example: 'Ի նորա ձեռանէ (instead of 'ի ձեռանէ նորա). բարեաց վերայ ('ի վերայ բարեաց). 'ի նորոց կատարածաց միջնորդն Յիսուս ('ի միջնորդն նորոց կատարածաց Յիսուս):

In words beginning with a vowel, it is sometimes placed before the article Յ, for example: 'Ի յերկինս (instead of յերկինս). 'ի յերկնից (յերկնից) etc.

Իւ is pronounced as English EW, or as U in the word (june) for example: գիւր, tewr; հիւր, hure; փիւրե, pure; գիւտ, tute; հիւթ, hute; նիւթ, nute or newt.

'Ի բաց, *adv.* Far, afar. 'Ի բաց խափանել, to hinder. 'Ի բաց արձակել, to deliver up, to abandon. 'Ի բաց գընալ, to depart; to steal away. 'Ի բաց կալ, to keep away, to desist, to leave off; to refrain. 'Ի բաց առնուլ or հանել, to except, to exclude; to take away. 'Ի բաց հրէշտեղծացանել, to demonstrate. 'Ի բաց տար, God forbid; fly!

'Ի բացակայ, *adv.* Afar. 'Ի բացակայ առնել, to remove, to put away, to send afar, to drive away, to dispel, to avert. 'Ի բացակայ առնել or լինել, to be removed, to be sent away, to be absent, to be put away, to be dispeled, to be averted.

'Ի բացէ, *adv.* From afar; afar; in an open place, abroad. 'Ի բացէ առնել, to send away. 'Ի բացէ 'ի բաց See Բացէ 'ի բաց:

'Ի բաց բնկեցիկ, *adj. ind.* Cast out, cast off; abject.

'Ի բացի, *adv.* In the open air, abroad, out, in an open place.

'Ի բացոյա, *adv.* From afar.

Իբր or Իբրև, *pre.* As, like, in the same manner as; nearly, within a little, almost, about. Իբրև զնա, like him; as he.

Իբր, *adv.* As, whilst, when, while.

Ինր, how?

Իբրև, *pre.* and *adv.* See Իբր:

Իբրև զի, *adv.* How; as, in as much as; that, to the end that; for, because. Իբրև զի գեղեցիկ է առաքինութիւնն, how beautiful is virtue!

Իբրև թէ, *adv.* As if; like, as it were.

Իբր զի See Իբրև զի:

Իբր թէ See Իբրև թէ:

Իբրու, *pre.* and *adv.* See Իբր:

Իբրու զի See Իբրև զի:

Իբրու թէ See Իբրև թէ:

Իգախազութիւն See Իգամոլութիւն:

Իգական (ի, աւ) *adj.* Feminine.

Իգակերպ (ի, իս) *adj.* That has a female form.

Իգամոլ (ի, իս) *adj.* Addicted to women, abandoned to the love of women: foppish.

Իգամոլիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be addicted to women, to be abandoned to the lust of women.

Իգամոլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lust of women.

Իգանալ (ամ, գայ) *v. n-p.* To become effeminate; to be guilty of sodomy.

Իգասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Immoderately fond of women: See Իգամոլ:

Իգացեալ (եալ, եալ) *adj.* Effeminate, womanish: sodomite.

Իգացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To effeminate, to enervate.

Իգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Female sex: effeminacy.

Իգօրէն, *adv.* Effeminately.

Ի գեղև or Ի գերեւս, *adv.* Ի գերև լինել, to be baffled, to be frustrated, to be balked, to be disappointed. Ի գերև հանել, to baffle, to frustrate, to balk, to disappoint, to deprive.

Իդէայ (ի, իս) *s.* Idea: See Գաղափար and Հրաշակայութիւն:

Ի գէպ, *adj. ind.* and *adv.* Convenient, suitable, proper: suitably, properly.

Իգոս See Իգէայ:

Իգոսք (սաց, սիւք) *s. pl.* Ides.

Ի գուրս, *adv.* Out. Ի գուրս կոր-ձել, to pull out, to extract.

Ի զուր, *adv.* In vain, vainly, to no purpose; without force; unjustly.

Ի թիկունս կալ, *adv.* From behind, behind.

Ի թօթափիլ ական, *adv.* In the twinkling of an eye, in a moment.

Իժ (ի, իս) *s.* Viper; snake, serpent.

Իժագոյն (ի, իս) *adj.* Viperous, malicious, wicked.

Իժակորիւն (բեան, բեամբ) *s.* Young viper; young serpent.

Իլ (ոյ, ով) *s.* Spindle. Իլ փաթաթել, spindleful.

Ինկ (ինկի, ինկաւ) *s.* See Իլ:

Իսուր (ի, իս) *s.* One of the Hebrew months.

Ի խոնարհ, *adv.* Below; underneath.

Ի ծածուկ, *adv.* In secret, privately, secretly; clandestinely.

Ի կարճոյ, *adv.* Briefly; quickly.

Ի կիր արկանել, (եմ, արկի) *v. a.* To employ, to make use of, to use.

Ի հարկանացի, *adv.* See Հարկանացի:

Ի հարկէ, *adv.* By force, forcibly, by compulsion, compulsively; necessarily, indispensably, absolutely.

Ի հեռաստանէ, *adv.* From afar.

Ի հեռուստա, *adv.* and *adj.* From afar; afar, distant.

Ի հետ See Ընդհետ:

Ի հետակոյց, *adv.* Afoot.

Ի հերուն հետէ, *adv.* Long ago, long since; for a long time past.

Ի ձախմէ, *pre.* To the left.

Ի ձեռն, *pre.* By means of, through, with, by, in.

Ի ձեռնհաս See Ձեռնհաս:

Իղձ (ղձի, ղձից) *s.* Desire, wish, will; avidity, eagerness: magician, sorcerer, foreteller of events.

Ի հարկ, *adv.* Conveniently, suitably, opportunely.

Իմ (ոյ, ով) *pro.* My, mine.

Իմային (յեայ, յեով) *adj.* Mine, my.

Իմանալի (լեայ, լեաւ) *adj.* Intelligible, comprehensible, perceptible, conceivable; intellectual. Իմանալիք, spiritual intelligences.

Իմանալ (աց, իմացայ) *v. a.* To understand, to know, to feel; to conceive, to comprehend, to perceive, to learn, to find out, to discover. Ջօրս թեամբ իմանալ, to understand (something omitted).

Իմանալապէս or Իմանալապէս, *adv.* Intelligibly.

Իմանազական See Իմացական:

Իմաստ (ի, իս) *s.* Signification, sense,

meaning, substance, drift; acceptation; understanding, good sense, judgment.

իմաստագործ (ի, աւ) *adj.* Intelligent, skilful, clever; well made, well constructed, skilfully made.

իմաստալից, *adj. ind.* Replete with wisdom, very learned; very skilful.

իմաստալից, *adj. ind.* Sententious, pithy; sentimental, sensible.

իմաստասէր (ի, աւ) *s.* and *adj.* Sophist, pedant, sophister; sophistical, pedantical.

իմաստասիրական (ի, աւ) *adj.* Sophistical, pedantical.

իմաստասիրական (ի, աւ) *adj.* Philosophical; intellectual; sensible.

իմաստասիրի, *adj. ind.* Intellectual, intellective; sensible.

իմաստասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sophism, sophistry, pedantry, cavil, chicanery, quibble, paralogism, paralogy. **իմաստասիրութեամբ վարիլ**, to pretend to wisdom.

իմաստասիրաբար, *adv.* Pedantically.

իմաստասէր, *adj. ind.* That studies the sciences, that cultivates wisdom.

իմաստասէրց or **իմաստասիրաց**, *adj. ind.* See **իմաստասէր**.

իմաստասպառուած, *adj. ind.* Sentimental; sententious.

իմաստապէս, *adv.* Wisely, learnedly.

իմաստասէր (սիրի, սիրաւ) *s.* Philosopher; sage, man of science, man of learning.

իմաստասիրաբար, *adv.* Philosophically; wisely, learnedly.

իմաստասիրական (ի, աւ) *adj.* Philosophical.

իմաստասիրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To be philosophical; to be virtuous.

իմաստասիրապէս, *adv.* See **իմաստասիրաբար**.

իմաստասիրել (եմ, եցի) *v. n.* To study the sciences; to philosophize, to reason philosophically; to argue, to conclude, to infer: to live or behave wisely.

իմաստասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Philosophy; wisdom.

իմաստասպառ, *adj. ind.* That has lost his senses, mad, foolish.

իմաստարան (ի, աւ) *s.* The seat of wisdom; intellect, sense.

իմաստնաբար, *adv.* Wisely, learnedly, skilfully, sensibly, prudently, judiciously, ingeniously; discreetly; sentimentally.

իմաստնախոհ, *adj. ind.* See **իմաստուն**.

իմաստնանալ (ամ, անացայ) *v. n.* To grow wise.

իմաստնապէս, *adv.* See **իմաստնաբար**.

իմաստնացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To render wise, to improve in wisdom; to free from infatuation, to disabuse, to undeceive.

իմաստնաւոր (ի, աւ) *adj.* See **իմաստուն**.

իմաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wisdom; sense, reason; understanding, knowledge; philosophy; skill, science.

իմաստուն (անոյ, անով) *adj.* Wise, learned; intelligent; prudent, judicious, discreet, sensible; skilful; sentimental.

իմց, *s. ind.* See **իմացութիւն**.

իմց առնել See **իմացուցանել**.

իմցական (ի, աւ) *adj.* Intellective, intellectual; intelligent; spiritual.

իմցիկ, *adj. ind.* See **իմցական**.

իմցողական See **իմցական**.

իմցողութիւն See **իմացութիւն**.

իմցուած (ոյ, ով) *s.* Intellect, understanding; sense, sentiment.

իմացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intelligence; intellect, understanding, comprehension, perception; sentiment, opinion.

իմացումն (ման, ցմամբ) *s.* See **իմացութիւն**.

իմացուն, *adj. ind.* See **իմացական**.

իմացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To inform, to apprize, to acquaint.

'ի մերկուց, *adv.* Nakedly.

'ի մէջ, *pre.* In the middle, in, into, between, amongst. **խորհուրդ 'ի մէջ առնուլ**, to take counsel, to consult, to deliberate. **ջանայ 'ի մէջ առնուլ**, to endeavour, to study.

'ի միասին, *adv.* Together, at once; conjointly; altogether, wholly, totally, completely, entirely. **գալ 'ի միասին**, to assemble.

միանգ: **ՅիմիանգՀ**, from or of some (person or thing).

ՆՄ իմիք, *adv.* To what end? to what purpose?

'ի միջի, *adv.* In the middle, between, amongst.

'ի միջոյ, *adv.* From the middle.

իմն (իրիք, իւիք) *adj.* and *adv.* Some, a, an; somewhat: really, in effect. **ծիւաւոր իմն**, with a wing. **Ա՛ւծ իմն է**

ինձ, it is a great thing for me. Կամէի ինձ, I could wish.

Ինաւսկս, adv. In some manner.

Ինչ ինչ, adj. ind. Different, several, many.

Ինչեան (ի, աւ) adj. Mine, my.

Ինչուանն, adv. As far as I am able.

Ի մօտոյ, adv. Nigh, near, hard by; soon, soon after.

Ի յետ See Յետ:

Ի նախնումն, adv. Anciently, formerly, in times past.

Ի նանիք, adv. In vain, vainly, to no purpose.

Ինգրկ or Ինգրկ (ի, ից) s. Sort of aromatick herb.

Ինգրկաման See Ընդրկաման:

Ի ներքոյ, pre. and adv. Under, beneath, below: within; inwardly, through. Ի ներքոյ արկանել, to subdue. Պատել Ի ներքոյ, to line, to cover on the inside.

Ի ներքուստ, adv. and pre. Within; inwardly; from below: from beneath.

Ի ներքս, pre. and adv. In, into: within, inwardly. Մտանել Ի ներքս, to enter.

Ինձ (ընձու, ընձու) s. Leopard.

Ինձին, adv. By myself, personally.

Ինն (իններ, իններս) adj. Nine.

Իննակիևան, adj. ind. Having nine sources.

Իննակ (ևկի, ևկաւ) adj. Nine; novenary.

Իննեբեակ (բեկի, բեկաւ) adj. See Իննակ:

Իննեբորդ (ի, աւ) adj. and adv. Ninth: ninthly.

Իննեւտասան See Իննուտասան:

Իննեբեան (նեցուն, նեցուսիք) adj. pl. All the nine.

Իննեքեին See Իննեքեան:

Իննիցս, adv. Nine times.

Իննուտասան (սանց, սամբք) adj. Nineteen.

Իննուտասաներորդ (ի, աւ) adj. Nineteenth.

Իննսամեայ (մեի, մեիս) adj. Ninety years of age.

Իննսամեաին, adj. ind. See Իննսամեայ:

Իննսապատիկ, adj. ind. That contains ninety times.

Իննսնեակ (ևկի, ևկաւ) adj. Ninety.

Իննսնեբեակ (բեկի, բեկաւ) s. The number of ninety.

Իննսներորդ (ի, աւ) adj. and adv. Ninetieth: in the ninetieth place.

Իննսնիցս, adv. Ninety times.

Իննսուն (նսնի, նսնիս) adj. Ninety.

Իննօրեք (եից, եիւք) s. pl. Space of nine days.

Ինչ, adj. ind. Some, a, an, one, certain, single, any. Ինչ, what? which? Ինչուրս ինչ, some days. Պատուղ ինչ, some or a fruit. Ինչ ժամ է, what o'clock is it? Ինչ ասէ, what says he? Ինչ օրինաւ, in what law? in what religion or custom?

Ինչ (ընչի, ընչիս) s. Thing, something. Ունիմ ինչ ասել քեզ, I have something to tell you: See Ինչք:

Ինչ ինչ, s. ind. Something. Ինչ ինչ, what? what thing?

Ինչք (ընչից, ընչիք) s. pl. Property, fortune, substance, possessions, riches, effects, estate; domain; goods and chattels.

Ինքն (ինքեան, ինքեամբ) pro. He; she; self. Իւս ինքն, myself. Դու ինքն, thyself. Նա ինքն, himself.

Ինքնաբան (ի, ից) adj. That speaks of himself; that calls himself by a false tittle, pretended.

Ինքնաբանական (ի, աւ) adj. Spoken of himself, called by himself.

Ինքնաբար, adv. By himself, of himself.

Ինքնաբաւ, adj. ind. Sufficient by himself, sufficient.

Ինքնաբեր (ի, աւ) adj. Self-produced, natural, spontaneous.

Ինքնաբերաբար, adv. Spontaneously, naturally, of course.

Ինքնաբերական (ի, աւ) adj. See Ինքնաբեր:

Ինքնաբերութիւն (թեան, թեամբ) s. Natural production.

Ինքնաբոյսոյ, adj. ind. Of natural growth.

Ինքնաբոյս, adj. ind. Self-produced, natural; that produces naturally.

Ինքնաբուղիս, adj. ind. That flows or takes its rise naturally; self-produced; spontaneous, natural.

Ինքնաբուն, adj. ind. Natural, innate.

Ինքնաբուն բարի, naturally good.

Ինքնագէտ, adj. ind. That knows himself well; that knows by himself.

Ինքնագիր, adj. and s. ind. Original, autographical; autograph, original manuscript.

Ինդակութ, *adj. ind.* Independent, absolute, free.

Ինդակոյ (ի, ին) *adj.* Self-existent; natural.

Ինդակոյակ (ի, աւ) *adj.* See **Ինդակոյ**:

Ինդակործ (ի, աւ) *adj.* Self-created: that makes or works for himself or by himself.

Ինդակործել (եմ, եցի) *v. a.* To make by himself, to produce.

Ինդակործութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Own work, sole agency, own action, own composition.

Ինդագրաւ, *adj. ind.* See **Անձնագրաւ** and **Ինքնագրաւ**.

Ինդադէպ, *adj. ind.* Fortuitous, casual.

Ինդադիմաբար, *adv.* Personally, in person.

Ինդադատով, *adj. ind.* That blames himself.

Ինդազօր (ի, աւ) *adj.* Absolute, supreme, sovereign.

Ինդաթիւ, *adj. ind.* Numbered by himself.

Ինդաթոյն (թուհի, թուհիս) *adj.* Of a venomous nature.

Ինդաժառանգ, *adj. ind.* Hereditary, in his own right, possessed by inheritance.

Ինդալոյս, *adj. ind.* Of a luminous nature.

Ինդալուր, *adj. ind.* Auricular, that has heard with his own ears.

Ինդախորժ, *adj. ind.* Desired by himself, voluntary.

Ինդախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks to himself; that makes a soliloquy.

Ինդախօսութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Soliloquy.

Ինդածին, *adj. ind.* Innate, natural.

Ինդակալ (ի, աւ) *s.* Autocrat, monarch, emperour.

Ինդակալութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Autocrasy, monarchy, empire.

Ինդակամ, *adj. ind.* and *adv.* Voluntary, spontaneous, willing; wilful, self-willed; capricious: voluntarily, willingly, spontaneously.

Ինդակամութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Spontaneousness, voluntariness, free will.

Ինդակայ (ի, իւ) *adj.* That subsists by itself.

Ինդակայութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Distinct substance, hypostasis.

Ինդական See **Ինքնական**:

Ինդակապ (ի, իւ) *adj.* Self-bound.

Ինդակատար, *adj. ind.* Perfect, complete, absolute.

Ինդակաց See **Ինքնակոյ**:

Ինդակերպ, *adj. ind.* In his own form, in proper form.

Ինդակերպ, *adj. ind.* Own, proper, natural, innate; primary.

Ինդակողմն (մանի, մամբ) *s.* His side, his part.

Ինդակոչ, *adj. ind.* **Ինքնակոչ գալ**, to come without invitation. **Ինքնակոչ բամբասական**, parasite, smell-feast.

Ինդակրական (ի, աւ) *adj.* That partakes of the nature of idiopathy.

Ինդակրութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Idiopathy.

Ինդահալած, *adj. ind.* Fugitive, that flies of his own accord. **Ինքնահալած լինել**, to take flight.

Ինդահաճ, *adj. ind.* Presumptuous, arrogant, conceited; capricious, whimsical; affected.

Ինդահաճել (իմ, եցայ) *v. n-p.* To be arrogant, to be presumptuous, to be conceited.

Ինդահաճոյ (ի, իւ) *adj.* See **Ինքնահաճ**:

Ինդահաւան (ի, իւ) *adj.* Capricious; presumptuous, conceited.

Ինդահաւանութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Presumption, conceit, vanity, arrogance.

Ինդահիւսակ, *adj. ind.* Woven by himself.

Ինդահնար, *adj. ind.* Fantastick, fictitious.

Ինդահնչիւն (ի, իւ) *adj.* Vowel; that has a sound by itself.

Ինդահնարան, *adj. ind.* Voluntary; powerful; sufficient.

Ինդահնարեալ, *adj. ind.* That produces naturally, natural; favourable.

Ինդահպարտ (ի, իւ) *adj.* That mortifies himself, that wages war against his passions: that is his own enemy.

Ինդահոս, *adj. ind.* That dies a natural death.

Ինդահոս, *adj. ind.* Forward, bold, presumptuous.

Ինդայօրդոր, *adj. ind.* Voluntary, spontaneous, prompt, ready, inclined.

Ինդայօժար (ի, իւ) *adj.* See **Ինքնայօրդոր**:

Ինքնանախատ, *adj. ind.* That condemns himself, that reproaches himself.

Ինքնանեղգործ, *adj. ind.* That makes without assistance.

Ինքնանուէր, *adj. ind.* That offers his services, that gives himself, voluntary, free.

Ինքնաշարժ (*ի*, *իս*) *adj.* That moves by itself, automatous; presumptuous, forward. **Ինքնաշարժ մեքենայ**, automaton.

Ինքնաչափ, *adj. ind.* Measured by itself.

Ինքնապատում, *adj. ind.* That relates himself; related by himself.

Ինքնապատրաստ, *adj. ind.* Prompt; prepared.

Ինքնապատրաստ, *adj. ind.* See **Ինքնանախատ**:

Ինքնասաստ, *adj. ind.* Angry, violent.

Ինքնասաց, *adj. ind.* Said or pronounced by himself.

Ինքնասէր (*սիրի*, *սիրաս*) *adj.* That loves himself; guilty of egotism.

Ինքնասիրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Self-love; egotism.

Ինքնասպան See **Ընդնասպան**:

Ինքնասահզծ, *adj. ind.* Fictitious, imaginary, fancied, fantastical; invented.

Ինքնասահզծութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Fiction; invention.

Ինքնաստորակայ (*ի*, *իս*) *adj.* That subsists by itself.

Ինքնասէս See **Ընդնասէս**:

Ինքնատէր, *adj. ind.* See **Ընդնիշխան**:

Ինքնատէրութիւն See **Ընդնիշխանութիւն**:

Ինքնատիրեալ (*եալ*, *եալք*) *adj.* Independent, free.

Ինքնատիրութիւն See **Ինքնատէրութիւն**:

Ինքնաքշաս, *adj. ind.* That runs by itself.

Ինքնաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Proper, own, natural.

Ինքնակ (*ի*, *աւ*) *adj.* That comes of his own accord, voluntary; self-produced, natural.

Ինքնեղ, *adj. ind.* Natural, spontaneous.

Ինքնեղութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Substance; natural production, state of a thing that exists without assistance or cultivation.

Ինքնեկրեայ, *adj. ind.* Indigenous.

Ինքնին, *adv.* By himself, personally, in person.

Ինքնիշխան, *adj. ind.* Absolute, sovereign, independent, free, uncontrolled; despotick.

Ինքնիշխանաբար, *adv.* Absolutely, independently, supremely.

Ինքնիշխանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Independence, freedom: See **Ընդնիշխանութիւն**:

Ինքնոգոյ, *adj. ind.* See **Ինքնամբոյ**:

Ինքնութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Personality; essence, nature, property.

Ինքնուրոյն, *adj. ind.* Particular, separate.

Ինքնօքէն, *adv.* Capriciously, fancifully.

Ինքնօրինութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Caprice, whim, humour; law established by caprice.

Իշ, *int.* Oh! fie! pish! pugh!

Իշակէս (*կեսի*, *կեսաս*) *s.* Mule.

Իշամեղու (*ի*, *ւս*) *s.* Hornet.

Իշայր (*ի*, *իս*) *s.* Blockhead, ass.

Իշան See **Իշեան**:

Իշապան (*ի*, *աւ*) *s.* Keeper of asses.

Իշավայրի (*րւոյ*, *րեաս*) *s.* Wild ass.

Իշավար (*ի*, *աւ*) *s.* Driver of asses.

Իշավարել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To drive asses.

Իշեան, *s. ind. pl.* Asses.

Իշեաց or **Իշեայր** (*շերոյ*, *շերով*) *s. pl.* See **Իշեան**:

Իշխան (*ի*, *աւ*) *s.* Prince, sovereign, despot; ruler, governour, chief, commander. **Իշխան լինել**, to rule, to command, to be in power, to be in authority.

Իշխանաբար, *adv.* As a sovereign, as a commander, authoritatively; magisterially, imperiously.

Իշխանազուն (*զնի*, *զնիս*) *s.* Prince, prince royal, prince of the blood; petty sovereign.

Իշխանական (*ի*, *աւ*) *adj.* Sovereign, imperial; seigneurial, of or belonging to a baron; magisterial; absolute; lordly; noble; ruling, in power, in authorit.

Իշխանականութիւն See **Իշխանութիւն**:

Իշխանակին (*կնոջ*, *կնաս*) *s. f.* Sovereign's wife, princess: See **Իշխանուհի**:

Իշխանակից (*կցի*, *կցաս*) *s.* Joint ruler, joint sovereign; partner in dignity, colleague.

Իշխանանալ (*ամ*, *խանացայ*) *v. n.* To become a prince, to become sovereign; to rule.

Իշխանանիստ, *adj. ind.* Where the sovereign resides, capital, metropolitan.

Իշխանապանծ, *adj. ind.* Boastful, haughty.

Իշխանապետ (*ի*, *ապ*) *s.* Chief ruler, first prince; prime minister.

Իշխանասէր (*սիրի*, *սիրաց*) *adj.* Ambitious.

Իշխանասիրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Ambition, immoderate thirst of dignity or power.

Իշխանարար (*ի*, *ապ*) *adj.* That creates princes.

Իշխանաւոր (*ի*, *ապ*) *s.* Prince; baron; superiour.

Իշխանիկ, *s. ind.* Petty prince.

Իշխանորդի (*գեայ*, *գեաւ*) *s.* Son of a prince.

Իշխանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Sovereignty, principality, lordship; authority; faculty; empire, dynasty, sway, rule, dominion, domination; absolute power; dignity; right, privilege; government, command, power, jurisdiction; liberty, licence, exclusive permission; place, post.

Իշխանուհի (*հւոյ*, *հեաւ*) *s. f.* Princess.

Իշխանսիրութիւն See **Իշխանասիրութիւն**:

Իշխանօրէն, *adv.* See **Իշխանարար**:

Իշխել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To reign, to rule, to govern, to be master; to be in power, to have power or authority; to presume, to take the liberty, to dare.

Իշխող (*ի*, *ապ*) *s.* Ruler, prince, governour.

Իշտրգի (*գեայ*, *գեաւ*) *s.* Young ass, young mule; young blockhead.

Իշոտ See **Եիշոտ**:

Իշո, *int.* Oh! fie! pugh! pish! ho there! holla!

Ի պատճառս, *pre.* Because of, on account of, for, for the sake of.

Իջանել (*եմ*, *իջի*) *v. n.* To descend; to fall; to decline; to sink; to settle, to subside; to light, to sit down; to empty itself.

Իջեան See **Իջեան**:

Իջեանիկ See **Իջեանիկ**:

Իջեալ (*ի*, *ապ*) *adj.* and *s.* That lodges: lodger.

Իջեան or **Իջեան** (*ի*, *ապ*) *s.* Inn, hotel; lodging.

Իջեանիկ or **Իջեանիկ** (*իմ*, *եկայ*) *v. n-p.* To take a lodging, to lodge.

Իջումն (*իջման*, *իջմամբ*) *s.* Descent; fall; declivity; act of sinking; subsidence.

Իջուցանել (*եմ*, *իջուցի*) *v. t.* To make to descend, to cause to fall; to let down, to lower; to pull down, to take down; to unfasten, to untie; to turn out, to discard, to dismiss, to remove. **Իջուցանել զառագաստս նաւուն**, to lower sail, to strike sail.

Իսիս (*իսեայ*, *իսեաւ*) *s. f.* Iris (pagan divinity).

Ի սակս, *pre.* Because of, for, on account of; for the sake of, in order to.

Ի սերկեւան, *adv.* To-day.

Իսկ, *conj.* Besides, moreover; but still, yet; in fact, really; even; as for, as to.

Իսկ (*ի*, *իս*) *adj.* and *s.* Real, effective, true; truth, reality; nature, essence.

Իսկական (*ի*, *ապ*) *adj.* Real, effective, true, essential, natural, proper.

Իսկահաղ (*հղի*, *հղաւ*) *adj.* Of the same nature, of the same essence.

Իսկապէս, *adv.* Really, in effect, in fact, truly.

Իսկ արդ, *conj.* But, now.

Իսկաքանչ, *adj. ind.* See **Իսկական**:

Իսկ և իսկ, *adv.* Soon, speedily, immediately, instantly, forthwith, presently: truly, in effect, really, sincerely.

Ի սկզբանէ, *adv.* From the beginning, at the beginning.

Իսկ եթէ, *conj.* But if.

Իսկոյն, *adv.* Presently, immediately, instantly, forthwith, in a moment, speedily, soon.

Իսկութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Reality, truth; essence, substance, nature; naturalness.

Իսկուհի (*հւոյ*, *հեաւ*) *adj.* and *s. f.* Real, true: queen. **Իսկուհի կոյս**, real virgin. **Իսկուհի երկնից**, queen of heaven.

Իսպառ, *adv.* To the end; finally, at length, at last; fully, altogether, wholly, entirely, quite.

Իսպառասպուռ. See **Սպառասպուռ**:

Ի տորև, *adv.* Below, beneath, underneath.

Ի տորոց, *adv.* From below, from beneath; below, beneath.

Իսրայէլացունդ, *adj. ind.* Assembled from the people of Israel.

Իսրայէլացի (*ղին*, *ղւոյ*) *s.* The people of Israel.

Իսրայէլեան, *adj. ind.* Of or belonging to Israel.

Ի վախճանի, *adv.* At last, finally, at length.

Ի վաղիւ or Ի վաղիւն, *adv.* To-morrow.

Ի վաղորդայն, *adv.* Early in the morning, betimes, early.

Ի վաղուց, *adv.* Long ago, of old, anciently.

Ի վայր, *adv.* Underneath, below, beneath.

Ի վայրկենի, *adv.* Instanly, at that moment.

Ի վայր կոյս, *adv.* Below, beneath.

Ի վայր քան, *adv.* Below.

Ի վեր, *adv.* Above, over. Ի վեր քան զամենայն, above all.

Ի վերայ, *pre.* Above, over, on, upon.

Ի վեր կոյս, *adv.* Above.

Ի վերոյ, *adv.* and *pre.* Above, over; upon.

Ի վերոյ քան, *pre.* Above.

Ի վերուստ, *adv.* From above.

Ի վերջէ or Ի վերջոյ, *adv.* At last, finally, in the last place, after all.

Ի վեր քան See Ի վերոյ քան:

Ի տուէ, *adv.* By day, in the daytime.

Իր (ի, ս) *s.* Thing, fact, effect, substance; reality.

Իրագէտ (գիտի, գիտաս) *adj.* Well versed, well informed, intelligent.

Իրագործել (եմ, եցի) *v. a.* To effect, to do.

Իրագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Action, performance, deed.

Իրագործ, *adj. ind.* See Իրագէտ:

Իրակէ, *adj. ind.* Informed, acquainted. Իրակէ առնել, to inform, to make acquainted. Իրակէ լինել, to be informed, to be made acquainted, to know.

Իրախոյզ, *adj. ind.* Curious, that makes researches.

Իրական (ի, ս) *adj.* Real, effective, actual, substantial, positive.

Իրականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reality.

Իրակերպութիւն See Իրակութիւն:

Իրակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Action, act, deed.

Իրան See Իրանք:

Իրանք (նաց, նոք) *s. pl.* Human form; body.

Իրապէս, *adv.* Really, in effect, positively; substantially, physically, naturally.

Իրաւ, *s. ind.* Justice, equity. Իրաւ առնել, to do justice.

Իրաւաբան (ի, ի) *adj.* and *s.* Just, true: lawyer: speaker of truth.

Իրաւաբանական (ի, ս) *adj.* Juridical.

Իրաւաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To practise law; to speak truth.

Իրաւաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Jurisprudence, civil law, law: veracity.

Իրաւաբար, *adv.* Justly, equitably.

Իրաւագէտ (գիտի, գիտաս) *s.* Lawyer, counsellor.

Իրաւագիտութիւն See Իրաւաբանութիւն:

Իրաւագործ (ի, ս) *adj.* Just, equitable.

Իրաւագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Justice, equity.

Իրաւագատ, *adj. ind.* That judges righteously, just, equitable, incorruptible.

Իրաւագատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Justice; right judgment.

Իրաւազարդ, *adj. ind.* Adorned with justice, just, equitable.

Իրաւախոհ (ի, ի) *adj.* Whose thoughts are bent on justice, just, equitable. Իրաւախոհ լինել, to be composed, to be adjusted.

Իրաւախոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adjustment, accommodation; agreement, articles.

Իրաւախորհ, *adj. ind.* See Իրաւախոհ:

Իրաւախօս (ի, ս) *adj.* That speaks truth, just, true.

Իրաւակ, *adj. ind.* See Իրաւացի:

Իրաւակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Usucaption.

Իրաւահաչեա, *adj. ind.* That measures or judges rightly, just, equitable.

Իրաւամերժ, *adj. ind.* That is cast out or rejected deservedly.

Իրաւանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be justified.

Իրաւապէս, *adv.* Justly, worthily, deservedly.

Իրաւասէր (սիրի, սիրաս) *adj.* That loves justice, just.

Իրաւասայդ, *adj. ind.* Unjust, corrupt.

Իրաւասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Law, justice; jurisdiction.

Իրաւաբար (*ի, աւ*) *s.* Justice, judge; arbitrator.

Իրաւացի (*ցւոյ, ցիաւ*) *adj.* and *adv.* Just, equitable, right, reasonable; lawful, legal; honest, worthy, righteous: justly, equitably, reasonably.

Իրաւացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To justify.

Իրաւի, *adj. ind.* Just, equitable.

Իրաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To effect, to put in execution, to do.

Իրաւունք (*աւանց, աւամբք*) *s. pl.* Right, justice, equity; due; law; duty; reason; rectitude, uprightness; right, faculty, power, competence. **Իրաւամբք** or **ըստ իրաւանց**, justly, rightly, duly, lawfully.

Իրեարց, *pro. pl.* Of both. **Զիրեարս**, to one another. **Ընդիրեարս**, one another.

Իրիս or **Իրիդիս** (*ի, աւ*) *s.* Iris: See also **Ծիածան**.

Իրողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Affair, transaction, circumstance; occupation, employment, negotiation of affairs, business, practice.

Իրօրէն, *adv.* See **Իրաւի**.

Իցէ թէ, *adv.* Can it be? is it possible?

Իցեւ, *adv.* See **Իցէ թէ**.

Ի՞նչ իւիք, *adv.* In what? how?

Ինչ իւիք, *adv.* In something, somehow; by which, whereby.

Իւղ (*ոյ, ով*) *s.* Oil: butter: ointment, pomatum. **Օծանել իւղով**, to anoint. **Իւղ դրունի**, chrism.

Իւղաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That brings oil or ointment.

Իւղագլխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To initiate.

Իւղագործ (*ի, աւ*) *s.* Preparer of drugs fit for unction.

Իւղաթոյր, *adj. ind.* Unctuous.

Իւղալիր, *adj. ind.* Oily, oleaginous, unctuous, fat.

Իւղային, *adj. ind.* Oleaginous.

Իւղարան (*ի, աւ*) *s.* Oil-cruet.

Իւղարկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To oil, to anoint, to grease.

Իւղաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Unctuous.

Իւղաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unctuosity.

Իւղաւորական (*ի, աւ*) *adj.* See **Իւղաւոր**.

Իւղել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Իւղարկել**.

Իւղենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* That bears oleaginous fruits, aromatick.

Իւղեփեայ (*եցի, եցաւ*) *s.* See **Իւղագործ**.

Իւղեփեցական (*ի, աւ*) *adj.* Unctuous; aromatick.

Իւղընծիւղ, *adj. ind.* See **Իւղենի**.

Իւպոդիակոն (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) Subdeacon: See **Ներաժարկաւագ**.

Իւր (*ոյ, ով*) *pro.* His; his own. **Իւրքն**, his friends or relations.

Իւր (*եան, եամբ*) *pro.* Himself. **Յիւր վերայ** or **'ի վերայ իւր**, on him.

Իւրաբնակ, *adj. ind.* Where he dwells; of his habitation.

Իւրագործ, *adj. ind.* Made by himself, his.

Իւրահիմն, *adj. ind.* Founded or established by himself.

Իւրածին, *adj. ind.* Produced by himself, his.

Իւրակայան, *adj. ind.* See **Իւրաբնակ**.

Իւրական (*ի, աւ*) *adj.* His own, his.

Իւրակերտ (*ի, աւ*) *adj.* Built or constructed by himself.

Իւրակից, *adj. ind.* The same as he, in conjunction with him.

Իւրային (*յնոյ, յնով*) *adj.* His.

Իւրանձնապէս, *adv.* Like himself, in his own manner.

Իւրանման (*ի, իւ*) *adj.* Like himself, of his own nature.

Իւրապէս, *adv.* Like him.

Իւրաստեղծ (*ի, իւ*) *adj.* Created by himself.

Իւրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To appropriate to himself; to usurp.

Իւրաքանչիւր (*ոյ, ով*) *adj.* Each, every; respective. **Իւրաքանչիւրոք**, each individually.

Իւրեանցային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Their, theirs.

Իւրոյին, *adj. ind.* His, own, proper.

Իւրովք or **Իւրովին**, *adv.* Of himself, personally; voluntarily.

Իւրութիւն See **Ինքնութիւն**.

Իք, *v. anom.* Is. **Սոկրատէս իք մարդ**, Socrates is a man. **Չիք ոք**, there is nobody.

Լ

Լ, (*lune*) L. A consonant, the twelfth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letter Ղ, for example: Լզակ, ղզակ; լեզի, ղեզի:

Լ or Լ with a line above it denotes the number *thirty*.

Լաբիւրինթոս (ի, իւ) *s.* Labyrinth.

Լալ (լամ, լացի) *v. a.* To weep, to lament, to deplore.

Լալ, *s. ind.* Լալ առնուլ or զլալ հարկանել, to weep; to be in mourning.

Լալական (ի, աւ) *adj.* and *s.* That weeps. Լալականք, female mourners.

Լալահառաչ, *adj. ind.* In a mournful tone; that sobs.

Լալեաղ (ակի, ականք) *s.* Place of lamentation.

Լալիւն, *s. ind.* Weeping, lamentation, mourning.

Լալիք (լեաց, լեաք) *s. pl.* See Լալիւն:

Լայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Լայնիւն:

Լայնուիւն (նման, նմամբ) *s.* See Լայնիւն:

Լայտնք or Լայծնք (նից, նիւք) *s. pl.* See Լայնիւն:

Լախտ (ի, իւ) *s.* Mace; bat, mall, club.

Լական (ի, աւ) *s.* Basin.

Լականագործ (գործի, գործոյ) *s.* Sorcerer by means of a basin.

Լակել See Լափել:

Լակիշ See Ղակիշ:

Լակոնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Laconism.

Լակոնական (ի, աւ) *adj.* Laconick. Լակոնական ոճ, laconism. Լակոնական ոճով, laconically.

Լակոնացի (ցւոյ, ցւով) *adj.* and *s.* Laconick; Lacedaemonian.

Լամբ (ի, իւ) *s.* Staple; buckle.

Լամբայ (ի, իւ) *s.* See Ղամբայ:

Լամբար See Ղամբար:

Լամբրինի or Լամբրինիոս See Լաբիւրինթոս:

Լայն (ի, իւ) *adj.* Large, broad; ample, vast, spacious, extensive.

Լայնաձեռ (ի, իւ) *adj.* That has large hands.

Լայնալիր, *adj. ind.* Very large, very spacious.

Լայնահոգութիւն, *adj. ind.* That has great longanimity, very patient, that has great forbearance.

Լայնածաւալ, *adj. ind.* Extensive, vast, spacious.

Լայնակամար, *adj. ind.* That has a large girdle.

Լայնակայլակ, *adj. ind.* That flows copiously.

Լայնական (ի, աւ) *adj.* See Լայն:

Լայնաձիգ, *adj. ind.* Long-drawn, far stretched: long.

Լայնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To widen, to grow larger.

Լայնանիստ, *adj. ind.* Spacious, extensive, vast.

Լայնապատկեր, *adj. ind.* Whose features are too large, whose face is bloated.

Լայնալիք See Ա՛մրալիք;

Լայնատփուռ, *adj. ind.* Far-spread, great.

Լայնաոտաթաթ, *adj. ind.* Extensive, ample, vast, spacious.

Լայնաոտաթրթռ, *adj. ind.* See Լայնաոտաթաթ:

Լայնացուցանել (եմ, ցուսի) *v. t.* To enlarge, to extend: See Լայնել:

Լայնել (եմ, եցի) *v. a.* To widen, to enlarge, to extend; to dilate, to stretch; to unfold, to unrol, to draw out, to spread, to open.

Լայնել (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To widen, to be enlarged, to be extended.

Լայնչի, *adj. ind.* Of a large form, large, extensive.

Լայնոտն (տին, տամբ) *adj.* Large-footed.

Լայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Width, breadth, wideness, largeness, extent, space, size; enlargement.

Լայնուիւն (նման, նմամբ) *s.* See Լայնութիւն:

Լանջագեղ, *adj. ind.* That ornaments the neck. Լանջագեղ կամար, scarf, shawl.

Լանջակից, *adj. ind.* In mutual embrace.

Լանջանոց (ի, աւ) *s.* Breastplate; neck-kerchief.

Լանջապահ (ի, աւ) *s.* See Լանջապանակ:

Լանջապանակ (ի, աւ) *s.* Corselet, cuirass, breast-plate: See Լանջանոց:

Լանջք (ջաց, ջաք) *s. pl.* Lungs,

breast; throat, thorax.

Լաշկամաշկ (ի, աւ) *s.* Hide, skin.

Լաշկաբ (ի, աւ) *s.* See Գուշտա or Վաշտական:

Լապտեր (ի, աւ) *s.* Lamp; lantern; watch-light; light, fire.

Լապտերագործ (ի, աւ) *s.* Lamp-maker.

Լապտերակալ (ի, աւ) *s.* See Ջահ, Ճրագակալ:

Լապտերավաճառ (ի, աւ) *s.* Lamp-seller.

Լաստ (ի, իւ) *s.* Train of boats; raft, float; vessel, ship.

Լաստակտոր, *adj. ind.* That breaks or takes to pieces a raft or ship.

Լաստափայտ (ի, իւ) *s.* Float or raft of timber.

Լաստել (եմ, եցի) *v. a.* To build or construct (a raft); to put in a serviceable state.

Լատին (ի, աւ) *adj.* Latin, roman. **Լատին բարբառ**, the latin language, latin.

Լատինաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Latinism, latin idiom.

Լատինագէտ (դիտի, դիտաւ) *adj.* Skilled in the latin language.

Լատինացի (ցւոյ, ցւով) *adj.* and *s.* Latin, roman.

Լար (ի, իւ) *s.* Pack-thread, cord, string; thread; line, rope. **Լար նուագ գործանի**, chord, string of a musical instrument.

Լարաչափին, *adj. ind.* **Լարաչափին առնել** or **արկանել**, to measure with a line.

Լարախաղաց (ի, իւ) *s.* Rope-dancer.

Լարախաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rope-dancing.

Լարախիլ, *adj. ind.* That breaks a tendon or muscle.

Լարել (եմ, եցի) *v. a.* To stretch, to draw, to spread; to set, to fix.

Լաց, *s. ind.* Tears.

Լացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make to weep.

Լաւ (ի, աւ) *adj.* Good, excellent; superiour, better. **Լաւ եւս**, so much the better.

Լաւաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Good, honest.

Լաւագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Better. **Լաւագոյն առնել**, to ameliorate, to better, to improve.

Լաւազգի, *adj. ind.* Of good family, noble.

Լաւակամ, *adj. ind.* Benevolent.

Լաւակամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Benevolence, good disposition.

Լաւանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To grow better, to be ameliorated, to improve.

Լաւացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To ameliorate.

Լաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Goodness, excellence, worthiness; good quality.

Լափ (ի, իւ) *s.* Action of licking.

Լափել (եմ, եցի) *v. a.* To lap up: to consume.

Լափլիզ, *adj. ind.* See **Լափլիզող**:

Լափլիզել (եմ, եցի) *v. a.* To devour, to consume with rapidity.

Լափլիզող (ի, աւ) *adj.* Devouring, voracious.

Լեառնամաշկ See **Լաշկամաշկ**:

Լեառն (լերին, լերամբ) *s.* Mount, mountain.

Լեառնական See **Լեռնական**:

Լեարդ (լերդի, լերդաւ) *s.* Liver.

Լեգէոն See **Լեգեան**:

Լեզու (ի, աւ) *s.* Tongue; language, speech, dialect, idiom; nation, people. **Խածանել զլեզու իւր**, to bite the tongue. **Կարի քաջ փոխեաց զլեզու իւր**, he has much changed his language. **Անգլիական լեզու**, the English language.

Լեզուաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Science of languages.

Լեզուագար (ի, աւ) *adj.* Talkative, loquacious.

Լեզուագարել (իմ, ըեցայ) *v. n-p.* To be talkative, to prattle, to prate, to chatter.

Լեզուագարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prate, prattle; loquacity.

Լեզուագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Glossography.

Լեզուագէտ, *adj. ind.* Skilled in many languages.

Լեզուախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Power of speaking many languages.

Լեզուակ (ի, աւ) *s.* Small tongue; thin wedge. **Լեզուակ կշռոյ**, tongue of a balance. **Լեզուակ նուագարանաց**, reed of a wind instrument.

Լեզուանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Loquacious, talkative.

Լեզուանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To prate, to chatter.

Լեզուանութիւն (թեան, թեամբ)

s. Loquacity, talkativeness; prate.

Լեզուաշոռ (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Լեզուառատ**:

Լեզուաշոռութիւն See **Լեզուառատութիւն**:

Լեզուառատ (*ի*, *աւ*) *adj.* Whose tongue is cut.

Լեզուել (*ուամ*, *լեզի*) *v. a.* To lick; to lap.

Լեզիկ See **Լքանիկ**:

Լեզափս (*ի*, *իս*) *s.* (Greek word) Sort of wind.

Լեկան See **Լական**:

Լեղ (*ի*, *իս*) *s.* Sort of yellow colour.

Լեղ, *s. ind.* '**Ի լեղ անկանիլ**, to take to the water. '**Ի լեղ անցանիլ**, to swim over.

Լեզալ See **Լզալ**:

Լեզակ (*ի*, *աւ*) *s.* Indigo.

Լեզահամ, *adj. ind.* Of a bitter taste.

Լեղի (*ղւոյ*, *ղեաւ*) *s.* Gall; bile.

Լեղութիւն See **Դառնութիւն**:

Լեմոն (*ի*, *իս*) *s.* Lemon.

Լեմոնենի (*նւոյ*, *նեաւ*) *s.* Lemon-tree.

Լեչկամաշկ See **Լաչկամաշկ**:

Լեռնագաշտակ (*ի*, *աւ*) *s.* Small plain on a mountain.

Լեռնակ (*ի*, *աւ*) *s.* Mount, eminence; small hill.

Լեռնական (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* Hilly; mountainous: mountaineer.

Լեռնակարկառ, *adj. ind.* Steep; very lofty, very elevated.

Լեռնակեաց (*եցի*, *եցեաւ*) *s.* Mountaineer.

Լեռնակեցիկ, *s. ind.* See **Լեռնակեաց**:

Լեռնակոզմի (*մեաւ*, *մեամբ*) *s.* Side of a mountain; mountainous country.

Լեռնահանդգնաբարձ, *adj. ind.* Like a mountain; very high, very tall.

Լեռնամոտաւ (*մեաւ*, *մեամբ*) *adj.* That retires to a mountain.

Լեռնային (*յնոյ*, *յնով*) *adj.* Mountainous; steep, elevated.

Լեռնանալ (*աամ*, *նացայ*) *v. n-p.* To become a mountain; to rise like a mountain.

Լեռնավայր (*ի*, *իս*) *s.* Mountainous place.

Լեռնասէր (*սիրի*, *սիրեաւ*) *adj.* That loves the mountains, fond of a mountainous country.

Լեռնոտնայք (*նայց*, *նաք*) *s. pl.* The inhabitants of the foot of a mountain.

Լեռնոտն (*տնի*, *տամբ*) *s.* Foot of a mountain.

Լեռնօրէն, *adv.* Like a mountain.

Լեսուլ (*ուամ*, *լեսի*) *v. a.* To grind, to pound, to beat, to powder, to bruise, to crush.

Լերանցամիջ (*միջի*, *միջեաւ*) *s.* Middle of the mountains.

Լերդաբեկիլ (*եմ*, *եցի*) *v. a.* See **Ականիկ առնել**:

Լերդաբոյժ (*բուժի*, *բուժեաւ*) *s.* Lobe.

Լերդակիզի, *adj. ind.* Whose liver is hurt, compassionate.

Լերդակից (*կցի*, *կցեաւ*) *adj.* Akin, consanguineous, related.

Լերդակողմն (*մանէ*, *մամբ*) *s.* Side of the liver.

Լերդակոտոր, *adj. ind.* See **Լերդակիզի**:

Լերդահմայ (*ի*, *իս*) *s.* Soothsayer.

Լերդացաւ See **Ծոցացաւ**:

Լերդացաւութիւն See **Ծոցացաւութիւն**:

Լերկ (*ի*, *աւ*) *adj.* Without hair, bald.

Լերկածայն (*ի*, *իս*) *adj.* Shrill, acute, sharp.

Լերկամարմին, *adj. ind.* Whose body is without hair.

Լերկամորթ, *adj. ind.* That has a skin without hair.

Լերկանալ (*աամ*, *կացայ*) *v. n-p.* To be bald.

Լերկութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Baldness, subtilty, nakedness.

Լեւիաթան (*այ*, *աւ*) *s.* Leviathan.

Լեգէոն or **Լեգէոնի** (*ի*, *աւ*) *s.* Legion.

Լեգէոնախռուժ, *adj. ind.* Composed of many legions.

Լեգէոնական or **Լեգէոնեան**, *adj. ind.* Legionary.

Լի (*ոյ*, *ով*) *adj.* and *adv.* Full; superabundant, copious: fully, completely, perfectly. **Լի առնել**, to fill, to load.

Լիաբախտիկ, *adj. ind.* Full of happiness, very happy, joyful.

Լիաբաշխ, *adj. ind.* Bountiful, generous; plentiful, copious.

Լիաբերան, *adj. ind.* and *adv.* Open-mouthed, greedy, eager: greedily, eagerly.

Լիաբուռն, *adj. ind.* and *adv.* With a plentiful hand; plentifully.

Լիագիրկ, *adj. ind.* Well stretched (bow).

Լիալիք, *adj. ind.* Superabundant, brimful.

Լիալուսին, *adj. ind.* At the full moon.

Լիախորիկ, *adj. ind.* Abundant, opulent; feastful, festive; sumptuous.

Լիակառուցիւն See **Լրակառուցիւն**:

Լիակատար, *adj. ind.* Plenary, full, complete, absolute.

Լիահանճար, *adj. ind.* Full of wisdom; skilful.

Լիահոգի, *adj. ind.* Courageous: filled with the holy Ghost.

Լիաձեռն, *adj. ind.* With a bountiful hand, liberal, generous.

Լիաձիգ, *adj. ind.* Skilful in archery.

Լիաբերբ, *adj. ind.* Abundant, copious; generous, liberal.

Լիամատիկ, *adj. ind.* Furnished with many talons.

Լիանալ (*ամ*, **Լիացայ**) *v. n-p.* To be full; to abound.

Լիապատար, *adj. ind.* Full, complete, perfect.

Լիապարգև, *adj. ind.* Bountiful, munificent, liberal.

Լիապէս, *adv.* Abundantly, plentifully.

Լիապտուղ, *adj. ind.* Fruitful, fertile, productive.

Լիատարած, *adj. ind.* Extensive, spacious, vast.

Լիաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Full, abundant; wealthy, opulent.

Լիբանոս or **Լիբանան** (*ի*, *ից*) *s.* (Hebrew word) See **Կեդրուկ**:

Լիբիախառն, *adj. ind.* Joined to Africa.

Լիբիան (*ի*, *ից*) *s.* See **Պատմուհան**:

Լիգրիան (*ի*, *ից*) *s.* See **Գոռշագէմ**:

Լիլի, *adj. ind.* Brimful, replete, abundant.

Լիզանիլ (*եմ*, **Լիզի**) *v. a.* To lick.

Լիզել (*եմ*, **Լիցի**) *v. a.* To lick; to lap.

Լիզուել (*ուիմ*, **Լիզի**) *v. a.* See **Լիզել**:

Լիկ See **Լիճ**:

Լիճ (**Լճի**, **Լճիս** or **Լճաւ**) *s.* Lake, mere, pool; pond. **Լիճ լուսոյ** or **արեւաւուտից**, eye (metaphorically).

Լիմբոս (*ի*, *ից*) *s.* Limbo; hell.

Լինգրիան See **Գոռշագէմ**:

Լինգ (*ոյ*, *ով*) *s.* See **Լինար**:

Լինիլ (**Լինեմ**, **Լիցի**) *v. sub.* To be, to exist, to live, to consist; to become.

Լինար (*առ*, *առից*) *s.* Gum (of the mouth).

Լիով, *adv.* Plentifully, abundantly, copiously, fully, completely, amply, largely; diffusely.

Լիութիւն (**Լիեան**, **Լիեամբ**) *s.* Plenty, abundance, fulness; repletion; riches.

Լիուլի, *adj. ind.* and *adv.* Full, copious; abundant; fully, plentifully, abundantly.

Լիսեռն (*ան*, *ամբ*) *s.* Axle-tree.

Լիսեռնաձև, *adj. ind.* In form of an axle-tree.

Լիտր (**Լտրի**, **Լտրից**) *s.* Pound (weight).

Լիք (**Լքի**, **Լքիս**) *s.* Fulness, plenitude.

Լիրբ (**Լրբի**, **Լրբիս**) *adj.* Impudent, insolent, bold, immodest, indecent.

Լիցք (**Լցայ**, **Լցից**) *s. pl.* Stuffing; any thing used to fill up a vacancy.

Լիւանաւստոս (*ի*, *իս*) *s.* (Greek word) Name of a wind.

Լիփս (*ի*, *իս*) *s.* (Greek word) South-west wind.

Լիք, *adj. ind.* Abandoned. **Լիք Թողուլ**, to abandon.

Լխինք (**Նայ**, **Նից**) *s. pl.* Vexation, torment.

Լխիլ (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To vex, to torment; to violate.

Լխութիւն (**Լեհան**, **Լեհամբ**) *s.* See **Լխինք**:

Լծաթաթ See **Լծնբաթձ**:

Լծագիր (*գրի*, *գրաւ*) *adj.* That imposes a yoke.

Լծակ (*ի*, *աւ*) *s.* Lever: balance.

Լծակից (*կից*, *կցաւ*) *s.* One that bears the same yoke, companion; husband, spouse.

Լծակռիւ, *adj. ind.* That fights or combats in alliance.

Լծակռուիլ (*իմ*, *եցայ*) *v. n.* To combat in alliance.

Լծակցիլ (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To conjoin; to join, to league, to unite, to confederate; to couple, to pair.

Լծակցութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**) *s.* Conjunction, junction; yoke.

Լծածիգ, *adj. ind.* That draws; yoked.

Լծել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To join, to yoke, to couple. **Լծել զկառս**, to harness the horses to a carriage. **Լծել զերիվարս**, to match two horses.

Լծընկէց (**կեցի**, **կեցաւ**) *adj.* That shakes off the yoke; disobedient, refrac-

tory, rebellious. **Լծընկեց լինել**, to shake off the yoke, to obtain liberty.

Լծնքաթձ (ի, ից) *adj.* That bears the yoke; obedient, submissive.

Լծորդ (ի, աւ) *adj.* Joined, associated, allied; equal, matched.

Լծորդածին, *adj. ind.* Uterine.

Լծորդել (եմ, եցի) *v. a.* To join, to conjoin. **Լծորդել բայս**, to conjugate a verb.

Լծորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, junction; yoke. **Լծորդութիւն բային**, conjugation.

Լկել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To become soft or tender; to become moist.

Լկտիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be impudent, to be shameless. **Լկտիլ աչաց**, to look impudently.

Լկտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Softness, tenderness; moisture; pollution.

Լկտանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be shameless.

Լկտի, *adj. ind.* Impudent, immodest, indecent, shameless.

Լկտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* See **Լկտիլ**.

Լկտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impudence, effrontery, immodesty, indecency.

Լճակ (ի, աւ) *s.* Pool, pond; marsh.

Լճանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To be stagnant.

Լծել (եմ, եցի) *v. a.* To press, to squeeze; to soften, to make tender; to knead.

Լնուլ (ում, եցի) *v. a.* To fill; to accomplish, to fulfil; to complete, to consummate; to load; to reload, to fill again; to repeople; to glut; to stuff.

Լոգանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To bathe.

Լոգանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Լուացուածք**.

Լոգարան (ի, աւ) *s.* Bath; place to swim in; tub.

Լոգացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To bathe.

Լոկ (ոյ, ով) *adj.* Sole, alone, only, simple.

Լող, *s. ind.* **Ի լող անկանիլ**, to take to the water, to swim: See **Լող**.

Լողալ (ամ, ացայ) *v. n.* To swim, to float.

Լողակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That swims; swimmer.

Լողական (ի, աւ) *adj.* and *s.* See **Լողակ**.

Լողարան (ի, աւ) *s.* Place to swim in.

Լողել (եմ, եցի) *v. n.* See **Լոգալ**.

Լողորդ (ի, աւ) *s.* Swimmer.

Լողորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art of swimming.

Լոմայ See **Լումայ**.

Լոմայափոխ See **Լումայափոխ**.

Լոյծ, *adj. ind.* Liquid, fluid: loose, free.

Լոյս (լուսոյ, լուսով) *s.* Light; brightness, splendour; fire; illumination; day; sky. **Արեգն լուսոյ**, sun. **Ի լոյս ածել**, to bring to light, to publish. **Լոյս առնուլ**, to see the day; to grow light.

Լոյսիջոյց See **Լուսանցոյց**.

Լոյտ, *s. ind.* See **Լուսանք**.

Լոսկ See **Լուսկ**.

Լովիաս (ի, ից) *s.* See **Լոքիաս**.

Լոր (ի, ից) *s.* See **Լորամարդի**.

Լորամարդ (ի, աւ) *s.* See **Լորամարդի**.

Լորամարդի (գւոյ, գեաւ) *s.* Quail.

Լորձն See **Լորձունք**.

Լորձանային (յնոյ, յնով) *adj.* Salival.

Լորձունք (ձանց, ձամբք) *s. pl.* Saliva, spittle. **Լորձունս ծորեցուցանել**, to slaver, to slabber.

Լորձնել (եմ, եցի) *v. a.* To set the teeth on edge.

Լորտոս (ի, աւ) *s.* Sort of serpent.

Լու (ոյ, ով) *s.* Flea: See also **Լոր**: **Լու առնել**, to make known, to publish. **Լու լինել**, to be apprized of; to be made known.

Լուալիք (լեաց, լեաք) *s. pl.* Privy; sewer; sink; bath.

Լուանալ (ամ, ացի) *v. a.* To wash, to bathe; to rinse.

Լուանալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That washes.

Լուացանոց (ի, աւ) *s.* Bath, vessel or tub to wash in.

Լուացանք (նաց, նաք) *s. pl.* Wash.

Լուացարան (ի, աւ) *s.* See **Լուացանոց**.

Լուացարար (ի, աւ) *s.* Washer. **Կին լուացարար**, washerwoman.

Լուացիկ, *adj. ind.* That serves to wash in. **Կոնք լուացիկ**, washing tub; bath.

Լուացումն (ման, ցմամբ) *s.* Washing; ablution.

Լուացք (ցից, ցեաք) *s. pl.* See **Լուացումն**.

Լուբիայ (ի, իս) *s.* Lupine; french bean, kidneybean.

Լու՝ի լու, *adv.* Publickly, in presence.

Լուծ (լծոյ, լծով) *s.* Yoke; subjection, servitude: couple: beam of a balance. **Լուծք եզանց**, yoke of oxen. **Լուծ կշռոց**, pair of scales: beam of a balance.

Լուծական (ի, աւ) *adj.* Liquid, fluid; dissoluble; fusible.

Լուծականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fluidity; fusibility.

Լուծանել (եմ, լուծի) *v. a.* To untie, to unyoke, to unchain, to unbind, to undo, to loose; to dissolve, to decompose, to break: to resolve, to decide: to temper; to dilute, to soften: to unfold, to develop: to dissipate, to disperse: to melt, to dissolve; to change; to violate, to infringe. **Լուծանել զմեղս**, to absolve or remit a crime. **Լուծանել զդատաստիկս**, to remit or abolish a sentence. **Լուծանել զօրէնս**, to violate the laws. **Լուծանել զխաւար**, to disperse the darkness. **Լուծանել՝ի չոգի**, to evaporate. **Վէրժս լուծանել**, to be punished. **Լուծանել զառառամանիս**, to thaw.

Լուծանելի (լծոյ, լծաւ) *adj.* Dissoluble, soluble, fusible.

Լուծանիլ (իմ, լուծայ) *v. n-p.* To languish, to fall off, to flag; to be consumed, to waste away; to grow soft, to grow slack.

Լուծանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Լուծումն**:

Լուծել (եմ, եցի) *v. a.* See **Լուծանել**:

Լուծիչ (ծչի, ծչաւ) *adj.* Solutive, solvent, resolutive: that violates.

Լուծումնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Լուծումն**:

Լուծումն (ծման, ծմամբ) *s.* Solution, decomposition, resolution, dilution, dissolution, dispersion; explication, discovery, explanation; liquefaction; fluidity; abolition; infraction, infringement, violation: fainting. **Լուծումն սառնամանեաց**, thaw.

Լուզ See **Լոզ**:

Լուղալ See **Լողալ**:

Լուղակ See **Լողակ**:

Լուղել See **Լողալ**:

Լուղորդ See **Լողորդ**:

Լուղորդութիւն See **Լողորդութիւն**:

Լուծիայ (ի, իս) *s.* Mite, small piece of money.

Լուծիայափոխ or **Լուծիափոխ** (ի, իս) *s.* Banker, money-changer.

Լուսուցանել (եմ, ուսցի) *v. t.* To make to hear.

Լուռ (լռոյ, լռով) *adj.* Mute, silent. **Լուռ կալ** or **լինել**, to be silent, to keep silence; to acquiesce.

Լուռամուռ, *adj. ind.* Mute, silent.

Լուսաբան (ի, իս) *adj.* That speaks clearly.

Լուսաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To explain, to make clear; to speak clearly.

Լուսաբեր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Luminous, bright: Venus, the morning star, lucifer.

Լուսաբերան, *adj. ind.* Having a luminous mouth, celestial.

Լուսաբնակ (ի, աւ) *adj.* That dwells in light, celestial.

Լուսաբորբոք, *adj. ind.* Fiery, on fire, in flames, bright with heat.

Լուսաբուխ, *adj. ind.* That sheds light, luminous, bright.

Լուսագար (ի, աւ) *adj.* Whose eyes are diseased; blind.

Լուսագարական (ի, աւ) *adj.* Ophthalmick.

Լուսագարիլ (իմ, րեցայ) *v. n-p.* To have the ophthalmy; to be deprived of sight.

Լուսագարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ophthalmy.

Լուսագեղ, *adj. ind.* Lucid, clear, luminous, bright.

Լուսագնաց (ի, իս) *adj.* That walks in light.

Լուսազարդ (ի, իս) *adj.* Furnished with light, luminous.

Լուսազարդել (եմ, եցի) *v. a.* To furnish with light, to render luminous.

Լուսազարմ (ի, իս) *adj.* Illustrious, noble; celestial.

Լուսազգեաց (եցի, եցիս) *adj.* Surrounded with light, bright, luminous, shining.

Լուսազգեստ (ի, իս) *adj.* See **Լուսազգեաց**:

Լուսաթագանիի, *adj. ind.* See **Լուսազգեաց**:

Լուսաթռչուն, *adj. ind.* Luminous.

Լուսաթռիչ, *adj. ind.* That flies in light or like a light.

Լուսալից, *adj. ind.* Full of light, luminous.

Լուսածագ, *adj. ind.* That sheds light, brilliant, bright.

Լուսածագիլ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To shine, to give light.

Լուսածագող (*ի, աւ*) *adj.* See **Լուսածագ**:

Լուսածին, *adj. ind.* Luminous; brilliant.

Լուսածնեալ (*ելոյ, եալ*) *adj.* See **Լուսածին**:

Լուսածնունդ, *adj. ind.* See **Լուսածին**:

Լուսակազմ, *adj. ind.* Made of light; bright, luminous.

Լուսակալ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That holds a light; candlestick.

Լուսակերպ (*ի, իս*) *adj.* Like a light, clear, luminous.

Լուսակերտ (*ի, իս*) *adj.* See **Լուսակազմ**:

Լուսակիզն, *adj. ind.* Ardent, bright, brilliant.

Լուսակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* That bears a light; luminous, bright.

Լուսաճաճանչ, *adj. ind.* Resplendent, brilliant, bright, luminous.

Լուսաճեմ, *adj. ind.* See **Լուսաճաճանչ**:

Լուսամուտ (*մտի, մտիւ*) *s.* Skylight, any opening to admit light, window.

Լուսայարփ, *adj. ind.* See **Լուսարփի**:

Լուսանալ (*ամ, աացայ*) *v. n-p.* To shine, to be light, to be day.

Լուսանիւթ, *adj. ind.* That causes light, luminous.

Լուսանկար, *adj. ind.* Light, luminous.

Լուսանշոյլ, *adj. ind.* Bright, brilliant.

Լուսանորոգ, *adj. ind.* Furnished with light, luminous.

Լուսանորոգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To furnish with light, to render light, to make bright.

Լուսանցոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *adj.* and *s.* That causes the light to pass: window: See **Լուսամուտ**:

Լուսանցք (*ցից, ցիւք*) *s. pl.* See **Լուսամուտ**: margin. **Լուսանցիկ**, marginal. **Գրել ի լուսանցս**, to make marginal notes.

Լուսաշաւիղ, *adj. ind.* That walks in light; bright, luminous, celestial.

Լուսապատճոյտ, *adj. ind.* Furnished with light; luminous.

Լուսապայծառ, *adj. ind.* Brilliant, bright, luminous, resplendent.

Լուսապատառ, *adj. ind.* Full of light, luminous.

Լուսապատրոյկ, *adj. ind.* Having a bright wick.

Լուսապարգև, *adj. ind.* That gives light.

Լուսապսակ (*ի, աւ*) *adj.* That has a luminous crown.

Լուսապսպհման, *adj. ind.* Surrounded with light, bright, splendid, luminous.

Լուսասնունդ, *adj. ind.* That is nourished by light, illustrious, brilliant.

Լուսատաց, *adj. ind.* Luminous.

Լուսատիպ, *adj. ind.* That sheds light, resplendent, bright.

Լուսատուր, *adj. ind.* That burns brightly, bright.

Լուսատուրր, *adj. ind.* Luminous.

Լուսատես (*ի, աւ*) *adj.* That sees the light.

Լուսատեսակ (*ի, աւ*) *adj.* Clear, bright, brilliant.

Լուսատեսիլ, *adj. ind.* See **Լուսատեսակ**:

Լուսատիպ, *adj. ind.* See **Լուսատեսակ**:

Լուսատուն (*ի, աւ*) *adj.* That gives light, resplendent. **Լուսատուն լինել**, to shine.

Լուսատուն (*ի, աւ*) *s.* Place of light: window.

Լուսատուր (*ի, աւ*) *s.* Sacristan.

Լուսատիկն (*ի, աւ*) *adj.* Clad in light.

Լուսափայլ, *adj. ind.* Bright, luminous, splendid, brilliant.

Լուսացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* See **Լուսաւորել**:

Լուսաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Clear, bright, brilliant: luminary; star.

Լուսաւորական (*ի, աւ*) *adj.* That gives light, luminous.

Լուսաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To illuminate, to make light, to render clear, to brighten; to light, to kindle; to make serene; to restore to sight, to open the eyes of.

Լուսաւորիչ (*իչի, իչաւ*) *s.* Illuminator.

Լուսաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Illumination; light, splendour.

Լուսաւորչական See **Լուսաւորական**:

Լուսափայլ (*ի, իս*) *adj.* Bright, luminous, clear, brilliant.

Լուսափայլիլ (իմ, ևցայ) *v. n-p.* To shine, to shed light, to be brilliant.

Լուսափայլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Light, splendour, brightness; lustre; perspicuity; spark, sparkling.

Լուսափառ (ի, աւ) *adj.* Brilliant, luminous; splendid, illustrious.

Լուսափափաք, *adj. ind.* Whose desires are bright or celestial.

Լուսափետուր, *adj. ind.* That has shining feathers.

Լուսափթիթ, *adj. ind.* Furnished with light, brilliant.

Լուսեղէն (ղինի, ղենաւ) *adj.* and *s.* Bright, celestial, angelick: angel.

Լուսեփառ (ի, իս) *adj.* Of a splendid troop.

Լուսեփանգ, *adj. ind.* Bright, clear.

Լուսեփթիան, *adj. ind.* See Լուսեփանգ:

Լուսընկալ, *adj. ind.* That receives light, clear, bright, luminous.

Լուսիկ, *s. ind.* Small light.

Լուսին (սնոյ or սնի, սնով or սնիս) *s.* Moon.

Լուսնկաք (եկի, եկաւ) *s.* See Լուսկաք:

Լուսն (սան, սամբ) *s.* Cataract; pearl or web (in the eye).

Լուսնաժէտ (ժետի, ժետաւ) *adj.* See Լուսնոտ:

Լուսնակ (ի, աւ) *s.* Moonlight.

Լուսնական (ի, աւ) *adj.* Lunar: lunatick.

Լուսնակն, *s. ind.* See Լուսին:

Լուսնահաւք (ի, աւ) *adj.* See Լուսնոտ:

Լուսնանմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* False appearance of a moon.

Լուսնացոյց (ցուցի, ցուցից) *s.* Almanack.

Լուսնթագ (ի, իս) *s.* Jupiter (planet).

Լուսնոտ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Lunatick; epileptick.

Լուսնոտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be lunatick.

Լուսնոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lunacy; epilepsy.

Լուսուլ (ում, ացի or ացայ) *v. n.* To revile, to slander, to reproach, to blame; to treat with contempt.

Լուսանք (նաց, նաք) *s. pl.* Slander, abuse, detraction, contempt.

Լուր (լուոյ, լուով) *s.* Audience; news, account, report, relation; renown, fame; noise that wakes or rouses; voice, cry.

Լուր լինել to be said; to be announced. Ի լուր ականջաց լսել, to hear with one's own ears.

Լուրջ (լրջի, լրջով) *adj.* Gay, joyful; sprightly, lively. Պատմուճան լուրջ, coat of a lively colour.

Լուցանել (եմ, լուցի) *v. a.* To light, to kindle, to inflame; to burn.

Լուցկի See Լուցկիք:

Լուցկիք (կաց, կաք) *s. pl.* Match, tinder, wick.

Լպիրծ, *adj. ind.* See Լպրծուն:

Լպրծասէր, *adj. ind.* See Լպրծուն:

Լպրծել (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To slip.

Լպրծելն, *s. ind.* Slip.

Լպրծուն, *adj. ind.* Slippery.

Լպրծոտ (ի, աւ) *adj.* See Լպրծուն:

Լպրշիլ (իմ, շեցայ) *v. n-p.* To be insolent.

Լպրշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insolence, impudence, effrontery.

Լսական (ի, աւ) *adj.* That relates to silence.

Լսակաց (ի, իս) *adj.* Silent, that keeps silence.

Լսակացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Silence, taciturnity.

Լսանիւս (նսամ, նսաւ) *adj.* See Լսակաց:

Լսարան (ի, աւ) *s.* Place of silence.

Լսել (եմ, եցի) *v. a.* To cease to speak, to be silent; to cease.

Լսելեան or Լսելեայն, *adv.* Tacitly, by implication; secretly, in secret; silently, without bustle, in a private manner.

Լսեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To impose silence; to cause to cease.

Լսիկ, *adj. ind.* and *adv.* Silent, mute; secret; private: privately; quietly; silently, without bustle. Լսիկ կալ, to be silent; to acquiesce.

Լսին, *adj. ind.* See Լսիկ:

Լսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Silence, secrecy; taciturnity; aposiopesis.

Լսուն (լսնոյ, լսնով) *adj.* Mute, silent.

Լսական See Լսոգական:

Լսաւէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves to hear, eager to listen, attentive, obedient.

Լսարան (ի, աւ) *s.* Auditory, court of audience; school, lyceum.

Լսաւորութիւն See Լսոգութիւն:

Լսել (եմ, լուայ) *v. a.* and *n.* To hear, to understand; to give audience to,

to listen to; to grant.

Լսելափակ, *adj. ind.* Deaf, whose ears are shut.

Լսելի (լսեյ, լսաւ) *adj.* That can be heard; that hears. **Լսելի ինձլ**, to be heard or listened to.

Լսելիք (լսաց, լսաք) *s. pl.* Ears; hearing, audience.

Լսելութիւն See **Լսողութիւն**:

Լսնագոյն, *adj. ind.* White, fair, clear.

Լսնանալ (*mf.* լսնացայ) *v. n.* To become white, to whiten.

Լսնացուցանել (*bf.* ցուցի) *v. t.* To whiten, to render white.

Լսողական (*b*, աւ) *adj.* That relates to hearing.

Լսողարք See **Լսարք**:

Լսողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Audience; hearing; obedience.

Լսու, *adj. ind.* See **Լսող**:

Լսումն (լսման, լսմամբ) *s.* See **Լսողութիւն**:

Լսող (*b*, աւ) *adj.* That listens; obedient.

Լսոդիր (գրի, դրաւ) *s.* Gazetteer; newsman.

Լսոդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gazette.

Լցեալ (*b*, աւ) *adj.* Perfect, entire; full.

Լցեալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accomplishment, perfection; full, fulness.

Լցանալ (*mf.* լցացայ) *v. n-p.* To be accomplished or finished.

Լցապատար, *adj. ind.* Brimful.

Լցացուցանել (*bf.* ցուցի) *v. t.* To complete; to accomplish, to finish.

Լրբաբար, *adv.* Impudently, insolently, with effrontery.

Լրբագոյն (գունի, գունեաւ) *adj. comp.* Very or more impudent.

Լրբանալ (*mf.* բացայ) *v. n-p.* To be shameless, to be impudent.

Լրբանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Լրբութիւն**:

Լրբացուցանել (*bf.* ցուցի) *v. t.* To render impudent, to divest of shame.

Լրբեալ, *adj. ind.* Impudent, insolent, shameless.

Լրբել (*bf.* բեցայ) *v. n-p.* See **Լրբանալ**:

Լրբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impudence, insolence, shamelessness.

Լրթագոյն, *adj. ind.* Obscure, dark, black, gloomy.

Լրթանալ (*mf.* թացայ) *v. n-p.* To darken, to become obscure, to become black.

Լրկի (լրկի, լրկաւ) *s.* Foot-pavement, footpath.

Լրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accomplishment, completion, perfection, consummation; entire state, complement, completeness, full, fulness.

Լրումն (լրման, լրմամբ) *s.* See **Լրութիւն**:

Լրջագէմ (դիմի, դիմաւ) *adj.* Joyful, gay, of a cheerful countenance.

Լրջական (*b*, աւ) *adj.* Gay, joyful; lively, sprightly.

Լրջականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gayety, mirth, merriment, jollity.

Լրջամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Lively, merry, gay.

Լրջմտանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Լրջմտութիւն**:

Լրջնալ (*mf.* ջացայ) *v. n-p.* To become sprightly, to indulge in mirth, to make merry.

Լրջացուցանել (*bf.* ցուցի) *v. t.* To rouse to gayety, to render merry, to put into good humour.

Լրջմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good humour, merriment, jollity, gayety, joy, vivacity; vigilance, alertness.

Լրտես (*b*, աւ) *s.* Spy, emissary; scout.

Լրտեսել (*bf.* եցի) *v. a.* To spy, to search narrowly, to observe in secret.

Լրտեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office or employment of a spy.

Լցոցական (*b*, աւ) *adj.* That fulfils, satisfactory.

Լցուցանել (*bf.* ցուցի) *v. t.* To fulfil; to fill: See **Ինալ**:

Լցուցչաբոցական or **Լցուցողական** See **Լցոցական**:

Լցումն See **Լցումն**:

Լքանել (*bf.* լքի) *v. a.* To abandon, to leave, to forsake, to quit; to disable, to dismantle; to desert.

Լքանիլ (*bf.* լքայ) *v. n-p.* To grow weak, to be disabled, to languish, to want force; to despair, to be dispirited.

Լքանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Լքումն**:

Լքել (*bf.* եցի) *v. a.* See **Լքանել**:

Լքումն (թեան, թեամբ) *s.* See **Լքումն**:

Լքումն (լքման, լքմամբ) *s.* Abandonment; desertion, defection; debilitation, weakness; dispiritedness, loss of courage, consternation.

Լքուցանել (*եմ, լքուցի*) *v. t.* To weaken, to enfeeble; to dispirit, to discourage, to dismay, to drive to despair.

Լքուցումն (*ման, ցմամբ*) *s.* See **Լքումն**:

Լոդիկ (*դիկ, դիկս*) *s.* Cloak; frock; surtout.

Լօս (*ի, իս*) *s.* Moss.

Լօսամարգ (*ի, ս*) *s.* Place covered with moss.

Լօսաւէտ (*ւետի, ւետս*) *adj.* Mossy.

Լցեայ (*ի, իս*) *s.* Lodging, dwelling, habitation: See **Բնակութիւն**:

Խ

Խ (*kha*) KH (pronounced as Greek X or German *CH*). A consonant, the thirteenth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letters **Հ** and **Հ**, for example: **Բաղդ, բախտ**; **վախճան, վաղճան**; **անդուդք, անդունդ**: **Հաբտանէի, խաբտանէի**; **հոյ, խոյ**; **հոպոպիք, խոպոպիք**; **Հրահաբ, Խրախաբ**:

Խ or **խ** with a line above it denotes the number *forty*.

Խաբ, *s. ind.* See **Խաբէութիւն** and **Խաբք**:

Խաբանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Fraud, circumvention; stratagem.

Խաբասէր, *adj. ind.* Fraudulent.

Խաբէական, *adj. ind.* Deceitful, fraudulent, fallacious, false, treacherous, knavish, crafty, full of imposture, roguish, villainous, rascally.

Խաբել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cheat, to deceive; to defraud, to dupe, to chouse, to trick, to rob by artifice, to gull, to inveigle, to insnare, to entrap, to overreach; to plot, to hatch, to contrive.

Խաբէկան See **Խաբէական**:

Խաբէպատիր, *adj. ind.* Fraudulent; deceitful, false, sophistical.

Խաբէական (*ի, ս*) *adj.* See **Խաբէպատիր**:

Խաբէութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fraud, knavery; deceit, cheat, fallacy, trick, artifice, roguishness, imposture, deception; chicanery; dissimulation; villainy, dishonesty.

Խաբկանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* See **Խաբէութիւն**:

Խաբկանական See **Խաբէական**:

Խաբուս, *adj. ind.* See **Խաբէպայ**:

Խաբուսիկ (*կի, կիք*) *s. pl.* See **Խաբէութիւն**: **Ի խաբս անկանիլ**, to be deceived, to fall into errour. **Ի խաբս ինչ լինել**, to be in fault. **Ընդ խաբս գտանել**, to detect in fraud.

Խազ (*ի, իս*) *s.* Note (in musick).

Խազմ (*ի, իս*) *s.* War; quarrel.

Խազմական (*ի, ս*) *adj.* Of or belonging to war; warriour.

Խազմաքար (*ի, ս*) *adj.* and *s.* That makes war; warriour.

Խազմուզ (*մեաց, մեզ*) *s.* See **Բաղցու**:

Խազմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Խազմ**:

Խանթալել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spoil, to corrupt, to ruin.

Խաժ (*ի, իս*) *adj.* Rude: of a light blue colour, cerulean; seagreen.

Խաժակն, *adj. ind.* Blue-eyed.

Խաժամուժ, *adj. ind.* Vulgar, plebeian. **Խաժամուժ ամբոխ**, populace, rabble, multitude.

Խալամ (*ի, իս*) *s.* Head of a large beast.

Խամամուք (*ի, ս*) *adj.* and *s.* Cook.

Խամաց (*ի, ս*) *s.* Curdled milk.

Խամաչել (*եմ, եցի*) *v. a.* To curdle.

Խամաչոց (*ի, ս*) *s.* First stomach, ventricle.

Խամրուտ, *adj. ind.* Unstable, ill-built; inconstant, mutable.

Խամրուտուք or **Խամրուտուբ**, *adj. ind.* Rough, barbarous, harsh, unpleasant.

Խամրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake, to cause to totter, to move, to change, to ruin; to dislocate, to put out of joint; to corrupt, to debauch, to deflour.

Խածանել (*եմ, խածի*) *v. a.* To bite; to gnaw; to tear in pieces; to chew: to snarl at, to revile.

Խածանողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Խածումն**:

խածանուածի See **խածուածի**:

խածատել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **խածանել**:

խածատուածի See **խածուածի**:

խածեակ (*ակի, ակաւ*) *s.* Mouth, teeth.

խածիլ (*ծւոյ, ծեաւ*) *s.* Crop, craw; maw.

խածուած (*ոյ, ով*) *s.* Bite.

խածուածի (*ծման, ծմամբ*) *s.* Act of biting, bite.

խակ (*ի, աւ*) *adj.* Unripe; sour, bitter, harsh.

խակաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Rude, harsh, unpleasant.

խակագոյժ (*ի, աւ*) *adj.* Severe, harsh, cruel.

խակախոհ, *adj. ind.* That does not reason maturely, foolish.

խակախոհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Immature judgment, folly.

խակակուճ, *adj. ind.* Harsh, unripe; new.

խակամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Whose judgment is immature, foolish; young.

խակամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of mature judgment, folly, youthful ignorance.

խակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unripeness, crudity; sourness, harshness, cruelty.

խաշ (*ի, իւ*) *s.* Cooked meat.

խաշագործ (*ի, աւ*) *s.* Cook.

խաշագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cook.

խաշակեր (*ի, աւ*) *s.* Cook.

խաշակերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cookery.

խաշամուք (*ի, աւ*) *s.* See **խաշարար**:

խաշանոց (*ի, աւ*) *s.* Kitchen.

խաշարար (*ի, աւ*) *s.* Cook.

խաշարարապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief cook.

խաշարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cookery.

խաշվէ (*ի, իւ*) *s.* Coffee. **Կրպակ խաշվէի**, coffee-house.

խաշվէավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Keeper of a coffee-house.

խաչել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spoil, to corrupt, to ruin.

խաղ (*ու, ու*) *s.* Play, game; recreation, pastime, amusement, sport; joke; raillery, pleasantry; mummery, foolery; mockery. **Խաղ առնել զոք**, to ridicule, to deride; to play the fool with; to make sport of. **Ընդ խաղ առնել**, to rally, to joke with. **Ընդ խաղ արկանել**, to mock, to ridicule. **Ծանր զխաղդ**, without joking, seriously.

խաղ (*ի, իւ*) *s.* Shore, side of a river; ooze, marsh.

խաղալ (*ամ, ացի*) *v. n.* To play, to take diversion, to take amusement; to ridicule, to mock, to deride; to play the fool: to go, to move; to spout forth; to leap forth; to descend. **Խաղալ բանակի**, to decamp, to change quarters. **Խաղալ ի սնափս**, to trifle, to play the fool. **Խաղալ բանիւք ի վերայ ումեք**, to insult. **Խաղալ յետս**, to retrogade.

խաղալիկ (*լկի, լկաւ*) *s.* Player; dancer; game, play, toy, play thing; trifle, trifling amusement, foolery; gewgaw, bawble.

խաղալիք (*լեաց, լեօք*) *s. pl.* Joint, articulation, socket: See also **խաղալիկ**:

խաղալկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Game, play; amusement; raillery.

խաղախ (*ոյ, ով*) *s.* Raw hide, skin.

խաղախորդ (*ի, աւ*) *s.* Leatherdresser, currier, tawer; tanner.

խաղախորդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To curry, to dress, to taw.

խաղախորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Currier's employment, leatherdresser's employment.

խաղակատակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ա՛յպիակատակ**: **խաղակատակ լինել**, to ridicule, to joke.

խաղահանդէս (*դեսի, դեսիւ*) *s.* Interlude.

խաղաղ, *adj. ind.* Calm, tranquil, serene, peaceful, undisturbed, mild, quiet.

խաղաղական (*ի, աւ*) *adj.* See **խաղաղ**: **խաղաղական ժամ**, part of divine service performed after vespers.

խաղաղածաւալ, *adj. ind.* Diffused calmly, spread peacefully.

խաղաղակոյս, *adj. ind.* Assembled tranquilly.

խաղաղամբոխ, *adj. ind.* That disturbs the tranquillity, turbulent.

խաղաղանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To be appeased, to become calm, to become tranquil or peaceable.

խաղաղասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves peace, that loves tranquillity, peaceable, peaceful.

խաղաղասիրտ, *adj. ind.* Mild, tranquil.

խաղաղապաք (ի, աւ) *adj.* Pacifick, conciliating.

խաղաղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To pacify, to calm; to conciliate, to reconcile: See also խաղաղել:

խաղաղասէր, *adj. ind.* Tranquil, peaceable, pacifick.

խաղաղել (եմ, եցի) *v. a.* To pacify, to appease, to calm, to abate, to soften, to cause to relent, to conciliate, to reconcile, to accommodate, to adjust, to allay.

խաղաղիկ, *adv.* In tranquillity, calmly.

խաղաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Peace, pacification, conciliation; calm, tranquillity, repose, silence.

խաղաղօրէն, *adv.* In tranquillity, calmly, mildly, peaceably.

խաղաղասիրել (եմ, եցի) *v. n.* To caress.

խաղաքան (ի, աւ) *s.* See խաղեաղ:

խաղարկու (ի, աւ) *s.* Player.

խաղարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Play, sport, diversion. թատրոնաց կան խաղարկութիւն, theatrical representation.

խաղաց, *adj. ind.* Flowing; travelling, that moves.

խաղացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Fountain, spring, source; motion, progress.

խաղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To move, to stir; to cause to advance, to push forward.

խաղաչք (չից, չիւք) *s. pl.* Movement, progress, advance.

խաղաւարտ (ի, իւ) *s.* Abscess, apostume; swelling; wen; pimple, pustule, push, wart, tubercle.

խաղաւարտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To suppurate, to form an abscess.

խաղբակել (եմ, եցի) *v. a.* To vex, to trouble: to deceive, to entrap, to insnare.

խաղբք See Հաղբք:

խաղեաղ (տեղ, տեղք) *s.* Place of play; gaming-house.

խաղնախուզդ, *s. ind.* See Աշտա:

խաղող (ոյ, ով) *s.* Grape.

խաղողագաւն, *adj. ind.* Whose grapes are sour.

խաղողեայ, *adj. ind.* խաղողեայ թա նքի, uvea, uveous coat of the eye.

խաղողփշայց (եցի, եցաւ) *s.* Cricket.

խաղողեայծիկ (ծկի, ծկաւ) *s.* See խաղողփշայց:

խաղրդ (ի, աւ) *s.* Player; gambler, gamester.

խաղտալեզու (ի, աւ) *adj.* That has a barbarous language.

խամ, *adj. ind.* Unpractised, unskilled, ignorant.

խամանաք (ամ, մացայ) *v. n-p.* To leave off a habit; to break off a custom.

խամացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To disaccustom, to disuse, to cause to leave off.

խամուԹիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of skill, ignorance, want of practice.

խամրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To fade, to wither, to dry, to shrink, to waste away, to tarnish, to spoil, to languish, to grow weak, to be stunded.

խամրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See խամրել:

խամրել (եմ, եցի) *v. a.* To fade, to wither, to dry, to cause to shrink, to tarnish, to spoil, to weaken, to stunt, to kill.

խամրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See խամրանալ:

խամրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Faded state, weakness, languor.

խայթ (ի, իւ) *s.* Sting; bite; prick. խայթ խղճի մտաց, remorse of conscience, stings of conscience.

խայթահար (ի, աւ) *adj.* Bitten.

խայթայթել See խայթել:

խայթել (եմ, եցի) *v. a.* To bite, to sting.

խայթողական (ի, աւ) *adj.* Stinging, that stings.

խայթոց (ի, աւ) *s.* Sting; point, prick.

խայթուած (ոյ, ով) *s.* Sting, bite, wound, prick.

խայթումն (ման, մամբ) *s.* See խայթ:

խայծ (ի, իւ) *s.* Bait; mouthful, morsel, bit.

խայծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To ripen (grapes).

խայծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To begin to ripen.

խայծոտ (ի, աւ) *adj.* See Պխակ:

խայծուած (ոյ, ով) *s.* Beginning of ripeness in grapes.

խայտ (ի, իւ) *adj.* Grey, dappled, speckled.

խայտաբղէտ, *adj. ind.* Dappled, speckled; roan.

խայտաբղետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Roan colour, dappled colour.

խայտալից, *adj. ind.* Joyful.

խայտախաբէր, *adj. ind.* Speckled, spotted; grey, sorrel, roan, piebald. *Կիճ խայտախաբէր*, serpentine marble.

խայտախաբէտ, *adj. ind.* See **խայտախաբէր**:

խայտախաբիւն, *adj. ind.* See **խայտախաբէր**:

խայտակն, *adj. ind.* That has mild or pleasing eyes.

խայտանմանուկ, *adj. ind.* Speckled, marked. *Գործ խայտանմանուկ*, inlaid work, intaglio. *Խայտանմանուկ յօրինել*, to inlay, to mark, to speckle.

խայտալ (*ամ, ացի*) *v. n.* To leap for joy, to be in an ecstasy of joy.

խայտանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Ecstasy of joy.

խայտապխակ (*ի, աւ*) *adj.* See **խայտախաբէր**:

խայտառակ (*ի, աւ*) *adj.* Shameful, ignominious.

խայտառակաբար, *adv.* Shamefully, ignominiously.

խայտառակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To put to shame, to shame, to make ashamed; to unmask; to debauch, to ruin, to corrupt; to expose naked.

խայտառակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shame, ignominy, infamy, dishonour, turpitude.

խայտացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To cause to leap for joy, to put in an ecstasy of joy.

խայտափխա, *adj. ind.* See **խայտաբղէտ** or **խայտաբղէտ**:

խայտուց (*ի, իւ*) *s.* Speck, spot, small mark.

խայր (*ի, իւ*) *s.* Fruit, production.

խայրիք (*բեաց, բեաք*) *s. pl.* See **խայր**:

խան (*ի, իւ*) *s.* Platter, dish; hamper, basket, flasket.

խանգար, *adj. ind.* **խանգար առնել** See **խանգարել**:

խանգարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To put into disorder, to disturb; to corrupt, to spoil, to ruin, to mar; to put into confusion, to confound, to dash, to disconcert, to put out of countenance; to spoil, to break, to destroy.

խանգարիչ (*իչի, իչս*) *adj.* That causes disorder; that corrupts.

խանգարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **խանգարումն**:

խանգարումն (*մանի, մամբ*) *s.* Disorder; ruin, corruption; perversion, depravation; overthrow.

խանդ (*ի, իւ*) *s.* Tenderness, affection, love; desire, inclination, wish.

խանդալ (*ամ, գացայ*) *v. n.* To covet, to envy; to desire.

խանդակաթ, *adj. ind.* and *adv.* Tender, full of tenderness, affectionate, loving, warmly attached: tenderly, affectionately, lovingly, ardently. **խանդակաթ սիրել**, to love dearly, to be passionately fond of.

խանդակաթիլ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* To melt with tenderness, compassion or love, to be instilled with affection, to grow attached.

խանդաղակաթ See **խանդակաթ**:

խանդաղանք See **խանդաղատանք**:

խանդաղատապին, *adj. ind.* Melting, affecting, tender, moving.

խանդաղատագոյն (գուն, գունիւ) *adj. comp.* See **խանդաղատապին**:

խանդաղատական (*ի, աւ*) *adj.* See **խանդաղատապին**:

խանդաղատանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Tenderness, affection.

խանդաղատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To melt with tenderness, to touch with compassion.

խանդաղատիլ (*իմ, ատեցայ*) *v. n-p.* To melt with tenderness, to be moved with compassion, to have pity.

խանդաղատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **խանդաղատանք**:

խանդանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Envy; desire.

խանդաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Envy; desire.

խանդումանդ (*ի, իւ*) *s.* See **Մաղնիս**:

խանձիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To burn; to be attached.

խանձ (*ի, իւ*) *s.* Burn.

խանձատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To burn, to singe, to broil.

խանձարուր (*ձարրոյ, ձարրով*) *s.* Swaddling clothes, childbed-linen. **Պատել ի խանձարուրս**, to swaddle. **Քակել** or **արձակել զխանձարուրս**, to take out of swaddling clothes.

խանձարրատ, *adj. ind.* Swaddled.

խանձաթրպտատել (եմ, եցի) *v. a.* To swaddle, to swathe.

խանձաթրել (եմ, եցի) *v. a.* To swaddle, to swathe.

խանձել (եմ, եցի) *v. a.* See խանձատել:

խանձկուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To familiarize, to attach; to inflame.

խանձող (ի, աւ) *s.* Brand, firebrand, torch.

խանձողել (եմ, եցի) *v. a.* See խանձատել:

խանութ (ի, իւ or նթի, նթիւ) *s.* Shop: treasure, precious or excellent thing.

խանչել (եմ, եցի) *v. n.* To grunt, to growl; to howl, to yelp.

խանչիւն, *s. ind.* Grunt, growl; howl.

խանչուածն (ման, մամբ) *s.* See խանչիւն:

խանտալ See խանդալ:

խանտաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Envy.

խանտի, *adj. ind.* Indigent.

խաչխաչ (ի, իւ) *s.* See Ախեան:

խաչմանդամ See Հաշմանդամ:

խաչն (չին, չամբ) *s.* Flock; herd.

խաչնագարման (ի, աւ) *s.* Shepherd; herdsman.

խաչնամահ, *s. ind.* Disease among cattle.

խաչնարած (ի, աւ) *s.* Shepherd; herdsman. Կին խաչնարած, shepherdess.

խաչնարօտ (ի, իւ) *s.* See խաչնարած:

խաչնաւէտ, *adj. ind.* Abounding in flocks.

խաչնդեղ (ղոյ, ղով) *s.* Rhubarb.

խաչոյ or խաչու (ի, աւ) *s.* Broth; decoction.

խաչուածն See Հաշուածն:

խաչ (ի, իւ) *s.* Cross; crucifix. Ի խաչ հանել, to crucify.

խաչագլուխ, *adj. ind.* Whose head or top is surmounted by a cross.

խաչագօշ (ի, իւ) *s.* See խաչավառ:

խաչազգեաց (եցի, եցիւ) *adj.* That bears the cross, that endures patiently, patient.

խաչազգեստ (ի, իւ) *adj.* See խաչազգեաց:

խաչական (ի, աւ) *adj.* That appertains to the cross.

խաչակիր (կրի, կրաւ) *adj.* and *s.* That bears the cross, patient: cross-bearer; crusade.

խաչակնքել (եմ, եցի) *v. a.* To make the sign of the cross, to cross.

խաչակրօն (ի, իւ) *adj.* See խաչազգեաց:

խաչակցել (եմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be a companion in crucifixion, to be crucified with another.

խաչահան or խաչահանուս (ի, աւ) *s.* Crucifier.

խաչահանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Crucifixion.

խաչաձև, *adj. ind.* and *adv.* Crucial, in form of a cross: crosswise.

խաչամահ, *adj. ind.* That died on the cross. խաչամահ սպանանել, to crucify.

խաչանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To form a cross, to become a cross.

խաչանկար, *adj. ind.* Painted in shape of a cross.

խաչանիշ, *adj. ind.* In form of a cross. խաչանիշ դնել or հատանել, to cross, to place across.

խաչանշան (ի, իւ) *adj.* See խաչանիշ:

խաչաչարչար, *adj. ind.* Crucified, tortured on the cross.

խաչապաշտ (ի, իւ) *adj.* That adores the cross; christian.

խաչապէս, *adv.* In form of a cross, crosswise.

խաչապսակ (ի, աւ) *adj.* Crowned with a cross.

խաչատեսակ, *adj. ind.* In shape of a cross, crucial.

խաչափայտ (ի, իւ) *s.* Wood of the cross, cross.

խաչափառ (ի, իւ) *s.* Crab-fish, crab: See խեցգետին:

խաչգիւտ (ի, իւ) *s.* Discovery of the holy Cross.

խաչել (եմ, եցի) *v. a.* To crucify, to fix on the cross; to place crosswise.

խաչելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Crucifixion; crucifix.

խաչեցող (ի, աւ) *s.* See խաչահանուս:

խաչուսնակ, *adj. ind.* See խաչազգեաց:

խաչվառ (ի, աւ) *s.* Gonfalon, holy standard.

խաչվառակիր (կրի, կրաւ) *s.* Bearer of the holy standard.

Խաչվերաց (ի, աւ) *s.* Exaltation of the holy Cross.

Խաչօրհնեք, *s. pl. ind.* Benediction of the holy Cross.

Խառան (ի, աւ) *s.* Iron collar.

Խառաւառումն See **Քահանայութիւն**:

Խառեմ (եմ, եցի) *v. a.* To wrench, to draw, to pull out.

Խառն (ի, իւ) *adj.* and *adv.* Mixed; confused, in disorder; complicated, indistinct; impure: confusedly; indistinctly; together, conjointly: See **Խառնք**:

Խառնաբան (ի, իւ) *adj.* That talks in a confused manner, indistinct, difficult to understand, confused, obscure.

Խառնադանց (ի, իւ) *adj.* Licentious, dissolute, rakish, libertine.

Խառնագոյն, *adj. ind.* Of various colours, variegated.

Խառնախառնել (եմ, եցի) *v. a.* To conjoin.

Խառնախորհ, *adj. ind.* Confused, indistinct; unreasonable; illegitimate, bastard.

Խառնախուժ See **Խաժամուժ**:

Խառնախուռն, *adj. ind.* Mixed, confused, jumbled together.

Խառնախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks confusedly or impurely, confused; unchaste, impure.

Խառնախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Confused or impure language; barbarism: unchastity, impurity.

Խառնակ (ի, աւ) *adj.* Impure, mixed; confused.

Խառնակել (եմ, եցի) *v. a.* To mix, to jumble together, to confuse, to put into disorder, to perplex, to embarrass, to confound, to make intricate; to twist: to couple or pair (male with female). **Խառնակել զխօսս**, to speak thick. **Խառնակել զհեր**, to dishevel.

Խառնակեր (ի, աւ) *adj.* That eats impure things.

Խառնակերպ (ի, իւ) *adj.* Deformed, monstrous.

Խառնակեցիկ, *adj. ind.* See **Խառնագոյն**:

Խառնակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be mixed, to be confused, to be intricate; to haunt, to frequent; to pair.

Խառնակոխ, *adj. ind.* Trodden by impure persons, profaned.

Խառնակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Medley, confusion, disorder, chaos; disturbance, tumult, broil: coition, copulation. **Որդի խառնակութեան**, bastard son.

Խառնակցոն (ի, իւ) *adj.* See **Խառնագոյն**:

Խառնակցոնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Libertinism.

Խառնաձայն (ի, իւ) *adj.* Not clearly audible, indistinct, confused, thick, with bad articulation. **Խառնաձայն հնչել**, to utter a confused cry.

Խառնաձիգ, *adj. ind.* Drawn together.

Խառնապանջ, **Խառնապանճ** or **Խառնաշանջ** (ի, իւ) *adj.* and *s.* Confused: populace, rabble: furniture.

Խառնամած, *adj. ind.* **Խառնամած աւելորդք**, siftings.

Խառնամած, *adj. ind.* Mixed, impure.

Խառնամբոխ, *adj. ind.* Confused, thick: composed of the rabble.

Խառնապատառ, *adj. ind.* Related indistinctly, confused, without method.

Խառնաւաղ, *adj. ind.* **Խառնաւաղ առնել**, to abuse.

Խառնաման (ի, աւ) *s.* Goblet, cup, bowl.

Խառնաբանակ, *adj. ind.* Pronounced indistinctly, confused.

Խառնափնդոր, *adj. ind.* Mixed, confused.

Խառնափնդորել (եմ, եցի) *v. a.* To mix, to confound, to confuse.

Խառնափնդորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Խառնափնդորումն**:

Խառնափնդորումն (ման, մամբ) *s.* Confusion, disorder, perplexity.

Խառնել (եմ, եցի) *v. a.* To mix; to confound, to confuse, to perplex; to mix up, to season; to intermix, to intermingle; to intertwine, to interweave; to adulterate, to taint, to tinge; to blend, to join, to incorporate, to unite; to temper. **Խառնել զանձն**, to meddle, to intermeddle, to intrude, to interpose.

Խառնիլ (լայ, լեաւ) *adj.* and *s.* See **Խմպելիլ**:

Խառնիճք (ճաց, ճօք) *s. pl.* Beverage, drink, potion, mixture; cup, goblet, bowl: joint.

Խառնիխուռն, *adj. ind.* and *adv.* In confusion, mixed, jumbled, perplexed, in disorder, tumultuous: confusedly, tumultuously, pell-mell.

խառնիճ (ղի, ղաւ) *s.* Locust, gras-hopper: See **Ջրբեակ**:

խառնորդ See **խառնուրդ**:

խառնոց (*i*, աւ) *s.* See **խառնաբան**:

խառնուած (ոյ, ով) *s.* Mixture, composition, compound; temper or tempering; paste, lute; complexion, constitution, temperament, nature: junction. **Ընդանձին խառնուած**, idiosyncrasy.

խառնուածոյ, *adj. ind.* Composed, seasoned, prepared, compounded.

խառնուածք (ածից, ածս) *s.* Mixture, composition, compound; incorporation, junction, union: See **խառնակութիւն**:

խառնուիլ (նման, նմամբ) *s.* See **խառնուածք**: **խառնուիլ զբօսց**, engagement, conflict. **խառնուիլ առաջի**, rising of the stomach, indigestion.

խառնուրդ, *s. ind.* See **խառնածք**: **խառնուրդ գետոց**, confluence of rivers.

խառնք (հից, հիւք) *s. pl.* Mixture, conjunction: coition, copulation.

խար (*i*, իւ) *s.* Forage, pasture, food for cattle.

խարագուղ (գի, գիս) *s.* Sort of grashopper.

խարազան (*i*, աւ) *s.* Whip, scourge, switch, rod; discipline; strap, lash; spur. **խարազանաւ հարկանել**, to whip; to scourge; to lash.

խարազանել (եմ, եցի) *v. a.* See **խարազանաւ հարկանել**:

խարազն (*i*, իւ) *s.* and *adj.* Sackcloth, haircloth: rude, uncivilized, rough.

խարազնազգեաց (գեցի, գեցաւ) *adj.* That wears sackcloth.

խարազնազգեստ (*i*, իւ) *adj.* See **խարազնազգեաց**:

խարակ (*i*, աւ) *s.* Rock.

խարակածիւ, *adj. ind.* Steep, rocky.

խարակել (եմ, եցի) *v. a.* To burn, to blast.

խարակիչ (կչի, կչաւ) *adj.* That burns, that blasts.

խարաման or **խարամանի** (նոյ, նեաւ) *s.* Sort of pernicious serpent: the devil.

խարան (*i*, աւ) *s.* Cautery. **խարանաւ արկանել**, to cauterize.

խարանագել (ոյ, ով) *s.* Blister.

խարանագոր (*i*, իւ) *s.* Sort of caustick.

խարբ (*i*, իւ) *s.* Sword.

խարբալ (*i*, իւ) *s.* Sieve, cribble, bolter, searce, fan.

խարբալել (եմ, եցի) *v. a.* To sift, to bolt; to winnow, to fan.

խարբալուիլ (լման, լմամբ) *s.* Act of sifting.

խարբուղ (*i*, իւ) *s.* Sort of animal.

խարբուղն See **Հարբուղն**:

խարգախ (*i*, իւ) *adj.* Knavish, roguish; that falsifies, that forges: false, counterfeit, adulterated.

խարգախանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **խարգախութիւն**:

խարգախել (եմ, եցի) *v. a.* To cheat: to fabricate; to falsify, to counterfeit, to forge, to feign; to corrupt, to adulterate, to sophisticate; to dissemble.

խարգախութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraud, knavery; falsification, forgery, act of counterfeiting; adulteration, sophistication; fabrication; chicanery.

խարգաւան (*i*, աւ) *adj.* Fraudulent, knavish, deceitful.

խարգաւանակ (*i*, աւ) *adj.* and *s.* See **խարգաւան** and **խարգաւանք**:

խարգաւանել (եմ, եցի) *v. a.* To cheat, to overreach, to circumvent, to defraud; to precipitate, to ruin.

խարգաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **խարգաւանք**:

խարգաւանք (նաց, նաք) *s. pl.* Fraud, deceit, circumvention.

խարգաւանող (*i*, աւ) *adj.* Knavish, deceitful, fraudulent; that fabricates, that forges.

խարեբ (եմ, եցի) *v. a.* To cauterize.

խարխոխ (բոխի, բոխաւ) *s.* Base, foot, pedestal, basis: anchor. **խարխոխ արկանել**, to cast anchor, to anchor. **Ի վեր առնուլ զխարխոխն**, to weigh anchor.

խարխոր See **խարխափ**:

խարխալել (եմ, եցի) *v. a.* To dissolve, to annihilate, to destroy, to do away, to demolish, to ruin.

խարխալիլ (իմ, լեցայ) *v. n.* To fall to ruin, to fall into decay, to perish.

խարխարել (եմ, եցի) *v. a.* To shake, to shatter, to shock, to dissolve,

to disperse; to dissipate; to destroy, to ruin, to annihilate.

Խաբխաբիլ (բլի, բլաւ) *adj.* Destructive, that dissipates or destroys.

Խաբխաբումն (բման, բմամբ) *s.* Destruction, dispersion, ruin.

Խաբխափ, *s. ind.* Եւ **խաբխափ գնալ** or **շրջիլ**, to grope along.

Խաբխափանք (նաց, նօք) *s. pl.* Act of groping along.

Խաբխափիլ (եմ, եցի) *v. n.* To grope along, to feel one's way; to stir.

Խաբխիլ (եմ, եցի) *v. a.* See **Խաբխափիլ**:

Խաբխոռ, *adj. ind.* Ruinous, falling to decay, in ruins.

Խաբձ or **Խաբձուք** (ձից, ձիւք) *s. pl.* Reed-land, ground planted with reeds.

Խաբշաւիլ (եմ, եցի) *v. a.* To burn.

Խաբշաւիլ (իմ, աւեցայ) *v. n.* To burn, to scorch, to be parched, to die. **Խաբշաւիլ ծարաւով**, to be parched or die with thirst.

Խաբշափ (ի, իւ) *s.* Whisper, murmur, noise.

Խաբշափուն, *adj. ind.* Whispering, noisy.

Խաբշիլ (եմ, եցի) *v. a.* To scald, to boil; to burn.

Խաբոյկ (բուկի, բուկաւ) *s.* Fireplace, fire; live coal, fuel. **Խաբոյկ արկանել**, to light a fire, to make up a fire.

Խաբուկածին, *adj. ind.* Born or produced from fire; luminous, fiery.

Խաբուկիլ (եմ, եցի) *v. a.* To burn.

Խաբսխաձև, *adj. ind.* In shape of an anchor; in shape of a pedestal.

Խաբսխանիչ, *s. ind.* Buoy.

Խաբսխիլ (եմ, եցի) *v. a.* To establish, to fix.

Խաբտ (ի, իւ) *s.* Filings.

Խաբտաձք (ծից, ծիւք) *s. pl.* Filings.

Խաբտափիլակ (ի, աւ) *s.* Patron of living.

Խաբտեաշ, *adj. ind.* Flaxen, yellow, fallow, white.

Խաբտել (եմ, եցի) *v. a.* To file: to polish.

Խաբտեղագեղ, *adj. ind.* Fair, white.

Խաբտեղանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To become fair; to whiten.

Խաբտեղ See **Խաբտեաշ**:

Խաբտոց (ի, աւ) *s.* File; rasp.

Խաբտոցաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Burt, bretfish.

Խաբտուած (ոյ, ով) *s.* Filings.

Խաւ (ոյ, ով) *s.* Plait, fold, double.

Խաւ ի խաւ, *adv.* In folds, doubly.

Խաւ ի խաւոյ, *adj. ind.* Folded, plaited, doubled.

Խաւար (ի, աւ) *s.* Darkness, obscurity.

Խաւարաբեր (ի, աւ) *adj.* That brings darkness, dark.

Խաւարաբնակ (ի, աւ) *adj.* That dwells in obscurity, obscure.

Խաւարագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Obscurely written.

Խաւարագիր, *adj. ind.* Placed in obscurity, obscure, dark.

Խաւարագգեաց (գեցի, գեցաւ) *adj.* Obscure, dark.

Խաւարակեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* See **Խաւարաբնակ**:

Խաւարակենցաղ, *adj. ind.* See **Խաւարաբնակ**:

Խաւարակուլ, *adj. ind.* That absorbs or dissipates the darkness.

Խաւարակուռ, *adj. ind.* Full of darkness, gloomy, obscure.

Խաւարամած, *adj. ind.* Obscure, gloomy, dark.

Խաւարամոլար, *adj. ind.* Bewildered in darkness; dark.

Խաւարամոլեր, *adj. ind.* See **Խաւարային**:

Խաւարային (ոյ, ովոյ) *adj.* Obscure, gloomy, dark.

Խաւարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To darken.

Խաւարասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves obscurity or darkness.

Խաւարասնուեղ, *adj. ind.* Nursed in obscurity.

Խաւարասոյզ, *adj. ind.* Plunged in darkness, buried in obscurity.

Խաւարասովոր, *adj. ind.* Accustomed to darkness or obscurity.

Խաւարաւեան, *adj. ind.* Gloomy, obscure.

Խաւարաբգել, *adj. ind.* Kept in obscurity, hidden; that keeps in obscurity.

Խաւարեայ, *adj. ind.* See **Խաւարային**:

Խաւարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To obscure, to dim; to eclipse.

Խաւարիլ (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* To darken; to be eclipsed.

Խաւարին, *adj. ind.* See **Խաւարային**:

Խաւարծիլ, *s. ind.* Bud.

Խաւարումն (*ման, մամբ*) *s.* Eclipse.

Խաւարուտ, *adj. ind.* Obscure, gloomy, dark.

Խաւարուտ, *s. ind.* Dark place.

Խաւարչուտ, *adj. ind.* See **Խաւարչային**:

Խաւարչտին, *adj. ind.* Gloomy, obscure, dark.

Խաւարտ (*ի, իս*) *s.* Potherbs, vegetables; salad.

Խաւարտավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Dealer in vegetables.

Խափան, *s. ind.* Hinderance, impediment, obstacle, opposition, difficulty; troublesome person. **Խափան առնել** or **լինել** See **Խափանել**:

Խափանած (*ոյ, ով*) *adj.* and *s.* Hindered; broken, decayed, worn out: hinderance; delay.

Խափանածոյ (*ի, իս*) *adj.* and *s.* See **Խափանած**:

Խափանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hinder, to stop, to impede, to obstruct, to embarrass, to cross, to retard, to delay, to interrupt; to intercept; to interdict, to prohibit; to abolish, to abrogate, to annul, to revoke; to take away; to suppress.

Խափանուած (*ոյ, ով*) *s.* See **Խափանումն**:

Խափանումն (*ման, մամբ*) *s.* See **Խափանումն**:

Խափանումն (*նման, նմամբ*) *s.* Hinderance, impediment, obstacle, difficulty: abolishment, abolition, abrogation, cassation; interdiction, prohibition; suppression; diversion; interception. **Խափանումն սովորութեան**, disuse.

Խափարական (*ի, աւ*) *adj.* Unpleasant, disagreeable.

Խափչիկ (*չկի, չկաւ*) *s.* Negro.

Խափչիլ (*իմ, փեայ*) *v. n-p.* To stop, to forbear.

Խափուցանել (*եմ, փուցի*) *v. a.* See **Խափանել**:

Խբաթգեայ (*գէի, գէին*) *s.* Box, case.

Խեգ or **Խեմ** (*ի, իս*) *adj.* and *s.* See **Խեմ**:

Խեթալ (*ամ, թացայ*) *v. n.* To hate, to abhor, to detest, to envy.

Խեթաճարիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To incur hatred, to be hated.

Խեթիկիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To butt; to clash, to shock.

Խեթիկիչ (*կչի, կչաւ*) *adj.* and *s.* That clashes, that shocks.

Խեթքեքել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ջգաստացուցանել**:

Խելագար (*ի, աւ*) *adj.* Mad, crazy.

Խելագարանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Խելագարութիւն**:

Խելագարիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To become crazy, to go mad; to lose senses; to be mad.

Խելագարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Madness, craziness; loss of senses.

Խելաժէտ (*ժետի, ժետաւ*) *adj.* See **Խելագար**:

Խելամուտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Intelligent, skilful, learned, well-informed. **Խելամուտ առնել**, to instruct, to inform. **Խելամուտ լինել**, to be well-informed, to have a profound knowledge, to understand thoroughly, to be well versed, to know perfectly.

Խելամուտ (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Խելամուտ լինել**:

Խելամտացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Խելամուտ առնել**:

Խելամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Understanding, capacity; knowledge, intelligence: synecdoche.

Խելայեղ (*ի, իս*) *adj.* See **Խելագար**:

Խելայեղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To take away the senses, to madden, to make mad.

Խելայեղութիւն See **Խելագարութիւն**:

Խելապատակ (*ի, աւ*) *s.* Brain; skull, head.

Խելացի, *adj. ind.* See **Խելամուտ**.

Խելացնոր (*ի, իս*) *adj.* Mad, raving, furious, frantick.

Խելացնորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make mad, to deprive of senses.

Խելացնորիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be mad, to be out of his senses.

Խելացնորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Frenzy, madness.

Խելք (*լոց, լօք*) *s. pl.* Brains; sense, wit, understanding, intelligence, strength of mind, wisdom: stern of a ship: bench for rowers. **Յոյլ խելս**

չըլլել, to turn mad, to drive mad.

Խեղ (ի, աւ) *adj.* Crippled, infirm, helpless. **Խեղ ձեռք**, whose hand or arm is crippled. **Խեղ ոտիք**, lame, crippled in the feet.

Խեղաթարոյ (ի, իւ) *adj.* Perverse, wicked, depraved.

Խեղաթարոյութիւն See **Խեղաթարութիւն**:

Խեղաթարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perverseness, wickedness, depravity.

Խեղաթիւր, *adj. ind.* Twisted, ill-made, awkward; perverse, depraved.

Խեղաթիւրել (եմ, եցի) *v. a.* To twist (the mouth), to make wry (faces); to pervert.

Խեղաթիւրիլ (իմ, րեցայ) *v. n-p.* To be ill-fashioned, to be awkward; to be depraved.

Խեղաթիւրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contortion, grimace, mouth, wry face; perversity, depravity.

Խեղախեա, *adj. ind.* See **Խեղաթարոյ**:

Խեղանդամ, *adj. ind.* See **Խեղ**:

Խեղանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Խեղութիւն**:

Խեղը See **Խեղք**:

Խեղդ (ի, իւ) *s.* Strangulation; suffocation; halter, rope, noose. **Խեղդ արկանել** See **Խեղդել**:

Խեղդամահ (ի, իւ) *adj.* Strangled; suffocated. **Խեղդամահ առնել**, to strangle: to suffocate.

Խեղդան (ի, աւ) *s.* See **Խեղդ**:

Խեղդել (եմ, եցի) *v. a.* To strangle, to suffocate, to stifle.

Խեղդուկն (գման, գմամբ) *s.* Strangulation, suffocation.

Խեղել (եմ, եցի) *v. a.* To cripple, to lame.

Խեղկատակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Buffoon, jester, wag, mimick, merry-Andrew, fool; scurrilous, given to buffoonery, given to raillery, waggish, jocular.

Խեղկատակել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To play the buffoon, to play the fool, to jest, to mimick, to joke.

Խեղկատակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Buffoonery, scurrility; mockery, raillery, drollery, jocularity, waggery.

Խեղկութիւն See **Խեղութիւն**:

Խեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lameness, crippled state of a limb, privation of the use of a limb.

Խեչեալ See **Փեչեկ**:

Խիճիճաբար, *adv.* Immodestly, impudently, with effrontery.

Խիճիճանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be immodest, to be dissolute, to be debauched.

Խիճիճացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To debauch, to corrupt, to make dissolute.

Խիճիճեցուցանել See **Խիճիճացուցանել**:

Խիճիճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dissoluteness, debauchery, unchastity, wantonness, lasciviousness.

Խիճիճ (ճիճի, ճիճաւ) *adj.* Dissolute, unchaste, debauched, wanton, lascivious; luxurious, effeminate.

Խիճճարանք (նաց, նաք) *s. pl.* Minutiae, trifles, trash; filth, excrement.

Խիչակ See **Խիչակ**:

Խիչափառ See **Խաչափառ**:

Խիւս (ի, իւ) *adj.* Villanous, rascally, wicked, knavish, roguish.

Խիւսաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Wicked, audacious; fierce, savage.

Խիւսալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To bear hatred, to bear malice; to be angry.

Խիւսանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* See **Խիւսիլ**:

Խիւսիլ (իմ, ուեցայ) *v. n-p.* To be audacious, to lose all respect, to be impudent; to play the rogue.

Խիւսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insolence, impudence; roguish trick, knavery, waggery.

Խիր (ոյ, ով) *s.* Dish made from the first milk of a cow.

Խիրճիճ (ի, իւ) *s.* Small coin; small fry.

Խիչ (ի, իւ) *s.* Scale, shell: See **Խեչի**:

Խիչագործ (ի, աւ) *s.* Potter: brick-maker, tile-maker.

Խիչակաբկաս, *adj. ind.* Built of brick.

Խիչակոյա or **Խիչեկոյա**, *adj. ind.* **Խիչակոյա վճիռ**, ostracism.

Խիչբեկ, *adj. ind.* Barbarous, corrupted, spurious, harsh (language).

Խիչբեկագոյն (գունի, գունեաւ) *adj. comp.* More or very barbarous, unpolished, very corrupt, very rude, very harsh.

Խիչբեկոր, *adj. ind.* See **Խիչբեկ**:

Խիչդեամին (անոյ, անով) *s.* Crab, lobster; crawfish.

խեցեգործ See խեցագործ:

խեցեայ, *adj. ind.* See խեցենի:

խեցենի (ոյն, ենւոյ) *adj.* Earthen. Ամօթ խեցենւոյն, earthen pan, earthen vessel, earthen ware.

խեցեմարմն (ի, ան) *s.* Shell; conch; shell-fish.

խեցի (ւոյ, ւոց) *s.* Earthen dish, earthen vessel, piece of earthen ware; brick, tile; fragment of earthen ware; shell, scale; conch; shell-fish. խեցիք See խեցեմարմն:

խեցիայ (ի, ից) *s.* Muscle (small shell-fish).

խեցխեզեակ (ի, ս) *s.* Small mark over a letter, note, accent, point.

խեփոր (ի, ս) *s.* See խեցեմարմն:

խզել (եմ, եցի) *v. a.* To cut, to cut away, to break, to tear off, to tear away; to divest of hair.

խզուածք (խզուած, խզուածք) *s.* Rupture, breaking; loss of hair.

խէթ (խէթի, խէթիս) *s.* Knock, hit, trip, obstacle, hinderance, impediment; remorse, conscience, scruple; violent pain in the bowels, gripes, colick; pain, affliction, grief; hate, ill will, aversion; doubt, distrust, apprehension; fraud, feint, cheat. խէթ և խոտոր բնդոանն առնել, to trip up any one, to embarrass, to oppose, to obstruct. խէթիս հայիլ or առնուլ, to look at any one with aversion or dislike. խէթիս հայիլ արեգական, to burn, to dry up. խէթ աչք, bad, unhealthy or dazzled eyes.

խէժ (խէժի, խէժիս) *s.* Gum; resin; turpentine; sandarak; colophony; resinous gum; gum arabick. Ջանգել խէժիս, to gum.

խէնհէ See խենհէ:

խէչ (խէչի, խէչիս) *s.* Prop for a vine, stay, support; oar.

խէչակ (ի, ս) *s.* See խէչ: խէչակս արկանել, to prop a vine, to support, to stay.

խէչափառ See խաչափառ:

խէրհէչ See խերհէչ:

խըճինջիւն See խինջիւն and խըխուջիւն:

խըտըղտուածն See խտտուածն:

խթալ (սմ, թացայ) *v. n-p.* To grieve, to torment one's self: See also խիթալ:

խթան (ի, ս) *s.* Spur, goad.

խթել (եմ, եցի) *v. a.* To goad, to spur, to incite, to urge on; to force to enter.

խթիլ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To be incited; to be pushed, to enter by force or violence.

խժաբար, *adv.* Barbarously, harshly, roughly.

խժաբեր (ի, ս) *adj.* Gummy. խժաբեր ծառ, tree that produces gum.

խժալից, *adj. ind.* Gummy.

խժական (ի, ս) *adj.* Barbarous, savage; cruel, inhuman; tyrannical; impure, corrupt. խժականք բարբ, barbarity, cruelty, tyranny; grossness.

խժականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* (բարբառոյ or լեզուի) Barbarism.

խժային (ոյն, ոյով) *adj.* Glutinous, viscous, adhesive, mucilaginous. խժային հիւթ, mucousness.

խժդժագոյն (գունէ, գունիս) *adj. comp.* Very rude, barbarous, cruel, inhuman. խժդժագոյնս, barbarously, coarsely, harshly, tyrannically.

խժդուժ See խուժադուժ:

խիզախ (ի, ս) *adj.* Bold.

խիզախել (եմ, եցի) *v. n.* To play the bully, to hector, to brave, to bully, to insult; to rush upon, to assault; to dare, to have the boldness.

խիզախութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See խիզախուածն:

խիզախուածն (ծան, ծամբ) *s.* Bravado, rodomontade, insult, assault; boldness.

խիզար (ի, ս) *s.* See Ղղոյ:

խիթ (խթի, խթիս) *s.* Violent pains in the bowels, gripes; colick; iliack passion: kind of wild water animal. խիթ սրբանին, tenesmus.

խիթալ (սմ, թացի) *v. n.* To doubt, to fear, to suspect, to disbelieve, to distrust: See Կրկել:

խիթալուածն (ծան, ծամբ) *s.* Doubt, fear, suspicion.

խիժ (խժի, խժոյ) *s.* See խէժ:

խիլ, *s. ind.* See խոյլ:

խիլայ (ի, իս) *s.* Gift, present: See Ողայ:

խիլ See խեղ:

խիլար (խլրի, խլրիս) *s.* Claw; hook, cramp-iron: shoot, ligament: crab, crawfish.

խիղճ (խղճի, խղճիս) *s.* Scruple, doubt, fear; conscience. խիղճ մտաց, conscience, scruple; remorse of conscience. խղճիս մտաց, conscientiously,

with conscience. Վկայութեամբ խղճի մտաց, in conscience.

Խղճմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Խիղճ մտաց**:

Խիճ (խճի, խճիս) *s.* Gravel, coarse sand, small stone, sand. **Խիճ երկ. համանգ**, gravel, stone, sand. **Խիճ նա. ւու.**, ballast.

Խինձ or **Խինձ** (խնձոյ, խնձով) *s.* Bosom, cavity, hollow, fold, bottom.

Խիստ (խստի, խստաւ) *adj.* and *adv.* Hard, tough, harsh, stiff, sharp, rough, austere, strict, severe, rigorous, rigid, crude, cruel, haughty, merciless, untamed, inflexible, obstinate, untoward, stubborn, inaccessible, rude; difficult: harshly; roughly, cruelly.

Խիտ, *adj. ind.* Thick, dense; compact.

Խիտ ած. խիտ, *adv.* Thick, close; frequently, often, much.

Խիտ ընդ խիտ, *adv.* See **Խիտ ած. խիտ**:

Խիտ, *s. ind.* Cork, bung, plug, valve; obstacle, impediment. **Խիցս արկանել**, to cork, to bung, to stop; to hinder, to oppose.

Խիւս (ոյ, ով) *s.* Gruel, oatmeal; flour: meat. **Խիւս անուանոց**, paste. **Խիւս ի տապակէ**, pastry.

Խլայ (ի, իս) *s.* Woman's head dress, veil: cloak, dress.

Խլանալ (ամ, լացայ) *v. n-p.* To become deaf, to be made deaf.

Խլացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To deafen, to make deaf; to stun.

Խլել (եմ, եցի) *v. a.* To pluck up, to root out, to extirpate, to transplant; to unclasp; to sweep away, to force, to take by force, to extort, to take off: to demolish, to destroy, to pull down, to ruin. **Խլել զաչս ուրուք**, to tear any one's eyes out: See **Կուրացուցանել**:

Խլինք (ից, ք) *s. pl.* Snot, mucus of the nose.

Խլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deafness.

Խլումն (լման, լմամբ) *s.* Act of pulling or tearing out.

Խլուրդ (լրդի, լրդաւ or լրդան, լրդամբ) *s.* Mole. **Հողակոյտ խլրդաց**, mole hill.

Խլրդենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Gangrene.

Խլրտալ See **Խլրտիլ**:

Խլրտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* See **Խլրտիլ**:

Խլրտիլ (եմ, եցի) *v. a.* To move, to stir, to agitate, to shake.

Խլրտուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Խլրտիլ**:

Խլրտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be moved, to be stirred, to be shaken, to begin to walk.

Խլրտումն (ման, մամբ) *s.* Movement, impulse.

Խխայիթ See **Խղխայիթ**:

Խխնջել (եմ, եցի) *v. n.* To neigh; to cry.

Խխնջիւն, *s. ind.* Neighing; cry: See **Խխունջն**:

Խխունջն (խխնջի, խխնջաւ) *s.* Snail; slug: purple fish (small shell-fish): See **Կոճղիպուս**:

Խծբիծ (բծի, բծաւ) *s.* Discussion, examination, research.

Խծբծել (եմ, եցի) *v. a.* To discuss, to examine, to debate, to sift.

Խծուծ (խծծոյ, խծծով) *s.* Tow; wadding; flax. **Լնուլ խծծով**, to stop with tow.

Խծպել (եմ, եցի) *v. a.* To contract, to clase, to hem, to make a hem.

Խղիկ (կան, կամբ) *s.* Small room, closet, cell.

Խղխայիթ (ի, իս) *s.* Exulceration; ulcer: worm.

Խղխայթեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Exulcerated, ulcered.

Խղխայթել (եմ, եցի) *v. a.* To exulcerate, to cause ulcers.

Խղխայթիլ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To be exulcerated, to have ulcers; to suppurate, to form an abscess; to discharge matter.

Խղխթել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To push: to devote one's self, to apply, to explore.

Խղինջիւն See **Խխնջիւն**:

Խղճահար (ի, աւ) *adj.* Miserable, pitiful.

Խղճահոգի (ի, աւ) *adj.* Scrupulous, conscientious.

Խղճել (եմ, եցի) *v. n.* To make a conscience, to make a scruple, to scruple; to doubt, to fear; to abstain, to shun: to have pity or compassion.

Խղճմտանք (նաց, նաք) *s. pl.* Conscience, scruple.

Խղճմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conscience, scruple.

Խղունջն See **Խխունջն**:

Խճաւոր (ի, աւ) *adj.* Gravelly.

Խձել See **Խճողել**:

Խճողակ (*ի, աւ*) *s.* Stuffing, mixture of meat and herbs.

Խճողել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fill, to heap up, to stuff, to cram. **Խճողել զորովայնն**, to stuff one's self, to cram one's self, to fill one's stomach with food, to cram one's belly, to eat much.

Խճողումն (*ման, մամբ*) *s.* Act of filling or stuffing.

Խմբագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble; to contain, to inclose.

Խմբակից (*կից, կցաւ*) *adj.* and *s.* Of the same troop, of the same regiment; companion.

Խմբակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Company; composition, assemblage.

Խմբարան (*ի, աւ*) *s.* Assembly, place where persons assemble.

Խմբաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Assembled, gathered.

Խմբաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble, to gather together.

Խմբաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Assembly, congregation.

Խմբել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble, to convoke; to gather together.

Խմբովին, *adv.* In company, in a crowd.

Խմել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ըմպել**:

Խմոր (*ոյ, ով*) *s.* Leaven or leven.

Խմորեալ (*եալ, եալով*) *adj.* Fermented, leavened.

Խմորաչափ (*ի, իւ*) *s.* Zymosimeter (instrument to measure degrees of fermentation).

Խմորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ferment.

Խմորեցուցիչ (*ցչի, ցչաւ*) *adj.* Fermentative, that has the power of fermenting.

Խմորիլ (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* To ferment, to rise.

Խմորումն (*ման, մամբ*) *s.* Fermentation.

Խմորուն, *adj. ind.* Risen, fermented.

Խնամ (*ոյ, ով*) *s.* Care, application, tie, attachment, exactness, diligence, vigilance, subjection, great assiduity; solicitude; healing, attendance, dressing. **Խնամով**, carefully, with care, with exactness. **Խնամ առնել, տանել** or **ածել**, to take care of, to watch, to inspect, to guard, to preserve with care, to manage; to dress a wound; to solicit; to provide, to procure.

Խնամագուէթ, *adj. ind.* Careful, diligent, attentive.

Խնամածու (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That takes care of, inspector, guardian.

Խնամածուհի (*հեան, հեամբ*) *s.* Care, cure, inspection; guardianship.

Խնամակալ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That has the care of, inspector, guardian, administrator, trustee, protector, defender; attorney, promoter. **Խնամակալ որբոց**, guardian.

Խնամակալել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Խնամ առնել**:

Խնամակալու (*ի, աւ*) *s.* See **Խնամակալ**:

Խնամակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Care, cure, protection, aid, assistance, guardianship.

Խնամանալ (*աւ, մացայ*) *v. n-p.* To become related, to become allied, to be united by marriage.

Խնամասաւոր (*ի, աւ*) *s.* See **Խնամակալ**:

Խնամասաւորութիւն See **Խնամակալութիւն**:

Խնամատար (*ի, աւ*) *s.* See **Խնամակալ**:

Խնամատրել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Խնամ առնել**:

Խնամատրու (*ի, աւ*) *s.* See **Խնամակալ**:

Խնամատրութիւն See **Խնամակալութիւն**:

Խնամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Affinity, alliance by marriage.

Խնամել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Խնամ առնել**:

Խնամիախօս (*ի, աւ*) *s.* Negotiator of a marriage between two persons.

Խնամիանալ See **Խնամանալ**:

Խնամի (*մւոյ, մւաւ*) *s.* Relation, allied by marriage.

Խնամոզօքէն, *adj. ind.* and *adv.* Careful, attentive; carefully, with care.

Խնամոտ, *adj. ind.* Careful, diligent, vigilant, attentive, laborious.

Խնամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Affinity, alliance by marriage, relationship. **Հոգեւոր խնամութիւն**, sponsorship.

Խնայ (*ոյ, ով*) *s.* Parsimony, economy. **Խնայ առնել** See **Խնայել**:

Խնայական (*ի, աւ*) *adj.* Sparing; that pardons, compassionate.

Խնայել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To save, to be sparing of expence; to

pardon, to respect, to exempt, to privilege.

Խնայողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Economy, parsimony, management of expenditure, frugality.

Խնդել See **Խնկել**:

Խնդագին, *adj. ind.* and *adv.* Gay, cheerful; gaily, cheerfully.

Խնդալ (ամ, գայի) *v. n.* To rejoice, to be merry, to laugh. Ի՞նչպէս խո. բենացի Խաչակայ Բագրատունւոյ խնդալ, Moses Chorenien to Isaac Bagratien greeting.

Խնդալից, *adj. ind.* Joyful, cheerful, gay, merry.

Խնդակից (կից, կցաւ) *adj.* That rejoices with another. **Խնդակից լինել** ումեք, to make merry, to rejoice with any one, to congratulate, to felicitate.

Խնդակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Congratulation, felicitation. **Թուղթ խնդակցութեան**, letter of congratulation.

Խնդամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Gay, merry.

Խնդամտիլ, *adj. ind.* Too merry.

Խնդամտաբար, *adv.* Gaily, merrily, wantonly.

Խնդամտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful, to be glad.

Խնդամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gaiety, good humour, wantonness.

Խնդանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Խնդութիւն**:

Խնդացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make merry, to rejoice, to give joy, to divert, to recreate.

Խնդբուռնդ, *s. ind.* Inequality, humps, knots.

Խնդիր (գրոյ, գրով) *s.* Question, interrogation, demand, discussion, examination; perquisition, search; quest; visit; inquisition, inquiry: proposition, thesis; litigation, contest, dispute, debate, difference, quarrel: request, requisition. **Խնդիր բայի**, government of a verb. **Խնդիր առնել, ի խնդիր լինել, հայցել** or **անկանիլ** See **Խնդրել**: **Խնդիր առնուլ** or **պահանջել բայի**, to govern. **Ակերգործական բայն առնու** or **պահանջէ զիւրգիր Հայկական**, the active verb governs an accusative.

Խնդմտութիւն See **Խնդամտութիւն**:

Խնդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Joy, mirth, pleasure, contentment; gaiety, cheerfulness, merriment.

Խնդումն (դման, դմամբ) *s.* See **Խնդութիւն**:

Խնդրակ (ի, աւ) *s.* Searcher; inquirer.

Խնդրանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Խնդիր**:

Խնդրել (եմ, եցի) *v. a.* To search, to fetch, to demand, to will; to plead, to beg, to request, to implore; to claim, to require; to pursue; to ferret; to rummage. **Վերստին խնդրել**, to search again, to demand again.

Խնդրուած (ոյ, ով or աւ) *s.* Demand, prayer, supplication, request, requisition.

Խնծիք (ծից, ծիւք) *s. pl.* See **Խնձանք**:

Խնձալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To laugh, to rejoice.

Խնձալից, *adj. ind.* Sprightly, gay, merry.

Խնձանք (նաց, նաք) *s. pl.* Laughter, laugh, joy, gaiety.

Խնձոր See **Խնձոր**:

Խնկաբեր (բ, աւ) *adj.* That produces incense or aromatick and odoriferous gums.

Խնկաբուխ, *adj. ind.* See **Խնկաբեր**:

Խնկազդեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That carries incense, that is furnished with aromatick gum.

Խնկազդեաս (բ, ից) *adj.* See **Խնկազդեաց**:

Խնկազդեցիկ, *adj. ind.* See **Խընկազդեաց**:

Խնկալի, *adj. ind.* Full of incense, odoriferous: praiseworthy, honourable.

Խնկալիր, *adj. ind.* See **Խնկալի**:

Խնկալից, *adj. ind.* See **Խնկալի**: Drunk with incense.

Խնկածաղիկ (ղկի, ղկամբ) *s.* Sort of flower.

Խնկածաւ (բ, աւ) *adj.* Odoriferous, aromatick.

Խնկակալ (լի, աւ) *adj.* That holds incense.

Խնկագոյ (բ, ից) *s.* Censer.

Խնկաման (ոյ, ով) *s.* Incense box, censer, pan to burn incense on.

Խնկանոց (ի, աւ) *s.* Censer.

Խնկանուէր, *adj. ind.* That gives incense: incensed, ardent.

Խնկապատաբ, *adj. ind.* Full of incense, odoriferous.

Խնկաաուաւ (ափոյ, ափով) *s.* See **Խնկամանւ**:

Խնկաբան (ի, աւ) *s.* See **Խնկամանւ**:

Խնկարկել (եմ, եցի) *v. a.* To incense, to give incense.

Խնկարկու (ի, աւ) *s.* Incensor, that gives incense.

Խնկարկութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Censing.

Խնկաւոր (ի, աւ) *adj.* Incensed; praiseworthy, honourable, adorable.

Խնկաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To incense; to praise, to honour, to adore.

Խնկաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Censing; praise, respect, adoration.

Խնկել (եմ, եցի) *v. a.* To incense: to embalm; to perfume.

Խնկելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Worthy to be incensed; praiseworthy, honourable, adorable.

Խնկենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Aroma, aromatick plant; rosemary.

Խնկեփեայ (եցի, եցաւ) *s.* That prepares an odoriferous or aromatick composition.

Խնկոզկուզիկ, *s. ind.* See **Խնկաձագիկ**:

Խնձոր (ոյ, ով) *s.* Apple: See **Խնձորենի**:

Խնձորենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Apple-tree. **Խնձորենիք**, orchard of apple-trees.

Խնձորի (բւոյ, բեաւ) *s.* See **Խնձորենի**:

Խնձողել (եմ, եցի) *v. n.* To rejoice.

Խնճոյք (յից, յիւք) *s. pl.* Treat, feast, banquet, great feast, entertainment; feasting; assembly; company. **Խնճոյս կազմել** or **տալ**, to regale, to give a treat, to feast.

Խնուլ (ուաւ, խցի) *v. a.* To cork, to close, to shut; to oppilate; to stop, to bung. **Խնուլ վերստին**, to cork again. **Խնուլ զանցս կոկորդի**, to choke.

Խնջոյք See **Խնճոյք**:

Խշտեակ (եկի, եկաւ) *s.* Small bed.

Խշտի (ւոյ, ւով) *s.* Bed: den, cave of wild beasts.

Խոզ (ի, իւ or աւ) *s.* Hog, pig, porker, swine. **Խոզ մատակ**, sow. **Խոզ ծովային**, sea-hog. **Ձնկնիկ խոզի**, to farrow. **Ծնունդք արգանդի խոզի**, litter of pigs.

Խոզաբոյծ (բուծի, բուծաւ) *s.* That fattens pigs.

Խոզակ (ի, աւ) *s.* Cone of the pine-tree. **Խոզակ շերամայ**, ball of a silk worm.

Խոզաճարակ (ի, աւ) *adj.* That is eaten by a pig.

Խոզան (ի, աւ) *s.* Stubble. **Հաւաքանել զխոզանս**, to cut stubble.

Խոզանակ (ի, աւ) *s.* Brush.

Խոզանանալ (աւ, զանացայ) *v. n-p.* To rise like stubble.

Խոզանաշէն, *adj. ind.* Made or covered with stubble. **Խոզանաշէն խրճիթ**, thatched cottage, hovel.

Խոզանոց (ի, աւ) *s.* Hogsty, pigsty.

Խոզաշաւիղ, *adj. ind.* That behaves like a pig, swinish.

Խոզաւրած (ի, աւ) *s.* Swine-herd.

Խոզեան, *s. pl. ind.* Hogs, swine.

Խոզենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Hog, meat, fresh pork.

Խոզերամակ (ի, աւ) *s.* Herd of swine.

Խոզութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Hoggishness.

Խոզք (զից, զիւք) *s. pl.* Scrofula, bubo, tumour.

Խոզքորակ (ի, աւ) *s.* Sucking pig, roasting pig.

Խոժոռ (ի, իւ) *adj.* Sorrowful, grave, stern; knitted, wrinkled. **Խոժոռ դէմք**, stern and haughty countenance. **Խոժոռ յակնարկել**, to look sternly or haughtily, to frown, to knit the brow.

Խոժոռադէզ, *adj. ind.* See **Խոժոռադէմ**:

Խոժոռադէմ (դիմի, դիմաւ) *adj.* Sorrowful, melancholy, of a stern or unpleasing countenance.

Խոժոռիլ (իմ, ուեցայ) *v. n-p.* To knit the brow, to frown; to fly into a passion, to grow angry, to become enraged. **Խոժոռիլ օդոյ**, to become cloudy, to be dull weather.

Խոժոռութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Frown, wrinkle; vexation, sorrow, melancholy.

Խոյլեցգեակ (ուոյ, ուեաւ) *s.* Cancer (malignant swelling).

Խոյտուն (ւոյ, ւոյ) *s.* Sort of bird.

Խոյտրի (ի, աւ) *s.* Sort of herb.

Խոխի (ի, իւ) *s.* Dressed victuals.

Խոխկեր (ի, աւ) *s.* Cook.

Խոխոմ (ի, իւ) *s.* Valley.

Խոխոջիւն, *s. ind.* See **Խոխոջիւն**:

Խոխոջանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Խոխոջիւն**: Canal, conduit of water.

Խոխոջել (եմ, եցի) *v. n.* To murmur, to purl, to babble (applied to a brook).

Խոխոջիւն, *s. ind.* Murmur, babbling; gurgling.

Խոխոջք (ջից, ջիւք) *s. pl.* See **Խոխոջիւն**:

Խոխտաել (եմ, եցի) *v. n.* See **Խորհել**:

Խոկ (ի, աւ) *adj.* Thinking, that thinks.

Խոկալ (ամ, կացի) *v. a.* To think, to meditate upon, to consider, to contemplate; to imagine.

Խոկումն (կման, կմամբ) *s.* Thought, meditation, contemplation, reflection, consideration; imagination, speculation.

Խոհ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Prudent: victuals, cookery.

Խոհական (ի, աւ) *adj.* Prudent, wise, judicious, sensible, intelligent, cautious, provident, circumspect, mature, discreet, temperate, sober.

Խոհականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prudence, wisdom, discretion, maturity, sobriety, moderation.

Խոհակ (ի, աւ) *s.* Cook.

Խոհակել (եմ, եցի) *v. a.* To cook.

Խոհակոց (ի, աւ) *s.* Kitchen.

Խոհանոց (ի, աւ) *s.* See **Խոհակոց**:

Խոհարար (ի, աւ) *s.* See **Խոհակ**:

Խոհեմ (ի, իւ) *adj.* Prudent, wise, judicious, intelligent, adroit: See **Խոհական**:

Խոհեմապէս, *adv.* Prudently; wisely, sensibly, judiciously.

Խոհեմազարդ, *adj. ind.* Adorned by prudence, prudent, judicious.

Խոհեմանալ (ամ, մացայ) *v. n.* To grow wiser, to be prudent.

Խոհեմամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* See **Խոհեմ**:

Խոհեմընթաց, *adj. ind.* That proceeds judiciously, circumspect, calm, sober-minded.

Խոհեմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prudence, wisdom, circumspection, precaution, caution, reserve.

Խոհեր (ի, աւ) *s.* and *adj.* Ordure, filth; sink: filthy, impure, obscene.

Խոհերական (ի, աւ) *adj.* Filthy, impure, obscene.

Խոհերանոց (ի, աւ) *s.* Sink, drain.

Խոհիլ See **Խորհիլ**:

Խոհուն, *adj. ind.* See **Խոհեմ**:

Խողխողել (եմ, եցի) *v. a.* To massacre, to kill, to slaughter.

Խողխողումն (ղման, ղմամբ) *s.* Massacre, act of killing, carnage.

Խողխոջել See **Խոխոջել**:

Խողխոջանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* See **Խոխոջել**:

Խողխոջանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Խոխոջիւն**:

Խողխոջել (եմ, եցի) *v. n.* See **Խոխոջել**:

Խողովակ (ի, աւ) *s.* Pipe, canal, conduit; spout, gutter, drain; gullet; socket; reed; small pipe. **Խողովակ դիտակաց**, tube of a telescope.

Խոճկոր (ի, աւ) *s.* Sucking pig.

Խոճկորակ or **Խոճկորաք** (ի, աւ) *s.* See **Խոճկոր**:

Խոճողիլ (եմ, եցի) *v. a.* See **Խճողիլ**:

Խոյ (ոյ, ով) *s.* Ram: battering ram: Aries, ram (sign of the Zodiack): See **Հոյ**:

Խոյակ (ի, աւ) *s.* Chaptrel, capital of a pillar.

Խոյանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To soar, to fly on high; to dart forward, to rush.

Խոյանք (նաց, նաք) *s. pl.* Soar, high flight.

Խոյզ (խուզի, խուզիւ) *s.* Inquisition, inquest, strict inquiry, examination, research. **Ի խոյզ արկանել** or **ի խոյզ և ի քննին արկանել**, to examine, to search.

Խոյճ (խուճի, խուճիւ) *s.* Kind of wild water animal.

Խոյլ (խուլի, խուլիւ) *s.* Schirrus; goitre, swelling of the throat: scrofula.

Խոյս, *s. ind.* See **Խուսափումն**: **Խոյս տալ**, to fly, to avoid, to escape, to decamp, to steal away; to be guilty of tergiversation, to shuffle.

Խոյր (խուրի, խուրիւ) *s.* Headband; diadem, tiara; cap. **Խոյր եպրպատցոց**, hat. **Խոյր Տաճկաց**, turban.

Խոյրագիր See **Թագագիր**:

Խոյրաթաք (ի, աւ) *s.* Maker of headbands; cap-maker, hatter.

Խոյտ (ի, աւ) *s.* Ornament of architecture.

Խոնարհ (ի, աւ) *adj.* Humble,

submissive, respectful; lower, inferiour.

խոնարհ առնել, to humble.

խոնարհաբար, *adv.* Humbly.

խոնարհագնաց, *adj. ind.* That goes down, that lowers.

խոնարհագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* and *adv.* Inferiour; lower: in an inferiour station; below.

խոնարհահակ, *adj. ind.* That bends downwards, that inclines, aslant.

խոնարհածիգ, *adj. ind.* That pulls down, that lowers, that makes to fall.

խոնարհամիտ (միոյ, միտս) *adj.* Humble, that has an humble opinion of himself.

խոնարհամտիլ (եմ, եցի) *v. n.* To humble or abase one's self, to be humble, to have an humble opinion of one's self.

խոնարհամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Humility, humble opinion of one's self.

խոնարհեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To humble, to abase, to subject; to bring down, to lower, to abate, to depress; to bow down, to bend down, to incline.

խոնարհիլ (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To be humble; to lower one's self, to descend; to yield, to acquiesce; to lean, to bend downwards; to decline.

խոնարհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Humility; deference, submission; humiliation; abasement; baseness, lowness, bend, inclination; inflexion; fall, decline, declension; declination.

խոնարհումն (հմանի, հմամբ) *s.* Decline; declination: See **խոնարհութիւն**.

խոնաւ (ի, իս) *adj.* and *s.* Humid, moist: moisture, humidity; humour: See **խոնաւութիւն**.

խոնաւական (ի, աւ) *adj.* Humid, moist, wet.

խոնաւակերպ, *adj. ind.* Humid, wet.

խոնաւային (ինոյ, ինով) *adj.* Humid, moist, wet: See **խոնաւ**.

խոնաւայոյզ, *adj. ind.* That wets, that moistens. **խոնաւայոյզք**, wet weather.

խոնաւանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To grow wet, to become moist.

խոնաւաչափ (ի, իս) *s.* Hygrometer.

խոնաւացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To wet, to moisten, to steep.

խոնաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Humidity, moisture, wetness; humour, radical moisture.

խոնաւուտ (ի, իս) *adj.* Humid, wet, moist: See **խոնաւ**.

խոնջ (ի, իս) *adj.* Tired, fatigued, weary, faint, jaded, weak.

խոնջանք (նաց, նօք) *s. pl.* See **խոնջութիւն**.

խոնջեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To tire, to fatigue.

խոնջիլ (իմ, ջեցայ) *v. n-p.* To tire, to be fatigued.

խոնջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fatigue, weariness, lassitude.

խոշիւն See **Հնչիւն**.

խոշխոշել (եմ, եցի) *v. a.* To kill, to slaughter.

խոշոշ, *adj. ind.* That kills, killing.

խոշոշել See **խոշխոշել**.

խոշոր (ի, իս) *adj.* Stout; great; thick; rough, rude, rustick, unpolished; awkward, ill-shaped, ill-made. **խոշոր գգեստ**, coarse cloth. **խոշոր ձայն**, rough voice; harsh sound.

խոշորագէզ, *adj. ind.* Of a rough countenance, of coarse features, hard-favoured, ugly.

խոշորագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Very rude, very coarse.

խոշորացոյց (ցուցի, ցուցիս) *s.* Microscope, magnifying glass.

խոշորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To magnify, to make larger.

խոշորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Coarseness, rudeness, want of politeness.

խոշտալ (ամ, տացայ) *v. n.* See **կաղալ**.

խոշտանգանք (նաց, նօք) *s. pl.* Torture, torment, rack, pain.

խոշտանգել (եմ, եցի) *v. a.* To torture, to torment, to pain; to incommode.

խոշտանգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **խոշտանգանք**.

խոշտանկանք See **խոշտանգանք**.

խոշտաւր (ի, աւ) *s.* Son, child.

խոչ (ի, իս) *s.* Obstacle, opposition, embarrassment, difficulty, hinderance, inconvenience, clog; cross, contrariety. **խոչ և խոտոր լինել**, to hinder, to clog, to embarrass.

խոչընդոտն, *s. ind.* Hinderance to the sight. **խոչընդոտն լինել**, to put a stop to, to hinder.

խոչընդոտ, *s. ind.* Obstacle, stop, hinderance, embarrassment. **խոչընդոտ լինել**, to oppose, to hinder; to clog, to embarrass.

խոպալ (*աա*, *պացայ*) *v. n.* To leap.

խոպան (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* Uncultivated: waste land. '**Ի խոպանի**, waste, fallow.

խոպանանալ (*ամ*, *պանացայ*) *v.n-p.* To become desert or uncultivated, to lie waste; to spoil, to go to ruin.

խոպանացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To render desert, to leave uncultivated; to spoil, to ruin.

խոպանել (*եմ*, *եցի*) *v.a.* See **խոպանացուցանել**:

խոպոպ See **խոպոպիք**:

խոպոպել (*եմ*, *եցի*) *v.a.* To curl, to buckle in curls, to frizzle, to crisp.

խոպոպիք (*պեաց*, *պեաք*) *s.* Curl, ringlet of hair, buckle of hair.

խոռամպետ (*ի*, *աւ*) *s.* Courtier, minister

խոռնել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To hollow, to make hollow, to excavate.

խոռոչ (*ի*, *աւ*) *s.* Hollow, cavity, cave, hole; cavern, den, chasm.

խոռոչանալ (*ամ*, *չացայ*) *v. n.* See **խոռոչիլ**:

խոռոչաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Hollow; caverned, cavernous.

խոռոչիլ (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To hollow, to excavate.

խոռոչիլ (*եմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To become hollow, to become empty, to become void.

խոստաբան (*ի*, *ից*) *s.* Promiser, one who promises.

խոստանալ (*ամ*, *տացայ*) *v. a.* To promise, to engage; to vow; to protest; to offer, to proffer, to deliver, to propose.

խոստացումն See **խոստումն**:

խոստովան, *s. ind.* **խոստովան լինել** or **առնել**, to confess, to own, to acknowledge; to make confession; to confess (to a priest).

խոստովանաբար, *adv.* Confessedly, avowedly; in confession.

խոստովանահայր (*հօր*, *հարբ*) *s.* Confessor, holy father.

խոստովանական (*ի*, *աւ*) *s.* Confessional.

խոստովանաքոյր (*քեռ*, *քերբ*) *s.f.* Penitent.

խոստովանեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To confess, to hear the confession of.

խոստովանիլ (*իմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To own, to confess; to protest; to profess; to confess, to make confession.

խոստովանողական (*ի*, *աւ*) *adj.* Of or belonging to a confessor or martyr.

խոստովանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Confession, avowal, acknowledgment, declaration. **խոստովանութիւն մեղաց**, confession of sins. **Երթալ 'ի խոստովանութիւն**, to go to confession.

խոստովանող (*ի*, *աւ*) *s.* Confessor (sort of martyr).

խոստումն (*ամեան*, *ամեամբ*) *s.* Promise, engagement, obligation; word, good faith; offer, tender; protestation, declaration; profession.

խոսրովայիր (*յոյ*, *յեաւ*) *s.* Note of musick.

խոսրովիդուխտ (*գխտոյ*, *գխտով*) *s.* Daughter of Cosroes.

խոտ (*ոյ*, *ով*) *s.* Grass, herbage, turf, verdure; hay; forage; pasture.

խոտաբուծ, *adj. ind.* Fed on grass; living on potherbs.

խոտակեր (*ի*, *աւ*) *adj.* See **խոտաճաշակ**:

խոտաճաշակ (*ի*, *աւ*) *adj.* That eats herbs; that pastures. **խոտաճաշակ լինել**, to eat herbs, to pasture.

խոտաճաշակիլ (*իմ*, *կեցայ*) *v. n-p.* See **խոտաճաշակ լինել**:

խոտան (*ի*, *ից*) *adj.* Abject, vile, base, worthless, despicable.

խոտանոց (*ի*, *աւ*) *s.* Hay-loft, place where hay is kept.

խոտաւէտ, *adj. ind.* Grassy, full of grass.

խոտել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To despise, to contemn, to scorn, to undervalue, to depreciate, to slight, to disdain.

խոտեղէն (*ղենի*, *ղենաւ*) *adj.* Of herbs; of hay.

խոտոր, *adj. ind.* See **խոտորնակ**:

խոտորագոյն (*գունի*, *գունեաւ*) *adj. comp.* Very or more astray, more awry, more oblique.

խոտորագիտակ (*ի*, *աւ*) *s.* Polemoscope.

խոտորել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* See **խոտորեցուցանել**:

խոտորեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To turn aside, to mislead, to lead

astray, to divert, to distract; to twist, to contort, to make crooked, to make awry.

Խոտորիլ (*իմ, ըիցայ*) *v. n-p.* To turn aside, to deviate; to go astray, to lose the way; to decline; to shrink, to swerve; to slope, to slant.

Խոտորնակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Oblique, crooked, aslant, aslope, thwart, cross, transverse; out of the way, indirect; ill-turned, ill-made, bad; perverse, wicked, froward: cross beam, piece of wood placed athwart. **Խոտորնակս գնալ**, to walk sideways.

Խոտորնական (*ի, աւ*) *adj.* Transverse, cross; aslant: See **Խոտորնակ**:

Խոտորնակի, *adv.* and *adj. ind.* Obliquely, aslant, across, athwart, crossly, transversely; at random, without order: See **Խոտորնակ**:

Խոտորնակիլ (*իմ, ըիցայ*) *v. n-p.* To slant, to slope; to turn aside, to go astray.

Խոտորնակութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Obliquity, crookedness, bias, crossness; perverseness; winding, sinuosity.

Խոտորնահետ, *adj. ind.* See **Խոտոր նաշաւիղ**:

Խոտորնաշաւիղ, *adj. ind.* Twisted, winding, sinous.

Խոտորուածութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See **Խոտորութիւն**:

Խոտորութիւն (*բման, բմամբ*) *s.* Obliquity, slant position, crookedness, deviation, declination; act of turning aside, act of going astray.

Խոր, *adj. ind.* Deep, hollow, excavated; concave. '**Ի խոր խոցոտել**, to wound severely or mortally: See **Խորք**:

Խորաբան (*ի, իւ*) *adj.* Profound, difficult; enigmatical, obscure.

Խորաբանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Enigma; profound or obscure discourse.

Խորագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* Prudent, cautious, adroit, skilful; wary, subtil, sly, crafty.

Խորագիտագոյն (*գունի, գունեաւ*) *adj. comp.* Very prudent, very adroit; very wary.

Խորագիտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Prudence, sagacity; wariness, craft, cunning.

Խորագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Title (of a book).

Խորագոյն (*գունի, գունեաւ*) *adj. comp.* More profound, very deep. **Խոր բագոյնս**, to the bottom, profoundly, thoroughly.

Խորախորհուրդ, *adj. ind.* Profound, mysterious.

Խորախոց (*ի, աւ*) *adj.* See **Խորաբան**:

Խորակն (*կան, կամբ*) *adj.* That has hollow eyes.

Խորաձոր (*ոյ, ով*) *s.* Glen, deep valley.

Խորամանկ (*ի, աւ*) *adj.* Cunning, sly, crafty, knavish, wily, roguish, artful, trickish; fraudulent, deceitful, rascally, villanous; malicious.

Խորամանկել (*եմ, եցի*) *v. n.* To chicane, to quirk, to quibble, to use stratagem and artifice, to deceive, to be cunning, to be artful, to be fraudulent, to cheat, to be guilty of knavery.

Խորամանկութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Cunning, artifice, chicane, cavillation, quibble, cheat, deceit, fraud, low stratagem; knavery, villany; malice.

Խորամիջոց, *s. ind.* Cavity, hollow, cavern.

Խորամուխ, *adj. ind.* Penetrating, profound, deep. **Խորամուխ լինել**, to penetrate, to fathom, to dive into, to enter deeply.

Խորայատակ, *adj. ind.* Profound, deep, hollow.

Խորայոյզ, *adj. ind.* That searches to the bottom, that fathomes; fathomed, searched to the bottom.

Խորան (*ի, աւ*) *s.* Pavilion, tent: tabernacle: vault of heaven: altar: arithmetical table: point (at the game of trictrac or backgammon).

Խորանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To dive into, to go to the bottom; to become hollow or deep.

Խորանակար (*ի, իւ*) *s.* Tent-maker.

Խորանակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* and *s.* That dwells in the same pavilion or tent.

Խորանաձև, *adj. ind.* In form of a pavilion or vault.

Խորանայարք (*ի, աւ*) *adj.* That pitches a tent; that constructs a temple.

Խորանայարկ, *adj. ind.* In form of a tent or vault, vaulted.

Խորանանման, *adj. ind.* See **Խոր բանայարկ**:

Խորանաշէն See **Խորանակար**:

խորանապահ (ի, աւ) *s.* Guard of a pavilion.

խորանարդ (ի, իւ) *adj.* Vaulted: cubical, cubick, hexaedral. **Վէրածել ՚ի խորանարդ**, to cube, to raise to the third power.

խորանարդել (եմ, եցի) *v. a.* To cube.

խորանաւոր (ի, աւ) *adj.* That dwells in a pavilion or tent.

խորանափեղկ (ի, իւ) *s.* Curtain of a pavilion or tent.

խորանիւեղ (ի, աւ) *adj.* See **խորամանիկ**:

խորաջուր, *adj. ind.* Very deep, unfathomable.

խորասոյզ, *adj. ind.* Sunk deeply, deep. **խորասոյզ առնել**, to make deep, to thrust to the bottom; to plunge. **խորասոյզ լինել**, to dive to the bottom; to plunge.

խորասուզել (եմ, եցի) *v. a.* To thrust to the bottom; to plunge.

խորարմատ, *adj. ind.* Deeply rooted.

խորափիս (փիս, փսիւ) *s.* Cavity, hollow, cave, cavern.

խորափոս (ի, իւ) *s.* Hollow, pit.

խորաքանդակ, *adj. ind.* In bass-relief.

խորաքնին, *adj. ind.* Profound, abstruse, difficult.

խորգ (ոյ, ով) *s.* Haircloth, sackcloth.

խորգահանդերձ, *adj. ind.* Clad in sackcloth.

խորգ (ոյ, ով) *s.* Crane: See also **խորթ**:

խորդալ (ամ, գացի) *v. n.* To snore, to snort; to have a rattling in the throat.

խորդիւն, *s. ind.* Snore; rattling in the throat.

խորդխորդալ (ամ, գացի) *v. n.* To snore or snort much.

խորել (եմ, եցի) *v. a.* To hollow, to excavate, to fathom; to withhold, to retain, to abate, to diminish, to curtail.

խորթ (ոյ, ով) *adj.* Bastard, natural, illegitimate. **խորթ որդի**, natural son: See **խորգ**:

խորթաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Unsociable, morose, capricious, whimsical.

խորթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To be estranged, to be degenerated, to be spoiled.

խորթաստեակ, *adj. ind.* False, bastard.

խորթացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To corrupt, to adulterate; to bastardize.

խորթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Corruption, adulteration, degeneracy.

խորխմասա, *adj. ind.* See **խորխմաց**:

խորխմաց, *adj. ind.* Profound, impenetrable, inscrutable; penetrating, profound.

խորին, *adj. ind.* Deep, high; impenetrable, abstruse, hidden, difficult to understand.

խորխոխ (խոխի, խոխաւ) *s.* Honeycomb: cake made of honey.

խորխ (ի, աւ) *s.* Cast skin of a snake; skin, hide.

խորխանալ (ամ, խացայ) *v. n-p.* To fall off as the skin of a snake; to cast the skin.

խորխորատ (ի, իւ) *s.* Gulph, abyss, chasm, deep cavern, pit.

խորխորին, *adj. ind.* Very deep.

խորհ, *s. ind.* Thought: See **խորհուրդ**:

խորհիլ (եմ, հեցայ) *v. n-p.* To think; to suppose, to judge, to imagine, to fancy; to meditate, to consider, to study; to reason; to reflect, to bring to memory, to recollect; to bethink one's self.

խորհուրդ (հրդոյ, հրդով or հրդեան, հրդեամբ) *s.* Thought; design, imagination, fancy; intention, wish, sentiment, resolution, disposition; idea, fantasy; care, concern, solicitude, attention; reverie; inspiration; advice, counsel; deliberation, consultation; secret, mystery: sacrament. **Ընդէր ղաք ՚ի խորհրդոց**, to dissuade. **խորհուրդ ՚ի միջ առնուլ**, to consult, to deliberate. **խորհուրդ տալ**, to counsel, to advise. **խորհուրդ հարցանել**, to consult, to take counsel, to take advice. **խորհրդեան գպիր**, secretary.

խորհրդաբար, *adv.* Figuratively; mysteriously; sacramentally.

խորհրդաբեր (ի, աւ) *adj.* See **խորհրդաւոր**:

խորհրդաբերել (եմ, եցի) *v. a.* See **խորհրդածել**:

խորհրդադաս, *adj. ind.* Initiate.

խորհրդազգաց, *adj. ind.* See **խորհրդադաս**:

խորհրդակից, *adj. ind.* Initiate: mystical. **խորհրդակից առնել**, to initiate.

խորհրդածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To imagine, to form an idea of, to suppose, to consult, to deliberate: to administer the sacraments; to celebrate mass: to explain, to expound, to comment upon.

խորհրդածու (*ի, աւ*) *s.* Thinker, one that considers: adviser: minister, one that administers the sacrament, or celebrates mass.

խորհրդածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Thought, reflection; deliberation: secret, mystery: administration of the sacraments; celebration of mass.

խորհրդակ (*ի, աւ*) *s.* See **խորհրդածու**:

խորհրդական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Mystical, mysterious, sacramental; anagogetical: learned, wise, prudent: adviser, counsellor. **խորհրդական իմաստ**, anagogy, religious rapture. **խորհրդական խոստովանութիւն**, auricular confession.

խորհրդականել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **խորհրդածել**:

խորհրդականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Deliberation, council, consultation: mystery, sacrament; mysticalness, mysteriousness: wisdom, prudence.

խորհրդակատար (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That administers, that celebrates: place of administration of the sacrament.

խորհրդակիր, *adj. ind.* Mysterious; that thinks.

խորհրդակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Adviser, confident.

խորհրդակորոյս, *adj. ind.* That has lost his senses, frantick, mad; foolish.

խորհրդակցել (*իմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To consult, to confer, to hold a parley or conference.

խորհրդակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Council, consultation; conference, parley.

խորհրդանոց (*ի, աւ*) *s.* Council, assembly; place of consultation, or administration of the sacraments.

խորհրդապահ (*ի, աւ*) *adj.* Secret, discreet, faithful.

խորհրդաւէտար (*ի, իւ*) *s.* Missal, mass-book.

խորհրդաւոր (*ի, աւ*) *s.* Adviser, counsellor.

խորհրդարան (*ի, աւ*) *s.* See **խորհրդանոց**:

խորհրդաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Mysterious, mystical; figurative, hieroglyphical.

խորհրդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **խորհուրդ**:

խորհրդօրէն, *adv.* See **խորհրդաբար**:

խորճուճակ (*ձնձոյ, ձնձով*) *s.* Linen, piece of linen.

խորնգասոյզ, *adj. ind.* See **Անդնդասոյզ**:

խորշ (*ի, իւ*) *s.* Angle, corner, edge; nook, lurking place, hidden corner; niche; hollow, cavity; fold; dimple; wrinkle. **խորշ ծովու**, gulph, bay, creek, cove. **խորշ նաւի**, hold of a ship. **խորշ լերանց**, cavern, cave formed by nature. **խորշ կենդանեաց**, den of wild beasts; nest, litter. **խորշ առնուլ առագաստից նաւու**, to fill the sails, to get the wind. **խորշ զխորշիս ի քմահել**, to become wrinkled, to knit the brow.

խորշակ (*ի, աւ*) *s.* Hot weather, excessive heat; hot parching wind.

խորշակաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That causes the hot wind.

խորշակագնաց, *adj. ind.* Where the hot wind often blows.

խորշակահար, *adj. ind.* Burnt or parched by excessive heat, or by a burning wind. **խորշակահար առնել**, to burn, to parch. **խորշակահար ցամաքել**, to be burnt or parched.

խորշակահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Burning caused by the hot wind.

խորշակայեաց, *adj. ind.* Subject to hot weather or to the hot wind.

խորշակասուն, *adj. ind.* Nourished by the hot wind.

խորշակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wrinkle, to knit, to frown.

խորշակք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Flight, escape, act of avoiding or shunning; aversion, antipathy.

խորշելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Avoidable, evitable.

խորշեղէն (*ղինի, ղինեաւ*) *adj.* Hollow, void, empty.

խորշեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to avoid, to make to shun, to drive away.

խորշիլ (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.* To avoid, to retire, to fly, to escape.

խորշիւն, *s. ind.* Noise.

խորշխորշան (*ի, աւ*) *s.* Double, fold, wrinkle.

խորշխորշեալ, *adj. ind.* Folded, turned down, plaited; wrinkled, knitted.

խորշխորշիլ (*եմ, էիր, էցայ*) *v. n-p.* See **խորշոմիլ**:

խորշոմեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To fold, to curl, to plait; to knit, to wrinkle.

խորշոմիլ (*եմ, մեցայ*) *v. n-p.* To grow wrinkled, to shrivel, to shrink, to fold.

խորշոմումբիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fold, plait, double, gather, curl, wrinkle.

խորոջ See **խոռոչ**:

խորով, *s. ind.* See **խորովուիլն**: Ի *խորովս արկանել* See **խորովել**:

խորոված (*ի, իս*) *s.* Roast meat. *Հաց խորոված*, toast. *Կրպակ խորովածի*, cook's shop. *Որ վաճառէ զխորոված*, one who keeps a cook's shop.

խորովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To roast, to toast; to crisp; to fry; to grill, to broil; to burn.

խորովիլ (*եմ, վեցայ*) *v. n-p.* To roast; to fry; to burn.

խորովոյք, *s. pl. ind.* See **խորոված**:

խորովուիլն (*ման, մամբ*) *s.* Act of roasting; burn.

խորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Depth, height, bottom, capacity; concavity, hollowness; excavation; sinking or falling in of the ground.

խորունդ (*ընդոյ, ընդով*) *s.* Bottomless pit, gulph, abyss.

խորուս, *s. ind.* See **խորութիւն**:

խորփիք (*փեաց, փեաք*) *s. pl.* Concavity, cavity.

խորսխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make the honey-comb; to fill with cakes of honey.

խորտաբորտ, *adj. ind.* Ragged, rough, rugged, uneven.

խորտակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To break, to burst, to crack; to dash to pieces; to crush, to bruise. *Խորտակել զղօրս* or *զթշնամին*, to defeat.

խորտակումն (*կման, կմամբ*) *s.* Fracture, breaking, bursting, cracking; rout, defeat.

խորտիկ (*ոկի, ոկաւ*) *s.* Roast meat, dressed meat.

խորտակեր (*ի, աւ*) *adj.* That eats dressed meat.

խորտակերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of eating dressed meat.

խորտակվար (*ի, աւ*) *s.* Cook; keeper of a cook's shop.

խորտակվարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cookery, art of dressing meat.

խորք (*բոց, բովք*) *s.* Depth, height, bottom, hollow, pit, cavity; gulph, abyss.

խորոզ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That withholds, that takes away, that diminishes.

խոց (*ի, իս*) *s.* and *adj.* Wound, sore; ulcer: wounded. *Խոց գնել*, to wound. *Խոց ինալ*, to be wounded.

խոցահար (*ի, աւ*) *adj.* Wounded.

խոցահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound.

խոցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound, to stab; to ulcerate.

խոցոտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound severely, to cut with a sword.

խոցոտիչ (*տչի, տչաւ*) *adj.* That wounds severely.

խոցոտումն (*տման, տմամբ*) *s.* Act of wounding severely.

խոցոցել See **խոցոտել**:

խոցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Act of wounding; wound.

խոցուած (*ոյ, ով*) *s.* Wound, sore.

խուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To vex, to trouble, to incommode, to torment.

խուզածք (*ծոց, ծովք*) *s. pl.* Felt, stuffing, wadding. *Լինել խուզածովք*, to stuff.

խուզակ (*ի, աւ*) *adj.* That searches.

խուզական (*ի, աւ*) *adj.* Curious, searching, inquisitive.

խուզարկու (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Curious, inquisitive; examiner, searcher, busy inquirer.

խուզել (*եմ, եցի*) *v. a.* To search, to inquire, to seek diligently, to hunt after, to pry into: to shear; to shave; to cut off, to strip off; to shave (the crown of the head).

խուզզուզութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Busy search, curiosity, quest.

խուզումն (*զման, զմամբ*) *s.* Shearing; shaving, tonsure.

խուճ, *s. ind.* Obstacle, embarrassment, hinderance. *Խուճ և խոչ լինել*, or *խիճ և խուճ ընդ ոտն անկանիլ*, to hinder, to embarrass, to clog. Ի *բաց առնել զխոչ և զխուճ*, to disen-

cumber, to free from embarrassment.

Խուժ (*ի*, *աւ*) *adj.* Barbarous: See **Խուժադուժ**:

Խուժադուժ, *adj. ind.* Barbarous, savage; cruel, inhuman; black, negro.

Խուժախուժմէ, *adj. ind.* Composed of barbarians, assembled from the lower classes.

Խուժական (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Խուժադուժ**:

Խուժամուժ, *adj. ind.* Confused, mixed. **Խուժամուժ ամբոխ**, the populace: See **Խուժադուժ**:

Խուժային (*յնոյ*, *յնով*) *adj.* See **Խուժադուժ**:

Խուժան (*ի*, *աւ*) *s.* Multitude, populace, the vulgar, crowd, press, throng; collection, heap; confusion; noise, clatter; intrigue, traffick; business.

Խուժդն (*խժդան*, *խժդամբ*) *s.* Obstinacy, stubbornness, pertinacity. **Ի խժդան կալ**, to be obstinate.

Խուժել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To collect together in a troop; to attack in a troop or confusedly.

Խուլ (*խլի*, *խլիւ*) *adj.* Deaf.

Խուխ (*խխոյ*, *խխով*) *s.* Phlegm, spittle.

Խուղ (*խղի*, *խղիւ*) *s.* Cell, small room. **Խուղ պահնակաց**, sentry-box.

Խուճապ (*ի*, *աւ*) *s.* and *adj.* Haste, hurry, precipitation, speed: in haste, in a hurry; hasty, precipitate.

Խուճապական (*ի*, *աւ*) *adj.* Urgent, pressing; precipitate, too hasty.

Խուճապանք (*նաց*, *նաք*) *s.* Eagerness, haste, precipitation; precipitate flight.

Խուճապել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To hasten, to urge, to precipitate; to put to flight.

Խուճապեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* See **Խուճապել**:

Խուճապիլ (*իմ*, *պեցայ*) *v. n-p.* To be in haste; to be hasty, to be precipitate; to fly precipitately.

Խուճապումն (*պման*, *պմամբ*) *s.* See **Խուճապանք**:

Խուճիճ (*ճճոյ*, *ճճով*) *s.* See **Խրթոտիկ**:

Խում, *s. ind.* Note in musick.

Խումբ (*խմբի*, *խմբիւ*) *s.* Band, troop, party, company; division, cohort, legion, brigade, detachment. **Խումբ առնուլ** or **առնել**, to assemble, to collect together. **Խումբ կազմել զօրաց**, to form into a regiment, to imbody, to enlist, to enrol; to collect together.

Խուն, *adj. ind.* Little, small, trifling, brief, short. **Խուն ինչ** or **խուն մի**, a little.

Խունկ (*խնկոյ*, *խնկով*) *s.* Incense, aromatick gum; aromaticks. **Խունկ արկանել**, to give incense.

Խունկեղէգն (*ղեգան*, *ղեգամբ*) *s.* Sweet calamus.

Խունճ (*խնճոյ*, *խնճով*) *s.* Note in musick.

Խունջ (*խնջոյ*, *խնջով*) *s.* See **Խրթուրիկ**:

Խուշիւն, *s. ind.* Noise, crash, outcry.

Խուպանիլ (*իմ*, *նեցայ*) *v. n-p.* See **Խոպանանալ**:

Խուռն, *adj. ind.* and *adv.* Thick, close, crowded, dense, great, numerous: in crowds, in a throng.

Խուռն (*խռան*, *խռամբ*) *s.* Crowd, concourse, multitude, collection of people; affluence, great quantity; noise, tumult, confusion.

Խուռնընթացս, *adj. ind.* and *adv.* Very numerous, in multitudes, in a crowd; conjointly, together.

Խուսափանք (*նաց*, *նաք*) *s. pl.* See **Խուսափումն**:

Խուսափել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To escape, to fly, to take to flight, to steal away, to disappear; to retreat; to retire.

Խուսափեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To cause to escape, to save, to extricate.

Խուսափու, *adj. ind.* That takes to flight, flying.

Խուսափումն (*փման*, *փմամբ*) *s.* Evasion, subterfuge, shift, excuse, tergiversation.

Խուսել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* See **Խուսափել**:

Խուսեցուցանել See **Խուսափեցուցանել**:

Խուսումն See **Խուսափումն**:

Խուրձ (*խրձոյ*, *խրձով*) *s.* Bundle of wood, fagot; bundle of corn, sheaf; bunch, truss; fascine; parcel. **Կապել ի խրձուս**, to fagot, to make into sheaves, to shock.

Խուց (*խցի*, *խցիւ*) *s.* See **Վանեակ**:

Խուփ (*խփոյ*, *խփով*) *s.* Cover (for a dish).

խոփ (ի, իւ) *s.* Coulter; ploughshare.

խոխու (խոխուոյ, խոխուով) *s.* Small bushes, briars, tuft.

խոկել (եմ, եցի) *v. a.* To heap, to pile; to fill, to cram, to stuff.

խոնել (եմ, եցի) *v. a.* To heap; to fill out; to make stout, to thicken, to enlarge.

խոնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To assemble in a crowd, to gather together; to augment.

խոնուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Heap, pile; concourse, crowd; multitude, abundance.

խորնիլ (եմ, եցի) *v. n.* To send forth a guttural cry.

խոով, *adj.* and *s. ind.* Confused, confounded, troubled, in disorder: confusion, trouble, disorder. **խոով հարկանել** or **յարուցանել**, to trouble, to cause disorder.

խոովայոյզ, *adj. ind.* See **խոովարար**.

խոովարար (ի, աւ) *adj.* Factious, mutinous, turbulent, seditious, riotous.

խոովարկու (ի, աւ) *adj.* See **խոովարար**.

խոովել (եմ, եցի) *v. a.* See **խոովեցուցանել**.

խոովեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To trouble, to put into disorder, to agitate; to perplex, to disconcert, to disquiet, to disturb; to rouse, to stir up, to excite to insurrection.

խոովիլ (իմ, վեցայ) *v. n-p.* To be troubled, to be disturbed, to be agitated, to be perplexed, to be disquieted, to be disconcerted, to be in a bustle or tumult.

խոովուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Perturbation, confusion, commotion, agitation, trouble; crash; stir, tumult, bustle, disorder, turbulence, insurrection, sedition, revolt, revolution, mutiny, rebellion; havock; devastation.

խոովուտ, *adj. ind.* See **խոովարար**.

խոռոտեակ, *adj. ind.* Tufted, bushy; in form of a sprig.

խոչակ (ի, աւ) *s.* See **խոչափող**.

խոչակափող See **խոչափող**.

խոչափող (ոյ, ով) *s.* Windpipe, throat.

խոպոպ, *adj. ind.* Disagreeable, unpleasant; ill-natured, ill-tempered.

խոպր (խոպրի, խոպրաւ) *s.* See **փախիճ**.

խոստաբարձ, *adj. ind.* Severe, violent, hard, heavy, rigorous.

խոստագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very severe, very harsh, very hard. **խոստագոյնս**, severely, harshly, rigorously. **խոստագոյնս գնալ**, to proceed with severity, to take severe steps, to punish with rigour.

խոստակրօն (ի, իւ) *adj.* Austere, rigid, harsh.

խոստաձայն (ի, իւ) *adj.* That has a disagreeable sound or voice, harsh, rough.

խոստամբակ See **Խաստամբակ**.

խոստամբեր, *adj. ind.* Austere.

խոստամբերուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Austerity.

խոստամիա (մեաց, մեաւս) *adj.* See **խոստաբարձ**.

խոստանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To harden, to become hard; to be obstinate, to persist; to be severe, to be rigorous.

խոստաշունչ, *adj. ind.* Rough, violent (wind).

խոստատարածոյ (ի, աւ) *adj.* That dissents from the general opinion, pertinacious, opiniative; harsh, inflexible, stiff.

խոստափինգ, *adj. ind.* Very hard, very stiff, very stubborn.

խոստասիրտ (սրտի, սրտիւ) *adj.* Stiff, inflexible; hardened, impenitent; opiniative, obstinate; insensible.

խոստասրտուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Hardness of heart, obduracy; pertinacity, obstinacy.

խոստացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To harden, to make hard; to cause to persist, to make obstinate.

խոստքար (ի, իւ) *s.* Hard stone.

խոտեբախ, *adj. ind.* Ungovernable; stern, inflexible; obstinate, pertinacious.

խոտիւ, *adv.* Hardly, harshly, roughly, rudely; cruelly, severely, rigorously; rigidly, strictly.

խոտոտակոյ, *adj. ind.* Furnished with hard branches.

խոտոր (ոյ, ով) *s.* Garlick.

խոտուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Hardness, stiffness, roughness, harshness, asperity, austerity, rigidness, rigour, severity, cruelty, inclemency, in-

flexibility; want of compliance, want of politeness. **խստութիւն սրտի**, hardness of heart. **խստութիւն կարծեաց**, too great austerity of morals, puritanism.

խտանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To thicken, to grow thick, to coagulate, to congeal.

խտացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Condensation, act of thickening, coagulation, concretion, congelation; density, thickness, consistence.

խտացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To thicken, to condense, to coagulate, to congeal, to make consistent.

խտիր, *s. ind.* Difference, variety, distinction, disparity, disproportion.

խտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **խտացումն**:

խտղանք See **խտղանք**:

խտղել See **խտտղել**:

խտղումն (*ման, ամամբ*) *s.* See **խտտղանք**:

խտտղանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Irritation, sudden impulse; tickling; dazzling.

խտտղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To irritate (the blood or nerves): to tickle; to dazzle.

խտտղոտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be irritated: to be tickled; to be dazzled.

խտրագիտայ (*ի, իւ*) *s.* Physiognomist.

խտրագիտայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Physiognomy, metoposcopy.

խտրական (*ի, աւ*) *adj.* Ceremonial, of observance.

խտրանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **խտրութիւն**:

խտրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To distinguish, to discern, to make a difference.

խտրոց (*ի, աւ*) *s.* Intermedium, interval, space, interstice; distinction, division, separation; difference. **խտրոց ընդ մէջ անկանիլ**, to interpose.

խտրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Difference, distinction; discernment; observance, ceremony.

խրախ, *adj. ind.* Joyous, gay, merry, joyful. **խրախ առնել**, to make merry, to rejoice.

խրախակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That joins in merriment, that partakes of festivity, that rejoices with.

խրախամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Gay, joyous, merry, joyful.

խրախանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful, to be diverted, to be amused.

խրախարան (*ի, աւ*) *s.* Place of great rejoicing or amusement; festivity, feast.

խրախարար (*ի, աւ*) *adj.* That rejoices, joyful.

խրախճան (*ի, աւ*) *s.* Entertainment, festivity, feast: that gives an entertainment; that indulges in festivity.

խրախճանակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That joins in festivity or feasts with another.

խրախճանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* See **խրախանալ**:

խրախճանարան See **խրախարան**:

խրախճանասէր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Banqueter: that enjoys festivity.

խրախճանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Feast, banquet, entertainment, festivity; rejoicing, joy, grand diversion or publick amusement.

խրախոյս (*խուսի, խուսիւ*) *s.* Encouragement, comfort, courage, incitement: that gives courage; that encourages. **խրախոյս տալ, բառնալ** or **ձայն տալ**, to give courage, to encourage, to excite; to comfort.

խրախուճութիւն See **խրախճանութիւն**:

խրախուճք, *s. ind. pl.* Feast, banquet. **խրախուճս առնել**, to feast, to hold or give a feast, to banquet.

խրախուսանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Encouragement, courage; comfort.

խրախուսել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To encourage, to give courage, to comfort, to reanimate, to excite, to incite, to exhort, to imbolden.

խրամ (*այ, ով*) *s.* Trench, hollow way, ditch; mine or sap; breach, rupture, cut, rent; division, separation. **խրամ հատանել**, to cut a trench.

խրամակարկաս (*ի, իւ*) *adj.* That repairs a breach. **խրամակարկաս առնել**, to repair a breach or trench.

խրամհատ (*ի, աւ*) *adj.* That makes trenches, that trenches; that separates, that divides.

խրամապահ (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Guard of a trench or breach: that guards a trench or breach.

Խրամատ (ի. ից.) *s.* and *adj.* Breach, rupture, opening; hollow way, ditch, trench: broken, burst, cleft, divided.

Խրամատել (եմ, եցի) *v. a.* To trench; to break, to burst, to cleave, to divide.

Խրամատումն (մանի, մամբ) *s.* Rupture; division; trench.

Խրասախ (ի, աւ.) *s.* League, distance of a league: See **Փարսախ**:

Խրատ (ոյ., ոյս.) *s.* Admonition, warning, information, caution, remonstrance, advice, counsel; reprimand, reproof; chastisement, punishment.

Խրատատար (ի, իս.) *adj.* That warns, that advises.

Խրատատարել (եմ, եցի) *v. a.* To warn, to apprize, to advise.

Խրատատարումն (մանի, մամբ) *s.* Admonition, notice, warning, advice, counsel.

Խրատագիր (գրի, գրաւ.) *adj.* and *s.* Advising by letter; letter of admonition, notice or information.

Խրատական (ի, աւ.) *adj.* Admonitory, of information, didactick; that advises.

Խրատատու. See **Խրատատու**:

Խրատել (եմ, եցի) *v. a.* To apprize; to warn, to advise, to admonish; to instruct, to discipline, to tutor; to reprimand, to reprove; to correct, to chastise, to punish.

Խրատատու (ի, աւ.) *adj.* and *s.* That advises; admonisher, adviser, instructer.

Խրատատումն (մանի, մամբ) *s.* Admonition, notice, warning; correction.

Խրատ (ի, իս.) *s.* Strap, thong.

Խրատել (եմ, եցի) *v. a.* To tie the thong of a shoe, to put on shoes.

Խրել (եմ, եցի) *v. a.* To thrust, to plunge; to stick in the mire, to mire; to run aground, to strand.

Խրթին, *adj. ind.* Obscure, dark; difficult to understand, hidden, enigmatical.

Խրթնաբան (ի, իս.) *adj.* That speaks obscurely, obscure, enigmatical.

Խրթնաբանութիւն (մանի, մամբ) *s.* Obscure language, enigma.

Խրթնագրութիւն (մանի, մամբ) *s.* Short-hand, stenography.

Խրթնածածկոյթ, *adj. ind.* Obscure, hidden, enigmatical, hieroglyphical.

Խրթնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To darken, to become obscure.

Խրթնատեսակ, *adj. ind.* Obscure, dark, dull, not brilliant.

Խրթնի, *adj. ind.* Obscure.

Խրթնութիւն (մանի, մամբ) *s.* Obscurity.

Խրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To plunge into; to stick fast in the mire, to run aground, to be stranded.

Խրխինջ, *s. ind.* Neigh, neighing.

Խրխնջալ See **Խրխնջել**:

Խրճիթ (ճթի, ճթաւ.) *s.* Cell; hut, cottage, cot, cabin.

Խրոխտ (ի, աւ.) *adj.* Imperious, haughty, insolent, proud.

Խրոխտալ (ամ, ացի) *v. n.* To bid defiance, to bully, to hector, to gasconade, to brag, to rail, to use insolent language; to grow proud.

Խրոխտական (ի, աւ.) *adj.* See **Խրոխտ**:

Խրոխտահնչական (ի, աւ.) *adj.* See **Խրոխտաձայն**:

Խրոխտաձայն (ի, իս.) *adj.* Sonorous: that talks loudly, that declaims.

Խրոխտանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* See **Խրոխտալ**:

Խրոխտապանծ, *adj. ind.* Braggard, gasco, boastful, insolent.

Խրոխտիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* See **Խրոխտալ**:

Խրոխտումն (մանի, մամբ) *s.* Gasconade, bravado, empty boast, rodomontade; insolence, haughtiness.

Խրոսակ See **Հրոսակ**:

Խրուանք (խրախ, խրախք) *s. pl.* Shallows, quicksands.

Խրտնուլ (ուի, եայ) *v. n-p.* To shudder, to start with fear; to be fearful or nervous.

Խրտուիլ, *s. ind.* Bugbear, cause of false alarm.

Խրտուիլակ (ի, աւ.) *s.* See **Խրտուիլ**:

Խրտուցումն (ցմանի, ցմամբ) *s.* Start, shuddering.

Խրտչիլ (իմ, եայ) *v. n-p.* See **Խրտնուլ**:

Խցանել (եմ, խցի) *v. a.* To cork, to bung, to shut, to close, to fasten.

Խցանք (նից, նօք) *s. pl.* Cork, bung, stopper, plug, cock; stoppage, obstruction. **Խցանք տակառի**, fauset or cock

of a barrel. **Խցանք թնդանօթի**, bung-hole or mouth of a cannon.

Խցաւոր (ի, աւ) *s.* Possessor of a cell or of a small room.

Խցիկ (*խցկան*, *խցկամբ*) *s.* Cell, hut, cabin, small room.

Խցուցական (ի, աւ) *adj.* Obstructive, causing obstruction.

Խփանել See **Խփել**:

Խփել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To cover, to put a cover (on a dish).

Խօթ (ի, իւ) *adj.* Sick, sickly, unhealthy, infirm.

Խօթագին, *adj. ind.* See **Խօթ**:

Խօթամիտ (*մտի*, *մտաւ*) *adj.* Stupid, foolish, simple, dull; inconsiderate, thoughtless, silly.

Խօթամտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Stupidity, dullness, foolishness, silliness.

Խօթանալ (*ամ*, *թացայ*) *v. n-p.* To be sick, to be ill.

Խօթապատճառ, *adj. ind.* That causes sickness, unwholsome; that alleges sickness as an excuse.

Խօթասիրտ (*սրտի*, *սրտիւ*) *adj.* See **Խօթամիտ**:

Խօթասրտութիւն See **Խօթամտութիւն**:

Խօթութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Sickness, illness, indisposition, infirmity.

Խոլ (ի, աւ) *adj.* Foolish, mad, senseless, inconsiderate, rash.

Խոլամաւ (ի, աւ) *adj.* Foolish, that judges foolishly.

Խոլամտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Foolishness, want of judgment, want of understanding.

Խոլական (ի, աւ) *adj.* Foolish, extravagant, mad. **Խոլական ցնորք**, phantom.

Խոլութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Foolishness, nonsense, folly.

Խօսական (ի, աւ) *adj.* Gifted with the faculty of speech, that speaks.

Խօսակից (*կցի*, *կցաւ*) *adj.* That converses with another. **Խօսակից լինել**, to converse or confer with.

Խօսակցել (*եմ*, *ցեցայ*) *v. n-p.* See **Խօսակից լինել**:

Խօսակցութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Conference, conversation, parley, interview; dialogue; discourse.

Խօսարան (ի, աւ) *s.* Parlour (of a monastery): mouth, tongue.

Խօսակից (*լոյ*, *լեաւ*) *s.* Speaker.

Խօսիլ (*եմ*, *սեցայ*) *v. n-p.* To speak, to talk, to discourse; to converse; to confer, to treat, to negotiate. **Խօսիլ ի հաշտութիւն**, to parley. **Խօսիլ առնիք զկին**, to promise in marriage, to give in marriage, to betroth. **Խօսիլ ընդ կնի**, to espouse, to marry; to contract a marriage, to be engaged to marry. **Խօսիլ հաւուց**, to sing.

Խօսնակ (ի, աւ) *s.* Mediator, intercessor: cock.

Խօսնական (ի, աւ) *adj.* and *s.* That speaks: speaker: mediator: See **Խօսօն**:

Խօսնակից (*կցի*, *կցաւ*) *s.* Mediator.

Խօսնայր or **Խօսնեայր** (*առն*, *արամբ*) *s.* Husband, spouse; bridegroom; man engaged to marry.

Խօսողութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Action or faculty of speaking.

Խօսումն (*ման*, *մամբ*) *s.* Promise or contract of marriage, espousals.

Խօսուն (ի, իւ) *adj.* Gifted with the faculty of speech; rational, gifted or endowed with reason.

Խօսք (*սից*, *սիւք*) *s. pl.* Speech, talk, discourse, language, tongue, conversation, words.

Խօսող (ի, աւ) *adj.* and *s.* That speaks: talker; chatterer.

Ծ

Ծ (*dzah* or *dsah*) DZ or DS. (like *z* in the Italian words *zeta*, *orzo*, *zelo*, *zona*, *mezzo*, *Lazzaro*). Consonant, the fourteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters **Զ** and **Ց**, and is sometimes confounded with them, particularly with the first, for example: **Գծուծ**, **գձուձ**; **ինձոք**, **ինծոք**; **ինձ**, **ինծ**:

Ծ or **Ծ** with a line above it denotes the number *fifty*.

Ծայր (ի, իւ) *s.* Point, top; summit, head, ridge; end, extremity. **Ծայրգի ի ծայր**, from one extremity to the other; from top to bottom, entirely.

Ծագիլ (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To bring forth, to put forth, to produce: See **Ծագիլ**:

Ծագիլ (*իմ, ցեայ*) *v. n-p.* To dawn, to begin to appear, to rise; to be born, to take rise; to be produced; to depart, to come, to emanate, to proceed, to descend, to arise, to ensue, to result; to pullulate; to blossom, to open; to derive.

Ծագողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Ծագումն**:

Ծագումն (*գման, գմամբ*) *s.* Dawn, rising; birth, origin, formation, lineage, emanation, descent, derivation, result, source, rise.

Ծալիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To fold; to plait, to turn in, to turn up; to make into ruffles.

Ծալուած (*ոյ, ով*) *s.* See **Ծալք**:

Ծալումն (*լման, լմամբ*) *s.* See **Ծալք**:

Ծալք, *s. pl. ind.* Fold, folding, plait, pucker.

Ծախ (*ու, ս*) *s.* Expence, cost, charge, consumption, maintenance; waste, damage.

Ծախիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To consume, to use, to waste, to reduce to nothing, to exhaust, to eat; to absorb, to devour, to corrode; to spend, to make expence.

Ծախիչ (*իչի, իչաս*) *adj.* and *s.* Devouring, devourer; waster; corrosive.

Ծախողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Ծախումն**:

Ծախումն (*իման, իմամբ*) *s.* Waste, consumption; corrosion.

Ծածանիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To ruffle the water, to agitate the surface.

Ծածանումն (*նման, նմամբ*) *s.* Undulation, wrinkles.

Ծածկաբար, *adv.* In secret, secretly, by stealth, covertly.

Ծածկագէտ (*գիտի, գիտաս*) *adj.* That knows secrets.

Ծածկածագոյց, *adj. ind.* Hidden.

Ծածկանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Ծածկութիւն**:

Ծածկապէս See **Ծածկաբար**:

Ծածկասես (*ի, ս*) *adj.* That sees secrets.

Ծածկարան (*ի, ս*) *s.* Cover, shelter. **Ծածկարան անկողնոյ**, coverlet, counterpane.

Ծածկիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To cover, to hide, to conceal; to dissimulate, to mask, to cloak; to pretend, to veil; to envelop, to bury, to submerge, to choke, to inundate; to suppress; to eclipse.

Ծածկիչք (*չաց, չաք*) *s. pl.* Cover, that serves to cover.

Ծածկիչ (*կչի, կչաս*) *s.* Cover, lid.

Ծածկոյթ (*կուԹի, կուԹիս*) *s.* Cover, covering; hammer cloth; veil, curtain; dress; mask; pistol-case; awning; muffler; act of hiding or of concealing. **Ծածկոյթ գլխոյ**, kerchief. **Ծածկոյթ ոսկի**, coverlet.

Ծածկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of hiding; occultation, secret: See **Ծածկոյթ**:

Ծածուկ, *adj. ind.* Hidden, occult, secret; clandestine. **Ծածուկք սրտի**, bottom, the most inward recess of the heart.

Ծակ (*ու, ս*) *s.* Hole, aperture, point, defile, keyhole, socket, outlet, slit, pigeon hole, embrasure; dimple, cavity; den, cavern, grotto.

Ծակ, *adj. ind.* Bored, perforated.

Ծակախիթ, *adj. ind.* **Ծակախիթ լինել**, To retire into cavern.

Ծակամուտ (*մտի, մտաս*) *adj.* That retires into a cavern, into a grotto.

Ծակիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To bore, to pierce, to make a hole, to perforate.

Ծակոյկ (*ոկի, ոկաս*) *s.* Small hole, point, cavity.

Ծակոտ (*ի, ս*) *adj.* Pierced, bored, perforated.

Ծակոտիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To pierce, to bore, to perforate.

Ծակոտկէան, *adj. ind.* See **Ծակոտկէն**:

Ծակոտկէն (*կէնի, կէնիս*) *adj.* and *s.* Pierced, bored, perforated; porous; onyx.

Ծակոտուած (*ոյ, ով*) *s.* Keyhole; perforation.

Ծակուկ See **Ծակոյկ**:

Ծակուկք (*ուկաց, ուկաք*) *s. pl.* Pore.

Ծաղածանակ, *adj. ind.* Shameful, turned into derision.

Ծաղիկ (*ղկան, ղկամբ*) *s.* Flower. **Ծաղիկ փոքրիկ**, floweret. **Ծաղիկ մանր կանց**, small pox.

Ծաղիկընձիղ, *adj. ind.* That puts

forth flowers, blossomed.

Ծաղկաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That produces flowers, blossomed.

Ծաղկագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Flourished letter, capital and figured letter.

Ծաղկագործան (*ի, իս*) *adj.* and *s.* Florist.

Ծաղկագեմ (*գեմի, գեմեաց*) *adj.* Face marked or pitted with the small pox.

Ծաղկազարդ (*ի, իս*) *adj.* and *s.* Adorned with flowers, blossomed: palm-sunday.

Ծաղկազարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To adorn with flowers.

Ծաղկազգեաց (*եցի, եցաւ*) *adj.* Blossomed.

Ծաղկազգեստ (*ի, իս*) *adj.* See **Ծաղկազգեաց**:

Ծաղկազերծ, *adj. ind.* That is strepped or deprived of flowers, flowerless.

Ծաղկազուարճ, *adj. ind.* Blossomed.

Ծաղկալի, *adj. ind.* See **Ծաղկալից**:

Ծաղկալից, *adj. ind.* Full of flowers, blossomed.

Ծաղկածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* That produces flowers.

Ծաղկակալ (*ի, աւ*) *adj.* That has, that bears flowers.

Ծաղկահամ, *adj. ind.* See **Ծաղկահոտ**:

Ծաղկահոտ, *adj. ind.* Muscadine (wine).

Ծաղկաձև, *adj. ind.* In form of a flower.

Ծաղկայօրինուորակ, *adj. ind.* Made, adorned with flowers, figured.

Ծաղկանոց See **Ծաղկոց**:

Ծաղկաոևակ, *adj. ind.* In form of a flower, blossomed.

Ծաղկաւետանալ (*ամ, տացայ*) *v. n-p.* To blossom, to be filled with flowers or abundant in flowers.

Ծաղկաւետել (*իմ, ետցայ*) *v. n-p.* See **Ծաղկաւետանալ**:

Ծաղկաւետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Abundance of flowers.

Ծաղկաւէտ (*ետի, ետեաւ*) *adj.* Blossomed, blooming, filled with flowers.

Ծաղկափթիթ, *adj. ind.* Blossomed, blooming.

Ծաղկաքաղ (*ի, իս*) *adj.* and *s.* That gathers flowers; collection, summary, anthology. **Ծաղկաքաղ առնել**, to gather, to collect, to compile.

Ծաղկաքաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Anthology.

Ծաղկեայ, *adj. ind.* Blossomed, figured, embroidered.

Ծաղկել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To blossom, to put forth flowers, to be in flower; to adorn with flowers.

Ծաղկեղէն (*ղինի, ղինեաւ*) *adj.* See **Ծաղկեայ**:

Ծաղկեքանդ, *adj. ind.* Blossomed, figured, adorned with flowers.

Ծաղկեցուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make blossom, to make flowers put forth; to render blooming.

Ծաղկընկէց, *adj. ind.* That has lost its flower, flowerless. **Ծաղկընկէց ընել**, to lose its blossoms.

Ծաղկել (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To blossom, to be in flower. **Ծաղկել ալեաց**, to whiten.

Ծաղկոց (*ի, աւ*) *s.* Flowergarden.

Ծաղկուտ, *adj. ind.* See **Ծաղկաւէտ**:

Ծաղր (*ղու, ղրոյ*) *s.* Laughter, laugh; mockery, raillery, banter; derision; sneer; sport, play. **Ծաղր առնել**, to laugh, to play, to make sport of, to ridicule. **Ձծաղրս գալ**, to joke, to jest, to laugh.

Ծաղրաբան (*ի, իս*) *adj.* That says witticisms, waggish.

Ծաղրաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rebus; joke, sport, pleasantry.

Ծաղրալից, *adj. ind.* Shameful, ridiculous, laughable.

Ծաղրածու (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Laugher, joker, jester, waggish, jocose, frolicksome, droll, that repeats witty sayings, burlesque, comick, ludicrous.

Ծաղրածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Waggishness, buffoonery, mockery.

Ծաղրական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ծաղրալից**:

Ծաղրասէր (*սիրի, սիրեաւ*) *adj.* See **Ծաղրածու**:

Ծաղրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To laugh at, to ridicule, to scorn, to deride, to make sport of, to turn into ridicule.

Ծամ (*ի, իս*) *s.* Head of hair, hair. **Կեղծ ծամ**, wig, false hair.

Ծամածռուտ, *adj. ind.* That grins, twisted; tortuous, anfractuous.

Ծամածռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To grin, to make mouths at one; to twist.

Ծամածռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*

Grimace, contortion of face, distortion.

Ծամակալ (ի, աւ) *s.* Hair band, ornament to bind the hair.

Ծամել (եմ, եցի) *v. a.* To chew.

Ծամելիք (լեաց, լեաք) *s. pl.* Jaw; cheek. **Ծամելիք ձիոյ**, the nether jaw of a horse.

Ծայգ or **Ծայթ** (ի, իւ) *adj.* Defective, that errs or has a false opinion.

Ծայթամանն (ձին, ամբ) *adj.* and *s.* Heretick, schismatick.

Ծայթբին See **Ծոթբին**:

Ծայր (ի, իւ) *s.* End; edge, extremity, termination; border; top; ridge, summit, height, head; top of plants, flowers etc. point.

Ծայրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Consummate, supreme; extreme.

Ծայրալիր, *adj. ind.* Heaped up, very full, complete, fulfilled, perfect.

Ծայրակարմիր, *adj. ind.* Whose edges or extremities are red, rising (sun).

Ծայրակտուր, *adj. ind.* That cuts the extremities, that destroys entirely, pernicious, very bad, hurtful. **Ծայրակտուր առնել**, to cut the extremities; to destroy entirely.

Ծայրակուռ, *adj. ind.* Whose end or extremity is cut. **Ծայրակուռ ձեռաք և ոտիւք**, whose fingers end is cut. **Ծայրակուռ առնել**, to cut or cut off the extremities; to cripple, to mutilate, to lop off.

Ծայրահերձիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To split, to break entirely.

Ծայրայեղ, *adj. ind.* Extreme, to the highest degree, too much.

Ծայրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To excel, to surpass.

Ծայրապատառ, *adj. ind.* See **Ծայրաբաղխ**:

Ծայրապուկ (ակի, ակաւ) *s.* Bud, button.

Ծայրատ (ի, իւ) *adj.* Lopped off, mutilated.

Ծայրատել (եմ, եցի) *v. a.* To lop off, to mutilate, to retrench.

Ծայրատուիւն (ենէ, ենեմբ) *s.* Mutilation, retrenchment.

Ծայրատձակուիւն (ենէ, ենեմբ) *s.* Shoot.

Ծայրացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To consummate, to finish, to accomplish, to perfect, to make excellent.

Ծայրաքաղ, *adj. ind.* Cut off, retrenched. **Ծայրաքաղ առնել**, to lop off, to retrench; to abridge, to shorten; to gather.

Ծայր ի ծայր, *adj. ind.* Extreme; heaped up.

Ծայրուիւն (ենէ, ենեմբ) *s.* Summit, height.

Ծանակ (ի, աւ) *adj.* Shameful, ridiculous, sport, laughing stock.

Ծանակագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very shameful, very ridiculous.

Ծանականք (նաց, նաք) *s.pl.* Shame, reproach, ignominy; derision, mockery, raillery; privy parts.

Ծանակել (եմ, եցի) *v. a.* To ridicule, to sport with, to turn into ridicule.

Ծանակուիւն (ենէ, ենեմբ) *s.* See **Ծանականք**:

Ծանծաղ, *adj. ind.* See **Ծանծաղուտ**:

Ծանծաղագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very light, that is not profound, very low.

Ծանծաղամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Light, giddy, inconsiderate, silly: goblin.

Ծանծաղամտուիւն (ենէ, ենեմբ) *s.* Levity, inconstancy, imprudence, folly.

Ծանծաղիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To become lighter or less profound.

Ծանծաղուտ, *adj. ind.* Shallow, that is not deep. **Ծանծաղուտք**, shallows, banks.

Ծանուն, *adv.* Grievously, difficultly.

Ծանուցանել (եմ, նուցի) *v. a.* To warn, to make known, to signify, to notify, to relate, to represent, to instruct, to communicate, to teach; to tell; to reveal; to declare, to denounce, to divulge, to publish, to manifest, to intimate; to protest; to mark, to denote.

Ծանուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Declaration, denunciation, intimation, signification, notification.

Ծանր (նոց, նոք) *adj.* and *adv.* Heavy, weighty, big, massive, great, grievous, thick; difficult, onerous, laborious, troublesome, hard, importunate, disagreeable, awful, serious, preponderating: See **Ծանուն**: **Ծանր ինչ**, to be angry, to be enraged.

Ծանրաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Grave, serious.

Ծանրաբարոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gravity, seriousness.

Ծանրաբեկ, *adj. ind.* Oppressed, that sinks under the weight.

Ծանրաբեռն, *adj. ind.* Heavy, onerous, difficult; oppressed, overloaded..

Ծանրաբեռնել (եմ, եցի) *v. a.* To oppress, to overload.

Ծանրագին (գնի, գնիւ) *adj.* Precious, of great price, dear, costly.

Ծանրագոյժ (ի, աւ) *adj.* Flagitious.

Ծանրահամբիծ, *adj. ind.* Very sad, morose, melancholy, very grievous.

Ծանրալեզու (ի, աւ) *adj.* That speaks thick, that lisps.

Ծանրալուծ, *adj. ind.* Whose yoke is heavy, onerous, oppressed.

Ծանրալուր, *adj. ind.* Hard of hearing, rather deaf.

Ծանրախոս (ի, աւ) *adj.* See **Ծանրալեզու**:

Ծանրակաև (ի, աւ) *adj.* See **Ծանր**:

Ծանրակիր, *adj. ind.* Heavy, onerous; insupportable, intolerable.

Ծանրակշիռ, *adj. ind.* Heavy; of great price.

Ծանրաձայն (ի, իւ) *adj.* See **Ծանրալուր**:

Ծանրամիտ (ի, իւ) *adj.* See **Ծանրալուր**:

Ծանրամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Peevish, humoursome, obstinate.

Ծանրամտել (իմ, եցայ) *v. n-p.* To be angry; to be obstinate.

Ծանրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To weigh, to be heavy; to gravitate; to be insupportable; to grow heavy, to be aggravated, to become weighty, to be increased. **Ծանրանալ աչաց**, to lose the sight. **Ծանրանալ ականջաց**, to become hard of hearing.

Ծանրանաւել (եմ, եցի) *v. n.* To sail very slowly.

Ծանրանգամ, *adj. ind.* See **Ծանրաշարժ**:

Ծանրաշարժ (ի, իւ) *adj.* Heavy, slow.

Ծանրաշարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heaviness, slowness.

Ծանրաչափ (ի, իւ) *s.* Barometer.

Ծանրասիրտ (սրտի, սրտաւ) *adj.* See **Ծանրամիտ**:

Ծանրասրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obstinacy.

Ծանրաստաղտուկ, *adj. ind.* Tiresome, importunate, vexatious.

Ծանրացաստաւմն, *adj. ind.* Fuming with passion. **Ծանրացաստաւմն լինել**, to fume with passion, to be irritated, to be angry, to be enraged.

Ծանրացուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To enhance, to make heavy, to weigh down, to load, to oppress, to overload.

Ծանրել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See **Ծանրանալ**:

Ծանրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heaviness, grievousness, gravitation; load, burden; weight; heaviness, sinking; importance; gravity, countenance, deportment.

Ծանօթ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Knowing; known, manifest; friend, acquaintance. **Ծանօթս տալ**, to make known, to let know. **Ծանօթս տալ զանձին**, to make one's self known, to show one's self.

Ծանօթաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Note, observation: See **Ծանօթութիւն**:

Ծանօթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To take, to have or acquire a knowledge of, to inform one's self, to know, to be acquainted.

Ծանօթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge, acquaintance, acknowledgment, notion, foreknowledge, custom, light, information, instruction, intelligence; note, annotation; advice, warning, remark, notice, explanation; learning, science; report.

Ծառ (ոյ, ովք) *s.* Tree.

Ծառագնաց, *adj. ind.* That mounts a tree.

Ծառաթաղիս, *adj. ind.* **Ծառաթաղիս լինել**, To hide one's self among the trees.

Ծառահատուկ, *adj. ind.* **Ծառահատուկ առնել**, To prune trees.

Ծառայ (ի, իւ) *s.* Servant, domestick, waiter, boy, valet, slave, footman, vassal, dependant, subject.

Ծառայաբար, *adv.* Servilely, like a servant.

Ծառայաբարոյ (ի, իւ) *adj.* That behaves servilely, vile, low, ignoble.

Ծառայազգուն (զնի, զնիւ) *adj.* That belongs to the family of a servant, low, vile, ignoble.

Ծառայածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* That is born of a servant.

Ծառայական (ի, աւ) *adj.* Servile.

ծառայակից (հայի, հցաւ) *s.* Companion of a servant.

ծառայամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* See ծառայաբարոյ:

ծառայանալ (ամ, յացայ) *v.n-p.* To be a servant or slave, to serve.

ծառայանման (ի, իւ) *adj.* See ծառայազուն:

ծառայել (եմ, եցի) *v. n.* To serve, to wait upon.

ծառայեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make serve, to enslave, to subject.

ծառայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Servitude, being a servant; slavery, captivity, yoke; vassalage, dependance, subjection; service, office.

ծառանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To become a tree; to rise up as a tree.

ծառանոց (ի, աւ) *s.* Place planted with trees.

ծառաստան (ի, աւ) *s.* See ծառանոց:

ծառաստուն (անեաց, անեօք) *s.* and *adj.* Planted trees, wood, grove; planted. փայտ ծառաստուն, wood, planted trees.

ծասկել See ծապկել:

ծապկել (եմ, եցի) *v. a.* To chew, to grind, to cranch, to break with the teeth.

ծապուկ (կան, կամբ) *s.* Act of chewing, mastication.

ծարաւ (ոյ, ով) *s.* Thirst. ծարաւ անհնարին, drought. Շիջուցանել զծարաւն, to quench one's thirst, to cool, to slake one's thirst.

ծարաւահոյծ, *adj. ind.* Thirsty.

ծարաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make dry, to cause thirst.

ծարաւի (ւոյ, ւեաւ) *adj.* Thirsty, that is thirsty, dry; ardent.

ծարաւիլ (իմ, ւեցայ) *v. n-p.* To be thirsty.

ծարաւուտ, *adj. ind.* Dry.

ծարիք (րոյ, րով) *s.* Prepared antimony.

ծարոյր (ուրի, ուրիւ) *s.* See ծարիք:

ծարրել (եմ, եցի) *v. a.* To wash over with prepared antimony.

ծաւալ, *s. ind.* See ծաւալուն:

ծաւալական (ի, աւ) *adj.* Dilatable, ductile.

ծաւալականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dilatation, ductility.

ծաւալել (եմ, եցի) *v. a.* To dilate, to propagate; to spread, to extend; to stretch.

ծաւալեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See ծաւալել:

ծաւալուն (ման, լամբ) *s.* Dilatation, extension, diffusion, propagation, inundation.

ծաւի (ւոյ, ւեաւ) *adj.* Mild, that has mild eyes.

ծափ (ի, իւ) *s.* Clapping of hands, applause. ծափս հարկանել or ծափ զծափի հարկանել, to clap the hands, to applaud.

ծափաձայն (ի, իւ) *s.* See ծափ:

ծափել (եմ, եցի) *v. n.* See ծափս հարկանել:

ծգտանել See Ձգտանել:

ծեփանեփել (եմ, եցի) *v. n.* See թղթատաս խօսել:

ծեծած (ի, իւ) *s.* Flax.

ծեծել (եմ, եցի) *v. a.* To beat, to strike, to crush, to grind, to pound.

ծեր (ոյ, ով) *adj.* and *s.* Old; old man, aged, dotard, elder.

ծերագոյն (գունի, գունիւ) *adj.* and *s.* Older, more ancient; elder.

ծերածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That is born of an old man or an old woman.

ծերակից (հայի, հցաւ) *adj.* and *s.* Companion of an old man, that is of the same old age.

ծերակոյտ (կուտի, կուտիւ) *s.* Senate; assembly of old men or elders. ծերակոյտ ժողով, senate. Օրէնք or վճիռ ծերակուտի, senatus consultum. Անդամ ծերակուտի, senator.

ծերակուտական (ի, աւ) *adj.* Senatorial.

ծերանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To grow old, to whiten.

ծերանոց (ի, աւ) *s.* Place of old men or elders.

ծերաոսկ, *adj. ind.* That nourishes an old man.

ծերասնծել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish an old man.

ծերասնծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of nourishing an old man.

ծերասնանալ (ամ, ասցայ) *v. n-p.* To be comforted or well at ease in one's old age.

ծերութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Old age. Խորին ծերութիւն, decrepitude.

Ծերունաբար, *adv*. Like an old man.

Ծերունեան, *adj. ind*. Aged, old.

Ծերունի (նուոյ, նեաւ) *s*. Old man, old, aged, advanced in age.

Ծերպ (բ, բեւ) *s*. Cavern, cavity, hole.

Ծեփ (պյ, ովյ) *s*. Stucco, plastering, rough-cast, cement, mortar.

Ծեփել (եմ, եցի) *v. a*. To plaster, to rough cast, to cement.

Ծեփուածք (փման, փումբ) *s*. Plastering, rough cast.

Ծեքաբանել (եմ, եցի) *v. n*. To jest.

Ծեքել (եմ, եցի) *v. a*. To distort, to turn aside.

Ծեքծեքիլ (իմ, քեցայ) *v. n-p*. To be affected.

Ծեքծեքմունք (մանց, մամբք) *s.pl*. Affected airs, grimaces.

Ծեքծեքող (բ, աւ) *adj*. and *s*. Affected person, soft, delicate with affectation.

Ծէս (ծիսի, ծիսիւ) *s*. Rite, form, ceremony.

Ծիածան (բ, աւ) *s*. Rainbow, iris.

Ծիծաղ, *s. ind*. Smile, simper; laugh, laughter, derision, sneering. Ծիծաղ բարձրածայն, burst of laughter.

Ծիծաղական (բ, աւ) *adj*. Laughable; pleasant, facetious; ridiculous, that deserves to be laughed at.

Ծիծաղականութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Risibility.

Ծիծաղեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t*. To make laugh.

Ծիծաղիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p*. To laugh, to smile, to deride; to mock, to laugh at. Բարձրածայն or յանկարծ ծիծաղիլ, to burst with, to splet one's sides with, to choke with laughter.

Ծիծաղկոտ (բ, աւ) *adj*. That laughs often: See Ծաղրասէր:

Ծիծառն (ծիծառան, ծիծառամբ) *s*. Swallow, marten.

Ծիծառնուկ (նկի, նկաւ) *s*. Nigthingale, philomel.

Ծիծեռնախոտ (բ, բեւ) *s*. Celandine.

Ծիծեռնաբոյս (բ, բեւ) *s*. Swallow-wort.

Ծիլ See Ծղօտ:

Ծին (ծնի, ծնիւ) *s*. Birth; after birth, delivery. Ի ծնէ, from one's birth.

Ծիսական (բ, աւ) *adj*. Ceremonious.

Ծիսաբան (բ, աւ) *s*. Ceremonial, ritual.

Ծիտ (ծտի, ծտիւ) *s*. Sparrow, small sparrow.

Ծիր (ծրի, ծրիւ) *s*. Line drawn round, circle, arch, circumference, turn, order, course, term, line. Ծիր գնայ, colure. Ծիր կաթին, galaxy, milky way. Ծիր խաւարման, ecliptick. Ծիր գիշերահաւասարական, equinoctial.

Ծիրան (պյ, ովյ) *s*. Apricot.

Ծիրանազարդ, *adj. ind*. Adorned with purple.

Ծիրանազգեաց (եցի, եցաւ) *adj*. See Ծիրանազգեստ:

Ծիրանազգեստ (բ, բեւ) *adj*. Clothed in purple.

Ծիրանածաղ, *adj. ind*. Purple, red.

Ծիրանածայր, *adj. ind*. Having a purple or red border.

Ծիրանածին (ծնի, ծնիւ) *adj*. That is born in the purple or in the royal dignity.

Ծիրանածնունդ, *adj. ind*. See Ծիրանածին:

Ծիրանածուէն, *adj. ind*. and *s*. Morsel of purple.

Ծիրանական (բ, աւ) *adj*. Purple, purple colour. Ծիրանական պատմուճան, purple.

Ծիրանակիր (կրի, կրաւ) *adj*. See Ծիրանազգեստ:

Ծիրանանալ (ամ, բանացայ) *v. n-p*. To be dyed purple or red; to become purple.

Ծիրանաներկ, *adj. ind*. Dyed crimson or purple, red, purpled.

Ծիրանաներկեալ (եղոյ, եղեալ) *adj*. See Ծիրանաներկ:

Ծիրանավաճառ (բ, աւ) *s*. Vender of apricots; vender of purple or of stuff dyed purple.

Ծիրանաւեակ, *adj. ind*. Purple, purple colour, crimson, red.

Ծիրանաւեսիլ, *adj. ind*. See Ծիրանաւեակ:

Ծիրանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t*. To dye purple or crimson, to make red, to purple.

Ծիրանափայլ, *adj. ind*. Purple, cloth-

ed in purple, that is in dignity; red.

Ծիրանափառ, *adj. ind.* See **Ծիրա-նափայլ**:

Ծիրանագոյն, *adj. ind.* Purplish, crimson, scarlet; purpled, red.

Ծիրանենի (*նոյ*, *նեաւ*) *s.* Apricot tree.

Ծիրաներփն, *adj. ind.* Dyed purple, purplish, purpled.

Ծիրաներփնել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To dye purple, to purple.

Ծիրանակիր See **Ծիրանակիր**:

Ծիրանի (*նոյ*, *նեաւ*) *s.* and *adj.* Purple, scarlet, crimson; cochineal; purplish, red; violet.

Ծիրա (*ծրաի*, *ծրաիւ*) *s.* Dross, ordure, dirt. **Ծիրա հանճից**, the dung of flies.

Ծիւ (*ծուոյ*, *ծուով*) *s.* See **Ծիրա**:

Ծիւր (*ոյ*, *ով*) *adj.* Meager, lean, hectick, thin.

Ծիւրական (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Ծիւր**: **Ծիւրական ախտ**, consumption; hectick fever.

Ծիւրեալ (*ելոյ*, *ելով*) *adj.* See **Ծիւր**: **Ծիւրեալ ախտ** See **Ծիւրա-կան ախտ**:

Ծիւրել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To make lean, to consume.

Ծիւրեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* See **Ծիւրել**:

Ծիւրիլ (*իմ*, *րեցայ*) *v. n-p.* To grow lean, to become lean, to decay.

Ծխալից, *adj. ind.* Full of smoke, smoky, smoked.

Ծխախառն, *adj. ind.* Mixed with smoke, smoky.

Ծխախոտ (*ի*, *իւ*) *s.* Tobacco. **Ձգել ծխախոտ**, to take tobacco, to smoke tobacco. **Ելեզն ծխախոտի**, pipe.

Ծխամած, *adj. ind.* Enveloped in smoke, smoky.

Ծխանելի (*լւոյ*, *լեաւ*) *s.* Perfume, aromatick, empasm, odoriferous drug.

Ծխաչունչ, *adj. ind.* Smoking, smoky.

Ծխեալ (*ելոյ*, *ելով*) *adj.* Smoked. Պղինձ **ծխեալ** See **Արոյր**:

Ծխել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To smoke; to perfume, to embalm. **Ծխել զխուն**, to cense.

Ծխել (*իմ*, *ծխեցայ*) *v. n-p.* To smoke, to emit smoke.

Ծխնելոյզ (*լուզի*, *լուզիւ*) *s.* Funnel of a chimney. **Մաքրել զծխնե-լոյզն**, to sweep, to clean a chimney.

Ծխոտել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To smoke.

Ծխոտիլ (*իմ*, *տեցայ*) *v. n-p.* To be smoked.

Ծխուիմ (*ծխման*, *ծխմամբ*) *s.* Fumigation, suffumigation. **Ծխուիմ խնկոց**, censing.

Ծծել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To suck, to take a suck, a liquor with the mouth. **Ծծել զկաթն**, to suck the milk, to suck the breast.

Ծծմբային (*ենոյ*, *ենով*) *adj.* Sulphured, sulphureous.

Ծծմբեայ, *adj. ind.* See **Ծծմբային**:

Ծծումբ (*ծծմբոյ*, *ծծմբով*) *s.* Sulphur. **Պատել** or **օծանել ծծմբով**, to dip in sulphur, to mix with sulphur.

Ծծուիմ (*ծծման*, *ծծմամբ*) *s.* Suction.

Ծկոյթ See **Ճկոյթ**:

Ծկռտել See **Ձգռտել**:

Ծղկի or **Ծղկիք** (*ղեայ*, *ղեաք*) *s. pl.* The arms.

Ծղկնի (*նոյ*, *նեաւ*) *s.* Hinge, pivot; turning joint.

Ծղրիդ (*ղրի*, *ղրաւ*) *s.* Cricket.

Ծղոտ or **Ծղօտ** (*ի*, *իւ*) *s.* Stalk, trunk, pipe.

Ծմակ (*ի*, *աւ*) *s.* Dark or obscure place.

Ծմակային (*ենոյ*, *ենով*) *adj.* Shady, obscure.

Ծմականախտ, *adj. ind.* That lives in a dark or shady place.

Ծմակեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To render dark or obscure, to darken.

Ծմակեցուցիչ (*ցչի*, *ցչաւ*) *adj.* That renders dark or obscure.

Ծմակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Obscurity, state of an obscure or shady place.

Ծմեռ (*ոյ*, *ով*) *s.* Spinage: See **Ընդիւ**:

Ծմրեալ (*ելոյ*, *ելով*) *adj.* Sad, oppressed with grief, sorrowful.

Ծմրել (*իմ*, *րեցայ*) *v. n-p.* To be grieved, to be oppressed with grief, to vex one's self.

Ծնական See **Ծննդական**:

Ծնանելի (*լւոյ*, *լեաւ*) *adj.* That lies in, that brings forth a child.

Ծնանիլ (*իմ*, *ծնայ*) *v. a.* and *n-p.* To beget, to bring forth a child, to lie in, to be delivered, to produce, to

procreate; to be begotten, to be produced, to be born, to pullulate, to bloom; to proceed, to issue. **Վերստին ծնանիլ**, to regenerate, to be born again.

Ծնանող (ի, աւ) *adj.* Generative.

Ծնգաստէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Mortified, bashful, modest.

Ծնգեցուցանել (եմ, եցի) *v. a.* To mortify, to emaciate, to make lean, to weaken.

Ծնգիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To become lean, to be mortified or emaciated, to be weakened, to lose the strength of one's knees.

Ծնգոտ (ի, աւ) *adj.* Weak, lean, emaciated, mortified.

Ծնեալ (եալ, եալք) *adj.* Born.

Ծնեբեկ (ի, աւ) *s.* Asparagus.

Ծնեալութիւն (թեան, թեամբ). Bringing forth a child, generation, birth.

Ծնիլ See **Ծնանիլ**:

Ծնիչ (ծնչի, ծնչաւ) *adj.* and *s.* See **Ծնող**:

Ծնծղայ (ի, իւ) *s.* Cymbal, little bell.

Ծնկակապ, *adj. ind.* Knotty, full of knots.

Ծնկիլ See **Ծնգիլ**:

Ծնկներ (ի, աւ) *s.* Note of musick.

Ծննդաբախտ (ի, իւ) *s.* Birth; descent, nativity.

Ծննդաբան (ի, իւ) *s.* Genealogist; astrologer.

Ծննդաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To prepare genealogies, to reckon one's ancestors; to profess judicial astrology.

Ծննդաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Genealogy, list of ancestors; judicial astrology. **Ծննդաբանութիւն Դիցց**, theogony.

Ծննդաբուխ (ի, իւ) *s.* and *adj.* Astrologer; astrological.

Ծննդագործ (ի, աւ) *s.* and *adj.* That engenders, prolifick.

Ծննդական (ի, աւ) *s.* and *adj.* That lies in, that brings forth a child, that begets; generative, prolifick, fruitful, fertile. **Ծննդական անդամ**, generating member, genitals, privy parts of an animal.

Ծննդականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Generative faculty; fecundity, fertility.

Ծննդակեր (ի, աւ) *adj.* That eats, that devours its young.

Ծննդակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of eating or devouring its young.

Ծննդանոց (ի, աւ) *adj.* See **Ծննդական անդամ**:

Ծննդապար (ի, աւ) *adj.* See **Ծննդագործ**:

Ծնողաբար, *adv.* Fatherly, like a father; maternally, like a mother.

Ծնողագութ, *adj. ind.* That has a paternal or maternal care.

Ծնողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Generation, paternity.

Ծնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ծնունդ**:

Ծնունդ (ծննդեան, ծննդեամբ) *s.* Generation, delivery, lying in, childbed; infant, procreation, production; offspring, race; birth, nativity, filiation; origin. **Ծնունդք**, the children, the descendants. **Ծնունդք** or **գիրք ծննդոց**, Genesis. **Ծնունդք սպգանդի կինդանեաց**, brood. **Ծնունդ մտաց**, conception. **Վերստին ծնունդ**, regeneration, renewing. **Ծնունդ Քրիստոսի**, Christmas, feast of the nativity of our Lord. **Վերջին ծնունդ**, nestling.

Ծնուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To lie in; to assist a woman in lying in, to deliver a woman.

Ծնուչ (չի, չաւ) *s.* Man-midwife; midwife, matron.

Ծնչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ծնունդ**:

Ծնրադրական (ի, աւ) *adj.* Of genuflection, in act of bending the knees.

Ծնրադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Genuflection, act of bending the knees.

Ծնող (ի, աւ) *s.* Parent, father, mother.

Ծնօտ (ի, իւ) *s.* Jaw, cheek. **Ծնօտ շրնաւածոյ**, edge, border. **Ծնօտ ձիոյ**, the nether jaw of a horse.

Ծոթթիկ (թեան, թեաւ) *s.* Thyme.

Ծոծրակ (ի, աւ) *s.* Nape, occiput. **Խորտիկք ծոծրակի**, nape.

Ծուղակ (ի, աւ) *s.* Trap, noose, gin, snare.

Ծոմ (ոյ, ովք) *adj.* and *s.* That is fasting: fast, abstinence from eating.

Ծոմական (ի, աւ) *adj.* Of fasting, of abstinence.

Ծոմակաց (ի, իւ) *adj.* That is fasting, faster.

Դամանալ (աժ. ձայայ) *v. n.* To fast.

Դամապահ (ի, ս) *adj.* Faster.

Դամապահել (եմ. եցի) *v. n.* To fast.

Դամապահք (հոց. հօք) *s. pl.* Fast, abstinence.

Դամալուն, *adj. ind.* That works fasting or with abstinence.

Դամայաւցանել (եմ. յաւցի) *v. t.* To make fast.

Դամել (եմ. եցի) *v. n.* See Դամանալ.

Դայլ (դալի, դալիս) *adj.* Idle, lazy, cowardly, dastardly, effeminate, sluggish.

Դայտ (ի, իս) *s.* Tissue, thread; fringe, tuft, bunch, pinking; stomacher of ribbons, furbelow, triming; tassels.

Դայլ (ս, ս) *s.* Sea; lake; basin, reservoir of water. Լինաել Դովս, accustomed to the sea.

Դաւագիր (գրի, գրաս) *s.* Hydrography.

Դաւագնաց (ի, իս) *adj.* That crosses or goes by sea, sailing, sailor.

Դաւագոյն, *adj. ind.* Sea-green.

Դաւագրական (ի, ս) *adj.* Hydrographical.

Դաւագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hydrography.

Դաւաթազգեզ (ի, իս) *s.* Seamoss.

Դաւաթաց, *adj. ind.* Bathed or wet in sea water.

Դաւախոր, *adj. ind.* Very deep, high, bottomless: abyss.

Դաւանաւալ, *adj. ind.* Spread like a sea; maritime.

Դաւածին (ծնի, ծնաս) *adj.* Born of or produced by the sea.

Դաւածոց (ի, իս) *s.* Gulf, port, bosom of the sea.

Դաւածուփ, *adj. ind.* Tempestuous, very agitated, stormy.

Դաւակ (ի, ս) *s.* Little sea, lake, pond, water.

Դաւակալ (ի, ս) *adj.* and *s.* That keeps the sea, that commands on the sea: admiral.

Դաւակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Admiralty.

Դաւական (ի, ս) *adj.* See Դավային.

Դաւակած, *adj. ind.* See Դաւածուփ.

Դաւակալեան (ման, մամբ) *s.* Seacoast.

Դաւակուտակ, *adj. ind.* Heaped in the sea.

Դաւակուր, *adj. ind.* Immersed, drowned, lost in the sea. Դաւակուր լինել, to be drowned, to be lost in the sea.

Դաւակոյաց, *adj. ind.* That looks on the sea, maritime.

Դաւակոր (ի, ս) *adj.* That is sea-sick.

Դաւակնքէ, *adj. ind.* See Դաւակնքիկ.

Դաւակնքիկ, *adj. ind.* Drowned in the sea.

Դաւակնքոյց, *adj. ind.* That suffocates in the sea. Դաւակնքոյց առնել, to suffocate, to drown, to immerse, to lose in the sea.

Դաւակնքուկ, *adj. ind.* See Դաւակնքոյց.

Դաւակտէ, *adj. ind.* That cuts, that divides the sea.

Դաւամէն (ոյ, ոյ) *s.* Hippopotamus.

Դաւամարտ (ի, իս) *adj.* and *s.* That fights on the sea, naval.

Դաւամարտիկ (ական, ականս) *adj.* and *s.* See Դաւամարտ. Դաւամարտիկ զօրութիւն, marine. Դաւամարտիկ աւազակ, corsair, sea-robber, pirate.

Դաւամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sea fight or naval fight.

Դաւամոյց, *adj. ind.* That throws or is thrown into the sea.

Դաւամոյն, *adj. ind.* See Դաւահեղձոյց.

Դաւային (յնոյ, յնով) *adj.* Marine, maritime. Դաւային զօրութիւն, marine, maritime forces.

Դաւայդի (յուզի, յուզիս) *adj.* and *s.* Sea-diver, plunger.

Դաւանալ (աժ. վայայ) *v. n-p.* To become a sea; to inundate, to immerse, to cover with water.

Դաւանաւ, *adj. ind.* That travels by sea: See Դաւագնաց.

Դաւանգամիտ, *adj. ind.* That is punished by sea or by water.

Դաւանոցս (ի, ս) *s.* See Դաւակալ.

Դաւաջուր (ջոյ, ջով) *s.* Seawater.

Դաւասոյզ, *adj. ind.* That is sunk, immersed or plunged in the water, in the sea.

Դաւավար, *adj. ind.* Cast or thrown by the sea.

ծովավէժ, *adj. ind.* Thrown into the sea; throwing into the water.

ծովասիպ, *adj. ind.* That resembles a sea.

ծովացուլ (գլոս, գլուս) *s.* Sea-bull (chimera).

ծովաքծուխ (ծուոյ, ծեաս) *s.* Ossifrage.

ծովացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make become a sea, to inundate.

ծովափն (վիմն, վիամբ) *s.* See ծովեզր:

ծովափնեայ (նիւ, նեիս) *adj.* See ծովեզերեայ:

ծովաքաղակ, *adj. ind.* See ծովաքաղիկ:

ծովեայք (վիից, վիւք) *s. pl.* Those that are in the sea or at sea.

ծովեզերեայ, *adj. ind.* Maritime, that is near the sea.

ծովեզր (զեր, զերբ) *s.* Sea-coast, beach, strand, sea side, shore, road, coast, bank; bold shore.

ծովեզրեայ (ցուոյ, ցուով) *adj.* Maritime.

ծովիլ See Ծովիւղ:

ծովքնկէց, *adj. ind.* See ծովքն. կեցիկ:

ծովքնկեցիկ, *adj. ind.* That is thrown into the sea.

ծոր (ոյ, ով) *s.* Sort of fruit.

ծորակ (ի, աս) *s.* Cock, tap, pipe, duct, funnel; reed.

ծորան (ի, աս) *s.* and *adj.* Running, flux, gravy, flowing; flowing, that flows.

ծորել (եմ, եցի) *v. a.* See ծորբեցուցանել:

ծորբեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make flow, to instil.

ծորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To flow, to be flowing, to leak, to run down, to ebb, to run out; to run away, to pass away.

ծորձակ See ծոծրակ:

ծորձոր (ոյ, ով) *s.* Valley.

ծորձորակ (ի, աս) *s.* Little valley.

ծորումն (ման, մամբ) *s.* Flowing, leaking, running down, flux, fluxion.

ծորուն, *adj. ind.* Flowing, fluid.

ծոց (ոյ, ով) *s.* Bosom; lap; cavity, cavern. ծոց ծովու, gulf; the bosom, the depth of the sea. ծոց ան. կեան, sinus.

ծոցածին (ծնի, ծնիս) *adj.* Born in the bosom of any one.

ծոցաւոր (ի, աս) *adj.* Hollow, concave.

ծուաս (ի, աս) *s.* Lint; fraying.

ծուասել (եմ, եցի) *v. a.* To fray, to unweave.

ծուէնք, *s. pl. ind.* Piece of linen used or cut.

ծուլալ See ծուլանալ:

ծուլալից, *adj. ind.* Idle, cowardly.

ծուլամիտ (մտի, մտաս) *adj.* Idle, slow.

ծուլամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, cowardice.

ծուլանալ (ամ, լացայ) *v. n-p.* To be lazy, to be slothful or idle.

ծուլանիք (նաց, նոք) *s. pl.* See ծուլութիւն:

ծուլացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make idle.

ծուլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness; slothfulness, laziness, sluggishness, cowardice, effeminacy.

ծուխ (ծխոյ, ծխով) *s.* Smoke.

ծուծ (ծծոյ, ծծով) *s.* Suck, suction: See Ուղեղ:

ծուկալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be obstinate.

ծուռալ See ծուլանալ:

ծուռակ See ծողակ:

ծուռութիւն See ծուլութիւն:

ծունգն or ծունկն (ծնգան, ծընգամբ) *s.* Knee; lap; knot. ծունգն կօշկի, knee-piece. Պահպանակ ծնգաց, knee-piece.

ծունկն (ծնկոյ, ծնկով) *s.* Note in musick.

ծունր, *s. ind.* Knee; knot. ծունր դնել, ծունր կրկնել, ծունր խոնարհեցուցանել or ի ծունր իջանել, to kneel, to fall on one's knees, to be on one's knees, to bend the knee. ծունր կապել, to be formed into knots.

ծուռ See ծոռ:

ծուռ (ծռոյ, ծռով) *adj.* See թիւր:

ծուփք, *s. pl. ind.* Agitation, trouble, misery; tumult.

ծպտել (եմ, եցի) *v. a.* To attach, to join.

ծպտել (եմ, եցի) *v. a.* To disguise, to parody.

ծպտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be parodied, to be disguised.

ծպտուն (տման, տամբ) *s.* Disguisement, parody.

Ծաւեալ See Թխբեալ:

Ծաւութիւն See Թխբութիւն:

Ծրագրեալ, *adj. ind.* Written.

Ծրագրեալ (եմ, եցի) *v. a.* See Գրեալ and Ի-ծագրեալ:

Ծրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To become round.

Ծրար (ի, իս) *s.* Envelope, cover; packet, packing up; roll.

Ծրարեալ (եմ, եցի) *v. a.* To envelop; to pack; to pack up; to roll, to wrap up.

Ծրդեալ (եմ, եցի) *v. a.* To spoil; to soil, to stain, to imbibe.

Ծրդիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To be spoiled; to be imbibed, to be stained.

Ծրտեալ (եմ, եցի) *v. n.* To dung, to void.

Ծփալ (ամ, ծփացայ) *v. n.* To be troubled, to be agitated, to be harassed, to wave, to foam; to shudder, to shake, to waver.

Ծփալից, *adj. ind.* See Ծփական:

Ծփական (ի, աւ) *adj.* Tempestuous; tumultuous; floating, agitated.

Ծփանք (նաց, նօք) *s. pl.* Tempest, wave; trouble, agitation, undulation, fluctuation, rising, staggering. Ի ծփանս, afloat; in trouble.

Ծփել, (եմ, եցի) *v. a.* To disturb, to agitate.

Ծփիլ (իմ, փեցայ) *v. n-p.* See Ծփալ:

Ծփին, *adj. ind.* See Ծփական:

Ծփուուն (ծփման, ծփմամբ) *s.* See Ծփանք:

Ծօղակ See Ծաղակ:

Կ

Կ (*ghien* monosyllable) G (like the English *g* before the vowels *a, o, u*; *ga, go, gu*). Consonant, the fifteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters Գ and Ք, and is sometimes confounded with them, for example: Գայթակղիլ, գայթագղիլ; գաճչիւն, կաճչիւն; խոշանգիլ, խոշամանկիլ: Ծաւքել, ծաւկել; պապաքել, պապակիլ; կանոն, քանոն:

Կ or $\bar{\text{Կ}}$ with a line above it denotes the number *sixty*.

Կաբոս (ի, աւ) *s.* See Կապիճ:

Կագ (ի, իս) *s.* Contention, debate, dispute, contest, difference, scuffle, quarrel, broil, strife, cavilling.

Կագասէրութիւն, *adj. ind.* Contentious, that loves to dispute.

Կագիլ (եմ, եցի) *v. n.* To debate, to contest, to dispute, to quarrel, to cavil; to squabble, to skirmish, to wrangle.

Կագիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* See Կագել:

Կաղ (ի, իս) *s.* Gauze: gaz.

Կազագործութիւն See Յաստիանկուրթիւն:

Կազդուրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To strengthen one's self, to recover, to regain one's strength.

Կազդուրացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To strengthen, to comfort, to corroborate, to sustain, to give strength, to repair, to restore to vigour and good health; to succour; to restore, to re-establish.

Կազդուրել (եմ, եցի) *v. a.* See Կազդուրացուցանել:

Կազդուրեցուցանել See Կազդուրացուցանել:

Կազդուրիչ (չի, չուս) *adj.* and Strengthening, invigorating, fortifying; strengthner.

Կազդուրուուն (ման, մամբ) *s.* Restoration, re-establishment, corroborative. Կազդուրուուն ի հիւանդութենէ, convalescence.

Կազմ, *adj.* and *s. ind.* Ready, that is ready, that is prepared, disposed, active, diligent; entire, complete, perfect: work, furniture, effects. Կազմ գրոց, binding.

Կազմած (ոյ, ով) *s.* Preparing, train, preparation; goods, furniture, household effects; equipage; armour; moveables, utensils; building. Կազմած ձիոյ, harness, trappings.

Կազմակերպել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to make, to figure, to fashion; to project; to construct.

Կազմակերպութիւն (ի-ման, ի-մամբ) *s.* Form, figure, fashion, manner, construction; project, design.

Կազմատուն (ի, աւ) *s.* Place or shop of a book binder: See Գործատուն:

Կազմատուր (ի, աւ) *s.* Binder, that binds books.

Կազմել (եմ, եցի) *v. a.* To construct, to build, to make; to manufacture; to erect, to form, to model, to fashion; to get ready, to prepare; to furnish, to provide, to supply, to give, to invest; to arm; to equip; to fit up, to arrange, to set in order, to adjust, to put in repair, to dispose; to adorn, to embellish. **Կազմել զգիրս**, to bind books.

Կազմիչ (մչի, մչաւ) *adj.* and *s.* That constructs, that prepares.

Կազմող (ի, աւ) *s.* See **Կազմողաւն**.

Կազմուած (ոյ, ովք) *s.* See **Կազմութիւն**.

Կազմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Construction, structure, fabrick; completion; composition; constitution, establishment; order, arrangement; form, formation, assortment, furniture, effects; armour; equipage. **Կազմութիւն մարմնոյ**, constitution, temperament, disposition.

Կաթ (ի, իւ) *s.* Drop: See **Կաթիլ**.

Կաթարսս (ի, աւ) *adj.* (Greek word) Pure: See **Մաքուր** or **Անապական**.

Կաթեդր (ի, աւ) *s.* (Greek word) Siege: See **Ջրհան**.

Կաթել (եմ, եցի) *v. n.* To trickle, to flow drop by drop, to flow, to leak, to distil, to fall drop by drop.

Կաթեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To let flow or fall drop by drop, to distil, to instil.

Կաթիլ (թլոյ, թլով) *s.* Drop, trickling. **Կաթիլ առ կաթիլ**, drop by drop.

Կաթիլ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* See **Կաթել**.

Կաթիկ, *s. ind.* Little drop.

Կաթն (թին, թամբ) *s.* Milk. **Կաթն ձկան**, soft roe.

Կաթնաբոյծ, *adj. ind.* That is fed with milk; that still sucks.

Կաթնալից, *adj. ind.* Full, abounding in milk, milky.

Կաթնածուծ, *adj. ind.* That sucks the breast, that sucks milk.

Կաթնակեր See **Կաթնկեր**.

Կաթնակից (կցի, կցաւ) *s.* Foster-brother, that sucks with another.

Կաթնաձիր, *adj.* and *s. ind.* That gives to suck.

Կաթնամատոյց, *adj.* and *s. ind.* See **Կաթնաձիր**.

Կաթնանալ (ամ, թնացայ) *v. n-p.* To be changed into milk, to be reduced to milk.

Կաթնասուն, *adj. ind.* That is fed with milk, that sucks the breast; that gives to suck.

Կաթնավաճառ (ի, աւ) *s.* Milkmaid.

Կաթնատամն (ման, մամբ) *s.* Young teeth.

Կաթնատու (ի, աւ) *adj.* and *s.* That gives to suck, nurse.

Կաթնատուն (ի, աւ) *s.* Dairy.

Կաթնարբու (ի, աւ) *adj.* See **Կաթնկեր**.

Կաթնեղէնք (ենից, ենիք) *s. pl.* Milk-food.

Կաթնեբուխք (կաց, կօք) *s.pl.* Lacteal veins.

Կաթնկեր (ի, աւ) *adj.* That sucks the breast, that sucks milk.

Կաթոգն See **Կաթոգին**.

Կաթոգին, *adj. ind.* and *adv.* Tender, fond, dying, languishing, amorous, ardent, cordial: tenderly, fondly, distractedly, cordially.

Կաթողնել (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be moved, to give way to passion, to languish, to sigh.

Կաթողկէ See **Կաթուղիկէ**.

Կաթողկոս See **Կաթուղիկոս**.

Կաթոս (ի, իւ) *adj.* Amorous, loving, dying, languishing.

Կաթուած (ոյ, ովք) *s.* Drop; running; gout; apoplexy.

Կաթուղիկայ (կէի, կէից) *adj.* Universal, general, that extends to, that belongs to all. **Ընդհանրական կաթուղիկայ**, epistle, universal letter or that is addressed generally to all.

Կաթուղիկեան, *adj. ind.* See **Կաթուղիկայ**.

Կաթուղիկէ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Universal, general; catholick: cupola, dome (of a church).

Կաթուղիկոս (ի, աւ) *s.* Universal or general (title of the principal bishop of the Armenian Church); Patriarch.

Կաթուղիկոսական (ի, աւ) *adj.* Patriarchal.

Կաթուղիկոսարան (ի, աւ) *s.* The patriarchal seat or house.

Կաթուղիկոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patriarchate.

Կաթսայ (ի, իւ) *s.* Kettle, pot.

Կամաւոյագործ (*ի, աւ*) *s.* Brazier.

Կամաւոյագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Brazier's ware.

Կալ (*կամ, կացի*) *v. n.* To remain, to dwell, to reside; to consist, to be, to exist, to subsist, to live; to last, to continue to be, to be permanent, to persist, to insist; to stop. **Կալ հնալ**, to rest, to dwell; to wait; to persist, to persevere.

Կալ և կապ առնել See **Կալանել**:

Կալ (*ոյ, ով*) *s.* Floor to thrash corn on, floor of a barn: act of winnowing corn.

Կալանական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* See **Կալանաւոր**:

Կալանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That is detained in prison, prisoner, captive.

Կալանաւորակապ (*ի, իւ*) *s.* Sergeant, attendant, low officer in a galley.

Կալանաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Caption, detension, captivity, imprisonment.

Կալանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To take, to arrest, to make prisoner, to imprison, to put in prison.

Կալանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Caption, arrest, imprisonment, detention, prison.

Կալապետ (*ի, աւ*) *s.* Master of a barn.

Կալբար or **Կալէբար** (*ի, իւ*) *s.* Soda, alkali.

Կալի (*լւոյ, լեաւ*) *s.* Kali.

Կալնուլ (*ուամ, կալայ*) *v. a.* See **Ունել**:

Կալոտի (*ուոյ, ուտով*) *adj.* That thrashes corn in a barn, thrasher in a barn.

Կալօթայք (*յից, յիւք*) *s. pl.* Barns, granaries.

Կալուածք (*ծոց, ծովք*) *s. pl.* Possession, domain, land, estate, soil; fief; farm, ploughland.

Կալումն (*մանի, լմամբ*) *s.* See **Ըմբռնումն**:

Կախ, *adj. ind.* **Ի կախ**, During, in suspense. **Ի կախ առնել**, to suspend, to hold in suspense.

Կախաղան (*ի, աւ*) *s.* Three pronged fork; gibbet, gallows. **Հանել ի կախաղան**, to hang a criminal. **Կախաժան կախաղանի**, hanging, that deserves the gallows.

Կախաղանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hang.

Կախաղանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be hung.

Կախան (*ի, աւ*) *s.* See **Կախաղան**:

Կախարդ (*ի, աւ*) *s.* Enchanter, charmer, sorcerer, wizard, magician.

Կախարդանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Կախարդութիւն**:

Կախարդապետ (*ի, աւ*) *s.* Grand magician, chief of sorcerers. **Գիրք կախարդապետաց**, conjuring books.

Կախարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To charm, to bewitch, to enchant, to fascinate, to put in ecstasies.

Կախարդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Charm, enchantment, magick, mystery, sorcery, witchcraft, theurgy, spell, delusion, fascination, wicked action, devilish trick.

Կախել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hang, to suspend, to hang on, to attach; to hang up, to hook again, to clasp.

Կախիլ (*իմ, խեցայ*) *v. n-p.* To hang, to be hanged; to fall too low; to suspend; to take down.

Կախումն (*մանի, խմամբ*) *s.* Act of hanging; suspension; suspense; dependance.

Կակազ (*ի, իւ*) *adj.* Stammerer, that speaks thick, that stutters.

Կակազել (*եմ, եցի*) *v. n.* To lisp, to speak thick, to stutter, to have a difficulty in pronouncing words, to hesitate in speech, to stammer, to speak in a confused manner.

Կակազոտ (*ի, աւ*) *adj.* That stutters much.

Կական (*ի, աւ*) *s.* Lamentation, complaint accompanied with groans and cries.

Կականաբարձ, *adj. ind.* That laments.

Կականալիր, *adj. ind.* Lamentable, full of lamentation or of complaint.

Կականաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That laments, that deplores, plaintive.

Կականել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *n-p.* To lament, to be lamenting, to deplore, to complain.

Կականումն (*նմանի, նմամբ*) *s.* See **Կական**:

Կակաչ or **Կակաջ** (*ի, իւ*) *s.* Wild poppy: tulip; fritillary. **Կակաչ վայրի**, corn-rose.

Կակղանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To soften, to grow soft or effeminate, to be affected.

Կակղացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To soften, to enervate, to make tender, to make pliant, to sooth, to mollify, to slacken, to macerate, to steep.

Կակղել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Կակղացուցանել**:

Կակղուղէշ, *adj. ind.* That is furnished with soft or tender branches.

Կակղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Softness, delicacy, tenderness; pliability, flexibility, inervating.

Կակուղ (*կղայ, կղով*) *adj.* Soft, delicate, tender, mild, slack, supple, flexible, pliant.

Կահ (*ի, իս*) *s.* Furniture, moveables, baggage, equipage, luggage; apparel; armour; utensil; implement, instrument.

Կահաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To furnish, to stock, to provide with, to prepare, to fit up.

Կահաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Furniture, want.

Կահել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Կահաւորել**:

Կահոյր (*հօրի, հօրաւ*) *s.* Pitcher, pot.

Կաղ (*ի, աւ*) *adj.* Lame; limping, that walks with difficulty.

Կաղամբոյս (*բուսի, բուսիս*) *s.* Bulb, root of a plant.

Կաղալ (*ամ, ացի* or *ացայ*) *v. n.* To be lame, to limp; to hobble.

Կաղակարծ See **Կեղակարծ**:

Կաղակրկին, *adj. ind.* See **Կեղակարծ**:

Կաղալ (*ի, իս*) *s.* Den, cavern to which wild beasts retire.

Կաղաղանալ See **Լրջանալ**:

Կաղաղանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Dens.

Կաղամախ (*ի, իս*) *s.* Poplar; aspentree: white hazel tree; hornbeam; yoke-elm tree; beech.

Կաղամախի (*խւոյ, խեաւ*) *s.* See **Կաղամախ**:

Կաղամար (*ի, աւ*) *s.* Ink-horn, horn.

Կաղամբ (*ի, իս*) *s.* Cabbage. **Կաղամբ ընդաւորբ**, cauliflower. **Կուրծ կաղամբի**, cabbage stalk.

Կաղամբավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Seller of cabbages, of herbs.

Կաղամբի (*բւոյ, բեաւ*) *s.* Sort of gum.

Կաղանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To become lame.

Կաղանդք (*դից, դիւք*) *s. pl.* The kalends. **Կաղանդ**, new year's day. **Պարգեւ կաղանդի**, new year's gift.

Կաղանջանան (*ի, աւ*) *s.* Sort of herb.

Կաղապար (*ի, աւ*) *s.* Model, pattern, mould: See **Գաղափար**: **Կաղապար կօշկի**, boot tree.

Կաղացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make become lame, to make lame or limp.

Կաղ ի կաղ or **Կաղ ի կաղս**, *adv.* Upon one foot; hobbling along, in a hobbling manner.

Կաղին (*ղնոյ, ղնով*) *s.* Hazel-nut, filbert; acorn. **Կաղին արքայական**, walnut.

Կաղկանձել (*եմ, եցի*) *v. n.* To bark, to howl.

Կաղկանձիւն, *s. ind.* Barking, howling.

Կաղնապտուղ (*ղոյ, ղով*) *s.* See **Կաղին**:

Կաղնի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Walnut-tree, hazel-tree, nut-tree, filbert-tree; oak. **Կաղնիք**, grove of oaks.

Կաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lameness.

Կաճ See **Կայճ**:

Կաճառ (*ի, աւ*) *s.* Assembly, company, troop, band, party, legion.

Կաճառակից (*կից, կցաւ*) *adj.* and *s.* Companion, that partakes, that belongs to the same company.

Կաճառել (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* To assemble.

Կաճի (*ճւոյ, ճւով*) *s.* Root.

Կամ, *conj.* Or, be it.

Կամ ի ինձ, I will, I intend.

Կամագիւտ, *adj. ind.* **Կամագիւտ լինել**, To do one's will, to make one's self master of, to gain.

Կամագնաց, *adj. ind.* Voluntary.

Կամածին, *adj. ind.* Wilful, capricious, imaginary.

Կամակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Agreeable, pleasant: agreeableness.

Կամակալ (*ի, աւ*) *adj.* Stubborn; wilful.

Կամակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obstinacy; will.

Կամական (*ի, աւ*) *adj.* Voluntary.

Կամակատար (*ի, աւ*) *adj.* Condescending, complaisant, that grants a favour.

Կամակատարու, *adj. ind.* See **Կամակատար**:

Կամակոր, *adj. ind.* and *adv.* Voluntary, prompt, diligent; free; licentious: voluntarily, with good will, diligently. **Կամակոր մտօք** See **Կամակորդաբար**:

Կամակորդաբար, *adv.* Voluntarily, willingly, cheerfully, promptly, diligently.

Կամակորդակու, *adv.* See **Կամակորդաբար**:

Կամակորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Goodwill, consent, cheerfulness, will; obstinacy.

Կամակորուց : '**Ի կամակորուց,** *adv.* See **Կամակորդաբար**:

Կամակորհիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To wish heartily, to be voluntary, to give one's self up to a thing willingly.

Կամակամոյց, *adj. ind.* Wilful, licentious, stubborn, obstinate.

Կամակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* and *s.* That agrees, partaker, accomplice.

Կամակոր (*ի, աւ*) *adj.* Selfwilled, headstrong, wilful, stubborn, obstinate, sullen, restive, difficult, obdurate, absolute, attached to one's sentiments, resolute, bad.

Կամակորհիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To distort, to turn aside.

Կամակորհիլ (*եմ, ցեայ*) *v. n-p.* To be selfwilled, to be stubborn, to be obstinate, to persist in one's opinion, to be peevish; to deviate.

Կամակորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Selfwill, obstinacy, stubbornness, sullenness, obduracy; perversity, depravation, malice.

Կամակուրթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pleasure, contentment.

Կամակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Consent.

Կամահաճոյ (*ի, իս*) *adj.* Agreeable.

Կամահաճութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Agreeableness, pleasure.

Կամասպան : **Կամասպան լինիլ,** To commit suicide.

Կամայ, *adj. ind.* Voluntary. **Կամայ և ակամայ,** willingly and unwillingly; goodwill, ill-will.

Կամայական (*ի, աւ*) *adj.* Voluntary, arbitrary, free.

Կամայագործ, *adj. ind.* Voluntary, prompt, diligent, with good will.

Կամայօժար, *adj. ind.* See **Կամայագործ**:

Կամապաշտ (*ի, իս*) *adj.* Wilful, licentious, stubborn, selfwilled.

Կամասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* See **Կամապաշտ**:

Կամար (*ի, աւ*) *s.* Arcade, vault, frame of an arch, cincture, arch, curve, bower: girdle.

Կամարակաղ (*ի, աւ*) *s.* Flat arch, moulding, side-post, pier, pillar.

Կամարակապ (*ի, իս*) *adj.* and *s.* Vaulted, arched: arcade, vault, cincture. **Կամարակապ յօրինիլ,** to vault, to arch.

Կամարաձև, *adj. ind.* Formed as a vault, vaulted.

Կամարանման, *adj. ind.* See **Կամարաձև**:

Կամարաշէն, *adj. ind.* Vaulted, arched.

Կամարայարկ, *adj. ind.* See **Կամարաշէն**:

Կամարապատ, *adj. ind.* Arched, vaulted.

Կամարասիւն (*սեան, սեամբ*) *s.* See **Կամարակաղ**:

Կամարար (*ի, աւ*) *adj.* See **Կամակատար**:

Կամարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pleasure, service.

Կամաւ, *adv.* Voluntarily, willingly; knowingly, for the purpose, designedly, expressly.

Կամաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Voluntary, spontaneous, arbitrary, free.

Կամաւորապէս, *adv.* Voluntarily, willingly.

Կամաւորապէս, *adv.* See **Կամաւորապէս**:

Կամաւորական (*ի, աւ*) *adj.* See **Կամաւոր**:

Կամաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Spontaneousness; will, accord, pleasure.

Կամեցութիւն or **Կամեցողութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Wish, will.

Կամենալ (*ամ, ացայ*) *v. a.* See **Կամիլ**:

Կամեցուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To persuade, to make willing, to induce to do.

Կամեցող (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That is willing.

Կամիլ (*եմ, ացայ*) *v. a.* To will,

to intend, to mean, to be determined; to pretend.

Կամ (*մին*, *տամբ*) *s.* See *Կամիս*.

Կամհատալ (*ի*, *իս*) *s.* Flail, instrument to thrash corn.

Կամհատալ, *adv.* See *Կամաւ*.

Կամուրջ (*մրջի*, *մրջաւ*) *s.* Bridge. *Պահակ կամրջի*, balustrade of a bridge.

Կանիսակ (*ի*, *աւ*) *s.* Oil-bottle.

Կամք (*մաց*, *մաք*) *s. pl.* Will, wish, accord, pleasure, heart; intention, design, advice; free-will; humour, fantasy, pretension. *Ի կամաց*, voluntarily, with good-will; arbitrarily. *Ըստ կամի*, at pleasure.

Կաց See *Կայ*. *Զկաց առնուլ*, to stop, to cease, to forego, to desist.

Կայական (*ի*, *աւ*) *adj.* Firm.

Կայականութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Stability.

Կայան (*ի*, *իս*) *s.* Dwelling, lodge, residence, abode, habitation.

Կայանալ (*ամ*, *յացայ*) *v. n-p.* To dwell, to be, to remain, to exist; to consist.

Կայանաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Dwelling, that has an abode.

Կայանաւորիլ (*եմ*, *ըեցայ*) *v. n-p.* See *Կայանալ*.

Կայարան (*ի*, *աւ*) *s.* See *Կայան*.

Կայեան (*Էնի*, *Էնիս*) *s.* See *Կայան*.

Կայիճ (*ի*, *իս*) *s.* Pannier, wide basket; clapping of hands; ballet, leap, dance. *Կայիճս հարկանել* See *Կայիճել*.

Կայիճանել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* See *Կայիճել*.

Կայիճել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To beat or clap the hands in sign of joy; to leap, to dance; to gush out, to spout out.

Կայիճոտ (*ի*, *աւ*) *adj.* That often leaps.

Կայլակ (*ի*, *աւ*) *s.* Drop, tear; trickling, stream.

Կայլակել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To flow by drops, to trickle, to leak, to distil, to fall drop by drop, to run out, to stream, to flow.

Կայլակոտ (*ամ*, *կացայ*) *v. n-p.* See *Կայլակել*.

Կայլակոտել (*ամ*, *կեցայ*) *v. n-p.* See *Կայլակել*.

Կայլակոցուցանել (*եմ*, *ուսցի*) *v. t.* To make run out or stream.

Կայլակուժի (*կման*, *կմամբ*) *s.* Trickling, running out, flux, fluxion.

Կայծ (*ի*, *իս*) *s.* Spark, flake of fire, flash.

Կայծակել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To sparkle, to flame.

Կայծակն (*կան*, *կամբ*) *s.* Thunderbolt, thunder: lighted coal, quick fire, lighted charcoal: spark, flake of fire, flash; ray.

Կայծակնաբորբոք, *adj. ind.* Sparkling, bright, brilliant, luminous.

Կայծակնահանուռ, *adj. ind.* Sparkling, that sends forth a flame.

Կայծակնահար, *adj. ind.* Thunderstruck, struck with thunder. *Կայծակնահար առնուլ*, to thunderstrike, to strike with a thunderbolt or thunder.

Կայծակնահարութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Stricking with a thunderbolt; fulmination.

Կայծակնաճաճանչ, *adj. ind.* Brilliant, bright, sparkling.

Կայծակնամաքուր, *adj. ind.* That is purified by means of a quick fire or lighted coals.

Կայծակնաշունչ, *adj. ind.* See *Կայծակնահանուռ*.

Կայծակնացայտ, *adj. ind.* Sparkling, flaming.

Կայծակնաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Sparkling, full of sparks.

Կայծանալ (*ամ*, *ծացայ*) *v. n-p.* To become burning coal, to be set on fire.

Կայծոր (*ի*, *աւ*) *s.* Sort of thistle.

Կայծորուկ See *Կայծոր*.

Կայծքար (*ի*, *իս*) *s.* See *Գայլաքար*.

Կայկայիլ (*իմ*, *յեցայ*) *v. n-p.* To establish one's self well, to fortify one's self, to make one's self stronger.

Կայմ (*ի*, *իս*) *s.* See *Ցողունք*.

Կայմառ See *Կամառ*.

Կայմ (*ի*, *իս*) *s.* Mast, mast of a ship. *Կանգնել զկայմին*, to raise a mast. *Բառնալ* or *խորտակել զկայմին*, to unmast.

Կայուքիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* See *Կայութիւն*.

Կայութիւն (*յեան*, *յեամբ*) *s.* Stability, firmness.

Կայուն, *adj. ind.* Constant, stable, durable, firm, immoveable. *Կայուն ինչք*, real estate.

Կայսերական (*ի*, *աւ*) *adj.* Impe-

rial, that belongs to an emperour.

Կայսերութիւն (թեան, թեամբ) s. Empire.

Կայսր (սեր, սերբ) s. Emperour.

Կայսրընտիր (արի, արւոյ) s. Elector. Կին կայսրընտրի, electress.

Կայսրընտրական (ի, ու) adj. Electoral.

Կայսրընտրութիւն (թեան, թեամբ) s. Electorate.

Կայսրուհի (հւոյ, հիւս) s. f. Empress.

Կայտառ (ի, ու) adj. Gay, merry, lively, brisk, alert, healthy, handsome, pretty: reptile, that swims, that moves in the water. Կայտառք, reptiles.

Կայտիւ, s. ind. Leap, rejoicing; joy.

Կայտառական (ի, ու) adj. Reptile: that leaps rejoicingly or for joy.

Կայտառել (ամ, ացայ) v. n. See Կայտռիլ:

Կայտռիլ (իմ, ռեցայ) v. n-p. To leap; to creep, to crawl, to move about; to leap rejoicingly or for joy.

Կայտառունակ, adj. ind. That contains fish or reptiles.

Կայք (յից, յիւք) s. pl. Situation, seat, position, state, place, dwelling, lodge, habitation; conduct.

Կանամարդ (բոյ, բեաւ) adj. Husband; married.

Կանանի (ւոյ, նաւ) s. pl. Women.

Կանանոց (ի, ու) s. Seraglio.

Կանանդամին (նին, ծնաւ) adj. That is born of a woman.

Կանանցական (ի, ու) adj. Feminine, that belongs to a woman.

Կանանցապահութիւն (թեան, թեամբ) s. Office of guarding females: gynecocracy.

Կանաչ (ի, իս) adj. and s. Green: verdure. Կանաչ բոյսագոյն, sea-green.

Կանաչազգեստ, adj. ind. Clothed with verdure, painted green; green, verdant.

Կանաչագոյն, adj. ind. Green, painted green.

Կանաչազգեստոյ (եցի, եցաւ) adj. See Կանաչազգեստ:

Կանաչազգեստուս (ի, իս) adj. See Կանաչազգեստ:

Կանաչանձն, adj. ind. Like verdure.

Կանաչայիւն (յեայ, յեով) adj. Green, that which has verdure.

Կանաչանալ (ամ, ացայ) v. n-p. To paint green, to become green, to become green again.

Կանաչատատաւթի, adj. ind. That which has green leaves, green, painted green.

Կանաչացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To paint green, to make become green, to become green again.

Կանաչութիւն (թեան, թեամբ) s. Verdure, green, green colour.

Կանացի (ցւոյ, ցւով) adj. Feminine, that belongs to a woman, that is womanly; effeminate.

Կանաք See Կանեփ:

Կանգառ (ի, ու) s. Thistle, salad herb; stalk of a plant. Կանգառ ընտանի, artichoke.

Կանգնաչափ (ի, իս) s. Measuring by ells: See Կանգուն:

Կանգնաւոր (ի, ու) adj. Made straight, raised, straight.

Կանգնեան, adj. ind. Of a cubit.

Կանգնել (եմ, եցի) v. a. To raise, to raise again, to make straight, to make straight again, to reinstate, to re-establish; to raise up, to erect, to set up, to lay, to plant, to place, to build, to construct, to found; to make revive.

Կանգնիլ (իմ, նեցայ) v. n-p. To get up again, to be up or risen.

Կանգնորդ (ի, ու) adj. Raised, made straight, straight.

Կանգուն (գնոյ, գնով or գնաւ) s. and adj. Cubit; ell; fathom; two yards: straight, up, raised, on foot, made straight. Կանգուն ելանել, to be up or on foot.

Կանգուեալ (եցոյ, եցով) adj. Established, founded, fixed.

Կանեփ (ոյ, ով) s. Hemp.

Կանեփեայ, adj. ind. Made of hemp.

Կանեփիք (փեաց, փեաք) s. pl. Clothes made of hemp.

Կանեփհաւ (ի, ու) s. Hempseed.

Կանեփուկ (փկի, փկաւ) s. Sort of plant.

Կանիճ (ի, իս) s. Hold, place by which one holds any thing. Կանիճ պտղոց, pedicle, stalk.

Կանթեղ (ի, ու) s. Lamp, small lamp for illuminations.

Կանթեղաթողիք, adj. ind. That burns like a lamp.

Կանխատես (ի, իս) s. That foretells:

See Յառաջաբան and Նախերգանք:

Կանխաբանել (եմ, եք) *v. a.* To foretell: See Յառաջաբանել:

Կանխաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction: See Յառաջաբանութիւն:

Կանխագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That knows, that foreknows; foreseeing. Կանխագէտ լինել, to know, to foreknow; to foresee.

Կանխագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge, foresight.

Կանխագոյ (ի, իս) *adj.* That exists before.

Կանխագուշակ, *adj. ind.* That forebodes, that foretells, that is foreboded or foretold.

Կանխագրել (եմ, եք) *v. a.* To write before, to foretell in writing.

Կանխագրելոյց, *adj. ind.* See Կանխագուշակ:

Կանխակալ, *adj. ind.* That is obtained or observed before, old. Կանխակալ սովորութիւն, prejudice, prepossession, preoccupation.

Կանխակատ (ի, աւ) *adj.* Ancient, antique, old.

Կանխակառոյց, *adj. ind.* That is built or constructed before.

Կանխակորուսա, *adj. ind.* That has lost or is lost before.

Կանխահանդէս, *adj. ind.* That is celebrated, published or assembled before.

Կանխահաս (ի, իս) *adj.* and *adv.* Hasty, precocious, premature: hastily.

Կանխահասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hastiness, precocity.

Կանխահեպ, *adj. ind.* That was astonished before.

Կանխահայն (ի, իս) *adj.* That has foretold; that is foretold.

Կանխահայնել (եմ, եք) *v. a.* To foretell.

Կանխահայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction.

Կանխահամբաւ, *adj. ind.* That is honoured or esteemed before.

Կանխահպատակ, *adj. ind.* See Կանխահայն:

Կանխահաց (ի, իս) *adj.* That has, that was foretold.

Կանխահացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction.

Կանխահեպ, *adj. ind.* That is thrown or fallen early.

Կանխահոյլ, *adj. ind.* That is shewn before; foreboded, foretold.

Կանխաւ, *adv.* Beforehand, before, anciently, formerly, already.

Կանխեաւ See Կանխաւ:

Կանխել (եմ, եք) *v. n.* To anticipate, to be beforehand; to advance, to go before, to outstrip, to precede, to take the lead. Կանխել առնել, to preoccupy.

Կանխեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To advance, to hasten, to press, to make diligent.

Կանխի, *adj. ind.* See Կանուխ:

Կանխիկ, *adj. ind.* and *adv.* Anticipated: beforehand, by anticipation.

Կանխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Anticipation, prepossession, occupation, precession.

Կանխուսեալ (ելոյ, ելով) *adj.* That is instructed or warned before.

Կանխօրինակ, *adv.* Anciently.

Կանկար or Կանկառ See Կանգառ:

Կանոն or Կանովն (ի, աւ) *s.* Canon, rule, model, example, form, order, statute, precept, regimen, reform, method, measure, law, instruction, institute, regulation, decree. Ըստ կանոնի, strictly, regularly. Ըստ կանոնացս, canonically.

Կանոնագէտ (գիտի, գիտաւ) *s.* Canonist.

Կանոնագիր (գրի, գրաւ) *s.* That writes or teaches the canons.

Կանոնագիրք (գրոց, գրովք) *s. pl.* Decretals, constitutions.

Կանոնագլուխ (լխոյ, լխով) *s.* Chief or beginning of the Canon (some psalms are so called.)

Կանոնագիր (գրի, գրաւ) *s.* That establishes canons, rules, laws, legislator.

Կանոնագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Constitution, regulation, decree, law.

Կանոնական (ի, աւ) *adj.* Canonical, that is according to the canons; canonical.

Կանոնականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Being canonical.

Կանոնապահ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Observant, observer.

Կանոնապահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Observance, observation.

Կանոնաւոր (ի, աւ) *adj.* Regular, methodical.

Կանոնաւորել (եմ, եք) *v. a.* To regulate: See Կանոնել:

Կանոնաւորութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Regularity.

Կանոնադիր, *adj. ind.* Decreed, ordered.

Կանոնադրել (եմ, եցի) *v. a.* To decree, to order, to constitute.

Կանոնել (եմ, եցի) *v. a.* To regulate, to determine; to order, to dispose, to arrange, to put in order; to prescribe, to decree, to constitute, to establish.

Կանոնիկոս (ի, ս) *s.* Canon.

Կանոնիկոսական (ի, ս) *adj.* That belongs to a canon.

Կանոնիկոսութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Canonry, canonship.

Կանոնիկոսուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Canoness.

Կանուխ (նոյ, նոիւ) *adj.* Premature, precocious, ripe before the season; old, ancient, antique; first.

Կանուխ, *adv.* Prematurely, before the time: See Կանխաւ:

Կանչ (ոյ, ովք) *s.* Cry, voice.

Կանչել See Գոչել:

Կանչիւն See Գոչիւն:

Կաշառ (ի, ս) *s.* Present, bribe, that is given to corrupt any one, fees.

Կաշառաբեկ, *adj. ind.* Corrupted, bribed, suborned.

Կաշառագնաց, *adj. ind.* Կաշառագնաց լինել, To suffer one's self to be corrupted, to take bribes.

Կաշառահարած, *adj. ind.* See Կաշառաբեկ:

Կաշառակերծութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Act of corrupting any one by presents or by promises.

Կաշառածին, *adj. ind.* See Կաշառաբեկ:

Կաշառածնգութիւն See Կաշառակերծութիւն:

Կաշառանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Կաշառ and Կաշառակերծութիւն:

Կաշառառու (ի, ս) *adj.* and *s.* That takes bribes, that has suffered himself to be corrupted, corrupted, bribed, suborned, mercenary.

Կաշառել (եմ, եցի) *v. a.* To corrupt, to practise upon, to bribe, to suborn.

Կաշեայ (էի, էիս) *adj.* Leathern.

Կաշենալ (ամ, ենացայ) *v. n-p.* To be clownish, to become coarse, and gross.

Կաշի (շւոյ, շւով) *s.* Hide, skin, castskin. Ի կաշւոյ, leathern.

Կաշիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* See Կաշենալ:

Կաշկանդել (եմ, եցի) *v. a.* To bind tightly, to lace, to twist, to tie fast, to bind tighter, to tie strongly, to draw close in tying a thing.

Կաշկառ See Կաքաւ:

Կաչաղակ (ի, ս) *s.* Pie; jay, woodpecker: Կաչաղակ փղբր, speckled magpie.

Կապ (պոյ, պով) *s.* Band, ligament, ligature, bond, knot, tying, hooping, combination, tie, bandage, stirrup, joint, cord, string, chain, curb; obligation.

Կապալ (ի, ս) *s.* Monopoly, duty, customs, excise.

Կապալառու (ի, ս) *s.* Monopolist, that pays a new duty.

Կապակից, *adj. ind.* Conjoined.

Կապակոտոր, *adj. ind.* That breaks a treaty.

Կապակուռ, *adj. ind.* That causes dissension.

Կապակցել (եմ, եցի) *v. a.* To join together, to bind.

Կապակցութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Bond, joint, reunion, coherence, connection, conjunction, concatenation, chain, junction, combination, inhesion, correspondence, relation.

Կապան (ի, ս) *s.* Strait.

Կապանակից, *adj. ind.* That is bound together; conjoined.

Կապանաւորը (ի, ս) *adj.* and *s.* That is bound, that is detained, prisoner.

Կապանաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To take, to bind, to capture, to enchain.

Կապանջ (ի, իս) *s.* Fetters.

Կապանք (նաց, նաք) *s. pl.* Bonds, irons, chains, manacles, fetters; cord, string; knot; tie, bond, binding, squeezing; sluice. Կապանք լերանց or ծովու, strait, neck.

Կապար (ի, ս) *s.* Lead. Ծած. Նել or ընդել կապարաւ, to lead, to furnish with lead.

Կապարաբուա (բուոյ, բուով) *s.* Massicot.

Կապարագործ (ի, ս) *s.* Plumber.

Կապարահան (ի, ս) *s.* See Կապարահատ:

Կապարահանք (ից, իք) *s. pl.* See Կապարահատք:

Կապարհատ (*ի*, *աւ*) *s.* That works in a lead mine.

Կապարհատք (*տաց*, *տաք*) *s. pl.* Lead mine.

Կապարան (*ի*, *աւ*) *s.* Detension, prison; bond, cord. **Կապարան սրոյ**, baldrick, waist-belt, sword-belt.

Կապարանման, *adj. ind.* That is of the colour of lead; that partakes of the nature of lead.

Կապարեայ, *adj. ind.* That is made of lead, leaden.

Կապարճք (*ճից*, *ճիւք*) *s. pl.* Quiver, bundle.

Կապարճապարձոյց, *adj. ind.* That retreats from fighting, that abandons his arms, fugitive.

Կապարճակիր (*կրի*, *կրաց*) *s.* Military officer.

Կապարճաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Provided with quiver.

Կապել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To tie, to fasten, to bind with a fillet; to knot; to cord, to bind with cords; to lace; to enchain; to twist; to bind tightly, to strain; to join, to unite together, to join together, to reunite: to entwine.

Կապեայ (*ի*, *իւ*) *s.* See **Կապիչ**:

Կապելիան (*ի*, *աւ*) *s.* Tavern, publick-house, cook-shop, tea-garden: See **Պանդուխ**:

Կապելիանապետ (*ի*, *աւ*) *s.* Tavern-keeper, publican, one that keeps a cook-shop.

Կապեր (*ի*, *իւ*) *s.* Remnant, piece of linen, piece of cloth; cloth, habit, robe. **Կապեր հնոտի**, tatter, rag, little rag, rubbish, shred, scrap, morsel of cloth, little piece. **Կապեր այծեայ**, sack-cloth, hair-cloth.

Կապերակ (*ակի*, *ակաւ*) *s.* Small piece of linen, rag.

Կապիճք (*պիճից*, *պիճիւք*) *s. pl.* Wages of a whore, of a prostitute.

Կապիկ (*պկի*, *պկաւ*) *s.* Ape. **Կապիկ փոքր**, marmoset. **Կապիկ մեծ**, baboon. **Կապիկ երկայնաձեւ**, monkey.

Կապիճ (*պճի*, *պճաւ*) *s.* Sort of measure: instrument of punishment: socket of the eye: See **Աչակապիճ**:

Կապոյտ (*պուտոյ*, *պուտով*) *s.* and *adj.* Azure, blue, skyblue, dark blue: azure, blue.

Կապուած (*ոյ*, *ով*) *s.* See **Կապ**:

Կապուածն (*պմանէ*, *պմամբ*) *s.* See **Կապ**:

Կապուտ, *s. ind.* Spoil, booty. **Կապուտ կողոպուտ**, spoil, booty. **Կապուտ կողոպուտ առնել** or **Թալանել**, to despoil, to plunder.

Կապուտակ (*ի*, *աւ*) *s.* and *adj.* Azure, blue: azure, blue, skyblue, deep blue; bluish black, livid.

Կապուտակաթոյր, *adj. ind.* Azure, blue.

Կապուտակեալ (*եցոյ*, *եցով*) *adj.* See **Կապուտակաթոյր**:

Կապուտակեայ, *adj. ind.* Blue, azure.

Կապուտակիլ (*եմ*, *եկեայ*) *v. n-p.* To become bluish or livid.

Կապուտակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Lividness.

Կապպար (*ի*, *աւ*) *s.* Caper. **Տունկ կապպարի**, caperbush.

Կապտել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To despoil, to strip, to plunder, to rob, to deprive of.

Կապտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Spoil, stripping, depredation, pillage.

Կապտուիլ (*տւեան*, *տւեամբ*) *s.* See **Կապտութիւն**:

Կառ or **Կառն** (*ի*, *իւ*) *s.* Prickly artichoke: See **Կանդառ**:

Կառաբոյս See **Կինդառաբոյս**:

Կառագործ (*ի*, *աւ*) *s.* Coachmaker, cart-wright.

Կառամաղ (*ղի*, *ղաւ*) *s.* Sort of gnat or little fly.

Կառամարտ (*ի*, *իւ*) *adj.* That fights from a chariot.

Կառամարտիկ (*ակի*, *ակաւ*) *s.* See **Կառամարտ**:

Կառամատակ (*մտի*, *մտաւ*) *adj.* That draws a coach, that is put to or fastened to a coach.

Կառան (*ի*, *աւ*) *s.* Cable.

Կառանէ (*ոյ*, *ով*) *s.* See **Կառաչ**:

Կառաչ, *s. ind.* Cry; bellowing.

Կառաչել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To cry, to utter cries; to roar, to bellow, to low.

Կառաչիւն, *s. ind.* See **Կառաչ**:

Կառապետ (*ի*, *աւ*) *s.* Head-coachman.

Կառավար (*ի*, *աւ*) *s.* Coachman; that drives, that draws a coach, a carriage: governour, regent, chief, director, rector, minister. **Կին կառավար**, governess.

Կառավարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To drive a coach or a carriage: to govern, to rule, to conduct, to regulate, to

direct, to guide, to administer, to manage.

Կառավարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of driving a coach, a carriage: conduct, regency, direction, management, administration, government, state, handling, manoeuvre, office. **Կառավարութիւն տան**, housekeeping, economy. **Կառավարութիւն քաղաքի**, policy, politicks.

Կառաքշաւ (ի, աւ) *adj.* That runs in a coach.

Կառաքշաւանք (նաց, նաք) *s. pl.* Coach-race.

Կառաքշաւոք See **Կառաքշաւանք**:

Կառափն (փին, փամբ) *s.* Skull, head of a man.

Կառափել (եմ, եցի) *v. a.* To cut off the head of any one, to behead.

Կառափեայ (տեղ, տեղք) *s.* Place of the skull, place to cut off the head.

Կառափիչ (փչի, փչաւ) *s.* That cuts off the head of any one.

Կառափնաւոր (ի, իս) *adj.* Whose skull or head is wounded.

Կառափնաւել (եմ, եցի) *v. a.* To wound the head of any one; to knock down.

Կառափուածք (փամն, փամբ) *s.* Beheading, decapitation.

Կառոյց (ուցի, ուցաւ) *s.* See **Կառուցուածք**:

Կառուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To establish, to fix, to stop; to raise, to set up, to erect; to construct, to build, to found, to edify, to make; to place, to put.

Կառուցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Stopped, fixed; established, constructed, built.

Կառուցուածք (ցմամն, ցմամբ) *s.* Establishment, construction, edifice, erection, elevation.

Կառչիլ (իմ, աւեայ) *v. n-p.* To stop, to be fixed, to be attached, to be taken.

Կառք (ռաց, ռաք) *s. pl.* Coach, carriage, car, chariot. **Կառք երթալոյ եւ գալոյ**, stage-coach. **Կառք վարձու**, hackney-coach, hired coach.

Կասել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To stop, to desist, to cease: See **Կասեցուցանել** and **Կասուլ**:

Կասեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To stop, to hinder from going, to put a stop to motion, to hold back, to restard, to make desist, to restrain.

Կասիայ (ի, իս) *s.* Cassia, cassiatree.

Կասիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To stop, to cease from going or doing, to desist, to give over, to leave off, to retard, to restrain.

Կասմոն (ի, իս) *s.* Sort of aromatick gum.

Կասկ (ի, իս) *s.* See **Գարի**:

Կասկած (ի, իս) *s.* and *adj.* Surmise, doubt, presumption, apprehension, scruple, distrust, mistrust, suspicion, umbrage: suspicious, mistrustful. **Կասկած առնուլ**, to suspect, to doubt.

Կասկածապիղծ, *adj. ind.* Doubtful, suspected.

Կասկածագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Very doubtful, very suspicious.

Կասկածանք (նաց, նաք) *s. pl.* Doubt, suspicion, apprehension.

Կասկածաւոր (ի, աւ) *adj.* Suspicious, mistrustful, jealous, suspected, doubtful.

Կասկածափարձ, *adj. ind.* Uncertain; doubtful, that is not sure.

Կասկածել (եմ, եցի) *v. n.* See **Կասկածիլ**:

Կասկածելի (լւոյ, լւաւ) *adj.* Doubtful, suspected.

Կասկածիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To suspect, to doubt, to be doubtful, to distrust, to mistrust, to apprehend.

Կասկածոտ (ի, աւ) *adj.* Suspicious, mistrustful, distrustful, apprehensive, jealous, uncertain, irresolute.

Կասկամ (ի, իս) *s.* Sort of nocturnal bird.

Կասկաղուր See **Գարեջուր**:

Կասկապայ (ի, իս) *s.* Gridiron. **Խաբոքվել** or **եփել ի վերայ կասկապայի**, to broil, to dress upon the gridiron. **Միս ի կասկապայի**, broiled meat.

Կասուածիւն (ծեան, ծեամբ) *s.* Cessation.

Կասուլ (ուի, կասի) *v. a.* To thrash corn: to depress, to ruin.

Կասումն (սման, սմամբ) *s.* See **Կասուածիւն**:

Կատակ (ի, աւ) *s.* Trifling, raillery, pleasantry, trick, foolery, mockery, joke; derision, sport, laughing-stock, mocking. **Ընդ կատակս**, pleasantly, jestingly, in jest. **Թողլ անգր զկատակիդ**, joking apart. **Կատակ եւ կա-**

սակ առնել, to mock, to jeer, to rally, to turn into joke or ridicule. *Առնել or առնել ընդ կատակս*, to jest, to joke, to play the fool.

Կատակական See *Դատրական*:

Կատականք (*նաց*, *նաք*) *s. pl.* See *Կատակ*:

Կատակել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To rally, to mock, to joke, to jest, to laugh.

Կատակերգակ (*ի*, *աւ*) *s.* One who says good things, wag, buffoon, mocker, laugher, one who rallies: comedian: punch: merry-Andrew.

Կատակերգական (*ի*, *աւ*) *adj.* Comick, burlesque, facetious.

Կատակերգել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* See *Կատակել*:

Կատակերգու (*ի*, *աւ*) *s.* See *Կատակերգակ*:

Կատակերգութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Mockery, trick, raillery, pleasantry, trifling: song: comedy: farce: lampoon.

Կատակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* See *Կատակ*:

Կատաղաբար, *adv.* Furiously, desperately.

Կատաղանք (*նաց*, *նաք*) *s. pl.* See *Կատաղութիւն*:

Կատաղենի (*նոյ*, *նեաւ*) *s.* See *Ջանսաթզենի*:

Կատաղեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To enrage.

Կատաղի (*ղոյ*, *ղեաւ*) *adj.* Furious, outrageous, impetuous, passionate, raging, violent, frantick, unruly, wild, untamed, ferocious, mad; determined. *Կատաղի Թզենի* See *Ջանսաթզենի*:

Կատաղիլ (*իմ*, *ղեցայ*) *v. n-p.* To be enraged, to fly into a passion, to put one's self in a fury.

Կատաղութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Fury, furiousness, rage, madness, frenzy, folly, ferocity, impetuosity, fanaticism.

Կատար (*ի*, *ից*) *s.* Summit, height, top, head; end, conclusion, accomplishment. *Կատար հաւուց*, crest, tuft.

Կատարելագործել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* See *Կատարել*:

Կատարած (*ի*, *ից*) *s.* End, term; consummation, achievement, accomplishment; success, effect.

Կատարեալ (*ելոյ*, *ելով*) *adj.* Perfect, accomplished, finished, complete, consummated, entire. *Լինել և առ կատարեալ*, to improve.

Կատարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To finish, to end, to terminate, to accomplish, to complete, to consummate, to crown, to effectuate, to execute, to dispatch, to do, to perfect, to furnish, to make up, to perpetrate, to practise, to realize; to make perfect. *Կատարել զհոգին*, to finish, to die. *Կատարել զկամս այլոց*, to humour, to content. *Կատարել զկամս անձին*, to have one's will, to be contented.

Կատարելապէս, *adv.* See *Կատարեալ*:

Կատարելագործ (*ի*, *աւ*) *adj.* That conducts a thing to the end; that puts the finishing hand to a thing: perfect, accomplished, finished.

Կատարելագործել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To perfect, to finish, to fine, to refine, to purify, to ameliorate, to retouch: See *Կատարել*:

Կատարելահասակ (*ի*, *աւ*) *adj.* Adult.

Կատարելամիտ (*մտի*, *մտաւ*) *adj.* Discreet, prudent, judicious.

Կատարելապէս, *adv.* Perfectly, in perfection; entirely.

Կատարելութիւն (*ւեաց*, *ւեաք*) *s. pl.* Perfection, completion.

Կատարելութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Perfection, integrity; completion, consummation, crowning, perfecting, accomplishment; fining, refining, amelioration; excellence.

Կատարիլ (*իմ*, *րեցայ*) *v. n-p.* To be ended, to be accomplished, to be finished: to end, to die.

Կատարիչ (*չի*, *չաւ*) *s.* Finisher, that conducts a thing to the end, executor, maker.

Կատարողապետ (*ի*, *աւ*) *s.* Minister, celebrator, officiator, administrator.

Կատարողապետութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Administration, celebration.

Կատարողութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Consecration, celebration.

Կատարումն (*րման*, *րմամբ*) *s.* Accomplishment, finishing, completion, supplement, consummation, perfecting, perfection, end, effect, execution.

Կատարուն, *adj. ind.* Perfect, complete.

Կատու (ի, իս) s. Cat. Էգ կատու, female cat. Կատու ոչ մալիալ, he cat. Ձագ կատուի, kitten.

Կատուախոտ (ոյ, ով) s. Bishop's wort.

Կատուաձուկն (ձկան, ձկամբ) s. Ray, thornback.

Կատուապաշտ (ի, իս) s. That adores, that worships a cat.

Կատուապաշտութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Worship offered to a cat.

Կատայ See Կաթայ:

Կար (ոյ, ով) s. Cord, line, string.

Կար (ի, իս) s. Seam, act of sewing: power, force, vigour, faculty, capacity, ability: See Կարել: Կար է, it is possible. Որչափ ի կարի էցէ, as much as is possible.

Կարկին (ի, իս) s. Compass. Կարկին հիւսանց or արմնադրաց, plummet, level. Ուղաւոր or կապար կարկինի, perpendicular.

Կարկինաձև, adj. ind. Measured with compasses, round, in a ring, circular, in form of a circle.

Կարկինանձեակ, adj. ind. Bent, curved.

Կարկուտ, adj. and s. ind. Stinking, that stinks: stinking dirt.

Կարմծմեան, adj. and s. ind. Rough, rugged: rough winter, hard winter.

Կարան (ի, իս) s. Seam; joint.

Կարապ (ի, իս) s. Swan.

Կարապետ (ի, ապ) s. Forerunner, out-rider; guide.

Կարապետել (եմ, եցի) v. n. To precede, to march before; to guide, to conduct.

Կարապետութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Office of precursor; conduct; guide.

Կարաս (ոյ, ով) s. Great vessel measuring a pot to put wine in.

Կարասի (ւոյ, սեաւ) s. Moveables, furniture, baggage, equipage, implements, goods, utensil; armour, a man's all.

Կարաւակ See Կարուակ:

Կարաւան (ի, ապ) s. Bands, troops of warriours: caravan.

Կարաւանդ (ի, ապ) s. Seam, joint of a cuirass.

Կարգ (ի, ապ) s. Order, rank, rule, class, arrangement, composition, appointment, constitution, disposition, distribution, establishment, state, degree, ordinance, structure, system, turn, succession, series, sequel; condition, subordination, step, gradation, thread, concatenation, row, line, number, measure, method, economy, discipline; religion, religious order. Կարգաւ, successively, one after another, by turns, systematically. Արտաքոյ կարգի, extraordinary. Դնել ի կարգի, to order, to dispose, to regulate, to put in order. Ի կարգ արկանել, to number. Եւ որ ի կարգի, et coetera, and so on.

Կարգաբանութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Method, thread of a discourse.

Կարգագիր (գրի, գրաւ) adj. That is written regularly.

Կարգագիր (գրի, գրաւ) s. He that orders, that disposes of; tutor.

Կարգագրել (եմ, եցի) v. a. To order, to dispose, to arrange.

Կարգագրութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Ordinance, disposition, arrangement; regulation, constitution.

Կարգաթող (ի, իս) s. Apostate, monk or priest that has renounced his vows or his order.

Կարգած (ոյ, ով) s. Ordinance, commandment.

Կարգակից (կցի, կցաւ) adj. and s. That is of the same religion or order.

Կարգապետ (ի, ապ) s. General of an order, patriarch, founder; guide.

Կարգապետել (եմ, եցի) v. n. To be chief of an order, to conduct, to govern; to become general of an order; to be a founder.

Կարգապետութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Office of chief of an order, guide, generalship.

Կարգաւոր (ի, ապ) adj. Ordered, well established, regular, methodical.

Կարգաւորապէս or Կարգաւորապէս, adv. Regularly, suitably.

Կարգաւորել (եմ, եցի) v. a. To order, to regulate, to arrange.

Կարգաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Regularity, order; arrangement, adjustment, organisation, regulation; ordinance, institution: See Կարգ:

Կարգել (եմ, եցի) v. a. To range, to arrange, to order, to regulate, to adapt, to set in order, to match, to combine, to dispose, to distribute, to adjust, to institute, to constitute, to enact, to put, to place, to lay, to sta-

tion, to establish, to assign, to appoint, to create, to declare, to decree, to tender; to delegate, to ordain, to design, to doom, to determine, to impose, to expose, to name, to prescribe, to erect, to fix, to found. **Կարգել ի թիւ**, to number, to enrol. **Կարգել յառաջագոյն**, to predestine.

Կարգընկէց (*կեցի, կեցաւ*) *ſ.* See **Կարգաթող**:

Կարդալ (*ար, դացի*) *v. n.* and *a.* To read: See **Ընթեռնուլ**: to reclaim, to invoke, to implore: to call, to name: to cry, to send forth or utter cries.

Կարդացուածք (*ցուան, ցուամբ*) *ſ.* Lecture, act of reading.

Կարդինալ (*ի, աւ*) *ſ.* Cardinal.

Կարդինալութիւն (*թեան, թեամբ*) *ſ.* Cardinalship.

Կարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sew, to join with thread; to retake, to rejoin; to attach, to fix. **Վէրսաին կարել**, to sew again.

Կարել (*եմ, բացի*) *v. n.* To be able, to have the faculty, to be in a condition to.

Կարելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Possible, feasible: See **Հնարաւոր**:

Կարելութիւն (*թեան, թեամբ*) *ſ.* Possibility: See **Հնարաւորութիւն**:

Կարեկից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Compassionate, that has compassion, pitiable. **Կարեկից լինել**, to compassionate, to have compassion, to take pity.

Կարեկցաբար, *adv.* With compassion.

Կարեկցել (*եմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To compassionate, to have compassion, to pity.

Կարեկցութիւն (*թեան, թեամբ*) *ſ.* Compassion, pity. **Շարժել ի կարեկցութիւն**, to excite pity.

Կարեսէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Passionate, vicious.

Կարեվէր, *adj. ind.* and *adv.* Mortal, grievous: mortally, grievously. **Կարեվէր խոցել**, to wound mortally, to give a mortal blow.

Կարեւան See **Կարաւան**:

Կարեւոր (*ի, աւ*) *adj.* Necessary, pressing, important, grave, urgent, considerable, serious, major, essential, expedient, useful. **Կարեւոր պէտք**, the essential, the necessaries of life.

Կարեւորագոյն (*գունի, գունեաւ*) *adj. comp.* Very necessary, important, pressing.

Կարեւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *ſ.* Necessity; importance, gravity, weight, dignity, consequence.

Կարթ (*ի, թու*) *ſ.* Fish-hook, fishing line: snaffle, noseband of a bridle: hook, crook: ham, leg.

Կարթահատ, *adj. ind.* Whose houghs are cut. **Կարթահատ առնել**, to cut the houghs of any one.

Կարթահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cut the houghs of an animal; to kill.

Կարթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fish, to take with a hook; to take.

Կարթընկէց (*կեցի, կեցաւ*) *ſ.* That fishes with a hook or line, angler.

Կարժ (*ի, թու*) *ſ.* Skein.

Կարժառ (*ի, աւ*) *ſ.* Reel. **Գառել ի կարժառն**, to reel or wind into skeins.

Կարի, *adj. ind.* and *adv.* Too much, very, more, excessive, much, huge, enormous, exceeding, exorbitant, great, extreme, immoderate: enough, a great deal, considerably, unboundedly, disorderly, diabolically, frightfully, excessively, exorbitantly, extraordinarily, strongly, greatly, grievously, immensely, infinitely, urgently, considerably, violently, outrageously, powerfully, vehemently, so, very much, most. **Կարի քաջ** or **կարի խիկ քաջ**, well; yes, truly, excellently, worthily. **Կարի յոյժ** or **կարի եմն**, enormously, extremely.

Կարիճ (*ճին, ճնաւ*) *ſ.* Scorpion. **Խաղ կարճի**, oil of scorpion.

Կարիտաս (*ի, աւ*) *ſ.* (Greek word) See **Պինաստաս**:

Կարիք (*քեաց, քեաք*) *ſ. pl.* Necessity, want, indigence, constraint, extremity, violence; torment, trouble, grief; passion, vice; power, faculty. **Կարիք որովայնի**, excrement. **Երանիլ ի կարիս որովայնի**, to go to stool, to loosen, to evacuate.

Կարծ See **Կարծիք**: **Ի կարծ**, in a state of conjecture, in suspense. **Ի կարծ գաւաւել**, to conjecture, to judge by conjecture.

Կարծեաւ (*եալ, եալով*) *adj.* Thought, believed.

Կարծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To think, to imagine, to believe, to judge, to arbitrate, to reckon, to estimate, to repute, to hold as such; to suspect, to presume, to conjecture, to persuade one's self.

Կարծիքաբանիւն (Թեան, Թեամբ) ս. Opinion, judgment.

Կարծնեցեալ (եցի, եալ) adj. Thought, judged, imagined: hardened, bowed, closed.

Կարծնեցուցանել (եմ, ուցի) ո. տ. To make believe, to persuade: See Կարծեցուցանել.

Կարծիք (Թեաց, Թեաք) ս. pl. Opinions, thoughts, mind, judgment, sense, sentiment, account, conjecture, advice, credit, belief; suspicion, presumption, impression, fantasy, imagination.

Կարծիքական (ի, աւ) adj. Conjectural.

Կարծողական (ի, աւ) adj. Suspicious, distrusting. Կարծողական զօրութիւն, imaginative faculty, imagination, imagination.

Կարծր, adj. ind. Hard, solid, rough, stiff.

Կարծրագոյն (գունի, գունեաւ) adj. comp. Very hard, very solid, rough, difficult; that is harder.

Կարծրագոյն (ի, իս) adj. That judges hardly, severe, rough, rigorous.

Կարծրահաստատ, adj. ind. Well established, firm, solid.

Կարծրահանկոյծ, adj. ind. That is covered with a very hard covering.

Կարծրահաստատ, adj. ind. Well established, firm, solid, hard, strong.

Կարծրակերպ, adj. ind. See Կարծրահաստատ.

Կարծրակուռ, adj. ind. Hard, rough.

Կարծրահիմն, adj. ind. Of which the roof is very solid, very strong.

Կարծրանալ (ամ, ացայ) ո. տ. To harden, to be hard, to grow hard, to become hard.

Կարծրանիւթ (ի, իս) adj. Hard, solid, firm, indissoluble.

Կարծրահանակ, adj. ind. See Կարծրանիւթ.

Կարծրացուցանել (եմ, ուցի) ո. տ. To harden, to make hard, to harden again, to render hard.

Կարծրելրեալ See Խաւեալ.

Կարծրութիւն (Թեան, Թեամբ) ս. Hardness, firmness, solidity; asperity, stiffness, roughness, inflexibility.

Կարծք (ծից, ծիւք) ս. pl. See Կարծիք.

Կարկամ (ի, իս) adj. Bent, curved, folded, bowed; precluded, impotent, bound, impeded; hard, stiff; tedious, niggardly, sordid, abominable.

Կարկամել (եմ, եցի) ո. տ. See Կարկամեցուցանել.

Կարկամեցուցանել (եմ, ուցի) ո. տ. To bend, to fold, to bow.

Կարկամիլ (եմ, իլայ) ո. ո. To bend, to be bent, to be folded, to bow; to retire.

Կարկամութիւն (Թեան, Թեամբ) ս. Bending, curvature; retiring, contraction; numbness: tenacity, sordid avarice, niggardliness.

Կարկանդակ (ի, աւ) ս. Tart, pie, pastry; bun, cake, custard, forcedmeat. Կարկանդակ մանիր, pasty.

Կարկանդակագործ (ի, աւ) ս. Pastry-cook.

Կարկանդակագործութիւն (Թեան, Թեամբ) ս. Pastry, art of making pastry.

Կարկաչ or Կարկաչ (ի, իս) ս. See Կարկաչիւն.

Կարկաչաձայն, adj. ind. See Կարկաչաձայն.

Կարկաչել (եմ, եցի) ո. ո. To chatter, to sing, to warble, to chirp: to cluck: to croak: to bawl, to babble.

Կարկաչիւն, ս. ind. Chirping, song: clucking: croaking: babbling.

Կարկաչուն, adj. ind. That chatters, that chirps; that clucks; that croaks; bawler, babbler.

Կարկաչահոս, adj. ind. That falls or runs with a murmuring noise (speaking of water).

Կարկաչահոսութիւն (Թեան, Թեամբ) ս. Flowing with a murmuring noise.

Կարկաչաձայն, adj. ind. See Կարկաչահոս.

Կարկաչել (եմ, եցի) ո. ո. To murmur, to warble; to paddle: See Կարկաչել.

Կարկաչեցուցանել (եմ, ուցի) ո. տ. To cause to murmur or to exclaim.

Կարկաչիւն, ս. ind. See Կարկաչիւն.

Կարկաչիւն (ունի, ունեաւ) ս. Murmur, noise, warbling; grumbling; babbling: See Կարկաչիւն.

Կարկառ (ի, իս) ս. Block, heap of stones.

Կարկառակոյտ (առաք, առաքս) ս. Heap, pile, lump, mass; block.

Կարկառել (եմ, եցի) ո. ա. To

tender, to present in advancing; to give, to offer.

Կարկառիլ (իմ. անցայ) *v. n-p.* To be presented, to be tendered.

Կարկառուլ (ուս. կառի) *v. a.* See **Կարկառիլ**:

Կարկատանք (Նայ. Նք) *s. pl.* Botching, mending, patching.

Կարկատիլ (եմ, եցի) *v. a.* To botch, to mend, to piece, to patch; to unite, to join.

Կարկատուն, *adj. ind.* Botched, mended, pieced, patched; fictitious, false.

Կարկինան (ի, աւ) *s.* Carbuncle.

Կարկիլ, (եմ, եցի) *v. a.* To disconcert any one, to put one to a nonplus, to shut another's mouth, to make one hold one's tongue or be silent: to close, to shut.

Կարկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be disconcerted, to hold one's tongue; to cease; to be closed or shut.

Կարկին (Նոյ, Նով) *s.* Compass. **Կարկնով չափել**, to measure with compasses.

Կարկինոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) Crab: See **Խեցգետին**: Cancer: See **Խոլխեցգետին** and **Քաղցկեղ**.

Կարկնաբոլոր, *adj. ind.* Round, proportioned.

Կարկնաձև, *adj. ind.* See **Կարկնաբոլոր**:

Կարկուտ (կոխ, կոխ) *s.* Hail. **Կարկուտ մեծաքանակ**, hailstone. **Հարկանել կարկտիւ**, to hail, to spoil by hail.

Կարկուտայ (ի, իւ) *s.* See **Կուր** or **Մրակոյկ**:

Կարկտաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces hail, that makes hail.

Կարկտածու (ի, աւ) *adj.* See **Կարկտաբեր**:

Կարկտեայ (ական, ականի) *adj.* Of hail.

Կարկտել (կարկտէ) *v. imp.* To hail.

Կարճ (ոյ, ով) *adj.* Short; concise, brief, little. **Կարճ հասակաւ**, short man, that is of short stature. **Կարճոյ ճանապարհ**, the shortest way. **Ի կարճ Նոյ**, in short, briefly, in a few words: See **Կարճ ի կարճոյ**:

Կարճապան See **Հասմասօտապան**:

Կարճաբերձ, *adj. ind.* Rather short.

Կարճակեաց, *adj. ind.* That does not live, that does not last long, short, brief.

Կարճահաս (ի, իւ) *adj.* That has a short memory.

Կարճահասակ (ի, աւ) *adj.* Short, short man, that is of short stature, dwarf.

Կարճախայթ (ի, աւ) *adj.* Bitten by a scorpion.

Կարճամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Pusillanimous, impatient, weak, restless.

Կարճամտիլ (իմ, անցայ) *v. n-p.* To be impatient, to lose patience, to be vexed, to become desperate.

Կարճամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pusillanimity: See **Կարճմտութիւն**:

Կարճապարանոց (ի, աւ) *adj.* That has a short neck.

Կարճառոտ (ի, իւ) *adj.* Short, brief, succinct, concise. **Կարճառօտիւ**, succinctly, in few words.

Կարճառօտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brevity.

Կարճատել (եմ, եցի) *v. a.* To shorten, to make short, to abridge; to crop.

Կարճատես (ի, աւ) *adj.* That has a short sight, short sighted.

Կարճատես, *adj. ind.* That does not last long, short, brief, instantaneous, transient.

Կարճատիլ (իմ, անցայ) *v. n-p.* To be shortened or abridged.

Կարճել (եմ, եցի) *v. a.* To shorten, to cut short, to abridge, to put in miniature, to lessen, to make short, to render shorter; to lop, to prune, to retrench; to keep under; to bind up, to restrain; to interrupt, to hinder, to stop, to make silent.

Կարճիմանալիապէս, *adj. ind.* See **Կարճատես**:

Կարճիլ (իմ, ացայ) *v. n-p.* To become short, to become less, to render one's self short, little or brief, to cease.

Կարճ ի կարճոյ, *adj. ind.* and *adv.* Short, brief, succinct, concise: short, in short, briefly, succinctly, summarily, in a few words, in a little time.

Կարճիկ (ական, ական) *adj.* Short, short man, dwarf, very short person.

Կարճմտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render pusillanimous.

Կարճմտիլ See **Կարճամտիլ**:

Կարճմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impatience, pusillanimity.

Կարձնովին or **Կարձովին**, *adv.* With the roots, entirely.

Կարձոգի, *adj. ind.* See **Կարձամիտ**.

Կարձոտն (*ոին*, *ոտմբ*) *adj.* That has short feet.

Կարձութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Brevity, conciseness, shortening, contraction, abridging, retrenching; synaeresis.

Կարձումն (*ման*, *մամբ*) *s.* Abridging, retrenchment.

Կարձունչ (*չընչի*, *չընչիս*) *adj.* That has a short nose.

Կարմիր (*մրոյ*, *մրով*) *adj.* and *s.* Red, rubicund, vermilion, rosy, ruddy, orange red: red, red colour, vermilion, orange colour: See **Կարմրութիւն**.

Կարմրագիր (*գրոյ*, *գրով*) *adj.* Written with red ink: See **Կարմրագրել**.

Կարմրագոյն, *adj. ind.* Red, reddish. **Կարմրագոյն ներկել**, to dye red.

Կարմրագոյն (*գունոյ*, *գունով*) *s.* Red tint; red ink.

Կարմրագոյնդ (*ի*, *իս*) *s.* Sort of peach.

Կարմրազարդ, *adj. ind.* Adorned with a red colour; vermilion, red.

Կարմրագգեստ (*ի*, *իս*) *adj.* See **Կարմրազարդ**.

Կարմրագգեստիլ (*իմ*, *ստեցայ*) *v. n-p.* To be clothed in red; to redden, to become red.

Կարմրախայտ (*ի*, *իս*) *s.* Sort of fish.

Կարմրահեր, *adj. ind.* Redhaired, ruddy.

Կարմրաձիւ, *adj. ind.* Reddish, ruddy; red.

Կարմրայատակ, *adj. ind.* Paved with a red pavement.

Կարմրայատակեալ, *adj. ind.* Furnished with a red colour.

Կարմրայտ (*ի*, *իս*) *adj.* That has rosy cheeks.

Կարմրանալ (*ամ*, *բացայ*) *v. n-p.* To redden, to become red; to turn red.

Կարմրանկարկ, *adj. ind.* Dyed red, red, of a red colour.

Կարմրացայտ, *adj. ind.* Very red, vermilion.

Կարմրացուցանել (*եմ*, *ցուսցի*) *v. t.* To redden, to make red, to turn red.

Կարմրափայլ, *adj. ind.* Red, that has a ruddy complexion, rubicund, vermilion, of a bright carnation.

Կարմրերանգ, *adj. ind.* See **Կարմրափայլ**.

Կարմրերփեան, *adj. ind.* See **Կարմրափայլ**.

Կարմրիլ (*եմ*, *բեցայ*) *v. n-p.* See **Կարմրանալ**.

Կարմրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Ruddiness, redness; red; vermilion, red colour; pimple, inflammation; carnation colour.

Կարճն (*ի*, *իս*) *adj.* and *s.* Valiant, valorous, courageous: valour, bravery, courage.

Կարճնել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To be valiant or courageous, to overcome, to vanquish; to be able, to become strong.

Կարճնեղ (*ի*, *աւ*) *adj.* Very valiant, very courageous, robust.

Կարճնեղութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Valour, valiantness, courage, vigour.

Կարող (*ի*, *աւ*) *adj.* Powerful; capable, clever.

Կարողանալ (*ամ*, *ղացայ*) *v. n.* To be able, to be in a state to.

Կարողապետ (*ի*, *աւ*) *s.* Very powerful.

Կարողապետութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Very powerful authority.

Կարողապէս, *adv.* Powerfully.

Կարողացուցանել (*եմ*, *ցուսցի*) *v. t.* To enable, to make capable.

Կարողել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* See **Կարողանալ**.

Կարողութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Power, authority, faculty, might, force, virtue, capability, capacity, reach, competence, means.

Կարոտ (*ի*, *իս*) *s.* Celery; parsly.

Կարուսակ (*ի*, *աւ*) *s.* Sewer, tailor: shoemaker: See **Դերձակ**.

Կարուսակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Seam: trade of shoemaker: See **Դերձակութիւն**.

Կարսթիւն See **Կարողութիւն**.

Կարսոն (*ի*, *իս*) *s.* Parsly.

Կարօտ (*ի*, *իս*) *adj* and *s.* Indigent, poor, needy, necessitous; desirous; indigence, necessity, desire, wish, mind.

Կարօտական (*ի*, *աւ*) *adj.* Indigent, necessitous; desirable, to be wished for, desirous, affectionate.

Կաթօտանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* See Կաթօտիլ:

Կաթօտանք (նաց, նոք) *s. pl.* See Կաթօտութիւն:

Կաթօտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render indigent or necessitous.

Կաթօտիլ (իմ, ուեցայ) *v. n-p.* To be indigent or necessitous, to be in want of; to desire, to wish, to long for.

Կաթօտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indigence, poverty, want of the necessaries of life, necessity, want, penury, misery, famine, dearth: desire, wish, mind.

Կայարան (ի, իս) *s.* Place to put the feet, place, post.

Կայծ (ցոյ, ցեաւ) *s.* Little child.

Կայծին (ցնոյ, ցնով) *s.* Axe, hatchet: plane. Կայծին փոքրիկ, little axe.

Կայծնայ, *s. ind.* Remainder, residue.

Կայնաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnished with an axe.

Կայտ (ի, աւ) *s.* Post, position.

Կայտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State, position, point, situation.

Կայտուն (ցեան, ցեամբ) *s.* See Կայտութիւն:

Կացուն See Կայտուն:

Կայտուրդ (ցրդոյ, ցրդով) *s.* Assembly, company, festival, feast; establishment, place, situation.

Կայտուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To establish, to create, to constitute, to institute, to make, to destine, to place; to stop, to make cease, to finish.

Կայրգական (ի, աւ) *adj.* Demonstrative: pompous, of large assembly.

Կայրգիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To assemble together, to feast; to make merry.

Կայք (ցից, ցիւք) *s. pl.* State, conduct.

Կաւ (ոյ, ով) *s.* Clay, argil, potter's earth; mud, mire, dirt. Կաւով ծեփիլ, to cover with clay.

Կաւագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Potter.

Կաւագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade of a potter; brick-kiln.

Կաւակերտ (ի, աւ) *adj.* Made of earth.

Կաւանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To become clay.

Կաւառ (ի, աւ) *s.* Causeway, dike, bank.

Կաւատ (ի, իս) *s.* Pimp. Կին կաւատ, bawd.

Կաւատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pimping.

Կաւափազող, *adj. ind.* and *s.* Potter, brickmaker.

Կաւեայ, *adj. ind.* See Կաւեղէն:

Կաւեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* Made of earth, argillaceous.

Կաւիճ (ւճի, ւճաւ) *s.* Chalk.

Կափարիչ (րչի, րչաւ) *s.* Cover. Կափարիչ սկուդ, cover of chalice.

Կափիճն See Շաչիւն:

Կափկափիլ (եմ, եցի) *v. n.* To shake (speaking of the teeth).

Կափուլ (փլոյ, փլով) *s.* Snare, trap.

Կափսակ See Կամփսակ:

Կափուածն (փման, փմամբ) *s.* Act of covering, of shutting.

Կափուցանել (եմ, փուցի) *v. a.* To cover, to shut, to put a cover on.

Կափուցուածն (ցման, ցմամբ) *s.* See Կափուածն:

Կաքաւ (ու, ու) *s.* Dance, ballet; ball: partridge. Ձագ կաքաւու, young partridge.

Կաքաւագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Coregraphy.

Կաքաւախոտ (ոյ, ով) *s.* Marjoram.

Կաքաւանք (նաց, նոք) *s. pl.* The dances.

Կաքաւարան (ի, աւ) *s.* Place of dancing.

Կաքաւիլ (եմ, եցի) *v. n.* To dance, to jump.

Կաքաւերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ballad.

Կաքաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make dance or leap.

Կաքաւիչ (ւչի, ւչաւ) *s.* Dancer, merry-Andrew.

Կաքաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Կաքաւուածն:

Կաքաւուածն (ամման, ամամբ) *s.* Dance, ballet.

Կբնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To cling to, to crawl on the ground.

Կեալ (կեամ, կեցի) *v. n.* To live, to be alive, to breathe; to exist, to subsist; to behave; to be. Ողջոյրդ կեաս, how do you do? Ինչպէս կեայ նա, how does he do?

Կեանք (կենաց, կենաք) *s. pl.* Life; days; health; subsistence, nourishment;

substance, goods; conduct, manners; the world.

Կեդրան See **Կենդրան**:

Կեկիաս (*այ*, *աս*) *s.* (Greek word) Sort of wind.

Կեղ (*ղ*, *ով*) *s.* Ulcer, ulceration, exulceration.

Կեղակարծ (*ի*, *իս*) *adj.* Doubtful, uncertain, ambiguous; undecided, wavering, irresolute, distrustful.

Կեղակարծաբար, *adv.* Uncertainly, with doubt, with uncertainty.

Կեղակարծեալ (*լ-ոյ*, *լ-ս*) *adj.* Doubtful, uncertain.

Կեղակարծել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To doubt, to conjecture, to distrust, to suspect.

Կեղակարծիլ (*իմ*, *ծեցայ*) *v. n-p.* See **Կեղակարծել**:

Կեղակարծիք (*ծեաց*, *ծեաք*) *s. pl.* See **Կեղակարծութիւն**:

Կեղակարծութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Doubt, uncertainty, suspicion, indecision, irresolution.

Կեղել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To exulcerate; to vex, to torment, to hurt any one unjustly.

Կեղեքչական (*ի*, *աս*) *adj.* and *s.* Plaintive: complaint.

Կեղև (*ղ*, *ով*) *s.* Crust; raspings; bark, skin, pellicle; shell, husk; pod, hull. **Կեղև դալար**, browse. **Կեղև հանեալ**, skin.

Կեղեւանք (*նաց*, *նաք*) *s. pl.* See **Կեղև**:

Կեղևել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To peel, to decorticate, to take off the crust; to shell, to pare; to rasp: to strip.

Կեղեքածք (*ծից*, *ծից*) *s. pl.* Rent.

Կեղեքել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To tear, to lacerate, to break; to scratch; to wound; to flay, to strip, to pillage, to ravish unjustly; to illtreat, to outrage, to injure, to vex, to torment.

Կեղեքումն (*ման*, *մամբ*) *s.* Act of tearing.

Կեղի (*ի*, *իս*) *s.* Sort of measure.

Կեղծ (*ի*, *իս*) *adj.* Dissembled, false, fictitious, artificial, sham; fabulous.

Կեղծաւոր (*ի*, *աս*) *adj.* Hypocrite, hypocritical, bigotted, puritanical, demure, devotee, deceitful, dissembling, dissembler.

Կեղծաւորաբար, *adv.* Dissemblingly.

Կեղծաւորական (*ի*, *աս*) *adj.* Fictitious, feigned, dissembled.

Կեղծաւորել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To dissemble, to feign, to pretend.

Կեղծաւորիլ (*իմ*, *ըեցայ*) *v. n-p.* To feign, to dissemble, to pretend to, to act the hypocrite.

Կեղծաւորութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Hypocrisy, bigotry, affected devotion; pretence, dissimulation, fiction, imposture, falsehood, duplicity, disguise.

Կեղծել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To feign, to dissemble, to disguise, to pretend, to mask, to cover, to counterfeit, to make appear, to forge, to invent.

Կեղք (*ծից*, *ծիւք*) *s. pl.* See **Կեղծիք**:

Կեղծիք (*ծեաց*, *ծեաք*) *s. pl.* Faint, dissimulation, counterfeit, forgery, fiction, fable, chimera, phantom, fantasy; mummery, disguise.

Կեղտ (*ղ*, *ով*) *s.* and *adj.* Soil, stain: stained, soiled. **Կեղտ ականջաց**, cerumen. **Կեղտ անուն**, infamy, dishonour, discredit, disrepute. **Հանել զկեղտն**, to scour.

Կեղտահան (*ի*, *աս*) *s.* Scourer.

Կեղտաս (*ի*, *աս*) *s.* See **Քաղցկեղ**:

Կեմ or **Կեամ** (*կեմից*, *կեմով*) *s.* Tissue.

Կենագործ (*ի*, *աս*) *adj.* Vivifying.

Կենագործել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To vivify, to give life.

Կենագործութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Vivification.

Կենաղգաց, *adj. ind.* Living; vivifying.

Կենաղտաս, *adj. ind.* Mortal, that causes death, that deprives of life.

Կենախուղ, *adj. ind.* See **Կենաղտաս**:

Կենակից (*կցի*, *կցաս*) *s.* Companion; partaker, participant; spouse. **Կենակից լինել**, to live together, to frequent, to keep company with, to converse.

Կենակցութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Company, custom, conversation.

Կենահաղորդ, *adj. ind.* See **Կենակից**:

Կենաձիր, *adj. ind.* That gives life, vivifying, salubrious.

Կենաճաշակ, *adj. ind.* That has a salutary taste, that gives life.

Կենաշնորհ, *adj. ind.* See **Կենաձիր**:

Կենապատճառ, *adj. ind.* That causes, that gives life.

Կենսակր (սիրէ, սիրաւ) *adj.* That loves life.

Կենսատուն (ի, իս) *adj.* Creator, that gives life.

Կենսատուիլ (եմ, էի) *v. a.* To create, to vivify, to give life.

Կենսարար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Vivifying, vivifick; saviour, redeemer; salubrious.

Կենսուէա See **Կենսաւէա**.

Կենդակ (ի, աւ) *s.* Zodiack; sign of the Zodiack.

Կենդան (ի, իս) *adj.* See **Կենդանի**.

Կենդանաբաշխ (ի, իս) *adj.* That distributes, that gives life.

Կենդանաբեր (ի, աւ) *adj.* That brings, that gives life.

Կենդանաբոյս (բոյսի, բուսից) *s.* Zoophyte.

Կենդանագիր (գրի, գրաւ) *s.* Portrait, representation or figure of a person, image.

Կենդանագործել (եմ, էի) *v. a.* To vivify.

Կենդանագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vivification.

Կենդանագրել (եմ, էի) *v. a.* To paint, to represent the figure of a person.

Կենդանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Portrait, representation of a person: formation of the foetus: zoography.

Կենդանադիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zootomy.

Կենդանախարուկել (եմ, էի) *v. a.* To burn alive.

Կենդանախուռն *adj. ind.* Where the living are assembled.

Կենդանածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Viviparous; that gives life.

Կենդանածնել (եմ, էի) *v. a.* To vivify, to give life.

Կենդանածնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be vivified.

Կենդանածնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Generation, birth; vivification.

Կենդանակ (ի, աւ) *s.* Sign of the Zodiack.

Կենդանակամար (ի, աւ) *s.* Zodiack.

Կենդանական (ի, աւ) *adj.* Vital; living, vivifick.

Կենդանակերպ (ի, իս) *s.* Sign of the Zodiack: portrait.

Կենդանակերպել (եմ, էի) *v. a.* To vivify, to give life.

Կենդանակիր, *adj. ind.* That carries, that contains life.

Կենդանահատուածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zootomy.

Կենդանածին, *adj. ind.* That gives life.

Կենդանանալ (ամ, դանացայ) *v. n.* To revive, to resuscitate.

Կենդանանորոգ, *adj. ind.* Resuscitated; restored, renewed.

Կենդանապաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zoolatry.

Կենդանապարգև, *adj. ind.* That gives life.

Կենդանասեռիչ (ի, իս) *adj.* Vivifying, vivifick.

Կենդանասուն (ի, աւ) *adj.* Viviparous; that engenders, that produces.

Կենդանատեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Production, generation.

Կենդանատուիլ (եմ, էի) *v. a.* See **Կենդանատեղծուիլ**.

Կենդանատեղծուիլ (ում, տեղծի) *v. a.* To vivify, to give life, to resuscitate.

Կենդանատեսակ (ի, աւ) *s.* See **Կենդանակերպ**.

Կենդանատու (ի, աւ) *adj.* That gives life, vivifying, vivifick.

Կենդանատուն (ան[ի], ան[կոյ]) *s.* Zoophyte.

Կենդանատուր, *adj. ind.* See **Կենդանատու**.

Կենդանարար (ի, աւ) *adj.* Vivifying, vivifick.

Կենդանարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vivification.

Կենդանացու (ի, աւ) *adj.* Living; vivifick.

Կենդանացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To vivify, to resuscitate; to polish, to renew; to animate, to reanimate; to revive. **Վէրսն կենդանացուցանել**, to revivify.

Կենդանաւէա, *adj. ind.* Alive, living.

Կենդանաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Կենդանի**.

Կենդանի (նոյ, նեաւ) *adj.* and *s.* Alive, living, vivacious; vital, that gives life, vivifick: animal, beast. **Կենդանիւէա** or **Կենդանիոք**, quite alive; during life.

Կենդանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Life; vitality.

Կենդանուքն, *adv.* Quite alive.

Կենգար (ի, աւ) s. See Կենդինար:

Կենդինար (ի, աւ) s. Sort of weight.

Կենդրան, Կենդրոն or Կենտրոն (ի, իւ) s. Centre.

Կենդրոնախոյս, adj. ind. Centrifugal.

Կենդրոնական (ի, աւ) adj. Central.

Կենդուռ, adj. ind. Alive, living, that lives.

Կենդծայ, adj. ind. That gives life.

Կենսաբաշխ, adj. ind. See Կեն-դանաբաշխ:

Կենսաբեր (ի, աւ) adj. That brings, that causes, that gives life, vivifick, vivifying.

Կենսարուխ, adj. ind. See Կեն-սաբեր:

Կենսախրախոյս, adj. ind. That reanimates, that resuscitates.

Կենսածին, adj. ind. That gives life, vivifying.

Կենսական (ի, աւ) adj. See Կեն-դանական:

Կենսակայլակ, adj. ind. See Կեն-սաբեր:

Կենսակիր (կրի, կրաւ) adj. Alive, living; vivifick.

Կենսաչու, adj. ind. That leads to life.

Կենսասիթ, adj. ind. That causes life.

Կենսատու See Կենդանատու:

Կենսատուն (ան, ան) s. Plant or tree of life.

Կենսատուր, adj. ind. See Կեն-սատու:

Կենսացնուղ, adj. ind. That spreads, that gives life.

Կենսացուցանել See Կենդանացու-ցանել:

Կենսաչա, adj. ind. Alive, living.

Կենսեզուս See Կենեզուս:

Կենսուն (ի, աւ) adj. That contains life, alive, living.

Կենսուսոյց, adj. ind. That shows, that teaches life.

Կենցաղ (ոյ, ով) s. World; present life: conduct, behaviour, custom, manners, life.

Կենցաղապատ, adj. ind. Deadly, mortal, that takes away life.

Կենցաղական (ի, աւ) adj. Mundane, secular.

Կենցաղակից See Կենակից:

Կենցաղակիր (իմ, ցեցայ) v. n-p. See Կենակից լինել:

Կենցաղակցորդ, adj. ind. See Կե-նակից:

Կենցաղակցութիւն See Կենակցու-թիւն:

Կենցաղասէր (սիրի, սիրաւ) adj. Mundane, that loves the vanities of the world.

Կենցաղավարիլ (իմ, ըեցայ) v. n-p. To live; to behave one's self; to converse.

Կենցաղավարութիւն (թեան, թեամբ) s. Life, conduct, behaviour, conversation.

Կենցաղասրիլ See Կենցաղավարիլ:

Կենցաղիլ (իմ, ղեցայ) v. n-p. See Կենցաղավարիլ:

Կենցաղաւէտ, adj. ind. Very useful to the life of men, useful, salutary.

Կենցաղօգուտ, adj. ind. See Կեն-ցաղաւէտ:

Կենցաղօգտութիւն (թեան, թեամբ) s. Utility, advantage, profit given or bestowed on the world or on the life of men.

Կէշ (ի, իւ) s. See Կրծիք:

Կեռ (ի, աւ) adj. and s. Crooked: hook, crook.

Կեռաս (ի, իւ) s. Cherry; black heart cherry; red and white heart cherry.

Կեռասենի (նւոյ, նեաւ) s. Cherry-tree. Կեռասենիք, orchard of cherry trees.

Կեռնեխ (ի, աւ) s. Blackbird: See Սարեակ:

Կեսր (ռ, ռ) s. See Կայր:

Կեսրական See Կայսերական:

Կեսրոս (ի, իւ) s. See Կայր:

Կեսրուհութիւն See Կայսերուհութիւն:

Կեսուր See Կներսուր:

Կեսս or Կեսոս (ի, իւ) s. (Greek word) See Կողով:

Կեսոս (ի, աւ) s. See Կես:

Կեր (ոյ, ով) s. Meat, nourishment, aliment: bait, food, provender, trap.

Կերակուր (կրոյ, կրով) s. Meat, eatables, nourishment, aliment, subsistence, bread; repast, dinner; bait, food, provender. Կերակուր եդեալ ի սեղանի, mess.

Կերակրական See Կերակրոցական:

Կերակրակից (կցի, կցաւ) s. Companion at table, that eats with another.

Կերակրանք (ոց, ոք) *s. pl.* See Կերակուր։

Կերակրել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish, to maintain, to feed, to sustain, to treat, to give to eat.

Կերակրել (եմ, եցայ) *v. n-p.* To nourish one's self, to feed one's self, to eat.

Կերակրիկ, *s. ind.* Small food.

Կերակրիչ (չի, չաւ) *s.* That gives to eat, that nourishes, that feeds.

Կերակրարական (ի, աւ) *adj.* Nutritive.

Կերակրողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of nourishing, sustentation.

Կերակրաւէն (ծման, ծամբ) *s.* Nutrition.

Կերակրչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nutrition; nourishment.

Կերաս (ի, աս) *s.* Carat, siliqua.

Կերիչ (րչի, րչաւ) *adj.* and *s.* That tears, that devours, that eats, that corrodes.

Կերկերական (ոյ, ով) *adj.* Harsh, hoarse.

Կերկերածայն, *adj. ind.* Harsh, hoarse.

Կերկերել (եմ, եցայ) *v.n-p.* To become hoarse, to make one's self hoarse.

Կերկերաւէն (ծման, ծամբ) *s.* Harshness, hoarseness.

Կերմոս (ի, ից) *s.* Piece of money.

Կերողութիւն See Կրկամոյթութիւն։

Կերան (ի, աւ) *s.* Waxlight, torch, flambeau.

Կերանավաճառ (ի, աւ) *s.* Waxchandler.

Կերասած (ոյ, ով) *s.* Corroding.

Կերպ (ի, իս) *s.* Form, figure; fashion, make.

Կերպագրել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure.

Կերպագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Form, figure.

Կերպակերպ, *adj. ind.* Diverse, in several forms.

Կերպանձնել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure, to fashion.

Կերպանալ (ամ, պացայ) *v. n-p.* To be formed, to take the form.

Կերպաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Formation.

Կերպաս (ու, ուս) *s.* Stuff, cloth, fine linen, silk. Կերպաս ասխտուս, linen, gold or silver cloth. Կերպասիւք զարգարել, to stuff.

Կերպասաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces stuffs or fine linen.

Կերպասագործ (ի, աւ) *s.* That makes stuffs, fine linen.

Կերպասահասակ (ի, աւ) *adj.* Like fine linen.

Կերպասեղէն (ինի, ենից) *adj.* Made of fine linen, of stuff, of silk.

Կերպասի (ւոյ, սեաւ) *adj.* and *s.* See Կերպասեղէն and Կերպաս։

Կերպասապաշ, *adj. ind.* Diverse, varied, in many fashions or manners.

Կերպարան (ի, աս) *s.* Form, figure, image, effigy, representation, person, face, presence, sight, look, countenance, semblance, appearance, grimace, configuration, conformation; fashion, manner; feint, pretext.

Կերպարանակից (կից, կցաւ) *adj.* Conformable. Կերպարանակից առնել, to conform. Կերպարանակից լինել, to comply with.

Կերպարանակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conformity.

Կերպարանառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Formation; representation, description: See Կերպառնութիւն։

Կերպարանաւոր (ի, աւ) *adj.* That has form, formed; feigned, disguised.

Կերպարանափոխ, *adj. ind.* Counterfeited, changed, disguised. Կերպարանափոխ առնել, to change, to counterfeit, to disguise, to metamorphose.

Կերպարանափոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disguise, metamorphosis.

Կերպարանել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure, to fashion; to model; to represent; to conform.

Կերպարանեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* See Կերպարանել։

Կերպարանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be formed, to take the form; to conform; to feign, to dissemble, to counterfeit.

Կերպարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Form, formation; conformation.

Կերպացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* See Կերպարանել։

Կերպաւոր (ի, աւ) *adj.* Formed, well made; conformable; that has a form.

Կերպաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure; to inform, to serve for

a form; to conform; to fashion.

Կերպաւորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Կերպաւորել**:

Կերպաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Form, formation; conformation.

Կերպիկ, *s. ind.* Vile form.

Կերպումն (*ումն, ումամբ*) *s.* Form; formation.

Կերտ (*ի, իւ*) *s.* See **Կերտուած**:

Կերտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To construct, to build, to fabricate, to make.

Կերտուած (*ոց, ով*) *s.* Construction, edifice, fabrick, building.

Կերտուիթիւն See **Շինուիթիւն**:

Կեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To save; to vivify.

Կեցուցիչ (*չի, չաւ*) *s.* Saviour.

Կեփայեան, *adj. ind.* That belongs to Cephas.

Կզակ (*ի, աւ*) *s.* Chin.

Կզնաքիս (*ի, աւ*) *s.* Marten.

Կէս (*կիսոյ, կիսով*) *s. adj.* and *adv.* Half, middle: half, subduple: in half, in part. **Կէսք**, the one, the others. **Կէս ժամ**, half an hour. **Կէս գիշեր**, midnight. **Կէս ի կէս**, in part, half, imperfectly. **Ի կէս**, half. **Կէս Յարկաւագ** See **Կիսայարկաւագ**: **Կիսոյ կէս**, half: in quarter.

Կէտ (*կետի, կետիւ*) *s.* Whale: period, point; comma; moment, instant: end, object: term, end: weight: sign: constitution, decree. **Կէտ սուզական**, nadir. **Կէտք նկարագրել**, dotting.

Կէտադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To punctuate; to dot.

Կէտադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Punctuation: dotting.

Կէտաչարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Term, limit.

Կէտանիշ, *s. ind.* Point.

Կթանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Կթի**:

Կթաքար (*ի, աւ*) *s.* See **Կթոց**:

Կթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To gather, to reap, to get in, to get in the harvest, to collect the fruits. **Կթել զայգիսն** or **զխաղող**, to gather the grapes. **Կթել զկով** or **զկաթն**, to milk a cow, to extract the milk.

Կթելիք (*կթելեաց, կթելեաւ*) *adj.* and *s.* Any thing made of milk, milky.

Կթոյզ (*ի, իւ*) *s.* See **Բաժակ**:

Կթոտ (*ի, իւ*) *adj.* Lingering, languishing, weak, effeminate.

Կթոց (*ի, աւ*) *s.* Vessel used in milking: fruit basket: See **Հաւաքիչ**:

Կթուցիկ (*կտլոյ, կտլով*) *adj.* See **Կթոտ**:

Կթուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make languish, to weaken, to debilitate.

Կթող (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Gatherer; vintager; that milks.

Կթփիկան, *adj. ind.* (Greek word) See **Խօրանարդ**:

Կիզական (*ի, աւ*) *adj.* Burning, that burns.

Կիզանել (*եմ, կիզի*) *v. a.* To burn; to scald.

Կիզանողական (*ի, աւ*) *adj.* Burning, sharp, caustick; infernal; combustible, fit to burn.

Կիզանողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Կիզուիթիւն**:

Կիզանուած, *adj. ind.* Combustible, fit to burn, liable to burn.

Կիզանող (*ի, աւ*) *adj.* Burning; caustick.

Կիզել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Կիզանուել**:

Կիզեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Կիզուլ**:

Կիզիչ (*չի, չաւ*) *adj.* See **Կիզանող**:

Կիզոզական See **Կիզանողական**:

Կիզոզութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Կիզուիթիւն**:

Կիզուլ (*ուի, կիզի*) *v. a.* To burn, to cook, to kindle, to torrefy; to tan.

Կիզուիթիւն (*զման, զմամբ*) *s.* Burning, burn, cooking, baking, ustion, adustion, torrefaction.

Կիթ (*կթոյ, կթով*) *s.* Act of milking; any thing made of milk: See **Կաւիթ**:

Կիթառ (*ի, աւ*) *s.* Guitar: See **Քնար**:

Կիծ (*կծոյ, կծով*) *s.* Burn, ustion; bite.

Կիկնոս or **Կիւկնոս** (*ի, աւ*) *s.* See **Կաթսայ**:

Կիր (*կրոյ, կրով*) *s.* Marble. **Կիր գորշախայտ**, brown free stone. **Կիր կարծրակուռ**, granite. **Հանք կրոյ**, marble quarry.

Կին (*կնոջ, կանանց*) *s.* Woman; wife. **Կին եղբօր**, sister in law. **Կին ածել**, to wed, to marry. **Կին խնամակալ տանն**, housekeeper.

Կինաբառախ (*ի, աւ*) *s.* Cinnabar.

Կինամոմոն (*ի, աւ*) *s.* Cinnamon.

Կինամոն See **Կինամոմոն**:

Կինամոնաբեր (ի , աւ) *adj.* That produces cinnamon.

Կինիկեան, *adj. ind.* Cynical: See Շնական:

Կինձ or Կինչ (կնձի , կնձաւ) *s.* Wild boar, wild hog. Կինձ մատակ, wild sow.

Կինսան (ի , աւ) *s.* (Latin word) Income, tax.

Կինք, *s. pl. ind.* Trace, track, print of the foot; end of the foot.

Կիպարիս or Կիւպարիս (ի , իւ) *s.* Cypress-tree: See Նոճի:

Կիս. See Կիսա:

Կիսաբան (ի , իւ) *adj.* That speaks imperfectly, that makes faults in speaking.

Կիսաբանութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Faulty or imperfect discourse.

Կիսաբաց, *adj. ind.* Half open.

Կիսաբոլոր (ի , իւ) *s.* See Կիսաբոլորակ:

Կիսաբոլորակ (ի , աւ) *s.* Hemicycle, half circle.

Կիսագունդ or Կիսագունտ (գնոյ , գնով) *s.* Hemisphere, half of a sphere or of a globe.

Կիսաժամ (ու , ու) *s.* Half an hour.

Կիսախոցիալ, *adj. ind.* Wounded mortally.

Կիսակ (ի , աւ) *adj.* See Կիսակատար:

Կիսակաթուած (ոյ , ով) *s.* Hemiplegy.

Կիսակատար, *adj. ind.* Imperfect, that is not finished.

Կիսակենդան (ի , իւ) *adj.* Half alive.

Կիսակտուր, *adj. ind.* Cut off from the middle.

Կիսահանք (ոց , ոք) *s. pl.* Semimetal.

Կիսահաւ (ու , ու) *s.* Half-bird.

Կիսահմայ See Կիւսահմայ:

Կիսաձայն (ի , իւ) *adj.* and *s.* Semivowel: diesis.

Կիսաձի, *s. ind.* See Ջորի:

Կիսամահ, *adj. ind.* Halfdead, more dead than alive.

Կիսամասն (սին , սամբ) *s.* and *adj.* Half.

Կիսամասնակայ, *adj. ind.* Half, in part, imperfect.

Կիսամասնութիւն See Թերութիւն:

Կիսամարդ (ոյ , ով) *s.* Half man.

Կիսամեռ, *adj. ind.* See Կիսամահ:

Կիսամեռազ (ի , աւ) *s.* See Կիսահանք:

Կիսայած, *adj. ind.* That is partly raised.

Կիսայլ (առն , արամբ) *s.* See Կիսամարդ:

Կիսայրեալ, *adj. ind.* That is partly burnt.

Կիսանդամ, *adj. ind.* That has only a part of his limbs; lame.

Կիսանկար (ի , իւ) *s.* Profile.

Կիսանձնեայ (նեի , նեիս) *adj.* In half body: See Կիսանդամ:

Կիսաչափ, *adj. ind.* Half, in half.

Կիսասարկաւագ (ի , աւ) *s.* Subdeacon.

Կիսասարկաւագութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Subdeaconship.

Կիսատ, *adj. ind.* See Կիսակատար:

Կիսատող, *adj. ind.* Hemistick.

Կիսատուր (ի , աւ) *s.* See Կտրտակէտ:

Կիսադիման (ի , աւ) *s.* Bust, half length statue.

Կիսաքառորդ (ի , իւ) *s.* Octant.

Կիսընթամեայ See Ընթամեայ:

Կիսեփեայ, *adj. ind.* Partly cooked, that is not cooked enough, raw.

Կիսէշ (սիզոյ , սիզով) *s.* Mule, half an ass.

Կիսոլորակ (ի , աւ) *s.* Semitone.

Կիսովին, *adv.* Half.

Կիւբ (ի , աւ) *s.* (Greek word) Cube: See Խորանարդ:

Կիւաղբել (եմ , եցի) *v. a.* To establish, to determine, to prescribe, to design: See Կիւադրել:

Կիւակ (ի , աւ) *s.* Point, rule, constitution.

Կիւանկար (ի , իւ) *s.* Miniature; colouring.

Կիւռս (ի , աւ) *s.* Whale: See Կէտ:

Կիւռւած (ոյ , ով) *s.* Embroidery; point; miniature.

Կիւռւածագործ (ի , աւ) *s.* Embroidery: miniature painter.

Կիտրոն (ի , իւ) *s.* Cedar, citron; lemon tree. Քաղցրաւենիք ի կիտրոնէ, candied citron peel.

Կիտրոնագոյն, *adj. ind.* Lemon coloured.

Կիր (կրոյ , կրով) *s.* Lime. Դարձուցանել or փոխարկել ի կիր, to reduce to lime, to calcine.

Կիր, *s. ind.* Ի կիր արկանել or առնել, ի կիր առնուլ, To put to use, to make use of, to employ, to use, to make, to profess. Զարաչար ի կիր արկանել, to abuse, to misuse.

Կիրակագիր (գրոյ, գրով) *s.* Dominical letter.

Կիրակամուտ (մտի, մտիւ) *s.* Beginning of Sunday, Saturday night.

Կիրակէ See Կիրակէ:

Կիրառութիւն See Գործածութիւն:

Կիրթ, *adj. ind.* Practised, versed, expert, experienced. Ի կիրթ առնկանել, to practise, to exercise, to experience.

Կիրթեցուցան, *adj. ind.* Exercised, prepared, pliable, tractable, subdued, subjected.

Կիրթք, *s. pl. ind.* See Կրթութիւն:

Կիրճ (կրճի, կրճիւ) *s.* Strait, defile, neck, pass in a mountain, narrow passage; isthmus. Ունկիրճս առնուլ, to hold or defend a pass.

Կիրք (կրից, կրիւք) *s. pl.* Passion, movement of the soul, feeling; disease; unruly passion, vice; suffering, pain, torment; accident, adventure; necessity. Շարժումն կրից, pathos.

Կից, *adj. ind.* and *adv.* Joined, conjoined, even, equal; contiguous, quite close, inherent: conjointly, together.

Կիցք, *s. pl. ind.* Conjunction, union, junction: kick, kicking. Կիցք ճանապարհի, cross road, cross street. Կիցս արձակել, զնկնուլ or հարկանել, to fling, to kick, to fling out the heels, to kick up the heels, to wince.

Կիցնկից (կիցի, կիցս) *s.* That kicks up his heels, that kicks.

Կիր (կուոյ, կուով) *s.* Cement.

Կիւաթոս (ի, իւ) *s.* Roman measure: See Չափակ:

Կիւրիկոն See Կիրիկոն:

Կիւմետիոն (ի, ւս) *s.* (Greek word) Churchyard: See Գերեզման:

Կիւռ, *s. ind.* (Greek word) Lord: See Տէր:

Կիւս (ի, իւ) *s.* Soothsayer, magician, sorcerer. Կիւսք, divination, magick, sorcery.

Կիւսասիմայ (ի, իւ) *s.* See Կիւս:

Կիւրակամուտ See Կիրակամուտ:

Կիւրակէ (ի, իւ) *s.* Sunday.

Կլանել (եմ, կլի) *v. a.* To swallow up, to swallow; to absorb, to devour, to suck in. Կլանել ոչընչի, to gobble up. Վերստին կլանել, to swallow again.

Կլափն (փին, փամբ) *s.* Jaw, nether jaw of a horse.

Կլափաշարժ, *adj. ind.* Crotaphites.

Կլիմայ or **Կլիմայ** (ի, իւ) *s.* Climate; sky, region.

Կծանել (եմ, կծի) *v. a.* To bite, to prick.

Կծաւել See Կծանել:

Կծել (եմ, եցի) *v. a.* To gather together: See Կծանել:

Կծիծ See Կծիծ:

Կծիկ (կծկան, կծկամբ) *s.* Hank of thread, clew of thread. Պատառաքել ի կծիկս, to wind into skeins.

Կծծանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Կծծութիւն:

Կծծի, *adj. ind.* Niggardly, stingy, penurious, avaricious, covetous, sordid. Կծծի լինել, to be avaricious, to be parsimonious.

Կծծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stinginess, penuriousness, sordidness, parsimoniousness, sordid avarice.

Կծկանք (նաց, նաք) *s. pl.* Կծկանք սրտի, Systole.

Կծկել (եմ, եցի) *v. a.* To bend, to bend back; to draw back, to contract, to shorten; to wind into skeins, to wind with the quill, to reel.

Կծկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be bent, to be bent back; to be drawn back, to be contracted, to be shortened, to shrivel; to squat down, to crouch, to gather into a small compass; to shrink.

Կծկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shrinking, contraction, shortning; twisting of the guts, constriction: cramp; depression.

Կծու, (ի, ւս) *adj.* Sharp to the taste, sour, acid, tart, pungent, biting, slandering, rude, satirical.

Կծուած (ոյ, ով) *s.* Bite.

Կծուել See Քաղել:

Կծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sourness, acidity, tartness, acrimony, corrosiveness.

Կծուութիւն See Կծութիւն:

Կծոտել (ամ, ացի) *v. a.* To peck, to prick or bite often.

Կռել (եմ, եցի) *v. a.* To twist, to weave.

Կռոց (ի, ւս) *s.* Shuttle.

Կկոցել (եմ, եցի) *v. a.* See Կկել։

Կկոցել զաչս, to wink.

Կկու (ի, աւ) *s.* Cuckoo.

Կղաթք (թից, թիւք) *s. pl.* See Բժժանք։

Կղեր (ի, աւ) *s.* See Կղերիկոս։

Կղերական See Կղերիկոսական։

Կղերիկոս (ի, աւ) *s.* Clergyman, ecclesiastick. Կղերիկոսք or Կղերք, clergy, the ecclesiastical body. Խրթև զկղերիկոս, clerically.

Կղերիկոսական (ի, աւ) *adj.* Clerical.

Կղերիկոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a clergyman.

Կղեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. a.* To empty.

Կղզեակ (եկի, եկաւ) *s.* Isle, small island.

Կղզեցի (ցւոյ, ցւով) *adj.* Insular, insulary.

Կղզի (զւոյ, զեաւ) *s.* Isle. Բնաւ կեաց կղզւոյ, insular.

Կղկաթ (ի, իւ) *adj.* Languishing, amorous, affectionate.

Կղկաթել (եմ, եցի) *v. n.* To be enamoured, to be fond of, to be ardently attached to.

Կղկղաթ See Կղկաթ։

Կղկղալ (ամ, ացի) *v. n-p.* See Կղկաթել։

Կղկղանք (նաց, նօք) *s. pl.* Excrement of the body, turd, human excrement, dung, faces, stool. Կղկղանք երկաթոյ, scoria, dross of iron. Կղկղանք հրահալելեաց, scoria, dross of metals. Վաթել արտաքս զկղկղանս, to shite.

Կղկղել (եմ, եցի) *v. a.* See Սղել։

Կղկղել (իմ, ելեայ) *v. n-p.* To draw out, to be produced, to be formed (speaking of metals) : to empty one's self, to evacuate, to void (speaking of excrement).

Կղմիգր or Կղմիտար (միտեր, միտերք) *s.* Tile; brick; pantile, ridge-tile. Շինող կղմիտեր, tile-maker. Փուռն կղմիտեր, tile-kiln. Ծածկել կղմիտերք, to rouf a house.

Կճեայ (կճէի, կճէիւ) *adj.* That is made of marble.

Կճիճ (կճճի, կճճիւ) *s.* Pot, earthen-pot.

Կճղակ (ի, աւ) *s.* Hoof of a beast.

Կճղակաբաշխ (ի, իւ) *adj.* That has a cloven hoof.

Կճղակահեծ (ի, իւ) *adj.* See Կճղակաբաշխ։

Կճղականալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To form into a hoof.

Կճղակաւոր (ի, աւ) *adj.* That has a hoof.

Կճղանալ (ամ, ղացայ) *v. n-p.* See Կճղականալ։

Կմախք (խից, խիւք) *s. pl.* Skeleton, carcass.

Կմզել See Գմզել։

Կնակաւսաւ (ի, իւ) *adj.* Cuckold, cornuto.

Կնակաւսաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cuckoldom, having an unfaithful wife. Կնակաւսաւութիւն առնել, to cuckold.

Կնահան (ի, աւ) *adj.* That puts away his wife.

Կնամարդի, *adj. ind.* Effeminate, weak. Կնամարդի առնել, to render effeminate, to soften. Կնամարդի լինել, to become effeminate.

Կնամոլ (ի, իւ) *adj.* That is addicted to women.

Կնամոլի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See Կնամոլ։

Կնասէր (սիրի, սիրեաւ) *adj.* See Կնամոլ։

Կնաւտ (ի, իւ) *adj.* Effeminate, pusillanimous, weak.

Կնաւտագոյն (գունէ, գունէիւ) *adj. comp.* Very or more cowardly, very weak.

Կնաւտեայ (եցի, եցաւ) *adj.* That hates his wife, that detests women.

Կնաւտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Enervation, cowardice, weakness.

Կնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make grow effeminate.

Կնաւոր (ի, աւ) *adj.* Married.

Կնգուղ (գղոյ, գղով) *s.* Hood, cowl of a monk's cloak. Ծածկել զգլուխն կնգղով, to be covered with a cowl.

Կնգակ See Կնաւակ։

Կնգել See Խոշտանգել։

Կնգնդոց (ի, աւ) *s.* Wand or stick to play on a musical instrument with.

Կնգրկաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces aromatick and odoriferous gum.

Կնգրկախառն, *adj. ind.* Mixed with aromatick gum.

Կնգրտուկ (կաց, կաւ) *s.* Aromatick and odoriferous gum, incense.

Կնգուխթիւն See Կնաւտութիւն։

Կնի See **Ջկնի**, and also **կինք**:

Կնիւն (*ոյ, ով*) *s.* Rush.

Կնիք (*կնքոյ, կնքով*) *s.* Seal, signet; wax; crest; print; stamp, impression of a seal; mark, impression, figure, trace, sign, character; signature; label, proof, witness, confirmation, sentence: baptism. **Կնիք դրամոց**, stamp; die. **Կնիք երեխլի մանց**, coat of arms, heraldry. **Կնիք կուսիկ**, hymen. **Կնիք առնուլ**, to receive baptism, to be baptized.

Կնկղաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Hooded, that wears a hood or a cowl.

Կնճնի (*նոյ, նեաւ*) *s.* Elm. **Կնճ նիք**, grove of elms.

Կնճռանալ (*ամ, ռացայ*) *v. n-p.* To become a wild boar, to be hardened.

Կնճռակերպ, *adj. ind.* That resembles the snout of a wild boar.

Կնճռանալ (*ամ, թացայ*) *v. n-p.* To have a pig's face, the snout of a wild boar; to resemble a pig's face, a hog's snout.

Կնճիթ (*ճթի, ճթաւ*) *s.* Snout of a hog, snout of a wild boar, hog's cheek; chops, muzzle: wild boar, wild hog. **Կնճիթ փղի**, trunk of an elephant.

Կնճիթն (*ճթան, ճթամբ*) *s.* Sesame.

Կնճիռն (*ռոյ, ռով*) *s.* Knot, twisting, entangling; plait, pucker, wrinkle; frown: embarrassment, obstacle, intrigue: contraction. **Կնճիռն ծնանիլ յերեսն**, to frown, to look gruff. **Կնճիռս արկանել ղերեսաք**, to make wrinkles in one's face.

Կնճռանիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To wrinkle, to make wrinkles, to knit one's brow; to confuse, to embarrass.

Կնճռանիլ (*իմ, ռեցայ*) *v. n-p.* To wrinkle, to make wrinkles, to frown; to intermeddle.

Կնոջածին See **Կանանցածին**:

Կնոջասէր See **Իգասէր**:

Կնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Female sex: state of a married woman, being a wife.

Կնչել See **Խանչել**:

Կնչիթ See **Կնճիթ**:

Կնչիթն See **Կնճիթն**:

Կնչռան See **Կնճռան**:

Կնաւակ (*ի, աւ*) *adj.* Bald, peeled, without hair.

Կնաւանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To become bald, to be without hair.

Կնաւացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make bald, to depilate, to take away or cause the hair to fall off.

Կնաւաց See **Կնգնդոց**:

Կնաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Baldness, want of hair, depilation.

Կնքաբան (*ի, իւ*) *s.* Herald.

Կնքաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To blazon.

Կնքաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Blazon, heraldry.

Կնքազգեաց, *adj. ind.* Sealed, closed with a seal.

Կնքահայր (*հօր, հարբ*) *s.* Godfather, sponsor.

Կնքահայրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The office of a godfather.

Կնքամայր (*մօր, մարբ*) *s.* Godmother, sponsor.

Կնքամայրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office of a godmother.

Կնքամոմ (*ոյ, ով*) *s.* Sealing wax.

Կնքառու (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That confers baptism.

Կնքաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Sealed: baptized.

Կնքաւորութիւն See **Կրաւութիւն**:

Կնքել (*եմ, եցի*) *v. a.* To seal, to close with a seal, to place a seal on any thing, to affix a seal, to seal up; to sign; to stamp; to mark; to label: to confirm; to ratify, to verify; to pronounce sentence, to conclude, to decide: to close, to shut up; to hide, to cover: to terminate, to complete, to finish: to baptize, to confer baptism.

Կշայ (*ի, իւ*) *s.* See **Կաւիթ**:

Կշիռ (*կշռոյ, կշռով*) *s.* Balance; steelyard, weighing machine, Roman balance; money scales: poize, counterpoize; weight, heaviness; weighing: equilibrium, level; equivalent, equal value: measure, rule, proportion. **Կանոն կշռոց**, standard. **Կաշմանել զկշիռս**, to stamp with the publick mark. **Դատաւոր կարգեալ յուղղութիւն կշռոց**, officer appointed to mark weights and measures. **Դնել զդէմս իւր ՚ի կշիռս**, to risk, to expose one's self to death, to meet death or dangers.

Կշիռ, *adv.* Equally, proportionably, on a level, justly.

Կշռաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Staticks.

Կշռագաւառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To

conjecture, to judge by guess.

Կշտագուշակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjecture. **Կշտագուշակութեամբ**, conjecturally.

Կշտաւի, *adj. ind.* Equal, proportioned, just.

Կշտակի, *adv.* Equally, justly; directly, quite straight.

Կշտաձև, *adj. ind.* Equal, proportioned.

Կշտաձևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proportion, equality.

Կշտապէս, *adv.* See **Կշտակի**.

Կշտարար (ի, ս) *s.* and *adj.* Balance maker, that makes scales: just, disinterested.

Կշտել (եմ, եցի) *v. a.* To weigh, to measure; to examine, to balance, to consider; to proportion, to render equal.

Կշտուղութիւն See **Կշռութիւն**.

Կշտորդ (ի, ս) *s.* Balance; steelyard; weight.

Կշտորդել (եմ, եցի) *v. a.* See **Կշռել**.

Կշտոց (ի, ս) *s.* Balance; steelyard.

Կշտուած (oյ, oվ) *s.* See **Կշռութիւն**.

Կշռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Weight, heaviness; weighing: proportion, equality, equilibrium, comparison; examination, judgment, consideration: levelling of ordnance.

Կշռումն (ման, մամբ) *s.* See **Կշռութիւն**.

Կշտալիք, *adj. ind.* See **Կշտապինդ**.

Կշտամբանք (նաց, նաք) *s. pl.* Reproach, affront, daring, bravado, insult, censure, correction, reproof, outrage, hue and cry, scolding, reprimand, quarrel, invective.

Կշտամբել (եմ, եցի) *v. a.* To reproach, to censure, to reprove, to raise an outcry against any one, to scold, to cry out, to reprimand; to chide, to inveigh, to defy.

Կշտամբիչ (բչի, բչաւ) *adj.* and *s.* That reproaches, that reproves, corrector.

Կշտամբողական (ի, ս) *adj.* See **Կշտամբիչ**.

Կշտամբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Կշտամբանք**.

Կշտապանակ (ի, ս) *s.* Ornament for a woman's side.

Կշտապինդ, *adj. ind.* Surfeited, satiated. **Կշտապինդ վայելել**, to eat one's fill, to cram one's self, to be satisfied.

Կշտապնդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Յագուրդ**.

Կշտացուածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pleurisy; cholick.

Կոգի (գւոյ, գւով) *s.* Butter.

Կոզակ (ի, ս) *s.* See **Պահանջ**.

Կոզան (զանի, զանաւ) *s.* Little camel.

Կոթող (ի, իս) *s.* Obelisk.

Կոթողել (եմ, եցի) *v. a.* To build an obelisk; to erect, to elevate.

Կոխ, *s. ind.* See **Կոխան**.

Կոխած (ի, իս) *s.* **Կոխած խաղողոյ**, Rape; skins of grapes; pressed vintage.

Կոխակ See **Կոշակ**.

Կոխան, *s. ind.* **Կոխան առնել**, To tread, to tread again. **Կոխան լինել**, to be trodden.

Կոխել (եմ, եցի) *v. a.* To tread under foot, to walk upon any thing; to bruise, to press, to squeeze out, to press out. **Վէրսուին կոխել**, ☞ tread again.

Կոխումն (ման, մամբ) *s.* Act of treading.

Կոծ (oյ, oվ) *s.* Lamentation, complaint, mourning, weeping, clamour, tears. **Կոծ գնել, կոծ առնուլ** or **առնել**, to lament, to complain, to deplore, to wear mourning.

Կոծալ (ար, ծայ) *v. n.* See **Կոծել**.

Կոծական (ի, ս) *adj.* Weeping.

Կոծանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Կոծ**.

Կոծապատառ, *adj. ind.* See **Կոծականն**.

Կոծել (եմ, եցի) *v. a.* To strike, to give many blows: See **Կոծիլ**.

Կոծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To complain, to lament, to deplore, to wear mourning.

Կոծիծ (կոծծի, կոծծիս) *s.* Wart, excrescence.

Կոծումն (ման, մամբ) *s.* See **Կոծ**.

Կոկել (եմ, եցի) *v. a.* To polish, to equal.

Կոկոզաբան See **Ա՛ենծաբան**.

Կոկոզանալ See **Գոռոզանալ**.

Կոկոզանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Գոռոզութիւն**.

Կոկոն (ի, իս) s. Cup of a rose, cup of a flower.

Կոկոս (ի, աս) s. See Ցաղիկ (ծաղիկ):

Կոկովանք (նաց, նաք) s. pl. High flown discourse.

Կոկորդ (ի, աս) s. Windpipe, interior part of a throat.

Կոկորդախօս (ի, աս) adj. Guttural, that pronounces, that is pronounced from the throat.

Կոկորդային (յոյ, յով) adj. See Կոկորդախօս:

Կոկորդիլ See Կոկորդիլոս:

Կոկորդիլոս (ի, աս) s. Crocodile. Կոկորդիլոս ցամաքային, stinx: See Տիեռն:

Կոհակ (ի, աս) s. Billow, wave, swell, surge, foam of the sea; pile, heap.

Կոհականք (նաց, նաք) s. pl. Foam of the sea.

Կոձիւ See Կոծիծ:

Կող (ի, իս) s. Side, flank; part: Eve. Ընդ կողաց or զկողուք, aside, awry.

Կողաքաղ (ի, իս) s. See Կողաքեղ:

Կողածին (ծնի, ծնիս) adj. That is produced on one side.

Կողակից (կցի, կցաս) adj. and s. See Ընտանին:

Կողահերձ, adj. ind. That splits, that has split one side.

Կողահոս, adj. ind. That has flowed or issued on one side.

Կողամաշկ (ի, աս) s. Pleura.

Կողամարդ (մարդ, մարդք) s. Seafish.

Կողամած (ի, իս) s. See Կողածին:

Կողաշէն, adj. ind. See Կողածին:

Կողացաւութիւն (թեան, թեամբ) s. Pleurisy.

Կողաւոր (ի, աւ) adj. Robust.

Կողաքակ, adj. ind. Կողաքակ լինել, To cease being a partisan or adherent, to quit or abandon any one's party.

Կողերք (բաց or ղերց, բաք) s. pl. Branches, boughs.

Կողկողադին, adj. ind. and adv. Lamentable, bemoaning, sorrowful: lamentably, sorrowfully, pitiably.

Կողկողածայն, adj. ind. See Կողկողադին:

Կողկողանք (նաց, նաք) s. pl. Groaning, lamentation, complaint, tears, pity.

Կողկողացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To excite pity, to make complain.

Կողկողիթ (ի, աս) s. Uvula or top of the palate.

Կողկողիլ (իմ, ղեցայ) v. n-p. To complain, to bemoan, to ask or to beg pitiably.

Կողղինջ (ղնջի, ղնջաս) s. See Խխունջն:

Կողմանեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To lean on one side: See Ընկողմանեցուցանել:

Կողմանիլ (իմ, նեցայ) v. n-p. To incline on one side: See Ընկողմանիլ:

Կողմանոց (ի, աս) s. Wainscoting about walls, wainscot.

Կողմն (մանց, մամբ) s. Party, side, flank, part, wing; edge, extremity: part, department, passage, place, confines, canton, climate, country, soil, region, land. Ի կողմն լինել, to lay one's self down, to repose one's self, to lean on one side. Կողմն առ See Խառնորիկ:

Կողմնագրութիւն (թեան, թեամբ) s. Chorography.

Կողմնածուռ (ի, աւ) adj. Partial, defensive.

Կողմնակալ (ի, աւ) s. Governour of a country, of a province, of a department.

Կողմնակալութիւն (թեան, թեամբ) s. Government of a province.

Կողմնական (ի, աւ) adj. Lateral; collateral.

Կողմնակի, adv. Laterally, crosswise, obliquely, sideways, indirectly.

Կողմնապահ (ի, աւ) s. See Կողմնակալ:

Կողմնապահութիւն See Կողմնակալութիւն:

Կողմնապետ (ի, աւ) s. See Կողմնակալ:

Կողմնասիրութիւն (թեան, թեամբ) s. See Կողմնաւոր բարք:

Կողմնացոյց (ցուցի, ցուցաս) s. Sea compass, mariner's compass.

Կողմնաւոր (ի, աւ) adj. Oblique; partial. Կողմնաւոր բարք, partiality.

Կողմնափակ, adj. ind. Bounded, circumscribed.

Կողմնեցուցանել See Կողմանեցուցանել:

Կողմնիլ See Կողմանիլ:

Կողոբ (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Vest or cloak without sleeves.

Կողոմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To conjecture.

Կողոպուտ, *s. ind.* Spoil, plunder, prey, capture, deprivation, depredation, pillage, robbery, sack, sacking.

Կողոպտած (*ի, իւ*) *s.* See **Կողոպուտ**:

Կողոպտանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* See **Կողոպուտ**:

Կողոպտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To despoil, to plunder, to ravage, to sack, to rob, to pillage, to deprive, to bereave, to rifle. **Ջսրեգանս կողոպտել**, to commit a sacrilege.

Կողոպտիչ (*ից, ցաւ*) *s.* Pillager, that pillages, that sacks, that despoils.

Կողոսոս, **Կողոսոն** or **Կողոն** (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Colossus.

Կողով (*ոյ, ով*) *s.* Pannier, flat basket, wide basket, round high basket, fruit basket, scuttle, handbasket, hamper.

Կողովի See **Կողով**:

Կողր (*ղեր, ղերք*) *s.* Bough, little branch of a tree: See **Կողերք**:

Կոճ (*ոյ, ով*) *s.* Ancle of the foot; heel. **Կոճք**, side posts, doorposts. **Կոճ վիսպի**, hellebore.

Կոճակ (*ի, աւ*) *s.* Button of a coat. **Ապակոճակել զկոճակս**, to unbutton. **Ակոճակել կոճակս**, to button.

Կոճանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Coarse features of the face, harshness.

Կոճապղպեղ (*ի, աւ*) *s.* Ginger.

Կոճառ (*ի, իւ*) *s.* Uneven number, odd. **Դաբ և կոճառ խաղալ**, to play at even or odd.

Կոճկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To button, to fasten with buttons.

Կոճկեն, *adj. ind.* Ornamented with buttons or raised embroidery.

Կոճղ (*ճղոյ, ճեղք*) *s.* Block, clump of wood, trunk, stalk, stump, lump: stocks.

Կոճոպել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cut off, to cut.

Կոմիս (*մեսի, մեսաւ*) *s.* See **Կոմս**:

Կոմիսա (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) See **Գխաւոր**:

Կոմս (*ի, իւ*) *s.* Count.

Կոմսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* County.

Կոմսուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Countess.

Կոյս (*կուսի, կուսիւ*) *adj.* and *s.* Virgin; maid.

Կողմ (*կուսի, կուսաւ*) *s.* Party, side, place: See **Կողմն**: **Յայսմ կողմ**, **յայն կողմ**, from one side to another, here and there. **Յայն կողմ ծովուն**, beyond the sea. **Յարեւելս կողմ**, towards the east. **Ի թիկունս կողմ** or **յետս կողմ**, behind, backward, from behind; in arrear.

Կոյտ (*կուտի, կուտիւ*) *s.* Hoard, pile, collection, parcel, accumulation, mass, heap.

Կոյր (*կուրի, կուրաւ*) *s.* Blind person. **Կոյր զկուրայն**, irresolutely, blindly.

Կոնդակ (*ի, աւ*) *s.* Brief, bull, decree.

Կոնդակագիրք (*գրոց, գրովք*) *s. pl.* Collection of bulls.

Կոնեան or **Կոնեոնք** (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) See **Ա՛ղամխինգ**:

Կոնոմոս (*ի, աւ*) *s.* Steward: See **Տնտես**:

Կոնոմոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Stewardship: See **Տնտեսութիւն**:

Կոնան (*ի, աւ*) *s.* Kernel of a pine apple, cone of a pine apple; cone.

Կոնոնեան, *adj. ind.* Conical. **Կոնոնեան մեան**, the pineal gland.

Կոնոնաձև, *adj. ind.* Conical.

Կոնոս (*ի, իւ*) *s.* See **Կոնան**:

Կոնսակ See **Կոնդակ**:

Կոնք (*ի, իւ*) *s.* Basin, deep pan: sea shell, shell: See **Խեցեմորթ**: **Կոնք գրան**, arcade, arch; lobby.

Կոնքաձև, *adj. ind.* In form of a basin.

Կոնքեղ (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) See **Խեցեմորթ**:

Կոնքեոս (*ի, աւ*) *s.* Piece of pontifical robe.

Կոնքիոս (*ի, աւ*) *s.* Purple fish (shell fish): See **Դիպանիք**:

Կոշկոտ, *adj. ind.* Stormy; rude, rough, stubborn.

Կոշկոտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To torment, to vex, to strike, to ill-treat.

Կոշկոտումն (*մանի, մամբ*) *s.* Torment, suffering, grief, trouble; striking.

Կոշտ (*ի, իւ*) *s.* Mound; glebe; node, knob, hard skin, corn, hardness, callosity. **Կոշտ հողոյ գալարեալ**, turf. **Կոշտ ոտից ագռաւի** or **շան**, spur.

Կոշտանալ (*ամ, ացայ*) *v.n-p.* To

render one's self hard: See Բրտանալ:

Կոշտութիւն (թեան, թեամբ) s. Callosity, hardness: See Բրտութիւն:

Կոչ, s. ind. Call, appeal, invitation: See Կոչումն:

Կոչական (ի, աւ) adj. and s. Vocative.

Կոչարան (ի, աւ) s. Assembly, feast: instrument to call or assemble people.

Կոչաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. See Կոչումն:

Կոչել (եմ, եցի) v. a. To call, to name; to invite, to desire one's company. Կոչել ի մի վայր, to convoke, to assemble. Կոչել յօգնութիւն, to invoke. Կոչել յետս, to revoke; to recall. Կոչել ի դատաստան, to cite, to summon, to call.

Կոչնակ (ի, աւ) s. Instrument used instead of bells; rattle.

Կոչնական (ի, աւ) s. Guest, visitor, companion; he that invites.

Կոչնահրաւէր (ւոյ, ւերաւ) s. That invites.

Կոչնաւէր (ւեաւն, ւերամբ) s. He that invites, that gives a feast, an entertainment.

Կոչութիւն (թեան, թեամբ) s. See Կոչումն:

Կոչումն (ման, ման) s. Call, appeal, name, nomination; denomination, assignation; invitation: convocation: vocation. Կոչումն յառեան, appeal, citation. Կոչումն յետս, recall, revocation: See Կոչունք:

Կոչունք (նոց, նովք) s. pl. Invitation: feast, entertainment, cheer, banquet. Կոչունս առնել, to feast, to regale, to give an entertainment.

Կոպար (ի, աւ) s. Bound, termination, limits, limitation, boundary.

Կոպարաւորել (եմ, եցի) v. a. To bound, to set bounds to, to limit.

Կոպիճ (պճոյ, պճով) s. Siftings; gravel, large sand.

Կոպտապարձն, adj. ind. Large, deformed, ill-built, misshapen, ugly.

Կոպք (պից, պիւք) s. pl. See Կպ. ականունք:

Կով (ու, ու) s. f. Cow. Գոմ կովուց, cowhouse.

Կովագիայ (ի, իւ) s. Lizard.

Կովագիայ (գիեցի, գիեցաւ) s. See Կովագիայ:

Կովածուծ (ծծի, ծծիւ) s. See Կովագիայ:

Կովարած (ի, աւ) s. Cowkeeper.

Կովկիթ (կթի, կթաւ) adj. and s. That milks a cow.

Կոտեմ or Կոտիմ (ի, աւ) s. Garden cresses, cresses, meadow cresses, Indian cress.

Կոտոր (ոյ, ով) s. Morsel, part, crumb, slice, bit, piece, lump; rag, shred.

Կոտորած (ի, իւ) s. Carnage, massacre, slaughter; defeat, loss.

Կոտորակ (ի, աւ) s. Little morsel, piece, slice; fragment. Կոտորակ թուոց, fraction.

Կոտորատաճել (եմ, եցի) v. a. To cut into several pieces.

Կոտորել (եմ, եցի) v. a. To cut, to cut down, to destroy, to cut in pieces, to pull to pieces or tatters; to massacre, to kill.

Կոտորիչ (ըչի, ըչաւ) adj. and s. That destroys, that massacres, slaughterer, exterminator.

Կոտորուած See Կոտորած:

Կոտորումն (ման, ման) s. See Կոտորած:

Կոր, adj. ind. Curved, bent; vaulted: obstinate, stubborn. Ի կոր կորացնել, to be bent. Ի կոր կործանել, to cut down, to overturn.

Կորագիծ (ծի, գծիւ) adj. Curvilinear, that has curved lines.

Կորագլխութիւն (թեան, թեամբ) s. Shame, consternation.

Կորագլուխ, adj. ind. Ashamed, humbled, depressed, debased, frightened.

Կորակոր, adj. ind. and adv. Shamefully, with shame: See Կորագլուխ:

Կորակռաւց, adj. ind. That has a curved beak (speaking of birds).

Կորանալ (ամ, բացայ) v. n-p. To be bent, to warp, to fold, to bend, to be crooked, to stoop: to be humbled, to be depressed, to be confused, to be debased, to be frightened.

Կորանման, adj. ind. Bent, humpbacked.

Կորանք (նաց, նաք) s. pl. Humiliation, debasement, shame, confusion, consternation.

Կորացումն (ցման, ցմամբ) s. See Կորութիւն:

Կորացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To bend, to make crooked, to crook, to fold, to bow, to arch, to vault.

Կորափիս, adj. ind. Bent, hump-

backed, vaulted: See Կռաքամակ:

Կռաքամակ (ի, աւ) *adj.* That has the back bent, crooked.

Կռաքամակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a crooked person.

Կռբան (ի, աւ) *s.* See Պատարագ and Դանձանակ:

Կռդ (ի, աւ) *adj.* Rough, uncultivated.

Կռդանալ (աի, գացայ) *v. n-p.* To be rough or uncultivated; to harden, to be hardened.

Կռդին (դնի, դնիւ) *s.* Pack saddle, saddle for a beast of burden.

Կռդիւն or Կռդոյն See Ջորայ:

Կռդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hardness, state of uncultivated land.

Կռեակ (եկի, եկաւ) *s.* Millet.

Կռկռել (եմ, եցի) *v. a.* To snatch, to take away, to pull with violence, to detach, to root out, to extirpate; to take down, to unhook, to unglue; to extort, to separate; to force, to take away by force, to rob, to ravish: to deliver, to free, to disengage.

Կռեկահատ (ի, աւ) *s.* Grain of millet.

Կռկռք, *s. pl. ind.* Ի կռկռս ելանել, To be humbled.

Կռ ի գլուխ See Կռագլուխ: Կռ ի գլուխ առնել, to overwhelm any one with shame, to humble, to debase, to depress, to terrify.

Կռիւ (ի, աւ) *s.* Kernel, stone; grain.

Կռիւն (բեան, բեամբ) *s.* The young of a wild beast.

Կռիք (բեաց, բեաք) *s. pl.* Canal, pipe.

Կռծան, *adj. ind.* Կռծան անկա նել, To fall backwards, to be overturned; to crumble, to shrink away, to fall into ruins.

Կռծանական (ի, աւ) *adj.* That overturns, that ruins.

Կռծանել (եմ, եցի) *v. a.* To beat down, to overturn, to overthrow, to demolish, to destroy, to ruin, to fell to the earth, to stave (a cask), to undo, to break; to lay waste, to extirpate, to exterminate, to subvert: to spill: to tumble down. Կռծանել զպարիսպն, to dismantle.

Կռծանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Կռծանել:

Կռծանումն (թեան, թեամբ) *s.* See Կռծանումն:

Կռծանումն (նման, նմամբ) *s.* Ruin, overthrow, overturning, desolation, destruction, devastation, rubbish, tumbling, crumbling, sinking; fall, falling in, demolition, perdition, subversion, extermination.

Կռծել See Կոծել:

Կռկ (ի, իւ) *s.* Filth, ordure.

Կռճ (ի, իւ) *s.* Crotchet (note in musick): griffin: See Պատկուճ:

Կռճային (յնոյ, յնով) *adj.* Chromatick.

Կռնիթարդ (ի, իւ) *adj.* Convex, bent outwards.

Կռնիթիք (թեաց, թեաք) *s. pl.* Convexity, swelling, bending outwards.

Կռնչիլ (իմ, կռեայ) *v. n-p.* To perish, to decay, to be lost, to be destroyed; to disappear.

Կռոպիճն or Կռոպճան (ի, իւ) *s.* (Greek word) Coral: See Բռնաս:

Կռով (ի, իւ) *s.* and *adj.* See Կռովութիւն and Կռովի:

Կռովաբան (ի, իւ) *adj.* Well speaker, eloquent, fluent; energetick.

Կռովաբիբ, *adj. ind.* Keen, piercing (speaking of the sight).

Կռովագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or more vigorous: keen, piercing (speaking of the sight).

Կռովակի See Կռովի:

Կռովածիգ, *adj. ind.* That draws or binds well or strongly.

Կռովամիտ (միտի, միտաւ) *adj.* Subtle, penetrating, ingenious.

Կռովամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sagacity, force, penetration of mind, perspicacity, wit.

Կռովանալ (աի, վացայ) *v. n-p.* To recover one's strength, to take courage, to be rigorous, to be strengthened.

Կռովացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To strengthen, to render courageous or vigorous.

Կռովի (վւոյ, վւով) *adj.* Vigorous, robust, nervous; strong, courageous: that draws strongly; that is tight or well bound, strong.

Կռովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vigour, force; firmness, courage: erudition, knowledge. Կռովութիւն մտաց, sagacity, penetration of mind. Կռովութիւն բերաց, piercing sight.

Կռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Curve, curvature, warping, binding, flexion, inflexion.

Կորունդ, *adj. ind.* That has an aquiline nose.

Կորուսանել (եմ, րուսի) *v. a.* To lose; to ruin, to destroy; to spoil. Կո. ըուսանել զճանապարհն, to lose one's way, to be lost, to stray.

Կորուստ (կորստեան, կորստեամբ) *s.* Loss, privation; damage, disadvantage; perdition, deperdition. Կորուստ համբաւոյ or անուան, discredit, disgrace, disrepute.

Կորստական (ի, աւ) *adj.* Perishable.

Կորստականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a perishable thing.

Կորստատուիչ, *adj. ind.* Deceiver, that causes loss.

Կորստասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves loss or perdition.

Կու (ոյ, ով) *s.* Dung of deer, dung of wild beasts.

Կուենի (նոյ, նեաւ) *s.* Sort of tree.

Կուղ (կղի, կղիւ) *s.* Polecat.

Կուլէք (կիթոյ, կիթովք) *s. pl.* Vintage, harvest, gathering.

Կուժ (կժոյ, կժով) *s.* Ewer, waterpot, jug, pitcher, little pitcher, sort of vase.

Կուլակ (ի, աւ) *s.* Tonsure, crown of an ecclesiastick.

Կուլիփայ or Կուլիբայ (ի, իւ) *s.* Boiled grain.

Կուղ (կղոյ, կղով) *s.* Plait, fold.

Կուղբ (կղբոյ, կղբով) *s.* Beaver, otter, castor.

Կունդ See Կունա:

Կունա (կնաի, կնասաւ) *adj.* and *s.* Bald, hairless: See Ընդիւ:

Կուշտ (կշտի, կշտիւ) *s.* Flank, side.

Կուպղ (կպկղ, կպկղբ) *s.* Lock.

Կուպպայ (ի, իւ) *s.* See Բաժակ:

Կուպր (կպրոյ, կպրով) *s.* Bitumen, pitch.

Կուռ, *adj. ind.* Hard, solid; compact, condensed, tight; massive, large, heavy; thick; frequent; pure, refined: carved, sculptured, hammered.

Կուռն, *s. ind.* See Թմբիկն:

Կուռք (կռոց, կռովք) *s. pl.* Idol, representation, image, stature.

Կուսապղծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Defloration.

Կուսածին, *adj. ind.* That is born of a virgin.

Կուսակալ (ի, աւ) *s.* Governour of a province, of a department.

Կուսակալել (եմ, եցի) *v. n.* To govern a province, to be governour of a province.

Կուսակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of governour of any department.

Կուսական (ի, աւ) *adj.* Virginal.

Կուսակից (կցի, կցաւ) *s.* Partisan, abettor, adherent. Կուսակից լինել, to adhere, to be of the party of any one.

Կուսակրօն (ի, իւ) *adj.* That lives in celibacy.

Կուսակցել (եմ, ցեցայ) *v. n-p.* To adhere, to favour, to support, to be of any one's party, to be partial to.

Կուսակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Party, partiality, favour.

Կուսան (ի, աւ) *s.* Virgin: nun, devotee.

Կուսանիլ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To become religious.

Կուսանոց (ի, աւ) *s.* See Կուսաստան:

Կուսապղծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Defloration, deflouring, rape.

Կուսաստան (ի, աւ) *s.* Place for the education of virgins; convent for nuns.

Կուսարար (ի, աւ) *adj.* That makes a virgin: See Կուսաստան:

Կուսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Virginity, maidenhead. Ջանկ կուսութեան, hymen. Բառնալ զկուսութիւն, to deflour.

Կուտ (կտոյ, կտով) *s.* Grain.

Կուտակ (ի, աւ) *s.* Heap, mass, pile: globe, spherical body.

Կուտակաբար, *adv.* In an accumulative manner.

Կուտակական (ի, աւ) *adj.* Accumulative.

Կուտական See Կուտակական:

Կուտակել (եմ, եցի) *v. a.* To heap together, to accumulate, to amass, to pile, to unite.

Կուտակումն (կման, կմամբ) *s.* Heap, mass.

Կուտակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accumulation, mass, pile, heap, lump, wholesale: multiplying arguments: orbit, sphericity. Կուտակութիւն բանից, exaggeration.

Կուտաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pillage or plundering of provision.

Կուտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To amass, to collect, to heap up, to heap together, to pile, to lay in a heap, to bind up into sheaves; to assemble.

Կուտոյ (*ի, աւ*) *s.* Mass, body.

Կուր (*կրի, կրիս*) *s.* Skiff, lighter: trough, bowl, soupdish, wooden bowl, porringer.

Կուր, *s. ind.* Viands, eatables: See **Կեր**: **Կուր լինել**, to be eaten, to be consumed.

Կուրան (*ի, իս*) *s.* The Koran.

Կուրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To lose one's sight, to be deprived of the use of sight. **Կուրանալ Ճանապարհի**, to be no longer practicable, to be stopped.

Կուրապաղատ (*ի, իս*) *s.* Master or courtier, lord (title of office and dignity).

Կուրապաղատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lordship.

Կուրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To blind, to make blind, to darken.

Կուրծ (*կրծի, կրծիս*) *s.* Core. **Կուրծ կաղամբի**, stump or stalk of a cabbage.

Կուրծք (*կրծոյ, կրծովք*) *s. pl.* Breast; throat; bosom, heart. **Ի կուրծս անկանիլ** or **առնել**, to remember. **Արբել ի կուրծս**, to expectorate.

Կուրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Blindness; cecity.

Կուրս (*կրսի, կրսիս*) *adj.* Castrated.

Կուց (*կցոյ, կցով*) *s.* Handful.

Կոփածոյ (*ի, իս*) *adj.* Carved, sculptured, hollowed.

Կոփածու (*ի, աւ*) *adj.* See **Կոփածոյ**.

Կոփել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cut, to sculpture, to polish; to beat, to strike, to hammer.

Կոփիչ (*փչի, փչիս*) *s.* Chisel of a stone mason or carpenter; mallet.

Կոփիւն, *s. ind.* Striking, clashing, noise.

Կոփուած (*ոյ, ով*) *s.* Stone-cutting.

Կողք, *s. ind.* (Greek word) See **Խնամն**.

Կպրածին (*ոյ, ով*) *s.* Pitch, bitumen, tar.

Կպրածիւթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To do over with pitch, with bitumen, to tar; to calk, to careen.

Կպրաշաղախ, *adj. ind.* Bituminous.

Կպրկել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Կպրածիւթել**.

Կռած (*ոյ, ով*) *s.* Sculpture or work of a sculptor.

Կռածագ, *adj. ind.* That has a point, a crooked or bent end.

Կռածոյ (*ի, իս*) *adj.* Sculptured, engraved, carved, hollowed.

Կռամոլ (*ի, իս*) *adj.* Given to idols, idolatrous.

Կռամոլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Idolatry, excessive love of idols.

Կռան (*ի, աւ*) *s.* Pick; hammer.

Կռանագործ (*ի, աւ*) *s.* That hammers, forger, sculptor.

Կռանահար (*ի, աւ*) *s.* That hammers, that beats with a hammer, forger.

Կռանահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hammer, to strike blows with a hammer, to forge.

Կռանահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Strokes of a hammer.

Կռանել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Կռանահարել**.

Կռանելի (*լւոյ, լւաւ*) *adj.* Malleable, that can be struck and forged with blows of a hammer, ductile.

Կռապաշտ (*ի, իս*) *s.* Idolater; heathen.

Կռապաշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Idolatry; paganism, heathenism.

Կռապարիշտ, *s. ind.* See **Կռապաշտ**.

Կռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hammer, to knock; to sculpture. **Դաշինս կռել**, to contract, to make a convention, to enter into an engagement, to engage one's self.

Կռէժ (*կռիժի, կռիժիս*) *s.* Gum: See **Խէժ**.

Կռիժաբեր See **Խժաբեր**.

Կռինչ (*կռնչի, կռնչիս*) *s.* Little noise or cry; that makes a noise or cry, croaking.

Կռինչք, *s. pl. ind.* Cry, noise, chirping.

Կռիւ (*կռուոյ, կռուով*) *s.* Scuffle, contest, debate, dispute, difference, contention, quarrel; skirmish, squabble, combat, war, battle. **Կռիւ տալ**, place, place to put one's foot. **Ի կռիւ կալ**, to make war, to contest.

Կռնտուն (*Ճման, Ճմամբ*) *s.* Striking, shock, blow.

Կռնչել (*եմ, եցի*) *v. n.* To make

a little noise, to cry out. **Կանչել գոր-ռոց**, to croak.

Կանչիւն, *s. ind.* Noise, cry. **Կանչիւն գորռոց**, croaking.

Կառնոս or **Կրոնիք** (*ի, իս.*) *s.* Saturn: See **Երեսակ**:

Կառուական (*ի, աւ.*) *adj.* Viscous, tenacious, glutinous.

Կառուականութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Viscidity, tenacity.

Կառուակից (*կից, կցաւ.*) *s.* That fights, that disputes with another.

Կառուան (*ի, աւ.*) *s.* Footing-stone, step-stone.

Կառուանոց (*ի,աւ.*) *s.* See **Կառուարան**:

Կառուարան (*ի, աւ.*) *s.* Field of combat, field of battle.

Կառուարար (*ի, աւ.*) *adj.* and *s.* Contentious, litigious, that loves to dispute, caviller, punctilious, quarrelsome.

Կառուարարութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Cavil, chicanery, contention, dispute.

Կառուեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make fight: to attach.

Կառուիլ (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* To debate, to contest, to dispute, to fight, to take offence, to come to blows, to clash together, to skirmish, to wrangle: to take hold of, to cleave, to fasten with a cramp iron.

Կառուինչ (*ի, իս.*) *s.* Parietary.

Կառունկ (*կունկան, կունկամբ*) *s.* Crane.

Կառուփ, *s. ind.* Cuffs on the head: reproach, blame. **Կառուփս Հանել**, to beat any one with the fist, to cuff.

Կափահար, *adj. ind.* Cuffed.

Կափահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Կափել**:

Կափահարութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See **Կառուփ**:

Կափամարտիկ See **Բռնամարտիկ**:

Կափանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Կառուփ**:

Կափարան (*ի, աւ.*) *s.* Instrument to give blows with.

Կափել (*եմ, եցի*) *v. a.* To beat with the fist, to cuff: to vex, to plague: to reproach, to blame, to despise.

Կափուշ (*փման, փմամբ*) *s.* See **Կառուփ**:

Կսկիծ (*կծի, կծիւ.*) *s.* Anguish, shooting pains; evil, affliction, vexation, regret, displeasure.

Կսկծագին, *adj. ind.* and *adv.* Painful: painfully.

Կսկծակիծ, *adj. ind.* Very painful, vexatious.

Կսկծանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Կսկիծ**:

Կսկծալի (*լւոյ, լեաւ.*) *adj.* Painful.

Կսկծեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause pain; to vex, to bite.

Կսկծեցուցանողական (*ի, աւ.*) *adj.* That causes pain, vexing, biting, poignant.

Կսկծեցուցիչ (*ցչի, ցչաւ.*) *adj.* See **Կսկծեցուցանողական**:

Կսկծիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To be vexed, to regret.

Կսկծումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* See **Կսկիծ**:

Կտակ (*ի, աւ.*) *s.* Will; convention, contract. **Կտակ առնել**, to make one's will.

Կտակագիր (*գրի, գրաւ.*) *s.* Testator: will.

Կտակագրական, *adj. ind.* Testamentary, that concerns a will.

Կտակակալ (*ի, աւ.*) *s.* See **Կտակակատար**:

Կտակակատար (*ի, աւ.*) *s.* Executor of a will.

Կտակարան (*ի, աւ.*) *s.* Will. **Հին և Նոր Կտակարանք**, the old and new Testament, Holy writ.

Կտակիր See **Ընդակիր**:

Կտարան (*ի, աւ.*) *s.* Spout (of a mill-hopper), drawer (of a bird cage).

Կտաւ (*ի, իս.*) *s.* Marchpane, ginger bread.

Կտաւ (*ոյ, ով.*) *s.* Flax; ticking, stuff made with thread and flax, cloth, linen, woollen cloth.

Կտաւագործ (*ի, աւ.*) *s.* Clothier, ticking maker, linendraper.

Կտաւագործութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Linen trade, linen drapery business.

Կտաւամանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Wove or spun cloth.

Կտաւավաճառ (*ի, աւ.*) *s.* Linendraper, that sells linen, draper.

Կտաւաւտ (*ի, իս.*) *s.* Flax, flax seed. **Լուղ կտաւատի**, linseed oil. **Դաշտ** or **արտ կտաւատի**, flax plot.

Կտաւեայ, *adj. ind.* See **Կտաւի**:

Կտաւեղէն (*ղինի, ղինաւ.*) *adj.* See **Կտաւի**:

Կտաւի, *adj. ind.* That is made or woven with linen thread.

Կտաւոտիակ (*ակի, ակաւ.*) *s.* Linen,

linen-cloth: See Կտաւ and Կտաւէ:

Կտել (եմ, եցի) v. a. To prick, to point, to mark; to pick, to pinch.

Կտին (կտնոյ, կտնով) s. (Greek word) Sort of shell.

Կտիա (կտտի, կտտաւ) s. Pinch, act of pinching; picking; beakfull.

Կտկտել (եմ, եցի) v. a. To prick often; to pick; to peck; to pinch.

Կտղանք (ղաց, ղաք) s. pl. See Խտտղանք:

Կտնաք (ախց, ախք) s. pl. Crop, craw of birds: See Խածի:

Կտնգոց See Կնգնգոց:

Կտնտցահար See Քնարահար:

Կտուտք, s. pl. ind. See Կտտանք:

Կտուր See Կտր:

Կտուրք (կտրից, կտրով) s. pl. Shearing, sheared wool.

Կտուց (ի, ս) s. Beak.

Կտտամահ, adj. ind. and adv. Having had the flesh torn off with red hot pincers, cruelly put to death. Կրել տամահ տպատանել or կորուսանել, to kill or put to death cruelly.

Կտտանք (ղաց, ղաք) s. pl. Cruel torment, torture, rack; laceration: mordacity.

Կտտել (եմ, եցի) v. a. To nip off one's hair with tweezers, to pluck away with tweezers or nippers, to tear off the flesh with red hot pincers, to bite, to prick; to torture, to lacerate.

Կտրատել (եմ, եցի) v. a. To cut or divide in pieces, to mangle, to let loose.

Կտրել (եմ, եցի) v. a. To cut, to carve, to cut off, to retrench, to lop, to cut down; to shorten, to prune: to shear.

Կտրիչ (չի, չաւ) s. Shearer.

Կտրոց (ի, ս) s. Knife; clasp-knife; cleaver; paring knife: scissars, shears.

Կտրոզ (ի, ս) s. See Կտրիչ:

Կտրտն (ի, ի) s. Cut, slash, incision, gash; stump; shearing.

Կտցաւոր (ի, ս) s. That has a beak.

Կրագործութիւն (թեան, թեամբ) s. Trade of making lime.

Կրագործ (գործոյ, գործով) s. Lime-kiln.

Կրակ (ի, ս) s. Fire, burning coals, live coals, wood fire.

Կրակարեր (ի, ս) s. That carries fire; that produces or makes fire fall.

Կրակամոխիր (խրոյ, խրով) s. See Գաղախ:

Կրական (ի, ս) adj. Passible; passive.

Կրականի (նւոյ, նւով) s. pl. Fires.

Կրականութիւն (թեան, թեամբ) s. Passibility.

Կրակապաշտ (ի, ի) s. Fire-worshipper, that adores fire.

Կրակապաշտութիւն (թեան, թեամբ) s. Adoration of fire, worship rendered to fire.

Կրակատուն (տան, տամբ) s. House or temple of fire.

Կրակարան (ի, ս) s. Hearth, fireside; clear fire; fire, chimney. Վառնգակ կրակարանի, fire-guard.

Կրակեղ (ղեղ, ղեղք) s. See Կրակարան:

Կրակից (կցի, կցաւ) adj. and s. That is subject to the same passion: that has compassion.

Կրայ (ի, ի) s. See Կրեայ:

Կրաւորապէս, adv. Passively.

Կրաւորական (ի, ս) adj. Passive: See Կրական:

Կրաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Passion: See Կիրք:

Կրել (եմ, եցի) v. a. To carry, to contain, to sustain; to bear with, to suffer, to endure; to feel; to support.

Կրելի (լւոյ, լւաւ) adj. That can be easily carried: porter, that carries.

Կրեպաթոյս (բուսոյ, բուսով) s. Dictate.

Կրթակ (ի, ս) adj. That exercises.

Կրթական (ի, ս) adj. Instructive.

Կրթականութիւն See Կրթութիւն:

Կրթանք (ղաց, ղաք) s. pl. See Կրթութիւն:

Կրթարան (ի, ս) s. Gymnasium, academy.

Կրթել (եմ, եցի) v. a. To exercise, to instruct; to form, to discipline, to accustom, to civilize, to make, to fashion; to educate, to polish; to handle. Զարմանս կրթել, to astonish, to surprize.

Կրթիլ (եմ, եցայ) v. n-p. To perform exercise, to be instructed, to be exercised, to pass, to go. Զարմանս կրթիլ, to be astonished, to be surprized. Զհետ կրթիլ, to pursue, to run after.

Կրթութիւն (թեան, թեամբ) s.

Exercise, practise, discipline, institution, instruction, experience, management, gymnasticks, usage, education, nurture.

Կրթուն (թման, թմամբ) *s.* See **Կրթութիւն**:

Կրիայ (ի, իս) *s.* Turtle, tortoise.

Կրիտիս (ի, սւ) *s.* (Greek word) Judge; critick: See **Դատաւոր**:

Կրծանոց (ի, սւ) *s.* Pectoral.

Կրծացաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pain of the breast.

Կրծել (եմ, եցի) *v. a.* To gnaw, to corrode, to eat, to consume, to destroy, to bite, to chew with difficulty, to nibble.

Կրծլի, *adj. ind.* That is for gnawing: that gnaws, that eats.

Կրծկալ (ի, իս) *s.* Bib.

Կրծոտել (ոտ, կրծի) *v. a.* See **Կրծել**:

Կրկէս (կէսի, կէսս) *s.* Circus: gymnasium; riding school.

Կրկին (կնոյ, կնով) *adj.* and *adv.* Double, doubled, iterated: two: twofold, as much again, twice; afresh, once again, anew. **Կրկին և կրկին**, repeatedly, many times. **Կրկին մեծ**, twice greater.

Կրկնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To say again, to repeat.

Կրկնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Repeating, repetition; tautology, useless repetition.

Կրկնագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write once again.

Կրկնադատ, *adj. ind.* That is doubly or twice condemned.

Կրկնակ (ի, սւ) *adj.* See **Կրկին**:

Կրկնակական (ի, սւ) *adj.* Doubly or very lamentable.

Կրկնական (ի, սւ) *adj.* Reduplicative.

Կրկնակի, *adj. ind.* and *adv.* See **Կրկին**:

Կրկնակնուք (կնքաց, կնքօք) *s. pl.* Anabaptist.

Կրկնաձիր, *adj. ind.* That is twice or doubly given, double.

Կրկնաման (սին, սամբ) *s.* Second.

Կրկնամիտ, *adj. ind.* That is dead or dried twice or doubly.

Կրկնայարկ, *adj. ind.* Of two stories (building).

Կրկնանախատ, *adj. ind.* Doubly or very blameable, very shameful.

Կրկնաչոփ, *adj. ind.* That has profited, that profits doubly.

Կրկնապատիկ (ակի, ակաւ) *adj.* and *adv.* Double: doubly.

Կրկնապատկել (եմ, եցի) *v. a.* To double, to fold, to redouble.

Կրկնապատկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Duplication, duplicity.

Կրկնապարտոյց, *adj. ind.* Crooked, puckered.

Կրկնավանկ (ի, իս) *adj.* Dissyllabical, that is of two syllables.

Կրկնավտակ (ի, սւ) *adj.* That is provided with two rivulets, that flows doubly.

Կրկնաւգեղ, *adj. ind.* Very ugly, horrible.

Կրկնաւեսակ, *adj. ind.* Double, of two sorts or kinds.

Կրկնաչոփ, *adj. ind.* Twice dug, ploughed twice: seen again, examined anew.

Կրկնել (եմ, եցի) *v. a.* To double, to fold, to redouble, to turn down, to plait, to fold again, to turn in; to say again, to repeat, to beat again, to reiterate; to turn up. **Յոհպ կրկնել զբանն**, to inculcate. **Կրկնել ցառոյց**, to return, to relapse (speaking of a disease).

Կրկնեփսաց, *adj. ind.* That is boiled.

Կրկնոց (ի, սւ) *s.* Great coat, mantle, riding hood, cape, capuchin. **Կրկնոց վերարտաւոր**, cape.

Կրկնուած (ոյ, ով) *s.* Fold; joint: See **Կրկնութիւն**:

Կրկնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Increase, reduplication, reply; renewing, renewal; repeating, repetition, reiteration; duplication, duplicity; frequency.

Կրկնուն (նման, նմամբ) *s.* See **Կրկնութիւն**:

Կրկունք, *s. pl. ind.* See **Կրունկն**:

Կրկուա (կաի, կաիս) *s.* Sprig, brambles, the small wood of fagots.

Կրկուակերտ, *adj. ind.* Built with brambles or straw.

Կրկուաքաղ, *adj. ind.* That gathers brambles.

Կրկուել (եմ, եցի) *v. a.* To seek, to sift; to examine, to explore.

Կրճատ (ի, սւ) *adj.* Cropped, docked, mutilated, circumcised, castrated.

Կրճատական (ի, սւ) *adj.* See **Կրճատ**:

Կրձատակ (ակաց, ակաւ) *adj.* See **Կրճատ**:

Կրձատել (եմ, եցի) *v. a.* To castrate, to mutilate, to crop; to carve, to cut, to cut off, to lop; to syncopate, to eat, to diminish; to curtail, to crop off one's ears.

Կրձատումն (ման, մամբ) *s.* Circumcision; act of castration; mutilation: syncope; diminution.

Կրճել (եմ, եցի) *v. a.* To gnash the teeth, to grind the teeth, to snap.

Կրճիտ, *s. ind.* Intermediate space, division; bar, rail; embarrassment, hinderance, obstacle; difference, distinction, dispute.

Կրճունչ (նման, նմամբ) *s.* Gnashing of teeth, chattering of teeth.

Կրճտել (եմ, եցի) *v. a.* See **Կրճել**:

Կրմռալ See **Տրմռալ**:

Կրոկոդիլոս See **Կոկոդիլոս**:

Կրունկն (կանի, կամբ) *s.* Heel, the hind part of the foot. **Ընդ կրունկն** or **ընդ կրունկն դառնալ**, to recede, to turn about.

Կրպակ (ի, աւ) *s.* Shop: tavern, wine vaults.

Կրպականոց (ի, աւ) *s.* Fixed publick market, mercery.

Կրպակամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* That enters a tavern.

Կրպակաւոր (ի, աւ) *s.* That keeps a shop, pedlar: tavern keeper.

Կրպակաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mercery.

Կրսեր See **Կրտսեր**:

Կրսերագոյն See **Կրտսերագոյն**:

Կրտսեր (ոյ, ով) *adj.* Younger, cadet; minor.

Կրտսերագոյն (գունէ, գունիւ) *adj. comp.* See **Կրտսեր**:

Կրտսերական (ի, աւ) *adj.* See **Կրտսեր**:

Կրտսերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Minority, state of a minor.

Կրօնք (նից, նիւք) *s. pl.* Law, right, custom, usage; manners, conduct, life; religion, faith: religious order.

Կրօնագէտ (տի, տիւս) *adj.* Religious, pious, devout.

Կրօնական (ի, աւ) *adj.* Dogmatick.

Կրօնակից (կի, կիւս) *adj.* and *s.* That is of the same religion, companion.

Կրօնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Religious, pious, devout.

Կրօնասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Piety, devotion, religion.

Կրօնաստան (ի, աւ) *s.* Monastery, convent, religious house.

Կրօնաւոր (ի, աւ) *s.* Friar, monk, priest. **Կրօնաւոր ուխտակալ**, professed monk.

Կրօնաւորական (ի, աւ) *adj.* Religious, that belongs to a religious order, monastick, monkish.

Կրօնաւորանոց (ի, աւ) *s.* See **Կրօնաստան**:

Կրօնաւորապէս, *adv.* Religiously, like a monk.

Կրօնաւորաստան (ի, աւ) *s.* See **Կրօնաստան**:

Կրօնաւորել (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To take the cowl, to become a monk or friar: to live religiously: to profess.

Կրօնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Profession of a monk, monastick life, religious life: religion, piety.

Կցակ, *adj. ind.* Joined: equal.

Կցան (ի, աւ) *s.* Junction; union. **Ի կցանի հարկանել**, to join; to bind, to sew loosely.

Կցացել (եմ, եցի) *v. a.* See **Կից արձակել**:

Կցել (եմ, եցի) *v. a.* To join, to reunite, to fasten, to tie again, to bind, to rejoin.

Կցիլ (իմ, կցեցայ) *v. n-p.* To be joined, to be reunited. **Կցիլ վերայ**, to close up, to heal.

Կցկաւոր, *adj. ind.* Accessory.

Կցկցել (եմ, եցի) *v. a.* To conjoin, to bind together; to forge, to invent.

Կցկցուն, *adj. ind.* Conjoined: forged, invented, fictitious.

Կցուել (եմ, եցի) *v. a.* See **Կցկցել**:

Կցորդ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Partaker, partner, consort; companion, associate, like, alike, equal. **Կցորդ չարեաց**, accomplice: See **Կցուրդ**:

Կցորդաբար, *adv.* Conjointly, together.

Կցորդադիր, *adj. ind.* That has established together or with another.

Կցորդակից (կից, կցաւ) *adj.* and *s.* See **Կցորդ**:

Կցորդակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Communication, participation, company, society: See **Կցորդութիւն**:

Կցորդել (եմ, եցի) *v. a.* To communicate, to conjoin.

Կցորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Communication, communion, complica-

tion, correspondence; adhesion, conjunction, inherence, junction. Կցորդութիւն չարեաց, the being an accomplice.

Կցուած (ոյ, ով) *s.* Conjunction, reunion; consolidation.

Կցուրդ (ի, աւ) *s.* Anthem: See Կցորդ:

Կծկել (եմ, կծկեցայ) *v. n-p.* To be bent, to be folded; to be humbled, to be dejected.

Կծկումն (կծկման, կծկմամբ) *s.* Bending: humiliation.

Կրկիլ (իմ, րեցայ) *v. n-p.* To wait, to side with, to arm.

Կօշիլ (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to utter cries.

Կօշիկ (շկի, շկաւ) *s.* Boot: sock, hose, shoe. Կօշիկ փոքրիկ, thin boot. Հանել զկօշիկս, to take off one's boots, to pull off one's shoes and stokings.

Կօշկագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shoemaker's trade.

Կօշկաւար (ի, աւ) *s.* Bootmaker, shoemaker, that makes boots.

Հ

Հ (*hoah*). H (aspirated). Consonant, the sixteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters Խ and Ի, and is sometimes used for, or confounded with them, for example: Հաճապետ, Նահապետ; Խահ, Խախ; Հարամանի, Խարամանի; Հոյ, Խոյ: Հիւթ, Իւթ; Հիւծեալ, Իւծեալ; Հիւսել, Իւսել:

It is often cut off at the beginning of a word, for example: Համբառնալ, ամբառնալ; Համբար, ամբար; Համբարձեալ, ամբարձեալ; Հաւատս, աւատս; Հերբայեցի, Երբայեցի; Հղեալս, Ղեալս; Հերանիմս, Երանիմս:

Հ or ϟ with a line above denotes the number *seventy*.

Հա, *adv.* Yes, truly.

Հա, *int.* Well now, now then, courage.

Հագագ (ի, աւ) *s.* Respiration: throat, gullet, larynx: aspiration, pronunciation.

Հագագային (ոյն, ոյով) *adj.* Guttural.

Հագագայք (ոյց, ոյիւք) *s. pl.* Aspiration, pronunciation.

Հագագապէս, *adj.ind.* Pronounced, uttered from the throat or by the mouth.

Հագածել See Ձգածել:

Հագանել See Կգանել or Ձգենուլ:

Հագնել See Կարկաւել:

Հագներգաբար, *adv.* Rhapsodically; poetically.

Հագներգու (ի, աւ) *s.* Rhapsodist; poet.

Հագներգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rhapsody; poem, song; book.

Հագնի (նւոյ, նեաւ) *s.* Agnus castus: See Բաբաճ:

Հագնիլ See Կգանիլ or Ձգենուլ:

Հագաղակ (ի, աւ) *s.* Goatskin in which wine or oil is put.

Հազ (ի, իւ) *s.* Cough, hooping cough.

Հազալ (աւ, զայի) *v. n.* To cough.

Հազար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Thousand; chiliad; millenary; thousandth. Հազարք հազարաց, million. Հազար անգամ, thousand times.

Հազար (ոյ, ով) *s.* Lettuce; cosslettuce. Հազար վայրի, endive, succory, wild lettuce: See Ղղերդակ:

Հազարամեայ (մեի, մեիս) *adj.* and *s.* Millenary, of a thousand years.

Հազարապատիկ, *adj. ind.* and *adv.* Thousand times as much.

Հազարապետ (ի, աւ) *s.* Chiliarch, chief of a thousand persons; colonel: minister, officer, comptroller, steward, majordomo, manager.

Հազարապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office, dignity of a chiliarch; economy.

Հազարաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Millenary; thousand, chiliad: chiliarch.

Հազարեակ (եկի, եկաւ) *adj.* and *s.* Millenary.

Հազարերորդ (ի, աւ) *adj.* Thousandth.

Հազարեւքեան (եցուանց, եքսունքք) *s. pl.* Every thousand.

Հազիւ, *adv.* With difficulty, with great difficulty, hardly, scarcely.

Հազիւ հազ or Հազիւ ուրեմն See Հազիւ:

Հազ or Հազք, *s. pl. ind.* See Հազումն:

Հալածական (ի, աւ) *adj.* Persecuted: fugitive. Հալածական առնել, See Հալածել:

Հալածանք (նաց, նաք) *s. pl.* Per-

secution, vexation, pursuit, expulsion.

Հալածել (եմ, եցի) *v. a.* To persecute, to pursue, to chase, to scatter, to disperse, to drive away, to cause to flee, to estrange, to expulse, to push, to repulse, to carry off, to destroy, to dislodge.

Հալածիչ (ծչի, ծչաւ) *adj. and s.* Persecuting, persecutor; that drives away, that scatters.

Հալածոյ (ի, իւ) *adj.* Melted.

Հալածումն (ծման, ծմամբ) *s.* See Հալածանք:

Հալածչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a persecuting person.

Հալական (ի, աւ) *adj.* See Հալելի:

Հալամ See Խոլամ:

Հալել (եմ, եցի) *v. a.* To melt, to liquefy: to consume, to lose. Վերստին հալել, to remelt. Հալել զսառնամանիս, to thaw.

Հալելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Fusible, that can be melted; dissoluble.

Հալիլ (եմ, լեցայ) *v. n-p.* To melt, to be melted; to become liquid: to be consumed, to be lost.

Հալոզական (ի, աւ) *adj.* Melting, dissolving, consuming, that consumes.

Հալոց (ի, աւ) *s.* Foundery: melting house; crucible; cuppel, chafery.

Հալոցական (ի, աւ) *adj.* Melting.

Հալուած (ոյ, ով) *s.* Liquefaction, dissolution: See Հալումն:

Հալումն (լման, լմամբ) *s.* Melting, liquefaction, fusion, dissolution. Հալումն սառնամանեաց, thaw. Հալման կերակրոց, digestion.

Հալուխ (ի, իւ) *s.* Aloes; orpine.

Հալուն, *adj. ind.* See Հալելի:

Հակադարձ (ի, իւ) *adj.* Inverse.

Հակադարձիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To turn about.

Հակադիր (դրի, դրաւ) *adj.* Antithetick, contrary, opposite.

Հակադրել (եմ, եցի) *v. a.* To oppose.

Հակադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Antithesis, opposition.

Հակակայ (ի, իւ) *adj.* Contrary, opposite.

Հակակայել (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To oppose.

Հակակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Antiperistasis.

Հակակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Antipathetical, repugnant, contrary.

Հակակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Antipathy, repugnance, aversion.

Հակառաւ (ի, իւ) *s.* Contradictor; disputer, controvertist.

Հակառանել (եմ, եցի) *v. n.* To contradict; to dispute, to debate.

Հակառառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dispute, controversy.

Հակառարս (ի, իւ) *adj.* Opposing, adversary.

Հակառիս, *adj. ind.* Leaning, inclined: See Հակաքարշ:

Հակառիսել (եմ, եցի) *v. n.* To lean, to incline.

Հակառիսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proneness, tendency, propensity, inclination, idiopathy.

Հակառակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Contrary, opposite; adverse, unfavourable, inimical, discordant, incompatible: wrong side, opposite, reverse. Ընդ հակառակն, on the contrary, on the wrong side.

Հակառակ, *pre.* Against, contrary to: See also Ընդդէմ:

Հակառակական (ի, իւ) *adj.* Contradictory, thwarting.

Հակառակաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To contradict, to thwart.

Հակառակաբանութիւն (թեան թեամբ) *s.* Controversy, contradiction; antilogy, antiphrasis.

Հակառակաբար, *adv.* In opposing.

Հակառակագնաց, *adj. ind.* Contrary, adverse, inimical.

Հակառակագիտ (ոյ, ով) *s.* See Դէմդիմաբ:

Հակառակադիր (դրի, դրաւ) *adj.* Opposing, adverse.

Հակառակադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Opposition: adversity, contrariety.

Հակառակաթոռ, *adj. ind.* That occupies a station, an office to the prejudice of another.

Հակառակախօս (ի, աւ) *adj.* Contradictory.

Հակառակածնոյց, *adj. ind.* Seditious, that causes confusions.

Հակառակածոյն (ի, իւ) *adj.* Contradictory; dissonant, discordant.

Հակառակամարտ (ի, իւ) *adv.* Adverse, opposing, inimical.

Հակառակայորդոր, *adj. ind.* See Հակառակածնոյց:

Հակառակասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Seditious, mutinous, litigious, quarrelsome.

Հակառակասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of contention, obstinacy.

Հակառակաւթիւ, *adj. ind.* Contrary, opposed.

Հակառակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To thwart, to oppose, to resist, to be repugnant, to contradict, to reluct, to object, to revolt; to cross, to withstand, to impugn; to clash, to encounter; to disagree; to cavil; to quarrel; to contest, to dispute, to debate.

Հակառակորդ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Adversary, antagonist, enemy, contesting, adverse, contradictory.

Հակառակորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adversity; contrariety.

Հակառակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adversity; contrariety, opposition, combat, conflict, strife, contest, quarrel, dispute, difference, contradiction, revolt.

Հակառակ-Քրիստոս (ի, ւս) *s.* Antichrist: See Դէմքրիստոս and Ծեռն.

Հակասաբան (ի, ւս) *adj.* Contradictory.

Հակասաբար, *adv.* Contradictorily.

Հակասական (ի, աւ) *adj.* Contradictory. Հակասականս բառբառել, to contradict.

Հակասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contradiction, antilogy.

Հակասրել See Հակամտել:

Հակասրաշ See Հակառակ:

Հակառջային (յնոյ, յնով) *adj.* Antarctick.

Հակակշիռ (ի, ւս) *s.* Counterpoise, weight.

Հակել (եմ, եցի) *v. a.* To incline, to bend, to bow.

Հակիրճ, *adj. ind.* Brief, concise, precise, succinct, summary.

Հականեռայք (նեից, նեօք) *s. pl.* Antipodes.

Հակսրսրել See Հրսրել:

Հակումն (կման, կմամբ) *s.* Declivity, bending, slope; propensity, inclination.

Հաղ քան զնաղ, *adv.* See Գամ քան զգամ:

Հաղարջ (ի, ւս) *s.* Currant.

Հաղարջենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Currant tree.

Հաղբք (բից, բիւք) *s. pl.* Snare.

Հաղորդ (ի, ւս) *adj.* Participating, sharing. Հաղորդ լինել, to participate, to share. Հաղորդ չարեաց, accomplice.

Հաղորդաբար, *adv.* With communication.

Հաղորդական (ի, աւ) *adj.* Communicative; communicable.

Հաղորդակից (կցի, կցաւ) *adj.* See Հաղորդ:

Հաղորդակցել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be communicated, to participate.

Հաղորդակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Communication, participation, correspondence.

Հաղորդել (եմ, եցի) *v. a.* To communicate, to inform; to communicate, to administer the sacrament of the Lord's supper; to print.

Հաղորդեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Հաղորդել:

Հաղորդընծայ, *adj. ind.* That is offered together.

Հաղորդընկալ (ի, ւս) *adj.* Communicating.

Հաղորդել (իմ, եցայ) *v. n-p.* To communicate, to be communicated, to participate, to share; to communicate, to receive the sacrament of the Lord's supper.

Հաղորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Communication, participation; commerce, correspondence: communion, sacrament of the Lord's supper.

Հաղորդումն (դման, դմամբ) *s.* See Հաղորդութիւն:

Հաճ, *adj. ind.* Content, that agrees, that consents, consenting. Հաճ լինել, to be content, to consent, to be obliged.

Հաճար (ոյ, ով) *s.* Rye.

Հաճարի (բուոյ, բուով) *s.* Sort of plant.

Հաճարուկ See Հաճարի:

Հաճել (եմ, եցի) *v. a.* To content, to please, to satisfy, to humour, to gratify; to second. Հաճել զինեա սրտիւք, to condescend.

Հաճելութիւն See Հաճութիւն:

Հաճեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Հաճել:

Հաճիլ (իմ, ճեցայ) *v. n-p.* To be contented; to be satisfied, to be pleased, to be gratified, to acquiesce, to agree, to like, to consent, to approve,

to applaud; to deign; to taste. Ընդ հա. ձիլ. to disapprove; to loath: See Հա. ձիլ։

Համոյ. *adj. ind.* Agreeable, pleasant, complaisant, sweet, amiable, graceful, genteel, polished, prepossessing; acceptable. Համոյ լինել. to please, to humour.

Համոյական (ի, ու) *adj.* See Համոյ։

Համոյականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Amiableness; sweet words.

Համոյաւատար, *adj. ind.* Condescending, complaisant.

Համոյանալ (ամ, յացայ) *v. n.* To please, to humour.

Համոյք (յից, յիւք) *s. pl.* Pleasure, voluptuousness; accord, consent, will; arbiter; caprice, humour, fancy.

Համութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accord, approbation, consent, complaisance, acquiescence, satisfaction, acceptance; contentment; desire, taste, pleasure, will; grace, sweetness, amiableness.

Համ (ոյ, ով) *s.* Savour, taste.

Համաբան (ի, ու) *adj.* Unanimous: homologous.

Համաբարբառ. (ի, ու) *adj.* Concordant, unanimous. Համաբարբառ մտաւոյն or բառից, concordance.

Համաբարոյ (ի, ու) *adj.* Of the same complexion; of the same custom, like, similar.

Համաբնական (ի, ու) *s.* Metaphysician.

Համաբնականական (ի, ու) *adj.* Metaphysical.

Համաբնականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Metaphysick.

Համաբնականօրէն, *adv.* Metaphysically.

Համաբնակ (ի, ու) *adj.* That resides or that serves to reside together.

Համաբնական (ի, ու) *adj.* Natural, homogeneous; that is of the same nature.

Համաբնակից (կից, կցաւ) *adj.* That has the same nature, consubstantial.

Համաբնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Homogeneousness, the same nature, consubstantiality.

Համաբոլոր (ի, ու) *adj.* See Համօրէն։

Համաբուռն, *adj. ind.* See Համաքնական։

Համագաղափար (ի, ու) *adj.* Conformable, of the same form, of the same model.

Համագոյ (ի, ու) *adj.* Consubstantial, that is of the same essence, of the same nature; that coexists. Համագոյք, all creatures, the universe.

Համագոյակ (ի, ու) *adj.* See Համագոյ։

Համագոյական (ի, ու) *adj.* Universal, all: See Համագոյ։

Համագոյակից (կից, կցաւ) *adj.* See Համագոյ։

Համագոյակցութիւն See Համագոյութիւն։

Համագոյապէս, *adv.* Consubstantially.

Համագոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consubstantiality; coexistence.

Համագործ (ի, ու) *adj.* Cooperative, that acts, that works with another.

Համագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cooperation, aid, company.

Համագումար, *adj. ind.* Assembled, put together, gathered together.

Համագունդ, *adj. ind.* and *adv.* Assembled, gathered together, flocked together: together, with; all together.

Համագրել See Շարագրել։

Համագամ, *adj. ind.* Delicate, delicious, dainty, exquisite, agreeable to the taste, savoury. Համագամք կերակրոց և ըմպելեաց, dainties.

Համագաս, *adj. ind.* Put together, put in number.

Համագասել (եմ, եցի) *v. a.* To put together, to rank.

Համադէն (դենի, դենիս) *adj.* Of the same religion or faith.

Համադիր, *adj. ind.* Homologous; put together, composed.

Համադուռն, *adj. ind.* See Դրացի։

Համադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Assemblage, composition.

Համազգի (ի, ու) *adj.* That is of the same nation or family.

Համազգի (գւոյ, գւով) *adj.* National, that is of the same nation, of the same family, of the same kind or sort.

Համազգութիւն See Ընդհակառակութիւն։

Համաձայն (ձեան, ձամբ) *adj.* See Համամասին։

Համամասին, *adj. ind.* Conformable, equal.

Համազուգել (եմ, եցի) *v. a.* To compare, to equal.

Համազուգն (ղնի, ղնիս) *adj.* See **Համազարմ**:

Համազօր, *adj. ind.* Equivalent, equipollent. **Համազօր լինել**, to be equivalent.

Համազօրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equipollence, equivalence.

Համաթիւ, *adj. ind.* Of the same number, of the same quantity.

Համաձոռ, *adj. ind.* See **Ամաոռ կից**:

Համաչուր, *adj. ind.* Heard of or renowned every where.

Համալսարան (ի, ս) *s.* University; academy.

Համախմբել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to gather together.

Համախոհ (ի, իս) *adj.* and *s.* Adherent, partisan, partial, follower.

Համախոհակ (ի, ս) *adj.* Unanimous: See **Համախոհ**:

Համախորհ See **Համախոհ**:

Համախորհուրդ, *adj. ind.* and *adv.* Unanimous: in concert, all with one accord.

Համախուռն, *adj. ind.* See **Համագունդ**:

Համախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dialogue, discourse held together.

Համածագող (ի, ս) *adj.* That spreads generally.

Համածաւալ, *adj. ind.* Spread or extended throughout.

Համածին (ծնի, ծնիս) *adj.* Born with another, twin; uterine.

Համակ, *adj. ind.* and *adv.* Whole, entire; all, entirely, totally.

Համակաձայն See **Համաձայն**:

Համակամ, *adj. ind.* That has the same will, unanimous, of the same opinion.

Համակամիլ (իմ, միցայ) *v. n-p.* To consent, to agree.

Համակամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Concord, unanimity, agreement, union, consent.

Համակայ (ի, իս) *adj.* Coexistent.

Համակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Coexistence.

Համակարգ, *adj. ind.* Put in the same order or in the same number.

Համակարգել (եմ, եցի) *v. a.* To put in the same order or number.

Համակարի, *adj. ind.* See **Համակարիք**:

Համակարիք, *adj. ind.* Compassionate, subject to the same passions.

Համակդեռն (ի, իս) *adj.* That is well instructed in religion: that is of the same religion.

Համակեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That dwells, that lives with another.

Համակենդրոն (ի, իս) *adj.* Concentrick.

Համակերպ (ի, իս) *adj.* Conformable, that has the same form, that is made in the same manner.

Համակել (եմ, եցի) *v. a.* To heap, to fill, to cram, to press, to lay on, to cover.

Համակիլ (իմ, կիցայ) *v. n-p.* To be filled, to be covered; to be infected.

Համակիր (կրի, կիրս) *adj.* Sympathetick; that is subject to the same passion.

Համակործան, *adj. ind.* That ruins all together, that destroys entirely.

Համակուլ, *adj. ind.* That swallows, that absorbs entirely.

Համակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sympathy.

Համակրօն (ի, իս) *adj.* Of the same religion; of the same manners or customs.

Համակրօնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same religion, union of religion.

Համակցորդ (ի, ս) *adj.* Participant, partaking.

Համահամ (ի, ս) *adj.* See **Համադամ**:

Համահայր (հօր, հարբ) *adj.* That is born of the same father, consanguineous.

Համահանդէս, *adj. ind.* Conformable, equal.

Համահանդերձ, *adj. ind.* Alike in dress.

Համահասակ (ի, ս) *adj.* See **Համասակակից**:

Համահաւասար (ի, իս) *adj.* Equal, conformable, uniform, coequal.

Համահաւաքել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to gather together.

Համահիւս, *adj. ind.* That takes the same road; that has the same conduct.

Համահրաւէր, *adj. ind.* That convokes all, that invites all.

Համահրեշտակ, *adj. ind.* That resembles an angel, angelick.

Համաձայն (ի, իս) *adj.* Concordant, consonant, conformable.

Համաձայնիլ (իմ, նկայ) *v. n-p.* To agree; to conform.

Համաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consonance, concord; conformity, unanimity, union.

Համադարակ, *adj. ind.* That consumes, that is spread throughout.

Համամայր (ծր, մարբ) *adj.* That is born of the same mother, uterine.

Համամարմին, *adj. ind.* That has the same body.

Համամիտ, *adj. ind.* Unanimous, of the same opinion.

Համամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unanimity, consent, union.

Համայն (ի, իս) *adj.* and *adv.* Whole, entire, total, complete: all, entirely, totally; all together; even, still; however, nevertheless.

Համայնաչափ (ի, իս) *adj.* and *s.* Pantometer.

Համայնապատում, *adj. ind.* That relates all; where all is related or told, general.

Համայնապիղծ, *adj. ind.* That destroys, that causes to perish, that exterminates all.

Համանդամայն, *adj. ind.* and *adv.* Whole, universal; all, all together, together, generally; even, yet, still.

Համանման (ի, իս) *adj.* Equal, alike, similar, conformable, uniform.

Համանմանապէս, *adj. ind.* and *adv.* Equal, like, conformable; equally, alike.

Համանմանել (ուս, ուցու) *adj.* See **Համանման**:

Համանմանիլ (իմ, նկայ) *v. n-p.* To imitate, to follow, to take for a model, to conform.

Համանուանիլ (իմ, նկայ) *v. n-p.* To have the same name.

Համանուն (ան, ամբ) *adj.* That has, that bears the same name; homonymous; synonymous.

Համանունաբար, *adv.* In an homonymous or synonymous manner.

Համանունապէս, *adv.* See **Համանունաբար**:

Համանունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Partaker of the same name; equivocal.

Համաշխարհ (ի, աւ) *s.* The whole country.

Համաշխարհագործ, *adj. ind.* That is done by every body, general, universal.

Համաշխարհական (ի, աւ) *adj.* Universal, general.

Համաշխարհիկ, *adj. ind.* That is of the same country, compatriot.

Համաշնորհ, *adj. ind.* Unanimous, agreeing, of the same opinion.

Համաչափ, *adj. ind.* Equal, of the same measure: See **Համազօր**:

Համաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equality, proportion, the same measure.

Համաչուել (եմ, եցի) *v. n.* To depart or go together.

Համապայծառ, *adj. ind.* Quite clear, shining, luminous: that has the same brightness, the same splendour as another.

Համապաշտօն, *adj. ind.* That has the same office or employment with another: that worships in the same way as another.

Համապատիւ, *adj. ind.* That is honoured with another, that has the same dignity.

Համապատուաբար, *adv.* With the same dignity: with the same respect or the same veneration, equally.

Համապատուապէս, *adv.* See **Համապատուաբար**:

Համապատուել (եմ, եցի) *v. a.* To honour together or equally.

Համապատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same dignity, equality.

Համապարփակ, *adj. ind.* That surrounds all.

Համառօտ (ի, իս) *adj.* and *adv.* Brief, short, abridged, concise, precise, succinct, summary: succinctly, briefly, summarily, precisely.

Համառօտագիր, *adj. ind.* Succinct, that is written briefly.

Համառօտագրիչ, *adj. ind.* That writes, that is written briefly, succinct.

Համառօտել (եմ, եցի) *v. a.* To abridge, to shorten, to diminish; to contract, to close, to compress, to extract; to reduce, to digest, to resume, to recapitulate.

Համառօտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abbreviation; abridgment, compendium, extract, epitome, sum, summary, epilogue, recapitulation, resumption, argument; brevity, substance, precision, conciseness.

Համասեռ (ի, իս) *adj.* Homogeneous: See **Համագիր**:

Համասեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Homogeneity.

Համահատ (*ի*, *ից*) *adj.* That is produced from the same seed.

Համահոսեցք, *adj. ind.* That is nourished together, that is brought up with another.

Համամարմար, *adj. ind.* See *Համա-հէտ*:

Համամաքուր, *adj. ind.* Innate, natural.

Համամասնութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Constellation, asterism.

Համամփիւռ, *adj. ind.* That is spread throughout. *Համամփիւռ տարածել*, to spread throughout.

Համամասն (*ի*, *ից*) *adj.* Having many orders or folds.

Համատարած, *adj. ind.* Spread throughout; very extended, great, vast; general, universal.

Համատարածութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Thorough extent, very great extent.

Համատարր, *adj. ind.* That is made or composed of the same matter or of the same element.

Համատեսակ (*ի*, *ից*) *adj.* That is of the same kind or sort; conformable, equal.

Համատիպ (*ոյ*, *ով*) *adj.* That is of the same age as another.

Համատիպ, *adj. ind.* Conformable, like.

Համատոհմ (*ի*, *ից*) *adj.* That is of the same family, related.

Համար (*ոյ*, *ով*) *s.* Account, calculation, computation, enumeration, numeration, description, number, catalogue, enrolment, muster: esteem, respect, station: rendering of account, reason: lesson: verse. *Ի համար*, for, on account of. *Համար պահանջել* or *առնուլ*, to require, to make an account; to examine. *Համար տալ*, to render an account, to give a reason, to be responsable. *Ի համարի լինել*, to be esteemed; to be counted or calculated.

Համարակար or *Համարակալ* (*ի*, *աց*) *adj.* and *s.* That keeps the account, comptroller.

Համարատահանջ, *adj. ind.* That wishes for, that requires an account.

Համարառու (*ի*, *աց*) *adj.* That makes an account.

Համարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To count, to number, to calculate, to compute.

Համարիլ (*իմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To repute, to esteem, to believe, to think, to judge, to presume, to conjecture, to suspect, to suppose, to reckon; to contribute: to number, to count, to calculate, to sum. *Ումեք ինչ համարիլ*, to depend, to repute, to esteem, to rely on, to regard, to value. *Ոչ ոչինչ համարիլ*, not to keep any account of, not to care about, to despise, to have little esteem for.

Համարիչ (*ըչի*, *ըչաց*) *s.* Numerator.

Համարիւն (*ւնոյ*, *ւնոյն*) *adj.* That is of the same blood, related, consanguineous.

Համարձակ (*ի*, *աց*) *adj.* and *adv.* Frank, free, bold, determined, resolute; wide, extended; easy, without difficulty, natural; plain, clean, open, clear, pure, sincere: frankly, freely, plainly, boldly, deliberately, resolutely, firmly; easily; clearly, openly, ingenuously. *Կարի ինչ համարձակ*, too free, bold, rash, audacious, too daring.

Համարձակաբարբառ, *adj. ind.* and *adv.* That speaks freely; frank, freely, plainly, clearly.

Համարձակադէմս, *adv.* See *Համարձակ*:

Համարձակախօս (*ի*, *աց*) *adj.* See *Համարձակաբարբառ*:

Համարձակահայեաց (*եցի*, *եցաւ*) *adj.* That sees clearly, clear, distinct.

Համարձակախառն, *adj. ind.* and *adv.* Frank.

Համարձակաձայն, *adj. ind.* and *adv.* See *Համարձակաբարբառ*:

Համարձակապէս, *adv.* Frank, freely, boldly: See *Համարձակ*:

Համարձակել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To permit, to allow; to make bold or courageous: to extend, to widen.

Համարձակեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* See *Համարձակել*:

Համարձակիլ (*իմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To take courage or liberty, to have the courage, to allow one's self, to have the boldness.

Համարձակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Frankness, liberty, licence, courage, boldness. *Կարի ինչ համարձակութիւն*, audacity, temerity.

Համարմամբ, *adj. ind.* That is produced from the same root.

Համարողական (*ի*, *աց*) *adj.* Nu-

meral; arithmetical: See also Թուական:

Համարոլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Account, numeration, calculation, reckoning, arithmetick.

Համարուեստ (ի, իս) *adj.* That is of the same profession or trade as another.

Համարումն (ման, մամբ) *s.* Value, esteem, reputation: See Յարգ:

Համարող (ի, աւ) *adj.* and *s.* Arithmetician.

Համազգ (ի, իս) *adj.* That is of the same family or nation.

Համազգութիւն See Ազգակցութիւն:

Համախառն (ի, իս) *adj.* That has the same glory or the same honour as another.

Համաքաւակ, *adj. ind.* Similar, like.

Համբակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* New, raw, unexperienced, unskilful, ignorant; learner, novice, beginner; schoolboy, raw scholar: little child, boy: scholar, disciple.

Համբակաբար, *adv.* Like a novice, like a child.

Համբառնալ (ամ, բարձի) *v. a.* To elevate, to raise, to lift up: See Համբարձնալ:

Համբար (ոյ, ով) *s.* Provision, furnishing, supplying, victualling, revictualling, ammunition, food, victuals: larder, pantry, warehouse. Համբար անասնոց, forage.

Համբարաձու (ի, աւ) *adj.* That brings, that makes a supply.

Համբարակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That furnishes provision, that gives to eat; provider.

Համբարակապետ (ի, աւ) *s.* Provider, contracter, baggage master.

Համբարան (ի, աւ) *s.* See Համբարանոց:

Համբարանոց (ի, աւ) *s.* Larder, pantry; granary; magazine, mart.

Համբարել (եմ, եցի) *v. a.* To provide, to furnish food, to victual, to revictual: to amass, to gather, to treasure up.

Համբարձաբերձ, *adj. ind.* See Բարձրաբերձ:

Համբարձումն (ման, մամբ) *s.* Elevation, ascension.

Համբարող (ի, աւ) *s.* See Համբարանոց:

Համբարու (ի, աւ) *s.* Siren.

Համբարձակ See Ամբարձակ:

Համբարձակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To rise like a dike, like a bank.

Համբաւ (ոյ, ով) *s.* News, report, rumour: renown, fame, reputation, name, esteem, glory, celebrity, credit, honour, repute. Համբաւի հարկանիլ, to become publick, to divulge, to become famous, to be in repute.

Համբաւաբեր (ի, աւ) *adj.* That brings news.

Համբաւահան (ի, աւ) *adj.* That excites rumours; famous.

Համբաւասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves glory or a name.

Համբաւաւոեին, *adj. ind.* That has a renown worthy of envy.

Համբաւել (եմ, եցի) *v. a.* To celebrate, to publish with praise; to make publick.

Համբեր, *s. ind.* See Համբերութիւն:

Համբերական (ի, աւ) *adj.* Of patience.

Համբերաւար, *adj. ind.* Patient, enduring, that suffers with moderation.

Համբերաւորեր, *adj. ind.* See Համբերաւար:

Համբերել (եմ, եցի) *v. n.* To have patience, to endure, to suffer, to support, to bear, to undergo, to sustain; to persevere, to remain firm and constant, to persist; to wait.

Համբերողական (ի, աւ) *adj.* Patient, suffering.

Համբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patience, suffering. Համբերութեամբ, patiently. Կորուսանել զհամբերութիւն անձին, to be impatient.

Համբոյր (բուրի, բուրիս) *s.* and *adj.* Kiss; kissing: spondee: kind; convenient. Համբոյր տալ, to kiss. Համբոյր ձեռաց or աջոյ, respects.

Համբոն, *adv.* Totally, entirelly: no, not, not at all.

Համբուրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Kisser, that loves a kiss: pacifick, that loves peace.

Համբուրել (եմ, եցի) *v. a.* To kiss; to salute, to kiss in saluting. Համբուրել զմիմեանս, to kiss one another. Յաւէտ համբուրել, to be always kissing. Համբուրել ակամայ, to kiss unwillingly.

Համբուրեցուցանել See Ընծակայեցուցանել:

Համեղ, *adj. ind.* Savoury, sweet, delicate, relishing.

Համեղաբար, *adv.* Sweet, sweetly.

Համեղական (*ի, աւ*) *adj.* See **Համեղ**:

Համեղահամ, *adj. ind.* Savoury, that has a good taste.

Համեղաճաշակ, *adj. ind.* See **Համեղ**:

Համեղանալ See **Քաղցրանալ**:

Համեղացուցանել See **Քաղցրացուցանել**:

Համեղութիւն See **Քաղցրութիւն**:

Համեմ (*ի, իւ*) *s.* Sauce, seasoning; dressing of meat; ragout; high-relished sauce: aromatick, spice: See **Գինձ**:

Համեմատ (*ի, իւ*) *adj.* and *adv.* Proportioned, equal, just, conformable, well formed, well looking, corresponding, analogous, analogical, reasonable, regular, symmetrical: proportionably, symmetrically. **Համեմատ գործել**, to proportion.

Համեմատապէս, *adv.* Proportionably, by or in proportion, respectively.

Համեմատական (*ի, աւ*) *adj.* Proportionable, analogical.

Համեմատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To proportion, to equal, to measure; to compare, to confer, to confront, to oppose, to put in comparison or in parallel; to be in symmetry.

Համեմատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proportion, analogy, relation, resemblance, conformity, fitness, correspondence, harmony; comparison, conference, confrontation: symmetry. **Համեմատութիւն երկրաչափական**, ratio, mathematical proportion. **Համեմատութեամբ**, proportionally, comparatively. **Բառնալ զհամեմատութիւնն**, to disproportion.

Համեմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To season; to aromatize, to spice, to powder. **Համեմել աղիւ**, to sprinkle with salt. **Համեմել շաքարաւ**, to sprinkle with sugar.

Համեմիչ (*մչի, մչաւ*) *s.* Seasoner, that seasons.

Համեստ (*ի, իւ*) *adj.* Modest, decent, temperate, moderate, reserved.

Համեստաբար, *adv.* Modestly.

Համեստաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Decent, that lives decently, modest, reserved.

Համեստանալ (*եմ, ացայ*) *v. n.* To become modest or wise.

Համեստացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make modest or moderate.

Համեստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Modesty, moderation, reserve, temperance, probity, wisdom, politeness; chastity. **Համեստութեամբ**, modestly, decently.

Համեր (*ի, իւ*) *s.* Saddle, saddle bow, packsaddle.

Համերագործ (*ի, աւ*) *s.* Maker of packsaddles.

Համերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To saddle, to packsaddle, to harness.

Համերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The same essence, the same substance as another.

Համընթաց, *adj. ind.* That accompanies, concomitant.

Համընթացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Concomitance, accompanying, concurrence.

Համիշխան, *adj. ind.* That has the same power or the same dignity as another.

Համհազար (*ի, աւ*) *s.* Body of warriors composed of one thousand persons.

Համօրհայ (*րեի, րեիս*) *adj.* See **Համահայր**:

Համմօրհայ (*րեի, րեիս*) *adj.* Born of the same mother.

Համնշան (*ի, իս*) *adj.* That has the same mark, the same sign.

Համոզակեր (*ի, աւ*) *adj.* Persuading, persuasive, insinuating, that calms, that appeases.

Համոզել (*եմ, եցի*) *v. a.* To persuade, to insinuate, to induce, to move; to calm, to appease, to reconcile, to grant, to dispose.

Համոզիչ (*զչի, զչաւ*) *adj.* and *s.* See **Համոզակեր**:

Համոզումն (*զման, զմամբ*) *s.* Persuasion, insinuation, inducement, agreement, accord.

Համուռն, *adv.* All, together.

Համպակ See **Համբակ**:

Համր (*մրոյ, մրոք*) *adj.* Dumb.

Համրանալ (*ամ, ացայ*) *v. n.* To become or to remain dumb.

Համրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make dumb.

Համրեակ (*եկոյ, եկովք*) *adj.* See **Համր**:

ՀամրուԹիւն (Ի, Ս) *s.* State of a dumb person, dumbness.

Համրկէն (ենի, ենու) *adj.* and *adv.* Whole, total, entire, universal: all, entirely, totally.

Հայ (ոյ, ով) *s.* and *adj.* Armenian. **Հայ լեզու** or **բարբառ**, the Armenian language. **Հայք**, the Armenians, the Armenian nation; Armenia.

Հայաբարբառ, *adj. ind.* That speaks Armenian.

Հայազին (ընի, ընիս) *adj.* and *s.* Armenian.

Հայազուն (ընի, ընիս) *adj.* and *s.* See **Հայազին**:

Հայական See **Հայկական**:

Հայակոյս, *adj. ind.* That is composed or collected by Armenians.

Հայասեռ (ի, իս) *adj.* Armenian, descendant of Haicus.

Հայաստան (ի, աւ) *s.* Armenia, country of the Armenians.

Հայաստանեայք (եայց, եաք) *s. pl.* Armenia: the Armenians.

Հայաբան See **Տեսարան**:

Հայացք (ցուոյ, ցեաւ) *s.* Armenian.

Հայեացք (եցայ, եցիւք) *s. pl.* See **Հայեցուած**:

ՀայելաբանուԹիւն (Ի, Ս) *s.* Catoptricks.

Հայելագործ (ի, աւ) *s.* Looking-glass maker.

Հայելաքար (ի, իս) *s.* Specular stone.

Հայելի (լւոյ, լեաւ) *s.* and *adj.* Looking-glass, mirror: that regards.

Հայերէն, *adv.* and *adj. ind.* In Armenian: Armenian. **Հայերէն խօսիլ**, to speak Armenian or the Armenian language. **Հայերէն տառիւք**, in Armenian characters or letters.

Հայերէնախօս (ի, աւ) *adj.* See **Հայաբարբառ**:

Հայեցած See **Հայեցուած**:

Հայեցի (ցւոյ, ցեաւ) *adj.* See **Հայ**:

Հայեցիկ, *adj. ind.* That serves to see, to look.

Հայեցողական (ի, աւ) *adj.* Speculative, contemplative: See **Տեսական**:

ՀայեցողուԹիւն (Ի, Ս) *s.* Speculation; theorem; contemplation.

Հայեցուած (ոյ, ով) *s.* Aspect, look, glance; sight, presence; appearance; regard, state, situation.

ՀայեցուԹիւն (Ի, Ս) *s.* See **Հայեցուած**:

Հայեցումն (ցման, ցմամբ) *s.* See **Հայեցուած**:

Հայեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To shew or make look.

Հայեցք (ցից, ցիւք) *s. pl.* See **Հայեցուած**:

ՀայԹհայԹանք (նաց, նօք) *s. pl.* Invention, industry; means of living, provision: solace, relief: pretext, pretended cause.

ՀայԹհայԹել or **ՀայԹայԹել** (եմ, եցի) *v. a.* To invent, to find with industry: to procure, to mediate; to provide, to provision: to solace, to assuage: to pretend, to dissemble, to counterfeit.

ՀայԹհայԹուԹիւն (Ի, Ս) *s.* See **ՀայԹհայԹանք**:

Հայիլ (եմ, յեցայ) *v. n-p.* To look, to cast eyes on any thing, to see; to speculate, to contemplate, to observe: to aim; to consider attentively, to look in the face; to take care: to belong, to concern, to tend, to be.

Հայկ (ոյ, աւ) *s.* Haicus (the first hero of the Armenian nation, hence it is called **Հայ**, that is to say Armenian).

Հայկ (ի, իս) *s.* Orion (celestial constellation of the name of Haicus).

Հայկաբար, *adv.* Like Haicus: valorously, courageously.

Հայկազեղմ (ի, իս) *adj.* and *s.* Armenian.

Հայկազեան, *adj. ind.* See **Հայկազնեայ**:

Հայկազն (զին, զամբ) *s.* Armenian nation, the descendants of Haicus.

Հայկազնեայ (նեի, նեիս) *adj.* Armenian, that is of the Armenian nation; that belongs to the Armenian nation.

Հայկազնի, *adj. ind.* See **Հայկազեան**:

Հայկազուն (զնոյ, զնով) *adj.* and *s.* Armenian; an Armenian.

Հայկածին (ծնի, ծնիս) *adj.* That is born of Haicus.

Հայկական (ի, աւ) *adj.* Armenian, that belongs to the Armenian nation; that belongs to Haicus.

Հայկային (յնոյ, յնով) *adj.* See **Հայկական**:

Հայկաշէն, *adj. ind.* That is built, that is made by Haicus.

Հայկաւակ (ի, աւ) *s.* Bole, Armenian bole.

Հայհեան, *adj. ind.* See Հայկական:

Հայհոյական (ի, աւ) *adj.* Blasphemous.

Հայհոյանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Հայհոյութիւն:

Հայհոյել (եմ, եցի) *v. a.* To blaspheme, to curse, to swear.

Հայհոյիչ (յւոյ, յչաւ) *s.* Blasphemer, curser, swearer.

Հայհոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blasphemy, swearing.

Հայոբեաք (երոյ, երով) *s. pl.* The Armenian nobility.

Հայոց թիւն (թեան, թեամբ) *s.* The Armenian religion.

Հայս (ոյ, ով) *s.* Paste, flour moistened and kneaded. Հայս հարկանել, to pat the dough.

Հայր (հօր, հարբ) *s.* Father; papa: chief, governour; author. Հայր մեր (ապոթք տերունական), the Lord's prayer, paternoster.

Հայրաբար, *adv.* Paternally, fatherly.

Հայրաբարբառ, *adj. ind.* Pronounced by the mouth of a father.

Հայրաբարոյ See Հօրաբարոյ:

Հայրաբուն, *adj. ind.* That is proper for a father.

Հայրագիր (գրի, գրաւ) *s.* That adopts some one for his son; adopted father.

Հայրազգի, *adj. ind.* That has ruined his father.

Հայրախնամ, *adj. ind.* Paternal (care).

Հայրախոսիոզ, *adj. ind.* See Հայրասպան:

Հայրածին (ծնի, ծնեալ) *adj.* That is born of the father.

Հայրակամ, *adj. ind.* That is willed by the father.

Հայրական (ի, աւ) *adj.* Paternal, that belongs to the father.

Հայրակոչ, *adj. ind.* That calls his father: that is pronounced or called by the father. Հայրակոչ լինել, to give the name of the father.

Հայրանենգ, *adj. ind.* That has deceived his father.

Հայրանուն, *adj. ind.* That bears the name of his father.

Հայրանուանական (ի, աւ) *adj.* Patronymick.

Հայրաշարժ, *adj. ind.* That has proceeded from the father.

Հայրասպառնաս, *adj. ind.* That is prepared or provided by the father.

Հայրապետ (ի, աւ) *s.* Patriarch.

Հայրապետանոց (ի, աւ) *s.* Seat, residence of a patriarch.

Հայրապետարան (ի, աւ) *s.* See Հայրապետանոց:

Հայրապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patriarchate, dignity of a patriarch.

Հայրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his father.

Հայրասպան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Parricidal: parricide.

Հայրասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Parricide, crime of murdering one's father.

Հայրապէս, *adv.* See Հայրաբար:

Հայրատունկ, *adj. ind.* That is planted by the father.

Հայրատուր, *adj. ind.* That is given by the father, paternal: See Հայրենատուր:

Հայրենական (ի, աւ) *adj.* See Հայրենի:

Հայրենատուր, *adj. ind.* Paternal, that is given or left by a father or by the antients.

Հայրենասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Patriotick, that is zealous for his country.

Հայրենասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patriotism, love of one's country.

Հայրենասպանդ, *adj. ind.* See Հայրենատուր:

Հայրենական, *adj. ind.* See Հայրենի:

Հայրենի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Paternal; native.

Հայրենիք (նեաց, նեաք) *s. pl.* Country, native country; paternal relations, paternal house. Մեկնիմ զքեզ ի հայրենիս, to expatriate. Թողուլ զհայրենիս, to quit one's own country.

Հայրիկ, *s. ind.* Little father, papa.

Հայրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Paternity.

Հայրօրէն, *adv.* See Հայրաբար:

Հայց, *s. ind.* Ի հայց անկանիմ See Հայցել:

Հայցական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Accusative.

Հայցել (եմ, եցի) *v. a.* To request, to ask, to beg some one to grant something, to beg with submission, to require, to sue. Վերստին հայցել, to ask again.

Հայցուած (ոյ, ով) *s.* Requisition, request, humble demand, prayer.

Հան See Առնել:

Հանապազ, *adv.* Always, at all times, continually, assiduously.

Հանապազաբուղխ, *adj. ind.* See **Հանապազահոս**:

Հանապազազդեայ, *adj. ind.* See **Հանապազահաս**:

Հանապազախօս, *adj. ind.* That always speaks.

Հանապազածին, *adj. ind.* That is produced, that arises continually.

Հանապազակիր, *adj. ind.* That always carries.

Հանապազակոծ, *adj. ind.* That always laments.

Հանապազահոս, *adj. ind.* That runs, that flows continually.

Հանապազամուխ, *adj. ind.* That is always fixed or tied.

Հանապազաշան, *adj. ind.* That endeavours, that is always careful.

Հանապազասուտ, *adj. ind.* That always lies, that does not speak truth.

Հանապազատարած, *adj. ind.* That is always extended.

Հանապազատես, *adj. ind.* That always sees, that always looks.

Հանապազափակ, *adj. ind.* That is always shut.

Հանապազփոխ, *adj. ind.* That is always or continually changing.

Հանապազորդ, *adj. ind.* and *adv.* Continual, assiduous, frequent; quotidian, daily: continually, assiduously, continuedly, always.

Հանապազորդեայ (**գէր**, **գերբ**) *adj.* See **Հանապազորդ**:

Հանապազորդեան, *adj. ind.* See **Հանապազորդ**:

Հանապազորդել (*եմ*, *էի*) *v. n.* and *a.* To frequent, to continue, to persevere, to last, not to cease. Ոչ **հանապազորդել**, to discontinue, to interrupt, to cease.

Հանապազորդութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Assiduity, frequenting, continuation, continuity, sequel, duration.

Հանապազօր See **Հանապազորդ**:

Հանապազօրեայ (**բէի**, **բէից**) *adj.* See **Հանապազորդ**:

Հանգամանք (**նաց**, **նօք**) *s. pl.* Condition, quality, state, kind, nature, attribute, disposition, situation, detail, circumstances, particulars; way, manner.

Հանգանակ (**ի**, **աւ**) *s.* Act of contributing, contribution, reckoning; company; assemblage. **Հանգանակ հաւատոյ**, symbol, creed.

Հանգանակաւոր (**ի**, **աւ**) *adj.* That contributes.

Հանգանակել (*եմ*, *կի*) *v. a.* To contribute: to distribute.

Հանգանակիչ (*կի*, *կից*) *adj.* and *s.* That contributes; partner in the reckoning.

Հանգանակութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Reckoning, share paid by each person for a joint repast.

Հանգանակող (**ի**, **աւ**) *adj.* and *s.* That gives his share, partner in a reckoning.

Հանգեա, *adj. ind.* Similar, like, equal, equipollent, same.

Հանգիստ (**գստի**, **գստիւ** or **գստեան**, **գստեամբ**) *s.* Repose, quietude, tranquillity, ease, convenience, well-being, leisure: pause, relaxation, intermission, truce, cessation, diversion; relaxation, recreation, refreshment: station, rest, abode. **Հանգիստ** or **դիր հանգստեան** See **Դիրեզման**:

Հանգիստաբար, *adv.* Alike, equally, similarly.

Հանգիստակշիռ, *adj. ind.* Equivalent, equipollent. **Հանգիստակշիռ առնել**, to counterbalance.

Հանգիստահրեշտակ, *adj. ind.* That resembles an angel, angelick.

Հանգիստամբ, *adj. ind.* Equal.

Հանգիստանալ (*մի*, *տացայ*) *v. n-p.* To be equal, to be compared, to be like.

Հանգիստապատիւ, *adj. ind.* That has the same dignity, that is equally honourable.

Հանգիստապարտ, *adj. ind.* That owes equally.

Հանգիստատիպ See **Հանգուներեայ**:

Հանգիստաւոր (**ի**, **աւ**) *adj.* See **Հանգեա**:

Հանգիստափառ, *adj. ind.* That has the same glory: See **Հանգիստապատիւ**:

Հանգիստութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Equality, resemblance, conformity; parity, uniformity; equipollence.

Հանգոյն, *adj. ind.* See **Հանգեա**:

Հանգոյց (**գուցի**, **գուցիւ**) *s.* Knot, entangling, tie, binding: rest, resting-place, abode.

Հանգուներեակ (**ի**, **աւ**) *adj.* See **Հանգեա**:

Հանգուստական (ի, աւ) *adj.* See Հանգիստ:

Հանգուստակից, *adj. ind.* See Հանգիստ:

Հանգուստակցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Equalled, resembled.

Հանգուստապէս, *adv.* Alike, equally.

Հանգուստաւոր, *adj. ind.* Conformable, equal, uniform.

Հանգուստաւոր (ի, աւ) *adj.* See Հանգուստապէս and Հանգիստ:

Հանգուշտ, *adj. ind.* Shortened; reserved, modest.

Հանգուցանել (եմ, գուցի) *v. t.* To repose, to place, to put; to leave to rest: to relax, to refresh, to give repose.

Հանգուցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Refreshed, reposed: deceased, dead, late, defunct.

Հանգուցել (եմ, եցի) *v. a.* To knot; to tie, to bind, to fasten; to tie again, to knot again.

Հանգչարան See Հանգստարան:

Հանգչիլ (իմ, գեայ) *v. n-p.* To repose, to take repose, to be at ease, to accommodate one's self, to be content: to rest one's self, to lean: to rest, to cease from work, to refresh one's self, to relax: to be settled.

Հանգստական (ի, աւ) *adj.* Commodious, tranquil, easy.

Հանգստակից, *adj. ind.* See Հանգստական:

Հանգստանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* See Հանգչիլ:

Հանգստանոց (ի, աւ) *s.* See Հանգստարան:

Հանգստասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That is too fond of his ease.

Հանգստարան (ի, աւ) *s.* Place where one reposes, kind of altar: tomb, sepulchre.

Հանգստաւէտ, *adj. ind.* Very convenient.

Հանգստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Repose, quiet, tranquillity, ease, convenience.

Հանգրիտել (եմ, եցի) *v. a.* To shorten, to gird.

Հանգրիտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Հանգրիտել:

Հանգրստան (ի, աւ) *s.* Lodging, encampment, abode, dwelling: suburb, village, hamlet: stable.

Հանգարա, *adj. ind.* and *adv.* Peaceable, quiet, calm, tranquil, mild, moderate, cool, slow: gently, softly, mildly, tranquilly, slowly.

Հանգարատարար (ի, իւ) *adj.* Peaceful, moderate, sober, mild.

Հանգարատպէտաց, *adj. ind.* See Հանգարա:

Հանգարատ, *adj. ind.* That goes, that flows slowly or tranquilly.

Հանգարատաձայն, *adj. ind.* Soft, pronounced or sung softly.

Հանգարատանալ (ամ, ացայ) *v. n.* See Հանգարտիլ:

Հանգարատարար, *adj. ind.* Tranquil, peaceful.

Հանգարատացուցանել See Հանգարտեցուցանել:

Հանգարատաքայլ, *adj. ind.* That walks slowly, that has a slow pace.

Հանգարտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To appease, to soften, to calm, to render tranquil, to tranquillize, to cause to cease, to disarm.

Հանգարտիմացութիւն, *adj. ind.* See Հանգարատարար:

Հանգարտիլ (իմ, տեայ) *v. n-p.* To be appeased, to be calmed, to be tranquillized, to abate, to be settled, to diminish, to cease: to suffer, to support, to resist, to be able.

Հանգարտիկ, *adv.* Slowly, softly, gently.

Հանգարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tranquillity, peace, phlegm, moderation, coolness, silence, cessation. Հանգարտութիւն ծովու, calm, smooth sea.

Հանդերձ (ի, իւ) *s.* Coat, clothing, dress: See Հանդերձանք:

Հանդերձ, *pre.* With. Հանդերձ եղբարբքն or եղբարբքն Հանդերձ, with his brothers.

Հանդերձանի, *s. pl. ind.* Clothes, dress.

Հանդերձանք (նաց, նաք) *s. pl.* Dressing, seasoning, composition, preparation; train, provisioning, furniture, goods; dress, apparel; attendance, equipage, provision; furnishing, arrangement; embellishment: pomp, solemnity. Հանդերձանք նաւու, equipment.

Հանդերձանոց (ի, աւ) *s.* See Հանդերձատուն:

Հանդերձապետ (ի, աւ) *s.* Contractor, furnisher, baggage master; master of the King's wardrobe.

Հանգերձատուն (*տան* , *տամբ*) *s.* Room where the clothes are put, wardrobe; vestry.

Հանգերձարան (*ի* , *աւ*) *s.* See *Հանգերձատուն* :

Հանգերձարար (*ի* , *աւ*) *s.* See *Դերձակ* :

Հանգերձաւորել (*եմ* , *եցի*) *v. a.* See *Հանգերձել* :

Հանգերձաւորութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* See *Հանգերձանք* :

Հանգերձեալ (*ելոյ* , *ելով*) *adj.* Prepared, furnished, equipped; splendid, magnificent, sumptuous: future, that is to come. *Պատմուհան հանդերձեալ* , coat in reserve or put by, kept for another time.

Հանգերձել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To dress, to get ready, to season, to prepare; to arrange, to put in order; to equip, to provide with necessary things, to furnish, to garnish, to give, to fit up, to make up; to mend, to repair; to dress, to deck, to adorn, to embellish, to clothe. *Հանգերձել զգրաստան* , to harness, to set out with trappings.

Հանգերձեղէն (*ղինի* , *ղինաւ*) *adj.* Of rags, of linen.

Հանգերձիլ (*իմ*, *ձեցայ*) *v. n-p.* To prepare one's self, to get ready, to dress.

Հանգերձիկ (*ձկի* , *ձկաւ*) *s.* Little or bad coat, clothing.

Հանգերձութիւն (*Թեան* , *Թեամբ*) *s.* See *Հանգերձանք* :

Հանգերձումն (*ձման* , *ձմամբ*) *s.* See *Հանգերձանք* :

Հանդէպ , *pre.* and *adj. ind.* Before, opposite, in face, in presence, at the sight of, in front; against: convenient, decent, proper. *Ի հանդիպոյ* , *ի հանդիպակ* or *ի հանդիպօք* , before, in front of.

Հանդէս (*դիսի* , *դիսիս*) *s.* Pomp, formal preparation, magnificence, magnificent preparation; sumptuousness, splendour, celebrity, solemnity, ceremony, formality, state, honours, parade: feast, publick rejoicing, gala; muster, review; declaration, numbering, enumeration, enrolment: audit, examination, inspection, search, investigation: proof, argument, experience, essay: affair, action, assault, combat: care, diligence. *Հանդէս թաղման* , burial, funeral ceremony. *Հանդէս թատրոնական* , theatre, spectacle. *Հանդիսիս* , pompously, solemnly. *Հանդէս առնել* , to muster. *Ի հանդէս մտանել* , to pass muster.

Հանդիպակացութիւն (*Թեան* , *Թեամբ*) *s.* Opposition.

Հանդիպահայեաց , *adj. ind.* Perspective.

Հանդիպահայեցութիւն (*Թեան* , *Թեամբ*) *s.* Perspective.

Հանդիպանալ (*ամ* , *պացայ*) *v. n.* See *Հանդիպիլ* :

Հանդիպաւորութիւն(*Թեան*,*Թեամբ*) *s.* See *Հանդիպումն* :

Հանդիպեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To meet, to cause to happen.

Հանդիպիլ (*իմ*, *պեցայ*) *v. n-p.* To meet, to fall in with, to arrive, to come; to happen, to become: to find, to gain, to obtain. *Հանդիպիլ միմեանց* , to be joined. *Դարձեալ հանդիպիլ* , to happen unluckily.

Հանդիպողաբար , *adv.* Conveniently, accidentally.

Հանդիպողութիւն (*Թեան* , *Թեամբ*) *s.* See *Հանդիպումն* :

Հանդիպութիւն (*Թեան* , *Թեամբ*) *s.* See *Հանդիպումն* :

Հանդիպումն (*պման* , *պմամբ*) *s.* Encounter; success; conjuncture.

Հանդիսադիր (*դրի* , *դրաւ*) *s.* The chief of a ceremony, of an assembly, of a combat, and of a show.

Հանդիսադրութիւն (*Թեան*,*Թեամբ*) *s.* Solemnity.

Հանդիսական (*ի* , *աւ*) *adj.* and *s.* Solemn, pompous; spectator.

Հանդիսակիր (*կրի* , *կրաւ*) *s.* Combatant.

Հանդիսակից (*կցի* , *կցաւ*) *s.* Companion in an assembly, in a festival, in a combat.

Հանդիսայարդար , *adj. ind.* See *Հանդիսադիր* :

Հանդիսանալ (*ամ* , *ացայ*) *v. n-p.* To assemble at a publick festival or ceremony; to be made publick with praise, to be renowned: to be proved; to fight.

Հանդիսապետ (*ի* , *աւ*) *s.* See *Հանդիսադիր* :

Հանդիսապէս , *adv.* In a procession, with pomp, gloriously.

Հանդիսասէր (*սիրի* , *սիրաւ*) *adj.* Pompous, that loves pomp.

Հանդիսատես (*ի*, *աւ*) *s.* Spectator.

Հանդիսարան (*ի* , *աւ*) *s.* Place of

assembly, of festival, of combat; saloon; orchestre: See Հանդիսարան:

Հանդիսարար, *adj. ind.* See Հանդիսարան:

Հանդիսացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To publish: to assemble: to celebrate, to render famous.

Հանդիսաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Pompous, solemn: combatant.

Հանդիսաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* See Հանդիսացուցանել:

Հանդիսաւորութիւն (Հան. Համ) *s.* Solemnity, celebrity: formality, form.

Հանդուրժել (*եմ, եցի*) *v. n.* To suffer, to support, to sustain, to last, to endure, to resist.

Հանդրիա, *adj. ind.* Հանդրիան ան դունդք, Adriatick sea or gulf of Venice.

Հանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To pull, to take away, to remove, to tear, to pull with force, to root up, to extirpate, to displace, to disjoint; to pull out, to draw out; to drive out, to put out, to force to go out, to force out, to displace, to depose, to dislodge, to deprive: to extract, to deduce, to make come: to abate: to squeeze out, to strain: to shoot, to bud; to raise, to lift up, to carry up: to collect, to receive, to recover; to subtract: to bereave, to strip. Հանել զկինն, to repudiate. Հանել զքուբ, to draw up. Հանել ի ժառանգութենէ, to dispossess. Հա նել ի բաց, to scatter. Հանել ի նաւէ, to disembark. Հանել զկապասխս, to unfurnish, to strip. Հանել զՀամեան, to unsaddle. Հանել բանի or բռնա բար, to extort, to take by violence. Հանել յարմատոց, to root up, to displant. Հանել or աւանդել զհոգին, to give up the ghost. Հանել զօրս, to levy soldiers, troops. Այս ճանապարհ հանէ ի գիւղ մի, this road leads to a village. Հանել զրաք ի ձեռս ուրուք, to give, to deliver. Հանել անուն չար, to defame, to decry. Հանել զվրէժ քի նոյն or զվոխարէն չարեացն, to revenge one's self, to be revenged. Հա նել աւուրս բազումս, to remain a long time. Հանել զօրհնութիւն, to bless, to praise. Հանել ի վեր զրանն, to discover, to publish. Ի գլուխ հանել, to complete, to finish.

Հանիկ (*նոյ, նուոյ*) *s. f.* Grand mother.

Հանճար (*ոյ, ով*) *s.* Understanding, sense, judgment, wit, wisdom, reason, intelligence, clearsightedness, acuteness, ingenuity, discernment.

Հանճարաբան (*ի, իս*) *adj.* That speaks wisely, prudent, judicious; sententious.

Հանճարաբանութիւն (Հան. Համ) *s.* Sententious or sensible discourse.

Հանճարաբար, *adv.* Ingeniously, wisely, judiciously.

Հանճարագիտութիւն (Հան. Համ) *s.* Wisdom, prudence.

Հանճարապատ, *adj. ind.* Mad, foolish, that has lost his senses.

Հանճարախնդիր, *adj. ind.* That seeks, that loves wisdom.

Հանճարական (*ի, աւ*) *adj.* Ingenious.

Հանճարակից, *adj. ind.* Full of wisdom, of good sense, wise, learned.

Հանճարասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves wisdom.

Հանճարաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See Հանճարական:

Հանճարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To invent, to find out something new.

Հանճարեղ (*ի, աւ*) *adj.* Sensible, wise, intelligent, learned, clearsighted, judicious, discreet, wary, prudent, full of wit, full of ingenuity, full of sense, sententious, clever, witty.

Հանճարեղութիւն (Հան. Համ) *s.* See Հանճար:

Հանճարիմաց, *adj. ind.* See Հան ճարեղ:

Հանճարիչ (*չի, չաւ*) *s.* Inventor.

Հանճարօրէն, *adv.* See Հանճարա բար:

Հանուէթ (*նիթ, նիթս*) *s.* Treasure: See Գանձարան:

Հանուկ (*ուի, հանոյ*) *v. a.* To plat, to weave.

Հանումն (*նման, նմամբ*) *s.* Extraction; substraction.

Հանուր (*նրոյ, նրով*) *adj.* Universal, general, all.

Հանրաբար, *adv.* Universally, generally.

Հանրական (*ի, աւ*) *adj.* Universal, general.

Հանրականապէս, *adv.* See Հան րաբար:

Հանրահռչակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To celebrate, or publish every where.

Հանրաչափ (*ի, իս*) *s.* Holometer.

Հանդամանս, *adv.* See Հանդամանք:

Հանք (*ացի, աք*) *s. pl.* Mine, place where metals and minerals are formed: metal, mineral, fossil, substance taken out of mines; ore.

Հանքաբան (*ի, ից*) *adj.* and *s.* Mineralogist, mineralist.

Հանքաբանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Mineralogy.

Հանքահան (*ի, աւ*) *s.* Miner.

Հանքային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Fossil, mineral.

Հաղ (*ի, իւ*) *adj.* Lean, lank, wasted, languid.

Հաղանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See Հաղուածք:

Հաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To consume by degrees, to make languish, to render lean: See Հաղիլ:

Հաղիլ (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To be consumed, to be destroyed, to languish, to grow thin.

Հաղիւ (*չուի, չուիւ*) *s.* Account, calculation, supputation, enumeration, operation; numbering, description; part, number; reason: balance: esteem, reputation. Հաղիւ ժամանակի, computation. Հաղիւ առնել or 'ի հաղիւ արկանել, to count, to calculate, to reckon. 'Ի հաղիւ մտանել, to be counted or calculated; to be of or in the number. Հաղ չիւ տալ, to give an account or reason; to conform, to agree.

Հաղմ (*ի, իւ*) *adj.* Crippled, impotent, paralytick, that has lost the use of his limbs. Հաղմ առնել, lame.

Հաղմանդամ (*ի, իւ*) *adj.* See Հաղմ:

Հաղմեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cripple, to deprive of the use of a limb.

Հաղմիլ (*իմ, մեցայ*) *v. n-p.* To be crippled, to be deprived of the use of a limb.

Հաղմութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* State of a crippled person, loss of the use of a limb.

Հաղուագիր (*գրոյ, գրով*) *s.* Book of account; journal; balance; debt book.

Հաղուակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Partner in trade, correspondent.

Հաղուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To count, to calculate, to compute, to number; to repute, to esteem; to believe.

Հաղուքնկեր (*ի, աւ*) *s.* See Հաղուակից:

Հաղուիլ (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* See Հաղուել:

Հաղուիւն (*չման, չմամբ*) *s.* Consumption, leanness, languor.

Հաշտ, *adj. ind.* Reconciled; propitious, favourable, friendly, mild, tranquil, humane, kind, merciful. Հաշտ լինել, to be reconciled; to be propitious or favourable. Հաշտ առնել, to reconcile, to conciliate; to render propitious.

Հաշտադրամ (*ոյ, ով*) *s.* Piece of money worth about two thirds of a penny.

Հաշտարան (*ի, աւ*) *s.* Place of reconciliation: reconciler.

Հաշտական (*ի, աւ*) *adj.* See Հաշտ:

Հաշտարար (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Reconciler, conciliating, conciliator, peacemaker.

Հաշտարարութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Pacification, reconciliation.

Հաշտեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To reconcile, to make up, to agree, to conciliate, to pacify, to reunite, to reinstate.

Հաշտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be reconciled, to agree, to become friends.

Հաշտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Reconciliation, agreement, conciliation, compact, reunion, peace; propitiation.

Հաչ, *s. ind.* See Հաչիւն:

Հաչել (*եմ, եցի*) *v. n.* To bark, to bay, to howl, to yelp.

Հաչիւն, *s. ind.* Barking; howling; yelping.

Հաչուճ (*չման, չմամբ*) *s.* See Հաչիւն:

Հապ, *adv.* In haste, hastily; very soon. Հապ առեալ, in haste, diligently.

Հապա, *int.* Come on, away: now! See Ապա:

Հապճեպ (*ոյ, ով* or *ի, իւ*) *s.* and *adv.* Haste, diligence, promptitude: in haste, diligently. 'Ի հապ ճեպ, հապ ճեպով, in haste, hastily, diligently, precipitately. Հապ ճեպ առնել, to hasten, to make haste.

Հապճեպել (*եմ, եցի*) *v. n.* To hasten, to make haste.

Հապշտապ or Հապտակ, *adv.* In haste, promptly.

Հաքել See Հաչել:

Հաքեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make bark.

Հաքողական (*ի, աւ*) *adj.* That barks.

Հաղորդութիւն (թեան, թեամբ) s. See Հաշիւն:

Հառաչ, s. ind. See Հառաչանք:

Հառաչական (բ, աւ) adj. That sighs, groaning.

Հառաչանք (նաց, նօք) s. pl. Sigh, groan, complaint.

Հառաչել (եմ, եցի) v. n. To sigh, to groan; to thirst after, to desire ardently.

Հառաչիւն, s. ind. See Հառաչանք:

Հառաչուուն (չման, չմամբ) s. See Հառաչանք:

Հաս (բ, բս) s. Toll, fine, duty, cense, due, rent, income, fruits, annuity, supply, provision.

Հասակ (բ, աս) s. Age: shape, stature, size of the body: substance, being, that subsists.

Հասակագեղ, adj. ind. Having a fine shape.

Հասակաւէտ, adj. ind. Aged, of a mature age.

Հասակակից (կցի, կցաւ) adj. Of the same age.

Հասակաչափ, adj. ind. See Չափահասակ:

Հասակաւոր (բ, աւ) adj. See Չափահասակ:

Հասակիակ, adj. ind. See Հասակակից:

Հասակիեզ, adj. ind. See Հասակագեղ and Հասակակից:

Հասանել (եմ, հասի) v. n. To arrive, to attain, to come; to join, to reach; to lapse, to chance, to revert; to become, to be reduced: to ripen, to become ripe. Հասանել ինդրոյն, to obtain, to gain. Հասանել ի վերայ, to befall, to happen, to join, to reach, to catch, to take: to comprehend, to conceive, to understand. Հասանել ի ցամաք, to disembark, to arrive, to land.

Հասարակ (բ, աս) adj. and adv. Common, ordinary, usual, trivial, vulgar, used: equal: appellative: equally, generally, together. Հասարակ օր, noon. Հասարակ գիշեր, midnight. Հասարակ գիշերաս or ի հասարակ գիշերի, at midnight. Հասարակայ, common, publick. Ի հասարակի, generally.

Հասարակաբար, adv. Generally, commonly.

Հասարակագործել (եմ, եցի) v. a. To do together.

Հասարակախօսութիւն (թեան, թեամբ) s. Universal discourse.

Հասարակած (բ, աս) s. Moiety: equator, equinox. Ի հասարակածս գիշերոյ, at midnight.

Հասարակական (բ, աւ) adj. Common, publick; ordinary; general.

Հասարակական, adj. ind. Common.

Հասարակահաս, adj. ind. Equal, equivalent.

Հասարակահոլով, adj. ind. Equinoctial; meridian.

Հասարակաճաշակ, adj. ind. Common, that is eaten by all or commonly.

Հասարակակից (ցից, ցով) adj. See Հասարակական:

Հասարակապատիւ See Հանդիսապատիւ:

Հասարակապետական (բ, աւ) adj. and s. Republican.

Հասարակապետութիւն (թեան, թեամբ) s. Republick.

Հասարակապէս, adv. See Հասարակաբար:

Հասարակապտուղ, adj. ind. That has the same or a common fruit.

Հասարակասանելի, adj. ind. Common, that is proper for all creatures.

Հասարակաց, adj. ind. Common, publick: See Հասարակ:

Հասարակել (եմ, եցի) v. a. To equal, to divide in two parts.

Հասարակիլ (իմ, կեցայ) v. n-p. To be made equal; to be complete; to be divided into two parts.

Հասարակորդ (բ, աս) adj. That participates equally in a thing, partaking, sharing.

Հասարակորդութիւն (թեան, թեամբ) s. Communication, participation.

Հասարակութիւն (թեան, թեամբ) s. Commonalty; publick: moiety.

Հասարակօր (կաւուց, կաւուբք) s. Noon.

Հասարակօրեայ, adj. ind. Of noon.

Հասարակօրէն, adv. Commonly, ordinarily, vulgarly.

Հասարակօրութիւն (թեան, թեամբ) s. Equinox.

Հասեխած, s. ind. Հասեխած լինել, To eat too greedily.

Հասկ (բ, իս) s. Ear of corn. Ածել ի հասկ, to shoot into ears, to ear.

Հասկաբեր (*ի*, *ս*ւ) *adj.* That produces ears of corn, of wheat.

Հասկաբերել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To produce ears of corn.

Հասկագեղ, *adj. ind.* Furnished with ears of corn.

Հասկաթոռս, *adj. ind.* Well-eared (corn), well in the ear.

Հասկահաս, *adj. ind.* Of which the ears are ripe.

ՀասկահասուԹիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Ripeness of ear.

Հասկահասուն *adj. ind.* See *Հասկահաս*:

Հասկանալ See *Իմանալ*:

Հասկացուցանել See *Տեղեկացուցանել*:

Հասկաքաղ (*ի*, *ի*ս) *adj.* and *s.* Gleaner. *Հասկաքաղ առնել*, to glean.

ՀասկաքաղուԹիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Gleaning, glean.

ՀասողուԹիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Comprehension, intelligence, intellect, understanding, perception.

Հասոյթ (*ո*ւԹի, *ո*ւԹիս) *s.* Annuity, appointment, assignment, appanage, foundation, income, pension.

Հասու, *adj. ind.* That happens; that comprehends, intelligent. *Հասու լինել*, to happen; to take, to comprehend, to conceive, to understand, to enter, to penetrate, to discover, to recognise.

ՀասուԹաւոր (*ի*, *ս*ւ) *adj.* Pensionary.

ՀասուԹիւն See *ՀասողուԹիւն*:

Հասուխոտ See *Հասախոտ*:

Հասուցին (*սման*, *սմամբ*) *s.* See *ՀասողուԹիւն*:

Հասուն, *adj. ind.* Ripe.

Հասունանալ (*ամ*, *ուցայ*) *v. n-p.* To ripen, to become ripe. *Հասունանալ պալպարել*, to draw to a head, to gather: See *Հասնիլ*.

Հասունացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To ripen, to make ripe, to render ripe.

ՀասունուԹիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Maturity.

Հասուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To bring, to bring back, to refer: to get ready, to prepare: See *Հասունացուցանել*:

Հասուցիչ (*չի*, *չ*ս) *adj.* That causes to ripen.

Հաստ (*ի*, *ի*ս) *adj.* Thick, large; strong, hard, firm, solid, robust.

Հաստաբազուկ, *adj. ind.* That has a strong arm, that has large and powerful arms, robust.

Հաստաբեհաս, *adj. ind.* Thick, firm, hard, solid, strong.

Հաստաբեհաստագոյն (*գունի*, *գունից*) *adj. comp.* Very or more solid, very strong.

Հաստատական (*ի*, *ս*ւ) *adj.* Well fixed or built, strong, solid, firm.

Հաստատաթաբախ, *adj. ind.* Well founded, very firm, very solid.

Հաստատամբ, *adj. ind.* Firm, solid, hard.

Հաստատակաշի, *adj. ind.* Provided with a hard skin.

Հաստատապ, *adj. ind.* Well bound, strong.

Հաստատատոյց, *adj. ind.* Firm, solid, stable.

Հաստահաբուռս, *adj. ind.* Large, thick: strong, robust, vigorous.

Հաստահեղոյս, *adj. ind.* Well fastened or tied, firm, hard, solid.

Հաստահիմն, *adj. ind.* Well founded, well built, firm, solid, stable.

Հաստահիպ, *adj. ind.* Well bent, hard.

Հաստաղեղն, *adj. ind.* That is furnished with a very hard or heavy bow.

Հաստամատիկ, *adj. ind.* That is furnished with a very large claw.

Հաստամկամ, *adj. ind.* See *Հաստատական*:

Հաստանալ See *Հաստատիլ*:

Հաստանդամ (*ի*, *իս*) *adj.* Well limbed, that has large limbs.

Հաստաշինուած, *adj. ind.* Stable, firm, well built.

Հաստատիպ, *adj. ind.* Hard, firm, solid, stable, durable.

Հաստատիկ, *adj. ind.* Nervous.

Հաստատուղն, *adj. ind.* That has large branches.

Հաստատուն, *adv.* Solidly, truly.

Հաստատապէս, *adv.* Firmly, securely.

Հաստատագոյն (*գունի*, *գունից*) *adj. comp.* Very solid, very firm.

ՀաստատագրուԹիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Stereography.

Հաստատական (*ի*, *ս*ւ) *adj.* See *Հաստատուն*:

ՀաստատահատուածուԹիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Stereotomy.

Հաստատանաց See *Հաստատիչ*:

Հաստատագրափ (*ի*, *իս*) *s.* Measure of solids; solid.

Հաստատագրափութիւն (*թիւն*, *թեամբ*) *s.* Stereometry.

Հաստատագրեա, *adv.* See *Հաստատաբար*:

Հաստատել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To establish, to fortify, to comfort, to invigorate, to strengthen, to encourage, to maintain, to ground, to affirm, to sustain, to prop, to confirm, to consolidate: to set, to put into joint: to restore, to mend, to re-establish, to corroborate: to affirm, to confirm, to assure, to guarantee, to attest, to certify, to witness, to own, to pretend: to decree, to order, to appoint, to constitute, to put, to fix, to determine, to destine, to dispose: to make valid, to authenticate, to legalize, to ratify, to confirm, to approve of, to admit, to sign: to institute, to found, to erect: to create, to make; to thrust, to drive in: to tie, to bind; to twist, to contract: to complete, to finish.

Հաստատիլ (*իմ*, *ացայ*) *v. n-p.* To be established, to be fortified, to be strengthened, to be confirmed, to be maintained, to lean on; to take courage, to recover; to grow.

Հաստատողական (*ի*, *աւ*) *adj.* Affirmative, confirmatory.

Հաստատութիւն (*թիւն*, *թեամբ*) *s.* Stability, firmness, solidity, strength, base, column, consistence, consolidation, propping; creation, establishment, fixidity, foundation, force, fortification, immobility, permanence, perseverance, strengthening, prop, support, help, stay: affirmation, assertion, acknowledgment, authorization, certificate, certifying, certitude, confirmation, approbation, ratification: institute, institution; constancy, resolution: dwelling. *Հաստատութիւն երկնից*, firmament.

Հաստատուածն (*ոյն*, *ոյնք*) *s.* See *Հաստատութիւն*:

Հաստատուն (*ոյն*, *ունք*) *adj.* Firm, solid, hard; stable; fixed, certain, sure, positive; immoveable, constant, infallible; permanent, persevering, unmovable; substantial, serious; determined.

Հաստաքան (*ի*, *աւ*) *s.* Stanchion, prop, stay, support; hold.

Հաստատեալ, *adj. ind.* Well established, stable, firm, solid.

Հաստեայ (*ակի*, *ակիս*) *s.* Paste: See *Հայս*:

Հաստեղ (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To create, to make: to marry: See *Հաստատել*:

Հաստիչ (*ողի*, *ողիս*) *s.* Creator.

Հաստուած (*ոյ*, *ոց*) *s.* Creature, created being: construction.

Հաստուածն (*ոյն*, *ոյնք*) *s.* Creation: See *Հաստատութիւն*:

Հաստուն (*ունայ*, *ունք*) *adj.* See *Հաստատուն*:

Հասցէ նամակի, *s. ind.* Address of a letter, direction, superscription.

Հաս (*ոյ*, *ոց*) *s.* Grain, corn: See *Հասք*: *Կրթքել զհաս*, to shake out the grain.

Հասալից, *adj. ind.* Full of corn or grain.

Հասած, *adj. ind.* Separated, divided; retrenched.

Հասական (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Հասու*:

Հասակարկաս, *adj. ind.* Pieced, patched.

Հասահարց (*ի*, *իս*) *s.* See *Հասահմայ*:

Հասահմայ (*ի*, *իս*) *s.* That practises magick by means of a grain.

Հասանել (*եմ*, *հասի*) *v. a.* To cut, to cut off; to break; to truncate; to castrate, to mutilate, to maim: to divide, to separate, to retrench, to dismember, to pull asunder, to draw; to cleave again; to carve, to cut; to cut in pieces, to mince, to pare: to resolve, to decide, to determine: to defalcate, to abate, to deduct, to discount: to broach, to unbind, to untie, to undo: to diminish; to crop: to dissect, to incide; to stop, to interrupt. *Հասանել զիմիանս*, to cross one another. *Հասանել զծառս*, to pull down trees. *Հասանել զճանապարհ*, to cross; to travel. *Հասանել զծով*, to steer. *Դատս հասանել*, to judge, to decide. *Ականս հասանել*, to mine, to dig, to hollow. *Զօրս հասանել*, to levy soldiers, troops.

Հասանիլ (*իմ*, *հասայ*) *v. n-p.* To be separated, to be divided: to cease, to fail, to desist, to give over: to split. *Հասանիլ քնոյ յաչաց*, to be unable to sleep. *Հասանիլ գանոյ*, to be dis-

coloured, to be tarnished, to lose its colour. *Հատանել բոցոյ*, to flame, to cast a flame, to shine. *Հատանել ի յուսոյ*, to despair, to lose hope, to cease to hope.

Հատանողական (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Հատու*:

Հատանուն See *Հատուն*:

Հատանող (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* Trenchant; sector.

Հատապտուղ (*ողոյ*, *ողով*) *s.* *Հատապտուղ վարդի*, Hip(fruit of the brier).

Հատաւաճառ (*ի*, *աւ*) *s.* Money-changer: See *Լումայափոխ*:

Հատաքաղ, *adj. ind.* That seeks for, that takes grains with its beak.

Հատեալ (*ելոյ*, *ելով*) *adj.* Cut; separated, divided: castrated.

Հատընկէց (*կեցի*, *կեցեալ*) *s.* See *Հատահմայ*:

Հատընտիր, *adj. ind.* Gathered. *Հատ ընտիր լինել*, to gather, to make a collection of authors.

Հատիկ (*ատկի*, *ատկաւ*) *s.* Small grain.

Հատիճ See *Հատիկ*:

Հատոր (*ոյ*, *ով*) *s.* Part, bit; shred. *Հատոր գրոց*, volume.

Հատու, *adj. ind.* That retrenches; trenchant, piercing, penetrating, sharp.

Հատուած (*ոյ*, *ով*) *s.* Cut, slash, gash, cutting off, dismembering, dissection, section, division; notch, incision: fragment, part, portion, slice, stump, bit, piece, place; shred, paring; retrenchment, separation: segment: pulling down. *Հատուած քարի*, lump. *Հատուած ժողովրդեան*, colony.

Հատուածակողմն (*ման*, *ամբ*) *s.* Prism.

Հատուածել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To cut, to cut off; to retrench; to separate, to divide.

Հատուկապէս, *adv.* Cuttingly.

Հատումն (*ման*, *ամբ*) *s.* Act of cutting, section, division.

Հատուցանել (*եմ*, *ատուցի*) *v. t.* To render, to restore, to give back; to give, to pay, to recompense, to satisfy; to make amends, to compensate; to correspond, to make a suitable return for good services. *Հատուցանել զիս խաչին*, to render like for like, to requite. *Հատուցանել ի սանէ*, to wean, to take from the breast: See *Հատանել*:

Հատուցումն (*ման*, *ամբ*) *s.* Payment, restitution, compensation, satisfaction, remuneration, recompense, fine, amends, right, reparation; imputation: See *Հատուած*:

Հարազատ (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* Legitimate, true, genuine, frank, sincere; related, near, familiar; intimate, cordial: brother.

Հարազատաբար, *adv.* Brotherly.

Հարազատանալ (*ամ*, *ացայ*) *v. n-p.* To be legitimated; to become familiar or brotherly.

Հարազատապէս, *adv.* See *Հարազատաբար*:

Հարազատութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Legitimacy; kindred, consanguinity.

Հարած (*ոյ*, *ով*) *s.* Ulcer, wound.

Հարամանի See *Խարամանի*:

Հարաւ (*ոյ*, *ով*) *s.* South. *Ընդ ելեան հարաւ*, south east. *Ընդ մտեանս հարաւ*, south west.

Հարաւակողմն (*ման*, *ամբ*) *s.* and *adj.* South, south side: southerly.

Հարաւակոյս, *s.* and *adj. ind.* See *Հարաւակողմն*:

Հարաւահողմ, *s. ind.* South, south wind.

Հարաւային (*ենոյ*, *ենով*) *adj.* Austral, meridional, from the south side. *Հարաւային արեւելեան հողմ*, sirocco.

Հարբուկն (*բկոյ*, *բկով*) *s.* Catarrh; cold, stoppage in the nose. *Հարբուկն ձիոյ*, cold caught by a horse. *Ընդունել* or *առնել զհարբուկն*, to catch cold. *Պատճառել զհարբուկն*, to cause a cold. *Բառնալ* or *փարատել զհարբուկնն*, to cure a cold.

Հարել See *Հարկանել*:

Հարկանդի, *adj. ind.* and *adv.* Superficial, light, inaccurate; vain, useless; accidental: superficially, slightly; incidentally; accidentally. *Ի հարկանդի*, superficially, cursorily.

Հարկանդիկ, *adj. ind.* *Հարկանդիկ առնել*, To pass, to omit, to skip.

Հարկանդիլ (*իմ*, *ցեցայ*) *v. n-p.* To pass quickly, to disappear.

Հարթ See *Հարթը*:

Հարթ, *adj. ind.* and *adv.* Plain, flat, even, shorn, polished, level: evenly, plainly, rightly.

Հարթաբար, *adv.* Equally.

Հարթածաւալ, *adj. ind.* That is equally stretched, plain, flat.

Հարթահիւս, *adj.* and *s. ind.* Even, exact, levelled: leveller.

Հարթահղուածիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Equality; levelling.

Հարթամէն, *adj. ind.* Uniform, equal, flat, plain.

Հարթայատակ, *adj. ind.* Plain, flat, even with the ground. *Հարթայատակ առնել* or *կացուցանել*, to raze, to pull down a building to the ground, to level with the ground.

Հարթայարմար, *adj. ind.* Smooth, even, polished.

Հարթանալ (*ամ, Թացայ*) *v. n-p.* To be smooth, to be equal.

Հարթաչափ (*ի, իս*) *s.* Level.

Հարթաչափել (*եմ, եցի*) *v. a.* To level, to square by a line.

Հարթաչափութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Levelling.

Հարթագրակ, *adj. ind.* Equal, flat, plain.

Հարթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To plain, to smooth, to make even or equal; to plane, to polish; to chip; to level; to smooth with a plane: to pull down, to beat down, to demolish.

Հարթայատակ See *Հարթայատակ*.

Հարթնուլ (*ուս, Թեայ*) *v. n-p.* See *Հարթիլ*.

Հարթութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Equality, uniformity, smoothing.

Հարթուցանել (*եմ, Թուցի*) *v. t.* To give umbrage, to cause aversion, to estrange, to alienate, to remove.

Հարթուցեալ (*ելոյ, եալ*) *adj.* Suspicious, alienated.

Հարթուցումն (*ման, մամբ*) *s.* Start of fear, start, sudden departure.

Հարթիլ (*իմ, Թեայ*) *v. n-p.* To start with fear, to take umbrage, to make a start, to leave, to start off, to leap away, to flee.

Հարիւր (*ոյ, ով*) *adj.* and *s.* Hundred. *Հարիւր ուս Հարիւր*, hundred, centenary, composed of a hundred numbers.

Հարիւրամեայ, *adj. ind.* See *Հարիւրամեան*.

Հարիւրամեան (*մեանէ, մեանիւ*) *adj.* That is a hundred years old; centenary, of a hundred years, that lasts a hundred years.

Հարիւրամենի (*նւոյ, նեաւ*) *adj.* See *Հարիւրամեան*.

Հարիւրապատիկ, *adj. ind.* Centuple, hundred times as much.

Հարիւրապետ (*ի, աւ*) *s.* Centurion, chief of a hundred persons.

Հարիւրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Centenary, hundred: centurion: centuple.

Հարիւրեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Hundred, century.

Հարիւրեմեան See *Հարիւրամեան*.

Հարիւրերորդ (*ի, աւ*) *adj.* Hundredth.

Հարիւրերորդեան (*եցունց, երորդիք*) *s. pl.* Every hundred.

Հարիւրորդ See *Հարիւրերորդ*.

Հարկ (*ի, աւ*) *s.* Tribute, contribution, tax, impost, duty, excise, levy, subsidy; land tax: necessity, want, constraint: homage, duty; service: quit-rent, ground rent. *Հարկ տարապայման*, over assessment. *Հարկ եղեալ 'ի վերայ եկեղեցւոյ*, obvention. *Հարկ է*, one must, it is necessary, it matters. *Հարկաւ*, *'ի հարկէ* or *առ հարկի*, necessarily, of necessity, essentially; inevitably, indispensably; by force, by compulsion. *Հարկս հարկանել*, to contribute. *Հարկս հարկանել* or *հանել*, to tax, to put a tax, to impose, to raise money. *'ի հարկի կացուցանել*, to place under contribution or tax. *'ի հարկ մատանել*, to serve, to pay homage. *Հարկ առնել*, to force, to constrain, to offer violence.

Հարկաբար, *adv.* Necessarily.

Հարկաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Tributary.

Հարկադիր (*դրի, դրաւ*) *s.* and *adj.* Imposer of a tax or burden, assessor of taxes: that forces, that offers violence.

Հարկադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To force, to constrain, to offer violence.

Հարկադրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Force, violence, constraint; impost.

Հարկահոդով, *s. ind.* Collector, that gathers or raises some impost.

Հարկակիր, *adj. ind.* That is subject to necessities.

Հարկահան (*ի, աւ*) *s.* Exacter; collector.

Հարկահանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Exaction; collection, raising money, recovery, receipt.

Հարկահար (*ի, աւ*) *s.* Tributary; bondman; poor person.

Հարկանել (*եմ, Հարի*) *v. a.* To beat, to strike, to give one or more

blows; to rub; to touch, to knock, to push; to knock in, to thrust: to wound, to offend; to prick, to bite; to envenom; to knock down, to kill; to slash; to run through; to pull or knock down, to overthrow: to bastinade, to belabour, to thrash unmercifully, to ill-treat, to abuse; to haul; to flatten. Փող հարկանել, to play on the trumpet, to play the French horn. Ջամ or զանգակ հարկանել, to ring the bells. Վրան or խորան հարկանել, to pitch a tent, to set up a pavilion. Դաշտպատան հարկանել, to play on a musical instrument. Հարկանել զերկիր ոտամբ, to stamp with the feet. Դրամ հարկանել, to coin money. Ծափս հարկանել, to clap hands, to applaud. Ի չամփուր հարկանել, to put on the spit. Հարկանել ի գլուխն, to cause a headach. Ոչ հարկանել, without striking a blow. Հարկանել զեւթ or այսոյն պղծոյ, to possess. Հարկանել զմիմեանս, to strike one another; to run each other through. Հարկանել խարազանս, to lash. Հարկանել զոք յոդի, to kill. Հարկանել զկիրս քաղցի, to excite appetite. Հարկանել սպասաւորութիւն, to serve, to render service. Հարկանել զպատերազմ, to gain the battle. Հուր հարկանել զտաճս, to set on fire, to burn a house. Խռով հարկանել, to cause a riot, to trouble, to put into confusion, to cause disorder. Բանակ հարկանել, to pitch the camp, to encamp, to post one's self.

Հարկանելի (ւոյ, ւեաւ) *adj.* and *s.* That is to be beaten; that strikes.

Հարկանիլ (իմ, հարայ) *v.n-p.* To be beaten or struck. Հարկանիլ ի սէր, to fly into a passion; to fall in love. Հարկանիլ զանգհուն թեան, to be too fond of riches. Յարտասուս հարկանիլ, to melt into tears. Ի գութ հարկանիլ, to be moved, to be touched with compassion. Հարկանիլ ի վերայ, to assault, to attack. Հարկանիլ յոգի, to adhere to some one, to become familiar, to visit often.

Հարկանումն (նման, նմամբ) *s.* Act of striking; blow.

Հարկապահանջ (ի, իս) *s.* Exactor, tax-gatherer; assessor of taxes, collector, receiver.

Հարկապահանջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impost: See Հարկահանութիւն: Exaction, collection.

Հարկապետ (ի, ս) *s.* Chief exactor or collector, principal receiver.

Հարկապիտոյք (յից, յիւք) *s. pl.* Necessaries, that is necessary for subsistence.

Հարկառու (ի, ս) *s.* See Հարկահան:

Հարկատու (ի, ս) *s.* Tributary, liable to contribution; homager; tenant.

Հարկատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of paying tribute, contribution.

Հարկաւոր (ի, ս) *adj.* Necessary, important, essential: ministering, waiting, serving.

Հարկաւորապէս, *adv.* See Հարկաւորապէս:

Հարկաւորական (ի, ս) *adj.* See Հարկաւոր:

Հարկաւորապէս, *adv.* Necessarily, essentially.

Հարկաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To necessitate, to force.

Հարկաւորիլ (իմ, ըեցայ) *v. n-p.* To be in haste, to be constrained or forced.

Հարկաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Necessity, urgent want, indigence: ministry, office, service.

Հարկել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To necessitate, to constrain, to force: to contribute, to pay homage, to serve.

Հարկեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To necessitate, to constrain, to force, to press, to squeeze, to oblige.

Հարկեցուցանող (ի, ս) *adj.* Pressing, that presses eagerly, urgent.

Հարկեցուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* See Հարկեցուցանող:

Հարկեր See Հարկաւոր:

Հարկիլ (իմ, հեցայ) *v. n-p.* See Հարկել:

Հարկիք (հեայ, հեաք) *s. pl.* Yoke: yoke of oxen.

Հարճ (ի, իս) *s. f.* Concubine. Ոք ունի զհարճ, one who keeps a concubine.

Հարճորդի (դւոյ, դւով) *s.* Son of a concubine.

Հարճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Concubinage.

Հարուածք (ծոց, ծով) *s. pl.* Blow, beating, striking, percussion; bastinade: crush, knock; fight, conflict; blow on the nose; slash, cut: wound,

blow, bruise, contusion, bite, sore: scourge, chastisement; check, misfortune; rout, considerable loss; ravage, ruin. Հարուածք Եգիպտոսի. the plagues of Egypt.

Հարուածել (եմ, եցի) *v. a.* To beat, to strike, to give many blows, to burden, to bastinade; to chastise, to punish.

Հարուլ (ում, հարի) *v. a.* To drive in, to thrust, to push; to strike. Հարուլ զատամունս. to set the teeth on edge.

Հարուած (ցոյն, ցոյժ) *s.* Blow, beating.

Հարուստ (ցոյն, ցոյժ) *adj.* Monied, rich, opulent, fortunate; much, abundant; long, remote, old; strong, vigorous. Հարուստ ի, enough, sufficiently, much.

Հարսնեակ (եկի, եկաւ) *s.* Paranymph, that has the honour to conduct the bride.

Հարսնիք (ՆԻՔ, ՆԻԱՒ) *s.* Measles.

Հարսնիք (ՆԱՑ, ՆԱՁ) *s. pl.* Nuptials; marriage, wedlock. Զաւասուած հարսնեացս. Hymen. Երգ հարսնեացս, epithalamium. Շուա հարսնեացս, discourse on marriage. Հանդէս հարսնեացս, espousals.

Հարսն (սին, սամբ) *s. f.* Wife, bride; married woman; betrothed woman; daughter in law. Խօսել հարսն, to betroth; to marry.

Հարսնազգեաց (ացի, եցաւ) *adj.* That is dressed like a bride.

Հարսնախօսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Betrothing, espousals.

Հարսնաւու (ի, աւ) *s.* Paranymph.

Հարսնական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a wife or bride.

Հարսնանալ (ամ, անացայ) *v. n-p.* To be married, to be a wife, bride or married woman.

Հարսնապատճոյճ, *adj. ind.* See Հարսնազգեաց.

Հարսնարան (ի, աւ) *s.* Wedding, place of a marriage.

Հարսնացու, *adj. ind.* Marriageable.

Հարսնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To give a daughter in marriage, to marry.

Հարսնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* State of a married daughter, of a wife.

Հարուստիւ (ցոյ, ցուաւ) *s. f.* See Հարուած.

Հարստապէս, *adv.* See Հարստութեամբ.

Հարստաբար, *adv. ind.* Abundant, full. Հարստաբար ձեռամբ, liberally.

Հարստական (ի, աւ) *adj.* Rich, abundant, liberal.

Հարստահար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Oppressed, weighed down by violence: oppressor, persecutor, extortioner.

Հարստահարել (եմ, եցի) *v. a.* To oppress, to subdue by violence, to vex, to persecute; to overcharge, to surcharge, to extort, to pillage.

Հարստահարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Oppression, violence, vexation, exaction, extortion, rapine.

Հարստանալ (ամ, անացայ) *v. n-p.* To enrich one's self, to become rich; to abound.

Հարստապէս, *adv.* Richly, opulently; abundantly, in abundance.

Հարստացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To enrich, to make rich.

Հարտալ (եմ, եցի) *v. a.* To drive in, to thrust in, to push; to imprint, to print, to mark; to fix, to establish.

Հարստութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Riches, abundance of wealth, fortune, opulence, means; dynasty: abundance.

Հարց See Հարցք.

Հարցական (ի, աւ) *s.* Interrogator, that asks, that puts a question.

Հարցականել (եմ, եցի) *v. a.* To interrogate, to ask, to seek.

Հարցականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Interrogation, demand, question.

Հարցական (ի, աւ) *adj.* Interrogating, interrogative.

Հարցականապէս, *adv.* By way of interrogation.

Հարցականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Interrogation.

Հարցանել (եմ, հարցի) *v. a.* and *n.* To ask, to seek, to fetch, to enquire, to inform one's self, to search, to consult; to interrogate, to examine.

Հարցապատիր, *adj. ind.* That deceives in asking; deceitful, captious.

Հարցասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That asks often, that seeks after, curious, that has a desire to learn.

Հարցասիրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Desire of asking, ofseeking, of learning, curiosity.

Հարցաւոր (ի, աւ) *adj.* That asks.

Հարցափորձ (ի, իս) *s.* Examination, interrogation, question, proceeding; account, reason; inquisition.

Հարցափորձանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Հարցափորձ:

Հարցափորձել (եմ, եցի) *v. a.* To examine, to interrogate, to search, to enquire.

Հարցափորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հարցափորձ:

Հարցաքնին, *adj. ind.* Examiner: See Հարցասէր:

Հարցաքննել (եմ, եցի) *v. a.* See Հարցափորձել:

Հարցաքննութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Curiosity: See Հարցափորձ:

Հարցկափորձ See Հարցափորձ:

Հարցկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Divination.

Հարցողական See Հարցական:

Հարցուած (ոյ, ովք) *s.* Demand, interrogation: See Հարցափորձ:

Հարցուկ (ցկի, ցկաւ) *s.* and *adj.* Diviner, conjurer: divineress, witch, sorceress.

Հարցումն (ցման, ցմամբ) *s.* See Հարցուած:

Հարցուփորձ See Հարցափորձ:

Հարցփորձ See Հարցափորձ: Հարց. փորձ առնել or ի հարցփորձ մտանել See Հարցափորձել:

Հարցք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Demand, interrogation, examination; question: certain canticles or hymns are so called.

Հարող (ի, աւ) *s.* That beats, that strikes, striker.

Հարօրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be spread, to settle in great numbers on a field (speaking of birds).

Հաց (ի, իս) *s.* Bread; small loaf; food, victuals. Ի հէնէ հացի, crumb. Հաց եփելոյ յարգանակի, panado.

Հացաբոյծ, *adj. ind.* Nourished with bread.

Հացագործ (ի, աւ) *s.* Baker, that makes bread; oven-keeper.

Հացալից, *adj. ind.* Abounding in bread, in victuals, sated.

Հացակեր (ի, աւ) *adj.* That eats bread, that is fed with bread.

Հացակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That eats at the same table, guest, messmate.

Հացակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company at table.

Հացանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be made into bread, to become bread.

Հացանոց (ի, աւ) *s.* Bakehouse, place where bread is made.

Հացաշատ, *adj. ind.* Abounding in bread, that produces much bread.

Հացավաճառ (ի, աւ) *s.* That sells bread.

Հացապան (ի, աւ) *s.* See Հացանոց:

Հացապար (ի, աւ) *s.* Baker: See Հացանոց:

Հացապարոց (ի, աւ) *s.* See Հացանոց:

Հացապարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baking, art of making bread.

Հացաւէտ, *adj. ind.* See Հացալից:

Հացկերց (ի, իս) *s.* That has the care of the wedding, paranymph.

Հացկերցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a paranymph.

Հացփեաց (փեցի, փեցաւ) *s.* Baker, oven-keeper.

Հացի (ցւոյ, ցեաւ) *s.* Ash-tree.

Հացիկ (ցկի, ցկաւ) *s.* Roll, small loaf.

Հացկատակ (ի, աւ) *s.* Buffoon, jester, that causes laughter at table.

Հացկերոյթ (րուեի, րուեիս) *s.* Banquet, feast, table, good cheer.

Հացկերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հացկերոյթ:

Հացհամեմ (ի, իս) *s.* See Աւ. ջնդեղ:

Հացուտ, *adj. ind.* Full or abounding in ash trees.

Հացառ (ի, աւ) *s.* See Կոչնակեր:

Հաւ (ուս, ու) *s.* Bird: hen: cock: grand father: beginning, rise, origin. Ջադ հաւու, chicken. Պապ հաւու, great-great-grand father. Հաւ առնել, to commence.

Հաւագէտ (գիտի, գիտաւ) *s.* Augur, that divines by augury. Հաւա. գէտ լինել, to augur.

Հաւալուսն (լսան, լսամբ) *s.* Pelican; onocrotalus.

Հաւախօս (ի, իս) *s.* Crowing of the cock; unroosting time.

Հաւակ (ի, աւ) *s.* Commencement, rise, origin, author.

Հաւակեր (ի, աւ) *s.* Nourishment, food of birds.

Հաւահայց (ի, իս) *s.* Augur.

Հաւահարց լինել, to augur.

Հաւահմայ (ի, իս) s. Augur. *Հաւահմայ լինել*, to augur. *Հաւահմայք* See *Հաւահմայութիւն*:

Հաւահմայութիւն (թեան, թեամբ) s. Augur, presage.

Հաւան, adj. ind. Consenting, persuaded. *Ի հաւան առնել*, to persuade, to induce to do.

Հաւանաբար, adv. With consent, willingly.

Հաւանալ (աւ, ացայ) v. n-p. To be begun.

Հաւանական (ի, աւ) adj. Persuasive; persuasible, probable, likely.

Հաւանականաբար, adv. Probably, likely.

Հաւանականութիւն (թեան, թեամբ) s. Probability, likelihood.

Հաւանեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To persuade, to induce to believe, to convince; to advise, to induce to do.

Հաւանեցուցանողական (ի, աւ) adj. Persuasive.

Հաւանիլ (իմ, նեցայ) v. n-p. To be persuaded, to be convinced; to acquiesce, to hear, to consent, to agree, to condescend, to suffer; to accept, to admit, to approve, to subscribe, to be agreed.

Հաւանոց (ի, աւ) s. Hen-roost, roost. *Ելանել ի հաւանոցէ*, to unroost.

Հաւանութիւն (թեան, թեամբ) s. Persuasion, consent, condescention, agreement, acquiescence, confession, subscription, approbation, suffrage.

Հաւանուհի (նեան, նեամբ) s. See *Հաւանութիւն*:

Հաւապատիր See *Հաւպատիր*:

Հաւասար (ի, իս) adj. s. and *adv.* Equal, same, conformable; straight, plain, even; like, equipollent, equivalent: equal, companion: uniform, unanimous: equally, evenly, conformably; level; even with. *Հաւասար Թղթոյն*, copy, duplicate. *Հաւասար հրամանին առնուլ զկատարումն*, to be executed according to orders or command.

Հաւասարաչափ, adj. ind. That divides equally.

Հաւասարագործ (ի, աւ) adj. That makes, that works equally.

Հաւասարազօր, adj. ind. Of the same power; equivalent, equipollent.

Հաւասարակամ, adj. ind. That has the same will; of the same opinion.

Հաւասարական (ի, աւ) adj. See *Հաւասար*:

Հաւասարակից (կցի, կցաւ) adj. and *s.* Equal, like; companion, partner.

Հաւասարակողմն (մանէ, մամբ) adj. Equilateral.

Հաւասարակշիռ, adj. ind. Equal, exact.

Հաւասարակշռութիւն (թեան, թեամբ) s. Equilibrium, equipoise.

Հաւասարակցել (իմ, ցեցայ) v. n-p. To make one's self equal, to unite one's self, to participate.

Հաւասարանկիւն (կեան, կեամբ) adj. Equangular.

Հաւասարաչափ (ի, իս) adj. and *s.* Equal, just.

Հաւասարաչափութիւն (թեան, թեամբ) s. Exactness: isomeria.

Հաւասարաչափիւ, adj. ind. See *Համաչափիւ*:

Հաւասարապէս, adv. Equally; indifferently.

Հաւասարանջատ (ի, իս) adj. Equidistant.

Հաւասարաչէր, adj. ind. Just, equitable.

Հաւասարաչիւռ, adj. ind. Conformable, equal.

Հաւասարաչիւռ, adj. ind. See *Փաւակից*:

Հաւասարել (եմ, եցի) v. a. To equal, to compare; to make equal, to unite, to adjust, to level; to square by a line; to counterbalance, to counterpoise; to make level, to make smooth: to communicate, to make partaker.

Հաւասարեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. See *Հաւասարել*:

Հաւասարիլ (իմ, եցայ) v. n-p. To compare one's self, to make one's self equal or conformable; to be united, to communicate, to participate, to share.

Հաւասարորդ (ի, աւ) adj. and *s.* Equal, participant, partner, companion.

Հաւասարութիւն (թեան, թեամբ) s. Equality, parity, uniformity, conformity; parallel; compensation; equalization; party of right; levelling, equi-

pollence: participation, communication, union.

Հաւասարում (*ման, մամբ*) *s.* Equation: See **Հաւասարութիւն**:

Հաւասարաբար, *adv.* See **Հաւասարեաւ**:

Հաւասարապէս, *adv.* See **Հաւասարեաւ**:

Հաւաստեաւ, *adv.* Certainly, truly, assuredly, indubitably, doubtlessly, positively, without fail, unquestionably; without difficulty; constantly; seriously.

Հաւատալ (*եմ, եցի*) *v. a.* To certify, to assure; to trust to, to be assured of.

Հաւատարիմ (*աւոյ, աբեաւ*) *adj.* and *adv.* Certain, true, indubitable, sure; constant, fixed; incontestable; uncontested; infallible; serious, positive; faithful: See **Հաւատաբեաւ**:

Հաւատարիք (*աբաց, աբեաց*) *s. pl.* See **Հաւատարութիւն**:

Հաւատարութիւն (*ական, ականք*) *s.* Certitude, assurance; truth.

Հաւատառումն (*ման, մամբ*) *s.* See **Հաւատարութիւն**:

Հաւավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Poulterer, that sells poultry.

Հաւատ (*ոյ, ովք*) *s.* Faith; belief, religion; fidelity; confidence; persuasion.

Հաւատադրուժ, *adj. ind.* Unfaithful, disloyal, perfidious.

Հաւատալ (*ամ, ացեալ*) *v. n.* and *a.* To believe; to persuade one's self: to commit, to trust, to confide. **Ոչ հաւատալ**, to disbelieve.

Հաւատալի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Credible.

Հաւատալիութիւն (*ական, ականք*) *s.* Credibility.

Հաւատակից (*կից, կցաւ*) *adj.* That is of the same belief, of the same religion.

Հաւատակցութիւն (*ական, ականք*) *s.* Having the same religion or faith.

Հաւատաստական, *adj. ind.* That establishes, that sets forth the articles of the faith.

Հաւատարիմ (*մի, րմաւ*) *adj.* Faithful, loyal, honest; trusty, confident: true, sure, certain, real: admissible, receivable.

Հաւատարիմաբար, *adv.* Faithfully.

Հաւատարմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n.* To be faithful; to be assured.

Հաւատարմապէս, *adv.* See **Հաւատարմաբար**:

Հաւատարմացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To sanction; to certify, to confirm, to affirm, to assure.

Հաւատարմութիւն (*ական, ականք*) *s.* Fidelity, loyalty; faith, truth.

Հաւատացեալ (*եալ, եալք*) *adj.* Faithful, believing: trusted, confided.

Հաւատացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make believe, to persuade.

Հաւատաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Religious (woman) or a woman who lives in chastity. **Հաւատաւոր ժառանգաւոր**, trustee.

Հաւատաւորութիւն (*ական, ականք*) *s.* Vow of continence or of chastity. **Հաւատաւորութիւն ժառանգութեան**, feoffment of trust.

Հաւաք (*ի, աւ*) *adj.* Assembled, gathered together.

Հաւաքական (*ի, իւ*) *s.* That makes a syllogism.

Հաւաքաբանական (*ի, աւ*) *adj.* Syllogistick.

Հաւաքաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To make a syllogism.

Հաւաքաբանութիւն (*ական, ականք*) *s.* Syllogism.

Հաւաքական (*ի, աւ*) *adj.* Collective.

Հաւաքարան (*ի, աւ*) *s.* Assembly, place of assembly.

Հաւաքել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble, to gather together, to heap up, to amass, to hoard, to accumulate; to gather, to gather again, to collect: to concentrate; to write down; to compile.

Հաւաքումն (*ման, մամբ*) *s.* Assemblage, heap, mass; collection, gathering, receipt; compilation; congestion; concentration.

Հաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To begin.

Հաւթագրամ (*ոյ, ովք*) *s.* Coin of the value of seven twelfths of a penny.

Հաւոտս (*ի, աւ*) *s.* Bird-catcher, fowler.

Հաւոտսութիւն (*ական, ականք*) *s.* Bird-trade, fowling.

Հաւպատիր (*տրի, տրաւ*) *s.* See **Բոյս**:

Հաւրիալ See **Հօրալ**:

Հափշիլ See **Խափշիլ**:

Հերթայեցի See **Երթայեցի**:

Հեգ (*ի, իւ*) *s.* Act of spelling; syllable: See **Հեգ**:

Հեգնել (եմ, եցի) *v. a.* To spell.

Հեգնոյ (ի, իս) *s.* See Հեգ։

Հեգնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To laugh at the words of, to mock the discourse of.

Հեգնաբանութիւն See Հեգնութիւն։

Հեգնական (ի, ու) *adj.* Ironical.

Հեգնել (եմ, եցի) *v. a.* To ridicule, to deride, to despise.

Հեգնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Irony.

Հեգնօրէն, *adv.* Ironically.

Հեզ (ոյ, ով) *adj.* Mild, affable, tractable, gentle, peaceable, easy, courteous.

Հեզաբան (ի, իս) *adj.* That speaks gently.

Հեզաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To speak or pronounce gently.

Հեզաբար, *adv.* Gently, mildly, meekly.

Հեզաբարոյ (ի, իս) *adj.* See Հեզ։

Հեզազեայ, *adj. ind.* Soft, slow.

Հեզական (ի, ու) *adj.* See Հեզ։

Հեզահամբոյր, *adj. ind.* See Հեզ։

Հեզապէս, *adv.* See Հեզաբար։

Հեզասահ, *adj. ind.* That flows gently.

Հեզասաղարթ, *adj. ind.* Whose leaves tremble gently.

Հեզացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make mild or tranquil.

Հեզիկ, *adv.* Gently, softly.

Հեզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gentleness, softness.

Հեզօրէն, *adv.* See Հեզաբար։

Հեթանոս (ի, ս) *s.* Pagan, idolater, infidel. Հեթանոսք. the gentiles, gentilism, the heathen nations.

Հեթանոսաբար, *adv.* Like a heathen.

Հեթանոսաբարոյ (ի, իս) *adj.* That lives like a heathen, infidel.

Հեթանոսական (ի, ու) *adj.* Pagan, idolatrous, profane.

Հեթանոսական, *adj. ind.* What the gentiles are subject to : See Հեթանոսական։

Հեթանոսանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To become a pagan.

Հեթանոսացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make a heathen.

Հեթանոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heathenism, gentilism.

Հեթանոսօրէն, *adv.* See Հեթանոսաբար։

Հեթենք (նաց, նք) *s. pl.* Convenience, decorum, decency.

Հեթենել (եմ, եցի) *v. a.* To make convenient, to accommodate, to adjust.

Հիւն, *s.* and *adj. ind.* See Հիւնեցի։

Հիւնեցաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hellenism.

Հիւնեցական (ի, ու) *adj.* Greek.

Հիւնեցի (ոյ, ուհի) *s.* and *adj.* Greek. Հիւնեցի լեզու, the Greek language. Հիւնեցի խօսել, to speak Greek. Հիւնեցի գրել, to write Greek.

Հիծ (ոյ, ով) *s.* See Հիծաւթիւն։

Հիծան (ի, ս) *s.* Rafter; large stick.

Հիծանահէպ, *adj. ind.* That splits rafters; carpenter.

Հիծանադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Order or position of rafters.

Հիծանել (եմ, հեծայ) *v. n.* To mount; to remount; to be mounted on a horse, on an animal, to ride.

Հիծանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That is to mount.

Հիծանոց (ի, ս) *s.* Winnowing fan; hayrake: See Բահ։

Հիծեալ (եալ, եալ) *adj.* and *s.* Mounted; horseman, rider.

Հիծել (եմ, եցի) *v. n.* To groan, to complain, to lament, to sigh.

Հիծեցադունդ (գնդի, գնդաւ) *s.* and *adj.* See Հիծելազը։

Հիծելազը (ու, ս) *s.* and *adj.* Cavalry, warriours on horseback, horses; squadron.

Հիծելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of mounting; cavalcade; act of riding.

Հիծիծանք (նաց, նք) *s. pl.* Groaning, complaint, sigh.

Հիծիծել (եմ, եցի) *v. n.* See Հիծել։

Հիծիծելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Lamentable, deplorable.

Հիծիծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հիծիծանք։

Հիծիծուն (ծման, ծմամբ) *s.* See Հիծիծանք։

Հիծկալ See Հիծկլտալ։

Հիծկլտալ (ամ, ացի) *v. n.* To sob.

Հեծկլտանք (նաց, նաք) *s. pl.* Sob, hiccough.

Հեծնուլ (ում, ծայ) *v. n-p.* See **Հեծանել**:

Հեծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Groaning, complaint, tears, sigh accompanied with tears, woes.

Հեծումն (ծման, ծմամբ) *s.* See **Հեծութիւն** and **Հեծկլտանք**:

Հեծուն, *s. ind.* See **Հեծութիւն**:

Հեծուցանել (եմ, ծուցի) *v. t.* To make mount, to put on.

Հեկեկալ (ամ, կացի) *v. n.* See **Հեծել**:

Հեկեկանք See **Հեծեծանք**:

Հեղական (ի, աւ) *adj.* Infused.

Հեղանիլ (իմ, հեղայ) *v. n-p.* To flow; to spread.

Հեղանիւթ (ոյ, ով) *s.* Liquor, fluid substance.

Հեղանուտ, *adj. ind.* Fluid, that flows easily, liquid.

Հեղգ (ի, աւ) *adj.* Idle, slothful, sluggish, cowardly, slow, lukewarm.

Հեղգաբար, *adv.* Idly, slothfully, coldly, slowly.

Հեղգագնաց, *adj. ind.* Slow, that walks slowly.

Հեղգալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To be idle, to amuse one's self, to lose time, to fall asleep.

Հեղգալուր, *adj. ind.* Careless, negligent, that listens negligently.

Հեղգանալ (ամ, գացայ) *v.n-p.* See **Հեղգալ**:

Հեղգանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Հեղգութիւն**:

Հեղգասիրտ (սրտի, սրտաւ) *adj.* That has a slow or heavy mind.

Հեղգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, want of activity, slowness, tardiness, indifference, lukewarmness, great negligence, supineness, laziness.

Հեղեղ (ի, աւ) *s.* Inundation, deluge, torrent, ravine.

Հեղեղաբար, *adv.* Like a torrent.

Հեղեղագնաց, *adj. ind.* That flows, that passes like a torrent.

Հեղեղական (ի, աւ) *adj.* Of inundation.

Հեղեղահերձ, *adj. ind.* That breaks a torrent.

Հեղեղամած, *adj. ind.* Inundated.

Հեղեղասաս, *adj. ind.* That has punished with the deluge.

Հեղեղավայր (ի, իւ) *s.* Inundated place, place subject to inundation.

Հեղեղաս (ի, աւ) *s.* Torrent, ravine.

Հեղեղասանել (եմ, եցի) *v. a.* To inundate.

Հեղեղեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Inundated, submerged, covered with water.

Հեղեղել (եմ, եցի) *v. a.* To inundate, to submerge, to cover with water; to flow in a torrent.

Հեղեղկել (եմ, եցի) *v. a.* To dilute, to steep in some liquor.

Հեղեղկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liquidness.

Հեղեղուկ, *adj. ind.* See **Հեղանուտ**:

Հեղերդակ See **Հղերդակ**:

Հեղինակ (ի, աւ) *s.* Author, inventor.

Հեղինակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Authority.

Հեղձական (ի, աւ) *adj.* Suffocating, choking.

Հեղձամահ, *adj. ind.* Suffocated, choked; drowned; strangled.

Հեղձամղձուկ, *adj. ind.* Choked, suffocated; suffocating.

Հեղձանախանձ, *adj. ind.* Envious; that dies of envy.

Հեղձանել (եմ, հեղձի) *v. a.* See **Հեղձուցանել**:

Հեղձանիլ (իմ, ձայ) *v. n-p.* See **Հեղձնուլ**:

Հեղձնուլ (ում, ձայ) *v. n-p.* To choke, to be suffocated; to burst; to be drowned, to die in some liquid.

Հեղձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հեղձումն**:

Հեղձումն (ձման, ձմամբ) *s.* Suffocation, choking, pressure.

Հեղձուցանել (եմ, ձուցի) *v. t.* To suffocate, to choke, to strangle, to drown; to oppress.

Հեղձուցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Suffocated, choked.

Հեղձուցիկ, *adj. ind.* See **Հեղձուցեալ**:

Հեղոյս (ղուսի, ղուսիս) *s.* Nail.

Հեղուլ (ում, հեղի) *v. a.* To pour, to shed, to empty; to scatter, to spread, to throw, to disperse.

Հեղուկ (ի, աւ) *s.* See **Հեղեղ**:

Հեղուկաչափ (ի, իս) *s.* Areometer.

Հեղումն (ղման, ղմամբ) *s.* Effusion, pouring out; infusion; dispersion.

Հեղուսանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To nail, to fasten with nails.

Հեղուսուած (*ոյ, ով*) *s.* Fastening with nails.

Հեղք or *Հիղք* See *Հիւղ*:

Հեճուկ, s. ind. Vexation. *Հեճուկս առնել,* to do any thing through spite.

Հեղեխաշաց, adj. ind. That makes an incursion.

Հենգն, s. ind. Ընդ *հենգն ելանել* or *'ի հենգն արկանել* See *Հգնել*:

Հենգնական See *Հգնական*:

Հենգնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See *Հգնական*:

Հենգնել See *Հգնել*:

Հենգնութիւն (*նման, նմամբ*) *s.* See *Հգնութիւն*:

Հենուլ (*ուս, հենի*) *v. a.* To warp, to weave.

Հեշտ, adj. ind. Easy, commodious, light; voluptuous, delicious.

Հեշտաբար, adv. Easily, commodiously, with pleasure.

Հեշտագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more easy; very delicious.

Հեշտալի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Delectable, agreeable, sweet, relishing, amusing; delicious, voluptuous.

Հեշտալիք, adj. ind. See *Հեշտալի*:

Հեշտալուր, adj. ind. Tractable, docile; accommodating, condescending; easy, convenient; complaisant, mild, agreeable.

Հեշտախտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Delight, voluptuousness, sensual pleasure, fornication.

Հեշտախօս (*ի, աւ*) *adj.* That speaks, that sings agreeably, sweet, agreeable.

Հեշտածին, adj. ind. Easily produced, that takes rise easily.

Հեշտակամ, adj. ind. Condescending, voluntary, prompt.

Հեշտական (*ի, աւ*) *adj.* See *Հեշտ*:

Հեշտակեաց, adj. ind. Easy, delicious, convenient.

Հեշտակեցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ease, convenience, pleasure, delight.

Հեշտանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To be delighted, to amuse one's self, to rejoice, to take pleasure.

Հեշտանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* See *Հեշտութիւն*:

Հեշտաշունչ, adj. ind. Sweet, agreeable (wind). *Հեշտաշունչ հողմ,* zephyr.

Հեշտապէս, adv. Easily; voluptuously, deliciously.

Հեշտասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Delicious, voluptuous, libidinous, sensual.

Հեշտասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Voluptuousness, sensuality.

Հեշտասուն, adj. ind. Delicate, delicious, soft, effeminate.

Հեշտացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To delight, to make easy.

Հեշտեաւ, adv. Easily, with ease, at pleasure, naturally; pliantly, conveniently.

Հեշտընկալ, adj. ind. Easy to comprehend.

Հեշտին, adj. ind. Easy.

Հեշտիւ See *Հեշտեաւ*:

Հեշտոց (*ի, աւ*) *s.* Place or instrument of pleasure, of convenience.

Հեշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Facility, ease, convenience; delight, pleasure, voluptuousness.

Հեպաքրոս See *Նպաքրոս*:

Հեռ (*ի, իւ*) *s.* Hate, envy, rancour.

Հեռաբնակ, adj. ind. Distant, that lives far off, remote.

Հեռադիտակն (*կան, կամբ*) *s.* Telescope.

Հեռակայ (*ի, իւ*) *adj.* Absent; distant.

Հեռակայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Absence; distance.

Հեռակէտ (*կիտի, կիտիւ*) *s.* Apogee.

Հեռամիտ, adj. ind. Removed, distant.

Հեռանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To remove, to deviate, to swerve, to desist, to break off; to absent one's self; to abstain; to escape; to overflow; to sheer off.

Հեռաս (*այ, աւ*) *s.* Juno: See *Հերա*:

Հեռաստան (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Distant place or country; far off, distant. *'Ի հեռաստանէ,* from afar.

Հեռաստանեայ, adj. ind. Remote, far off, distant.

Հեռաստանեայք (*եայց, եօք*) *s. pl.* Who are remote or distant.

Հեռացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Remoteness; declination.

Հեռատեսակ, adj. ind. See *Հեռատես*:

Հեռացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To remove, to scatter; to make deviate, to detach, to displace, to estrange; to make recede, to decline.

Հեռացուցիչ (*ցչի, ցչաց*) *adj.* That removes.

Հեռաւոր (*ի, աց*) *adj.* Remote, removed, distant, absent, that lives far off.

Հեռաւորական (*ի, աց*) *adj.* See **Հեռաւոր**:

Հեռաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Remoteness, distance, absence, non residence; length, space, interval. **Հեռաւորութիւն ի ցամաքէ**, sea-room.

Հեռի, *adj. ind.* and *pre.* Remote, distant: far. **Հեռի առնել**, to remove far off.

Հեռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հեռ** and **Հեռաւորութիւն**:

Հեռուստա: **Ի հեռուստա**, *adv.* Far, from afar, far off.

Հեսա (*ի, ից*) *adj.* Contumacious, refractory, disobedient, transgressing.

Հեսանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Հեսաւութիւն**:

Հեսանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To contravene, to transgress, to infringe, to disobey, to oppose.

Հեսաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience, opposition, transgression, contumacy, refusal.

Հետ See **Հետք**: **Հետ առնել**, to go, to march. **Ոչհետ առնել, դհետ լինել, զհետ մտանել, զհետ կրթել** or **ի հետ մտանել**, to pursue, to run after, to seek.

Հետագայ (*ի, ից*) *adj.* Following, next.

Հետագայ, *adj. ind.* That goes after, following.

Հետազօտ (*ի, աց*) *adj.* Inquirer, examiner. **Հետազօտ լինել** See **Հետազօտել**:

Հետազօտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To pursue; to search, to ferret; to pry into, to enquire, to consult, to examine.

Հետազօտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Search, inquisition.

Հետախաղաղ: **Հետախաղաղ առնել** or **ծածկել**, To hide; to undo, to destroy, to extirpate.

Հետակայ See **Հետագայ**:

Հետածգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To drag, to draw after one's self.

Հետամուտ (*մտի, մտաց*) *adj.* Pursuing; fond of, eager, that aspires; candidate, concurrent; rival, emulous. **Հետամուտ լինել**, to pursue, to seek, to follow close; to aspire; to concur.

Հետամտել (*եմ, եցի*) *v. n.* To pursue, to run after.

Հետամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pursuit, search; competition, concurrence, rivalry.

Հետայն See **Կայնհետայն**:

Հետայոյզ, *adj. ind.* See **Հետաքօս**:

Հետաւարկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cause to pursue, to send after.

Հետաքան (*ի, աց*) *s.* Course, route, road, way.

Հետաքնին, *adj. ind.* Inquisitive, curious.

Հետաքննել See **Հետազօտել**:

Հետաքննութիւն See **Հետազօտութիւն**:

Հետաքրքիր, *adj. ind.* Curious, inquisitive.

Հետաքրքրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Curiosity.

Հետեւաբար, *adv.* Consequently, accordingly.

Հետեւակ (*ի, աց*) *adj.* and *s.* That goes on foot: that goes after, following: footsoldier: trivial, ordinary, uncultivated, without ornament. **Ի հետեւակուց**, on foot.

Հետեւակագնաց, *adj. ind.* That goes on foot.

Հետեւակազօր (*ոյ, աց*) *s.* Infantry.

Հետեւակախառն, *adj. ind.* **Հետեւակախառն զօրք**, Infantry, soldiers that fight on foot.

Հետեւակամարտ (*ի, իւ*) *adj.* That fights on foot.

Հետեւակամարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Combat on foot or of infantry.

Հետեւական (*ի, աց*) *adj.* Following.

Հետեւակիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To go on foot.

Հետեւամարտ See **Հետեւակամարտ**:

Հետեւամարտութիւն See **Հետեւակամարտութիւն**:

Հետեւանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To follow, to go after.

Հետեւանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Consequence; order, succession: corollary.

Հետեւապէս, *adv.* See **Հետեւաբար**:

Հետեւեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*

To make follow; to induce, to infer, to conclude.

Հետևիլ (իմ, ևեցայ) *v. n-p.* To follow, to go or come after, to result; to go, to follow a road; to derive, to proceed from, to come from.

Հետևողապես, *adv.* In following.

Հետևողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consequence; affinity, relation.

Հետևորդ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Consecutive, consequent, subsequent, following, dependent.

Հետուիթիւն See **Հետևողութիւն**:

Հետուամբ (ամբ, ամբք) *s.* See **Հետևողութիւն**:

Հետզհետէ, *adv.* Successively, one after another, from hand to hand, consecutively, one after the other; by degrees.

Հետէ, *pre.* From. **Ի մանկութենէ հետէ**, from infancy, from the cradle. **Յայնմհետէ**, from that time. **Ի սկզբանէ հետէ**, from the beginning.

Հետիոտն, *adv.* Immediately, forthwith, very soon.

Հետի, *adj. ind.* and *adv.* That goes on foot, on foot. **Ի հետի**, in going on foot.

Հետիոտ or **Հետիոտն**, *adj. ind.* That goes on foot. **Հետիոտս** or **Ի հետիոտս**, on foot.

Հետք (տոց, տոքք) *s. pl.* Trace, track, vestige, foot mark; pace, foot. **Հետք գազանաց**, trail, track of animals. **Հետք նաւուս**, track or run of a ship. **Հետք անուոյ**, rut of a wheel.

Հեր (ոյ, ով) *s.* Hair, horsehair. **Հերք գլխոյ**, head of hair. **Թափել զհերս**, to take away hair.

Հերա (այ, աս) *s.* Juno.

Հերագործ (ի, աս) *adj.* That produces, that makes hair grow.

Հերաթափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fox-evil, falling of the hair.

Հերակտրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tonsure.

Հերապատ, *adj. ind.* That has much hair or leaves.

Հերաւոր (ի, աս) *adj.* Bald.

Հերաւուկ, *adj. ind.* See **Հերաւոր**:

Հերաքաշ, *adj. ind.* Disheveled.

Հերաւոր See **Գխաւոր**:

Հերեսոսութիւն See **Հերետիկոսութիւն**:

Հերեսիտ (ի, աս) *s.* Heretick.

Հերեսիտոյք (տայց, տոք) *s. pl.* Hereticks: See also **Հերետիկոս**:

Հերեսիտապետ (ի, աս) *s.* Heresiarch.

Հերեսութիւն See **Հերետիկոսութիւն**:

Հերետիկոս (ի, աս) *s.* Heretick, sectary.

Հերետիկոսական (ի, աս) *adj.* Heretical.

Հերետիկոսապետ See **Հերեսիտապետ**:

Հերետիկոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heresy; heretical meaning.

Հերիւն or **Հերուն** (ան, ամբ) *s.* Bodkin; awl.

Հերիք, *adj. ind.* Sufficient; clever. **Հերիք լինել յամն**, to be adult, to be of age.

Հերիքանալ (աւ, քացայ) *v. n-p.* To suffice, to be sufficient.

Հերկ (ի, իս) *s.* Tilling, culture. **Հերկս հարկանել** See **Հերկել**:

Հերկագործ (ի, աս) *s.* Labourer, cultivator.

Հերկագործել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հերկել**:

Հերկագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tillage, digging up, culture, labour.

Հերկաբար (ի, աս) *adj.* and *s.* See **Հերկագործ**:

Հերկել (եմ, եցի) *v. a.* To labour, to dig up, to cultivate; to fashion, to give a shape.

Հերձ, *s. ind.* See **Հերձուած**:

Հերձաթև, *adj. ind.* That has cloven wings.

Հերձանել (եմ, հերձի) *v. a.* To cleave, to split again, to cut, to divide, to open; to crack; to burst, to make burst, to chop; to tear; to steer.

Հերձաւոր (սբոյ, սբոաւ) *adj.* That sows discord or division.

Հերձել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հերձանել**:

Հերձի (ձւոյ, ձիւս) *s.* Mastick tree.

Հերձոտել (եմ, եցի) *v. a.* To cut; to crack; to rumple, to fumble.

Հերձուած (ոյ, ով) *s.* Division, separation; rupture, disunion, discord, dispute: schism; sect; heresy.

Հերձուածական (ի, աս) *adj.* Schismatick, heretick.

Հերձուածապետ (ի, աս) *s.* Chief of a schism, of a sect; heresiarch.

Հերձուածել (իմ, ծեցայ) *v. n-p.*

To be divided, to be separated.

Հերձուածողական See *Հերձուածողական*:

Հերձուածողաձայն, *adj. ind.* Schismatical; heretical, erroneous.

Հերձուածողութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Schism; sect; heresy.

Հերձուածութիւն See *Հերձուածողութիւն*:

Հերձուածող (*ի*, *աւ*) *s.* Schismatical; sectary; heretick.

Հերձուածք See *Հերձուածողք*:

Հերձուլ (*ուի*, *հերձի*) *v. a.* See *Հերձանել*:

Հերձուտի (*ժման*, *ժմամբ*) *s.* See *Հերձուած*:

Հերձուցանել (*եմ*, *ուցի*) *v. t.* See *Հերձանել*:

Հերմէս (*մեայ*, *մեաւ*) *s.* Mercury.

Հերու, *adv.* Last year. *Ի հերուն հետէ*, since last year: long time before, long time since.

Հերուն See *Հերիւն*:

Հերքել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To refuse, to repulse, to reject, to reprove, to refute, to contradict, to rebuke.

Հերքուտի (*քման*, *քմամբ*) *s.* Repulse, rebuff, refutation, contradiction, confutation.

Հեւալ (*ամ*, *ացի*) *v. n.* To breathe short, to puff, to breathe with difficulty.

Հեւս See *Հիւս*:

Հեւք See *Հիւք*:

Հեփեսաոս (*սեայ*, *սեաւ*) *s.* Vulcan.

Հեք See *Հեգ*:

Հզօր (*ի*, *աւ*) *adj.* Strong, vigorous, robust, powerful, valiant.

Հզօրանալ (*ամ*, *բացայ*) *v. n-p.* To gather strength, to become stronger, to become powerful.

Հզօրապէս See *Հզօրեզապէս*:

Հզօրացուցանել See *Զօրացուցանել*:

Հզօրեզ (*ի*, *աւ*) *adj.* Very strong, very stout, very powerful.

Հզօրեզապէս, *adv.* Strongly, vigorously, powerfully, stoutly, firmly.

Հզօրիչ (*րչի*, *րչաւ*) *adj.* Strengthening, that makes strong.

Հզօրութիւն See *Զօրութիւն*:

Հէ, *int.* Oh! hah!

Հէգ See *Հէք*:

Հէհ, *int.* Hah!

Հէն (*հինի*, *հինիւ*) *s.* Marauder, rover. *Հէն ծովու*, pirate, corsair, sea robber, sea rover. *Հինք*, sea robbers, corsairs: marauding, plundering; piracy.

Հէք (*հէքայ*, *հէքով* or *հէքի*, *հէքաւ*) *adj.* Unhappy, unfortunate, sorrowful, miserable.

Հէչու See *Հուչիկ*:

Հիանալ (*ամ*, *հիացայ*) *v. n-p.* To be astonished, to admire, to be surprised, to fall into an ecstasy.

Հիանչելի, *adj. ind.* Charming, surprising; that charms to admiration.

Հիացութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* See *Հիացումն*:

Հիացումն (*ցման*, *ցմամբ*) *s.* Admiration, astonishment, surprise, wonder; charm, enchantment; stupor, trance, ecstasy.

Հիացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To astonish, to surprise, to enchant, to charm to admiration.

Հիւթ, *adv.* As, how.

Հիւծանալ (*ամ*, *գացայ*) *v. n.* To be unhappy.

Հիգութիւն See *Հիւթութիւն*:

Հիդրայ (*ի*, *իւ*) *s.* Hydra.

Հիւան See *Հիւթ*:

Հիւղս (*ի*, *իւ*) *s.* Ichneumon.

Հիկէն, *conj.* As, for example.

Հիւք See *Հիւղ*:

Հիմ, *adv.* Why? for what reason?

Հիմէն (*մենի*, *մենաւ*) *s.* A kind of measure: See *Դարպակ*:

Հիմն (*ման*, *մամբ*) *s.* Foundation; base, foot; foundation, establishment.

Հիմնաբար, *adv.* Fundamentally.

Հիմնագիր (*գրի*, *գրաւ*) *s.* Founder, institutor.

Հիմնագրել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To found, to establish, to institute.

Հիմնագրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Foundation, institution.

Հիմնական (*ի*, *աւ*) *adj.* Fundamental.

Հիմնայատակ, *adj. ind.* *Հիմնայատակ առնել*, To raze, to pull a building down to the ground, to level with the ground.

Հիմնանալ (*ամ*, *նացայ*) *v. n-p.* To be founded, to be established.

Հիմնապէս, *adv.* Fundamentally.

Հիմնարկել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* and *n.* To found, to lay the foundation, to begin; to institute, to establish.

Հիմնարկու (*ի*, *աւ*) *s.* Founder.

institutor, that has laid the foundation.

Հիմնադիւթիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Foundation, institution.

Հիմնական (ական, ականք) *adj.* Founded, well established, firm.

Հիմնագուշանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To establish, to found; to fix, to fortify.

Հիմնաւոր (ի, աւ) *adj.* Fundamental; well founded.

Հիմնաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հիմնագուշանել**:

Հիմնաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Basis, foundation; firmness, solidity.

Հիմնափայլ, *adj. ind.* Quite clear, splendid, shining.

Հիմնափայլել (եմ, եցի) *v. a.* To make clear or bright from the foundation or entirely.

Հիմնափոր, *adj. ind.* That excavates, that digs the foundation.

Հիմնել (եմ, եցի) *v. a.* To found, to establish.

Հիմնեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Հիմնել**:

Հին (Հնոյ, Հնով) *adj.* Old, worn, that is not new; ancient, antique; decayed. **Հինք**, the ancients; antiquity.

Հինաբար, *adv.* Like a sea rover or corsair.

Հինաւուրց, *adj. ind.* Old, aged, dotard. **Հինաւուրց զինուոր**, veteran.

Հինախաղաց See **Հինախաղաց**:

Հինական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a sea rover, to a corsair.

Հինահար (ի, աւ) *adj.* and *s.* See **Ասպատակաւոր**:

Հինահարութիւն See **Ասպատակաւորութիւն**:

Հինամեայ, *adj. ind.* See **Հինաւուրց**:

Հինգ (Հնգի, Հնգիւ) *adj.* Five.

Հինգամեղ (ղոյ, ղեաւ) *adj.* Pentachord.

Հինգամեայ, *adj. ind.* Quinquennial.

Հինգամեան (ենի, ենիւ) *adj.* That is five years old.

Հինգամենայ, *adj. ind.* Of five months.

Հինգեակ See **Հնգեակ**:

Հինգեամեան See **Հինգամեան**:

Հինգետասան See **Հնգետասան**:

Հինգերեակ See **Հնգերեակ**:

Հինգերորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Fifth: fifthly.

Հինգերորդել (եմ, եցի) *v. a.* To raise or contribute the fifth part of the fruits.

Հինգեքեան See **Հնգեքեան**:

Հինգհանդեան, *adj. ind.* Of five cubits.

Հինգկնել (եմ, եցի) *v. a.* To make quintuple, to make five times as much.

Հինգհեգեան, *adj. ind.* Of five syllables.

Հինգշաբաթի (ի, իւ) *s.* See **Հնգշաբաթի**:

Հինգշաբաթեան, *adj. ind.* Of five weeks.

Հինգշաբաթի (Թւոյ, Թւով) *s.* Thursday. **Աստուած Հինգշաբաթի**, Holy Thursday. **Գէր Հինգշաբաթի**, Shrove Thursday.

Հինգոտնեան, *adj. ind.* Pentameter.

Հինգպատիկ, *adj. ind.* and *adv.* Five times as much.

Հինգտերեւեան, *s. ind.* Cinque-foil.

Հինգօրեայ (րեի, րեիս) *adj.* Of five days: Thursday.

Հինօրեայ (րեի, րեիս) *adj.* See **Հինաւուրց**:

Հիսամ or **Հիսամոս** See **Հիւսիս**:

Հիսամութիւն See **Հիւսիսութիւն**:

Հիսարքոս See **Նշարքոս**:

Հիսէքեա or **Հիւսէքեա** (բեաի, բեաւս) *s.* (Greek word) See **Սպասաւոր** or **Պաշտօնեայ**:

Հիսկէս, *adv.* See **Հիքան**:

Հիս, *s. ind.* Round, circle. **Հիս շրջանակել**, to turn round.

Հիր (ի, աւ) *s.* See **Հրիկ**:

Հիրիկ (րկի, րկաւ) *s.* Iris, rainbow: sword grass, yellow waterflag: purple (colour): deep blue.

Հիւանդ (ի, աւ) *adj.* Sick, that is ill; suffering, patient; invalid, infirm.

Հիւանդագին, *adj. ind.* Quite ill, sickly; unwholesome, unsound.

Հիւանդական (ի, աւ) *adj.* See **Հիւանդ**:

Հիւանդամիտ See **Խօթամիտ**:

Հիւանդանալ (աւ, գայայ) *v. n-p.* To fall ill, to be ill, to become invalid.

Հիւանդանի (նեայ, նեաւ) *s. pl.* The sick.

Հիւանդանոց (ի, աւ) *s.* Hospital, place where sick persons are taken care of, hospital for the sick; infirmary.

Հիւանդապահ (ի, աւ) *adj.* and *s.*

That takes care of the sick; overseer of an infirmary.

Հիւանդապարտ (ի, աւ) *adj.* That causes an illness.

Հիւանդացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To cause to fall ill, to render infirm.

Հիւանդաբեկ, *adj. ind.* That is weakly.

Հիւանդոտ (ի, աւ) *adj.* Unsound, unwholesome, infirm, valetudinary.

Հիւանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Malady, illness, languor, infirmity, indisposition, ailment.

Հիւդրա See **Հիդրայ**:

Հիւմ (ոյ, ով) *s.* Humour, moisture; juice, liquor, water, drop; gravy; sap: matter, body, element.

Հիւմական (ի, աւ) *adj.* Material, corporeal, terrestrial.

Հիւմականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Materiality, matter.

Հիւմային (ընոյ, իովք) *adj.* See **Հիւմական**:

Հիւմանիւթ (ի, իւ) *adj.* See **Հիւմական**:

Հիւմաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Հիւմական**:

Հիւլէ (ի, իւ) *s.* Atom, corpuscle.

Հիւլէական (ի, աւ) *adj.* Corpuscular, atomical.

Հիւթեղ (ի, աւ) *adj.* See **Պարարտ**:

Հիւթեղէն (ինի, ինեաւ) *adj.* See **Պարարտ** and **Հիւմական**:

Հիւծ (ի, իւ) *adj.* Lean, shriveled, shrunk, withered.

Հիւծական (ի, աւ) *adj.* That makes lean.

Հիւծանել (եմ, հիւծի) *v. a.* To make lean.

Հիւծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To grow lean, to shrink, to waste, to fall away, to wither.

Հիւծութիւն (ծման, ծմամբ) *s.* Growing lean; marasmus, consumption.

Հիւղ (ի, իւ) *s.* Hut, cuttage, hovel, small lodge; barrack; closet; hermitage; publick house out of town, tea-garden: atom, corpuscle.

Հիւղեայ See **Հիւղէ**:

Հիւղէ See **Հիւղէ**:

Հիւղէական See **Հիւղէական**:

Հիւղենակ See **Հեղինակ**:

Հիւղոս See **Հիւսս**:

Հիւպատ See **Հիւպատոս**:

Հիւպատական, *adj. ind.* Consular.

Հիւպատոս (ի, աւ) *s.* Consul; mayor.

Հիւպատոսութիւն or **Հիւպատոսութիւն** (թեան, թեամբ) *s.* Consulship, dignity of consul or consular dignity.

Հիւս (ոյ, ով) *s.* Texture, twist; weft, hair-lace. **Հիւս ձեան**, drift of snow from the mountains.

Հիւսած See **Հիւսուած**:

Հիւսակ (ի, աւ) *s.* Texture; weft, hair-lace.

Հիւսանել (եմ, հիւսի) *v. a.* See **Հիւսել**:

Հիւսել (եմ, եցի) *v. a.* To weave; to twist, to braid, to make into cord; to plait; to knit: to compose, to ornament.

Հիւսիս (ոյ, ով) *s.* North; northwind, northeast-wind, boreas.

Հիւսիսական (ի, աւ) *adj.* Inhabiting the north, northern.

Հիւսիսաբուխ, *adj. ind.* That comes from the north; that goes towards the north.

Հիւսիսական (ի, աւ) *adj.* See **Հիւսիսային**:

Հիւսիսակողմն (ոման, ոմամբ) *s.* North, septentrion.

Հիւսիսային (ընոյ, իովք) *adj.* Septentrional, northerly, hyperborean; arctick.

Հիւսիսակ (ոյ, սեաւ) *s.* See **Հիւսիս**:

Հիւսկէն, *adj. ind.* Woven, plaited, twisted, knit.

Հիւսն (սան, սամբ) *s.* Carpenter; joiner. **Հիւսն բանից**, that writes some work.

Հիւսնական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a carpenter.

Հիւսնել (եմ, եցի) *v. a.* To work in carpentry.

Հիւսնոց (ի, աւ) *s.* Carpenter's shop.

Հիւսնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Carpentry, trade of a carpenter, joiner's trade.

Հիւսուած (ոյ, ով) *s.* Texture, tissue, weft, twist, mesh: intertwisting; contexture; worsted.

Հիւսուածոյ (ի, իւ) *adj.* Woven.

Հիւսուլ See **Հիւսել**:

Հիւսուն (սման, սմամբ) *s.* See **Հիւսուած**:

Հիւսպ See **Հիւսիս**:

Հիւր (ոյ, ով) *s.* Guest, stranger, host.

Հիւրաբար, *adv.* Like a host.

Հիւրասիրաբար (*ի*, *իւ*) *adj.* Hospitable, that practises kindness or liberality towards strangers.

Հիւրասիրասիրութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Hospitality.

Հիւրանոց (*ի*, *աւ*) *s.* Inn; hospitable house; house for the reception of strangers.

Հիւրասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* Hospitable, that willingly lodges strangers.

Հիւրասիրութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Hospitality.

Հիւրաստեաց (*եցի*, *եցաւ*) *adj.* Inhospitable.

Հիւրաստեցութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Inhospitality.

Հիւրասուն (*սան*, *սամբ*) *s.* See *Հիւրանոց*:

Հիւրընկալ (*ի*, *իւ*) *adj.* Hospitable, that receives strangers.

Հիւրընկալել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To receive, to welcome, to treat.

Հիւրընկալութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Reception, welcome, hospitality.

Հիւրոյթ (*ուի*, *ուիւ*) *s.* State of a host, of a guest: host, stranger.

Հիւրոյք (*յից*, *յիւք*) *s. pl.* See *Հիւրընկալութիւն*:

Հիւրութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* State of a host, of a stranger.

Հիւծացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To render unhappy, to ruin.

Հիւծութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Misfortune, misery, adversity, wretchedness.

Հլու, *adj. ind.* Obedient, docile, easy, condescending, complying, pliant, pliable.

Հլուական (*ի*, *իւ*) *adj.* See *Հլու*:

Հլութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Obedience, docility, deference.

Հլուդենի See *խոլդենի*:

Հծծել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To whisper.

Հծծուիւն (*ծման*, *ծմամբ*) *s.* Whispering.

Հմակեր (*ի*, *աւ*) *adj.* That feeds on raw flesh.

Հմակերութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Feeding on raw flesh.

Հմայական See *Դիւթական*:

Հմայեակ (*եկի*, *եկաւ*) *s.* Talisman, amulet, phylactery.

Հմայել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* and *a.* To bewitch, to charm, to enchant, to conjure.

Հմայութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* See *Հմայք*:

Հմայք (*յից*, *յիւք*) *s. pl.* Witchcraft, incantation, charm, enchantment, spell, sorcery, conjuration. *Հմայք յանուանէ*, onomancy, nomancy.

Հմտութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Crudity; cruelty.

Հմուտ (*հմտի*, *հմտաւ*) *adj.* Versed, practised, imbued, expert, learned, erudite, skilful.

Հմտաբար, *adv.* See *Հմտօրէն*:

Հմտական (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Հմուտ*:

Հմտականութիւն See *Հմտութիւն*:

Հմտանալ (*անամ*, *ացայ*) *v. n-p.* To be instructed: to be informed, to know, to be versed, exercised or experienced.

Հմտասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* Studious.

Հմտավարժ (*ի*, *իւ*) *adj.* Well versed, very learned.

Հմտացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To inform, to instruct, to make understand.

Հմտութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Knowledge, erudition, science, experience; practice, ability.

Հմտօրէն, *adv.* Learnedly, scientifically, with knowledge.

Հնագէտ (*գիտի*, *գիտաւ*) *adj.* and *s.* Antiquary, learned in the knowledge of antiquities.

Հնագիտական (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Հնագէտ*:

Հնագիր (*գրի*, *գրաւ*) *adj.* and *s.* Antiquary, author of antiquities; antique.

Հնագրեանք (*եանց*, *եամբք*) *s. pl.* The ancient books.

Հնագրութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Antiquity, ancient monument or history.

Հնազան (*ի*, *իւ*) *adj.* Obedient, docile: See *Հլու*:

Հնազանդական (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Հնազանդ*:

Հնազանդել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To subject, to subdue, to subjugate, to reduce; to constrain, to seize.

Հնազանդեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* See *Հնազանդել*:

Հնազանդիլ (*իմ*, *գեցայ*) *v. n-p.* To obey, to submit, to subject one's self.

Հնազանդութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Obedience, submission; vassalage, homage, subjection.

Հնազանդօրէն, *adv.* Obediently.

Հնախօս (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* See **Հնագէտ**:

Հնախօսութիւն See **Հնագրութիւն**:

Հնակարկատ, *adj. ind.* That botches or mends old things, that trades as a broker.

Հնանալ (*աց*, *հնացայ*) *v. n-p.* To grow old, to wear out, to waste; to grow inveterate.

Հնապատմութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Ancient history.

Հնավաճառ (*ի*, *աւ*) *s.* Rag-picker, broker, dealer in old goods.

Հնար See **Հնարք**: **Հնար է**, it is possible, perhaps.

Հնարագէտ (*գիտի*, *գիտաւ*) *adj.* Ingenious, industrious; sharp, clever, cunning.

Հնարագիտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Industry, ingenuity, cleverness, dexterity; cunning.

Հնարագիտաւ, *adj. ind.* Ingenious, clever.

Հնարագործ (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Հնարագէտ**:

Հնարադէր (*դրի*, *դրաւ*) *s.* Deceiver, plotter, artful person.

Հնարադրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Cheat, contrivance, artifice.

Հնարահան (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Հնարագէտ**:

Հնարաւէս, *adv.* Ingeniously, industriously.

Հնարացոյց, *adj. ind.* That teaches the means or the way to do something.

Հնարաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Possible, feasible, that can be, that can be done.

Հնարաւորել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* and *n.* To invent, to find means or an expedient.

Հնարաւորիլ (*իմ*, *բեցայ*) *v. n-p.* To endeavour, to do one's utmost, to bend one's mind to.

Հնարաւորութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Possibility: industry, invention.

Հնարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To invent, to find; to counterfeit, to feign; to forge, to intrigue, to contrive: to bend one's mind to, to study, to labour.

Հնարիլ (*իմ*, *բեցայ*) *v. n-p.* To be possible: See **Հնարել**:

Հնարիմաց, *adj. ind.* Artful, subtle, cunning.

Հնարիմացութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Artifice, evasion.

Հնարին, *adj. ind.* **Հնարին է**, It is possible, it can be done.

Հնարողութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* See **Հնարք**:

Հնարք (*րից*, *բիւք*) *s. pl.* Industry, invention; feint, artifice, evasion, trick, intrigue, cheat, cunning, address, contrivance, illusion: measure, course, method, means, expedient, medium, remedy, resort: stratagem: enthymeme.

Հնացուցանել (*եմ*, *ուցի*) *v. t.* To make grow old; to wear.

Հնգալեզուեան, *adj. ind.* In five languages.

Հնգակատար, *adj. ind.* That has five summits or heads.

Հնգամատեան (*ենի*, *ենիս*) *s.* Pentateuch.

Հնգանկիւն (*կեան*, *կեամբ*) *adj.* Pentagonal.

Հնգանկիւնի, *adj. ind.* See **Հնգանկիւն**:

Հնգապատիկ, *adj. ind.* Quintuple.

Հնգապետ (*ի*, *աւ*) *s.* Chief of five soldiers.

Հնգեակ (*եկի*, *եկաւ*) *adj.* Five.

Հնգեկան (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Հնգեակ**:

Հնգեկին, *adj. ind.* and *adv.* Quintuple, five times as much.

Հնգետասան (*ի*, *իս*) *adj.* Fifteen.

Հնգետասանամեայ (*մեի*, *մեիս*) *adj.* Of fifteen years.

Հնգետասաներորդ (*ի*, *աւ*) *adj.* Fifteenth; fifteen.

Հնգետասաներբորդն (*եցուն*, *եքսունք*) *s. pl.* Every fifteen.

Հնգէրեակ (*եկի*, *եկաւ*) *adj.* Five, that contains five units.

Հնգէրեան or **Հնգէրին** (*եցուն*, *եքսունք*) *s. pl.* Every five.

Հնգիցս, *adv.* Five times.

Հնդիկ (*դկի*, *դկաւ*) *s.* and *adj.* Indian. **Գնալ ի Հնդիկս**, to go to the Indies. **Հնդիկ հաւ** See **Հնդկահաւ**:

Հնդկական (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Հնդկային**:

Հնդկահաւ (*ուս*, *ուս*) *s.* Turkey cock or hen; turkey. **Որ անուցանէ զհնդկահաւս**, breeder of turkeys.

Հնդկային (*յնոյ*, *յնով*) *adj.* and *s.* Indian.

Հնդկաստան (*ի*, *աւ*) *s.* India, Hindostan.

Հնձան (*ի*, *աւ*) *s.* Vat; trough of a wine press, press. **Հնձան հարկանել**, to trample the grapes, to press.

Հնձանահար (ի, աւ) s. That treads the wine-press, that works at a wine press.

Հնձանահարութիւն (թեան, թեամբ) s. Pressing of wine, act of treading the wine-press.

Հնձանայարկ (ի, աւ) s. Press.

Հնձել (եմ, եցի) v. a. To reap; to mow, to cut down, to cut; to gather, to get in.

Հնոտի (աւոյ, աւս) adj. Old, worn. Հնոտիք, old clothes, buntings.

Հնոց (ի, աւ) s. Furnace, oven, stove.

Հնոցացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make a furnace, to enflame.

Հնութիւն (թեան, թեամբ) s. Oldness; antiquity, ancientness, old time; antique, piece of antiquity.

Հնչական (ի, աւ) adj. Sounding.

Հնչել (եմ, եցի) v. n. and a. To sound, to resound, to toll, to ring; to murmur; to whistle: to spread, to publish.

Հնչեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To ring, to make ring, to resound; to toll. Հնչեցուցանել զփող, to play on the trumpet; to play on the French horn.

Հնչիւն, s. ind. See Հնչումն:

Հնչողական See Հնչական:

Հնչումն (չման, չմամբ) s. Sound, voice, aspiration; murmur; resounding; ring of bells; tinkling; noise.

Հոբալ See Հօբալ:

Հոգ (ոյ, ովք) s. Care, concern, charge, subjection, inspection: care, thought, solicitude, restless care, anxiety, inquietude, labour, embarrassment, mental pain. Ի հոգ մտանել, to care, to mind.

Հոգաբարձ (ի, աւ) s. See Հոգաբարձու:

Հոգաբարձու (ի, աւ) s. Guardian, trustee; attorney; purveyor: agent, administrator, commissary.

Հոգաբարձութիւն (թեան, թեամբ) s. Guardianship: procuration: agency: commission; economy; administration, government, direction.

Հոգալ (ամ, գացայ) v. n-p. To provide, to provision, to furnish, to garnish, to store, to procure: to take care of, to preserve with care, to make much of, to keep, to husband: to care, to mind, to take trouble, to labour, to strive.

Հոգած (ի, իւ) adj. Careful: gloomy, pensive, thoughtful, uneasy.

Հոգածու See Հոգաբարձու:

Հոգածութիւն See Հոգաբարձութիւն and Հոգ:

Հոգատար (ի, աւ) adj. See Հոգած:

Հոգատարութիւն See Հոգաբարձութիւն and Հոգ:

Հոգարկել (եմ, եցի) v. a. To take care.

Հոգարկութիւն (թեան, թեամբ) s. Care; thought.

Հոգացողութիւն (թեան, թեամբ) s. Care.

Հոգեբարբառ, adj. ind. That speaks, that is pronounced by the Holy Spirit.

Հոգեբարձու See Հոգաբարձու:

Հոգեբուղխ, adj. ind. That comes from the Holy Spirit, divine, spiritual.

Հոգեգումար, adj. ind. That is assembled by the Holy Spirit, sacred (council).

Հոգեզարդ, adj. ind. That is adorned with the Holy Spirit, spiritual.

Հոգեզուարճ, adj. ind. Joyous, gay.

Հոգեկ, adj. ind. See Հոգեւոր:

Հոգեկից, adj. ind. Full of the Holy Spirit, spiritual, divine.

Հոգեխառն, adj. ind. Unanimous, united.

Հոգեխառնութիւն (թեան, թեամբ) s. Concord, union.

Հոգեկան (ի, աւ) adj. Spiritual.

Հոգեկանութիւն (թեան, թեամբ) s. Spirituality.

Հոգեկեցոյց, adj. ind. That saves the soul, salutary.

Հոգեկիր, adj. ind. That bears the Holy Spirit, inspired; mystical.

Հոգեկորոյս, adj. ind. That loses, that causes the loss of the soul.

Հոգեկրօն (ի, իւ) adj. Spiritual, virtuous.

Հոգեհանգիստ (գստեան, գստեամբ) s. Rest of the dead, rest of the soul.

Հոգեհանճար, adj. ind. That is furnished with the wisdom of the Holy Spirit.

Հոգեհրաշ See Հոգեհրաշէ:

Հոգեզէն (զինի, զինւոյ) adj. Spiritual, intellectual, immaterial, incorporeal.

Հոգեհաշակ, adj. ind. That has a taste of the Holy Spirit, that has the grace of the Holy Spirit, spiritual.

Հոգեմատեան (*հնի*, *հնիւ*) *s.* Spiritual book; holy scripture.

Հոգեմարտ (*ի*, *իւ*) *adj.* That wars against the Holy Spirit, that denies the divinity of the Holy Spirit.

Հոգենկար, *adj. ind.* That is formed by the Holy Spirit.

Հոգենորոգ, *adj. ind.* Recreative, that recreates; re-established, renewed: that is to be renewed by the Holy Spirit.

Հոգենուագ, *adj. ind.* That sings, that is sung by the Holy Spirit, spiritual.

Հոգեշահ, *adj. ind.* Salutary, useful, advantageous for the soul.

Հոգեշարժ, *adj. ind.* That excites the mind; that is excited or inspired by the Holy Spirit.

Հոգեշնորհ, *adj. ind.* That is given by the Holy Spirit, that has the gift or the grace of the Holy Spirit.

Հոգեշնչութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Inspiration; enthusiasm.

Հոգեշունչ, *adj. ind.* That is inspired by the Holy Spirit. *Հոգեշունչ մատեան*, holy scriptures.

Հոգեպահ, *adj. ind.* *Հոգեպահ կեր-պակուր*, Necessaries of life.

Հոգեպայծառ. See *Հոգիապայծառ*.

Հոգեպատում, *adj. ind.* That is pronounced by the Holy Spirit.

Հոգեպարգև, *adj. ind.* See *Հոգեշնորհ*.

Հոգեպէս, *adv.* Spiritually, in spirit, according to the spirit.

Հոգեպանդն, *adj. ind.* Ardent, spiritual, devout.

Հոգեսաց, *adj. ind.* See *Հոգեպանդն*.

Հոգեսէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* That loves, that wishes to save souls: spiritual, devout, pious.

Հոգեսնունդ, *adj. ind.* That is nourished or brought up spiritually, in piety.

Հոգեվար (*ի*, *աւ*) *adj.* Dying, expiring. *Հոգեվարք*, agony. *Լինել ի հոգեվարս*, to be in agony, to be at the point of death.

Հոգետես (*ի*, *աւ*) *adj.* That knows the heart.

Հոգետնօրմութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Spiritual affinity.

Հոգերգող (*ի*, *աւ*) *adj.* That sings by the inspiration of the Holy Spirit.

Հոգեւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Spiritual, mystical; devout, pious: animated.

Հոգեւորապար See *Հոգեւորապէս*.

Հոգեւորական (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Հոգեւոր*.

Հոգեւորապէս, *adv.* Spiritually.

Հոգեւորել See *Հոգեւորել*.

Հոգեւորութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Spirituality; immateriality.

Հոգեփոխութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Metempsycosis, transmigration of souls.

Հոգեքարբառ. See *Հոգեբարբառ* with the following.

Հոգեմեն or *Հոգեմեն* (*ի*, *աւ*) *s.* (Greek word) See *Աւազանդ*.

Հոգի (*գոյ*, *գովք*) *s.* Soul; spirit: person: life. *Հոգի մարգոյ*, the soul or the spirit of man. *Աւանդել զհոգին*, to render up the soul or the spirit. *Ճշմարտութիւնն ի հոգի պատմութեան*, truth is the soul of history. *Փչել* or *հանել զհոգին*, to expire. *Հոգի է Աստուած*, God is a spirit. *Հոգին սուրբ Աստուած*, the Holy Ghost. *Են երեսուն հազար հոգի ի քաղաքի անդ*, there are thirty thousand souls or persons in that town. *Ընչաւոր հոգի*, animal life. *Զգայական հոգի*, sensitive life. *Տնկական* or *բուսական հոգի*, vegetative life.

Հոգիաբուղխ See *Հոգեբուղխ*.

Հոգիագրկեալ (*եղոյ*, *եղով*) *adj.* That is affectionately embraced.

Հոգիազարդ See *Հոգեզարդ*.

Հոգիագեաց (*եցի*, *եցաւ*) *adj.* See *Հոգեկիր*.

Հոգիահարշ, *adj. ind.* That has an excellent soul, a fine spirit: that is adorned with the grace of the Holy Spirit.

Հոգիածիր, *adj. ind.* That gives the Holy Spirit, that produces the grace of the Holy Spirit.

Հոգիանալ (*ամ*, *գիացայ*) *v. n-p.* To be animated.

Հոգիանիւթ, *adj. ind.* See *Հոգեզէն*.

Հոգիաշունչ See *Հոգեշունչ*.

Հոգիապայծառ, *adj. ind.* That has an enlightened mind; that enlightens the souls.

Հոգիասաւիղ, *adj. ind.* That sings spiritually or in spirit, spiritual.

Հոգիացեալ (*եղոյ*, *եղով*) *adj.* That is animated with the Holy Spirit, that is full of the Holy Spirit.

Հոգեացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To animate, to make spiritual.

Հոգեաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Animated.

Հոգեաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To animate, to be the cause of life, to give a soul.

Հոգեաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Animation.

Հոգեընկալ, *adj. ind.* That receives the Holy Spirit: See **Հոգեկիր**:

Հոգեութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Being spirit.

Հոգոցութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See **Հոգ**:

Հոգատարութիւն See **Հոգածութիւն**:

Հոլանթեւեան, *adj. ind.* That has its wings extended.

Հոլանթեւել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To extend its wings; to cover with its wings.

Հոլանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* See **Հոլանիլ**:

Հոլանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To render quite naked, to take away the clothes, to uncover, to strip: to make known, to make evident, to reveal, to show.

Հոլանեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Հոլանել**:

Հոլանի (*նոյ, նեաւ*) *adj.* Naked, uncovered. **Հոլանի առնել** See **Հոլանել**:

Հոլանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To uncover one's self, to strip one's self, to take off one's clothes.

Հոլընիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be gathered.

Հոլով (*ի, իւ*) *s.* Rolling, circular motion, circulation: case of a noun. **Հոլով անուանց**, oblique cases.

Հոլովական (*ի, աւ*) *adj.* Rolling, circular: declinable.

Հոլովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To roll, to turn; to move, to change: to decline.

Հոլովեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Հոլովել**:

Հոլովումն (*ման, մամբ*) *s.* Rolling; rotation, whirling; movement, turn, vicissitude. **Հոլովումն անուանց**, declension, inflection of nouns.

Հոծ, *adj. ind.* Dense, thick, compact.

Հոծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To thicken, to make thick, to condense; to affirm, to confirm, to establish, to consolidate.

Հոծութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Thickness, density; condensation, consolidation.

Հոկտեմբեր (*ի, աւ*) *s.* October.

Հող (*ոյ, ովք*) *s.* Earth, land; dust.

Հողաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That is produced of earth.

Հողաբեր, *adj. ind.* That digs the earth.

Հողաբլուր (*լոյ, լովք*) *s.* Mound, elevated ground, bank, ramport. **Հողաբլուր կանգնել**, to line, to intrench.

Հողաբոյս, *adj. ind.* That is born of, that is produced from the earth.

Հողագործ (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Labourer, agriculturist: that is made of earth.

Հողագործութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Husbandry, agriculture.

Հողագունդ (*գնդոյ, գնդով*) *s.* Globe of the earth, the globe.

Հողազանգուած, *adj. ind.* That is kneaded or formed of earth.

Հողաթաւալ, *adj. ind.* That rolls on the earth or in the dust.

Հողաթափ (*ի, իւ*) *s.* Shoe, cover for the foot; slipper, pump.

Հողախառն, *adj. ind.* Earthy, full of earth.

Հողախլամ See **Գետնախլամ**: **Հողախլամ հանգիստ**, rest in earth, sepulchre, tomb.

Հողածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* That is born of or produced from the earth.

Հողածնեալ (*ելոյ, ելովք*) *adj.* See **Հողածին**:

Հողակեր (*ի, աւ*) *adj.* That eats the earth, that feeds on earth.

Հողակոյտ (*կուտի, կուտիւ*) *s.* and *adj.* Mound; that is raised of earth.

Հողակոշտ (*ի, իւ*) *s.* Glebe, clod of earth.

Հողահեղձոյց, *adj. ind.* That is smothered in the earth.

Հողահերձ, *adj. ind.* That cleaves the earth.

Հողահմայ (*ի, իւ*) *s.* Geomancer.

Հողահմայութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Geomancy.

Հողամարդ (*ի, իւ*) *s.* Plungeon; cormorant.

Հողային (*ինոյ, ինովք*) *adj.* See **Հողեղէն**:

Հողանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To be reduced to earth.

Հողանիւթ (ի, իւ) *adj.* Terrestrial, earthly; that is made, that is composed of earth.

Հողանիւթեայ (թէի, թէիւ) *adj.* See **Հողանիւթ**:

Հողապատեան, *adj. ind.* That is covered or surrounded with earth.

Հողասեղծ (ի, իւ) *adj.* That is created or made of earth, terrestrial.

Հողավաստակ, *adj. ind.* That tills, that cultivates the earth.

Հողացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To reduce to earth.

Հողեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Reduced to earth; overthrown, fallen on the earth.

Հողեղէն (ղինի, ղինւոյ) *adj.* Terrestrial, that is of earth.

Հողմ (ոյ, ով) *s.* Wind. **Հողմս ապածել**, to feed on air: to cherish vain hopes, to build castles in the air.

Հողմաբեր (ի, աց) *adj.* That produces, that causes winds, windy.

Հողմախաղաղ, *adj. ind.* Tranquil, calm, secure from winds.

Հողմախաղաց, *adj. ind.* Airy.

Հողմախառն, *adj. ind.* Accompanied with wind, impetuous.

Հողմակած, *adj. ind.* Agitated by the wind, tempestuous.

Հողմակածել (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be agitated, to be troubled by the wind.

Հողմակոծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Storm of wind, squally weather, tempest; agitation, trouble.

Հողմահար (ի, աւ) *s.* Fan. **Որ յօրինէ զՀողմահարս**, fan maker.

Հողմահարել (եմ, եցի) *v. a.* To fan.

Հողմահմայ (ի, իւ) *s.* That practises magick by means of the wind.

Հողմահմայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magick by means of wind.

Հողմահաս, *adj. ind.* Thrown or carried by the wind.

Հողմածայն, *adj. ind.* That whistles, that makes a shrill noise like the wind, impetuous.

Հողմաղաց (ի, իւ) *s.* Windmill.

Հողմամուղ, *adj. ind.* See **Հողմահաս**:

Հողմային (չեայ, չեամ) *adj.* Windy.

Հողմայոյզք (յուզից, յուզիւք) *s.pl.* Impetuous winds.

Հողմաշաւիժ, *adj. ind.* Agitated by the wind: See also **Հողմավար**:

Հողմաշուէղ, *adj. ind.* That whistles, that makes a shrill noise.

Հողմաչափ (ի, իւ) *s.* Anemometer.

Հողմավար, *adj. ind.* That is thrown or carried by the wind.

Հողմապատել, *s. ind.* Screen.

Հողմելոյզ (լուզի, լուզաւ) *s.* Eolipile.

Հողմիկ, *s. ind.* Light wind, breeze.

Համաղն See **Համաղն**:

Համածին (ծնի, ծնեալ) *adj.* Born in the same litter, twin.

Համահամար, *adj. ind.* See **Համաթիւ**:

Համանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Coquette.

Համանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To coquet, to play the coquette.

Համանման See **Համամման**:

Համանուագիւն (թեան, թեամբ) *s.* Coquetry.

Համանուն (ան, անամբ) *adj.* Equivocal: See **Համանուն**:

Համանունաբար or **Համանունակի**, *adv.* See **Համանունաբար**:

Համանունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equivocation, double meaning.

Համասեռ (ի, իւ) *adj.* Homogeneous, that is of the same kind: that is of the same nation or family.

Համասեռ See **Համասեռ**:

Համասիրի (սիրի, սիրեաւ) *adj.* That loves union.

Համասեռակ See **Համասեռակ**:

Համացեղ (ի, իւ) *adj.* That is of the same family.

Համբարական (ի, աւ) *adj.* In the style of Homer, poetical.

Համբարտ, *adj. ind.* That is of the same troop or company.

Համբարպէս, *adv.* After the manner of Homer, poetically.

Համբչեան See **Համբչեան**:

Հոյ (ոյ, ով) *s.* Battering ram (warlike engine): See **Խոյ**:

Հոյակապ, *adj. ind.* Magnificent, splendid, superb, sumptuous; great, excellent, heroick.

Հոյակապեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See **Հոյակապ**:

Հոյակապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magnificence, sumptuousness; excellence, grandeur.

Հոյզ (հուզոյ, հուզով) *s.* Gum: See **Խէժ**:

Հոյլք, *s. ind.* Assembly, troop, company, band, party.

Հոյծ See **Հոյզ**:

Հոյն (*հաւնոյ, հաւնով*) *s.* Cornel: cornel tree.

Հոյն, *s. ind.* Terrour, fear.

Հոն (*ի, աւ*) *s.* See **Հոյն**:

Հոչակաւոր See **Կոչական**:

Հոպոպիք See **Խոպոպիք**:

Հոռի, *s. ind.* The second of the ancient months of the Armenians: See **Մարի**:

Հռոմ (*ոյ, ով*) *adj.* and *s.* Roman: Greek.

Հոսակ (*ի, աւ*) *s.* Incursion.

Հոսական (*ի, աւ*) *adj.* See **Հոսա-նուա**:

Հոսականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fluidity.

Հոսանուա, *adj. ind.* Fluid, that flows easily, liquid: transitory, transient.

Հոսանք (*հաց, հոք*) *s. pl.* Cataract, gush or fall of water, cascade, current of water, course, sheet of water; river.

Հոսել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To flow, to fall, to drop, to gush, to stream; to run; to discharge itself; to drain, to distil, to trickle, to emit moisture; to spout out, to spirt; to influence: to spill, to shed, to pour out, to spread; to throw here and there, to scatter, to disperse: to bruise, to break. **Հոսել ի բարձանց**, to precipitate, to throw with impetuosity; to fling; to let down, to descend. **Հոսել զցորեան**, to winnow the corn.

Հոսեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to flow or stream.

Հոսիչ (*աչի, աչաւ*) *s.* That causes to flow, that sheds: See **Հեծանող**:

Հոսհոսել (*իմ, սեցայ*) *v. n-p.* To flow out, to spread, to run.

Հոսումն (*սման, սմամբ*) *s.* Flux, flow; effusion, shedding; emission, discharge; gush, spouting out: See **Հոսանք**:

Հով See **Ով**:

Հովհար (*ի, աւ*) *s.* Fan: See **Հողմահար**:

Հովոյ, *int.* Oh! alas!

Հովանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To grow cold, to cool: See **Ովանալ**:

Հովանանալ (*ամ, անացայ*) *v. n-p.* To shadow, to protect.

Հովանացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To shade, to spread, to cover.

Հովանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Shaded, covered, thick: that shades or protects: client.

Հովանաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shade; to protect, to defend.

Հովանաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Shadow, shade; protection, patronage.

Հովանեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Parasol, umbrella.

Հովանեցուցանել See **Հովանացուցանել**:

Հովանի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Shadow, shade; protection: umbrella; parasol. **Հովանի առնել** or **առնուլ**, to shade; to protect, to defend.

Հովանոց (*ի, աւ*) *s.* Tent, cover: turret, terrace; turret at the top of a house: parasol; umbrella.

Հովանոցանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* See **Հովանանալ**:

Հովացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cool, to make cold: See **Ովացուցանել**:

Հովեան, *adj. ind.* Airy: See **Ովի**:

Հովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fan, to blow on any thing: See **Ովացուցանել**:

Հովիտ (*ւոյ, ւոտաւ*) *s.* Valley, dale.

Հովիւ (*ւոյ, ւոտաւ*) *s.* Pastor, shepherd, herdsman.

Հովուաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pastoral; eclogue.

Հովուաբար, *adv.* Pastorally, like a good pastor.

Հովուական (*ի, աւ*) *adj.* Pastoral. **Հովուական բանաստեղծութիւն** See **Հովուաբանութիւն**:

Հովուակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Companion of a pastor.

Հովուապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of pastors: archbishop; bishop.

Հովուապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dignity, office of an archbishop.

Հովուապէս, *adv.* Like a pastor.

Հովուասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves his pastor.

Հովուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To keep, to pasture; to govern, to take care of.

Հովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cold, coldness; freshness, coolness: See **Ովութիւն**:

Հովուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*

State or office of a pastor.

Հովտաբեր (ի, աւ) *adj.* Born or produced in a valley.

Հովտաձև, *adj. ind.* That resembles a valley, in shape of a valley.

Հովիտ See **Հովտ**:

Հոտ (ոյ, ով) *s.* Odour, scent. **Հոտ անոյշ**, grateful odour, fragrance, perfume. **Հոտ գարշ**, stench, bad scent. **Կ՚առնուլ զհոտ**, to smell, to scent. **Ի՚նկել զհոտ**, to smell, to have an odour. **Ի՚տարկել զհոտ**, to spread, to exhale an odour.

Հոտառութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**) *s.* Smelling, smell, scent.

Հոտարան (ի, աւ) *s.* Fragrant place; garden.

Հոտաւէտ, *adj. ind.* Odoriferous, fragrant, that smells well.

Հոտաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Հոտաւէտ**:

Հոտաւորիլ (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To be fragrant, to be odoriferous, to smell well.

Հոտեղ (ի, աւ) *adj.* See **Հոտաւէտ**:

Հոտիլ (եմ, տեցայ) *v. n-p.* To stink, to smell ill.

Հոտոտել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հոտիլ**:

Հոտոտելիք (լեաց, լեաք) *s. pl.* Smell, smelling, nose.

Հոտոտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to smell.

Հոտոտիլ (եմ, տեցայ) *v. n-p.* To smell, to scent: to touch, to approach.

Հոր (ոյ, ով) *s.* Well.

Հորան See **Հօրան**:

Հորդան, *s. ind.* **Հորդան տալ**, To make advance, to make go forward, to lead on; to assault.

Հորդել (եմ, եցի) *v. a.* To chalk out, to mark, to trace, to plane, to open the road.

Հորիզոն (ի, աւ) *s.* Horizon.

Հորիզոնաբար, *adv.* Horizontally.

Հորիզոնական (ի, աւ) *adj.* Horizontal.

Հուժկու, *adj. ind.* Strong, vigorous, robust; valiant, valorous.

Հուհայ, *s. ind.* Note of musick.

Հուղկապ (ի, աւ) *s.* Highwayman; cutpurse, robber, brigand, assassin.

Հուղկապարու (ի, աւ) *s.* See **Հուղկապաք**:

Հուղկապարութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**) *s.* Highway-robbery, depredation.

Հում, *adj. ind.* Raw, that is not at all or that is not well cooked.

Հուն, *s. ind.* Ford; strait, narrow passage. **Հուն մի**, a little, something.

Հուն (ոյ, ով) *s.* See **Հոյն**:

Հունձք (**Հնձոց**, **Հնձովք**) *s. pl.* Harvest. **Հունձք խոտոց**, hay-making.

Հունչ (**Հնչոյ**, **Հնչով**) *s.* See **Հընչումն**:

Հուպ, *pre.* Near, by, nigh, close. **Հուպ լինել**, to approach, to touch. **Հուպ առ հուպ** or **հուպ ընդ հուպ**, soon, very soon.

Հուսկ, *adj. ind.* See **Յետին**: **Հուսկ յետոյ**, after all, lastly, at last, finally, in short.

Հուր (**Հրոյ**, **Հրով**) *s.* Fire; flame. **Հուր մոլի**, ignis fatuous.

Հպատակ (ի, աւ) *s.* Subject, dependent, inferiour, vassal; obedient, attentive or careful person.

Հպատականք (**Նաց**, **Նաք**) *s. pl.* See **Հպատակութիւն**:

Հպատակել (եմ, եցի) *v. a.* To subject, to subdue.

Հպատակիլ (եմ, եցայ) *v. n-p.* To subject one's self, to submit, to obey, to depend, to serve, to wait upon, to be attentive.

Հպատակութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**) *s.* Submission, subjection, obedience, deference, dependence, homage, service, vassalage; subordination; devotedness, devotion; occupation, care, attention.

Հպատակօրէն, *adv.* Dependently, with subjection or submission.

Հպարտ (ի, աւ) *adj.* Arrogant, proud, haughty, lordly, sufficient.

Հպարտագոյնս, *adv.* Haughtily, proudly.

Հպարտանալ (աւ, ացայ) *v. n-p.* To be proud, to swell with pride.

Հպարտանք (**Նաց**, **Նաք**) *s. pl.* See **Հպարտութիւն**:

Հպարտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make proud, to inflate, to render haughty.

Հպարտութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**) *s.* Haughtiness, pride, arrogance, pomp, lordliness.

Հպաւոր (ի, աւ) *adj.* Near, next, adjacent.

Հպաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To approach.

Հպաւորիլ (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To

approach, to go, to come near to.

Հպատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proximity, neighbourhood, approach.

Հպել (*եմ, եցի*) *v. a.* See *Հպեցուցանել*:

Հպեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To approach.

Հպիլ (*իմ, հպեցայ*) *v. n-p.* To approach; to touch, to handle.

Հպուիթիւն See *Հպատութիւն*:

Հպումն (*հպման, հպմամբ*) *s.* See *Հպատութիւն*:

Հպուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To adorn, to deck, to embellish.

Հռետոր (*ի, աւ*) *s.* Rhetorician.

Հռետորաբար, adv. Like a rhetorician.

Հռետորական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to rhetorick; eloquent.

Հռետորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rhetorick, art of speaking well, eloquence.

Հռոգ (*ի, իւ*) *s.* Salary.

Հռոգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To pay for a work or service.

Հռովմայեցի (*ցւոյ, ցւով*) *adj.* and *s.* Roman.

Հռովմէական (*ի, աւ*) *adj.* Roman.

Հռոք See *Հռոգ*:

Հռչակ (*ի, աւ*) *s.* Divulging, publication; celebrity, solemnity; renown, fame, vogue, noise. *Հռչակ հարկանել* See *Հռչակել*:

Հռչակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Celebrated, renowned, famous.

Հռչակաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Celebrity.

Հռչակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To publish, to make publick, to make famous, to trumpet, to divulge, to sound, to preach, to praise, to exalt; to sanction; to chant, to celebrate, to solemnize.

Հռչակեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See *Հռչակել*:

Հռչակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Celebrity, publication.

Հռչակումն (*կման, կմամբ*) *s.* See *Հռչակաւորութիւն*:

Հսկայ (*ի, իւ*) *s.* Giant.

Հսկայական (*ի, ական*) *adj.* and *s.* Gigantick; giant; very strong, that is like a giant.

Հսկայագունդ (*գնդի, գնդիւ*) *adj.* and *s.* See *Հսկայական*:

Հսկայաղօր, adj. ind. That has the strenght, the vigour of a giant, vigorous, very strong.

Հսկայակերպ, adj. ind. See *Հսկայաձեւ*:

Հսկայաձեւ, adj. ind. Gigantick, that resembles a giant, of an extraordinary size; colossal. *Պատկեր հսկայաձեւ*, colossus.

Հսկայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The size of a giant.

Հսկայոցք (*յհոյց, յհովք*) *s. pl.* The giants.

Հսկել (*եմ, եցի*) *v. n.* To watch, to abstain from sleep. *Հսկել ի վերայ*, to watch over.

Հսկեցող (*ի, աւ*) *adj.* Watchful, vigilant.

Հսկողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See *Հսկումն*:

Հսկումն (*կման, կմամբ*) *s.* Watching; inspection, vigilance: vigil, eve of a feast.

Հսկուն, adj. ind. See *Հսկող*:

Հսկող (*ի, աւ*) *adj.* That watches, watchful, vigilant.

Հտպիտ, adj. ind. Decked, trimmed.

Հտպտանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Finery, ornament, dress too much studied.

Հտպտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To deck, to trim.

Հրաբաժակ (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Cup of fire or full of fire; punishment by fire: full of fire.

Հրաբերան, adj. ind. Having a mouth of fire, seraphick. *Հրաբերան փառաքանիչ*, angel, seraph.

Հրաբերձ, adj. ind. Seraphick, celestial.

Հրաբորբոք, adj. ind. Ardent, that is on fire, inflamed.

Հրաբուղխ, adj. ind. That casts, or vomits fire. *Հրաբուղխք*, burst of fire, eruption, volcano.

Հրաբուն, adj. ind. That partakes of the nature of fire; spiritual, incorporeal, celestial; of fire, fiery.

Հրագոյն, adj. ind. Red, of the colour of fire, flaming.

Հրազինք (*զինուց, զինուք*) *s. pl.* Fire-arms; artillery.

Հրազինել (*եմ, եցի*) *v. a.* To arm or furnish with fire, to inflame.

Հրաժարական (*ի, աւ*) *adj.* Renoun-

ced, resigned, absented; absent on leave.

Հրաժարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To forbid, to prohibit, to interdict, to remove: to abstract.

Հրաժարիլ (իմ, ըհցայ) *v. n-p.* To renounce, to abdicate, to strip one's self: to abstain, to deprive one's self, to forbear, to refrain, to give over, to desist, to forego, to retire, to resign, to surrender; to quit, to repudiate: to abjure; to deny, to disown, to refuse; to reject; to avoid, to refrain. **Հրաժարիլ յանձնիէ**, to renounce.

Հրաժարումն (ման, ամբ) *s.* See **Հրաժեշտ**:

Հրաժեշտ, *s. ind.* Renunciation, renouncing; abdication, cession, privation, desisting, disengagement, foregoing, resignation, retreat; denial, rejection, refusal; self denial, abnegation, divesting: leave, permission, parting. **Հրաժեշտ առնուլ** or **տալ**, to take leave, to bid farewell: See **Հրաժարիլ**:

Հրակից, *adj. ind.* Full of fire, ardent: that throws up fire.

Հրախառաչ, *adj. ind.* That is accompanied with fire.

Հրախառն, *adj. ind.* Mixed or accompanied with fire.

Հրածախ, *adj. ind.* That consumes, that is consumed by fire.

Հրածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That produces, that causes fire.

Հրածնունդ, *adj. ind.* See **Հրածին**:

Հրածորան, *adj. ind.* That spreads fire.

Հրակայծակ, *adj. ind.* That casts fire, ardent, burning.

Հրակերպ (ի, իս) *adj.* Red, of the form or of the colour of fire: that partakes of the nature of fire, celestial, angelick, incorporeal.

Հրակերպեան, *adj. ind.* See **Հրակերպ**:

Հրակիզել (եմ, եցի) *v. a.* To burn, to inflame.

Հրակիզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հրակիզումն** and **Վառելութիւն**:

Հրակիզումն (զման, զմամբ) *s.* Burning.

Հրահալելի (լւոյ, լեաւ) *s.* Metal, ore, fusible and malleable mineral body. **Հրահալելիք**, metals.

Հրահանգ, *adj. ind.* Instructed, subdued, tutored.

Հրահանգապետ (ի, աւ) *s.* Chief of instructors: See **Վարժապետ**:

Հրահանգել (եմ, եցի) *v. a.* To civilize, to polish, to fashion, to form, to discipline, to regulate, to train up, to instruct, to teach, to tutor; to subdue, to bow down.

Հրահանգիչ (գչի, գչաւ) *s.* That teaches, that instructs, instructor, tutor.

Հրահանգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հրահանգք**:

Հրահանգք (գաց, գօք) *s.pl.* Instruction, education, discipline, institution, regulation, doctrine, teaching.

Հրահանք (աց, աք) *s.pl.* Gun; gun flint.

Հրահմայ (ի, իս) *s.* That practises divination by fire.

Հրահմայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pyromancy.

Հրահոս, *adj. ind.* See **Հրահոսան**:

Հրահոսան, *adj. ind.* That spreads fire; that is spread or that descends in form of fire.

Հրահոսել (եմ, եցի) *v. a.* To spread fire.

Հրահոսել (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To flow or fall like a torrent of fire.

Հրաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Jet of fire: See **Շանթ**:

Հրամէն, *adj. ind.* See **Հրակերպ**:

Հրամաշակ, *adj. ind.* That has a taste of fire, ardent, filled with fire.

Հրամայական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Imperative: that commands. **Իբրև զհրամայական**, imperatively.

Հրամայել (եմ, եցի) *v. n.* To command, to order, to enjoin, to prescribe; to rule; to permit.

Հրաման (ի, աւ) *s.* Command, precept, ordination, order, injunction, assignment, mandate, charge, commission; decree, edict, declaration: permission, licence; leave. **Հրաման հանել** or **տալ**, to command, to order, to dispose.

Հրամանաբար, *adv.* With authority, authoritatively.

Հրամանաբեր (ի, աւ) *s.* One that brings an order, minister.

Հրամանագիր (գրոյ, գրով) *s.* Note; warrant; diploma; letters patent; provision; letters dimissory; monitory. **Հրամանագիր անցից**, passport.

Հրամանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To order, to impose.

Հրամանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Order, disposition.

Հրամանակալ (ի, աւ) *s.* Plenipotentiary.

Հրամանական See Հրամայական:

Հրամանակատար (ի, աւ) *s.* Executor, obedient.

Հրամանատան (ի, աւ) *s.* Commander, that commands, that gives an order.

Հրամանատար (ի, աւ) *s.* Commander; minister, majordomo.

Հրամանատարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Command, function, authority.

Հրամանատու (ի, աւ) *adj.* and *s.* Commanding, that commands, that permits.

Հրամանատուութիւն See Հրամանատարութիւն:

Հրամանատուբ. *adj. ind.* See Հրամանատու:

Հրամանատրել (եմ, եցի) *v. a.* To order, to command, to give order.

Հրամանատրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ordination, order, command.

Հրամանի See Հարամանի:

Հրամատար See Հրամանատար:

Հրամուշկ See Ախուշկ:

Հրային (յնոյ, յնով) *adj.* Igneous, fiery.

Հրայրեալ, *adj. ind.* Burnt, consumed by fire: burning, that consumes by fire. Հրայրեալք, conflagration, fire.

Հրայրեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հրայրեալք:

Հրանալ (աի, բացայ) *v. n-p.* To be on fire, to redden, to kindle, to inflame.

Հրանիւթ (ի, իս) *adj.* Of fire, fiery; luminous, spiritual.

Հրանիւթեայ (թեի, թեիս) *adj.* See Հրանիւթ:

Հրանշոյլ (շուլի, շուլիս) *adj.* Shining, brilliant, luminous, sparkling.

Հրանունկ, *s. ind.* Ranunculus; crow foot.

Հրանուտ, *adj. ind.* Of fire, fiery; ardent.

Հրաշ See Հրաշք and Հրեշ:

Հրաշաբան (ի, իս) *adj.* That speaks amazingly or extremely well.

Հրաշաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To speak amazingly well.

Հրաշաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wonderful or astonishing discourse.

Հրաշաբար, *adv.* See Հրաշապէս:

Հրաշաբեր (ի, աւ) *adj.* Surprising, wonderful, astonishing, prodigious.

Հրաշաբոյս, *adj. ind.* That is born or produced miraculously.

Հրաշաբուսիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To be born, to bud or to be produced in a wonderful manner.

Հրաշագեղ, *adj. ind.* Charming, very beautiful, graceful.

Հրաշագործ (ի, աւ) *adj.* That works miracles; miraculous, prodigious, done by miracle.

Հրաշագործել (եմ, եցի) *v. a.* To do miracles; to do miraculously or wonderfully well.

Հրաշագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of doing miracles; prodigy, miracle.

Հրաշագէտ (գիտի, գիտաւ) *s.* Soothsayer.

Հրաշագեղեակ, *adj. ind.* That has a charming shape or face.

Հրաշազան, *adj. ind.* Wonderful, astonishing, surprising, admirable.

Հրաշազարդ, *adj. ind.* Ornamented or embellished wonderfully, wonderful, astonishing, surprising.

Հրաշազարդել (եմ, եցի) *v. a.* To ornament, to adorn wonderfully well.

Հրաշազարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ornament wonderful, embellishment.

Հրաշալիծն, *adj. ind.* That delights to admiration, charming, surprising, astonishing, wonderful.

Հրաշալի, *adj. ind.* Wonderful, prodigious, miraculous, astonishing, surprising, charming, admirable.

Հրաշալիք (լեաց, լեաք) *s. pl.* Wonders, prodigy.

Հրաշալուր, *adj. ind.* Astonishing.

Հրաշական (ի, աւ) *adj.* See Հրաշալի:

Հրաշականոյժ, *adj. ind.* That is extremely well built.

Հրաշակերտ (ի, աւ) *adj.* Extremely well done, wonderful, astonishing, surprising.

Հրաշակերտել (եմ, եցի) *v. a.* To make, build or construct wonderfully well.

Հրաշակերտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wonderful construction, work very well constructed.

Հրաշանազելի, *adj. ind.* Very pretty, charming, surprising.

Հրաշանալ (աի, շացայ) *v. n-p.* To be astonished, to be surprised, to admire.

Հրաշանշան, *adj. ind.* Wonderful, prodigious, miraculous.

Հրաշանորոգ, *adj. ind.* That is wonderfully renewed.

Հրաշանուն, *adj. ind.* That has a miraculous name.

Հրաշանք (նաց, նօք) *s. pl.* Wonders, prodigy.

Հրաշաշնորհ, *adj. ind.* Very graceful, very charming.

Հրաշապայծառ, *adj. ind.* Very luminous, shining; brilliant.

Հրաշապատիւ, *adj. ind.* Very honourable.

Հրաշապատում, *adj. ind.* That is extremely well narrated: that relates the wonders.

Հրաշապէս, *adv.* Prodigiously, miraculously, wonderfully, wonderfully well, extremely well.

Հրաշատեսակ, *adj. ind.* See *Հրաշատեսիլ*:

Հրաշատեսիլ, *adj. ind.* Charming, graceful, beautiful to behold, that delights to admiration, very pretty, wonderful.

Հրաշատեսիկ, *adj. ind.* See *Հրաշատեսիլ*:

Հրաշացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make admire, to astonish, to surprise; to make admirable.

Հրաշաւոր (ի, աւ) *adj.* Monstrous; prodigious.

Հրաշափայլ, *adj. ind.* Shining, brilliant, very luminous, very bright.

Հրաշափառ (ի, իւ) *adj.* Majestick, very resplendent, wonderful.

Հրաշափառագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very majestick, very wonderful.

Հրաշափառապէս, *adv.* Majestically; wonderfully, miraculously.

Հրաշափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Majesty, splendour, august grandeur.

Հրաշեկ or *Հրաշէկ*, *adj. ind.* Red, ardent, of the colour of fire.

Հրաշունչ (չնչի, չնչիւ) *adj.* That blows, that vomits fire.

Հրաշք (չից, չիւք) *s. pl.* Miracle: wonders, prodigy: monster.

Հրաշօրէն, *adv.* See *Հրաշապէս*:

Հրաչեայ (չեի, չեիւ) *adj.* That has red, ardent or shining eyes.

Հրապարշ See *Կրակապարշ*:

Հրապարշութիւն See *Կրակապարշութիւն*:

Հրապարակ (ի, աւ) *s.* Publick place, market, market place, exchange; hall, townhouse; porch; court, tribunal; concourse of people, assembly.

Հրապարակագոյժ, *adj. ind.* *Հրապարակագոյժ առնել*, To publish, to make sad news publick. *Հրապարակագոյժ լինել*, to make one's self publick.

Հրապարակախօս (ի, աւ) *s.* and *adj.* Declaimer, haranguer: pronounced in publick. *Հրապարակախօս լինել*, to declaim, to harangue, to pronounce, to recite in publick.

Հրապարակախօսել (եմ, եցի) *v. n.* To harangue, to pronounce in publick, to preach.

Հրապարակախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declamation, harangue, discourse pronounced in publick.

Հրապարակական (ի, աւ) *adj.* Publick, notorious, manifest, published.

Հրապարակականախատա, *adj. ind.* Blamed or found fault with in publick.

Հրապարականէծ, *adj. ind.* Cursed by all or publickly.

Հրապարակատես, *adj. ind.* Seen by all. *Հրապարակատես առնել*, to show in publick, to publish, to make publick.

Հրապարակաւ, *adv.* Publickly, in publick, notoriously, evidently.

Հրապարակել (եմ, եցի) *v. a.* To publish, to make publick, to manifest; to declare, to disclose, to discover, to report.

Հրապարփակ, *adj. ind.* Surrounded by fire.

Հրապոյրք, *s. pl. ind.* Bait, charm, allurement, attraction, lure, decoy; endearments; cajolery, flattery: instigation, impulse, incitement, suggestion, persuasion, solicitation; wheedling; subornation.

Հրապուրական (ի, աւ) *adj.* Engaging, insinuating, attractive, seducing.

Հրապուրանք (նաց, նօք) *s. pl.* See *Հրապոյրք*:

Հրապուրել (եմ, եցի) *v. a.* To allure, to attract, to bait, to entice, to lure, to decoy, to inveigle, to invite, to excite, to incite, to solicit, to induce, to instigate, to seduce, to suggest, to wheedle, to dupe, to kidnap, to fondle, to suborn, to practise upon, to coax, to cajole, to flatter.

Հրաառ, *adj. ind.* That takes fire.

Հրատախ (ի, աւ) s. League: See Փաթախ:

Հրավառել (եմ, եցի) v. a. To kindle, to inflame.

Հրաւ (ի, իւ) s. Wood-pile, fire; ardour, great heat, extreme heat: Mars (planet). Հրաւս արկանել See Խարոյկ արկանել:

Հրաւաքարբոք See Հրաբորբոք:

Հրաւալից See Հրալից:

Հրաւախառն See Հրախառն:

Հրաւագնաց, adj. ind. See Հրաւաւոյ:

Հրաւաւոյ, adj. ind. Ardent; inflamed, burning. Հրաւաւոյ կերմիր, scarlet fever.

Հրաւարակ (ի, աւ) s. That publishes, that denounces.

Հրաւարակել (եմ, եցի) v. a. To publish, to make publick, to divulge, to promulgate, to denounce, to declare, to inform the publick, to cry, to proclaim, to pronounce, to intimate; to spread a report.

Հրաւարակութիւն (կման, կմամբ) s. Publication, promulgation, proclamation, publick recital.

Հրաւարակութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Publicity.

Հրաւարակօրէն, adv. Publickly.

Հրաւեսել, adj. ind. In the form of fire.

Հրաւուեստական (ի, աւ) adj. Pyrotechnick.

Հրաւուեստութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Pyrotechny.

Հրացայտ, adj. ind. That throws up fire, shining.

Հրացան (ի, աւ) adj. and s. That throws fire; fire-arm, arquebuse, gun, musket, blunderbuss. Հրացանք, shower of fire: musketry.

Հրացանակիր (կրի, կրաւ) s. The King's gun-bearer; fusileer, musketeer.

Հրացանկ, adj. ind. Surrounded by fire.

Հրացանութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Shower of fire; volley, discharge of fire arms; fire-works; eruption.

Հրացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To reduce to fire, to inflame, to set on fire.

Հրաւէր (ւէրի, ւէրաւ) s. Invitation, convocation, summons; appeal, challenge: See Հրաւիրակ:

Հրաւիրակ (ի, աւ) s. That invites, that convokes.

Հրաւիրան (ի, աւ) s. See Հրաւէր:

Հրաւիրատու (ի, աւ) adj. and s. See Հրաւիրակ:

Հրաւիրել (եմ, եցի) v. a. To invite, to give invitation to a feast or assembly, to feast; to convene; to appeal, to challenge.

Հրաւորել (եմ, եցի) v. a. See Հրացուցանել:

Հրաւրութիւն (մանի, մամբ) s. See Հրաւէր:

Հրափայլ, adj. ind. Sparkling, shining, luminous, brilliant.

Հրափորձական (ի, աւ) adj. That tries, that is tried by the fire.

Հրափորձութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Trial made by fire.

Հրգեհ (ի, իւ) s. Fire, burning, conflagration, combustion. Հրգեհ արկանել, to kindle, to burn, to set on fire.

Հրգեհակէզ, adj. ind. Burnt, consumed by fire.

Հրգեհարկու (ի, աւ) adj. Incendiary; fire brand.

Հրգեհել (եմ, եցի) v. a. To kindle, to burn, to set on fire.

Հրգեհութիւն (Թեան, Թեամբ) s. See Հրգեհումն:

Հրգեհումն (հման, հմամբ) s. Combustion, burning, inflammation, conflagration.

Հրեղէն (ղինի, ղենաւ) adj. Fiery, igneous; empyreal, celestial, spiritual, angelick. Հրեղէն երկինք, the empyrean.

Հրեշտակ (ի, աւ) s. Angel: messenger, envoy, ambassador, express, courier, deputy, legate, nuncio. Հրեշտակք, the angels, heavenly spirits. Պահապան հրեշտակ, tutelary angel. Հրեշտակ հաշտութեան, herald.

Հրեշտակագնակ, adj. ind. Where the angels dwell.

Հրեշտակագնաց, adj. ind. That goes upon an embassy.

Հրեշտակագնացութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Embassy.

Հրեշտակագունդ, adj. ind. (Troop or company) composed of angels.

Հրեշտակախառն, adj. ind. In company of angels; angelick.

Հրեշտակական (ի, աւ) adj. See Հրեշտակային:

Հրեշտակակերպ, adj. ind. In form of an angel, angelick.

Հրեշտակակրօն (ի, իւ) adj. That

lives, that behaves in an angelick manner, that leads an angelick life.

Հրեշտահաւանդէս, *adj. ind.* Equal to, conformable with, resembling an angel, angelick.

Հրեշտախառնէ, *adj. ind.* See **Հրեշտակազունդ**:

Հրեշտային (յից, յիսվ) *adj.* Angelick, that belongs to an angel.

Հրեշտականալ (ամ, կացայ) *v. n.* To become an angel, to live angelically.

Հրեշտականման, *adj. ind.* and *adv.* Angelick: angelically, in an angelick manner: See **Հրեշտահաւանդէս**:

Հրեշտապետ (ի, աւ) *s.* Archangel, chief of the angels.

Հրեշտապէս, *adv.* Like an angel.

Հրեշտատես (ի, աւ) *adj.* That has seen an angel.

Հրեշտատեսիլ, *adj. ind.* See **Հրեշտակերպ**:

Հրեշտատիպ, *adj. ind.* See **Հրեշտահաւանդէս**:

Հրեշտաւուրթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Embassy, message, carrier's office, deputation, nunciature. **Հրեշտաւուրթեան առաքել**, to send ambassadours, to send an embassy, to depute, to send with a commission.

Հրեշտակօրէն, *adv.* See **Հրեշտահաւանդէս**:

Հրէաբար, *adv.* Like a Jew, jewishly.

Հրէախառնէ, *adj. ind.* That is composed or consists of Jews, of Hebrews.

Հրէական (ի, աւ) *adj.* Jewish, hebrew, jew: that is jewish, that belongs to the Jews or Hebrews.

Հրէայ (Հրէի, Հրէիս) *s.* Jew. **Հրէայք**, the Jews, the Hebrews. **Ցաղ Հրէից**, jewry, Jews' ward in a town.

Հրէանալ (ամ, եացայ) *v. n-p.* To judaize.

Հրէապէս, *adv.* See **Հրէաբար**:

Հրէաստան (ի, աւ) *s.* Judea.

Հրէարէն, *adv.* Jewishly, jew-like. **Խօսել Հրէարէն**, to speak in Hebrew, to speak Hebrew or the Hebrew language.

Հրէշ (ի, իս) *s.* Monster; prodigy.

Հրէութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Judaism.

Հրշնկէց (կեցի, կեցաւ) *adj.* Fire brand, incendiary; that throws fire.

Հրիտակ (ի, աւ) *s.* Legacy, endowment. **Հրիտակ առնել**, to bequeath.

Հրիտակատար (ի, աւ) *s.* Legatee.

Հրկէզ, *adj. ind.* Burnt, kindled. **Հրկէզ առնել**, to burn, to kindle, to consume by fire. **Հրկէզ լինել**, to burn, to be burnt, to be consumed by fire.

Հրկիզել (եմ, եցի) *v. a.* To burn, to consume by fire, to kindle.

Հրկիզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Burning, conflagration, fire.

Հրթիզ, *s. ind.* Fire brand, incendiary, burner. **Հրթիզ առնել**, to set on fire, to kindle, to burn. **Հրթիզ լինել**, to be burnt, to be consumed by fire. **Հրթիզք**, fire, combustion, conflagration.

Հրճգութիւն See **Հրտգութիւն**:

Հրճուալից, *adj. ind.* Joyful, gay, merry.

Հրճուանք (նաց, նաք) *s. pl.* Joy, mirth, rejoicing; cheerfulness, gaiety.

Հրճուեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To rejoice.

Հրճուիլ (իմ, ուեցայ) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful, to be in a merry mood.

Հրճուողական (ի, աւ) *adj.* Joyful.

Հրոսակ (ի, աւ) *s.* Incursion.

Հրովարտակ (ի, աւ) *s.* Diploma, patent, letters patent; decree, edict, intimation, ban; bull.

Հրովարտակաւոր (ի, աւ) *adj.* That is furnished with letters patent; diplomatick.

Հրտս (ի, աւ) *s.* See **Հրոսակ**:

Հրոտից, *s. ind.* The twelfth ancient month of the Armenians: See **Վիս**:

Հրուանդանք (նաց, նաք) *s. pl.* Promontory, cape, point of land.

Հրուտ, *adj. ind.* See **Հրային**:

Հրտիլ (ի, աւ) *s.* Starling.

Հօտ (ի, իս) *s.* Flock, flock of sheep: dressing of the vine.

Հօտաժողով, *adj. ind.* That collects the scattered flock.

Հօտակապուտ, *adj. ind.* Cattle-stealer.

Հօտապետ (ի, աւ) *s.* Pastor, chief of a flock; bishop.

Հօտապէտ (սպեի, սպեաւ) *adj.* That takes care of his flock.

Հօտավանիչ, *adj. ind.* That disperses, that ruins a flock.

Հօտապահ (ի, իս) *s.* Shepherd, pastor.

Հօտել (եմ, եցի) *v. a.* To dress

the vine: See also Յատանել։

Հօտոց (ի, ու) s. Instrument for dressing the vine, bill, pruning knife.

Հօրաբարոյ (ի, ից) adj. That follows the manners of his father, that resembles his father: paternal.

Հօրամոյն, adj. ind. Born of a good or noble father. (Eupator).

Հօրան (ի, ու) s. Flock.

Հօրաքոյր (քեռ, քեռը) s. f. Father's sister, aunt.

Հօրեղբայր (բօր, բարբ) s. Father's brother, uncle.

Հօրեղբօրորդի (գ.oյ, գ.ուկ) s. Uncle's son, cousin; half brother by the father's side.

Հօրոտ See Հօրուտ։

Հօրու (ի, ու) s. Father in law.

Հօրուտ (ի, ից) s. Sort of flower.

Հօփաշ See Հօրաշ։

Զ

Զ (tzah) TZ (as z Italian in the words *pazzo, carrozza, ammazzare, prezzo, nozze*). Consonant, seventeenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters Ց and Ծ, and is changed, or confounded sometimes with the latter, for example: Գ.ամուճ, գծուճ; խնձոր, խնձոր; ինձ, ինծ։

Զ or Ƶ with a line above denotes the number *eighty*.

Զագ (ու, ու) s. Young of a bird, of a hen, chicken, young hen, pullet.

Զագագիր (գրի, գրու) adj. Written in the shape of a bird, of a chicken.

Զագախառն, adv. With their young.

Զագար or Զագաւ (ի, ու) s. Funnel, pipe.

Զագել (եմ, եցի) v. n. To bring forth young.

Ձախ (ոյ or ու, ու) adj. and s. Left, sinister: the left, the left hand, the left side. Ի ձախմէ or ընդ ձախմէ, from the left, to the left.

Ձախակողմեան, adj. ind. Left, that is on the left.

Ձախակողմն (ղման, ղմամբ) s. The left, the left side. Ի ձախակողմն, to the left.

Ձախող adj. ind. Sinister, untoward, unfortunate, unlucky, bad, sorrowful, sad, unfavourable, contrary.

Ձախողակ (ի, ու) adj. See Ձախող։

Ձախողակի, adv. and adj. ind. Sinistrously, awkwardly, untowardly, perversely, bad, unfortunately: See Ձախող։

Ձախողակութիւն (թեան, թեամբ) s. Blunder: See Ձախողութիւն։

Ձախողել (եմ, ղեցայ) v. n-p. To be unfortunate, to have bad success.

Ձախորդ (ի, ու) adj. See Ձախող։

Ձախորդութիւն (թեան, թեամբ) s. Adversity, unfortunate state, misfortune, disaster, mischance, fall, disgrace, disorder, reverse, disappointment.

Ձայնակ (ի, ու) s. Note of musick.

Ձաղ (ու, ու) s. Derision, mockery, laughter, laughing stock. Ձաղ լինել, to expose one's self to the laughter of every body, to be the laughing stock of every body.

Ձաղալ (ամ, ացի) v. a. See Ձաղել։

Ձաղածանակ, adj. ind. Exposed to laughter. Ձաղածանակ առնել առաքի ամենեցուն, to expose to the laughter of every body.

Ձաղանք (նաց, նօք) s. pl. See Ձաղ։

Ձաղել (եմ, եցի) v. a. To laugh at, to mock, to jeer, to make sport of, to despise.

Ձաղկ (ի, ու) s. Whip, rod, switch, stick.

Ձաղկահեր (ի, ու) adj. Whose hair stands on end.

Ձաղկանք (նաց, նօք) s. pl. Rod; whipping, flagellation.

Ձաղկել (եմ, եցի) v. a. To whip, to scourge, to flagellate, to discipline, to beat.

Ձաղուածիւն (ածեան, ածեամբ) s. Derision, mockery, laughter.

Ձաղուտի (ղման, ղմամբ) s. See Ձաղուածիւն։

Ձաղուտակ, adj. ind. Mocked, jeered; ashamed, confused.

Ձայն (ի, իւ) s. Voice, sound, tone; noise; cry; term, speech, word, tongue, language. Ձայն թռչնոց, singing of birds. Ձայն ցնծութեան, cry of joy, acclamation. Ձայն արկանել or Ձայն բառնալ, to cry, to utter or send forth cries. Ձայն տալ or Ձայն առնել, to cry; to call. Ձայն առալ, to appeal,

to defy, to challenge, to provoke, to excite, to exhort. Ի ձայն ասել, to tell, to recite, to pronounce aloud. Ի մի ձայն պատասխանել, to answer all together, unanimously, with one accord.

Ձայնական (ի, աւ) *adj.* See Ձայնաւոր:

Ձայնակից (կից, կցաւ) *adj.* Of the same opinion, unanimous; agreeing.

Ձայնակրական (ի, աւ) *adj.* Reciprocal, deponent (speaking of verbs).

Ձայնակցիլ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To agree, to be united.

Ձայնակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Agreement, consent, unanimity.

Ձայնահաս, *s. ind.* Reach of voice.

Ձայնահաս (ի, աւ) *adj.* and *s.* Crier; singer.

Ձայնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To improve one's voice.

Ձայնառու (ի, աւ) *adj.* That gives information or news; that exhorts, that excites; that answers, that sounds.

Ձայնառուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pronunciation.

Ձայնառուր, *adj. ind.* See Ձայնառու:

Ձայնարական (ի, աւ) *adj.* Sounding, sonorous.

Ձայնարուութիւն See Ձայնառուութիւն:

Ձայնարկու (ի, աւ) *adj.* Crying, that utters a cry; weeping, that weeps.

Ձայնարկուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cry; complaint, lamentation.

Ձայնաւոր (ի, աւ) *adj.* Sonorous: See Ձայնարկու:

Ձայնաւորակուութիւն See Ձայնաւորակութիւն:

Ձայնաւոր (ի, աւ) *adj.* Vocal; vowel.

Ձայնաւորիլ (իմ, րեցայ) *v. n-p.* To speak; to be pronounced.

Ձայնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Voice, sound.

Ձայնիլ (իմ, եցի) *v. a.* To cry, to raise one's voice; to call, to invite. Խրախոյս ձայնիլ, to exhort.

Ձայնունկից (կից, կցաւ) *s.* Reach or throw of voice: See Ձայնահաս:

Ձայնորդ (ի, աւ) *adj.* See Բառաձայն:

Ձանձախաւրիմ (բիմ, բեաւ) *s.* Soot, fuliginous matter.

Ձանձաղ or Ձանձազ, *adj. ind.* Shoal, shallow, not deep.

Ձանձիր, *s. ind.* Ձանձիր առնիլ See Ձանձրացուցանիլ:

Ձանձրալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That grows tired, that finds time hang heavy; tiresome, tedious, fastidious, troublesome, cloying, disgusting.

Ձանձրանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To grow tired, to find time hang heavy, to be disgusted, to be weary; to be angry.

Ձանձրացկոտ (ի, աւ) *adj.* That easily grows tired.

Ձանձրացուցանիլ (եմ, ցուցի) *v. t.* To tire, to fatigue the mind, to cause weariness, to disgust, to discontent, to incommode, to fatigue, to molest, to displease, to trouble, to harass, to importune, to plague.

Ձանձրոյթ (բուեաւ, բուեաւ) *s.* and *adj.* Disquiet, disgust: tiresome, disgusting. Ձանձրոյթ առնիլ See Ձանձրացուցանել: Ձանձրոյթ լինիլ See Ձանձրանալ:

Ձանձրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tediousness, weariness of mind, vexation, displeasure, disagreeableness, inconvenience, disgust, surfeit, discontent, sorrow, grief.

Ձար (ի, իւ) *s.* Mane, hair that is on the neck of a horse.

Ձարխոտ (ի, իւ) *s.* Adiantum, maiden hair (plant).

Ձարսող (ի, իւ) *s.* Sieve (woven of horse hair).

Ձաւար (ի, աւ) *s.* Spelt (sort of wheat).

Ձգական (ի, աւ) *adj.* That draws.

Ձգանք (նաց, նօք) *s. pl.* Act of stretching or spreading. Ձգանք հրացանի, trigger: See Ձգապան:

Ձգապան (ի, աւ) *s.* Tenter; instrument to stretch or draw, cord.

Ձգեալ (եալ, եալով) *adj.* Thrown; stretched; drawn; spread.

Ձգել (եմ, եցի) *v. a.* To draw, to stretch, to strain, to throw, to push, to hurtle, to dart, to fling, to sling: to spread, to erect; to draw out; to retire, to take away; to suck; to contract; to attract, to draw upon one's self, to entice, to allure, to lead, to decoy, to induce, to persuade: to carry off, to carry, to bring, to drag, to drag along; to haul; to reject.

Ձգիլ (իմ, ձգեցայ) *v. n-p.* To tend,

to lean, to incline; to linger, to last; to retire.

Ձգձգել (եմ, եցի) *v. a.* To pull about.

Ձգողական (ի, աւ) *adj.* Attractive, that draws.

Ձգողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Attraction.

Ձգումն (ձգման, ձգմամբ) *s.* Attraction; abduction; tendency; extent, extension, shot, reach.

Ձգտալ (ամ, ացի) *v. n.* To belch, to eruct.

Ձգտել See **Ձգտալ**:

Ձգտեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make belch.

Ձգտումն (տման, տմամբ) *s.* Eructation.

Ձգել (եմ, եցի) *v. a.* To stretch, to extend, to distend, to draw, to tie tight, to stiffen.

Ձգեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* See **Ձգել**:

Ձգիլ (իմ, ուցայ) *v. n-p.* To tend, to be inclined, to comply, to stretch, to ply, to endeavour, to extend to, to reach, to arrive.

Ձգումն (ման, մամբ) *s.* Tension, extension, distention, erection, expansion.

Ձեզէն, *adv.* Of yourself, yourself, by yourself.

Ձեզոյն, *adv.* See **Ձեզէն**:

Ձեղուն (ւան, ւամբ) *s.* Ceiling, the top of a room.

Ձեռագործ (գիտի, գիտաւ) *adj.* and *s.* Artisan, artist; maker.

Ձեռագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art, trade, profession.

Ձեռագիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Manuscript, hand-writing: written: acquittance, quittance; bill, note; recognisance, signature.

Ձեռագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Manual, that is done with the hand: manufacture, work of hand: manufacturer.

Ձեռագործական See **Ձեռնագործական**:

Ձեռագործել (եմ, եցի) *v. a.* To manufacture, to make with the hand.

Ձեռագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Manufacture, work of hand.

Ձեռագրել See **Ձեռնագրել**:

Ձեռագրութիւն See **Ձեռնագրութիւն**:

Ձեռադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subjection.

Ձեռակապ (ի, աւ) *s.* Manacles, handcuffs. **Ձեռակապս արկանել** or **գնել**, to handcuff, to put on handcuffs.

Ձեռակերտ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That is made with the hand: work of hand: See **Ձեռաստակերտ**:

Ձեռակերտական (ի, աւ) *adj.* See **Ձեռակերտ**:

Ձեռակերտել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ձեռագործել**:

Ձեռահօսել (եմ, եցի) *v. a.* To strike with the hand, to beat with the fist.

Ձեռաճարտ, *adj. ind.* Practised, versed, acquainted with some art or profession.

Ձեռաձիրք (ձիրց, ձիրս) *s. pl.* Pair of gloves, small present, premium.

Ձեռամբացի, *adv.* With his hand.

Ձեռասուն See **Ձեռնասուն**:

Ձեռասակզբ See **Ձեռնասակզբ**:

Ձեռասակզբական See **Ձեռնասակզբական**:

Ձեռասունկ (անկոյ, անկով) *s.* Tree planted with one's own hand.

Ձեռբակալ See **Ձերբակալ**:

Ձեռընդել See **Ձեռնընդել**:

Ձեռն (ռին, ռամբ) *s.* Hand; fist; arm: strength, power; protection, aid, succour. **Ի ձեռն**, by, by means. **Կալ ընդ ձեռամբ**, to submit, to put one's self under the protection of some one. **Ընդ ձեռամբ անկանիլ** or **գալ ի ձեռս**, to be taken or seized. **Ձեռագ առնել** or **զձեռամբ արկանել**, to take, to seize, to grasp, to arrest, to make prisoner. **Ձեռն ի գործ առնել**, to undertake, to take in hand. **Ձեռն տալ**, to aid, to succour, to assist. **Ձեռն տալ համաձայնութեան**, to consent, to condescend; to support one's self. **Ձեռն արկանել**, to put one's hand on, to touch. **Ձեռն ի ձեռանէ** or **ձեռն ընդ ձեռն**, from hand to hand, manually, from one to another. **Ձեռամբ լինել**, to be under his hand, under his subjection or power.

Ձեռնագիս See **Ձեռագիս**:

Ձեռնագիր See **Ձեռագիր**:

Ձեռնագործական (ի, աւ) *adj.* Of manufacture.

Ձեռնագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write with the hand, to sign.

Ձեռնագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Signature, sign manual.

Ձեռնադրել (եմ, եցի) *v. a.* To ordain, to confer the orders of the church, to consecrate, to lay the hand on the head of some one. **Կրկին ձեռնադրել**, to reordain.

Ձեռնադրեալ (լ-ոյ, լ-եաւ) *adj.* and *s.* Ordained.

Ձեռնադրիչ See **Ձեռնադրող**:

Ձեռնադրութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Ordination, consecration, laying on the hands.

Ձեռնադրող (ի, ու) *adj.* and *s.* That ordains, that lays his hand on the head of some one.

Ձեռնածին, *adj. ind.* That can be touched, tangible.

Ձեռնածու (ի, ու) *s.* Juggler, conjurer, cheat, wizard.

Ձեռնածութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Trick, slight of hand, illusion.

Ձեռնակալ See **Ձերբակալ**:

Ձեռնակապ See **Ձեռակապ**:

Ձեռնակերպ See **Ձեռակերպ**:

Ձեռնահաս See **Ձեռնհաս**:

Ձեռնահմայ (ի, իս) *s.* Chiromancer.

Ձեռնահմայութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Chiromancy.

Ձեռնածգութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Act of stretching or holding out the hand.

Ձեռնածիգ, *adj. ind.* That stretches the hand or the hands. **Ձեռնածիգ լինել**, to stretch out the hand; to stretch out the arms or hands.

Ձեռնածուլել (եմ, եցի) *v. a.* To melt or form with one's own hand.

Ձեռնամած, *adj. ind.* That has the hands joined.

Ձեռնամերձ, *adj. ind.* That touches with the hand. **Ձեռնամերձ լինել**, to touch, to put the hand on something.

Ձեռնամուխ լինել (եմ, եցի) *v. n.* To put one's hand to any thing, to undertake; to take.

Ձեռնամուխ, *adj. ind.* Enterprising, that undertakes. **Ձեռնամուխ լինել**, to undertake, to meddle with; to put one's hand on, to take.

Ձեռնաշարժ (ի, իս) *adj.* That moves the hands.

Ձեռնաշարժութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Movement of the hands.

Ձեռնասուն (ի, ու) *s.* Master of arts; master, expert in some art.

Ձեռնասութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Gout in the hands.

Ձեռնասուն, *adj. ind.* Nourished with care, brought up. **Ձեռնասուն աշակերտ**, pupil, creature.

Ձեռնասունդ, *adj. ind.* See **Ձեռնասնդական**:

Ձեռնասունդական (ի, ու) *adj.* Created or produced by the hand; done by hand, manual.

Ձեռնատ (ի, ու) *adj.* One-handed, lamed in the hand.

Ձեռնատու. See **Ձեռնտու**:

Ձեռնատուութիւն See **Ձեռնտուութիւն**:

Ձեռնարկ (ի, ու) *s.* Undertaking, renewing.

Ձեռնարկել (եմ, եցի) *v. a.* To put one's hand to, to undertake; to dare; to strive, to try: to argue, to reason.

Ձեռնարկու (ի, ու) *s.* Disputant, arguer: undertaker.

Ձեռնարկութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Enterprise, resolution: prize; hold: boldness, audacity: arguing, argument, reasoning; proof, reason.

Ձեռնարկուն (կտին, կտեամբ) *s.* See **Ձեռնարկութիւն**:

Ձեռնարձակ, *adj. ind.* Free; liberal.

Ձեռնարձակութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Liberty, encroachment, havock; liberality.

Ձեռնարուեստ (ի, իս) *s.* Artist, artisan.

Ձեռնասուութիւն See **Ձեռնտուութիւն**:

Ձեռնտու (ի, ու) *adj.* That is always in hand, usual, handy, in common use.

Ձեռնէկ (ի, ու) *adj.* Whose hand is fractured, one-handed.

Ձեռնկէց, *adj. ind.* Enterprising, bold: arrogant, audacious, insolent, impudent. **Ձեռնկէց լինել**, to dare, to have the impudence or the boldness to.

Ձեռնկէցութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Arrogance, boldness.

Ձեռնկնդել, *adj. ind.* Manageable, tractable, supple, tamed.

Ձեռնկնդելութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Suppleness, docility.

Ձեռնկնտել See **Ձեռնկնդել**:

Ձեռնթափ, *adj. ind.* **Ձեռնթափ լինել**, To draw back one's hands, to abandon, to forsake entirely.

Ձեռնթափութիւն (թիւն, թեամբ) *s.* Abandonment, desertion.

Ձեռնկալել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give or lend a hand, to assist, to succour.

Ձեռնկալու (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That lends a hand, that assists, that succours.

Ձեռնկալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aid, succour, assistance.

Ձեռնհաս, *adj. ind.* **Ձեռնհաս լինել**, To be clever or capable of, to be able; to reach, to take.

Ձեռնհասութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ability, capacity.

Ձեռնդգուիթիւն See **Ձեռնաքաշութիւն**.

Ձեռնոց (*ի, աւ*) *s.* Glove. **Ածել կանել զձեռնոցն**, to put on gloves. **Հանել զձեռնոցն**, to pull off the gloves.

Ձեռնոցավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Glover.

Ձեռնունայն, *adj. ind.* Empty-handed, that is without present or offering.

Ձեռնպատրաստ, *adj. ind.* Prompt, diligent.

Ձեռնտու (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That succours, that assists, contributing, cooperator, favourable. **Ձեռնտու լինել** to succour, to aid, to assist, to cooperate, to relieve, to contribute, to second; to give way, to yield.

Ձեռնտուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Succour, aid, assistance, means, cooperation.

Ձիւ (*ոյ, ով*) *s.* Tail. **Ձիւ ուս ձիւ**, one after another.

Ձեր (*ոյ, ով*) *pro.* Your.

Ձերական, (*յնոյ, յնով*) *adj.* Your.

Ձերբակալ, *adj. ind.* Taken, prisoner. **Ձերբակալ առնել** or **ըմբռնել**, to take, to make prisoner.

Ձերբակալել (*եմ, եցի*) *v. a.* To take, to make prisoner.

Ձերբազգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pulling or throwing from hand to hand.

Ձերբին, *adj. ind.* See **Ձերական**.

Ձև (*ձևոյ, ձևով*) *s.* Form, figure; configuration, conformation; make, manner, kind; type; mould, model; plan, design.

Ձևակ (*ի, աւ*) *s.* See **Ձև**.

Ձևական (*ի, աւ*) *adj.* Well-formed; formal.

Ձևակառուցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conformation, configuration, formation, form, figure.

Ձևակերպել (*եմ, եցի*) *v. a.* To form, to figure, to fashion.

Ձևակերպութիւն See **Ձևակառուցութիւն**.

Ձևանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To be formed, to take the form: to feign, to dissemble, to pretend: to form an idea of, to figure to one's self: to seem, to appear.

Ձևացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Form, appearance.

Ձևացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To form, to figure, to fashion, to model, to mould; to paint, to represent: to copy, to counterfeit, to assimilate; to fabricate, to falsify, to disguise; to dissemble; to feign.

Ձևել (*եմ, եցի*) *v. a.* To model, to cut; to form, to figure, to fashion.

Ձևիչ (*ձևչի, ձևչաւ*) *s.* Instrument used in shaping, cutting or modelling.

Ձևութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Form.

Ձիթ (*ձիթոյ, ձիթով*) *s.* Olive: oil. **Աման ձիթոյ**, oil cruet. **Օծանել ձիթով**, to oil.

Ձի (*ոյ, ով*) *s.* Horse, steed, saddle-horse. **Մատակ ձի**, mare.

Ձիագետամ (*ուոյ, ամաւ*) *s.* Hippopotamus.

Ձիագլխան (*ի, աւ*) *s.* Groom, one that takes care of horses.

Ձիակին See **Կապադէն**.

Ձիամարդ, *adj. ind.* Half man and half horse. **Ձիամարդ մարդ**, centaur, hippocentaure.

Ձիամբոխ, *adj. ind.* That bullies, that rodomontades on horseback; that is well mounted.

Ձիական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Of or belonging to horses; horseman, rider.

Ձիակոթեակ (*ակի, ակաւ*) *s.* Panniche, pannicle.

Ձիահալած, *adj. ind.* **Ձիահալած առնել**, To pursue or hunt on horseback.

Ձիամարդ See **Ձիամարդ մարդ**.

Ձիամարտակ (*ակի, ակաւ*) *adj.* and *s.* That fights on horseback.

Ձիամարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Combat on horseback.

Ձիեր, *s. pl. ind.* Horses.

Ձիասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves horses, that likes riding.

Ձիաստան (*ի, աւ*) *s.* See **Ձիաստանոց**: **Ձիաստանակայք**, place abounding in horses.

Ձիաատամնի (ոյ, ոյ) *s.* See **Ձիատատուկ**:

Ձիաատուկ (ի, իս) *s.* Wasp, gadfly.

Ձիավար (ի, աւ) *s.* See **Ձիավարժ**:

Ձիավարել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To manage or mount a horse; to ride well, to mount a horse well; to govern a horse.

Ձիավարութիւն See **Ձիավարժութիւն**:

Ձիավարժ (ի, իս) *s.* Riding master; trooper.

Ձիավարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Horsemanship.

Ձիաւոյժ (ի, աւ) *adj.* See **Ձիաթափան**:

Ձիաթափան (ի, աւ) *adj.* That has given a horse the reins. **Ձիաթափան լինել** or **արշաւել**, to give a horse the reins, to run full speed.

Ձիաթափանարան (ի, աւ) *s.* See **Ընպարեզ**:

Ձիաբշաւ. *adj. ind.* **Ձիաբշաւ լինել**. To gallop a horse.

Ձիաբշաւանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Ձիընթացք**:

Ձիացուլ (ցլոյ, ցլով) *s.* Hippocentaur, centaur.

Ձիաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Trooper; mounted.

Ձիաւորել (եմ, եցի) *v. n.* To mount a horse, to be mounted on a horse.

Ձիաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Horsemanship.

Ձիգ, *adj. ind.* Stretched, tight; extended, vast; long, prolix. **Ձիգ արշաւել** or **զհետ մտանել**, to run or pursue far. **Ձիգ դնել**, to bend, to pull, to dart.

Ձիընթաց, *adj. ind.* That rides on horseback.

Ձիընթացարան (ի, աւ) *s.* Horse course, course.

Ձիընթացիկ, *adj. ind.* See **Ձիընթաց**:

Ձիընթացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Horse race, course; cavalcade; gallop.

Ձիթագոյն, *adj. ind.* Olive-coloured.

Ձիթահատիք (հատոց, հատուց) *s. pl.* Olive season, crop of olives.

Ձիթահան (ի, աւ) *s.* That presses olives.

Ձիթահանք (նաց, նաք) *s. pl.* Olive-press.

Ձիթապտուղ (ղոյ, ղով) *s.* Olive, fruit of the olive tree. **Ձիթապտուղ մանր**, small olive.

Ձիթաստան (ի, աւ) *s.* Place planted with olive trees.

Ձիթենի (ոյ, ոյս) *s.* Olive, olive tree.

Ձիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nature of a horse.

Ձիր (ձրի, ձրիս) *s.* Gift, grace, present. **Ձիր բնական**, faculty, talent, privilege, advantage.

Ձիրել (եմ, եցի) *v. a.* To give, to make a gift or present.

Ձիւթ (ոյ, ով) *s.* Tar, bitumen; pitch: See **Մաղաղակ**:

Ձիւթել (եմ, եցի) *v. a.* To tar; to pitch.

Ձիւն (ձեան, ձեամբ) *s.* Snow.

Ձիւնաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces, that causes snow. **Ձիւնաբեր լինել**, to snow.

Ձիւնամած, *adj. ind.* Sunk in snow, covered with snow.

Ձիւնամոյր, *adj. ind.* Of the colour of snow, snowy.

Ձիւնալից, *adj. ind.* Snowy, loaded with snow.

Ձիւնախառազած, *adj. ind.* See **Ձիւնալից**:

Ձիւնածաղիկ (ղկան, ղկամբ) *s.* Sort of flower.

Ձիւնական (ի, աւ) *adj.* Of snow, snowy.

Ձիւնակիր (կրի, կրաւ) *s.* That carries snow.

Ձիւնանալ (ամ, ձիւնացայ) *v. n-p.* To become like snow, to become white; to be covered with snow.

Ձիւնապատ, *adj. ind.* See **Ձիւնալից**:

Ձիւնաջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Snow-water.

Ձիւնասոյզ, *adj. ind.* See **Ձիւնամած**:

Ձիւնացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To cause to snow.

Ձիւնափայլ, *adj. ind.* Clear or white as snow.

Ձիւնել, *v. imp.* To snow.

Ձիւնեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* Of snow, snowy; cold.

Ձկնաբան (ի, իս) *s.* Ichthyologist.

Ձկնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ichthyology.

Ձկնակեր (ի, աւ) *s.* Ichthyo-

phagist, one that feeds on fish.

Ձկնահան (ի, աւ) *s.* See **Ձկնորս**:

Ձկնավաճառ (ի, աւ) *s.* Fishmonger.

Ձկնարան (ի, աւ) *s.* Fish-market; fishery; well of a fishing boat.

Ձկնաքաղ (ի, իւ) *s.* See **Կաբասպ**:

Ձկնիկ (նկի, նկաւ) *s.* Little fish; young fish, fry.

Ձկնկիթ (կթոյ, կթով) *s.* Spawn of fish; botargo.

Ձկնկուլ (կլի, կլիւ) *s.* King-fisher, halcyon.

Ձկնորս (ի, աւ) *s.* Fisher, that catches fish.

Ձկնորսաբար, *adv.* Like a fisher.

Ձկնորսական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a fisher.

Ձկնորսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fishing, art or exercise of catching fish.

Ձկոտկել See **Ձգտտել**:

Ձկոտուն See **Ձգտտուն**:

Ձկտկել See **Ձգտել**:

Ձկտիկ See **Ձգտիկ**:

Ձմեռային See **Ձմերային**:

Ձմեռանոց See **Ձմերոց**:

Ձմեռն (երան, երամբ) *s.* Winter.

Ձմեռն առնուլ, to winter.

Ձմեռնական (ի, աւ) *adj.* See **Ձմերային**:

Ձմեռնահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chilblain.

Ձմեռամուտք (մտից, մտիւք) *s. pl.* Entrance into winter, beginning of winter.

Ձմեռային (յնոյ, յնով) *adj.* Of winter, hibernal, winterly.

Ձմեռանալ (ամ, նացայ) *v. n.* To become winter: to winter, to inure one's self to cold.

Ձմեռասուն, *adj. ind.* Nourished in winter or during the winter.

Ձմռնացեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Grown cold, become like winter.

Ձմերական (ի, աւ) *adj.* See **Ձմերային**:

Ձմերային (յնոյ, յնով) *adj.* and *s.* Of winter, hibernal: winter, the winter season.

Ձմերնիկ (նեւոյ, նեւով) *s.* See **Ձմերանիկ**:

Ձմերայնոց (ի, աւ) *s.* See **Ձմերոց**:

Ձմերանիկ (նեւոյ, նեւով) *s.* Winter, the winter season.

Ձմերանոց (ի, աւ) *s.* See **Ձմերոց**:

Ձմերատուն (տան, տամբ) *s.* House or place that serves to winter in, winter station.

Ձմերել (եմ, եցի) *v. n.* To winter, to pass the winter.

Ձմերնական (ի, աւ) *adj.* See **Ձմերային**:

Ձմերային See **Ձմերային**:

Ձմերոց (ի, աւ) *s.* Place where one passes the winter; winter quarter. **Ձմերոցս առնել**, to winter, to pass the winter.

Ձմերուկ (րկի, րկաւ) *s.* See **Սեղբասպ**:

Ձող (ոյ, ով) *s.* Pole, very long stick, bar; long branch: prop for a vine.

Ձողաբարձ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Perched, put on a perch: prop for a vine; arbour, vine arbour. **Ձողաբարձ զարգաբել**, to prop a vine.

Ձոյլ (ձուլոյ, ձուլով) *adj.* and *s.* Cast, melted; massive, heavy: pure, fine: font, cast: mass, ingot: weight, heaviness.

Ձոր (ոյ, ով) *s.* Valley, vale: See **Հեղեզաւտ**:

Ձորագիւղ (գեաղ, գիւղիւ) *s.* Village in a valley.

Ձորալից, *adj. ind.* Inundated or over flowed in a valley.

Ձորակ (ի, աւ) *s.* Little valley.

Ձորաձև, *adj. ind.* Shaped like a valley.

Ձորձ (ոյ, ով) *s.* Coat, dress, cloak.

Ձորձաքերք (ի, աւ) *adj.* That causes the production of clothes; lanigerous.

Ձորձահերձ, *adj. ind.* That tears his clothes.

Ձորձապատեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Clothed, covered with clothes.

Ձորձել (եմ, ձեցայ) *v. n-p.* To make one's self a coat.

Ձորձիկ (ձկի, ձկաւ) *s.* Shabby coat.

Ձորձորակ See **Ձորակ**:

Ձու (ոյ, ով) *s.* Egg.

Ձուագեղ (ի, աւ) *s.* Omelet.

Ձուալից, *adj. ind.* Having spawn.

Ձուածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Oviparous.

Ձուաձև, *adj. ind.* Oval.

Ձուանոց (ի, աց) s. Ovary.

Ձուարան (ի, աց) s. See Ձուա-նոց:

Ձուլած (ի, իս) s. Casting, melting, cast, fusion.

Ձուլածոյ (ի, իս) adj. and s. Cast; casting.

Ձուլածու (ի, աւ) adj. and s. See Ձուլածոյ:

Ձուլականութիւն (թեան, թեամբ) s. Fusibility.

Ձուլարան (ի, աւ) s. Foundery.

Ձուլել (եմ, եցի) v. a. To cast; to melt, to liquefy: to freeze, to harden by cold.

Ձուլելի (ւոյ, ւեաւ) adj. Fusible.

Ձուլիչ (ւի, ւչաւ) adj. and s. Founder.

Ձուլումն (լման, լմամբ) s. Casting.

Ձուկն (ձկան, ձկամբ) s. Fish.

Ձունձ (ձնձոյ, ձնձով) s. Felt.

Ձրավաստակ, adj. ind. That works in vain.

Ձրի, adj. ind. and adv. Gratuitous: gratuitously; gratis.

Ձրիաբար, adv. Gratuitously, gratis.

Ձրիական (ի, աւ.) adj. Gratuitous.

Ձրիականութիւն (թեան, թեամբ) s. Gratuity.

Ձրիաուր, adj. ind. See Ձրիական:

Ձրխել (եմ, եցի) v. a. To tear.

Ձօն (ի, իս) s. Present, gift, offering, sacrifice.

Ձօնարան (ի, աւ) s. Place of offering, altar.

Ձօնել (եմ, եցի) v. a. To offer, to present, to give, to dedicate, to devote, to consecrate.

Ձօնի (նոյ, նեաւ) adj. and s. Consecrated, dedicated: idol.

Ձօնիչ (նչի, նչաւ) adj. and s. That devotes, that dedicates, that consecrates, offering.

Ձօնումն (նման, նմամբ) s. Offering, gift; dedication; devotedness.

Ղ

Ղ (*ghad*). GH (gutturalas γ Greek). Consonant, the eighteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters Խ and Լ, and is sometimes changed for, or confounded with them, for example: Ա՛ժեխա, ժեղ; վախճան, վաղճան; սանդուղք, սանդուխք; բաղդ, բախտ; Լեզի, ղեզի; լուծիլ, ղուծիլ; լուղտկ, ղուտկ: In foreign words with a comma above thus ղ՝, it is always pronounced Լ՝.

Ղ or Ղ՝ with a line above it denotes the number *ninety*.

Ղաթղան See Ա՛ղաթղան:

Ղակիշ (կշի, կշիւ) s. Encampment, lodgement of an army; intrenchment; camp, army.

Ղամար (ի, աւ) s. See Լուսին:

Ղամբար (ի, աւ or ամբ) s. Lamp, fire, torch.

Ղամբարազարդ, adj. ind. Furnished with lamps.

Ղամբարանշոյլ, adj. ind. See Ղամբարափայլ:

Ղամբարապէս, adv. Like a lamp, like a torch.

Ղամբարափայլ, adj. ind. Flaming, shining, brilliant; splendid.

Ղամբարել (եմ, եցի) v. a. To kindle, to inflame; to burn, to blaze.

Ղամբարուն, adj. ind. Furnished with a lamp; clear, luminous, shining, brilliant.

Ղամբար See Ղամբար with its derivatives.

Ղանուն or Ղանուն (ի, աւ) s. Musical instrument: See Երգեհոն:

Ղաչիկ See Ղակիչ:

Ղաւզակաւոր See Բաբբանջիկ:

Ղեակ (զեկի, զեկաւ) s. See Ղեկ:

Ղեկ (ի, աւ) s. Tiller, helm, rudder of a ship: oar.

Ղեկավար (ի, աւ) s. Steersman; commander.

Ղեկավարել (եմ, եցի) v. a. To be steersman, to hold the helm, to steer a vessel; to govern.

Ղեկավարութիւն (թեան, թեամբ) s. Steering a vessel; government, conduct.

Ղեկել (եմ, եցի) v. a. To furnish with a tiller, with a rudder; to steer a ship.

Ղեկաւորն See Երկաթորն:

Ղեղ See Լեզի:

Ղէնջակ (ի, աւ) s. Apron; towel, napkin.

Ղեւորել See Ղեւորել:

Ղեւտական (ի, աւ) adj. and s.

Levitical: Leviticus (sacred book).

Ղեւացի (ցւոյ, ցւով) *s.* Levite.

Ղեւաքհան See Ղեւաական:

Ղեգհանիք See Լեգհուն:

Ղիթ See Լիթ:

Ղձալիք See Ըղձալի:

Ղձութիւն See Ըղձութիւն:

Ղոգոմեան See Ղազոմեան:

Ղօրկել See Ղորկել:

Ղօրկութիւն See Ղորկութիւն:

Ղուզակ See Լոզակ:

Ղուզակել (եմ, եցի) *v. a.* To hide.

Ղուզան (ի, աւ) *s.* See Գլան:

Ղուզանիլ See Ղօղիլ:

Ղուզիլ See Ղօղիլ and Լոզալ:

Ղումայ (ի, իւ) *s.* Wild anise.

Ղուրան See Կուրան:

Ղումր (ոյ, ով) *s.* (Greek word) See Գիր or Գիծ:

Ղօղալ See Լոզալ:

Ղօղակ See Լոզակ:

Ղօղանջանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Ղօղանջիւն:

Ղօղանջել (եմ, եցի) *v. n.* To toll, to ring, to sound: See Բաբրանջել:

Ղօղանջիւն, *s. ind.* Ringing, noise: See Բաբրանջիւն:

Ղօղանջումն (ման, մամբ) *s.* See Ղօղանջիւն:

Ղօղիլ (եմ, եցի) *v. n.* See Ղօղիլ:

Ղօղեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To hide, to conceal.

Ղօղիլ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To hide one's self: See Լոզալ: Ղօղիլ ընդ երկրաւ, to conceal one's self under ground.

Ճ

Ճ' (*jay*). J or DG (as in the word *judge*). Consonant, the nineteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letter Ջ, and is sometimes confounded with it, for example: Բոխիճ, բլիճ; Հանդիման, Հանդիման; գեճ, գեջ; կոճղիճ, կոնջիճ; քուճ, քունջ.

Ճ or Ճ̄ with a line above it, denotes the number *hundred*.

Ճագար (ի, աւ) *s.* Coney, rabbit. Իգ or մատակ Ճագար, doe rabbit, Ձագ or կորիւն Ճագարի, young rabbit. Որջ Ճագարի, rabbit burrow. Գոչել իբրև զՃագար, to squeak like rabbits.

Ճախարակ (ի, աւ) *s.* Lathe, machine for turning: bobbin; spinning wheel; small wheel.

Ճախարակագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Turned, made in a turning lathe: turner, workman that makes things with a turning lathe.

Ճախարակաձև, *adj. ind.* Rounded, turned, made or fashioned in a turning lathe.

Ճախարակաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ճախարակեայ:

Ճախարակեայ (կեի, կեիս) *adj.* Turned, made in a lathe; very well made, well finished.

Ճախարակել (եմ, եցի) *v. a.* To turn, to fashion in a turning lathe: to ornament, to polish.

Ճախիճ See Ճահիճ:

Ճախճխ, *s.* and *adj. ind.* Marsh, morass, wet and miry places, bog, slough: swampy, miry: See Ճահիճ:

Ճախճախուտ, *adj. ind.* Marshy.

Ճախր, *s. ind.* Ճախր առնուլ See Ճախրիլ:

Ճախրագայթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Turn.

Ճախրանք (նաց, նաք) *s. pl.* Turn; tumble; wheeling about.

Ճախրիլ (եմ, եցի) *v. n.* To turn one's self; to tumble; to wheel about; to bid defiance, to brave.

Ճախրումն (ման, մամբ) *s.* See Ճախրանք:

Ճակաճան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Lecherous, whoremonger.

Ճակաճանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Whoredom.

Ճակատ (ատ, ատ) *s.* Forehead. Ճակատ երեսաց, face, frontispiece; front. Ճակատ գրոց, frontispiece. Ճակատ զօրաց, file, order, rank, an army drawn up in order of battle. Ճակատս առնել, to face, to make war.

Ճակատագիր (գրի, գրաւ) *s.* Destiny, predestination, fate, fatality.

Ճակատագրական (ի, աւ) *adj.* Fatal. Ճակատագրական ապաղ, fatalism.

Ճակատագրական, *s. ind.* Fatalist.

Ճակատագրել (եմ, եցի) *v. a.* To predestinate.

Ճակատագրութիւն (թեան, թեամբ)

s. Fatality, destiny: See also Բաղդ:

Ճակատամարտ (*ի, ից*) *s.* Pitched battle.

Ճակատամարտիլ (*իմ, ուցայ*) *v. n-p.* To give a pitched battle, to fight in battle-array.

Ճակատայարգար, *adj. ind.* That puts an army in battle-array.

Ճակատասահ (*ի, աւ*) *s.* Field of battle.

Ճակատեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To put or arrange an army in order of battle.

Ճակատիլ (*իմ, ուցայ*) *v. n-p.* To be drawn up in battle-array.

Ճակնդեղ (*ի, աւ*) *s.* Red beet.

Ճահ, *adj.* and *s. ind.* Convenient, proper, suitable; decent, becoming: fitness, decency. **Ի ճահ**, opportunely, conveniently. **Ի ճահ պատահել** or **գալ**, to suit, to be proper and suitable. **Ի ճահ է**, it is fit, it is expedient or suitable.

Ճահագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proper or suitable writing.

Ճահաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Convenient.

Ճահաւորական (*ի, աւ*) *adj.* Becoming, decent, proper, suitable.

Ճահաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make convenient, to adapt, to accommodate.

Ճահաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fitness.

Ճահեցուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* See **Ճահաւորել**:

Ճահիճ (*հճի, հճաւ*) *s.* Pool, pond of stagnant water: See **Ճախիճ**:

Ճահոգակի, *adv.* See **Ճահոգապէս**:

Ճահոգապէս, *adv.* Suitably, opportunely.

Ճահոգասաց, *adj. ind.* That says, that is said opportunely or suitably.

Ճահոգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fitness, decency.

Ճաղատ (*ի, ից*) *adj.* Bald.

Ճաղատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Baldness, depilation.

Ճաճանակ See **Ճօճանակ**:

Ճաճանաւուխտ See **Ճաճանչաւուխտ**:

Ճաճանչ (*ի, ից*) *s.* Ray, light, splendour, brightness.

Ճաճանչագեղ, *adj. ind.* Radiant, brilliant, shining, refulgent, dazzling.

Ճաճանչազարդ, *adj. ind.* See **Ճաճանչագեղ**:

Ճաճանչանալ (*ամ, ացայ*) *v. n.* To sparkle, to shine.

Ճաճանչաձեւ, *adj. ind.* In form of a ray.

Ճաճանչաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Ճաճանչագեղ**:

Ճաճանչաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Brightness, brilliant light.

Ճաճանչաւուխտ or **Ճաճանչանաւուխտ**, *s. ind.* Embroidery.

Ճաճանչել (*եմ, եցի*) *v. n.* To glitter, to sparkle, to shine; to give light, to enlighten.

Ճաճանչեղ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ճաճանչագեղ**:

Ճամպռտակ (*ի, աւ*) *s.* Bully, roisterer.

Ճամպռտակել (*եմ, եցի*) *v. n.* To bully, to roister, to bluster.

Ճամբար (*ի, աւ*) *s.* Camp, encampment, army in battle-array.

Ճամուսուր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Furnished or dressed in brocade: brocade; stuff like brocade.

Ճամուսուխտ, *s. ind.* Printed callico.

Ճայ (*ի, իւ*) *s.* Sort of bird.

Ճայթել (*եմ, եցի*) *v. n.* To split, to crackle, to make a great noise, to crack, to crash.

Ճայթեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make split, to break.

Ճայթիլ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* See **Ճայթել**:

Ճայթիւն, *s. ind.* Clap, great noise, crash, crack, cracking, explosion; fracture.

Ճայթաւանդ (*ան, անդ*) *s.* See **Ճայթիւն**:

Ճան (*ի, իւ*) *s.* Small bone (that children play with).

Ճանաչական (*ի, աւ*) *adj.* Known.

Ճանաչել (*եմ, ծանեայ*) *v. a.* To know, to perceive, to remark, to discover, to recognise, to know, to feel; to comprehend, to conceive, to understand. **Ոչ ճանաչել**, to be unthankful, to forget.

Ճանաչողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Knowledge.

Ճանաչումն (*ման, մամբ*) *s.* See **Ծանօթութիւն**:

Ճանապարհ (*ի, աւ*) *s.* Way, road, route, journey, stage: street, lane; path; passage: duct, canal; mediation, means. **Ճանապարհ արքունի**, highway, publick road, great thoroughfare. **Ջճանապարհ**,

հային, on a journey, on the road.

Ճանապարհագնաց, *s. ind.* Traveller, passenger.

Ճանապարհագնացութիւն See **Ճանապարհորդութիւն**:

Ճանապարհական (*ի, աւ*) *adj.* Travelling.

Ճանապարհակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Travelling companion.

Ճանապարհակցիլ (*իմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To go with another, to be a travelling companion.

Ճանապարհակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Travelling company.

Ճանապարհացոյց (*ցուցի, ցուցից*) *s.* Guide, that shows the way.

Ճանապարհորդ (*ի, աւ*) *s.* Traveller, one that makes a journey, that sets off, passenger.

Ճանապարհորդական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to the journey.

Ճանապարհորդակից See **Ճանապարհակից**:

Ճանապարհորդարան (*ի, աւ*) *s.* Itinerary.

Ճանապարհորդել (*եմ, եցի*) *v. n.* To travel, to make a journey, to walk, to go, to pass, to set off, to take the road, to keep the way, to begin one's journey.

Ճանապարհորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Journey, way.

Ճանապարհութիւն See **Ճանապարհորդութիւն**:

Ճանկ or **Ճանգ** (*ոյ, ովք*) *s.* Claw, nail, paw: grapple, crampiron, hook; clasp.

Ճանճ (*ի, իւ*) *s.* Fly.

Ճանճիկ (*Ճկի, Ճկաւ*) *s.* Gnat, small fly.

Ճանճիր or **Ճանճիրն** (*Ճառի, Ճառիւ*) *s.* See **Ճանճ** or **Ճանճիկ**:

Ճանճուռն (*ի, աւ*) *s.* Fly-flap.

Ճաշ (*ուս, ուս*) *s.* Dinner, repast at noon: eating, repast, table, entertainment. *Ժամ Ճաշու.* See **Ճաշժամ**:

Ճաշժամ (*ուս, ուս*) *s.* Dinner hour.

Ճաշակ (*ի, աւ*) *s.* Taste, savour: trial, essay, relish; proof, foretaste; judgment: cyathus, measure of twelve bushels; small cup. *Ածանել զՃաշակ*, to try, to taste, to relish.

Ճաշակական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to the taste.

Ճաշակակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Companion at dinner or table, guest.

Ճաշակառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trial, tasting, relishing.

Ճաշակարան (*ի, աւ*) *s.* Mouth: See **Բերան**:

Ճաշակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Savoury.

Ճաշակաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Good savour.

Ճաշակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dine, to take the noonday's meal; to eat, to feed: to try, to taste, to relish; to experience. *Ջմահ Ճաշակել*, to die.

Ճաշակելիք (*լեաց, լեաք*) *s. pl.* Taste.

Ճաշակեր (*ի, աւ*) *adj.* That eats.

Ճաշակեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make taste or eat.

Ճաշակից See **Ճաշակակից**:

Ճաշակուածն (*ման, մամբ*) *s.* Act of eating.

Ճաշասեղ See **Ճաշասեղն**:

Ճաշասեղն (*ղոյ, ղեաւ*) *s.* See **Ճաշատուն**:

Ճաշատուն (*տան, տամբ*) *s.* Dining room or place; refectory.

Ճաշարան (*ի, աւ*) *s.* See **Ճաշատուն**:

Ճաշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dine, to take the noonday's meal: to eat.

Ճաշկերոյթ (*րուքի, րուքիս*) *s.* Dinner: treat, feast.

Ճաշոց (*ի, աւ*) *s.* Missal.

Ճաշուժամ (*ու, ս*) *s.* Dinner hour. **Ճաշուժամք**, the three canonical hours Third, Sixth and Ninth.

Ճաշուն See **Ճաշկուն**:

Ճապաղ, *adj. ind.* Dispersed, spread, scattered, shed.

Ճապաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spread, to shed, to disperse, to scatter. *Արեամբ Ճապաղել*, to stain with blood, to plunge in blood.

Ճապաղիք (*ղեաց, ղեաք*) *s. pl.* **Ճապաղիք արեան**, Effusion, shedding of blood.

Ճապաղումն (*ղման, ղմամբ*) *s.* Diffusion; separation.

Ճապուկ (*պկի, պկաւ*) *adj.* Flexible, supple, slender, delicate.

Ճառ (*ի, իւ*) *s.* Discourse, treatise; history, narrative, narration, recital: allocution, harangue, oration; homily, parenesis, sermon: panegyrick, panegyrical discourse, praise, eulogy: dissertation: description: preface, preliminary discourse. *Ըստ Ճառին* or *ս. Ճառն*, literally, according to the letter, to the

letter. Ճառ արկանել or ի Ճառ առնուլ See Ճառել:

Ճառաբար, *adv.* Like a discourse.

Ճառագայթ (*ի, ից*) *s.* Ray, ray of light, radiation, corruscation, splendour, brightness, brilliancy, lustre, light, clearness.

Ճառագայթաբար, *adv.* Like a ray of light.

Ճառագայթաբեր (*ի, աց*) *adj.* Radiant, luminous.

Ճառագայթազգեաց, *adj. ind.* Furnished with light or rays, luminous.

Ճառագայթաձեւ, *adj. ind.* In form of a ray of light.

Ճառագայթաձիգ, *adj. ind.* That casts light, radiant, luminous, shining, brilliant.

Ճառագայթանշոյլ, *adj. ind.* See Ճառագայթաձիգ:

Ճառագայթաւոհիլ, *adj. ind.* Brilliant, bright: See Ճառագայթաձեւ:

Ճառագայթարձակ, *adj. ind.* See Ճառագայթաձիգ:

Ճառագայթաւէտ, *adj. ind.* Radiant, luminous, shining, brilliant.

Ճառագայթել (*եմ, եցի*) *v. n.* To radiate, to emit rays, to shine, to blaze, to dazzle, to glitter, to sparkle, to enlighten, to scintillate.

Ճառագայթումն (*ման, մամբ*) *s.* Irradiation, emission of rays, radiating.

Ճառագիր (*գրի, գրաց*) *adj.* and *s.* That describes; that gives a description of: that is described, that is represented by discourse.

Ճառագլուխ (*լոյ, լովք*) *s.* Chapter, part of a book, commencement of a discourse, of a treatise.

Ճառագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To describe, to represent by discourse, to write, to narrate, to write historically.

Ճառակից (*կցի, կցաց*) *adj.* and *s.* That relates, that writes the same thing as another.

Ճառակցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write, to narrate the same thing with another.

Ճառասանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Prattle, chat, tiresome discourse, idle story; cavil, dispute.

Ճառասանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To prattle, to chatter; to cavil, to dispute.

Ճառասող (*ի, աց*) *s.* Babbler, chatterer; caviller, declaimer.

Ճառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To discourse, to treat; to narrate, to relate; to recount, to recite, to speak, to tell.

Ճառընտիր (*արի, արաց*) *s.* Collection of sermons, of chosen homilies.

Ճառութիւն (*ման, մամբ*) *s.* Discourse, recital, narration.

Ճար (*ի, իւ*) *s.* Remedy, means, expedient, power, faculty.

Ճարակ (*ի, աց*) *s.* Pasture; pasture ground, meadow; feeding: pasture, food; nourishment, aliment. Ճարակ հրոյ, aliment of fire, fuel. Ճարակ վէրաց, gangrene, disease or corruption of the flesh: See Ճար: Ճարակ գառնել or Ճարակ առնուլ See Ճարակիլ:

Ճարակաւոր (*ի, աց*) *adj.* That pastures, that takes its food.

Ճարակիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To pasture, to feed; to bait, to eat: to consume, to corrupt: to nourish, to feed: to dress a wound, to remedy, to cure.

Ճարակեցուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To pasture, to give to eat.

Ճարակիլ (*եմ, կեցայ*) *v. n-p.* To pasture, to feed, to bait; to feed upon, to live upon; to expand, to dilate: to be cured.

Ճարակումն (*կման, կմամբ*) *s.* Pasture, pasturage: dilatation, extension.

Ճարակող (*ի, աց*) *s.* and *adj.* See Ճարակաւոր:

Ճարճատիլ (*եմ, տեցայ*) *v. n-p.* To crack, to crackle, to break with noise.

Ճարճատիւն, *s. ind.* Crackling, crepitation, crash, fracture.

Ճարճատումն (*ման, մամբ*) *s.* See Ճարճատիւն:

Ճարմանդ (*ի, աց*) *s.* Hold; buckle; clasp; button.

Ճարպ (*ոյ, ով*) *s.* Fat; tallow. Ճարպ խոզի, bacon; hog's grease. Օծանել Ճարպով, to grease. Քաւանալ զՃարպն, to scour.

Ճարպալիր, *adj. ind.* Greasy, filled with grease; fat.

Ճարպապարար, *adj. ind.* See Ճարպալիր:

Ճարպաւոր (*ի, աց*) *adj.* See Ճարպալիր:

Ճարպաւորական (*ի, աց*) *adj.* See Ճարպալիր:

Ճարպիկ See Ճարտար:

Ճարպովին, *adv.* With its grease.

Ճարպուհիւն See Պարարտութիւն:

Ճարտասան (*ի, աց*) *s.* Orator, declaimer, rhetorician, eloquent person,

that speaks with eloquence. Խրն. ՃԱՌԱՍԱՆ, in an oratorical manner; eloquently.

Ճարտասանական (ի, աս.) *adj.* Oratorical.

Ճարտասանել (եմ, եցի) *v. n.* To act the orator, to pronounce discourses of eloquence, to harangue, to declaim.

Ճարտասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oratory, rhetorick, eloquence, declamation.

Ճարտաւիր (ի, աս.) *s.* Ruler (to draw lines with).

Ճարտար (ի, աս.) *adj. s.* and *adv.* Master, artist, learned, expert in some art, master of arts; doctor; orator, eloquent: adroit, clever, industrious; enlightened, capable, intelligent, experienced, ingenious; artful, cunning, subtle, acute, crafty: well, wisely; cleverly, industriously, ingeniously, adroitly, dexterously, cunningly.

Ճարտարաբան (ի, ից.) *adj.* and *s.* Speaking well, eloquent, fluent; orator, declaimer, good speaker.

Ճարտարաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To speak with eloquence or with art.

Ճարտարաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Speaking well, eloquence.

Ճարտարաբար, *adv.* Cleverly, adroitly.

Ճարտարագէտ (դիտի, դիտաւ.) *adj.* Industrious, clever.

Ճարտարագործ (ի, աւ.) *s.* and *adj.* Master, artist; artificer; engineer: well made, cunning, industrious, ingenious.

Ճարտարագիւտ, *adj. ind.* Ingenious, industrious.

Ճարտարագէտ (դիտի, դիտաւ.) *adj.* Skilled, intelligent, learned.

Ճարտարախօս (ի, աս.) *adj.* and *s.* See **Ճարտարաբան**:

Ճարտարախօսել (եմ, եցի) *v. n.* See **Ճարտարաբանել**:

Ճարտարախօսութիւն See **Ճարտարբանութիւն**:

Ճարտարահմուտ, *adj. ind.* Well exercised, clever, learned, having much experience.

Ճարտարաձիգ, *adj. ind.* That is stretched or spread very well or ingeniously.

Ճարտարամիտ (մտի, մտաւ.) *adj.* Ingenious, full of wit, learned, artful, industrious.

Ճարտարամտել (եմ, եցի) *v. n.* To invent, to find out by industry, to labour by one's own genius.

Ճարտարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be industrious.

Ճարտարանկար, *adj. ind.* Painted with art or industry.

Ճարտարանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Ճարտարութիւն**:

Ճարտարապետ (ի, աս.) *s.* and *adj.* Architect: master of arts; master, artist, artisan, workman, author, maker. ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ ՊԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ, engineer.

Ճարտարապետական (ի, աս.) *adj.* That belongs to architecture.

Ճարտարապետապէս, *adv.* Like an architect.

Ճարտարապետել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To build or make with art, with industry.

Ճարտարապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Architecture, the art of building. ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՊԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ, fortification, military architecture.

Ճարտարապէս, *adv.* See **Ճարտար**:

Ճարտարասան See **Ճարտարաբան**:

Ճարտարարուեստ, *adj. ind.* See **Ճարտարագործ**:

Ճարտարել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To invent, to make use of stratagems.

Ճարտարալեզուութիւն See **ՃԱՐՏԱՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ**:

Ճարտարմտութիւն See **Խորամանկութիւն** and **Ճարտարութիւն**:

Ճարտարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art, artifice, skill, ability, industry, knowledge, erudition, address, dexterity, capacity; invention; delicacy: point, presence of mind, penetration, witty turn; sagacity: artifice, cunning, subtlety, evasion, prank, feint, policy, sharpness.

Ճգնանք (նաց, նաք) *s. pl.* Effort: See **Ճգնութիւն**: ՃԳՆԱՆՔ ԺԱՄՈՒԹԵԱՆ, crisis.

Ճգնաժղեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That leads a laborious or penitent life, mortified, eremitical.

Ճգնաժղեցիկ, *adj. ind.* See **Ճգնաժղեաց**:

Ճգնախնդիր, *adj. ind.* Laborious, painful.

Ճգնակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Fellow labourer or brother in arms.

Ճգնասուն, *adj. ind.* See **Ճգնաժղեաց**:

Ճգնաթան (ի, աւ) *s.* Hermitage.

Ճգնաւոր (ի, աւ) *s.* That works, that fights: hermit, anchorite.

Ճգնաւորիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* See **Ճգնիլ**:

Ճգնեմ (եմ, եցի) *v. a.* To fatigue, to give fatigue or trouble, to trouble, to torment, to force, to press.

Ճգնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To fatigue one's self, to give one's self trouble, to lead a laborious or painful life, to labour, to be in labour, to torment one's self: to mortify, to macerate, to afflict one's body, to subdue one's passions: to strive, to endeavour, to make an effort, to exert one's self, to take pains, to strain, to combat, to resist.

Ճգնոդակիչ See **Ճգնակիչ**:

Ճգնողութիւն See **Ճգնութիւն**:

Ճգնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fatigue, labour, trouble, torment, effort, combat, resistance, penitence, mortification, maceration.

Ճգնուն (նման, նմամբ) *s.* See **Ճգնութիւն**:

Ճգնունք (գանց, գամբք) *s. pl.* See **Ճգնութիւն**:

Ճեղ (ի, իւ) *adj.* Bald.

Ճեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baldness.

Ճեղքել (եմ, եցի) *v. a.* To cleave, to cut, to divide, to tear, to break, to split; to chap; to crack; to slope; to incide; to perforate, to pierce, to open.

Ճեղքուել (ում. քեցի) See **Ճեղքել**:

Ճեղքուած (ոյ, ով) *s.* Slit, cut, incision, gash, rent, fissure, crack, fracture, rupture, chap, breaking open; seam, rent; opening, defile, hole.

Ճեմ, *s. ind.* Walk; way, alley. **Ճեմ առնուլ** See **Ճեմիլ**:

Ճեմական (ի, աւ) *s.* Peripatetick.

Ճեմականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Peripatetick philosophy.

Ճեմարան (ի, աւ) *s.* Alley; place for walking, walk: academy, lyceum.

Ճեմարանական, *adj.* and *s. ind.* Academick: academician.

Ճեմարանօրէն, *adv.* Academically.

Ճեմիլ (եմ, եցի) *v. n.* To walk; to march, to go.

Ճեմիլ See **Ճեմիլք**:

Ճեմիլք (լաց, լեաց) *s. pl.* Walk, alley; terrace, corridor, gallery: walk, march. **Ճեմիլք ի վերայ սեանց**, peristyle.

Ճեմիցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To walk.

Ճեմիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* See **Ճեմիլ**:

Ճեմիչ (ճեմչի, ճեմչիս) *s.* See **Ճեմարանական**:

Ճեմիք (մեաց, մեաք) *s. pl.* See **Ճեմիլք**:

Ճեմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ճեմ**:

Ճենճեր (ոյ, ով or ի, աւ) *s.* Froth, scum; broth.

Ճենճերել (ամ, ըացի) *v. a.* See **Ճենճերիլ**:

Ճենճերահոտ, *adj. ind.* Stinking, fetid.

Ճենճերիլ (եմ, եցի) *v. a.* To skim, to cause to boil; to burn.

Ճեպ (ոյ, ով) *s.* Haste, diligence, promptitude. **Ճեպ տալ** See **Ճեպիլ**: **Ճեպ ի ձեռին** See **Ճեպով**:

Ճեպիլ (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To hurry, to hasten; to make haste, to despatch.

Ճեպեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To hasten, to hurry, to despatch.

Ճեպիլ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To be eager, to make haste, to despatch, to be in a hurry.

Ճեպով, *adv.* With haste, in haste, diligently; in a hurry.

Ճեռ (ի, իւ) *s.* Race, descendants.

Ճերմակ (ի, աւ) *adj.* See **Սպիտակ**:

Ճերեպիկ See **Ճերապ**:

Ճիգն (գան, գամբ) *s.* Effort, attempt; crisis: See **Ճգնութիւն**:

Ճիկ, *s. ind.* Cry. **Ճիկ հանել**, to cry, to cry out, to scream.

Ճիղ, (ղի, ղաւ) *s.* See **Ճերմակ**:

Ճիմն See **Ճիմ**:

Ճիշդ or **Ճիշտ** (չդի, չդիւ) *adj.* and *adv.* Sparing; spared, scanty, strait, strict, rigorous, exact, correct, precise, punctual, regular: narrowly, scantily, strictly; correctly, exactly, regularly: See **Ճշդիւ**:

Ճիչ (չոյ, չով or չի, չիւ) *s.* Cry, clamour, scolding, bawling, howling. **Ճիչ առնուլ** or **բառնալ**, to cry, to scream, to bawl, to scold, to grumble, to howl.

Ճիպուռն See **Ճպուռն**:

Ճիւ (ճաղ, ճով or ճի, ճաւ) *s.* Small bunch of grapes.

Ճիւան (ի, աւ) *s.* Claw, nail, talon, paw.

Ճիրանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Having claws.

Ճիւաղ (*ի, աւ*) *s.* Monster: See **Ինդուման**:

Ճիւաղաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Monstrous.

Ճիւաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a monster, monstruosity.

Ճիւղ (*ոյ, ով*) *s.* Branch, bough; graft; band (of a fagot).

Ճկոյթ (*ութի, ութիւ*) *s.* The little finger or toe.

Ճղճկեն, *adj. ind.* Full of branches; forked.

Ճճի (*ճճւոյ, ճճեաւ*) *s.* Worm, vermin, small worm, insect, animalcule, weevil, wood-louse, mite.

Ճճկեալ (*ի, աւ*) *adj.* That is eaten by worms, worm-eaten, maggotty.

Ճմլել (*եմ, եցի*) *v. a.* To trample, to press, to squeeze; to bruise, to contuse; to compress, to strain, to fasten, to bind. **Ճմլել զսիրտ ուրուք**, to move to pity.

Ճմլեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Ճմլել**:

Ճմլուածն (*ւմանէ, ւմամբ*) *s.* Sprain, bruise, crush; bruise, contusion.

Ճնճղուկ (*ղկան, ղկամբ*) *s.* Small bird, sparrow, small sparrow.

Ճնճռել See **Ճռռուղել**:

Ճնշականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Compressibility.

Ճնշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To press, to trample, to squeeze, to strain; to bind, to fasten, to compress; to crush, to bruise; to macerate, to mortify, to curb, to subdue, to repress, to depress, to weigh down, to overwhelm, to overburden, to constrain, to trouble, to oppress.

Ճնշեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Ճնշել**:

Ճնշելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Compressible.

Ճնշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Ճնշուածն**:

Ճնշուածն (*շմանէ, շմամբ*) *s.* Sprain, bruise; compression, depression, straining; sinking, load; squeezing, mortification, maceration.

Ճշգրիտ (*բաի, բաւ*) *adj.* Certain, true, sure, exact, precise, effective, real.

Ճշգրտաբան (*ի, իւ*) *adj.* Veridical: that proves, that demonstrates.

Ճշգրտաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To speak truth; to assure, to prove, to demonstrate.

Ճշգրտաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Truth of a discourse, proof, demonstration, certitude, assurance.

Ճշգրտաբար, *adv.* Certainly, truly, exactly, effectively.

Ճշգրտապատում, *adj. ind.* True, veritable, veridical, truly spoken, faithful.

Ճշգրտապէս, *adv.* See **Ճշգրտաբար**:

Ճշգրտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To verify, to prove the truth, to certify, to assure, to justify, to show; to search, to secure.

Ճշգրտեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Ճշգրտել**:

Ճշգրտիւ, *adv.* See **Ճշգրտաբար**:

Ճշգրտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Truth, certainty, assurance; verification; exactitude.

Ճշգապնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To buy sparingly.

Ճշգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spare, to be saving, to economise, to be parsimonious: See **Ճշգրտել**:

Ճշգիւ, *adv.* Sparingly, niggardly, scantily, narrowly, strictly, frugally, meanly, miserably; rigorously, austerely, scrupulously; justly, precisely, faithfully, exactly, properly, regularly, punctually.

Ճշգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Thrift, parsimony, economy, stinginess; frugality: exactness, punctuality, fidelity, accuracy, precision, regularity; scruple; rigour, austerity.

Ճշմարիտ (*բաի, բաիւ*) *adj.* True, veritable, effective, real, certain, unquestionable, sure, solid: veridical, faithful, upright, frank, sincere.

Ճշմարտաբան (*ի, իւ*) *adj.* Veridical.

Ճշմարտաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To speak truth.

Ճշմարտաբանութիւն See **Ճշգրտաբանութիւն**:

Ճշմարտագոյն (*գունէ, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more true, very certain, sure, evident.

Ճշմարտագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write sincerely, faithfully, exactly or justly.

Ճշմարտադատ (*ի, իւ*) *adj.* Just,

equitable, that judges equitably.

Ճշմարտախոս (ի, ս.) *adj.* Veridical, faithful, true, veritable.

Ճշմարտախօսել (եմ, եցի) *v. n.* To speak truth.

Ճշմարտախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Veracity.

Ճշմարտական (ի, ս.) *adj.* See **Ճշմարտիւ**:

Ճշմարտակորոյս, *adj. ind.* That has lost the sight of truth, far from the truth, false.

Ճշմարտաձառ, *adj. ind.* Veridical, true, veritable.

Ճշմարտապատում, *adj. ind.* See **Ճշմարտաձառ**:

Ճշմարտապէս, *adv.* See **Ճշմարտիւ**:

Ճշմարտասէր (սիրի, սիրս.) *adj.* That loves truth, sincere, upright.

Ճշմարտասիրաբար, *adv.* Sincerely, uprightly.

Ճշմարտասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of truth, sincerity, equity.

Ճշմարտատես (ի, ս.) *adj.* That has really seen.

Ճշմարտատեսիլ, *adj. ind.* Real, true.

Ճշմարտատիպ, *adj. ind.* Real, true, exact.

Ճշմարտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ճշմարտել**:

Ճշմարտափառութիւն See **Ողջախոհութիւն**:

Ճշմարտաքննին, *adj. ind.* Well examined, sure, certain, true.

Ճշմարտել (եմ, եցի) *v. a.* To aver, to verify, to certify, to justify, to assure, to show, to prove.

Ճշմարտիւ, *adv.* In truth, truly, certainly, undoubtedly, effectively, unquestionably, in conscience; really, in effect.

Ճշմարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Truth; veracity, fidelity, certainty.

Ճչակել See **Ճչգել**:

Ճչոցութիւն See **Ճչգութիւն**:

Ճոխ (ի, խ.) *adj.* Copious, abundant, ample, great, opulent, rich, powerful.

Ճոխաբան (ի, խ.) *adj.* Eloquent, fluent; that speaks much, that abounds in discourse.

Ճոխաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To abound in discourse, to speak much: to brave.

Ճոխաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Eloquence, speaking well.

Ճոխաբար, *adv.* Amply, diffusely; liberally; cavalierly, in a grand manner, opulently, richly, magnificently; imperiously; tediously.

Ճոխագոյն (գունի, գունիս.) *adj. comp.* Very abundant, copius; very rich. **Ճոխագոյնս** See **Ճոխաբար**:

Ճոխական (ի, ս.) *adj.* See **Ճոխ**:

Ճոխանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To grow rich, to abound: to bully, to lord, to grow proud, to be haughty.

Ճոխապէս, *adv.* See **Ճոխաբար**:

Ճոխացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To enrich.

Ճոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance, diffusion; riches, opulence; faculty, power, dynasty, pride, tyranny, haughtiness.

Ճողել (եմ, եցի) *v. a.* To take off the hair, to depilate.

Ճողոպրել (եմ, եցի) *v. a.* To deliver, to set at liberty, to free, to take away, to pull off, to cause to escape, to save, to disengage. **Ճողոպրել զանձն**, to escape, to evade, to slip away, to get rid of, to disentangle; to make off.

Ճողոպրութիւն (ըման, ըմամբ) *s.* Deliverance.

Ճողքել (եմ, եցի) *v. a.* To tear, to break.

Ճոպան (ի, ս.) *s.* Cord; springe, snare.

Ճոռոմ (ի, ս.) *adj.* Declamatory, eloquente, fluent.

Ճոռոմաբան (ի, խ.) *adj.* and *s.* Declaimer.

Ճոռոմաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To declaim; to speak much.

Ճոռոմաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declamation; pompous nonsense, bombast; facility in explaining one's self.

Ճոռոմանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To declaim; to speak much; to bully.

Ճոռոմութիւն See **Ճոռոմաբանութիւն**:

Ճուաղ See **Ճիւաղ**:

Ճուպալական (ի, ս.) *adj.* Monstrous.

Ճուճալ (ամ, ացի) *v. n.* See **Ճուռղել**:

Ճչել (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to scream, to bawl, to scold, to complain, to groan, to lament.

Ճչիւն, *s. ind.* Cry, bawling, scold-

ing; complaint, groaning, lamentation.

Ճչոտ (ի, աւ) *adj*, and *s*. Bawler, squaller, scold; complaining, roaning; that laments.

Ճպիճն See **Ճպուռն**:

Ճպուռն (Գպռան, Գպռամբ) *s*. Grasshopper, cicada.

Ճռաքաղ (ի, իւ) *s*. Grape-gleaner. **Ճռաքաղ առնել**, to glean; to stirp; to consume, to destroy entirely, to exterminate.

Ճռաքաղել (եմ, եցի) *v. a*. See **Ճռաքաղ առնել**:

Ճռաքաղութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Act of gleaning grapes.

Ճռինչ (Գռնչի, Գռնչիւ) *s*. Noise, cry.

Ճռնչել (եմ, եցի) *v. n*. To make a noise, to scream.

Ճռուռլել (եմ, եցի) *v. n*. To chirp: to warble.

Ճռուռլիւն, *s. ind*. Act of chirping, chirping of birds.

Ճռուռլող (ի, աւ) *s*. That chirps.

Ճրագ (ի, աւ) *s*. Light, flambeau, candle, taper; lamp. **Յարդարել զՃրագն**, to snuff the candle.

Ճրագաբերան (ի, աւ) *s*. Socket of a lamp: branch of a candlestick.

Ճրագալոյց (լուցի, լուցիւ) *s*. Illumination, number of lights.

Ճրագակալ (ի, աւ) *s*. Candlestick: stand for a lamp; acolyte.

Ճրագակիր (կրի, կրաւ) *s*. See **Ճրագակալ**:

Ճրագարան (ի, աւ) *s*. Candlestick, candelabra; stand for candlesticks. **Ճրագարան բազմոցաձեան**, large branched candlestick.

Ճօճ or **Ճօճք**, *s. ind*. Swing-gate: See **Ճօճան**:

Ճօճան (ի, աւ) *s*. Balancing, oscillation, vibration. **Ճամացոյց Ճօճանեան**, pendulum. **Ճօճան առնուլ** See **Ճօճել**:

Ճօճանակ (ի, աւ) *s*. Swing: pendulum.

Ճօճել (եմ, եցի) *v. a*. and *n*. To brandish, to swing: to balance, to vibrate, to oscillate.

Ճօճիլ (իմ, Ճեցայ) *v. n-p*. To swing, to balance one's self, to flutter about.

Ճօշ (ի, իւ) *s*. Cuirass.

Մ

Մ (*mien*) pronounced nearly as the French word *mienne*. M, a consonant the twentieth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed into **Ն**, for example: **Ամբիծ**, **անբիծ**; **ամպարիշտ**, **անպարիշտ**:

Մ or $\bar{\text{մ}}$ with a line above it denotes the number *two hundred*.

Մագաղաթ (ի, իւ) *s*. Parchment.

Մագաղաթագործ (ի, աւ) *s*. Maker of parchment.

Մագաղաթեայ, *adj. ind*. Made of parchment.

Մագիլ (գլի, գլաւ) *s*. Claw, talon, nail.

Մագխարիանոս See **Մագխարոս**:

Մագխարոս (ի, աւ) *s*. (The latin word *magister*) Master; magistrate; mayor.

Մագխարոսական (ի, աւ) *adj*. Magisterial, of a master or of a magistrate.

Մագխարոսութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Mastership; magistracy.

Մագլել (եմ, եցի) *v. a*. See **Մագլցել**:

Մագլցել (եմ, եցի) *v. a*. To claw; to cling to by the claws, to hold with claws; to climb.

Մագլցի, *adv*. With the claws. **Մագլցի ըմբռնել**, to claw. **Մագլցի ելանել ի վեր**, to climb.

Մագնեսիա (ի, աւ) *s*. See **Մագնիս**:

Մագնիս (ի, աւ) *s*. Loadstone, magnet; magnetick needle.

Մագնիսական (ի, աւ) *adj*. See **Մագնիսեան**:

Մագնիսեան, *adj. ind*. Of or belonging to a loadstone, magnetick. **Մագնիսեան զօրութիւն**, magnetism.

Մազ (ոյ, ովք) *s*. Hair; bristle; twist, cord.

Մազագործ (ի, աւ) *adj*. See **Մազեղէն**:

Մազապուր See **Մազապուրծ**:

Մազապուրծ, *adj. ind*. **Մազապուրծ զերծանիլ** or **Ձողապրիլ**, To escape narrowly, to escape with difficulty.

Մազդեղն (զան, զամբ) *s.* Hero: See **Դիւցազն**:

Մազեղ (ի, աւ) *adj.* Hairy, shaggy.

Մազեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* and *s.* Made or woven of hair: haircloth.

Մազիկ (խլի, խլաւ) *s.* Pincers to pull out hair.

Մաղտաքէ (ի, իւ) *s.* Mastick. **Մաղտաքէ գինեւոյ**, sandarak, gum of the juniper-tree.

Մաթ (ոյ, ով) *s.* See **Քուֆր**:

Մաթեմադիկայ (ի, իւ) *s.* Mathematicks: See **Հանճարականութիւն**:

Մաթուղ (ի, աւ) *s.* Fruit of the arbute or strawberry-tree.

Մաթուզենի (նոյ, նեաւ) *s.* Arbute, strawberry-tree.

Մալեալ (եցոյ, եցով) *adj.* Castrated.

Մալել (եմ, եցի) *v. a.* To bruise, to mash, to crush; to break to pieces; to chew; to castrate, to geld.

Մալուխ (լեզոյ, լեզով) *s.* Camel, or cable.

Մախաթ (ոյ, ով) *s.* Large needle.

Մախալ (ամ, խացայ) *v. n-p.* To envy, to grudge.

Մախաղ (ի, իւ) *s.* Bag, sack; satchel, pouch, pocket; cloakbag; knapsack; letter-bag, messenger's bag; wallet.

Մախանք (նաց, նօք) *s. pl.* Envy; ill-will, grudge.

Մախացող (ի, աւ) *adj.* Envious.

Մախր (խեր, խերբ) *s.* Resinous wood, match.

Մած, *adj. ind.* Glued, joined.

Մածանիլ (իմ, մածայ) *v. n-p.* To be glued, to stick, to adhere, to be joined: to curdle, to coagulate, to be clotted, to congeal, to bind.

Մածնուլ (ուամ, ծեայ) *v. n-p.* See **Մածանիլ**:

Մածուածք (ոյ, ով) *s.* Gluing, sodering, cementation; conjunction, fastening, adhesion; coagulation, curdling; congelation.

Մածումն (ծման, ծմամբ) *s.* See **Մածուածք**:

Մածուն (ծնոյ, ծնով) *s.* Curd; clot.

Մածուցանել (եմ, ծուցի) *v. t.* To soder, to glue, to conglutinate, to cement; to fasten, to join; to curdle, to make coagulate, to thicken; to congeal.

Մածուցիկ, *adj. ind.* Gluy, glutinous, viscous, sticky, clammy.

Մակ, *pre.* On, upon, over, above.

Մակաբաժանել (եմ, եցի) *v. a.* To subdivide.

Մակաբերական (ի, աւ) *adj.* Conclusive.

Մակաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To infer, to deduce, to argue, to gather, to conclude:

Մակաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conclusion.

Մակագաւիթ, *adj. ind.* Extensive, vast.

Մակագիծ (գծի, գծիւ) *s.* Incubus, nightmare: See **Մղձաւանջ**:

Մակագիծ (գծի, գծիւ) *adj.* and *s.* Inscribed on or imprinted: inscription: See **Մակագիր**:

Մակագիր (գրի, գրաւ) *s.* Epigraphe, inscription, title, sign. **Մակագիր նամակաց**, superscription or direction of a letter.

Մակագրել (եմ, եցի) *v. a.* To inscribe, to write upon; to entitle; to ascribe.

Մակագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Մակագիր**:

Մակագրական (ի, աւ) *adj.* Adjective, epithet: See **Ածական**: **Մակագրական անուն**, surname: See **Մականուն**:

Մակադրել (եմ, եցի) *v. a.* To impose, to lay on.

Մակադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imposition, act of laying on.

Մակալեզու (ի, աւ) *s.* Small tongue.

Մականել (եմ, եցի) *v. a.* To infer, to induce.

Մականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Induction, consequence: See **Մակաբերութիւն**:

Մակակէտ (կետի, կետիւ) *s.* Comma or point above a letter (for example, 'ի, 'ւ):

Մականի (նոյ, նով) *s.* Horseman, rider.

Մականոց (ի, աւ) *s.* Sheepfold, sheep's pen.

Մակոցել (եմ, եցի) *v. a.* To fold or pen sheep.

Մակոցեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Մակոցել**:

Մակոցիլ (իմ, ցեայ) *v. n-p.* To be folded, to be in the pen.

Մական (ի, աւ) *s.* Drumstick.

Մականուանել (եմ, եցի) *v. a.* To surname; to entitle.

Մականուն (անի, անաց) *s.* Surname; title.

Մականունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Մականուն**:

Մականոց (ոյ, ոց) *s.* See **Մականուն**:

Մականոցել (եմ, եցի) *v. a.* To surname; to entitle.

Մականոցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Surnamed; entitled.

Մականոցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Մականուն**:

Մականուն (անի, անաց) *s.* See **Մականուն**:

**Մականուն

Մահանալ, To die, to become subject to death.

Մահաշրջուիկ, *adj. ind.* See **Մահագործ**:

Մահաշունչ, *adj. ind.* Pestilential, mortal, deadly.

Մահապարտ (*ի, աւ*) *adj.* That deserves death, condemned to death.

Մահապարտիլ (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* To deserve death, to be condemned to death.

Մահառիթ, *adj. ind.* That causes death, mortiferous, mortal, pestilential, deathful.

Մահասահման, *adj. ind.* That imposes or produces death, mortal, fatal: See **Մահակիզբն**:

Մահակիզբն, *adj. ind.* That is the cause or origin of death.

Մահասոսկ (*ի, աւ*) *adj.* That has the shadow of death.

Մահավիշտ, *adj. ind.* That has the pain of death.

Մահատակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Մահանդգին**:

Մահասիկ, *adj. ind.* See **Մահանդգին**:

Մահաբար (*ի, աւ*) *adj.* See **Մահառիթ**:

Մահարձան (*ի, աւ*) *s.* Monument, tomb; tower; bulwark, bastion.

Մահացու, *adj. ind.* That spreads death, pestilential.

Մահացու (*ի, աւ*) *adj.* Deadly, mortal, mortiferous, pestilential: See **Մահանացու**:

Մահացուցանել (*եմ, ոյցի*) *v. t.* To cause to die, to kill: to mortify.

Մահացուցիչ (*չի, չուաւ*) *adj.* That kills, murderous: mortifying.

Մահաքուն, *adj. ind.* Lethargick.

Մահիկ (*հկի, հկաւ*) *s.* Horns of the moon's crescent; ornament in the shape of the moon's crescent.

Մահճակ (*հճայ, հճաց*) *s. pl.* Bed, couch; mattress. **Մահճակ առ կախեալ**, hammock.

Մահկանացու (*ի, աւ*) *adj.* Mortal, subject to death.

Մահկանացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mortality, mortal state.

Մահճակալ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Bedrid: wooden bed.

Մահմետական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Mahometan, Mussulman, Turk.

Մահմետականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mahometanism.

Մահոդկուղեան, *adj. ind.* That has a bunch of mortal or pestilential grapes, mortal.

Մահու չափ, *adj. ind.* and *adv.* Mortal, extreme: mortally, to death.

Մահտարաժամ (*ու, ս*) *s.* Plague, pestilence, mortality, contagious disorder.

Մաղ (*ի, իս*) *s.* Bolter, sieve, searce. **Մաղ մեղու** See **Բզիկ**:

Մաղաս (*ոյ, ով*) *s.* Spittle, phlegm.

Մաղասուտ (*ի, աւ*) *adj.* Pituitous, phlegmatick.

Մաղասեան (*ի, աւ*) *adj.* Like a sieve.

Մաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bolt, to sift.

Մաղղամայ (*ի, իս*) *s.* Plate; patin.

Մաղթանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Prayer, orisons, supplication, deprecation; rogation; litany.

Մաղթել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To pray, to supplicate, to implore, to beseech.

Մաղթեղջիւր (*ջեր, ջերք*) *s.* Cornucoppia, horn of plenty.

Մաղխաղ (*ի, աւ*) *s.* See **Ցախաբար**:

Մաղխաղութիւն See **Ցախաբարութիւն**:

Մաղկասող (*ի, աւ*) *adj.* Burning, corrosive.

Մաղձ (*ի, իս*) *s.* Bile.

Մաղձամկարդ, *adj. ind.* Bilious, cholerick.

Մաղձատեսակ, *adj. ind.* Bilious, biliary.

Մաղձաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Bilious, cholerick.

Մաղձոտ (*ի, աւ*) *adj.* See **Մաղձաւոր**:

Մաճ (*ոյ, ով*) *s.* Handle of a plough.

Մաճակալ (*ի, աւ*) *s.* Ploughman.

Մաճակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Direction of the plough, ploughing.

Մաճառակ (*ի, աւ*) *s.* Cheesecake.

Մաճար (*ի, աւ*) *s.* Wine made of sour grapes.

Մամայ (*ի, աւ*) *s.* Chyle. **Փոխարկումն ի մամայ**, chylifaction.

Մամխ (*խոյ, խոով*) *s.* Sloe

or bullace-tree, wild plum-tree.

Մամլակ (ի, աւ) *s.* Pincers; vice.

Մամլաւոր (ի, աւ) *s.* Presser.

Մամուլ (մլոյ, մլով) *s.* Press, calender.

Մամուխ (մխոյ, մխով) *s.* Sloe, wild plum.

Մամուռ (մռոյ, մռով) *s.* Moss.

Մամռամած, *adj. ind.* Mossy.

Մամռոտ (ի, աւ) *adj.* See **Մամռամած**.

Մամոնայ (ի, իւ) *s.* Mammon.

Մայիլ (եմ, եցի) *v. n.* To bleat.

Մայթ (ի, իւ) *s.* Footpath.

Մայիս (ի, իւ) *s.* May.

Մայր (մօր, մարբ) *s.* Mother; mamma: matrice, mould. **Մայր քա-ղաքաց**, metropolis. **Մայր եկեղեցի**, mother church. **Մայր լեզու**, mother tongue. **Մայր վանից**, prioress, abbess.

Մայր (ի, իւ) *s.* Pine-tree; cedar.

Մայրաբար, *adv.* Maternally, as a mother.

Մայրադիր (դրի, դրաւ) *s. f.* Adopted mother.

Մայրագորով, *adj. ind.* Full of maternal tenderness.

Մայրագութ, *adj. ind.* See **Մայ-րագորով**:

Մայրախողխող, *adj. ind.* That kills his mother, parricide.

Մայրական (ի, աւ) *adj.* Maternal.

Մայրակերտ (ի, աւ) *adj.* Made or built of pine-tree or cedar.

Մայրանման, *adj. ind.* Motherly, like a mother.

Մայրապետ (ի, աւ) *s. f.* See **Մայր վանից**:

Մայրապետական (ի, աւ) *adj.* See **Մայրախողխող**:

Մայրապատակ (ի, աւ) *s.* Board or table of pine or of cedar.

Մայրաքաղաք (ի, աւ) *s.* Metropolis, capital.

Մայրաքաղաքացի (ց-ոյ, ց-եաւ) *adj.* and *s.* Born or resident in a capital city: native or inhabitant of a metropolis.

Մայրենի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Maternal. **Մայրենիք**, relations by the mother's side; maternal house; native country.

Մայրի (ւոյ, ւեաւ) *s.* Wood, forest; den, cavern, cave for beasts.

Մայրիկ, *s. ind.* Mamma.

Մայրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Maternity, motherhood.

Մայրփայտեայ, *adj. ind.* See **Մայ-րակերտ**:

Մայրօրինակ, *adj. ind.* and *adv.* Like a mother; maternally.

Ման (ի, իւ) *s.* Turn, round motion. **Ման առնուլ**, to turn, to move round. **Ման պտղոյ**, bloom: See **Մեան** and **Մանանայ**:

Մանանայ (ի, իւ) *s.* Manna (sort of congealed dew).

Մանանեխ (նխոյ, նխով) *s.* Mustard-plant; mustard. **Հաւա մանանեխոյ**, mustard-seed.

Մանաւթիկ, *adj. ind.* That turns round, circular. **Մանաւթիկ շրջան**, whirligig, swift turn, whirling about.

Մանաւանդ, *conj.* and *adv.* More, rather, better, in a greater degree; above all, principally, chiefly, especially, peculiarly, particularly, singularly.

Մանդաղ (ի, աւ) *s.* Sickle.

Մանդղեան (ի, աւ) *s.* Machine, warlike engine.

Մանեակ (եկի, եկաւ) *s.* Necklace, chain, collar. **Մանեակ եղեակի**, Saturn's ring.

Մանել (եմ, եցի) *v. a.* To spin; to twist, to twine.

Մանեկաձև, *adj. ind.* Annular.

Մանեկաւոր (ի, աւ) *adj.* That wears a necklace; annular.

Մանիշակ See **Մանուշակ**:

Մանկ (ի, աւ) *s.* Fraud, cheat: See **Խորամանկութիւն**:

Մանկաբար, *adv.* Like a child, childishly.

Մանկաբարձ (ի, աւ) *s.* Accoucheur; midwife. **Մանկաբարձ լինել**, to deliver a woman, to perform the office of midwife.

Մանկաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Childish, puerile.

Մանկաբարոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Puerility, childishness.

Մանկաբեր (ի, աւ) *adj.* That is brought to bed, in labour, that lies in. **Մանկաբեր լինել**, to lie in, to be brought to bed.

Մանկաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Childbed, childbirth.

Մանկագոյն (գունի, գունեաւ) *adj. comp.* Under age; younger; very young.

Մանկածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* See Մանկաբեր:

Մանկածոյ (ի, աւ) *s.* Schoolmaster, pedagogue, preceptor, teacher. Մանկածուխ, pedagogical.

Մանկածուխիւն (թևան, թևամբ) *s.* Pedagogy, tutorage, discipline of children.

Մանկակալ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Mat nurses; nurse.

Մանկական (ի, աւ) *adj.* Infantile; puerile.

Մանկակեր (ի, աւ) *adj.* That eats or devours infants. Մանկակեր Յաւերժահաթան, Lamia.

Մանկակոտոր, *adj. ind.* That destroys, that kills infants.

Մանկահեղձ, *adj. ind.* That suffocates or drowns infants.

Մանկամարդ (ի, աւ) *s. f.* Young woman.

Մանկամարտ (ի, ից) *adj.* That wars or combats with a child or stripling.

Մանկամիտ (միտ, միտաւ) *adj.* See Մանկաբարոյ:

Մանկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To become a child; to grow young again.

Մանկանուխիւն (թևան, թևամբ) *s.* Nursery or education of a child.

Մանկասուն, *adj. ind.* Brought up, educated.

Մանկասպան (ի, աւ) *adj.* See Մանկակոտոր:

Մանկասպանուխիւն (թևան, թևամբ) *s.* Massacre of infants.

Մանկավարժ (ի, ից) *adj.* and *s.* See Մանկածոյ:

Մանկավարիլ (եմ, եցի) *v. a.* To bring up or educate (children.)

Մանկաբար (ի, աւ) *adj.* See Մանկաբեր:

Մանկաբարուխիւն See Մանկաբերուխիւն:

Մանկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make a child of; to make young again.

Մանկիկ, *s. ind.* Little child.

Մանկուխիւն (թևան, թևամբ) *s.* Infancy; minority; youth.

Մանկուկ, *s. ind.* Little child: See Մանկիկ:

Մանկուկք (եաց, եաք) *s. pl.* See Մանկիկ:

Մանկիկ (ուոյ, ուով or ուեաւ) *s. pl.* Infants, children, young folkes, youngsters.

Մանոյ (ի, իւ) *s.* See Ընծայ or Պատարագ:

Մանուածք (ոյ, ով) *s.* Spinning; wire-drawing; twisting: turn, bend, winding. Մանուածք բանից, circumlocution.

Մանուածոյ, *adj. ind.* Spun; twisted: winding, tortuous.

Մանուկ (նման, նմամբ) *s.* Infant, minor: child (son or daughter): youth, lad: little child. Մանուկ աքղոյ, մանուկ մատաղ, infant, little child. Մանկունք առագաստի, paranymphs.

Մանուշակ (ի, աւ) *s.* Violet.

Մանր (նուա, նուո) *adj.* and *adv.* Slender, minute, little, light, thin, slight, small, fine, subtile; scantily, in small portions; in retail, in detail. Մանր հասանել, to cut thin. Մանր մանր կտրատել, to cut into small pieces. Մանր ասել, to repeat in detail. Մանրագոյն (գուն, գուներ) *adj. comp.* Very slender, very small, very thin, fine, subtile.

Մանրագոր (ի, աւ) *s.* Mandrake, mandragorus.

Մանրագրուխիւն (թևան, թևամբ) *s.* Micrography.

Մանրադիտակն (կան, կամբ) *s.* Microscope: See Խոշորացոյց:

Մանրաղնին, *adj. ind.* See Մանրթափոյլ:

Մանրաթել (լից, լիւք) *s. pl.* Thread, wire, string, fibre, filament, fibril; rough edge, wire edge.

Մանրախիճ, *adj. ind.* Մանրախիճ քարինք, Small stones, gravel: See Խիճ:

Մանրախոյզ (խուզի, խուզիւ) *adj.* and *s.* That searches strictly, that examines accurately; accurate, exact: strict search, strict examination. Մանրախուզիւ քննել, to search strictly, to examine diligently. Կաթի իմն մանրախոյզ, punctilious.

Մանրախոտ (ոյ, ով) *s.* Fine or tender grass.

Մանրածոյ, *adj. ind.* Մանրածոյ կերակուր, Hash, gallimaufrey, fricassee.

Մանրակարկատ, *adj. ind.* Patched together, cobbled.

Մանրակրկիտ, *adj. ind.* and *adv.*

Strict, minute, diligent, that searches strictly: minutely, in detail; strictly, diligently. *Կաբի ինն մանրակրկիտ*, formal, punctilious person.

Մանրամաղ, *adj. ind.* Fine, minute, thin. *Մանրամաղ փոշի*, fine dust, atom, corpuscle.

Մանրամասն (*սին*, *սամբ*) *adj.* and *s.* Minute, exact, particular, detailed: minute, the sixtieth part of a degree.

Մանրամասնաբար, *adv.* Minutely, exactly, particularly, in detail, precisely.

Մանրաչափ (*ի*, *իս*) *s.* Micrometer.

Մանրապատում, *adj. ind.* and *adv.* Related in detail, told minutely: in detail, minutely. *Մանրապատում գրել*, to write in detail.

Մանրավաճառ (*ի*, *աս*) *s.* Retailer, dealer in retail.

Մանրատունկ (*ունկոյ*, *ունկով*) *s.* Small plant.

Մանրացօղ, *adj. ind.* Thin, drizzly (rain).

Մանրաքիսա, *adj. ind.* Thinly eared (corn).

Մանրաքնին, *adj. ind.* See *Մանրախոյզ*.

Մանրել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To divide into small parts, to take to pieces, to break, to mash, to pound, to bruise, to beat, to grind, to crush, to dash to pieces; to crack, to scranch, to chew; to grate, to scrape; to crumble; to mince, to hash.

Մանրիկ, *adj. ind.* Minute, very small.

Մանրկրկրորդ (*ի*, *աս*) *s.* *Մանրկրկրորդ վայրկենի*, Second, the sixtieth part of a minute.

Մանրուածք (*ոյ*, *ով*) *s.* Piece, part, bit, slice, particle, small quantity.

Մանրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Minuteness, thinness.

Մաշ, *adj. ind.* Used up, worn out, old.

Մաշապայական (*ի*, *աս*) *adj.* Consumptive, phthisical. *Մաշապայական ախտ*, consumption, phthisis.

Մաշել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To consume, to wear, to waste, to make thin, to rot, to corrupt, to corrode, to gnaw, to eat, to destroy.

Մաշիլ (*իմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To consume, to grow thin, to waste, to rot, to dry up, to wear out, to be destroyed.

Մաշկ (*ի*, *աս*) *s.* Skin, hide, leather; membrane, pellicle, film, tegument, cuticle: furred cloak, furred lining.

Մաշկազգեաց (*եցի*, *եցաս*) *adj.* Clothed with leather or skin.

Մաշկաբար (*ի*, *աս*) *s.* Furrier.

Մաշկահանդերձ (*ի*, *իս*) *s.* Garment of skin: See *Մաշկազգեաց*.

Մաշկային (*ինոյ*, *ինով*) *adj.* Membranous.

Մաշկանափօթա, *adj. ind.* See *Մաշկազգեաց*.

Մաշկեակ (*եկի*, *եկաս*) *s.* Furred cloak, garment of skin or of leather.

Մաշկեայ (*կեի*, *կեիս*) *adj.* See *Մաշկեղէն*.

Մաշկեղէն (*ղինի*, *ղինաս*) *adj.* Of leather, of skin.

Մաշուածք (*ոյ*, *ով*) *s.* Consumption, use; marasmus, decline, phthisis.

Մաշուձի (*ձեան*, *ձեամբ*) *s.* See *Մաշուածք*.

Մաչիլ (*իմ*, *աեցայ*) *v. n-p.* To lose the hair, to be bald.

Մաչոց (*ի*, *աս*) *s.* Ritual, ceremonial, pontifical.

Մառախլամած, *adj. ind.* See *Մառախլապատ*.

Մառախլապատ, *adj. ind.* Full of fog, foggy, obscure.

Մառախլել (*իմ*, *ելայ*) *v. n-p.* To be dark, to be very foggy.

Մառախլուտ, *adj. ind.* See *Մառախլապատ*.

Մառախուղ (*ղոյ*, *ղով*) *s.* Fog, thick vapour: obscurity.

Մառան (*ի*, *աս*) *s.* Cellar, canteen, tavern: See *Շտեմարան*.

Մառանապետ (*ի*, *աս*) *s.* Keeper of a cellar or canteen: See *Շտեմարան նախկապետ*.

Մառեխ (*ի*, *իս*) *s.* Mars: See *Հրատ*.

Մահնամուտ, *adj. ind.* Hidden, obscured: See *Մառախլապատ*.

Մաս (*սին*, *սամբ*) *s.* Part, portion, piece, bit, morsel, share, participation, interest; contingent, quota; lot; daily allowance; retail, detail. *Մասն փոքրիկ* See *Մանրիկ*: *Մասամբ* or *ըստ մասին*, in part, partly; by halves.

Իմով մասամբ, on my part, on my side. *Աղօթից մասամբ*, with regard to prayers. *Յայսմ մասին*, on this side; on this consideration. *Ի պարգևի մասին*, in place of a gift, as a gift.

Մասնական (*ի, աւ*) *adj.* Particular: partitive.

Մասնակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* and *s.* Participant, that shares; partaker, partner, party concerned. **Մասնակից լինել**, to partake of, to be a party concerned.

Մասնակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Participation, share; communication.

Մասնատուփ (*ուփոյ, ուփով*) *s.* Pyx; box or shrine for relicks.

Մասնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Particular, singular, special, specifick. **Հարկիլ մասնաւոր**, to contribute in some measure. **Մասնաւոր պարագայք իրին**, the particulars, the details of an affair. **Իջանել ի մասնաւորս**, to particularize, to detail.

Մասնաւորապէս, *adv.* See **Մասնաձին** or **Մասնաձինն**.

Մասնաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To communicate, to impart; to distribute, to divide, to share, to give, to contribute.

Մասնաւորիլ (*իմ, րեցայ*) *v. n-p.* To participate, to partake, to share; to take part in, to interest one's self, to be concerned. **Մասնաւորիլ ընդ հարկաւ**, to contribute in some measure.

Մասնաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Particularity, singularity, speciality.

Մասնիկ (*նկան, նկամբ*) *s.* Parcel; particle; corpuscle.

Մասնիկեան, *adj.* and *s. ind.* Corpuscular; corpuscularian.

Մատակ (*ի, աւ*) *adj.* Female (beast or quadruped). **Մատակ ձի**, mare.

Մատակախառնէ or **Մատակախառակ**, *adj. ind.* Not castrated, entire. **Ձի մատակախառնէ**, stallion, stonehorse.

Մատակարար (*ի, աւ*) *s.* Administrator, manager; provider, victualler; head-butler, steward; dispenser, distributer. **Մատակարար վանից**, cellarist.

Մատակարարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To administer, to manage; to distribute, to dispense; to confer; to victual, to provide, to stock, to store, to furnish.

Մատակարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Administration, management; distribution, dispensation.

Մատաղ (*ղի, ղով*) *adj.* Young, tender, new, fresh.

Մատաղածին, *adj. ind.* **Մանուկ մատաղածին**, New-born infant.

Մատաղամոյր (*մօր, մայրք*) *adj.* and *s.* Young, that has just begun to breed.

Մատաղամարմ, *adj. ind.* Whose flesh is tender, tender, delicate.

Մատաղատունկ (*ունկի, ունկով*) *s.* and *adj.* Young plant, sucker, layer, shoot, sapling: neophyte, convert to christianity: young, new, tender.

Մատաղորթի, *adj. ind.* That has lately calved.

Մատաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Youth.

Մատանեմատան (*տին, տամբ*) *s.* Ring-finger.

Մատանի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Ring: seal, signet.

Մատեան (*ենի, ենիս*) *s.* Volume; roll, register; book; writing, handwriting.

Մատենագէտ (*դիտի, դիտաւ*) *adj.* Learned, skilled in literature.

Մատենագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* and *adj.* Author, writer; bibliographer: book, writing: written, composed.

Մատենագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write or compose (a book or literary work); to put down in writing, to transcribe, to write.

Մատենագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Composition or writing of a book; book, work, writing.

Մատենադարան (*ի, իս*) *s.* Library.

Մատենաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Written, transcribed; historical.

Մատղիլ (*իմ, զեցայ*) *v. n-p.* To be benumbed, to grow stiff.

Մատիկ See **Մատղիլ**.

Մատիտակ (*ի, աւ*) *s.* See **Մատիտ**.

Մատիտ (*ի, աւ*) *s.* See **Խ**.

Մատն (*տին, տամբ*) *s.* Finger: inch. **Փոքր մատն** See **Շկոյթ**. **Մատն բանալեաց**, ward of a lock. **Մատն կենդանի** See **Մատնել** and **Մատնիկ**.

Մատնամտուխ, *adj. ind.* That thrusts in his finger.

Մատնաչափ (*ի, իս*) *s.* Inch.

Մատնացոյց See **Մատնոցոյց**.

Մատնեակ (ակի, ակաւ) ſ. Little finger. Ի մատնեակ արկանել, to seize, to arrest.

Մատնել (եմ, եցի) ѵ. a. To betray, to denounce, to discover; to deliver up, to surrender. Ի պարտուց Թիւն մատնել, to conquer.

Մատնիք (ի, իւ) ſ. Breadth, width.

Մատնիլ (իմ, նեցայ) ѵ. n-p. To betray one's self; to surrender.

Մատնիչ (նչի, նչաւ) ſ. Traitor; one that surrenders.

Մատնոց (ի, աւ) ſ. Thimble.

Մատնութիւն (Թեան, Թեամբ) ſ. Treachery, act of betraying; surrender.

Մատնուլ See Մատիլ:

Մատնուռ (ի, աւ) ſ. Traitor, informer, denunciator.

Մատնցոյց, adj. ind. Pointed at with the finger, laughed at, scorned; ridiculous, contemptible, despicable.

Մատոյց (տուցի, տուցիւ) ſ. See Մատուցումն:

Մատուռն (տրան, տրամբ) ſ. Chapel.

Մատուռտակ (ի, աւ) ſ. See Մատրուխ:

Մատուցական (ի, աւ) adj. See Մատուցանելի:

Մատուցանելի (լւոյ, լեաւ) adj. That is to be offered; that offers.

Մատուցանել (եմ, տուցի) ѵ. a. To place near, to bring near, to advance, to put forward: to present, to offer, to sacrifice, to celebrate, to dedicate, to consecrate; to confer, to give, to lend, to render, to furnish, to administer; to shew, to exhibit.

Մատուցարան (ի, աւ) ſ. Place of offering.

Մատուցումն (ցման, ցմամբ) ſ. Offering, offer, oblation; celebration.

Մատչելի (լւոյ, լեաւ) adj. Accessible, accostable.

Մատչիլ (իմ, տեայ) ѵ. n-p. To gain access, to approach, to draw near, to advance; to join, to touch; to offer or present one's self, to come, to appear.

Մատչումն, ſ. ind. Access, approach.

Մատուռակ (ի, աւ) ſ. Cupbearer, butler.

Մատռակել (եմ, եցի) ѵ. a. To serve with drink: to distribute, to dispense.

Մատռակութիւն (Թեան, Թեամբ) ſ. Charge or office of cupbearer.

Մատրանապետ (ի, աւ) ſ. Chaplain.

Մատրանապետութիւն (Թեան, Թեամբ) ſ. Chaplainship.

Մատր (ի, իւ) ſ. Hogshead.

Մատրադ (ի, աւ) ſ. Hay-loft.

Մատրիւ (ոյ, ովք) ſ. Grashopper.

Մատրաղամատ (ի, իւ) ſ. Marshal.

Մատրաղամատութիւն (Թեան, Թեամբ) ſ. Marshalship, jurisdiction of a marshal.

Մատդ (ի, աւ) ſ. Mossy ground, sward, turf, grass, herbage, pasture, meadow.

Մատդաթիք (ի, աւ) adj. Grassy.

Մատդագեաին (անոյ, անովք) ſ. See Մատդ:

Մատդատիկ (ի, իւ) ſ. Prophet.

Մատդատիկաբար, adv. Prophetically.

Մատդատիկաբարբառ, adj. ind. That speaks prophetically.

Մատդատիկագէտ, adj. ind. Skilled in the prophecies.

Մատդատիկապատ, adj. ind. That destroys the prophets.

Մատդատիկածանօթ, adj. ind. See Մատդատիկագէտ:

Մատդատիկածին, adj. ind. Born from a prophet.

Մատդատիկական (ի, աւ) adj. Prophetick.

Մատդատիկիք, adj. ind. See Մատդատիկական:

Մատդատիկոտար, adj. ind. See Մատդատիկապատ:

Մատդատիկահրաշ, adj. ind. Wonderful as a prophet.

Մատդատիկաձառ, adj. ind. Declared prophetically, prophetick, foretold, predicted.

Մատդատիկանալ (աի, էացայ) ѵ. a. To prophecy, to predict, to foretel.

Մատդատիկապետ (ի, աւ) ſ. Chief of the prophets.

Մատդատիկարան (ի, աւ) ſ. Place, or assembly of prophets.

Մատդատիկաբարող, adj. ind. See Մատդատիկաձառ:

Մատդատիկութիւն (Թեան, Թեամբ) ſ. Prophecy.

Մատդատիկուհի (հւոյ, հեաւ) ſ. f. Prophetess.

Մարգարիտ (բաի, բաու) *s.* Pearl.

Մարգարտագեղ, *adj. ind.* Adorned with pearls.

Մարգարտազարդ, *adj. ind.* See **Մարգարտագեղ**:

Մարգարտակապ, *adj. ind.* See **Մարգարտագեղ**:

Մարգարտահունեն, *adj. ind.* See **Մարգարտագեղ**:

Մարգարտայեղ, *adj. ind.* See **Մարգարտագեղ**:

Մարգարտաշար, *adj. ind.* Strung with pearls.

Մարգարտատեսակ, *adj. ind.* See **Մարգարտատեսիլ**:

Մարգարտատեսիլ, *adj. ind.* Like a pearl, pearly.

Մարգարտափայլ, *adj. ind.* Clear or bright as a pearl.

Մարգարտեայ, *adj. ind.* Of pearls.

Մարգաց, *s. ind.* Eleventh ancient month of the Armenians: See **Ամիս**:

Մարդ (ոյ, ով) *s.* Man, the human race, mortal, person.

Մարդաբանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Figure of speech by which human affections are attributed to God, anthropology.

Մարդաբնակ, *adj. ind.* Inhabited by man.

Մարդագերի (բուոյ, բեաւ) *s.* Captive, prisoner, slave.

Մարդագին, *s. ind.* Buyer of slaves: price of slaves.

Մարդագող (ի, իւ) *s.* Stealer of men or children.

Մարդագործան, *adj. ind.* That nourishes men; nourished by men.

Մարդադաւ, *adj. ind.* That deceives men.

Մարդադաւան (ի, աւ) *adj.* That believes in Christ as man only, that denies the divinity of Christ.

Մարդադաւանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of deceiving men.

Մարդադէմ (դիմի, դիմաւ) *adj.* Of a human figure or countenance.

Մարդազգեաց, *adj. ind.* Clothed in human nature, incarnate.

Մարդանդամահանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dissection of the human body.

Մարդազոհ, *adj. ind.* That sacrifices men.

Մարդազոհութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Human sacrifice, act of sacrificing men.

Մարդաթիւ (Թուի, Թուով) *s.* Enumeration or number of men. **Ըստ մարդաթուի**, to each person, a-man.

Մարդախանձ, *adj. ind.* That devours men.

Մարդախիտ, *adj. ind.* Very populous, full of men, crowded with inhabitants.

Մարդախողխող, *adj. ind.* That massacres men, murderous.

Մարդախոշոշ, *adj. ind.* See **Մարդախողխող**:

Մարդածախ, *adj. ind.* That consumes men, that causes the destruction of men.

Մարդածին, *adj. ind.* That has begotten a man: begotten of a man.

Մարդակ (ի, աւ) *s.* Joists of a garret.

Մարդակազմութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Construction of the human body; physiology of man.

Մարդակեր (ի, աւ) *adj.* That eats human flesh.

Մարդակերպ, *adj. ind.* In a human form, after the manner of men.

Մարդակոյտ, *adj. ind.* Assembly of men. **Մարդակոյտ բազմութիւն**, multitude of people, crowd.

Մարդակոտոր, *adj. ind.* That destroys people.

Մարդահաճ, *adj. ind.* See **Մարդահաճոյ**:

Մարդահաճոյ (ի, իւ) *adj.* That strives to gain men's favour, insinuant, fawning, flattering.

Մարդահաճել (եմ, եցի) *v. n.* To seek men's favour, to fawn, to flatter, to please by servility.

Մարդահաճութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Adulation, flattery.

Մարդահասակ, *adj. ind.* Of the human height or form.

Մարդահարկ (ի, իւ) *s.* Contribution or levy of men or persons.

Մարդահոգի, *adj. ind.* See **Մարդակոյտ**:

Մարդամահ (ու, աւ) *s.* Massacre of men, carnage.

Մարդամարտ, *adj. ind.* See **Մարդախանձ**:

Մարդամարտ (ի, իւ) *adj.* That makes war on men, hostile to mankind.

Մարդամոտ, *adj. ind.* Familiar, tame, domestick. **Ի մարդամոտ կեալ**, to grow tame, to become familiar, to

be domesticated: See Ընտանեհնալ:

Մարդանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To become man; to be incarnate, to take human nature.

Մարդաշատ, *adj. ind.* Well peopled, populous.

Մարդաշատութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Multitude of persons, great population.

Մարդաշէն, *adj. ind.* Full of inhabitants, populous.

Մարդաշնորհ, *adj. ind.* Insinuant, winning.

Մարդաչափ, *adj. ind.* Of man's height or size.

Մարդապէս, *adv.* See **Մարդկօրէն**:

Մարդապուր See **Մազապուր**:

Մարդասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Philanthropick, humane, kind, obliging, courteous, civil, gracious; tender, compassionate.

Մարդասիրագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Very or more humane.

Մարդասիրաբար, *adv.* Humanely, kindly, tenderly, obligingly, civilly, courteously, graciously.

Մարդասիրել (եմ, եցի) *v. n.* To be philanthropick, to behave with kindness, to be humane, to be compassionate, to be civil, to be courteous, to be gracious; to be condescending.

Մարդասիրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Philanthropy, humanity, kindness, tenderness, benignity, courteousness, civility, affability, grace, favour, condescension; pity.

Մարդասպան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Murderous, homicide.

Մարդասպանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Homicide; murder.

Մարդավաճառ (ի, աւ) *adj.* That sells men or slaves.

Մարդավար (ի, աւ) *adj.* Civil, polite, courteous, complaisant, obliging: See **Մարդամօտ**:

Մարդավարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Civility, politeness, courtesy, complaisance, urbanity.

Մարդատեաց (եաց, եացաւ) *adj.* That hates mankind, misanthrope, savage.

Մարդատեսիլ, *adj. ind.* Of a human form.

Մարդատեցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Misanthropy, hatred of mankind.

Մարդատունկ (անկոյ, անկով) *s.* Human creature, man, person.

Մարդացուլ (ցլաւ, ցլաւ) *s.* Minotaur.

Մարդեղոյզ (ղուզի, ղուզաւ) *adj.* Adulator, flatterer; sycophantick, fawning, flattering.

Մարդեղուզել (եմ, եցի) *v. n.* To flatter, to sooth.

Մարդեղուզութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Adulation, flattery, false praise.

Մարդեղութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Incarnation.

Մարդընակեալ, *adj. ind.* Familiar, tame.

Մարդիկ (դկան, դկամբ) *s. pl.* Men, mankind, the human race, mortals, the world, people.

Մարդկաբար See **Մարդկօրէն**:

Մարդկային (ինոյ, ինով) *adj.* Human, of or belonging to man. **Մարդկային ուսմունք**, human knowledge.

Մարդկանալ See **Մարդանալ**:

Մարդկապէս See **Մարդկօրէն**:

Մարդկածին, *adj. ind.* Produced by mankind, human.

Մարդկեղէն (ղենի, ղենաւ) *adj.* See **Մարդկային**:

Մարդկութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Human nature, humanity; the human race, mortals, people; many persons.

Մարդկօրէն, *adv.* Humanly, according to human nature.

Մարդպետ (ի, աւ) *s.* Commander of the guard of the royal women or wives.

Մարդպետութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Command of the guard of the royal women or wives.

Մարեխ (ի, իս) *s.* Mars: See Հրատ:

Մարեմ (ի, իս) *s.* Marjoram.

Մարերի, *s. ind.* Tenth ancient month of the Armenians: See Ամիս:

Մարզ (ի, իս) *s.* Frontier of a state, march, border. **Մարզք**, exercise: See Կրթութիւն:

Մարզան (ի, աւ) *s.* Sort of measure: See Գրոս:

Մարզել (եմ, եցի) *v. a.* To exercise, to instruct, to initiate, to teach, to discipline, to form, to train, to civilize.

Մարզիկ, *adj. ind.* Exercised, instructed; trained to war.

Մարզիչ (զչի, զչաւ) *s.* Instructor, teacher, one that disciplines or

trains to war: See Հրամանատիլ :

Մարզպան (ի, աւ) s. Governour of a march, of a country or province; exarch.

Մարզպանութիւն (թեան, թեամբ) s. Government of a march, office of governour of a country or province: See Կուսակալութիւն :

Մարթ է, v. imp. It is fitting, it is proper: it is possible, it may be so.

Մարթանալ (ամ, թացայ) v. n-p. To be able, to have the power, to be possible; to be proper, to be expedient.

Մարթանք (նաց, նօք) s. pl. Power, faculty, means, expedient.

Մարթել (եմ, եցի) v. n. To be able, to have the faculty, to have the power.

Մարթելի (լւոյ, լւաւ) adj. Proper, expedient; possible.

Մարթեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To render proper or possible.

Մարթիլ (իմ, թեցայ) v. n-p. See Մարթանալ :

Մարթուն (թնոյ, թնով) adj. Proper: possible.

Մարի (րւոյ, րւաւ) s. Hen; female of birds.

Մարմանդ (ի, աւ) s. Pleasant meadow; delightful spot.

Մարմանդ See Մարմաջ :

Մարմանդիլ See Մարմաջիլ :

Մարմանդեցուցանել See Մարմաջեցուցանել :

Մարմանդիւն See Մարմաջիւն :

Մարմաջ (ի, իւ) s. Itch, pruriency; incitement; vexation.

Մարմաջիլ (եմ, եցի) v. n. To itch; to be incited, excited or provoked.

Մարմաջեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To cause to itch.

Մարմաջազգական (ի, աւ) adj. Itchy, itching.

Մարմաջիւն, s. ind. See Մարմաջ :

Մարմաջուն (ջնան, ջնամբ) s. See Մարմաջ.

Մարմաո (ի, իւ) s. Pricking or prickly sensation. Ունիմ or զգամ ի ձեռն զմարմաո, I feel a pricking sensation in the hand.

Մարմաոտ (ի, աւ) adj. Subject to a pricking sensation.

Մարմարեայ, adj. ind. Of marble.

Մարմարիոն (ի, աւ) s. Marble.

Հանք մարմարեան, quarry of marble.

Քարհատաւոր մարմարեան, cutter of marble, worker in marble.

Մարմարենայ, adj. ind. See Մարմարեայ or Կտեայ :

Մարմին (միոյ, միով) s. Body; human body: flesh: carcass; carrion; corpse or corse: creature, person, mortal, being, animal.

Մարմնաբոյծ, adj. ind. Carnal, sensual, too attached or too indulgent to the appetites of the body.

Մարմնագոյ (ի, իւ) s. Creature, mortal, corporeal substance, body.

Մարմնագոյն, adj. ind. Of a flesh-colour, flesh-coloured.

Մարմնագունդ, adj. ind. Composed of mortals.

Մարմնագործեայ (եցի, եցաւ) adj. Incarnate.

Մարմնագործեան (ի, իւ) adj. See Մարմնագործեայ :

Մարմնագործ (ի, իւ) adj. Impotent, incapable of procreation.

Մարմնագործութիւն (թեան, թեամբ) s. Impotence, want of the power of generation.

Մարմնածածուկ, adj. ind. That hides or covers the body.

Մարմնածին, adj. ind. Corporal, bodily, born of the body; according to the body.

Մարմնակալ (ի, աւ) s. Corporal, piece of linen on which the priest puts the chalice and host at mass: See Գործ փութոյ :

Մարմնական (ի, աւ) adj. Corporal, bodily; carnal, sensual.

Մարմնակերայ (եցի, եցաւ) adj. Alive: sensual, carnal.

Մարմնակից (կցի, կցաւ) s. One of the same body or of the same blood.

Մարմնակործան, adj. ind. Fallen according to the body; fallen after the flesh.

Մարմնահաշտ (ի, աւ) adj. Impotent, disabled, crippled, wounded.

Մարմնահաշտակ, adj. ind. Fit for the nourishment of the body, fit for sustenance.

Մարմնամոլ (ի, իւ) adj. Carnal, sensual, voluptuous.

Մարմնամոլութիւն (թեան, թեամբ) s. Attachment to sensual pleasures, sensuality.

Մարմնանալ (ամ, նացայ) v. n-p.

To become incarnate, to take human nature.

Մարմնապաշտ (ի, իս) *adj.* See **Մարմնամոլ**:

Մարմնապաշտութիւն See **Մարմնամոլութիւն**:

Մարմնապարտ, *adj. ind.* See **Մարմնաբոյծ**:

Մարմնապէս, *adv.* Corporeally, according to the body.

Մարմնաւոր, *adj. ind.* Incarnate.

Մարմնաւորութիւն (-ուեան, -ուեամբ) *s.* Incarnation.

Մարմնասէր (-սիրի, -սիրաւ) *adj.* See **Մարմնամոլ**:

Մարմնասիրութիւն See **Մարմնամոլութիւն**:

Մարմնասպան (ի, աւ) *adj.* That kills or mortifies his body.

Մարմնավար (ի, աւ) *adj.* See **Մարմնահաւ**:

Մարմնեական (ի, աւ) *adj.* Corporeal, of a corporeal form.

Մարմնեականի, *adj. ind.* See **Մարմնեական**:

Մարմնեաւոր, *adj. ind.* See **Մարմնեական**:

Մարմնատեղի (ի, աւ) *s.* Place or means of incarnation.

Մարմնաւոր (ի, աւ) *adj.* Corporeal, palpable, material; of or belonging to the body; carnal, fleshly, sensual, worldly.

Մարմնաւորութիւն (-ուեան, -ուեամբ) *s.* Corporeity; incarnation.

Մարմնաչարագ, *adj. ind.* Sung or chanted to a lyre or psaltery.

Մարմնեղ (ի, աւ) *adj.* Fleshy, fat, plumb.

Մարմնեղէն (-ղինի, -ղինաւ) *adj.* Corporal, corporeal.

Մարմնիկ, *s. ind.* Corpuscle.

Մարմնուիլ (-ուեան, -ուեամբ) *s.* Incarnation.

Մարուխ (ի, աւ) *s.* Licorice.

Մարսել (եմ, եցի) *v. a.* To digest (food).

Մարտվան (ի, աւ) *s.* One of the Hebrew months.

Մարսելական (-կանի, -կանաւ) *adj.* Digestive.

Մարսողութիւն (-ուեան, -ուեամբ) *s.* Digestion; concoction.

Մարտ (ի, իս) *s.* War; battle, combat; dispute, quarrel: (month of) march. **Մարտ դնել**, to combat, to fight, to attack, to wage war.

Մարտագիր (-գրի, -գրաւ) *s.* Combatant, warriour; commander who wages war, leader, general.

Մարտածնոյց, *adj. ind.* That causes a quarrel.

Մարտական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Of or belonging to war or battle, warlike: varriour, combatant.

Մարտակից (-կցի, -կցաւ) *s.* Companion in arms, fellow-soldier: enemy (in war): aidecamp; assistant in battle.

Մարտակռիւ, *s. ind.* Dispute, quarrel.

Մարտակցութիւն (-ուեան, -ուեամբ) *s.* Companionship in arms; aid, succour: war, hostility.

Մարտահրաւէր (ի, իս) *adj.* and *s.* Assembled, gathered together in a troop: warlike assemblage of persons.

Մարտասէր (-սիրի, -սիրաւ) *adj.* Warlike, fond of war, that delights in war; contentious, quarrelsome, fond of dispute.

Մարտական (ի, աւ) *adj.* Of or belonging to war.

Մարտիկ (-կի, -կաւ) *s.* Warriour, soldier, combatant.

Մարտիրոս or **Մարտիրոս** (ի, աւ) *s.* Martyr.

Մարտիրոսանալ (-ամ, -ացայ) *v. n-p.* To suffer martyrdom, to undergo death in witness of the faith.

Մարտիրոսարան (ի, աւ) *s.* Place or tomb of martyrs.

Մարտիրոսութիւն (-ուեան, -ուեամբ) *s.* Martyrdom.

Մարտկոց (ի, աւ) *s.* Rampart, bastion, bulwark, fortification; tower.

Մարտնչիլ (-ամ, -եայ) *v. n-p.* To fight, to combat, to make war; to quarrel, to contest, to dispute.

Մարտուցանել (-եմ, -ուցի) *v. t.* To cause to fight.

Մարքիզ (-քզի, -քզաւ) *s.* Marquis.

Մարքիզութիւն (-ուեան, -ուեամբ) *s.* Marquisate.

Մարքիզուհի (-ւոյ, -ւհաւ) *s. f.* Marchioness.

Մացառ (ի, աւ) *s.* Thicket, copse, covert; cluster of trees; knot of bushes, tuft or patch of broom or thorns; underwood, brushwood.

Մացառախիտ, *adj. ind.* Bushy, tufty.

Մացառամիտ, *adj. ind.* Hardhearted, cruel, wicked.

Մացառուտ, *s. ind.* Thicket of thorns: See **Մացառ**:

Մաքառիլ (*իմ, ուիցայ*) *v. n-p.* See **Մարտնչիլ**:

Մաքառումն (*ումանէ, ումամբ*) *s.* Combat, fight; quarrel, dispute.

Մաքառող (*ի, ու*) *adj.* That fights, that combats; that quarrels, that disputes.

Մաքի (*քուոյ, քեաւ*) *s. f.* Ewe.

Մաքման (*ի, ս*) *s.* Towel; napkin.

Մաքուր (*քրոյ, քրով*) *adj.* Pure, neat, clean, unstained, unsullied, polished; refined, purified; limpid; chaste.

Մաքս (*ի, իս*) *s.* Custom, impost, tax, duty.

Մաքսանոց (*ի, ս*) *s.* See **Մաքսատուն**:

Մաքսապետ (*ի, ս*) *s.* Chief officer of the custom-house; customhouse officer; publican.

Մաքսատուն (*տան, տամբ*) *s.* Customhouse; publick warehouse.

Մաքսաւոր (*ի, ս*) *s.* Officer of the customhouse; publican.

Մաքսաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office or charge of a customhouse-officer or publican.

Մաքսիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To tax; to receive for the publick revenue.

Մաքրադործ (*ի, ս*) *adj.* Purificative, that purifies.

Մաքրադործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To purify, to make pure, to cleanse.

Մաքրագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Purification, act of cleansing.

Մաքրակարդ (*ի, իս*) *adj.* Purified, pure, clean, clear, polished.

Մաքրակարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To purify, to cleanse, to polish, to refine, to embellish.

Մաքրածին (*ծնէ, ծնեաւ*) *adj.* That begets in purity.

Մաքրական (*ի, ս*) *adj.* Pure, purified: purgative. **Մաքրական դեղ**, a purgative. **Մաքրական աղանդաւոր**, Puritan.

Մաքրակենցաղ, *adj. ind.* Pure, chaste, that lives in celibacy.

Մաքրակրօն (*ի, իս*) *adj.* See **Մաքրակենցաղ**:

Մաքրապայծառ, *adj. ind.* Pure, clean, polished, clear, bright.

Մաքրապէս, *adv.* Neatly, politely, purely.

Մաքրասէր (*սիրի, սիրեաւ*) *adj.* Pure, chaste.

Մաքրարան (*ի, ս*) *s.* Purgatory: purifier.

Մաքրարար (*ի, ս*) *adj.* Purificative, that purifies, purifier.

Մաքրափայլ, *adj. ind.* See **Մաքրապայծառ**:

Մաքրիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To purify, to cleanse, to clean, to purge, to make clear, to furbish, to burnish, to polish, to scour, to brighten, to rub, to brush, to wash; to pick; to refine; to scrape, to rake; to empty; to sweep; to wipe.

Մաքրողական (*ի, ս*) *adj.* That purifies; purgative, detersive, abstersive. **Դեղ մաքրողական**, purgative, purge.

Մաքրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Purification, cleansing, cleaning; purge, purgation; emptying; purity; politeness; cleanliness, neatness; polish, polishing; picking; depuration; refining; limpidness; clearness, plainness; scouring; abstersion, washing.

Մեզնիս, *adv.* By ourselves.

Մեթոդոս (*ի, իս*) *s.* Method: See **Եղանակ**:

Մելամաղձ (*ի, իս*) *s.* Melancholy.

Մելամաղձոտ (*ի, ս*) *adj.* Melancholy.

Մելան (*ի, ս*) *s.* Ink.

Մեխակ (*ի, ս*) *s.* Clove. **Ծառ մեխակի**, clove-tree.

Մեծ (*ի, ս*) *adj.* Great, superiour; fat, big; weighty, important, serious, momentous, solemn, profound, eminent, considerable, remarkable; horrible. **Փոքր մի մեծ**, rather large, pretty big, of a tolerable size.

Մեծաբան (*ի, իս*) *adj.* Boastful, that exaggerates, vainglorious, braggart, swaggering, that boasts of false adventures, that pretends falsely to bravery, gasconading, vauntful. **Մեծաբանս բարբառիլ** or *խօսիլ* See **Մեծաբանիլ**:

Մեծաբանիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To brag, to gasconade, to boast of false adventures, to pretend falsely to bravery, to be vainglorious, to swagger, to vaunt, to exaggerate.

Մեծաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Exaggeration, empty boasting, brag, gasconade, rodomontade.

Մեծաբարբառ, *adj. ind.* That speaks loudly, that cries out, loud, noisy, clamorous. **Մեծաբարբառ ապաղակել**, to cry out, to cry aloud.

Մեծաբեռն, *adj. ind.* See **Ծանրաբեռն**:

Մեծաբերձ, *adj. ind.* Very high, very elevated.

Մեծագանձ, *adj. ind.* Very rich, very wealthy, very opulent; precious, costly.

Մեծագեղ, *adj. ind.* Very beautiful, very graceful, charming.

Մեծագին (**գնի, գնիւ**) *adj.* Costly, precious, rich, magnificent, sumptuous, dear, expensive. **Մեծագնի գնել**, to buy dearly. **Մեծագնի վաճառել**, to sell dearly, to sell at a high price.

Մեծագոյն (**գունի, գունիւ**) *adj. comp.* Greater, bigger.

Մեծագոչ, *adj. ind.* See **Մեծաբարբառ**:

Մեծագործ (**ի, աւ**) *adj.* Magnificent.

Մեծագործութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Magnificence.

Մեծագնութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* High price, costliness, value.

Մեծագրել (**եմ, եցի**) *v. a.* To esteem, to value, to prize, to rate highly.

Մեծագին, *adj. ind.* Heaped up, high, elevated, great, huge.

Մեծազարմ, *adj. ind.* Noble, great, of high rank.

Մեծազօս, *adj. ind.* Delicious, delightful.

Մեծազօսութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Delight, great pleasure.

Մեծազգի, *adj. ind.* See **Մեծազարմ**:

Մեծազօր, *adj. ind.* Powerful, of a great force, strong, mighty.

Մեծաթև, *adj. ind.* That has great wings.

Մեծաթիւ, *adj. ind.* Numerous, abundant, in great quantity.

Մեծախոհ, *adj. ind.* Of exalted sentiments, noble-minded; wise, prudent.

Մեծախոհութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Greatness of mind; wisdom, prudence.

Մեծախորհուրդ, *adj. ind.* Wise; magnanimous: mysterious, that involves a great mystery: See **Խորհրդական**:

Մեծախուռմ, *adj. ind.* See **Մեծաթիւ**:

Մեծախօս (**ի, աւ**) *adj.* See **Մեծաբան**:

Մեծածախ, *adj. ind.* Sumptuous, costly, rich, splendid, superb, magnificent. **Մեծածախ հանդիսականք**, sumptuousness. **Մեծածախ հանդիսականաբար**, sumptuously.

Մեծակական, *adj. ind.* Plaintive, that utters loud lamentations.

Մեծականջ, *adj. ind.* That has very large ears.

Մեծակաշառ, *adj. ind.* Highly corrupted or bribed.

Մեծակատոյց, *adj. ind.* Grand, superb, splendid, magnificent.

Մեծակին, *adj. ind.* That has very large eyes.

Մեծակոյս, *adj. ind.* See **Մեծագեղ**:

Մեծակոչ, *adj. ind.* See **Մեծաբարբառ**:

Մեծահամբաւ, *adj. ind.* Very famous, very renowned, celebrated, of great repute.

Մեծահանդէս, *adj. ind.* and *adv.* Solemn, celebrated, splendid, magnificent, pompous, triumphant: solemnly, splendidly, pompously.

Մեծահանճար, *adj. ind.* Very wise, learned, profound.

Մեծահասակ, *adj. ind.* Very tall.

Մեծահարկի, *adj. ind.* Splendid, sumptuous; honourable.

Մեծահաց, *adj. ind.* Sumptuous, grand, splendid, magnificent (repast).

Մեծահոգի, *adj. ind.* Magnanimous.

Մեծահոգութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Magnanimity.

Մեծահնչակ, *adj. ind.* See **Մեծահամբաւ**:

Մեծահրաշ, *adj. ind.* Very wonderful, admirable, astonishing, surprising.

Մեծաձայն (**ի, իւ**) *adj.* Sonorous, loud, resounding, noisy.

Մեծաձեռն, *adj. ind.* Powerful, strong.

Մեծաձիգ, *adj. ind.* Very extensive or distant.

Մեծամեծ, *adj. ind.* Great, important; principal; extraordinary, surprising; excellent; considerable, much.

Մեծամեծք (**ծաց, ծօք**) *s. pl.*

The grandees, the nobles, the nobility.

Մեծամեծարար (*ի*, *աւ*.) *adj.* That does wonders, wonderful.

Մեծամեղ, *adj. ind.* That sins much, very sinful; great sinner.

Մեծամիտ (*մտի*, *մտաւ*.) *adj.* High-minded, proud, conceited, presumptuous.

Մեծամտեալ (*եմ*, *եցի*) *v. n.* See **Մեծամտիլ**։

Մեծամտիլ (*իմ*, *տեցայ*) *v. n-p.* To be high-minded, to be proud, to be presumptuous, to be conceited.

Մեծամտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Pride, conceit, presumption.

Մեծամուխ, *adj. ind.* Very muddy, miry.

Մեծայաղթ, *adj. ind.* Victorious.

Մեծայարգ, *adj. ind.* See **Մեծարգի**։

Մեծայիշատակ, *adj. ind.* Very renowned.

Մեծայոյս, *adj. ind.* Full of hope, confident.

Մեծայօրդոր, *adj. ind.* Prompt, active, diligent, careful.

Մեծանալ (*ամ*, *ծացայ*) *v. n-p.* To grow, to increase in stature or size, to become larger, to become greater; to grow rich; to be renowned.

Մեծանդամ (*ի*, *իս*.) *adj.* Furnished with large limbs.

Մեծանիստ, *adj. ind.* Extensive, vast, large.

Մեծանձն, *adj. ind.* Magnanimous, generous; tall.

Մեծանձնութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Magnanimity, greatness of mind, generosity: great stature, tallness.

Մեծանուն, *adj. ind.* Very renowned, famous, illustrious, celebrated, great, glorious.

Մեծաշահ, *adj. ind.* Very profitable, gainful, advantageous, lucrative.

Մեծաշէն, *adj. ind.* See **Մեծակառոյց**։

Մեծաշուք, *adj. ind.* and *adv.* Splendid, grand, pompous, magnificent, high, solemn; honourable: splendidly, pompously; with honour.

Մեծապաղատ, *adj. ind.* That supplicates or prays with earnestness, very suppliant.

Մեծապայծառ, *adj. ind.* Very luminous, very bright, shining, brilliant; illustrious.

Մեծապանծ, *adj. ind.* Superb, glorious, haughty.

Մեծապանծութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Glory, praise, lustre, boast.

Մեծապատիւ, *adj. ind.* Honourable, glorious.

Մեծապատում, *adj. ind.* Prolix, long.

Մեծապատրաստ, *adj. ind.* See **Մեծծախայ**։

Մեծապարգև, *adj. ind.* Generous, liberal, splendid.

Մեծապարծ, *adj. ind.* See **Մեծապանծ**։

Մեծապէս, *adv.* Greatly, much, very; extremely, beyond measure, infinitely; earnestly; remarkably, considerably; too much, enormously; horribly, frightfully, dreadfully, terribly.

Մեծաջան, *adj. ind.* Careful, diligent; toilsome, tiresome.

Մեծասաստ, *adj. ind.* Powerful, strong; awful, terrible.

Մեծասիրտ (*սրտի*, *սրտաւ*.) *adj.* See **Մեծահոգի**։

Մեծասուգ, *adj. ind.* Very sorrowful, mournful.

Մեծասպաս, *adj. ind.* See **Մեծահայ**։

Մեծաքանչ, *adj. ind.* See **Մեծահրաչ**։

Մեծավայելուչ, *adj. ind.* Splendid, magnificent, most convenient.

Մեծավաստակ, *adj. ind.* See **Մեծաջան**։

Մեծատուն (*տան*, *տանց*) *adj.* and *s.* Rich, opulent, wealthy; man of fortune, wealthy man.

Մեծարանք (*նաց*, *նօք*) *s. pl.* Respect, honour, veneration, reverence, deference, homage, distinction; ceremony, compliments, respects; kind reception, welcome; attendance, retinue.

Մեծարգի, *adj. ind.* Respectable, estimable, honourable, venerable.

Մեծարգոյ, *adj. ind.* See **Մեծարգի**։

Մեծարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To respect, to honour, to reverence, to venerate, to treat with distinction, to compliment, to pay respects to, to salute.

Մեծարոյ or **Մեծարու**, *adj. ind.* See **Մեծարգի**։

Մեծացուցանել (*եմ*, *ուցի*) *v. t.* To enlarge, to make to grow, to in-

crease, to augment, to extend; to enrich; to magnify, to exalt, to amplify, to exaggerate, to praise highly, to extol.

Մեծաւոր (ի, ս) *s.* Prior; superiour, abbot, master.

Մեծաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Priorship; superintendance of a convent; mastership.

Մեծափառ, *adj. ind.* Majestick, glorious.

Մեծափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Majesty, glory.

Մեծափափաք, *adj. ind.* Very desirous, ardent, eager.

Մեծաքանակ, *adj. ind.* Great, thick, massive, bulky, voluminous.

Մեծկենդան, *adj. ind.* Enormous, execrable, abominable, very wicked.

Մեծիմաստ, *adj. ind.* Very wise, very learned.

Մեծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Greatness, thickness, size, capaciousness; volume; enlargement, increase, augmentation, growth; weight, gravity, seriousness, importance; immensity; enormity; majority: riches; amplitude, abundance.

Մեծուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Lady, woman of quality; princess.

Մեծվայելչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Divine majesty.

Մեկին, *adj. ind.* and *adv.* Clear, evident: one, only, alone, simple: clearly, distinctly.

Մեկն, *adj. ind.* and *adv.* Clear, evident, distinct, precise, intelligible; explicit; express: clearly, precisely, distinctly, intelligibly, explicitly; specifically, expressly.

Մեկնաբան (ի, իւ) *s.* Paraphrast.

Մեկնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To paraphrase.

Մեկնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Paraphrase.

Մեկնաբար, *adv.* Clearly, intelligibly; simply; explicitly.

Մեկնազէն See **Մեկնակազէն**:

Մեկնակ (ի, ս) *adj.* See **Մեկին**:

Մեկնակազէն (ղինի, ղինւոյ) *s.* Marauder, freebooter.

Մեկնական (ի, ս) *adj.* Explicable.

Մեկնահանդերձ, *adj. ind.* Clad in a single garment.

Մեկնանալ (ամ, կնացայ) *v. n-p.* To remove to a distance, to go away, to retire.

Մեկնապէս, *adv.* See **Մեկնաբար**:

Մեկնաւոր (ի, ս) *adj.* That explains, that expounds, explanatory; explained, clear: alone, solitary.

Մեկնել (եմ, եցի) *v. a.* To separate, to divide, to detach, to loose; to disentangle, to unravel; to remove to a distance, to drive away, to make to retire; to sequester; to set at a convenient distance, to dispose; to unrol, to unfold; to uncouple: to spread, to open: to explain, to expound, to develop, to resolve, to interpret, to comment upon. **Մեկնել ի սահնէ** See **Հատուցանել ի սահնէ**: **Թուղթ մեկնել** See **Պատգարշան**:

Մեկնեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To separate; to remove.

Մեկնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To separate, to disunite, to part, to get loose; to remove, to go away, to depart, to go out; to retire, to fall back, to return; to make off, to steal away; to abstain, to forbear; to leave off, to desist, to cease: to stretch: to explain one's self: to differ. **Մեկնիլ ի ցամաքէ**, to bear off from the shore, to take sea-room, to stand out to sea.

Մեկնիչ (նչի, նչաւ) *s.* Interpreter, commentator, expositor.

Մեկնոզական See **Մեկնական**:

Մեկնոց (ի, ս) *s.* Cloak, surtout, mantle; coverlet.

Մեկնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Explication, explanation, exposition, elucidation, development, unraveling, interpretation, commentary, paraphrase: separation; removal, renunciation, cessation.

Մեկնօրէն, *adv.* See **Մեկնաբար**:

Մեկոմեանի, *adj. ind.* Removed: See **Մեկուսի**:

Մեկոն (ի, ս) *s.* White poppy. **Մեկոն վայրի**, wild poppy, red poppy, corn-rose.

Մեկոնեան (ի, ս) *s.* See **Մեկոն**:

Մեկուսանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To remove, to go away, to retire, to withdraw.

Մեկուսացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To remove, to place at a distance, to separate.

Մեկուսել (եմ, եցի) *v. a.* See **Մեկուսացուցանել**:

Մեկուսի, *prep.* and *adv.* Apart, separately, aside, in private, singly;

without, far from: See Ա՛ՀԱՆՁԻՆ:

Մեկուսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Separation, removal, retirement; solitude.

Մեհեան (հենի, հենաւ) *s.* Heathen temple: idol.

Մեհեկան (ի, աւ) *s.* Seventh ancient month of the Armenians: See Ա՛ՐԻ:

Մեհեկի, *s. ind.* See Մեհեկան:

Մեհենազարդ, *adj. ind.* Adorned with temples.

Մեհենակալ (ի, աւ) *s.* One who has the charge of a heathen temple, chief-priest among the pagans.

Մեհենական (ի, աւ) *adj.* Of or belonging to a heathen temple.

Մեհենապղծա, *adj. ind.* That plunders a temple, sacrilegious.

Մեհենաշէն, *adj. ind.* That builds temples.

Մեհենապետ (ի, աւ) *s.* See Մե՛ՀԵՆԱԿԱԼ:

Մեհենատեղի (ղւոյ, ղեաւ) *s.* Place where heathen temples are built; temple.

Մեհեանդ (ի, աւ) *s.* Collar, necklace, chain.

Մեղադիր, *adj. ind.* Մեղադիր լինել See Մեղադրել:

Մեղադրանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Մեղադրութիւն:

Մեղադրել (եմ, եցի) *v. a.* To accuse, to blame, to censure, to condemn, to reprove, to find fault with.

Մեղադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accusation, blame, reproof, reproach.

Մեղական (ի, աւ) *adj.* Repentant, contrite.

Մեղանալ (ամ, ացայ) *v. n.* See Մեղանչել:

Մեղանչական (ի, աւ) *adj.* Criminal; subject to sin, sinful; hurtful, mischievous.

Մեղանչել (եմ, ացայ) *v. n.* To sin, to commit a crime, to commit a fault, to transgress a law, to do amiss, to fail in duty, to offend; to do injury, to be hurtful, to do harm.

Մեղանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Մեղք:

Մեղապարտ (ի, աւ) *adj.* Guilty; that deserves to be found guilty.

Մեղապարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Guiltiness, guilt.

Մեղսագործ, *adj. ind.* Produced by sin; criminal.

Մեղաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Sinful: sinner.

Մեղեդի (դւոյ, դեաւ) *s.* Melody.

Մեղեխ (ի, աւ) *s.* Handle, haft. Մեղեխ արկանել, to haft, to set in a handle. Հանել զմեղեխն, to unhaft, to take out of the handle.

Մեղեխաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnished with a handle, hafted.

Մեղսախկ (ախի, ախաւ) *s.* Amethyst; garnet.

Մեղձ (ի, իւ) *s.* Soot, sootiness.

Մեղկ (ի, իւ) *adj.* Soft, loose, slack, indolent, nerveless, faint, effeminate; cowardly.

Մեղկաձեւ, *adj. ind.* Soft, tender, loose.

Մեղկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* See Մեղկիլ:

Մեղկաշշափ, *adj. ind.* Flabby, soft.

Մեղկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Մեղկել:

Մեղկել (եմ, եցի) *v. a.* To soften, to make tender, to loosen; to effeminate, to render cowardly.

Մեղկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To soften, to become loose; to become cowardly or effeminate.

Մեղկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Softening, loosening, relaxation, looseness, slackness, indolence; effeminacy, cowardice.

Մեղմ (ոյ, ով) *adj.* and *adv.* Soft, mild, gentle, agreeable, tranquil: softly, mildly, gently, agreeably.

Մեղմագին, *adj. ind.* and *adv.* Gentle, slow: gently, slowly.

Մեղմագնաց, *adj. ind.* Slow, slow-paced.

Մեղմաժամ, *adv.* Long, slowly.

Մեղմախառն, *adj. ind.* See Մեղմական:

Մեղմական (ի, աւ) *adj.* Mild, softened, moderate, temperate.

Մեղմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To grow mild, to be softened, to become moderate, to become temperate, to diminish, to abate, to relent.

Մեղմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make mild, to soften, to moderate; to temper, to abate, to diminish, to sooth, to assuage, to mitigate, to allay, to alleviate.

Մեղմեխ (*ի*, *աւ*) *adj.* Unsincere, deceitful, subtile, fraudulent, wicked, malicious.

Մեղմեխանք (*նաց*, *նաք*) *s.* Guile, deceit, fraud, wickedness; spite, malice.

Մեղմով, *adv.* Softly, gently, slowly. **Մեղմով մեղմով**, very gently, very softly.

Մեղմութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Softening, act of making mild; softness, mildness: mitigation, abatement, diminution, alleviation, assuagement, relief.

Մեղմօրինակ, *adv.* Gently, softly, slowly.

Մեղոյշ, *adj. ind.* Carnation-coloured, flesh-coloured, red.

Մեղու (*ի*, *աւ*) *s.* Bee.

Մեղուաբոյն (*բունոյ*, *բունով*) *s.* See **Խձիձ**:

Մեղուական, *adj. ind.* That looks sweetly or lovingly, soft-eyed.

Մեղուանոց (*ի*, *աւ*) *s.* Cell of a honey-comb.

Մեղուաքաղ (*ի*, *իւ*) *s.* See **Խշամեղու**:

Մեղուշ See **Մեղոյշ**:

Մեղուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To cause to sin or transgress the law.

Մեղսաբեր (*ի*, *աւ*) *adj.* That causes sins.

Մեղսաթաւալ, *adj. ind.* Plunged in sin, sunk in sin.

Մեղսախորհուրդ, *adj. ind.* Evil-minded, malicious.

Մեղսածու (*ի*, *աւ*) *adj.* That causes to sin: See **Մեղսաբեր**:

Մեղսակից (*կից*, *կցաւ*) *s.* Accomplice.

Մեղսակիր (*կրի*, *կրաւ*) *adj.* and *s.* See **Մեղաւոր**:

Մեղսակործան, *adj. ind.* Fallen in sin or through sin.

Մեղսամաշակ, *adj. ind.* Eaten in transgression of the law.

Մեղսամատակարդ, *adj. ind.* Hardened in sin: See **Մեղսաթաւալ**:

Մեղսասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* That delights in sin; wicked, criminal.

Մեղսաստիպաբար, *adj. ind.* Forced to sin.

Մեղսաքաւիչ, *adj. ind.* That expiates sin, expiatory.

Մեղսօրէն, *adv.* Criminally, sinfully.

Մեղր (*ղու*, *ղոյ*) *s.* Honey.

Մեղրաբուղխ, *adj. ind.* See **Մեղրածորան**:

Մեղրախորիսխ (*խոյ*, *խոով*) *s.* Honey-comb.

Մեղրածորան, *adj. ind.* Flowing with honey, mellifluent.

Մեղրակաթ, *adj. ind.* See **Մեղրածորան**:

Մեղրապտղ (*ի*, *իւ*) *s.* Watermelon.

Մեղրաջուր (*ջոյ*, *ջով*) *s.* Hydromel, mead.

Մեղրել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To make with honey; to cover with honey.

Մեղրոցի (*ցւոյ*, *ցւով*) *s.* Liquor extracted from honey.

Մեղք (*ցաց*, *ցք*) *s. pl.* Sin, crime, iniquity; fault, error; fall, transgression; offence, evil, malice. **Մեղք փոքր** or **Մեղեւ**, peccadillo. **Մեղ դնել** See **Մեղադրել**:

Մենազինել (*իմ*, *ենայ*) *v. n-p.* To take arms alone; to be well armed.

Մենակեաց See **Միայնակեաց**:

Մենակռիւ, *adj. ind.* See **Մենամարտիկ**:

Մենամարտ (*ի*, *իւ*) *adj.* and *s.* That fights in single combat; that fights a duel, duellist; of or belonging to single combat: single combat, duel.

Մենամարտել (*իմ*, *տեցայ*) *v. n-p.* To fight in single combat, to duel.

Մենամարտիկ (*ակի*, *ակաւ*) *s.* and *adj.* Duellist; that fights in single combat: of or belonging to single combat.

Մենամարտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Single combat, duel, monomachy.

Մենանալ (*ամ*, *նացայ*) *v. n-p.* To be alone, to be retired; to be desolate, to be solitary.

Մենաստան (*ի*, *աւ*) *s.* Monastery, convent, cloister.

Մենավաճառ (*ի*, *աւ*) *s.* Monopolist.

Մենավաճառութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Monopoly. **Մենավաճառութիւն առնել**, to monopolize.

Մենդոս (*ի*, *աւ*) *s.* Sort of fish.

Մենքենայ See **Մեքենայ**:

Մեռանիլ (*իմ*, *մեռայ*) *v. n-p.* To die, to depart this life, to breathe one's last, to give up the ghost, to expire.

Մեռեալ (*եալ*, *ելով*) *adj.* and *s.* Dead, deceased, defunct: corpse: dead body. **Ցուցակ մեռելոց**, register of the

dead. Պաշտօն մեռելոց, office for the dead.

Մեռելթաղ (ի, իս) s. Grave-digger, sexton.

Մեռելակիր (կրի, կրաս) s. Corpse-bearer, bearer.

Մեռելակոչ (ի, աս) s. See Մեռելահմայ:

ՄեռելահարցուԹիւն See ՄեռելահմայուԹիւն:

Մեռելահարցուկ (ցկի, ցկաս) s. See Մեռելահմայ:

Մեռելահմայ (ի, իս) s. Necromancer.

ՄեռելահմայուԹիւն (Թեան, Թեամբ) s. Necromancy.

Մեռելաչունչ, adj. ind. Mortal.

Մեռելաթաղ (աւոյ, աւով) adj. and s. Dead: corpse, dead body.

Մեռելութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Death: mortification.

Մեռնոյ (ի, իս) s. Aconite.

Մեռնուկս (նկան, նկասս) s. Lamprey.

Մեռոն (ի, աս) s. Ointment: chrism; holy oil.

Մեռնել (եմ, եցի) v. a. To anoint with holy oil, or with the chrism.

Մեռաս (ի, աս) adj. Mortal, subject to death.

Մեռուցանել (եմ, ուցի) v. t. To cause the death of, to kill: to mortify.

Մեռոբինակ, adj. ind. Deathlike.

Մեսգի (գւոյ, գեաս) s. (Greek word) Some of the psalms in divine service.

Մեսենար (ի, աս) s. Mesentry.

Մեսիայ (ի, իս) s. Messiah, Christ.

Մեղել (իմ, սեցայ) v. n-p. To grow mouldy, to mouldy.

Մեռաղ (ի, աս or rather Մեռաղք, ղոց, ղաք) s. Metal, mineral: mine; quarry: imprisonment, arrest; exile, banishment: medal. Ի մեռաղս դնել or արկանել, to arrest, to imprison. Ի մեռաղս առաքել, աքսորել or արտաս առնիմանել, to banish, to exile, to send in to banishment.

Մեռաղագործ (ի, աս) s. Metallurgist.

ՄեռաղագործուԹիւն (Թեան, Թեամբ) s. Metallurgy.

Մեռաղահան (ի, աս) s. Miner.

Մեռաղահանք (քաց, քաք) s. pl. Mine.

Մեռասան (ից, իւք) adj. and s. Eleven.

Մեռասանանկիւն (կեան, կեամբ) adj. and s. Endecagonal, hendecagon.

Մեռասանեքորդ (ի, աս) adj. and adv. Eleventh: eleventhly.

Մեռասանեքեան or Մեռասանեքին (Նեցուն or Նեցունց, Նեքուամբք) s. pl. All the eleven.

Մեռասանսանեան, adj. ind. Endecasyllable.

Մեռաքս (ի, իս) s. Silk. Գործարան մեռաքսի, silk-manufacture.

Մեռաքսագործ (ի, աս) s. A worker in silk.

ՄեռաքսագործուԹիւն (Թեան, Թեամբ) s. Manufacture of silk.

Մեռաքսահիւս, adj. ind. Woven with silk.

Մեռաքսեայ (սեի, սեիս) adj. Of silk. Մեռաքսեայք, silk manufacture, silk goods.

Մեռրապոլիս (լեի, լեիս) s. Metropolitan.

Մեր (ոյ, ով) adj. Our.

Մերազնանալ (աւ, նացայ) v. n-p. To join our nation, to become of our nation, to have our national rights.

Մերազնեայ (նեի, նեիս) adj. Of our nation, national.

Մերակերպ, adj. ind. See Մերակերպաւոր:

Մերակերպաւոր, adj. ind. Of our form, of our nature.

Մերակերպացեալ (ելոյ, ելով) adj. That has taken our nature.

ՄերակերպուԹիւն (Թեան, Թեամբ) s. Our form, our nature.

Մերոյն (ոյնոյ, ոյնով) adj. and s. Our; ours.

Մերասէր (ի, իս) adj. That is of our nation; that is of our nature, our; ours.

Մերասիրտ, adj. ind. See Մերակերպաւոր:

Մերասահմ, adj. ind. See Մերազնեայ:

Մերթ, adv. Sometimes, now and then, from time to time.

Մերժել (եմ, եցի) v. a. To expel, to drive out, to turn out, to dispossess, to exclude; to dismiss, to discharge, to repudiate; to reject snappishly, to repel, to reject, to beat back; to proscribe, to banish; to reprove, to disallow, to disapprove, to challenge, to re-

fuse, to deny. **Մերժել** 'ի բաց, to drive out.

Մերժել (իմ, ժեցայ) *v. n-p.* To be driven out, reproved or rejected.

Մերժումն (ժման, ժմամբ) *s.* Repulse, refusal, challenge, disapprobation.

Մերկ (ոյ, ով) *adj.* Naked; simple, unadorned.

Մերկագլուխ, *adj. ind.* Uncovered, the head uncovered; naked.

Մերկագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More naked than; quite naked.

Մերկամարմին, *adj. ind.* Naked, that is not clothed.

Մերկամարտիկ (ակի, ակաւ) *adj.* and *s.* That fights naked or in wrestling, wrestler.

Մերկամարտնակ, *adj. ind.* See **Մերկամարտիկ**:

Մերկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* and *a.* To undress one's self, to strip one's self: to undress, to unclothe, to strip, to dismantle: to uncover. **Եկն ինչ կամէր առաւօտն 'ի գիշերոյն մերկանալ**, at daybreak, while day began to appear. **Եկն զառաւօտն մերկանայ**, it is dawn or day light.

Մերկանդամ, *adj. ind.* Quite naked.

Մերկապատեան, *adj. ind.* That is unsheathed.

Մերկապարանոց, *adj. ind.* That has the neck uncovered or naked; naked, clear, evident, open, frank: naked, nakedly.

Մերկապէս, *adv.* Naked, nakedly, artlessly, in an artless manner.

Մերկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To undress, to unclothe; to strip, to bereave, to unfurnish, to dismantle, to disfigure; to uncover. **Մերկացուցանել զսուրն**, to unsheath.

Մերկել (եմ, եցի or կացի) *v. a.* See **Մերկացուցանել**:

Մերկոտն, *adj. ind.* Barefooted.

Մերկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nakedness, the naked part.

Մերկուց: 'ի **մերկուց**, *adv.* Naked, bare, quite naked, nakedly.

Մերձ, *prep.* Near, nigh, next, close, by, hard by, contiguous, adjoining. **Մերձ առ իս բազմել էր**, he was seated near me. **Կայանի նա մերձ յայն ինչ պալատս**, he lodges quite close to such a palace. **Մերձ բազմել առ ոմն**, to sit near some one. **Մերձ է 'ի մեռանել**, he is near dying. **Մերձ լինել** See **Մերձենալ**: **Մերձ ընդ միջ**, very near, soon, in a short time.

Մերձաւորական (ի, աւ) *adj.* Near relation, consanguineous.

Մերձաձայն, *adj. ind.* **Մերձաձայն**, Countertenor.

Մերձակայ (ի, իս) *adj.* and *s.* Present, near, next, neighbouring, bordering on, adjacent; imminent.

Մերձակայել (իմ, յեցայ) *v. n-p.* See **Մերձենալ**:

Մերձակաց, *adj. ind.* See **Մերձակայ**:

Մերձակէաս (կեաց, կեաս) *s.* Perigee.

Մերձանակ, *adj. ind.* Near, imminent.

Մերձաւոր (ի, աւ) *s.* Myops, purblind, near-sighted.

Մերձաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Near, next, related, allied; adjacent, contiguous; neighbouring, bordering on; chance comer; akin.

Մերձաւորապար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Near relation; that marries; that joins by marriage.

Մերձաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See **Մերձաւորեցուցանել**:

Մերձաւորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To approach; to marry, to be allied, to be joined by marriage.

Մերձաւորիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To approach; to be allied, to be joined by marriage.

Մերձաւորիչ (ըչի, ըչաւ) *adj.* and *s.* See **Մերձաւորապար**:

Մերձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proximity, neighbourhood, contiguity: approximation: copulation: affinity, alliance by marriage, relationship, kindred.

Մերձենալ (ամ, ձեցայ) *v. n-p.* To approach, to accost, to come up to, to join, to touch; to draw near, to keep company with, to join, to be united; to become near, to get near; to be near. **Մերձենալ 'ի կին**, to know a woman, to have carnal connexion with a woman.

Մերձեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To approach, to put next to, to put near, to draw near, to advance; to join, to unite, to ally; to apply, to appropriate.

Մերձիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* See **Մերձենալ**:

Մերոյին, *adj. ind.* Our.

Մերունակ (ի, աւ) *adj.* Our.

Մերունակերպ, *adj. ind.* See **Մերակերպաբար**:

Մերօրէն, *adv.* Like us, after our manner.

Մեցամէտ, *adj. ind.* That corrupts or spoils, that causes to rot.

Մեցոտիլ (եմ, տեցայ) *v. n-p.* To rot, to putrify, to be mouldy, to be musty, to be corrupted, to be spoilt.

Մեքենաբան (ի, իւ) *s.* Mechanician.

Մեքենալից, *adj. ind.* Full of devices or machinations, fraudulent.

Մեքենական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Machinal, mechanical: mechanician. **Մեքենական կազմուածիւն**, mechanism.

Մեքենականաւեթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mechanicks. **Հմուտ մեքենականաւեթեան**, mechanician, that understands mechanicks.

Մեքենայ (ի, իւ) *s.* Machine, engine, instrument: machination, plot, device, intrigue, cunning, fraud, deceit.

Մեքենայագործ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Machinist: plotter: ingenious, industrious, very well made, well worked.

Մեքենայաւոր See **Մեքենաւոր**:

Մեքենայել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To contrive, to form, to project, to plot, to intrigue, to cabal.

Մեքենապէս, *adv.* Mechanically.

Մեքենաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnished with machines; full of contrivances or machinations.

Մեքենաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To make with art, to work well, to make very well: See **Մեքենայել**:

Մեքենովի (ոյ, աւ) *s.* See **Խաբեխա** or **Վերնախաբեխա**:

Մզանոց (ի, աւ) *s.* Filter.

Մզանք (նոց, նօք) *s. pl.* Filtration: filter; membrane, pellicle.

Մզարան (ի, աւ) *s.* Emunctory.

Մզել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To press, to extract by pressing, to squeeze out, to express; to filter, to pass through the filter: to distil, to trickle, to fall drop by drop.

Մզկիթ (կթի, կթաւ) *s.* Mosque, mahometan church.

Մզոթհեան, *adj. ind.* Membranous.

Մզուիլ (մզեան, մզմամբ) *s.* Straining; filtration; distillation.

Մէգ (մգի, մգաւ) *s.* Mist, fog, obscurity, darkness: See **Մառախուղ**:

Մեգադէ, *adj. ind.* (Greek word) Great: See **Մեծ**:

Մեղ (մզի, մզիւ or մզաւ) *s.* Urine, piss, water.

Մեթաֆիզիկոս (ի, իւ) *s.* Metaphysicks: See **Համաքնաբանութիւն**:

Մեթաֆիզիկական (ի, աւ) *adj.* Metaphysical: See **Համաքնաբանական**:

Մեթաֆիզիկապէս, *adv.* Methaphysically: See **Համաքնաբանաբար**:

Մէն, *adj. ind.* One; alone, only. **Մէն մի**, one only, each, every one.

Մենաւոր (ի, աւ) *adj.* Only, sole.

Մէջ (միջոյ, միջով) *s.* Middle; bosom, inside, heart; intermediate space, interval, interstice; half; center: loins, reins, the small of the back; rib. **Ընդ մէջ հերձանել**, կտրել or յօշել, to split or cut into two parts. **Ի մէջ առնուլ**, to produce, to expose. **Խորհուրդ ի մէջ առնուլ**, to consult, to deliberate. **Փոյթ ի մէջ առնուլ**, to endeavour, to try, to take pains. **Ընդ յառնել** or **կալ ի մէջ**, to come forward, to present one's self. **Ի մէջ բերել**, to produce, to shew. **Ի մէջ** or **ի միջի**, in the midst, among, between, within, in, into.

Մէջբերեալք See **Միջբերեալք**:

Մէջօրեայ See **Միջօրեայ**:

Մէս (միոյ, միոյս) *s.* Weight, heaviness: propensity, inclination: point, moment, instant. **Մէս ի մէս խնամել**, to float on the waves, to balance.

Մեհեօրայ (ի, իւ) *s.* Meteor: See **Օդէք**:

Մեռուղիկան, *adj. ind.* Brilliant, excellent.

Մեղ (մեղի, մեղիւ) *s.* Putrefaction, corruption, rottenness, chancre, maggot.

Մթագին, *adj. ind.* Obscure, dark, black, cloudy, gloomy.

Մթագնել (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To grow dark, to be troubled; to be dizzy.

Մթագնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Darkening; dizziness, dazzling.

Մթագնած, *adj. ind.* Darkened, eclipsed.

Մթագնածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Darkening, darkness.

Մթային (այոյ, այով) *adj.* Obscure, dark, dusky.

Մթանալ (ամ, մթացայ) *v. n-p.* To grow dark, to become dusky.

Մթապատ, *adj. ind.* See **Մթաղգած**:

Մթաբեղ (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* See **Մթանալ**:

Մթաթաթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscurity.

Մթացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To darken, to blacken, to eclipse, to make blind.

Մթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To gather.

Մթեր (*ի, ից*) *s.* Provision; accumulation, heap, pile; remainder: magazine, storehouse, depot; laying in a cellar. **Մթեր աչաց**, humour in the eyes, bleariedness. **Մթեր առ մթեր**, in a heap, like a heap, in plenty, numerous.

Մթերածոյ, *adj. ind.* Amassed, accumulated, warehoused.

Մթերանոց (*ի, աւ*) *s.* Magazine, storehouse.

Մթերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To provision, to victual, to warehouse, to put in a cellar, to put in a chest; to hoard up, to amass, to accumulate, to heap together.

Մթին, *adj. ind.* Obscure, gloomy, dark, black, dull, dusky, tarnished; abstruse, occult, difficult to know, hard to understand, that is not clear, confused, not to be deciphered; ambiguous.

Մթխալ (*ի, ից*) *s.* See **Խաւհ կան**:

Մթագոյն (*գունի, գունից*) *adj. comp.* More or very obscure.

Մթամթաբար, *adj. ind.* In an obscure manner; darkened.

Մթանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To grow dark.

Մթնել (*եմ, նեցայ*) *v. n-p.* See **Մթանալ**:

Մթոլորտ (*ի, ից*) *s.* Atmosphere.

Մթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscurity, shadow, cloud, tarnish; ambiguity.

Մժեղ (*ի, աց*) *s.* Gnat, small fly.

Մժեղ or **Մժեկ** See **Մժեղ**:

Մժղուկ (*կի, կաց*) *s.* Gnat.

Մի (*ոյ, ով*) *adj.* One, unity; one, sole, only, singular; other; every; first; in the first place. **Մի Աստուած**, one God, one only God. **Ի մի**, in one, together. **Մի առ մի**, one by one, in detail. **Ամ մի սիւնակ**, at or by each column. **Ամ այր մի**, a head, to every person. **Մի՝ զի կայր էր, և էր կրօք՝ զի աղքատ էր**, in the first place he was blind, in the next place poor.

Մի, *neg.* No, not, none. **Մի ասել ինչ**, say nothing about it.

Միաբան (*ի, ից*) *adj.* and *adv.* Unanimous, of one mind, correspondent, conformable, agreeing; equal, uniform; unanimously, agreed, with one accord, in concert. **Միաբան հաւանութիւն**, unanimity, concord, consent.

Միաբանակեաց (*կեցի, կեցից*) *s.* Monk, religious person who lives in a community.

Միաբանապէս, *adv.* Unanimously, with one accord.

Միաբանասէրծոխ, *adj. ind.* That disturbs a community or unanimity, seditious.

Միաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To agree, to make agree, to compose, to unite, to join, to conform, to adjust, to conciliate, to reconcile, to reunite, to match.

Միաբանել (*եմ, նեցայ*) *v. n-p.* To agree, to be of one mind or understanding, to consent, to comply, to suit, to be agreed, to conform one's self, to make up, to be reconciled, to unite, to join in one, to be matched; to conspire, to conjure, to plot.

Միաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Agreement, concord, union, unanimity, harmony, consonance, concordance, homophony, symphony, concert; conformity, fitness, suitableness, affinity; good understanding, consent; accommodation, reconcilement, adjustment, conciliation, reconciliation, reunion; assemblage; match; assortment: alliance, confederation, league, association, compact, convention; cabal, plot, conspiracy: commonalty, community, communion, company, society, club, congregation.

Միաբարբառ, *adj. ind.* With one voice, agreed.

Միաբարբառ, *adj. ind.* and *adv.* Unanimous: unanimously, with one voice.

Միաբնակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That believes Jesus Christ to be one nature only.

Միաբոյս, *adj. ind.* Twin, at the same birth.

Միաբուն, *adj. ind.* Of the same nature, consubstantial, of the same es-

sence: natural, native: even, equal, conformable: See Մ՝իաբան and Մ՝իա-կերպ:

Մ՝իագլխապետ (ի, աւ) s. Monarch.

Մ՝իագոյ (ի, իւ) adj. Consubstantial: united, joined, composed.

Մ՝իագոյն, adj. ind. Of the same colour, uniform.

Մ՝իագործ (ի, աւ) adj. That works, that acts with another.

Մ՝իագումար, adj. ind. Assembled together, in company, united, all together.

Մ՝իագունդ, adj. ind. and adv. See Մ՝իագումար:

Մ՝իագուան (ի, իւ) adj. and s. Conformist: unitarian, antitrinitarian.

Մ՝իակի, adj. ind. Only, alone; uniform.

Մ՝իակրութիւն See Բազադրութիւն:

Մ՝իազարդել (եմ, եցի) v. a. To adorn equally.

Մ՝իազոյգ, adj. ind. Conjoined. Մ՝իազոյգ պնդել, to conjoin, to join together.

Մ՝իահիւ, adj. ind. Provided with the same number, equal.

Մ՝իաժողով, adj. ind. See Մ՝իադումար:

Մ՝իալար (ի, իւ) adj. Monochord.

Մ՝իալեզու (ի, աւ) adj. That speaks the same language.

Մ՝իալուծ, adj. ind. Coupled together.

Մ՝իախառն, adj. ind. Mixed together, united together.

Մ՝իախոհ or Մ՝իախորհ (ի, իւ) adj. and adv. Unanimous, of the same opinion or way of thinking: unanimously.

Մ՝իախորհուրդ, adj. ind. See Մ՝իախոհ:

Մ՝իախուռն, adj. ind. See Մ՝իագումար:

Մ՝իախուռն, adj. ind. and adv. Assembled: together.

Մ՝իախօսութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Monologue.

Մ՝իածին (ծնի, ծնեաւ) adj. Only-begotten: only, alone.

Մ՝իակ (ի, աւ) adj. Only, one, alone, singular, simple.

Մ՝իակամ (ի, աւ) adj. That has the same wish; unanimous, of the same opinion.

Մ՝իակամութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Unanimity, conformity, union, concord.

Մ՝իական (ի, աւ) adj. Only, singular.

Մ՝իականի (նւոյ, նեաւ) adj. One-eyed, blind of an eye, monocular, monoculous. Դիտաւն մ՝իականի, ogling glass.

Մ՝իականութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Condition of one-eyed man: unity, union.

Մ՝իակեաց (կեցի, կեցեաւ) adj. That lives together: See Մ՝իյաւակեաց:

Մ՝իակեղև, adj. ind. Furnished with one shell or husk.

Մ՝իակենցաղ, adj. ind. See Մ՝իակեաց:

Մ՝իակերպ, adj. ind. Uniform, conformable, equal.

Մ՝իակերպութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Uniformity, equality.

Մ՝իակեցութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Condition of a solitary man, solitude.

Մ՝իակի, adj. ind. Once: See Մ՝իակ:

Մ՝իակին (կնոջ, կեաւ) adj. and s. Monogamist; that marries only once.

Մ՝իակնութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Monogamy.

Մ՝իակշիռ, adj. ind. Equal; equipollent.

Մ՝իակողմանի (նւոյ, նեաւ) adj. Lamed, mangled, mutilated.

Մ՝իակողմն, s. ind. One side. Դնել յ՝իակողմն, to put aside; to leave.

Մ՝իակուղի, adj. ind. Simple.

Մ՝իակուսեցուցանել See Մ՝իակուսացուցանել:

Մ՝իակրօն (ի, իւ) adj. Of the same religion; of similar habits; unanimous; cenobitick, cenobitical.

Մ՝իակրօնութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Conformity in religion; union, conformity, society.

Մ՝իակցել (եմ, եցի) v. a. To unite; to consolidate.

Մ՝իակցորդ, adj. ind. Even, equal; conjoined, partaking of.

Մ՝իակցութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Union, inherence; consolidation.

Մ՝իահաղ, adv. See Մ՝իահաղդի:

Մ՝իահաղդի, adv. All at once, together, altogether, quite, at once, entirely, collectively.

Մ՝իահամ, adj. ind. See Մ՝իակցորդ:

Մի խոհմտուռ, *adj. ind.* and *adv.* Collectively, altogether, generally.

Մի խոհաւան, *adj. ind.* and *adv.* Unanimous, of the same opinion: unanimously, with one voice, with general approbation.

Մի խոհաւատ (*ի, իւ*) *adj.* Of the same religion and belief.

Մի խոհեծան, *adj. ind.* Monarchical. **Մի խոհեծան թագաւոր** or **իշխան**, monarch. **Մի խոհեծան տէրութիւն** or **իշխանութիւն**, monarchy.

Մի խոհեւ or **Ընդ միանգամ**, *adv.* At once, quite.

Մի խոհմիլ (*իմ, մեցայ*) *v. n-p.* To be joined, to be joined together, to be united.

Մի ձայն, *adj. ind.* and *adv.* With one voice, unanimous: unanimously.

Մի ձայնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To cry with one voice, to unite, to consent, to agree.

Մի ձայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* One voice, unanimity, agreement, concord, consent.

Մի ձեռնանի (*նոյ, նեաւ*) *adj.* Lame of a hand, that has only one hand.

Մի ձիւ, *adj. ind.* Uniform, equal.

Մի ձի, *adj. ind.* and *adv.* With one horse.

Մի ձոյլ, *adj. ind.* Molten, cast, massive, solid.

Մի ձորձ, *adj. ind.* Clothed with one coat or garment.

Մի ձուլ, *adj. ind.* See **Մի խլաթ**.

Մի ձաշակ, *adj. ind.* Fed but once.

Մի ձեռնեակ, *adj. ind.* Of one stem (speaking of plants).

Մի ծնայր (*մօր, մաթ*) *adj.* Mother of one child; only son of his mother.

Մի ծամանեակ, *adj. ind.* In part.

Մի ծամսաթիկ See **Մի ենամսաթիկ**.

Մի ծամսաթուութիւն See **Մի ենամսաթուութիւն**.

Մի ծամիտ (*մօր, մաթ.*) *adj.* Sincere, innocent, ingenuous, simple, artless, silly, goodnatured, foolish. **Մի ծամիտ պատիւ**, innocently.

Մի ծամանիլ (*իմ, անեցայ*) *v. n-p.* To agree, to consent: to be sure.

Մի ծամուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sincerity, innocence, ingenuousness, artlessness, silliness.

Մի ծամօր (*ոմ, ու*) *adj.* Only (son); alone.

Մի ծամօրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of an only son; condition of a destitute person.

Մի ծայր, *adj. ind.* United, joined together, chained. **Մի ծայր առնել** to join together, to chain.

Մի ծայրել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Մի ծայր առնել**.

Մի ծայրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conjunction, union, concatenation.

Մի ծին (*ոյ, ով*) *adj.* and *adv.* Alone, lonely; only, singular; simple, plain: solely, singly, singularly, simply; solitarily. **Մի ծին թէ** or **միայն զի**, it being well understood that, provided that, upon condition that. **Մի ծին ընդ միայն** or **միայն առ միայն**, by one's self, all alone, without company.

Մի ծնախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Soliloquy.

Մի ծնակ, *adj. ind.* and *adv.* See **Մի ծին**.

Մի ծնակեաց (*եցի, եցաւ*) *s.* and *adj.* Solitary, anachorite, hermit.

Մի ծնակեցանոց (*ի, աւ*) *s.* Hermitage, monastery.

Մի ծնակեցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solitude, condition of one who lives in solitude, monastick life.

Մի ծնակօթ, *adj.* and *s. ind.* See **Մի ենամսաթիկ**.

Մի ծնակուսութիւն See **Մի ենամսաթուութիւն**.

Մի ծնամսաթ See **Մի ենամսաթ**.

Մի ծնամսաթուութիւն See **Մի ենամսաթուութիւն**.

Մի ծնանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To retire, to withdraw, to be removed, to live in solitude.

Մի ծնանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Մի ծնաթան**.

Մի ծնաստան (*ի, աւ*) *s.* See **Մի ծնաթան** or **Մի ծնաթան**.

Մի ծնաթան (*ի, աւ*) *s.* Solitude, monastery, hermitage.

Մի ծնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Solitary, monk, hermit.

Մի ծնուկ See **Մի ծնակ**.

Մի ծնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solitude.

Մի ծնալ (*ամ, միացայ*) *v. n-p.* To be united, to be joined, to be incorporated.

Մի ծնդամ, *adv.* At once, at one blow. **Որ միանդամ**, whatever, whoever, whosoever.

Միանգամայն, *adv*. Together, all at once, all at one time, suddenly, all, altogether, quite, jointly, in concurrence, at the same time: generally, entirely. **Միանգամայն և**, yet, even, also.

Միանձն (*ձին*, *ամբ*) *s*. Monk, solitary being, cenobite, friar, hermit: only, alone, without company. **Իբրև միանձն**, monastically, like a hermit.

Միանձնական (*ի*, *աւ*) *adj*. Solitary; monkish, monastick, cenobitical, conventual.

Միանձնանալ (*ամ*, *նացայ*) *v.n-p*. To be retired, to live in solitude: to be united, to agree, to be of the same opinion.

Միանձնանոց (*ի*, *աւ*) *s*. Monastery.

Միանձնաւորութիւն See **Միանձնութիւն**:

Միանձնութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Solitude; monachism, religion; unanimity, concord, union.

Միանձնուհի (*հւոյ*, *հեաւ*) *s*. Nun, religious female.

Միաձան, *adj. ind*. Uniform, equal.

Միաձոյն See **Համաձոյն**:

Միաձուցութիւն See **Համաձուցութիւն**:

Միաշաբաթի (*ւոյ*, *ւս*) *s*. Sunday, first day of the week.

Միաշար, *adj. ind*. Strung, arranged. **Միաշար մոդել** See **Միայար մոդել**:

Միաշաւիղ, *adj. ind*. Conformable, that walks in the same steps.

Միաշունչ, *adj. ind*. Unanimous.

Միաշնչութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Unanimity, concord, union, agreement, consent.

Միաչափ, *adj. ind*. Equal, like, of the same measure.

Միապաշտօն, *adj. ind*. That is equally worshiped, that is equally honoured.

Միապաղաղ, *adj. ind*. Uniform, entire, solid, compact, dense, massive, all in one mass, all in a body, that is without seam.

Միապատիւ See **Համապատիւ**:

Միապար, *adj. ind*. In the same assembly or dancing party, at the same ball.

Միապետ (*ի*, *աւ*) *s*. Monarch.

Միապետական (*ի*, *աւ*) *adj*. Monarchical.

Միապետել (*եմ*, *եցի*) *v. n-p*. To govern with absolute power, to have sovereign authority, to reign like a king.

Միապետութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Monarchy.

Միապէս, *adv*. Equally, evenly, uniformly, indiscriminately.

Միասայրի, *adj. ind*. With one edge.

Միասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj*. That loves union or concord.

Միասիրտ, *adj. ind*. Unanimous, of one mind.

Միաստեան (*ի*, *աւ*) *adj*. Simultaneous, common, together; compatible; consubstantial, one, only.

Միաստեանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Compatibility: consubstantiality, unity.

Միասունդ, *adj. ind*. That is fed or reared together.

Միասուսի, *adj. ind*. See **Միապաղաղ**:

Միասուսի (*նւոյ*, *նեաւ*) *s*. Amazon: See **Վրանաքնակ**:

Միավանկ or **Միավանդ** (*ի*, *ից*) *adj*. Monosyllable.

Միավանք (*նից*, *նք*) *s*. Monastery.

Միատառութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Monogram.

Միատարած, *adj. ind*. Extended or spread out equally.

Միատարր, *adj. ind*. United, solid, like, equal, consolidated, firm, compact.

Միատարրել (*եմ*, *եցի*) *v. a*. To unite, to consolidate.

Միատարրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Union, consolidation, firmness, solidity.

Միատեսակ (*ի*, *աւ*) *adj*. Uniform, like, equal, simple, single.

Միատես (*ի*, *աւ*) *adj*. That sees, that regards equally.

Միատեւակ, *adj. ind*. That lasts or endures with another.

Միատեւութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s*. Living in the same house, cohabitation.

Միատոհմ, *adj. ind*. That is of the same family or nation.

Միատուն, *adj. ind*. That lives in the same house, domestick, intimate.

Մի տգիեք, *adv*. Perhaps; God defend us; beware, by no means, no, not, never.

Միացուցանել (*եմ*, *ոյցի*) *v. t*. To unite, to join together, to cohjoin, to incorporate: See **Միաւորել**:

Միաւոր (*ի*, *աւ*) *adj*. and *s*. Unit-

ed, joined: one, single, singular, alone, simple: solitary.

Միաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To unite, to join, to attach, to tie together, to combine, to annex, to incorporate, to mix, to glue together: to join together, to couple, to match, to pair. **Վերստին միաւորել**, to reunite, to rejoin, to tie again.

Միաւորիլ (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* To be united, to be joined, to be combined, to be reunited: to be coupled, to be matched, to be mixed.

Միաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Union, junction, assemblage, conjunction, incorporation, reunion, adhesion, addition, combination; copulation, coupling, pairing; gluing.

Միափառ, *adj. ind.* See **Փառակից**.

Միաքարոզ, *adj. ind.* That preaches, that announces the same thing or with another.

Միգամառն, *adj. ind.* Full of mists or fogs, obscure, gloomy, dark.

Միգապատ, *adj. ind.* See **Միգամառն**.

Մի դուցէ, *adv.* See **Մի արդեօք** and **Գուցէ**.

Միեղեն, *adj. ind.* Only, alone, single.

Միեղենապէս, *adv.* Singly, solely: See **Միապէս**.

Միեղենութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Union, uniformity, equality, unity.

Միեղջերու (*ի, ւս*) *s.* Unicorn.

Մի երբեք, *adv.* Never, not at all.

Միերգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Monody.

Մի և մի or **Մի և մի իւիք**, *adv.* Beware, not at all, by no means, never.

Մի և ևս, *adv.* Never, not again, no more. **Մի և ևս առնիր**, take care not to do so again.

Միզագրաւ (*ի, ւս*) *adj.* Troubled with or subject to the gravel.

Միզագրաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Strangury, suppression or retention of the urine, difficulty of making water.

Միզանոց (*ի, ւս*) *s.* Urinal; pissing place.

Միզանցք (*ցից, ցիւք*) *s. pl.* Ureters.

Միզարգել (*ի, իւ*) *adj.* See **Մի-զագրաւ**.

Միզարգելութիւն See **Միզագրաւութիւն**.

Միզել (*եմ, եցի*) *v. n.* To piss, to stale, to make water.

Միզեցուցիչ (*ցի, ցչաւ*) *adj.* Diuretick.

Միզն or **Միզնիք** (*նեաց, նեաք*) *s. pl.* Pellicle.

Մի ըստ միոջէ, *adv.* One by one, from hand to hand; in detail, minutely, exactly; particularly, specifically, individually, distinctly. **Մի ըստ միոջէ առնել** or **նշանակել**, to specify, to go into detail.

Միթէ, *adv.* Indeed? is it possible?

Միթռը (*մեթրի, մեթրաւ*) *s.* Mitre, tiara.

Միթռաւոր (*ի, ւս*) *adj.* Mitred.

Մի իւիք, *adv.* By no means, beware, never.

Միլիոն (*ի, ւս*) *s.* Million. **Հազար միլիոն**, a thousand millions.

Մի լիցի, *adv.* God defend us, may it never be, never.

Միխ (*մեխ, մեխս*) *s.* Ordure, filth.

Մի մի (*միոյ միոյ, միով միով*) *adj.* and *adv.* Every one, each; one another; one by one. **Մի առ միոջէ**, one after another. **Մի զմիով**, with emulation, surpassing one another, outvying. **Մի զմի**, one another. **Մի զկնի միոյ**, one after the other. **Մի ընդ միով**, one under another, in a subordinate state.

Միմեանց (*առ միմեանս, ի միմեանս, ընդ միմեանս, ի միմեանց, միմեամբք, ընդ միմեամբք*) *s. pl.* Themselves, one another. **Զկնի միմեանց**, one after another. **Սիրեն զմիմեանս**, they love each other, they love one another. **Հարկանել ընդ միմեանս**, to fight each other, to fight together. **Բաղխել զմիմեանս**, to smite one another. **Տալ միմեանց**, to give to each other, to give reciprocally. **Ողջոյն տալ միմեանց, ողջունել զմիմեանս**, to salute each other. **Օգնել** or **ի ձեռն կուռնա հասանել միմեանց**, to help each other, to render mutual assistance.

Միմեանցասէր, *adj. ind.* Loving one another, that mutually love.

Միմոս (*ի, ւս*) *adj.* and *s.* Mimick, buffoon, pantomime, pantaloon, merry Andrew, droll, harlequin, punch, zany.

Միմոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mimickry, buffoonery, harlequinade.

Մին, *adj. ind.* One.

Մինաւոր (*ի, ւս*) *adj.* One, only, alone.

Մինչնայ (*ի*, *ից*) *s.* See **Երևիլ**:

Մինչ, *prep.* and *adv.* Until, as far as: at the time that, when; as long as, during; while, whilst; that. **Ի փարիզ** *ես մինչ ի Հռոմ*, from Paris to Rome. **Մինչ ամառն էր**, during the summer. **Մինչ այս, մինչ այն**, whilst these things were doing, during that time.

Մինչդեռ, *adv.* At the time, as long as, whilst. **Մինչդեռ խոսէր**, while he was speaking. **Հապց մինչդեռ ուներին ի գիմի հարկանիլ միմեանց**, but just as they were going to fight.

Մինչդեռ տակաւին, *adv.* While, whilst, yet. **Խօսէի ընդ նմա, մինչդեռ տակաւին էր յանկողնի**, I was speaking to him while he was yet in bed.

Մինչև, *prep.* and *adv.* Until, as far as, when, at the time; that; while, whilst. **Գայ ընդ իս մինչև ի Լընդոն**, he goes with me as far as London. **Մինչև ցայժմ**, until now. **Մինչև ցայդ վայր**, as far as this. **Մինչև ցայդ վայր** or **մինչև ցայդր**, to that place. **Մինչև ցերբ**, how long? **Մինչև ուրուն օր**, how far? **Կաց** or **Ձեռ, մինչև եկեսցէ**, wait until he comes. **Ոչ երթայ** or **մեկնեցայց, մինչև գարձցես ան դրէն**, I will not go out until you return. **Ա՛յնպէս** or **այնչափ, մինչև**, as far as, so that, as well as.

Մինչ զի, *adv.* As far as, as well as.

Մինչ չև, *adv.* Before, whilst, not yet. **Մինչ չև ծագեալ էցէ արեգակն** or **մինչ չև ծագեալ արեգականն**, before day, before sunrise. **Մինչ չև ա՛ւուրեալ ամին**, before a twelvemonth. **Մինչ չև եկեալ էր նորա**, he had not yet come. **Մինչ չև մեռանել իցեմ**, before I die.

Մի՛շտ, *adv.* Always, at all times, continually, without ceasing, incessantly, perpetually, every minute, at every turn, for ever and ever, for ever, eternally.

Մի՛ակն, *adj. ind.* See **Մի՛ասայրն**:

Մի՛ անձ (*միոյ ուրուն, միով՝ ոմանմ*) *s.* One, one person.

Մի՛ասրձի (*ձոյ, ձու*) *adj.* That has only one testicle.

Մի՛ութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unity, equality; union, league, assemblage, reunion.

Մի՛ ոք (*միոյ ուրուք, միով՝ ոմանմ*) *s.* See **Մի՛ անձ**:

Մի՛ ոք, *s. ind.* Nobody.

Մի՛քանի, *adj. ind.* Broken-backed.

Մի՛քանի առնել, to break one's back, to strain the loins.

Մի՛քաղբել (*եմ, եցի*) *v. a.* To interpose.

Մի՛քաղբութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Interposition, mediation; epenthesis.

Մի՛ջակայն, *adj. ind.* Middling, mean.

Մի՛ջակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Mean, middling; middle.

Մի՛ջակայն (*այեայ, այեավ*) *adj.* See **Մի՛ջակ**:

Մի՛ջակայնել (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To be in the middle.

Մի՛ջակէտ (*կետի, կետիւ*) *s.* The middle point, center: comma, stop.

Մի՛ջակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mediocrity.

Մի՛ջակուսի, *adj. ind.* **Մի՛ջակուսի առնել**, To cleave, to cut in the middle, to divide in two parts.

Մի՛ջահասակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Of the middle age; of the middle height; middle age; middle height.

Մի՛ջահասակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cross, to interrupt.

Մի՛ջահասակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Interruption, intermission, discontinuance.

Մի՛ջամատն (*տեան, տամբ*) *s.* Middle finger.

Մի՛ջամտել, *adj. ind.* **Մի՛ջամտել լինել**, To enter, to push on, to advance, to go forward, to go before; to interpose, to intrude into, to intermix, to thrust one's self forward, to intermeddle, to introduce one's self: to penetrate, to explore; to undertake, to give one's self up to, to apply.

Մի՛ջամտութ See **Մի՛ջամտել**:

Մի՛ջանկեալ (*եալ, եալով*) *adj.* Intervening; intermediate. **Մի՛ջանկեալ խաղարկութիւն**, interlude.

Մի՛ջաշարդ (*ղի, ղաւ*) *s.* The middle of the road or way.

Մի՛ջապինդ, *adj. ind.* Girdled, bound round the body, strong.

Մի՛ջասահման, *adj. ind.* and *adv.* Mean, middling; intermediate, intervening: indifferently, moderately.

Մի՛ջասահմանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mediocrity.

Մի՛ջավայր (*ի, աւ*) *s.* Middle, centre.

Մի՛ջատ (*ի, աւ*) *s.* Insect.

ՄիջաբհուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Interjection: interposition, intermission.

Միջերկնեայ (նէի, նեաւ) *adj.* That is in the middle of the heavens, middle. **Միջերկնեայ դաւառ** or **ՆաՀանգ**, the middle region of the air.

Միջերկրական (ի, աւ) *adj.* Mediterranean. **Միջերկրական ծով**, the mediterranean sea, or the mediterranean.

Միջերկրականք (եայց, եաց) *s. pl.* The provinces of the Mediterranean, Asia minor, Anatolia or Natolia.

Միջընդերք (բայ, բաց) *s. pl.* Mesentery.

Միջին (ջնոյ, ջնով) *adj.* In the middle, middle; mediate; mean, middling.

Միջնաբերդ (ի, աւ) *s.* Citadel, fortress that commands a town.

Միջնածիրանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Cloak lined or bordered with purple.

ՄիջնակայուԹիւն See **ՄիջնահաՀուԹիւն**.

Միջնաձող (ոյ, ով) *s.* Piston.

Միջնամուխ See **Միջամուխ**.

Միջնայարկ (ի, աւ) *s.* Middle floor of a house or building.

Միջնանիւ (նւոյ, նիւով) *s.* Middle wheel: centre, middle part of a wheel.

Միջնաշաւիղ See **Միջաշաւիղ**.

Միջնապարիսպ (բարի, բարւոյ) *s.* Partition wall; obstacle.

Միջնատուն (տան, տամբ) *s.* See **Միջնայարկ**.

Միջնորդ (դին, դամբ) *s.* See **Թիւկնամիջ**.

Միջնորդ (ի, աւ) *s.* Means, organ, instrument, cause; resource: space, interval; partition wall. **Միջնորդ ՀաշտուԹեան**, mediator, reconciler, arbitrator, conciliator, umpire, intercessor; intermeddler; one intervening. **Միջնորդ վաճառաց**, broker, agent, dealer.

Միջնորդաբար, *adv.* Mediately.

Միջնորդել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To mediate, to procure, to demand, to intercede; to interpose, to intermeddle; to treat, to negotiate, to enter into negotiation: to employ, to intervene.

ՄիջնորդուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Intercession; interposition, intermeddling, intervention, mediation, means; brokage, brokerage, dealer's commission: interval.

Միջնորմ (ոյ, ով) *s.* Party wall, partition; curtain; separation.

Միջոց (ի, աւ) *s.* Space, interval, distance, intermediate space, separation; meantime, meanwhile: centre, middle: field, place, expanse, circuit: difference, distinction: interposition, intermeddling; vacancy; empty space.

Միջոց (ոյ, ով) *s.* Interior, inside part.

Միջօր (ջուսր, ջուսրբ) *s.* Noon, middle of the day.

Միջօրեայ (րեի, րեիս) *s.* and *adj.* Noon, middle of the day: south; southward: meridian.

Միջօրի (ի, իս) *s.* See **Միջօրեայ**.

Միջօրեական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Meridional; meridian.

Միս (մսոյ, մսով) *s.* Flesh, meat; pulp. **Միս երկոց**, venison. **Միս 'ի կաւկաթայէ**, grilled meat. **Միս պապղոյ**, pulp. **Աճելոյք միս առնգեալ 'ի մարմնի**, proud flesh, excrescence.

Միսխաւաղ or **Միսխաղ** (ի, աւ) See **Հանդերձատեաց**.

Միսալ See **Մեսալ**.

Միսակոյծ (մսոյ, մսոյ) *s.* Bias, inclination, propensity.

Միսել (եմ, եցի or սեցայ) *v. n.* and *a.* To bias, to be inclined towards, to incline to, to adhere, to comply.

Միսուիլ (սոյ, սոյ) *s.* Bias, propensity, inclination.

Միտք (մտաց, մտաք) *s. pl.* Mind, understanding, sense, judgement, intellect, reason, intelligence: thought, wit, imagination, idea, fancy, humour: belief, sentiment, opinion, advice, counsel: meaning, intent: capacity: design, project, destination, disposition, resolution, intention, end, aim, will. **Ըմբռնուիլ մտաց**, apprehension, idea. **Ընդել 'ի միտ**, to think, to hold in mind, to remember. **'Ի միտս լինել**, to be awake, to perceive. **Դնել 'ի մտի**, to deliberate; to resolve, to be determined, to destine, to project, to propose, to rely on, to presume, to imagine. **Միտս դնել**, to give attention, to apply one's self to, to devote one's self to; to observe, to regard, to consider with care, to think; to reflect, to think of any thing. **'Ի միտ առնուլ**, to perceive, to know, to remark, to understand, to comprehend, to conceive; to study, to learn by heart, to con one's lesson, to know by heart. **Աչխատս առնել զմիտս,**

to beat one's brains, to rack one's brains or head. Զմտաւ or ընդ միտ առնել, to consider, to regard attentively, to think, to recollect, to figure to one's mind, to recollect, to figure to one's self, to imagine. Գայ ՚ի միտս իմ, it has just come into my thoughts, into my mind, into my head. Անկանել ՚ի մտաց, to be out of one's senses, to be out of one's mind, to be crazy, to lose one's senses. Այս են միտք բանիցս, this is the sense of this passage. Ազնուական միտք, noble sentiment. Եղոյզ զաւրութիւն մտաց խըտաց, he has betrayed his malicious intention.

Մխրգ (մրգոյ, մրգով) s. Fruit (of trees).

Մխուան See Մեւան:

Մխս (ոյ, ով) adj. Other. Մխս օր, the other day. Մին կամ միւսն, one or the other. Ոչ մին, և ոչ միւսն, neither the one nor the other. Ի նա միւս ևս Ալեքսանդր, he is another Alexander.

Մխսանդամ, adv. Another time, once more, afresh, anew.

Մխսհաղ, adv. See Մխսանդամ:

Մխսիան (ի, աւ) s. Mosaick, a work in mosaick.

Մխտիայ (բեի, բեիս) adj. and adv. Of a day, that lasts only a day, ephemeral; a day only.

Մխտիական, adj. ind. and adv. Uniform, equal; monotonous: uniformly, equally.

Մլաւել (եմ, եցի) v. n. To mew.

Մլաւիւն, s. ind. Mewing, cry of a cat.

Մլել (եմ, եցի) v. a. To distort one's face.

Մլուկն (մլկան, մլկամբ) s. Bug.

Մխել (եմ, եցի) v. a. To drive, to force into or penetrate, to fasten in, to pierce, to prick, to run through; to force down, to plunge. Մխել զերկաթ, to temper iron or steel; to harden. Մխեաց զդաշոյնն ՚ի սիրտ նորա, he has plunged or thrust a dagger in his heart. Մխել զձեռն, to stretch, to extend or put out the hand.

Մխիլ (իմ, խեցայ) v. n-p. To be driven into, to be plunged into, to penetrate, to enter; to meddle; to begin, to commence. Մխիլ բարկութեամբ, to enrage, to be seized with rage.

Մխիթար, adj. and s. ind. Comforter; consoling, consolatory: consolation. Մխիթար լինել առնել, or Մխիթար մատուցանել See Մխիթարել:

Մխիթարական (ի, աւ) adj. Consoling, consolatory.

Մխիթարակից (կցի, կցաւ) adj. and s. That condoles with another, consoling companion.

Մխիթարել (եմ, եցի) v. a. To console, to alleviate, to soften, to sooth, to comfort, to relieve sorrow or vexation.

Մխիթարիչ (րչի, րչաւ) adj. and s. Consoler, that consoles. Մխիթարիչ սուրբ Հոգի, Comforter, Holy Ghost.

Մխիթարութիւն (թեան, թեամբ) s. Consolation, relieving affliction, mollifying, alleviating.

Մխլտնել (եմ, եցի) v. a. To plunge, to thrust into.

Մխլել (եմ, եցի) v. a. To corrupt, to spoil.

Մխոմանք (նաց, նաք) s. pl. Press, pressure.

Մխոց (ի, աւ) s. Act of plunging into water: piston. Մխոց առնել, to plunge, to thrust into.

Մխուն (մխման, մխմամբ) s. Act of plunging. Մխուն երկաթոյ, temper, tempering.

Մխուն, adj. ind. Tempered (speaking of steel).

Մխրտնել See Մխլտնել:

Մծղնեայ (նեի, նեիս) adj. and s. Incestuous; lecherous.

Մծղնեութիւն (թեան, թեամբ) s. Incest: lechery. Մծղնեութեամբ, incestuously.

Մկան (ի, աւ or մկամբ) s. Muscle: See Մսան:

Մկանաւոր (ի, աւ) adj. Muscular.

Մկանունք (նանց, նամբք) s. pl. The muscles: rump, buttocks, fat buttocks. Հարկանել ընդ մկանունս, to flog, to whip. Մկանունք ջուրց, billows, swell, waves.

Մկանուտ, adj. ind. See Մկանաւոր:

Մկիտ (տի, թացի) v. n. To be vexed, to be enraged.

Մկնապիղծ, adj. ind. Spoiled by mice.

Մկնաքիս (ի, իս) s. Ferret.

Մկնդաշտար, adj. ind. That is struck by a buckler.

Մկնդամուկն See Վահանամուկն:

Մկնդաւոր (ի, աւ) adj. Armed

with a buckler, that carries a buckler.

Մկնդեղ (ղ, ավ) *s.* Arsenick.

Մկնոտակ (ի, աւ) *s.* That hunts mice or rats, mousehunt.

Մկոնդ (մկնդոյ, մկնդով) *s.* See **Վաշտան**:

Մկոնդք See **Մկանուէք**:

Մկրատ (ի, աւ) *s.* Scissors; shears; forceps.

Մկրատուն (տան, տամբ) *s.* See **Մկրտարան**:

Մկրտարան (ի, աւ) *s.* Baptistery, font, baptismal font.

Մկրտել (եմ, եցի) *v. a.* To baptize: to wash by plunging into water. **Կրկին** or **վերստին մկրտել**, to rebaptize.

Մկրտիչ (տչի, տչաւ) *s.* Baptist. **Սուրբ Յովհաննէս Մկրտիչ**, St. John the Baptist.

Մկրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baptism: washing, act of washing. **Մկրտութեան**, baptismal.

Մղանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Մղուանի**:

Մղել (եմ, եցի) *v. a.* To push, to make an effort to advance, to carry, to repulse, to push forward.

Մղէղ (ի, աւ) *s.* Broken straw, blades of straw, powder.

Մղէղել (եմ, եցի) *v. a.* To levigate, to reduce into powder.

Մղիչ (մղչի, մղչաւ) *adj.* Impulsive.

Մղձաւիկա (ձեաի, ձեաւս) *adj.* That is subject to the nightmare.

Մղձաւանջ or **Մղձաւանտ** (ի, իւ) *s.* Nightmare, incubus.

Մղձկել (եմ, կեցայ) *v. n-p.* To choke, to burst with spite, envy, grief, rage.

Մղձուկ (ձկի, ձկաւ) *s.* Heart-break, great displeasure mixed with vexation.

Մղոական (ի, աւ) *adj.* Impellent, expellent.

Մղոն (ի, իւ) *s.* Mile: See **Մղուանի**:

Մղուանի (մղմանէ, մղմամբ) *s.* Push, impulse, expulsion, abduction.

Մթամնալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To darken, to become dusk, to be dusk.

Մթափարատ, *adj. ind.* That dispels darkness.

Մնալ (ամ, եցայ) *v. n.* To remain; to stop, to dwell, to sojourn, to be; to rest, to be at rest; to last, to consist, to hold up: to wait, to expect.

Մնայուն, *adj. ind.* Permanent, stable, durable, solid.

Մնաս (ի, իւ) *s.* Weight of a hundred drachms.

Մնացական (ի, աւ) *adj.* See **Մնայուն**:

Մնացորդ (ի, աւ) *s.* See **Մնացուած**: **Մնացորդք** or **գիրք Մնացորդաց**, Paralipomena.

Մնացուած (ոյ, ով) *s.* Rest, residue, remainder; surplus; relick, vestige, scraps; siftings, pickings, ruins; waste; remains of a dinner.

Մնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make remain; to leave.

Մնհնայ (ի, իւ) *s.* Weevil: See **Երևիկ**:

Մնղել (եմ, եցի) *v. n.* To coo, to wail.

Մնղուն, *s. ind.* Cooing, wailing.

Մնջկի, *adj. ind.* and *adv.* Dull, soft; dully, silently, softly, gently, without noise.

Մնջկաւակ (ի, աւ) *s.* Pantomime.

Մշակ (ի, աւ) *s.* Husbandman, labourer.

Մշակագործել (եմ, եցի) *v. a.* See **Մշակել**:

Մշակական (ի, աւ) *adj.* Georgick.

Մշակել (եմ, եցի) *v. a.* To cultivate, to labour, to grub up, to manure.

Մշակելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Arable, capable of cultivation.

Մշակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cultivation, culture, agriculture, labour, tillage, grubbing up, manuring.

Մշահոտ, *adj. ind.* Muscadine, musked, that smells of musk. **Մշահոտ գինի**, muscadel wine; muscadel. **Մշահոտ խնձոր**, տանձ or **խաղող**, muscadine.

Մշտապար, *adv.* Always, continually, eternally.

Մշտաբացիկ, *adj. ind.* Always open.

Մշտաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces, that brings forth constantly.

Մշտաբոյծ, *adj. ind.* That feeds, that is always fed.

Մշտաբուղխ, *adj. ind.* That flows, that gushes out continually.

Մշտագիշեր, *adj. ind.* That is always in the dark.

Մշտագնաց, *adj. ind.* That goes on or flows continually.

Մշտադոյ (ի, իս) *adj.* That always exists, eternal.

Մշտադալար, *adj. ind.* Evergreen, always verdant.

Մշտագաւո, *adj. ind.* That is always condemned.

Մշտազեղ, *adj. ind.* That always expands, that flows, that falls continually.

Մշտազուարճ, *adj. ind.* That is always merry.

Մշտախաղաց, *adj. ind.* See **Մշտաստգաց**:

Մշտածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That produces, that brings forth constantly: that is constantly brought forth.

Մշտակայ (ի, իս) *adj.* See **Մշտադոյ**:

Մշտակայական, *adj. ind.* See **Մշտամատոյց**:

Մշտակալ, *adj. ind.* That is always fixed, solid, firm, stable.

Մշտակիր (կրի, կրաւ) *adj.* That always carries; that is always carried.

Մշտակոխ, *adj. ind.* That is always treaded upon. **Մշտակոխ Ճանապարհ**, thoroughfare, publick way.

Մշտաղոյց, *adj. ind.* That always prays, that is always entreated, continual.

Մշտահարուստ, *adj. ind.* That is always rich.

Մշտահոս, *adj. ind.* That flows constantly, inexhaustible.

Մշտահոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of that which always flows.

Մշտահոտ, *adj. ind.* That smells, that has always a smell.

Մշտամատոյց, *adj. ind.* That gives, that always offers; that is always offered.

Մշտամարտ (ի, իս) *adj.* That fights, that wages perpetual war, continual.

Մշտամռունչ, *adj. ind.* That cries, that speaks, that begs always, continual: without ceasing, continually, with an incessant noise or voice.

Մշտայաղթ (ի, իս) *adj.* That is always victorious or conquerer.

Մշտայուշ, *adj. ind.* That always reminds.

Մշտայօժար, *adj. ind.* That is always prompt or ready.

Մշտանուէր, *adj. ind.* See **Մշտամատոյց**:

Մշտաշարժ (ի, իս) *adj.* That is always in motion or in action, that is always willing or inclined.

Մշտաչարչար, *adj. ind.* That endures, that suffers always. **Մշտաչարչար մահու թիւն**, continual mortification.

Մշտապատում, *adj. ind.* See **Մշտաստգաց**:

Մշտապայծառ, *adj. ind.* That is always shining, clear or luminous.

Մշտապաշտօն, *adj. ind.* Constant in worship, that prays constantly.

Մշտաջան, *adj. ind.* That always labours, that has constant care.

Մշտատատոգիլ, *adj. ind.* That has always leaves, evergreen.

Մշտատուտոյց, *adj. ind.* That is always frozen or cold.

Մշտավայելել (եմ, եցի) *v. a.* To enjoy or possess continually.

Մշտավառ, *adj. ind.* That is always lighted or burning.

Մշտատանջ, *adj. ind.* That torments, that is always tormented.

Մշտատատան, *adj. ind.* That shakes, that is agitated, that is moved constantly.

Մշտատեւ, *adj. ind.* That lasts, that exists always, permanent, perpetual. **Մշտատեւ առնել**, to perpetuate.

Մշտատես, *adj. ind.* That is always day or light.

Մշտատած, *adj. ind.* That grazes, that feeds always.

Մշտափայլ, *adj. ind.* That always shines.

Մշտափարատ, *adj. ind.* That drives away, that scatters always.

Մշտափափաք, *adj. ind.* That desires, that wishes always.

Մշտափթիթ, *adj. ind.* That is always flourishing.

Մշխկ (ախի, ախաւ) *s.* Holy water-sprinkler.

Մշխկային (յեան, յեամբ) *adj.* Of holy water-sprinkler.

Մշնջենաւորապէս, *adv.* Perpetually, eternally, without end, to eternity, for ever.

Մշնջենաւորապատ, *adj. ind.* That flows, that proceeds perpetually.

Մշնջենագով, *adj. ind.* Always or perpetually praised.

Մշնջենական (ի, աւ) *adj.* See **Մշնջենաւոր**:

Մշնջենականութիւն See **Մշնջ**

յենաւորութիւն, perpetuity, eternity.

Մշանչենակաց, *adj. ind.* Perpetual: See **Մշաւակաց**:

Մշանչենակեաց, *adj. ind.* That lives for ever or eternally.

Մշանչենակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Coeternal, that is to all eternity with another.

Մշանչենահոս See **Մշաւահոս**:

Մշանչենամտաւնէ, *adj. ind.* See **Մշաւամտաւնէ**:

Մշանչենատես, *adj. ind.* That sees for all eternity or always: that is seen perpetually.

Մշանչենաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Perpetual, continual, eternal. Ի մշանչենաւորս See **Մշանչենաբար**: **Մշանչենաւորաբար**, to perpetuate, to eternize.

Մշանչենաւորակից See **Մշանչենակից**:

Մշանչենաւորատես, *adv.* See **Մշանչենաբար**:

Մշանչենաւորել (*եմ, եցի*) *v. n.* To last perpetually, to be perpetuated, to continue, to last for ever.

Մշանչենաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Perpetuity; perpetuation, continuation, lasting without interruption; eternity.

Մոգ (*ի or ու, աւ or ու*) *s.* Wiseman; conjurer, soothsayer; magician.

Մոգական (*ի, աւ*) *adj.* Magical.

Մոգասպաշտ (*ի, իւ*) *s.* That serves a wiseman or a magician.

Մոգութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Profession of a sorcerer: witchcraft.

Մոգպետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of wizards or magicians.

Մոգ or **Մոճ** (*ի, իւ*) *s.* Hogshead; bushel.

Մոլաբոյս, *adj. ind.* That produces bad herbs.

Մոլաթզենի (*Նոյ, Նեաւ*) *s.* Sycamore: See **Քանաաթզենի**:

Մոլախնդ (*խնդոյ, խնդով*) *s.* Hemlock.

Մոլախոտ (*ոյ, ով*) *s.* Weed.

Մոլախոտիլ (*եմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be full of weeds.

Մոլար (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Wandering, erratick; false, erroneous, heretical: deceiver, liar, seducer.

Մոլաբանեան, *adj. ind.* That bears a false name, false, erroneous.

Մոլեգին, *adj. ind.* and *adv.* Outrageous, furious, demoniacal, fanatical, angry, enraged, desperate, rude, violent: furiously, madly, passionately, viciously.

Մոլեգնաբար, *adv.* See **Մոլեգին**:

Մոլեգնական (*ի, աւ*) *adj.* See **Մոլեգին**:

Մոլեգնաճառ, *adj. ind.* Fanatical, false, erroneous, heretical, absurd.

Մոլեգնապատիր, *adj. ind.* False, deceitful.

Մոլեգնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To plague, to bluster or play the devil, to storm.

Մոլեգնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Frenzy, fury, madness, rage, delirium, fanaticism.

Մոլեթզենի See **Մոլաթզենի**:

Մոլեխինդ See **Մոլախնդ**:

Մոլեկան (*ի, աւ*) *adj.* See **Մոլի**:

Մոլեխանձ, *adj. ind.* Burning with envy.

Մոլի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Raving, furious, frenetick, mad; vicious, petulant, passionate: See **Մոլեգին**:

Մոլիլ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To storm, to ravel, to run mad, to lose one's senses; to be in a passion, to be enraged; to be passionately in love: See **Մոլեգնիլ**:

Մոլոշ (*ի, իւ*) *s.* Marshmallow.

Մոլորակ (*ի, աւ*) *s.* Planet, wandering star.

Մոլորական (*ի, աւ*) *adj.* Wandering, vagrant; false, erroneous, heretical; faulty, fallible; deceitful.

Մոլորակեան, *adj. ind.* Planetary.

Մոլորահոգի, *adj. ind.* See **Մոլորաշունչ**:

Մոլորաշարժիկ, *adj. ind.* Wandering, erratick, scattered, strayed.

Մոլորաշունչ, *adj. ind.* That suggests or teaches errors.

Մոլորապատիր, *adj. ind.* False, faulty, deceitful, fraudulent.

Մոլորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To turn out of the way, to mislead, to lead astray, to seduce, to suborn, to corrupt, to abuse, to deceive.

Մոլորեցուցիչ (*չի, չեաւ*) *s.* Seducer, suborner, deceiver, corrupter.

Մոլորիլ (*իմ, րեցայ*) *v. n-p.* To go out of one's way, to mislead one's self, to lead one's self astray, to lose one's self, to err, to fail.

Մոլորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wandering, straying; error, heresy, heretical meaning; seduction, subornation; lie, abuse, corruption: See **Մոլեգնութիւն** and **Մոլութիւն**:

Մոլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vice, passion, bad habit; straying; fury, raving.

Մոխիր (խրոյ, խրով) *s.* Ashes.

Մոխրագոյն, *adj. ind.* Ash coloured, grey.

Մոխրալից, *adj. ind.* Ashy, full of ashes.

Մոխրախառն, *adj. ind.* Ashy, mixt or soiled with ashes.

Մոխրակոյտ (կուտի, կուտիս) *s.* Heap of ashes, pile of ashes.

Մոխրահեղձոյց, *adj. ind.* Stifled or suffocated in the ashes.

Մոխրամած, *adj. ind.* See **Մոխրալից**:

Մոխրամորթ, *adj. ind.* Furnished with a grey or black skin.

Մոխրաշունչ, *adj. ind.* That respiring draws in ashes.

Մոխրապաշտ (ի, իս) *s.* That worships ashes or fire, fireworshiper.

Մոխրապաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Worship rendered to ashes or fire.

Մոխրաջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Lie-wash. **Քամոց մոխրաջրոյ**, wash cloth.

Մոխրատեսակ (ի, ս) *adj.* See **Մոխրագոյն**:

Մոխրացան, *adj. ind.* Sprinkled or soiled with ashes.

Մոխրել (եմ, եցի) *v. a.* To reduce to ashes: See **Յաղթել դարձուցանել**:

Մոխրոց (ի, ս) *s.* Ashpan.

Մօծիր See **Մոխիր**:

Մողէս (զեսի, զեսաս) *s.* Lizard. **Մողէս ծովային**, sea-lizard, sea-newt.

Մոմ (ոյ, ով) *s.* Wax: wax-taper, wax candle, wax light, torch: candle.

Մոմագործ (ի, ս) *s.* Wax chandler, dealer in wax: chandler.

Մոմակերտ (ի, ս) *adj.* Made of wax.

Մոմապատ (ի, ս) *adj.* and *s.* Waxed, covered with wax: wax taper.

Մոմավաճառ (ի, ս) *s.* See **Մոմագործ**:

Մոմել (եմ, եցի) *v. a.* To wax, to cover with wax.

Մոմեղէն (ղինի, ղինաս) *s.* Wax light, wax candle: See **Մոմակերտ**:

Մոմեկինակալ (ի, ս) *s.* Candlestick.

Մոմիայ See **Մումիայ**:

Մոմլաք (ոյ, ով) *s.* Wax cloth.

Մոմոս See **Խմոր**:

Մոխ, *adj. ind.* Brown, dark, obscure. **Մոխ գոյն**, a very deep or full colour.

Մոյթ (մուխի, մուխիս) *s.* Stay, support, prop, jamb, pillar, pilastre, arch-buttrass, column; prop, stay, supporter.

Մոյն (մունոյ, մունով) *s.* Beauty, gaiety.

Մոյր (մուրի, մուրիս) *s.* Mendicity; alms. **Ի մոյր ելանել**, to ask charity, to beg. **Ի մոյր տեսանել**, to see any one in a begging state.

Մոնոզն (ի, ս) *s.* Hermit, monk: See **Խոյտակաց**:

Մոշոյ (ի, իս) *s.* Tamarisk.

Մոռանալ (ամ, ացայ) *v. a.* To forget, to forget one's self, to unlearn; to contradict one's self; to be unthankful, to put out of one's mind.

Մոռացկոտ (ի, ս) *adj.* Forgetful, liable to forget easily.

Մոռացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Forgetfulness, want of memory.

Մոռացումն (ցման, ցմամբ) *s.* See **Մոռացութիւն**:

Մոռացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To cause to forget.

Մոռացօնք, *s. ind. pl.* Forgetfulness. **Ի մոռացօնս գործս ցանել**, **արկանել**, **ածել** or **առնել**, to make forget; to put out of one's mind. **Ի մոռացօնս լինել** or **գալ**, to forget, to forget one's self, to put out of one's mind.

Մովսիսագիր, *adj. ind.* Written by Moses.

Մովսիսագիր, *adj. ind.* Established or ordered by Moses.

Մովսիսակերտ, *adj. ind.* Built or constructed by Moses.

Մոր (ի, իս) *s.* Raspberry.

Մորենի (նւոյ, նեաս) *s.* Raspberry bush; bramble, briar.

Մորթ (ոյ, ով) *s.* Skin, hide; spoil, plunder.

Մորթային (այնոյ, այնով) *adj.* Cutaneous.

Մորթեգործ (ի, ս) *s.* Leather-seller, skinner, fellmonger.

Մորթել (եմ, եցի) *v. a.* To flay,

to deprive an animal of it's skin; to kill, to slay.

Մորի (բոյ, բուով) *s.* Den.

Մորմոք, *s. ind.* Regret, displeasure, grief, distress, heartbreak.

Մորմոքել (եմ, եցի) *v. a.* See **Մորմոքեցուցանել**:

Մորմոքեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To give or cause great displeasure or regret.

Մորմոքիլ (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To regret, to be sorry for any loss, to be greatly displeased, to complain.

Մորմոքումն (ման, մամբ) *s.* See **Մորմոք**:

Մորոս (ի, աւ) *s.* Fool, idiot, simpleton, dolt.

Մորոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly, idiotism.

Մորու See **Մօրու**:

Մորուաք See **Մօրուաք**:

Մոչ, *adj. ind.* and *s.* Young, tender; young plant, tendril, tender shoot.

Մու See **Մի**:

Մուզայ See **Մուսայ**:

Մուխ (մխոյ, մխով) or **Մխան**, **Մխամբ**) *s.* Obscurity, darkness, night. **Ընդ մուխ, ընդ մուխն, ի Մխան**, in darkness, in the night; near the evening.

Մուխ (մխոյ, մխով) *adj.* Tempered or steeled.

Մուծանել (եմ, մուծի) *v. a.* To introduce, to give entrance, to make enter, to lead, to bring, to produce, to insinuate, to insert, to thrust, to meddle with, to push.

Մուկն (մկան, մկամբ) *s.* Rat, mouse. **Մուկն դաշտի**, great headed field mouse, field mouse. **Մուկն լե-ռան**, marmot, mountain rat. **Մուկն փարաւոնի** or **Իգիպտոսի**, ichneumon. **Մուկն փոքրիկ**, little mouse.

Մուղէս See **Մողէս**:

Մուղր (բոյ, բեաւ) *s.* Moor, black.

Մուճակ (ի, աւ) *s.* Slippers, slip shoes.

Մումիայ (ի, իւ) *s.* Mummy, embalmed human body.

Մուն (մնոյ, մնով) *s.* Gnat.

Մունետիկ (տկի, տկաւ) *s.* Herald.

Մունջ or **Մունչ** (մնջոյ, մնջով) *adj.* See **Համր**:

Մուշխիրի (բեայ, բեաւ) *s.* See **Լուանթագ**:

Մուշկ (մշկոյ, մշկով) *s.* Musk. **Ծախել մշկաւ**, to musk.

Մուշտակ (ի, աւ) *s.* Furred robe, furlining.

Մուշտակակար (ի, աւ) *s.* Furrier.

Մուռունէա See **Մեխիէա**:

Մուսայ (ի, իւ) *s.* Muse.

Մուսխան See **Իւսխան**:

Մուտ (մտի, մտիւ) or rather, **Մուտք** (մտից, մտիւք) *s.* Entrance, access, avenue, introduction, reception; door, vestibule: opening; prelude report; rent, annual revenue, income: carnal knowledge. **Մուտք արեւու**, sunset, the setting sun; the west. **Մուտ առնել**, to enter, to introduce one's self. **Մուտ գտանել**, to be received. **Ի մուտս լինել արեւու**, to set (speaking of the sun).

Մուր (մրոյ, մրով) *s.* and *adj.* Soot: ink: black.

Մուրակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* See **Մուրացիկ**:

Մուրանալ (ամ, րացայ) *v. a.* To beg, to ask alms, to solicit charity, to mendicate, to be a vagrant.

Մուրաստ (ի, աւ) *s.* Pool, fen, marsh.

Մուրացած (ի, իւ) *adj.* See **Մուրացեալ**:

Մուրացեալ, *adj. ind.* Vagrant, precarious, in beggary.

Մուրացիկ (ցկի, ցկաւ) *adj.* and *s.* Mendicant, supplicator, beggar; vagrant, lazy rogue. **Մուրացիկ լինել**, to beg, to mump.

Մուրացկան (ի, աւ) *adj.* and *s.* See **Մուրացիկ**:

Մուրիկ (մրկի, մրկաւ) *adj.* and *s.* See **Մուրացիկ**:

Մուրկ (մրկի, մրկաւ) *adj.* Singed, burnt.

Մուրհակ (ի, աւ) *s.* Acquittance, discharge; acknowledgment, receipt; writing; schedul, bulletin; act; writ; decree, ordonnance.

Մուրճ (մրճոյ, մրճով) *s.* Hammer; pick; pickaxe: mattock.

Մուրոցաբար, *adv.* Like a beggar, in a precarious manner.

Մուրոցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mendicity, beggary.

Մուրտ (մրտոյ, մրտով) *s.* Myrtle.

Մուրոց (ի, աւ) *adj.* and *s.* Men-

dicant, beggar: See Մուրացիկ:

Մաղձ (ի, իս) *s.* and *adj.* Obscurity, mist, cloud, shadow, shade: obscure, dark, dusk.

Մաղձայիլ (իմ, ևցայ) *v. n-p.* To devour, to gobble.

Մամաղ (ամ, ացի) *v. n.* To murmur, to cry out, to threaten.

Մամախիլ (իմ, ախցայ) *v. n-p.* See Մամաղ:

Մամաղումն (աման, ամանք) *s.* Murmur, cry, threat.

Մանչիլ (իմ, ևցի) *v. n.* To roar, to low, to bellow, to cry out.

Մանչիւն, *s. ind.* Roar, bellowing, cry.

Մապգործ (ի, ս) *s.* Butcher.

Մապանգուած, *adj. ind.* That is provided with flesh, that is made of flesh: See Մսեղ:

Մապիր, *adj. ind.* Full of flesh, corpulent, fleshy, plump.

Մսակեր (ի, ս) *adj.* That eats flesh, that lives upon flesh; carnivorous.

Մսհան (ի, ս) *s.* Fork, prong of a fork.

Մսան (ի, ս or ամբ) *s.* Gland.

Մսանաբանութիւն (ական, ականք) *s.* Adenology.

Մսանաւոր (ի, ս) *adj.* See Մսանուա:

Մսանուա, *adj. ind.* Glandular.

Մսապատ, *adj. ind.* See Մսալիր:

Մսավաճառ (ի, ս) *s.* Stall-butcher.

Մսեղէն (ղենի, ղէնս) *adj.* That is made of flesh; corporeal.

Մսեղ (ղոյ, ղեաս) *adj.* and *s.* Of flesh, corporeal: living, living man, living soul.

Մսուր (մսրոյ, մսրով) *s.* Manger, crib.

Մտաբանել (իմ, եցի) *v. n.* To think, to reason in one's mind.

Մտաբերել (իմ, եցի) *v. a.* and *n.* To remind; to recal one's wits or senses, to remember: to recover one's self: to think, to imagine.

Մտադիր, *adj. ind.* and *adv.* Attentive, careful, vigilant, diligent, exact, considerate: attentively, carefully, diligently.

Մտադիւր, *adj. ind.* and *adv.* Diligent, prompt, ready: willingly, voluntarily, with good will, heartily, cheerfully, studiously, seriously; with pleasure; professedly. Մտադիւր լինի, very willingly, very cheerfully, with pleasure.

Մտադիւրագոյնս, *adv.* Very willingly, carefully.

Մտադիւրութիւն (ական, ականք) *s.* Goodwill, cheerfulness, care, attention, application, attachment, recollection; diligence, pleasure.

Մտաթափ (ի, իս) *adj.* Brainless, foolish, that has lost his senses, mad.

Մտաթափութիւն (ական, ականք) *s.* Folly, madness, frenzy.

Մտախաբ (ի, իս) *adj.* Deceitful; deceived in one's judgment.

Մտախոհ or Մտախորհ, *adj. ind.* Pensive, thinking, thoughtful, musing. Մտախորհ լինել, to think, to muse, to reflect, to ponder.

Մտախորհ, *adj. ind.* Fancied, imaginary.

Մտածական (ի, ս) *adj.* That is to be thought of: imaginary, fictitious.

Մտածել (իմ, եցի) *v. a.* To think, to meditate, to consider.

Մտածին, *adj. ind.* See Մտացածին:

Մտածութիւն (ական, ականք) *s.* Thought, meditation; consideration.

Մտահաճ, *adj. ind.* Presumptuous: pleasing.

Մտահաճոյ, *adj. ind.* Pleasing, officious, insinuating.

Մտահաճութիւն (ական, ականք) *s.* Presumption: pleasantry, adulation, insinuation.

Մտահաս, *adj. ind.* Comprehensible, easy to understand.

Մտամոլորել (իմ, եցի) *v. n.* To deceive one's self, to lose one's senses.

Մտայոյզ, *adj. ind.* Thoughtful, unquiet. Մտայոյզ առնել, to disquiet, to perplex, to make uneasy, to give pain. Մտայոյզ լինել, to disquiet or fret one's self, to make one's self uneasy.

Մտայոյզութիւն (ական, ականք) *s.* Care, inquietude, agitation of mind.

Մտանել (իմ, մտի) *v. n.* To enter, to go or come in, to introduce one's self, to insinuate one's self, to intrude one's self. Մտանել առ կին, to know a woman. Ի գերկս or ընդ գերկս մտանել աղեղամբ, ընդ աղեղն մտանել, to bend a bow. Ի գատաս մտանել or ի գատս մտանել, to summon any one before a justice, to go before a magistrate. Ի փորձ մտանել, to prove, to try, to make an experiment of any

thing. Ընդ թիւ մտանել, to put one's self in the number, to pass; to be calculated, to be counted. Ընդ քրտան մտանել, to sweat, to work hard, to give one's self much trouble. Ընդ փոխս մտանել, to change, to barter. Մտանել 'ի նաւ, to embark, to go on board a vessel. Մտանել դիւք 'ի մարդ, to beset.

Մտառնել (եմ, եցի) ν. a. To comprehend, to conceive, to understand.

Մտառուն (ի, ու) adj. Of a good comprehension, wise, judicious, skilful.

Մտառունթիւն (թեան, թեամբ) s. Understanding, sense, judgment, wit.

Մտաւարժ (ի, իս) adj. Skilful, intelligent, wise, prudent, judicious.

Մտաւարժութիւն (թեան, թեամբ) s. Understanding, intelligence: exercise of mind.

Մտացածին, adj. ind. Imaginary, chimerical, fictious, fabulous, pretended, contrived, invented, hollow, visionary, extravagant, fantastical.

Մտացի, adj. ind. Ingenious, intelligent, wise, judicious, skilful, witty.

Մտացնդաց, adj. ind. See Մտացածին:

Մտաւոր (ի, ու) adj. Intellective, intellectual, spiritual; mental, ideal: intelligent, wise, skilful.

Մտաւորապէս, adv. Mentally.

Մտաւորական (ի, ու) adj. Intellective, intellectual, spiritual, mental, ideal.

Մտաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Intelligence, good sense, judgment.

Մտերիմ, adj. ind. Intimate, cordial, confident, familiar, favourite.

Մտերմաբար, adv. Intimately, cordially, confidently, familiarly.

Մտերմագոյն (գունի, գունիս) adj. comp. More intimate, very familiar.

Մտերմանալ (ամ, ացայ) ν. n-p. To become familiar or intimate.

Մտերմութիւն (թեան, թեամբ) s. Intimacy, cordiality, confidence, familiarity, privity, fraternity, strict or fraternal friendship.

Մտուցանել See Մուծանել:

Մտրակ (ի, ու) s. Whip, spur:

Մտրակաւոր, adj. ind. Whipped, spurred.

Մտրակել (եմ, եցի) ν. a. To whip, to lash; to prick, to push on, to give spurs to.

Մտրուկ (կաց, կաւ) s. Colt, filly, pony.

Մրագել (ոյ, ով) s. Ink.

Մրագիր, adj. ind. Black (speaking of the beard or hair).

Մրազարդ, adj. ind. See Մրագիր:

Մրակերպ, adj. ind. Black, blackish, dark.

Մրայեղ (ի, իս) adj. That has black eye brows.

Մրաշար, adj. ind. Written with ink, written.

Մրգաբեր (ի, ու) adj. That bears fruit; that offers fruit.

Մրգամատոյց, adj. ind. See Մրգաբեր:

Մրգապահ (ի, ու) adj. and s. That takes care of the fruit, gardener; fruiterer.

Մրգաւէտ, adj. ind. Abounding in fruit.

Մրել (եմ, եցի) ν. a. See Ներգուցանել:

Մրկել (եմ, եցի) ν. a. See Խոթակել:

Մրտնաւել (եմ, եցի) ν. a. To smoke; to blacken, to daub, to besmear, to soil.

Մրմնջել (եմ, եցի) ν. n. To mutter, to speak or sing between the teeth; to mumble, to murmur gently; to grumble, to whine, to moan.

Մրմունջ (մունջոյ, մունջով) s. Murmur, low noise, complaint.

Մրմռել See Ոսոխանալ:

Մրսուել See Մրտնաւել:

Մրուր (մրրոյ, մրրով) s. Dregs, lees, remains, grounds, sediment, dross, faeces, residuum.

Մրջիւն See Մրջիւն:

Մրջիւն (ջեան, ջեամբ) s. Ant.

Մրջիւնաուխտ See Մրջիւնաուխտ:

Մրջիւնոց (ի, ու) s. Antnest.

Մրջիւնաուխտ (ուս, ու) s. Anteater, Formica-Leo.

Մրսախառն, adj. ind. Full of dregs.

Մրսաուեակ, adj. ind. See Մրսախառն:

Մրրիկ (կաց, կաւ) s. Tempest, whirlwind, high wind, storm, hurricane, gusts of wind, foul weather, squall; disasters of the sea, bad weather, tornado.

Մրրկալից, adj. ind. Stormy, tempestuous.

Մրրկածին, adj. ind. That causes a

tempest, or is subject to tempests.

Մրրկածուփ, *adj. ind.* Billowy, turbulent, much agitated: See **Մրրկալից**:

Մրրկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cause a tempest, to trouble, to agitate violently, to ruffle, to make boisterous.

Մրրկումն (*ման, մամբ*) *s.* Storm, agitation, turbulence.

Մրցական (*ի, աւ*) *adj.* Warlike, of or belonging to war or combat.

Մրցակից (*կից, կցաւ*) *adj.* See **Մարտակից**:

Մրցանակ (*ի, աւ*) *s.* Triumph: triumphs, victories.

Մրցանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Մրցումն**:

Մրցարան (*ի, աւ*) *s.* List, course.

Մրցել See **Մրցիլ**:

Մրցիլ (*եմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To fight.

Մրցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Combat, war.

Մրցող (*ի, աւ*) *s.* Combatant, warrior.

Մբռաւղ, *adj. ind.* Vile, abject, contemptible.

Մբհամալ See **Մհամալ**:

Մօտ, *prep.* and *adv.* Near, nigh, next, close by, by. **Մօտ այսր**, near to this place. **Մօտ լինիլ**, to be near or close to, to approach, to draw near. **Մօտ անցանիլ**, to pass hard by. **Ի մօտոյ**, nearly, next; lately. **Մօտ ու մօտ**, quite close, next; soon; contiguous to one another.

Մօտալուտ, *adj. ind.* and *adv.* Near, imminent, unlooked for.

Մօտալուր, *adj. ind.* Heared recently.

Մօտակալուտ, *adj. ind.* See **Մօտալուտ**:

Մօտակայ See **Մօտակից**:

Մօտակից, *adj. ind.* Near, next, present; neighbouring.

Մօտակուր, *adj. ind.* Easily cut or split.

Մօտասեր (*ի, իւ*) *adj.* Near. **Մօտասեր ազգական**, near relation.

Մօտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Near, next, neighbouring.

Մօտաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To approach, to attach, to attach one's self.

Մօտաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proximity, nearness, neighbourhood.

Մօտաքաղաք (*ի, աւ*) *s.* Neighbouring city.

Մօտիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To approach, to place next or near to.

Մօտոյր See **Մօտաւոր**:

Մօտիլ (*եմ, ակեայ*) *v. n-p.* To approach, to draw near, to be near, to touch, to go near to.

Մօր (*ի, իւ*) *s.* Dirt, mud, mire; puddle, pool, fen, marsh.

Մօրաքար, *adv.* Like a puddle, like a marsh.

Մօրական (*ի, աւ*) *adj.* Muddy, marshy.

Մօրաս (*ի, աւ*) *s.* Marsh: See **Մօրաս**:

Մօրաքոյր (*քեռ, քերբ*) *s. f.* Aunt, sister of the mother.

Մօրս (*ի, աւ*) *s. f.* Step mother, mother in law.

Մօրուք or **Մօրուք** (*ւոց, ւօք*) *s. pl.* Beard, hair. **Սափրիլ զմօրուս ուրուք**, to shave any one, to trim. **Սափրիլ զմօրուս իւր**, to shave one's self.

Մօրուս (*ի, իւ*) *s.* Slough, marsh: See **Մօր**: sort of flower.

Յ

Յ (*he*, H soft) I or Y. (It partakes in some degree of the pronunciation of **Հ** and **Ի**). It is sometimes a consonant and sometimes a vowel; the twenty first letter of the Armenian alphabet. After the letters **Ա** and **Ո** it is always a vowel, for example: **Այր** (*air*), **Հայր** (*hair*), **այժ** (*woise*). But at the end of words it is sometimes not pronounced, for example: **Աբգայ** (*arcah*), **Նոյ** (*Noh*).

It is sometimes joined to words to soften the pronunciation, for example: **Աբրահամ**, **Աբրահամայ**; **ձմեռանց**, **ձմեռայնոց**; **աչս**, **յաչս**; **ապէ**, **յապէ**; **երկուանապ**, **յերկուանապ**; **երկուզակ**, **յերկուզակ**; **աջոզակ**, **յաջոզակ**:

It is also put before the article of a pronoun, for example: **Ինչն** (instead of **Նա**), **ընդ նմայն** (instead of **ընդ նմա**):

Before words beginning with a vowel it serves as an article instead of **Ի** to denote the case, for example: **Յամենեսեան**, **յերեսաց**, **յինքեան**: The same in words where the vowels are under-

stood, for example: Յհամմարեան (Յհամմարեան), յանդուեն (յդանդուեն):

In words beginning with a Յ it is sometimes understood without being doubled and takes the place of 'ի, for example: Յաւտակ գժոխոց ('ի յաւտակ գժոխոց), յաւխաեան ('ի յաւխաեան), յերկանց և յդուխեանց (յերկանց և 'ի յդուխեանց):

In proper names before a vowel it is equivalent to the Latin consonant J, for example: Յասոնէ, Jason. Յակովբ, James. Յեսսէ, Jesse. Յիսուս, Jesus. Յոբ, Job. Յուստոս, Justus.

Յ or J with a line above denotes the number *three hundred*.

Յաբեթական (ի, աւ) *adj.* Of Japhet, that belongs to Japhet.

Յագ, *s. ind.* See Յագուրդ: Լսաել զհայ յագ or ց յագ, to eat one's bellyful, to stuff one's self.

Յագենալ (աս, գեցայ) *v. n-p.* See Յագել:

Յագեցուցիչ (ցման, ցմամբ) *s.* See Յագուրդ:

Յագեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To satisfy, to give sufficient to eat. Կատի իմն, յանչափս or կշտապինգ յագեցուցանել, to glut, to satiate, to stuff, to gorge.

Յագել (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To be satisfied. Կշտապինգ յագել, to glut one's self, to cram one's self, to gorge one's self, to burst with eating.

Յագուցիչ (գման, գմամբ) *s.* See Յագուրդ:

Յագուրդ, *s. ind.* Satisfying; repletion; satiety, disgust. Լսաել ց յագուրդ, See Յագ:

Յաղել (եմ, եցի) *v. a.* To immolate, to offer up, to sacrifice (to idols).

Յախերական (ի, աւ) *adj.* In vain, unreasonable: See Սխերական:

Յախճապակեայ (եղի, եղով) *adj.* Ornamented with porcelain.

Յախճապակեայ (ակի, ակեաւ) *adj.* Of porcelain, made or ornamented with porcelain.

Յախճապակի (կւոյ, կեաւ) *s.* Porcelain.

Յախուռն, *adj. ind.* and *adv.* Precipitately, indiscreetly, without discretion, without consideration, audaciously, insolently.

Յանել (եմ, եցի) *v. a.* See Յածեցուցանել:

Յածեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To bring to walk, to lead, to conduct here and there, every where, to lead about; to amuse, to employ: to veer, to turn, to roll. Յածեցուցանել զաչս, to run over, to go over, to throw a glance at any thing; to roll one's eyes.

Յածել (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To overrun, to go into different places, to roam, to wander here and there, to rove, to ramble; to amuse one's self, to busy one's self.

Յածուուն (ծման, ծմամբ) *s.* Act of running, round, turn, walk: turning, tumbling: amusement, employment.

Յածուռն, *adj. ind.* Vagrant, that wanders here and there; agitated, moved.

Յականել (եմ, եցի) *v. a.* To look at, to glance at any thing; to guard, to watch, to take care.

Յական թօթափել, *adv.* See Ակն:

Յական ջաղուբս լսել, *adv.* See Ական ջաղուբ:

Յակինթ (կնթի, կնթաւ) *s.* Ruby; hyacinth.

Յակն առնուլ: Յակն արկանել, See Ակն:

Յակնթակապ, *adj. ind.* Chased or ornamented with rubies.

Յակոտրիճ, *s. ind.* See-saw; swing.

Յակրի (բուոյ, բեաւ) *s.* Sort of plant.

Յահսուբ, *adv.* and *adj. ind.* See Յախուռն:

Յաղագս, *prep.* For, for the sake of, because, on account of, in consideration of, touching, concerning, upon the subject of, as to. Յաղագս իմ, for me, as for me; on my account, with respect to me, for my sake. Յաղագս երկիւղի, through fear. Յաղագս այսր պատճառի, for this reason, to that end. Յաղագս սիրոյն Աստուծոյ, for the love of God. Յաղագս թեթեւ ինչ յանդգնութեց, for a slight fault. Յաղագս որոյ, on account of which, by reason of which, therefore. Յաղագս խոնարհ-հուիեան or 'ի խոնարհհուիեան աղագս, through humility: See Աղագ:

Յաղակարծս, *adv.* Unawares, suddenly.

Յաղել (եմ, եցի) *v. a.* To salt, to season with salt.

Յաղթ (ի, իւ) *adj.* Strong; grand, extraordinary: vast, very extensive; violent; much, too great.

Յաղթաթաղուկ, *adj. ind.* Having strong arms, strong, robust, vigorous.

Յաղթաբան (ի, ից) *adj.* Strong, convincing, energetick, eloquent.

Յաղթադդեաց, *adj. ind.* See Յաղթող:

Յաղթական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Triumphal: triumphant, victorious: conqueror, subduer: triumpher. Յաղթական լինել, to triumph, to conquer, to excel.

Յաղթահասակ (ի, աւ) *adj.* Of an immoderate height or size, gigantick, colossal; of a great height.

Յաղթահարել (եմ, եցի) *v. a.* To conquer, to subdue, to subjugate: to vex, to torment, to persecute, to importune. Յաղթահարել բանիւ, to convince.

Յաղթահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conviction: See Հարատահարութիւն:

Յաղթամարմին, *adj. ind.* See Յաղթահասակ:

Յաղթանակ (ի, աւ) *s.* Triumph, victory; palm, laurels; reward, recompence: victor, triumpher: trophy.

Յաղթանակել (եմ, եցի) *v. a.* To triumph, to carry off the victory, to bear away the palm or the reward.

Յաղթանդամ (ի, ից) *adj.* Strong limbed, large: See Յաղթահասակ:

Յաղթանք (նաց, նօք) *s. pl.* Victory, booty.

Յաղթաջուր (ջրոյ, ջրով) *adj.* That has a rapid flow of water or like a torrent.

Յաղթասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves victory.

Յաղթասիրել (եմ, եցի) *v. n.* To wish to conquer.

Յաղթասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love or desire of victory.

Յաղթաւոյժ, *adj. ind.* That gives victory, victorious.

Յաղթարան (ի, աւ) *s.* Place or means of victory.

Յաղթել (եմ, եցի) *v. a.* To vanquish, to overcome, to subjugate, to subdue, to conquer, to win: to surpass, to excel, to be first, to prevail over, to have the advantage of. Յաղթել թշնամեաց, to conquer one's enemies. Յաղթել անձին or կրից անձին, to conquer one's self, to overcome or subdue one's passions: See Յաղթանակել:

Յաղթող, *adj. ind.* See Յաղթող:

Յաղթայաղթ, *adj. ind.* Very great, huge: See Յաղթ:

Յաղթողական (ի, աւ) *adj.* Triumphal; triumphant, victorious.

Յաղթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Victory, triumph, gain of a battle; grandeur.

Յաղթուկ, *adj. ind.* See Յաղթող:

Յաղթուկիւն (թեան, թեամբ) *s.* Victory; subjection, submission, humiliation.

Յաղթող (ի, աւ) *adj.* and *s.* Conquering, victorious, triumphant, subduing; that surpasses, that overcomes, conqueror.

Յաղկիլ (եմ, կեցայ) *v. n-p.* To be corrupted, to be spoiled.

Յաճախ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Frequent; prolix, long; continual: frequently, often, much, continually.

Յաճախաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prolixity, length of a discourse.

Յաճախագին, *adj. ind.* Precious, of great value.

Յաճախագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very frequent. Յաճախագոյնս, frequently, very often, much, several times.

Յաճախագոյն, *adj. ind.* See Բազմագոյն:

Յաճախական (ի, աւ) *adj.* Frequentative.

Յաճախաւոր (ի, աւ) *adj.* See Յաճախ:

Յաճախել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To do often or frequently, to redouble; to multiply, to augment, to increase: to frequent, to be often; to abound, to superabound, to redound, to augment, to grow; to frequent, to go often to, to haunt; to continue, to last, to remain.

Յաճախութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Frequency, multitude, abundance, redundance, heap, crowd: frequenting, frequent use, continuance; haunting, frequent communication.

Յաճախք (խաց, խօք) *s. pl.* Continuation: See Հանապազորդութիւն:

Յամայութիւն See Վայրութիւն:

Յամայր, *adj. ind.* Long, extended, for a number of years. Յամայր ամս, for many years. Կեցցես յամայր ամս, may you live many years.

Յամառ (ի, ից) *adj.* Obstinate, stubborn, selfwilled, wilful, headstrong,

sullen, inflexible, absolute; tenacious, stiff.

Յամառանք (եմ, եցի) *v. n.* See Յամառիմ։

Յամառակցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make obstinate, to make stubborn; to harden: See Խստացուցանել։

Յամառիմ (իմ, ացայ) *v. n-p.* To be obstinate, to be stubborn, to be headstrong, to insist, to be selfwilled, to be obdurate.

Յամառաս (ի, ս.) *adj.* See Յամառ։

Յամառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obstinacy, stubbornness, selfwill, prejudice, perverseness, fanaticism; stiffness, harshness, tenaciousness, obduracy. Յամառութեամբ, obstinately, with obstinacy.

Յամել (եմ, եցի) *v. n.* To delay, to remain, to retard, to loiter, to come later.

Յամնալ (աւ, ացայ) *v. n-p.* See Յամել։

Յամեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To retard, to defer, to delay, to put off, to evade, to supersede; to lead about, to trifle.

Յամուր See Ամուր։

Յամր, *adj. ind.* and *adv.* Tardy, slow, long; humdrum, dull, heavy: late; slowly; gravely; heavily.

Յամրաբերս See Դանդաղբերս։

Յամրահաւատ, *adj. ind.* That is slow of belief.

Յամրայիր (այրոյ, այրով) *adj.* Tardy, slow.

Յամրանալ (աւ, բացայ) *v. n-p.* See Յամել։

Յամրաշարժ (ի, իս) *adj.* Slow; humdrum, tedious.

Յամրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Slowness: tardiness, idleness; hinderance, delay, procrastination, baffle.

Յայգման, *adv.* Early, very early: See Ամպ։

Յայգորել (եմ, եցի) *v. a.* To wish any one good morning; to go and salute or compliment any one every morning.

Յայլակերպութ, *adv.* Unawares: See Յանկարծակի։

Յայնժամ, *adv.* Then, at that time.

Յայնկոյս, *prep.* and *adv.* Over, on, on the other side, beyond, on that side, ulteriour. Անցանել յայնկոյս ջրոյն, to go on the other side of the water. Յայնկոյս լերանց, beyond the mountains, on the other side of the mountains.

Յայնմհետէ, *adv.* Since, since that time; from thence, from that time.

Յայնմ վայրի, *adv.* There, in this same place, in that very place; then, at that time.

Յայն սակս, *conj.* By reason of which, for that purpose, accordingly, therefore, on that account.

Յայս կոյս, *adv.* Here, on this side, this way. Յայս կոյս յայն կոյս, up and down, from one side and the other. Մին յայս կոյս, և միւս յայն կոյս, some one way, some another.

Յայսմանեայք (բաց, բաք) *s. pl.* Legends, book of the lives of the Saints disposed according to the Calendar.

Յայսմհետէ, *adv.* Hereafter, henceforth, henceforward, for the future, already, from this hour.

Յայսմ վայրի, *adv.* Here, in this place.

Յայս սակս, *conj.* For this purpose, for this reason, on that account, therefore, consequently.

Յայսքհետէ See Յայսմհետէ։

Յայտ (ի, իս) *adj.* and *s.* Evident, manifest: See Յայտնի: evidence, elucidation, explanation. Յայտ առնել or յայտ առնել, to declare, to make manifest, to denote, to design, to name, to signify, to protest, to pronounce: See Յայտնել: Յայտ է, it is evident, it is clear.

Յայտագիր (ի, ս.) *adj.* See Յայտնի։

Յայտանգիտաս, *adj. ind.* Evident, put in sight.

Յայտանուն, *adj. ind.* Renowned, celebrated, famous.

Յայտապատկեր, *adj. ind.* Provided with a material figure (speaking of idols).

Յայտապատում, *adj. ind.* Clear, expounded, manifest. Յայտապատում առնել, to expound, to declare.

Յայտարան (ի, ս.) *adj.* and *s.* See Յայտարար։

Յայտարար (ի, ս.) *adj.* and *s.* That expounds, that manifests; significant; expressive; distinctive; characteristick: expounding: declarative.

Յայտարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declaration, esposition, manifest: denunciation, publication, denotation; designation, nomination; recital; protesta-

tion; signification, manifesto, publick document; placart.

Յայտնի, *adj. ind.* Evident, manifest.

Յայտնապէս, *adv.* Evidently, manifestly, publickly, in publick, openly, overtly, palpably.

Յայտնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Evidence; declaration, exposition, manifestation, demonstration.

Յայտնաբան (ի, իս) *adj.* That speaks openly or clearly; significant, declarative.

Յայտնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To declare, to expose, to denounce, to publish, to put in evidence.

Յայտնաբանիչ (նչի, նչաւ) *s.* Expounder, interpreter.

Յայտնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exposition, explanation, declaration.

Յայտնաբարբառ, *adj. ind.* Published, declared, publick, manifest.

Յայտնագոյնս, *adv.* See **Յայտնապէս**.

Յայտնական (ի, աւ) *adj.* Declaratory, expressive: See **Յայտարար**.

Յայտնանախատ, *adj. ind.* Reprimanded publickly or in publick.

Յայտնապէս, *adv.* Evidently, manifestly, notoriously, publickly, in publick, openly, overtly, clear, clearly, without disguise, frankly, boldly, visibly, palpably, intelligibly, freely, expressively, explicitly.

Յայտնատեսիլ, *adj. ind.* Evident, manifest, clear, made apparent, publick.

Յայտնել (եմ, եցի) *v. a.* To discover, to reveal, to declare, to disclose, to unveil, to unmask, to unravel, to publish a secret, to make publick; to manifest; to signify, to notify; to explain, to expound; to utter, to express.

Յայտնի, *adj. ind.* and *adv.* **Յայտնեք** (նեաց, նեաք) *adj. pl.* Evident, clear, manifest, publick, notorious, recognizable, visible, palpable, apparent, apodictical, explicit, distinct, plain; openly, clearly, evidently, distinctly. **Յայտնի լինել**, to discover, to appear.

Յայտնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Evidence, manifestation, unveiling, development, disclosing; publicity, notoriety: apocalypse; revelation; apparition.

Յայտառ (ի, իս) *adj.* Impudent, unchaste, immodest, lascivious, lewd, obscene.

Յայտառագոյնս, *adv.* Impudently, immodestly.

Յայտառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impudence, lust, immodesty, lasciviousness, lewdness, obscenity.

Յանգ (ի, իս) *s.* Term, end, finish; cadence, fall of the period, termination. **Յանգ հանել**, to complete, to make an end of, to finish. **Յանգ հասանել**, to be finished, to be accomplished, to expire, to end; to bound, to terminate: See **Վախճան** and **Վախ**.

Յանգագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More or very convenient, very becoming, fit.

Յանգաւոր (ի, ու) *adj.* Convenient, proper, suitable, becoming, fit.

Յանգել (եմ, եցի) *v. a.* To complete, to finish, to end; to adapt, to accommodate, to apply, to join; to make suitable.

Յանգիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To be ended, to be finished, to be bounded; to be given up, to be reduced; to discharge itself, to throw itself.

Յանգուած See **Վախճած**.

Յանգուածաւորել, *adj. ind.* Wellworked; polished.

Յանգուածաւորեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See **Յանգուածաւորել**.

Յանգուցիչ (չի, չիս) *s.* See **Յանգ**.

Յանգուցանել (եմ, գուցի) *v. t.* To draw, to win, to attract, to reconcile; to conciliate, to appease, to calm.

Յանգչիլ, (իմ, գեայ) *v. n-p.* To be attached to; to repose, to cease.

Յանդգնաբար, *adv.* Rashly, hardily, determinately, precipitately, audaciously, boldly, impudently, daringly.

Յանդգնագոյնս, *adv.* See **Յանդգնաբար**.

Յանդգնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To dare, to be audacious enough to do or say any thing; to arrogate to one's self, to exalt one's self.

Յանդգնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Audacity, boldness, temerity, hastiness, hardihood, rashness, imprudence, insolence, arrogance, presumption; licence, too great liberty; frolick, pranks of youth.

Յանդիման, *prep.* and *adv.* Before, in presence, in the face of, in the sight of, against, hard by, opposite; in the face, publickly. **Յանդիման իմ**, before

me, in my presence. Յանդիման եկեղեցւոյ, in face of the church. Աչք յանդիման, to say to one's face. Յանդիման առնել or առնել, to present, to offer, to introduce, to represent, to exhibit, to lay before one's eyes, to shew, to remonstrate, to make see; to reproach, to blame. Յանդիման լինել, te present, to be forthcoming, to appear. Յանդիման հարկանել or առ, to reproach, to blame.

Յանդիմանախօս, *adj. ind.* That speaks to one's face.

Յանդիմանական (ի, աւ) *adj.* Reproachful.

Յանդիմանակաց, *adj. ind.* Present, that is forthcoming.

Յանդիմանակացութիւն (ի եան, ից եամբ) *s.* Presence, appearance.

Յանդիմանամիտ, *adj. ind.* That rejects advice, insolent.

Յանդիմանատես, *adj. ind.* That is present, that looks in one's face.

Յանդիմանաւոր (ի, աւ) *adj.* Present, publick, evident.

Յանդիմանել (եմ, եցի) *v. a.* To reprehend, to reprimand, to blame, to reproach, to cast in one's teeth; to cry, to growl: to represent, to remonstrate, to make see.

Յանդիմանութիւն (ի եան, ից եամբ) *s.* Reprehension, reprimand, correction, remonstrance, admonition, reproach, throwing in one's teeth; invective, grumbling: representation, exposition; presence.

Յանդուգն, *adj. ind.* and *adv.* Rash, foolhardy, arrogant, audacious, adventurous, hazardous, extraordinary, proud, imprudent, insolent, daring, presumptuous; hardy, resolute, determined, confident, enterprising, strong: rashly, inconsiderately, arrogantly, presumptuously, audaciously, furiously, disorderly, extraordinarily, insolently, haughtily, petulantly: hardily, resolutely, determinedly.

Յանդգայել See Ընդգայել:

Յանիրաւի, *adv.* Unjustly, iniquitously, wrongly, unduly, unreasonably, illegally.

Յանկ See Յանգ:

Յանկակից (կի, կցաւ) *adj.* Well suited to one another.

Յանկարծ, *adj. ind. adv.* and *int.* Unexpected, unforeseen: unawares, fortuitously, suddenly: God willing, please God: See Ընկարծ:

Յանկարծագէպ, *adj. ind.* Unexpected, unforeseen, extraordinary, fortuitous, casual, accidental, by accident.

Յանկարծամտիւ, *adj. ind.* and *adv.* Impetuous, violent, rapid; impetuously, violently, rapidly, suddenly.

Յանկարծածագ, *adj. ind.* That has appeared suddenly.

Յանկարծածին, *adj. ind.* That is born unexpectedly or suddenly.

Յանկարծակի, *adv.* and *adj. ind.* Unawares, unexpectedly, quickly, unprovided, sudden, suddenly, all at once.

Յանկարծահաս, *adj. ind.* and *adv.* Sudden, unexpected, that comes by chance: suddenly, unexpectedly, unawares. Յանկարծահաս երկիւղ, terrour, panick, violent fright.

Յանկարծամահ, *adj. ind.* Յանկարծամահ մեռանել, To die a sudden death.

Յանկարծերեւեայ, *adj. ind.* That is suddenly seen.

Յանկարծուսա, *adv.* See Յանկարծակի:

Յանկարծ ուրեքեան, *adv.* See Յանկարծակի:

Յանկարծօրէն, *adv.* See Յանկարծակի:

Յանկաւոր See Յանգաւոր:

Յանկիլ See Յանգել:

Յանկուցանել See Յանգուցանել:

Յանկչիլ See Յանգչիլ:

Յանհնարիցն է or Յանհնարիկ գոյ, It is impossible, it cannot be done: See Ընհնարին:

Յանձանձանք (նայ, նաց) *s. pl.* Care, pains, assiduity, treatment, protection.

Յանձանձել (եմ, եցի) *v. a.* To take care, to pay attention to, to be careful of, to provide, to protect, to treat with much care.

Յանձանձիչ (չի, չեաց) *s.* Careful person, provider, protector.

Յանձն See Ընձն: Յանձն առնել See Յանձնառնել: Յանձն առնուլ, to put on, to engage, to embrace, to take, to undertake, to consent, to yield, to avow, to accept, to acknowledge. Ջառնուլ յանձն, to disavow, not to acknowledge, to deny. Յանձն լինել or Լինել յանձն, to resign one's self, to refer one's self, to trust, to submit one's self, to abandon one's self, to recommend one's self.

Յանդգնապատասան, *adj. ind.* Presumptuous, arrogant, haughty, proud; confident, hardy, daring, assured, without fear. Յանդգնապատասան լինել, to presume too much on one's self, to be self-conceited, to trust to one's self, to rely on one's self, to assure one's self.

Յանդգնապատասանիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* See Յանդգնապատասան լինել:

Յանդգնապատասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presumption, arrogance, haughtiness, assurance, confidence, hardihood.

Յանդգնաւակաւն (ի, աւ) *adj.* Voluntary, avowed, accepted.

Յանդգնաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Engagement, consent, avowal, approbation, acknowledgment, confession.

Յանդգնարարական (ի, աւ) *adj.* In commission or recommendation.

Յանդգնարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Commission, recommendation; resignation, deliverance, delegation; pollicitation.

Յանձնել (եմ, եցի) *v. a.* To commit, to deliver, to deliver up, to put or give into the hands of, to resign, to leave, to trust, to rely on, to recommend; to delegate; to depose; to impose, to charge, to enjoin, to order, to command.

Յանցանել (եմ, ցեայ) *v. n.* To transgress, to go beyond, to prevaricate, to infringe, to attempt, to commit a crime or fault, to fail, to stumble, to abuse, to do amiss, to go astray, to fall in errour, to omit, to offend, to trespass; to give offence, to aggrieve, to do wrong, to injure, to vex, to sin.

Յանցանք (նաց, նք) *s. pl.* Transgression, prevarication, fault, sin, crime, damage, wrong, delinquency, defect, failing, omission, fall, trespass, misdeed, grievance, errour, offence, detriment, vice.

Յանցաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Transgressor, prevaricator, offender, delinquent, criminal, defaulter, culprit.

Յանցաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Յանցանք:

Յանցաւորք (ոց, ոցք) *s. pl.* See Յանցանք:

Յանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Յանցանք:

Յանցումն (ցման, ցմամբ) *s.* See Յանցանք:

Յանցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to sin.

Յանցուկաւ (ևլոյ, ևլով) *adj.* and *s.* See Յանցաւոր:

Յանօթ առնուլ, Յանօթ տալ See Ընթ:

Յանօթառու (ի, աւ) *s.* Borrower.

Յանօթառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Loan, borrowing.

Յաշտ See Աշտ:

Յաշտարար (ի, աւ) *s.* See Քուրմ:

Յաշտիչտա (ի, իս) *adj.* and *s.* Abounding in sacrifices, (name of a place).

Յատադանք (նաց, նք) *s. pl.* Envy, calumny, false accusation.

Յատադել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To envy, to bear malice, to calumniate; to spare niggardly; to spoil, to ruin, to cause loss.

Յատադկոտ (ի, աւ) *adj.* Envious, calumniating, malicious.

Յատադութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Յատադանք:

Յապահով See Ապահով:

Յապահովանալ See Ապահովանալ:

Յապահովանք (նաց, նք) *s. pl.* See Ապահովութիւն:

Յապահովացուցանել See Ապահովացուցանել:

Յապահովիլ See Ապահովիլ:

Յապահովութիւն See Ապահովութիւն:

Յապազանք (նաց, նք) *s. pl.* Delay, hinderance, adjournment: See Յապազումն:

Յապազել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To defer, to retard, to hinder, to stop, to protract, to put off, to prolong, to delay, to procrastinate, to lengthen, to prorogue, to draw back, to supersede, to suspend, to temporize, to linger, to make linger: to tarry, to remain, to be at rest; to shuffle, to trifle.

Յապազեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Յապազել:

Յապազկոտ (ի, աւ) *adj.* Tardy, slow; temporizer, trifler.

Յապազումն (ման, մամբ) *s.* Delay, hinderance, rest, impediment, delaying, tediousness, putting off, protraction, prolongation, suspension, procrastination, temporizing, receding, prorogation, respite, relaxation.

Յապայ See Ապա: Յապայ առ յապա, at last, at the end, finally.

Յապաւանք (նաց, նաք) *s. pl.* Retrenchment, diminution.

Յապաւել (եմ, եցի) *v. a.* To retrench, to cut, to clip, to prune; to scrape; to curtail, to diminish; to make an elision, to suppress, to eat, to gnaw, to cut off, to abridge; to detruncate; to mutilate, to castrate; to discharge.

Յապաւումն (ման, մամբ) *s.* Retrenchment, cutting off, diminution; mutilation, elision; suppression.

Յաղակոյմն See Ղակոյմն:

Յաղոյ, *adj. ind.* See Յաղոյակ:

Յաղոյակ (ի, աւ) *adj.* Favourable, propitious, advantageous, commodious, proper, easy, convenient, prosperous; adroit, clever, industrious, nimble, well-disposed, capable, quick, alert, expeditious, learned: See Յաղոյակաբար: Երկոցունց ձեռաց յաղոյակ, ambidexter.

Յաղոյակաբար, *adv.* Commodiously, favourably; adroitly, nimbly, capably, cleverly, learnedly, dexterously.

Յաղոյակի, *adv.* See Յաղոյակաբար:

Յաղոյակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dexterity, address, cleverness, capacity, sufficiency, aptitude, skill, agility: suppleness, docility; commodiousness, liberty: See Յաղողութիւն:

Յաղոյաձեռն, *adj. ind.* Clever, skilful, industrious.

Յաղոյաձեռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dexterity, cleverness, address, agility.

Յաղոյանալ (ամ, զացայ) *v. n-p.* See Յաղողիլ:

Յաղոյեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Prosperous, fortunate.

Յաղոյել (եմ, եցի) *v. a.* To make prosper; to facilitate; to favour: to do, to effect; to hold, to govern; to employ.

Յաղոյիլ (եմ, ղեցայ) *v. n-p.* To prosper, to be fortunate, to have great success, to thrive, to succeed; to become, to fit, to suit; to do well; to assault.

Յաղոյուած (ոյ, ով) *s.* See Յաղողութիւն:

Յաղողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prosperity, good fortune, happy state of affairs, fortune, success, good luck, thriving: comfort, ease, facility, convenience: industry: See Յաղոյակութիւն:

Յաջորդ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Successor, inheritor: following, succeeding, subsequent, posteriour. Յաջորդք, posterity.

Յաջորդաբար, *adv.* Successively, one after the other, together.

Յաջորդական (ի, աւ) *adj.* Successive.

Յաջորդել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To succeed, to come after, to take the place of, to follow, to ensue, to be after; to replace, to make succeed.

Յաջորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Succession, continuation, order, series.

Յառաջ or Յառաջի, *adv.* Before, overagainst, formerly, heretofore, previously; at first, at the commencement. Յառաջ երթալ, to go before, to advance. Յառաջ ժամանակաւ, a long time before. Ժամուս յառաջ, an hour before. Ո՛չ յառաջ, և ո՛չ ընդ, neither before nor behind. Յառաջ բերել, to produce, to cause, to engender, to occasion, to induce, to bring; to deduce; to declare; to present, to exhibit. Յառաջ բխիլ or յառաջ գալ, to derive, to come from, to proceed, to emanate, to come, to be born, to ensue, to result, to be produced; to depend. Յառաջ առնել, to present, to prefer, to advance, to represent.

Յառաջաբան (ի, աւ) *s.* See Յառաջաբանութիւն:

Յառաջաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prologue, preface, prefatory discourse, preamble, exordium, prelude, prolegomena: See Նախերգանք:

Յառաջաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To present, to represent; to produce; to alledge, to quote; to bring before.

Յառաջաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presentation, representation; production; allegation, citation; utterance.

Յառաջագահ (ի, խ) *s.* President, overseer; the first, the most honourable place.

Յառաջագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That knows beforehand, that predicts, that prophecies: known beforehand, predicted, prophetick.

Յառաջագիտաց (ի, խ) *adj.* See Յառաջընթաց:

Յառաջագոյն (գունէ, գունեաւ) *adj.* and *adv.* Anteriour, former: before, heretofore, beforehand, antecedently; formerly, anciently, already, prior.

Յառաջագոյնակ, *adj. ind.* See Յառաջագէտ:

Յառաջագոյն, *adj. ind.* Preceded, put before, proposed.

Յառաջադէմ, *adj. ind.* and *adv.* Coryphaeus; advanced; progressive; forward. Յառաջադէմ լինել, to advance, to go forward, to succeed, to make progress; to precede, to go before.

Յառաջադիմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Advancement, course, progress, movement in advance, increase; progression.

Յառաջադիր, *adj. ind.* Placed before, proposed.

Յառաջադրել (եմ, եցի) *v. a.* To set before; to propose.

Յառաջադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proposition, design, project, intention.

Յառաջազոյն See Ձախագոյն:

Յառաջազոյնութիւն See Ձախագոյնութիւն:

Յառաջախաղաց, *adj. ind.* Progressive, that goes before; precedent.

Յառաջախնամութիւն See Խնամութիւն.

Յառաջախոհ, *adj. ind.* That thinks, that was thought of beforehand.

Յառաջածանօթ, *adj. ind.* Known beforehand, foreseen, predicted.

Յառաջածանօթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge, presage, foresight.

Յառաջածաւ (ի, աւ) *adj.* That produces.

Յառաջակամ, *adj. ind.* Willed beforehand.

Յառաջակայ See Ձառաջակայ:

Յառաջակառոյց, *adj. ind.* Built or constructed before.

Յառաջակատար, *adj. ind.* Finished or done before.

Յառաջակարգ, *adj. ind.* Disposed or ordered beforehand, placed before.

Յառաջակաց (ի, իւ) *adj.* and *s.* Coryphaeus, chief; overseer, president.

Յառաջահայեաց, *adj. ind.* Foreseeing, that foresees.

Յառաջահաս See Կանխահաս:

Յառաջահաւատաւոր, *adj. ind.* That has before known true religion.

Յառաջահոգաբար, *adj. ind.* That provides, that takes care.

Յառաջամայն, *adj. ind.* That predicts; predicted; prophetical.

Յառաջամայնել (եմ, եցի) *v. a.* To predict.

Յառաջամտութիւն See Յառաջադիմութիւն and Յառաջառաջութիւն:

Յառաջամտօղ, *adj. ind.* That stands forward, that offers itself.

Յառաջանալ (ի, իւ) *adj.* See Յառաջամտօղ:

Յառաջանալիկ (ակի, ակաւ) *adj.* and *s.* Aggressor, that assails or attacks first: See Ձայրեան:

Յառաջանձն, *adj. ind.* Voluntary, prompt.

Յառաջառաւել, *adj. ind.* Much advanced or immersed in.

Յառաջառաւելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Promptitude, goodwill, cheerfulness.

Յառաջանալ (առ, ացայ) *v. n.* To advance, to go forward, to precede; to improve.

Յառաջաւարդ, *adj. ind.* and *s.* Precedent, precursor, predecessor, leader.

Յառաջապահ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Preservative: advanced guard: that ought to watch or observe with care.

Յառաջապահեաւ (ի, իւ) *adj.* and *s.* See Յառաջապահ:

Յառաջապատուել (եմ, եցի) *v. a.* To prefer, to esteem or honour more.

Յառաջապատում, *adj. ind.* That is announced beforehand, predicted.

Յառաջապարգև, *adj. ind.* That is given beforehand.

Յառաջասաց, *adj. ind.* Predicted.

Յառաջասացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction.

Յառաջասացուիլ (ցեայ, ցեամբ) *s.* See Յառաջասացութիւն:

Յառաջասուն, *adj. ind.* That is fed or brought up beforehand.

Յառաջատաւակ, *adj. ind.* That works beforehand.

Յառաջատես (ի, աւ) *adj.* Foreseeing; foreseen, seen beforehand. Յառաջատես լինել, to foresee.

Յառաջատեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foresight, foreknowledge.

Յառաջատեսուչ, *adj. ind.* That provides or governs by Providence.

Յառաջատեսչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Providence.

Յառաջաւիղ (եմ, ուեցայ) *v. n-p.* To advance, to improve, to make progress.

Յառաջաւոտիլ See Յառաջաւիղ:

Յառաջաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Advancement, progress, profit; progression; continuation, series.

Յառաջաւորուիլ See Յառաջաւ-

առնթիւն and Յառաջադիմութիւն:

Յառաջացուցանել See Յառաջացուցանել:

Յառաջաւոր (ի, ս.) *adj.* Antecedent, former, anterior, ancient.

Յառաջիկայութիւն See Յառաջիկայութիւն:

Յառաջգիտութիւն (ից, ից) *s.* Prescience.

Յառաջել (եմ, եցի) *v. n.* To precede, to go or march before, to overtake; to be or get before, to advance, to move forward, to go forward; to come before, to arrive before; to pass before; to pass farther; to anticipate; to surpass.

Յառաջացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To advance, to push on, to bring forward; to benefit.

Յառաջընթաց (ի, ից) *adj.* and *s.* Antecedent, precedent; antecessor, predecessor; outrider, precursor. Յառաջ ընթաց լինել, to precede.

Յառաջընթաց, *adj. ind.* Antecedent, precedent, former, ancient.

Յառաջիմաց. *adj. ind.* That knows, that is known beforehand.

Յառաջխաւեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Advanced, gone forward.

Յառաջին, *adv.* Antecedently, heretofore, formerly, in time past, before.

Յառաջութիւն (ից, ից) *s.* Anteriority; preeminence; precedence; priority.

Յառաջսպրժութիւն (ից, ից) *s.* Progress; progression.

Յառաջու See Յառաջին:

Յառաջ քան, *prep.* Before, ere. Յառաջ քան զժամանակն, before the time. Յառաջ քան զամենայն, in the first place, before all things. Յառաջ քան զծագել արեգական, before sunrise.

Յառել (եմ, եցի) *v. a.* To fix, to push, to immerse, to make enter or penetrate. Յառել զաչս, to look at fixedly. Յառել զձեռս, to touch, to lay one's hands upon: See Ձեռնադրել:

Յառիլ (իմ, ացայ) *v. n-p.* To be fixed: to stretch, to extend, to thrust. Յառիլ աչօք, to look at fixedly. Յառիլ միտք or ի խորհուրդս, to dream, to meditate attentively; to sink into, to penetrate. Յառիլ աչօք or միտք, to contemplate, to speculate upon, to consider attentively.

Յառնել (եմ, յարեայ) *v. n.* To rise, to get up; to rise again; to rise or stand up; to wake or awake out of one's sleep. Յառնել ընդդէմ, to revolt, to mutiny, to rise against.

Յառուծի (ուծի, ուծից) *s.* Consideration, contemplation.

Յասմիկ (մկի, մկաս) *s.* Jasmine.

Յասպիս (ի, ս.) *s.* Jasper (precious stone).

Յատատածուսա See Վատուածուսա:

Յատակ (ի, ս.) *s.* Bottom: foundation of a building: bottom of a cask or bedstead: bed, canal: flat: pavement: ground, earth.

Յատակապատ, *adj. ind.* Of which the bottom or bed is open.

Յատակածուսի, *adj. ind.* Risen or derived from earth.

Յատակատակ (ի, ս.) *s.* Bottom, depth.

Յատակատակաւոր (ի, ս.) *adj.* That has depth: paved: sunken.

Յատակեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Raised to the ground: paved.

Յատակել (եմ, եցի) *v. a.* To raise to the ground: to pave, to cover with pavement.

Յատակինք, *s. pl. ind.* Dregs, sediment: See Դիւրս and Վրուք:

Յատանել (եմ, յատի) *v. a.* To prune a vine, to lop, to clip, to cut off branches, to lop off the useless branches of a tree; to lop off the leafy branches of a vine.

Յատել (եմ, եցի) *v. a.* See Յատանել:

Յատկապէս, *adv.* Properly, specially: See Վանդակին:

Յատկական (ի, ս.) *adj.* Proper, particular.

Յատկանալ (աւ, կացայ) *v. n-p.* To appropriate to one's self, to make one's own.

Յատկապատում, *adj. ind.* Detailed, particularized.

Յատկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To appropriate, to make one's own.

Յատկեզ (ի, ս.) *adj.* Proper, essential.

Յատկութիւն (ից, ից) *s.* Fitness, property, nature, attribute; faculty, inherent virtue or quality; peculiarity.

Յաւոց See Հաւոց:

Յաւուրկ (ուրի, ուրս) *adj.* and *adv.* Proper, peculiar, particular, sin-

gular, alone; essential, natural; special; specifick: piercing, sharp: See Յատկապաիր:

Յար, *adj. ind.* and *adv.* Equal, conformable: always, continually, incessantly; after the same manner. Յար և նման, alike, resembling.

Յարաբարդ (ի, ից) *adj.* Doubly compounded (term of grammar).

Յարաբարդել (եմ, եցի) *v. a.* To heap up: See Ղարդել:

Յարաբերական (ի, աւ) *adj.* Relative, respective.

Յարաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Relation, regard, connexion. Ունել յարաբերութիւն, to relate to, to concern, to belong to.

Յարագել (եմ, եցի) *v. a.* To kill by exposing to the sun.

Յարագալար See Ա՛շտարագալար:

Յարադիր, *adj. ind.* Conjoined, inserted.

Յարադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Apposition, addition, conjunction, composition, combination.

Յարաղուարթ, *adj. ind.* Always joyous: always green.

Յարաթաւթաւ, *adj. ind.* Always dirty, always covered with filth or with mud.

Յարաթռչաղ (ղայ, ղօղ) *adj.* That always flies or flutters.

Յարաժամ, *adv.* Always, at all times, continually.

Յարաչէզ (չիզի, չիզաւ) *s.* That licks up always (Chimera or fabulous monster).

Յարախաղաց See Ա՛շտախաղաց:

Յարախառնել (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To be joined, to be mixed together, to be united.

Յարախառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, union.

Յարաժուժ, *adj. ind.* That is always agitated or troubled.

Յարակայ (ի, իւ) *adj.* and *adv.* That always or for ever lasts, perpetual, permanent, imperishable, eternal, continual; constant: continually, always, incessantly.

Յարակայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* See Յարակայիլ:

Յարակայել (եմ, եցի) *v. a.* To make continue or last for ever, to eternize, to render eternal, to perpetuate.

Յարակայիլ (եմ, յեցայ) *v. n-p.* To continue, to last, to be perpetual, to endure for ever.

Յարակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Continuation, continuance, duration, perpetuity, perpetuation; permanence, stability; perseverance.

Յարակատար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Always perfect: preterite past or compound; aorist.

Յարակարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perpetual order; perpetuity, continuation.

Յարակից (կից, կցաւ) *adj.* Annexed, joining, contiguous, joined, united, connected; suitable.

Յարակոծ, *adj. ind.* See Յարաժուժ:

Յարակցապէս, *adv.* Conjointly, connectedly.

Յարակցել (եմ, եցի) *v. a.* To join, to unite, to conjoin, to connect, to league.

Յարակցիլ (եմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be joined: to be united, to be conjoint or connected.

Յարակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, connexion, band, coherence, suitableness.

Յարահետ, *adj. ind.* That always follows, accompanied, inseparable, joined.

Յարահիւսել (եմ, եցի) *v. a.* To join, to compound, to unite, to connect.

Յարահիւսուածք (ածից, ածիւք) *s.* Conjunction, composition, texture.

Յարաձգական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Imperfect past.

Յարաձգել (եմ, եցի) *v. a.* To continue, to prolong, to make last, to eternize.

Յարաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Continuation, duration, prolongation.

Յարաժիտ, *adj. ind.* Prolonged, continual, perpetual.

Յարաչոչ, *adj. ind.* Always shaken, troubled or agitated.

Յարամանել (եմ, եցի) *v. a.* See Յարահիւսել:

Յարամեաց, *adj. ind.* See Յարակայ.

Յարամբիւ, *adv.* By stealth, privately.

Յարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To continue, to last, to remain, to persevere; to join, to unite.

Յարանուանել (եմ, եցի) *v. a.* To denominate.

Յարանուանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Denomination: affinity of words.

Յաջորդաւոր (ի. ա) ս. Denominator.

Յաջորդական (ած. ած) adj. and ս. Denominative: See Յաջորդաւորական.

Յաջողապտոյտ (ի. ի) adj. That is always in motion, incessant.

Յաջողաբեր. adj. ind. That always bears fruit.

Յաջողաձուլ (ՅԱՐ. ածել) թ. ա. To take together, to join.

Յաջողագործ (ԳՈՐԾ. գործ) թ. ա. To employ, to put into use, to make use of.

Յաջողաբանութիւն (Թեան. Թեամբ) ս. Paraphrase.

Յաջող See Ի յաջող and Յաջողա.

Յաջողակ. adj. ind. See Յաջողական.

Յաջողական. adj. ind. Continual, that lasts always or for ever; persevering.

Յաջողականել (ԼԻ. ելի) թ. ն. To continue, to persevere.

Յաջողականութիւն (Թեան. Թեամբ) ս. Continuation, perseverance.

Յաջողաւոր (ի. ա) adj. See Յաջողական.

Յաջողափա. adj. ind. That is always shining or luminous.

Յաջողաւորութիւն See Յաջողաւորութիւն.

Յաջորդանել (ԼԻ. ացի) թ. ա. To join, to insert.

Յաջորդութիւն (ցուցի. ցուցից) ս. Example, model; type, representation; idea, design; paraligm.

Յաջորդութիւն See Պէտութիւն.

Յարգ (ի. ի) ս. Price, value; valuation, estimation: esteem; condition, state; credit, reputation, consideration, dignity, merit; importance, weight.

Յարգական (ի. ա) adj. Respectful.

Յարգահատակ See Ի յարգահատակ.

Յարգանք (Նաց. Նք) ս. pl. Respect, veneration, deference, reverence; devotion; compliment, salutation.

Յարգաւորել (ԼԻ. ել) թ. ա. See Յարգել.

Յարգաւորութիւն (Թեան. Թեամբ) ս. Dignity: See Յարգանք.

Յարգել (ԼԻ. ել) թ. ա. To respect, to pay respect, to honour, to render honour, to revere, to make obeisance; to esteem, to value, to prize, to make much of, to account, to consider; to compliment, to salute; to exercise, to cultivate, to employ, to make use of, to use. Յարգել զտաղանդ. to employ the talent.

Յարգի. adj. ind. Respectable; respectful.

Յարգոյ (ի. ի) adj. Respectable, honourable, estimable, dear, precious, commendable; reverend: See Ի յարգոյ.

Յարգութիւն (Թեան. Թեամբ) ս. Respect, honour, veneration, deference, reverence, adoration; regard, consideration; compliment, salute, salutation.

Յարդ (ի. ի) ս. Straw. Ծածկել յարդիւ. to cover with straw.

Յարդային. adj. ind. Full of straw. Յարդային անկողին. strawbed.

Յարդավաճառ (ի. ա) ս. Seller of straw.

Յարդանման. adj. ind. In the form of straw, like straw.

Յարդարանք (Նաց. Նք) ս. pl. See Յարդարութիւն.

Յարդարել (ԼԻ. ել) թ. ա. To fit up, to arrange, to set off to advantage, to adjust, to put in order, to compose, to contrive, to disentangle; to furnish a house; to set off, to ornament, to adorn, to embellish; to rectify; to chastise; to retouch, to polish; to correct; to cleanse, to scour; to form, to fashion; to make, to produce; to purify; to mend, to do up again, to set in order again; to fine, to refine; to repass; to set up again, to dress again; to get ready, to prepare, to ameliorate, to better the condition. Յարդարել զմշտոցն. to snuff the candle.

Յարդարիչ (ՉԻՆ. ՉԱՒ) adj. and ս. That fits up, that prepares, that provides; refiner. Յարդարիչ մշտոցի. snuffers.

Յարդարութիւն (ԹԱՒ. ԹԱՒՔ) ս. Dressing, fitting up, arrangement, adjustment, ornament, finery, embellishment, mending, amelioration, stock.

Յարդարուն. adj. ind. Fitted up, adorned, furnished, polished, arranged, contrived.

Յարդդող (ի. ա) ս. Galaxy, milky way.

Յարկել (ԼԻ. ել) թ. ա. To join, to add, to attach, to tie, to unite; to approach.

Յարկցուցանել (ԼԻ. ուցի) թ. ն. See Յարկել.

Յարձակող. adj. ind. That runs, that marches always.

Յարձակ See Ի յարձակ.

Յարիլ (իմ. բկայ) *v. n-p.* To be joined, to be united, to be attached to; to keep company with, to frequent, to hang on; to adhere, to take the part of, to follow, to meddle with one.

Յարկ (ի. աւ) *s.* Cover, roof, home, house, habitation: hotel, palace; pavilion, tent: lodging, apartment, floor; summit, top of a house: shelter.

Յարկածածուկ, *adj. ind.* Covered under a roof; that is under cover or shelter: buried in ruins.

Յարկակից (կից, կցաւ) *adj.* That lives in the same house.

Յարկանել (եմ, յարկի) *v. a.* To roof a building, to put the roof on a house.

Յարկանիլ (իմ, յարկայ) *v. n-p.* See Յարկանել:

Յարկայայել (եմ, եայ) *v. a.* To shew, to demonstrate.

Յարկաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Top, height.

Յարկեալ (եալ, եալք) *adj.* Covered, provided with a covering (speaking of a building or house).

Յարձակիլ (իմ, կեայ) *v. n-p.* To assail, to affront, to attack, to shoot forward, to rush upon, to fall upon, to pounce upon with violence; to dart, to start, to fall; to break out into a passion, to be blunt or rough; to insult.

Յարձակումն (կման, կմամբ) *s.* Assault, attack; aggression; sally; dart, thrust; inundation, invasion, eruption; impetuosity; fury, passion, insult.

Յարմար (ի, ք) *adj.* Suitable, proper, decorous; congruous, fit, commodious, easy, advantageous, decent, competent, sufficient, correspondent; capable, clever.

Յարմարագնաց, *adj. ind.* That walks, that carries itself decently.

Յարմարագոյն (գունի, գունս) *adj. comp.* More or very convenient, fit.

Յարմարագրել (եմ, եայ) *v. a.* To write properly or correctly; to spell aright.

Յարմարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Orthography.

Յարմարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Symmetry, proportion, uniformity, decency.

Յարմարաթռիչ, *adj. ind.* That flies or soars properly.

Յարմարաչիչ, *adj. ind.* Very commodious, very suitable, very decent.

Յարմարակաց, *adj. ind.* Decorous, becoming: See Յարմար:

Յարմարական (ի, աւ) *adj.* See Յարմար:

Յարմարակարգ, *adj. ind.* Well disposed, decent, suitable.

Յարմարակից, *adj. ind.* Proportioned, well made, well formed.

Յարմարանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Յարմարութիւն:

Յարմարաւէպ, *adj. ind.* Told or related properly.

Յարմարապէս, *adv.* Suitably, well, fitly, properly, decently.

Յարմարաւոր (ի, աւ) *adj.* See Յարմար:

Յարմարել (եմ, եայ) *v. a.* To adapt, to accommodate, to agree, to conform, to appropriate, to apply, to make proper or fit, to qualify.

Յարմարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Յարմարել:

Յարմարիլ (իմ, կեայ) *v. n-p.* To suit, to be proper or suitable, to become; to match, to fall in with, to sort, to correspond, to answer; to agree, to be adapted.

Յարմարոտաճառ, *adj. ind.* Furnished with branches or with suitable fingers.

Յարմարուած (ոյ, ով) *s.* See Յարմարութիւն:

Յարմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, decency, decorum, aptitude, disposition, conformity, congruity, capacity, capability, sufficiency, coherence, connexion, concordance, conformity, relation; proportion, symmetry; attitude, adaptation, application.

Յարմարումն (րման, րմամբ) *s.* See Յարմարութիւն:

Յարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of rising; resurrection.

Յարուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Adhesion, adherence, attachment, inherence, junction.

Յարուռնաճ, *adj. ind.* That is always provided with sprigs or branches.

Յարուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To raise, to help to rise; to raise up, to give birth to, to make appear: to raise again: to awaken: to bring to life again, to revive: to excite, to stir up, to make revolt, to agitate, to move, to provoke,

to cause, to make: See Ձարթնուցանել:

Յաւակնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To grow proud, to take too much on one's self, to dare.

Յաւակնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pride, presumption, arrogance, insolence.

Յաւանակ (ի, աւ) *s.* Ass' colt, ass, little ass.

Յաւասր See Ա՛ւասր:

Յաւէժաբար See Յաւէժարար:

Յաւէտանութիւն See Անվախճանութիւն:

Յաւելանալ (ամ, լացայ) *a. n-p.* To abound, to grow, to increase, to augment.

Յաւելասարացութիւն See Աւելասարացութիւն:

Յաւելիլ (եմ, եցի) *v. a.* See Յաւելուլ:

Յաւելուած (ոյ, ոց) *s.* Increase, accession, addition, surplus, supplement, augmentation; accumulation, heaping up; adjection, junction, adjunction, apposition; insertion, appendix: rest, residue. Յաւելուածք արտաքին, excrement.

Յաւելուածոյ, *adj. ind.* Accessary, secondary.

Յաւելուլ (ուի, յաւելի) *v. a.* To add, to accompany, to adjoin, to join, to set, to apply, to put, to insert, to supply: to augment, to increase: to heap up, to accumulate: to exaggerate; to interpolate: to add up, to reckon; to double, to multiply; to redouble, to reiterate. Յաւելուլ խօսիլ, to reply, to answer.

Յաւելուլ (ուի, յաւելայ) *v. n-p.* and *n.* To augment, to be enlarged, to grow, to increase: to adhere to, to attach, to go over to, to add, to join, to unite: to rest, to be at rest.

Յաւելումն (լման, լմամբ) *s.* Addition, putting together, summation: See Յաւելուած:

Յաւէտաբար, *adv.* See Յաւէժաբար:

Յաւէտապտուղ, *adj. ind.* Always cheerful or green.

Յաւէտախտացեալ See Յաւէտախտաղեալ:

Յաւէտանալ See Յաւէտանալ:

Յաւէտ (ի, իւ) *adj.* and *adv.* Perpetual, eternal, immortal; always, without end, incessantly, eternally, perpetually.

Յաւէտաբար, *adv.* Perpetually, eternally, incessantly, always.

Յաւէտական (ի, աւ) *adj.* Perpetual, eternal, immortal. Յաւէտական հարսն See Յաւէտահարսն:

Յաւէտահարսն (սին, սանց) *s.* Nymph (fabulous goddess). Յաւէտ ժահարսն անտառաց, Dryad, Hamadryad.

Յաւէտանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be perpetual, to last for ever.

Յաւէտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To perpetuate, to eternize; to immortalize.

Յաւէտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perpetuity, eternity, immortality, perpetuation.

Յաւէժ See Յաւէտ:

Յաւէժաբար See Յաւէտաբար:

Յաւէժակայ, *adj. ind.* See Յաւէտժական:

Յաւէժական See Յաւէտական:

Յաւէժանալ See Յաւէտանալ:

Յաւէժառաւտ, *adj. ind.* Always or very abundant, inexhaustible.

Յաւէժացուցանել See Յաւէտացուցանել:

Յաւէժութիւն See Յաւէտութիւն:

Յաւէտ (էտի, էտիս) *adj.* and *adv.* More; at most; much more, better, a great deal; rather, more worth while, so much rather, so much the better, still more; above all, principally, especially, particularly. Յաւէտ սիրէի, I had rather. Յաւէտ կամ նուազ, more or less. Յաւէտ քաղաքավար է նա քան դէնէդ, he is much more civil than you: See Յաւէտ:

Յաւէտախտացեալ, *adj. ind.* That marches, that flows, that is always, often or frequently coming.

Յաւէտահրաշ, *adj. ind.* More or very admirable, wonderful, surprising.

Յաւէտանալ See Յաւէտանալ:

Յաւէտաշխէժ See Աշխաշխէժ:

Յաւէտավառ, *adj. ind.* Always lighted or burning.

Յաւէտ See Յաւէտ:

Յաւիտեան (տենի, տենից) *s.* Eternity: age. Յաւիտեան or 'ի յաւիտեան, eternally, always, perpetually, without end. Յաւիտենից յաւիտենից, for ever and ever, in all ages, eternally.

Յաւիտենագիր, *adj. ind.* Eternal, perpetual, established for ever.

Յաւիտենական (ի, աւ) *adj.* Eter-

nal, uncreated, immortal, without end; perpetual. Յաւիտենական առնել, to eternize, to make eternal.

Յաւիտենականութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Eternity.

Յաւուրզական See Աւուրզական:

Յափշտակել (եմ, եցի) v. a. To ravish, to carry off by force, to carry away with violence, to rob, to usurp, to take, to pillage, to ravage, to plunder, to force. Յափշտակել զմիտս, to charm, to enchant, to ravish or carry away one's senses.

Յափշտակութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Ravishing, carrying off, robbery, ravage, capture, depredation, usurpation: rapacity, rapine: rape. Յափշտակութիւն մտաց, extasy; reprisal; enthusiasm; reverie. Յափշտակութիւն կրից, transport, rage.

Յափսիթափս, adv. Յափսիթափս գնալ. To crawl, to go on all fours (speaking of men). Ես ինչափ տկար եմ, մինչև զժուարաւ կարող լինել ինձ յափսիթափս գնալ. I am so weak that I can scarce crawl along.

Յափրանալ (աս, բացայ) v. n-p. To satisfy one's self, to be disgusted, to be tired.

Յափրացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To satisfy, to stuff, to tire, to disgust.

Յափրութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Satiety, disgust.

Յելուզակ See Ելուզակ:

Յելուզակաբար See Ելուզակաբար:

Յելուզակութիւն See Ելուզակութիւն:

Յելուզանել See Ընդելուզանել:

Յեղգրգռնական (ի, աւ) adj. Changeable, mutable.

Յեղգրգռիլ (իմ, ռեցայ) v. n-p. To turn, to return, to change.

Յեղական (ի, աւ) adj. Mutable, subject to change.

Յեղակարծ (ի, իւ) adj. Unexpected, unforeseen. Յեղակարծ or յեղակարծումն ժամու, unexpectedly, unawares, suddenly, all at once.

Յեղամիտ (մտի, մտաւ) adj. Inconstant, pettish, of a fickle temper.

Յեղամտութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Inconstancy of mind, instability.

Յեղանակ See Եղանակ:

Յեղանակաւոր (ի, աւ) adj. Changeable, mutable, subject to change: See Եղանակաւոր:

Յեղանակել (եմ, եցի) v. a. To change, to vary, to diversify: to sing with harmony.

Յեղանակիլ (իմ, կեցայ) v. n-p. To change, to vary.

Յեղանակիչ (կչի, կչաւ) adj. and s. That changes, that converts, that diversifies.

Յեղանակութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Change, variation: modulation.

Յեղաշարժ, adj. ind. Mutable, subject to change, inconstant, variable.

Յեղաշարժել (եմ, եցի) v. a. To change, to transport, to transfer.

Յեղաշրջել (եմ, եցի) v. a. To change, to convert, to vary, to diversify, to transmute.

Յեղափոխ, adj. ind. Mutable, subject to change, inconstant, variable.

Յեղափոխել (եմ, եցի) v. a. To convert, to change, to transform.

Յեղափոխութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Change, mutation, catastrophe, transformation.

Յեղեղել See Յեղյեղել:

Յեղեղուկ See Յեղյեղուկ:

Յեղեղուկն See Յեղյեղուկն:

Յեղեղուն, adj. ind. See Յեղյեղուկ:

Յեղմ, adv. Slowly, silently, softly.

Յեղյեղել (եմ, եցի) v. a. To change, to convert, to transmute, to transform, to vary, to diversify: to translate, to turn: to inculcate; to repeat, to read over the same thing often.

Յեղյեղուլ (ուս, յեղյեղի) v. a. See Յեղյեղել:

Յեղյեղուկ, adj. ind. Subject to change, mutable, variable, that changes often, inconstant, unequal, unstable, fickle, flighty.

Յեղյեղուկն (ղման, ղմամբ) s. Change, alteration; turn; repetition, repeating.

Յեղուզակ See Ելուզակ:

Յեղուզակութիւն See Ելուզակութիւն:

Յեղուլ (ուս, յեղի) v. a. To change, to transmute: to translate, to turn.

Յեղուն (ղման, ղմամբ) s. Change, mutation, transmutation.

Յեղցուլ (ուս, յեղցի) v. a. To heap up, to fill.

Յենաբան (ի, աւ) s. Prop, supporter, support, buttress, stay; scaffold:

back (of a seat): elbow-place, arm of a chair.

Յենուլ (ում, յեցայ) v. n-p. To lean upon, to rest upon, to rely on, to refer to: to cling to. Յենուլ թիկամբ, to lean one's back against any thing. Յենուլ արմկամբ, to lean one's elbows on any thing. Յենուլ ի ծերութիւն, to advance in years, to be old, to grow old.

Յեռանդ or Յեռանդն, adv. The day before yesterday: See Երեկ:

Յեռուլ (ում, յեաի) v. a. To enchase, to set.

Յեռուիլ (ման, ամբ) s. Enchasing, setting.

Յեսան (ի, աւ) s. Whetstone: mill stone.

Յեսանաւոր, adj. ind. Sharpened.

Յեսանիլ (եմ, եցի) v. a. To sharpen, to give an edge, to whet, to grind, to sharpen on a stone, to set.

Յեսէեանց (ենի, ենիս) adj. That is born of Jesse (David the son of Jesse).

Յետ, prep. After, since, afterwards. Յետ Զատկի, after Easter. Յետ Տրայիանոսի, after Trajan. Յետ երկուց ամաց, after two years. Յետ բազում ժամանակաց, a long time since. Յետ ելիցելոյ քո, since you set out. Յետ սակաւուց, a short time since. Յետ այսորիկ or յետ այնորիկ, after that, since that time, then, since, afterwards, after, hereafter, subsequently. Յետ որոյ, after that: See Զկնի:

Յետասպիլ (եմ, եցի) v. a. To repulse, to refuse, to throw back.

Յետագայ (ի, իս) adj. Posterior, following, next, subsequent.

Յետագրութիւն (թեան, թեամբ) s. Postscript.

Յետագրեմ, adj. ind. See Յետասացայ:

Յետադարձութիւն (թեան, թեամբ) s. Recoil; drawing back, retrogradation.

Յետադարձ, adj. ind. Retrograde.

Յետին (անոյ, անով) adj. Last, that is after all others; final; posterior: extreme; vile. Յետինք, posterity.

Յետիւք (ի, աւ) s. Writing, receipt: See Պարտական:

Յետնեալ (ելոյ, ելով) adj. That is in arrear, behind hand; destitute.

Յետնիլ (իմ, նեցայ) v. n-p. To stop, to tarry; to be destitute; to want.

Յետնորդ (ի, աւ) adj. Last, posterior, vile, destitute: See Յետնեալ:

Յետնութիւն (թեան, թեամբ) s. Posteriority.

Յետոյ, prep. and adv. Back, backward, behind: after, then, since, afterwards, subsequently, consequently, posterior to, after that. Յետոյ և առաջոյ, behind and before. Յետոյ կողմանէ, backward, behind.

Յետոյք, s. pl. ind. Back; arse, buttocks, fundament; rump.

Յետուստ, prep. adv. s. and adj. ind. Behind, backward: posterior to; backside, fundament: behind-hand: posterior. Յետուստ ուրեմն, lastly, since.

Յետս, adv. Back, backward. Յետս դառնալ, to return, to come back. Յետս կալ, to remain, to stop; to abandon, to leave.

Յետսագոյն (գունէ, գունեաւ) adj. comp. and adv. Last: more backward, removed, far off.

Յետսամիտ (մտի, մտաւ) adj. Perverse, wicked, depraved.

Յերազանալ (ամ, ացայ) v. n-p. See Երազել:

Յերազել (եմ, եցի) v. a. and n. To dream, to have a dream; to be light-headed, to rave.

Յերազային, adj. ind. Full of dreams or fancies.

Յերեսել (եմ, եցի) v. a. To arrange, to compose, to adorn, to fashion.

Յերեսուիլ (ման, ամբ) s. Arrangement, fitting up, composition, ornament.

Յերկար, adj. ind. and adv. See Երկար:

Յերկարագոյն (գունէ, գունեաւ) adj. comp. and adv. Longer or very long.

Յերկայնակեաց (կեցի, կեցաւ) adj. Long-lived: See Երկայնակեաց:

Յերկայնագիծ See Երկայնագիծ:

Յերկայնագուծութիւն See Երկայնագծութիւն:

Յերկայնագիպ See Երկայնագիպ:

Յերկայնանալ (ամ, ացայ) v. n-p. To be prolonged, to last, to continue.

Յերկայնաւոր (ի, աւ) adj. Long, extended.

Յերկայնել (եմ, եցի) v. a. To prolong, to prorogue, to make last, to delay, to put off: See Երկայնել:

Յերկայնոգի, *adj. ind.* That has a long respiration.

Յերկայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prolongation, prorogation, delay: See Երկարութիւն:

Յերկնից, *adv.* From heaven, from on high.

Յերկնչանաւ (ամ, եցայ) *v. n-p.* To doubt, to mistrust, to suspect.

Յերկնչանք (նաց, նք) *s. pl.* Doubt, hesitation, suspicion.

Յիր վիրայ, *adv.* On what? on which?

Յից, *adj. ind.* Supported, joined, attached to.

Յիցամուռ, *adj. ind.* Obstinate; constant, firm.

Յիցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To support, to set, to place, to put.

Յիսուակ See Յուսակ:

Յիմար (ի, աւ) *adj.* Foolish, senseless, mad, crazy, silly, out of one's senses.

Յիմարակորոյս, *adj. ind.* That is lost foolishly or imprudently.

Յիմարանաւ (ամ, բացայ) *v. n-p.* See Յիմարել:

Յիմարաբար (ի, աւ) *adj.* That makes one lose one's senses, that makes foolish.

Յիմարեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make foolish, to make mad, to derange; to make giddy, to charm, to bewitch, te fascinate, to intoxicate.

Յիմարել (իմ, բացայ) *v. n-p.* To grow mad, to become foolish, to lose one's senses; to be giddy.

Յիմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Craziness, folly, madness, alienation of mind; fatuity, silliness, simplicity; fury, intoxication.

Յինանդ (յինանց, յինամբք) *s. pl.* Fifty days from Easter unto Pentecost.

Յիշատրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Remembrance of an offence received, resentment of an injury.

Յիշատակ (ի, աւ) *s.* Memory, remembrance, recollection, reminiscence; commemoration, mention; memorial, monument; memorandum, pocket book, memoir, memento; advice, warning. Արժանի յիշատակաց, memorable, worthy of memory.

Յիշատակագիր (գրի, գրաւ) *s.* Memory, memorandum; memorial.

Յիշատակագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Յիշատակագիր:

Յիշատակարան (ի, աւ) *s.* Memoir, pocket book, journal, note, register, cartulary; notice; monument, memorial.

Յիշատակաւոր (ի, աւ) *adj.* That one remembers, of which one makes a commemoration.

Յիշատակել (եմ, եցի) *v. a.* To recal the memory of, to remember, to recollect, to recal to one's memory; to mention, to make mention of: to name.

Յիշատակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mention, citation; memory, reminiscence, remembrance, recollection, acknowledgment.

Յիշել (եմ, եցի) *v. a.* To remember, to have a recollection of: See Յիշատակել:

Յիշելիք (լեաց, լեօք) *s. pl.* Memorial, sign to put one in mind of.

Յիշեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To put one in mind of, to recal the memory of; to warn, to give notice.

Յիշեցուցիչ (չի, չաւ) *adj.* and *s.* That makes one remember; monitor.

Յիշողական (ի, աւ) *adj.* That remembers. Յիշողական զօրութիւն, memory, that faculty of the soul that makes one remember.

Յիշողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Memory, recollection.

Յիշոցաւոտ or Յիշոցնաւոտ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That insults or uses improper language.

Յիշոցաւոտութիւն or Յիշոցնաւոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Յիշոցք:

Յիշոցք (ցաց, ցօք) *s. pl.* Improper and offensive words, abuse.

Յինանկամուտք (մտից, մտիւք) *s. pl.* Beginning of the little fifty days.

Յինանկք (կաց, կօք) *s. pl.* Little fifty days (some fast days are thus called among the Armenians).

Յինանամեայ (ամի, ամիս) *adj.* See Յինանամեան:

Յինանամեան (ամեաց, ամեօք) *adj.* Fifty years old, that is fifty years old.

Յինանապատիկ (ակի, ակաւ) *adj.* and *adv.* Fifty times as much.

Յինանապետ (ի, աւ) *s.* Captain of fifty men, that commands fifty men.

Յինանաւոր (ի, աւ) *adj.* Fifty, that contains the number fifty.

Յինննակ (ևկի, ևկաւ) *s.* and *adj.*

The number of fifty; fifty: See Յիսուն:

Յիսնեքսեակ (ակի, ակաւ) *adj.* and *s.* Fifty, the number of fifty: fifty days.

Յիսներորդ (ի, ս) *adj.* Fiftieth.

Յիսնեքսեան or Յիսնեքին (ենցան, նեքուստք) *s. pl.* Every fifty.

Յիսնիցս, *adv.* Fifty times.

Յիսուն or Յիսունք (սենց, սենք) *adj.* Fifty.

Յիսուս (ի, իւ) *s.* Jesus.

Յիսուսասունդ, *adj. ind.* Ordained or founded by Jesus.

Յիսուսեան, *adj.* and *s. ind.* Of Jesus: Jesuit.

Յիրաւի, *adv.* In truth, truly, surely, certainly, assuredly, without contradiction, and indeed, in fact, yes, deservedly.

Յղանալ (ամ, զացայ) *v. a.* and *n.* To conceive, to be with child.

Յղարկել See Յուղարկել:

Յղարկութիւն See Յուղարկութիւն:

Յղացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Conceived, pregnant; that conceives.

Յղացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Conception.

Յղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To get with child, to make a woman pregnant.

Յղել (եմ, եցի) *v. a.* To send, to hasten, to dispatch: See Առաքել:

Յղեալ See Յղանալ:

Յղի (յղեայ, յղեաւ) *adj.* Pregnant, big with child, in the family way.

Յղկել (եմ, եցի) *v. a.* To polish, to smooth, to level, to plane, to chip, to curry, to scrape, to file; to burnish, to calendar or mangle, to make glossy, to take off the rust.

Յղկիչ (կչի, կչաւ) *s.* Polisher: polishing-iron, plane, burnisher.

Յղկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Polishing, polish, gloss, burnishing.

Յղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conception, pregnancy.

Յղփանալ (ամ, փացայ) *v. n-p.* To be stuffed, to be crammed, to be satisfied, to be filled; to be in plenty, to live in clover.

Յղփատկը (սկի, սկաւ) *adj.* Stuffed; crammed, filled.

Յղփացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To stuff, to cram, to satiate, to fill, to heap up.

Յղփութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Satiety, abundance, fill, full.

Յո՞ or Յո՞վ, *adv.* Where? Յո՞ or Յո՞վ երթաս, where are you going?

Յոբելեան (ինի, ինաւ) *s.* Jubilee.

Յոգն, *adj. ind.* Abundant, a great deal, in great plenty, several.

Յոգնաբեղուն See Բազմաբեղուն:

Յոգնաբիծ, *adj. ind.* Full of stains or spots, very much stained or dirtied: See Բազմաւոր:

Յոգնագլուխ, *adj. ind.* Furnished with many heads.

Յոգնագլխի See Բազմագլխի:

Յոգնազան, *adj. ind.* Divers, many.

Յոգնազեղուն, *adj. ind.* Heaped up, very abundant, superabundant, filled.

Յոգնաթախանձ, *adj. ind.* Importunate, tiresome, troublesome.

Յոգնաթախիծ, *adj. ind.* Very vexatious or troublesome, sorrowful.

Յոգնաթիւ, *adj. ind.* Numerous, in great number, in great quantities, much, many.

Յոգնաճշուառ, *adj. ind.* Very unfortunate.

Յոգնաժողով See Բազմաժողով:

Յոգնախնդիր, *adj. ind.* Furnished with many stings; captious, that reproves much.

Յոգնախռնիւ, *adj. ind.* Very numerous, assembled in great multitude, in great flock.

Յոգնածուփ, *adj. ind.* Very agitated or much troubled.

Յոգնակար (ի, ս) *adj.* Numerous, great quantities, much: See Յոգնակի:

Յոգնակի, *adj. ind.* and *adv.* Numerous; plural; the plural number; much, often, many times.

Յոգնակոհակ See Բազմակոհակ:

Յոգնահամբար, *adj. ind.* Very much hoarded or accumulated, abundant.

Յոգնահանճար, *adj. ind.* Very wise, very learned, that has much knowledge, very scientifick, judicious.

Յոգնահաւաք, *adj. ind.* Very numerous, in great quantities, populous, in great number.

Յոգնահոսուն, *adj. ind.* Abundant, that flows abundantly.

Յոգնահռչակ, *adj. ind.* Very famous, celebrated, very renowned.

Յոգնամեան See Բազմամեան:

Յոգնամեանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Strong arm of power, great power.

Յոգնաճարակ, *adj. ind.* That eats, that consumes much; very extended.

Յոգնամանակեայ See Բազմաժամանակեայ:

Յոգնամանեայ See Բազմամանեայ:

Յոգնայարդար, *adj. ind.* Well prepared, adjusted or polished, full of ornaments or finery.

Յոգնանախատ See Բազմանախատ:

Յոգնանկար, *adj. ind.* Painted in several ways, much adorned.

Յոգնաշահ, *adj. ind.* Very useful, of great profit, of great value, dear, precious.

Յոգնաշաւիղ, *adj. ind.* That has many roads or turnings.

Յոգնաչարչար See Բազմաչարչար:

Յոգնաչեայ See Բազմաչեայ:

Յոգնապատճոյն, *adj. ind.* Very much or highly ornamented.

Յոգնապատիկ See Բազմապատիկ:

Յոգնապատիկ See Բազմապատիկ:

Յոգնապատիկել See Բազմապատկել:

Յոգնապատճառական, *adj. ind.* That causes many things; that is produced of many causes.

Յոգնապարգև See Բազմապարգև:

Յոգնապեսութիւն See Բազմապեսութիւն or Բազմիշխանութիւն:

Յոգնապտուղ, *adj. ind.* Abounding in fruits.

Յոգնառատ, *adj. ind.* Very abundant, superabundant.

Յոգնասեռ, *adj. ind.* Of many sorts or kinds, divers, many, multiple.

Յոգնասեռաձեւութիւն See Բազմասեռաձեւութիւն:

Յոգնավաղով See Բազմավաղով:

Յոգնաւաւան, *adj. ind.* Very agitated or frightened.

Յոգնաւոր, *adj. ind.* That carries or contains many things; multiple.

Յոգնաւորած, *adj. ind.* Very extended; very vast.

Յոգնաձեւակ, *adj. ind.* Of many forms or manners, divers, many, multiple.

Յոգնաձեւել See Բազմաձեւել:

Յոգնաթոյր, *adj. ind.* Very sad, very melancholy.

Յոգնեքամ See Բազմեքամ:

Յոգնըմբռնող, *adj. ind.* That takes, that contains many things.

Յոգնիմաստ, *adj. ind.* Very wise, very learned; sententious.

Յոգնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be tired, to be fatigued.

Յոգնորոշ, *adj. ind.* Very distinct or separate, distant, far off.

Յոգնուղեշ, *adj. ind.* Furnished with many branches.

Յոգնուստ, *adv.* Of several places.

Յոգնօրէն, *adj. ind.* and *adv.* In several ways or fashions.

Յոգնօրինակաբար, *adv.* See Յոգնօրէն:

Յոգնօրինակ See Բազմօրինակ:

Յոգունք (գունից, գունիք) *adj. pl.* Several, many.

Յոգուց See Ոդի: Յոգուց ելանել or յոգուց հանել, to sigh, to utter sighs, to groan. Յոգուց-հանութիւն, sigh, groan.

Յոլով (ի, ից) *adj.* Much, great, much of, a great deal of, very. Յոլովք, many, several. Յոլով անգամ See Յոլովակի:

Յոլովագին, *adj. ind.* and *adv.* See Յոլովագոյն:

Յոլովագոյն (գունի, գունից) *adj. comp.* and *adv.* Much more; often, very frequently.

Յոլովախտութ See Բազմախտութ:

Յոլովախտուն See Բազմախտուն:

Յոլովածին See Բազմածին:

Յոլովակի, *adv.* Often, frequently, many times, a great deal.

Յոլովաձեռն See Բազմաձեռն:

Յոլովաւիղ, *adj. ind.* Smoky, full of smoke.

Յոլովանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To abound, to grow, to augment, to multiply.

Յոլովիլ (ւմ, եցի) *v. a.* To make abound or grow, to augment, to multiply.

Յոլովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance, multitude, quantity, great number; plurality, multiplicity.

Յոլով տեղիք, *adv.* Of several places, on several sides.

Յոլով տրիք, *adv.* In many places.

Յոխորտ (ի, ից) *adj.* Brave, strong, hardy, proud, haughty, arrogant, audacious.

Յոխորտաբար, *adv.* Bravely, boldly, haughtily, audaciously, proudly.

Յոխորտալ (ամ, ացի) *v. n.* To carry it with a high hand, to dare, to bully.

Յոխորտանալ (ամ, ացայ) *v. n.* See Յոխորտալ:

Յոխորտանք (նաց, նաց) *s. pl.* Bra-

vado, bragging, threat of a braggart, boast, arrogance, affront.

Յոխորտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See *Յոխորտանք*:

Յոխորտաբար, adv. See *Յոխորտաբար*:

Յողալ (ամ, ացայ) *v. n.* To make haste, to strive; to observe, to seek.

Յողդողդ (ի, աւ) *adj.* Tottering, that is not firm, weak, inconstant, unstable, mutable, moveable, vacillating.

Յողդողդել (եմ, եցի) *v. a.* To shake, to make waver, to make irresolute or to vacillate, to jolt; to stir, to trouble; to weaken.

Յողդողդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inconstancy, instability, levity.

Յողդողդուն, adj. ind. See *Յողդողդ*:

Յողն առնկանիլ, յողն երթալ, յողն կալ See *Ող*:

Յոյզ or *Յոյզք (յուզից, յուզիւք)* *s. pl.* Discussion, examination, research, investigation, inquest: emotion, agitation, perturbation, trouble, dispute.

Յոյժ, adv. Too, very, more, great deal, much, considerably, very much. *Յոյժ յոյժ*, extremely, exorbitantly, excessively, greatly, exceedingly, eagerly, more and more.

Յոյլ (յուլի, յուլիւ) *adj.* Slow, tardy, cowardly, slothful, lazy.

Յոյն (յունի, յունիւ or *յունաւ)* *s.* and *adj.* Greek. *Յոյն լեզու* or *բարբառ*, Greek, the Greek tongue.

Յոյս (յուսոյ, յուսով) *s.* Hope, hopes, expectation, longing; confidence, security; pretention.

Յոյր (յորի, յուրիւ) *adj.* Big, fat, plump, full, bloated, large, thick.

Յոյր սակս or *Յոյր սակի, adv.* Why? on what account? for what reason? how?

Յոպոպ (ի, իւ) *s.* Lapwing.

Յոսանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be deteriorated, to become worse, wicked or contemptible, to be spoiled.

Յոսացուցանել or *Յոսեցուցանել (եմ, ցուցի)* *v. t.* To deteriorate, to make worse, to injure, to spoil, to corrupt.

Յոսկակ (ևկի, ևկաւ) *adj.* Rather wicked or bad: See *Յոսի*:

Յոսի (ոսոյ, ոսեաւ) *adj.* Worse, wicked, bad, unseemly, detestable, ill-shaped, rough, that is not polished; deformed.

Յոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bad condition, bad quality, deformity, falling to decay, deterioration, degeneration, depravity, wickedness.

Յոսոմն See *Ոսոմն*:

Յովազ (ի, աւ) *s.* Panther.

Յովանակ See *Յաւանակ*:

Յովանակատեմ, adj. ind. That goes mounted on a young ass.

Յովտ (ի, իւ) *s.* Iota or Jot.

Յոսան կալ See *Ոսան*:

Յորանջել See *Յորանջել*:

Յորգ (ի, իւ) *adj.* Abundant, copious, great, heaped up, full.

Յորգորորբ, adj. ind. Very hot, ardent, burning.

Յորգաբուղխ, adj. ind. That flows abundantly, in abundance, abundant, copious.

Յորգագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* and *adv.* Very or more abundant: abundantly, in abundance, copiously, much.

Յորգագութ See *Բազմագութ*:

Յորգագեմ, adj. ind. That goes or flows abundantly, violent.

Յորգալոյս, adj. ind. Abounding in light, luminous.

Յորգախազագ, adj. ind. See *Յորգաբուղխ*:

Յորգահեղեղ, adj. ind. That falls in abundance, that overflows.

Յորգահոս, adj. ind. That flows or falls in abundance, abundant, copious.

Յորգահոսան, adj. ind. See *Յորգահոս*:

Յորգահոսեան, adj. ind. See *Յորգահոս*:

Յորգահոսիլ (իմ, ացայ) *v. n-p.* To flow or fall in abundance or copiously.

Յորգաձայն (ի, իւ) *adj.* Sonorous, loud, that makes a great noise.

Յորգանախանձ, adj. ind. Very envious, that bears great envy.

Յորգանան (ան, աւ) *s.* Jordan.

Յորգանէս (նիսոյ, նիսաւ) *s.* See *Յորգանան*:

Յորգանիս (ի, իւ) *s.* See *Յորգանան*:

Յորգաշաւիղ, adj. ind. That blows strong or much, violent, impetuous.

Յորգաջուր, adj. ind. Abounding in water.

Յորգառատ, adj. ind. Very abundant, superabundant, copious, in large

quantities, much: See Յորդաբուղխ:

Յորդավատակ, *adj. ind.* Gushing, that gushes, that flows in abundance.

Յորդել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To make abound or grow, to augment: to make flow in abundance; to exhort, to animate, to inflame; to abound, to flow into, to increase, to burst forth, to gush out, to run over, to overflow, to disgorge, to cast up: to inundate; to superabound: to have a run, to be in fashion: to be animated, to be inflamed.

Յորդեռանդն, *adj. ind.* Very ardent, boiling.

Յորդեդնաց, *adj. ind.* That goes forth or flows in abundance or impetuously.

Յորդիլ (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* See Յորդել:

Յորդոր (*ի, ից*) *s.* and *adj.* Exhortation, persuasion, instigation, inducing, encouragement: exhorted, encouraged; prompt, ardent, diligent: that exhorts, that excites.

Յորդորագոյնս, *adv.* With ardour, diligently, very willingly.

Յորդորակ (*ի, աց*) *s.* Exhortation, parenesis.

Յորդորական (*ի, աց*) *adj.* Persuasive, that exhorts, that gives courage.

Յորդորամիտ (*մտի, մտաց*) *adj.* Persuaded, prompt, diligent, ready. Յորդորամիտ առնել, to exhort, to persuade.

Յորդորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To exhort, to persuade, to excite, to animate, to inflame, to encourage, to comfort, to incite, to induce, to allure, to invite, to cause, to move, to pique.

Յորդորեցուցիչ (*ցչի, ցչաց*) *adj.* and *s.* That exhorts, that persuades, that excites.

Յորդորիլ (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* To be animated, to be inflamed, to be persuaded.

Յորդորումն (*ըմանի, ըմամբ*) *s.* Exhortation, persuasion, inciting, attachment, affection, love, inclination.

Յորդումիւն (*մեան, մեամբ*) *s.* Abundance, affluence, torrent, inundation, discharge, overflow; superabundance, exuberance.

Յորժամ, *adv.* When, at what time, at the time, whilst, during: in that time. Յորժամ կամիս, when you will.

Յորմ See Որմ:

Յորձախոր, *adj. ind.* Deep, hollow.

Յորձանուտ (*ի, ից*) *s.* and *adj.* Whirlpool; whirlwind: quicksand, sand-bank: rapid, current.

Յորձանք (*ոց, ոք*) *s. pl.* Torrent, flood: whirlpool; whirlwind.

Յորձեռանդն, *adj. ind.* All foaming or agitated.

Յորմէհետէ, *adv.* Since, since that. Յորմէհետէ մեկնեցար, since you set out. Քանի՞ ժամանակք են, յորմէհետէ այդ գոյնեցաւ, how long is it since that was done? Երկու ամք են յորմէհետէ մեռաւ, it is two years since he died. Երիք աւուրք են յորմէհետէ լուայ զայդ, it is only three days since I was told so, or, since I learned it.

Յորովայն See Որովայն:

Յորջ See Որջ:

Յորջորջել See Յորքորքել:

Յորջորջանք (*ոց, ոք*) *s. pl.* See Յորքորքումն:

Յորջորջել (*եմ, եցի*) *v. a.* To call, to name, to give a name to.

Յորջորջութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See Յորջորջումն:

Յորջորջումն (*ջման, ջմամբ*) *s.* Appellation, name, denomination.

Յոսպայս, *adv.* Backwards. Յոսպայս արկանել or բնկենուլ, to push or throw backwards, upon the back, to stretch on the earth. Յոսպայս անկանիլ or կալ, to fall backwards, to stretch one's whole length. Յոսպայս արկիլ or պնդել, to stretch backwards.

Յոսպայսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To throw backwards, to overturn, to stretch on the earth.

Յուզախնդիր, *adj. ind.* Seeker, that searches. Յուզախնդիր լինել, to seek, to take trouble to find, to make research for any thing.

Յուզակ (*ի, աց*) *adj.* Seeker, searcher, that discusses, that agitates, that excites, that revolts, that stirs up.

Յուզակիս (*ի, աց*) *adj.* and *s.* Inquirer: seditious, mutinous.

Յուզաքնին, *adj. ind.* Inquirer, investigator, that examines.

Յուզել (*եմ, եցի*) *v. a.* To seek, to search after, to make search for, to inquire, to ferret, to hunt after, to examine, to discuss; to agitate, to stir up, to vex, to move, to trouble, to excite, to make revolt.

Յուզիլ (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* To be

agitated, to be troubled, to be excited, to be provoked, to be moved, to float, to wave.

Յուզումն (զման, զմամբ) *s.* Research, examination, discussion: trouble, agitation.

Յուլաթաթ, *adv.* Idly, lazily, with carelessness, slowly.

Յուլանալ (*mf.* լացայ) *v. n-p.* To be idle, to neglect; to take little care.

Յուլիս (*i.* *pl.*) *s.* July.

Յուլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, sloth, indifference, cowardice, laziness, slowness, negligence.

Յուղարկաւոր (*i.* աւ) *adj.* and *s.* That accompanies, that conducts or reconducts as a mark of honour.

Յուղարկաւորել See **Յուղարկել**:

Յուղարկաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company, suite, court. **Յուղարկաւորութիւն մեռելոյ**, convoy, funeral ceremony that accompanies a dead body to the grave, obsequies, funeral ceremonies.

Յուղարկել (եմ, եցի) *v. a.* To lead back again, to accompany through civility, to convoy, to accompany, to escort, to lead, to guide, to send. **Յուղարկել զմեռեալն**, to accompany with ceremony a corpse to the grave.

Յուղարկումն (կման, կմամբ) *s.* See **Յուղարկաւորութիւն**:

Յուղեաց See **Ուղեաց**:

Յուղեցուել See **Ուղեցուել**:

Յուղիարկ, *s. ind.* **Յուղիարկ եր-թալ ընդ ումեք**, To lead back, to accompany through respect.

Յունաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hellenism.

Յունական (*i.* աւ) *adj.* Greek. **Յունական բարբառ**, the Greek language.

Յունապ (*i.* *pl.*) *s.* Jujub: See **Յունապի**:

Յունապագոյն, *adj. ind.* Of the isabella colour, yellow-dun.

Յունապենի (նւոյ, նեաւ) *s.* See **Յունապի**:

Յունապի (պւոյ, պւով) *s.* The jujub tree.

Յունասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves the Greeks, that is too much attached to the Greeks.

Յունաստան (*i.* աւ) *s.* Greece.

Յունարէն, *adv.* In Greek. **Յունա-րէն խոսել**, to speak Greek.

Յունաքար (*i.* *pl.*) *s.* Antimony.

Յունիս (*i.* *pl.*) *s.* June.

Յունվար (*i.* *pl.* or աւ) *s.* January.

Յունք See **Յօնք**:

Յուշ See **Ուշ**: **Յուշ առնել** or **ածել**, to recal to one's memory, to make remember, to warn. **Յուշ լինել**, to remember, to recollect, to recal to one's mind.

Յուշարար (*i.* աւ) *s.* That makes remember or recals to one's recollection, that warns, monitor.

Յուշարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Warning, advice, act of reminding.

Յուշիկ, *adv.* Slowly; gently, easily, softly, mildly.

Յուշկապարիկ (րկի, րկաւ) *s.* Centaur, hippocentaur: siren.

Յուտանալ (*mf.* ացայ) *v. n-p.* To thicken, to grow thick, to fatten, to grow fat, to grow large.

Յուտել (եմ, եցի) *v. a.* To make amulets or charms.

Յուտի, *adj. ind.* Fruitful, fertile, abundant.

Յուտուտ (ոտի, ոտիւ) *s.* Talisman, amulet; phylactery.

Յուտուտուքուն (ան, ամբք) *s. pl.* See **Յուտուտ**:

Յուսադիր (դրի, դրաւ) *adj.* That inspires hope, that gives spirits or courage, that encourages, that animates; hopeful.

Յուսադրական (*i.* աւ) *adj.* See **Յուսադիր**:

Յուսադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of giving courage, hope, courage.

Յուսալ (*mf.* ացայ) *v. n-p.* To hope, to expect, to promise one's self; to trust, to confide.

Յուսալից, *adj. ind.* Full of hope or confidence, hopeful.

Յուսակտուր, *adj. ind.* Despondent, that has lost all hope.

Յուսակտուր, *adj. ind.* That causes despair; despondent.

Յուսահատ (*i.* *pl.*) *adj.* See **Յուսակտուր**:

Յուսահատաբար, *adv.* Desperately, in despair, rashly.

Յուսահատական (*i.* աւ) *adj.* Of despair, that despairs, that takes away all hope.

Յուսահատել (եմ, եցի) *v. a.* To

despair, to take away all hope, to put in despair.

Յուսահատիլ (*իմ, ատեցայ*) *v. n-p.* To despair, to lose all hope, to be hopeless, to be desperate.

Յուսահատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Despair.

Յուսազրկաբար, *adj. ind.* See **Յուսալից**.

Յուսացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make hope, to inspire with hope, to promise, to flatter.

Յուբաար See **Հուբաար**.

Յուղն See **Յոգն** with its derivatives.

Յստակ (*ի, աւ*) *adj.* and *adv.* Clear, clean, pure, that is not thick, limpid, neat, free from filth, without mixture, simple; transparent, diaphanous; manifest, evident, distinct; clear, clearly, cleanly, distinctly, evidently, manifestly.

Յստակագոյն (*դունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very clear; very evident.

Յստակամիտ, *adj. ind.* Simple, sincere; pure, clean; candid.

Յստակամտաբար, *adv.* Simply, sincerely, cleanly, innocently, candidly.

Յստակամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Simplicity, sincerity, candour.

Յստակապատում, *adj. ind.* Clear, distinct, well explained.

Յստակապատում, *adj. ind.* Clear, without obscurity.

Յստակատես (*ի, աւ*) *adj.* That sees clearly, clearsighted, enlightened.

Յստակատեսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Clearsightedness.

Յստակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To clarify, to make clear, to brighten, to purify, to clean.

Յստակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Clearness, transparency; limpidness; purity, simplicity, neatness.

Յօդ (*ի, ից*) *s.* Joining, joint, articulation, knot: article, particle: junction, conjunction, union, tie, connexion, attachment.

Յօդաթափ (*ի, ից*) *adj.* Paralytick.

Յօդալոյծ, *adj. ind.* See **Յօդաթափ**.

Յօդակապ (*ի, ից*) *s.* and *adj.* Tie, bond, union, knot, junction: bound, well tied, joined, united, well joined.

Յօդակապութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Junction, conjunction, bond, union, connexion.

Յօդակոտոր, *adj. ind.* The joints of which are cut, dissected, dismembered.

Յօդանալ (*ամ, դացայ*) *v. n-p.* To be jointed, to be joined, to be attached to.

Յօդապատ, *adj. ind.* Joined, conjoined, tied, well joined, well tied, united.

Յօդապատել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Յօդել**.

Յօդաւոսկ, *adj. ind.* That resembles a joint.

Յօդացաւութիւն See **Յօդուածոցացաւութիւն**.

Յօդացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To articulate words: See **Յօդել**.

Յօդաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Articulated, joined, conjoined, well joined, well tied.

Յօդաւորապար, *adv.* With articulation or band.

Յօդաւորական (*ի, աւ*) *adj.* That can articulate words; articular: See **Յօդաւոր**.

Յօդաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To articulate: See **Յօդել**.

Յօդաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Articulation: bond.

Յօդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To join, to join together, to unite, to tie, to bind, to ally, to couple, to attach to, to annex: to articulate, to pronounce, to utter: to contrive, to feign, to invent; to compose, to form: to knot, to tie again, to make a knot, to knit together, to interlace, to mix. **Վէրսն յօդել**, to rejoin, to reunite, to reattach.

Յօդուած (*ոյ, ոց*) *s.* Articulation, joint, joining, knot; junction, conjunction: article; paragraph: construction.

Յօդուածոյց (*ոյ, ոց*) *adj.* Gouty.

Յօդուածոցացաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gout, disease of the joints; rheumatism.

Յօժանդակել See **Օժանդակել**.

Յօժար (*ի, իւ*) *adj.* Prompt, ready, diligent, willing, well disposed, well-affected.

Յօժարապար, *adv.* Voluntarily, willingly, promptly.

Յօժարագոյն (*դունի, գունիւ*) *adj. comp.* and *adv.* More or very willing, very diligent, promptly, with diligence, voluntarily, willingly, with good will, with pleasure, heartily; diligently.

Յօժարակամ, *adj. ind.* See **Յօժարամիտ**.

Յօժարական (*ի, աւ*) *adj.* Voluntary.

Յօժարամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Voluntary, prompt, diligent, active, ready, bold, resolute, ardent, careful, watchful. Յօժարամիտ կամիմք or արտեւ, voluntarily, willingly, with good will, heartily.

Յօժարամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Goodwill, promptitude, devotion, entire disposition.

Յօժարապոյծ, *adj. ind.* Diligent, careful.

Յօժարել (եմ, եցի) *v. a.* See Յօժարեցուցանել:

Յօժարեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make fond of, to incline, to lean to, to induce, to invite, to persuade, to dispose.

Յօժարընթաց, *adj. ind.* That goes, that walks, that repairs to willingly; prompt, willing.

Յօժարիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To be fond of, to be inclined to, to be induced, to have a liking for any thing, to lean to; to be disposed, to be attached, to love, to wish.

Յօժարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Affection, inclination, disposition, natural bent, love, ardour, resolution, tie, attachment, heart, mind, genius, humour, idiopathy, taste, proneness, propensity, tendency, passion, sentiment; will, goodwill, promptitude, diligence.

Յօնահիպ, *adj. ind.* That has the eyebrows joined together or united.

Յօնաչոչ, *adj. ind.* That knits the brow, that moves the brows.

Յօնք (հնոյ, հնոց) *s. pl.* Eyebrow: pride.

Յօշատել (եմ, եցի) *v. a.* See Յօշել:

Յօշել (եմ, եցի) *v. a.* To dissect, to anatomize; to dismember, to cut off, to cut up.

Յօշուած (ոյ, ոց) *s.* Dissection, dismembering.

Յօտ (տի, տս) *s.* Slips of trees; nipping of buds.

Յօտել (եմ, եցի) *v. a.* To cut, to nip, to clip, to prune, to branch, to lop.

Յօտայ (տի, տս) *s.* Step-father, husband of a wife who has children by a former marriage: See Հօրս:

Յօտնուլ (ամ, ցայ) *v. n-p.* To fatten, to grow fat, to grow large; to strengthen one's self; to abound; to pamper one's self; to follow a bad course of life: to become proud or haughty.

Յօրանջ (ի, ից) *s.* Yawn.

Յօրանջել (եմ, եցի) *v. a.* To yawn.

Յօրինել (եմ, եցի) *v. a.* To fashion, to adapt, to fit up, to adjust, to get ready, to prepare, to put in order, to stock, to provide with, to furnish, to ornament, to adorn, to embellish, to enrich, to compose, to make, to construct, to build, to arrange, to dispose, to decorate, to trim, to form, to figure, to produce, to polish; to mend, to do again, to dress or curry again, to beautify.

Յօրինուած (ոյ, ոց) *s.* Fashion, fitting up, adjustment, getting ready, preparation, assortment, fitness, furniture, composition, construction, decoration, embellishment, ornament, setting, form, formation, polish, polishing, beautifying, enriching; mending; structure, economy, harmony, disposition.

Ն

Ն (նօ) N. Consonant, twenty second letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed into Մ, for example: Անբիծ, ամբիծ; անքաւ, ամքաւ; անպարիշտ, ամպարիշտ:

It is also sometimes redundant in words, for example: Բաղքաղանք, բաղքանդանք; մարմաջ, մարմանջ; չիգդ, չինգդ:

It takes sometimes the place of Ց an article, but rarely and in an improper manner, for example; Ոչխարակայօջ, նախկոցոնց, instead of Ցխարակայօջ, ցկոցոնց:

Ն put at the end of words is generally an article of the third person, and sometimes it serves for ornament, for example: Այրն, the man. Կինն, the woman. Մանկունքն և աղջկունքն, the boys and the girls. Մինն ի նոցանէ մեռաւ, և միւսն կենդանի է, one of them is dead, the other is alive. Մեծն Աղեքսանդր, Alexander the great. Երկիցս յաւուրն, twice a day. Մի ինդամ յամին, once a year. Երբ կիւղն յորմէ խրճոյի — Յարեան ա միւոյն կուսանաց — Խմասուէն գինեակ — Ջի՞ շնամիսն իմ զայնոսիկ —

Օրևսին քորան խրհատից — Օրը նայ առնէ — Որ ինչ նորայն է — Որ սրբէն — Որ յաջողէն — Որ հռվուէն — Մինչ վիճէնին — Մինչ ոչն մեղանչէնին — Օրը ոչ արդեօք յարոյց — Որոց ոչն երևին — Օրը յառաջն էգ — Որպես միանգամն և միւսանգամ — Որպես բարուրք վկայեացն։

It is also joined sometimes to the first and second persons for the sake of harmony, for example: Որ եան եմ — Որ եան կայի — Որոմ գուն վկայիցեր — Օրը պաշտեմն — Օրը գործեմն — Օրը առեամն — Օրը խոստանեցեր — Վասն որոյ խօսէրն — Որպես խորհեցաբ։

Ն or ն with a line above, denotes the number *four hundred*.

Նա (նորա, նորին or նորուն, նովա, նովին or նովիտր) *pro*. He, she, that, it. Որ ուտէ նա, he or she eats. Որ ուտեն նորա, they eat. Ինդրեմ զնա, I am looking for him, her or it. Նա է, it is he. Նա է, that is to say.

Նա, *conj*. But, however, nevertheless, yet, notwithstanding that; rather, it is better; indeed, really, look there.

Նա աւանիկ, *conj*. Look there, look here.

Նաև, *conj*. Again, also, likewise; moreover, besides.

Նազաբան (ի, ից) *adj*. That gives praises.

Նազաբանել (եմ, եցի) *v. a*. To give praise, to praise worthily.

Նազաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Eulogy, praise.

Նազել (եմ, եցի) *v. n*. To play the bully or set up for a beau.

Նազելի (ւոյ, լեաւ) *adj*. Brave, honest, gallant; delicate, pretty, genteel, polite, civil, charming, gracious, fine, excellent.

Նա զի, *conj*. See Նա։

Նաժիշտ (ժշտի, ժշտաւ) *s. f*. Servant, girl or woman who waits on a lady.

Նախ, *adj. ind*. and *adv*. First: firstly, in the first place, before, heretofore, precedently, formerly; at first, at the first; originally.

Նախաբժիշկ (ժշկի, ժշկաւ) *s*. First physician.

Նախաբնաւորել (եմ, եցի) *v. a*. To establish or begin before, originally.

Նախաբոյս, *adj. ind*. Born or produced before or first, shotten out before.

Նախաբուխ, *adj. ind*. Gushed or rushed out before.

Նախագահ (ի, իս) *adj*. and *s*. That holds the first place, principal: president; primate; overseer: See Նախագահութիւն։ Նախագահ լինել, to preside.

Նախագահութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Presidency; primacy, primateship.

Նախագաղափար (ի, աւ) *s*. Prototype, original, model, pattern, archetype; primitive, noun primitive.

Նախագաւիթ (աթի, աթաւ) *s*. Forecourt.

Նախագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj*. That knows beforehand, foreseeing; known beforehand, foreseen.

Նախագիծ (գծի, գծիս) *adj*. and *s*. Written before; predicted: delineation, disign, draught, sketch, minute; prototype.

Նախագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Prescience; foreknowledge.

Նախագիր, *adj. ind*. Written before; predicted.

Նախագլուխ (գլխոյ, գլխով) *adj*. and *s*. Principal, chief, president, prefect.

Նախագծել (եմ, եցի) *v. a*. To write beforehand; to predict.

Նախագոյ (ի, իս) *adj*. See Նախագոյակ։

Նախագոյակ (ի, աւ) *adj*. Preexistent.

Նախագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp*. More ancient.

Նախագոյութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Preexistence.

Նախագործ, *adj. ind*. Made before.

Նախագործել (եմ, եցի) *v. a*. To do before.

Նախագուշակ (ի, աւ) *adj*. That foretells the future, prophetick, prognosticator; foretold, presaged, announced beforehand.

Նախագուշակել (եմ, եցի) *v. a*. To presage, to prognosticate, to announce beforehand, to predict, to prophecy.

Նախագուշակութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Presage, prognostick, prognostication, prediction, prophecy.

Նախագրակ (ի, աւ) *s*. Author, the first inventor.

Նախագրաւել (եմ, եցի) *v. a*. To

preoccupy, to prepossess, to take before.

Նախագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write beforehand: to prescribe: See Մակագրել:

Նախագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Writing beforehand: prescription, usucaption. Ունայն or զերծ ի նախագրութենէ, imprescriptible. Ունայնութիւն ի նախագրութենէ, imprescriptibility.

Նախադաս (ի, իս) *adj.* Set over, put before; preferred.

Նախադասել (եմ, եցի) *v. a.* To set over, to put before; to prefer, to esteem more.

Նախադասելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That is to be put before, preferable.

Նախադասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* First order or rank; preeminence, presidency: proposition, point.

Նախադատ, *adj. ind.* That begins to judge, at first judgment.

Նախադատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* First judgment; prejudice.

Նախադիպեալ (եալոյ, եալով) *adj.* Happened before.

Նախադիտել (եմ, եցի) *v. a.* To foresee.

Նախադիր, *adj. ind.* Put before, set over.

Նախադուռն (դրան, դրամբ) *s.* Vestibule; commencement.

Նախադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prefatory discourse, preface: preposition.

Նախազգուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Precaution, consideration, care taken beforehand.

Նախազեկոյց, *adj. ind.* Warned or announced before: See Նախագուշակ:

Նախազեկուցանել (եմ, ուցի) *v. a.* To warn, to announce beforehand.

Նախաթիւ, *adj. ind.* See Նախագոյ:

Նախաթոռ, *s. ind.* The first seat, the first place.

Նախաժամանի, *adj. ind.* That arrives before, beforehand.

Նախաժամանել (եմ, եցի) *v. n.* To come before, to arrive before.

Նախաժամանումն (նման, նմամբ) *s.* Prevention, the act of going or arriving before.

Նախախնամական (ի, աւ) *adj.* Careful; of providence.

Նախախնամել (եմ, եցի) *v. a.* To provide, to take care, to preserve.

Նախախնամիչ (մչի, մչաւ) *adj.* and *s.* That provides, that preserves, that takes care.

Նախախնամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Providence; care, act of providing for.

Նախածանօթ, *adj. ind.* Known before.

Նախածանօթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge; surmise, notion.

Նախածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* and *s.* That has produced before or formerly: elder, first born.

Նախածնունդ (ծննդեան, ծննդեամբ) *s.* and *adj.* First production, first born; origin, commencement: See Նախածին:

Նախածնող (ի, իս) *s.* and *adj.* First father; first mother.

Նախակապուտ, *adj. ind.* That has robbed before; that is robbed before.

Նախակատար, *adj. ind.* Finished or accomplished beforehand.

Նախակարգ, *adj. ind.* Destined, ordained, established, disposed beforehand.

Նախակարգել (եմ, եցի) *v. a.* To ordain, to establish, to dispose beforehand; to predestinate.

Նախակարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ordinance, regulation made beforehand: See Նախատնօրինութիւն:

Նախակարծ, *adj. ind.* Judged or suspected beforehand, prejudiced, conjectured.

Նախակացեալ (եալոյ, եալով) *adj.* Preexistent, established before.

Նախակերտ, *adj. ind.* Built before or formerly.

Նախակործան, *adj. ind.* Overturned or ruined beforehand.

Նախակրթակ, *adj. ind.* That instructs before.

Նախակրթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* First exercise; disposition.

Նախահայեցող (եցի, եցաւ) *adj.* Foreseeing.

Նախահայեցողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foresight.

Նախահայր (հօր, հարբ) *s.* The first father, patriarch.

Նախահանդ (նդոյ, նդով) *s. f.* Great grandmother.

Նախահասակ (ի, աւ) *adj.* Young.

Նախահաւ (ու, ու) *s.* Great grand father.

'Նախահաւակ, *adj. ind.* Begun first or before.

'Նախահաւակել (եմ, եցի) *v. a.* To begin first, to invent, to be the first.

'Նախահաւել (եմ, եցի) *v. a.* See 'Նախահաւակել:

'Նախահաւել (եմ, ևեցայ) *v. n-p.* To be the first to follow; to go before.

'Նախահոգակ, *adj. ind.* That provides.

'Նախահոգալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To provide.

'Նախահոգութիւն See 'Նախախնամութիւն:

'Նախահրամայեալ, *adj. ind.* Commanded or ordered beforehand.

'Նախահրաւէր, *adj. ind.* Invited beforehand.

'Նախադէտ, *adj. ind.* That predicts; that is predicted, prophetick.

'Նախադիտել (եմ, եցի) *v. a.* To call, to name beforehand; to predict, to prophecy, to tell beforehand.

'Նախադիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction, prophecy.

'Նախակեաց, *adj. ind.* First, prompt, willing.

'Նախակաշակ (ի, աւ) *s.* Foretaste: See 'Նախակաշիկ:

'Նախակաշիկ (շկի, շկաւ) *s.* Breakfast, the first meal. 'Նախակաշիկ առնել, to breakfast.

'Նախակոս, *adj. ind.* Predicted, announced before.

'Նախակոսել (եմ, եցի) *v. a.* To predict, to announce before.

'Նախակոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction, prophecy.

'Նախամայր (ոջ, ոջոյ) *s. f.* See 'Նախահարկ:

'Նախամայրն (մօր, մարբ) *s. f.* The first mother.

'Նախամատոյց, *adj. ind.* Preferred. 'Նախամատոյց առնել, to prefer.

'Նախամարգարէ (ի, իս) *s.* The first prophet.

'Նախամարդ (ոյ, ովք) *s.* The first man.

'Նախամարտիկ (տկի, տկաւ) *s.* That is the first to fight; chief of an army; skirmisher.

'Նախամարտկոց (ի, աւ) *s.* Counterguard.

'Նախամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Skirmish.

'Նախամեծար, *adj. ind.* Preferred, preferable. 'Նախամեծար առնել, ընտրել or համարել, to prefer, to choose, to elect, to esteem most.

'Նախամեծարել (եմ, եցի) *v. a.* See 'Նախամեծար առնել:

'Նախամեծարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preference. 'Նախամեծարութեամբ քան, preferably.

'Նախայանց (ի, իս) *adj.* That has sinned before.

'Նախայարմարել (եմ, եցի) *v. a.* To adjust, to render fit beforehand.

'Նախայաւիտեան, *adj. ind.* That exists before all ages, eternal.

'Նախայօժար, *adj. ind.* Prompt, well disposed beforehand.

'Նախակամ, *adj. ind.* Observed or destined beforehand.

'Նախակար, *adj. ind.* Designed or formed beforehand, foreseen.

'Նախակարել (եմ, եցի) *v. a.* To design, to form beforehand.

'Նախանձ (ու, ու) *s.* Envy; emulation; jealousy, rivalry; zeal, fervour, warmth, affection, desire. 'Նախանձ արկանել, to cause desire, to excite, to make fond of, to cause affection. 'Նախանձ առնել, to fascinate, to charm. 'Նախանձ առնուլ or բերել, to envy, to bear envy.

'Նախանձաբեկ, *adj. ind.* That is dying with envy, full of envy, envious, that bears envy.

'Նախանձալից, *adj. ind.* Full of envy, envious.

'Նախանձախնդիր (դրի, դրաւ) *adj.* and *s.* Zealous, fervent; zealot, venger.

'Նախանձայոյզ, *adj. ind.* See 'Նախանձախնդիր:

'Նախանձայուզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zeal, fervour, warmth; envy, jealousy.

'Նախանձաւոր (ի, աւ) *adj.* See 'Նախանձախնդիր:

'Նախանձարկու (ի, աւ) *adj.* That raises envy: See 'Նախանձախնդիր:

'Նախանձարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of raising envy; envy.

'Նախանձաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Zealous, zealot; envious, that bears envy; emulous, emulator, rival, jealous, co-rival, competitor; desirous.

'Նախանձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zeal; envy, emulation, jealousy, rivalry.

'Նախանձելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Long-

ed for, sought, desirable, to be wished for.

Նախանձեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To raise desire, to cause desire, to excite.

Նախանձիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To envy, to bear envy, to be jealous; to be zealous.

Նախանձոտ (ի, ոտ) *adj.* Envious, that bears envy; zealous, zealot.

Նախանձողդ (ի, ոտ) *adj.* Zealous, zealot; emulator, jealous, rival.

Նախանձոտ, *s. ind.* **Նախանձոտս արկանել**, To raise desire, to cause desire.

Նախանշանակ, *adj. ind.* That marks, that makes known beforehand.

Նախանուէր, *adj. ind.* Offered, given beforehand.

Նախանուն (անի, անւոջ) *s.* Praenomen: See **Մականուն**:

Նախաշաւիղ (ղի, ղաւ) *s.* and *adj.* Herald, that goes before; first, preliminary. **Նախաշաւիղ ընթանալ**, to precede, to go, to march before.

Նախաշխարհիք (հաց, հաք) *s. pl.* Antiquity, the ancients.

Նախաչար (ի, աւ) *adj.* and *s.* The first wicked or bad one, the Devil.

Նախապահեստ, *adj. ind.* Preservative.

Նախապաշարել (եմ, եցի) *v. a.* To preoccupy, to prepossess.

Նախապաշարումն (ման, մամբ) *s.* Preoccupation, prepossession, prejudice.

Նախապատ (ատ, ատ) *s.* See **Նախահաւատ**:

Նախապատարագող (ի, աւ) *adj.* That offers, that sacrifices first (speaking of Abel).

Նախապատիւ, *adj. ind.* Honoured beforehand; principal, preferable, worthy of the greatest honours, of greater consequence.

Նախապատճառ, *s. ind.* First cause, principle.

Նախապատմել (եմ, եցի) *v. a.* To tell, to announce beforehand.

Նախապատուար (ի, աւ) *s.* Counterguard.

Նախապատուել (եմ, եցի) *v. a.* To prefer, to honour more, to pay the first honours to any one.

Նախապատում, *adj. ind.* Predicted, announced beforehand.

Նախապատուութիւն (ման, մամբ) *s.* Preference, advantage, privilege, prerogative.

Նախապատրաստել (եմ, եցի) *v. a.* To prepare: See **Պատրաստել**:

Նախապատրաստութիւն (ման, մամբ) *s.* Preparation: See **Պատրաստութիւն**:

Նախապարգև, *adj. ind.* That is given beforehand.

Նախապարիսպ (բակի, բակաւ) *s.* Rampart.

Նախապէս See **Նախապէս**:

Նախապէսապար, *adv.* Principally.

Նախապէսութիւն See **Նախապէսութիւն**:

Նախ առաջին, *adv.* In the first place, at first.

Նախասահմանեալ (եալ, եալք) *adj.* and *s.* Predestined, elected.

Նախասահմանել (եմ, եցի) *v. a.* To predestinate, to elect.

Նախասահմանութիւն (ման, մամբ) *s.* Predestination, election.

Նախասարկաւագ (ի, աւ) *s.* Archdeacon.

Նախասաց, *adj. ind.* Predicted.

Նախասացեկ, *adj. ind.* See **Նախասաց**:

Նախասացութիւն (ման, մամբ) *s.* Prediction.

Նախասերմանել (եմ, եցի) *v. a.* To sow, to spread beforehand.

Նախասկիզբն, *s. ind.* Principle, commencement, origin; author.

Նախաստեղծ (ի, իւ) *adj.* Created first, first.

Նախաստեղծել (եմ, աստեղծի) *v. a.* To create first, to produce, to draw out of nothing.

Նախաստեղծեկ, *adj. ind.* See **Նախաստեղծ**:

Նախավախճան, *adj. ind.* That causes death before the proper time; premature.

Նախավաստակ, *adj. ind.* That has laboured the first or a great deal.

Նախավկայ (ի, իւ) *s.* Protomartyr.

Նախավճռել (եմ, եցի) *v. a.* To decree, to decide beforehand.

Նախատ, *s. ind.* Shame, opprobrium, infamy: See **Նախատինք**: **Նախատ լինել**, to be blamed, to become infamous.

Նախատալից, *adj. ind.* Shameful, ignominious, infamous, defamatory, dis-

honourable, offensive, outrageous, abusive, insulting, injurious.

Նախատական (ի, աւ) *adj.* See **Նախատակար**:

Նախատակար, *adj. ind.* Knowing beforehand, warned.

Նախատեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge.

Նախատեսել (եմ, եցի) *v. a.* To foresee.

Նախատինք (ից, ից) *s.* Foreseeing; prophet: foreseen. **Նախատեսս լինել**, to foresee, to look into futurity.

Նախատեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge, foresight; prophecy.

Նախատինք (տանց, տանց) *s. pl.* Affront, injury, offence, outrage, wrong, indignity, excess, prejudice; blame, reproach: shame, dishonour, opprobrium, infamy, ignominy; spite, mortification.

Նախատիչ (ագի, ագաւ) *adj.* and *s.* Insulting, that outrages, that scandalizes, that reproaches.

Նախատիպ (տպի, տպիւ or տպաւ) *s.* See **Նախագաղափար**:

Նախատուրգ (ի, աւ) *adj.* and *s.* See **Նախատիչ**:

Նախատուր, *adj. ind.* Given beforehand.

Նախատօնակ (ի, աւ) *s.* Eve of a feast.

Նախարար (ի, աւ) *s.* Satrap, governor of a province, prefect, mayor.

Նախարարական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a satrap or to a prefect; principal.

Նախարարականոյս, *adj. ind.* Assembly composed of satraps or prefects.

Նախարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Satrapy, prefecture, mayoralty.

Նախատուցակ (ի, աւ) *s.* Pattern, model: See **Նախագաղափար**:

Նախաքարոզ, *s. ind.* That preaches, that announces beforehand.

Նախդիր (գրի, գրաւ) *s.* Preposition, particle put before words to mark the case.

Նախեղակ, *adj. ind.* Preexistent.

Նախեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preexistence.

Նախընթացդիւ, *adv.* See **Նախ առաջին**:

Նախկ (ի, իւ) *adj.* See **Նախեղակ**:

Նախընթաց (ի, իւ) *s.* and *adj.* Herald, precursor, predecessor; antecedent, precedent, previous; preliminary.

Նախընթացաբար, *adv.* Precedently.

Նախընթացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of going before; progress, advancement.

Նախընծայ, *adj. ind.* Given before or at first, first.

Նախիմաց, *adj. ind.* That knows beforehand, foreseeing.

Նախիր (խրի, խրաւ) *s.* Herd of black cattle.

Նախնծին (ծնի, ծնիւ) *adj.* and *s.* First born, eldest.

Նախկին, *adj. ind.* See **Նախկին**:

Նախկին, *adj. ind.* and *adv.* First, principal, primordial, primitive: in the first place, primitively, before, beforehand, at first.

Նախճիր (ճրի, ճրաւ) *s.* Malice, wickedness, evil, loss, prejudice: See **Նախիր**:

Նախնական (ի, աւ) *adj.* Primitive, ancient; first, principal.

Նախնակերտ, *adj. ind.* Built a long time ago, ancient.

Նախնակի, *adj. ind.* First.

Նախնի (ւոյ, ւեաւ) *adj.* and *adv.* First, primitive, ancient, old: in the first place, before, originally, formerly. **Նախնիք**, the ancients, ancestors, antiquity; antecessors, forefathers. **Ի նախնումն**, antiently, formerly, in former ages.

Նախնեթադրել (եմ, եցի) *v. a.* To presuppose.

Նախնեթադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presupposition.

Նախերգաբար, *adv.* As a prelude.

Նախերգանք (նաց, նաք) *s. pl.* Prelude, exordium, preface, prologue, prolegomena.

Նախերգել (եմ, եցի) *v. a.* To prelude; to tune.

Նախերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prelude; intonation: See **Նախերգանք**:

Նախերէց (ըից, ըից) *s.* Dean.

Նախերեակ, *adj. ind.* Appeared before or formerly.

Նախերէցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deanery.

Նախադրյալ, *s. ind.* First salute or compliment.

Նախորդ (*ի, աւ*) *s.* Predecessor.

Նախաւնակ, *adj. ind.* See Նախասացեկ:

Նախասացեկ, *adj. ind.* Acquired or created at first or beforehand, first.

Նահանգ (*ի, աւ*) *s.* Region, land, country, province, climate.

Նահանջ (*ի, ից*) *s.* The odd day in leap year, intercalary day. Նահանջ տարի, leap year, bissextile. Նահանջ լուսնակաան, intercalation.

Նահանջել (*եմ, եցի*) *v. a.* To distract, to turn, to divert, to parry, to move, to make desist or give over, to disengage, to retract, to draw back, to revoke; to stop, to hinder, to drive back.

Նահանջիչ (*չչի, չչաւ*) *adj.* and *s.* That turns aside, that hinders, that diverts, that revokes.

Նահանջումն (*ջման, ջմամբ*) *s.* The act of turning aside, hinderance, diversion; retraction, revocation, recantation; counter-order.

Նահապետ (*ի, աւ*) *s.* Patriarch, chief of a family, author, prince.

Նահապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Patriarchship, dignity of the head of a family; principality: family, house.

Նահատակ (*ի, աւ*) *s.* Adventurer, that attacks the first; hero; martyr.

Նահատակապետ (*պետի, պետաւ*) *adj.* and *s.* Chief of warriors, commander: See Հանդիսապետ:

Նահատակակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Companion in arms or martyrdom.

Նահատակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make a martyr.

Նահատակիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To take one's chance, to expose one's self, to give or go to the charge against the enemy, to attack, to be foremost in the battle or to charge the enemy; to devote one's self, to become a martyr: See Մարտիրոսանալ:

Նահատակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bravery, attack, shining valour, achievement, great or fine military actions, exploit, heroism: martyrdom: See Մարտիրոսութիւն:

Նաձոյ (*ի, իւ*) *s.* Mat, rush-mat.

Նամակ (*ի, աւ*) *s.* Letter, writing, epistle. Տուն նամակաց, secretary's place or office: post.

Նամակագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* and *s.* That writes a letter: secretary. Նամակագիր լինել, to write a letter.

Նամակագրական (*ի, աւ*) *adj.* Epistolary.

Նամակակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* That carries letters, courier, post.

Նամակատուոյց, *s. ind.* That gives, that presents a letter; that carries letters.

Նոյ (*ի, իւ*) *adj.* Liquid (speaking of letters.)

Նոյադայ (*ի, իւ*) *s.* Naiad.

Նոյապէս, *adv.* Liquidly; gently, with clemency: as he, the same as he, like him, as well as he.

Նոյեացք (*եցից, եցիք*) *s. pl.* Look, sight, aspect, glance of the eye.

Նոյիլ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.* To look at, to cast the eyes on, to stare in the face.

Նանիր (*նրի, նրաւ*) *adj.* Vain, useless, futile, frivolous. Ի նանիր, in vain, vainly.

Նանրաբանող (*ի, աւ*) *adj.* That speaks vainly or unjustly.

Նանրախորհուրդ, *adj. ind.* Vain, that thinks of useless or chimerical things.

Նանրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To faint away, to cease to be, to become vain or useless.

Նանրացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To render vain or useless, to consume.

Նանրել (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* See Նանրանալ:

Նանրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vanity, futility, frivolity, trifle, nothingness.

Նաշ (*ի, իւ*) *s.* See Պագաղ:

Նաշխ (*չխոյ, չխով*) *s.* Best or prime flour.

Նա ուրեմն, *conj.* But, then, well now.

Նապաստակ (*ի, աւ*) *s.* Hare. Էգ նապաստակ or էգ նապաստակ, female hare. Գետնափոր նապաստակ, rabbit, cony.

Նաւթիր, *s. ind.* Nadir.

Նարգէս (*գեսի, գեսիւ*) *s.* Narcissus; bell-flower.

Նարգէս (*գեսի, գեսիւ*) *s.* Ferula.

Նարդոս (*ի* or *դեսի, դոսիւ*) *s.* Nard.

Նարինջ (*ընջոյ, ընջով*) *s.* Orange. Օշարակ նարնջոյ, sherbet. Քաղցրատեսակ նարնջոյ, candied orange peel, conserve of oranges.

Նարնջագոյն, *adj. ind.* Of a lively orange red, of the colour of an orange, orange coloured.

Նարնջենի (Նոյ, Նեաւ) *s.* Orange tree.

Նարտ (ի, իւ) *s.* Chess; back gammon; game.

Նարօտ (ու, ու) *s.* Thread or tissue of various colours together.

Նարօտաներկ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Dyed or that dyes with different colours.

Նաւ (ու or ի, ու or աւ) *s.* Ship, vessel, sail; boat; bark. Գումարտակ նաւուց, fleet. Վարձ նաւուս, freight. Մտանել ի նաւ, to embark. Մտնել or դնել ի նաւ, to embark. Ելանել ի նաւէ, to disembark. Նաւս, naval.

Նաւաբեկ, *adj. ind.* Shipwrecked. Նաւաբեկ լինել, to be shipwrecked, to be lost.

Նաւաբեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shipwreck.

Նաւագնաց (ի, իս) *adj.* Navigating, that navigates, that travels by sea, navigator. Նաւագնաց լինել, to navigate, to go to sea.

Նաւագնացիկ, *adj. ind.* See Նաւագնաց:

Նաւագնացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Navigation, voyage at sea.

Նաւագործ (ի, աւ) *s.* That builds, that constructs ships.

Նաւազն (ի, իս) *s.* Mariner, sailor, seafaring people.

Նաւալուզակ (ի, աւ) *adj.* Navigating.

Նաւախիտ (խտի, խտիս) *s.* Ballast.

Նաւախումբ (խմբի, խմբիս) *s.* Fleet.

Նաւակ (ի, աւ) *s.* Boat, bark, yawl, small ship, small vessel, sculler, gondola, ferry-boat, lighter, wherry, shallop, skiff-barge.

Նաւակալ (ի, աւ) *s.* Remora: See Էքինէիս:

Նաւակառոյց (ռուցի, ռուցիս) *s.* See Նաւագործ:

Նաւակավար (ի, աւ) *s.* Boatman, that conducts a boat.

Նաւակաւոք (տեաց, տեաք) *s. pl.* Dedication, consecration; feast, rejoicing.

Նաւակեալ (ի, աւ) *s.* See Նաւագործ:

Նաւակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Companion on a voyage.

Նաւակոծ, *adj. ind.* Shipwrecked. Նաւակոծ լինել, to encounter shipwreck.

Նաւակոծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To encounter shipwreck; to be lost, to perish by shipwreck.

Նաւակոծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shipwreck.

Նաւակոփ, *adj. ind.* See Նաւամարտիկ:

Նաւակոփութիւն See Նաւամարտութիւն:

Նաւահանգիստ (գստի, գստիս) *s.* Port, harbour, roadstead.

Նաւահանգիտ (դեսի, դեսիս) *s.* Squadron.

Նաւաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of towing, drawing a vessel or a boat.

Նաւաձիգ, *adj. ind.* That tows.

Նաւաղօզակ See Նաւալուզակ:

Նաւամարտիկ (տկի, տկաւ) *adj.* Fighting at sea; naval (fight).

Նաւամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Naval fight; mocksea fight, naumachy.

Նաւամուտ (մտի, մտիս) *adj.* Embarked, that embarks.

Նաւաչուս, *adj. ind.* See Նաւագնաց:

Նաւապետ (ի, աւ) *s.* Captain of a ship, pilot, that steers a ship; master of a vessel.

Նաւապետական (ի, աւ) *adj.* That belongs to the captain of a ship.

Նաւապետել (եմ, եցի) *v. n.* To steer a ship, to act as a captain, to command.

Նաւապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Steering of a ship, charge or office of a captain of a ship.

Նաւասարդ (ի, իս) *s.* The first ancient month of the Armenians: See Ամիս:

Նաւաստ (ի, իս) *s.* See Նաւաստի:

Նաւաստի (տեաց, տեաւ) *s.* Mariner, sailor, tar, seafaring people.

Նաւատակ, *adj. ind.* Marine, naval.

Նաւատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade, profession of a sailor; navy, navigation.

Նաւավար (ի, աւ) *s.* Captain, steerer of a vessel, helmsman; pilot; sailor, mariner, tar; boatman, rower, bargeman, that steers a vessel.

ՆԱՒԱՎԱՐԵԼ (եմ, եցի) *v. n.* To command, to steer, to guide a vessel.

ՆԱՒԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ (Թեան, Թեամբ) *s.* Steering a vessel; navy, navigation: See ՆԱՒԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ and ՆԱՒԱՍՏՈՒԹԻՒՆ:

ՆԱՒԱՒՈՐՄԻՆ (մին, մունս) *s.* Squadron, fleet.

ՆԱՒԱՐԱՆ (ի, աւս) *s.* Arsenal.

ՆԱՒԱՐԿԵԼ (եմ, եցի) *v. n.* To sail, to navigate, to go to sea.

ՆԱՒԱՐԿԵԼԻ (լաց, լեաւս) *adj.* Navigable.

ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԻՒՆ (Թեան, Թեամբ) *s.* Navigation, voyage at sea; navy, art or profession of navigation, sailing; histiodromia.

ՆԱՒԱՑՈՒԿ (ցուկի, ցուկաւս) *s.* Bow of a ship or boat.

ՆԱՒԱՓԱՅԱ (ի, իս) *s.* Wood that is used to build a ship or boat.

ՆԱՒԱՔԱՐՇ (ի, իս) *adj.* and *s.* See ՆԱՒԱՃԻԳ:

ՆԱՒԱՔԱՐՇՈՒԹԻՒՆ See ՆԱՒԱՃԳՈՒԹԻՒՆ:

ՆԱՒԵԼ (եմ, եցի) *v. n.* To sail, to navigate, to go to sea. ՆԱՒԵԼ ՅԱՋՈՂԱԿ ՀՈՂՄՈՎ, to go before the wind.

ՆԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ See ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԻՒՆ:

ՆԱՒԹ (ի, իս) *s.* Petroleum; pitch, tar.

ՆԱՒՈՐԴ (ի, աւս) *s.* Navigator, that travels by sea, passenger: See ՆԱՒԱՒԱՐԱԿ:

ՆԱՒՈՒՂԻՂ (ուղղի, ուղղիս) *s.* Pilot, that guides a ship; captain, steersman. ՆԱՒՈՒՂԻՂ ԼԻՆԵԼ, to navigate, to guide, to conduct a ship.

ՆԱՒՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ (Թեան, Թեամբ) *s.* Navigation; histiodromia.

ՆԱՓՈՐԱ (ի, աւս or ամբ) *s.* Bishop's scope, chasuble, dalmatick vestment; tunick, ecclesiastical garment.

ՆԱՓՈՐԱՒՈՒՆԻՔ, *s. pl. ind.* Bishop's copes, tunicks.

ՆԱՓՈՐԱՒԱՒՈՐԱ, *adj. ind.* Clothed in a cope.

ՆԱՓԱՐԱԿԻԱ (կաի, կաիս) *s.* Farthing, halfpenny; mite, fourth part of a penny.

ՆԴԱՀԱՐ (ի, աւս) *adj.* That drives in a stake.

ՆԻԱՐԴ (Նէրդի, Նէրդիս) *s.* Nerve; artery, arterial vein: sangle, leather band, strap, traces, shoetie, cord.

ՆԻՒԹ (ոյ, ով) *s.* Putrefaction, putrescence, corruption, caries, chancre; twang; bad smell.

ՆԻՒԹԱՀԱՐԻ, *adj. ind.* Putrified (dead body).

ՆԻՒԹԱԿ (ևոյ, ևով) *adj.* Putrified, putrescent, rotten, corrupt, infected, stinking, putrid, spoiled.

ՆԻՒԹԵԼ (եմ, եցի) *v. a.* To putrify, to corrupt, to spoil, to turn, to make putrid, to rot.

ՆԻՒԹԵՑՈՒՑԱՆԵԼ (եմ, ցուցի) *v. t.* See ՆԻՒԹԵԼ:

ՆԻՒԹԻԼ (իմ, իեցայ) *v. n-p.* To become putrid, to be corrupted, to be spoiled, to be rotten, to rot, to be stinking, to be tainted, to smell badly.

ՆԻՒՇՈՒԹԻՒՆ (Թեան, Թեամբ) *s.* See ՆԻՒԹ:

ՆԻՒՇՈՒՐ (ի, աւս) *s.* Celery; smallage.

ՆԿԱՄԱՐ (ի, աւս) *s.* Nectar.

ՆԵՂ, *adj. ind.* Narrow, confined. ՅՆԵՂ ԱՐԿԱՆԵԼ or ՀԱՍՈՒՑԱՆԵԼ, to reduce to straights, to constrain, to force, to press, to urge, to compel, to restrain, to bind, to oblige, to drive into a corner, to embarrass.

ՆԵՂԱԲԵՐԱՆ, *adj. ind.* That has a narrow mouth.

ՆԵՂԱԾԵՐՊ, *adj. ind.* That has a narrow hole.

ՆԵՂԱՀԱՒԱՏ, *adj. ind.* That has a weak or imperfect faith.

ՆԵՂԱՍԻՐԱ (սրտի, սրտաւս) *adj.* Impatient, that is easily vexed, spiteful, touchy, angry, cholerick.

ՆԵՂԱՍՐՏԻԼ (իմ, ուեցայ) *v. n-p.* To be impatient, to be vexed, to be spiteful, to lose one's patience, to be angry.

ՆԵՂԱՍՐՏՈՒԹԻՒՆ See ՆԵՂՍՐՏՈՒԹԻՒՆ:

ՆԵՂԵԼ (եմ, եցի) *v. a.* To make narrow, to reduce, to constrain, to urge, to force, to press, to afflict, to torment, to vex, to disquiet, to trouble, to importune, to incommode, to work, to give trouble, to inconvenience, to harass, to infest, to molest, to provoke, to plague, to tire out, to oppress, to persecute, to maltreat.

ՆԵՂՈՒԹԻՒՆ (Թեան, Թեամբ) *s.* Binding up; constraint, necessity, oppression, persecution, tribulation, trouble, ado, sorrow, affliction, inquietude, torment, vexation, incommodiousness,

importunity, weariness, fatigue, grief, displeasure.

Նեղուիլ (ում, եցայ) *v. n-p.* To be disquieted, to be vexed, to be uneasy, to be afflicted, to torment one's self, to be tired, to be displeased.

Նեղուց (ի, իս) *s.* Straight, channel of the sea, bosphorus, pass; ravine or narrow pass between mountains: See Նեղ:

Նեղսրտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Impatience, inquietude of mind, anger, vexation.

Ննգ (ի, աւ) *s.* and *adj.* See Ննդութիւն and Ննդաւոր, Ննդաւ, with fraud, fraudulently, artificially, insidiously, maliciously, malignantly. Ննգ դարձել See Ննգել:

Ննգաժէտ (Ժետի, Ժետաւ) *adj.* See Ննդաւոր:

Ննգաժոռ (ի, իս) *adj.* See Ննդաւոր:

Ննգալից, *adj. ind.* See Ննդաւոր:

Ննգախոշոր, *adj. ind.* That kills with malice.

Ննգախոհ or Ննգախորհ (ի, իս) *adj.* See Ննդաւոր:

Ննգախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks fraudulently: See Ննդաւոր:

Ննգախօսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Fraudulent discourse.

Ննգամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* See Ննդաւոր:

Ննգանք (նաց, նօք) *s. pl.* See Ննդութիւն: Ննգանօք See Ննդաւ:

Ննգապատիր, *adj. ind.* Deceitful; deceived: See Ննդաւոր:

Ննգաւոր (ի, աւ) *adj.* Fraudulent, deceitful, cheating, artificial, insidious, malicious, malignant, quack, felonious, infidel, disloyal, perfidious, artful, cunning, coaxing, canting, insulting, roguish, swindling, trickish.

Ննգաւորել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* See Ննդել:

Ննգաւորութիւն See Ննդութիւն:

Ննգել (եմ, եցի) *v. a.* To defraud, to deceive, to cheat, to dupe, to cozen, to insult, to apostatize, to suborn, to corrupt, to circumvent, to betray.

Ննգութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Fraud, artifice, bad trick, disguise, slyness, quackery, circumvention, deceit, surprize, cheat, cheating, subtlety, ambush, craft, effrontery, knavery, malice, abuse, duplicity, felony, deception, trickery, conspiracy, perfidy, disloyalty, treason.

Ննջուկ (ուկի, ուկաւ) *s.* Woodlouse.

Նենգ (անի, ամբ) *s.* Antichrist.

Նետաձ (ի, աւ) *s.* See Դէմ or Ի՛ր ետաձութիւն:

Նետ (ի, իս) *s.* Dart, arrow of a bow.

Նետալից, *adj. ind.* Full of arrows.

Նետակալ (ի, աւ) *s.* Machine for shooting arrows.

Նետահար (ի, աւ) *adj.* Wounded with an arrow.

Նետահարել (եմ, եցի) *v. a.* To wound with an arrow.

Նետաձիգ, *adj. ind.* Archer, that shoots an arrow; that is used for shooting arrows. Նետաձիգ լինել to shoot, to let fly an arrow, to draw a bow.

Նետաձգութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Shooting, letting fly an arrow.

Նետել (եմ, եցի) *v. a.* See Նետաձիգ լինել:

Նետքնկէց (կեցի, կեցաւ) *s.* See Նետաձիգ: Նետքնկէց մի, shaft of an arrow or a crossbow, space equal to the flight of an arrow. Նետքնկէց լինել See Նետաձիգ լինել:

Նետքնկէցութիւն See Նետաձգութիւն:

Նետող (ի, աւ) *adj.* and *s.* Archer, that shoots, that draws a bow or crossbow.

Նէր (ի, իս) *s. f.* Sister in law.

Ներածել (եմ, եցի) *v. a.* To introduce.

Ներածու (ի, աւ) *adj.* That introduces, introductory.

Ներածութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Introduction.

Ներակերակ See Կերակ:

Ներակրթել (եմ, եցի) *v. a.* To instruct, to give instruction.

Ներանձն, *adj. ind.* See Ներանձնաւոր:

Ներանձնական (ի, աւ) *adj.* See Ներանձնաւոր:

Ներանձնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To give one's self up to a spiritual life.

Ներանձնացեալ (եալ, եալով) *adj.* See Ներանձնաւոր:

Ներանձնաւոր (ի, աւ) *adj.* Solitary, devoted, contemplative, spiritual.

Ներանձնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Solitude, spiritual life, contemplation.

Ներբան (ի, իւ) *s.* Flat or sole of the foot. Ներբան հողաթափիկ, sole of the shoe.

Ներբող (ի, իւ) *s.* Eulogy, praise, panegyrick, panegyrical discourse.

Ներբողական (ի, իւ) *adj.* That gives praise, panegyrist.

Ներբողականել (եմ, եցի) *v. a.* To give praises, to praise.

Ներբողականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ներբող:

Ներբողական (ի, աւ) *adj.* Of praise, panegyrical.

Ներբողանի, *s. ind. pl.* Praises.

Ներբողեան (ենի, ենիս) *s.* See Ներբող:

Ներբողել (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to commend, to give praises, to make a panegyrick.

Ներբողիչ (չի, չաւ) *adj.* and *s.* Praiser, panegyrist.

Ներբուսական (ի, աւ) *adj.* That makes shoot, bud or grow.

Ներգն (ի, աւ) *adj.* Low, without vigour, weak.

Ներգնիլ (եմ, եաց) *v. n-p.* To become weak, to lose one's strength.

Ներգնութիւն (ութեան, ութեամբ) *s.* Weakness, debility, diminution of strength.

Ներդոյ (ի, իւ) *adj.* Innate, natural.

Ներդոյական (ի, աւ) *adj.* Commorative.

Ներդոյանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be innate or natural; to be born, to be produced, to be.

Ներդործաբար, *adv.* Actively.

Ներդործական (ի, աւ) *adv.* Active; energetick; actual.

Ներդործականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Activity, active faculty.

Ներդործել (եմ, եցի) *v. a.* To act, to do, to operate, to produce, to enter, to penetrate; to influence.

Ներդործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Action; act, deed, work; operation; energy, virtue, force; influence; activity.

Ներդաշնակական (ի, աւ) *adj.* See Ներդաշնակաւոր:

Ներդաշնակապէս, *adv.* Harmoniously, harmonically.

Ներդաշնակաւոր (ի, աւ) *adj.* Harmonious, harmonick, concerted.

Ներդաշնակաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To concert, to render harmonious or harmonick.

Ներդաշնակաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Harmony, concert, concord, consonance, symphony, melody, correspondence.

Ներդապատ, *adj. ind.* Nervous, provided or covered with nerves.

Ներդեայ, *adj. ind.* That is made of nerves; arterial, full of arteries.

Ներդեր, *s. pl. ind.* See Ներբդ:

Ներել (եմ, եցի) *v. n.* To pardon, to grant pardon for a fault, to forgive sins, to excuse; to permit, to tolerate; to endure, to suffer, to support, to bear.

Ներելապար, *adv.* Venially.

Ներելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Venial; pardonable, excusable, that may be forgiven.

Ներեիդ (ի, աւ) *s.* Nereid.

Ներընդունակ (ի, աւ) *adj.* That contains, that holds, that incloses: See Ընդունակ:

Ներընդունական (ի, աւ) *adj.* Contingent, casual.

Ներընդունականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contingence, casualty.

Ներծածկել (եմ, եցի) *v. a.* To bury, to inter: See Թաղել:

Ներկ (ի, իւ) *s.* Tint, dye, colour.

Ներկած, *adj. ind.* Dyed.

Ներկածոյ (ի, իւ) *adj.* See Ներկած:

Ներկայ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Present, actual.

Ներկայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presence.

Ներկանել (եմ, նեկի) *v. a.* To dye, to colour, to give colour to, to illuminate.

Ներկարան (ի, աւ) *s.* Dychouse.

Ներկարար (ի, աւ) *s.* Dyer, colourist.

Ներկարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dye, art of dyeing.

Ներկել (եմ, եցի) *v. a.* See Ներկանել:

Ներկէս (կեսի, կեսաւ) *s.* Torpedo: See Շքեթակ:

Ներկուած (ոյց, ոյ) *s.* Dye, tint, colour.

Ներկուած, *adj. ind.* Well skilled, clever, learned, imbued, instructed, erudite, manly enlightened.

Ներկրթութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Instruction, knowledge, science, erudition.

Ներհ, *adj. ind.* See *Ներհուն*:

Ներհակ (*ի*, *աւ*) *adj.* Contrary, adverse, averse, repugnant, opposed, unfavourable, inimical, contradictory, incompatible.

Ներհակակիր (*կրի*, *կրաւ*) *adj.* Inimical: See *Ներհակ*:

Ներհական (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Ներհակ*:

Ներհականութիւն See *Ներհակութիւն*:

Ներհակիլ (*իմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To contrast, to be opposed, to be repugnant, to be contrary, to contradict.

Ներհակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Adversity, contrariety, opposition, contradiction, antipathy, aversion, enmity, repugnance, unsociability, contrast, implication, incompatibility.

Ներհիւսել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To twist, to join, to compose: See *Հիւսել*:

Ներհնութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Erudition, knowledge, instruction.

Ներհուն (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Ներհուն*:

Ներհունանալ (*ամ*, *նացայ*) *v. n-p.* To be well skilled or clever in a science or art, to possess knowledge or erudition.

Ներմարմնանալ (*ամ*, *գացայ*) *v. n-p.* To be incarnate, to take flesh, to become man.

Ներմարմնութիւն See *Ներմարմնուածութիւն*:

Ներմարմնուածութիւն See *Ներմարմնուածութիւն*:

Ներմարմնուածութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Incarnation.

Ներմիանալ (*ամ*, *միացայ*) *v. n-p.* To be united, to be joined.

Ներշնչանակ (*ի*, *աւ*) *adj.* *Ներշնչանակաց գիտութիւն*, Encyclopedia. *Ներշնչանակաց գիտութեան*, encyclopedical.

Ներողամիտ (*մտի*, *մտաւ*) *adj.* Indulgent, condescending, merciful.

Ներողամտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Indulgence, condescension, clemency.

Ներողութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Pardon, remission, relaxation, sufferance, concession, permission; mercy, grace, pity, excuse, indulgence. *Ներողութեամբ*, indulgently.

Ներուստ or *Ի ներուստ*, *adv.* In what, in which.

Ներումն (*ման*, *մամբ*) *s.* See *Ներողութիւն*:

Ներպատուանակել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To contain, to enclose.

Ներքաղաքութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Instruction, erudition, exercise.

Ներքաղաքումն (*ման*, *մամբ*) *s.* See *Ներքաղաքութիւն*:

Ներքաւազական (*ի*, *աւ*) *adj.* Of singing, of song, poetical.

Ներքամածգրեալ (*եղոյ*, *եղով*) *adj.* Conceived. *Ներքամածգրեալ բան*, conception, thought.

Ներքափակել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To environ, to surround, to encircle.

Ներքակիլ See *Ներքակիլ*:

Ներքին (*քնոյ*, *քնով*) *adj.* Interiour, internal, intrinsical; intestine; intimate, cordial; secret; low, situated lower.

Ներքինապետ (*ի*, *աւ*) *s.* Chief of the eunuchs.

Ներքինացուցանել (*եմ*, *ուցի*) *v. t.* To castrate.

Ներքինի (*նւոյ*, *նեաւ*) *s.* Eunuch, one that is castrated, castrated man.

Ներքինի (*ոյ*, *ով*) *s.* The fruit of the lotos: the lotos tree.

Ներքինագոյն (*գունի*, *գունեաւ*) *adj. comp.* Interiour.

Ներքնագունդ, *adj. ind.* Interiour (speaking of troops or warriors.)

Ներքնագրոյր, *adj. ind.* Marked inside.

Ներքնախաղ (*ի*, *խ*) *s.* A note in musick.

Ներքնախաթխոյ (*թխի*, *թխաւ*) *s.* Pedestal, stand.

Ներքնակ (*ի*, *աւ*) *s.* Mattress: shirt; under waistcoat.

Ներքնաշարեալ (*եղոյ*, *եղով*) *adj.* Ranged or accumulated below.

Ներքնատուն (*տան*, *տամբ*) *s.* The lowest floor of a house or building; cellar.

Ներքնապետ See *Ներքինապետ*:

Ներքոյ, *prep.* and *adv.* Under, underneath, below; inside, inwardly; below, beneath: See *Ի ներքոյ*: *Ներքոյ անկեալ*, subject, submissive, dependent.

Ներքոյք (*յից*, *յիւք*) *s. pl.* The inside, interiour.

Ներքուստ, *adv.* Internally, inside,

inwardly; below, beneath: See Ի ներքոս:

Ներքս See Ի ներքս:

Ներքսագրել (եմ, եցի) v. a. To put in.

Ներքսակողմն (ղման, ղմամբ) s. Interiour, the inside part.

Ներող (ի, աւ) adj. Indulgent, merciful.

Նեցուկ (ցկի, ցկաւ) s. Stay, staff, prop; sustainer, support, upholder, buttress. Նեցուկս արկանել or դնել, to prop, to stay, to support.

Նզովել (եմ, եցի) v. a. To anathematize, to excommunicate; to curse, to imprecate; to detest, to swear.

Նզովք (վից, վիք) s. pl. Anathema, excommunication, execration, detestation; malediction, imprecation; swearing. Նզով լինել, to be excommunicated.

Նի See Նա:

Նիարդ See Նիարդ:

Նիհայս (այ, աւ) s. Sort of bird.

Նիհայս (այ, աւ) s. Sort of bird.

Նիսար See Նիսար:

Նժար (ի, աւ) s. Scales of a balance, wooden scale.

Նժդեհ (ի, աւ) adj. and s. Stranger, alien, emigrant.

Նժդեհակից (կից, կցաւ) s. Companion of a stranger.

Նժդեհութիւն (թեան, թեամբ) s. Condition of an alien, of a stranger; emigration.

Նժոյգ (նժուգի, նժուգիս) s. Courser (horse).

Նիւղ (ի, իս) adj. Small, defective, poor, necessitous, indigent.

Նիւղութիւն (թեան, թեամբ) s. Defect, failing, necessity, indigence.

Նիգ (նգի, նգաւ) s. Lock, bar, clasp, bolt; portcullis; stock lock.

Նիզակ (ի, աւ) s. Spear, halberd, lance, dart, pike, spontoon, javelin.

Նիզակառուն (ռան, ռով) s. Shaft, handle of a halberd.

Նիզակակիր (կրի, կրաւ) s. Halberdier, lancer, pikeman.

Նիզակակից (կից, կցաւ) s. Aid-de camp; ally.

Նիզակակցիլ (իմ, ցեցայ) v. n-p. To be allied; to aid.

Նիզակակցութիւն (թեան, թեամբ) s. Alliance, league, confederation; help, succour, assistance.

Նիզակահարիկ, adj. ind. Javelin-man, lancer.

Նիզակաուղ (ի, իս) s. See Նիզակառուն:

Նիզակաուկ (ուկի, ուկաւ) s. See Նիզակառուն:

Նիզակաւոր (ի, աւ) adj. and s. See Նիզակակիր:

Նիհար (ի, աւ) adj. Lean, dry.

Նիհարանալ (աւ, ացայ) v. n-p. To thin, to be thin, to become lean.

Նիհարացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make lean, to extenuate, to weaken, to emaciate, to attenuate.

Նիհարութիւն (թեան, թեամբ) s. Leanness, emaciation, extenuation.

Նինջ, s. ind. Slumber, sleep, repose.

Նիշ (նշի, նշիս) s. Sign, mark; spot; speck, freckle, mark, sunburning; seam, cicatrice; point. Այս նիշ, այն նիշ, such an one, such.

Նիսան (ի, աւ) s. One of the Hebrew months.

Նիստ (նստի, նստիս) s. Seat, manner of being seated; situation, position, posture, place; seat, capital city. Նիստ ժողովոյ, sitting, session of a council. Ի նիստ ննջել, to sleep sitting. Ի նիստ լինել, to sit, to be seated.

Նիւթել (ար, ացի) v. a. To invent, to contrive.

Նիրհ, s. ind. Light sleep, drowsiness, dozing; slumber, repose. Նիրհ առնուլ See Նիրհել:

Նիրհել (եմ, եցի) v. n. To sleep, to begin to sleep, to be drowsy, to slumber, to sleep a gentle sleep; to sleep, to repose.

Նիրհեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To doze, to lull asleep, to make sleep.

Նիրհումն (հման, հմամբ) s. See Նիրհ:

Նիւթ (ոյ, ով) s. Matter, body, substance; subject, cause, occasion.

Նիւթական (ի, աւ) adj. Material, corporeal. Նիւթական փիլիսոփայ, materialist. Վարդապետութիւն նիւթական, materialism.

Նիւթականութիւն (թեան, թեամբ) s. Materiality.

Նիւթասաւաք, adj. ind. That seeks after, that accumulates substance or riches.

Նիւթասպաշտ (ի, իս) s. Materialist: See Կռապաշտ:

‘Նիւթապաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Materialism: See Կապաշտութիւն:

‘Նիւթապէս, *adv.* Materially.

‘Նիւթաւոր (ի, աւ) *adj.* See ‘Նիւթական:

‘Նիւթաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be composed of matter, to exist, to have substance or body, to be formed, to be.

‘Նիւթել (եմ, եցի) *v. a.* To spin; to twist, to weave; to warp; to plait: to contrive, to form, to project.

‘Նիւթեղէն (ղինի, ղենաւ) *adj.* See ‘Նիւթական:

‘Նիւթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Materiality, matter, substance.

‘Նկան (ի, աւ) *s.* Loaf of bread; bun.

‘Նկանակ (ի, աւ) *s.* Roll, small loaf; crumpet, bun.

‘Նկատ, *s. ind.* Regard, consideration.

‘Նկատել (եմ, եցի) *v. a.* To regard, to observe, to consider, to contemplate; to see.

‘Նկատիչ (տչի, տչաւ) *adj.* and *s.* That regards, that observes, that sees.

‘Նկար (աւ, ս) *s.* Painting, picture, figure, image, effigy, representation; lively description.

‘Նկարագիծ (գծի, գծիւ) *s.* Delineation: See ‘Նկարագիր:

‘Նկարագիր (գրի, գրաւ) *s.* Delineation; image, figure, representation, painting, picture; sign, mark; design, plan, model, form: painter.

‘Նկարագրական (ի, աւ) *adj.* Literal. Քան նկարագրական խնամոյ, literally.

‘Նկարագրել (եմ, եցի) *v. a.* To paint, to represent, to figure, to form, to write: to conform, to copy, to imitate: to characterize. ‘Նկարագրել բան ինչ, to describe, to depict, to give a description of.

‘Նկարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Painting, representation, portrait, image, figure, sketch, form; expression, description.

‘Նկարագեմ, *adj. ind.* Painted. ‘Նկարագեմ պատկեր, portrait, effigy, image, picture.

‘Նկարագրոշմ, *adj. ind.* Marked.

‘Նկարակերպ, *adj. ind.* Painted, coloured, variegated.

‘Նկարակերպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Paint, variety of colours.

‘Նկարակերտ (ի, աւ) *s.* Embroiderer.

‘Նկարակերտել (եմ, եցի) *v. a.* To embroider.

‘Նկարակերտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Embroidery.

‘Նկարամեծ, *adj. ind.* See ‘Նկարակերպ:

‘Նկարապատեալ, *adj. ind.* Painted, coloured.

‘Նկարացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *adj.* and *s.* That represents an image, picture: device.

‘Նկարել (եմ, եցի) *v. a.* To paint, to colour; to represent, to figure, to form. ‘Նկարել ի միտս, to imagine.

‘Նկարէն, *adj. ind.* See ‘Նկարակերպ:

‘Նկարիչ (րչի, րչաւ) *s.* Painter, colourist.

‘Նկարչական (ի, աւ) *adj.* Picturesque.

‘Նկարչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Painting.

‘Նկնախոհ (ի, իս) *adj.* That has mean thoughts, vile, low, ignoble.

‘Նկնահայեակ (ի, աւ) *adj.* That has a mean, despicable air, low.

‘Նկնամեծ, *adj. ind.* That has a contemptible form, vile, low, poor, ignoble, little.

‘Նկուղ (ի, իս) *s.* Cave, hollow, cavern, grotto.

‘Նկուն, *adj. ind.* Humbled, lowered, depressed, conquered; abject, vile, low, contemptible, poor, little, ignoble. ‘Նկուն առնել, to depress, to humble, to debase, to subdue, to mortify, to harass, to weaken, to conquer, to break down. ‘Նկուն լինել, to be humbled, to be abased, to be worsted, to yield, to suffer one's self to be conquered, to be conquered.

‘Նկրտել (եմ, եցի) *v. n.* See ‘Նկրտիլ:

‘Նկրտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To endeavour, to make great efforts, to exert one's self, to take pains.

‘Նհանջիլ See ‘Նահանջիլ:

‘Նման (ի, իս) *adj.* Similar, resembling, like, that resembles, equal, uniform, conformable, in the same manner, alike, such, analogous, that has relation to, approaching.

‘Նմանաբանական (ի, աւ) *adj.* Typical.

Նմանաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Similitude, allegory.

Նմանաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To figure, to represent.

Նմանագիր, *adj. ind.* Of the same character or form.

Նմանագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More or very like to, very equal.

Նմանագործ (ի, աւ) *adj.* That does the same things, that acts alike.

Նմանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write equally or alike.

Նմանակ (ի, աւ) *adj.* See **Նման**.

Նմանական (ի, աւ) *adj.* See **Նման**.

Նմանակերպ, *adj. ind.* Conformable, uniform.

Նմանակերպել (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To conform to, to become like, to resemble.

Նմանակերպութիւն (եան, եամբ) *s.* Conformity, resemblance.

Նմանակից, *adj. ind.* See **Նման**.

Նմանակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conformity, imitation.

Նմանահաւասար (ի, իս) *adj.* Equal, uniform.

Նմանահիւթ, *adj. ind.* That is formed of the same material.

Նմանաչար, *adj. ind.* That is equally bad or wicked.

Նմանաչարչար, *adj. ind.* See **Նմանանաւիչ**.

Նմանապէս, *adv.* Likewise, in like manner, in the same manner, conformably, equally, on a level, without odds, uniformly, analogically.

Նմանասեր (ի, իս) *adj.* Of the same sort: See **Նման**.

Նմանանաւիչ, *adj. ind.* Of the same torment or pain.

Նմանանունութիւն (եան, եամբ) *s.* Alliteration.

Նմանատիպ, *adj. ind.* In the same manner, conformable to: See **Նման**.

Նմանացեղ (ի, իս) *adj.* Of the same family or condition.

Նմանաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Նման**.

Նմանեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To render alike, to equalise, to conform, to compare, to counterfeit, to assimilate.

Նմանի (նոյ, նեաւ) *adj.* See **Նման**.

Նմանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be alike, to equal; to resemble, to approach, to imitate, to folow.

Նմանողական, *adj. ind.* See **Նմանողիչ**.

Նմանողութիւն (եան, եամբ) *s.* Imitation, conformity.

Նմանողիչ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Imitator.

Նմանութիւն (եան, եամբ) *s.* Resemblance, congruity, conformity, analogy, affinity, comparison, uniformity, equality, similarity; imitation; likeness, image, effigy, portrait, figure; type, form, manner.

Նմանօրինակ, *adj. ind.* and *adv.* In the same manner, in like manner: See **Նմանապէս**.

Նմին ապագաւ, *conj.* See **Նմին իրն**.

Նմին իրն, *conj.* For which reason, therefore; therefore, then, on that account, wherefore, consequently.

Ննջարան See **Քնարան**.

Ննջել (եմ, եցի) *v. n.* To sleep, to be asleep, to repose, to take rest, to doze, to lie down, to go to bed: to die, to depart this life. **Ննջել ընդ կնոջ**, to lie with a woman. **Ննջել արտաքոյ**, to lie abroad.

Ննջեցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* and *s.* Sleeping, that sleeps, sleeper: dead, deceased.

Ննջեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make sleep, to make lie down, to put to bed.

Ննջիւն, *s. ind.* Sleep, repose. **Ի ննջիւն խնամարհել**, to sleep.

Նշումն (ման, մամբ) *s.* See **Նշիւն**.

Նշան (ի, աւ) *s.* Sign, mark, print, character, impression, figure, symptom, indication, symbol, trace, vestige; omen; proof, testimony; signal; signature; stain; label; note; flourish: miracle: banner, flag, standard, colours.

Նշանաբեր (ի, իս) *s.* Ensign, standard-bearer.

Նշանագիծ (գծի, գծիս) *s.* See **Նշանագիր**.

Նշանագիր (գրի, գրաւ) *s.* Character, letters, elements: line, mark, trace; sign, symbol, note; cipher, hieroglyphick: See **Քաթոուզար** or **Նշանաւար**.

Նշանագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That performs miracles.

Նշանագործել (եմ, եցի) *v. a.* To perform miracles.

Նշանագործութիւն (եան, եամբ) *s.* Miracle, sign.

Նշանագրական (ի, աւ) *adj.* Hieroglyphical.

Նշանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To characterize; to write; to cipher.

Նշանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Writing, handwriting; character, letters, cipher.

Նշանագէտ (գիտի, գիտաւ) *s.* Conjuror, sorcerer, magician.

Նշանադրոշմ (ի, իւ) *s.* See Նշանադիր:

Նշանազգեաց (գեցի, գեցաւ) *adj.* and *s.* See Նշանադիր:

Նշանազգեստ (ի, իւ) *s.* Sign, order; livery.

Նշանախնդ (ի, իւ) *s.* Iota, small part of a letter, point.

Նշանակ (ի, աւ) *s.* Sign, mark, token; symptom, indication; symbol, type, figure; spectacle, sight: See Նշան: Նշանակ բերել See Նշանակել:

Նշանակական (ի, աւ) *adj.* Figurative.

Նշանակաւոր (ի, աւ) *adj.* Significative, expressive; symbolical; characteristical.

Նշանակեալ, *adj. ind.* Ornamented with a mark.

Նշանակել (եմ, եցի) *v. a.* To signify, to denote, to declare, to mark, to notify, to shew, to betoken, to indicate, to assign, to design; to characterize: to note, to remark: to figure, to represent, to concur: to have a sense of, to value, to have the meaning of.

Նշանակելի, *adj. ind.* Miraculous, wonderful, extraordinary, remarkable, special, signal.

Նշանակիր (կրի, կրաւ) *s.* Ensign.

Նշանակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Signification, sense, value, acceptation, meaning; indication, denoting, address, designation.

Նշանացի, *adv.* By signs. Նշանացի խօսել, to speak by signs.

Նշանացնել (եմ, եցի) *v. n.* To make signs.

Նշանացոյց, *adj. ind.* Significative; symbolical.

Նշանաւոր (ի, աւ) *adj.* Marked; sealed; special, signal, famous, remarkable, notable.

Նշանել (եմ, եցի) *v. a.* To put a sign upon, to mark, to put a mark upon; to note.

Նշաւակ (ի, աւ) *s.* Mark, end, aim; spectacle, laughter, laughable object.

Նշաւակել (եմ, եցի) *v. a.* To confound, to make a shew of, to expose to publick censure or to the ridicule of every one, to ridicule; to put in the pillory: to publish, to manifest, to shew, to signify.

Նշաւակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spectacle, ridicule, shame, ignominy, opprobrium.

Նշդեհ See Նժդեհ:

Նշենի (նուոյ, նեաւ) *s.* An almond tree.

Նշիթակ See Նշտրակ:

Նշի, *s. ind.* See Նշենի:

Նշխար (ի, աւ) *s.* Rest, residue; particle, small part; scraps, crumbs; fragment. Նշխար պատարագի, host, wafer. Նշխար սրբոց, relick. Տուփ նշխարաց, shrine for relicks.

Նշխարեակ (եկոյ, եկով) *adj.* Left.

Նշխամթել See Նշխահել:

Նշխահել (եմ, եցի) *v. a.* To despise, to rebel, to revolt, to mutiny.

Նշմար (ի, իւ) *s.* See Նշմարանք:

Նշմարանք (նաց, նաք) *s. pl.* Remark, observation; mark, trace, vestige, indication: resentment.

Նշմարել (եմ, եցի) *v. a.* To catch a glimpse of, to see, to perceive, to discover, to examine, to admire, to regard, to observe.

Նշմարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To let see, regard or perceive.

Նշող (ի, իւ) *s.* See Նշոյլ:

Նշողել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To light, to glitter, to glisten, to throw light on, to shine very bright, to radiate, to sparkle, to flash.

Նշոյլ (նշուլի, նշուլիս) *s.* Light, shining, flash, splendour, ray, corruscation, refulgence.

Նշոյլագեղ See Նշուլագեղ:

Նշուլագեղ, *adj. ind.* Shining, glittering, luminous, radiant, beany, brilliant, refulgent.

Նշուլազարդ, *adj. ind.* See Նշուլագեղ:

Նշուլափայլ, *adj. ind.* See Նշուլագեղ:

Նշուղել See Նշողել:

Նշտրակ (ի, աւ) *s.* Lancet; fleam.

Նոխազ (ի, աւ) *s.* He-goat; old he-goat.

Նոխազերգութիւն See Որբերգութիւն:

՚Նողկալ (ամ, կացայ) v. n-p. To be disgusted; to abhor, to detest.

՚Նողկացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To disgust.

՚Նողկութիւն (թեան, թեամբ) s. Disgust, nausea.

՚Նողկոտալ (ամ, ոտացի) v. n. See ՚Նողկալ:

՚Նողկոտալի (լոյ, լեաւ) adj. Disgusting, detestable; tiresome.

՚Նոճ (ի, իս) s. Cypress.

՚Նոճեայ, adj. ind. Made of cypress wood.

՚Նոճի (ճւոյ, ճեաւ) s. See ՚Նոճ:

՚Նոճիաճան, adj. ind. That belongs to the cypress tree; ornamented with cypress.

՚Նոմիկոս (ի, աւ) s. (Greek word) See Օրինական:

՚Նոմոս (ի, իս) s. (Greek word) See Օրէնք and Կանոն:

՚Նոյեան, adj. ind. That belongs to Noah, of Noah.

՚Նոյեմբեր (ի, իս) s. November.

՚Նոյն (նորին, նովիմբ) adj. and adv. Even, equal, identical; the same, of the same kind, after the same manner; together, all at once. Ի նոյն, immediately, in a moment, soon, directly. Ի նոյնիսկ See Յայնմհետէ:

՚Նոյնաբան (ի, իս) adj. That says the same thing, uniform: tautological.

՚Նոյնաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. The same discourse, uniformity: tautology.

՚Նոյնաբար, adv. Identically, uniformly.

՚Նոյնագոյ (ի, իս) adj. See Հաւասարագոյ:

՚Նոյնագոյակ (ի, աւ) adj. See Հաւասարագոյ:

՚Նոյնազաւակ, adj. ind. That has the same son, that is equally father.

՚Նոյնական (ի, աւ) adj. Identical.

՚Նոյնակերպ, adj. ind. Uniform, of the same form or manner.

՚Նոյնահրաշ, adj. ind. That is equally wonderful.

՚Նոյնաձայն (ի, իս) adj. Monotonous.

՚Նոյնաձայնութիւն (թեան, թեամբ) s. Monotony.

՚Նոյնաձև, adj. ind. Uniform, equal.

՚Նոյնանալ (ամ, նացայ) v. n-p. To be the same or identical; to unite, to equal.

՚Նոյնանշան (ի, իս) adj. That has the same mark: synonymous, that has the same signification.

՚Նոյնասեռ, adj. ind. That are produced from the same seed; that are born of the same father: See Ազգական:

՚Նոյնավերջ, adj. ind. Cadenced.

՚Նոյնաձիւղ, adj. ind. See ՚Նոյնաձև:

՚Նոյնացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To identify; to equal, to unite.

՚Նոյնպէսնակ, adv. After the same manner, equally, in like manner.

՚Նոյն ընդ նոյն, adv. See ՚Նոյնժամայն:

՚Նոյնժամայն, adv. Directly, at the same instant, soon, very soon, immediately, quickly, suddenly, all at once.

՚Նոյնհետայն, adv. See ՚Նոյնժամայն:

՚Նոյնութիւն (թեան, թեամբ) s. Identity; uniformity.

՚Նոյնպէս, adv. After the same manner, thus, in like manner, as much as, equally, as well as, as, so that, in such manner.

՚Նոյնքան, adj. ind. As much.

՚Նոյնքանիք (նեաց, նեաք) adj. pl. See ՚Նոյնքան:

՚Նոյնօրեն, adv. In the same day.

՚Նոյնօրինակ, Օդնոյնօրինակ, adj. ind. and adv. See ՚Նոյնպէս:

՚Նոմոփաթ See ՚Նուռ փաթ:

՚Նոր (ոյ, ուվ) adj. Novel, new, recent, young, modern, fresh; strange, extraordinary, curious. ՚Նոր ինչ, curiosity. ՚Նոր լուր or գրոյց, news. ՚Նոր նոր See ՚Նորանոր:

՚Նորաբեր, adj. ind. Recently produced.

՚Նորաբողբոջ, adj. ind. Just brought forth or born, new, young.

՚Նորաբոյս, adj. ind. See ՚Նորաբողբոջ:

՚Նորագիւտ, adj. ind. Newly invented, new, recent, modern.

՚Նորագործ, adj. ind. Newly made, new.

՚Նորագրել (եմ, եցի) v. a. To write anew.

՚Նորալուրք (լուոց, լուրք) s. pl. News, novelty.

՚Նորածին (ծնի, ծնիս) adj. Newly born.

՚Նորածնեալ (եալ, եալ) adj. Regenerated; born anew.

՚Նորածնել (եմ, եցի) v. a. To re-

generate, to cause to be born again.

Նորակատար (ի, աւ) *adj.* Young.

Նորակերպ, *adj. ind.* Extraordinary, new.

Նորակերտ (ի, իւ) *adj.* Newly built or constructed, new.

Նորակերտել (եմ, եցի) *v. a.* To renew.

Նորակնիք (հիւթի, հիւթաւ) *adj.* See **Նորակնունք**:

Նորակնունք, *adj.* and *s. ind.* Newly baptized, neophyte, newly converted to christianity.

Նորակտաւա, *adj. ind.* Tormented in an extraordinary manner.

Նորակրօն (ի, իւ) *adj.* and *s.* Innovator; superstitious.

Նորակրօնաւորութիւն or **Նորակրօնութիւն** (թեան, թեամբ) *s.* Novelty in religious matters; superstition.

Նորահաս (ի, իւ) *adj.* Young, new, novel.

Նորահասակ (ի, աւ) *adj.* See **Նոր հասակ**:

Նորահարսն (սին, սամբ) *s.* Newly married woman.

Նորահաւատ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Newly converted Christian, neophyte, proselyte.

Նորահնար, *adj. ind.* Newly invented, novel, recent, modern; capricious, paradoxical.

Նորահրաշ, *adj. ind.* Marvellous, astonishing, surprising, wonderful, incredible, novel, unheard of.

Նորահրաւէր, *adj. ind.* Newly invited, just invited.

Նորահայն (ի, իւ) *adj.* Unheard of, published or invented lately.

Նորահայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Novelty, new invention, innovation.

Նորահն, *adj. ind.* Newly formed, novel, recent: See **Նորահնար**:

Նորահնանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To take a new form, to innovate, to introduce any novelty.

Նորահնել (եմ, եցի) *v. a.* To innovate, to introduce any novelty, to invent.

Նորահնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Novelty, innovation, fashion.

Նորադաւդ (ի, իւ) *s.* Innovator, sectary, protestant.

Նորահաճոյակ, *adj. ind.* That has a novel taste; exquisite, delicate, agreeable to the taste, delicious.

Նորամուտ (ի, իւ) *s.* New-comer, novice, learner.

Նորամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* Newly entered, new-comer, novice.

Նորանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be renewed, to become new.

Նորանշան, *adj. ind.* Prodigious, marvellous, monstrous, paradoxical, unheard of, astonishing, extraordinary, novel, frightful. **Նորանշան ինչ,** prodigy, phenomenon.

Նորանշոյլ, *adj. ind.* Furnished with new glory, with new light, shining.

Նորանոր, *adj. ind.* Novel, diverse, several.

Նորաշէն, *adj. ind.* New, newly made or built.

Նորատարգել, *adj. ind.* Newly given.

Նորատէր (տիրի, տիրաւ) *adj.* Newly loved: curious, newsmonger.

Նորատունդ, *adj. ind.* Newly fed, young, novel.

Նորատեղծ (ի, իւ) *adj.* Newly created, produced or invented, new.

Նորատեղծել (եմ, եցի) *v. a.* To create or make anew.

Նորատեսիլ, *adj. ind.* Wonderful, prodigious, paradoxical.

Նորափարթ (ի, իւ) *s.* See **Նորամուտ**:

Նորատեսիլ, *adj. ind.* See **Նորանշան**:

Նորատի (ոյ, ով) *adj.* Young.

Նորատուրնկ See **Մատաղատուրնկ**:

Նորատուր, *adj. ind.* Newly given, novel, recent.

Նորացոյց, *adj. ind.* See **Նորանշան**:

Նորացուցանել (եմ, ոյցի) *v. t.* To make new, to renew.

Նորափառ (ի, իւ) *adj.* Heterodox, innovator; proud, vain.

Նորափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heterodoxy, innovation, novelty; pride, vain glory.

Նորափափուր, *adj. ind.* Moulted; made young again, renewed. **Նորափափուր գարձնել,** to moult, to change its feathers, to put on new plumage; to grow young again, to be renewed.

Նորեկ (ի, աւ) *s.* Novice. **Նորեկ ի հաւատս,** catechumen, neophyte, proselyte.

Նորընծայ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Newly dedicated or consecrated: catechumen, neophyte: novice, that has lately taken the religious habit.

Նորընծայարան (ի, աւ) s. Noviciate, house for novices.

Նորընծայութիւն (թեան, թեամբ) s. Noviciate, term that a monk or nun must be a novice.

Նորի (ոյ, ւոյ, եաւ) adj. Precocious, premature.

Նորոգ. adj. ind. and adv. Novel, new: anew, newly, recently, freshly, youthfully, next, now: See Նոր and Նորի:

Նորոգագործ, adj. ind. Newly made, new, novel.

Նորոգայարդար, adj. ind. Newly prepared or ornamented; renewed, made up anew.

Նորոգանորոգ. adj. ind. Newly sung.

Նորոգապէս, adv. See Նորոգ:

Նորոգաստեր, adj. ind. See Նորաստեր:

Նորոգել (եմ, եցի) v. a. To renew, to mend, to do up again, to reform, to repair, to restore, to reestablish, to put in the first, in good or in better condition; to regenerate, to make young again, to bring to life, to revive; to refresh, to rid of fatigue, to give repose.

Նորոգութիւն (թեան, թեամբ) s. Renovation, renewing; restoration, reparation, mending, reform, reformation, reestablishment; new birth, regeneration; renewing; amendment; growing young again; refection.

Նորոգումն (ման, ման) s. See Նորոգութիւն:

Նորութիւն (թեան, թեամբ) s. Novelty, innovation.

Նորօրինակ. adj. ind. New, extraordinary, wonderful, prodigious.

Նոցային (ոյ, ւով) adj. Their.

Նու (ոյ, ուոյ) s. f. Daughter in law, son's wife.

Նուագ (ի, աւ) s. Song, air, ballad, canticle, sonnet: cup, bowl: fashion, manner: bout, time. Յառաջին նուագն or յառաջնում նուագի, the first time. Ի միում նուագի, once. Ընդ մի նուագ or ի մի նուագ, at once, all at once, suddenly. Յմի նուագ եւս, one more bout, once more yet.

Նուագածու (ի, աւ) s. Singer, performer, player on an instrument.

Նուագաստաց (ի, աւ) s. See Նուագածու:

Նուագարան (ի, աւ) s. Musical instrument; book of songs: See Երգարան:

Նուագաւոր (ի, աւ) adj. Musical, harmonious.

Նուագել (եմ, եցի) v. a. To sing, to play on a musical instrument.

Նուագերգու (ի, աւ) s. See Նուագածու:

Նուագերգութիւն (թեան, թեամբ) s. Ballad, song, canticle.

Նուագերգող (ի, աւ) s. See Նուագածու:

Նուագութիւն (թեան, թեամբ) s. Act of singing, song.

Նուազ (ի, իս) adj. and adv. Diminished, moderate, little, light, less, that wants; petty, weak, slender, thin, short, moderately, less, not so much, little. Ոչ յաւէտ և ոչ նուազ, neither more nor less.

Նուազական (ի, աւ) adj. Diminutive.

Նուազպտուղ. adj. ind. That has little fruit, that is not fertile.

Նուազեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To diminish, to make less, to lessen, to shorten, to abridge, to lower, to bring down, to slacken, to moderate; to weaken, to make thin: to discount, to rebate, to deduct, to abate: to derogate: See Նուազեցուցանել:

Նուազիլ (իմ, զեցայ) v. n-p. To diminish, to be abated, to be made less, to shorten, to be abridged, to be moderate, to be lowered, to be brought down, to be slackened, to decay, to decrease, to lower, to cheapen: See Նուազիլ:

Նուազութիւն (թեան, թեամբ) s. Mediocrity, small quantity; diminution, decrease, lessening, retrenchment, abridgment, moderation, slackening; thinning, falling away, weakening; allaying, discharge; decline, wane, decay, degradation; drawback, abatement; deduction, defalcation, discount; slenderness; relaxation, remission; rarity.

Նուաղ (մամ, աւցի) v. n. To mew.

Նուաղ (ի, իս) adj. Languishing, weak, slender; little; dark, obscure.

Նուաղել (եմ, եցի) v. a. See Նուազեցուցանել:

Նուաղեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To weaken, to make languid; to darken: See Նուազեցուցանել:

Նուաղիլ (իմ, զեցայ) v. n-p. To faint, to fall into a swoon, into weakness,

to grow weak, to swoon, to fall into fits, to die, to die away, to decay, to fail, to languish, to become dim, to fall away, to fade away: See Նուազիլ:

Նուազումն (ումանի, ումամբ) *s.* Fainting, swoon, languor, weakness, inanition, fainting fit, syncope.

Նուաճել (եմ, եցի) *v. a.* To subdue, to subject, to reduce, to subjugate, to vanquish, to depress, to repress, to compress, to debase; to abase, to abate, to make captive, to conquer, to become master of, to constrain, to check, to surmount.

Նուաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subjection, submission, obedience; detention, captivity, possession.

Նուաստ (ի, իս) *adj.* Humble, low, vile, sorry, ignoble, little, poor, inferior, contemptible, cringing, servile.

Նուաստաբար, *adv.* Basely, vilely, humbly, ignobly.

Նուաստախոհ (ի, իս) *adj.* Base, humble, contemptible, poor.

Նուաստական (ի, աւ) *adj.* See Նուաստ:

Նուաստանալ (աստ, ացայ) *v. n-p.* To be abased, to be humbled, to undervalue one's self, to disparage one's self.

Նուաստացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To abase, to humble, to cheapen, to oppress.

Նուաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abasement, undervaluing, annihilation, depression, humiliation, abjection, meanness, humility, poverty, vileness, inferiority, folly.

Նուագարան (ի, աւ) *s.* Cover; window-blind.

Նուէր (երի, երաւ) *s.* Offering, oblation, offer, present.

Նուիկ See Նուիճ:

Նուիճ (ճի. ճաւ) *s.* Winding, serpentine; tarragon.

Նուիրաբեր (ի, աւ) *adj.* and *s.* That carries, that makes a present, an offering.

Նուիրագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That makes a present, that offers.

Նուիրագործել (եմ, եցի) *v. a.* To offer, to present, to dedicate, to sacrifice.

Նուիրագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oblation, offer, sacrifice.

Նուիրակ (ի, աւ) *s.* Envoy, ambassador, nuncio; messenger: usher, serjeant; lictor.

Նուիրական (ի, —) *adj.* Of or concerning an oblation, sacred.

Նուիրապետ (ի, աւ) *s.* Chief of the messengers; of the ushers.

Նուիրապետաբար, *adj. ind.* See Նուիրաբար:

Նուիրապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Messenger's or carrier's office; nunciature.

Նուիրան (ի, աւ) *s.* Offer, oblation.

Նուիրանոց (ի, աւ) *s.* Vase made use of in offerings, sacred cup, sacrifice-cup, chalice.

Նուիրատու (ի, աւ) *s.* That makes an oblation or a present.

Նուիրատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Offer, oblation.

Նուիրել (եմ, եցի) *v. a.* To offer, to present, to give, to dedicate, to make holy, to consecrate, to sacrifice, to vow, to devote.

Նուիրում (ման, մամբ) *s.* Offer, oblation, libation; dedication, devotion.

Նուիրկ See Նուիրկ:

Նուշաբոյր (ի, աւ) *s.* See Ցաւկինի (ծառկ):

Նուշ (նշոյ, նշով) *s.* Almond. Կիր նշոյ, almond milk. Նուշ շաքարապատ, crisp almond.

Նուռն (նռան, նռամբ) *s.* Pomegranate (fruit).

Նուսխայ (ի, իս) *s.* Receipt: See Կանոն or Օրինակ:

Նուրբ (նրբի, նրբիս) *adj.* Subtile, small, fine, slender, delicate, thin, slim; narrow; pointed; difficult, abstruse.

Նպաստ (ի, իս) *s.* Aid, assistance, succour, help, favour, office, suffrage, subsidy, support, furtherance, supply, resource, means. Նպաստ մատուցանել See Նպաստել:

Նպաստամատոյց, *adj. ind.* That helps, that succours, propitious, favourable, promoter, officious.

Նպաստաւոր (ի, աւ) *adj.* See Նպաստամատոյց:

Նպաստաւորել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To help, to favour, to contribute: See Նպաստել:

Նպաստել (եմ, եցի) *v. n.* To help, to assist, to succour, to second,

to favour, to supply, to serve, to contribute.

՝Նպատակ (ի, ատ) *s.* End, level, aim; object, end, purpose, design, intent, view.

՝Նպարակ (ի, ատ) *s.* Provision, victuals, food; equipage.

՝Նպարահատոր (ի, ատ) *adj.* Provided with food, equipped.

՝Նպարել (եմ, եցի) *v. a.* See Կրպակել:

՝Նռնագոյն, *adj. ind.* That is of the colour of a pomegranate.

՝Նռնաձև, *adj. ind.* Of the form of a pomegranate.

՝Նռնենի (նոյ, նեաւ) *s.* Pomegranate tree.

՝Նոհ or ՝Նսիհ, *s. ind.* See Բարեբաղդութիւն:

՝Նոսեմ (ի, ատ) *adj.* Dark, dull, brown, black, obscure, tarnished.

՝Նոսեմական (ի, ատ) *adj.* See ՝Նոսեմ:

՝Նոսեմանալ (աւ, ացայ) *v. n-p.* To be darkened, to become dark, to be overclouded, to be eclipsed, to be tarnished: See Ամուսրանալ and Մթագնել:

՝Նոսեմանուն, *adj. ind.* That is called obscurity; obscure, ignoble.

՝Նոսեմասոսուկր, *adj. ind.* Darkened, obscure, dull, gloomy.

՝Նոսեմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To darken, to eclipse, to cause an eclipse, to bedim, to blacken, to tarnish, to take off the polish.

՝Նոսեմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obscurity, darkening, cloud, tarnishing.

՝Նսաւած (ոյ, ով) *s.* Turd, dung, excrement.

՝Նսաւրան (ի, ատ) *s.* See Մթոռ:

՝Նստել (եմ, նստայ) *v. n-p.* To sit down, to be seated; to encamp; to be encamped; to reside, to dwell, to mount, to put upon; to besiege, to hold in siege; to be settled, to repose.

՝Նստոդական (ի, ատ) *adj.* Sedentary.

՝Նստոյ տեղի (ղւոյ, ղեաւ) *s.* Anus, fundament: See Շրթատուն:

՝Նստուած (ոյ, ով) *s.* See ՝Նսաւած:

՝Նստուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To set down, to place, to put; to encamp, to pitch the camp.

՝Նրան (ի, ատ) *s.* Sabre, scimitar, cutlass.

՝Նրբաբան (ի, իւ) *adj.* Subtile, profound, abstruse, that speaks abstrusely.

՝Նրբաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To cavil, to sophisticate, to subtilize.

՝Նրբաբար, *adv.* Subtilely, subtly, cunningly, acutely.

՝Նրբախոհ (ի, ատ) *adj.* See ՝Նրբաբան:

՝Նրբախօս (ի, ատ) *adj.* See ՝Նրբաբան:

՝Նրբախնդիր, *adj. ind.* That seeks shrewdly, exact, punctual; punctilious.

՝Նրբական (ի, ատ) *adj.* See ՝Նուրբ:

՝Նրբահայեցող (չեցի, չեցաւ) *adj.* Subtile, keen, sharp, quick.

՝Նրբաձայն (ի, իւ) *adj.* That has a sharp or weak voice.

՝Նրբամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subtility, sagacity, perspicacity, penetration, sharp wit.

՝Նրբանալ (աւ, բացայ) *v. n-p.* To be refined, to become more cunning or subtile.

՝Նրբացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render subtile, to refine, to subtilize, to make thin.

՝Նրբափողոց (ի, ատ) *adj.* and *s.* Narrow: narrow alley.

՝Նրբին, *adj. ind.* Subtile, abstruse, difficult.

՝Նրբոսոս, *adj. ind.* Furnished with thin or slender branches.

՝Նրբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subtility, cunning; slenderness, thinness; refinement, refining; tenuity, obscurity. ՝Նրբութիւն մտաց See ՝Նրբամտութիւն:

՝Նքթացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To exhaust or make languid with hunger.

՝Նքթի, *adj. ind.* Exhausted with hunger, famished, languid.

՝Նքթիլ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To exhaust with hunger, to become languid.

՝Նքողեցուցանել See ՝Նքթեցուցանել:

՝Նքողիլ See ՝Նքթիլ:

՝Նքոյր (նքուրի, նքուրաւ) *s.* See Մաղ:

՝Նօթ (ի, իւ) *s.* Vermillion.

՝Նօթի (թւոյ, թեաւ) *adj.* Hungry, famished.

՝Նօթնել or ՝Նաւթնել (եմ, եցի) *v. a.* To procure, to provide.

՝Նօտար (ի, ատ) *s.* Notary; secretary; chancellor; scrivener.

՝Նօտարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Notary business; scrivener's business.

նօսր, *adj. ind.* Slender, small. նօսր գիր, small characters which notaries make use of, Italicks.

Շ

Շ (*shah*) SH. Consonant, twenty third of the Armenian alphabet. It is changed sometimes into or confounded with the letters Ս and Ջ, for example: Աահման, աշխման; առաւօտ, աշաւօտ; Աժգահակ, աշգահակ; ժժխոյժ, աշխոյժ; ձժգնել, ձշգնել:

Շ or Շ with a line above denotes the number *five hundred*.

Շաբաթ (ոս, ոց) *s.* Sabbath, day of repose; repose: Saturday, seventh day of the week: a week, seven days in succession.

Շաբաթախոհիլ, *adj. ind.* That keeps the Sabbath.

Շաբաթական (ի, ս) *adj.* Sabbatical; weekly, every seven days.

Շաբաթամուտ (մտի, մտիս) *adj.* and *s.* Whose week it is to be on duty.

Շաբաթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To repose, to rest, to cease from work, to be vacant.

Շաբաթապահ (ի, ս) *adj.* and *s.* Whose week it is to be on duty: that observes the sabbath.

Շաբաթապահք (հոց, հովք) *s. pl.* Fast or abstinence during a week.

Շաբաթացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to rest or cease from work.

Շաբաթաւոր (ի, ս) *adj.* Weekly: whose week it is to be on duty.

Շաբաթուն (թման, թմամբ) *s.* Repose, cessation from labour, vacation.

Շագանակ (ի, ս) *s.* Chesnut; large chesnut. Ի գոյն շագանակի, chesnut colour.

Շագանակենի (նւոյ, նիս) *s.* Chesnut tree; horse chesnut tree.

Շալակ (ի, ս) *s.* That is carried on the shoulder; handbarrow, sedan, sling track.

Շալակել (եմ, եցի) *v. a.* To carry on the shoulders.

Շահ (ոս, ոց) *s.* Profit, interest, lucre, gain, purchase, acquisition, good; advantage, fruit, emolument, utility.

Շահաբեր (ի, ս) *adj.* Profitable, lucrative, useful, that bears a profit.

Շահագործակ (ի, ս) *s.* Fruit, lucre, acquisition, interest.

Շահախնդիր, *adj. ind.* Interested.

Շահական See Շահեկան:

Շահականացու (ի, ս) *adj.* See Շահեկան:

Շահապետ (ի, ս) *s.* Master, that commands: See Գանձապետ:

Շահապետս (ի, ս) *s.* See Շահապետ:

Շահասէր (սիրի, սիրաս) *adj.* See Շահախնդիր:

Շահասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Interest, self love.

Շահասպրտիճ (ի, ս) *s.* Sweet basil (herb).

Շահավաճառ (ի, ս) *s.* Trader, merchant: trade, traffick, commerce.

Շահավաճառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade, traffick, commerce.

Շահասուկ (ի, ս) *s.* Brave, bravo, boast, aggressor: See Նահասուկ:

Շահասուկել (եմ, եցի) *v. n.* To attack, to assail, to run, to be the first to fight.

Շահասուկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* See Շահասուկել and Նահասուկիլ:

Շահասուկիւն, *s. ind.* See Շահասուկութիւն:

Շահասուկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bravery, aggression, attack, assault, course, expedition, military enterprize, deed, exploit: See Նահասուկութիւն:

Շահաւար (ի, ս) *adj.* That gains: useful.

Շահաւեհեալ (եղոյ, եղեալ) *adj.* Profited, gained.

Շահաւէտ (ւետի, ւետս) *adj.* Profitable, advantageous, useful, fruitful, lucrative, interesting.

Շահաւոր (ի, ս) *adj.* See Շահաւէտ:

Շահաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p* To profit, to gain, to receive an emolument.

Շահեկան (ի, ս) *adj.* See Շահաւէտ:

Շահեկանագոյն (գունդի, գունդիս) *adj. comp.* More useful, very fruitful, interesting.

Շահեկանացու (ի, ս) *adj.* See Շահաւէտ:

Շահեկանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lucre, utility, fruit, profit, advantage.

Հաղնծայ (ի, ից) *adj.* That brings a profit: See Հաւէտ:

Հաղնծայութիւն See Հաղկանութիւն:

Հաղիլ (եմ, էիր) *v. n-p.* and *a.* To profit, to gain, to acquire, to be master of, to carry off, to make a profit, to draw an emolument from, to take advantage of.

Հաղբրամ (ի, ից) *s.* Carnation; clove-tree.

Հաղպալաս (ի, ից) *s.* See Հաղանակ:

Հաղ (ի, ից) *s.* Small rain, dew, vapour, humidity.

Հաղախ (ոյ, ով) *s.* Cement, mortar; lute; dirt, slime, mire, mud.

Հաղախաւն, *adj. ind.* Joined, mixed.

Հաղախել (եմ, էիր) *v. a.* To cement; to bespatter; to put in the dirt; to stick to, to pitch; to contaminate, to soil, to dirt, to soak: to envelop, to surround.

Հաղախութիւն (իւնի, իւնիք) *s.* Soil, contamination.

Հաղակրաւ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Babbler, tattler, great talker, that speaks too much, quack, talebearer, scold, bawler, prattler, declaimer, romancer, chatterer.

Հաղակրաւանք (նաց, նաք) *s. pl.* Prating, chattering, extreme verbosity, bragging, gabbling.

Հաղակրաւել (եմ, էիր) *v. n.* To prate, to chat, to dabble, to bawl, to blab, to brag, to tattle, to prattle.

Հաղակրաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հաղակրաւանք:

Հաղամաթ (ի, իւ) *s.* Thread, string, fibre, filament.

Հաղաշար (ի, իւ) *s.* Conjunction: syllable: See Վանկ or Փաղաւութիւն:

Հաղաշարել (եմ, էիր) *v. a.* To join, to couple.

Հաղջաշարիլ (իմ, բէիր) *v. n-p.* To be joined, to be coupled.

Հաղաշարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, composition; copulation, coupling.

Հաղաշարուիմ (իմնի, իմնիք) *s.* See Հաղաշարութիւն:

Հաղաշուա, *adj. ind.* Dissolute, debauched.

Հաղաշիլ (իմ, ուէիր) *v. n-p.* To be debauched.

Հաղաշուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Licentiousness, debauchery.

Հաղապատ, *adj. ind.* Enveloped, surrounded; tied, attached.

Հաղապատիլ (իմ, ուէիր) *v. n-p.* To be enveloped, to be attached.

Հաղաւաչութիւն, *adj. ind.* Cheating, fraudulent, bragging, lying.

Հաղափ (ոյ, ով) *s.* Wimble, auger, trepan, gimblet.

Հաղել (եմ, էիր) *v. a.* To mingle, to knead, to mix: to implicate, to involve, to engage.

Հաղիղ (ղղի, ղղաւ) *s.* Carrion, body of a dead animal.

Հաղկապ (ի, աւ) *s.* Conjunction; junction, bond, union.

Հաղկապիլ (եմ, էիր) *v. a.* To conjoin, to join together, to unite.

Հաղկապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, junction, union, bond.

Հաղկապուիմ (պնան, պնամբ) *s.* See Հաղկապութիւն:

Հաղղակեր (ի, աւ) *adj.* That devours, that eats carrion.

Հաղղակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of devouring or eating carrion.

Հաղղայէզ, *adj. ind.* That is very fond of carrion.

Հաղուիմ (զնան, զնամբ) *s.* Involvement, embarrassment.

Հաղփաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հաղփապփանք:

Հաղփապփ (ի, իւ) *adj.* Dotard, braggart; foolish, absurd, impertinent.

Հաղփապփանք (նաց, նաք) *s. pl.* Dotage, bragging, idle stories, idle talk, talking to the wind; folly, absurdity, extravagance, impertinence.

Հաղփապփիլ (եմ, էիր) *v. n.* To dote, to talk nonsense, to brag, to tell idle stories.

Հաղփապփութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հաղփապփանք:

Հաղփապփուն, *adj. ind.* See Հաղփապփ:

Համանգաղ (ի, աւ) *s.* Fog, obscurity: atom, corpuscle.

Համանգաղաձև, *adj. ind.* That has the form of an atom or the figure of a corpuscle.

Համանգաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obscurity.

Համբ (ի, իւ) *s.* Forest of canes, place planted with canes or with reeds.

Համբակ (ի, աւ) *s.* Small forest of canes.

Համբաբար, *adv.* Foolishly; in a rage.

Համբակաւ (ի, ու) *adj.* Foolish, mad; wild, savage.

Համբառիլ (եմ, եցայ) *v. n-p.* To commit a folly; to be angry, to fall madly in love.

Համբառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly; fury, rage.

Համբուռն (բշի, բշու) *adj.* Foolish, stupid, gross; extravagant: furious, carried away by passion.

Համբուտ (ի, ու) *s.* Place planted with canes.

Համշական See Համբշական:

Համշիլ See Համբշիլ:

Համն (Persian word) See Ախտգակն:

Համրիա (բաի, բաու) *adj.* and *s.* See Համրատացի:

Համրատացի (ցւոյ, ցւով) *adj.* and *s.* Samaritan.

Համրատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Custom or religion of the Samaritans.

Համփուր (փրոյ, փրով) *s.* Spit. Ի համփուր հարկանել, to spit, to put on the spit.

Համփրակալ (ի, ու) *s.* Rack.

Համփրել (եմ, եցի) *v. a.* To put on the spit: to pierce through.

Հանագլուխ (գլխոյ, գլխով) *adj.* With a head like a dog.

Հանապղեաց (գեղի, գեցու) *adj.* Canine, that belongs to a dog.

Հանակնհիւթ (հիւթ, հիւթու) *adj.* That has a snout like a dog.

Հանաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Sea-dog; shark.

Հանաճանճ (ի, իւ) *s.* Tick.

Հանիւթ (ի, իւ) *s.* Red hot iron: thunderbolt, lightning, thunder: burning coal; fire, spark, flash.

Հանիւթահար (ի, ու) *adj.* Thunderstruck, struck by lightning or by thunder. Հանիւթահար լինել, to be struck by lightning.

Հանիւթահարել (եմ, եցի) *v. a.* To thunderstrike, to strike with lightning; to fulminate.

Հանիւթահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Striking with a thunderbolt.

Հանիւթիկ, *adj. ind.* Striking with a thunderbolt; fulminant.

Հանիւթակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fulmination.

Հանիւթանման, *adj. ind.* Burning like a thunderbolt.

Հանիւնկեց (կեցի, կեցու) *adj.* See Հանիւթակիկ:

Հանիւնկեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fulguration: See Հանիւթահարութիւն:

Հանոխտուր (խրոյ, խրով) *s.* Value of a dog: wages of a prostitute.

Հաչել (եմ, եցի) *v. n.* To clack, to crack, to crackle; to make a noise, to clap, to fart, to make a report; to thunder; to detonate: to hiss.

Հաչիւն, *s. ind.* Cackling, noise, crackling; rustling, clap, row, report; explosion; hissing.

Հաչուճի (ճման, ճմամբ) *s.* See Հաչիւն:

Հապկիկ (պկի, պկաւ) *s.* Shirt: alb; surplice.

Հառապնել (եմ, եցի) *v. a.* See Հառագունեցուցանել:

Հառապնիլ See Հառագունիլ:

Հառապնութիւն See Հառագունութիւն:

Հառագոյն, *adj. ind.* Red, of a red colour.

Հառագունանալ (ամ, նացայ) *v. n.* See Հառագունիլ:

Հառագունանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Հառագունութիւն:

Հառագունեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make blush, to confound, to cover with shame.

Հառագունիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To blush, to be ashamed.

Հառագունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blush, shame.

Հառաչիկ (չկի, չկաւ) *s.* Great lump of mineral salt.

Հառաչել See Հաչել:

Հառաչիւն See Հաչիւն:

Հառաչուկ, *s. ind.* See Հաչիւն:

Հառաչուճի (ճման, ճմամբ) *s.* See Հաչիւն:

Հառաւեղ See Հառաւիղ:

Հառաւիղ (ի, աւ) *s.* Ray, gleam, beam of light: shoot, sprout; twig, bud, sucker, sprig; branch, bough; scion; plant; set, slip: son, generation, posterity, descendants.

Հառաւիղածուխ, *adj. ind.* That sends forth shoots.

Հառաւիղել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To sprout, to shoot; to increase, to bud; to send forth suckers.

Հաւ (ի, իւ) *adj.* and *adv.* Plentiful, abundant; several, much, abun-

dantly; very, most: enough, sufficiently, as much as necessary. Շատ է or շատ խակ է, there is enough, it is quite sufficient, there is a great deal.

Շատախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks much, great talker, babbler, braggart, tattler, narrator, gabbler, declaimer, verbose.

Շատախօսել (եմ, եայ) *v. n.* To talk a great deal or too much, to prate, to chatter, to gossip, to boast.

Շատախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prattle, chat, gabble, tattle, verbosity.

Շատակեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* Long-lived, long-living.

Շատակեր (ի, աւ) *adj.* That eats a great deal, gormandizer, glutton, ravenous, great eater, voracious, devouring, greedygut, that eats greedily.

Շատակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gormandizing, gluttony, voracity.

Շատահանճար, *adj. ind.* Very wise, very learned, that is very wise, judicious.

Շատանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To suffice, to content one's self, to be content. Ակաւուք շատանալ, to be satisfied with any thing; to be content with a little.

Շատաշուրջ, *adj. ind.* See Բազմաշրջիկ.

Շատաջուր, *adj. ind.* Abounding with water, that has a great deal of water.

Շատացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To content, to render content, to satisfy.

Շատել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* See Շատանալ.

Շատախօսութիւն See Շատախօսութիւն.

Շատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance, plenty, great number of, quantity, great deal.

Շատրուան (ի, աւ) *s.* Fountain, fountain with water-spouts.

Շար (ի, իւ) *s.* String, file, range; suite, series, continuation, order, rank; concatenation, bond, chain; heap: crape, gauze crape; light French stuff; gauze. Շարք մարգարտաց, string of pearls.

Շարագիծ (գծի, գծաւ) *s.* See Շարագիր.

Շարագիր (գրի, գրաւ) *s.* Composition, writing, thread of a discourse: alphabet, letters put in order.

Շարագծել See Շարագրել.

Շարագրած (ի, աւ) *s.* Composition, work, writing.

Շարագրել (եմ, եայ) *v. a.* To compose, to write, to put down in writing.

Շարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, writing, work: See Շարադրութիւն.

Շարադաս (ի, իւ) *adj.* Put in order, arranged.

Շարադասել (եմ, եայ) *v. a.* To range, to arrange, to put in order; to join.

Շարադասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Arrangement, order, structure.

Շարադրել (եմ, եայ) *v. a.* To compose, to construct, to make, to form.

Շարադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, construction; syntax.

Շարած (ի, իւ) *s.* Construction, composition, arrangement.

Շարական (ի, աւ) *s.* Hymn, canticle; hymn book for church.

Շարակարգել (եմ, եայ) *v. a.* See Շարադասել.

Շարականոց (ի, աւ) *s.* Hymn book for church.

Շարակցել (եմ, եայ) *v. a.* To join, to unite together, to chain.

Շարակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, chaining together, connexion.

Շարահիւսել (եմ, եայ) *v. a.* To compose, to context.

Շարամանել (եմ, եայ) *v. a.* To join together, to compose.

Շարամանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, conjunction, connexion, bond.

Շարայարել (եմ, եայ) *v. a.* See Շարակցել.

Շարայարմար, *adj. ind.* Composed, formed, adjusted.

Շարայարմարել (եմ, եայ) *v. a.* To compose, to form, to adjust.

Շարայարութիւն See Շարակցութիւն.

Շարայօդ, *adj. ind.* Joined together.

Շարայօդել (եմ, եայ) *v. a.* To join together.

Շարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be put in order, to be arranged.

Շաբաթ (ի, աւ) *s.* Syrup.

Շաբաւ (ոյ, ով) *s.* Pus, matter, purulence; thin matter. **Շաբաւ նուաղ**, virus.

Շաբաւաբուղխ, *adj. ind.* Purulent, sanious, that produces matter.

Շաբաւածոր, *adj. ind.* See **Շաբաւաբուղխ**:

Շաբաւահիւթ (ոյ, ով) *s.* Ichoroides.

Շաբաւահոտ, *adj. ind.* Stinking, virulent.

Շաբաւահոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stink, stench, bad smell.

Շարել (եմ, եցի) *v. a.* To range, to arrange, to compose, to bind; to put in order.

Շարընթանալ (ամ, թացայ) *v. n.* To concur, to go in company, to follow.

Շարժ (ի, իւ) *s.* See **Շարժուածք**:

Շարժագոյն (գունէ, գունիւ) *adj. comp.* Very moveable, very quick, very active.

Շարժական (ի, աւ) *adj.* Moveable, capable of movement, flying. **Կամուրջ շարժական**, drawbridge.

Շարժականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mobility.

Շարժահիմն, *adj. ind.* That has a moveable foundation, incostant, unstable.

Շարժառիթ (ռիթի, ռիթիւ) *s.* Motive, cause, object.

Շարժարան (ի, աւ) *s.* and *adj.* Instrument to move; that moves.

Շարժել (եմ, եցի) *v. a.* To move, to shake, to remove, to displace, to stir, to make move; to agitate, to stagger, to shock, to jog; to excite, to prick on, to push: to toss one's head; to swing.

Շարժիլ (իմ, ժեցայ) *v. n-p.* To be moved, to be stirred, to be provoked, to be staggered, to struggle, to be agitated, to be fluttered. **Շարժիլ տարտապայման**, to gesticulate.

Շարժիւն, *s. ind.* See **Շարժուածք**:

Շարժիլել (եմ, եցի) *v. a.* To agitate, to stagger, to shake: See **Շարժել**:

Շարժաշական (ի, աւ) *adj.* That moves, that is capable of moving, moving, shaking.

Շարժաշուրթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Movement, mobility.

Շարժուածք (ոյ, ով) *s.* See **Շարժուածք**:

Շարժուրթիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Շարժուածք**:

Շարժուածք (ժեան, ժեամբ) *s.* Movement, motion, emotion, shaking, stirring; agitation, staggering, jogging; commotion, excitation, provocation; fluctuation; trembling, starting: gesture, action. **Տարապայման շարժուածք**, gesticulation.

Շարժուն (ի, իւ) *adj.* Moveable, capable of movement. **Առաջին շարժուն**, the first mover.

Շարիսա (ի, իւ) *s.* Usury, illegal interest.

Շարունակ (ի, աւ) *adj. s.* and *adv.* Continuous, continual: for a continuance, in continuance, continually.

Շարունակել (եմ, եցի) *v. n.* To continue, to last; to persevere.

Շարունակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Continuity; continuation, succession, duration.

Շաւակի See **Աղբշաւակի**:

Շաւասա (ի, աւ) *s.* Pandora.

Շաւիղ (ղի, ղւոյ) *s.* Trace, vestige, foot print, mark of the foot, step: path, road, way, route, passage. **Շաւիղ մոլորակի**, orbit of a planet.

Շափիղայ See **Շափիւղայ**:

Շափիւղայ (ի, իւ) *s.* Saphire.

Շաքար (ի, աւ) *s.* Sugar. **Շաքար վանիի**, sugar candy. **Պատել** or **սրսկել շաքարաւ**, to sugar.

Շաքարեղէնք (ղինաց, ղինօք) *s. pl.* Sweetmeats; preserves; sugar plums.

Շեղ, *adj. ind.* Oblique, across. **Ա-ի շեղ**, obliquely, sloping, slanting: See **Շեղ**:

Շեղբ (ի, իւ) *s.* Blade of a knife.

Շեղիլ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To slope, to be across, to slant, to diverge, to fly off, to digress, to go astray, to deviate.

Շեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obliquity.

Շեղումն (ման, մամբ) *s.* Digression, deviation, wandering from; crookedness. **Շեղումն աստեղաց**, aberration.

Շեղջ (ի, իւ) *s.* Heap, mass, collection, pile, assemblage, hoard, accumulation.

Շեղջակոյտ (կուտի, կուտիւ) *s.* See **Շեղջ**:

Շեղջակուտել (եմ, եցի) *v. a.* To hoard, to put in a heap, to accumulate, to amass, to pile.

Շեղջաշեղջ, *adj. ind.* Very much piled up or accumulated.

Հեղձել (եմ, եցի) *v. a.* To heap, to hoard, to pile up, to amass, to collect, to lay in a heap, to gather together, to bind into sheaves.

Հեշտ (ի, իս) *adj. s.* and *adv.* Sharpened, pointed: poniard; dagger, bayonet, stiletto: sharp accent: See **Հեշտակի**:

Հեշտակի, *adv.* In a piercing manner; in a point; directly, quite straight, across.

Հեշտանշան (ի, աւ) *s.* Sharp accent.

Հեշտաւոր (ի, աւ) *adj.* Pointed: that is provided with a dagger, with a bayonet.

Հեշտել (եմ, եցի) *v. a.* To make sharp or pointed, to pronounce or mark with a sharp accent, to accentuate.

Հեշտուկն (ման, մանց) *s.* Sharp accent: point. Ի **հեշտուկն անկանիլ**, to terminate in a point.

Հերամ (ոյ, ով) *s.* Silk worm.

Հերաս (ի, իս) *s.* See **Հերամ**:

Հերեխ (ի, իս) *s.* A large ladle (kitchen utensil).

Հերս (ի, իս) *s.* Splinter of wood, piece of wood broken lengthwise, piece, bit. **Հերս սակառաց**, stave. **Հերս հերսաւոր**, stripe of a stuff.

Հերսակտոր, *adj. ind.* **Հերսակտոր առնել**. To cut in pieces.

Հերսաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with bits of wood. **Կերպաս հերսաւոր**, striped stuff.

Հերսել (եմ, եցի) *v. a.* To split wood lengthwise; to sever, to cut in pieces.

Հեփոր (ի, իս) *s.* (Hebrew word) Hautboy: See **Փող**:

Հէկ (հեկի, հեկաւ) *adj.* Fawn, yellow, red.

Հէն (հենի or հենու, հենիս or հենու) *s.* Habitation, establishment; peopled or inhabited place; village, hamlet.

Հէր (հերի, հերիս) *s.* Styrax, storax.

Հիդ (հդեզ, հդեզր) *s.* Button on the coat as a mark of nobility.

Հիթ (հթի, հթիս) *s.* Drop, small part of a liquid, tear. **Հիթ առ հիթ**, drop by drop.

Հիթել (եմ, եցի) *v. n.* To bite, to prick.

Հիլ (հլի, հլիս) *adj.* Squinting, goggle-eyed. **Հիլ ակնարկել**, to goggle, to squint, to look askew or with a squint.

Հիկագոյն, *adj. ind.* See **Հիկ**:

Հիկամած (ի, իս) *s.* Soup or yellow pottage.

Հիկակարմիր, *adj. ind.* Red, yellow.

Հիկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To become yellow or fawn.

Հիկափոկ, *adj. ind.* Provided with a yellow or red girth.

Հիկն, *adj. ind.* Yellow, red.

Հիկնիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To redden, to become red or yellow: to blush, to be ashamed or confused.

Հիլ See **Հիւղ**:

Հիղ See **Հեղձ**:

Հիմնակալից, *adj. ind.* Serous, ichorous, full of matter.

Հիմնային (հնոյ, հնով) *adj.* Serous, ichorous.

Հիմնուկ (հկի, հկաւ) *s.* Whey; serosity, ichor.

Հինած (ոյ, ով) *s.* See **Հինուած**:

Հինական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Villager, peasant; rustick, countryman: untaught, little polished, gross, rude, uncivil.

Հինականագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Very gross, clownish, clodpated, rustick, boorish.

Հինականագոյնս, *adv.* Very grossly, in a rustick manner, like a clown, rudely, uncivilly.

Հինակեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* and *s.* Villager, peasant, that lives in a village.

Հինամիջ (միջի, միջաւ) *s.* The midst of habitations.

Հինանիստ, *s. ind.* Place where there are many habitations.

Հինգ See **Հիւգ**:

Հինել (եմ, եցի) *v. a.* To build, to construct, to make, to found, to erect. **Վերստին հինել**, to rebuild, to erect again.

Հինուած (ոյ, ով) *s.* Building, edifice, fabrick: See **Հինուիլն**:

Հինուիլն (իւան, իւամբ) *s.* Construction; building; foundation; edifice, habitation, establishment: See **Հինուած**:

Հիւղ (հղի, հղիս) *s.* Alabaster: flagon, flask, bottle, phial.

Հիւղանիլ (իմ, հիւղայ) *v. n-p.* To be extinguished, to be quenched, to go

out, to die, to pass away, to cease, to be extinct.

Հիշանուա, *adj. ind.* That may be extinguished.

Հիշուիլ (*Լմնալ, Լմնալը*) *s.* Extinction.

Հիշուցանել (*եմ, Լուցի*) *v. t.* To extinguish, to put out, to quench, to stifle, to kill. **Հիշուցանել զծարաւ**, to allay or quench the thirst.

Հիւղկ (*ղկի, ղկաւ*) *s.* Oil of sesamum.

Հիւմ (*մի, մնաւ*) *s.* Tomb, sepulchre, monument: mausoleum; sarcophagus; cenotaph.

Հիւմնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That has a tomb, buried.

Հիւղ (*ի, իւ*) *s.* Rush, blade, splinter, piece of wood or straw: little branch of a tree.

Հիւղաթիկ (*ի, աւ*) *adj.* That carries a blade of straw.

Հիփար See **Հիփար**:

Հիմն (*կան, կամբ*) *adj.* See **Հիլ**:

Հիմիա (*մար, մնաւ*) *adj.* Half witted, foolish, senseless.

Հիմնաւելթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obliquity or weakness of mind, folly, inconsiderateness.

Հիմնալ (*ար, հացայ*) *v. n-p.* To become squinteyed; to grow blind or dim.

Հիացուելթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dazzling, darkening, blindness.

Հիացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To dazzle, to dim, to darken, to make blind.

Հոռոս (*ի, աւ*) *adj.* (Greek word) Green; pale.

Հոր (*ոյ, ոմ*) *s.* Plum. **Հոր վայրի**, sloe, wild plum: **Հոր չոր**, prune, dried prune.

Հորենի (*հուոյ, նենաւ*) *s.* Plum-tree. **Վայրի հորենի**, sloe tree.

Հուելթիւն See **Հիացուելթիւն**:

Հիահել (*եմ, հցի*) *v. n.* To hiss (speaking of an arrow or a ball); to make a sharp noise.

Հիահիւն, *s. ind.* Hissing, clack, noise, clap.

Հղաքիր See **Հիւղաքիր**:

Հղագիր See **Ոսոր գիր**:

Հղաշ See **Հարշ**:

Հղաշտաներ (*ի, իւ*) *s.* Very clear veil, gauze, crape.

Հարշ (*ի, իւ*) *s.* Nun's veil: See **Հղաշտաներ**:

Հղիայ (*ի, իւ*) *s.* Chain; little chain: links, irons. **Արկանել** or **կապել ի հղիայս**, to chain.

Հղիայագործ (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Chain maker: chained, made of rings run one into another.

Հղիայաձեւ, *adj. ind.* That is made of rings fastened together, bound, chained.

Հղիայել (*եմ, եցի*) *v. a.* To chain.

Հղիայօրէն, *adj. ind.* and *adv.* In the form of a chain.

Հղոմաբար See **Հղոմաբար**:

Հղոմաբարչ See **Հղոմաբարչ**:

Հղուտաբաբոյ (*ի, իւ*) *adj.* Roguish, knavish, deceitful, crafty.

Հիլ (*եմ, հիեցայ*) *v. n-p.* To be full of matter, to be spoiled.

Հնաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Adulterous, rascally, whorish, immodest, insolent.

Հնալ (*ար, հնացայ*) *v. n-p.* To commit adultery.

Հնական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Canine: cynical.

Հնակերպ, *adj. ind.* In form of a dog; like a dog.

Հնացեալ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Adulterous: fornicator.

Հնհել (*եմ, եցի*) *v. a.* To flatter.

Հնիկ, *s. ind.* Little dog. **Հնիկ աստղ**, dogstar.

Հնձուկն See **Հանձուկն**:

Հնխաղող (*ի, իւ*) *s.* Solanum, nightshade.

Հոգի (*ի, իւ*, or rather **Հոգիւ, հոգ, հոգ**) *s.* Grace, gracefulness, gift; favour, good office, auspices, benefit, service; pardon; agreeableness, pleasure: graceful way: thanks; aid or help from God. **Հոգիս մատուցանել** or **ունել**, to return thanks, to thank, to acknowledge. **Հոգիս գտանել**, to be in favour with any one; to deserve. **Հոգիս առնել ումից**, to do a favour to any one, to favour, to gratify. **Ձրկել ի հոգոյց**, to disgrace.

Հոգեբաշխ, *adj. ind.* That distributes, that grants favours.

Հոգեբաշխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To distribute or grant favours.

Հոգեբաշխելթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Distribution of favours, gift, grace.

Հոգեգիր, *adj. ind.* Written in a gracious manner.

Հոգեգիրա, *adj. ind.* Gracious, agreeable.

Շնորհագործ, *adj. ind.* That produces grace.

Շնորհազարդ, *adj. ind.* Adorned with graces; graceful, handsome, genteel.

Շնորհազարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To adorn with graces; to make graceful.

Շնորհալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Full of graces; gracious, handsome, fine, charming, genteel, beautiful, fair.

Շնորհալից, *adj. ind.* See Շնորհալի:

Շնորհալուս, *adj. ind.* Enlightened by grace; clear, shining, brilliant; graceful, handsome, charming.

Շնորհակալ, *adj. ind.* Շնորհակալ լինել, To thank, to return thanks, to acknowledge; to be content.

Շնորհակալիք, *s. pl. ind.* See Շնորհակալութիւն:

Շնորհակալու (*ի, աւ*) *adj.* Gracious: grateful, that is grateful.

Շնորհակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gratitude, thankfulness; favours, thanksgiving, thanks.

Շնորհամաոյց, *adj. ind.* Thankful, that is grateful, that returns thanks. Շնորհամաոյց լինել See Շնորհակալ լինել:

Շնորհառիթ, *adj. ind.* That does, that grants a favour.

Շնորհանորոգ, *adj. ind.* That is renewed through grace.

Շնորհաշատաւիղ, *adj. ind.* That is furnished with pretty branches.

Շնորհաշուք, *adj. ind.* Graceful, handsome, illustrious, brilliant, charming.

Շնորհապատառ, *adj. ind.* Full of grace; graceful, charming.

Շնորհապարգեւ, *adj. ind.* See Շնորհառիթ:

Շնորհապարտ (*ի, իւ*) *adj.* Much obliged: obliging.

Շնորհավաճառ (*ի, աւ*) *adj.* That sells grace, simoniacal.

Շնորհավաճառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Selling of grace or sacred things; simony.

Շնորհառաւ (*ի, աւ*) *adj.* That gives grace.

Շնորհառուութիւն See Շնորհառուութիւն:

Շնորհառուր, *adj. ind.* That gives grace: given, gratuitous.

Շնորհառուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gift of grace; grace, benefit.

Շնորհաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Graceful; fit, able.

Շնորհաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To render gracious or able, to adorn with favours; to congratulate, to felicitate.

Շնորհաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Congratulation, felicitation.

Շնորհել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give, to grant, to yield, to confirm; to pardon, to remit, to grant pardon.

Շնորհընկալ, *adj. ind.* See Շնորհակալ:

Շնորհուկս or առ Շնորհուկս, *adv.* By flattery.

Շնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Adultery, fornication.

Շնչաթերել (*եմ, եցի*) *v. n.* To breathe, to fetch one's breath, to blow.

Շնչախառն, *adj. ind.* With breath or sigh.

Շնչական (*ի, աւ*) *adj.* See Հընչաւոր:

Շնչակեաց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* See Շնչաւոր:

Շնչակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* See Շնչաւոր:

Շնչան (*ի, աւ*) *s.* Mouth, opening, vent.

Շնչամուղք (*մղից, մղիցք*) *s. pl.* Vent.

Շնչանալ (*ամ, չացայ*) *v. n-p.* To be animated, to live, to breathe.

Շնչառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Respiration, puff, breath.

Շնչասպառ, *adj. ind.* Panting, out of breath: mortal. Շնչասպառ առնել, to pant, to put out of breath.

Շնչարգել (*ի, իւ*) *adj.* Asthmatick, out of breath, panting. Շնչարգել լինել, to pant, to have one's breath stopped.

Շնչարգելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Asthma, shortness of breath; panting.

Շնչաւոր (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Animal, living: sensual.

Շնչաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To animate, to give a soul to, to vivify.

Շնչափող (*ոյ, ով*) *s.* Trachia.

Շնչորսակ (*ի, աւ*) *s.* Saltpetre: See Աղբորսակ:

Շնչեղէն (*լուզի, լուզաւ*) *adj.* Pneumatick. Շնչեղէն մեքենայ, pneumatick machine, air pump.

Շնչել (*եմ, եցի*) *v. n.* To breathe, to blow; to hiss; to inspire.

Շնչեքակ (ի, աւ) *s.* Artery, vein.

Շնչիւն, *s. ind.* See **Շնչումն**:

Շնչումն (ման, մամբ) *s.* Respiration, breathing; hissing; inspiration.

Շնգիր (բուոյ, բուով) *s.* Otter: See **Ջրշուն**:

Շնգազգ (ոյ, ով) *s.* Canine hunger, enormous appetite.

Շշնջել (եմ, եցի) *v. n.* To whisper; to speak low, to murmur.

Շշնջիւն, *s. ind.* Whispering; murmur.

Շշնջումն (ման, մամբ) *s.* See **Շշնջիւն**:

Շշուկ, *s. ind.* Noise.

Շոգի (գուոյ, գիաւ) *s.* Vapour, smoke, exhalation; puff, gust.

Շոգեալից, *adj. ind.* Vapourous.

Շոգեամած, *adj. ind.* Vapourous.

Շոգմոգ (ի, իւ) *adj.* Slanderer, that makes malicious reports; flatterer.

Շոգմոգել (եմ, եցի) *v. n.* To slander, to spread malicious reports; to flatter.

Շոգմոգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Evil or malicious reports: flattery.

Շող (ոյ, ով) *s.* Ray, stroke of light, beam. **Շող արձակել**, to throw out rays, to beam.

Շողաշող (ի, իւ) *adj.* Ornamented with rays, beamy, radiant, luminous, brilliant.

Շողալ (աւ, ացի) *v. n.* To throw out rays, to glitter, to shine, to blaze, to flame, to cast a great light, to beam.

Շողակաթ (ի, իւ) *s.* Throwing out rays of light (name of a temple and of a feast among the Armenians).

Շողապէս, *adv.* Like the rays of the sun.

Շողացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make throw out rays; to make flame or glitter: to warm.

Շողգամ (ի, իւ) *s.* Turnip, radish; rape.

Շողիլ See **Շողալ**:

Շողիւն, *s. ind.* Beam, light, flame, splendour; heat.

Շողշողել (եմ, եցի) *v. n.* To be resplendent, to shine, to sparkle, to flame, to blaze, to glitter, to beam.

Շողշողիւն, *s. ind.* See **Շողիւն**:

Շողշողուն, *adj. ind.* Shining, dazzling, flaming, effulgent, brilliant, sparkling, beamy.

Շողոմաթարոյ (ի, իւ) *adj.* Adulatory, flattering, cajoling, wheedling, crafty.

Շողոմաթար (ի, աւ) *adj.* See **Շողոմաթարոյ**:

Շողոմել (եմ, եցի) *v. a.* To flatter, to cajole, to wheedle, to caress, to coax.

Շողոմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adulation, flattery, cajoling, coaxing.

Շողոքոր (ի, աւ) *adj.* See **Շողոմաթարոյ**:

Շողոքորթել (եմ, եցի) *v. a.* See **Շողոմել**:

Շողոքորթութիւն See **Շողոմութիւն**:

Շոճ (ոյ, ով) *s.* Pine: See **Սոճ**:

Շոմին (ինի, ինիւ) *s.* Spinach.

Շոյա (շուայ, շուայիւ) *adj.* Clever, light, well disposed, prompt, active, quick, skilful.

Շոպել (եմ, եցի) *v. a.* To take away, to ravish.

Շորթել (եմ, եցի) *v. a.* To carry off, to ravish, to take away, to rob.

Շուայտ (ի, իւ) *adj.* Debauched, drunken, intemperate, glutton.

Շուայտել (եմ, ացայ) *v. n-p.* To make one's self drunk, to be inebriated, to guzzle, to eat and drink to excess.

Շուայտաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Շուայտ**:

Շուայտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Debauchery, intemperance, excess, guttling.

Շուարեալ (եալոյ, եալով) *adj.* Giddy, astonished, surprised, embarrassed.

Շուարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To stun, to astonish, to surprize, to strike with astonishment, to stupify.

Շուարիլ (իմ, բիցայ) *v. n-p.* To be stonned, to be astonished, to be surprised or struck with astonishment.

Շուարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Giddiness, astonishment, surprise.

Շուարձակել (եմ, եցի) *v. n-p.* To be hurried, to hasten, to make haste.

Շուարձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hurry, haste.

Շուկայ (ի, իւ) *s.* Market: See **Վաճառանոց**:

Շուն (շան, շամբ) *s.* Dog: adulterer. **Մատակ շուն**, bitch. **Խշտի** or **բոյն շան**, dogkennel. **Ծնանիլ շան կորիւնս**, to whelp.

Շունչ (շնչոյ, շնչով) *s.* Respiration, puff, breath, wind: spirit, soul, life.

Հուշան (ի, աւ) *s.* Lily.

Հուշանաթոյր, *adj. ind.* Fed among lilies.

Հուշանագործ (ի, աւ) *adj.* Made in the form of lilies, adorned with flowers de luce.

Հուշանազարդ, *adj. ind.* Adorned with flowers de luce, marked with flowers de luce.

Հուշանական (ի, աւ) *adj.* Of lilies, that belongs to the flower de luce.

Հուշանանձև, *adj. ind.* See Հուշանագործ:

Հուշանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become a lily.

Հուշել (եմ, եցի) *v. n.* To amuse one's self, to pass time.

Հուշմայ (ի, իւ) *s.* Sesamum.

Հուսաբան (ի, իւ) *adj.* That speaks quick.

Հուսագոյն (գունի, գունւոջ) *adj. comp.* More nimble, very active, more quick.

Հուսաժիր, *adj. ind.* Nimble, light, active, apt, ready, diligent.

Հուսասահուցուկ, *adj. ind.* That glides quickly, very slippery.

Հուսաժիրի, *adj. ind.* See Հուսաժիր:

Հուսաժիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quickness, celerity, rapidity, agility, activity, promptitude.

Հուրթն (ընթան, ընթամբ) *s.* Lip; edge, orifice.

Հուրջ, *prep.* and *adv.* About, round, around, roundabout, in the neighbourhood. Հուրջ զեկեղեցեաւ, round the church. Հուրջ ածել, to lead to or carry about, to walk, to overrun. Հուրջ գալ, to take a walk, to make a tour. Հուրջ հայիլ, to look roundabout. Հուրջ պատսպել or փակել, to encompass, to surround, to encircle.

Հուրջանթակ See Հրջանթակ:

Հուրջանակ See Հրջանակ:

Հուրջանակի, *prep.* and *adv.* About, round, around, roundabout, in the neighbourhood; in a ring, in a circular manner, in a circle.

Հուրջաւ (ի, աւ) *s.* Bishop's cope, cope, chasuble.

Հուրջընդունելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Extent, content, capacity, enclosure, compass.

Հուփայ (ի, իւ) *s.* Collyrium.

Հուք (հուոյ, հուոջ) *s.* Lustre, brilliancy, flash, splendour, parade, pomp, honour, glory, magnificence. Հուք գնել, to honour, to pay honour and respect. Հուք գլխոյ, veil, covering for a woman's head.

Հչել (եմ, եցի) *v.n.* To hiss, to hoot.

Հչիւն, *s. ind.* Hissing, hooting.

Հպատել (եմ, եցի) *v. a.* To plaster, to paint.

Հպիտ (ի, իւ) *s.* See Հովիտ:

Հաւել (ի, իւ) *adj.* Prodigal, spendthrift, waster, extravagant, debaucher.

Հաւելամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Dissolute: See Հաւել:

Հաւելել (եմ, ելեայ) *v. n-p.* To be prodigal, to live like a prodigal, to dissipate, to squander; to be debauched, to abandon one's self to debauchery.

Հաւելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prodigality, profusion, waste, dissipation; debauchery, disorder, excess, extravagance.

Հնինգն, *s. ind.* Tumult, noise, confusion.

Հնինչ (չունչի, չունչիւ) *s.* Report, noise, rumour, sound.

Հնչաձայն, *adj. ind.* That makes a loud report.

Հնչանուն (չանան, չանամբ) *s.* See Պահիկ:

Հնչել (եմ, եցի) *v. n.* To make a loud noise, to sound.

Հնչիւն, *s. ind.* See Հինչ:

Հնչուածն (չման, չմամբ) *s.* See Հինչ:

Հսաւ (ի, աւ) *s.* Haste, hurry, diligence, precipitation. Հսաւ ասպ. Նապի, too great haste, hurry. Հսաւ ասպնապի ի վերայ գնել, to urge, to press. Հսասպաւ or հսասպ or հսասպ հսասպ, with haste, diligently; in haste, with precipitation, in a hurry.

Հսասպել (եմ, եցի) *v. a.* To hasten, to press, to urge, to precipitate.

Հսասպեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Հսասպել:

Հսասպիլ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To be in a hurry, to hasten.

Հսկմարան (ի, աւ) *s.* Magazine, storehouse, butler's pantry; larder, safe; cellar, cave.

Հսկմարանալից, *adj. ind.* Whose magazines are full.

Հսկմարանապահ (ի, աւ) *s.* See Հսկմարանապետ:

Շահմաթանապետ (ի, աւ) *s.* Storekeeper; butler; cellarman.

Շահմաթանապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a warehouse keeper.

Շահմաթանել (եմ, եցի) *v. a.* To store up, to warehouse, to put in a cellar: to lay by, to preserve, to amass.

Շոգմանել (եմ, եցի) *v. a.* To confound, to mix, to jumble.

Շրթնական (ի, աւ) *adj.* Labial.

Շրթնաշղթայաշար, *adj. ind.* Whose muzzle is tied with a chain.

Շրչիւն See Շշնջիւն:

Շրջաբան (ի, ից) *adj.* That speaks periphrastically; that is periphrastical.

Շրջաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To periphrase, to speak periphrastically.

Շրջաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circumlocution, periphrase, roundabout way of expressing one's self.

Շրջաբերական (ի, աւ) *adj.* Circular.

Շրջաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To turn round, to move circularly.

Շրջաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ring, circumference, circuit; circumvolution, periphery.

Շրջարան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Neighbour, that lives in the neighbourhood. Շրջարանք, periaecii.

Շրջագայ (ի, ից) *adj.* Wandering; circular.

Շրջագայել (եմ, յեցայ) *v. n-p.* To take a walk, to make a tour; to stroll, to wander here and there.

Շրջագայիկ, *adj. ind.* See Շրջագայ:

Շրջագայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Turn, walk; act of going here and there.

Շրջագայուն, *adj. ind.* See Շրջագայ:

Շրջագնաց, *adj. ind.* See Շրջագայ:

Շրջագնացութիւն See Շրջագայութիւն:

Շրջագօտեակ (կոյ, կով) *adj.* Girded, that has a girdle.

Շրջադարձ (ի, ից) *s.* Return.

Շրջադրական (ի, աւ) *adj.* Placed roundabout.

Շրջադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circle, enclosure.

Շրջազգեստ (ոց, ոս) *s.* Petticoat.

Շրջակայ (ի, ից) *adj.* Neighbouring, that is in the neighbourhood. Շրջակայ տեղիք, the environs, the country roundabout, neighbourhood.

Շրջակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Neighbourhood, the surrounding places.

Շրջական (ի, աւ) *adj.* Turning: See Շրջակայ:

Շրջականք, *adj. ind.* Cut or retrenched all round.

Շրջահայեաց (յեաց, յեցաւ) *adj.* Circumspect, considerate, discreet, prudent.

Շրջահայեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circumspection, prudence, consideration, discretion.

Շրջահմայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gyromancy.

Շրջան (ի, աւ) *s.* Turn, turning, circumvolution, circulation; course, movement, cycle, period, revolution, return; change, vicissitude: rolling; quick turning, winding, sinuosity: circuit, enclosure, outline. Շրջանք լուծից, whirlpool. Շրջան առնուլ, to make a turn: to turn: to leap, to turn upon one leg.

Շրջանակ (ի, աւ) *s.* Circle, hoop, border, frame; enchasing; turn, circuit, ring; turning. Շրջանակաւ, round. Աստիճանի շրջանակաւ, spiral staircase.

Շրջանակաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a ring or circle; round, circular.

Շրջանակել (եմ, եցի) *v. a.* To turn, to move in a ring: to border; to frame; to surround; to roll: to change.

Շրջանակի See Շուրջանակի:

Շրջանակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rotation, circular movement, circulation.

Շրջանակօրէն, *adv.* Circularly, in a ring.

Շրջանապատոյտ, *adj. ind.* That has many turns and windings.

Շրջանառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circulation.

Շրջանառուր (ի, աւ) *adj.* Turning; periodical.

Շրջապատ (ի, աւ) *adj.* That goes or walks the rounds.

Շրջապատ (ի, ից) *adj.* and *s.* That surrounds, ambient: ring, compass, circumference, outline, circuit, pale; enclosure; periphery, contour.

Շրջապատել (եմ, եցի) *v. a.* To encompass, to surround, to encircle; to envelop.

Շրջապատութիւն (թեան, թեամբ)

s. Circumference: See Շրջապատ:

Շրջապատել (*եմ, եցի*) *v. a.* See Շրջապատել:

Շրջապատիկ, *adj. ind.* That surrounds: surrounded.

Շրջապատյալ, *adj. ind.* Circumflex: surrounded: folded over.

Շրջապատութիւն See Շրջապատումն, Թիւն:

Շրջապատուիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To surround, to encompass: to fold over.

Շրջապատուկք (*ից, ից*) *s. pl.* Periscii.

Շրջապտիւտ, *adj. ind.* Extended roundabout.

Շրջարկումն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Enclosure, compass.

Շրջափակ, *adj. ind.* Surrounded, enclosed.

Շրջափակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To encompass, to surround, to encircle, to enclose, to shut up.

Շրջափակումն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Act of surrounding or shutting up, enclosure, compass.

Շրջափայլել (*եմ, եցի*) *v. n.* To shine on all around.

Շրջափայլումն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Flash, brilliant light, spreading lustre.

Շրջել (*եմ, եցի*) *v. a.* To turn, to return; to turn aside, to divert; to retort; to change, to transmute; to upset, to overturn.

Շրջեցուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To walk, to lead up and down.

Շրջիլ (*իմ, շրջայ*) *v. n-p.* To walk, to march, to go; to overrun; to roll, to move; to be changed, to be converted.

Շրջմոլիկ, *adj. ind.* Straying, wandering.

Շրջշրջել (*եմ, եցի*) *v. a.* To turn or to change many times.

Շրջշրջիլ (*իմ, շրջայ*) *v. n-p.* To be turned or changed often.

Շրջշրջումն (*ման, մանց*) *s.* Act of turning often.

Շրջումն (*ման, մանց*) *s.* Act of turning, change; overturning.

Շրջող (*ի, ից*) *adj.* That walks, that marches.

Շտանալ (*ում, տեայ*) *v. n-p.* To start, to leap with fear, to step aside, to swerve; to be dizzy; to be dazzled.

Շտանումն (*ման, մանց*) *s.* Starting, start, leap through fear, digression, alienation; dizziness, dazzling.

Շտաւցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make start, to start, to swerve, to create dissension; to make giddy, to dazzle.

Շտչափ (*ի, իս*) *s.* Tribometer.

Շփել (*եմ, եցի*) *v. a.* To rub, to fray.

Շփոթ (*ի, իս*) *s. adj.* and *adv.* Confusion, broil, embarrassment, dispute, rupture, trouble, tumult, uproar: confused, mixed, confounded, deranged, complicated, indistinct; confusedly, topsy turvy, indistinctly.

Շփոթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To confound, to mix, to jumble, to embroil; to harass, to put in disorder, to disorder, to derange, to embarrass.

Շփոթումն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Confusion, confused mixture, disorder, embarrassment, tumult, trouble, dispute.

Շփումն (*մանն, մամբ*) *s.* Rubbing, fraying, friction.

Շքադէր (*դրի, դրաւ*) *adj.* That honours, that pays honour and respect, respectful.

Շքալից, *adj. ind.* Honourable, splendid, magnificent.

Շքեղ (*ի, իս*) *adj.* Honourable, splendid, magnificent, superb, majestick, illustrious, agreeable, genteel, handsome, rich, sumptuous, pompous.

Շքեղապէս, *adv.* Honourably, magnificently, splendidly, superbly, richly, with dignity, nobly, majestically.

Շքեղագոյն (*գունի, գունից*) *adj. comp.* More honourable, very fine, superb.

Շքեղազարդ, *adj. ind.* Highly ornamented, splendid, magnificent, superb.

Շքեղազարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To adorn richly, to make superb, to decorate, to render honourable.

Շքեղակերտ, *adj. ind.* Well made, magnificent.

Շքեղանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To be made honourable, to be highly adorned.

Շքեղաշուք, *adj. ind.* and *adv.* See Շքեղ and Շքեղապէս:

Շքեղացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make honourable, to decorate, to adorn.

Շքեղաւուր (*ի, աւ*) *adj.* See Շքեղ:

Շքեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Splendour, magnificence, pomp, riches, sumptuousness, majesty, celebrity, solemnity.

Շքմայ (ի, աւ) *s.* Torpedo.

Շքմեղեանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To stun, to amaze, to surprise.

Շքմիլ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To be stunned or surprised.

Շքմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Giddiness.

Շօթ (ի, իւ) *s.* Kind of cake.

Շօշափել (եմ, եցի) *v. a.* To touch, to handle, to feel, to fumble; to graze.

Շօշափելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That can be touched, palpable, tangible.

Շօշափելիք (լեաց, լեաք) *s. pl.* The feeling, hand.

Շօշափողական (ի, աւ) *adj.* That touches. Շօշափողական զգայութիւն, the feeling.

Շօշափողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Շօշափումն։

Շօշափումն (մանն, մամբ) *s.* Feeling, touch, touching, taction, handlings; grazing; contact, very close union.

Ո

Ո (wo) WO (like the Inglish wo in the words *Word*, and *Worth*). A vowel, the twenty fourth letter of the Armenian alphabet. It is changed sometimes into Օ and Ու, for example: Ոչիր, ոճիր; մորուք, մօրուք; քոյոր, կուքիւն, բօյաբկուքիւն։ Խոհարար, խահարար; փոփոխել, փոպոխել; առօգանել, առոգանել։

Followed by Յ it is pronounced like a soft Ոյ, for example: Ֆույն (pooin) գույն (cooin) գոյն (tooin) կապույա (gahbooid) պույա (budooid).

Ո or Ո with a line above denotes the number *six hundred*.

Ո՛ (ոյր, որմ) *pro.* Who, which. Գիտեմ ո՛ է գա, I know who it is. Ո՛ ի ձէնջ իշխեսցէ առնել զայդ, who among you dare do that? Ո՛ որ և իցէ, whoever he may be. Ո՛յր է մատեանս, whose book is this?

Ո՞, *int.* See Ո՛վ։

Ոգեբերել (իմ, բերայ) *v. n-p.* To take courage, to be encouraged.

Ոգեղի, *adj. ind.* Full of spirits, spirituous, fiery, lively.

Ոգեկործան, *adj. ind.* That destroys the spirits; broken in spirit, fallen.

Ոգեկորոյս See Հոգեկորոյս։

Ոգեկոչ (եմ, եցի) *v. a.* To say, to pronounce.

Ոգեհաշիւ, *adj. ind.* That wants brains, that has a disordered brain, foolish, that has lost his wits or senses.

Ոգեզարբաբերգա, *adj. ind.* That speaks or sings loudly or with spirit.

Ոգեշաշ See Հոգեշաշ։

Ոգեշնորհ See Հոգեշնորհ։

Ոգեշունչ See Հոգեշունչ։

Ոգեպահ See Հոգեպահ։

Ոգեպահանջ (ի, իւ) *adj.* That deprives of life, mortal.

Ոգեսէր See Հոգեսէր։

Ոգեսպառ, *adj. ind.* That makes expire or die: deceased, dead.

Ոգեվար See Հոգեվար։

Ոգեվոր See Հոգեվար։

Ոգեքերել See Ոգեբերել with the following.

Ոգի (ոգւոյ, ոգւով) *s.* Spirit: puff, wind: genius; shade, ghost, manes; hobgoblin: See Հոգի։ Ոգի առնուլ, to breathe, to rest; to be encouraged. Ցոգիս ապաստան լինել or յոգւոց պարզել ապաստան լինել, to be at the last extremity. Թօփել զոգիս ուրուք, to tire, to torment, to harass, to fatigue, to importune. Հարկանել զոք յոգի, to take away any one's life, to kill. Դնել զոգին ի ձեռին, to endanger, to expose one's life. Ցոգւոց հանել or եւանել, to sigh, to breathe or utter sighs. Ոգւով չափ, exposing or putting one's life in danger; willingly.

Ոգոսա See Օգոստոս or Ուգոստոս։

Ոգորել (եմ, եցի) *v. n.* See Ոգոբել։

Ոգոբել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To butt, to run against; to make war.

Ոզնի (նւոյ, նւով) *s.* Hedge-hog, porcupine.

Ոզոբածեծ, *adj. ind.* Ոզոբածեծ առնել, To strike with the green rind of a tree, to whip.

Ոլիմպիաք or Ոլիւմպիադ (ի, իւ) *s.* Olympiad.

Ոլիմպիական or Ոլիւմպիական (ի, աւ) *adj.* Olympick.

Ոլիմպոս or Ոլիւմպոս (ի, իւ) *s.* Olympus.

Ոլոդն (գան, գամբ) *s.* See **Ոլոք**:

Ոլոմպիամբ See **Ոլիմպիամբ**:

Ոլոռն (ոլեռան, ոլեռամբ) *s.* Pea; grain.

Ոլոռնաձև, *adj. ind.* In the form of a pea or grain.

Ոլոր (ի, իս) *s.* Twisting.

Ոլորաձեռ, *adj. ind.* **Ոլորաձեռ առնել**, To whip.

Ոլորածոյ (ի, իս) *adj.* Entangled, twisted.

Ոլորակ (ի, աւ) *s.* Accent; circumflex: inflexion.

Ոլորել (եմ, եցի) *v. a.* To intwine, to twist, to wreathe, to braid, to plait: to roll.

Ոլորում (ման, մամբ) *s.* Twisting: rolling.

Ոլորտ See **Ոլորտք**:

Ոլորտաձև, *adj. ind.* Spiral, curved.

Ոլորտանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be circumscribed, to be bounded, to be limited.

Ոլորտացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To circumscribe, to bound, to limit.

Ոլորտք (ոից, ոիւք) *s. pl.* Bounds, limits, extremities: ring, circuit, circumference.

Ոլոք (ի, աւ) *s.* Shinbone.

Ոխ (ի, իս) *s.* Inveterate hatred, ill-will, rancour, resentment of an injury. **Ոխս պահել** or **առնել**, to hate, to harbour resentment for an injury.

Ոխակամ, *adj. ind.* Malevolent, spiteful, outrageous.

Ոխակալ (ի, աւ) *adj.* That harbours revenge, malicious.

Ոխակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of harbouring revenge, hatred, rancour.

Ոխալ (ամ, ոխացայ) *v. n-p.* To hate, to resent an injury: to envy, to bear envy.

Ոխանալ (ամ, ոխացայ) *v. n-p.* See **Ոխալ**:

Ոխապահ (ի, աւ) *adj.* See **Ոխակալ**:

Ոխացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To cause one to harbour revenge, to make be malicious.

Ոխերեմ, *adj. ind.* Malicious, malevolent. **Ոխերեմ թշնամի**, a sworn enemy, a mortal enemy.

Ոխերխնդ, *adj. ind.* See **Ոխերեմ**:

Ոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ոխ**:

Ո՜Հ, *int.* Oh! O! ah! ha!

Ո՜Հ ոհ, *int.* Oh! oh! ah ah! ho ho!

Ողբ (ոյ, ով) *s.* Lamentation, complaint, groaning, wailing, tears. **Ողբս առնուլ** See **Ողբալ**:

Ողբագին, *adj. ind.* and *adv.* Dissolved in, overwhelmed with tears, plaintive; lamentably, plaintively.

Ողբալ (ամ, բացի) *v. n.* and *a.* To lament, to be bewailing, to groan, to complain, to weep, to deplore, to wear mourning.

Ողբալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Lamentable, deplorable, that excites pity; tragical.

Ողբալից, *adj. ind.* See **Ողբագին**:

Ողբական (ի, աւ) *adj.* Plaintive, bewailing, that complains, weeping.

Ողբակի, *adv.* Lamentably, plaintively.

Ողբակից (կցի, կցաւ) *adj.* That laments, that deplores with another.

Ողբակցել (եմ, ցեցայ) *v. n-p.* To lament or to deplore with another.

Ողբակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Social lamentation or complaining.

Ողբամայր (ի, իս) *adj.* and *adv.* Plaintive; bewailing, that complains, weeping: lamentably, plaintively, with a lamentable tone.

Ողբամայրել (եմ, եցի) *v. a.* To lament, to weep, to deplore, to cry with a lamentable voice.

Ողբանուագ, *adj. ind.* Plaintive, that laments.

Ողբարկ (ի, իս) *s.* Lamentation, complaint: See **Ողբարկու**:

Ողբարկու (ի, աւ) *adj.* and *s.* That laments, that deplores.

Ողբերգակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That laments: that composes or writes an elegy.

Ողբերգական (ի, աւ) *adj.* Elegiacal; tragical.

Ողբերգակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of containing lamentations.

Ողբերգերգակութիւն See **Ողբերգութիւն**:

Ողբերգել (եմ, եցի) *v. a.* To sing in a plaintive voice, to lament, to deplore: to compose an elegy.

Ողբերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elegy, plaintive song: tragedy: lamentation.

Ողբերէն, *adv.* See **Ողբակի**:

Ողբումն (ման, մամբ) *s.* Lamentation, complaint.

Ողխտաս or Ողխմխաս (այ, աս) *s.* Name of the wind.

Ողխմխամ See Ուխմխամ:

Ողկոյզ (կուղի, կուղիս or կուզոյ, կուզով) *s.* Bunch of grapes. Ողկոյզ մրկայեալ 'ի հասից, stalk, shred.

Ողկուզաբեր (ի, աս) *adj.* That produces bunches of grapes.

Ողկուզազարդ, *adj. ind.* Provided with bunches of grapes.

Ողկուզալի, *adj. ind.* Full or abounding in bunches of grapes.

Ողկուզալից, *adj. ind.* See Ողկուզալի:

Ողկուզաւոր (ի, աս) *adj.* That has bunches of grapes, provided with bunches of grapes.

Ող (ողին or ողան, ողամբ) *s.* Spine, back-bone: back. Ընկանել զողն, to break the spine, to chine. Յողն անդ կանել, to neglect, not to care. Յողն երթալ, to incline backwards. Յողն կալ, to be proud, to be obstinate. Ողն առնուլ, to lean against.

Ողնաբեկ (ի, աս) *adj.* That is broken backed.

Ողնամեջ (ի, աս) *adj.* Rickety.

Ողնայոյր (ի, աս) *s.* Spine, back-bone: bust, trunk of the human body.

Ողնաշար (ի, իս) *s.* Chine, spine of the back.

Ողնափայտ (ի, իս) *s.* Nine-pin.

Ողնդժնեայ, *adj. ind.* Obstinate, stubborn, unfeeling.

Ողնել (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To bend.

Ողոգոմեան, *adj. ind.* (Greek word) Full of leaves, full of flowers, furnished with leaves or flowers: See Ծաղկազարդ:

Ողող (ի, իս) *s.* Inundation, submersion: See Ողողումն:

Ողողանել (եմ, ցեցի) *v. a.* See Ողողել:

Ողողել (եմ, եցի) *v. a.* To bathe, to wash, to plunge, to dive, to inundate, to immerse, to cover with water.

Ողողել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be plunged, to be immersed; to be inundated.

Ողողիչ (չի, չաւ) *adj.* That bathes, that inundates, that immerses.

Ողողումն (ման, մամբ) *s.* Washing, inundation, immersion.

Ողոմպխամ See Ուխմխամ:

Ողորկ (ի, աս) *adj.* Sleek, smooth, without inequality, shorn, clear, polished, plain.

Ողորկագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More [illegible] polished.

Ողորկագոտեան (ենի, ենիս) *adj.* Provided with a smooth or even shell.

Ողորկաւսպար, *adj. ind.* Composed of an even matter.

Ողորկել (եմ, եցի) *v. a.* To smoothen, to polish, to set a gloss upon, to curry; to make smooth or polished.

Ողորկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sleekness, smoothness, lustre, polish.

Ողորմ See Ուկերմկել:

Ողորմ, *adj. ind.* and *adv.* Miserable, piteous, pitiable, unhappy, fatal, unfortunate, sad, lamentable, deplorable: pity, compassion; misery: miserably, piteously, pitiably, unhappily, fatally, unfortunately, lamentably, deplorably.

Ողորմագին, *adj. ind.* and *adv.* Miserable, piteous, pitiable: miserably, piteously, pitiably.

Ողորմած (ի, աս) *adj.* Merciful, compassionate, charitable.

Ողորմածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mercy, pity, compassion, goodness.

Ողորմագին, *adj. ind.* That begs pitiably, piteous, pitiable.

Ողորմանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Ողորմութիւն:

Ողորմելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Miserable, piteous, pitiable, unhappy, poor, mean.

Ողորմիլ (իմ, միցայ) *v. n-p.* To take pity or compassion, to be affected, to be moved to pity.

Ողորմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pity, compassion, clemency, goodness, mercy: alms, charity.

Ողոք (ոյ, ով) *adj.* and *s.* Supplicant, mild, humble, persuasive, flattering: supplication, flattery. Յողոք առնել, to persuade mildly. Յողոք անկանիլ, to supplicate, to beg humbly.

Ողոքանք (նաց, նաք) *s. pl.* Supplication, humble prayer, mild words, flattery, cajoling.

Ողոքաւոր (ի, աս) *adj.* Suppliant, that supplicates; flattering, that flatters.

Ողոքել (եմ, եցի) *v. a.* To supplicate, to persuade mildly, to flatter.

Ողորիչ (չի, չաւ) *adj.* and *s.* See Ողոքաւոր:

Ողոքումն (քման, քմամբ) *s.* See Ողոքանք:

Ող (ոյ, ով) *adj.* and *adv.* Alive,

living; safe: wholesome: that is not at [illegible] entirely, totally, quite. Ողջ երթ, adieu, farewell. Ողջ եկիր, you are welcome. Ողջ եր or ողջ ես, good-b'ye, how do you do, God bless you. Ողջն ողջն, alive.

Ողջաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* A complete discourse.

Ողջագուրկել (եմ, եցի) *v. a.* To embrace, to receive.

Ողջագուրումն (ման, մամբ) *s.* Embrace, clasping.

Ողջախոհ (ի, իս) *adj.* Chaste, pure, maidenly, continent, modest, honest, wise, sound.

Ողջախոհաբար, *adv.* Chastely, bashfully, modestly, honestly, soundly.

Ողջախոհանալ (ամ, հացայ) *v. n-p.* To be chaste or modest.

Ողջախոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chastity, bashfulness, pureness, continence, modesty, honesty, wisdom.

Ողջակէզ (կիզի, կիզաւ) *s.* Holocaust, burnt offering.

Ողջակիզել (եմ, եցի) *v. a.* To offer a burnt offering; to burn all over.

Ողջահաւատ, *adj. ind.* Orthodox: See Ուղղափառ:

Ողջամբ, *adv.* Soundly, safe, safely; quite, totally. Ողջամբ դարձաւ անդ բէն, he is returned safe and sound. Ողջամբ եկիր or ողջամբ տեսի զքեզ, you are welcome. Երթ ողջամբ, adieu: See Ողջ:

Ողջամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* That has a sound judgment, rational, incorruptible; orthodox, sincere.

Ողջանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To heal, to be cured, to recover one's health.

Ողջանդամ, *adj. ind.* and *adv.* Safe, sound: perfect, entire.

Ողջացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To cure, to heal, to free from sickness, to restore to health: to make complete or perfect.

Ողջգալ, *s. ind.* Act of paying respects to any one, visit.

Ողջկ, *adv.* Entirely, wholly.

Ողջընծայ (ի, իս) *s.* Holocaust, complete sacrifice: See Ողջակէզ and Ամբողջակատար:

Ողջմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sincerity, goodness, justice.

Ողջոյն (ջունի, ջունիս) *s.* Health, good disposition: salute, compliment, salutation, act of saluting; adieu, leave-taking. Ողջոյն տալ, to salute. Ողջոյն տալ հրաժարական, to say adieu, to wish good b'ye, to take leave.

Ողջոյն, *adj. ind.* and *adv.* Entire, all, whole: entirely, wholly, completely.

Ողջունաբեր (ի, աւ) *adj.* That bears a greeting or good news.

Ողջունագիր (գրի, գրաւ) *s.* Letter of compliment.

Ողջունապատում, *adj. ind.* That tells good news.

Ողջունասու (ի, աւ) *adj.* That salutes.

Ողջունասուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Salutation.

Ողջունել (եմ, եցի) *v. a.* To salute, to compliment.

Ողջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good health. Ողջութեամբ եկիր, be welcome.

Ոչ (ի or ոյ, իս or ով) *s.* Stalk of corn, of barley or of oats; pannier, basket: style, phrase; method, rank, order, manner, fashion, form, formula.

Ոխ: See Ոխիր:

Ոխիր (ոխրի, ոխրիս) *s.* Rascality, vile wickedness, iniquity, malice, crime.

Ոխրագործ (ի, աւ) *adj.* Scoundrel, wicked, profligate, flagitious, rascal, rogue, villain.

Ոխրագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ոխիր:

Ոմփալն (ի, իս) *s.* (Greek word) Chapel in a church: See Մատուռն:

Ոմն (ոմանց, ոմանս) *pro.* One, some one, a certain man, another. Ումր ոմն, a man. Կին ոմն, a woman. Ոմանք են մեծատունք, և ոմանք աղքատք, some are rich and others poor. Զգուեցան ոմն յոմն կոյս, և ոմն յոմն կոյս, they are scattered here and there. Անցին բնդ գետն՝ ոմանք ի լուզ, և ոմանք ի նաւակի, they crossed the river some swimming and the others in a boat.

Ոյժ (ուժոյ, ուժով) *s.* Force, vigour, valour, power, virtue, energy.

Ոյր պատճառ, *adv.* Why? for what reason?

Ոչգի or Ոչգի See Ամուշգի:

Ոչ, *conj.* Not, nor, no, none. Ոչ գիտեմ, I do not know. Ոչ կամիմ, I will not. Ոչ կարեմ, I cannot. Ոչ սէր բեմ զնա, և ոչ երկնչիմ ի նմանէ, I

neither love him nor fear him. Ոչ բա-րի է, և ոչ չար, he is neither good nor bad. Ոչ ասէր, no Sir. Ոչ առանց պատճառի, not without cause. Ոչ ունի գրամ, he has no money. Ոչ տեսի զնա, I have not seen him. Ոչ կամաց, involuntarily; against one's will, by force, by compulsion. Ոչ ասացի քեզ or ոչ ապաքէն ասացի քեզ, I did not tell you? Ոչ արդեօք զերծաւ, perhaps he is not delivered. Ոչ բնաւ, ոչ երբեք or ոչ բնաւ երբեք, never, not at all, no. Ոչ գոյից ի գոյութիւն ածել, to create the world from nothing, to make or produce the world from nothing. Ոչ թէ or ոչ եթէ, no; not only. Ոչ ևս, no longer; not yet.

Ոչնութիւն (Ոչնան, Ոչնամբ) *s.* Void, nothing. Ոչնութիւն գառնալ, to be reduced to nothing.

Ոչխք (ոչխից, ոչխիք) *s. pl.* Nothing, void; nothingness.

Ոչինչ (ոչնչի, ոչնչիւ) *s. adj.* and *adv.* Nought, void, nothing: none, no one: no, not at all. Ստեղծած աւետ զաշխարհս յոչինչէ, God created the world out of nothing. Ես ոչինչ ասեմ, I say nothing. Որ չունի զառողջու-թիւն, ոչինչ ունի, who has not health has nothing. Գրեթէ ոչինչ, as little as nothing. Վասն ոչնչից, for nothing. Ստեղծած արար զաշխարհս յոչինչէ, God made the world from a void. Ոչինչ պատճառս ունիս, you are very wrong. Ոչինչ ամենևին, not at all; nothing. Ոչնչիւ համարել, to despise, to contemn. Ոչինչ իւիք, no how, by no means, in no wise, not at all.

Ոչխար (ի, ս) *s.* Sheep.

Ոչխարագդեստ (ի, ս) *adj.* That is clothed in the skin of a sheep.

Ոչխարակ (ի, ս) *s.* A small sheep, young sheep.

Ոչխարենի (ենոյ, ենեաց) *adj.* and *s.* That belongs to a sheep: skin or flesh of a sheep.

Ոչնչանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be destroyed, to be lost.

Ոչնչացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To annul; to destroy, to undo, to lose.

Ոչնչութիւն See Ոչնութիւն:

Ոչ ոք (ոչ ուրուք, ոչ ումեք) *pro.* No one, no body. Ոչ ոք գտցես, you will not find any man. Ոչ ոք գտցի այնչափ յանդուգն, no one will be hardy enough.

Ոչ ուսանէք, *adv.* Of no spot, of no place.

Ոսկեխազ (ի, խս) *s.* Ebony, ebony tree: See Երբենոս:

Ոսկեհագագործ (ի, ս) *s.* Cabinet maker.

Ոպայ See Ջոպայ:

Ոջիլ (ոջլոյ, ոջլով) *s.* Louse. Սպա-նել յոջլոց, to louse.

Ոջլական (ի, ս) *adj.* Of lice, lousy. Ոջլական մեռս, lousy disease.

Ոջլակեր (ի, ս) *adj.* That eats lice.

Ոջլոտ (ի, ս) *adj.* Lousy.

Ոռնալ (ամ, նացի) *v. n.* To bowl.

Ոռոգանել (եմ, եցի) *v. a.* To bedew, to water, to soak, to steep in water, to moisten, to dip.

Ոռոգիլ (եմ, եցի) *v. a.* See Ոռո-գանել:

Ոռոգումն (գման, գմամբ) *s.* Watering.

Ոսկն See Ոսկն:

Ոսկն, *adj. ind.* Lean, dry, parched, lank.

Ոսկահակ (հկի, հկաս) *s.* Gold mine or place where gold is formed.

Ոսկեայն, *s. ind.* See Ոսկեքար:

Ոսկեբերան (ի, ս) *s.* Chrysostom; that has a golden mouth.

Ոսկեբոցրոջ, *adj. ind.* Striking or shining like gold.

Ոսկեգոյն, *adj. ind.* That has the colour of gold, yellow.

Ոսկեգործ (ի, ս) *s.* See Ոսկերիչ:

Ոսկեզարդ, *adj. ind.* Ornamented with gold.

Ոսկեզօծ, *adj. ind.* Gilt or gilt over; ornamented with gold.

Ոսկեթել, *adj. ind.* Provided with golden thread.

Ոսկեկազմ, *adj. ind.* Made or provided with gold.

Ոսկեկար, *adj. ind.* Sewed with golden thread.

Ոսկեկուռս, *adj. ind.* Made or covered with gold.

Ոսկեհան (ի, ս) *adj.* and *s.* Miner, that works a gold mine.

Ոսկեհանք (քոյ, քոք) *s. pl.* Gold mine.

Ոսկեհանդերձ, *adj. ind.* Clothed or covered with gold.

Ոսկեհուռս, *adj. ind.* Woven or embroidered with gold.

Ոսկեհեռազարդ, *adj. ind.* Ornamented with a web of gold.

Ոսկեձոյլ See Ոսկեձայլ:

Ոսկեզեն (զենի, զենաւ) *adj.* Golden, made of gold. Ոսկեզեղք, gold plates.

Ոսկեհաւասանչ, *adj. ind.* That shines like gold.

Ոսկեհամուռ, *adj. ind.* That is embroidered with gold.

Ոսկեման (ի, աւ) *s.* and *adj.* Gold wire drawer: thread or web of gold.

Ոսկեմայր See Ոսկեմայր:

Ոսկենիւթ, *adj. ind.* That is made of gold.

Ոսկենկար, *adj. ind.* Painted or ornamented with gold.

Ոսկեպատեայ, *adj. ind.* See Ոսկեզարդ:

Ոսկեպատեան, *adj. ind.* Covered with gold.

Ոսկեպղեհ See Ոսկրայր:

Ոսկեսանձ, *adj. ind.* Furnished with a golden bridle.

Ոսկեսաք, *adj. ind.* Furnished or covered with golden armour.

Ոսկեսէր (սիրի, սիրեաւ) *adj.* That loves gold or riches.

Ոսկեվարսիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To ornament the hair with gold, to have golden or yellow hair.

Ոսկեսաուն, *adj. ind.* That has the train ornamented with gold (speaking of a robe or cloak).

Ոսկերիչ (ըչի, ըչաւ) *s.* Goldsmith.

Ոսկերոսկ (ուոյ, ուով) *s.* Bones, carcass, skeleton.

Ոսկերչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade of a goldsmith.

Ոսկեփայլ, *adj. ind.* Shining like gold, golden.

Ոսկեփառ, *adj. ind.* Adorned with gold, superb, rich.

Ոսկեփունջ, *adj. ind.* Made into tufts with thread of gold.

Ոսկեքար (ի, իս) *s.* Chrysolite.

Ոսկերոցոջ See Ոսկերոցոջ with the following.

Ոսկի (կւոյ, կւով) *s.* Gold: See Ոսկեզեն:

Ոսկեզեն (զենի, զենաւ) *adj.* Armed with gold.

Ոսկեձեղ See Ոսկեձեղ:

Ոսկեծին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That produces gold; that is born wealthy.

Ոսկեկալ (ի, աւ) *adj.* That carries a quantity of gold.

Ոսկեկիր (կրի, կրաւ) *adj.* See Ոսկեկալ:

Ոսկեկոտ See Ոսկեկուռ:

Ոսկեհան See Ոսկեհանք:

Ոսկեձայլ, *adj. ind.* Cast in gold; adorned or covered with gold.

Ոսկեմայր (մօր, մայրք) *s. f.* Mother of gold (*aurea mater*, title of a heathen Goddess).

Ոսկեսատ (ի, իս) *adj.* Covered with gold; golden, gilt or gilt over.

Ոսկեսայլ See Ոսկեձայլ:

Ոսկեհատ (ի, աւ) *s.* Grain or particle of gold.

Ոսկեմայր See Ոսկեմայր:

Ոսկր (կրի, կերբ) *s.* Bone. Ոսկր փշաց See Փշոսկր: Հանել զոսկերս, to bone. Փոխարկել յոսկր, to ossify.

Ոսկրաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Osteology.

Ոսկրաբեկ (ի, աւ) *adj.* That breaks a bone. Ոսկրաբեկ Թագաւն, ossifrage: See Իշխենիկ:

Ոսկրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Description of the bones, osteography.

Ոսկրահատուածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Osteotomy.

Ոսկրամիզն (մզնի, մզամբ) *s.* Periosteum.

Ոսկրեզեն (զենի, զենաւ) *adj.* Bony, that is of a bony nature.

Ոսկրհուլ (հլի, հլաւ) *s.* Sort of bird.

Ոսկրուտ, *adj. ind.* Full of bone; difficult.

Ոսնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be stunted, to dry up, to become thin.

Ոսոխ (ի, աւ) *s.* Adversary, enemy, contradictor, disputer, opponent.

Ոսոխասէր (սիրի, սիրեաւ) *adj.* That loves contention.

Ոսոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Enmity; hatred.

Ոսպն (սպան, սպամբ) *s.* Lentil.

Ոսպնաթան (ի, իս) *s.* Lentil soup or broth.

Ոսպնաձեւ, *adj. ind.* Lenticular. Ապակի ոսպնաձեւ, lenticular glass, magnifying glass.

Ոսպնեայ (նեի, նեիս) *adj.* Made or prepared with lentils. Ոսպնեայ Թան See Ոսպնաթան:

Ոստ (ոտի, ոտով) *s.* Branch, bough,

shoot, slip, bud, sucker: knot, lump: hill, low mountain.

Ոստաւէտ, *adj. ind.* Full of branches.

Ոստակոտոր, *adj. ind.* See **Ոստաքաղ**:

Ոստայն (*ի, ից*) *s.* Texture, weft, web. **Ոստայն սարդից**, spider's web.

Ոստայնանկ (*ի, աց*) *s.* Weaver; knitter.

Ոստայնանկեալ, *adj. ind.* Woven.

Ոստայնանկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To weave, to knit.

Ոստայնանկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trade of a weaver; weaving, weft.

Ոստան (*ի, ից*) *adj.* See **Կզաւա**:

Ոստան քաղաք, a free city.

Ոստանել See **Ոստոտել**:

Ոստաստաղթի, *adj. ind.* Furnished with leafy branches.

Ոստաքաղ, *adj. ind.* Branched. **Ոստաքաղել առնել**, to branch, to cut the branches, to prune.

Ոստաքաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lopping off.

Ոստիկան (*ի, աց*) *s.* Inspector, surveyor; prefect, provost, commander, bailiff, commissary, sheriff.

Ոստիկանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inspection; prefecture.

Ոստիւն, *s. ind.* See **Ոստաւէտ**:

Ոստոզ (*ոզոյ, ոզք*) *s.* Birdlime; lime twig.

Ոստոտական (*ի, աց*) *adj.* Terrestrial: See **Յոտոքայլ**:

Ոստոտել (*ոտի, ոտեայ*) *v. n.* To leap, to take a leap; to dart forward, to gambol; to go out, to fly.

Ոստոստել (*եմ, եցի*) *v. n.* To caper, to hop; to bound, to rebound.

Ոստոստումն (*ոստան, ոստամբ*) *s.* Tripping, rebounding.

Ոստումն (*ոստան, ոստամբ*) *s.* Leap; gambol; dart.

Ոստուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make leap.

Ոստրիլ (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* See **Ոստոտել**:

Ոստրէ (*է, էից*) *s.* Oyster.

Ոստրէոս (*ի, ից*) *s.* See **Ոստրէ**:

Ոստրի (*ոջոյ, ջեաւ*) *s.* See **Ոստրէ**:

Ո՞վ (*ո՞յր, որո՞վ*) *pro.* Who? what, which? **Ո՞վ ի ձէնջ**, who amongst you? **Ո՞վ է գա**, what man is that? **Ո՞ր ոստեալ սիրես**, which do you like best? **Ո՞վ երթաս**, where are you going?

Ո՛վ, *int.* O! oh! ho! ah! ha! alas! **Ո՛վ Աստուած իմ**, O my God! **Ո՛վ զիարգ գեղեցիկ է առաքինութիւն**, how amiable is virtue! **Ո՛վ ափսէցս**, what a pity. **Ո՛վ սքանչելիացս**, what a wonder.

Ովկիանոս (*ի, աս*) *s.* Ocean.

Ո՛վ որ, *pro.* Who? which? whosoever.

Ովսաննայ (*ի, ից*) *s.* Hosannah.

Ոտանաւոր (*ի, աց*) *adj.* and *s.* That walks, that goes on foot: rhythmical, measured: verse, poetry, rhyme, rhythm, foot, number, cadence, measure. **Ոտանաւոր** or **յոտանաւորս կալ**, to be or rest on one's feet. **Ոտանաւոր անցանել**, to go on foot. **Տոդիլ** or **յօրինել ոտանաւորս**, to rhyme, to make verses.

Ոտն (*տից, տամբ*) *s.* Foot. **Ոտն անասնոց**, paw or foot of animals. **Ոտն կարկինի**, leg of a pair of compasses. **Ոտն հրացանի**, butt end or rest of a fowling piece or musket. **Յոտից մինչեւ գլուխ**, from head to foot. **Ոտն հաստատանել**, to kick. **Ոտն առ ոտն**, gradually, by little and little; by degrees. **Կոխ առն հարկանել** or **կոխել**, to tread under foot, to despise. **Ոտն կալ**, to rise, to stand upright. **Ոտին կալ**, to be on foot. **Ոտն զոտամբ արկանել**, to put one foot on the other.

Ոտնլուայ (*ի, ից*) *s.* Washing of the feet.

Ոտնակապ (*ի, ից*) *s.* That serves to bind the feet, fetters. **Ի ձեռն ակել զոտնակապս**, to rid of fetters.

Ոտնակապել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bind the feet, to fetter.

Ոտնակալ (*եմ, եցի*) *v. a.* To stop, to remain immoveable.

Ոտնակոխ, *adj. ind.* Trodden under foot. **Ոտնակոխ առնել**, to tread under foot.

Ոտնահար See **Ոտնհար**:

Ոտնահարութիւն See **Ոտնհարութիւն**:

Ոտնահետ, *s. ind.* Vestige, trace, foot-mark.

Ոտնաձայն (*ի, ից*) *s.* Noise that is made by the feet in walking; noise.

Ոտնաչափ (*ի, ից*) *s.* Foot (geometrical measure).

Ոտնաւոր (*ի, աց*) *adj.* Podagrical, gouty.

Ոտնաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gout in the feet; obstacle, hinderance.

Ոտնատեղի (ղ-ոյ, ղ-եաւ) *s.* Place where one puts one's foot.

Ոտնաւորակ, *adj. ind.* That makes a noise with the feet.

Ոտնացաւ (ի, աւ) *adj.* See **Ոտնառուս**:

Ոտնացաւութիւն (թ-եան, թ-եամբ) *s.* Gout in the feet.

Ոտնաքշտած, *adj. ind.* Crushed or trodden under foot.

Ոտնափոխութիւն (թ-եան, թ-եամբ) *s.* Step, motion of the foot.

Ոտնկեակ (ի, աւ) *adj.* That has broken its foot.

Ոտնկայ (ի, ի-ս) *s.* and *adj.* Place for the foot: that is on foot.

Ոտնկեալք (ե-ից, ե-ս) *s. pl.* Condition of a person who is standing.

Ոտնկոխ, *s. ind.* Spot or place to put the feet; hinderance.

Ոտնհար, *adj. ind.* **Ոտնհար լինել**, To kick, to make fall; to despise, to laugh at, to insult.

Ոտնհարութիւն (թ-եան, թ-եամբ) *s.* Kick; insult, sneer, smile.

Ոտնփոխ (ի, ի-ս) *s.* Motion of the foot, step, walk. **Ոտնփոխ լինել**, to walk.

Ոտնփոխութիւն See **Ոտնափոխութիւն**:

Որ (ոյ, ո-վ) *pro.* Who, which, what, that. **Որ պահէ զպատուիրանս Աստուծոյ, փրկեսցի**, who observes the commandments of God shall be saved. **Որ բարիս գործէ, գոյգ գրարիս**, who acts well will be rewarded. **Ընտրեա զոր և կամիս**, choose which you please. **Յորում ժամու**, at what hour? **Եւ որ չար եւ է**, and what is worse. **Ընդ որն զոր ես սիրեմ**, the man whom I love. **Որ և իցէ**, whatever it may be, whatsoever it may be. **Անցին ընդ գետն՝ որ 'ի լուղ, և որ 'ի նաւակի**, they crossed the river, some swimming, others in a boat. **Ո՞ր պատճառ**, why? for what reason? **Որ միանգամ**, who, whosoever. **Որոյ պատճառ**, for this reason. **Որո՞յ պատճառ**, for what reason? wherefore? **Որ որ**, who, whosoever.

Որ, *conj.* That. **Կարծեմ որ գայ**, I believe that he will come. **Որ թէև սիակաւ նոքա վեհք են**, although they are superior.

Որակ (ի, աւ) *s.* Quality; colour.

Որակակից, *adj. ind.* Of various qualities, diverse.

Որականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be qualified; to be painted, to be coloured.

Որակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To qualify; to paint, to colour.

Որակաւոր (ի, աւ) *adj.* Qualified.

Որակութիւն (թ-եան, թ-եամբ) *s.* Quality; colour, dye.

Որայ (ի, աւ) *s.* Sheaf, bundle. **Որայս կապել**, to make into sheaves, to sheave, to heap, to make into bundles.

Որբ (ոյ, ո-վ) *s.* Orphan; destitute. **Որբանալ** (ամ, բացայ) *v. n-p.* To become an orphan, to lose one's father or mother.

Որբանոց (ի, աւ) *s.* Orphan-asylum.

Որբար See **Որդան**:

Որդան, *adv.* As, like, to wit, for example: See **Օրըրինակ**:

Որդաստայ (ի, ի-ս) *s.* Forum.

Որդաւնակ, *adv.* As.

Որգան See **Որդն**: **Որգան կամիր**, kermes; crimson; red colour.

Որդեաբար See **Որդիաբար**:

Որդեակ (եկի, եկաւ) *s.* Son, child.

Որդեգիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Adoptive, adopted.

Որդեգրաբար, *adv.* Adoptively.

Որդեգրական (ի, աւ) *adj.* Adoptive, by adoption.

Որդեգրել (եմ, եցի) *v. a.* To adopt, to affiliate.

Որդեգրութիւն (թ-եան, թ-եամբ) *s.* Adoption, affiliation.

Որդեծին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That brings forth a child.

Որդեծնութիւն (թ-եան, թ-եամբ) *s.* Child birth.

Որդեկեր (ի, աւ) *adj.* That eats, that devours its offspring.

Որդեկոտոր, *adj. ind.* That kills, that destroys its children: whose children are killed.

Որդեկորոյս, *adj. ind.* That has lost its young.

Որդեսէր, *adv.* Filially, like a son.

Որդեսէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves its son or children.

Որդեսպան (ի, աւ) *s.* That kills its children or its son.

Որդեգիր See **Որդեգիր** with the following.

Որդի (գ-ոյ, գ-ով) *s.* Son, child.

Որդեաբար, *adv.* Filially, like a son.
Որդեական (ի, աւ) *adj.* Filial.
Որդեսաւաց (ակաց, ակացաւ) *adj.* That hates its son or children.
Որդեացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To affiliate, to adopt.
Որդեութիւն (ական, թեամբ) *s.* Filiation.
Որդն (դան, դամբ) *s.* Worm, vermin, grub, insect.
Որդնալից, *adj. ind.* Crawling, full of worms, maggotty.
Որդնահար (ի, աւ) *adj.* Worm-eaten.
Որդնահարիլ (իմ, բկայ) *v. n-p.* To become worm-eaten.
Որդնահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Worm-hole, rottenness.
Որդնապարար, *adj. ind.* That breeds worms.
Որդնեւաց, *adj. ind.* Crawling with worms.
Որդութիւն See Որդեութիւն:
Որեան (էնոյ, էնով) *s. pl.* See Որեար:
Որեար (էրոյ, էրով) *s. pl.* Nobility, gentlemen.
Որպան, *adv.* As, how.
Որ Էն, *s. ind* He who is, God, the supreme Being.
Որթ (ոտ, ոտ) *s.* Calf, young of a cow or of some other animals.
Որթ (ոյ, ով) *s.* Vine, plant that bears grapes: basket, flat basket, round basket.
Որթաառունկ (ունկոյ, ունկով) *s.* Vine, plant that bears grapes.
Որթիկ (Greek word) See Աւդիկ:
Որթոդոքս, *adj.* (Greek word) Orthodox: See Աւղղափառ:
Որի (իւղ, իւաւ) *s.* Hawk.
Որիզ (ոյ, ով) *s.* Rice. Դաշտաւ վայր որիզոյ, field of rice.
Որիչ, *adj. ind.* Distinct, different, separate from another, another.
Ործալ (ամ, ծայի) *v. n-p.* To vomit.
Ործացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make vomit, to cause vomiting.
Ործացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Vomitive, emetick.
Որկանս, *s. ind.* The present things, this life.
Որկէն See Որդան:
Որկոր (ոյ, ով) *s.* Oesophagus, throat.
Որկորաժխաութիւն See Որկորասութիւն:
Որկորաժէտ (ժետի, ժետաւ) *adj.* See Որկորայ:
Որկորամոլ See Որկրամոլ:
Որկորամոլութիւն See Որկրամոլութիւն:
Որկորայ (ի, իւ) *adj.* Gluttonous, greedy, ravenous, voracious, glutton.
Որկորեալ (եալոյ, եալով) *adj.* Gluttonous, greedy.
Որկորասուտ (բառեան, բառեամբ) *s.* See Որկորասութիւն:
Որկորասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gormandizing, gluttony, voracity, daintiness, guttling.
Որկրամոլ (ի, իւ) *adj.* See Որկորայ:
Որկրամոլութիւն See Որկորասութիւն:
Որմ (ի, իւ) *adj.* Male.
Որմակոտոր, *adj. ind.* Որմակոտոր առնել, To destroy the male sex.
Որմամոլ See Ա՛ծրումոլ:
Որմաւ (ի, աւ) *s.* Capon.
Որմաքար (ի, իւ) *s.* and *adj.* Firm or hard stone: of hard stone, of marble.
Որմկալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* See Ործալ:
Որմ (ոյ, ով) *s.* Wall; partition. Որմ զորմայն, from wall to wall.
Որմած (ոյ, ով) *s.* Place surrounded with walls.
Որմածաւ (ի, աւ) *adj.* and *s.* See Որմնադիր:
Որմածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mason's work, masonry.
Որմայից, *adj. ind.* Supported against a wall.
Որմաքաղել (ի, իւ) *adj.* Enclosed with a wall, walled.
Որմիլ (եմ, եցի) *v. a.* To wall, to surround with walls, to close up with masonry, to build.
Որմզդական (ի, աւ) *adj.* Of Jupiter. Որմզդական դիք, Jupiter (heathen God): See Պանդոքսեան:
Որմիզդ (մզդի, մզդաւ) *s.* See Ա՛ծրումոզդ:
Որմնադիր (գրի, գրաւ) *s.* Mason.
Որմնադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Masonry, mason's work.
Որոգայթ (ի, իւ) *s.* Snare, trap, net.
Որոգայթագիր, *adj. ind.* That sets or lays a snare for any one.

Որոգայթել (եմ, եցի) *v. a.* To set or lay snares for any one, to entrap, to surprise, to deceive, to take by artifice.

Որոմ (ի, իս) *s.* Chewing the cud. **Որոմ ածել** See **Որոմալ**:

Որոմաբար, *adv.* In a ruminating manner, like one that ruminates.

Որոմալից, *adj. ind.* Well ruminated.

Որոմային (յոյ, յով) *adj.* That ruminates.

Որոմալ (ամ, ացի) *v. n.* and *a.* To ruminate, to chew the cud, to rechew.

Որոմել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* See **Որոմալ**:

Որոմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Որոմումն**:

Որոմումն (մանի, մամբ) *s.* Rumination, chewing the cud.

Որոմն (մանի, մամբ) *s.* Darnel; tares.

Որոմնացան (ի, իս) *adj.* and *s.* Sower of darnel.

Որոմնաձեւակ (ի, ս) *adj.* That resembles darnel.

Որոնել (եմ, եցի) *v. a.* To seek, to search, to inquire, to take trouble to find, to make search, to ferret, to rummage.

Որոնումն (նման, նմամբ) *s.* Search, research, inquest, investigation, inquiry.

Որոշ, *adj. ind.* and *adv.* Distinct, different, separate; decisive, precise, clear; evident, certain: See **Որոշակի**:

Որոշակի, *adv.* Distinctly, decisively, precisely, positively, plainly, clearly.

Որոշել (եմ, եցի) *v. a.* To distinguish, to discern; to divide, to separate, to mark the difference; to decide, to determine; to specify.

Որոշիչ (չի, չաւ) *adj.* Distinctive, decisive, decisory, determinative, definitive.

Որոշողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Որոշումն**:

Որոշումն (նման, նմամբ) *s.* Distinction, division, separation; difference; decision, definition, determination, resolution; precision; segregation.

Որջ (ի, ս) *s.* The young of a sheep, lamb.

Որջանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To retire into a den, to be in a lurking hole.

Որովայն (ի, իս) *s.* Belly, abdomen; breast: womb.

Որովայնամոլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a person devoted to his belly, gormandizing, gluttony, guzzling.

Որովայնամոլ (ի, իս) *adj.* See **Որովայնամոլ**:

Որովայնամոլութիւն See **Որովայնամոլութիւն**:

Որովայնապաշտ (ի, իս) *adj.* See **Որովայնամոլ**:

Որովայնապաշտութիւն (ի, իս) *adj.* See **Որովայնամոլ**:

Որովհետեւ, *conj.* Since, whereas, because, on account of, for.

Որոտ (ի, իս) *s.* See **Որոտումն**:

Որոտալ (ամ, ացի) *v. n.* To thunder; to detonate.

Որոտարար (ի, ս) *adj.* That thunders.

Որոտընդոստ, *adj. ind.* and *adv.* Thundering, striking; sudden.

Որոտընդոստ, *adj. ind.* In thundering.

Որոտումն (տման, տմամբ) *s.* Thunder.

Որտ (ի, իս) *s.* See **Ջիղ**:

Որչափ (ի, իս) *adj.* and *adv.* How much, how many, as much as. **Որչափ անգամ**, how many times. **Որչափ և մեծատուն իցէ**, however rich he may be. **Ես զինչափ յարգեմ զնա, որչափ զքեզ**, I esteem him as much as you. **Որչափ մարդիկ, այնչափ կարծիք**, as many men, as many minds. **Որչափ քան**, almost.

Որչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quantity.

Որպէս, *prep.* and *adv.* As, the same as, like, almost, according to, conformably, how; when. **Որպէս զի**, in order that, even as. **Որպէս թէ**, as, almost.

Որսականալ See **Որսականալ**:

Որսակացուցանել See **Որսակացուցանել**:

Որպիսի (սւոյ, սեաւ) *adj.* What.

Որպիսի և իցէ, whatsoever, whatever.

Որպիսութիւն (թիւն, թիւմբ) s. Quality, condition, state.

Որջ (ոջ, ով) s. Den, burrow, cave for beasts, hole, nest.

Որջամուտ, adj. ind. That retires into a den.

Որջու See Որջուս:

Որս (ոջ, ով) s. Chase, hunting; prey: venison, game. Որս ձկանց, fishery.

Որսալ (ամ, ացի) v. a. To chase, to hunt, to surprise, to entrap. Զուկն որսալ, to fish.

Որսական (ի, աւ) adj. That hunts; of hunting. Թռչունն որսական, bird of prey. Շունն որսական, hound, sporting dog: See Խաթակ:

Որսակից (կցի, կցաւ) adj. That hunts or fishes with another.

Որսայս See Ցորսայս:

Որսանք (նաց, նաք) s. pl. Chase, hunting; snare.

Որսորդ (ի, աւ) s. Hunter, that hunts.

Որսորդախաբ, adj. ind. That deceives a hunter or angler.

Որսորդապետ (ի, աւ) s. Gamekeeper.

Որսորդութիւն (թեան, թեամբ) s. Chase, hunting; prey.

Որսուն (ի, իւ) adj. See Որսորդ:

Որոկալ (եմ, եցի) v. a. To rob, to snatch, to take, to surprise, to entrap.

Որքան (ոջ, ով) adj. and adv. How much: quantity.

Որքանութիւն (թեան, թեամբ) s. Quantity.

Որքին See Որքիւն:

Որքինոտ (ի, աւ) adj. Itchy.

Որքիւն (ոջ, ով) s. Ringworm, itching, erisypelas.

Որքինոտ See Որքինոտ:

Ութ (ի, իւ) adj. Eight.

Ութամեայ, adj. ind. See Ութամեան:

Ութամեան (մեաց, մեաւք) adj. Eight years old.

Ութանկիւնի (նոյ, նեաւ) adj. and s. Octogon, that has eight angles.

Ութասխնանեայ, adj. ind. Possessing eight degrees.

Ութեամեան See Ութամեան:

Ութերորդ (ի, աւ) adj. and s. Eighth: eighthly. Ութերորդ ձայն, octave (musical term).

Ութերորդել (եմ, եցի) v. a. To pay or to take the eighth.

Ութեւտասան See Ութուտասան:

Ութեւտասաներորդ See Ութուտասանեւրորդ:

Ութեւտասանեքեան See Ութուտասանեւրորդ:

Ութիցս, adv. Eight times.

Ութուտասան (ից, իւք) adj. Eighteen.

Ութուտասաներորդ (ի, աւ) adj. and adv. Eighteenth: in the eighteenth place.

Ութուտասանեքեան or Ութուտասանեւրին (նեցուց, նեքուսք) s. pl. The whole eighteen.

Ութսնամեայ, adj. ind. Octogenary, that is eighty years old.

Ութսնաւոր (ի, աւ) adj. That contains eighty.

Ութսներորդ (ի, աւ) adj. and adv. Eightieth: in the eightieth place.

Ութսուն (սնից, սնիւք) adj. Eighty.

Ութօրեայ (բեի, բեիս) adj. and s. Eight days old: octave, eight days: eighth day.

Ութօրեք (բեից, բեիւք) s. pl. Octave, eight days, se'nnight.

Ուժաւոր (ի, աւ) adj. That gives strength, strengthning.

Ուժաւոր (ի, աւ) adj. Strong, robust, vigorous.

Ուժգին, adj. ind. and adv. Strong, great, violent, impetuous, vehement: strongly, vigorously, with vehemence, with all one's might, violently, lively.

Ուժգինս, adv. See Ուժգին:

Ուժգնաբար, adv. Strongly, violently.

Ուժգնաբարբառ, adj. ind. Loud, with great noise, shrill, high.

Ուժգնագոյն (գունի, գունից) adj. comp. Louder, very violent, very strong.

Ուժգնակի, adj. ind. and adv. See Ուժգին:

Ուժգնահնչակ, adj. ind. See Ուժգնաբարբառ:

Ուժգնապիրկ, adj. ind. Bound tightly.

Ուժգնասքար, adj. ind. Strong, courageous.

Ուժգնութիւն (թեան, թեամբ) s. Force, violence, vigour, vehemence, impetuosity.

Ուժել (եմ, եցի) v. n. and a. To

be able, to oppose, to resist, to have strength.

Ուժեղ (ի, աւ) *adj.* Strong, vigorous, robust.

Ուժեղակ (ի, աւ) *adj.* See **Ուժեղ**:

Ուժեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Force, vigour, power.

Ուժիմ See **Օժիմ**:

Ուլ (ուս, ու) *s.* Kid, little goat.

Ուլենի (ենւոյ, ենաւ) *s.* The skin of a little goat or kid.

Ուլիմպիամէ See **Ոլիմպիամէ**:

Ուլն (լան, լամբ) *s.* Scrag, neck.

Ուլունք (լանց, լամբք) *s. pl.* Pearl-necklace: Venetian pearls, jewel.

Ուխտ (ի, իւ) *s.* Vow; devotion: profession of a religion: confederation; alliance, convention: wish, prayer: congregation, assembly. **Ուխտ միաբանից**, monkhood.

Ուխտագնաց (ի, իւ) *s.* Pilgrim.

Ուխտագնացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pilgrimage.

Ուխտադիր (դրի, դրաւ) *adj.* That makes a vow or a convention.

Ուխտադրժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Violation of a vow, of a convention: See **Ուխտազանցութիւն**:

Ուխտադրուժ, *adj. ind.* Violator of a vow, of a convention: See **Ուխտազանց**:

Ուխտադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vow, profession: convention: wish.

Ուխտազանց (ի, իւ) *adj.* Offender, violator, infringer, transgressor.

Ուխտազանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contravention, violation, breach, infraction, transgression.

Ուխտակալ (ի, իւ) *adj.* That observes, that keeps a vow, a convention, faithful.

Ուխտակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accomplishment, observance of a vow, fidelity.

Ուխտական (ի, աւ) *adj.* Votive: vowed.

Ուխտակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That unites in the same vow; confederate.

Ուխտակցաբար, *adj. ind.* See **Ուխտազանց**:

Ուխտակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation in the same vow; confederation.

Ուխտապահ (ի, աւ) *adj.* See **Ուխտակալ**:

Ուխտապահութիւն See **Ուխտակալութիւն**:

Ուխտատուն (ի, աւ) *s.* Place where one makes a vow, a convention.

Ուխտաւոր (ի, աւ) *adj.* That makes a vow, a profession.

Ուխտաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Vowed; that has made a vow; pilgrim.

Ուխտաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vow; convention: pilgrimage.

Ուխտել (եմ, եցի) *v. a.* To vow, to make a vow; to profess: to make a convention, to confederate, to enter into a mutual obligation; to promise.

Ուխք See **Ուղիք**:

Ուծանել (ամ, ծացայ) *v. n-p.* To remove, to go out of, to abandon, to fail.

Ուծացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To remove, to drive away.

Ուղ (ոյ, ով) *s.* See **Ուղի**:

Ուղակից See **Ուղեկից**:

Ուղարկաւոր See **Ճանապարհաւոր** and **Ուղեւոր**:

Ուղարկաւորութիւն See **Ճանապարհաւորութիւն**:

Ուղարկիկ See **Ճանապարհկիկ**:

Ուղեգնաց (ի, իւ) *s.* See **Ուղեւոր**:

Ուղեգնացութիւն See **Ուղեւորութիւն**:

Ուղեկան (ի, աւ) *adj.* Of travelling; passing.

Ուղեկից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Travelling companion, that accompanies, that goes in company with some one. **Ուղեկից լինել** See **Ուղեկցիլ**:

Ուղեկցել (եմ, եցի) *v. a.* To accompany, to send with another or in company.

Ուղեկցիլ (իմ, ցեայ) *v. n-p.* To accompany, to go in company with any one, to follow, to go with.

Ուղեկցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Travelling companion, company; suite. **Ուղեկցութիւն նաւուց**, convoy.

Ուղեղ (ուղղի, ուղղով) *s.* Brain, brains; marrow.

Ուղեղածին, *adj. ind.* Produced from the brain.

Ուղեչափ (ի, իւ) *s.* Odometer.

Ուղեպատ (ի, իւ) *s.* Gift, present, homage.

Ուղեպատել (եմ, եցի) *v. a.* To give; to make a present; to present, to offer: to direct, to arrange: to push forth, to produce.

Ուղեցոյց (ցուցի, ցուցաւ) *s.* Guide, escort: needle, compass. **Ուղեցոյց լինել**, to guide, to conduct, to escort.

Ուղեւոր (ի, աւ) *s.* Traveller; passenger.

Ուղեւորել (եմ, եցի) *v. a.* To send, to cause one to go.

Ուղեւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To go to travel, to go, to march, to set out to travel, to set out on a journey, to journey on.

Ուղեւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Journey.

Ուղեկից See **Ուղակից**:

Ուղեչ (ղեչի, ղեչիս) *s.* Shoot, slip, cut, bud, branch.

Ուղի (ղւոյ, ղւով) *s.* Road, way, journey, route. **Ելանել անկանիլ** or **ուղղ ելոյ լինել**, to set out on a journey, to journey, to begin a journey, to apply to.

Ուղիղ (ուղղոյ, ուղղով) *adj.* and *adv.* Right, direct; just, equitable: strictly, directly; justly.

Ուղիղհաւատ, *adj. ind.* Right, just, sound, orthodox.

Ուղիմպեամ See **Ամպեամ**:

Ուղն See **Ուղիք**:

Ուղնապարար, *adj. ind.* Fruitful by means of an inundation.

Ուղնաջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Water of a torrent, torrent of water.

Ուղնացան, *adj. ind.* That causes a torrent.

Ուղնել (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To become a torrent; to abound.

Ուղնիք (խից, խիւք) *s. pl.* Torrent, ravine, flood.

Ուղնօրէն, *adv.* Like a torrent.

Ուղղահաս, *adj. ind.* Four inches long: See **Ուղտահ**:

Ուղղաբանել (եմ, եցի) *v. n.* See **Ուղղաբանեմ**:

Ուղղաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The art of speaking correctly.

Ուղղաբերձ, *adj. ind.* High, straight.

Ուղղագիծ, *adj. ind.* Rectilinear; direct, straight, perpendicular.

Ուղղագիր, *adj. ind.* Correct; orthographical.

Ուղղագրել (եմ, եցի) *v. a.* To correct; to spell correctly, to write correctly.

Ուղղագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Correction; orthography.

Ուղղադատ, *adj. ind.* Just, equitable, right.

Ուղղադատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Correct judgment.

Ուղղադաւան (ի, իս) *adj.* Orthodox, sound.

Ուղղադիր, *adj. ind.* Straight, perpendicular.

Ուղղածուխ, *adj. ind.* Full of marrow.

Ուղղախոհ See **Ուղղախոհ**:

Ուղղախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks correctly or justly.

Ուղղախօսել (եմ, եցի) *v. a.* To speak correctly or properly.

Ուղղախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The art of speaking correctly.

Ուղղածուծ, *adj. ind.* Whose marrow is dried or spent.

Ուղղական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Nominative, the first case.

Ուղղակի, *adv.* Rightly, directly; on a level, perpendicularly: correctly.

Ուղղահաւատ, *adj. ind.* Right, just, sound, orthodox.

Ուղղահայեաց (եցի, եցաւ) *adj.* and *adv.* Perpendicular, straight: perpendicularly, on a level. **Ուղղահայեաց գիծ**, plummet.

Ուղղահայեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perpendicularity.

Ուղղահաւատ (ի, իս) *adj.* Orthodox.

Ուղղահեղ, *adj. ind.* Straight.

Ուղղահիպ, *adj. ind.* That draws, that is drawn straight.

Ուղղամիտ See **Ուղղամիտ**:

Ուղղամտութիւն See **Ուղղամտութիւն**:

Ուղղանկիւն (կեան, կեամբ) *s.* and *adj.* Rightangle, rectangular.

Ուղղանկիւնի, *adj. ind.* Rectangular.

Ուղղաշարժ, *adj. ind.* That moves straightly or evenly.

Ուղղաչափ (ի, իս) *s.* Square.

Ուղղաւորել See **Ուղղել**:

Ուղղափառ (ի, աւ) *adj.* Orthodox; catholick.

Ուղղափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Orthodoxy; Catholick religion.

Ուղղեակ (ակի, ակաւ) *s.* Rudder, helm: See **Ղեկ**:

Ուղղել (եմ, եցի) *v. a.* To trim, to make straight: to apply to: to direct, to rull, to redress, to correct, to improve, to adjust, to reform, to make better, to amend; to erect, to raise, to hold up.

Ուղղիչ (ղչի, ղչաւ) *adj.* and *s.* Director: rector; corrector.

Ուղղորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Straight, direct; directly, quite straight, evenly.

Ուղղորդագնաց, *adj. ind.* That walks erectly.

Ուղղորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of any thing straight; direction.

Ուղղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accuracy, exactitude, regularity: uprightness, integrity, justice, rectitude, equity: correction, adjustment, amendment, redress, reformation: direction, tendency.

Ուղղորդել (եմ, եցի) *v. n.* To travel, to go a journey.

Ուղղորդ See **Ուղղորդ**:

Ուղտ (ղի, ղեաւ) *s.* Measure of four inches.

Ուղտ (տի, տեաւ) *s.* Camel. **Ցամաքկ ուղտ**, dromedary.

Ուղտապան (ի, աւ) *s.* Camel driver.

Ուղտհօտանոց (ի, աւ) *s.* Herd of camels.

Ուղտ (ղտի, ղտով) *s.* Sun, brilliant light.

Ուղտաշող, *adj. ind.* See **Ուղտեան**:

Ուղտեան, *adj. ind.* Luminous, shining.

Ումեակէս or **Ումեակս**, *adj. ind.* Whatever, whatsoever, mean, low, contemptible.

Ումպ (պի, պով) *s.* Drink, beverage; draught.

Ունակ (ի, աւ) *adj.* That contains.

Ունակաբար, *adv.* Habitually.

Ունակական (ի, աւ) *adj.* Habitual.

Ունականալ (աւ, կացայ) *v. n-p.* To habituate, to accustom one's self.

Ունակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To habituate, to accustom.

Ունակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Habit, custom, accustoming: extent, capacity.

Ունայն (ի, իւ) *adj.* Empty, that is not filled: vain, useless.

Ունայնաբան (ի, իւ) *adj.* That makes use of idle or useless words, jabberer.

Ունայնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To speak useless words, to speak much, to jabber.

Ունայնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idle or frivolous discourse, tiresome repetition: See **Դատարկաբանութիւն**:

Ունայնահաւատ (ի, իւ) *adj.* That is of a false religion, infidel.

Ունայնախօս (ի, իւ) *adj.* That speaks in vain.

Ունայնախօսել (եմ, եցի) *v. n.* To speak in vain: See **Խարխանջել**:

Ունայնաձեռն, *adj. ind.* and *adv.* Empty, vain, useless: in vain, uselessly.

Ունայնանալ (աւ, նացայ) *v. n-p.* To become empty or vain; to be debased, to be humbled.

Ունայնապարծ, *adj. ind.* Vain, proud.

Ունայնասէր (սիրի, սիրեաւ) *adj.* Vain, that loves vanity.

Ունայնասովոր, *adj. ind.* That is attached to vain things.

Ունայնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To empty; to render vain or useless; to debase, to humble.

Ունայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vanity, inutility, futility, lie.

Ունգ (ընգոյ, ընգով) *s.* Small pieces of straw; bundle of straw in which some grains of corn remain.

Ունգ (ընգոյ, ընգով) *s.* Pulse.

Ունելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That holds, that takes.

Ունելիք (լեաց, լեաք) *s. pl.* Tongs; small tongs; jaws: snuffers.

Ունել (եմ, կալայ) *v. a.* To have, to take, to hold, to possess; to stop, to retain; to seize, to become master of, to gain, to obtain, to enjoy; to contain, to enclose: to surprise; to carry, to support, to sustain: to repute, to esteem. **Ունել զերկիւղն Աստուծոյ առաջի աչաց**, to have the fear of God before one's eyes. **Զի՞նչ ունիս առնել**, what have you to do? **Ունել զոք**, to stop any one. **Կամ զնա զեղջերացն**, take it by the horns. **Ունել զգուշութիւն**, to take care, to watch. **Փոյթ** or **խնամ ունել**, to take care, to be careful. **Տենդն կալաւ զնա**, he has caught a fever, or the fever has seized him.

Ունկ See **Ունգ**:

Ունկի (կւոյ, կեաւ) *s.* Ounce.

Ունկն (կան, կամբ) *s.* Ear: handle. **Խօսել յականկանէ**, to speak in one's ear. **Ունկն դնել**, to give one's ear to, to listen, to be attentive.

Ունկնախիղ, *adj. ind.* That has shut his ears.

Ունկնամեաւ (մոի, մոիւ) *adj.* and

s. That enters by the ear: earwig.

Ունկնաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Having an ear or handle.

Ունկնդիր (*դրի*, *դրաւ*) *adj.* and *s.* Listening; auditor. **Ունկնդիր լինել**, to lend one's ear to, to listen; to obey; to grant.

Ունկնդրասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* Listening, that likes to listen.

Ունկնդրել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* See **Ունկնդիր լինել**:

Ունկնդրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Audience; obedience.

Ունչաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* That has the nose cut off.

Ունչ (*ընչոյ*, *ընչով*) *s. pl.* Nose. **Ունչ** or **ունչս առնել**, to scorn, to despise. **Զընչովք առնել**, to cut off one's whiskers.

Ունողութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Possession.

Ունջ (*ընջոյ*, *ընջով*) *s.* The lowest spot, foot; earth: See **Ջանձախարիճ**: **Ունջս հաւաքել զծառով**, to dig about, to take away the earth which is about the root of a tree.

Ունտակեր See **Ընդակեր**:

Ուշ (*ոյ*, *ով*) *s.* Attention, application of mind; care: memory, remembrance: sentiment, sense, thought, imagination. **Ուշ ի կուրծս առնել** or **ուշ առնել**, to recal to mind, to remember, to think. **Ուշ դնել** or **ուշ ունել**, to pay attention, to be attentive, to regard, to consider; to take care. **Յուշի ունել**, to bear in mind, to remember. **Պրծանիլ յուշոյ յիշաւակաց**, to be forgotten. **Բառնալ յուշոյ տաւոյ**, to make forget, to put out of one's head. **Յուշ լինի ինձ**, I do remember. **Ուշի ուշով**, attentively, with attention, with care, carefully.

Ուշաթաթախել (*եալ*, *էալ*) *adj.* Forgotten: mad or crazy, that is out of his mind, that has lost his senses.

Ուշաթաթախութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Oblivion, forgetfulness: alienation or wandering of the mind, catalepsis.

Ուշակերել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To recal to mind, to remember, to think: to recover from a swoon; to make one come to again.

Ուշակերիլ (*իմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To recover from a swoon; to come to life, to recover one's thoughts or senses.

Ուշադիր, *adj. ind.* Attentive, careful.

Ուշադրել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To pay attention.

Ուշադրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Attention, consideration.

Ուշամոռաց, *adj. ind.* Out of one's mind.

Ուշաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Attentive, careful, that pays attention.

Ուշաքար (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Ուշամոռ**:

Ուշեղ (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Ուշիմ**:

Ուշեղութիւն See **Ուշիմութիւն**:

Ուշիմ, *adj. ind.* Sensible, wise, judicious, ingenious, intelligent, wary, prudent.

Ուշիմութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Presence of mind, ready memory, good sense, wisdom, prudence, intelligence, understanding, judgment, sagacity, perspicacity, penetration of mind.

Ուշիմագոյն (*գունի*, *գունիս*) *adj. comp.* Wiser, very judicious.

Ուռ (*ոյ*, *ով*) *s.* Vine branch: See **Ուռի**:

Ուռենի (*նեաց*, *նեաւ*) *s.* Willow, osier. **Ուռենիք**, willow plot, osier bed.

Ուռի (*ուոյ*, *ուեաւ*) *s.* Willow, osier.

Ուռկան (*ի*, *աւ*) *s.* Net, netting, little net; snare.

Ուռկանաբոյկ, *adj. ind.* That makes use of a net, fisher.

Ուռկանաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* See **Ուռկանաբոյկ**:

Ուռկանել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To fish, to take fish with a net.

Ուռճագարդ, *adj. ind.* Flowery, ornamented with flowers, with fruits; swelled, abundant, filled.

Ուռճանալ (*ամ*, *ացայ*) *v. n-p.* To Flower, to fill with fruits, to increase, to abound.

Ուռն (*առն*, *առամբ*) *s.* Mallet; sledge hammer; hammer: See **Կեպ**:

Ուռնած (*ի*, *աւ*) *adj.* That hammers, that gives strokes of a hammer.

Ուռնակ (*ի*, *աւ*) *s.* Small hammer, little hammer.

Ուռնուլ (*ուամ*, *ուռուցայ*) *v. n-p.* To swell up, to puff up, to stuff out, to rise up.

Ուռոյցք (*ուցից*, *ուցիւք*) *s. pl.* Swelling, puffing, rising, lump, tumour, enlargement, tuberosity, blister, pimple, bubo, wen. **Խնդրանել զուռոյցս**, to assuage a swelling.

Ուռուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To swell, to make swell, to puff, to stuff, to bloat, to tumefy, to raise.

Ուռուկ, *adj. ind.* That makes swell. Հողմն ուռուկ, wind that puffs or swells; stormy wind.

Ուռուցուկ See Ուռուկ:

Ուռուցումն (ման, ցմամբ) *s.* Swelling, puffing, enlargement: See Ուռոյք:

Ուս (ոյ, ով) *s.* Shoulder.

Ուսանիլ (եմ, ուայ) *v. a.* and *n.* To learn, to be instructed, to study, to read.

Ուսանոց (ի, ս) *s.* Shoulder-piece, shoulder-strap: See Վարկաս:

Ուսանիլ See Ուսանիլ:

Ուսումն (սման, սմամբ) *s.* Study, lecture; doctrine, teaching, instruction, institution.

Ուսումնական (ի, ս) *adj.* and *s.* Mathematical; mathematician: See Գիտուն:

Ուսումնականապէս, *adv.* Mathematically.

Ուսումնականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Literature: mathematicks.

Ուսումնակից (կից, կցաւ) *adj.* and *s.* That learns, that studies with another.

Ուսումնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves study, studious.

Ուսումնասիրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Love of study, application.

Ուսումնասուց (ուցի, ուցաւ) *adj.* That does not love study.

Ուսումնարան (ի, ս) *s.* School; academy; lyceum; seminary, college.

Ուսուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To teach, to instruct, to lecture, to shew, to let know, to inform.

Ուսուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* and *s.* Professor, master, preceptor, instructor.

Ո՞ւստ or Ո՞ւստ ուստի, *adv.* Whence? from what place?

Ուստեղի, *adv.* See Ուստի:

Ուստի, *adv.* From some place, from some body. Ուստի, whence? from what place? Ուստի ուստի, from several places. Ի ուստի այլ ուստի, not from other place, from no other place. Յամենայն ուստի, on all sides. Յայլ ուստի, elsewhere, in another place. Յոմանց ուստի, from several places.

Ուստի, *adv.* and *conj.* Whence: for that reason, so, on that account; consequently; then, in consequence. Ուստի՞, whence? from what thing or person?

Ուստր (ստեր, ստերք) *s. m.* Son. Ուստր և դուստր նորա, his son and daughter.

Ուտել (եմ, կերի or կերայ) *v. a.* To eat; to consume; to corrode; to fret.

Ուտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* and *s.* Eatable: food, what one eats.

Ուտեստ (ի, ս) *s.* Food, victuals, nourishment.

Ուտիճ (տճի, տճաւ) *s.* Rottenness: weevil; woodlouse; mite; moth; worm.

Ուտիզ See Ուտիճ:

Ուտճաճալ, *adj. ind.* Gnawed or consumed by worms.

Ուր, *adv.* Where, in what place, in what spot; because, whilst. Ո՞ր, where? Ուր ուրեմն, hardly; at last, finally. Ուր ուրիք, where, in whatever place.

Ուրագ (ի, ս) *s.* Hatchet, pickaxe.

Ուրախ, *adj. ind.* Joyful, gay, merry, smiling. Ուրախ առնել, to rejoice, to enjoy, to give pleasure, to revive. Ուրախ լինել, to be rejoiced, to have pleasure. Ուրախ լեր, hail, joy be with you.

Ուրախալեր (ի, ս) *adj.* Rejoicing, that gives pleasure.

Ուրախալի, *adj. ind.* See Ուրախալից:

Ուրախալիր, *adj. ind.* See Ուրախալից:

Ուրախալից, *adj. ind.* Joyful, joyous, gay, jovial: See Ուրախարար:

Ուրախակից (կի, կցաւ) *adj.* Ուրախակից լինել, To rejoice with some one: to congratulate.

Ուրախակցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Congratulation, felicitation.

Ուրախամիտ See Խրախամիտ:

Ուրախանալ (ամ, խացայ) *v. n-p* To rejoice, to be joyful.

Ուրախարար, *adj. ind.* Rejoicing, that rejoices, joyous, that gives joy, pleasant.

Ուրախացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To rejoice, to give joy, to enliven, to enjoy.

Ուրախաւէտ, *adj. ind.* Joyful, full of joy.

Ուրախութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Rejoicing, joy, gaiety, mirth, jubilee.

Ուրանալ (*աս, բացայ*) *v. a.* To deny, to disallow, to retract, to disavow, to abjure, to renounce, to apostatise.

Ուրաքեր, *adv.* Where: See Ուր:

Ուրասա, *s. ind.* Ուրասա or *յուրասա լինիլ* or *կալ* See Ուրանալ:

Ուրար (*ի, աւ*) *s.* Stole.

ՈւրացուԹիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Denial, disavowal; apostacy; abjuration. ՈւրացուԹիւն անձին, self-denial.

Ուրացուցիչ (*ցման, ցմամբ*) *s.* See ՈւրացուԹիւն:

Ուրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make deny.

Ուրացող (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Apostate, renegade.

Ուրբաթ (*ու, ս*) *s.* Friday.

Ուրբաթաւէզ, *adj. ind.* That breaks the fast of Friday.

Ուրիշ, *conj.* and *adv.* Then, consequently; in fact, really: in some place, some where: See Այն and Մի: Անդ or *անդր ուրիշ*, there. Ասա ուրիշ, here. Վերջապես ուրիշ, too late, in the end, at last, after much time, finally. Ասա ուրիշ, at last, finally, then, now. Վաղ ուրիշ, already, before. Վերջապէս ուրիշ, above, before.

Ուրիք, *adv.* In some place: sometimes: See Այն and Մի: Ոչ ուրիք, sometimes. Ամենայն ուրիք, every where. Ուրիք ուրիք, in some places.

Ուրիկնոց (*ի, աւ*) *s.* Lazar-house.

ՈւրիկուԹիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Leprosy; venereal disease.

Ուրոյն, *adv. prep.* and *adj. ind.* Separately, apart, aside, privately; without, except: separate, different, distinct.

Ուրոյնանալ (*աս, նացայ*) *v. n-p.* To be separated, to be distinguished, to retire.

ՈւրոյնուԹիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Separation, distinction, retreat, solitude.

Ուրուական (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Shadow, image, appearance, phantom, spectre: rough draft, sketch: apparent, vain, false. Յօրինել զուրուականն, to make a rough draught, to sketch.

Ուրուամոյն (*ի, իս*) *adj.* That speaks in vain, idle, false.

Ուրուապաշտ (*ի, իս*) *adj.* That adores idols or false Gods.

Ուրուապէս, *adv.* In vain, falsely; apparently; chimerically.

Ուրուկ (*կի, կաւ*) *s.* and *adj.* Leprous: that has the venereal disease.

Ուրուր (*ի, իս*) *s.* Vulture: See Ցին:

Ուրկաւ (*ըրկաւի, ըրկաւաւ*) *s.* Son in law.

Ուփ (*ոյ, ով*) *s.* See Խորխորատ or Խորատ:

Ոք (*ուրուք, ոմանք*) *adj.* Some one, some, one, certain, any one. Երբ Թէ ոք ոք ալ ոք, address yourself to some other. Ած ոք, a man. Կին ոք, a woman. Գոհ կայցէ ոք այնպէս յանդուգն, is there any one bold enough? Ոչ ոք, no one, no body, none. Ոչ սիրեմ զոք յայսցդ յայդցա նէ, I love none of these men. Ոչ ոք գայցէ այնչափ յանդուգն, no one will be bold enough. Ամենայն ոք or *իւրաքանչիւր ոք*, every one, every body.

Ոքող (*ի, իս*) *s.* Thistle; chard.

Ղ

Ղ (*tchah*) TCH or CH (pronounced as in the English word *church*.) Consonant, twenty fifth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letter Ջ, for example: Դողդոջիլ, դողդողիլ; կարկաչիլ, կարկաղիլ; յօրանջիլ, յօրանղիլ:

Ղ negative particle. Ղիտեմ, I know not. Ղասաց ինչ, he said nothing: See Ոչ:

Ղ or Ղ with a line above denotes the number *seven hundred*.

Ղաման (*ոյ, ով*) *s.* Cumin.

Ղամիս (*մէյ, մեով*) *s.* Raisins.

Ղամիսեայ (*եղի, եղիս*) *s.* and *adj.* Raisins: of raisins.

Ղամիսեղէն (*զինի, զինեաւ*) *adj.* Made of raisins.

Ղանթրդադրդ, *adj. ind.* Miserable.

ՂանաացուԹիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Disobedience.

Ղասաուած (*ոյ, ով*) *s.* Heathen God, divinity, deity.

Ղասաուածուհի (*հւոյ, հիաւ*) *s. f.* Goddess, divinity, deity.

Ղար (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Bad,

wicked; hurtful, sinister, dangerous; malicious, mischievous, spiteful, pitiful, flagitious, iniquitous, miserable: devil, demon, evil spirit: See **Չարք**:

Չարաբանական (*ի, աւ*) *adj.* That speaks evil, slandering.

Չարաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To slander, to speak ill of, to detract.

Չարաբանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Slander, detraction.

Չարաբաստ (*ի, իւ*) *adj.* Unhappy, miserable.

Չարաբաստութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Misfortune, mischance.

Չարաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Malignant, malicious.

Չարաբարոյութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Malignity, wickedness, iniquity.

Չարաբարութիւն See **Չարաբարոյութիւն**:

Չարաբաստք, *adj. ind.* See **Չարաբարոյ**:

Չարաբեկ, *adj. ind.* Broken, cut or torn cruelly.

Չարաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Unlucky, that brings evil.

Չարաբերան, *adj. ind.* That has an evil tongue, slandering, detracting.

Չարագան, *adj. ind.* Well struck or beaten.

Չարագանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To strike or beat well.

Չարագլուխ, *adj. ind.* Chief of the wicked, very bad, very malicious.

Չարագնել (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be angry, to labour much, to give one's self much trouble.

Չարագոյն (*գունեի, գունեաւ*) *adj. comp.* More or very bad, worse.

Չարագոյն, *adj. ind.* Of a bad colour.

Չարագործ (*ի, աւ*) *s.* Evil-doing, wicked, malignant, malicious, delinquent, criminal: rogue, knave.

Չարագործութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Wickedness, malignity, malice; misdeed, criminal action, crime.

Չարագուշակ, *adj. ind.* Unfortunate, unlucky, fatal, sinister.

Չարագրգիռ, *adj. ind.* Malicious: very grievous, very troublesome, impertinent.

Չարագառն, *adj. ind.* Very bitter; very painful.

Չարադև (*դեւի, դեւաւ*) *adj.* and *s.* A wicked devil; diabolical.

Չարադէմ (*դիմի, դիմաւ*) *adj.* That has a bad face, misshapen, ugly, disfigured, horrible, shocking.

Չարադիւք (*ի, իւ*) *adj.* Malefick, malignant, malicious.

Չարադիւթիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Witchcraft, wickedness.

Չարաթոյն, *adj. ind.* Furnished with a very bad poison, very venemous; wicked, hurtful.

Չարաժողով (*ոյ, ովք*) *s.* Conventicle.

Չարալեզու, *adj. ind.* See **Չարաբերան**:

Չարալուխ, *adj. ind.* Much tormented; enraged.

Չարալուր, *s. ind.* Sad news.

Չարախտամ, *adj. ind.* Malicious, that is inclined to malice.

Չարախորհ, *adj. ind.* Malignant, wicked, malicious.

Չարախտահան (*ի, աւ*) *adj.* That causes disease, hurtful.

Չարախտաւոր, *adj. ind.* Very bad, wicked, unhappy: perverse, depraved, spoiled.

Չարախտաւորք, *adj. ind.* Perverse, wicked, depraved.

Չարախօս (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Slandering, calumniating, detracting, impostor, defaming; accuser, informer. **Չարախօս լինել** or **կալ** See **Չարախօսել**:

Չարախօսել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To slander, to speak ill of, to detract, to defame, to calumniate; to accuse.

Չարախօսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Slander, detraction, imposture, calumny, false accusation, information.

Չարակամ (*ի, աւ*) *adj.* Malevolent, ill-intentioned, malignant, malicious, perfidious.

Չարակամութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Malevolence, ill-will, malice, malignity.

Չարականել See **Չարակնել**:

Չարակեղ (*ի, իւ*) *s.* Bad ulcer.

Չարակեղտ, *adj. ind.* Slovenly, dirty.

Չարակն (*կան, կամբ*) *adj.* Envious, malignant.

Չարակնել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To envy, to look upon with envy.

Չարակնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Envy, hatred; evil look.

Ձարակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Uneasiness, inconvenience, misery, trouble.

Ձարահամբառնել (եմ, եցի) *v. a.* To defame: See **Վատահամբառնել**:

Ձարահամբոյր, *adj. ind.* Bad, of bad company.

Ձարահաս, *adj. ind.* Ill made, bad, hurtful, unhealthy.

Ձարահաւակ, *adj. ind.* Malicious, malignant; calumniator.

Ձարահնար, *adj. ind.* Malicious, malignant.

Ձարահոտ, *adj. ind.* That smells badly, stinking.

Ձարահոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bad odour, stink.

Ձարաձայն (ի, իս) *adj.* That has a disagreeable voice.

Ձարաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disagreeable sound or voice, cacophony.

Ձարաղէտ, *adj. ind.* Unhappy, miserable.

Ձարաչար, *adj. ind.* Malicious, malignant, wicked.

Ձարամահ, *adj. ind.* **Ձարամահ սատակել** or **առնել**, To kill cruelly. **Ձարամահ լինել** or **կորնչիլ**, to die miserably.

Ձարամաղթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imprecation, malediction.

Ձարամիտ (տի, տաւս) *adj.* Ill-intentioned, malignant, malicious, wicked; cunning, cheating.

Ձարամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ill-will, malignity; cunning, cheat.

Ձարայարող, *adj. ind.* Very envious.

Ձարայոյզ, *adj. ind.* Malignant, malicious.

Ձարայուշ, *adj. ind.* That resents an injury.

Ձարայուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Resentment of an injury.

Ձարայօժար, *adj. ind.* See **Ձարակամ**:

Ձարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To become worse or cruel.

Ձարանախանձ, *adj. ind.* Extremely envious.

Ձարանիւթ (ի, իս) *adj.* See **Ձարահնար**:

Ձարանուագ, *adj. ind.* See **Ձարախօս**:

Ձարանուագութիւն See **Ձարախօսութիւն**:

Ձարաշուկ, *adj. ind.* Unhappy, malicious, malignant.

Ձարաշուք, *adj. ind.* Bad, malicious, malignant, wicked.

Ձարաշուք, *adj. ind.* Ill made, slovenly, deformed, ugly, dishonest, execrable, unworthy, condemnable, rude, disagreeable, bad, wicked, malignant, malicious, unfortunate, miserable.

Ձարաչար, *adj. ind.* and *adv.* Very bad, detestable, execrable, unjust, excessive, great, enormous, atrocious, cruel, unmerciful; very ill, worse; wickedly, unmercifully, cruelly, basely, miserably, enormously, abominably, execrably, detestably, very, much, extremely, devilishly.

Ձարապաշտ (ի, իս) *adj.* See **Ձարաբարբիշտ**:

Ձարապաշտութիւն See **Ձարապաբշտութիւն**:

Ձարապատահ, *adj. ind.* Unfortunate, fatal, sinister.

Ձարապաբիշտ (բշտի, բշտաւ) *adj.* Impious, iniquitous, unjust, wicked.

Ձարապաբշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impiety, iniquity, injustice, wickedness.

Ձարասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Malicious, malignant, wicked, mischievous, malevolent; hateful, bad.

Ձարասիրաբար, *adj. ind.* See **Ձարակամ**:

Ձարատվատ or **Ձարատուաշ**, *adj. ind.* Very lewd, immodest, lecherous.

Ձարատանջ, *adj. ind.* Violent, hard, troublesome, that torments much.

Ձարատեաց (տեցի, տեցաւ) *adj.* That detests malice or iniquity.

Ձարատես (ի, աւ) *adj.* That looks maliciously, bad.

Ձարատեսիլ, *adj. ind.* Deformed, ugly, vicious.

Ձարատար (ի, աւ) *adj.* Author of evil; that does evil, mischievous.

Ձարատիտան, *adj. ind.* That sprouts from a bad root.

Ձարատուեան, *adj. ind.* Malicious, malignant, shrewd, cunning; sharper.

Ձարացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To render bad or worse, to cause decay.

Ձարափառ (ի, աւ) *adj.* Heterodox.

Ձարափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heterodoxy.

Չարդարութիւն (*թիւն, թեամբ*) *s.* Injustice, iniquity.

Չարեացապարտ, *adj. ind.* Culpable, mischievous, wicked, malicious.

Չարիմաց, *adj. ind.* Malignant, malicious, ill-intentioned.

Չարիք (*րեաց, րեաք*) *s. pl.* Evil, misfortune; malice, iniquity, rascality; damage, loss; misfortune, disaster, calamity, misery, disgrace, infelicity. **Չարիս գործել**, to do evil, to do ill. **Չարեաց ի չարիս**, from bad to worse, worse and worse. **Չարեաք**, badly, in a bad manner, wickedly.

Չարհոտ (*ի, աւ*) *s.* Galbanum: See **Գալպան**:

Չարութիւն (*թիւն, թեամբ*) *s.* Malice, evil, malignity, wickedness, iniquity, perversity, perfidy, witchcraft, knavery, roguery. **Չարութեամբ**, maliciously, malignantly, wickedly: See **Չարիք**:

Չարչարական (*ի, աւ*) *adj.* Capable of suffering.

Չարչարակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That suffers with another.

Չարչարակցիլ (*եմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To suffer with another.

Չարչարակցութիւն (*թիւն, թեամբ*) *s.* Suffering with another, participation in another's suffering.

Չարչարանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Passion, suffering, torment, pain, martyrdom, vexation.

Չարչարաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Suffering, tormented, harassed.

Չարչարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To torment, to harass, to incommode, to molest, to persecute, to ill treat, to ill use.

Չարչարելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Capable of suffering.

Չարչարելութիւն (*թիւն, թեամբ*) *s.* Capability of suffering.

Չարչարիլ (*եմ, րեցայ*) *v. n-p.* To suffer.

Չաւառալ (*ամ, ացի*) *v. a.* and *n.* Not to believe.

Չաւառալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Incredible.

Չափ (*ու, ս* or *ոյ, ով*) *s.* Measure: metre: dimension, measurement: quantity: proportion; state, condition, reach, extent, value, capacity; mediocrity, rule, moderation: boundary, limits, end: age of manhood, age of discretion: ell. **Չափ առնուլ**, to measure, to prove, to weigh. **Ի չափս առնել**, to confine, to limit, to modify. **Ի չափս առնել զանձն**, to restrain one's self, to regulate one's self. **Ի չափ հասանել**, to be marriageable. **Ծախս առնել ըստ չափու եկամտիցն**, to spend in proportion to one's income. **Զեզ չափ**, as much as you. **Մինչև չափ**, until death.

Չափաբան (*ի, իս*) *adj.* and *s.* That rhymes, that makes verses.

Չափաբանութիւն (*թիւն, թեամբ*) *s.* Rhyme, verse, rhythm, number, cadence, measure.

Չափաբերական (*ի, աւ*) *adj.* Measured, proportioned: rhythmical: mathematical.

Չափաբերապէս, *adv.* Proportionably: mathematically.

Չափաբերութիւն (*թիւն, թեամբ*) *s.* Measure, proportion: rhythm: mathematicks.

Չափաբերուհի (*րհւոյ, րհւոջ*) *s.* See **Չափաբերութիւն**.

Չափազանց, *adj. ind.* Excessive: hyperbolical.

Չափազանցութիւն (*թիւն, թեամբ*) *s.* Excess; hyperbole.

Չափակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Proportioned, equal, symmetrical; commensurable.

Չափակցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To proportion, to equal, to symmetrize.

Չափակցութիւն (*թիւն, թեամբ*) *s.* Proportion; harmony; symmetry; commensurability.

Չափահաս See **Չափահասակ**:

Չափահասակ (*ի, աւ*) *adj.* Adult, pubescent, marriageable.

Չափաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Confined, narrow; middling, moderate, sober, modest, frugal, discreet, tolerable.

Չափաւորաբար, *adv.* Tolerably, sufficiently, well enough; moderately, soberly.

Չափաւորապէս See **Չափաւորաբար**:

Չափաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To limit, to confine; to moderate, to modify, to temper.

Չափաւորութիւն (*թիւն, թեամբ*) *s.* Mediocrity; discretion, limitation; moderation, modification: modesty, honesty; mitigation, temperance; frugality.

Չափել (*եմ, եցի*) *v. a.* To measure, to weigh: to judge, to conjecture.

Չափումն (*փման, փմամբ*) *s.* Measurement, dimension, measure.

Չբնակեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Uninhabited, that is not habited.

Չգիտել (*եմ, ացի*) *v. a.* To be ignorant, not to know.

Չգիտաւ, *adj. ind.* Ignorant.

Չգոյ (*ի, իս*) *s.* Nothing. **Յոտն Ճանել 'ի չգոյէ**, to create out of nothing. **Առնել 'ի չգոյէ**, to make from nothing. **Նա 'ի չգոյէ**, for want of.

Չգոյութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nothing, non-existence, nothingness.

Չելանել (*եմ, ելի*) *v. n.* Not to go or come out.

Չև or **Չեւ** *ևս*, *conj.* Not yet.

Չկարել (*եմ, եցի*) *v. n.* Not to be able.

Չեզոք (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Neuter: androgynous, hermaphrodite.

Չեզոքական (*ի, աւ*) *adj.* Neuter.

Չեզոքապէս, *adv.* Neutrally.

Չեզութիւն See **Չգոյութիւն**:

Չէք (*չէից, չէիք*) *s. pl.* Non-existence, nothing.

Չիղէ (*չղէի, չղէիս*) *s.* Bat.

Չինչ (*չնչի, չնչիս*) *s.* Nothing.

Չէք, *v.* and *s.* There is not, there does not exist, one does not find: nothingness, nothing. **Չէք լինել**, to be annihilated, to be dissipated; to disappear. **'Ի չէք դարձուցանել**, to annihilate, to reduce to nothing.

Չխօսել (*եմ, սեցայ*) *v. n.* and *a.* Not to speak.

Չկամել (*եմ, մեցայ*) *v. n.* Not to be willing, to will not, to recuse.

Չկամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of will.

Չհանդուրժել (*եմ, եցի*) *v. n.* Not to suffer.

Չհաւատալ (*ամ, ացի*) *v. n.* and *a.* Not to believe.

Չհաւատութիւն See **Անհաւատութիւն**:

Չհնանդէս, *adj. ind.* That cannot, incapable.

Չղջիկան (*ի, աւ*) *s.* Bat.

Չղջիկն (*կան, կամբ*) *s.* See **Ըղջիկան**:

Չմարթաւ, *adj. ind.* See **Չհնանդէս**:

Չմեղ See **Չքեղ**:

Չմեղանչել (*եմ, եցի*) *v. n.* Not to sin.

Չնաշխարհիկ, *adj. ind.* Celestial, divine, excellent, extraordinary, matchless, rare, singular.

Չնչին, *adj. ind.* Of nothing, of little value, puny, light, feeble, low, despicable, frivolous, futile, vain; very little, small.

Չոգալ See **Իջանել**:

Չոր (*ոյ, որ*) *adj.* Dry, arid, dead.

Չորաբեկ, *adj. ind.* Dry. **Հաց չորաբեկ**, dry bread.

Չորակեր (*ի, աւ*) *adj.* That eats dried things.

Չորակերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Xerophagy.

Չորանալ (*ամ, րացայ*) *v. n.* To dry, to become dry; to wither; to dry up.

Չորացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To dry, to dry up, to render dry; to decay, to wither; to drain, to lay dry.

Չորեակ (*եկի, եկաւ*) *adj.* See **Քառեակ**:

Չորեքամեան, *adj. ind.* Quadrennial, of four years.

Չորեքանկիւնի, *adj. ind.* Quadrangular, that has four angles.

Չորեքբարիւր See **Չորեքհարիւր**:

Չորեքգիմեան *adj. ind.* See **Չորեքգիմի**:

Չորեքգիմի, *adj. ind.* That is formed of four faces or figures: tetraedron.

Չորեքդրամեան (*մենի, մենիս*) *s.* Tetradrachma.

Չորեքեան or **Չորեքին** (*քեցուհից, քեցուհիք*) *adj. pl.* All the four.

Չորեքեզերեան, *adj. ind.* See **Չորեքծագեան**:

Չորեքծագեան, *adj. ind.* That has four extremities or parts.

Չորեքկանգնեան, *adj. ind.* Of the measure of four cubits.

Չորեքկարգեան, *adj. ind.* That is formed of four orders.

Չորեքկերպ (*ի, իս*) *adj.* See **Չորեքգիմի**:

Չորեքկերպեան, *adj. ind.* See **Չորեքգիմի**:

Չորեքկին, *adj. ind.* and *adv.* Four times as much.

Չորեքկնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To double four times, to quadruple.

Չորեքկուղի, *adj. ind.* Folded or twisted four times.

Չորքկուսի (ուոյ, սեաւ) *adj.* Squared.

Չորքհազարեան, *adj. ind.* Of four thousand.

Չորքհարիւր (ոյ, ովք) *adj.* Four hundred.

Չորքհարիւրորդ (ի, աւ) *adj.* Four hundredth.

Չորքնիւթեայ, *adj. ind.* Composed of four matters or elements.

Չորքնիւթեան, *adj. ind.* See Չորքնիւթեայ:

Չորքշաբաթի (ու, ս) *s.* See Չորեքշաբաթի:

Չորեքշաբաթի (ու, ս) *s.* Wednesday.

Չորեքապատիկ, *adj. ind.* and *adv.* Four times as much, quadruple.

Չորեքվանկեան, *adj. ind.* Of four syllables.

Չորեքտասան (ից, իւք) *adj.* Fourteen.

Չորեքտասաներորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Fourteenth: in the fourteenth place.

Չորեքտասանեքեան or Չորեքտասանեքին (նեցուկց, նեքս. մբք) *adj.* and *s. pl.* All the fourteen.

Չորեքօրեայ (բեի, բեիս) *adj.* Of four days.

Չորին, *adj. ind.* See Չոր:

Չորրորդ, *adj. ind.* and *adv.* Four: fourthly. Չորրորդ մասն, quarter, fourth part.

Չորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dryness; barrenness, aridity, drying up; desiccation.

Չորս See Չորք:

Չորստասանի See Չորեքտասանի:

Չորրորդ (ի, աւ) *adj. s.* and *adv.* Fourth: quarter: fourthly.

Չորրորդապետ (ի, աւ) *s.* Tetrarch.

Չորրորդապետութիւն See Չորրորդապետութիւն:

Չորրորդապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tetrarchy.

Չորք (բից, բիւք) *adj.* Four.

Չորքանկեան, *adj. ind.* See Չորքնիւթեան:

Չորքոտանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Quadruped.

Չու (ոյ, ովք) *s.* Gait, pace; departure, removing; decampment; migration, transmigration, passage, movement; journey, way, road, voyage. Ի չու անկանիլ, to begin a journey. Ի չու առնել, to march; to decamp.

Չուական (ի, աւ) *adj.* That marches.

Չուան (ի, աւ) *s.* Cord, string, line, rope, halter; twine.

Չուանագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of stretching a cord.

Չուանաման (ի, իս) *adj.* and *s.* That twists cords, that makes cords.

Չուանեայ, *adj. ind.* Made of cord.

Չուառագոյն (գեաղ, գեաղիս) *adj. comp.* More or very miserable, unhappy.

Չուառական (ի, աւ) *adj.* Miserable, unfortunate, unhappy.

Չուառանալ (ամ, ացայ) *v. n.* To become miserable, to be unhappy.

Չուառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Misery, misfortune, unfortunate state; calamity.

Չուաքարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Marching off, decampment.

Չուել (եմ, եցի) *v. n.* To decamp, to depart; to begin a journey, to march.

Չուխայ (ի, իս) *s.* Cloth, woollen cloth; coarse cloth.

Չուխայագործ (ի, աւ) *s.* Draper, that makes cloths.

Չուխայագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cloth trade, trade of making cloths.

Չուխայազգեստ (ի, իս) *adj.* Dressed in cloth.

Չուխայավաճառ (ի, աւ) *s.* Draper, woollen draper.

Չումի (ւոյ, ւով) *s.* Cornel.

Չտալ (ամ, չեաւս) *v. a.* Not to give.

Չքահանայ (ի, իս) *s.* False priest.

Չքահանայապետ (ի, աւ) *s.* False pontiff.

Չքահանայապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* False pontificate.

Չքանալ (ամ, չքացայ) *v. n-p.* To be annihilated, to vanish, to be lost, to perish, to be dispersed, to disappear.

Չքաւոր (ի, աւ) *adj.* Needy, indigent, necessitous, poor, beggarly.

Չքաւորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To become needy or poor, to be in extreme want.

Չքաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dearth, want of necessary things, indigence, necessity, beggary, misery, poverty; penury.

Ձքացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To annihilate, to reduce to nothing, to dissipate, to destroy.

Ձքսաիլ (*իմ, ակեայ*) *v. n-p.* See **Ձ**քանալ:

Ձքիլ (*իմ, չքեայ*) *v. n-p.* See **Ձ**քանալ:

Ձքիղ (*ի, աւ*) *adj.* Innocent, that is not culpable. **Ի չ**քիղս լինել, to excuse one's self, to justify one's self.

Ձքիղիկ, *adj. ind.* See **Ձ**քիղ:

Ձքիղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Excuse, justification.

Ձքնաղ, *adj. ind.* and *adv.* Well looking, graceful, genteel, beautiful, elegant, pretty, polished, agreeable, delicate, neat, clean, spruce, admirable, charming, curious, rare, superb, exquisite, extraordinary, excellent; prettily, excellently, admirably.

Ձքնաղագեղ, *adj. ind.* Handsome, beautiful, fair, fine, pretty, graceful, charming.

Ձքնաղադիւտ, *adj. ind.* Rare, excellent, curious, extraordinary.

Ձքնաղակերպ (*ի, իւ*) *adj.* Handsome, pretty, graceful, genteel, agreeable, well made, beautiful, fair.

Ձքնաղակերտ, *adj. ind.* Well made, superb, magnificent, beautiful, handsome, pretty, fine.

Ձքնաղահաս, *adj. ind.* See **Ձ**քնաղակերպ:

Ձքնաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Beauty, delicacy, gentility, grace, agreeableness, handsomeness, elegance, gracefulness.

Ձքոյ (*ուոյ, ուեաւ*) *adj.* Vile, abject, miserable, poor, despicable, of little value.

Ձքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Annihilation, destruction; vanity.

Ձոռ (*ի, իւ*) *s.* Sort of tree.

Ձոքոլաթ (*ի, իւ*) *s.* Chocolate.

Պ

Պ (*bay*) B. Consonant, the twenty sixth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes used instead of the letters Բ and Փ, for example: **Պ**ամպ, *ամբ*; *ասպն, ոսպն*; *ամպագրիչ, ամբարիշտ*: **Պ**ախճական, *սեփհական* or *սեպական*; *կարապ, կարաբ*:

Պ or $\overline{\text{պ}}$ with a line above denotes the number *eight hundred*.

Պագանել (*եմ, պագի*) *v. a.* To kiss: See **Հ**ամբուրել: **Զ**երկիր պագանել, to adore, to pay most profound respects.

Պագշոտ (*ի, աւ*) *adj.* Lascivious, lewd, lecherous, immodest, obscene, salacious, impudent, ugly, dirty, impure, vile, bawdy.

Պագշոտիլ (*իմ, ակեայ*) *v. n-p.* To give one's self up to lechery or lasciviousness.

Պագշոտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lasciviousness, lewdness, unchasteness, lust, impurity, immodesty, impudence, foulness, filth, dirt, beastliness, obscenity, whoredom.

Պալասամ or **Պ**ալասան See **Բ**ալասան:

Պալատ (*ի, իւ* or *տան, տամբ*) *s.* Hall, court, hotel.

Պալատական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Of court, of hall, aulick: courtier.

Պալար (*ի, աւ*) *s.* Imposthume, abscess, blister; pimple, bubo, carbuncle, boil, pustule; tumour, swelling, efflorescence; erysipelas: stud.

Պալարակապ, *adj. ind.* Ornamented with studs, much ornamented (horse).

Պալարանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To fester, to become an abscess, to swell, to grow tumid.

Պալխատ (*ի, իւ*) *s.* Pall.

Պախ, *adj. ind.* Boiled. **Մ**իս պախ, boiled meat.

Պախարականք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Պ**ախարակութիւն:

Պախարակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To reproach, to blame, to condemn, to despise, to censure, to find fault with, to reprobate, to disapprove.

Պախարակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Blame, reprehension, contempt.

Պախուրց (*ըրցի, ըրցիւ*) *s.* Halter: See **Գ**անգատուանգ:

Պախչիլ See **Պ**ակչիլ:

Պակաս, *adj. ind.* and *adv.* Defective, imperfect: less. **Պ**ակաս առնել See **Պ**ակասեցուցանել:

Պակասական (*ի, աւ*) *adj.* Privative; defective.

Պակասամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Mad, silly.

Պակասաւոր (ի, աւ) *adj.* Defective, imperfect; that has faults.

Պակասել (եմ, եցի) *v. n.* See Պակասիլ:

Պակասեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To lessen, to diminish; to take away, to retrench, to make cease; to discount, to deduct, to defalcate, to abate.

Պակասիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To want, to fail; to lessen, to grow less, to diminish, to decrease, to cease, to decay, to weaken; to die.

Պակասուրդ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Defective: fault.

Պակասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want, fault, imperfection, defectiveness, privation, diminishing, diminution, decrease, retrenchment, decay, abatement; failing, cessation; dearth, penury.

Պակչոտ (ոտ, կեայ) *v. n.* To be frightened, to take fright, to be astonished.

Պակչոտ See Պագչոտ:

Պակուցանել (եմ, կուցի) *v. t.* To frighten, to cause fear, to astonish, to astound, to dispirit, to damp the courage.

Պակուցանողական (ի, աւ) *adj.* Dreadful, astonishing, frightful.

Պակուցումն (ման, մամբ) *s.* Fear, astonishment, fright, terror, consternation.

Պակչիլ (իմ, չեցայ) *v. n-p.* See Պակնոտ:

Պահ (ու, ու) *s.* Guard, preservation; detention: watch: watching; hour, moment, time. Պահ ունել, to guard, to take care, to watch. Ի պահ արկանել, to arrest, to put in prison. Յայնմ պահու, then, at that time. Պահ ընդ պահ, from time to time.

Պահակ (ի, աւ) *s.* Guard: fortress or guarded place. Պահակ ունել, to take by force.

Պահակապան (ի, աւ) *s.* Guard. Պահակապանք, garrison, guard.

Պահակափոխ, *adj. ind.* Պահակափոխ լինել, To change the guard.

Պահակիր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Guard, that mounts guard, sentry, watch, sentinel.

Պահակիրել (եմ, եցի) *v. n.* To guard, to mount guard, to stand sentry, to make the round, to stand watch.

Պահակիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Guard, sentry, watch, sentinel, round.

Պահակից (կից, կցաւ) *adj.* and *s.* That mounts guard with another: that fasts with another.

Պահակութիւն See Պահակիրութիւն:

Պահանդ (ի, աւ) *s.* Large beam of wood or iron with which walls are strengthened, brace, iron bar.

Պահանդակապ, *adj. ind.* Fastened with an iron bar.

Պահանորդ (ի, աւ) *s.* See Պահակիր:

Պահանորդութիւն See Պահակիրութիւն:

Պահանջանք (նաց, նօք) *s. pl.* See Պահանջումն:

Պահանջել (եմ, եցի) *v. a.* To exact, to demand, to will; to claim, to pursue; to recover, to require; to discuss.

Պահանջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պահանջումն:

Պահանջումն (ման, մամբ) *s.* Exigence, demand; pretension; discussion; recovery, request, requisition, claim. Անիրաւ պահանջումն, exaction, extortion.

Պահապան (ի, աւ) *s.* and *adj.* Preserver, guardian, inspector, superintendent. Պահապանք, guard, garrison. Պահապան հրեշտակ, guardian or tutelary angel. Պահապան այգեստանեաց, keeper of the vineyards: See Պահակիր:

Պահարան (ի, աւ) *s.* That serves to preserve any thing, trunk, wardrobe, scrutoire; case; sheath; scabbard, cover. Պահարան դրամոց, pocket book.

Պահարկել See Պահակիրել:

Պահաւոտ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Faster, abstaining.

Պահել (եմ, եցի) *v. a.* To preserve, to keep, to maintain, to watch, to inspect; to defend, to protect, to guarantee, to preserve, to save; to hold; to retain; to reserve; to observe, to accomplish, to entertain: to fast.

Պահեստ (ի, իւ) *s.* Reserve; deposit, consignment; sequestration. Դնել ի պահեստ or ի պահեստի, to put in reserve, to reserve; to deposit, to consign; to sequester.

Պահեցողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fast, abstinence.

Պահնակ (ի, աւ) *s.* Guard: See Պահակիր:

Պահնակել (եմ, եցի) *v. a.* To guard, to mount guard: See Պահակել:

Պահնակութիւն See Պահակերութիւն:

Պահնորդ See Պահապորդ:

Պահպան See Պահպանակ:

Պահպանակ (ի, աւ) *s.* Guard, defence, protection; armour, defensive arms.

Պահպանական (ի, աւ) *adj.* Of reserve; defensive.

Պահպանակից (կաց, կացաւ) *adj.* and *s.* That mounts guard with another.

Պահպանապետ (ի, աւ) *s.* Captain of the guard.

Պահպանարան (ի, աւ) *s.* Asylum, protection.

Պահպանել (եմ, եցի) *v. a.* To preserve; to defend, to guarantee, to protect; to save; to reserve; to hold, to retain; to maintain, to entertain.

Պահպանողական (ի, աւ) *adj.* Preservative.

Պահպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preservation, guard, protection, defence, preserving, maintaining; reservation; retention; observation, observance; maintenance.

Պահք (հոց, հովք) *s. pl.* Fast. Քառասնորդական պահք, lent. Օր պահոց, fast day, fish day.

Պաղ (ի, իւ) *s.* Frost: See Սառն:

Պաղակուտ See Պլակինգի:

Պաղամ See Պալատ:

Պաղատական (ի, աւ) *adj.* Suppliant, of supplication.

Պաղատախառն, *adj. ind.* Suppliant, with supplication.

Պաղատալք (ից, իւք) *s. pl.* See Պաղատանք:

Պաղատանք (նաց, նօք) *s. pl.* Supplication, prayer, request, deprecation; rogation, litany.

Պաղատիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To supplicate, to beg with submission.

Պաղատիս (տատ, տատաւ) *s.* Heap of figs.

Պաղեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To congeal: See Սառեցուցանել:

Պաղէս (գեսի, գեսիւ) *s.* See Պաղատանք:

Պաղիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To be congealed.

Պաղլեղ (ի, աւ) *s.* Alum.

Պաղումն (ման, գմամբ) *s.* Congelation, congealing: See Սառոյցք:

Պաղպաղակ (ի, աւ) *s.* Frost; congelation.

Պաղպաջ (ոյ, ովք) *s.* Lustre, glitter, brilliancy.

Պաղպաջիլ (եմ, եցի) *v. n.* To shine, to sparkle, to glitter.

Պաղպաջուն, *adj. ind.* Shining, sparkling, brilliant.

Պաղպաջուկք (նից, նիւք) *s. pl.* Canopy.

Պաճար (ի, աւ) *s.* Animal, four footed beast: herd of cattle.

Պաճարարջոյ, *adj. ind.* That nourishes animals.

Պաճարամիտ (միտ, միտաւ) *adj.* Stupid, silly, rude, without judgment.

Պաճարական (ի, աւ) *adj.* That belongs to beasts, brute; a brute beast; beastly, brutal.

Պաճարանք (նաց, նօք) *s. pl.* Provision, maintenance, subsistance.

Պաճարապէս, *adv.* Beastly, brutally.

Պաճարել (եմ, եցի) *v. a.* To provide, to maintain, to aid, to assist, to succour.

Պաճարելեզն (զինի, զենաւ) *adj.* Brutal, of a brute beast.

Պաճարելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a brute beast, brutality, bestiality.

Պաճարենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Leather, cordwain.

Պաճոյճ (պաճուճի, պաճուճիս) *s.* See Պաճուճանք:

Պաճուճազարդ, *adj. ind.* Much ornamented, embellished.

Պաճուճանք (նաց, նօք) *s. pl.* Attire, embellishment, ornament, set off, dress; disguise, fine appearance.

Պաճուճապատում (նաց, նօք) *s. pl* Great puppet, puppet, doll.

Պաճուճել (եմ, եցի) *v. a.* To deck, to embellish, to adorn, to beautify, to attire; to dissemble, to feign, to disguise, to paint, to plaster.

Պայազատ (ի, աւ) *s.* Prince, that holds a sovereignty, that is of a royal house.

Պայազատել (եմ, եցի) *v. a.* To domineer, to bear rule, to acquire a principality; to succeed a prince.

Պայազատութիւն (թեան, թեամբ)

s. Principality, dignity of a prince; succession to a prince.

Պայթել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* See **Պայթիլ** and **Պայթուցանել**:

Պայթիլ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* To burst, to split, to shiver, to break, to cleave, to crackle.

Պայթիւն, *s. ind.* Crash, noise, crackling. **Պայթիւն սրտի**, heart breaking.

Պայթուցանել (*եմ, թուցի*) *v. t.* To burst, to make break or shiver, to cleave.

Պայթումն (*Թման, Թմամբ*) *s.* See **Պայթիւն**:

Պայլակենութիւն See **Ա՛ծղնէութիւն**:

Պայծառ (*ի, ից*) *adj.* Clear, sparkling, brilliant, luminous, shining; that receives much light; bright, polished, clean; transparent; serene; gay; distinct, evident; illustrious, glorious, honourable; splendid, magnificent.

Պայծառագեղ, *adj. ind.* Very handsome, graceful.

Պայծառագոյն (*գունի, գունից*) *adj. comp.* More or very clear.

Պայծառազարդ, *adj. ind.* Well ornamented, embellished, magnificent, splendid.

Պայծառազարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To embellish, to adorn.

Պայծառազարդութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Embellishment, ornament, splendour, magnificence, glory.

Պայծառազգեաց (*գեցի, գեցից*) *adj.* Well ornamented, polished; luminous, glorious, splendid; dressed splendidly.

Պայծառազգեստ (*ի, ից*) *adj.* See **Պայծառազգեաց**:

Պայծառազգեստել (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To dress one's self splendidly, to bedeck one's self, to be adorned.

Պայծառաշէն, *adj. ind.* Well made, magnificent.

Պայծառատես, *adj. ind.* Clear, luminous; brilliant, glittering.

Պայծառափայտուրդ (*ցրդի, ցրդից*) *adj.* Pompous, splendid, magnificent.

Պայծառակերպութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Transfiguration: See **Աչքակերպութիւն**:

Պայծառահրաշ, *adj. ind.* Very luminous, glittering, brilliant, charming, wonderful, amazing.

Պայծառանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To brighten, to become clear; to shine, to sparkle, to appear with brightness; to be illuminated.

Պայծառանշան, *adj. ind.* Glorious, illustrious.

Պայծառանշոյլ, *adj. ind.* Luminous, sparkling, brilliant.

Պայծառապանծ or **Պայծառապարծ**, *adj. ind.* Glorious; splendid, magnificent.

Պայծառապէս, *adv.* Splendidly, nobly, gloriously.

Պայծառապսակ, *adj. ind.* That has a magnificent crown, glorious, illustrious, honourable.

Պայծառավայելուչ, *adj. ind.* Very decent or suitable, magnificent, splendid, superb, well made.

Պայծառատեսիլ, *adj. ind.* See **Պայծառատես**:

Պայծառափայլ, *adj. ind.* Shining, luminous, brilliant, sparkling.

Պայծառացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To clear, to enlighten, to illustrate, to give splendour; to polish, to make clear, to adorn.

Պայծառափայլ, *adj. ind.* Shining, clear, sparkling, brilliant, luminous.

Պայծառափառ, *adj. ind.* Majestick, glorious.

Պայծառերես, *adj. ind.* Gay, cheerful.

Պայծառութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Clearness, light, splendour; lustre, brightness, brilliancy; glory, magnificence; serenity; vivacity.

Պայման (*ի, ից*) *s.* Condition, nature, state, quality, circumstance; part, article, proposition, transaction; measure, rule, limitation, clause; stipulation, agreement, treaty, bargain, compact, pact. **Պայման ժամանակի** or **ժամանակական պայման**, appointment, assignation.

Պայմանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Conditional; regulated.

Պայմանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To qualify, to limit; to stipulate, to contract, to propose; to prescribe, to order.

Պայուսակ (*ի, աւ*) *s.* Bag, pocket.

Պայտ (*ի, ից*) *s.* Iron, horse shoe.

Պայտառ (*ի, աւ*) *s.* Farrier.

Պայտառութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Business of a farrier.

Պալքար (*ի, աւ*) *s.* Debate, dispute.

Պայքարել (եմ, եցի) *v. n.* To debate, to dispute.

Պան (ի, իւ) *s.* Paste, pastry, bread.

Պանգանդ See Պատանդ:

Պանգխառնալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* See Պանգխառիլ:

Պանգխառնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To estrange, to remove from one's country.

Պանգխառիլ (իմ, ակայ) *v. n-p.* To be estranged, to emigrate, to remove from, to quit one's country.

Պանգխառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a stranger, emigration, separation from one's country.

Պանդոկ (ի, աւ) *s.* See Պանդոկիկ:

Պանդոկապետ (ի, աւ) *s.* Host, hotel keeper, victualler; ale house keeper, tavern keeper.

Պանդոկիկ (կոյ, կեաւ) *s.* Inn, publick house, eating-house; lodging, place to sleep; ale house, tavern.

Պանդուխտ (դխտի, դխտաւ) *s.* Alien, stranger, foreigner, emigrant.

Պանիր (նրոյ, նրով) *s.* Cheese.

Պանծագոյն (գունէ, գունիւ) *adj. comp.* More or very excellent, superb, glorious.

Պանծալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Glorious, illustrious, superb, excellent.

Պանծալ (ամ, ծայի) *v. n.* To glory, to boast, to praise one's self; to strut.

Պանծանալ (ամ, ծացայ) *v. n-p.* See Պանծալ:

Պանծանք See Պարծանք:

Պանծապատիւ, *adj. ind.* Glorious, most or right honourable.

Պանծացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render glorious or illustrious, to make renowned, to glorify.

Պանտանդ See Պատանդ:

Պանրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To curdle, to coagulate.

Պանրավաճառ (ի, աւ) *s.* Cheesemonger.

Պաշար (ի, իւ or ոյ, ով) *s.* Provision, food, providing, victualling, equipment, commodity, viaticum, victuals.

Պաշարապինա, *adj. ind.* Well provisioned or furnished.

Պաշարել (եմ, եցի) *v. a.* To besiege, to invest, to blockade, to shut, to shut up, to encircle, to enclose, to surround.

Պաշարումն (բման, բմամբ) *s.* Siege, investment, blockade, surrounding.

Պաշտաման See Պաշտամատկան:

Պաշտամատկան (ի, աւ) *s.* Appanage.

Պաշտելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Service; adoration.

Պաշտել (եմ, եցի) *v. a.* To adore; to serve; to administer, to confer; to officiate; to exercise; to provide.

Պաշտպան (ի, աւ) *s.* Defender, patron, protector, favourer. Պաշտպան դատի, advocate, attorney. Պաշտպան կալ See Պաշտպանել:

Պաշտպանաւոր (ի, աւ) *s.* Client.

Պաշտպանել (եմ, եցի) *v. a.* To defend, to protect, to sustain, to take part, to favour, to support, to cover, to parry, to save, to preserve, to keep; to procure.

Պաշտպանողական (ի, աւ) *adj.* Defensive.

Պաշտպանողօրէն, *adv.* With protection.

Պաշտպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Defence, protection, maintaining, guard, prop, stay, support, favour, preservation, apology.

Պաշտօն (տաման, տամամբ or ի, իւ) *s.* Adoration, worship, religion; ceremony; service; office; administration, ministry, employment, function, duty, post, place. Պաշտօն անօտի, superstition. Պաշտօն կռոց, idolatry. Պաշտօն տանել See Պաշտել:

Պաշտօնակից (կցի, կցաւ) *s.* Partner in the same employment or service, colleague.

Պաշտօնամատոյց, *adj.* and *s. ind.* Adorer; servant.

Պաշտօնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Devout, pious, religious.

Պաշտօնասիրութիւն(թեան,թեամբ) *s.* Devotion, piety, religion.

Պաշտօնատար (ի, աւ) *s.* Officer, minister: See Պաշտօնամատոյց and Պաշտօնեայ:

Պաշտօնատեղ (ի, աւ) *s.* Place of office or worship.

Պաշտօնարան (ի, աւ) *s.* See Պաշտօնատեղ:

Պաշտօնաւոր (ի, աւ) *adj.* Of office, of worship.

Պաշտօնեայ (նէի, նէիւ) *s.* Officer, minister; servant, domestick, waiter,

valet; administrator, officiating, priest, deacon; agent, factor.

Պաշտամունք (թան, թիամբ) *s.* Divine office.

Պապ (ռս, ռս or ի, իս) *s.* Grand father: pope, pontiff.

Պապագաւան (ի, իս) *adj.* and *s.* Papist. **Պապագաւան կրօն**, popery.

Պապական (ի, աս) *adj.* Papal, pontifical. **Պապական իշխանութիւն**, pontificate, popedom.

Պապակել (եմ, եցի) *v. a.* To burn.

Պապակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause great thirst, to make die of thirst.

Պապակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To die of thirst, to be very thirsty.

Պապանձեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render unable to answer, to put to a nonplus, to refute, to confound, to convince, to reduce so as to have nothing to answer; to make hold one's tongue.

Պապանձիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To be unable to answer, to have nothing to answer, to be nonplused; to hold one's tongue.

Պապաջել (եմ, եցի) *v. n.* To stammer, to stutter, to speak thick, to speak gibberish.

Պապաջուն, *s. ind.* Stammering, stuttering.

Պապաս (ռս, ռս) *s.* Father; priest.

Պապութիւն (թան, թիամբ) *s.* Papacy.

Պապունիկ (նիկ, նիկս) *s.* Sort of flower.

Պառակ (ի, աս) *s.* Stable, place where cattle is put, park.

Պառակամոյր (մօր, մօրք) *adj.* Brought up in a stable, in a park.

Պառական (ի, աս) *s.* Toils, net for taking animals.

Պառակատիլ See **Պառակտիլ**:

Պառակտել (եմ, եցի) *v. a.* To disunite, to divide, to disperse, to put at variance.

Պառակտիլ (իմ, ակեայ) *v. n-p.* To be disunited, to be dispersed.

Պառակտումն (ման, մամբ) *s.* Disunion, division, discord, dispersion.

Պառաւ (ոյ, ովք) *s. f.* An old woman, advanced in age.

Պառաւական (ի, աս) *adj.* That belongs to an old woman; old.

Պառաւիլ (իմ, աւեայ) *v. n-p.* To grow old, to become old, to advance in age.

Պասեք (ի, իս) *s.* Easter: See **Զատիկ**:

Պատկուճ (ի, աս) *s.* Griffin.

Պատառա (ի, աս) *s.* Fine linen; stuff; sheet.

Պատառակալ (ի, աս) *s.* Linen, cloth, sheet, wending sheet; tapestry.

Պատեր (ռս, ռս) *s.* See **Պատերազմ**, **Պատերա** See **Պասեք**:

Պատեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause great thirst.

Պատիլ (իմ, ետեայ) *v. n-p.* To be very thirsty, to die of thirst.

Պատերազմ (զման, զմամբ) *s.* Great thirst.

Պատերագրաս (ի, աս) *s.* (Greek word) Gouty, gouty person.

Պատահ See **Պատահեք** or **Պատահումն**:

Պատահական (ի, աս) *adj.* Accidental, casual, fortuitous, contingent.

Պատահար (ի, աս) *s.* Sad adventure, grievous accident, enormous case, misfortune, mischance. **Պատահար լինել**, to meet; to happen.

Պատահել (եմ, եցի) *v. n.* See **Պատահիլ**:

Պատահիլ (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To meet, to meet one another; to arrive, to happen, to befall, to come, to devolve. **Ի նմա պատահիլ**, to suit, to be proper and suitable.

Պատահումն (հման, հմամբ) *s.* Accident, fortuitous event, adventure, event, occurrence, incident, contingency, fortune, hazard, opportunity, success. **Ըստ պատահման**, accidentally, fortuitously, casually, incidentally, by chance.

Պատահք (հից, հիւք) *s. pl.* Accidents.

Պատաղիճ (ղճի, ղճաս) *s.* Ivy: See **Խաղէնի**:

Պատապիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To occupy one's self, to employ one's self, to give one's self up to, to apply one's self, to amuse one's self, to embarrass one's self.

Պատապումն (ղման, ղմամբ) *s.* Occupation, application, amusement, embarrassment.

Պատան (ի, աս) *s.* Band, ligature, wrapper. **Պատանք մեռելոյ**, cloth used in burying a corpse.

Պատանդ (ի, աւ) *s.* Hostage, pledge; sequestration, seizure.

Պատանդել (եմ, եցի) *v. a.* To take or place as hostage, to pledge; to sequester, to seize, to enclose, to contain.

Պատանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պատանդ.

Պատանդումն (դման, դմամբ) *s.* See Պատանդ.

Պատանեակ (եկի, եկաւ) *s.* Young boy, youth, child, young person.

Պատանեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adolescence, youth.

Պատանի (հոյ, հեաւ) *s.* Young person, boy, child.

Պատանուհի (հոյ, հեաւ) *s. f.* Young girl, virgin, young female, child.

Պատառ (ոյ, ով) *s.* Bit, piece, part, portion, slice, thin slice, lump of bread, mouthful. Պատառս պատառս բրդել, to cut in pieces or in bits.

Պատառապոյծ, *adj.* and *s. ind.* Parasite, spunger, trencher friend, hanger on.

Պատառաւուն, *adj. ind.* Torn, old, worn, thread bare.

Պատառապատ (ի, աւ) *s.* Fork.

Պատառել (եմ, եցի) *v. a.* To break, to crack, to split, to burst; to cleave, to cut, to divide, to slash; to lacerate, to tear to pieces, to rend, to open; to tear, to tear to bits; to wear out.

Պատառատուն See Պատառաւուն:

Պատառոտել (եմ, եցի) *v. a.* To tear, to pull to pieces.

Պատառուած (ոյ, ով) *s.* Tear, rupture, rent, tearing, breach, opening, crack, crevice, slit, fracture, fissure, chink, slash.

Պատառումն (ռման, ռմամբ) *s.* Fracture, rent, tear, laceration, tearing to pieces: See Պատառուած:

Պատասխանապատճառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Apology, answer.

Պատասխանատու (ի, աւ) *s.* That answers; respondent; apologist.

Պատասխանատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Answer; account, reason; apology.

Պատասխանատրել (եմ, եցի) *v. a.* To answer, to make answer.

Պատասխանատրութիւն See Պատասխանատուութիւն:

Պատասխանել See Պատասխանի տալ:

Պատասխանի (հոյ, հեաւ) *s.* Answer, response, reply, return; account, reason; apology. Պատասխանի տալ or տալ պատասխանի, to answer, to reply, to make answer; to excuse one's self. Տալ պատասխանի միմեանց, to answer one another. Ոչ է տաւնց պատասխանի տալոյ, that is inexcusable.

Պատաւոր (ի, աւ) *s.* Wrapper, covering up, cover; packing up, parcel, ball, roll, bundle; saddle made of cloth and straw, saddle.

Պատաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To envelop, to pack up, to make into a ball; to embarrass, to implicate, to tie.

Պատաւորակ (ակի, ակաւ) *s.* See Պատաւորիճ:

Պատարագ (ի, աւ) *s.* Present, gift; oblation, offering; immolation, sacrifice, victim: mass.

Պատարագապարտ (ի, աւ) *adj.* and *s.* See Պատարագաբեր:

Պատարագաբեր (ի, աւ) *adj.* and *s.* That makes a present.

Պատարագամատոյց (մատոյցի, մատոյց) *adj.* and *s.* That makes a present, that offers; officiating priest; liturgy, missal.

Պատարագարան (ի, աւ) *s.* Altar.

Պատարագել (եմ, եցի) *v. a.* To present, to offer; to immolate, to sacrifice; to say or celebrate mass.

Պատարագիք, *s. pl. ind.* Things that are destined to be sacrificed.

Պատարուն, *adj. ind.* Heaped up, full.

Պատգամ (ի, աւ) *s.* Words, sentence, remarkable words; oracle, answer. Ի պատգամն անկանիլ, to parley, to enter into treaty.

Պատգամաբեր (ի, աւ) *s.* Messenger.

Պատգամագիր (գրի, գրաւ) *s.* That puts oracles to writing.

Պատգամախօս (ի, աւ) *s.* Oracle, divinity that gives answers.

Պատգամատար (ի, աւ) *s.* See Պատգամաբեր:

Պատգամաւոր (ի, աւ) *s.* Messenger, courier, deputy, express, envoy, ambassador. Պատգամաւոր Պապի, nuncio.

Պատգամաւորել (եմ, եցի) *v. n.* See Պատգամատրել:

Պատգամաւորիլ (*բեմ* , *բեցայ*) *v. n-p.* To take a message.

Պատգամաւորութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Message, embassy; business of a carrier; deputation.

Պատգաթակ (*ի* , *աւ*.) *s.* Litter, sedan.

Պատգարակ See **Պատգթակ**:

Պատեան, *adj. ind.* Concealed, covered, enveloped.

Պատեանք (*ենիկ* , *ենիւք*) *s. pl.* Sheath, case, envelop, cover; shell, scale; husk; hull, seed-shell: armour. *Հանել ի պատենից զսուր*, to unsheath. *Արկանել զսուրն ի պատեանս*, to sheath.

Պատեհ (*ի* , *իս*) *adj.* and *s.* Convenient, proper, suitable, decent: suitableness, decency; occurrence, encounter, opportunity, time. *Լաւ պատեհ հիցէ*, conveniently, suitably.

Պատեհագոյն (*գունէ* , *գունիս*.) *adj. comp.* More convenient, very suitable.

Պատեհութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Convenience, fitness, decency; opportunity, encounter.

Պատել (*եմ* , *եցի*) *v. a.* To envelop, to pack up; to encircle, to shut up, to surround, to encompass, to enclose; to circulate: to bury.

Պատեղիճ See **Պատողիճ**:

Պատենազէն, *adj. ind.* Furnished with armour, armed.

Պատենաձեւ, *adj. ind.* Whose wings resemble a shell.

Պատենաշէն (*շինի* , *շինաւ*) *s.* Scabbard maker, sheath maker.

Պատենաւոր (*ի* , *ս*) *adj.* Testaceous, covered with a hard and strong shell; husky.

Պատենիկ (*նկի* , *նկաւ*) *s.* Small shell.

Պատերազմ (*ի* , *ս*) *s.* Battle, war, fight, combat, action, fray; quarrel, dispute. **Տալ** or **Արկանել պատերազմ**, to make war, to fight.

Պատերազմազարթոյց, *adj. ind.* That causes or excites war.

Պատերազմական (*ի* , *ս*) *adj.* Of war, that belongs to war.

Պատերազմակից (*կցի* , *կցաւ*) *adj.* and *s.* That makes war or fights against another: adversary, enemy: assistant, companion.

Պատերազմասէր (*սիրի* , *սիրաւ*) *adj.* Warrior, that delights in war, that loves war, warlike.

Պատերազմիլ (*իմ* , *եցայ*) *v. n-p.* To make war, to combat, to fight, to war, to battle.

Պատերազմիկ (*մկի* , *մկաւ*) *s.* See **Պատերազմող**:

Պատերազմող (*ի* , *ս*) *adj.* and *s.* That makes war, belligerent; martial, warlike; combatant; soldier, warrior.

Պատժական (*ի* , *ս*) *adj.* Penal.

Պատժականութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Pain, liability to some pain.

Պատժակից (*կցի* , *կցաւ*) *adj.* Subject to the same pain.

Պատժապարտ (*ի* , *ս*) *adj.* That deserves some pain, punishable, culpable, criminal.

Պատժապարտութիւն (*թեան* , *թեամբ*) *s.* Liability to some pain; crime, that which concerns the criminal.

Պատժարան (*ի* , *ս*) *s.* Place or instrument of punishment.

Պատժաւոր (*ի* , *ս*) *adj.* See **Պատժապարտ**:

Պատժիլ (*եմ* , *եցի*) *v. a.* To punish, to chastise, to correct.

Պատիժ (*ժոյ* , *ժոյ*) *s.* Pain, punishment, chastisement, correction, penitence. **Արկանել ընդ պատիժ**, to incur, to deserve some pain.

Պատիլ (*իմ* , *եցայ*) *v. n-p.* To be enveloped; to be surrounded; to take a turn, to circulate, to go round.

Պատիճ (*տճի* , *տճաւ*) *s.* Husk, hull, cover: the trunk of an elephant.

Պատ՝ի պատ, *adj. ind.* Crooked, weak, frivolous (reason or answer).

Պատիր, *adj. ind.* Deceiving, captious, sophistical, deceitful, false, feigned, dissembled, concealed, artificial, illusory, vain. **Պատիրք**, deception, deceit, sophistry, feint, illusion, lie, falsehood, vanity.

Պատիւ (*տուոյ* , *տուով*) *s.* Honour, glory; dignity, degree, office, title; respect, veneration, reverence, regard, consideration, deference, distinction; compliment, ceremony: abbreviation.

Պատկան, *adj. ind.* Fit, proper, decent, convenient.

Պատկանապէս, *adj. ind.* That is written fitly.

Պատկանաւորէ, *adj. ind.* That holds, that carries conveniently, suitable.

Պատկանապէս, *adv.* Suitably, properly, exactly, fitly, conveniently.

Պատահատակ, *adj. ind.* Handsome, proportioned, decent, graceful.

Պատահաւոր (ի, աւ) *adj.* Suitable, decent, proper, worthy, capable.

Պատահել (եմ, եցի) *v. a.* To render suitable; to adapt, to apply, to adjust: to temper iron or steel, to give the temper.

Պատահիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To be suitable, to belong, to square, to be adapted, to be adjusted.

Պատահութիւն (նման, նմամբ) *s.* Fitness, adaptation, application, adjustment: temper of iron.

Պատկառ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Respectful, modest: respect, modesty. Պատկառ կալ, to respect, to pay respect; to pay attention, to take care of, to watch.

Պատկառանք (նաց, նօք) *s. pl.* Respect, modesty, shame.

Պատկառատեսակ, *adj. ind.* Respectable, honourable.

Պատկառել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* See Պատկառեցուցանել and Պատկառիլ:

Պատկառելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Shameful; respectable.

Պատկառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To give or cause shame, to confound, to cover with shame.

Պատկառիլ (իմ, ուեցայ) *v. n-p.* To be ashamed, to be confused; to maintain one's dignity.

Պատկառոտ (ի, աւ) *adj.* Ashamed, that has shame.

Պատկառուկ, *s. ind.* Sensitive plant: See Պատկառոտ: Պատկառուկս սրկաել See Պատկառեցուցանել:

Պատկել (եմ, եցի) *v. a.* See Կրկնել:

Պատկեր (ի, աւ) *s.* Representation, figure, image, effigy, form, impression, print; type, symbol; painting, picture, portrait; sculpture, statue, engraving; idea, design, project, plan; sight, visage, face.

Պատկերաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Iconology.

Պատկերագործ (ի, աւ) *s.* Painter; sculptor.

Պատկերագրական (ի, աւ) *s.* Iconographical; ichnographick.

Պատկերագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Painting; iconography; ichnography.

Պատկերակերպ *s. ind.* Portrait, figure.

Պատկերակից (կցի, կցաւ) *adj.* Of the same figure; conformable.

Պատկերահան (ի, աւ) *s.* Painter; engraver; sculptor.

Պատկերահանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Painting; engraving; sculpture.

Պատկերամարտ (ի, իւ) *s.* Iconomachus; iconoclast.

Պատկերապաշտ (ի, իւ) *s.* Iconolater, worshiper of images, idolater.

Պատկերանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To form one's self, to take the form; to make one's self conformable or like.

Պատկերասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves images; idolater.

Պատկերացոյց (ցուցի, ցուցից) *s.* Physiognomist.

Պատկերացուցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Physiognomy.

Պատկերաւոր (ի, աւ) *adj.* Well formed, well made, graceful, handsome.

Պատկերել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure, to represent, to paint; to conform.

Պատկին, *s. ind.* Ի պատկին կալ or կեալ, To be ingrafted.

Պատկինել (եմ, եցի) *v. a.* To graft: See Պատուաստել:

Պատճառ (ի, աւ) *s.* Cause, author, principle, foundation; occasion, reason, subject, motive; pretext, excuse; plea; object, matter; fault. Ի պատճառս, on account of, for, for the sake.

Պատճառական (ի, աւ) *adj.* Of cause, of reason.

Պատճառանք (նաց, նօք) *s. pl.* Cause, motive; pretext, excuse, cloak, colour. Վասն որոյ պատճառանաց or յինչ պատճառանաց, for what cause? why? Ամբարտաւանութեան պատճառանաք, on account of pride.

Պատճառաւոր (ի, աւ) *adj.* Caused, done, made.

Պատճառաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To cause, to do, to produce.

Պատճառել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To cause, to make, to produce, to provoke, to excite, to bring, to occasion; to pretend, to dissemble; to cavil.

Պատճէնաբեր See Թղթաբեր:

Պատճէն (ճենի, ճենիւ) *s.* Copy, duplicate, transcript; letter, writing.

Պատմագան (ի, իւ) *s.* Narrator, historian.

Պատմագանել (եմ, եցի) *v. a.* To

narrate, to relate, to recount.

Պատմաբանիչ (ին, նչաւ) *adj.* and *s.* See Պատմագան:

Պատմաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Narration, history, relation, recital, discourse.

Պատմաբանօրէն, *adv.* Historically.

Պատմագիր (գրի, գրաւ) *s.* Historiographer, historian.

Պատմագիրք (գրոց, գրոցք) *s. pl.* See Պատմագրութիւն:

Պատմագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write history.

Պատմագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* History.

Պատմական (ի, աւ) *adj.* Historical, narrative.

Պատմաւոր (ի, աւ) *adj.* Narrative: See Պատմագան:

Պատմել (եմ, եցի) *v. a.* To narrate, to relate, to recount, to recite, to make recital, to tell, to report, to publish, to announce.

Պատմիչ (չի, չաւ) *adj.* and *s.* Narrator, historian, that recites. Պատմիչ վարուց, biographer.

Պատմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Narration, history, relation, recital, discourse. Պատմութիւն վարուց, biography.

Պատմուճակ (ի, աւ) *s.* See Հանդերձ and Հանդերձ:

Պատմուճան (ի, աւ) *s.* Vest, cloak, robe, long coat, great coat; cassock, tunick.

Պատմուճանակիր (կրի, կրաւ) *adj.* and *s.* Portmanteau.

Պատմուճանափարձ, *adj. ind.* See Պատմուճանեակ:

Պատմուճանեակ (եկաց, եկաւ) *adj.* Clothed, dressed.

Պատնէշ (նշի, նշաւ) *s.* Rampart, bastion, bulwark, lining; intrenchment, curtain, stoccado; barrier, enclosure, compass, trench, fence; circumvallation, contravallation, fortification; shelving bed. Շինել, դնել, պատել, արկանել, առնել or կանգնել պատնէշ, to intrench, to fortify with intrenchments.

Պատշաճ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Suitable, pertinent, proper, becoming, convenient, congruous, fit, decent, à propos, conformable, just, reasonable: See Պատշաճութիւն: Ըստ պատշաճի, conveniently, duly, pertinently, decently.

Պատշաճագատ, *adj. ind.* That is judged or condemned equitably.

Պատշաճական (ի, աւ) *adj.* See Պատշաճ:

Պատշաճակերպ (ի, իւ) *adj.* That does or that is done suitably.

Պատշաճապէս, *adv.* See Ըստ պատշաճի:

Պատշաճաւոր (ի, աւ) *adj.* See Պատշաճ:

Պատշաճել (եմ, եցի) *v. a.* To make fit, to adapt, to proportion, to adjust.

Պատշաճիլ (իմ, ճեցայ) *v. n-p.* To be suitable or conformable, to suit, to agree, to belong, to pertain, to have relation, to coincide, to match.

Պատշաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suitableness, decorum, decency, congruity; proportion, conformity, civility; relation.

Պատշգամբ (ի, աւ) *s.* Hall, court: stage: projecting part of a house, door steps, projecture.

Պատուաբանել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To speak with respect, to honour.

Պատուագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Title; abbreviation.

Պատուագիր (գրի, գրաւ) *adj.* That honours, that bears respect.

Պատուած (ոյ, ոմ) *s.* Turn, winding, sinuosity, bend, twisting; cover.

Պատուածոյ (ի, իւ) *adj.* Turned away; intwined; full of sinuosities; wrapped up.

Պատուածօրէն, *adj. ind.* See Պատուածոյ:

Պատուական (ի, աւ) *adj.* See Պատուագիր:

Պատուականալ (ի, աւ) *adj.* Honourable, that holds an honourable place.

Պատուականի (ի, աւ) *adj.* Honourable, respectable, estimable, venerable, reverend, noble, genteel, worthy; dear, precious, rare, excellent, exquisite, of good condition, rich.

Պատուականագոյն, *adj. ind.* Rare, excellent, extraordinary, very dear.

Պատուականագոյն (գունի, գունից) *adj. comp.* More honourable, very excellent, precious.

Պատուականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness, excellence, dignity, rarity.

Պատուակից (կցի, կցաւ) *adj.* That has the same honour or the same glory.

Պատուակցութիւն (թեան, թեամբ)

s. Partecipation in the same honour or in the same glory.

Պատուամասայ, *adj. ind.* That honours, that renders honour and respect.

Պատուամոլ (*ի, ից*) *adj.* See **Պատատակր**:

Պատուանդան (*ի, աւ*) *s.* Mounting-block; footstool: pedestal, bases of a bed, stylobatum; scabellum; basement; bracket; bracket pedestal; foot.

Պատուապարկեալ, *adj. ind.* Honourable: See **Պատուամասայ**:

Պատուասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Ambitious, greedy of glory.

Պատուասիրաբար, *adv.* Ambitiously: honourably, obligingly.

Պատուասիրել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To be ambitious of, to seek glory, to grow proud of: to treat honourably, to honour, to glorify; to prefer, to raise; to attribute; to oblige.

Պատուասիրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Ambition, immoderate desire of honour or of glory: honour, respect, obliging manner, honourable treatment.

Պատուաստ (*ի, ից*) *s.* Graft; grafting; grafting place; scion, scutcheon: inoculation, insertion: conjunction, union, weaving, construction.

Պատուաստապատ (*ի, ից*) *s.* Raft.

Պատուաստակիր, *adj. ind.* Grafted; inoculated.

Պատուաստել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ingraft, to graft: to inoculate: to annex, to join, to reunite, to attach.

Պատուաստաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Honourable, graduated.

Պատուաստաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Honour, dignity, gradation, degree of honour.

Պատուար (*ի, աւ*) *s.* Bulwark, bastion, epaulment, rampart, barrier, retirade; wall.

Պատուարաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Provided with a bulwark, with a barrier, with a wall.

Պատուարժան (*ի, աւ*) *adj.* Honourable, respectable, graduated, principal; honourary.

Պատուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To honour, to render honour and respect, to respect, to venerate, to revere, to glorify, to favour.

Պատուելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Honourable, respectable.

Պատուէր, *s. ind.* Commandment, order, injunction, precept, ordinance, decree, commission, command, disposal. **Պատուէր տալ**, to command, to order, to dispose.

Պատուիրակ (*ի, աւ*) *s.* Envoy, commissary.

Պատուիրակութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Commission.

Պատուիրան (*ի, աւ*) *s.* Command, order, precept: See **Պատուէր**:

Պատուիրանադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* That orders, that disposes.

Պատուիրանադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To order, to enjoin.

Պատուիրանազանց (*ի, ից*) *s.* Transgressor.

Պատուիրանազանցութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Transgression.

Պատուիրանակատար, *adj. ind.* See **Պատուիրանապահ**:

Պատուիրանապահ (*ի, աւ*) *adj.* Observer, that fulfils that which is prescribed.

Պատուիրանապահութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Observance, fulfilment of an order.

Պատուիրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To command, to order, to enjoin, to impose, to prescribe.

Պատուհան (*ի, աւ*) *s.* Window, casement; balcony: hollow place or press in a wall: funnel of a chimney; sluice; opening.

Պատուհաս (*ի, ից*) *s.* Pain, punishment, chastisement, correction, scourge. **Պատիժ պատուհասի**, great pain. **Պատուհաս հասցել ի վերայ**, to inflict a punishment: See **Պատուհասել**:

Պատուհասակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* Punished, chastised.

Պատուհասակոծ, *adj. ind.* Punished, chastised. **Պատուհասակոծ առնել**, to punish, to chastise.

Պատուհասառաք, *adj. ind.* That is sent to punish.

Պատուհասել (*եմ, եցի*) *v. a.* To punish, to chastise, to correct.

Պատուհասիկ See **Պատատակր**:

Պատսպարան (*ի, աւ*) *s.* Asylum, refuge, retreat; protection, defence; shelter, cover; stay, prop, support.

Պատսպարանել See **Պատսպարել**:

Պատսպարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To surround, to encircle; to protect, to prop, to defend, to sustain; to shelter; to fortify.

Պատապարհեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Պատապարել**:

Պատապարիլ (իմ, բկայ) *v. n-p.* To be contained, to be enclosed; to be surrounded: to take refuge, to retire, to shelter one's self; to intrench one's self.

Պատապարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Պատապարան**:

Պատանք (նաց, նաք) *s. pl.* Deceit, deception, trick, illusion, error, imposition, cheat, imposture, lie, fraud, seduction, surprise. **Ի պատանս արկանել**, to deceive, to seduce, to cause to fall into error: See **Պատել**:

Պատրաստ (ի, իս) *adj.* Prepared, ready, disposed, in a state; active, quick. **Պատրաստ լինել**, to prepare one's self, to be disposed; to be prompt or resolute. **Ի պատրաստի ունել**, to have prepared.

Պատրաստաբան (ի, իս) *adj.* That is well disposed to speak, bold.

Պատրաստական (ի, աւ) *adj.* Prepared, disposed, ready, adjusted, prompt, active; present.

Պատրաստել (եմ, եցի) *v. a.* To prepare, to make ready, to put in a state, to dispose, to fit, to adjust, to furnish, to garnish, to provide with, to dress, to clothe, to put in order.

Պատրաստեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Պատրաստել**:

Պատրաստիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To prepare one's self, to put one's self in a state, in order, to get ready, to make one's self ready: to take great care.

Պատրաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preparation, disposition; train, equipage, formal preparation, provision.

Պատրել (եմ, եցի) *v. a.* To deceive, to cheat, to seduce, to dupe, to defraud, to surprise, to abuse, to circumvent.

Պատրիարգ (ի, աւ) *s.* Patriarch: See **Հայրապետ**:

Պատրիարգական (ի, աւ) *adj.* Patriarchal.

Պատրիարգարան (ի, աւ) *s.* House or seat of a patriarch.

Պատրիարգանոց (ի, աւ) *s.* See **Պատրիարգարան**:

Պատրիարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patriarchship.

Պատրիկ (կի, կաւ) *s.* Patrician.

Պատրինջ (ընջի, ընջաւ) *s.* Balm-mint, balm.

Պատրիցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patriciate.

Պատրուագական (ի, իս) *adj.* Fraudulent, cheating, lying.

Պատրուագանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraud, imposture, lie.

Պատրոյտ (րուտի, րուտաւ) *s.* Wick of a lamp, snuff of a candle.

Պատրուակ (ի, աւ) *s.* Veil, cover; mask: pretext, appearance, specious colour.

Պատրուակել (եմ, եցի) *v. a.* To cover, to veil, to mask, to palliate, to pretend, to cover again.

Պատրուակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Պատրանք**:

Պատրուհատ (ի, աւ) *s.* Prepared or dressed mutton; fattened sheep.

Պար (ու, ս) *s.* Ball, assembly for dancing; choir, company; assembly, circle. **Պարք մեղուաց**, swarm of bees. **Պար առնուլ**, to dance together: to surround, to encompass, to encircle.

Պարագառնալ (ամ, բարձի) *v. a.* To sustain around.

Պարագրութել (եմ, եցի) *v. a.* To perfume around.

Պարագայ (ի, իս) *adj.* and *s.* Adjacent, situate in the environs: circumstance, particular, detail: turn, revolution.

Պարագայիլ (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To be surrounded or contained: to incircle: to circulate; to take a turn.

Պարագայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circulation, turn: circumstance.

Պարագլուխ (լխոյ, լխով) *s.* Coryphaeus, chorister, chief, that is at the head of the choir.

Պարագրական (ի, աւ) *adj.* Circumscribed.

Պարագրել (եմ, եցի) *v. a.* To circumscribe, to confine, to limit; to enclose, to comprehend, to contain; to protect, to defend.

Պարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circumscription.

Պարագնահել (եմ, եցի) *v. a.* To look around; to observe, to consider.

Պարածածկել (եմ, եցի) *v. a.* To surround, to cover, to encompass, to contain; to bury, to wrap up; to protect.

Պարածածկութիւն (թեան, թեամբ)

s. Surrounding; envelopment; burying; protection.

Պարածածուկ, *adj. ind.* Surrounded; enveloped.

Պարականոն (*ի, աւ*) *adj.* Irregular.

Պարականոնութիւն (*[ական, [ակամբ*) *s.* Irregularity.

Պարակից (*կից, կցաւ*) *adj.* and *s.* That is of the same assembly for dancing; of the same company, companion.

Պարակցութիւն (*[ական, [ակամբ*) *s.* Choir, assembly, company.

Պարակցական (*ի, աւ*) *adj.* Extended to the adjacent parts.

Պարապածել (*իմ, ածայ*) *v.n-p.* To circulate, to take a turn.

Պարան (*ի, աւ*) *s.* Thick cord, cable; cord, string. Պարանք, cordage, rigging.

Պարանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cord, to tie with a cord.

Պարանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be tied, to be bound, to be enclosed.

Պարանոց (*ի, աւ*) *s.* Neck; throat; gullet; collar; mouth. Պարանոց ծովու, isthmus.

Պարանոցամած, *adj. ind.* That covers or that is covered up to the neck.

Պարանցանել (*եմ, անցի*) *v. n.* See Պարել:

Պարանցիկ, *adj.* and *s. ind.* Dancer. Պարանցիկք, ball. Պարանցիկս առնել, to dance together.

Պարապ (*ուց, ուի*) *adj.* and *s.* Unoccupied, discontinued; commodious, easy, proper, convenient; leisure, no employment; vacation, cessation, respite; convenient time, favourable opportunity. Պարապ առնուլ, to be unoccupied, to rest, to cease from work, to be at leisure. Պարապ խնդրել, to seek a convenient time, a favourable opportunity. Ժամանակ or օր պարապոյ, respite, vacation; convenience. Պարապով, conveniently, leisurely.

Պարապատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To surround, to encompass, to encircle.

Պարապեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause cessation from work, to divert from one's application; to make cease: to occupy, to employ, to give to work.

Պարապիլ (*իմ, պեցայ*) *v. n-p.* To be unoccupied, to rest: to be occupied, to be employed, to apply one's self, to attend to, to devote one's self to.

Պարապնդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tie or bind in every part.

Պարապուրթիւն (*[ական, [ակամբ*) *s.* See Պարապուն:

Պարապուն (*պմանի, պմամբ*) *s.* No employment, cessation, vacation; convenience: occupation, application, exercise, attachment: scholium. Պարապուն առնուլ, See Պարապ առնուլ:

Պարապորդ (*ի, աւ*) *adj.* Unemployed, vacant, empty: without work, idle.

Պարառական (*ի, աւ*) *adj.* Surrounding.

Պարառելութիւն See Պարառութիւն:

Պարառոցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To surround, to encompass.

Պարառութիւն (*[ական, [ակամբ*) *s.* Surrounding; act of comprehending or containing.

Պարաքօղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cover all parts, to surround.

Պարար See Պարարտ:

Պարարակ (*ի, աւ*) *adj.* Fattened.

Պարարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fatten.

Պարարուն, *adj. ind.* Fattened.

Պարարտ (*ի, իւ*) *adj.* Fat, that has much fat, replete; unctuous.

Պարարտանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To fatten, to grow fat, to become fat and plump.

Պարարտացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To fatten, to make become fat; to manure, to dung.

Պարարտութիւն (*[ական, [ակամբ*) *s.* Fat, corpulence; manure; abundance, riches; oiliness.

Պարաւանդ (*ի, աւ*) *s.* Tie, string.

Պարաւանդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tie, to bind.

Պարաւոր (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* That dances with another: surrounded, encircled.

Պարաւորիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To dance with others.

Պարաւորութիւն (*[ական, [ակամբ*) *s.* Assembly, company; ball.

Պարբերական (*ի, աւ*) *adj.* Periodical; circular.

Պարբերիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To move round, to make a turn.

Պարբերութիւն (*[ական, [ակամբ*) *s.* Period, revolution, circulation, turn.

Պարգիք (գևաց, գևաք) *s. pl.* Gift, donation, favour, grace, gratification, munificence, liberality; present.

Պարգևաբաշխ (ի, իս) *adj.* That gives, that distributes, liberal.

Պարգևաբեր (ի, աւ) *adj.* That brings a favour, a present.

Պարգևագիւտ, *adj. ind.* That has found a favour, favoured.

Պարգևախնդիր, *adj. ind.* That seeks, that asks a favour.

Պարգևական (ի, աւ) *adj.* Given. Երկիր պարգևական, the land of promise.

Պարգևառիթ, *adj. ind.* That gives, that makes a present.

Պարգևապետ (ի, աւ) *s.* Distributing officer.

Պարգևառու (ի, աւ) *s.* Person to whom any thing is bequeathed by will.

Պարգևատու (ի, աւ) *s.* and *adj.* Donor; remunerator; that makes a present.

Պարգևատրել (եմ, եցի) *v. a.* To give, to make a present.

Պարգևատրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gift, donation.

Պարգևատուն (ի, աւ) *s.* Place of grace.

Պարգևել (եմ, եցի) *v. a.* To give, to make a present.

Պարգևընկալ, *adj. ind.* That has received a favour.

Պարեգօտ (ի, իս) *s.* Coat, garment.

Պարեգօտահանդերձ, *adj. ind.* Dressed in a coat.

Պարել (եմ, եցի) *v. n.* To dance with others; to dance.

Պարեխ (ի, աւ) *s.* Rock.

Պարեկատուն (ի, աւ) *s.* Watch, guard, patrol.

Պարերգակ (ի, աւ) *s.* That sings in dancing.

Պարերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song accompanied with a ball, with a dance.

Պարզ (ի, իս) *adj.* and *s.* Simple; clear, serene; pure, clean; evident; extended; sincere, genuine: serenity, sereneness: See **Պարզաբար**:

Պարզաբան (ի, իս) *adj.* That speaks clearly, explicit, clear.

Պարզաբար, *adv.* Simply; clearly, explicitly; sincerely.

Պարզաբեր (ի, աւ) *adj.* That speaks clear or distinctly.

Պարզական (ի, աւ) *adj.* Simple.

Պարզամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Sincere, ingenuous, artless, simple.

Պարզամտել (իմ, ացայ) *v. n-p.* To be simple or sincere.

Պարզամտութիւն See **Պարզմտութիւն**:

Պարզել (եմ, եցի) *v. a.* To clarify, to clear, to purify: to expand, to slacken, to open; to bend; to unravel, to clear up, to disentangle, to develop, to unfold, to unroll, to untwist, to display, to explain. Ձոգուց պարզել ապաստան լինել, to be dying.

Պարզել (իմ, զացայ) *v. n-p.* To become clear, to be clarified, to be purified; to grow serene; to extend.

Պարզիմ See **Պարզամիտ**:

Պարզմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Simplicity, artlessness, sincerity, candour, ingenuousness.

Պարզուած (ոյ, ովք) *s.* Tension.

Պարզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Simplicity; purity, cleanness; serenity, clearness: clarifying; brightness; explication, development.

Պարզանակ (ի, աւ) *s.* Tenter, pole.

Պարզուա (զաի, զսիս) *s.* Cullender, skimmer, strainer.

Պարէն (բնէի, բնեաց) *s.* Food, nourishment, subsistence.

Պարթևազն (զին, զամբ) *s.* Parthian.

Պարթևական (ի, աւ) *adj.* That belongs to the Parthians.

Պարթևանալ (ամ, թևացայ) *v. n-p.* To take the air, the tone, the manners of the Parthians.

Պարթևաբէն, *adv.* Պարթևաբէն լեզուաւ, the language of the Parthians.

Պարիսպ (բսպի, բսպաւ) *s.* Wall, enclosure.

Պարծ, *adj. ind.* Պարծ չբջել, To walk nobly or with ostentation: See **Պերճ**:

Պարծանք (նաց, նաք) *s. pl.* Glory, boast, ostentation, show, parade, bragging, praise, pride, vanity; honour, merit.

Պարծենողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Boasting.

Պարծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render glorious, to make one's self bragged of.

Պարծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To

boast, to glory, to vaunt, to praise one's self, to hector.

Պարծուկ, *adj. ind.* That boasts too much, bragging, vain-glorious, swaggering.

Պարծունակ, *adj. ind.* Glorious, honourable, of great merit.

Պարկ (ի, իս) *s.* Bag, budget, wallet, knapsack, cloakbag, purse, courier's bag, satchel: See Պ՚ախտոց:

Պարկեշտ (ի, իս) *adj.* Modest, virtuous, chaste, maidenly, pure; sober, moderate, temperate, reserved, frugal; noble.

Պարկեշտադէմ, *adj. ind.* That has a modest face.

Պարկեշտագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More or very modest.

Պարկեշտալից, *adj. ind.* Full of modesty.

Պարկեշտախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks modestly.

Պարկեշտախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Modest discourse.

Պարկեշտակրօն (ի, իս) *adj.* That behaves modestly, modest, virtuous, chaste.

Պարկեշտանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be moderate, to be reserved or circumspect, to abstain.

Պարկեշտասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves modesty, modest, chaste, virtuous.

Պարկեշտասուն, *adj. ind.* That is brought up in modesty, modest, chaste, sober.

Պարկեշտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render wise or modest.

Պարկեշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Modesty, decency, chastity; sobriety, moderation, temperance, frugality.

Պարհել See Պահել:

Պարշարել See Պաշարել:

Պարսյկ (լուսկի, լուսկաւ) *s.* Circumflex.

Պարսյր (լուսրի, լուսրաւ) *s.* Turn, revolution: spire. **Պարսյր առնուլ**, to take a turn; to return.

Պարոն (ի, իս) *s.* Baron: See Տէր:

Պարոնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Barony.

Պարոնուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Baroness.

Պարունակ (ի, աւ) *s.* Orb, sphere, circle, order.

Պարունակաձեւ, *adj. ind.* Spherical, round.

Պարունակել (եմ, եցի) *v. a.* To surround, to encompass, to encircle; to contain, to comprehend, to enclose.

Պարունակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Surrounding; capacity.

Պարուսակ (ի, աւ) *s.* Cover, pellicle, membrane; pericarpium, follicle.

Պարսակել (եմ, եցի) *v. a.* To envelop, to cover with a membrane.

Պարուրաձեւ, *adj. ind.* Spiral.

Պարուրել (եմ, եցի) *v. a.* To surround; to envelop, to cover; to retrieve, to retain; to take away, to retrench.

Պարպակել See Պարփակել:

Պարպաւել (եմ, եցայ) *v. n-p.* To be broken, to burst, to be burst.

Պարպաւիւն, *s. ind.* See Պարպաւումն:

Պարպաւումն (ամանի, ամանիս) *s.* Rupture, crevice.

Պարս or **Պարսք** (սկզ. սիւք) *s. pl.* See Պարսակ:

Պարսաւակ (ակի, ակաւ) *s.* Sling.

Պարսաւ (ի, իս or ոյ, ուլ) *s.* See Պարսաւանք:

Պարսաւագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That blames, that reproaches, critical.

Պարսաւագիր (գրի, գրաւ) *adj.* See Պարսաւագէտ:

Պարսաւանք (նաց, նաք) *s. pl.* Blame, reproach, reprehension, criticism, censure. **Ընդ պարսաւանաց ածել**, to throw blame on: See Պարսաւել:

Պարսաւել (եմ, եցի) *v. a.* To blame, to reproach, to condemn, to find fault with, to censure, to criticise.

Պարսաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Blameable, reproachable, censurable.

Պարսաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Slinger.

Պարսաքար (ի, աւ) *s.* Sling-stone.

Պարսաքարել (եմ, եցի) *v. a.* To sling, to throw stones with a sling.

Պարսել (եմ, եցի) *v. a.* To sling, to throw, to cast.

Պարսխ (սեաի, սեաւս) *s.* See Պարսաւակ:

Պարսիկ (սկի, սկաւ) *s.* and *adj.* Persian.

Պարսկական (ի, աւ) *adj.* Persian.

Պարսկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To adopt the Persian tone or manners.

Պարսկապան See Պարկապան:

Պարսկերէն, *adv.* **Պարսկերէն խօ-**

սել. To speak the Persian or the Persian language.

Պարսպաձև, *adj. ind.* In shape of a wall.

Պարսպաշինութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fortification, building of a wall.

Պարսպապահ (ի, աւ) *s.* Guard of a wall, of a fortress.

Պարսպաւոր (ի, աւ) *adj.* Encircled with a wall, fortified.

Պարսպել (եմ, եցի) *v. a.* To encircle with a wall; to surround, to encircle, to enclose.

Պարտ, *s. ind.* Պարտ առնել. To condemn. Պարտ է, there must, there ought: See Պարտք:

Պարտակ (ի, աւ) *s.* Cover, veil; mask: See Պարտական:

Պարտական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Debtor, loaded with debts; indebted, obliged; responsible; subject; culpable. Պարտական առնել, to make one run into debt; to oblige. Պարտական լինել, to run into debt; to be obliged or subject; to remain debtor.

Պարտակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That is owing or bound with another.

Պարտապան (ի, աւ) *s.* See Պարտական:

Պարտաջանքացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To tire, to fatigue too much, to debilitate, to force.

Պարտասիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To grow tired, to be too much fatigued, to become weak.

Պարտատէր (տեառն, տերամբ) *s.* Creditor, he to whom one owes.

Պարտաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Debtor; obliged; culpable.

Պարտաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To make one run into debt; to oblige, to engage; to condemn.

Պարտաւորիլ (իմ, րեցայ) *v. n-p.* To run into debt, to be bound; to be condemned or culpable.

Պարտաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Duty, obligation, engagement; fault.

Պարտել (եմ, եցի) *v. a.* To conquer, to subjugate, to subdue, to hold, to surprise.

Պարտէզ (տիզի, տիզաւ) *s.* Garden, fruit-garden, kitchen garden.

Պարտիզպան (ի, աւ) *s.* Gardener.

Պարտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To owe, to contract debts, to be bound; to be conquered. Յափշտութիւն պարտիլ, to be astonished, to be surprised.

Պարտիք (տեաց, տեաք) *s. pl.* See Պարտք:

Պարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a conquered person, subjection; weakness. Պարտութիւն խոստովանիլ, to yield, to give up, to cede, to surrender, to submit, to avow, to know one's weakness. Ի պարտութիւն մատնիլ, to be conquered.

Պարտուկ (ակի, ակաւ) *adj.* and *s.* See Պարտական:

Պարտուպատշաճ, *adj. ind.* Suitable, decent, due.

Պարտք (տուց, տեաք) *s. pl.* Debt, passive debt, duty, obligation: due: active debt, credit.

Պարփակարան (ի, աւ) *s.* Compass, enclosure; park: See Պատապարան:

Պարփակել (եմ, եցի) *v. a.* To enclose, to encircle, to surround; to enclose in a park: to circumscribe; to comprehend.

Պաքսիմատ (ի, աւ) *s.* Biscuit.

Պելագոս (ի, աւ) *s.* See Ծով: Արշիպելագոս, Archipelago.

Պեղել (եմ, եցի) *v. a.* To hollow, to dig, to delve, to rake up, to sap.

Պենտեկոստէ (ի, ից) *s.* Pentecost.

Պետ (ի, տ) *s.* Chief, governor, master, principal; major.

Պետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Principality, dynasty, despotate; majority.

Պերճ (ի, աւ) *adj.* Rich, noble, abundant, superb.

Պերճաբան (ի, ից) *adj.* Eloquent.

Պերճաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Eloquence, fine speech.

Պերճաձայն (ի, ից) *adj.* That has a clear and strong voice.

Պերճանալ (աւ, ացայ) *v. n-p.* To abound; to grow rich; to be proud of, to act the master, to make parade or show, to strut.

Պերճապատճոյճ, *adj. ind.* Richly ornamented, rich, sumptuous, magnificent.

Պերճապայծառ, *adj. ind.* Luminous, glittering, splendid, illustrious; most serene.

Պերճապայծառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brightness, splendour; serenity.

Պերճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance, riches; ostentation, pomp,

show, parade, finery; pride, presumption; magnificence, nobleness, elegance.

Պէրսէոս (*բսեայ, բսեաւ*) *s.* Perseus.

Պէրսոս See **Պէրսէոս**:

Պէս See **Իբրև** or **Ոման**:

Պէսպէս, *adj. ind.* and *adv.* Diverse, different, varied: variously, differently.

Պէսպիսանալ (*ամ, ացայ*) *v. n.* To vary, to be diversified.

Պէսպիսացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To diversify, to vary.

Պէսպիսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Diversity, difference, variety.

Պէտ See **Պէտք**: **Պէտ չունելն ուշ նել** or **պէտ առնել**, to take, to have care, to do the needful.

Պէտք, *s. ind. pl.* Need, necessity, the needful, indigence; exigence, occurrence; use, employ; business: theme or amplification. **Ի պէտս**, for. **Ընչի պէտս**, why? for what purpose? **Զպէտս հոգւոյն հատուցանել** or **վճարել**, to breathe one's last, to die.

Պժգալ (*ամ, գացի*) *v. n.* To abhor, to detest, to hold in aversion.

Պիլարտա (*ի, իս*) *s.* Billiards.

Պիծակ (*ի, աւ*) *s.* Oxfly, wasp.

Պիղիպոտ See **Պողիպոդ**:

Պիղծ (*պղծոյ, պղծով*) *adj.* Impure, dirty, filthy, profane, abominable, detestable, execrable. **Պիղծ առնել**, to soil; to abhor.

Պինայ (*ի, իս*) *s.* (Greek word) Sort of shell fish.

Պինդ or **Պինդ**, *adj. ind.* Firm, solid, hard, constant, strong. **Պինդ կալ**, to hold fast, to remain firm. **Պինդ ուշ նել**, to hold a thing very firm. **Ի պինդսն արկանել** See **Պնդել**:

Պիսակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Diversified with colours, speckled, spotted, dapple: variety of colours, speckle, spot, mark, ephelis: small pox.

Պիսականալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To be diversified with colours, to be speckled, spotted or dapple.

Պիսակացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To diversify with colours, to spot, to mark.

Պիսակերես, *adj. ind.* Pitted or marked with the small pox.

Պիսակոտ (*ի, աւ*) *adj.* See **Պիսակերես**:

Պիսակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Speckle, spot.

Պիտակ (*ի, աւ*) *adj. s.* and *adv.* Vain, useless, false, abusive, improper; empty: useful, advantageous; writing, label, note, ticket, paper: See **Պիտակ կաբար**:

Պիտակաբար, *adv.* Abusively, falsely, in vain, improperly. **Պիտակաբար վարիլ**, to abuse, to use improperly.

Պիտակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vanity, falsehood, abuse.

Պիտանագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very useful.

Պիտանական (*ի, աւ*) *adj.* See **Պիտանի**:

Պիտանանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To be in want of, to be necessary, to be useful.

Պիտանացու (*ի, աւ*) *adj.* Useful, advantageous, necessary.

Պիտանացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render useful, to make profit.

Պիտանի (*նւոյ, նեաւ*) *adj.* Useful, profitable, advantageous, necessary.

Պիտանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Utility, profit, advantage; use.

Պիտապէս, *adv.* Usefully.

Պիտաւորել (*եմ, եցի*) *v. n.* To profit, to be useful, to serve.

Պիտաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Utility, profit, advantage; want, necessity, use, employ; work, writing, small treatise.

Պիտաւորապէս, *adv.* Usefully, advantageously.

Պիտեղի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Necessary, useful.

Պիտի, *v. imp.* It is necessary, one must.

Պիտոյ, *adj. ind.* Necessary. **Պիտոյ է**, it is necessary, one must.

Պիտոյանալ (*ամ, յացայ*) *v. n-p.* To be in want of, to be necessary, to be requisite.

Պիտոյք (*յից, յիւք*) *s. pl.* Want, indigence, necessity, the needful.

Պիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Պիտոյք**:

Պլգամ (*ի, իս*) *s.* Phlegm, pituite: See **Պաղում**:

Պլգամոտ (*ի, աւ*) *adj.* Phlegmatick: See **Պաղամոտ**:

Պլակինդ (*կնդւոյ, կնդեաւ*) *s.* Bun, cake, pastry, pie.

Պլակուտ See **Պլակինդ**:

Պլատոնական, *adj. ind.* Platonick.

Պլեղդ (*ի, աւ*) *adj.* Idle, supine, negligent.

Պղերդանալ (*առ*, *գացայ*) *v. n.* To be idle, to neglect.

Պղերդութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Idleness, supineness, negligence.

Պղինձ (*պղնձոյ*, *պղնձով*) *s.* Copper, brass: mite, obole, copper coin. **Պղինձ ծխեալ** or **փայլուն**, brass, bronze, molten copper: See **Արոյր**:

Պղծագործ (*ի*, *ս*) *adj.* That does filthy things, immodest, impure, dirty.

Պղծագործութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Filthy action, lewdness, impurity, unchasteness, filthiness, obscenity.

Պղծալից, *adj. ind.* Full of filth, dirty, impure, lewd.

Պղծաշրթնի, *adj. ind.* Whose lips are not pure.

Պղծել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To contaminate, to soil, to stain, to spot; to profane, to pollute, to abuse: to abhor, to detest. **Պղծել զկոյս**, to corrupt, to dishonour. **Պղծել զանձն**, to be corrupted, to be contaminated.

Պղծութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Contamination, stain, filth, obscenity, lewdness, impurity; profanation, pollution; dirt; abomination, execration.

Պղնձագոյն, *adj.* and *s. ind.* Of the colour of copper or brass: chalcedony.

Պղնձագործ (*ի*, *ս*) *s.* That makes copper or brass utensils, brazier.

Պղնձակերտ (*ի*, *ս*) *adj.* Made of copper.

Պղնձահանք (*ից*, *ք*) *s. pl.* Coppermine.

Պղնձամած, *adj. ind.* Cast or made of copper.

Պղնձանիւք, *adj. ind.* That has a copper lock.

Պղնձանիւթ, *adj. ind.* That is made of copper or brass.

Պղնձապատ, *adj. ind.* Covered with copper or with brass.

Պղնձի (*ձեղոյ*, *ձեղաւ*) *adj.* and *s.* Of copper, made of copper or of brass: copper utensil, cauldron, brazen pot.

Պղպեղ (*ի*, *ս*) *s.* Pepper. **Պղպեղ լոսկալ**, ground pepper, pounded pepper. **Համեմել պղպեղաւ**, to pepper. **Ծառ պղպեղի**, pepper plant.

Պղպեղաման (*ոյ*, *ով*) *s.* Pepper box, spice box.

Պղպջակ (*ի*, *ս*) *s.* Blister, swelling; froth, foam.

Պղպջակիլ (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To froth, to simmer, to boil, to bubble up.

Պղպջուն, *adj. ind.* Boiling.

Պղտար (*ի*, *իս*) *adj.* Troubled, that is not clear or pure, jumbled.

Պղտարբրդութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Act of drinking troubled water.

Պղտորել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To disturb, to render troubled, to perplex, to cause trouble, to make uneasy.

Պղտրուքիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Trouble, broil, disorder, confusion.

Պճեղն (*պճղան*, *պճղամբ*) *s.* Heel. **Պճեղն խաւարոյ**, clove or head of garlick.

Պճղնաւոր (*ի*, *ս*) *adj.* and *s.* Furnished with a heel; cloven (foot): cassock, tunick.

Պճնազարդ (*ի*, *իս*) *adj.* Bedecked, embellished, ornamented.

Պճնազարդել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To bedeck, to embellish, to adorn, to trim.

Պճնալից, *adj. ind.* See **Պճնազարդ**:

Պճնայարմար, *adj. ind.* Trimmed, much adorned, well made.

Պճնայօրէն, *adj. ind.* See **Պճնայարմար**:

Պճնապայծառ, *adj. ind.* Much ornamented, fine, splendid, embellished, bedecked.

Պճնասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* That loves finery, flaunting, fond of dress, that dresses finely.

Պճնել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To embellish, to bedeck, to adorn, to enrich.

Պճնողական (*ի*, *ս*) *adj.* Of dress; magnificent.

Պճնուճի (*նման*, *նմամբ*) *s.* Dress, embellishment, ornament.

Պճնող (*ի*, *ս*) *adj.* See **Պճնասէր**:

Պնակ (*ի*, *ս*) *s.* Dish, plate, porringer, bowl, wooden bowl, pot, soup dish, soup-plate.

Պնակաձև, *adj. ind.* In the form of a dish or of a plate.

Պնակիս (*ի*, *իս*) *s.* (Greek word) Small writing table.

Պնդագոյն (*գունի*, *գունւոյ*) *adj. comp.* Firmer, very strong. **Պնդագոյնս**, firmly, strongly, steadily, earnestly, diligently.

Պնդակազմ, *adj. ind.* Strong, hard, firm, solid, steady.

Պնդակազմել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To strengthen, to comfort.

Պնդակազմութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Solidity, hardness, consistence, fixity.

Պնդակապ, *adj. ind.* Well tied or bound, firm, strong, hard.

Պնդակցորդ, *adj. ind.* Conjoined, compact, condensed, squeezed, consolidated.

Պնդածիգ, *adj. ind.* Much bent.

Պնդանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To grow stronger, to harden, to grow hard.

Պնդապարանոց See Խստապարանոց:

Պնդապէս, *adv.* Firmly, solidly, stringly; obstinately.

Պնդացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To strengthen, to affirm, to consolidate, to harden, to bind; to astringe, to constipate; to fix; to stiffen.

Պնդել (եմ, եցի) *v. a.* To strengthen, to confirm, to invigorate, to corroborate, to fortify, to consolidate, to enclose, to affirm, to prop, to support; to insist; to enforce, to tighten; to bind, to tie tight, to constrain, to bind, to press; to secure; to pretend, to maintain; to restrain. Պնդել զմէջս or Պնդել գօտի ընդ մէջս, to gird the body.

Պնդիլ (իմ, գեայ) *v. n-p.* To run, to go quick. Պնդիլ զհետս, to pursue, to run after; to pretend.

Պնդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consistence, solidity, fixity, hardness; steadiness, firmness, immoveability; stiffness, severity, obstinacy; costiveness; strengthening, fastening, consolidation.

Պնչախոտ (ոյ, ով) *s.* Snuff.

Պնչատ (ի, աւ) *adj.* That has the nose cut off.

Պնտագոյն See Պնդագոյն with the following.

Պշեալ (եմ, եցի) *v. n.* See Պշնուլ:

Պշեալ (եմ, եցի) *v. n.* See Պշնուլ:

Պշնուլ (ուամ, պշեայ) *v. n.* To look at fixedly, to consider, to look upon, to observe, to contemplate.

Պշնումն or Պշումն (չմանն, չմամբ) *s.* Look, consideration, observation.

Պշրանք (նաց, նքբ) *s. pl.* See Պշնումն:

Պշրեալ (եմ, եցի) *v. n.* See Պշնուլ:

Պոկ or Պուկ (ի, իւ) *s.* Organ pipe; stalk.

Պողեալ or Պուղեալ (եմ, եցի) *v. a.* To push, to repulse, to remove.

Պողիպոդ (ի, աւ) *s.* Polypus. Պողիպոդ բոյս, polypodium.

Պողպատ or Պոզպատ (ի, իւ) *s.* Steel.

Պողպատիկ (ակի, ակաւ) *s.* and *adj.* Steel; made of steel, steely.

Պողոտ See Պզտոյտ:

Պողոտայ (ի, իւ) *s.* Highway, road that one goes, street that one passes, road, way, street.

Պողպատ See Պողպատ:

Պոյտն (պուտանի, պուտտամբ) *s.* Pot, porridge pot, pitcher.

Պոնգ or Պոնտ (ի, իւ) *s.* Fillip. Պոնգս հարկանել, to give a fillip.

Պոչուն See Պոռչուն:

Պոռնիկ (նկի, նկաւ) *s.* and *adj.* Fornicator; adulterer; letcher, whoremonger, sinner. Պոռնիկ կին, prostitute, abandoned or debauched woman, street-walker, courtezan, whore, strumpet, wench, trull.

Պոռնկակերպ, *adj. ind.* Lascivious, letcherous.

Պոռնկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* See Պոռնկիլ:

Պոռնկանոց See Պոռնկոց:

Պոռնկապատիր, *adj. ind.* Seducer, that causes to commit fornication.

Պոռնկապէս, *adv.* Like a fornicator or sinner.

Պոռնկասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves fornication, prostituted, abandoned.

Պոռնկեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to commit fornication; to prostitute.

Պոռնկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To commit fornication; to be prostituted, to give one's self up to lewdness.

Պոռնկորդի (գւոյ, գւով) *s.* Bastard, son of fornication.

Պոռնկոց (ի, աւ) *s.* Brothel, bawdy-house.

Պոռնկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fornication; prostitution, unchasteness, whoredom, harlotry.

Պոռչիլ (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to groan.

Պոռչուն, *s. ind.* Cry, bellowing.

Պոռոտ (ի, աւ) *adj.* Crying, bawling, bellowing.

Պոռոտախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks loud or cries, noisy, bawling.

Պոր (ոյ, ով) *s.* Swan: See Կարապ:

Պորիլ See Փորիլ:

Պորտ (ոյ, ով) *s.* Navel, umbilicus; belly: middle, centre.

Պորտաբոյծ, *adj. ind.* Slave to one's belly, glutton, debauched.

Պորտապաթաք, *adj. ind.* See Պոր. տաբոյծ:

Պորփիւր (ի, իւ) *s.* Porphyry.

Պուեմիկոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) Poet: See Բանաստեղծ:

Պուկ See Պոկ:

Պուղիլ See Պողիլ:

Պուտանագդ (ի, իւ) *s.* See Ափսեան:

Պուտուկ (ակի, ակաւ) *s.* Pot, boiler.

Պուրակ See Պրակ:

Պուրակացիր, *adj. ind.* Spread through the wood or forest.

Պչրանք (նաց, նօք) *s. pl.* Affected airs, prim ways, coquetry.

Պչրիլ (եմ, եցի) *v. n.* To give one's self affected ways, to mince, to coquet.

Պչրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պչրանք:

Պեհասեր See Պեհասեր:

Պախիկոս (ի, աւ) *s.* (Latin word) Dean.

Պայգ (պաւգի, պաւգաւ) *s.* Paraphernalia; portion, dowery; gift.

Պաղել (եմ, եցի) *v. a.* To portion, to give a portion, to endow.

Պասել (եմ, եցի) *v. n.* To scold, to murmur.

Պատապատ (ի, իւ) *s.* (Greek word) The first father or pope.

Պաօտն (Greek word) See Ափսէին:

Պատ (ի, աւ) *s.* Crown, diadem; garland; circle; glory brim; frame edge: chaplet; chaplet of flowers: edge of a wall; cornice: parapet: coronation, achievement, accomplishment: marriage.

Պատագիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* That crowns or marries: crowned; married.

Պատագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Coronation.

Պատազգեաց (գեցի, գեցաւ) *adj.* Crowned.

Պատակալ (ի, աւ) *s.* Band of a crown.

Պատակապ, *adj. ind.* Crowned.

Պատակից (կի, կցաւ) *adj.* and *s.* That is crowned with another.

Պատահամարտ, *adj. ind.* That gathers crowns.

Պատահիւս, *adj.* and *s. ind.* That plats or makes crowns: laureat, crowned.

Պատակաձև, *adj. ind.* In the shape of a crown.

Պատակապատչուհ, *adj. ind.* Ornamented with a crown, crowned.

Պատակառ (ի, աւ) *adj.* That receives a crown.

Պատակաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Crowned; laureat: king: See Թագաւոր:

Պատակիլ (եմ, եցի) *v. a.* To crown; to marry.

Պատեղն (ղան, ղամբ) *s.* Elm.

Պտկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To bud, to shoot forth buds.

Պտկուկք (կանց, կամբք) *s. pl.* Nipple; udder, teat, dug: button, bud, eye.

Պտղաբեր (ի, աւ) *adj.* Fruitful, fertile: that makes a present of fruit.

Պտղաբերիլ (եմ, եցի) *v. a.* To fructify, to bear fruit, to bring, to produce.

Պտղաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fructification, fertility.

Պտղաթափ, *adj. ind.* Stripped of fruit, the fruits of which are fallen.

Պտղալից, *adj. ind.* Full of fruit, fertile, fruitful.

Պտղախակ (ի, իւ) *s.* Unripe fruit.

Պտղախայծ (ի, իւ) *adj.* The fruits of which begin to ripen.

Պտղախայծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To begin to ripen.

Պտղածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Productive, fruitful, fertile.

Պտղածնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To fructify: See Պտղաբերիլ:

Պտղածնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fructification.

Պտղածնուղ (ի, աւ) *adj.* Fruitful: See Պտղածին:

Պտղակն, *adj. ind.* That has a spot in the eye.

Պտղակորոյս, *adj. ind.* That is stripped of its fruit.

Պտղահասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ripeness of fruit.

Պտղապայծառ, *adj. ind.* Ornamented with fruit.

Պտղապարգև, *adj. ind.* See Պտղառատ:

Պտղավաճառ (ի, աւ) *s.* Fruiterer, that sells fruit.

Պտղառատ (ի, աւ) *adj.* Fruitful, fertile, fruity.

Պտղառուն (տան, տամբ) *s.* Fruitery.

Պտղառուութիւն See Պտղաբերութիւն:

Պտղաւէտ, *adj. ind.* See Պտղալից:

Պտղաւոր (ի, աւ) *adj.* That has fruits: See Պտղակից:

Պտղաքաղ, *adj. ind.* Պտղաքաղ առնել. To gather, to amass fruit.

Պտղդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fertility: See Աղբղաստաւորութիւն:

Պտոյտ or Պտոյտք (պտուտից, պտուտս) *s. pl.* Turn, return, deflection; circumvolution, quick turning, turning. Պտոյտ գլխոյ, vertigo, giddiness in the head. Պտոյտ առնել or առնուլ, to turn one's self, to whirl.

Պտոյտել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To turn, to veer; to whirl; to turn upon one leg.

Պտուկ (պտկան, պտկամբ) *s.* See Պտկունք and Պըտուն:

Պտուղ (պտղոյ, պտղով) *s.* Fruit.

Պտուտակ (ի, աւ) *s.* Screw: whirligig.

Պտուտանալ (ամ, տայայ) *v. n-p.* To turn one's self, to make a turn.

Պտուտել or Պտուտկել See Պտոյտել:

Պտուտուկ (ակի, ակաւ) *s.* See Պտոյտ and Պտուտակ:

Պրախ See Պրաս:

Պրակ (ի, աւ) *s.* Wood, thicket, grove, bush; bundle, faggot, brush wood; bundle of papers; piece, article. Պրակք Առաքելոց, the acts of the Apostles.

Պրակազարդ, *adj. ind.* Furnished or ornamented with a grove: tufted.

Պրակապատճէն, *adj. ind.* Furnished with several acts or articles.

Պրաս (ի, ից) *s.* Leek.

Պրեաստր (ի, ից) *s.* See Խորհրդամատն:

Պրետոր (ի, աւ) *s.* Pretor. Պրետորք or առեան Պրետորի, judgment hall.

Պրետորական, *adj. ind.* Pretorian.

Պրետորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pretorship.

Պրիանէ (ի, ից) *s.* (Greek word) Sort of fish.

Պրիսկ (պրսկի, պրսկաւ) *s.* Sort of plant.

Պրծանիլ (եմ, պրծայ) *v. n-p.* To escape, to get away, to evade, to get off. Պրծանիլ յուշոյ յիշատակաց, to escape the memory, not to recollect.

Պրկել (եմ, եցի) *v. a.* To squeeze, to tie tight, to stiffen, to bind with cords.

Պրկու (ի, աւ) *s.* Place to squeeze or to bind.

Պրտուտ (ոյ, ով) *s.* Rush.

Պրտուտեայ (ւոյ, ւոյս) *adj.* That is made of rushes.

Պրտուտկէն (կնի, կնաւ) *adj.* See Պրտուտեայ:

Պրօն (ի, ից) *s.* Carded wool.

Պօղպօդիս See Պողպոդ:

Ջ

Ջ (*tchay*) TCH. Consonant, twenty seventh letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letters Ճ and Ձ, for example: Ճանապհան, Ջանջխան; ինջոյք, ինճոյք; հնջիւթ, հնճիւթ; հնջնա, հնճնա; գիջ, գիճ; բջիջ, բճիճ: Հաջել, հաչել; խոռոջ, խոռոչ; կարկաջել, կարկաչել; յօրանջ, յօրանչ:

Ջ or Ջ with a line above denotes the number *nine hundred*.

Ջախջախ See Ջաղջախ with its derivatives.

Ջահ (ի, ից) *s.* Cresset, torch, flambeau; lantern, lamp.

Ջահազգեստ (ի, ից) *adj.* and *s.* Blazing, brilliant: a brilliant or rich dress.

Ջահակիր (կրի, կրաւ) *adj.* and *s.* That carries a lamp or a torch.

Ջահանալ (ամ, հացայ) *v. n-p.* To blaze, to shine.

Ջահավառ, *adj. ind.* Blazing, refulgent.

Ջահաւորական (ի, աւ) *adj.* Blazed, flaming, luminous.

Ջահաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To illuminate, to enlighten, to render luminous, to make shine.

Ջահափայլ, *adj. ind.* Brilliant, refulgent.

Ջահափայլել (եմ, լեցայ) *v. n-p.* To blaze, to shine, to glitter.

Ջահել (եմ, եցի) *v. n.* See Ջահանալ:

Ջահեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Ջահաւորել:

Ջահընկալ (ի, ից) *adj.* and *s.* Acolyte.

Ջահընկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The office of Acolyte.

Լաղ or Լաղպ, *adj. ind.* Great, abounding (speaking of rain).

Լաղթագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Greater or heavier (speaking of rain).

Լաղխել See Լաղջախել:

Լաղջախ (ի, իս) *adj.* Crushed, shattered, broken: that crushes or breaks.

Լաղջախանք (նաց, նաք) *s. pl.* Act of breaking or crushing, crash.

Լաղջախել (եմ, եցի) *v. a.* To crush, to crack, to break, to break to pieces, to dash to pieces, to bruise, to flatten.

Լամբ (ի, իս) *s.* Nourishment.

Լամբակեր (ի, աւ) *adj.* That is at nurse, that sucks.

Լամբել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish, to give to eat or to suck; to give.

Լամբա (ի, իս) *s.* (French or English word) Chamber: See Ննեակ:

Լայ (ի, իս) *s.* Complaint, lamentation.

Լայլամի (լեման, լեմամբ) *s.* Ostrich.

Լայլեամի See Լայլամի:

Լայլել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To lament, to deplore.

Լայլոտ (ի, իս) *s.* Bull's pizzle (dried in order to flog with): whip.

Լան (ի, իս) *s.* Effort, diligence, care, study, work. Լան դնել See Լանալ:

Լանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To exert one's self, to endeavour, to study, to be diligent, to hasten, to take care; to labour, to tire, to take trouble. Ընդ ոդիս Լանալ, to sigh.

Լանակից (կից, կցաւ) *adj.* and *s.* That studies or that labours with another.

Լանահնար, *adj. ind.* Լանահնար լինել See Լանալ:

Լանասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Diligent, careful, laborious.

Լանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make exertion, to render diligent, to labour.

Լանկոտ (ի, աւ) *adj.* See Լանասէր:

Լաստագով (ի, աւ) *adj.* and *s.* Apologist, advocate, defender, protector, patron.

Լաստագովել (եմ, եցի) *v. a.* To defend, to justify, to excuse.

Լաստագովութիւն (ութեան, ութեամբ) *s.* Apology, defence, protection, justification, excuse.

Լատել (եմ, եցի) *v. a.* To cut in pieces, to undo, to break: See Կտրել:

Լատում (ի, աւ) *s.* Cutting in pieces, undoing: See Կտրած:

Լեռանիլ (իմ, ացայ) *v. n-p.* See Լեռնալ:

Լեռացուցանել See Լեռուցանել:

Լեռնալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To warm, to be warmed, to warm one's self; to burn, to be burnt, to take light; to boil.

Լեռուին (ամանի, ամանիս) *s.* Heat, burning, inflammation; heating, calefaction.

Լեռուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To heat, to warm; to light, to burn.

Լեռուցիկ (ցկի, ցկաւ) *s.* Copper, cauldron; boiler; chafing-dish.

Լեր (ոյ, ով) *s.* Heat.

Լերանիլ (իմ, Լերայ) *v. n-p.* See Լեռնալ:

Լերաշերմ, *adj. ind.* Very hot.

Լերին, *adj. ind.* Warm, hot.

Լերմ (ոյ, ով) *adj.* Warm, hot; touchy; ardent, affectionate.

Լերմագոլ, *s. ind.* Heat, warmth.

Լերմագուխ, *adj. ind.* See Գոլագուխ:

Լերմագիտակն (կան, կամբ) *s.* Thermoscope.

Լերմակող See Լերմնկող:

Լերմական (ի, աւ) *adj.* Warm, ardent.

Լերմակիծ, *adj. ind.* Burning. Լերմակիծ առնել, to burn.

Լերմահաս, *adj. ind.* That assists warmly or ardently.

Լերմահովիտ, *adj. ind.* Situate in a warm valley.

Լերմայոտ, *adj. ind.* See Տերմական:

Լերմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To warm, to be warmed; to have a fever: See Տենալ:

Լերմանդամ, *adj. ind.* Having warm limbs, warm, lively.

Լերմաչափ (ի, իս) *s.* Thermometer.

Լերմաջուր (ջոյ, ջով) *s.* Warm water.

Լերմանեղեակ (նեկի, նեկաւ) *s.* Stove, hothouse.

Ջերմացոյց (ցուցի, ցուցիս) *s.* Thermoscope.

Ջերմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ջեռուցանել**:

Ջերմեռանդն, *adj. ind.* Ardent, devoted.

Ջերմեռանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ardour, devotion.

Ջերմիկ (միկ, միկս) *adj.* and *s.* Warm; warm meat.

Ջերմին, *adj. ind.* Warm, hot.

Ջերմնաջուր, *adj. ind.* Hot. **Ջուր ջերմնաջուր**, hot mineral water.

Ջերմն (ըմեան, ըմեամբ) *s.* Fever.

Ջերմնաւոր (ի, ս) *adj.* Feverish, that causes fever.

Ջերմնական (ի, ս) *adj.* Febrile.

Ջերմնահալած, *adj. ind.* Febrifuge.

Ջերմնատագնապ, *adj. ind.* That suffers from a fever, feverish.

Ջերմնեակ, *adj. ind.* Lukewarm: See **Ջերմ**:

Ջերմնկալ (ի, ս) *adj.* Feverish, that is subject to fever.

Ջերմոտ (ի, ս) *adj.* See **Ջերմուտ** and **Ջերմնկալ**:

ՋերմուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Heat, warmth, sun-burning; calefaction, warming, overheating one's self.

Ջերմուկք (ից, իցք) *s. pl.* Hot baths.

Ջերմուտ (ի, ս) *adj.* Warm.

Ջերուուն See **Ջեռուուն**:

Ջիլ or **Ջիղ** (Ջլի, Ջլաս) *s.* Nerve, sinew.

Ջինջ, *adj. ind.* Polished, clean, pure, clear.

Ջլաձիգ, *adj. ind.* That is done by an exertion of the nerves.

Ջլատել (եմ, եցի) *v. a.* To enervate, to weaken.

Ջլեայ, *adj. ind.* Made with sinews, nervous.

Ջլել (եմ, եցի) *v. a.* To nerve, to provide with nerves.

Ջլուտ, *adj. ind.* Nervous.

Ջղախոտ (ոյ, ոյ) *s.* Plantain.

Ջղապինդ, *adj. ind.* Nervous.

Ջղացաւ (ի, ս) *adj.* Spasmodick.

Ջղացաւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Spasm.

Ջնար (ի, ս) *s.* Harp: See **Քնար**:

Ջնարահար (ի, ս) *adj.* and *s.* That plays the harp: See **Քնարահար**:

Ջնել (եմ, եցի) *v. a.* To beat, to strike.

Ջնջան (ի, ս) *s.* Dishclout, rubber, cloth, rag.

Ջնջել (եմ, եցի) *v. a.* To clean, to purge; to wipe; to efface, to scratch out, to erase, to cancel, to expunge; to abolish, to annul, to destroy, to undo, to suppress, to extirpate, to exterminate.

Ջնջոց (ի, ս) *s.* See **Ջնջան**:

Ջնջումն (ման, մամբ) *s.* Abstersion, cleaning; effacing, erasure; extinction, extermination; suppression; abolition, abrogation, cassation.

Ջոկը (կի, կս) *s.* Troop, band, company.

Ջոկոկել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble troops, to assemble.

Ջոհ (ի, իս) *s.* Switch, wand.

Ջոկ (ի, իս) *s.* Band, troop: distinction, segregation. **Ջոկս առնել**, to make a band; to distinguish, to discern.

Ջոկատ (ի, իս) *s.* Band, detachment.

Ջոկատան (ի, ս) *s.* Assembly.

Ջոկել (եմ, եցի) *v. a.* To distinguish, to detach.

Ջոկ (ոս, ս) *s.* Tuft.

Ջոկանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To be in a tuft.

Ջոկեակ (եկի, եկաս) *s.* Sort of grasshopper.

Ջորեկան (ի, ս) *s.* Muleteer.

Ջորի (ւոյ, իւով) *s.* Male-mule. **Մատակ ջորի**, she-mule.

Ջուգակ (ի, ս) *s.* Pandora; guitar; hurdy-gurdy; viol: See **Քնար** and **Ջնար**:

Ջուխտակ (ի, ս) *s.* See **Ջոյգ**:

Ջուր (Ջրոյ, Ջրով) *s.* Water; liquid. **Ջուր հեղուլ**, to make water, to piss.

Ջրաբաժին, *adj. ind.* That divides water.

Ջրաբանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Hydraulicks.

Ջրաբաշխ (ի, իս) *adj.* and *s.* That studies hydraulicks; hydraulical; that is versed in hydraulicks.

Ջրաբաշխութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Hydraulicks.

Ջրաբեր See **Ջրբեր**:

Ջրաբուղխ See **Ջրբուղխ**:

Ջրագիր (գրի, գրաս) *adj.* and *s.* Hydrographer.

Ջրագոյն, *adj. ind.* That has the colour of water.

Ջրագրական (ի, աւ) *adj.* Hydrographical.

Ջրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hydrography.

Ջրագործ (ձիկ, ձիւք) *s. pl.* Rivulet, arm of a river.

Ջրալից, *adj. ind.* Watery, bathed.

Ջրախառն, *adj. ind.* Mixed with water.

Ջրախեղդող, *adj. ind.* Suffocated in water, drowned.

Ջրախոյս (խուսի, խուսիւ) *adj.* Hydrophobial.

Ջրածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Produced or born in the water, aquatick.

Ջրածնունդ, *adj. ind.* See Ջրածին:

Ջրածոյց, *adj. ind.* That conducts water.

Ջրական (ի, աւ) *adj.* Aqueous, aquatick.

Ջրակարծ, *adj. ind.* Frozen.

Ջրակիր See Ջրկիր:

Ջրակշռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hydrostatick.

Ջրակոյտ (կուտի, կուտիւ) *s.* Mass of water.

Ջրակուլ, *adj. ind.* Sunk in the water.

Ջրակուտակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Assembled by water; body of water.

Ջրահեղեղ See Ջրհեղեղ:

Ջրահեղձոյց, *adj. ind.* Suffocated, drowned; suffocating. Ջրահեղձոյց առնել, to stifle, to drown.

Ջրահոս (ի, աւ) *adj.* That pours, that spills water.

Ջրաղաց (ցիկ, ցիւք) *s. pl.* Watermill.

Ջրամած, *adj. ind.* Covered with water.

Ջրայարկ, *adj. ind.* Covered with water.

Ջրային (ինոյ, ինով) *adj.* See Ջրածին:

Ջրաշիղջ See Ջրշիղջ:

Ջրանկեկ, *adj. ind.* and *adv.* In a flowing manner.

Ջրաչարչար, *adj. ind.* Tormented by water.

Ջրաչափ (ի, իս) *s.* Hydrometer.

Ջրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes water very much.

Ջրասոյզ, *adj. ind.* Plunged into water.

Ջրասուզել (եմ, եալ) *v. a.* To sink, to plunge into water.

Ջրասուն, *adj. ind.* Nourished by water, aquatick.

Ջրաւան (ի, իս) *adj.* See Ջրախոյս:

Ջրաւտուն, *adj. ind.* Planted near the water.

Ջրաւրեալ, *adj. ind.* Aqueous, watered.

Ջրաւրէք (րէից, րէիւք) *s. pl.* Watering place: bathing place.

Ջրացանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of spilling water.

Ջրացիք, *adj. ind.* That spills water.

Ջրաւոր (ի, աւ) *adj.* Watery, that has water.

Ջրափակ, *adj. ind.* Surrounded, covered with water.

Ջրբաշխ See Ջրաբաշխ:

Ջրբեր (ի, աւ) *s.* That brings, that carries water.

Ջրբուղխ (բղխի, բղխաւ) *s.* Fountain.

Ջրգող (ի, աւ) *adj.* and *s.* Dropsical.

Ջրգողեալ (եալ, ելոյ) *adj.* See Ջրգող:

Ջրգողիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To suffer from, to be ill of a dropsy.

Ջրգողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dropsy.

Ջրգնդել (եմ, եցի) *v. a.* To temper iron.

Ջրգրիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To exert one's self: See Ջանալ:

Ջրել (եմ, եցի) *v. a.* See Ջնջել:

Ջրըմպող (ի, աւ) *adj.* That drinks water.

Ջրըմպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of drinking water.

Ջրթափել (եմ, եցի) *v. n.* To be of a manly age, to attain puberty, to be pubescent.

Ջրի or Ջրին, *adj. ind.* Aqueous, liquid.

Ջրխնդիր (դրի, դրաւ) *adj.* That asks for water.

Ջրկայ, *adj. ind.* That contains or holds water.

Ջրկիր (կրի, կրաւ) *s.* and *adj.* That brings or carries water, that contains water; aqueous.

Ջրհան (ի, աւ) *s.* Pump.

Ջրհեղեղ (ի, աւ) *s.* Deluge, flood, inundation.

Ջրհոս (ի, իս) *s.* The waterer, aquarius.

Ջրհոր (ոջ, ով) *s.* Well, cess-pool, cistern.

Ջրմոյր (մուրբ, մուրաս) *adj.* That begs, that asks for water.

Ջրմուղ (մղի, մղաս) *s.* Aqueduct, canal, pipe, pantile.

Ջրշիղ (շղջի, շղջիս) *s.* Body of water: See Լիճ:

Ջրշուն (շան, շամբ) *s.* Otter.

Ջրողող, *adj. ind.* Overflowed, immersed.

Ջրուր (ի, աս) *adj.* See Ջրկիր:

Ջրպահ (ի, աս) *s.* Water-fence.

Ր

Ր (*rah*) R hard. A Consonant, the twenty eighth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letter Ռ, for example: Մ՚ըռմռալ, մրմռալ; ռձռագործ, ռձրագործ; Ջեռանիլ, Ջերանիլ; ռամ, բամ:

Ր or $\bar{\text{ր}}$ with a line above denotes the number *thousand*.

Ռաբբի, *s. ind.* Rabbi; master, doctor.

Ռաբունի (նոյ, նեաս) *s.* See Ռաբբի:

Ռազմ (ի, իս) *s.* Battle, war. Ռազմ գնել or առնել, to fight, to make war.

Ռազմամուռ, *adj. ind.* That gives battle.

Ռակայ (ի, իս) *s.* Fool, dolt: See Ցիմար:

Ռահ (ի, իս) *s.* Road, way. Ռահ գործել, to walk, to march.

Ռահել (եմ, եցի) *v. n.* To go, to march.

Ռամ (ի, իս) *adj.* See Ռամիկ:

Ռամիկ (մկի, մկաս) *adj.* and *s.* Vulgar, low, vile, trivial: the vulgar, the common people.

Ռամկաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Common tongue or language, dialect, provincialism.

Ռամկական (ի, աս) *adj.* Vulgar, common, trivial; plebeian.

Ռամկավարական (ի, աս) *adj.* Democratick.

Ռամկավարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Democracy.

Ռամկավար (ի, աս) *adj.* and *s.* That governs the vulgar.

Ռամկօրէն, *adv.* Vulgarly, commonly, trivially.

Ռեհան (ի, աս) *s.* Basil (plant).

Ռեմակալ (ի, աս) *adj.* See Ռեմակալ:

Ռետին (անի, անիս) *s.* Resin: honeydew, mildew.

Ռետնաձեւ (ի, աս) *adj.* Resinous.

Ռժգութիւն See Ռչգութիւն:

Ռիւն (ռշի, ռշաս) *adj.* Niggardly, penurious, sordid, mean, avaricious.

Ռմբաձիգ, *adj.* and *s. ind.* Bombardier; grenadier.

Ռմբաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bombardment.

Ռմբաքար (ի, ամբ) *s.* Balista stone.

Ռմբկէն (կենի, կենիս) *s.* Mortar.

Ռնգախօս (ի, աս) *adj.* That speaks through the nose.

Ռնգական (ի, աս) *adj.* Nasal.

Ռնգեղջիւր (ջեր, ջերբ) *s.* Rhinoceros.

Ռնգունք (գանց, գամբք) *s. pl.* Nostril; nose.

Ռչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Penuriousness, niggardness, avariciousness.

Ռոճիկ (ճկի, ճկաս) *s.* Appointment, pension, maintenance; salary, pay, payment, wages.

Ռումբ (ումբոյ, ումբով) *s.* Bomb; grenade.

Ռունգն (ռնգան, ռնգամբ) *s.* See Ռնգունք:

Ռուփ (ռբփոյ, ռբփով) *s.* Thick confection of grapes.

Ս

Ս (*say*) S. A Consonant, twenty ninth letter of the Armenian alphabet. It has a great affinity to the sound of the letters Չ, Ծ and Շ; and is sometimes confounded with the last, for example: Ա՚սահման, աշսահման; աս, ասուն, աշուն:

It is sometimes cut off in the beginning of words, for example: Ս՚ուշին, ասուշին; ասաձել, ասձել; սքօղել, քօղել:

On the contrary it is found sometimes with the letter Ը, which serves well to distinguish its pronunciation, for example: Մահը՛, *մահըդ*; *սպիտա*, *մահդեա*; *սաստիճանել*, *մահաստիճանել*; *սմեամբ*, *մեամբ*:

Ս put at the end of adjectives sometimes renders them adverbs, for example: Մեծամեծս, greatly, much. Երագս, quick, quickly. Պնդագոյնս, strongly, instantly. Խստագոյնս, harshly, rudely.

Ս, a demonstrative particle of the first person at the end of words, for example: Կինս, *զոյ եաստը*, this woman (the wife, my wife) that you have given. Ի՛ հոգւոյս, of my soul, of my spirit. Տէրս և վարդապետս, I who am a Lord and Master. Վասն իրացս այսոցիկ, for these things. Ի՛ մարմնոյս իմմէ, of my body. Որպէս և եաս եմ, as still I am. Զոր ասյս խօսի, what he speaks. Զոր ասեմս, what I say. Զոր այժմս ասացի, what I have said at present or just now.

Ս or ՟ս with a line above denotes the number *two thousand*.

Սա (*սորա* or *սորին*, *սովին* or *սմա վիմէ*) pro. This, that. Սոյն սա, this one, he himself. Սա է, it is he; that is to say.

Սաբակ See Վաղդակ:

Սագ (ի, աւ) s. Goose. Սագ արու, gander. Զաւ սագի, gosling.

Սագայել (յելի, յելիս) s. See Սա սանայ:

Սադրել (եմ, եցի) v. a. To help, to contribute; to persuade, to advise, to exhort, to excite, to suggest, to insinuate, to stir up, to provoke, to induce; to be the means of, to procure; to contrive, to invent, to form; to betray, to give up, to deliver.

Սադրողութիւն (թեան, թեամբ) s. Instigation, stirring up, excitation, suggestion, solicitation, persuasion.

Սաթ (ի, աւ) s. Amber; yellow amber, powdered amber.

Սաթնուկ (նկի, նկաւ) s. Sponge: See Սպունգ:

Սայ (ի, իս) s. Anvil: paving stone, pavement.

Սալամանդր (ի, աւ) s. Salamander.

Սալայատակ (ի, աւ) s. Pavement. Սալայատակ յատրակել, to pave.

Սալանալ (ամ, ացայ) v. n-p. To become hard.

Սալար (ի, աւ) s. Chief: See Պետ:

Սալապար (ի, իս) s. Pavement, paving stone.

Սակ (ի, իս) s. Reckoning, measure, condition, part, number, term, account; liege, right, copyhold, ground-rent, tribute, tax, imposition; composition, agreement, convention. Սակ արկանել, to agree about the price, to contract.

Սակայն, conj. But, notwithstanding, nevertheless, however, yet, always, besides, moreover.

Սակամանի or Սակամանի (նոյ, նաւ) s. Scammony.

Սակառ (ի, իս) s. See Սակաւ:

Սակաւ (ուոյ, ուով) s. Hamper, frail, scuttle, gabion; basket, hand-basket.

Սակարկու (ի, աւ) adj. and s. That agrees for the price, that makes an agreement.

Սակարկութիւն (թեան, թեամբ) s. Agreement, convention.

Սակաւ (ա, ս) adj. and adv. Moderate, slender, very small; little, scarcely, hardly, not much, less, not so much. Սակաւ անգամ, rarely, seldom. Ոչ սակաւ, many, much, not less. Սակաւ սակաւ or առ սակաւ սակաւ, by degrees, little by little.

Սակաւաբան (ի, իս) adj. That speaks very little; brief, short, concise.

Սակաւաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Concise discourse.

Սակաւաթիւ, adj. ind. Small in number, little, moderate, not much.

Սակաւաժամանակեայ, adj. ind. Brief, short, of small duration, temporary.

Սակաւակեաց (կեցի, կեցաւ) adj. That lives, that lasts but a short time, brief, short.

Սակաւահաւատ (ի, իս) adj. Of imperfect faith: See Փոքրահաւատ:

Սակաւաճեան, adj. ind. Of little strength, moderate, not much.

Սակաւամանեայ (նեի, նեիս) adj. Summary, concise, short, abridged.

Սակաւամեղ (ի, իս) adj. That has sinned very little.

Սակաւանալ (ամ, ացայ) v. n-p. To lessen.

Սակաւապետական (ի, աւ) adj. Oligarchical.

Սակաւապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oligarchy.

Սակաւապիտ, *adj. ind.* Poor: frugal, sober.

Սակաւապիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Poverty; frugality, sobriety.

Սակաւավախճան, *adj. ind.* See Սակաւակեաց:

Սակաւատես, *adj. ind.* That does not see clearly.

Սակաւացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To diminish.

Սակաւացուր (ի, աւ) *adj.* Diminished, little, wanting.

Սակաւերեւոյթ, *adj. ind.* Rare.

Սակաւիկ, *adj. ind.* See Սակաւ: Սակաւիկ ինչ or Սակաւիկ մի. a little, moderately, scarcely any thing. Սակաւիկ մի եւս or Սակաւիկ միւս եւս, little is wanting to, there was but little wanting.

Սակաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Smallness, small quantity, slenderness, littleness, rarity.

Սակաւուք, *adv.* Moderately; briefly.

Սակաւօրեայ (բեի, բեիս) *adj.* Ephemeral, that lasts a short time, short.

Սակել (եմ, եցի) *v. a.* To agree, to contract.

Սակոյր (կրոյ, կրօվ) *s.* See Սակր:

Սակս (ի, աւ or կաս, կաց) *s.* See Նպաստ:

Սակս or 'ի սակս, *prep.* By reason of, for, for the sake, with respect to, in consideration of, on account, touching, concerning. Յայնմ սակս, on account of which. Յայս սակս, for this reason. 'Ի ձեր սակս, for you, on account of you, in respect to you, on your account. Ընդ or յոյժ սակս, why, on which account. Սակս ևիր, why? for what reason? Սակս որոյ, therefore, on which account, by reason of which.

Սակր (կեր, կերբ or կրաւ) *s.* Sabre, scymitar.

Սակրաւոր (ի, աւ) *adj.* That wears a sabre.

Սակրոս (ի, աւ) *s.* Scarius onias.

Սահանաւոց, *adj. ind.* Of or belonging to a cataract or open sluice or an impetuous fall.

Սահանական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a cataract, impetuous, grand.

Սահանահոս, *adj. ind.* That flows like a cataract.

Սահանք (նաց, նաք) *s. pl.* Waterfall, cataract, cascade, fall, leap: sluice, dam, floodgate, mill-dam.

Սահեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make glide or flow.

Սահիլ (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To glide, to flow, to be flowing, to go at a good rate.

Սահման (ի, աւ) *s.* Bound, term, circumscription, settling the bounds, fixing the boundaries; bounds, limits, confines, frontier, borders; march, provinces, stand, part, place; jurisdiction, extent; department; district, liberties, grounds; parts adjacent, neighbourhood; end, limitation: definition; statute, rule, regulation, appointment, ordinance, decision, constitution: state, condition. Սահման դնել, to bound, to fix bounds to, to limit, to end, to order, to regulate, to decide, to determine.

Սահմանաբար, *adv.* Definitively.

Սահմանագլուխք (խոց, խովք) *s. pl.* Frontiers, borders, confines, bounds, limits.

Սահմանադրել (եմ, եցի) *v. a.* To order, to regulate, to constitute, to establish, to determine, to decide.

Սահմանադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Constitution, ordinance, regulation, statute, institution; fixing limits to.

Սահմանափակեալ, *adj. ind.* Bounded, limited, surrounded.

Սահմանած, *adj. ind.* Bounded, limited, circumscribed.

Սահմանակալ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That keeps the frontier: frontier, borders: frontier-guard.

Սահմանական (ի, աւ) *adj.* Definitive; indicative.

Սահմանակից (կից, կցաւ) *adj.* Bordering upon, adjacent, neighbouring.

Սահմանակողմն (մանց, մամբ) *s.* Confines, frontier, borders, marches.

Սահմանապահ (ի, աւ) *adj.* That guards the frontier; that keeps a constitution.

Սահմանաւոր (ի, աւ) *adj.* Bounded, limited; defined, decided, regulated.

Սահմանել (եմ, եցի) *v. a.* To bound, to set bounds to, to limit, to circumscribe; to terminate; to define, to determine, to decide, to resolve, to deliberate; to decree, to institute, to establish, to fix; to order, to regulate, to prescribe; to assign; to constitute,

to appoint, to name, to create. Յառաջագոյն սահմանել, to predestinate. Ի բառաց սահմանել, to banish, to exile, to confine. Մահուամբ սահմանել, to submit to death.

Սահի, *s. ind.* Third ancient month of the Armenians: See Ղմիա:

Սահուն (հման, հմամբ) *s.* Slipping, sliding.

Սահուն, *adj. ind.* Slipping, wandering.

Սաղաղ, *adj. ind.* Slipping, that is not firm, inconstant.

Սաղապաղեմ, *adj.* and *s. ind. adv.* Slippery, flowing; quick, with quickness: quick course.

Սաղաքցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make glide, to turn aside.

Սաղալիլ (իմ, ալեցայ) *v. n-p.* To glide.

Սաղարթ (ի, իս) *s.* Leaf: hair: See Հերք:

Սաղարթաբեր (ի, ս) *adj.* That produces leaves.

Սաղարթագեղ, *adj. ind.* Adorned with leaves, leafy.

Սաղարթազուարճ, *adj. ind.* Full of leaves, leafy.

Սաղարթալից, *adj. ind.* Full of leaves, leafy.

Սաղարթածաղիկ, *adj. ind.* Adorned with leaves and flowers.

Սաղարթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To shoot forth leaves, to be leafy.

Սաղարթապճոյճ, *adj. ind.* See Սաղարթագեղ:

Սաղարթապատ, *adj. ind.* Covered with leaves.

Սաղարթաւոր (ի, ս) *adj.* Leafy.

Սաղարթել (իմ, թեցայ) *v. n-p.* See Սաղարթանալ:

Սաղաւարտ (ի, իս) *s.* Casque, helm, head-piece: sort of mitre.

Սաղաւարտաւոր (ի, ս) *adj.* Provided with a helmet.

Սաղաւարտեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See Սաղաւարտաւոր:

Սաղմարոյն, *s. ind.* Սաղմարոյն մկանք, After-birth, delivery.

Սաղմն (մի, միս) *s.* Embryo, faetus.

Սաղմնաւոր եմ (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To conceive, to be with child.

Սաղմնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conception.

Սաղմոս (ի, ս) *s.* Psalm. Սաղմոս ասել See Սաղմոսել:

Սաղմոսանուագ (ի, ս) *adj.* and *s.* Psalmist, that sings psalms.

Սաղմոսասաց, *adj.* and *s. ind.* See Սաղմոսանուագ:

Սաղմոսարան (ի, ս) *s.* Psaltery; harp, tympanum; psalter.

Սաղմոսել (եմ, եցի) *v. n.* To read psalms, to sing psalms.

Սաղմոսերգ (ի, ս) *adj.* Psalmist, that sings psalms.

Սաղմոսերգիչ, *adj. ind.* See Սաղմոսերգ:

Սաղմոսերգու (ի, ս) *adj.* See Սաղմոսերգ:

Սաղմոսերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Psalmody, singing psalms.

Սաղմոսերգող (ի, ս) *adj.* See Սաղմոսերգ:

Սամայել (եմ, յեցի) *s.* See Սամանայ:

Սամաքուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* The good Samaritan (woman).

Սամբախիկոս (ի, ս) *adj.* Proud.

Սամիա (ի, իս) *s.* See Սամեակ:

Սամեակ (ի, իս) *s.* Knot of the yoke.

Սամի (մւոյ, մւով) *s.* Pole; beam; helm, rudder.

Սամիթ (մեթի, մեթիս or մեթոյ, մեթով) *s.* Dill: fennel.

Սամոյր (մուրբի, մուրբաս) *s.* Sable.

Սամուրենի (ւոյ, ենաս) *s.* Sable, skin of the sable.

Սայթաքել (եմ, եցի) *v. n.* To slip, to faulter, to fail, to stumble.

Սայթաքեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to slip or stumble.

Սայթաքիլ (իմ, քեցայ) *v. n-p.* See Սայթաքել:

Սայթաքումն (քման, քմամբ) *s.* Slipping; faultering, stumbling.

Սայթաքող (ի, ս) *adj.* Slipping: that causes to slip or stumble.

Սայլ (ի, իս) *s.* Waggon, cart, carriage, dray: Bootes (constellation).

Սայլագործ (ի, ս) *s.* Cartwright, maker of carts, of waggons.

Սայլակ (ի, ս) *s.* Small cart, wheelbarrow.

Սայլորդ (ի, ս) *s.* Cart driver.

Սայր (ի, իս) *s.* Edge, sharpness, cut, set; tag, point. Սասանկել ի սուր սայր սուսերի, to put to the sword.

Սայրասուր, *adj. ind.* Sharp, cutting, pointed.

Սան (ի, իս) *s.* Kettle, boiler, cauldron.

Սան (ս. or ց, ս.) *s.* Adopted child, foster child; godson.

Սանական (ի, ա.) *adj.* and *s.* Nursling, that is at nurse.

Սանդ (ի, ի.) *s.* Mortar (vase to pound things in).

Սանդալ (ի, ա.) *s.* Sandal.

Սանդալիկ (լկի, լկա.) *s.* Little sandal.

Սանդալաւոր (ի, ա.) *adj.* That wears a sandal.

Սանդարակ (ի, ա.) *s.* Sandarack.

Սանդարամեաց (ոց, ոցք) *s. pl.* Tartarus, hell: See **Սանդարամեան**.

Սանդարամեական (ի, ա.) *adj.* Subterranean, infernal.

Սանդարապետ (ի, ա.) *s.* Chief of hell: Ceres.

Սանդիաման (ախն, ամբ) *s.* Pestle.

Սանդղաձև, *adj. ind.* Formed like a staircase or ladder.

Սանդուղք or **Սանդուխք** (ղղոց, ղղովք) *s. pl.* Ladder; staircase, step, stair.

Սանեղբայր (բօր, բայրք) *s.* Foster-brother, brother of a godson.

Սանձ (ի, ի.) *s.* Rein, bit, bridle, snaffle, mouthpiece, scatch.

Սանձակալ See **Երասանակալ**.

Սանձակոծել (եմ, եցի) *v. a.* To rein in, to repress.

Սանձակոտոր, *adj. ind.* That breaks the reins, untameable.

Սանձահարկել (եմ, եցի) *v. a.* To check, to repress: to subdue, to break in.

Սանձահարուածիւն (ածեան, ածեամբ) *s.* Act of reining in or repressing.

Սանձարկու (ի, ուս.) *adj.* That checks, that breaks in.

Սանձարձակ (ի, ա.) *adj.* Unruly.

Սանձարձակութիւն (ածեան, ածեամբ) *s.* Condition of a mad person, self abandonment.

Սանձել (եմ, եցի) *v. a.* To bridle, to break in; to rein in, to repress, to hold in, to conquer, to abate, to mortify.

Սանր (ակր, ակրք) *s.* Comb: hatchel.

Սանրագործ (ի, ա.) *s.* Comb-maker.

Սանրել (եմ, եցի) *v. a.* To comb.

Սապատ (ի, ա.) *s.* Trunk, hamper, coffer, basket. **Սապատ ողնի**, hump, gibbosity.

Սապատաւոր (ի, ա.) *adj.* Provided with a trunk or hamper.

Սապատողն (ղնի, ղամբ) *adj.* and *s.* Humpback, humpbacked, hunchback.

Սպէս, *adv.* Thus, in this manner, so.

Սառամանիք See **Սառնամանիք**.

Սառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To congeal, to freeze, to coagulate.

Սառիլ (իմ, առեայ) *v. n-p.* To congeal, to freeze, to be frozen.

Սառն (ախն, ամբ) *s.* Frost; ice: See **Կարկուտ**.

Սառնաբեր (ի, ա.) *adj.* That causes frost or ice, that congeals.

Սառնակաւոյց, *adj. ind.* See **Սառնաբեր**.

Սառնակերպ, *adj. ind.* That has the form of frost or ice, gelatinous.

Սառնամածեալ (եցոյ, եցով) *adj.* Covered with frost or ice.

Սառնամանիք (նեաց, նեօք) *s. pl.* Frost, ice, glazed frost.

Սառնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To congeal, to freeze; to chill.

Սառնապատ, *adj. ind.* Covered with ice or frost, frozen.

Սառնասառոյց, *adj. ind.* Frozen, extremely cold.

Սառնասէր (սիրոյ, սիրաւ) *adj.* That likes ice; frozen, hardened.

Սառնասոյզ, *adj. ind.* See **Սառնասառոյց**.

Սառնաւեսակ (ի, ա.) *adj.* That resembles frost, ice or a crystal, crystalline.

Սառնարան (ի, ա.) *s.* Ice house.

Սառնացրաւութիւն (ծեան, ծեամբ) *s.* Freezing or extreme cold.

Սառնորակ (ի, ա.) *adj.* and *s.* Crystalline.

Սառնոց (ի, ա.) *s.* See **Սառնարան**.

Սառնուլ (ուսի, ուեայ) *v. n-p.* See **Սառնանալ**.

Սառոյց (ուցից, ուցիւք) *s. pl.* Frost, ice, glazed frost; congelation, coagulation.

Սառուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To freeze, to congeal, to coagulate.

Սառչիլ (իմ, ուեայ) *v. n-p.* See **Սառնանալ**.

Սասանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To shake, to stagger, to jog, to shake off, to jolt; to move, to astonish.

Սասանել (*եմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To be shaken, to be agitated, to tremble, to shudder.

Սասանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Shaking, staggering, trembling, shuddering, astonishment. **Սասանութիւն երկրի**, earthquake.

Սասանուիլ (*նման*, *նմամբ*) *s.* See **Սասանութիւն**:

Սասս (*ի*, *իւ*) *s.* Reprimand, reprehension, correction; chastisement, punishment; menace; violence, force, authority. **Ի սասս մատչել** See **Սաստել**:

Սաստել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To reprimand, to find fault; to threaten, to speak authoritatively.

Սաստիկ, *adj. ind.* and *adv.* Vehement, violent, impetuous, excessive, extreme, severe, rigid, austere, rigorous, rude, insupportable; ardent, fiery, lively; strong, great, high; cutting, sharp, keen, piercing, prickly; hard, troublesome, difficult, vexatious; blunt; grievous, enormous; rapid; powerful; haughty, cruel: very strong; strongly, greatly, much, extremely, powerfully, ardently, excessively, extraordinarily, grievously, violently, impetuously, haughtily, bluntly, harshly, rigidly, rigorously, severely; lively.

Սաստկական (*ի*, *աւ*) *adj.* Increasing.

Սաստկաբար, *adj. ind.* Severely reprimanded or punished.

Սաստկակիպ See **Դառնակիպ**:

Սաստկածայն (*ի*, *իւ*) *adj.* That has a sharp voice.

Սաստկանալ (*ամ*, *ացայ*) *v. n-p.* To be increased, to grow; to be strengthened; to be enraged.

Սաստկապահանջ, *adj. ind.* Severe, rigid.

Սաստկապէս, *adv.* Strongly, lively: See **Սաստիկ**:

Սաստկաքինջ, *adj. ind.* Very much destroyed or obliterated.

Սաստկասառոյց, *adj. ind.* Very cold, severe.

Սաստկացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To augment, to increase; to strengthen.

Սաստկութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Augmentation; weight; strength, power; violence, vehemence; ardour, vivacity; impetuosity, rage; extremity, excess, grievousness, enormity; haughtiness, atrocity, harshness; rigour, rudeness, rigidity, severity.

Սաստակ, *adj. ind.* See **Սաստիկ**:

Սաստակամահ, *adj. ind.* **Սաստակամահ առնել** or **կորուսանել**, To put to death cruelly, to slay. **Սաստակամահ լինել** or **կորնչիլ**, to die a cruel death, to perish.

Սաստակել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To massacre, to kill, to slay; to exterminate, to extirpate, to destroy, to get rid of.

Սաստակիլ (*եմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To perish, to be destroyed or exterminated.

Սաստակիչ (*չի*, *չաւ*) *adj.* and *s.* That kills, that puts to death, exterminator, extirpator, destroyer.

Սաստակումն (*մնան*, *մամբ*) *s.* Destruction, extermination, extirpation.

Սաստակչական (*ի*, *աւ*) *adj.* Destructive: See **Սաստակիչ**:

Սատան (*ի*, *աւ*) *s.* Adversary, opponent, antagonist, enemy: See **Սատանայ**:

Սատանայ (*ի*, *իւ*) *s.* Satan, demon, devil, evil spirit: adversary.

Սատանայական (*ի*, *աւ*) *adj.* Satanical, diabolical.

Սատանայապէս, *adj. ind.* Diabolical.

Սատանայածուբ, *adj. ind.* That is sold to the devil.

Սատանայապաշտ (*ի*, *իւ*) *adj.* That worships the devil, that is sold to the devil; diabolical.

Սատար (*ի*, *աւ*) *s.* Helper; assistant; workman, manufacturer; author, inventor: spider: See **Սատարութիւն**:

Սատարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To help, to assist, to contribute, to serve; to work, to do, to labour.

Սատարութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Help, succour, assistance, resource; service, office; work, labour.

Սատափ (*ի*, *իւ*) *s.* Mother of pearl.

Սատեր (*ի*, *աւ*) *s.* Piece of money.

Սատր (*ոյ*, *ոյ*) *s.* Thin crape.

Սատրապ (*ի*, *աւ*) *s.* Satrap: See **Նախարար**:

Սատրինջ (*ջինջոյ*, *ջինջով*) *s.* Chess.

Սար (*ռւ*, *ռւ*) *s.* Height, eminence, top, summit; cape, promontory; head; furniture, trimming, equipage, moveables; harness.

Սարսարձ (*ի*, *իւ*) *s.* Height, eminence, top.

Սարակ (ի, աւ) *s.* Hill.

Սարաս (ի, իս) *s.* Form, fashion, manner, resemblance, example.

Սարասել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to conform, to fashion.

Սարաւանդ (ի, աւ) *s.* See **Սարաւանդակ**:

Սարաւանդակ (ի, աւ) *s.* Height, eminence, cape, promontory.

Սարդ (ի, իս) *s.* Spider: See **Սարդի** and **Երկիր**:

Սարդենաւոր, *adj. ind.* Produced from or made of laurel.

Սարդենի (ւոյ, ենաւ) *s.* See **Սարդի**:

Սարդի (դւոյ, դենաւ) *s.* Laurel (tree).

Սարդիոն or **Սարդիոնիք** (ի, աւ) *s.* Sardonyx.

Սարեակ (եկի, եկաւ) *s.* Starling: blackbird; stare.

Սարեկ (ի, աւ) *s.* See **Սարեակ**:

Սարել (եմ, եցի) *v. n.* To arise, to threaten, to cry out.

Սարիկ See **Սարեակ**:

Սարիք (բեայ, բեաց) *s. pl.* Band, cord.

Սարկաւագ (ի, աւ) *s.* Deacon.

Սարկաւագակից (կցի, կցաւ) *s.* Deacon's assistant.

Սարկաւագանոց (ի, աւ) *s.* Deacon's place or assembly; vestry.

Սարկաւագապետ (ի, աւ) *s.* Archdeacon.

Սարկաւագութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deaconship.

Սարկաւագուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Deaconess.

Սարու (ի, իս) *s.* Pine tree: juniper tree: See **Գիհի**:

Սարսաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To dry up.

Սարսաւիլ (իմ, աւեցայ) *v. n-p.* To become dry.

Սարսարակ (ի, աւ) *s.* Sort of bird.

Սարսափ (ոյ, ով) *s.* Shuddering, trembling with fear, horror, great fear.

Սարսափելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Horrible, that makes one tremble.

Սարսափեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make shudder or tremble, to cause terror.

Սարսափիլ (իմ, փեցայ) *v. n-p.* To shudder, to tremble, to fear, to be greatly afraid.

Սարսափուիճ (փման, փմամբ) *s.* See **Սարսափ**:

Սարսել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To make tremble: See **Սարսիլ**:

Սարսիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To totter, to tremble, to shake, to quake, to shudder.

Սարսուռ (սուց, սուով) *s.* Shivering, trembling.

Սարսռալ (ամ, ռացայ) *v. n-p.* To shiver, to tremble.

Սարսռեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make shiver or tremble.

Սարսռիլ (իմ, ռեցայ) *v. n-p.* See **Սարսռալ**:

Սարանուէ (ուամ, ուեայ) *v. n-p.* To be estranged, to be alienated, to have an aversion, to abandon, to be detached.

Սարաուցանել (եմ, ուուցի) *v. t.* To estrange, to cause separation, to alienate, to detach.

Սարփինայ (ի, իս) *s.* Prop for a vine, vine arbour.

Սաւան (ի, աւ) *s.* Cloth, sheet.

Սաւառնամեծ (ի, իս) *adj.* That flaps its wings, that flies about.

Սաւառնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* See **Սաւառնել**:

Սաւառնել (եմ, եցի) *v. n.* To flap its wings, to flutter, to fly about.

Սաւառնուիճ (նման, նմամբ) *s.* Act of flapping the wings, flying about, fluttering.

Սաւոր (ի, իս) *s.* See **Յաւոր**:

Սափիւրայ (ի, իս) *s.* Saphire: See **Շափիւրայ**:

Սափոր (ոյ, ով) *s.* Urn; pot, pitcher, jug.

Սափրել (եմ, եցի) *v. a.* To shave, to shear.

Սափրիչ (ըչի, ըչաւ) *adj.* and *s.* That shaves; barber.

Սափրոզական (ի, աւ) *adj.* **Սափրոզական արուեստ**, Profession of a barber, art of shaving.

Սաքրեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To hide.

Սաքրիլ (իմ, բեայ) *v. n-p.* To be hidden.

Սբուժել See **Սպուժել**:

Գազգած, *adj. ind.* See **Գաւոր**:

Գալ (ամ, գացայ) *v. n.* and *a.* To afflict one's self, to be sorrowful, to regret, to have regret, to be sorry for or moved, to wear mourning, to lament, to deplore, to bewail.

Սգալի (լ-ոյ, լ-ս) *adj.* Sad, sorrowful: See **Սգաւոր**:

Սգակից (կից, կցաւ) *adj.* and *s.* That is afflicted, that condoles with another.

Սգայուհական (ի, աւ) *adj.* See **Սգալի**:

Սգաւեակ (ի, աւ) *adj.* Sad, melancholy.

Սգաւոր (ի, աւ) *adj.* Sad, afflicted, weighed down with grief, sorrowful; dismal, disastrous, baleful.

Սգուհի (դման, դմամբ) *s.* Affliction, grief, sadness.

Սեամբ (սեմոց, սեմամբ) *s. pl.* Threshold, step of a door: door posts, supporters of a door.

Սեաւ (սեւոյ, սեւով) *adj.* Black, dark, obscure.

Սեգուհիւն See **Սիգուհիւն**:

Սեթևեթ, *adj. ind.* Embellished, ornamented, bedecked.

Սեթևեթել (եմ, եցի) *v. n.* To embellish, to ornament, to paint, to plaster.

Սեթևեթք (թից, թիւք) *s. pl.* Embellishment, ornament, setting, bloom, paint.

Սեթևել See **Սեթևեթել**:

Սեխ (ի, խս) *s.* Melon.

Սեխենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Melon tree; melon bed.

Սեխենոց (ի, աւ) *s.* Melon bed.

Սեխեսասնի (նւոյ, նեաւ) *s.* See **Սեխենոց**:

Սեկ (ի, խս) *s.* Dressed leather, cordwain, morrocco leather.

Սեղան (ոյ, ովք) *s.* Table, board; altar: bench, counter.

Սեղանաբոյծ, *adj. ind.* That eats at table.

Սեղանադիր (դրի, դրաւ) *adj.* and *s.* That lays the table.

Սեղանազերծ (ի, խս) *adj.* See **Սեղանակապուտ**:

Սեղանակազմ, *adj. ind.* Of a furnished table.

Սեղանակապուտ (պաի, պաիս) *adj.* Sacrilegious.

Սեղանակապուտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sacrilege.

Սեղանակից (կից, կցաւ) *adj.* and *s.* Commensal; messmate.

Սեղանակողպուտ See **Սեղանակապուտ**:

Սեղանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be formed into a table, to become a table.

Սեղանանիւթ, *adj. ind.* See **Սեղա-նակապուտ**:

Սեղանապետ (ի, աւ) *s.* Officer that has the care of the table.

Սեղանատախտակ (ի, աւ) *s.* Table, desk; bench, stall.

Սեղանատուն (տան, տամբ) *s.* Refectory, diningroom, eatingroom.

Սեղանաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Banker, that keeps a bank.

Սեղանաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To provide a table; to give to eat, to serve up meat, to lay meat on the table.

Սեղեխ (ի, աւ) *s.* Coquet, gallant.

Սեղեխաբար, *adv.* In a coquetish manner.

Սեղեխասպան (ի, աւ) *adj.* That kills a coquet.

Սեղխ See **Սեխ** with its derivatives.

Սեղմ, *adj. ind.* Confined, narrow, firm, solid.

Սեղմել (եմ, եցի) *v. a.* To squeeze, to strain, to press, to bind, to restrain, to constrain, to cramp, to contract, to shut up.

Սեղմուկն (ղման, ղմամբ) *s.* Squeezing.

Սենեակ (ակի, եկաւ) *s.* Chamber; cabinet, hut, cabin, lodging; cell.

Սենեկապան (ի, աւ) *s.* See **Սենե-կապետ**:

Սենեկապետ (ի, աւ) *s.* Chamberlain.

Սենեսկաւ (ի, աւ) *s.* Seneschal.

Սենեսկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Jurisdiction of a seneschal.

Սեպ (ոյ, ովք) *s.* Point or summit of a rock, steep rock: wedge, stake, plug, peg.

Սեպանալ (ամ, պացայ) *v. n-p.* To end in a point, to be pointed or steep.

Սեպացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cut steep down.

Սեպհական (ի, աւ) *adj.* Noble, genteel, excellent, illustrious: proper, particular.

Սեպհականել (եմ, եցի) *v. a.* To appropriate to one's self, to attribute to one's self.

Սեպհականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Appropriation: propriety.

Սեպուհ (ոյ, ովք or պհի, պհաւ) *adj.* and *s.* Noble; gentleman; esquire.

Սեպտեմբեր (ի, խս) *s.* September.

Ակա (ի, իս) *s.* Descendants, generation, procreation: kind: species, sort; nature, complexion.

Ակական (ի, աս) *adj.* That belongs to the same generation; generick: genitive: general, universal.

Ականդամն, *adj. ind.* Of an universal or resplendent form, all shining.

Ականոտոր, *adj. ind.* Diverse, various.

Ականձև, *adj. ind.* See **Ական-նաձև**.

Ականարքունական, *adj. ind.* Of the royal family.

Ական, *adj. ind.* Clear, pure, clean; sincere, true, simple.

Ականաբար, *adv.* Clearly; simply; sincerely.

Ականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Clearness, cleanness.

Ականօրէն, *adv.* Generally, universally.

Ակը (ի, իս) *s.* Kind; sex; cream.

Ակական (ի, աս) *adj.* Genital.

Ականաչ (ամ, ացայ) *v. n-p.* See **Ակիլ**.

Ակաւիճն or **Ակաւիճիմ** See **Սկաւիճ**.

Ակիկ (ի, աս) *s.* Sheep-skin, leather, skin, parchment.

Ակիկել (եմ, եցի) *v. a.* To cover with sheep-skin, with a prepared skin.

Ակիլ (եմ, եցի) *v. a.* To procreate, to increase by generation.

Ակիլ (իմ, ակեայ) *v. n-p.* To be procreated, to be multiplied by generation, to descend from, to draw one's origin from.

Ակնածին (ծնի, ծնիս) *adj.* Born to day.

Ակնական, *adj. ind.* Of to day. **Ի ակնական** or **Ի ակնական աւուրս**, to day.

Ակնիկ (ի, աս) *s.* Quince.

Ականական (ի, աս) *adj.* Proper to sow; seminal.

Ականաւան (ի, աս) *adj.* and *s.* Sower.

Ականատուոյց, *adj. ind.* That produces seed.

Ականատուել (ամ, տուեայ) *v. n-p.* To be formed into, to become seed.

Ականացան (ի, իս) *s.* Sower.

Ականացու (ի, աս) *adj.* Destined to be sown.

Ականաւոր (ի, աս) *adj.* Provided with seed; sown.

Ականաբան (ի, իս) *adj.* and *s.* Babbler, prattler: plagiarist.

Ականաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gossip, prattle: plagiarism.

Ականելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That can be sown.

Ականել (եմ, եցի) *v. a.* To sow, to put seed into the earth, to sow a land with corn.

Ականելիք (նեայ, նելոք) *s.* Seed, sowing, seed sown: See **Ակին**.

Ակին (տան, տամբ) *s.* Seed; germ; pip; grain: sperm.

Ակինաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spermatology.

Ակնիակալ (ի, իս) *s.* and *adj.* Liable to the gonorrhea.

Ակնիակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gonorrhea, clap.

Ակնիափակ (ի, աս) *s.* Pistil, spindle.

Ակոսնդ (ընդեան, ընդեամբ) *s.* Procreation, descent, extraction, generation, filiation, posterity, descendants, birth, blood, progeny, race, line, brood, slip, stock, origin, line of descent, line of extraction.

Ակտ (ի, իս) *adj.* and *adv.* Solid, firm, compact, hard, strong, consistent; true, sincere; voluntary, well disposed; cordial; intimate; abundant, rich, fertile. **Ակտիւ**, firmly, constantly; voluntarily, willingly, with good will; sincerely; intimately.

Ակտիլ (իմ, ակտեայ) *v. n-p.* To be strengthened, to be established, to be fixed, to be made firm.

Ակտուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Solidity, firmness, hardness, constancy.

Ակռավէկ (ի, իս) *s.* Seraph.

Ակռավէկիմ See **Ակռավէկ**.

Ակռավէկապատիճ See **Սկռավէկապատիճ** with the following.

Ականական (ի, աս) *adj.* That has black hairs.

Ականգիր (գրոյ, գրով) *s.* Letter, writing.

Ականդոյն, *adj. ind.* Black, that has a dark colour, livid: See **Ականս**.

Ականդումնդ, *adj. ind.* Composed of a black assembly.

Ականեզ (ոյ, ով) *s.* See **Ականկ**.

Ականզգեստ (ի, իս) *adj.* Clothed in black.

Ականթոյր, *adj. ind.* Black, sullen, dark, obscure.

Սևաթորմի, *adj. ind.* Dyed black, black: See **Սևամոլլ**:

Սևակ (*ի, աւ*) *s.* Ink.

Սևամազ (*ի, իւ*) *adj.* That has black hair.

Սևամազիւ (*ի, իւ*) *adj.* Melancholy, splenetick, atrabilarious.

Սևամազութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Melancholy, black bile, black choler.

Սևամորթ, *adj. ind.* That has a black or brown skin, black man, gipsey.

Սևանալ (*աւ, սևացայ*) *v. n-p.* To blacken, to be black, to become black, dark or brown.

Սևանեկ, *adj. ind.* Black, dyed black.

Սևասոս (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* (Greek word) August.

Սևաւետակ (*ի, աւ*) *adj.* Black, obscure, brown, sad, dark.

Սևացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To blacken, to make black, to imbrown.

Սեւեռագոյն (*գունի, գունեաւ*) *adj. comp.* More or very firm, fixed, attached.

Սեւեռակապ, *adj. ind.* Fastened with a nail, fixed.

Սեւեռապէս, *adv.* Fixedly, firmly.

Սեւեռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fasten with a nail; to fix.

Սենի (*նոյ, նեաւ*) *s.* Vest woven with the leaves of the palm tree.

Սեւթակ (*ի, աւ*) *adj.* Black, dusky.

Սեւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Blackness, black colour; lividness; imbrowning.

Սեւսեհ (*ի, աւ*) *s.* Black amber.

Սեփական See **Սեպհական** with its derivatives.

Սեպ (*սեպի, սեպաւ*) *adj.* Imperious, high, haughty, arrogant, proud, superb.

Սէզ (*սէզոյ, սէզով*) *s.* Grass, herbage, dog-grass, after-grass.

Սէր (*սիրոյ, սիրով*) *s.* Love, affection, charity, choice, attachment, inclination: love-feasts.

Սիամի (*ի, իւ*) *adj.* Sprightly, lively, diligent, careful.

Սիամիկացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To inspirit, to awaken, to make gay, to make cheerful, to renew, to excite, to revive, to recover.

Սիամիկել (*իմ, փեցայ*) *v. n-p.* To be lively, to be renewed, to recover, to recover one's self, to come to one's self again.

Սիգ (*ի, աւ*) *s.* Zephyr, agreeable wind, puff, breeze, air.

Սիգալ (*աւ, սիգացի*) *v. n.* To strut, to stalk, to swell out, to walk in a proud manner, or with an air of ostentation or self complacency.

Սիգամեծ, *adj. ind.* That struts.

Սիգամեծել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Սիգալ**:

Սիգաքայլ, *adj. ind.* That struts, that stalks, impudent, haughty, proud.

Սիգնաք (*յից, յիւք*) *s. pl.* (Latin word) Ensign, standard: See **Նշան**:

Սիգնում or **Սիգնոն** (*ի, աւ*) *s.* (Latin word *Signum*) See **Նշան**:

Սիգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pomp, ostentation, air, pride.

Սիգոն See **Սիգոն**:

Սիզաբերել (*իմ, բերայ*) *v. n-p.* To be formed of grass or herbs.

Սիզաբոյս (*բուսի, բուսեաւ*) *adj.* **Սիզաբոյս խոտ** See **Սէզ**:

Սիլաթայ See **Սիւղդաթայ**:

Սիկ (*սկոյ, սկով*) *s.* Slime, mire, dirt, mud, ooze.

Սիկարեան, *adj.* and *s. ind.* (Latin word *Sicarius*) Murderer, assassin, slayer.

Սիկղ (*սկղոյ, սկղեաւ*) *s.* Shekel.

Սիզեհ See **Սէզեհ**:

Սիզիզ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* (Greek word) White, delicate: white bread: See **Գերմակ** and **Գրաւակ**:

Սիզիկան (*ի, աւ*) *s.* See **Նօթ**:

Սիղդաթայ See **Սիւղդաթայ**:

Սիմիտաթ (*ի, աւ*) *s.* See **Նշաւեհ**:

Սիմոնական (*ի, աւ*) *adj.* Simoniacal.

Սիմոնականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Simony.

Սին, *adj. ind.* Vain, useless, that produces nothing, false, empty.

Սին (*սնոյ, սնով*) *s.* Service apple, sorb-apple: service apple tree, sorb-apple tree.

Սինդիկոս (*ի, աւ*) *s.* Syndick.

Սինդոն (*ի, աւ*) *s.* Sindon, cloth, linen.

Սինկերոտ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Refuse, fagend, low, contemptible: riffraff, dregs and refuse of the people, mob, beggar hood.

Սիրելական (*ականի, ականս*) *adj.* See **Սիրելի**.

Սիրելեաց See **Սիրելիք**.

Սիրելիք See **Սիրելիք**.

Սիրելի (*սիրելոյ, սիրելով*) *adj.* See **Սիրելիք**.

Սիրելիք (*սիրելեաց, սիրելեաւք*) *s.* See **Քաշուն**.

Սիրելիմիկոս (*ի, ս.*) *s.* Senator.

Սիրելիմոս (*ի, ս.*) *s.* Senate.

Սիրելիմոսական (*ի, ս.*) *adj.* Senatorial; of the senate.

Սիրելիմոսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Office or dignity of a senator.

Սիրիճ (*սիրճոյ, սիրճով*) *s.* Glue: See **Սոսինձ**: sort of fruit: See **Փշաս**.

Սիսեռն (*սիսեռն, սիսեռամբ*) *s.* Wood-peas.

Սիրալիր, *adj. ind.* Affectionate, amorous, fervent, charitable, obliging, mild.

Սիրակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That mutually love.

Սիրահար (*ի, ս.*) *adj.* and *s.* Loving, amorous: See **Տարփածու**.

Սիրամարգ (*ի, ս.*) *s.* Peacock. Էգ **սիրամարգ**, peahen.

Սիրամարգաշատ, *adj. ind.* Abounding in peacocks.

Սիրայ (*ի, իս.*) *s.* Mat.

Սիրայեղ, *adj. ind.* See **Սիրաշատ**.

Սիրայնի (*յնոյ, յնով*) *adj.* See **Սիրելի**.

Սիրասպասաւոր, *adj. ind.* Affectionate, amorous.

Սիրասնուանդ, *adj. ind.* Nursed affectionately.

Սիրասուր, *adj. ind.* That flies with ardour, ardent, amorous.

Սիրասուրբ, *adj. ind.* See **Սիրամանկական**.

Սիրասէրական, *adj. ind.* Amorous, desirous, smitten, affectionate, amiable.

Սիրարկու (*ի, ս.*) *adj.* That creates love or affection.

Սիրել (*եմ, եալ*) *v. a.* To love, to be fond of, to have an affection for, to be pleased, to take pleasure in. **Սիրել զմիմեանս** or **զիրերս**, to love each other.

Սիրելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Amiable, beloved, well beloved, dear; favorite; intimate, cordial; friendly; amiable, mild, gracious.

Սիրելութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Love, affection, choice; amiability.

Սիրիչ, *adj. ind.* Loving, fond of.

Սիրուհի (*հւոյ, հեաւ*) *adj. f.* Amiable, dear, well-beloved, gracious, fine; loving, amorous, affectionate.

Սիրուն, *adj. ind.* Amiable, worthy of being loved, handsome, gracious, charming, noble.

Սիրտ (*սրտի, սրտիւ*) *s.* Heart, mind, soul; affection, inclination; courage; thought. **Սրտի դիւր**, ease, contentment, pleasure, satisfaction. **Սրտի միտք**, voluntarily, willingly, with all one's heart, with goodwill.

Սիւան (*ի, ս.*) *s.* One of the Hebrew months.

Սիւզղոթայ (*ի, իս.*) *s.* Syllable.

Սիւն (*սեան, սեամբ*) *s.* Column, pillar. **Կարգ** or **չարք սեանց**, colonnade. **Ընդմէջեալ սեանց**, intercolumnation. **Քառասեանկիւն սիւն**, pilaster.

Սիւնակ (*ի, ս.*) *s.* Little column, pillar.

Սիւնական (*ի, ս.*) *adj.* See **Սիւնակեայ**.

Սիւնակեայ (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* That lives on a column.

Սիւնանման, *adj. ind.* That has the form of a column.

Սիւնամտուտ (*մտի, մտիւ*) *adj.* See **Սիւնակեայ**.

Սիւնաւանեալ, *adj. ind.* That resembles a column.

Սիւնդրոգն or **Սիւնդրոգոն** (*ի, ս.*) *s.* (Greek word) Symbol: See **Հանդամանակ**.

Սիւնհոգաս (*ի, ս.*) *s.* Synod.

Սիւնհոգասական (*ի, ս.*) *adj.* Synodal.

Սիփոն (*ի, իս.*) *s.* Siphon.

Սիպ See **Սիպ**.

Սլանալ (*ամ, սլացայ*) *v. n-p.* To soar, to take a lofty flight, to fly high.

Սլացութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Soaring, flight.

Սլաք (*ի, ս.*) *s.* Shaft, dart, arrow, javelin, lance; stiletto, poniard, dagger, bayonet; pin, needle, cock, point.

Սլաքալեզու (*ի, ս.*) *adj.* Provided with a sharp tongue.

Սլաքել (*եմ, եալ*) *v. a.* To sharpen, to make pointed.

Սլաքաւոր (*ի, ս.*) *adj.* Sharp, pointed.

Սհհ (*ի, իս.*) *s.* Arms: See **Զէն**.

Սխալ, *s. ind.* See **Սխալանք**.

Սխալագործ (*ի, ս.*) *adj.* That commits a fault: erroneous, false.

Սխալագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fault, error.

Սխալական (*ի, աւ*) *adj.* That commits a fault: See **Սխալական**:

Սխալական (*ի, աւ*) *adj.* Fallible, frail, faulty, fragile, liable to fall into error, slipping, erroneous.

Սխալականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fallibility.

Սխալակիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To commit a fault: See **Սխալիլ**:

Սխալանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Fault, failing, error, mistake, blunder, oversight, false step.

Սխալագի. *adv.* and *adj. ind.* Faultily: See **Սխալական**:

Սխալել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Սխալիլ**:

Սխալիլ (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To fail, to be wanting, to fall into error, to err, to sin, to mistake, to stray; to stumble, to make a false step.

Սխալուտ (*ի, աւ*) *adj.* See **Սխալական**:

Սխալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Սխալանք**:

Սխալումն (*լման, լմամբ*) *s.* See **Սխալանք**:

Սխրագործ (*ի, աւ*) *adj.* Wonderful, charming, admirable.

Սխրալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Admirable, surprising, wonderful, charming, astonishing, excellent, magnificent.

Սխրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To be charmed, to admire, to be astonished.

Սխրասարս, *adj. ind.* See **Սխրալի**:

Սկահաւոր, *adj. ind.* Mixed with or full of slime, dirty, miry.

Սկահ (*ի, աւ*) *s.* Cup, bowl.

Սկահակ (*ի, աւ*) *s.* Saucer.

Սկահաձև (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* That has the form of a cup or bowl.

Սկամարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gigantomachia, battle or war of the Giants.

Սկայ (*ի, իւ*) *s.* See **Հսկայ** with its derivatives.

Սկայաբար, *adv.* Like a giant.

Սկայագործ, *adj. ind.* Gigantick.

Սկայընթաց, *adj. ind.* That walks like a giant.

Սկանալ (*ամ, սկացայ*) *v. n-p.* To become full of slime, dirty or miry.

Սկաւառակ (*ի, աւ*) *s.* Plate, porringer; cup: scalp. **Սկաւառակ արեգական կամ լուսնի**, disk of the sun or of the moon. **Սկաւառակ հլեքտրականի**, electrick plate.

Սկիզ See **Հսկիզ**:

Սկեսուր (*սրի, սրաւ*) *s. f.* Mother in law (in regard to a daughter in law it is the mother of her husband).

Սկեսայր (*ասն, ասրամբ*) *s. m.* Father in law (a name of connexion given by a woman to the father of her husband).

Սկեսրեայ (*րեի, րեիս*) *s.* See **Սկեսայր**:

Սկզբնաբար, *adv.* Originally; primarily, primitively, in the beginning.

Սկզբնաբոյս, *adj. ind.* Young, just born.

Սկզբնագիր (*գրոյ, գրով*) *adj.* and *s.* Original of a manuscript, minute, autograph.

Սկզբնամեայ, *adj. ind.* Placed in the first number, first; principal.

Սկզբնաժառանգ, *adj. ind.* That inherits or that is inherited in the first place.

Սկզբնալոյս, *adj. ind.* First light.

Սկզբնածին, *adj. ind.* First born, eldest, first.

Սկզբնական (*ի, աւ*) *adj.* Original, radical, pristine, primordial, primitive, first, principal, ancient; initial.

Սկզբնահայր (*հօր, հարբ*) *s.* The first father; the first cause, author.

Սկզբնաձեռն See **Նախաձեռն**:

Սկզբնադիր, *adj. ind.* That is given, or who has given firstly or originally.

Սկզբնամայր (*մօր, մարբ*) *s. f.* The first mother; the first cause, chief.

Սկզբնամարդ (*ոյ, ոմ*) *s.* The first man.

Սկզբնանիծաբ, *adj. ind.* Preferred, honoured in the first place.

Սկզբնանեղհակ, *adj. ind.* Adverse to or contrary from the beginning.

Սկզբնաշարիղ See **Նախաշարիղ**:

Սկզբնաշնորհ, *adj. ind.* See **Սկզբնածին**:

Սկզբնաչար (*ի, աւ*) *adj.* Originally bad or evil.

Սկզբնապատիւ, *adj. ind.* See **Սկզբնանիծաբ**:

Սկզբնապատճառ, *adj.* and *s. ind.* The first cause, author.

Սկզբնապար, *s. ind.* See **Պարագլուխ**:

Սկզբնատեղծ See **Նախատեղծ**:

Սկզբնատարր (տարեր, տարերք) *s.* Element.

Սկզբնատիպ (տպի, տպիս) *s.* and *adj.* Prototype, model, exemplar; original.

Սկզբնատար (ի, աս) *adj.* That begins, first, author, mover.

Սկզբնատուր (ի, աս) *adj.* Commenced; primitive, first, primordial.

Սկզբնատրել (եմ, եցի) *v. a.* To begin; to institute; to lead.

Սկզբնատրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beginning, birth, origin; first appearance.

Սկզբնել (եմ, եցի) *v. a.* See **Սկզբնատրել**:

Սկզբնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Principality, priority: See **Սկզբնատրութիւն**:

Սկիզբն (սկզբան, սկզբամբ) *s.* Beginning, commencement; origin, principle, cause, author, mother, motive, foundation, birth; first appearance, entry, opening; exordium, introduction, emanation; establishment, institution; project; prelude: maxim.

Սկիհ (սկհոյ, սկհով) *s.* Chalice, cup, bowl.

Սկնդուկ (դկի, դկաս) *adj.* and *s.* Deserted, abandoned, solitary (speaking of a woman): See **Սկունդ**:

Սկուդ (սկնդի, սկնդաս) *s.* Little dog, lap-dog, little lap-dog.

Սկուահեղ (սկահղ, սկահղք) *s.* Dish, basin; porringer, plate.

Սկսանիլ (իմ, սկսայ) *v. a.* and *n.* To begin, to commence; to lead, to enter, to take: to be born. **Վերստին սկսանիլ**, to begin again.

Սկսնուլ (ուս, սկսայ) *v. a.* See **Սկսանիլ**:

Սկսուած (ոյ, ով) *s.* Beginning; return, reprisal: exordium.

Սկսումն (սկսման, սկսմամբ) *s.* See **Սկսուած**:

Սղաբար, *adv.* Briefly, a little, shortly.

Սղագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Very short, shorter, very little.

Սղական (ի, աս) *adj.* Brief, short, succinct, concise.

Սղանդն (սղնգան, սղնգամբ) *s.* Birth-wort.

Սղել (եմ, եցի) *v. a.* To shorten.

Սղիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To be shortened, to become shorter or more brief.

Սղոխ or **Սղոխ** (ի, աս) *s.* Piece of ice: vapour: breeze, zephyr.

Սղոց (ի, աս) *s.* Saw, handsaw.

Սղոցաձև, *adj. ind.* That has the form of a saw.

Սղոցաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Sort of fish.

Սղոցել (եմ, եցի) *v. a.* To saw, to cut with a saw; to cut in two.

Սղոտի (ցւոյ, ցեաս) *s.* Holm-oak, green-oak.

Սղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brevity, shortness, conciseness, contraction, shortening.

Սմբակ (ի, աս) *s.* Hoof of an animal's foot.

Սմբակակոխ, *adj. ind.* **Սմբակակոխ առնել**, To tread under the hoof, to tread under foot.

Սմբակակոխել (եմ, եցի) *v. a.* See **Սմբակակոխ առնել**:

Սմբասակ (ի, աս) *s.* The tread of an animal's foot.

Սնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Useless discourse.

Սնահուչ (կշռի, կշռիս) *s.* Flank, side.

Սնամէջ, *adj. ind.* Of which the middle is empty, empty.

Սնանալ (ամ, անացայ) *v. n-p.* To be empty or destitute.

Սնանիլ (իմ, անայ) *v. n-p.* To be fed, to be feasted, to be nourished.

Սնանկ (ի, աս) *adj.* and *s.* Insolvent, bankrupt.

Սնանկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To fail, to become bankrupt.

Սնանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Failure, bankruptcy.

Սնապաշտ (ի, իս) *adj.* Superstitious.

Սնապաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superstition.

Սնապարծ (ի, իս) *adj.* Vain, proud, glorious, bragging, fantastick, pompous.

Սնապարծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be vain, to grow proud, to play the fop.

Սնապարծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vanity, pride, boasting, rhodomontade, ostentation, pomp.

Սնավատակ, *adj. ind.* Useless, vain.

Մնաքք (*քից*, *քիւք*) *s. pl.* Side of the head, head: bolster, pillow: backboard.

Մնափառ (*ի*, *իւ*) *adj.* Vain, glorious.

Մնափառութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Vain-glory, vanity.

Մնգոյր (*գուրի*, *գուրիւ*) *s.* Colour, paint.

Մնգուրել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To paint.

Մնգուրիլ (*իմ*, *րեցայ*) *v. n-p.* To be painted.

Մնդիկ (*գկի*, *գկաւ*) *s.* Quicksilver, mercury.

Մնդկենոս (*ի*, *աւ*) *s.* See Կնքահայր: **Մնգոն** See **Մնգոն**:

Մնդուկ (*գկի*, *գկաւ*) *s.* Coffer, chest, trunk: See **Կարկղ**:

Մնգուռ (*գսի*, *գսաւ*) *s.* Crape, gauze crape, gauze.

Մննդական (*ի*, *աւ*) *adj.* Nutritive, nourishing.

Մննդակից (*կցի*, *կցաւ*) *adj.* That is nursed with another.

Մնոռեփառ See **Մնափառ**:

Մնոտի (*աւոյ*, *աեաւ*) *adj.* Vain, useless, futile, frivolous, chimerical, idle.

Մնոտիք (*աեայ*, *աեաց*) *s. pl.* Vanity, vain and trifling thing, idle story, bagatelle, foolery, foppery, babble, trinkets, nicknacks, fiddle-faddle, futility, minuteness, silliness, trifle, nonsense. **Ի մնոտիս**, in vain, uselessly.

Մնոտիաբանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Frivolous or useless discourse, nonsense, gibberish.

Մնոտիաբարբոս, *adj. ind.* Vain, futile, frivolous, fictious, feigned, false.

Մնոտիագործ, *adj. ind.* Made in vain, vain, false.

Մնոտիաժողով, *adj. ind.* Assembled uselessly, vain.

Մնոտիապաշտ See **Մնապաշտ**:

Մնոտիապաշտութիւն See **Մնապաշտութիւն**:

Մնոտիապատաւաստ, *adj. ind.* Made or composed in vain, vain, frivolous, futile.

Մնոտիասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* Silly, weak, vain.

Մնոտիլ (*իմ*, *աեցայ*) *v. n-p.* To be vain or useless.

Մնունդ (*մննդեան*, *մննդեամբ*) *s.* Nourishment; aliment, food, maintenance, subsistance.

Մնուցանել (*եմ*, *անուցի*) *v. t.* To nourish, to feed, to maintain; to instruct, to bring up.

Մնուցիչ (*ցչի*, *ցչաւ*) *adj.* and *s.* Nurse; foster-father.

Մնուցողական (*ի*, *աւ*) *adj.* Nutritive, nourishing, fostering, feeding.

Սոդոմական (*ի*, *աւ*) *adj.* Sodomite: See **Բռնագէտ**:

Սոդոմականութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Sodomy, pederasty: See **Բռնագեութիւն**:

Սոխ (*ոյ*, *ովք*) *s.* Onion, eschalot; green onion; small onion; bulbous root.

Սոխակ (*ի*, *աւ*) *s.* Nightingale.

Սողալ (*աի*, *ացայ*) *v. n-p.* See **Սողլիլ**:

Սողեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To make crawl or creep.

Սողլիլ (*իմ*, *զեցայ*) *v. n-p.* To creep, to crawl on the belly, to wriggle: to glide, to creep into.

Սողկագնաց, *adj. ind.* Creeping.

Սողնակ (*ի*, *աւ*) *s.* Bolt.

Սողոքայ See **Սիւզղոքայ**:

Սողոմ See **Ղողմ**:

Սողոսկեցուցանել See **Սողեցուցանել**:

Սողոսկիլ (*իմ*, *կեցայ*) *v. n-p.* To crawl often; to glide, to creep in; to be passed through a filter; to introduce one's self, to insinuate one's self.

Սողումն (*ղման*, *ղմամբ*) *s.* Creeping, wriggling.

Սողուն (*ղնոյ*, *ղնով*) *adj.* and *s.* Reptile, vermin: cancer.

Սոճի (*ճւոյ*, *ճւով*) *s.* Pine tree.

Սոյն (*սորին*, *սովին* or *սովիմբ*) *pro.* This, that, he, self, the same.

Սոյնհետայն, *adv.* Immediately, out of hand, at the same moment, directly.

Սոյնպէս, *adv.* Thus, in like manner, in this manner, equally, so.

Սոյնօրիւն, *adv.* To day, at present, at this hour.

Սոյնօրինակ, *adv.* See **Սոյնպէս**:

Սոնիճ See **Բրղնգել**:

Սոսկալ (*աի*, *քացի*) *v. n-p.* To grow fat; to become proud.

Սոսկացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To fatten; to make proud.

Սոսկն (*ի*, *աւ*) *s.* Sonchus, sow thistle.

Սպաս See **Բիբար**:

Սոսինձ (*սոսնձոյ*, *սոսնձով*) *s.* Paste, glue.

Սոսնձել (եմ, եցի) *v. a.* To paste, to glue.

Սոսկ, *adj. ind.* and *adv.* Simple, sole; private; ordinary; simply, solely: See **Սոսկական**:

Սոսկագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More or very horrible, formidable.

Սոսկալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Horrible, terrible, dreadful, ghastly, hideous, formidable, frightful, fearful, terrifying.

Սոսկալ (աւ, կացի) *v. n-p.* To tremble, to be greatly afraid, to fear, to be afraid.

Սոսկական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Simple, pure; vulgar, ordinary: an infantry soldier, a foot soldier, private soldier.

Սոսկապէս, *adv.* Simply, solely, only: horribly, terribly, hideously, ghastly, frightfully, fearfully.

Սոսկաւիթխարդ, *adj. ind.* Gigantick, of large stature, horrible, frightful.

Սոսկումն (կման, կմամբ) *s.* Horror, trembling, shuddering, terror, great fear, trance, fright, swoon, fear, apprehension.

Սով (ու, ու) *s.* Famine, penury: hunger.

Սովաբեկ, *adj. ind.* Famished. **Սովաբեկ առնել**, to make suffer famine or hunger.

Սովալուծ, *adj. ind.* Famished, suffering from famine or hunger.

Սոված (ի, աւ) *adj.* Starved, suffering from hunger, famished.

Սովամահ, *adj. ind.* Famished, starved to death. **Սովամահ առնել** or **կոտորանել**, to cause to die of hunger or famine. **Սովամահ կորնչիլ**, to perish from famine or hunger.

Սովամահիլ (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To die of hunger.

Սովասատակ, *adj. ind.* See **Սովամահ**:

Սովեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To starve, to cause hunger.

Սովիլ (իմ, վեցայ) *v. n-p.* To be famished, to suffer through hunger.

Սովոր, *adj. ind.* Accustomed, that is used to, versed, that is accustomed.

Սովորաբար, *adv.* Of course, ordinarily, generally, commonly; habitually.

Սովորական (ի, աւ) *adj.* Accustomed, ordinary, common, habitual, used to, usual, familiar.

Սովորակի, *adv.* and *adj. ind.* See **Սովորաբար** and **Սովորական**:

Սովորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To accustom, to make a practice or a habit, to habituate.

Սովորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be accustomed, to be habituated, to be familiarized, to practise.

Սովորոյթ (բուն, բունս) *s.* See **Սովորութիւն**:

Սովորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Custom, habit, manners, usage, practice. **Նոր** or **արդի սովորութիւն**, mode, new fashion.

Սոր (ոյ, ով) *s.* Cavern, hollow. **Սոր աղորկաց**, hopper of a mill.

Սորամուտ (մտի, մտիս) *adj.* That is hidden in a cave, in a small cellar.

Սորեկ (Hebrew word) Fine, choice, excellent.

Սորել (եմ, եցի) *v. n.* To flow, to fall.

Սորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make flow or fall.

Սորումն (ման, մամբ) *s.* Flowing, act of falling.

Սորսորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To flow or fall often.

Սուաղիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To be famished, to be weakened.

Սուաբիմ (Hebrew word) See **Ժանտ**:

Սուգ (ագոյ, ագով) *s.* Mourning, affliction, sadness, grief. **Սուգ ունել** or **առնուլ**, to wear mourning, to be afflicted.

Սուզակ (ի, աւ) *s.* Plungeon; plunger.

Սուզակեա (կեաի, կեաիս) *s.* Nadir.

Սուզանել (եմ, սուզի) *v. a.* To plunge, to sink, to immerge; to cover, to hide.

Սուզանիլ (իմ, սուզայ) *v. n-p.* To be plunged, to be sunk, to be hidden; to perish, to be lost.

Սուին, *s. ind.* Javelin, short spear, dart, lance.

Սուինաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a javelin, with a dart.

Սուլել (եմ, եցի) *v. n.* To whistle; to pipe.

Սուլումն (լման, լմամբ) *s.* Whistling.

Սուղ (ողի, ողիս) *adj.* Brief, short, succinct, concise, very little. **Սուղ ինչ** or **Սուղ սուղ ինչ**, briefly, shortly, a little, very little.

Սուն, *adj. ind.* Little, very little.

Սունակ (*ի*, *աւ*) *s.* Large staff, long stick.

Սունակոթ (*ի*, *ից*) *s.* Haft of a javelin.

Սունակաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Provided with a large staff.

Սունդարուն or **Սունդարիոն** (*ի*, *աւ*) *s.* (Latin word *Sudarium*) See **Քաշկինակ**:

Սունկ (*սնկոյ*, *սնկով*) *s.* Mushroom: cork: pumice stone.

Սուսեր (*ի*, *աւ* or *սերբ*) *s.* Sword, steel, knife, sabre, scymitar; faulchion; cutlass.

Սուսերակուռ, *adj. ind.* Armed with a sword.

Սուսերահար (*ի*, *աւ*) *adj.* Struck with a sword.

Սուսերաձիգ, *adj. ind.* That draws the sword, fighter, bully.

Սուսերամարտիկ (*ական*, *ականաւ*) *s.* Gladiator; bully.

Սուսերամարտիկ (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* See **Սուսերաձիգ**:

Սուսերաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* That wears a sword, that is furnished with a sword: See **Սուսերաձիգ**:

Սուտ (*ի*, *ից*) *s.* Red ochre, red chalk.

Սուտ (*ստոյ*, *ստով*) *adj.* *s.* and *adv.* False: falsehood, lie: counterfeit: falsely. **Սուտ երդումն**, perjury, false oath. **Ի սուտ հանել**, to contradict, to shew the falsehood of a thing.

Սուտակ (*ի*, *աւ*) *s.* and *adj.* False stone, spurious stone: emethyst: false, deceitful.

Սուտակաստպաս (*ի*, *ից*) *adj.* False, lying, flattering.

Սուր (*սրոյ*, *սրով*) *s.* Sword; rapier, steel, knife; blade of a sword, edge. **Ի սուր սուսերի մաշել** or **ընդ սուր հանել**, to put to the sword, to kill, to destroy.

Սուր, *adj. ind.* Sharp, pointed; piercing, cutting; keen, subtle, lively, penetrating.

Սուրալ (*ար*, *րացի*) *v. n.* To run: See **Ջեռալ**:

Սուրբ (*սրբոյ*, *սրբով*) *adj.* Holy, pure, sacred; cleansed, clean; cleaned. **Սուրբ առնել**, to sanctify, to purify.

Սուրբընկալ, *adj. ind.* That holds sacred things.

Սուրբիմաց, *adj. ind.* Subtle, lively, penetrating: See **Սրամիտ** and **Ընբռնամիտ**:

Սուրհանդակ (*ի*, *աւ*) *s.* Courier, express, head-footman.

Սուրհանդակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Office of a courier.

Սուրհանդակօրէն, *adv.* Like a courier.

Սոփեայ (*ի*, *ից*) *s.* Wisdom; poetry; sage, philosopher; sophist.

Սոփեայական (*ի*, *աւ*) *adj.* Philosophical; sophistical.

Սոփեայական (*ականի*, *ականաւ*) *s.* Sage, philosopher, rhetorician; sophist.

Սոփեր (*ի*, *աւ*) *s.* (Hebrew word) Book, writing.

Սպահ See **Սպայ**:

Սպայ (*ի*, *ից*) *s.* Officer: army, troop, warriors, cavalry.

Սպայազօր (*ի*, *աւ*) *s.* Warriors, cavalry.

Սպայակոյտ, *adj. ind.* Composed of warriors or cavalry.

Սպանակ (*ի*, *աւ*) *s.* Sort of Egyptian measure.

Սպանանել (*եմ*, *սպանի*) *v. a.* To kill, to knock down, to slay, to assassinate; to massacre; to put to death, to take away life; to slaughter, to cut the throat of; to execute: to mortify; to undo. **Սպանանել զմիմեանս**, to kill each other.

Սպանդ (*ի*, *ից*) *s.* Murder, massacre, carnage; immolation, sacrifice.

Սպանդանոց (*ի*, *աւ*) *s.* Slaughter-house, butchery.

Սպանդարամիտ (*ի*, *աւ*) *s.* Bacchus.

Սպանդարամիտական (*ի*, *աւ*) *adj.* Of Bacchus. **Սպանդարամիտական պաշտամունք**, Dionysia, bacchanals, orgies.

Սպանիացի (*ցւոյ*, *ցւով*) *adj.* and *s.* Spanish: Spaniard.

Սպանիս (*ի*, *աւ*) *s.* Spaniard.

Սպանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Slaughter, carnage, massacre; murder, homicide, assassination.

Սպանուիլ (*նմաւ*, *նմամբ*) *s.* See **Սպանութիւն**:

Սպանող (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* Murderer, assassin, slaughterer.

Սպառ: **Ի սպառ** or **Խսպառ**. *adv.* To the end, at last, in the end, finally; entirely, totally, quite, all.

Սպառազէն (*ինի*, *ինաւ*) *adj.* and *s.* Quite armed, armed at all points, armed, provided with arms.

Սպառազինել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To

arm all, to arm, to furnish with arms.

Սպառազինել (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be all armed, to be armed; to take arms, to put on arms.

Սպառազինութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Arms, armour, harness.

Սպառանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To finish, to cease, to be consumed, to be exhausted.

Սպառացուցիչ (*ցչի, ցչաւ*) *adj.* That makes an end; that consumes, destroyer.

Սպառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To exhaust, to consume, to dissipate, to absorb, to swallow up, to complete, to use, to finish, to reduce to nothing, to devour, to ruin, to destroy, to eat, to drain.

Սպառիլ (*իմ, ռեցայ*) *v. n-p.* To be consumed, to be drained, to be exhausted, to decay, to be lost, to dry up, to cease, to finish, to stop.

Սպառընթաց, *adj. ind.* That runs, that goes to the end, persevering.

Սպառնալիք (*ւոց, լիք*) *s. pl.* Menace, intimation, insult, bravado.

Սպառնալ (*ամ, նացայ*) *v. n.* To threaten, to use threats, to intimate, to fulminate, to brave, to hector.

Սպառնումն (*նման, նմամբ*) *s.* See **Սպառնալիք**:

Սպառուած (*ոյ, ով*) *s.* End, term, conclusion, extremity, border, margin, confines; summit, top: See **Սպառումն**:

Սպառումն (*ման, մամբ*) *s.* Exhaustion, consumption, consummation, dissipation, destruction, loss, perdition, havock, draining, cessation.

Սպառսպուռն, *adj. ind.* and *adv.* Total, entire, complete, universal, extreme; totally, entirely, extremely, at the last extremity.

Սպաս (*ուս, ուս*) *s.* Service, office, function, employment, usage; want, requisite; furniture, trimmings, apparel, moveables, luggage, clothes, goods: supper, victuals, mess, repast, treat, feast. **Սպաս եկեղեցւոյ**, chalice; host, wine: **Սպաս տանել** or **ունել, սպաս արկանել, կալ ի սպասու**, to serve. **Սպաս տանել**, to attend: to furnish, to provide with, to provide: to regale, to make or give an entertainment.

Սպասալար (*ի, աւ*) *s.* Officer, guard.

Սպասահարկել (*եմ, եցի*) *v. n.* To serve.

Սպասահարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Service, office, function.

Սպասարար (*ի, աւ*) *s.* That serves, that provides, purveyor.

Սպասարկել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Սպասահարկել**:

Սպասաւոր (*ի, աւ*) *s.* Attendant, servant, valet, domestick, waiter; minister, officer; lictor, usher: deacon.

Սպասաւորել (*եմ, եցի*) *v. n.* To serve, to assist; to administer, to bestow, to provide.

Սպասաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Service, office, ministry. **Սպասաւորութիւն հարկանել**, to serve.

Սպասելար See **Սպասալար**:

Սպասել (*եմ, եցի*) *v. n.* To expect, to hope: to observe, to watch, to spy, to suborn, to be reserved; to serve, to wait.

Սպասիկ (*սկի, սկաւ*) *s.* That waits, servant, waiter.

Սպարակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* That carries a shield, squire.

Սպարապետ (*ի, աւ*) *s.* Generalissimo; general, chief, commander, governor.

Սպարապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rank of generalissimo; generalship.

Սպարափակ, *adj. ind.* Covered with a shield.

Սպեղանի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Dressing of a wound, plaster, salve, cataplasm, cerate, pomatum.

Սպեհապահաս, *adj. ind.* Noble, excellent, illustrious, magnificent.

Սպի (*պւոյ, սպւով*) *s.* Cicatrix, wound, scar, stigma; seam, scratch.

Սպիանալ (*ամ, սպիացայ*) *v. n-p.* To be healed up.

Սպիտակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* White: paint.

Սպիտակագիր (*գրոյ, գրով*) *s.* White mark.

Սպիտակազգեստ (*ի, ից*) *adj.* Clothed in white, white.

Սպիտակախայտ, *adj. ind.* Grey, mixed with white.

Սպիտակաձի, *adj. ind.* Mounted on a white horse.

Սպիտականալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To whiten, to become white.

Սպիտականիշ, *adj. ind.* Marked with white, white.

Սպիտակապատուաստ, *adj. ind.* Composed of white.

Սպիտակասև, *adj. ind.* Brown, whitish.

Սպիտակավարսք (սկց, սիւք) *s. pl.* White hairs.

Սպիտակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To whiten, to make white, to bleach.

Սպիտակափայլ, *adj. ind.* White, very white.

Սպիտակափառ, *adj. ind.* See Սպիտակափայլ:

Սպիտակերանգ, *adj. ind.* White, of a white colour.

Սպիտակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* White, whiteness.

Սպիտակուց (ի, աւ) *s.* White of an egg; slime.

Սպնգանման, *adj. ind.* Spongy, of the nature of sponge.

Սպոժել (եմ, եցի) *v. n.* See Յապաղել:

Սպունգ (սպնգոյ, սպնգով or սպնգաւ) *s.* Sponge. Սրբել սպնգաւ, to sponge.

Սպուտ, *adj. ind.* Total, entire, all.

Սպառս (սրոյ, սրով) *s.* Dung, turd, excrement of a beast.

Սպրդել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To glide, to insinuate, to introduce gently.

Սպրդիլ (իմ, դեցայ) *v. n-p.* To glide, to creep into, to insinuate one's self.

Սպրդումն (դման, դմամբ) *s.* Insinuation.

Սպրկիկ, *adj. ind.* See Մաքուր:

Սռնակ (ի, աւ) *s.* Axis: See Ձառանգք:

Սռնապան (ի, աւ) *s.* Greaves, armour of the leg.

Սոսքան (ի, իւ) *adj.* Liar, lying, false.

Սոսքանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lie, falsehood.

Սուտգիր (գրի, գրաւ) *adj.* False writing, false.

Սուտգոյն (գունի, գունեաւ) *adj. comp.* More false.

Սուտսա, *adj. ind.* Unjust, false.

Սուտգեան (ի, աւ) *s.* Furlong, stade, race.

Սուխաս (ի, աւ) *adj.* and *s.* Liar, imposter, fibber, boaster, story-teller, false.

Սուխասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lie, falsehood, fiction, imposture.

Սուսծել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish, to maintain, to feed; to take care of, to preserve; to cultivate; to foment, to stir up: See Տածել:

Սուսծումն (ծման, ծմամբ) *s.* Nourishment, food, care, fomentation.

Սուտհակ (ի, աւ) *adj.* Blackguardly, libertine, knavish, cheating, rascally, villainous, wicked, petulant, insolent, proud. Սուտհակս դնալ or վաթել See Սուտհակիլ:

Սուտհակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To play the blackguard, to play the libertine, to plague, to cheat, to be insolent, to disobey.

Սուտհակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blackguardly trick, libertinism, insolence, haughtiness, wickedness, prank, cheating, petulance.

Սամբակ (ի, աւ) *adj.* Indocile, difficult to live with, insolent, restive, haughty, disobedient, reluctant.

Սամբակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To disobey, to resist, to be obstinate.

Սամբակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indocility, insolence, haughtiness, disobedience.

Սամսոս (ի, աւ) *s.* Stomach, ventricle.

Սամսոսական (ի, աւ) *adj.* Gastrick.

Սամսոսացաւ (ի, աւ) *adj.* That has a pain in the stomach.

Սայօգ, *adj. ind.* False, feigned, fictious, fabulous, invented.

Սանալ (ամ, սացայ) *v. a.* To acquire, to get, to purchase, to buy; to have, to possess, to hold, to obtain; to gain, to conquer, to carry off: to create. Վերսին սանալ, to regain, to acquire anew, to recover, to carry off, to reconquer, to retake, to retain.

Սանդ See Սասս:

Սանուն, *adj. ind.* False.

Սաչիւն (խին, խամբ) *s.* See Ծմուռս:

Սասպատիր, *adj. ind.* False, feigned, fictious.

Սասս or Սատ (ի, իւ) *s.* Furlong: See Սատիան:

Սացական (ի, աւ) *adj.* Possessive: created, made.

Սացանիլ (իմ, սացայ) *v. n-p.* To be acquired: to be created.

Սացիկ, *adj. ind.* Acquired.

Սացիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* and *s.* Purchaser, buyer; occupier, possessor: creator.

Սացուած (ոյ, ով) *s.* Purchase,

acquisition, gain, bargain; conquest; substance, goods, possessions, power, funds; creature.

Սատուածիլ See **Սատնալ**:

Սատուածիւն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Acquisition, gain, possession.

Սատրատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* False opinion or belief: See **Զարատութիւն**:

Սգիւս See **Սգսանք**:

Սգսանիլ (*եմ, գսի*) *v. a.* To accuse, to blame, to reprove, to censure, to condemn, to disapprove, to reproach, to rebuke, to jeer, to reprimand, to impute.

Սգսանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Accusation, blame, reprimand, censure, reprehension, reproach, stain, imputation.

Սակլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To lie, to brag, to invent, to deceive.

Սակղի (*ղւոյ, ղեաւ*) *s.* Sort of musick.

Սակղծաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fiction, fabulous invention; poetry.

Սակղծագործ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Creator, that makes: created, made.

Սակղծագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To create, to make.

Սակղծագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Creation.

Սակղծական (*ի, աւ*) *adj.* Created, made.

Սակղծանիլ (*եմ, սակղծի*) *v. a.* To create; to make, to form: to invent, to contrive; to produce.

Սակղծաւոյակ (*ի, աւ*) *adj.* That resembles a creature.

Սակղծել See **Սակղծանիլ**:

Սակղծիչ (*ծչի, ծչաւ*) *s.* Creator: maker, inventor, author.

Սակղծուած (*ոյ, ովք*) *s.* Creature; production; invention: formation.

Սակղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Creation.

Սակղծումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Creation; formation.

Սակղծուլ (*ուամ, սակղծի*) *v. a.* See **Սակղծանիլ**:

Սակղն (*ղան, ղամբ*) *s.* Branch, bough, shoot, sprig, sucker: stalk: dactyle: focil: horn, head of hair.

Սակղնական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to a branch.

Սակղնաձիգ, *adj. ind.* That extends its branches, full of branches.

Սակղնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To shoot, to put forth (speaking of plants).

Սակղնի (*ղնոյ, ղնով*) *s.* Carrot.

Սակրգուածն (*գման, գմամբ*) *adj.* Perjurer, that takes a false oath, that violates an oath.

Սակրիրել See **Սակրխրել**:

Սակրխր (*ոյ, ովք*) *adj.* Indirect, erring, false, erroneous, that is not right, wicked, perverse.

Սակրխրել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To turn aside, to wander, to lead astray, to pervert, to throw into error; to twist.

Սակրխրիլ (*իմ, րեցայ*) *v. n-p.* To turn aside, to wander, to be led astray, to err, to fail.

Սակրջ (*ի, աւ*) *adj.* Past breeding (speaking of the females of animals).

Սակրջանալ or **Սակրջենալ** (*ամ, ցայ*) *v. n-p.* To be past breeding (speaking of the females of animals).

Սակ (*ոյ, ովք*) *s.* Bristle, hair of the hog and of the boar.

Սակաղկասակ (*ի, աւ*) *adj.* Furnished with hair, woolly, hairy.

Սակպ (*սակիպոյ, սակիպաւ*) *s.* Haste, diligence.

Սակպ, *adj. ind.* and *adv.* Frequent: frequently, often, instantly. **Սակպ սակպ**, very often, in haste.

Սակքերուիլ (Greek word) Written in verse.

Սմին (*սաեան, սաեամբ*) *s.* Breast, teat, bosom; nipple; udder, dug.

Սխսպաբար, *adv.* With haste, in haste.

Սխսիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To press, to constrain, to oblige, to reduce, to necessitate, to force, to demand, to pursue closely; to hasten, to hurry, to urge, to solicit, to expedite, to dispatch.

Սխսողական (*ի, աւ*) *adj.* Pressing, urgent.

Սխսումն (*սման, սմամբ*) *s.* Constraint, pursuit, instance, solicitation, urgency, pressure, haste.

Սխւրաքակեայ, *adj. ind.* Made of storax.

Սխիք See **Սխքս**:

Սխքերքեան or **Սխքերքեան** See **Սակքերուիլ**:

Սխքս or **Սխիքս** (*ի, իս*) *s.* (Greek word) Line: verse.

Սանանիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To surmount, to conquer, to subjugate; to hurt, to cause damage.

Սանգեայ or **Սանգիայ** (գէի, գէիս) *adj.* That sucks, that sucks the milk.

Սանգեաց or **Սանգիաց** (գիեցի, գիեցաւ) *adj.* See **Սանգեայ**:

Սանգի (գւոյ, գեաւ) *adj.* See **Սանգեայ**:

Սանգիացի (ցւոյ, ցեաւ) *adj.* See **Սանգեայ**:

Սանտաւ (ի, աւ) *s.* Nurse.

Սառծանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Diaphragm.

Սառղագի (գւոյ, գեաւ) *s.* (Greek word) Recitation of verses.

Սառման (ի, աւ) *s.* Pot, ewer, pint, matrass.

Սայգ (սառւգի, սառւգաւ) *adj.* Certain, indubitable, sure, assured, constant, positive, infallible, just, serious, solid, fixed, determined, true, veritable.

Սառ (ի, իս) *s.* Bottom, the under part, the lower part. **Ի սառ**, under, underneath, below. **Ի սառէ**, from under, from below, below, under.

Սառաբաժանել (եմ, եցի) *v. a.* To subdivide.

Սառաքեր (ի, աւ) *adj.* That draws, that inclines downwards, inclining downwards, that goes downwards.

Սառաքերել (եմ, եցի) *v. a.* To incline, to lean, to draw downwards.

Սառաքինակ (ի, աւ) *adj.* That lives below or under the earth, subterranean.

Սառագիր (գրի, գրաւ) *s.* and *adj.* Subscription, signature; signed.

Սառագլուխ, *adj. ind.* and *adv.* With the head downwards.

Սառագրել (եմ, եցի) *v. a.* To subscribe, to sign: to depict, to describe; to trace, to figure, to design.

Սառագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subscription, signature, sign: description.

Սառագասական (ի, աւ) *adj.* Subjunctive, conjunctive.

Սառագասել (եմ, եցի) *v. a.* To overcome, to subdue, to conquer.

Սառագասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission.

Սառագիր, *adj. ind.* Subdued.

Սառագրել (եմ, եցի) *v. a.* To submit; to insinuate.

Սառագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission; addition.

Սառաթուզել (եմ, եցի) *v. a.* To shape or cut below.

Սառածորել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To cause to flow, to flow from beneath, to flow away.

Սառակայ (ի, իս) *s.* Subject, subdued.

Սառակայիլ (իմ, իցայ) *v. n-p.* To be subdued, to be subject to.

Սառակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission, subjection.

Սառակավառ (ի, իս) *s.* Carpet.

Սառակարգել (եմ, եցի) *v. a.* To subordinate.

Սառակարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subordination.

Սառակէտ (կէտի, կէտիս) *s.* Comma.

Սառակտուր, *adj. ind.* Cut underneath. **Սառակտուր առնել**, to cut, to dock below or underneath, to retrench.

Սառակտրել (եմ, եցի) *v. a.* To retrench.

Սառային (հնոյ, հնով) *adj.* Inferior, that is beneath.

Սառանախանձ, *adj. ind.* Too much attached to the earth, mundane, terrestrial.

Սառանկ (ի, աւ) *adj.* See **Սառանկեալ**:

Սառանկեալ (եցեայ, եցեալ) *adj.* Subjected, subdued; fallen under; precipitated.

Սառանկիլ (իմ, անկայ) *v. n-p.* To yield, to be subject to; to fall down, to be precipitated.

Սառանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of falling down, precipitation.

Սառասաբար, *adv.* Affirmatively.

Սառասական (ի, աւ) *adj.* Affirmative.

Սառասել (եմ, եցի) *v. a.* To affirm.

Սառասայդ, *adj. ind.* Sunk.

Սառասուզել (եմ, եցի) *v. a.* To sink, to push towards the bottom.

Սառասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Affirmation.

Սառասակզական (ի, աւ) *adj.* Made of earth, terrestrial.

Սառատ (ի, իս) *s.* See **Սառակէտ**:

Սառաքար or **Սառակս** See **Շէր**:

Սառերայք (րեից, րեիւք) *s. pl.* Sublunary or subterranean things.

Սառերկրեայ, *adj. ind.* Subterranean.

Տոտև, *prep. adv.* and *s. ind.* Under, beneath; below; down, the underneath, the inferior part.

Տոտի (բ-ոյ, բ-ով) *s.* Weaver's beam or roller.

Տոտին (ընոյ, ընով) *adj.* and *s.* Inferior, low; creeping, crawling: the bottom: deep, subterranean; tartarus, hell.

Տոտինջանել (եմ, իջի) *v. n.* To descend, to go, to be carried below.

Տոտինագոյն (գ-ունի, գ-ունիս) *adj. comp.* Inferior, lower, lowest.

Տոտինակյին (յ-ոյ, յ-ով) *adj.* See **Տոտինական**.

Տոտինական (ի, աւ) *adj.* Inferior: See **Տոտինյին**.

Տոտինյին (յ-ոյ, յ-ով) *adj.* Inferior, sublunary, terrestrial.

Տոտինասէր (սիրի, սիրաս) *adj.* Mundane.

Տոտինաքարշ (ի, իս) *adj.* Crawling, creeping, vile, low, worldly.

Տոտինեայք See **Տոտիքայք**.

Տոտոգական (ի, աւ) *adj.* Categorical.

Տոտոգապէս, *adv.* Categorically.

Տոտոգել (եմ, եցի) *v. a.* To affirm, to attribute.

Տոտոգելի (լ-ոյ, լ-ով) *adj.* and *s.* Predicable; attribute.

Տոտոգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Category, predicament.

Տոտոյ (ի, իս) *s.* Foot, the lowest part: skirt, tail of a robe or cloak.

Տոտոյաքարշ, *adj. ind.* That drags its clothes.

Տոտոյս, **Ի տոտոյս**, *adv.* From below, from beneath.

Տուաք (ի, աւ) *adj.* Large, great, thick, fat, lusty, dense, voluminous.

Տուաքաթուղթ (թղթոյ, թղթով) *s.* Pasteboard, thick and strong pasteboard.

Տուաքածառ, *adj. ind.* Large, thick (speaking of a tree).

Տուաքակարկառ, *adj. ind.* Large, thick, voluminous.

Տուաքաձեռն, *adj. ind.* Great, numerous (speaking of an army).

Տուաքանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To thicken, to grow thick, to enlarge, to grow large, to be increased.

Տուաքաչափ (ի, իս) *s.* A mark to mark wine vessels.

Տուաքապատ, *adj. ind.* Furnished with a large wall, fortified, strong.

Տուաքատառն, *adj. ind.* Furnished with great or thick branches.

Տուաքացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To thicken, to enlarge, to augment.

Տուաքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Thickness, largeness, thick, lump, volume, density.

Տուգաբան (ի, իս) *adj.* and *s.* Veracious: etymologist.

Տուգաբանական (ի, աւ) *adj.* Etymological.

Տուգաբանել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To tell the truth; to verify, to explain: to look for the etymology of a word.

Տուգաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Veracity: etymology.

Տուգագէտ (գ-իտի, գ-իտաս) *adj.* Sure, true, certain.

Տուգագիր (գրի, գրաս) *adj.* Written truly or infallibly, certain, true, infallible.

Տուգագոյն (գ-ունի, գ-ունիս) *adj. comp.* More certain.

Տուգագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write with truth.

Տուգադաւան (ի, իս) *adj.* Orthodox, that has a true religion.

Տուգապէս, *adv.* Certainly, truly, verily, in truth, without doubt.

Տուգատեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* True observation.

Տուգել (եմ, եցի) *v. a.* To certify, to verify, to assure, to affirm, to aver, to prove; to inform one's self, to enquire.

Տուգիւ, *adv.* See **Տուգապէս**.

Տուգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Certainty, verity, assurance, verification.

Տուէր (ի, աւ) *s.* Shadow, shade, obscurity.

Տուէրագիծ (գ-ծի, գ-ծիս) *s.* Shadow, sign, figure.

Տուէրագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gnomonicks.

Տուէրագիր (գրի, գրաս) *s.* Sketch, draft, outline; draftsman, painter; shadow, sign, figure.

Տուէրագրել (եմ, եցի) *v. a.* To sketch, to rough-draw, to delineate: to paint; to draw, to represent.

Տուէրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sketch, draft, outline; shadow, sign, figure, representation.

Սաուէրախիբտ, *adj. ind.* Starting, skittish.

Սաուէրած (*ի, իս*) *s.* Shade, obscurity; dazzling; cataract. **Սաուէրածս ածել**, to dazzle; to bring darkness, to darken.

Սաուէրական (*ի, աս*) *adj.* Shadowy, obscure, of the shadow or figure; figurative, symbolical.

Սաուէրակերպ, *adj. ind.* Obscure, shadowy.

Սաուէրահալած, *adj. ind.* That disperses shadow or darkness.

Սաուէրամած, *adj. ind.* Obscure, shadowy, dark, enveloped, covered with a shadow.

Սաուէրամածիլ (*եմ, մածայ*) *v. n-p.* To be obscured.

Սաուէրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To be obscured, to be darkened.

Սաուէրաներկ (*ոյ, ով*) *s.* Ochre.

Սաուէրանիստ (*նատի, նստաս.*) *adj.* That lives in the shade or in obscurity.

Սաուէրաչափութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gnomonicks.

Սաուէրապատ, *adj. ind.* See **Սաուէրամած**:

Սաուէրատ (*ի, աս*) *adj.* Without obscurity, without shadow, clear, luminous.

Սաուէրատեսակ (*ի, աս*) *adj.* Obscure, dark, shadowy.

Սաուէրացոյց (*ցուցի, ցուցից*) *s.* and *adj.* Gnomon: sciatherical.

Սաուէրարկիլ (*եմ, կեցի*) *v. a.* To shadow: to shade.

Սաուէրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make obscure, to darken, to eclipse.

Սաուէրին, *adj. ind.* Obscure, dark.

Սաուիթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Falseness, falsehood, falsity; lying; lie, fiction, fable.

Սաուիցանել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To contravene, to violate, to transgress, to infringe, to disobey, to neglect, to despise.

Սաուիցանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Transgression, negligence, despite, contempt.

Սաուիցանուն (*նման, նմամբ*) *s.* See **Սաուիցանութիւն**:

Սպասաւորա (*ի, իս.*) *s.* (Greek word) See **Ջօրավար**:

Սպասաւորաութիւն See **Ջօրավարութիւն**:

Սպատիգիան or **Սպատիգիոն** (Greek word) Tent of a general of an army.

Սպիտծին (*ծնի, ծնիս.*) *adj.* Born of a slave.

Սպիտծիծար, *adj. ind.* That honours a slave.

Սպիտյին (*յնոյ, յնով*) *adj.* That belongs to a slave, servile.

Սպիտանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To be, to become a slave, to be sunk to the condition of a slave.

Սպիտակէս, *adv.* Like a slave, servilely.

Սպիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Slavery, state or condition of a slave, yoke, servitude, subjection.

Սպռովքիւղ (*ի, իս.*) *s.* (Greek word) Top, toy.

Սպրուկ (*սպրկի, սպրկաս.*) *s.* Slave.

Սպրջանալ (*ամ, ջացայ*) *v. n-p.* To repent, to regret, to be sorry, to be afflicted.

Սպրջացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make one repent, to vex, to afflict.

Սրագլուխ, *adj. ind.* Pointed, sharp, ending in a point.

Սրագոյն (*գունի, գունիս.*) *adj. comp.* Sharper, ardent, violent.

Սրագոչ, *adj. ind.* Sharp, piercing, high, clear (speaking of the voice).

Սրագործ (*ի, աս.*) *adj.* Made with an iron.

Սրագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Surgery, cutting off.

Սրամիւ (*ի, իս.*) *adj.* See **Սրաթռիչ**:

Սրաթռիչ, *adj. ind.* Sharp, subtile, agile, light, that flies swiftly.

Սրախաղայ (*ի, աս.*) *adj.* and *s.* Fencer.

Սրախաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fencing.

Սրախողխող, *adj. ind.* Killed, slain with a sword.

Սրածայր (*ի, իս.*) *adj.* Sharpened, pointed.

Սրածին (*ծնի, ծնիս.*) *adj.* and *s.* Oxygen.

Սրածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pestilence, plague, contagion.

Սրակն, *adj. ind.* That has fine eyes: See **Սրաակն**:

Սրակոխ, *adj. ind.* **Սրակոխ առնել**, To put to the sword, to slay.

Սրահ (*ի, իս.*) *s.* Hall; flight of steps, porch, door way, portico.

Սրահակ (ի, աւ) *s.* Portico, porch: veil, curtain.

Սրահակաձև, *adj. ind.* That has the form of a veil, of a curtain.

Սրահաձևզուն, *adj. ind.* Vaulted.

Սրահայեաց (ացի, ացաւ) *adj.* Sharp, clear, that has fine eyes.

Սրամէն, *adj. ind.* Sharp, pointed.

Սրամահ, *adj. ind.* See **Սրամտող**.

Սրամարկ See **Սուսերամարկ**.

Սրամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Witty, quick, ingenious, sharp, acute, subtile, penetrating, clear-sighted.

Սրամխել (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To be tempered, to be hardened.

Սրամտութիւն (ենան, թեամբ) *s.* Subtility, perspicuity, penetration, clear-sightedness, sagacity.

Սրանալ (ամ, սրացայ) *v. n-p.* To be pointed; to rise towards the heavens in flying; to fly, to go quickly.

Սրանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* and *s.* Acutangular, oxygon.

Սրաշարժ (ի, իւ) *adj.* Quick, violent, impetuous.

Սրաւար (ի, աւ) *adj.* That draws the sword: that flies swiftly, lively, violent, impetuous; quick.

Սրաւարել (իմ, եցայ) *v. n-p.* To fly, to go quickly, to run quickly.

Սրաուեղ (ի, աւ) *adj.* Sharp, piercing; subtile, penetrating.

Սրաուեղակ, *adj. ind.* Sharp, piercing.

Սրբաբան (ի, իւ) *adj.* That sings the Trisagium.

Սրբաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To sing the Trisagium.

Սրբաբանութիւն (ենան, թեամբ) *s.* Trisagium.

Սրբաբար, *adv.* Holily, purely.

Սրբաբեհեզ, *adj. ind.* Made with clear or fine byssus.

Սրբագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Hagiographick, hagiographical: hagiographer.

Սրբագործ (ի, աւ) *adj.* Sanctifying: consecrating.

Սրբագործել (եմ, եցի) *v. a.* To sanctify: to consecrate, to make holy.

Սրբագործութիւն (ենան, թեամբ) *s.* Sanctification: consecration.

Սրբագումար, *adj. ind.* Assembly of saints.

Սրբագրել (եմ, եցի) *v. a.* To correct a book.

Սրբագրութիւն (ենան, թեամբ) *s.* Correction of a book.

Սրբազան (ի, իւ) *adj.* Sacred, holy.

Սրբազգեաց (ի, իւ) *adj.* Clothed in a holy or white dress.

Սրբազնաբանութիւն (ենան, թեամբ) *s.* Discourse upon sacred things.

Սրբազնագիրք (գրոց, գրոցք) *s.* Hagiographa, holy writing, bible.

Սրբազնագործ See **Սրբագործ**.

Սրբազնագործել See **Սրբագործել**.

Սրբազնագործութիւն See **Սրբագործութիւն**.

Սրբազնագրութիւն (ենան, թեամբ) *s.* Hagiographa, holy writing.

Սրբազնազարդ, *adj. ind.* Adorned with sacred things, sacred, pure, holy.

Սրբազնական (ի, աւ) *adj.* Sacred, pure, holy.

Սրբազնականաար, *adj. ind.* That sanctifies, that purifies, that is sacred or consecrated.

Սրբազնեալ (եցից, եցեալ) *adj.* Sanctified, sacred.

Սրբալոյս, *adj. ind.* Clear, pure, holy.

Սրբական (ի, աւ) *adj.* Holy, pure.

Սրբակրօն (ի, իւ) *adj.* That lives holily, pure, chaste.

Սրբակցորդ, *adj. ind.* That partakes in holiness, sacred.

Սրբահեաս, *adj. ind.* That leads to holiness, sacred.

Սրբաձայն See **Սրբաբան**.

Սրբաձայնել See **Սրբաբանել**.

Սրբաձայնութիւն See **Սրբաբանութիւն**.

Սրբամատան, *adj. ind.* See **Սրբակցորդ**.

Սրբամատնութիւն (ենան, թեամբ) *s.* Partaking in holiness or sacred things.

Սրբամատոյց, *adj. ind.* Sacred, consecrated.

Սրբամաքուր, *adj. ind.* Pure, holy.

Սրբամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Sincere, candid.

Սրբամտել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be sincere.

Սրբամտութիւն (ենան, թեամբ) *s.* Sincerity, candour.

Սրբան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Holy, sacred: anus, fundament.

Սրբանալ (ամ, սրբացայ) *v. n-p.* To be holy, sacred or consecrated.

Սրբանուէր, *adj. ind.* See **Սրբամատոյց**.

Սրբապէս, *adv.* Holily, chastely.

Սրբապիղծ, *adj. ind.* Sacrilegious.

Սրբապղծութիւն (*ի, ից*) *s.* Sacrilege.

Սրբասաց, *adj. ind.* See **Սրբաբան**:

Սրբասացութիւն See **Սրբաբանութիւն**:

Սրբասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Pure, chaste, modest.

Սրբասնեակ (*եղոյ, եղով*) *adj.* Reared holily, holy, sacred, pure.

Սրբասնութիւն, *adj. ind.* See **Սրբասնեակ**:

Սրբաստաչ, *adj. ind.* Polished, bright.

Սրբաստան See **Սրբանգաստան**:

Սրբաստուիր (*ոյ, ուիր*) *s.* Ciborium.

Սրբարան (*ի, աւ*) *s.* Sanctuary.

Սրբարար (*ի, աւ*) *adj.* Sanctifying.

Սրբարարութիւն (*ի, ից*) *s.* Sanctification.

Սրբացուցանել (*եմ, ցուսցի*) *v. t.* To sanctify; to canonize.

Սրբացուցումն (*ման, ման*) *s.* Sanctification: consecration: canonization.

Սրբափայլ, *adj. ind.* Pure, clean, clear, holy.

Սրբաքննիչ (*նչի, նչաւ*) *s.* Inquisitor.

Սրբաքննութիւն (*ի, ից*) *s.* Inquisition.

Սրբել (*եմ, եցի*) *v. a.* To purge, to purify, to cleanse, to clean, to absterge, to scour, to sift; to take away, to deliver; to refine; to prune, to lop; to trim, to shave, to cut; to wipe, to wipe dry, to wipe off; to polish, to furbish; to sanctify; to consecrate, to make holy, to dedicate; to expiate.

Սրբերգական (*ի, ից*) *adj.* That sings the Trisagium.

Սրբերգնութիւն (*ի, ից*) *s.* Trisagium.

Սրբերգութիւն See **Սրբերգնութիւն**:

Սրբիչ (*բչի, բչաւ*) *adj.* and *s.* That purifies, that cleans; abstersive: razor. **Սրբիչ ձեռաց**, towel.

Սրբութիւն (*ի, ից*) *s.* Purity, cleanliness, neatness; chastity, modesty; justice, integrity, candour, sincerity: holiness: sanctuary: sacrament, sacred thing: purification; abstersion.

Սրբուհի (*հւոյ, հիաւ*) *adj.* and *s. f.* Holy: a saint (speaking of a woman).

Սրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sharpen, to whet, to set, to give an edge; to grind; to subtilize.

Սրեղջիւր (*ջեր, ջերբ*) *adj.* Provided with a sharp horn.

Սրընթաց (*ի, իւ*) *adj.* Running violently, impetuous, rapid.

Սրընթացութիւն (*ի, ից*) *s.* The current, impetuosity.

Սրիլ (*եմ, սրեցայ*) *v. n-p.* To be sharpened or pointed.

Սրկայ (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Slayer, assassin, cut-throat, brigand, rascal, scoundrel, varlet.

Սրինգ (*սրնգի, սրնգաւ*) *s.* Flute; hautbois: pipe; bag-pipe; fife, flageolet, clarion; brass pipe: syringe.

Սրնգահար (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Flute player, that plays on the flute; flageolet player; fifer.

Սրովբէ (*ի, իւ*) *s.* Seraph.

Սրովբէագաւիթ, *adj. ind.* Where the Seraphim dwell, celestial.

Սրովբէագոչ, *adj. ind.* Sounded by a Seraph (speaking of the Trumpet).

Սրովբէագուամբ, *adj. ind.* See **Սրովբէագունդ**:

Սրովբէագունդ, *adj. ind.* Where the assembly of Seraphim is held.

Սրովբէական (*ի, աւ*) *adj.* Seraphick.

Սրովբէամաքուր, *adj. ind.* Pure, holy as a Seraph, seraphick.

Սրովբէատիպ, *adj. ind.* That resembles a Seraph, seraphick.

Սրովբէափակ, *adj. ind.* Surrounded or guarded by Seraphim.

Սրոց (*ի, աւ*) *s.* See **Ցեխան**:

Սրուակ (*ի, աւ*) *s.* Bottle: cupping glass.

Սրութիւն (*ի, ից*) *s.* Point; subtility.

Սրունդն See **Սրունք**:

Սրունկն, *adj. ind.* That has a good ear.

Սրունք (*նդից, նդիւք*) *s. pl.* Leg.

Սրսկաւան (*ի, աւ*) *s.* Curtain, bed curtain; cabinet.

Սրսկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sprinkle; to water, to shed, to sluice.

Սրսկիչ (*կչի, կչաւ*) *s.* Aspersorium, aspergile, holy water sprinkle.

Սրսկումն (*կման, կմամբ*) *s.* Sprinkling; watering, effusion, shedding.

Սրտաբաղխ, *adj. ind.* Palpitating.

Սրտաբաղխ լինել, to palpitate.

Սրտաբեկ, *adj. ind.* Frightened, discouraged, astonished, confounded: that lowers one's courage. **Սրտաբեկ առնել**, to frighten, to take away one's courage, to discourage, to strike with astonishment, to disconcert.

Սրտաբեկել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Սրտաբեկ առնել**:

Սրտաբեկիլ (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To be frightened, to be dispirited, to lose courage, to want courage.

Սրտաբեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Loss of heart, of courage, consternation, astonishment, discouragement.

Սրտագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* That knows the heart.

Սրտագոչ, *adj. ind.* That cries heartily, ardent.

Սրտահաւի, *adj. ind.* Timid: See **Սրտաբեկ**:

Սրտահունդ, *adj. ind.* See **Սրտաքաղց**:

Սրտակի, *adj. ind.* and *adv.* With heart; heartily.

Սրտակիր, *adj. ind.* That rejoices the heart: See **Սրտակի**:

Սրտակսկիծ, *adj. ind.* Pitiable, grievous, touching.

Սրտակրանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Pericardium.

Սրտահառաչ, *adj. ind.* That sighs ardently.

Սրտահմկեալ, *adj. ind.* See **Սրտակսկիծ**:

Սրտահոտ, *adj. ind.* See **Սրտաբեկ**:

Սրտահոտիկ or **Սրտահոտիս**, *adj. ind.* Re-animated, encouraged, courageous.

Սրտահոտիկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To reanimate, to encourage, to comfort.

Սրտահոտիկիլ (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To take courage, to be reanimated.

Սրտահոտիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Courage, heart, boldness.

Սրտաքան, *adj. ind.* Courageous.

Սրտառուչ, *adj. ind.* Touching, that touches the heart, affecting: touched.

Սրտառուչ լինել, to be touched or affected.

Սրտատես (*ի, ես*) *adj.* That sees the heart.

Սրտատրփ, *adj. ind.* Full of lively joy: See **Սրտաբաղխ**:

Սրտատրտում (*ի, ես*) *adj.* That has sorrow at heart, sad.

Սրտատրտումութիւն See **Սրտատրտում**թիւն:

Սրտատրտունջանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To affect; to animate, to reanimate, to encourage, to warm again.

Սրտեայ, *adj. ind.* Courageous.

Սրտեղծանալ (*ամ, զացայ*) *v. n-p.* To be encouraged, to take courage.

Սրտեռանդն, *adj. ind.* Ardent, eager.

Սրտմտական (*ի, աւ*) *adj.* Irascible.

Սրտմտել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Սրտմտիլ**:

Սրտմտեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make indignant, to irritate, to enrage.

Սրտմտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be indignant, to be in a passion, to be provoked, to be violently angry, to be enraged.

Սրտմտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indignation, rage, passion, ire, spite, anger.

Սրտնեղութիւն See **Նեղսրտութիւն**:

Սրտնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be indignant, to be vexed, to be angry.

Սրտնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Passion, vexation, anger, rage.

Սրտցաւագութ, *adv.* With compassion; bitterly.

Սրտցաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Compassion, pity; distress, anguish, great affliction, pain of mind, displeasure, vexation, grief.

Սփածանեալի (*ւոյ, լեաւ*) *s.* Apron, cloth; cloak.

Սփածանիլ (*իմ, ծայ*) *v. n-p.* To be girded with linen: to put on a cloak.

Սփածեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To gird with a cloth.

Սփիւռ, *adj.* and *s. ind.* Diffuse, extended, spread, dispersed: diffusion, dispersion, spreading out.

Սփոփանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Allaying, ease, consolation, softening, diversion, recreation.

Սփոփել (*եմ, եցի*) *v. a.* To allay, to ease, to comfort, to console, to soften, to revive the spirits, to divert, to recreate, to rejoice, to appease.

Սփոփութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Սփոփանք**:

Սփռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spread,

to shed, to sow, to strew, to propagate: to disperse, to scatter; to extend, to pour out.

Սփռիչ (ոչի, ոչաւ) *s.* That spreads, that extends: drying loft.

Սփռիճ (ի, աւ) *s.* Mat: basket, flat basket.

Սքանչանալ (աւ, չացայ) *v. n-p.* To admire, to be admired, to be astonished, to wonder at; to be admirable.

Սքանչանի, *adj. ind.* See **Սքանչելի**:

Սքանչանիլ (իմ, չացայ) *v. n-p.* See **Սքանչանալ**:

Սքանչանք (նաց, նօք) *s. pl.* Admiration, wonder.

Սքանչացումն (ցման, ցմամբ) *s.* See **Սքանչանք**:

Սքանչացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To astonish, to surprise, to amaze, to make wonderful, to render admirable.

Սքանչելագեղ, *adj. ind.* Charming, very handsome, graceful, genteel, well made.

Սքանչելագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More or very admirable.

Սքանչելագործ (ի, աւ) *adj.* Thaumaturgus; miraculous, wonderful.

Սքանչելագործել (եմ, եցի) *v. a.* To work miracles.

Սքանչելագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Miracle.

Սքանչելազօր, *adj. ind.* Very strong or powerful, wonderfully strong.

Սքանչելական (ի, աւ) *adj.* See **Սքանչելի**:

Սքանչելակերպ, *adj. ind.* Astonishing, surprising, marvellous, charming, excellent, superb.

Սքանչելահրաշ, *adj. ind.* Very wonderful, marvellous, prodigious, astonishing, surprising, divine.

Սքանչելաշուք, *adj. ind.* Charming, wonderful, superb, brilliant, majestick.

Սքանչելապայծառ, *adj. ind.* Dazzling, brilliant; splendid.

Սքանչելապատում, *adj. ind.* Told wonderfully well.

Սքանչելապէս, *adv.* Admirably, astonishly, marvellously, wonderfully, divinely: miraculously, prodigiously; by a miracle, excellently.

Սքանչելասուն, *adj. ind.* Charming, graceful, superb.

Սքանչելասուքաւոր, *adj. ind.* See **Սքանչելասուն**:

Սքանչելասուքսիլ, *adj. ind.* See **Սքանչելասուն**:

Սքանչելասուքսիկ, *adj. ind.* See **Սքանչելասուն**:

Սքանչելատար (ի, աւ) *adj.* See **Սքանչելագործ**:

Սքանչելատրամ, *adj. ind.* Miraculously or wonderfully put forth.

Սքանչելատուռնամ, *adj. ind.* Charming, superb, miraculous, prodigious.

Սքանչելափառ, *adj. ind.* Majestick.

Սքանչելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Admirable, wonderful, astonishing, surprising, charming, miraculous, prodigious.

Սքանչելիք (լեաց, լեաք) *s. pl.* Miracle, prodigy, sign, wonder.

Սքանչելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wonder.

Սքանչելուդէզ, *adj. ind.* Wonderfully put forth, marvellous.

Սքանչումն (չման, չմամբ) *s.* Admiration, wonder.

Սքանչք (չից, չիւք) *s. pl.* See **Սքանչելիք**:

Սքեմ (ի, աւ) *s.* (Greek word) Monk's dress.

Սքեմնոս or **Սքեմնաս** (Greek word) See **Հերձի**:

Սքողել or **Սքողիլ** (եմ, եցի) *v. a.* To veil, to muffle up, to cover, to envelop; to surround.

Սքողումն or **Սքողմունք** (ման, մամբ) *s.* Act of veiling, muffler, wrapping up, covering.

Սօս (ի, իս) *s.* and *adj.* Plane tree, platane: See **Կազամախ**: haughty, proud, that makes tremble.

Սօսանուէր, *adj. ind.* Dedicated to plane trees.

Սօսապատ, *adj. ind.* In the form of a plane tree.

Սօսաւիւն See **Սօսափիւն**:

Սօսափիլ (իմ, փեցայ) *v. n-p.* To tremble.

Սօսափիւն, *s. ind.* Trembling; breeze, agitation of the air.

Սօսի (սւոյ, սեաւ) *s.* See **Սօս**:

Սօսոյք, *s. pl. ind.* Platanes, plane trees.

Վ

Վ (*vyev*) V. Consonant, thirtieth letter of the Armenian alphabet. In consequence of its similarity of sound, it is often confounded with Բ, for example: Վավաշ, վաւաշ; օվեվան, օվեւան or օվեան; իվևան, իվեան:

ՈՒ together answers to the Greek ω, and is pronounced *ov* or ô long.

Վ or Վ̄ with a line above denotes the number *three thousand*.

Վագր (գեր, գերք) *s.* Tiger. Ինդ վագր, tigress.

Վազել (եմ, եցի) *v. n.* To run with swiftness and impetuosity: to leap, to dart forward; to transgress, to trespass; to pass away, to fly away.

Վազվազել (եմ, եցի) *v. n.* To run often.

Վազք (զից, զիւք) *s. pl.* Course; leap: gallop. Վազս առնուլ, to run, to gallop.

Վաթաբել (եմ, եցի) *v. a.* To spoil: See Վատաբել:

Վաթաբիկ, *adj. ind.* Spoiled: See Վատաբար:

Վաթանականդնեան, *adj. ind.* That measures sixty cubits.

Վաթանամեայ (մեր, մերս) *adj.* See Վաթանամեան:

Վաթանամեան or **Վաթանեմեան** (հե. մեր, հեմեր) *adj.* Sixty years old.

Վաթանապատիկ, *adj. ind.* and *adv.* Sixty times as much.

Վաթանաւոր (ի, ու) *adj.* That contains the number sixty.

Վաթանեակ (հեկի, հեկաւ) *s.* Threescore.

Վաթանեմեան See Վաթանամեան:

Վաթանեքորդ (ի, ու) *adj.* Sixtieth.

Վաթանեքեան (հեցուն, հեքսունք) *s. pl.* All the sixty.

Վաթանիցս, *adv.* Sixty times.

Վաթսուն (սնից, սունք) *adj.* Sixty.

Վախճան (ի, ու) *s.* End, term, accomplishment, finishing, consummation; conclusion; aim; extremity; object; result; exit; demise, decease, death. Ի վախճանի, in fine, finally, at last, after all, in the last place.

Վախճանական (ի, ու) *adj.* Final.

Վախճանել (եմ, եցի) *v. a.* To finish, to terminate, to accomplish, to end, to conclude, to consummate; to consume.

Վախճանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make put an end to, to make die.

Վախճանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be finished; to be consumed; to depart this life, to die.

Վախլախել (եմ, եցի) *v. a.* To fear, to doubt.

Վախք (խից, խիւք) *s. pl.* Fear, terror, fright: precipice. Ի վախից հիլել or հսսել, to precipitate, to throw headlong down. Ի վախից անկանիլ, to be precipitated or fallen into a precipice.

Վականակ (ի, ու) *adj.* That is in season.

Վակաս (ի, ու) *s.* Ornament of the cloak of an Armenian priest: epaulette; ephod.

Վակասակիր (կրի, կրաւ) *adj.* and *s.* See Վակասաւոր:

Վակասաւոր (ի, ու) *adj.* and *s.* That wears a shoulderknot or ephod.

Վայ, *int.* Ah! alas!

Վահագն (նի, նիւ) *s.* Hercules.

Վահան (ի, ու) *s.* Shield, buckler, round shield.

Վահանագրօշ, *adj. ind.* See Վահանակիր:

Վահանակ (ի, ու) *s.* Target, shield: flat button.

Վահանակիր (կրի, կրաւ) *adj.* and *s.* That carries a buckler, armed with a shield, squire.

Վահանակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That carries the buckler with another; help.

Վահանամաուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Turbot; dab.

Վահանամարտ (ի, իւ) *adj.* and *s.* That fights with a shield.

Վահանամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fight with a shield.

Վահանավառ, *adj. ind.* Armed with a buckler, with a shield.

Վահանաւոր (ի, ու) *adj.* and *s.* Furnished with a buckler.

Վահանափակ, *adj. ind.* Surrounded, defended by a buckler. Վահանափակ առնել, to defend with the buckler.

Վաղ (ու, ու) *adj.* and *adv.* Ancient, old, distant: anciently, formerly,

once on a time: early; soon; shortly, quick. Ի վաղ ժամանակաց, anciently, a long time ago. Վաղ եւս or վաղուց եւս, once on a time, formerly; already. Վաղ ընդ վոյթ, soon, quick. Վաղ իմն or վաղ ուրեմն, of old, a long time ago. Վաղ քաջ ընդ առաւօտն, very early.

Վաղաբարբառ, *adj. ind.* Foretold.

Վաղագոյն, *adv.* Long time ago; sooner: very soon: prematurely.

Վաղագուշակեալ, *adj. ind.* Predicted.

Վաղամթարշամ, *adj. ind.* That soon withers or fades away.

Վաղակարծ, *adj. ind.* and *adv.* Unthought of, unforeseen; unexpectedly, suddenly.

Վաղակաւոր (ի, աւ) *s.* and *adj.* Sword: armed or provided with a sword.

Վաղահաս (ի, ից) *adj.* Early, precocious, premature; sudden, quick, prompt.

Վաղահասիկ, *adj. ind.* See Վաղահաս:

Վաղահասուկ, *adj. ind.* See Վաղահաս:

Վաղահոգած, *adj. ind.* That provides for.

Վաղամեռիկ, *adj. ind.* That dies prematurely or young.

Վաղայ, *int.* Alas! Վաղ վաղայ, alas!

Վաղայարոյց, *adj. ind.* Վաղայարոյց լինել, To be up early or very early.

Վաղանցիկ, *adj. ind.* Passing, transitory, fugitive, momentary, instantaneous.

Վաղաւեր, *adj. ind.* That is soon ruined.

Վաղափուլ, *adj. ind.* That soon falls or perishes.

Վաղեմի, *adj. ind.* Ancient, old.

Վաղիւ (ղուի, ղուիւ) *s.* and *adv.* To morrow, the day after, the day following. Յետին վաղուընէ, after to morrow. Վաղիւն, առ վաղիւ, Ի վաղիւ or Ի վաղիւ անդր, to morrow, the day following, on the morrow.

Վաղնան See Վախճան:

Վաղնջուց, *adj. ind.* and *adv.* Ancient: anciently. Ի վաղնջուց հետէ, anciently, formerly, long time ago.

Վաղորդայն (ի, իւ or ոյ, ով) *s.* and *adv.* Morning; in the morning.

Վաղորդեան, *s. ind.* and *adv.* Morning; in the morning.

Վաղորդեան (դեղի, դեղիւ) *s.* and *adv.* Morning; early, in the morning.

Վաղուան, *adj. ind.* Ancient: that belongs to the day following.

Վաղուց, ընդ վաղուց, վաղուց հետէ, Ի վաղուց հետէ, *adv.* Already, formerly, a long time ago, anciently.

Վաղվաղ, *adv.* Quick, in haste.

Վաղվաղակ (ի, աւ) *adj.* Quick, that is in haste.

Վաղվաղակի, *adv.* Soon, directly, suddenly, incontinently, immediately, in a hurry, in haste.

Վաղվաղել (եմ, եցի) *v. n.* To hasten, to be in haste.

Վաղվաղընկէց, *adj. ind.* That throws in haste.

Վաղվաղուկ, *adj. ind.* and *adv.* Quick, soon, that hastens: quickly, in haste.

Վաղվաղուն, *adj. ind.* See Վաղվաղուկ:

Վաղը (ղբի, ղերբ) *s.* Sabre.

Վաղրաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnished with a sabre.

Վաղ քաջ. Վաղ քաջ ընդ առաւօտն, *adv.* Very early.

Վաճառ (ի, աւ) *s.* Business of a merchant, negotiation, traffick; merchandise, ware, commodities: sale, purchase, price: display; negotiation, treaty: mercery: market, hall, fair. Վաճառ լինել, to be sold.

Վաճառաժողով (ոյ, ով) *s.* Market, fair.

Վաճառական (ի, աւ) *s.* and *adj.* Merchant, negotiator, trafficker, dealer, purchaser.

Վաճառականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Commerce, dealing, traffick, merchandise. Վաճառականութիւն առնել, to carry on commerce, to trade, to negotiate, to traffick.

Վաճառակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That trades with another merchant, correspondent, partner.

Վաճառակուր, *adj. ind.* Sold or that sells wretchedly.

Վաճառանոց (ի, աւ) *s.* Market, hall, shambles.

Վաճառաշահ (ի, իւ) *s.* Merchant: market. Վաճառաշահ լինել, to trade, to deal, to traffick, to gain.

Վաճառաշահիկ, *adj.* and *s. ind.* See Վաճառաշահ:

Վաճառաշահութիւն (թեան, թեամբ)

s. Merchandise, traffick, trade, commerce; lucre, gain.

Վաճառապետ (*ի, ութ*) *s.* Chief or president of merchants.

Վաճառատեղի (*ոյ, ից*) *s.* Market place, market hall, fair.

Վաճառատուն (*ի, ութ*) *s.* Hall, market.

Վաճառարկու (*ի, ութ*) *s.* Broker, middle man, agent; jockey.

Վաճառարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Brokerage, commission; agency.

Վաճառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sell, to deal out; to alienate; to give up, to deliver, to betray.

Վաճառիկ, *adj. ind.* Sold. **Վաճառիկ լինել**, to be sold, to be disposed of.

Վաճառուիճ (*ուման, ումամբ*) *s.* Sale.

Վայ (*ի, իւ* or *ոյ, ով*) *s.* Cry, bawling: misfortune, misery.

Վայ, *int.* Oh! alas!

Վայել (*եմ, եցի*) *v. n.* To cry, to holla, to bawl.

Վայել: **Վայել է**, It is fit.

Վայելել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To enjoy, to possess, to have the enjoyment of, to relish, to taste with pleasure.

Վայելեցուցանել (*եմ, ոյց*) *v. t.* To make enjoy.

Վայելուած (*ոյ, ով*) *s.* Enjoyment, possession, pleasure.

Վայելուչ, *adj. ind.* Convenient, suitable, proper, congruous, decent, becoming, commodious, fit, civil, genteel, well made, pretty, polite, clean, well arranged, beseeming, conformable, proportionate, elegant, agreeable, prepossessing, graceful, noble; pertinent, just.

Վայելչաբար, *adv.* Suitably, decently, genteelly, prettily, civilly, properly, politely, graciously, nobly; pertinently, aptly, justly, well.

Վայելչագեղ, *adj. ind.* Good looking, well made, handsome, graceful.

Վայելչագոյն (*գունի, գունեաւ*) *adj. comp.* More suitable.

Վայելչազարդ, *adj. ind.* Well ornamented, polished, handsome, polite.

Վայելչական (*ի, ութ*) *adj.* See **Վայելուչ**.

Վայելչականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Suitableness, propriety, decency, civility, gentility.

Վայելչակերպ, *adj. ind.* Good looking, well made, graceful, agreeable.

Վայելչակից (*կից, կցու*) *adj.* Conformable, that has the same air.

Վայելչահասակ, *adj. ind.* That is well shaped, well made.

Վայելչանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To agree, to be suitable or fit.

Վայելչանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Վայելուածք** and **Վայելչութիւն**.

Վայելչաոարած, *adj. ind.* Well extended.

Վայելչատերև, *adj. ind.* See **Վայել տագեղ**.

Վայելչատերև, *adj. ind.* Well leafy.

Վայելչացուցանել (*եմ, ոյցի*) *v. t.* To make suitable to, to proportion, to adjust, to accommodate, to adorn, to embellish, to decorate.

Վայելչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Beauty, grace; suitableness, propriety, proportion, decency, civility, gentility; coherence, conformity; decoration; decorum, dignity, nobleness; cleanliness; noble carriage; enjoyment, delight, pleasure, advantage.

Վայելչօրէն, *adv.* See **Վայելչաբար**.

Վայելք (*լից, լիք*) *s. pl.* Enjoyment, possession, delight, pleasure, advantage.

Վայթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To empty, to make quit the body, to push, to make flow or fall.

Վայթիւն, *s. ind.* Excretion.

Վայիւն, *s. ind.* Cry, shout.

Վայր (*ի, իւ*) *s.* Place, spot, space, extent, part, ground; neighbourhood; condition; moment; assembly. **Յայսմ վայրի**, here, at this place, now. **Մինչև ցայս վայր**, thus far, to this place; until now. **Ի մի վայր ժողովիլ**, to be assembled, to resort to one place. **Յոր վայր**, in which place. **Ողջոյնք յածել**, to go around; to look about. **Մեղր ի վայրէ**, wild honey. **Ի վայր**, below, under, beneath. **Վայր մի** or **առ վայր մի**, a moment, a short time.

Վայրաբան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks idly.

Վայրաբեր (*ի, ութ*) *adj.* Descended, brought down.

Վայրաբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make come down or descend, to drive down.

Վայրաբերիլ (*իմ, բերայ*) *v. n-p.* To descend, to come down, to be carried

down: See Յոտքիլանել an l Իջանել:

Վայրաբնակ (ի, աւ) *adj.* Deserted, uncultivated; that remains below.

Վայրաբնակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To inhabit, to dwell, to make one's residence below.

Վայրագ (ի, աւ) *adj.* Savage, proud, ferocious, wild.

Վայրագակիլ (իմ, յեցայ) *v. n-p.* See Վայրաբերիլ:

Վայրագանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To become savage, wild or rude.

Վայրագասուն, *adj. ind.* Savage, uncultivated, wild.

Վայրագաւիթ (ւթի, ւթաւ) *s.* Court, court-yard, vestibule.

Վայրագնոց, *adj. ind.* See Վայրագ:

Վայրագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Inferior.

Վայրագութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Haughtiness, ferocity, rudeness.

Վայրապար, *adj. ind.* and *adv.* Vain, useless: in vain, vainly, uselessly.

Վայրապարիսօս, *adj. ind.* See Վայրապարան:

Վայրասուզել (եմ, եցի) *v. a.* To precipitate, to throw or sink down.

Վայրասուզումն (զման, զմամբ) *s.* Precipitation.

Վայրասուն See Վայրագասուն:

Վայրավաթին, *adj. ind.* Scattered, thrown here and there.

Վայրավաթնումն (ման, մամբ) *s.* Dispersion.

Վայրարկու (ի, աւ) *s.* Anus, fundament.

Վայրափակ, *adj. ind.* Circumscribed, bounded, limited, surrounded.

Վայրաքաշ, *adj. ind.* That draws downwards; vile, low, worldly.

Վայրաքաշուիթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of pulling down; fondness for the vanities of the world, vileness, baseness.

Վայրկուիթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Descent, current.

Վայրենաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Savage, uncultivated, rustick, rude, fierce, proud, intractable, unsociable.

Վայրենագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More or very savage, proud, ferocious.

Վայրենական (ի, աւ) *adj.* Savage, wild, rustick.

Վայրենակեր (ի, աւ) *adj.* That eats wild beasts.

Վայրենամիտ, *adj. ind.* Wild, ferocious, uncultivated, gross, rustick, savage, rude, proud, haughty, indocile.

Վայրենանալ (ամ, եցայ) *v. n-p.* To become savage, ferocious, haughty or rude.

Վայրեներես, *adj. ind.* That has a brutal countenance.

Վայրենի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Wild, rustick, clownish, boorish; savage, ferocious, fierce; ill bred, uncultivated, uncivil, indocile.

Վայրենիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* See Վայրենանալ:

Վայրենութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Savageness, cruelty, ferocity, indocility, fierceness, untractableness.

Վայրժեար or Վայրժեար See Վայրժապեա:

Վայրիկ մի, *adv.* A moment, a little time. Վայրիկ մի ևս, there is little wanting or little was wanting to.

Վայրկեան (կենի, կենիս) *s.* Moment, minute, instant, point. Վայրկեան or վայրկեան մի, a moment, a little time. Ի վայրկեան ժամանակի, ի միում վայրկենի, ի վայրկենի ժամանակի or ի վայրկենի, in a moment, in an instant, instantly, in less than no time; directly, incontinently.

Վայրկենական (ի, աւ) *adj.* Momentary, instantaneous.

Վան See Վանք:

Վանական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Conventual, claustral, monastical, cenobitical: cenobite, monk; prior, superior, abbot.

Վանականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conventuality; religion, order: superiority, dignity or office of a prior.

Վանակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That dwells in the same convent or in the same house.

Վանահայր (հօր, հարբ) *s.* Prior, superior, abbot.

Վանասյան (ի, աւ) *s.* Keeper of a house, of a home: wardrobe.

Վանատուն (ի, աւ) *s.* See Վանատուր:

Վանատուր (աբի, տրաւ) *s.* Landlord, innkeeper; hospitable person.

Վանդ See Վանկ:

Վանդակ (ի, աւ) *s.* Grate; lattice work, grating; clear-way: chancel, balustrade; cage; basket.

Վանդակագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.*

Made of bars, lattice worked, grated: grating, wickerwork, balustrade, baluster: cage.

Վանդակակապ, *adj. ind.* Provided with bars, with grating, with lattice work.

Վանդակակերպ, *adj. ind.* In the form of a grating, of lattice work.

Վանդակապատ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* See **Վանդակագործ**:

Վանդակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bar, to do up with lattice work.

Վանդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ruin, to destroy.

Վանդումն (*դման, դմամբ*) *s.* Ruin, destruction.

Վանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To drive out, to expel, to chase, to drive back; to pursue; to conquer, to surmount: to combat, to attack.

Վաներ, *s. pl. ind.* Houses, habitations, hotels.

Վաներից (*ցւոյ, ցիս*) *s.* Master of a hotel, of a house, landlord, innkeeper.

Վանի See **Ամէն վանի**:

Վանկ (*ի, իւ*) *s.* Sound, voice: syllable.

Վանկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To form syllables, to spell.

Վանողական (*ի, աւ*) *adj.* Expulsive, repulsive.

Վանորայք or **Վանօրայք** (*ից, ից*) *s. pl.* Convents, great number of convents or houses.

Վանումն (*նման, նմամբ*) *s.* Expulsion, repulsion, driving out.

Վանք (*նից* or *նաց, նիւք*) *s. pl.* Convent, monastery, cloister: lodging, home, habitation, house; hotel; inn; cabin, hut: stable.

Վայ, *int.* Brave! courage! oh! oh! fie. **Վայ վայ**, oh! oh!

Վայխ (*ի, իւ*) *s.* Usury, interest, illegal profit.

Վայխաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* surer; jobber.

Վայխաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Usury; jobbing.

Վայխավաճառ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* See **Վայխաւոր**:

Վայխել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To lend on usury; to job.

Վայր (*ոյ, ոց*) *s.* Bands, troops of warriors.

Վայրական (*ի, աւ*) *s.* See **Վայր**:

Վառ (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Ardent, lighted up, inflamed; shining, clear, brilliant: fire, ardour: splendid ornament, armour: grave tone (*in musick*).

Վառապան See **Վարապան**:

Վառարան (*ի, աւ*) *s.* Hearth, fire place, chimney.

Վառիակ (*ակի, ակաւ*) *s.* Pullet, young fowl, chick; chicken.

Վառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To light up, to inflame: to arm, to furnish with arms.

Վառեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Վառել**:

Վառիլ (*իմ, ուեցայ*) *v. n-p.* To be lighted up, to take fire, to be inflamed; to flame, to shine: to be armed.

Վառուած (*ոյ, ով*) *s.* Armour.

Վառումն (*ումն, ումամբ*) *s.* Inflammation.

Վառօդ (*ի, իւ*) *s.* Gunpowder.

Վասիլիսկոս (*ի, իւ*) *s.* Basilisk: See **Բասպէ**:

Վասն, *prep.* For, by reason of, for the love of, in consideration of, by; as to; touching, concerning, upon the subject of. **Վասն սիրոյն Աստուծոյ**, for the love of God. **Վասն իմ**, for me; as for me, for my part. **Վասն թեթեւ ինչ յանցանացդ**, for a slight fault. **Վասն երկիւղի**, for fear of. **Վասն այն, վասն այնր, վասն այնորիկ. Վասն այդր, վասն այդորիկ. Վասն այսր, վասն այսորիկ**, for that reason, therefore, to that end, on that account. **Վասն զի**, wherefore, because, for. **Վասն ընդ, վասն ոյր**, why? for what reason? how? **Վասն որոյ**, why, therefore, then therefore, by reason of which, then, consequently, wherefore.

Վաստակ (*ոյ, ով*) *s.* and *adj.* Fatigue, work, labour, trouble: fatigued, tired. **Վաստակ լինել**, to labour, to toil, to work, to strive, to fatigue, to tire, to be fatigued or tired.

Վաստակաբեկ, *adj. ind.* Tired, fatigued, weary; faint, harassed. **Վաստակաբեկ առնել**, to tire, to fatigue, to harass.

Վաստակակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* and *s.* That labours with another.

Վաստակասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That likes labour, laborious.

Վաստակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That fatigues, that labours, that gives himself trouble, laborious.

Վաստակել (եմ, եցի) *v. n.* See **Վաստակիլ**:

Վաստակիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To fatigue, to labour, to give one's self trouble: to be tired.

Վավաշ or **Վաւաշ** (ի, ից) *adj.* Luxurious, libidinous, lascivious, dissolute, immodest, lecherous, obscene, wanton.

Վավաշոտ or **Վաւաշոտ** (ի, աւ) *adj.* See **Վավաշ**:

Վավաշոտութիւն or **Վաւաշոտութիւն** (եան, եամբ) *s.* Luxury, lechery, lasciviousness, immodesty, incontinence, whoredom, obscenity.

Վատ (ի, աւ) *adj.* Bad, wicked; vile, low; cowardly, weak, pusillanimous, dastardly; idle, lazy, slothful: See **Ծոյլ**:

Վատաբախտ (ի, ից) *adj.* Unhappy, unfortunate.

Վատաբախտիկ, *adj. ind.* See **Վատաբախտ**:

Վատաբախտութիւն (եան, եամբ) *s.* Calamity, misfortune, bad luck, unhappiness.

Վատաբաստիկ, *adj. ind.* See **Վատաբախտ**:

Վատազգի, *adj. ind.* Ignoble, low, of mean extraction.

Վատազգութիւն (եան, եամբ) *s.* Vileness, low extraction.

Վատախտաւոր, *adj. ind.* Of bad quality, bad, hurtful.

Վատախորհուրդ, *adj. ind.* That thinks evil, wicked.

Վատակերպ (ի, ից) *adj.* Ill made, ugly, bad.

Վատահամբաւ (ի, ից) *adj.* Infamous, defamed.

Վատահամբաւել (եմ, եցի) *v. a.* To defame, to decry.

Վատահամբաւութիւն (եան, եամբ) *s.* Infamy, ignominy, defamation.

Վատանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To become bad, to be spoiled: to grow slothful, to be weary.

Վատանախանձ, *adj. ind.* Envious, wicked, malicious.

Վատանիւթ See **Ցաբանիւթ**:

Վատանշան, *adj. ind.* Notorious, infamous.

Վատանուն, *adj. ind.* Infamous, disgraced, defamed, ignominious.

Վատաչորհ, *adj. ind.* Unfortunate, bad, disagreeable.

Վատառոգի, *adj. ind.* Unwholesome, infirm, of bad complexion; sickly, puling, valetudinarian, languid.

Վատառուս (ի, ից) *adj.* Stupid, heavy, dull, obtuse.

Վատասիրտ (սրտի, սրտաւ) *adj.* Without courage, that wants heart, pusillanimous, weak, cowardly, dastardly.

Վատասրտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To want heart, to lose courage, to be discouraged.

Վատասրտութիւն (եան, եամբ) *s.* Loss of courage, pussillanimity, weakness, poltronery, despondency.

Վատասոհմիկ, *adj. ind.* See **Վատազգի**:

Վատափառ See **Ցաբափառ**:

Վատափառութիւն See **Ցաբափառութիւն**:

Վատել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To weaken, to debilitate: to be weakened, to fail, to lose strength.

Վատթար (ի, աւ) *adj.* Bad, wicked, that is not good, low, vile, brutal, unworthy, uncivil, perverse, depraved, base, contemptible.

Վատթարագոյն (գունի, գունեաւ) *adj. comp.* Worse, more wicked. **Վատթարագոյնս**, worse, more disadvantageously.

Վատթարագործ (ի, աւ) *adj.* Wicked, malicious.

Վատթարազգի See **Վատազգի**:

Վատթարական (ի, աւ) *adj.* See **Վատթար**:

Վատթարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To grow worse, to degenerate, to be marred, to be spoiled, to decay; to be weakened; to fail, to be lowered.

Վատթարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Վատթարել**:

Վատթարել (եմ, եցի) *v. a.* To make worse, to deteriorate, to make degenerate, to corrupt, to spoil, to change: to weaken, to abase, to convince, to despise.

Վատթարութիւն (եան, եամբ) *s.* Growing worse, deterioration, perishing, alteration, marring, degeneration; meanness, vileness, weakness, debility.

Վատիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be weakened, to be debilitated, to fail, to lose strength.

Վատնական (ի, աւ) *adj.* That consumes, that wastes, that dissipates.

Վատնել (եմ, եցի) *v. a.* To dissipate, to consume, to use, to lavish, to dilapidate, to fritter away, to waste, to devour, to scatter, to exhaust, to eat, to lose: to disperse.

Վատնիչ (նչի, նչաւ) *adj.* and *s.* Prodigal, consumer, dissipator, spendthrift.

Վատնումն (նման, նմամբ) *s.* Dissipation, consumption, waste, dilapidation, prodigality, exhaustion, marring, loss, havock; dispersion.

Վատուղ (ղի, ղաւ) *adj.* Bad, wicked, malicious, unhappy.

Վատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wickedness, bad condition, vileness, weakness, cowardice, poltronery, pusillanimity; laziness, idleness.

Վար, *s. ind.* Labour, husbandry, culture. ՚Ի վար արկանել, to cultivate, to exercise, to practise, to use.

Վարագոյր (գուրի, գուրս) *s.* Curtain, veil, window-blind: guard.

Վարագուրապիտ, *s. ind.* Curtain.

Վարագուրել (եմ, եցի) *v. a.* To veil, to cover, to hide.

Վարազ (ուց, ու) *s.* Boar, wild hog.

Վարազախառն, *adj. ind.* and *adv.* In the form of a wild boar.

Վարազակերպ, *adj. ind.* and *adv.* See **Վարազանման**:

Վարազանման, *adj. ind.* and *adv.* That resembles a wild boar, in the form of a wild boar.

Վարազաջիղ (ի, աւ) *s.* Nerve of a boar.

Վարազաւեակ (ի, աւ) *adj.* See **Վարազանման**:

Վարազացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To make as savage as a boar, to put in a rage.

Վարազկին (նոյ, նեաւ) *s.* Flesh or skin of a wild boar.

Վարազօրէն, *adv.* Like a wild boar.

Վարակել (եմ, եցի) *v. a.* To infect; to shut up, to envelop; to seize.

Վարակումն (կման, կմամբ) *s.* Infection.

Վարան See **Վարանք**:

Վարանական (ի, աւ) *adj.* Irresolute, indeterminate, perplexed, doubtful, uncertain, floating, tottering.

Վարանել (եմ, եցի) *v. a.* To beset, to possess, to seize, to take, to obtain, to catch: See **Վարանիլ**:

Վարանեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To throw into uncertainty, to render perplexed, to embarrass.

Վարանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be beset, seized or caught: to hesitate, to be uncertain, to vacillate, to waver, to be in perplexity, to be embarrassed.

Վարանումն (նման, նմամբ) *s.* See **Վարանք**:

Վարանք (նաց, նաք) *s. pl.* Perplexity, embarrassment of mind, hesitation, uncertainty, doubt, vacillation, irresolution, want of determination. ՚Ի վարանս մտանել, to hesitate, to be uncertain, to be in great perplexity.

Վարապան (բ, աւ) *s.* See **Վարապետ**:

Վարապանակ (բ, աւ) *s.* Sagum, great coat; armour, cuirass: snaffle, noseband.

Վարաւական (բ, աւ) *adj.* Scattered, dispersed, vagabond, wandering.

Վարաւել (եմ, եցի) *v. a.* To scatter, to disperse, to destroy.

Վարաւումն (ման, մամբ) *s.* Scattering, dispersion, destruction.

Վարդ (ի, իւ) *s.* Rose.

Վարդաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces roses, abounding in roses.

Վարդագէղ, *adj. ind.* As pretty as a rose.

Վարդագոյն, *adj. ind.* Rose colour, red, rosy.

Վարդաթիզ (ի, իւ) *s.* See **Հարսանիք**:

Վարդայատակ, *adj. ind.* Strewed or covered with roses.

Վարդապետ (ի, աւ) *s.* Doctor, master, preceptor.

Վարդապետաբար, *adv.* Like a master, magisterially, dogmatically.

Վարդապետական (ի, աւ) *adj.* Doctoral, doctrinal; didactick; dogmatical; preceptorial. **Վարդապետական աստիճան**, Doctor's degree.

Վարդապետարան (ի, աւ) *s.* Place where one is taught, school; that is used in teaching.

Վարդապետել (եմ, եցի) *v. a.* To teach, to lecture, to instruct, to catechise.

Վարդապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Doctrine, teaching, instruction, precept, maxim, sentiment; lesson; dogma: doctor's degree; catechism; lecture.

Վարդապետուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Mistress, she that teaches.

Վարդապետօրէն, *adv.* See Վարդապետաբար:

Վարդավառ (ի, ից) *s.* Transfiguration: See Յայտնեբերպութիւն:

Վարդաւոյակ, *adj. ind.* That resembles a rose.

Վարդարան (ի, աւ) *s.* Rosary, grand chaplet.

Վարդենի (նւոյ, նեաւ) *s.* See Վարդափեի:

Վարդափի, *s. ind.* Rose tree.

Վարել (եմ, եցի) *v. a.* To drive, to make go, to carry; to lead, to conduct, to guide; to chase, to drive out, to expel, to dispossess: to bend, to strain, to draw; to thrust in, to drive in: to labour at, to form, to cultivate: to administer, to govern, to rull, to command, to have the administration: to manage, to exercise, to practise, to do the duties of an office; to use, to employ, to make use of: to treat. Վարել զիր, to row, to pull. Ի գերութիւն or գերի վարել, to catch, to make captive, to make prisoner, to conduct to slavery. Վարել զկեանս, to lead a life, to live. Վարել զճանապարհ, to go, to walk, to march. Վարել ի խաղաղութիւն, to pacify, to bring peace, to appease, to accommodate. Դատս վարել, to act against any one, to pursue to justice; to be concerned in a lawsuit. Տարափարհակ վարել, to force, to drive, to press, to oblige. Վարել զնաւ, to navigate, to steer, to conduct a ship. Վարել մտաց, to conjecture, to judge, to think.

Վարժ (ի, իւ) *adj.* Practised, versed, exercised, erudite.

Վարժապետ (ի, աւ) *s.* Professor, lecturer, master, preceptor: gymnasiarch.

Վարժապետական (ի, աւ) *adj.* Doctoral, like a master.

Վարժարան (ի, աւ) *s.* School, gymnasium.

Վարժաւոր (ի, աւ) *adj.* See Վարժ:

Վարժել (եմ, եցի) *v. a.* To exercise, to bring up, to instruct, to form; to practise.

Վարժիլ (եմ, ցեայ) *v. n-p.* To be exercised, to be instructed; to acquire.

Վարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exercise, practice, instruction, discipline, culture, erudition.

Վարձք (ձից, ձիւք) *s. pl.* See Վարժութիւն: Պետ վարձից See Վար. ժապետ:

Վարիլ (եմ, րեցայ) *v. n-p.* To be conducted, to be carried, to go; to act, to apply one's self to; to practise, to exercise one's self; to treat. Ձհետ վարիլ, to pursue.

Վարիչ (չի, չաւ) *adj.* and *s.* That conducts, conductor; director; governor; that practises, that employs: See Վարպետ:

Վարկ (ի, իւ) *s.* Conjecture, opinion, advice; esteem, reputation.

Վարկածել (եմ, եցի) *v. a.* See Վարկանել:

Վարկածք (ծից, ծիւք) *s. pl.* Conjecture, opinion.

Վարկանիլ (եմ, վարկայ) *v. g.* and *n.* To conjecture, to judge, to presume, to be of opinion, to think, to dream, to esteem, to count, to reckon.

Վարկապարտ, *adj. ind.* Vain, useless, frivolous, chimerical, vile, low, abject, contemptible: in vain, uselessly; by chance, by accident: simply; gratuitously.

Վարձ (ու, ս or rather Վարձք ձից, ձիւք) *s. pl.* Hire; salary, carriage, porterage; retribution, recompense, payment: wages, price, agreement: farming, hiring, bail, leasing, farm, letting out, freight, fare, passage money. Ի վարձս առնել or առնուլ, to take on farm, on hire, to farm, to hire, to let out; to freight, to charter. Ի վարձս տալ, to give on farm, on hire, to farm, to hire, to let out, to rent, to lease, to let annually. Վարձս արկանել, to contract, to make an agreement.

Վարձաինդիր (դրի, դրաւ) *adj.* That asks a salary, mercenary.

Վարձակ (ի, աւ) *s. f.* Female singer; she that plays on a musical instrument.

Վարձահատոյց, *adj. ind.* Remunerator.

Վարձանք (նաց, նաք) *s. pl.* Salary, compensation: portion, dowery; paraphernalia.

Վարձատրել (եմ, եցի) *v. a.* To remunerate, to recompense.

Վարձատրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Remuneration, recompense.

Վարձաւոր See Վարձաւոր:

Վարձել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hire, to take on hire, to farm; to contract. **Վարձել ընաւ**, to freight, to charter. **Վարձել զկին**, to endow.

Վարձիլ (*իմ, ձեցայ*) *v. a.* and *n.* See **Վարձել**:

Վարձական (*ի, աւ*) *s.* Mercenary, day labourer, workman by the day; venal. **Իբրև զվարձական**, in a mercenary manner.

Վարձականել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hire, to take on hire.

Վարձականեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Վարձականել**:

Վարձականիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be hired, to serve or work for money.

Վարձականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of a mercenary, of a day labourer or journeyman.

Վարձաւոր (*ի, աւ*) *s.* Mercenary, journeyman: farmer, lodger; copyholder, Lord of the manor, lessee.

Վարմ (*ի, իւ*) *s.* Net, netting, lace.

Վարունկենի (*ոյ, նեաւ*) *s.* Cucumber (plant).

Վարշամակ (*ի, աւ*) *s.* Handkerchief; towel, napkin, cloth, linen; headband: amice.

Վարշամակապատ (*ի, աւ*) *adj.* Wrapped up in cloth or linen.

Վարոյ (*ի, աւ*) *s.* Whip, rod; spur; instrument that serves to drive or to prick: penis, privy member.

Վարոյաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Provided with a whip, with a rod or a spur.

Վարուժան (*ի, աւ*) *s. f.* Turtle dove; female pigeon.

Վարուն, *adj. ind.* Laboured, cultivated, used, frequented. **Վարուն ճա-նապարհ**, highway.

Վարունգ (*ընդոյ, ընգով*) *s.* Cucumber. **Մանր վարունգ**, girkin. **Վարունգ Հնդկայ**, giraumont (Indian fruit).

Վարչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Government, direction, conduct.

Վարսաղեղ (*ի, աւ*) *adj.* Leafy.

Վարսագիսակ, *adj. ind.* See **Վարսաւոր**:

Վարսակ (*ոյ, ով*) *s.* Oats.

Վարսակալ (*ի, աւ*) *s.* Headpiece, frontlet.

Վարսամ (*ի, աւ*) *s.* Comet.

Վարսավէր (*վիրի, վիրաւ*) *s.* Barber, he who shaves the scalp of the head.

Վարսավիրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shave, to trim the beard.

Վարսավիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trade of shaving, art of shaving.

Վարսաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Full head of hair, that wears much hair; leafy, tufted.

Վարսաւորիլ (*իմ, ըեցայ*) *v. n-p.* To be in a tuft.

Վարսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To drive in, to force in with a point, to thrust in, to drive in piles, to plant.

Վարսք (*սից, սիւք*) *s. pl.* Head of hair, the hair. **Վարսք ծառոց**, leaves, foliage of trees. **Վարսք լուսաւորաց**, rays of the stars. **Վարսք գիսաւորի**, hair of a comet.

Վարտիք (*տեաց, տեաք*) *s. pl.* Small clothes, hose, trousers, breeches, drawers, stockings. **Երկայն վարտիք**, pantaloons.

Վարք (*րուց, րուք*) *s. pl.* Life, conduct.

Վարքայ (*ի, իւ*) *s.* Bark, small boat.

Վաւաշ See **Վավաշ** with its derivatives.

Վաւէր (*ի, աւ*) *adj.* See **Վաւերական**:

Վաւերաբար, *adv.* Authentically, validly, legitimately.

Վաւերական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Authentick, valid, legitimate: seal, signet, ring. **Վաւերական առնել** See **Վաւերացուցանել**:

Վաւերականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Authenticity, validity, canonicity, solemnity; confirmation, approbation, ratification, passing of an act.

Վաւերացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To authenticate, to make valid, to ratify, to grant, to approve, to legalize, to legitimate.

Վաւերութիւն See **Վաւերականութիւն**:

Վեհ (*ի, իւ*) *adj.* Superior, grand, respectable, noble, generous, excellent, sublime, lofty, elevated, magnificent.

Վեհագոյն (*գունի, գունիս*) *adj. comp.* Superior, sublime.

Վեհազն (*զնի, զամբ*) *adj.* Noble.

Վեհանձն, *adj. ind.* Magnanimous, noble, generous, elevated.

Վեհանձնութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Magnanimity, grandeur of soul, nobleness, generosity, loftiness of sentiment, elevation of mind.

Վեհավայր, *adj. ind.* Lofty, elevated, sublime, magnificent.

Վեհափառ (*ի, ից*) *adj.* August, royal, grand, magnificent, sublime.

Վեհափառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Majesty, august and sovereign grandeur, magnificence.

Վեհեր (*ի, աց*) *adj.* See **Վեհերոտ**:

Վեհերել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Վեհերոտել**:

Վեհերիլ (*իմ, ըեցայ*) *v. n-p.* See **Վեհերոտիլ**:

Վեհերոտ (*ի, ից*) *adj.* Weak, pusillanimous, cowardly, that wants courage or heart, fearful.

Վեհերոտիլ (*իմ, ուեցայ*) *v. n-p.* To be weakened, to be downcast, to be discouraged, to lose courage.

Վեհերոտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Weakness, pusillanimity, cowardice, want of spirit, of heart, timidity.

Վեհերութիւն See **Վեհերոտութիւն**:

Վեղար (*ի, աց*) *s.* Hood, cowl.

Վեղարաւոր See **Վեցապատիկ**:

Վեցտասան (*նից, նիւք*) *adj.* Sixteen.

Վեցտասանամեայ (*մէի, մէից*) *adj.* Sixteen years old.

Վեցտասաներորդ (*ի, աց*) *adj.* and *adv.* Sixteenth: in the sixteenth place.

Վեցտասաներկին (*նեցուն, նեքսուքդ*) *s. pl.* All the sixteen.

Վեր: '**Ի վեր**, *adv.* Above, upon, on high; over. '**Ի վեր անդ** or '**Ի վեր անդր**, above. '**Ի վեր բերել** or **հանել**, to elevate, to raise on high: to discover, to unravel. '**Ի վեր ելանել** or **ելլել**, to be elevated, to push one's self, to appear; to be discovered.

Վերական (*ի, ից*) *adj.* Analogical.

Վերականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Analogy.

Վերաբեր (*ի, աց*) *adj.* **Վերաբեր առնել**, To elevate, to raise.

Վերաբերական (*ի, աց*) *adj.* Relative.

Վերաբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To elevate; to raise: to join: to sustain, to bear, to present, to offer: to carry, to bring: to refer.

Վերաբերիլ (*իմ, ըեցայ*) *v. n-p.* To be elevated; to suit, to be referred, to belong to, to regard, to concern.

Վերաբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Elevation; presentation; relation, reference, regard, concern.

Վերաբուսեալ (*եալ, եալք*) *adj.* Shooted or produced again.

Վերադարձիլ (*իմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To be brought again, to be carried, to come.

Վերադիմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To finish.

Վերադոյն (*գունէ, գունեաւ*) *adj. comp.* Superior, higher: above, beyond.

Վերադոչիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To cry out, to exclaim; to predict.

Վերադուշակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To predict.

Վերագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write above or upon; to inscribe: to attribute, to refer to.

Վերագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inscription, title.

Վերադառնալ (*ամ, դարձայ*) *v. n-p.* To return, to be returned.

Վերադասել (*եմ, եցի*) *v. a.* To put in the first place, to make surpass others.

Վերադարձ (*ի, իւ*) *s.* Return.

Վերադիտող (*ի, աց*) *s.* Inspector, overseer: bishop.

Վերադիր (*դրի, դրաւ*) *s.* Imposition, addition: epact.

Վերադրական (*ի, աց*) *adj.* Imposed, added. **Վերադրական անուն**, surname, epithet.

Վերադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To impose, to put upon, to add, to join.

Վերադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Imposition, addition, junction; superposition.

Վերազգենուլ (*ուի, գեցայ*) *v. a.* To put on clothes over others.

Վերաթեւել (*եմ, եցի*) *v. n.* To fly on high, to take flight.

Վերածագող (*ի, աց*) *adj.* That makes shine on high.

Վերածածկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To recover; to cover, to envelop.

Վերածածկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cover, envelope.

Վերածական (*ի, աց*) *adj.* Mysterious, anagogical.

Վերածայրիլ (*իմ, ըեցայ*) *v. n-p.* To arrive at the summit or top.

Վերածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To elevate, to raise, to bear on high: to reduce.

Վերածնել (եմ, եցի) *v. a.* To regenerate, to make be born again.

Վերածնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Regeneration, new birth.

Վերածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reduction.

Վերականգնել (եմ, եցի) *v. a.* To raise again.

Վերակարդել (եմ, եցի) *v. a.* See **Վերագասել**.

Վերակարդալ (ամ, գացի) *v. a.* To implore, to invoke.

Վերակացու (ի, աւ) *adj.* and *s.* Put or placed upon; set over: superintendant, intendant, inspector, provost, guardian, prefect, president, principal, director, regent, administrator, governor, officer, commander, that has the care of, charged with.

Վերակացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superintendance, management, inspection, presidency, provostship, principality, administration, government, direction, care, charge.

Վերակենդանել (եմ, եցի) *v. n.* To revive, to be reanimated, to come to life again.

Վերակնել (եմ, եցի) *v. a.* To look on high.

Վերակոչել (եմ, եցի) *v. a.* To recal, to revoke, to call again or on high.

Վերահայեաց, *adj. ind.* That looks up.

Վերահայցել (եմ, եցի) *v. a.* To ask again; to ask from above.

Վերահանգուցանել (եմ, գուցի) *v. t.* To repose, to make repose.

Վերահասու, *adj. ind.* Knowing, understanding, well advised, enlightened.

Վերահայհել (եմ, եցի) *v. a.* To call, to name, to pronounce; to cry out.

Վերահայհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cry, voice.

Վերահգող (ի, աւ) *adj.* That extends.

Վերահաւել (եմ, եցի) *v. a.* To tell or relate before.

Վերահաւումն (ման, մամբ) *s.* Increase, augmentation.

Վերամբառնալ (ամ, բարձի) *v. a.* To raise, to heighten: to sustain, to support.

Վերամբարձ, *adj. ind.* Raised, high, sustained. **Վերամբարձ առնել**, to sustain, to carry. **Վերամբարձ թռչիլ**, to fly upwards.

Վերամբարձական, *adj. ind.* That bears, that leads on high.

Վերամբարձիչ, *adj. ind.* That raises, that heaves up.

Վերայ See **Ի վերայ**.

Վերանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be raised, to mount; to rise.

Վերանորոգել (եմ, եցի) *v. a.* To renew.

Վերանստիլ (իմ, նստայ) *v. n-p.* To be seated, to be placed; to mount upon.

Վերանցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Surpassed.

Վերաչուել (եմ, եցի) *v. n.* To go, to fly on high.

Վերապատուելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Reverend.

Վերապատուել (եմ, եցի) *v. a.* To revere, to honour, to respect.

Վերառաքել (եմ, եցի) *v. a.* To send on high; to send back; to send.

Վերառեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Elevated, raised.

Վերառոցել (եմ, եցի) *v. a.* To raise, to heave up.

Վերառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elevation, rising.

Վերասլանալ (ամ, սլացայ) *v. n-p.* To fly on high, to soar, to take flight.

Վերաստեղծել (եմ, ստեղծի) *v. a.* To create again, to renew: to discover, to invent.

Վերաքօղել (եմ, եցի) *v. a.* To cover again; to cover from above.

Վերատեսուչ (սչի, սչաւ) *s.* Inspector: purveyor.

Վերատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Retribution: addition, augmentation.

Վերարկել (եմ, եցի) *v. a.* To cover, to palliate.

Վերարկու (ի, աւ) *s.* Great-coat, cloak: riding hood: covering. **Վերարկու ձիոյ**, horse cloth, caparison.

Վերարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of covering; cover; palliation.

Վերացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Raised, heightened: abstract.

Վերացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To raise, to heighten, to lift, to lift on high; to set up; to abstract.

Վերացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Elevation, exaltation.

Վերացուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Abstraction.

Վերացօղել (եմ, եցի) *v. a.* To spill; to pour out, to shed, to pour from above.

Վերափոխել (եմ, եցի) *v. a.* To transport, to carry on high, to raise, to bear on high.

Վերափոխումն (ման, մամբ) *s.* Assumption, carrying off.

Վերաքարոզել (եմ, եցի) *v. a.* To publish, to divulge, to announce, to preach.

Վերբերիչ (ըչի, ըչաւ) *adj.* See **Վերբերող**:

Վերբերումն (ման, մամբ) *s.* See **Վերբերումն**:

Վերբերող (ի, աւ) *adj.* and *s.* That maintains, that supports, that bears.

Վերելակ or **Վերելեակ** (ի, աւ) *adj.* and *s.* Ascending, that mounts, that is mounted.

Վերելակել (եմ, եցի) *v. n.* To mount. **Վերելակել սանդղովք**, to scale.

Վերելք (լից, լիւք) *s. pl.* Elevation, ascension; staircase; act of mounting; scaling ladder; emersion.

Վերերգակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That sings, that praises. **Վերերգակ սաղմոսք**, gradual psalms.

Վերերգել (եմ, եցի) *v. a.* To sing, to celebrate, to praise.

Վերերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song; epode.

Վերերեւել (իմ, ըեւեցայ) *v. n-p.* To appear, to shoot forth, to be born, to be produced.

Վերերեւոյթ, *adj. ind.* and *adv.* Apparent, superficial: superficially.

Վերերեւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superficies, surface; appearance.

Վերըմբերձիկ, *adj. ind.* See **Վերամբարձ**:

Վերընդունակ (ի, աւ) *adj.* That contains, that sustains, that carries.

Վերընդունել (իմ, ընկալայ) *v. a.* To receive.

Վերընծայել (եմ, եցի) *v. a.* To represent; to present, to offer.

Վերընկալ (ի, իւ) *adj.* That receives: that sustains, that bears.

Վերընկալուչ, *adj. ind.* See **Վերընկալ**:

Վերընձիւղել (եմ, եցի) *v. a.* To shoot or bud again: See **Վերբերել**:

Վերին (ընոյ, ընով) *adj.* Superior, upper, high, that is above; celestial: See **Վերնական**:

Վեր 'ի վայր or **'ի վեր և 'ի վայր**, *adv.* High and low; here and there, every where, often. **Վեր 'ի վայր շրջել**, to upset, to overturn, to disorder, to disturb, to confound, to derange.

Վեր 'ի վերոյ, *adj. ind.* and *adv.* Superficial, apparent; superficially, apparently.

Վերլուծական (ի, աւ) *adj.* Analytical.

Վերլուծանել (եմ, լուծի) *v. a.* To analyse, to resolve.

Վերլուծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Analysis, resolution.

Վերծանել (եմ, եցի) *v. a.* To recite, to read.

Վերծանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Recitation, reading.

Վերծանող (ի, աւ) *adj.* and *s.* Reader, that reads.

Վերչխեմել (եմ, եցի) *v. n.* To go, to fly on high.

Վերմակ (ի, աւ) *s.* Coverlet of a bed.

Վերյուշարկել (եմ, եցի) *v. a.* See **Վերառաքել**:

Վերնագաւառ (ի, աւ) *s.* Upper part of a country.

Վերնագիր (գրի, գրաւ) *s.* Inscription, title.

Վերնագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Superior, higher.

Վերնագուռն (գրան, գրամբ) *s.* Sluice.

Վերնաթեւել See **Վերաթեւել**:

Վերնաթռիչ, *adj. ind.* That flies upwards.

Վերնալոյս, *adj. ind.* That receives light from above or from heaven.

Վերնախաղ (ի, իւ) *s.* Note in musick.

Վերնախաբխոս (բսխի, բսխաւ) *s.* Abacus.

Վերնախնամ, *adj. ind.* Protected or provided for by heaven, divine.

Վերնական (ի, աւ) *adj.* Superior, celestial, aerial, etherial.

Վերնակառոյց, *adj. ind.* Built on high, celestial.

Վերնակենցաղ, *adj. ind.* That is of divine or celestial behaviour.

Վերնակողմն (ման, մամբ) *s.* Upper side or part.

Վերնահոս, *adj. ind.* Spilt or poured from above, celestial.

Վերնաձեմ See **Երկնաձեմ**:

Վերնամաշկ (*ի*, *ս*.) *s.* Epidermis.

Վերնամարտ (*ի*, *իս*.) *adj.* That contends with, that resists Heaven.

Վերնամարտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Combat, war with Heaven.

Վերնամրցանակ, *adj. ind.* Crowned, rewarded by Heaven, celestial.

Վերնայարկ (*ի*, *ս*.) *s.* and *adj.* The highest floor of a house, garret, the highest part of a building; roof; vault, arcade: superior, higher, vaulted.

Վերնային (*չեայ*, *չեով*) *adj.* Superior, celestial.

Վերնանշխալ, *adj. ind.* See **Վերնալոյս**:

Վերնաչափիկ, *adj. ind.* That leads above or to Heaven.

Վերնասուն (*սան*, *սամբ*) *s.* The highest story of a house: guest chamber: orchestra.

Վերնասուղ (*ի*, *ս*.) *adj.* That gives from Heaven.

Վերնափեղկ (*ի*, *իս*.) *s.* Upper covering.

Վերնոտ (*ի*, *ս*.) *adj.* and *s.* Epileptical: aerial.

Վերնոտել (*եմ*, *տեցայ*) *v. n-p.* To be subject to epilepsy.

Վերնոտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Epilepsy, falling sickness, fits.

Վերոգրել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To write upon or above.

Վերոյ: '**Ի վերոյ**, *prep.* and *adv.* Up, upon, above; beyond; over, aloft. '**Ի վերոյ կողմանէ**, from above. '**Ի վերոյ քան**, above, over.

Վերոյանել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To mount, to go up stairs.

Վերուստ: '**Ի վերուստ**, *adv.* From above.

Վերջ (*ոյ*, *ովք* or *ի*, *իս*.) *s.* End, finish, conclusion; bound, extremity: fringe, trimming, pinking; selvage, hem, border, ribbon, galloon, band, cord; tail, plume, plumage: cadence, fall: back. '**Ի վերջ** or '**ի վերջ կոյս**, behind, backward. '**Ի վերջ կոյս նա-հանջել**, to draw back, to remove. '**Ի վերջի** or '**ի վերջոյ**, at last, after all, in conclusion, lastly: from behind.

Վերջաբանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Epilogue; peroration.

Վերջագրել (*եմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To return, to be returned, to go back.

Վերջակացութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Act of remaining behind, removal, cessation, desisting.

Վերջակոյտ (*տի*, *տամբ*) *s.* Stern, back, posterior part.

Վերջանալ (*ամ*, *ացայ*) *v. n-p.* To be finished or ended, to cease; to be behind, to remain behind; to go away from, to be departed, to desist, to renounce; to fail, to want, to be short of.

Վերջապահ (*ի*, *ս*.) *s.* Rearguard.

Վերջացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v.t.* To finish; to put an end to; to deprive of.

Վերջաւոր (*ի*, *ս*.) *s.* Fringe, trimming, pinking; selvage, hem, border; ribbon, galloon, cord. **Ջարդաւորել** '**ի վերջաւորս**, to fringe, to border, to bind with ribbon, to pink.

Վերջաւորութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Cadence; end, termination.

Վերջեանք (*եանց*, *եամբք*) *adj. pl.* The last. '**Ի վերջեանսն**, lastly, in the last place, after.

Վերջընթեր (*ի*, *ս*.) *adj.* Penultimate.

Վերջին (*չեայ*, *չեով*) *adj.* Last; posterior, final, that is behind; ulterior; extreme; supreme.

Վերջնական (*ի*, *ս*.) *adj.* Last; final; extreme.

Վերջնաւոր (*ի*, *ս*.) *adj.* Last.

Վերջնալ (*եմ*, *տեցայ*) *v. n-p.* To return, to be returned; to be drawn back, to retire behind.

Վերջոյս, *adv.* Lastly, in the last place, after.

Վերսասանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Impetuosity, violence.

Վերսասուտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Sharp, diesis.

Վերսին, *adv.* Once more, over again, afresh, again, repeatedly.

Վերտ, *adj. ind.* Chained, woven, made of chains. **Վերտ զրահ**, halbert.

Վերտառական (*ի*, *ս*.) *adj.* Epigrammatical.

Վերտառութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Epigram: inscription, title. **Յօրինող վերտառութեան**, epigrammatist.

Վերտեղ (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To dance together.

Վերօրհնել See **Օրհնել**:

Վեց (*ցից*, *ցիւք*) *adj.* and *s.* Six.

Վեցախորշ, *adj. ind.* See **Վեցանկիւն**:

Վեցակողմեայ, *adj. ind.* See **Վեցան-կիւնի**:

Վեցանկիւնի (-ւնեաւ, -ւեամբ) *adj.* and *s.* Sexangular; hexagon.

Վեցանկիւնի, *adj. ind.* See **Վեցան-կիւնի**:

Վեցաղի (-ղոյ, -ղեաւ) *adj.* **Վեցա-ղի նուագարան**, Six string instrument.

Վեցապատիկ, *adj. ind.* and *adv.* Sixfold.

Վեցդանդեան, *adj.* and *s. ind.* Worth six farthings: six farthings.

Վեցդարեան, *adj. ind.* Of six ages or epochs.

Վեցեմի, *adj. ind.* Hexaedron.

Վեցերորդ (-կի, -կեաւ) *adj.* and *s.* Six: sixth, the sixth part of a whole.

Վեցերորդ (-կի, -կեաւ) *adj.* and *s.* See **Վեցերորդ**:

Վեցերորդ (-ի, -աւ) *adj. s.* and *adv.* Sixth: sixthly.

Վեցերկեան (-ցեաց, -ցերկուքեան) *s. pl.* The whole six.

Վեցթեւեան, *adj. ind.* Having six wings.

Վեցիվեան, *adj.* and *s. ind.* Having six columns: hexapla.

Վեցիր, *adj. ind.* and *adv.* Sixth: sixthly.

Վեցիցս, *adv.* Six times.

Վեցկին, *adj. ind.* Sixfold; six times as much.

Վեցհազարեակ (-կի, -կեաւ) *adj.* and *s.* That contains the number six thousand: six thousand.

Վեցհազարեան, *adj.* and *s. ind.* See **Վեցհազարեակ**:

Վեցձեռնի, *adj. ind.* Having six hands.

Վեցոտանի (-նւոյ, -նեաւ) *adj.* Six-footed, having six feet.

Վեցոտնեան, *adj. ind.* Hexameter, that has six feet.

Վեցտասան See **Վեչտասան**:

Վեցօրեայ (-կի, -կեաւ) *adj.* and *s.* Of six days: hexameron.

Վզանիլ (-իմ, -նեցայ) *v. n-p.* To be hurled headlong, to be destroyed.

Վզանուտ, *adj. ind.* Precipitate, dangerous, hazardous; insolent, rude, prejudicial, hurtful.

Վզեան (-եաց, -եաւք) *s.* Damage, loss, prejudice; expense, consumption.

Վզենակ (-ի, -աւ) *s.* See **Վզեան**:

Վէգ (-գի, -գեաւ) *s.* Dispute, debate, contest: cockal (child's toy).

Վ Վ

Ի վէգ գալ, to dispute, to debate, to contest.

Վէճ (-ճի, -ճից) *s.* Dispute, debate, contest, quarrel, difference, controversy, litigation, contention.

Վէմ (-մի, -մեաւ) *s.* Stone, rock.

Վէպ (-պի, -պեաւ) *s.* History, narration, tale, recital, discourse, news. **Վէպս ասել**, to narrate, to relate, to tale.

Վէս (-սի, -սեաւ) *adj.* High-flown, arrogant, proud, saucy, insolent, haughty, fierce.

Վէսական (-ի, -աւ) *adj.* See **Վէս**:

Վէտ (-տի, -տեաւ) *s.* Cut, incision: wave, flood, billow.

Վէր (-րի, -րեաւ or rather **Վէրք**, -ից, -րից) *s. pl.* Sore, wound; ulcer: cicatrice: bruise, livid contusion; chink; chap; slash; scratch: callosity, hard knot. **Վէրս ի վերայ դնել**, to wound, to cover with wounds.

Վթար (-ի, -աւ) *s.* Fault, failing.

Վիզ (-ի, -աւ) *s.* See **Զօրավիգն**:

Վիգն (-գնի, -գնեաւ) *s.* Vetch.

Վիզ (-զի, -զեաւ) *s.* Neck, crag.

Վիթ (-թի, -թեաւ) *s.* Antelope.

Վիթխարի (-ւոյ, -եաւ) *adj.* Colossal, gigantick, of great stature. **Արձան վիթխարի**, colossus. **Արու վիթխարի**, giant.

Վիթխարութիւն (-թեան, -թեամբ) *s.* Great stature.

Վիշապ or **Վիւշապ** (-պի, -պեաւ) *s.* Python.

Վիժած (-ի, -աւ) *adj.* and *s.* Abortive, born before the time: abortion.

Վիժակ (-ի, -աւ) *s.* Curtain, veil: flux, current, rivulet, flood.

Վիժանք (-նաց, -նաք) *s. pl.* Abortion: stream, flowing, flux, flooding.

Վիժել (-եմ, -եցի) *v. a.* To miscarry, to be brought to bed before the time: to make flow or trickle, to pour out.

Վիժիլ (-իմ, -ժեցայ) *v. n-p.* To drop, to trickle, to flow, to fall: to be abortive.

Վիժուածք (-ժման, -ժմամբ) *s.* Dropping, trickling, flux; abortion.

Վիհ (-հի, -հեաւ) *s.* Abyss, gulf; trench, ditch, dyke, hollow, cave, cavern; chaos.

Վիճաբան (-ի, -ից) *adj.* Fond of dispute, contentious; disputant.

Վիճաբանական (-ի, -աւ) *adj.* Polemical; litigious.

Վիճաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To dispute, to debate, to contest.

Վիճաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dispute, debate, contest, strife, controversy, question.

Վիճագրութիւն See **Վիճաբանութիւն**:

Վիճակ (ի, ոց) *s.* Lot, chance; ballot, balloting; suffrage, voice: lot, portion, share: sorcery: inheritage, possession: destiny, fate, fortune, good fortune: fief: fee farm, farm; precinct, department, district, liberties, extent of jurisdiction, boundary, territory, diocese: seat, situation, state, condition, destination, disposition, part, order, rank, quality, dignity, office, employmen, profession. **Վիճակ արկանել**, to cast lots, to ballot: to practise witchcraft.

Վիճակագրութիւն See **Վիճակընկեցութիւն**:

Վիճակակալ (ի, աց) *s.* Feudatory: successor.

Վիճակառու (ի, ուց) *s.* See **Վիճակակալ**:

Վիճակառուիթիւն See **Վիճակառուութիւն**:

Վիճակառուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lot; witchcraft: balloting, voting: infeoffment.

Վիճակաւոր (ի, ուց) *s.* Incumbent: clergyman, ecclesiastick.

Վիճակաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See **Վիճակեցուցանել**:

Վիճակաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Benefice, title, ecclesiastical dignity.

Վիճակել (եմ, եցի) *v. a.* See **Վիճակեցուցանել**:

Վիճակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To give or to distribute by lot: to make inherit, to put in possession of an inheritance.

Վիճակընկեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lot, chance; witchcraft.

Վիճակընկէց (կեցի, կեցաւ) *adj.* and *s.* That throws for the chance; sorcerer.

Վիճակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To fall by chance, to arrive by chance, to happen.

Վիճակք (նաց, նօք) *s. pl.* See **Վէճ**:

Վիճել (եմ, եցի) *v. n.* To debate, to dispute, to contest, to squabble, to wrangle, to quarrel, to attack.

Վիճիլ (իմ, ճեցայ) *v. n-p.* See **Վիճել**:

Վիմաքար (ի, աւ) *adj.* Produced from a stone, from a rock.

Վիմագաբան, *adj. ind.* That is hidden in a rock, in a cavern.

Վիմադիր (դրի, դրաւ) *adj.* and *s.* A layer of stones in a building.

Վիմախաթխոյ, *adj. ind.* Consolidated by stones, firm.

Վիմածին, *adj. ind.* That produces the stones; that is produced by stone.

Վիմական (ի, աւ) *adj.* That partakes of the nature of stone: that lives in a stone or in a column.

Վիմահատ (ի, աւ) *s.* A piece of stone: See **Քարահատ**:

Վիմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To become stone, to become hard.

Վիմասաշ, *adj. ind.* Cut from stone, polished.

Վիմասատակել (եմ, եցի) *v. a.* To make stone, to harden.

Վիմարգել, *adj. ind.* Hindered or surrounded by stones.

Վիմարդ, *adj. ind.* See **Վիմարդեան**:

Վիմարդեան, *adj. ind.* That resembles a stone; of stone; hard.

Վիմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make stone, to harden, to strengthen.

Վիմափոր, *adj. ind.* Hollowed from stone.

Վիմեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* Of stone.

Վիմուռ, *adj. ind.* Full of, filled with stones.

Վին (վինի, վինաւ) *s.* Lute.

Վիշապ (ի, աւ) *s.* Dragon, serpent. **Վիշապ ծովու**, sea dragon.

Վիշապախոտ (ոյ, ով) *s.* Snake root; small dragon; tarragon.

Վիշապամարտ (ի, ից) *adj.* That fights with a dragon.

Վիշապամուխ, *adj. ind.* Dipt or plunged into a dragon's blood.

Վիշապանալ (ամ, պացայ) *v. n-p.* To become a dragon, a serpent.

Վիշապաշունչ, *adj. ind.* Breathed by a dragon.

Վիշապապատիր, *adj. ind.* Deceived by a dragon, by a serpent.

Վիշապաւոտուն, *adj. ind.* Having the tail of a dragon, of a serpent.

Վիշապքար (ի, բամբ) *s.* Dracontia.

Վիշապօրէն, *adv.* Like a dragon, like a serpent.

Վիշտ (*վշտի, վշտաւ*) *s.* Trouble, grief, affliction, sufferance, torment, labour, tribulation, displeasure, sorrow, inconvenience, disorder, inquietude.

Վիպագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* and *s.* Historiographer.

Վիպասան (*ի, իւ*) *s.* Historian, narrator.

Վիպասանական (*ի, աւ*) *adj.* Historical, narrative.

Վիպասանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tell, to relate.

Վիպասանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* History, narration, relation, recital.

Վիպասանօրէն, *adv.* Historically.

Վշացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make grow proud, to render haughty.

Վիրաբերան (*ի, աւ*) *s.* The mouth or the opening of a wound.

Վիրաբոյժ (*բուժի, բուժիւ*) *s.* Surgeon.

Վիրաբուժական (*ի, աւ*) *adj.* Chirurgical, surgical.

Վիրաբուժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Surgery.

Վիրագ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Adversary, antagonist, enemy.

Վիրագութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enmity.

Վիրաւ (*ի, աւ*) *adj.* See **Վիրաւոր**.

Վիրաւոյզ (*ի, իւ*) *s.* Probe, surgical instrument.

Վիրապ (*ի, իւ*) *s.* Hollow cave, very deep ditch.

Վիրաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of being wounded, wound.

Վիրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Wounded; killed, dead.

Վիրաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound.

Վիրաւորիլ (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* To be wounded.

Վիրաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wound, contusion.

Վիրգ (*վրգի, վրգաւ*) *s.* Club, staff: great stone.

Վկայ (*ի, իւ*) *s.* Witness; voucher: martyr.

Վկայաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Martyrology.

Վկայական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That belongs to a martyr: testimonial: certificate.

Վկայակից (*ից, ից*) *adj.* and *s.* That gives evidence with another: that suffers martyrdom with another.

Վկայանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Վկայարան**.

Վկայասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves martyrs.

Վկայարան (*ի, աւ*) *s.* Chapel or tomb of a martyr.

Վկայել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To witness, to give evidence; to attest, to certify; to protest: to suffer martyrdom.

Վկայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Evidence; allegation, citation, approval, confession; attestation, certificate; authority; vouching; demonstration, proof, document, example, protestation; report: martyrdom. **Վկայութիւն դնել** See **Վկայել**.

Վկայուհի, (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* A female martyr.

Վկայօրէն, *adv.* Like a martyr.

Վհատեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To discourage, to dishearten, to frighten, to cause despair.

Վհատեցուցիչ (*չի, չաւ*) *adj.* That makes despair or that discourages, that dispirits.

Վհատիլ (*իմ, ատեայ*) *v. n-p.* To lose courage, to be disheartened, to despair.

Վհատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Discouragement, loss of spirit, languor, despair.

Վհուկ (*ուկի, ուկաւ*) *s.* Sorcerer, magician.

Վհուկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sorcery, divination.

Վհուտ (*ւհկի, ւհկաւ*) *s.* Sorcerer, wizard, that is possessed with a familiar spirit: familiar spirit. **Կին վհուտ**, prophetess, pythoness, witch, sorceress.

Վճար (*ի, իւ*) *s.* Recompence, compensation, payment, acquittance, discharge: end, finish.

Վճարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To recompense, to restore, to compensate; to pay, to settle one's accounts; to clear, to free of debts: to stop; to resolve; to expedite: to satisfy: to conclude, to finish, to end, to terminate: to obstruct, to hinder. **Վճարել զպարտս**, to pay, to settle a debt. **Վճարել զդրամն**, to reimburse. **Վճարել զհաշիւն**, to pay a balance. **Վճարել զկեանս**, to end one's life, to die.

Վճարումն (*ման, մամբ*) *s.* Compensation, satisfaction, payment, pay.

Վճիռ (*վճռոյ, վճռով*) *s.* Sentence,

judgment, decree, consultation, act, decision, definition, resolution, declaration, ordinance. **Վճիռ հատանել** See **Վճռել**:

Վճիտ (**Վճտի, Վճտաւ**) *adj.* Clear, pure, clean.

Վճռաբար, *adv.* Decisively, decidedly, definitively; peremptorily.

Վճռական (*ի, աւ*) *adj.* Decisive, definite, peremptory.

Վճռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To decide, to determine, to define, to resolve, to judge, to deliberate; to adjudge, to sentence, to declare, to ordain; to decree; to pronounce; to condemn; to enact, to order.

Վնաս (*ոյ, ոց*) *s.* Injury, prejudice, wrong, damage, ill, hurt, loss, grief, detriment, disadvantage, offence, fault, sin, injustice, mischief.

Վնասակար (*ի, աւ*) *adj.* Hurtful, pernicious, injurious, disadvantageous, detrimental, prejudicial, evil-doing, malicious, bad, wicked, dangerous, ruinous, disastrous, rascally: guilty: shocking, offensive.

Վնասակարութիւն (**Թեան, Թեամբ**) *s.* Condition of any thing prejudicial: See **Վնաս**:

Վնասահար (*ի, աւ*) *adj.* See **Վնասակար**:

Վնասահարութիւն See **Վնասակարութիւն**:

Վնասապարտ (*ի, իւ*) *adj.* Guilty, damnable.

Վնասապարտութիւն (**Թեան, Թեամբ**) *s.* Guiltiness, guilt, crime, fault, sin: implication.

Վնասասէր (**սիրի, սիրաւ**) *adj.* Evil-doing, malicious, bad, wicked.

Վնասել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hurt, to injure, to prejudice, to damage, to wound, to shock, to offend, to do wrong, to bring loss or harm.

Վչեայ, *adj. ind.* See **Վչիզէն**:

Վչիզէն (**զինի, զինաւ**) *adj.* Of line or flax.

Վշտագին, *adj. ind.* and *adv.* Sorrowful, afflicted, annoyed, vexed: sorrowfully, dolefully, with grief.

Վշտացնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To afflict, to vex, to incommode, to disquiet.

Վշտանալ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be afflicted, to be vexed, to be irritated, to be discontented, to be sorry.

Վշտագործ, *adj. ind.* See **Վշտալից**:

Վշտադեաց (*դեցի, դեցաւ*) *adj.* See **Վշտալից**:

Վշտալի, *adj. ind.* See **Վշտալից**:

Վշտալից, *adj. ind.* Sorrowful, vexed, afflicted: perplexing, afflicting, vexatious.

Վշտակեաց (**կեցի, կեցաւ**) *adj.* Miserable, that is suffering.

Վշտակիր (**կրի, կրաւ**) *adj.* Suffering, that suffers, painful.

Վշտակից (**կցի, կցաւ**) *adj.* That suffers with another; compassionate.

Վշտակցութիւն (**Թեան, Թեամբ**) *s.* Sufferance, grief, trouble.

Վշտակցել (*եմ, եցի*) *v.n.* See **Վըշտակցել**:

Վշտակցել (*իմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To pity, to partake the grief of another.

Վշտակցութիւն (**Թեան, Թեամբ**) *s.* Compassion, condolence.

Վշտահան (*ի, աւ*) *adj.* Laborious, painful.

Վշտահար (*ի, աւ*) *adj.* Vexed, afflicted.

Վշտամբեր (*ի, աւ*) *adj.* Suffering, patient.

Վշտամբերութիւն (**Թեան, Թեամբ**) *s.* Sufferance, patience.

Վշտանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To suffer, to endure, to be incommoded, to be incovenienced, to be tormented, to toil; to be vexed, to be irritated; to be sad, to be afflicted, to be offended.

Վշտաչարչար, *adj. ind.* Harassed, enduring, suffering.

Վշտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Suffering, plagued, discomposed.

Վշտաւորութիւն (**Թեան, Թեամբ**) *s.* Sufferance, trouble, grief, plague, disquietude.

Վշտացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To plague, to discompose, to inconvenience, to disoblige, to make suffer, to vex, to cause displeasure, to tease, to offend, to provoke, to affront, to sadden, to grieve, to afflict.

Վշտմբեր See **Վշտամբեր**:

Վոխման (*ի, աւ*) *s.* Herd, flock.

Վռամ (*ի, իւ*) *s.* Boreas.

Վռանայ (*ի, աւ*) *s.* See **Վռամ**:

Վռան See **Վին**:

Վռան (**վռոյ, վռով**) *s.* Flax, line; hemp.

Վսեմ (*ի, աւ*) *adj.* Sublime, eminent, high, elevated, supported, excellent, noble.

Վսեմական (*ի, աւ*) *adj.* See **Վսեմ**:

Վեհմանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To excel, to surpass, to rise above, to be elevated.

Վեհմապատիւ, *adj. ind.* Most excellent.

Վեհմապէս, *adv.* Sublimely, eminently, excellently.

Վեհմափառ (ի, իւ) *adj.* Most eminent.

Վեհմափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Eminence.

Վեհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sublimity, elevation, nobility; excellence, eminence, grandeur, highness.

Վեր: Ի վեր գալ, To be opposed, to be contrary to.

Վստահ (ի, աւ) *adj.* Confident, well assured, bold.

Վստահաբար, *adj. ind.* Assured, with boldness.

Վստահանալ (ամ, հացայ) *v. n-p.* To trust, to take confidence, to be assured, to place confidence.

Վստահարար (ի, աւ) *s.* Assurance, security, prop, stay, support.

Վստահացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To assure, to give hopes.

Վստահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trust, confidence, assurance, boldness, security, expectation, hope.

Վտակ (ի, աւ) *s.* Rivulet, current of water, brook, small river or stream.

Վտակահոս, *adj. ind.* Trickling.

Վտականալ (ամ, կացայ) *v. n.* To trickle, to fall or run down in drops.

Վտակաջուր, *adj. ind.* Watered by means of a rivulet.

Վտանգ or Վտանկ (ի, աւ) *s.* Peril, danger, risk, inconvenience, chance, hazard, ill, misfortune. Վտանգաւ, perilously, hazardously, dangerously.

Վտանգաւոր (ի, աւ) *adj.* Perilous, dangerous, venturous; hazardous; that is in danger.

Վտանգել (եմ, եցի) *v. a.* To put in peril, in danger, to expose, to compromise, to venture, to hazard, to put in jeopardy, to risk; to importune, to torment.

Վտանգեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Վտանգել:

Վտանգիլ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To be in peril or in danger, to be in jeopardy.

Վտառ (ի, աւ) *s.* Troop, multitude, flock. Վտառք ձկանց, shoal of fish.

Վտառ առ վտառ, in a flock.

Վտառապահ (ի, աւ) *s.* Porter.

Վտարակ (ի, աւ) *adj.* See Վտարանդի:

Վտարական (ի, աւ) *adj.* See Վտարանդի:

Վտարանդել (եմ, եցի) *v. a.* To banish, to drive away, to exile, to confine, to expatriate, to make wander or stray.

Վտարանդի (գեայ, գեաւ) *adj.* Banished, exiled, expatriated, vagabond, wandering: emigrant: uncertain.

Վտարանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Banishment, exile; emigration: uncertainty.

Վտարանջեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Revolted, rebellious.

Վտարանջիլ (եմ, եցի) *v. n.* To revolt, to rebel, to rise up against, to mutiny.

Վտարանջեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to revolt, to raise up against, to make rebel.

Վտարանջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Revolt, rebellion, insurrection, resistance, mutiny.

Վտարել (եմ, եցի) *v. a.* To banish, to drive away, to remove, to dislodge, to confine, to exile, to send away; to drive back, to repel.

Վտարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Վտարել:

Վտարումն (ման, մամբ) *s.* Banishment, exile; repulse, repercussion.

Վտաւակ (ի, աւ) *s.* Shift; lawn sleeves, surplice: See Պէշտաւոր and Եպիսկոպոս:

Վտաւան (ի, աւ) *s.* Stadium (length of 125 geometrical paces): See Ասպարէզ:

Վտաւաւ (ի, աւ) *s.* Curtain, veil, covering.

Վտեան See Վտաւան:

Վտիտ (վտիտ, վտտաւ) *adj.* Lean, dry, haggard, sorry, lank, consumptive; light, weak.

Վտտակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Marasmus.

Վտտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make lean or thin, to extenuate, to weaken.

Վտտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To become thin or lean, to be emaciated, to be weakened: to become dry.

Վտտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Leanness, weakness.

Վրան (*ի, աւ*) *s.* Tent, pavilion: barracks. **Վրան ժամու**, Jewish tabernacle.

Վրանաբնակ (*ի, աւ*) *adj.* That lives under a tent, under a pavilion, lodged in tents.

Վրացի կոչ See **Եղբօրօրս**:

Վրգով See **Վրդովիւն**:

Վրդովասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Seditious, restless, mutinous.

Վրդովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To trouble, to shake, to agitate, to move, to quarrel, to disturb, to confound, to disorder, to raise, to jog.

Վրդովիլ (*իմ, վեցայ*) *v. n-p.* To be disturbed, to be disquieted, to be agitated, to be shaken, to be moved, to be irritated.

Վրդովիւն, *s. ind.* Trouble, quarrelling, disorder, rising, emotion, agitation, movement, sedition, confusion, alarm, shock.

Վրդովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Վրդովիւն**:

Վրդովում (*մանն, մամբ*) *s.* See **Վրդովիւն**:

Վրէժ (*վրէժու, վրէժու*) *s.* Vengeance, revenge. **Լանուլ զվրէժ** or **զվրէժս, խնդրել** or **պահանջել զվրէժ, հանել զվրէժս** or **զքինու վրէժին**, to avenge, to avenge one's self, to take vengeance, to be revenged. **Վրէժս լու-ծանել** or **տալ**, to take vengeance; to be avenged or punished.

Վրէժառու (*ի, աւ*) *adj.* See **Վրէժխնդիր**:

Վրէժառութիւն See **Վրէժխնդրու-թիւն**:

Վրէժխնդիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* Vengeful, revengeful, vindictive.

Վրէժխնդրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vengeance, revenge.

Վրէպ (*վրիպի, վրիպաւ*) *s.* and *adj.* Want, failing, fault: wanting, failing, deprived of. **Վրէպ լինել**, to want, to fail, to be deprived of.

Վրիժաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Vindictive.

Վրիժագործ (*ի, աւ*) *adj.* Spiteful, revengeful.

Վրիժագործակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Վրիժագործ**:

Վրիժագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vengeance.

Վրիժակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Vindictive: instrument of vengeance.

Վրիժակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To avenge, to take vengeance.

Վրիժատրտում (*ի, իւ*) *adj.* Guilty, worthy of being avenged.

Վրիժառու (*ի, աւ*) *adj.* See **Վրէժ-խնդիր**:

Վրիպագործ (*ի, աւ*) *adj.* Defective, perverse, wicked.

Վրիպագործել (*եմ, եցի*) *v. n.* To fail, to commit a fault.

Վրիպագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Failing, fault, perversity, wickedness.

Վրիպակ (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Fault, failing, defect, slip, error, mistake: wanting, failing, false, perverse, wicked, unjust.

Վրիպական (*ի, աւ*) *adj.* Faulty, fallible.

Վրիպականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fault, failing; fallibility.

Վրիպակընտիր, *adj. ind.* That fails in his choice, in his discernment.

Վրիպանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Fault, defect, failing, error, mistake.

Վրիպել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* See **Վրիպեցուցանել** and **Վրիպիլ**:

Վրիպեցուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make fail or miss, to turn aside, to mislead, to pervert, to deceive: to deprive, to take away.

Վրիպիլ (*իմ, պեցայ*) *v. n-p.* To fail, to lose, to sin, to stray, to be deceived, to be estranged, to be misled, to get loose, to be mistaken, to be under a mistake: to be destitute.

Վրիպութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Վրիպանք**:

Վրձին or **Վրծին** (*ձնի, ձնաւ*) *s.* Brush: pencil.

Վրձնել or **Վրծնել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To brush.

Վրնջել (*եմ, եցի*) *v. n.* To neigh.

Վրնջիւն, *s. ind.* Neighing.

Վրնջողական (*ի, աւ*) *adj.* That neighs.

Վրնջողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Neighing.

Վրնջող (*ի, աւ*) *adj.* That neighs.

Տ

Տ *(dune)* D. Consonant, thirty first letter of the Armenian alphabet. On account of the affinity of sound, it is sometimes confounded with Դ and Թ, for example: Աղգանդ, աղգանօթ; ընակել, ընդել; տունդ, տունօ; գինո, գինդ; ժժգոյն, գժգոյն; ժժգոյն, գժգոյն; կոմսոյց, կասաւոյ; փոխնիկ, փոխնիկ; շիմ, շիտ.

Տ at the beginning of words it is sometimes a negative particle, for example: Տգեղ, deformed, disfigured: տգէտ, ignorant, that knows nothing: տհաս, that is not ripe.

Տ between words it is sometimes an augmentative particle, for example: Բեկոր, բեկտոր; կրակր, կրտակր; բեկել, բեկտել; քակել, քակտել; փեռնիկ, փեռնիկտել; նոդեալ, նոդեւտալ.

Տ or ϖ with a line above denotes the number *four thousand*.

Տաբաա (Hebrew word) Of flax, of line.

Տաբեռնի or Տաբեռնի (նոյ. նեաւ.) s. Tavern: See Կրպակ.

Տադնապ (ի. աւ.) s. Haste, solicitude, restlessness, necessity, embarrassment, despair, trouble, irksomeness, restless care; misery, sorrow, misfortune; violence, impetuosity; great heaviness of heart; oppression. Տադնապաւ, in haste, with precipitation; immediately, instantly; violently, impetuously.

Տադնապակոյտ, adj. ind. Urgent, diligent.

Տադնապել (եմ, եցի) v. a. To urge, to hasten, to solicit, to use diligence, to compel, to put to trouble, to embarrass, to rack, to torment, to constrain, to pursue, to force, to tease, to importune.

Տադնապեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. See Տադնապել.

Տադնապիլ (իմ, պեցայ) v. n-p. To be in haste, to be hurried, to be disturbed, to be embarrassed, to be tormented, to rack one's brains, to take trouble, to have an urgent and pressing necessity, to be in despair.

Տագր (գերբ, գերբ) s. m. Brother in law (husband's brother).

Տաժան See Տաժանք.

Տաժանագին, adv. With much trouble, painfully, laboriously, with difficulty.

Տաժանագոյն (գունի, գունւոյ) adj. comp. Very or more difficult, painful, very laborious.

Տաժանալից, adj. ind. See Տաժանական.

Տաժանական (ի. աւ.) adj. Painful, laborious, fatiguing, grievous, hard, vexatious, tiring, difficult, uneasy, rude, heavy, incommodious, annoying.

Տաժանակիր (կրի, կրաւ.) adj. See Տաժանական.

Տաժանակոծ, adj. ind. Fatiguing: tired.

Տաժանաւահել, adj. ind. Horrible, shocking, hideous.

Տաժանաւոր (ի. աւ.) adj. See Տաժանական.

Տաժանոգալ, adj. ind. That walks with difficulty, tired.

Տաժանչէք (չէից. չէաւ.) adj. Laborious, fatiguing: See Տաժանական.

Տաժանիլ (իմ, նեցայ) v. n-p. To take great pains, to toil, to be fatigued, to give one's self trouble, to have much trouble, to labour.

Տաժանութիւն (նեան, նեամբ) s. Fatigue, labour, trouble, toil, weariness, pain.

Տաժանք (նաց, նօք) s. pl. See Տաժանութիւն.

Տալ (ի. իւ.) s. f. Sister in law (husband's sister).

Տալ (տամ, եաւ.) v. a. irr. To give, to present, to offer; to concede, to grant; to bestow, to provide, to furnish, to lend; to divide, to distribute; to abandon, to expose, to give up: to make, to render, to produce, to make become, to cause. Պատուիր or Հրամայ տալ, to command, to order, to prescribe. Պատասխանի տալ, to answer, to reply. Զնեռ տալ, to give help, to succour, to aid. Տալ բերբերաւիլ, to make speak. Տալ ընծեր, to addict one's self to, to apply to; to abandon one's self to, to give one's self up to.

Տալիք (լեայ, լիք) s. pl. Gift.

Տախտ (ի. իւ.) s. Throne, raised seat: bed, bedstead.

Տախտակ (ի, աւ) ſ. Board, plank, table, tablet: lath, plate, ironplate, thin plate of metal. Տախտակ խաղաւ, backgammon board, draught board, chessboard. Տախտակ գաւառատանի, pectoral; rational.

Տախտակագործ (ի, աւ) adj. Made of wood or of board.

Տախտակամած (ի, իւ) adj. and ſ. Provided or covered with planks, wainscotted, furnished with scaffolding, enclosed, planked in; nailed in: platform: wainscotting: beam, pile of boards: inlaid floor, inlaid work: scaffold, scaffolding: lattice. Տախտակամած յատակ նաւի, deck, forecastle.

Տախտակաշար, adj. ind. Covered with planks: See Տախտակամած:

Տախտապար: Ալեկոծել ՚ի տախտապար See Տախտապարել:

Տախտապարել (եմ, եցի) v. a. To throw down, to overthrow.

Տած (ի, իւ) ſ. See Տածուկն:

Տածել (եմ, եցի) v. a. To nourish, to feed, to sustain: to hatch; to foment.

Տածիչ (ծչի, ծչաւ) adj. and ſ. Nutritive, nourishing.

Տածողական (ի, աւ) adj. Nourishing, nutricious, alimentary, nutritive.

Տածուկն (ծման, ծմամբ) ſ. Nourishment, aliment, sustenance.

Տակ (ի, աւ) ſ. Root, stalk. Տակ առնուլ, to take root.

Տակառ (ի, աւ) ſ. Barrel, cask, pipe, vessel, cag, small cask; butt.

Տակառագործ (ի, աւ) adj. and ſ. Cooper.

Տակառագործութիւն (թեան, թեամբ) ſ. Cooperage.

Տակառապետ (ի, աւ) ſ. Cupbearer; butler; steward.

Տակառապետել (եմ, եցի) v. n. To give drink.

Տակառապետութիւն (թեան, թեամբ) ſ. Butler's office.

Տակաւ, adv. Slowly, little by little: yet, still; not yet: more: whilst, as long as, during. Ի ինդեռ տակաւ, whilst. Տակաւ տակաւ, by degrees, little by little.

Տակաւին, adv. Still, yet; whilst, as long as, during.

Տաղ (ի, իւ) ſ. Song, lay, verses for singing: canticle, hymn.

Տաղախ See Շաղախ:

Տաղանդ (ի, աւ) ſ. Talent (weight).

Տաղաչափ (ի, իւ) ſ. Versifier.

Տաղաչափել (եմ, եցի) v. n. To versify.

Տաղաչափութիւն (թեան, թեամբ) ſ. Versification; verse.

Տաղասաց (ի, աւ) ſ. Ballad maker, song writer.

Տաղարան (ի, աւ) ſ. Song book.

Տաղաւար (ի, աւ) ſ. Tabernacle, tent, barrack, hut, lodging, cabin.

Տաղաւարահար (ի, աւ) ſ. Տե՛ս տաղաւարահարաց, Feast of tabernacles.

Տաղաւարիլ (իմ, բնեցայ) v. n-p. To lodge in a hut, to be lodged, to live, to dwell.

Տաղել (եմ, եցի) v. a. To mark with a hot iron.

Տաղերգութիւն (թեան, թեամբ) ſ. Song, ballad, ode.

Տաղտապիլ (իմ, պեցայ) v. n-p. To enrage, to be harassed, to be plagued, to be made uneasy, to be displeased, to be sorry, to be vexed, to be tired of, to be embarrassed.

Տաղտկալի-տաղտկական (ի, աւ) adj. Very disgusting, detestable, horrible, nauseous.

Տաղտկալ (ամ, կացայ) v. n-p. To nauseate, to be tired, to be displeased, to be vexed.

Տաղտկալի (լւոյ, լեաւ) adj. Tiresome, disgusting, displeasing, fastidious.

Տաղտկանալ (ամ, կացայ) v. n-p. See Տաղտկալ:

Տաղտկանք (նաց, նաք) ſ. pl. See Տաղտկութիւն:

Տաղտկաւահաւակ, adj. ind. Ugly, detestable, horrible, disgustful, offensive.

Տաղտկացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To tire, to disgust.

Տաղտկութիւն (թեան, թեամբ) ſ. Ennui, disgust, nausea, displeasure, aversion.

Տաղտուկ (ակի, ակաւ) adj. Tedious, disgusting, displeasing, disagreeable, tiresome: tired.

Տաճար (ի, աւ) ſ. Palace, hotel, court: temple, fane, church.

Տաճարակապուտ See Ակղանակապուտ:

Տաճարակից (կաց, կաւ) ſ. Feasting companion.

Տաճարանալ (ամ, բացայ) v. n-p. To become a palace, a house or a temple.

Տաճարապետ (ի, ապ) s. Steward: president or head of a feast.

Տաճարացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make a palace, a house or a temple.

Տաճիկ (Ազի, Ազապ) s. and adj. Turk. Տաճիկ ձի, barb, Barbary horse. Տաճիկ ուղտ, dromedary.

Տաճկինակ (ի, ապ) s. Whip, rod.

Տամալի (լոյ, լեաց) s. Watch-tower (at the top of houses): See Տանիք:

Տամկանալ (ամ, կացայ) v. n-p. To be wet or moistened, to become humid.

Տամկացութիւն See Տամկութիւն:

Տամկացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make humid, to wet, to damp, to moisten, to make wet and humid.

Տամկութիւն (թեան, թեամբ) s. Humidity, moisture, wetting.

Տամուկ (ակի, ակաց) adj. Humid, moist, wet. Նկարել ի տամուկ, to paint in fresco.

Տանիլ (իմ, տարայ) v. a. and n. To carry; to lead, to bring, to fetch away, to lead back, to lead again, to conduct, to fetch, to bring back, to carry away, to transport, to refer, to carry on; to take away, to carry off; to keep; to hold; to contain, to include; to bear, to suffer, to endure, to tolerate, to permit.

Տանիք (նեաց, նեաք) s. pl. Platform; turret; summit; roof.

Տանձ (ի, իս) s. Pear.

Տանձի (ձւոյ, ձեաւ) s. Pear-tree.

Տանուտէր (տեառն, տէրամբ) s. Master of a house; master, chief, superior, governor.

Տանուտերաբար, adv. Masterly.

Տանուտերութիւն (թեան, թեամբ) s. Condition of the master of a house; principality, government.

Տանջանական (ի, ապ) adj. Tormenting, that tortures, afflicting, inflictive.

Տանջանարան (ի, ապ) s. Instrument to torture some body.

Տանջանաւոր (ի, ապ) adj. Tormenting.

Տանջանք (նաց, նաք) s. pl. Torment, torture, punishment, rack, infliction, suffering, pain.

Տանջել (եմ, եցի) v. a. To torment, to torture, to put to the rack, to afflict.

Տանջողական (ի, ապ) adj. That torments, tormenting.

Տանջք (ջից, ջից) s. pl. See Տանջանք:

Տանտիկին (հնոջ, հնամբ) s. f. Mistress.

Տաշածոյ (ի, իս) adj. Cut, polished, smoothened.

Տաշեղ (ի, ապ) s. Chip, shaving.

Տաշել (եմ, եցի) v. a. To trim, to cut, to thin, to lessen, to polish, to smoothen.

Տաշին See Ստաշին:

Տաշտ (ի, իս) s. Hutch, kneading trough; backing tub, tub, small cistern; basin; cup: shoot of a vine, layer of a vine, slip; bed of a river.

Տաշտագեղ (ի, ապ) adj. Provided with slips.

Տաշտաթաղ, adj. ind. Planted with slips of the vine. Տաշտաթաղ առնել, to plant with slips of the vine.

Տաշտաւոր (ի, ապ) adj. See Տաշտագեղ:

Տապ (ոյ, ով) s. Ardour, heat, warmth, sun-burning, fire.

Տապալ: Տապալ յերկիր կործանիլ, To fall, to be overturned, to be thrown on the ground, to shrink down.

Տապալել (եմ, եցի) v. a. To overturn, to fell to the ground, to beat down, to throw on the ground, to make tumble, to subvert, to demolish, to destroy, to ruin: to roll, to turn.

Տապալեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. See Տապալել:

Տապալումն (լման, լմանց) s. Overturning, subversion, fall, shrinking, demolition, ruin: rolling.

Տապախառն, adj. ind. Ardent, warm, burning.

Տապախարշ, adj. ind. Burning. Տապախարշ առնել, to burn.

Տապակ (ի, ապ) s. Frying-pan.

Տապակել (եմ, եցի) v. a. To fry.

Տապակեղջ, adj. ind. Burning, ardent, very hot.

Տապան (ի, ապ) s. Great box or trunk: tomb, sepulchre, urn: ark, vessel that saved Noah in the deluge.

Տապանագիր (գրոյ, ով) s. Epitaph.

Տապանալ (ամ, պացայ) v. n-p. To be warmed, to be hot excessively, to be burnt.

Տապանակ (ի, ապ) s. Chest, box, coffer, little trunk, drawer: tabernacle.

Տապանաւոկղ (ի, աւ) ſ. Sepulchre, cave.

Տապանաւորն (առն, առմբ) ſ. See Տապանաւոկղ:

Տապանաքար (ի, բառմբ) ſ. Tombstone.

Տապատ (ի, իս) ſ. and adj. Mat; cloth; carpet: extended, overturned, fallen. Տապատ սրկանիլ, to lie sprawling on the ground, to overset, to throw to the ground.

Տապար (ի, աւ) ſ. Hatchet, axe.

Տապարաւոր, adj. ind. Cut or thinned by a hatchet.

Տապարաւոր (ի, աւ) adj. Provided with a hatchet or axe.

Տապացուցանել (եմ, ցուցի) փ. t. To warm, to heat excessively.

Տապրան, adj. ind. Ardent, burning.

Տապիլ (իմ, պեցայ) փ. n-p. See Տապտալ:

Տառ (ի, իս) ſ. Letter, character: See Տարր:

Տառաղան (ի, աւ) ſ. Handbasket, hamper, fish basket.

Տառապագին, adj. ind. Unhappy, miserable.

Տառապանք (նայ, ներ) ſ. pl. Anguish, distress, affliction, trouble, disaster, misfortune, misery, tribulation, vexation, torment, labour, fatigue.

Տառապեալ (եղոյ, եղով) adj. Unhappy, miserable, poor, pitiable.

Տառապեցուցանել (եմ, ցուցի) փ. t. To inconvenience, to vex, to afflict, to oppress, to annoy, to ill-treat, to molest, to disturb, to labour, to fatigue, to trouble, to torment, to irritate: to violate, to ravish a girl or a woman.

Տառապիլ (իմ, պեցայ) փ. n-p. To be uneasy, to be tormented, to be annoyed, to suffer, to feel pain.

Տառաւոկ (ի, աւ) ſ. Great coat, cloak.

Տառեխ (ի, աւ) ſ. Sort of fish.

Տառեղն (ղան, ղամբ) ſ. Stork.

Տասանորդ (ի, աւ) ſ. Tithe; tenth.

Տասանորդական (ի, աւ) adj. Titheable.

Տասանորդել (եմ, եցի) փ. a. To tithe, to raise tithes.

Տասանորդելի (լւոյ, լեաւ) adj. Titheable.

Տասանորդիչ (դչի, դչաւ) adj. and ſ. Tithe proctor.

Տասն (սին, սամբ) adj. Ten.

Տասնաբանեայ See Տասնպատգամեան:

Տասնագի (զւոյ, զեաւ) adj. With ten strings.

Տասնամեայ, adj. ind. Decennial, of ten years.

Տասնամեայ, adj. ind. Of six months.

Տասնանկիւն (կեան, կեամբ) adj. and ſ. Decagon.

Տասնապետ (ի, աւ) ſ. Decurion: tithing man.

Տասնաւոր (ի, աւ) adj. Denary.

Տասնեակ (եկի, եկաւ) adj. and ſ. Decade, ten.

Տասնեբեակ (եկի, եկաւ) ſ. See Տասնեակ:

Տասներորդ (ի, աւ) adj. and adv. Tenth; tenthly.

Տասնեքեան or Տասնեքին (նեցուն, նեքսւմբք) ſ. pl. The whole ten.

Տասնհարուածեայ, adj. ind. Of ten plagues of Egypt.

Տասնպատգամեան, adj. ind. Decalogue.

Տասնպատիկ, adj. ind. and adv. Tenfold, ten times as much.

Տասնպատկել (եմ, եցի) փ. a. To increase tenfold.

Տասնպետ (ի, աւ) ſ. Decemvir.

Տասնպետութիւն (թեան, թեամբ) ſ. Decemvirate.

Տասնվանիկ or Տասնվանիկեան, adj. ind. Decasyllabick.

Տասնվեղկեան, adj. ind. Of ten curtains or pieces.

Տասնօրեայ (րեի, րեիս) adj. Of ten days: decameron.

Տատամնական (ի, աւ) adj. See Տատամնելի:

Տատամնելի (լւոյ, լեաւ) adj. Subject to painful recollections, uneasy, gloomy.

Տատամնիլ (իմ, սեցայ) փ. n-p. To have painful or embarrassing thoughts, to be uneasy, to be concerned, to be in trouble.

Տատամնութիւն (թեան, թեամբ) ſ. Care, inquietude, vexatious perplexity, embarrassment.

Տատան, adj. and ſ. ind. Jogged, shaking, tottering, vacillating: See Տատանուն: Ի տատանի կալ See Տատանիլ:

Տատանել (եմ, եցի) փ. a. To jog, to stagger, to swing, to move backwards

and forwards, to move, to shake, to wag, to toss, to agitate.

Տատանել (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* To jog, to wag, to totter, to vacillate, to tremble, to flutter about, to struggle, to walk in an affected style, to be shaken, to be agitated, to be staggered.

Տատանումն (*ման, մամբ*) *s.* Jogging, jostling, staggering, agitation, movement, shaking, trembling, tottering, vacillating, removing.

Տատաչկ or **Տատաչ** See **Տատասկ**:

Տատասկ (*ի, աւ*) *s.* Thistle.

Տատասկաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That produces thistles or teasels.

Տատասկայան, *adj. ind.* That is sewn with thistles or teasels.

Տատրակ (*ի, աւ*) *s.* Turtle dove, turtle.

Տար, *adj. ind.* Far off, distant.

Տարաբաժանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To separate, to divide, to remove, to disperse.

Տարաբաժին, *adj. ind.* Divided, separated, removed.

Տարաբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bear here and there, to shake, to agitate, to drive.

Տարաբերել (*իմ, բերայ*) *v. n-p.* To be borne here and there, to be agitated, to be shaken.

Տարաբերութիւն (*եան, եամբ*) *s.* Agitation, shaking, undulation.

Տարաբնակ (*ի, աւ*) *adj.* That lives far off, removed. **Տարաբնակ լինել**, to be removed, to dwell afar off, to estrange one's self.

Տարաբնակութիւն (*եան, եամբ*) *s.* Removal, act of living at a distance.

Տարապիր, *adj. ind.* Proscribed, removed, driven away. **Տարապիր առնել** See **Տարապրել**:

Տարապնայ, *adj. ind.* Estranged, removed.

Տարապոյծ (*ի, աւ*) *adj.* Useless, idle.

Տարապրական (*ի, աւ*) *adj.* Proscribed; banished, excluded.

Տարապրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To proscribe, to banish, to drive away, to remove, to exclude.

Տարապրիլ (*իմ, բերայ*) *v. n-p.* To be proscribed, banished or excluded.

Տարապրութիւն (*եան, եամբ*) *s.* Proscription, ban, banishment, exclusion.

Տարտաւաճել (*եմ, եցի*) *v. a.* To discern, to distinguish: See **Որոշել**:

Տարտիմ, *adj. ind.* Estranged. **Տարտիմ երթալ** or **գնալ**, to be estranged, to be driven away, to go afar.

Տարտիս, *adj. ind.* Discordant, that is not suitable, that does not agree, absurd, extravagant, extraordinary: distant: See **Տարտիմ**:

Տարտիմութիւն (*եան, եամբ*) *s.* Removing, act of absenting one's self or of removing.

Տարայ (*ոյ, ոյ*) *s.* Manner, fashion: form, figure; formality; state, condition; usage; sort, kind; gender; formula, pattern, model.

Տարաղ (*ի, խ*) *s.* Agarick.

Տարաղագործ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Master, artist, that makes any thing with skill.

Տարաղարդ (*ի, խ*) *adj.* Disagreeable, without ornament, without grace, deformed.

Տարաղարդութիւն (*եան, եամբ*) *s.* Want of elegance, deformity.

Տարաղտեամ, *adj. ind.* That is without clothes.

Տարաժամ (*ոյ, ոյ*) *adj.* and *adv.* Overtime, too late; out of season, unseasonable; arrived inopportunely, unlooked for, unexpected; slow, tardy; that is not ripe or of full age; gone, declined. **Տարաժամ**, **տարաժամու** or **ի տարաժամու**, late, inopportune. **Տարաժամ աւուրց**, that is not full grown, young.

Տարաժամիլ (*իմ, մեցայ*) *v. n-p.* To decline, to be on the decline, to begin to go down (speaking of the day), to begin to be night.

Տարաժամութիւն (*եան, եամբ*) *s.* Decline. **Տարաժամութիւն աւուր**, decline of day.

Տարալածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To drive away, to banish.

Տարալեզու (*ի, աւ*) *adj.* That speaks another language, foreign.

Տարակուսական (*ի, աւ*) *adj.* Disjunctive.

Տարախօս (*ի, աւ*) *adj.* Dumb, that cannot speak.

Տարած (*ի, աւ*) *adj.* Dilated, spread. **Տարած անկանիլ**, to be stretched, to be thrown to the earth.

Տարածածք (*ծան, ծամբ*) *s. pl.* Extent, diffusion.

Տարածական (ի, աւ) *adj.* That can be dilated or extended.

Տարածականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dilatability, extensiveness.

Տարածանիլ (եմ, եցի) *v. a.* To stretch out, to spread, to unfold, to extend; to spill; to dilate: to propagate; to lengthen, to augment.

Տարածանիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be stretched out, to be spread; to be extended.

Տարածատակ, *adj. ind.* That has a very spreading root.

Տարածել (եմ, եցի) *v. a.* See Տարածանիլ:

Տարածոյ (ի, աւ) *s.* Extension. Տարածոյ արկանել, to extend, to stretch.

Տարածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Extent, dimension, latitude; dilatation, extension, expansion, propagation, diffusion.

Տարածուիլ (ծման, ծմամբ) *s.* See Տարածութիւն:

Տարակայ (ի, իւ) *adj.* Distant, removed.

Տարակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Distance, removal.

Տարակասած, *adj. ind.* Without suspicion.

Տարակաց See Տարակայ:

Տարակարծ or Տարակարծեր, *adj. ind.* Unthought for, unforeseen.

Տարակիւդրոն (ի, աւ) *adj.* Eccentrick.

Տարակոյս (կուսի, կուսիւ) *s.* Doubt, uncertainty, hesitation, embarrassment, irresolution, defiance; dubitation: different sides or ways. Կալ ի տարակուսի See Տարակուսիլ:

Տարակօրհղել (եմ, եցի) *v. a.* To take away, to withdraw, to unhook, to detach.

Տարակուսական (ի, աւ) *adj.* Doubtful, ambiguous, uncertain: dubitative.

Տարակուսանաւ (ամ, ացայ) *v. n-p.* See Տարակուսիլ:

Տարակուսանք (նաց, նաք) *s. pl.* Doubt, uncertainty, hesitation, embarrassment, irresolution.

Տարակուսելի (լ-ոյ, լիւս) *adj.* Doubtful, uncertain.

Տարակուսիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To doubt, to be in uncertainty, to be irresolute, to hesitate, to be embarrassed.

Տարահաճելի (լ-ոյ, լիւս) *adj.* Disagreeable.

Տարահաւան See Անհաւան:

Տարահաւանութիւն See Անհաւանութիւն:

Տարայ (ի, իւ) *s.* Sort of measure.

Տարամերժել (եմ, եցի) *v. a.* To push, to repel, to drive, to scatter.

Տարանկիւն (կեան, կեամբ) *s.* Rhomb, lozenge.

Տարանկիւնայն, *adj. ind.* Rhomboid.

Տարանջատել (եմ, եցի) *v. a.* To uncouple, to detach, to separate, to disjoin.

Տարաշխարհ (ի, աւ) *s.* Distant country, remote region.

Տարաշխարհիկ, *adj. ind.* Foreign; foreigner, stranger.

Տարապայման, *adj. ind.* Unbounded, excessive, disordered, inordinate, immoderate, exorbitant, enormous.

Տարապատկան, *adj. ind.* Unsuitable, that does not agree, improper.

Տարապարհակ: Տարապարհակ վարել, To force, to push, to press, to compel (Latin *Angariare*).

Տարապարտ, *adj. ind.* and *adv.* Unreasonable, vain, useless; improperly, without reason, in vain, uselessly.

Տարապարտաբար, *adj. ind.* That leads to feed uselessly.

Տարապարտուց or Ի տարապարտուց, *adv.* Unreasonably, without reason, wrongly, in vain, uselessly.

Տարաւարհան (ի, աւ) *adj.* Banished, exiled, driven away.

Տարաւարհանել (եմ, եցի) *v. a.* To banish, to exile, to drive away, to estrange, to remove.

Տարաեռ (ի, իւ) *adj.* Heterogeneous: of another or different sex.

Տարաեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heterogeneity: the difference of sex.

Տարաւտուէրք (ըաց, ըաք) *s. pl.* Heteroscians.

Տարաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To separate, to remove.

Տարաւորումն (ղման, ղմամբ) *s.* Separation, removal.

Տարաբռնել (եմ, եցի) *v. a.* To disjoin, to separate, to remove, to drive away.

Տարացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Example, pattern, model, form.

Տարափ (ոյ, ովք) *s.* Abundant rain; light rain.

Տարափոխիկ, *adj. ind.* Contagious, epidemical. Տարափոխիկ ախտ, contagion, infection, epidemical disease.

Տարբեր (ի, ս) *adj.* Different, various.

Տարբերական (ի, ս) *adj.* Distinctive; dissimilar; differential; different.

Տարբերել (եմ, եցի) *v. a.* To push, to drive, to throw here and there, to transport, to agitate: to change, to vary, to diversify; to make a difference, to distinguish.

Տարբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Difference, diversity, variety, distinction, variation.

Տարբերուիլ (ըմանի, ըմամբ) *s.* See Տարբերութիւն:

Տարեգլուխ (գլխոյ, գլխով) *s.* New year's day: See Կապանգ:

Տարեգրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Annals.

Տարեգործ (ի, իս) *adj.* Yearly, annual.

Տարեկան (ի, ս) *adj.* and *s.* Yearly, annual; anniversary.

Տարեմուտ (մտի, մտիս) *s.* See Տարեդլուխ:

Տարեւոր (ի, ս) *adj.* Of one year, yearly, annual.

Տաժանաբար See Տաժանաբար with its derivatives.

Տարի (ւոյ, ւով) *s.* Year, twelvemonth. Ի տարւոջէ ի տարի or տարւոջէ ի տարի, annually, every year.

Տարմ (ի, իս) *s.* Starling; stare; troop, flock.

Տարմաբար, *adv.* In flocks, in great numbers.

Տարմահաւ (ու, ս) *s.* Starling.

Տարօրոշ or Տարօրինչ, *adj. ind.* Distinct, different, separate. Տարօրոշ քանակութիւն, discreet quantity.

Տարօրոշել (եմ, եցի) *v. a.* To distinguish, to separate, to divide.

Տարօրոշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Distinction, division, separation.

Տարուբեր (ի, ս) *adj.* and *s.* Agitated: agitation, discussion, treaty. Տարուբերս առնել See Տարուբերել:

Տարուբերել (եմ, եցի) *v. a.* To agitate, to drive here and there: to repeat.

Տարտամ (ի, ս) *adj.* Irresolute, perplexed, cowardly, indeterminate.

Տարտամագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* Very or more irresolute.

Տարտամական (ի, ս) *adj.* See Տարտամ:

Տարտամիլ (իմ, ւեցայ) *v. n-p.* To be irresolute, to be embarrassed.

Տարտամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Irresolution, want of determination, cowardice.

Տարտարոս (ի, ս) *s.* Tartarus, hell.

Տարտարոսական (ի, ս) *adj.* That belongs to hell, infernal.

Տարր (տարւոյ, տարրբ) *s.* Element; principle; matter, production, composition, body, substance, nature, existence.

Տարրաբար, *adv.* Materially: like an element.

Տարրական (ի, ս) *adj.* Material, that is composed of matter; elementary.

Տարրանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To exist, to be, to be formed, to be produced: to be attached, to be united; to be impressed.

Տարրապէս, *adv.* See Տարրաբար:

Տարրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To form, to make, to produce, to compose; to incorporate, to unite; to impress.

Տարրասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Desire of terrestrial things.

Տարրաւոր (ի, ս) *adj.* Material, corporeal.

Տարրաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Materiality.

Տարրեղէն (ղինի, ղինիս) *adj.* Material, corporeal.

Տարրիչ (չի, չիս) *adj.* and *s.* That makes, that produces, creator.

Տարրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Substance, existence, nature.

Տարրուիլ (ըմանի, ըմամբ) *s.* Incorporation, union, composition.

Տարփալ (ամ, փացի) *v. n-p.* To desire, to wish, to sigh for.

Տարփալի (լւոյ, լիս) *adj.* Desirable, to be wished for.

Տարփածու (ի, ս) *adj.* and *s.* Desirous, amorous; lover, beau, gallant, luscious, fop.

Տարփանք (նաց, նօք) *s. pl.* Ardent desire, wish.

Տարփաւոր (ի, ս) *adj.* and *s.* See Տարփածու:

Տարփող (ի, ս) *adj.* Amorous, desirous, lover.

Տարփողական (ի, ս) *adj.* Amorous, desirous.

Տարփողել (*եմ, եցի*) *v. n.* To cry out differently, or to utter cries afar off.

Տարփողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Տարփանք**:

Տարփումն (*փման, փմամբ*) *s.* See **Տարփանք**:

Տարօրէն, *adj. ind.* and *adv.* Unjust, wicked: unjustly, wickedly, contrary to equity.

Տարօրէնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Injustice, iniquity.

Տարօրինակ, *adj. ind.* Unlike, dissimilar, different; unequalled, without equal.

Տաւաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble, to reunite in a place.

Տաւիղ (*ղի, ղաւ*) *s.* Harp, psaltery.

Տափ (*ի, իս*) *s.* Plain, flat country.

Տափակաքիթ, *adj. ind.* Flatnosed.

Տափակողմն (*ղման, ղմամբ*) *s.* The flat side, plain.

Տափան (*ի, աւ*) *s.* Rammer; paving beetle: harrow: commander, beetle.

Տափանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To harrow; to ram in.

Տափարակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Flat, plain, shorn, smooth, even: plain; glacis.

Տափարակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To flatten, to make flat.

Տաք, *adj. ind.* Warm: See **Ջերմ**:

Տաքութիւն See **Ջերմութիւն**:

Տաքուն (*քման, քմամբ*) *s.* See **Ջերմութիւն**:

Տգեղ (*ի, աւ*) *adj.* Deformed, disfigured, ugly, hideous, ill made, squalid.

Տգեղագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very much disfigured, monstrous.

Տգեղանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To grow ugly, to become ugly, to be disfigured.

Տգեղացուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To make grow ugly, to make ugly, to disfigure, to spoil the figure, to take away the form.

Տգեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ugliness, deformity, slovenliness.

Տգէտ, *adj. ind.* Ugly.

Տգէտ or **Տգետ** (*դիտի, գիտաւ*) *adj.* Ignorant, illiterate, idiotick, silly, simple.

Տգիտաբար, *adv.* Ignorantly, unskilfully.

Տգիտաբոյն (*ի, իս*) *adj.* Ignorant, gross.

Տգիտանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To be ignorant, not to know.

Տգիտանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Տգիտութիւն**:

Տգիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ignorance, unskilfulness, inexperience.

Տգոյն (*տգունի, տգունիւ*) *adj.* Discoloured, pale, without colour.

Տգունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a discoloured thing, or a thing without colour.

Տեառնեգալուստ, *adj. ind.* Of the advent of the Lord.

Տեառնագիր, *adj. ind.* Signed with the cross; consecrated.

Տեառնագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sign, to make the sign of the cross; to consecrate, to devote, to dedicate to God.

Տեառնագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sign of the cross; consecration.

Տեառնակողմն (*ղման, ղմամբ*) *s.* The side of the Lord.

Տեառնամայր (*մօր, մարբ*) *s.* The mother of the Lord.

Տեառնանման, *adj. ind.* That resembles the Lord.

Տեառնընդառաջ (*ի, իս*) *s.* Penthesis, purification, candlemas.

Տեղ (*ոյ, ով*) *s.* Abundant rain.

Տեղագրական (*ի, աւ*) *adj.* Topographical.

Տեղագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Topography.

Տեղաշարժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Parallax.

Տեղահէծ, *adj. ind.* Driven from a place or a post.

Տեղալ (*ամ, ացի*) *v. n.* and *a.* To rain, to fall: to make rain or pour.

Տեղակ (*ի, աւ*) *s.* Small place.

Տեղակալ (*ի, աւ*) *s.* Governor: lieutenant: vicar.

Տեղակալել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hold a place or a post: to do curat's duty.

Տեղակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office of governor: lieutenancy: curacy.

Տեղական (*ի, աւ*) *adj.* Local, topical.

Տեղատարափ (*ոյ, ով*) *s.* Abundant rain, shower, very heavy shower of rain. **Տեղատարափ անձրևել, ջրա-նել** or **խաղալ**, to rain in torrents.

ՏեղատուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Reflux of the sea, ebb.

Տեղափոխ, *adj. ind.* **Տեղափոխ լինել**, To change place, to be transported.

Տեղափոխել (եմ, եցի) *v. a.* To transport, to carry off from one place to another.

ՏեղափոխուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Transmigration: change of place, succession.

Տեղեկացնել (եմ, եցի) *v. a.* To situate, to place, to put in a certain place.

Տեղեակ, *adj. ind.* Well informed, instructed, expert, well skilled, imbued, intimately acquainted with an affair.

Տեղեկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To teach one's self, to be taught, to be informed, to enquire, to know, to have a knowledge, a notion of a thing.

Տեղեկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To inform, to instruct, to give one the knowledge of any thing.

ՏեղեկուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Instruction, information, knowledge, notion, experience; admonition, advice.

Տեղի (ւոյ, ւեաւ) *s.* Stand, place, spot; opportunity; occasion. **Ի տեղի քարի**, instead of stone. **Ջտեղի առնուլ**, to stop, to cease to go, to rest. **Տեղի տալ**, or **տալ տեղի**, to yield, to give up, to acquiesce, to defer, to submit, to consent, to condescend: to evade, to avoid, to draw back. **Տեղիք** (քան Ճարտասանիցն) topicks. **Ընդ ամենայն տեղիս**, every where, in all places.

Տեղուտի (ամաի, ամամբ) *s.* Heavy rain.

Տենդ (ի, իւ) *s.* Fever.

Տենդոտ (ի, աւ) *adj.* Feverish.

Տենչ (ի, իւ) *s.* See **Տենչանք**.

Տենչալ (ամ, չացայ) *v. n-p.* To desire, to wish, to envy, to covet.

Տենչալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Desirable, enviable.

Տենչանք (նայ, նաք) *s. pl.* Desire, wish, envy, avidity, cupidity, covetousness.

ՏենչուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See **Տենչանք**.

Տենչումն (ամաի, ամամբ) *s.* See **Տենչանք**.

Տենդ See **Տենդ**.

Տեռ (ի, իւ) *s.* Crape, thin crape, gauze, veil.

Տեռատղեցնել (եմ, եցի) *v. a.* To unveil, to remove, to lift up a woman's veil; to spoil, to strip.

Տեռատես (ի, աւ) *adj.* and *s. f.* A woman troubled with the bloody flux.

ՏեռատեսուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Hemorrhage; the piles.

Տես (սոյ, սով) *s.* Sight, view.

Տեսաբան (ի, իւ) *adj.* and *s.* Optician.

Տեսաբանական (ի, աւ) *adj.* Optical.

ՏեսաբանուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Opticks.

ՏեսագրուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Scenography.

Տեսակ (ի, աւ) *s.* Sight, countenance, air of the countenance; form, figure, appearance, look: idea: species: sort, kind, race.

Տեսակագործել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to fashion.

ՏեսակագործուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Formation.

Տեսական (ի, աւ) *adj.* Visible: intellectual; speculative, contemplative: theoretical. **Տեսական** (դիտուԹիւն) theory. **Տեսական** (նախադասուԹիւն) theorem.

Տեսականաբար or **Տեսականապէս**, *adv.* Formally; theoretically.

Տեսականել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to give being and form.

Տեսակարար (ի, աւ) *adj.* Specifick.

Տեսակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Տեսականել**.

Տեսակաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To form: to inform, to serve as form.

Տեսանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Visible.

Տեսանելիք (լեայ, լեօք) *s. pl.* Sight, the organ of sight, the eyes.

Տեսանել (եմ, տեսի) *v. a.* To see, to perceive: to regard, to observe, to consider, to contemplate; to know; to provide.

Տեսանել (ոյ, ով) *s.* See **Տեսիլ**.

ՏեսանելուԹիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Visibility.

Տեսանողագուշակ, *adj. ind.* Predicted by a prophet, prophetick.

Տեսանողական (ի, աւ) *adj.* Prophetick: seeing, that sees.

Տեսանողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vision, sight.

Տեսանող (ի, աւ) *adj.* and *s.* Seeing, that sees: prophet.

Տեսարան (ի, աւ) *s.* Theatre, spectacle, scene; sight: See Դիտաստեայ:

Տեսանելի (ի, աւ) *adj.* Visible, apparent.

Տեսանելիլ (եմ, ցեալ) *v. n-p.* To appear, to make one's self seen, to be in sight, to become visible.

Տեսանելիչ (լի, լչաւ) *adj.* That makes appear.

Տեսողական (ի, աւ) *adj.* Visual: See Տեսանողական:

Տեսիլ (լեան, լեամբ) *s.* Aspect, sight, visage; appearance, look, view, semblance; mien, air; form, figure; image, representation; spectacle; vision, dream; apparition.

Տեսուած (ոյ, ով) *s.* Sight, view.

Տեսողութիւն See Տեսանողութիւն and Տեսութիւն:

Տեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sight, vision, look, view: speculation; theory; consideration, contemplation: idea, conception, knowledge, notion.

Տեսուչ (սչի, սչաւ) *s.* That looks; overseer, intendant, inspector, guardian.

Տեսչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superintendance, inspection, watch. **Տեսչութիւն վերին** or **սասուածային**, providence.

Տեսող See Տեսանող:

Տետր (ի, աւ) *s.* Sheet of paper; quire of paper.

Տետրակ (ի, աւ) *s.* See Տետր:

Տետրակաւաղ (կաւղ, կաւղք) *s.* Square dish.

Տերև (ոյ, ով) *s.* Leaf.

Տերևաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces leaves.

Տերևազարդ (ի, իւ) *adj.* Leafy, adorned with leaves.

Տերևազգեաց (ի, իւ) *adj.* Leafy; clothed with leaves.

Տերևալից, *adj. ind.* Leafy, full of leaves.

Տերևաթափ (ի, իւ) *adj.* Of which the leaves have fallen, leafless; that makes the leaves fall from the trees, that strips of leaves.

Տերևախիտ, *adj. ind.* Leafy, bushy, thick of leaves.

Տերևաշատ, *adj. ind.* Leafy, abounding in leaves, that has many leaves.

Տերևատպատ, *adj. ind.* Surrounded by, bound with leaves.

Տերևասաղարթ, *adj. ind.* Leafy, very leafy.

Տերևաւոր (ի, իւ) *adj.* Stripped of leaves.

Տերևընկէց, *adj. ind.* See Տերևաթափ:

Տերևիլ (եմ, եալ) *v. n-p.* To put forth or produce leaves, to be adorned with leaves.

Տեւական (ի, աւ) *adj.* Durable, permanent, stable, lasting.

Տեւականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Constant duration, permanence, stability; constancy.

Տեւականութիւն See Տեւականութիւն:

Տեւել (եմ, եալ) *v. n.* To last, to continue; to be supported, to be maintained, to persevere; to endure, to support, to bear, to resist.

Տեւողական See Տեւական:

Տեւողութիւն See Տեւականութիւն:

Տզրկաձև, *adj. ind.* Of the form of a leech.

Տզրուկ (բկի, բկաւ) *s.* Leech.

Տզոր (ի, աւ) *adj.* See Անզոր:

Տէգ (տիգի, տիգաւ) *s.* Spear, lance, pike, a hafted weapon: blade of a hafted weapon.

Տէգընկէց, *adj. ind.* That darts a spear.

Տէր (տեառն, տերամբ) *s.* Lord, master; possessor, proprietor; superior, ruler, potentate, prince, sovereign: Sir: Don; Sire.

Տէրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Domination; dominion, government, power, empire, state; sovereignty; seignory.

Տէրունական (ի, աւ) *adj.* Dominical, of the Lord.

Տէրունաւաւր, *adj. ind.* Given by the Lord.

Տէրունեան, *adj. ind.* See Տէրունական:

Տէրունի (նւոյ, նւով) *adj.* See Տէրունական:

Տըախտ See Տախտ:

Տժգոհ (ի, իւ) *adj.* Discontented, malcontent, ill satisfied.

Տժգոհիլ (եմ, հեցայ) *v. n-p.* To be discontented or ill satisfied, to complain.

Տժգոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discontent, complaint.

Տժգոյն, *adj. ind.* Discoloured, pale, wan, ghastly, disfigured.

Տժգունիլ (*իմ*, *նեցայ*) *v. n-p.* To be discoloured, to lose colour, to become wan, to grow pale.

Տժգունութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Condition of any thing discoloured, paleness, tarnishing.

Տի, *conj.* Rather.

Տիգաբուղխ, *adj. ind.* Coming out or flowing by means of a lance.

Տիգաբուն (*բնոյ*, *բնով*) *s.* The shaft of a spear.

Տիգախոց, *adj. ind.* Wounded or laid open by means of a lance.

Տիգահար, *adj. ind.* Wounded or struck by a lance.

Տիգահարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To strike or wound with a lance.

Տիգահաս, *adj. ind.* See **Տիգաբուղխ**:

Տիգաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Armed with a lance, with a pike, pikeman, halberdier.

Տիգիլ (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To push or strike with a spear; to lance.

Տիեզերաբանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Cosmology.

Տիեզերագիր (*գրի*, *գրաւ*) *adj.* and *s.* Cosmographer: See **Աշխարհագիր**:

Տիեզերագոչ, *adj. ind.* Announced, published to all the world.

Տիեզերագով, *adj. ind.* Praised, celebrated by all the world.

Տիեզերագրաւ, *adj. ind.* That contains, that surrounds all the world.

Տիեզերագրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Cosmography: See **Աշխարհագրութիւն**:

Տիեզերադաւ, *adj. ind.* That deceives all the world.

Տիեզերալոյս, *adj. ind.* That illumines, that enlightens all the world.

Տիեզերալուր, *adj. ind.* Published to all the world.

Տիեզերախօս, *adj. ind.* Spoken or published through all the world.

Տիեզերակալ See **Աշխարհակալ**:

Տիեզերակալիլ See **Աշխարհակալիլ**:

Տիեզերակալութիւն See **Աշխարհակալութիւն**:

Տիեզերական (*ի*, *աւ*) *adj.* Universal, general.

Տիեզերակոյտ, *adj. ind.* Assembled with all the world.

Տիեզերահեղձոյց, *adj. ind.* That overflows, that drowns, that stifles all the world.

Տիեզերահրաշ, *adj. ind.* Wondered at by all the world.

Տիեզերապատ, *adj. ind.* That surrounds the universe.

Տիեզերապետութիւն See **Աշխարհակալութիւն**:

Տիեզերասահման, *adj. ind.* That bounds the universe.

Տիեզերասասան, *adj. ind.* That threatens, that makes all the world tremble.

Տիեզերասոյզ, *adj. ind.* That sinks, that overwhelms all the world.

Տիեզերատարած, *adj. ind.* Spread through the whole world.

Տիեզերատոնական, *adj. ind.* Celebrated by all the world.

Տիեզերաքարոզ, *adj. ind.* Preached, published to all the world.

Տիեզերք (*րաց*, *րօք*) *s. pl.* The universe, the whole world.

Տիկ (*ակի*, *ակաւ*) *s.* Leathern bottle, goatskin. **Տիկ հովուական**, bagpipe, pipe.

Տիկին (*ակնոջ*, *ակնամբ*) *s. f.* Princess, queen: mistress: lady; madam. **Տիկին մանկամարդ**, young lady, miss.

Տիկնութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Dignity of a princess, of a queen.

Տիղմ (*ղմոյ*, *ղմով*) *s.* Mire, slime, mud, filth, soil.

Տինա, *conj.* Rather, it is better; that; moreover, besides, still.

Տինաբարխ See **Կինաբարխ**:

Տիպ (*պի*, *պաւ*) *s.* Type, model, pattern; impression, print, mark; figure, stamp, image, form.

Տիպար (*ի*, *աւ*) *s.* Type, model, example, pattern, sampler.

Տիտանեան, *adj. ind.* Gigantick.

Տիտեղն (*ոսի*, *ոսամբ*) *s.* Crocodile.

Տիտղոս (*ի*, *աւ*) *s.* Title.

Տիրաբանիլ (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To speak frankly.

Տիրաբար See **Տիրապէս**:

Տիրաբնակ, *adj. ind.* Where the Lord lives or dwells.

Տիրագէտ, *adj. ind.* That knows the Lord.

Տիրագիծ, *adj. ind.* Written by the hand of the Lord or of God.

Տիրակալ, *adj.* and *s. ind.* Absolute master, independent.

Տիրագոյ, *adj. ind.* Where is the Lord or God.

Տիրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More proper; principal.

Տիրագրիլ See **Տէառնագրիլ**:

Տիրագաւ, *adj. ind.* That has betrayed his master or the Lord.

Տիրագուժ, *adj. ind.* See **Տիրագաւ**:

Տիրազօր, *adj. ind.* That is strengthened by the Lord.

Տիրածին See **Աստուածածին**:

Տիրական (ի, աւ) *adj.* Dominical, that belongs to the Lord; seigneurial; despotick, absolute, sovereign, supreme.

Տիրակիր (կրի, կրաւ) *adj.* That carries, that bears the Lord.

Տիրահաստատ, *adj. ind.* Strengthened by the Lord.

Տիրահաւաք, *adj. ind.* Assembled by the Lord.

Տիրահրաւէր, *adj. ind.* Called or invited by the Lord.

Տիրածէր, *adj. ind.* Given by God.

Տիրաճան, *adj. ind.* That knows its master: See **Տիրագէտ**:

Տիրամայր (մօր, մարբ) *s.* Mother of God or of the Lord.

Տիրամարտ (ի, իւ) *adj.* That wages war against the Lord or against Heaven.

Տիրամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* War with God.

Տիրամեծար, *adj. ind.* That honours the Lord or his master: honoured by the Lord.

Տիրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To become master, to govern, to command.

Տիրանարգ, *adj. ind.* That despises his master.

Տիրանենգ, *adj. ind.* That betrays his master.

Տիրանուէր, *adj. ind.* That is dedicated or consecrated to God.

Տիրապատիւ, *adj. ind.* Honoured by the Lord or by God.

Տիրապատուաստ, *adj. ind.* Woven or made by the Lord.

Տիրապարգեւ, *adj. ind.* See **Տիրածէր**:

Տիրապետ (ի, աւ) *s.* Despot.

Տիրապետական (ի, աւ) *adj.* Despotick, absolute.

Տիրապետել (եմ, եցի) *v. a.* To domineer, to govern like a master, to have dominion over.

Տիրապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Despotism, absolute authority.

Տիրապէս, *adv.* Sovereignly, despotically, absolutely; properly, exactly, perfectly, entirely; truly, verily.

Տիրասպան (ի, իւ) *adj.* That has killed his master.

Տիրավաճառ, *adj. ind.* That has sold his master.

Տիրատիպ, *adj. ind.* That has a likeness, an image of his master.

Տիրացու (ի, աւ) *s.* See **Դպիր**:

Տիրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to be master, to make rule or govern; to establish, to strengthen, to fortify.

Տիրաւանդ, *adj. ind.* Given or constituted by the Lord.

Տիրքարոզ, *adj. ind.* That preaches the Lord.

Տիրել (եմ, եցի) *v. n.* To bear the sway, to domineer; to subdue, to become master, to take captive, to subject, to conquer, to make one's self master of, to seize, to occupy, to possess, to hold; to predominate; to rule, to be master.

Տիրուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Princess, queen; lady.

Տիւ (տուընքեան, տուընքեամբ) *s.* Day. **Ի տուընքեան** or **ի տուէ**, during the day, by day.

Տիք (տիոց, տիոքք) *s. pl.* Age. **Տիք մանկութեան**, young, young age, tender age.

Տխաուանք (նաց, նօք) *s. pl.* Affliction, sorrow: See **Տիրութիւն**:

Տխաւել (եմ, ուեցայ) *v. n-p.* To be afflicted, to be vexed, to be sorry: See **Տիրել**:

Տխեղձ, *adj. ind.* Deformed, disfigured.

Տխեղձանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To become deformed, to be disfigured, to be spoiled.

Տխեղձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deformity, ugliness.

Տխմար (ի, աւ) *adj.* Illiterate, ignorant, simple, foolish, gross, awkward, idiot.

Տխմարագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or more foolish, ignorant, gross.

Տխմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ignorance, simplicity, silliness, grossness.

Տխուր, *adj. ind.* Sad, afflicted, sorrowful; sombre, sullen, obscure, dark.

Տխրադէն, *adj. ind.* and *adv.* Sad, melancholy: sadly.

Տխրալից, *adj. ind.* Very afflicted or depressed with sorrow, full of sadness, of affliction.

Տխրական (*ի*, *աւ*) *adj.* Sad, melancholy, sorrowful.

Տխրականութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Melancholy, sorrow.

Տխրանք (*նաց*, *նօք*) *s. pl.* See **Տխրութիւն**.

Տխրատեսակ (*ի*, *աւ*) *adj.* Sad, mournful, sullen, dark, obscure, melancholy.

Տխրատեսիլ, *adj. ind.* See **Տխրատեսակ**.

Տխրաբար (*ի*, *աւ*) *adj.* Sorrowful, sad, melancholy.

Տխրաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* Sad, afflicted, melancholy.

Տխրեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To afflict, to make sad, to grieve.

Տխրեցուցիչ (*ցչի*, *ցչաւ*) *adj.* Sad, sorrowful, vexatious.

Տխրերանգ, *adj. ind.* Mournful, sullen, obscure, black.

Տխրիլ (*իմ*, *բացայ*) *v. n-p.* To be sad, to grieve, to be afflicted, to be vexed, to be sorry.

Տխրութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Affliction, sadness, displeasure, sorrow.

Տկար (*ի*, *աւ*) *adj.* Debilitated, weak, imbecile, feeble, tender, faint, weakened, infirm, languid, powerless: inadequate, invalid; sick, unwholesome, fragile, frail.

Տկարամիտ (*միտ*, *միտաւ*) *adj.* Imbecile (in the mind).

Տկարամտութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Imbecility (of mind).

Տկարանալ (*ամ*, *բացայ*) *v. n-p.* To be weakened, to weaken, to lose strength, to be cast down, to decay, to become infirm: to be impossible: to fall sick.

Տկարացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To weaken, to debilitate, to make infirm, to cast down.

Տկարութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Debility, weakness, imbecility, infirmity, languor, sickness, indisposition; ill health; impotency, inadequacy; fragility.

Տկտ, *adj. ind.* Indigestible.

Տհանիլ (*իմ*, *Տհացայ*) *v. n-p.* To be displeased, to be vexed.

Տհանութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Displeasure, discontent, dislike, disgust, disagreement, regret.

Տհաս (*ի*, *իւ*) *adj.* That is not ripe.

Տհե, *adj. ind.* Deformed, spoiled, ugly.

Տհեղել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To make deformed, to spoil.

Տհեղութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Deformity.

Տղայ (*ոյ*, *ով*) *s.* Infant, baby, child. **Տղայ մանուկ** or **մանուկ տղայ**, little child.

Տղայաբար, *adv.* Like a child.

Տղայաբարոյ (*ի*, *իւ*) *adj.* Puerile; that jokes, that acts like a child, light, imprudent.

Տղայաբարուս, *adj. ind.* See **Տղայաբարոյ**.

Տղայադիտակ, *adj. ind.* That is of a puerile age.

Տղայական (*ի*, *աւ*) *adj.* Puerile, infantine.

Տղայակոտոր, *adj. ind.* That causes young children to be destroyed: See **Տղայասպան**.

Տղայահանճար, *adj. ind.* Puerile, light, imprudent.

Տղայահեղձ, *adj. ind.* That smothers, that drowns children.

Տղայամիտ (*միտ*, *միտաւ*) *adj.* See **Տղայահանճար**.

Տղայամտութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Puerility, lightness, imprudence.

Տղայանալ (*ամ*, *յացայ*) *v. n-p.* To become a baby; to act the child, to jest.

Տղայասպան (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* Infanticide, murdering of children.

Տղայասպանութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Infanticide, murder of a child.

Տղայերամ, *adj. ind.* Assembly of children.

Տղայութիւն (*Թեան*, *Թեամբ*) *s.* Infancy.

Տղմաբնակ (*ի*, *աւ*) *adj.* That lives in the dirt.

Տղմաթաւալ, *adj. ind.* That rolls in the mud.

Տղմալից, *adj. ind.* Muddy, dirty, filthy, slimy, sloppy, full of mud.

Տղմախառն, *adj. ind.* Mixed with mud: See **Տղմալից**.

Տղմախոր, *adj. ind.* Deep and muddy.

Տղմային (*ւոյ*, *ւով*) *adj.* Muddy, miry.

Տգմասիգ, *adj. ind.* See Տգմալից:

Տգմաստակ, *adj. ind.* See Տգմալից:

Տգմուտ, *adj. ind.* See Տգմալից:

Տգմուտք, bog, quagmire, marshy land.

Տմարդի, *adj. ind.* Brutal, gross, clownish, rustick, uncivil, rough, impolite, disobliging, rude, ferocious, barbarous, cruel, inhuman, disgraceful.

Տմարդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Brutality, grossness, incivility, rusticity, impoliteness, rudeness, inhumanity, barbarity.

Տմուրհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of a sullen or mournful person; sadness, sorrow, melancholy.

Տնակալուխ See Տնկալուխ:

Տնական (*ի, աւ.*) *adj.* Domestick.

Տնակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That dwells in the same house.

Տնահարկ (*ի, աւ.*) *s.* House-tax.

Տնանկ (*ի, աւ.*) *adj.* and *s.* Poor: bankrupt.

Տնանկագոյն (*գունի, գունեաւ*) *adj. comp.* Poorer or very poor, very necessitous.

Տնանկանալ (*աւ, կացայ*) *v. n-p.* To become bankrupt; to lose one's wealth, to become poor.

Տնանկանոց (*ի, աւ.*) *s.* Hospital for the poor.

Տնանկիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* See Տնանկանալ:

Տնանկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bankruptcy; poverty, indigence, beggary.

Տնաշէն (*շինի, շինաւ*) *adj.* That erects, that builds a house.

Տնասուն, *adj. ind.* Domestick, private, tame.

Տնտարար (*ի, աւ.*) *adj.* Frugal, that understands housekeeping well.

Տնտարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Housekeeping, domestick economy.

Տնկաբան (*ի, իւ.*) *s.* Botanist.

Տնկաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Botany.

Տնկաբեր (*ի, աւ.*) *adj.* That bears, that produces plants or trees.

Տնկագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To plant.

Տնկուտէ, *adj. ind.* See Տնտարար:

Տնկախիտ, *adj. ind.* Bushy, thick of trees.

Տնկական (*ի, աւ.*) *adj.* Vegetating, vegetable, vegetative.

Տնկականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vegetation.

Տնկակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Planted together: natural: participating.

Տնկարկ (*ի, աւ.*) *adj.* and *s.* That plants, planter.

Տնկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To plant.

Տնտես (*ի, աւ.*) *s.* Steward, distributer, purveyor, manager.

Տնտեսաբար, *adv.* Economically.

Տնտեսական (*ի, աւ.*) *adj.* Economical.

Տնտեսավարել (*եմ, եցի*) *v. a.* See Տնտեսել:

Տնտեսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dispense, to distribute, to provide, to administer, to economize, to manage, to govern, to rule, to dispose.

Տնտեսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Economy, distribution, housekeeping, administration; stewardship. Տնտեսութիւն բանին, incarnation of the Eternal Word.

Տնօրէն (*րինի, րինաւ.*) *s.* Steward: See Տնտես:

Տնօրէնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Economy: See Տնտեսութիւն: Տնօրինութիւն Քրիստոսի, incarnation, the passion of Jesus Christ.

Տնօրինաբար, *adv.* Economically.

Տնօրինական (*ի, աւ.*) *adj.* Economical.

Տնօրինակէս, *adv.* See Տնօրինաբար:

Տնօրինել (*եմ, եցի*) *v. a.* To economize: See Տնտեսել:

Տնօրինումն (*նման, նմամբ*) *s.* Dispensation.

Տոգորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To imbibe.

Տոգորումն (*րման, րմամբ*) *s.* Imbibing.

Տոկ (*ոյ, ոկ*) *s.* Resistance, sufferance, patience.

Տոկալ (*աւ, կացի*) *v. n.* To resist, to bear, to suffer, to support, to maintain, to endure.

Տոկոս See Տոկոսիք:

Տոկոսիք (*սից, սեաց*) *s. pl.* Interest, profit: usury: See Դնումն:

Տոհմ (*ի, իւ.*) *s.* Family, house, race, line, extraction, tribe.

Տոհմագիր (*գրոյ, գրով*) *s.* Genealogy.

Տոհմագլուխ (*գլխի, գլխաւ*) *s.* Head of a family.

Տոհմաթիւ (*թուոյ, թուով*) *s.* Genealogy, numbering of one's ancestors.

Տոհմական (*ի, աւ.*) *adj.* and *s.* No-

ble, gentleman: fruit, abundance.

Տոհմակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That is of the same family, relation, one of the same descent.

Տոհմային (*յնոյ, յնով*) *adj.* and *s.* Related, of the same extraction, relation.

Տոհմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Parentage, consanguinity.

Տող (*ի, իւ*) *s.* Thread; weft; file, rank; line, ray.

Տողաբան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks much.

Տողել (*եմ, եցի*) *v. a.* To thread; to put in order, to arrange; to join; to make, to compose.

Տողտար (*ի, աւ*) *s.* Black lines for writing on.

Տողուկ See **Տողունք**:

Տողունք (*նից, նիւք*) *s. pl.* Saliva.

Տոմս (*ի, իւ*) *s.* Scroll, sheet of writing.

Տոմսակ (*ի, աւ*) *s.* Scroll; billet.

Տոյժ (*տուժի, տուժիւ*) *s.* Amends, compensation, pain, chastisement; damage, loss, disadvantage, prejudice, injury, wrong.

Տոչխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To strike, to beat.

Տոչորական (*ի, աւ*) *adj.* Burning.

Տոչորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To burn, to set on fire, to torrefy.

Տոչորումն (*ման, մամբ*) *s.* Burning, conflagration, torrefaction.

Տոռն (*ռան, ռամբ*) *s.* Cord, twist, string, noose.

Տորան (*ի, աւ*) *s.* Madder.

Տորմ (*ոյ, ով*) *s.* Tartar; cream of tartar.

Տուայտանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Penury, want, need; trouble, labour, suffering, languor.

Տուայտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be in extreme want; to toil, to fret, to languish.

Տուայտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Տուայտանք**:

Տուարածական (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Herdsman, pastor: pastoral; eclogue; bucolick.

Տուգանել (*իմ, նեցայ*) *v. a.* and *n.* To amend, to recompense, to make amends, to indemnify.

Տուգանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Fine, compensation, recompence, amends, indemnification: See **Տոյժ**:

Տուժել (*եմ, եցի*) *v. a.* To mend: to bring damage; to punish.

Տուժիլ (*իմ, ժեցայ*) *v. a.* and *n.* To recompense, to make amends, to indemnify.

Տուիչ (*ւչի, ւչաւ*) *adj.* and *s.* Giver.

Տուկ (*ի, աւ*) *s.* See **Դուքս**:

Տուկաւ (*ի, աւ*) *adj.* See **Կերպիկ**:

Տուղտ (*ողտոյ, ողտով*) *s.* Marshmallow.

Տումար (*ի, աւ*) *s.* Roll, scroll, matriculation book, register; small-book; table, calendar.

Տուն (*տան, տամբ*) *s.* House, habitation, home: family: goods, fortune: square: couplet; strophe; staff of verses: verse.

Տունկ (*տնկոյ, տնկով*) *s.* Plant, tree.

Տունկնիւական (*ի, աւ*) *adj.* See **Տունկնիւային**:

Տունկնիւային (*յնոյ, յնով*) *adj.* That belongs to the day, of day.

Տուչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Giving; donation; tradition; collation; surrender.

Տուտն (*տտան, տտամբ*) *s.* Tail (of serpents, of fish, and of birds).

Տուրհաւք (*ւից, ւհիւք*) *s. pl.* Commerce, traffick, trade; communication, correspondence. **Տուրհաւք շընչոյ**, respiration, breath.

Տուրհաւական, *s.* and *adj. ind.* Merchant, trader: commercial. **Տուրհաւական լինել**, to trade, to negotiate, to traffick.

Տուրհաւաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Տուրհաւաք**:

Տուրք (*ուրց, ուրքի*) *s. pl.* Giving; donation: gift, present: alms: duty, impost.

Տուփ (*ուփոյ, ուփով*) *s.* Box, cup, vase: binding of a book: small square.

Տպռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To beat.

Տպագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* and *s.* Printed: printer, typographer.

Տպագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To print.

Տպագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impression, printing, typography.

Տպազիոն (*ի, աւ*) *s.* Topaz.

Տպանալ (*աւ, պացայ*) *v. n-p.* To be printed or marked.

Տպարան (*ի, աւ*) *s.* Printing house.

Տպաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Printed, marked; figured: similar.

Տպաւորագոյն (*գունի, գունիս*) *adj. comp.* More or very like.

Տպաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To imprint, to print, to mark; to enchase: to form, to figure: to engrave.

Տպաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Print, impression, mark: form, figure.

Տպել (եմ, եցի) *v. a.* To print; to stamp; to seal.

Տռփական (ի, աւ) *adj.* Libidinous, amorous, venereal, concupiscent.

Տռփալ (ամ, փացայ) *v. n.* To desire passionately.

Տռփանք (նաց, նաք) *s. pl.* Amorous or venereal desire, cupidity, concupiscence. Տռփանք անասնոց, rutting.

Տռփութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Տռփանք:

Տռփող (ի, աւ) *adj.* Amorous, libidinous.

Տհիպ (տապի, տապաւ) *adj.* Harsh, sour, acrid, sharp, crabbed, rough, acetous.

Տաւն (տանոյ, տանով) *s.* Tail.

Տապութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Harshness, acerbity, roughness, sourness.

Տրական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Dative.

Տրամ, *adj. ind.* Hard, firm, solid.

Տրամաբան (ի, ից) *s.* Logician, disputant, arguer.

Տրամաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To reason, to discourse.

Տրամաբանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Logick, dialects, art of reasoning, reasoning.

Տրամաբանող (ի, աւ) *adj.* Discursive.

Տրամաբանօրէն, *adv.* Logically, dialectically.

Տրամաբաշխական (ի, աւ) *adj.* Distributive.

Տրամաբաշխութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Distribution.

Տրամագիծ (գծի, գծիւ) *s.* Diameter.

Տրամագծաբար, *adv.* Diametrically.

Տրամագծեան, *adj. ind.* Diametrical.

Տրամագծութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Տրամագիծ:

Տրամադրել (եմ, եցի) *v. a.* To dispose, to establish.

Տրամադրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Disposition, state: kind.

Տրամախոհ (ի, իւ) *adj.* Judicious, that reasons.

Տրամախոհութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Judgment, reasoning.

Տրամախօս (ի, աւ) *s.* Dialogist.

Տրամախօսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dialogue.

Տրամակայել (եմ, եցի) *v. a.* To dispose; to place; to affect.

Տրամակայիլ (եմ, յեցայ) *v. n-p.* To be disposed; to be placed between; to be affected.

Տրամակայութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Disposition, affection.

Տրամանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* and *s.* Diagonal.

Տրամանկիւնաբար, *adv.* Diagonally.

Տրամանկիւնի See Տրամանկիւն:

Տրամաչափ (ի, իւ) *s.* Diameter.

Տրամաչափապէս, *adv.* Diametrically.

Տրամօրոշել (եմ, եցի) *v. a.* To distinguish.

Տրամոգ (ի, աւ) *s.* (Greek word) See Մեզան:

Տրապիզիա, *s. ind.* (Greek word) See Սեղանաւոր:

Տրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Generous, liberal.

Տրգալ See Դրգալ:

Տրեխ (ի, աւ) *s.* Leathern hose, boot, shoe.

Տրեխաւոր (ի, աւ) *adj.* Shod.

Տրեխաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To put on shoes.

Տրէ, *s. ind.* The fourth ancient month of the Armenians: See Աղիս:

Տրիբուն (ի, իւ) *s.* Tribune.

Տրիբունութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Tribuneship.

Տրհաւոյ, *s. ind.* Recompence, retribution, retaliation.

Տրմուխ (մխոյ, մխով) *s.* Rake; hay rake.

Տրմուղ (մղի, մղաւ) *adj.* That is not practised, new, young.

Տրոհ (ի, իւ) *adj.* Disjoined, distinct.

Տրոհական (ի, աւ) *adj.* Disjunctive.

Տրոհել (եմ, եցի) *v. a.* To disjoin, to separate.

Տրոհութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Diaeresis; division, separation.

Տրորել (եմ, եցի) *v. a.* To dissolve, to break, to spoil.

Տրուպ (տրպի, տրպաւ) *adj.* Low, vile, despicable, utmost, least, unworthy.

Տրտփական (ի, աւ) *adj.* That leaps, leaping.

Տրտփել (եմ, եցի) *v. n.* To make a noise with the feet; to leap.

Տրոփուն (փուն, փմամբ) *s.* Noise made with the feet, leap.

Տրտագոյն (գունէ, գունիս) *adj. comp.* Lower, least.

Տրտամեալ, *adj. ind.* Much afflicted, sad, depressed with grief, vexed, melancholy.

Տրտմագոյն (գունէ, գունիս) *adj. comp.* See Տրտմագին:

Տրտմագգեաց (գեցի, գեցաւ) *adj.* Full of affliction; much afflicted, depressed with grief, sad, vexed, vexatious.

Տրտմագգեալ (է, իս) *adj.* See Տրտմագեաց:

Տրտմական (է, աւ) *adj.* Sad, melancholy, vexed, vexatious.

Տրտմակից (կցի, կցաւ) *adj.* That compassionates, that is afflicted with another.

Տրտմահաղորդ, *adj. ind.* Full of affliction: See Տրտմակից:

Տրտմաբար (է, աւ) *adj.* That afflicts, afflicting, fretful, melancholy.

Տրտմեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To grieve, to vex, to chagrin, to displease.

Տրտմիլ (իմ, միցայ) *v. n-p.* To be grieved, to be afflicted, to be chagrined, to be displeased, to be sorry.

Տրտմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sorrow, affliction, dejection, melancholy, chagrin.

Տրտնջել (եմ, ընջի) *v. n.* To quarrel, to murmur, to complain.

Տրտնջիւն, *s. ind.* See Տրտունջ:

Տրտնջողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Տրտունջ:

Տրտնջող (է, աւ) *adj.* and *s.* Quarreller, murmurer.

Տրտում, *adj. ind.* Sad, afflicted, chagrined, melancholy, dull.

Տրտունջ, *s. ind.* Quarrel, murmur, complaint, lament. Տրտունջ լինել, to quarrel, to complain.

Տրցակ (է, աւ) *s.* Bundle, bunch, fagot.

Տրցակել (եմ, եցի) *v. a.* To make into fagots.

Տրփալ (ամ, փացայ) *v. n.* To desire; to aspire: See Տռփալ:

Տրփել (իմ, փեցայ) *v. n-p.* See Տրփալ:

Տքնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To watch.

Տքնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Watch, vigilance.

Տօթ (ոյ, ով) *s.* Heat, warmth.

Տօթագին, *adj. ind.* Hot, burning.

Տօթաժամ (ու, ս) *s.* Very warm hour.

Տօթախարշ, *adj. ind.* Burned with heat.

Տօթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To become very warm, to burn.

Տօմար See Տումար:

Տօն (է, իս) *s.* Feast, solemnity, celebrity.

Տօնախմբել (եմ, եցի) *v. a.* To solemnize, to celebrate, to feast, to celebrate a holiday.

Տօնախմբող (է, աւ) *adj.* That solemnizes, that celebrates, that feasts.

Տօնախմբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Feast, celebration, solemnization; solemnity, celebrity, holiday.

Տօնական (է, աւ) *adj.* Of feasting, of solemnity.

Տօնակից (կցի, կցաւ) *adj.* That feasts, that celebrates with another.

Տօնահրաման, *adj. ind.* Ordained (feast).

Տօնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes feasts or solemnities.

Տօնավաճառ (է, աւ) *s.* Fair, great publick market.

Տօնացոյց (ցուցի, ցուցիս) *s.* Directory.

Տօնել (եմ, եցի) *v. a.* To feast, to keep holiday, to celebrate, to solemnize.

Տօնուտ, *adj. ind.* Solemn, renowned, publick.

Տօսախ (է, իս) *s.* Box-tree.

Ր

Ր (*ray*) R (feeble). Consonant, the thirty second letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with Ռ, for example: Յախուռն, յախտրն; կառափնատեւ, կաթափնատեւ; ռճռագործ, ռճրագործ; Ջեռանիլ, Ջերանիլ;

It is sometimes redundant in words, for example: Բաժին, բարժին; բաժանել, բարժանիլ; գոր շապահանգ, գորշապարհանգ; տաճանուհի, տարժանուհի; տարապահակ, տարապարհակ; պահել, պարհել; պաշտարել, պարշտել:

Բ or $\bar{բ}$ with a line above denotes the number *five thousand*.

Բաբուն (*ի, ից*) *s.* Master, professor, doctor.

Բաբունաբար, *adv.* Masterly, like a doctor.

Բաբունական (*ի, աց*) *adj.* Masterly, doctoral.

Բաբունապետ (*ի, աց*) *s.* Chief master or professor, chief doctor.

Բաբունել (*եմ, եցի*) *v. a.* To teach, to instruct.

Բաբունի (*նւոյ, նեաց*) *s.* Master, instructor, doctor.

Բաբունօրէն, *adv.* See **Բաբունաբար**:

Բախանալ See **Խրախանալ**:

Բախճական (*ի, աց*) *adj.* Rejoicing, joyous.

Բախճան (*ի, աց*) *s.* Feast.

Բակերտ (*ի, աց*) *s.* Master, that teaches.

Բահէտ See **Աբահէտ**:

Բամ (*ի, ից*) *s.* Assembly, troop, flock.

Բամել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble, to reunite.

Բամիական See **Բամիական**:

Բէնական (*ի, աց*) *adj.* Divine.

Բէնամտաբոյժ (*ի, ից*) *adj.* See **Աստուածամիտ**:

Բէնատես (*ի, աց*) *adj.* That has seen the Supreme Being: See **Աստուածատես**:

Բէտել See **Բռտել**:

Բէտոր See **Հռէտոր**:

Բոպէ (*ի, ից*) *s.* Moment, minute, instant: Europe; a part of the globe: world.

Բոպէհաշուար, *adj. ind.* That counts the moments.

Բռտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble, to reunite, to unite; to retire: to beseech, to beg with submission.

Բռտին, *adj. ind.* Vile, unfortunate, miserable.

Բռտուիմ (*ումն, ումամբ*) *s.* Act of assembling. **Բռտումամբ սրտի**, willingly.

Բռք (*ի, ից*) *s.* See **Աղեկատ**:

Ց

Ց (*tzo* or *tso*) TZ (hard). Consonant, thirty third letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letters Ծ, Չ and Ջ, for example: **փեց, փեծ**; **յեղց, յեղծ** and **յեղչ**; **քարց, քարճ**; **ընդհատանել, ընդհատանել**; **փլուզանել, փլուցանել**:

Ց particle which being placed before words, forms the third case; for example: **Ասէ ցՏէր**, he told the Lord. **Մինչեւ ցայժմ**, until now.

Ց or $\bar{ց}$ with a line above denotes the number *six thousand*.

Ցախել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Տապանել**:

Ցած, *adj. ind.* Low, vile: humble, mild, pacified.

Ցածագնաց, *adj. ind.* That goes very softly.

Ցածագոյն (*դունի, դունեաց*) *adj. comp.* Lower or very low.

Ցածնուլ (*առ, ծեայ*) *v. n-p.* To be humbled, to be appeased, to calm, to stoop.

Ցածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Depression, humiliation; submission, humility; vileness: meanness.

Ցածուն, *adj. ind.* Humble, mild.

Ցածուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To lower, to stoop, to bring down, to appease, to calm, to diminish, to tranquillize; to depress, to humiliate, to debase.

Ցանանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be reduced to a miserable state.

Ցամաք (*ի, աց*) *s.* and *adj.* Earth, continent, terra firma: dry, arid, barren.

Ցամաքակերութիւն See **Ցորակերութիւն**:

Ցամաքակղզի See **Թերակղզի**:

Ցամաքային (*նոյ, նովի*) *adj.* Terrestrial, that lives on the earth: dry, arid.

Ցամաքասփռութիւն See **Երկրասփռութիւն**:

Ցամաքեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To dry, to dry up, to wipe, to drain, to exhaust.

Յամաքիլ (*իմ, քեցայ*) *v. n-p.* To dry, to grow dry, to drain; to wither, to fade, to die.

Յամաքութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Dryness, aridity; drying up, draining; withering, leanness.

Յամաքուտ, *adj. ind.* Dry, arid.

Յայդ (*ոյ, ով*) *s.* Night. **Ջ յայդ**, by night, nightly, during the night.

Յայգապաշտան (*տան, տամբ*) *s.* Nocturn.

Յայգուխթիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Nocturnal pollution.

Յայժմ, *adv.* Until now.

Յայնժամ, *adv.* Until that time.

Յայս վայր, *adv.* To this place.

Յայսօր, *adv.* To this day, until now.

Յայտ (*ի, իւ*) *s.* Ray, gush, spurt, spouting, resilience.

Յայտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spout, to cause to gush out.

Յայտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To gush, to spout out.

Յայտուն (*տան, տամբ*) *s.* See **Յայտ**.

Յան (*ի, իւ*) *s.* Act of sowing.

Յանգ (*ոյ, ով*) *s.* Hedge, fence, enclosure, compass, boundary; circumference, circuit: index, catalogue, list, table.

Յանգ, *adv.* Always, continually.

Յանգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To surround with hedges; to close, to enclose, to encircle, to surround.

Յանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spread, to shed, to pour out; to sow, to strew.

Յանելիք, *adj. ind.* Dispersed, spread. **Յանելիք կացուցանել**, to disperse, to spread.

Յանկ See **Յանգ**.

Յանկագոյն (*գունէ, գունեաւ*) *adj. comp.* Thick, abundant, frequent.

Յանկալ (*աւ, կացայ*) *v. n-p.* To desire, to wish, to covet, to long for.

Յանկալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Desirable, to be wished for, amiable.

Յանկական (*ի, աւ*) *adj.* Concupiscible.

Յանկանալ (*աւ, կացայ*) *v. n-p.* See **Յանկալ**.

Յանկապատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To surround with hedges; to encompass, to encircle.

Յանկասէր (*սիրի, սիրեաւ*) *adj.* Desirous, amorous, libidinous, voluptuous, sensual.

Յանկասիրել (*եմ, եցի*) *v. n.* To desire passionately.

Յանկասիրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Cupidity, sensuality.

Յանկատեսակ, *adj. ind.* Pretty, genteel, charming, graceful, fine.

Յանկարգ, *adv.* Continually.

Յանկուժիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Desire, longing, love, affection; passion, lust, cupidity, sensuality, concupiscence.

Յանց (*ի, իւ*) *s.* Net; snare, ambush.

Յանցարկ (*ի, աւ*) *s.* Cast of a net.

Յանցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To draw, to attract.

Յանցորդ (*ի, աւ*) *s.* That fishes with a net.

Յասկոտ (*ի, աւ*) *adj.* See **Յասնոտ**.

Յասնիական (*ի, աւ*) *adj.* Irascible.

Յասնոտ (*ի, աւ*) *adj.* Angry, passionate, cholerick, inclined to anger.

Յասնուլ (*ուտ, ակայ*) *v. n-p.* To put one's self in a passion, to be exasperated, to be enraged, to fly into a passion, to be vexed, to be violently angry.

Յասուկն (*սման, սմամբ*) *s.* Anger, rage, fury, indignation, vexation.

Յասուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To exasperate, to put in a passion, to irritate.

Յասչիլ (*իմ, սեայ*) *v. n-p.* See **Յասնուլ**.

Յարդ եւս, *adv.* Until now, still.

Յաւ (*ոյ, ով*) *s.* Pain, ill, affliction, suffering, regret; repentance; grief, sorrow, displeasure, bitterness; disease. **Յաւ է ինձ**, it displeases me, I am vexed, I am very sorry.

Յաւաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That does harm, hurtful, unwholesome.

Յաւագին, *adj. ind.* Painful.

Յաւագնել (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be ill, to have a pain, to suffer; to be afflicted, to pain, to be vexed, to be chagrined.

Յաւագնոտ (*ի, աւ*) *adj.* Ill, unhealthy.

Յաւալից, *adj. ind.* Grievous, sad, painful.

Յաւած (*ի, իւ*) *adj.* Painful; ill.

Յաւակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Compassionate. **Յաւակից լինել**, to compassionate, to have compassion, to commiserate, to pity.

Յաւակցութիւն (*Թեան, Թեամբ*)

s. Compassion, condolence, sympathy.

Յաւահալած, *adj. ind.* That cures, that dispels disease.

Յաւատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cut, to slash, to break.

Յաւեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To afflict, to pain, to cause sorrow or pain.

Յաւել (*իմ, ևեցայ*) *v. n-p.* To have a pain, an ache; to pain, to be afflicted, to be displeased, to be chagrined, to regret, to repent, to have regret.

Յաւոտ (*ի, աւ*) *adj.* See **Յաւտոտ**:

Յաքան See **Տափան**:

Յեղուլ (*ուամ, ցեղի*) *v. a.* To cleave, to cut, to divide lengthways, to break.

Յեղք (*ղից, ղիւք*) *s. pl.* Cleft, rent.

Յեղ (*ի, իւ*) *s.* Tribe; sort, species, kind.

Յեղակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* and *s.* That is of the same tribe, of the same family, of the same kind.

Յեղապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of a tribe.

Յեղընտիր, *adj. ind.* **Յեղընտիր լինել**, To distinguish the tribes; to prefer one tribe to another.

Յեղիլ (*իմ, ղեցայ*) *v. n-p.* To grow in a tribe or family.

Յեռել See **Յառել**:

Յերեակ (*ևկի, ևկաւ*) *s.* See **Յերեկ**:

Յերեկ (*ոյ, ով*) *s.* Day. **Ըստ յերեկ**, during the day, by day.

Յերեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Day, duration of a day. **Վաստակք յերեկութեան**, day's work.

Յեց (*ոյ, ով*) *s.* Moth; wood-louse.

Յեցակեր (*ի, աւ*) *adj.* Worm-eaten.

Յէն (*ցնոյ, ցնով*) *s.* Vulture, kite.

Յիւ (*ցուս, ցուս*) *s.* Wild ass.

Յիր, *s.* and *adj. ind.* Dispersion; dispersed. **Յիրիացան**, dispersed, scattered here and there, scattered.

Յիրդ (*ցրդոյ, ցրդով*) *s.* Thorny bush.

Յից (*ցոյ, ցով*) *s.* Pale, fence of pales, stake, peg.

Յիւսաւեսակ, *adj. ind.* Miry, muddy.

Յմախ (*ի, իւ*) *s.* Bitter stuff used in weaning a child.

Յնդկիլ (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Liable to be dissipated or consumed.

Յնդկիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To dissipate, to disperse, to volatilize.

Յնդկիլ (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To be dissipated or dispersed, to evaporate, to be reduced to vapour, to exhale. **Յնդկիլ յարտասու** or **յարտասուս**, to melt in tears.

Յնդուածն (*դմանի, դմամբ*) *s.* Dissipation, dispersion, destruction; evaporation, exhalation, volatilizing: inattention.

Յնծալ (*աւ, ծացայ*) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful.

Յնծալից, *adj. ind.* Joyous, joyful.

Յնծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rejoicing, joy.

Յնկնիլ (*իմ, կնեցայ*) *v. a.* and *n.* To bring forth young.

Յորիլ (*իմ, րեցայ*) *v. n-p.* To dream, to dote, to rave, to ramble, to be delirious, to be deranged.

Յորք (*րից, րիւք*) *s. pl.* Phantom, spectre, shadow; idle fancy, chimera; illusion, imagination, whimsical fancy; alienation, wandering of mind, folly, delirium, raving, extravagance.

Յոցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake, to stagger, to agitate, to shake violently.

Յոցղածեւ, *adj. ind.* That has the form of a funnel.

Յոցղանալ (*աւ, ացայ*) *v. n-p.* To gush, to spout out, to rush out, to be sluiced.

Յոցոտի (*տւոյ, տեաւ*) *s.* and *adj.* Rag, tatter, rubbish, ragged piece of linen, old clothes, trumpery: worn out, rumpled, old.

Յոցոտիկ, *s.* and *adj. ind.* See **Յոցոտի**:

Յոցու·ղ (*ցղոյ, ցղով*) *s.* Watering pot.

Յոցումն (*ցմանի, ցմամբ*) *s.* Shaking, shake, agitation, shock.

Յոլանալ (*աւ, լացայ*) *v. n-p.* To light, to glitter, to shine, to sparkle, to glisten, to enlighten, to cast a light; to redound, to reflect.

Յոլացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lightening, flash of light, sparkling.

Յոլացումն (*ցմանի, ցմամբ*) *s.* Rebounding, reflection, reverberation, repercussion: See **Յոլացութիւն**:

Յոլացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make cast flashes of light; to reflect, to reverberate, to repercuss, to send back.

Յոլմունք (մանց, մամբք) *s. pl.* See Յոլացութիւն:

Յողուն See Յօղուն:

Յոյզ See Յոյգք:

Յոյգք (*gen.* յուցից: յուցիւք) *s. pl.* Demonstration, evident proof, conviction; mark, index, sign, testimony; show, exposing to sale, appearance, parade, ostentation. Յոյգս առնել, to shew, to make parade of, to expose to sale.

Յորեան (ենոյ, ենով) *s.* Corn, wheat, grain.

Յորենավաճառ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Corn factor, corn merchant, corn chandler.

Յորչափ See Յորքան:

Յորքան. *adv.* and *adj.* As long as, during, whilst. Յորքան ժամանակս, as far as: until when?

Յու (ոյ, ով) *s.* Ceiling, roof.

Յուլ (ցլու, ցլու) *s.* Bull.

Յուպ (ցպոյ, ցպով) *s.* Stick, switch, rod; crook, crutch.

Յուրդ See Յիրդ:

Յուրտ (ցրտոյ, ցրտով) *s.* and *adj.* Cold.

Յուց See Յուցք: Յուց բառնալ, to sing.

Յուցակ (ի, աւ) *s.* Index, mark, sign, token, appearance, representation: catalogue, roll, list, statement, register, matriculation book, table, repertory: example, pattern.

Յուցական (ի, աւ) *adj.* Indicative.

Յուցակութիւն (ձեան, ձեամբ) *s.* Appearance, show; indication.

Յուցամատն (տին, տամբ) *s.* Forefinger.

Յուցանել (եմ, ցուցի) *v. a.* To shew, to indicate, to mark, to testify, to teach, to signify, to declare, to design, to express, to represent; to demonstrate, to prove; to produce, to expose, to discover, to make seen, to make known.

Յուցանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That can be shewn, ostensible.

Յուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Demonstration, proof, document, voucher; indication, designation, information; remonstrance; representation, exhibition, exposition: See Յոյգք:

Յուցք (ցցոց, ցցովք) *s. pl.* Air, song.

Յուի (ի, աւ) *adj.* Debauched, disordered, dissolute, licentious, loose, lewd.

Յուիութեան, *adj. ind.* Debauched, lascivious, that talks without discretion.

Յուիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Debauchery, lewdness, licentiousness, disorder, libertinism, too great liberty, looseness.

Յուկանաւ (ի, աւ) *s.* Galley.

Յուկիլ (եմ, կեցայ) *v. n-p.* To spout out, to rush out.

Յուկումն (կման, կմամբ) *s.* Sally, start, eruption.

Յուռուկ (ցուկի, ցուկաւ) *s.* Snout, muzzle: head of a ship, prow of a galley.

Յուռլ (եմ, եցի) *v. a.* To scratch, to cut, to graze, to rase, to carry off.

Յուռումն (ցուման, ցումամբ) *s.* Scratch, cut, graze.

Յրդի (գւոյ, գեաւ) *s.* See Յիրդ:

Յրեկ See Յրուռել:

Յրուռել (եմ, եցի) *v. a.* To disperse, to dissipate, to scatter, to spread; to remove, to drive away; to take to pieces; to consume, to destroy.

Յրուռումն (ցրման, ցրմամբ) *s.* Dispersion, dissipation, scattering, waste.

Յրտաքեկ, *adj. ind.* Struck or spoiled by cold.

Յրտաքեկութիւն (ձեան, թեամբ) *s.* Condition of a thing struck by cold.

Յրտաքեր (ի, աւ) *adj.* Frigorifick, that causes cold.

Յրտապին, *adj. ind.* Very cold.

Յրտագոյն (գունի, գունեաւ) *adj. comp.* More or very cold.

Յրտակեղ, *adj. ind.* See Յրտաքեկ:

Յրտաչար (ի, աւ) *adj.* See Յրտաքեկ:

Յրտանալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To grow cold, to become cold, to cool; to be seized with cold, to catch cold.

Յրտաչունչ, *adj. ind.* Cold (wind).

Յրտասառոյց, *adj. ind.* Very cold, frozen.

Յրտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make grow cold; to freeze.

Յրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cold; cold weather; frigidity; coolness.

Յօրք (նից, նիւք) *s. pl.* Dispersion.

Յցել (եմ, եցի) *v. a.* To thrust in, to plant.

Յցուիլ (եմ, ուեցայ) *v. n-p.* To shoot forth.

Յղունք (ղից, ղիւք) *s. pl.* Crest, apex, trinket; bunch of feathers, plume.

Յղտիթիւն (թիւան, թիւամբ) *s.* Shoot, sprout (of trees).

Յփոխ (ուոյ, սեաւ) *s.* Hair web.

Յբի (ցբուոյ, ցբուով) *s.* Liquor; brandy. Յբի գարեջոյ, beer.

Յօղ (ոյ, ով) *s.* Dew.

Յօղաբուղխ, *adj. ind.* That produces dews.

Յօղագին, *adj. ind.* Cool, fresh, refreshing.

Յօղագնել (եմ, եցի) *v. a.* To refresh, to make fresh, to give freshness.

Յօղալից, *adj. ind.* Full of dew.

Յօղածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That produces dews: that is produced by dew.

Յօղահար (ի, աւ) *adj.* Struck with dew.

Յօղամատոյց, *adj. ind.* That gives, that causes dew.

Յօղանալ (ամ, զայի) *v. n-p.* To refresh one's self, to grow cool.

Յօղաստպաւ, *s. ind.* Rain of dew.

Յօղել (եմ, եցի) *v. a.* To cause to rain or fall; to sprinkle, to water.

Յօղէջք (ջից, ջիւք) *s. pl.* Fall of dew.

Յօղուն (ան, ամբ) *s.* Stalk, straw.

Ի

Ի (*une*) U and V. A vowel as well as consonant, the thirty fourth letter of the Armenian alphabet. It is a vowel for example in the words Իւրաքանչիւր, ուխտ, and a consonant in these words Հաւատս, սեաւ, Հիւանդ:

It is sometimes used instead of the letters Վ and Հ, for example: Վաւաշ, վավաշ; օթեւան, օթեվան: Հիւթ, իւթ; հիւսել, իւսել; հիւծել, իւծել:

In some words it is suppressed, for example: Գոհար, գուհար; լողակ, լուղակ; հցորդ, հզուրդ; մողէս, մուղէս; պողել, պուղել:

Ու together are pronounced like the English OO.

Ի is sometimes put in lieu of the letters Յ and Յ which form the cases of words, for example: Հայգմանէ (instead of Յայգմանէ) իւրաքանչիւր (instead of Յիւրաքանչիւր):

In poetry it is sometimes used instead of Եւ, for example:

Շուքըն զհեւս պատեալ կայեն,
Անել ամպուտս գիս առնէին:
Աթդ զի գոս յիս ոչ խնայեցեր,
Խոզրմուխթեամբ ոչ նեղեցեր:

Ի or Ը with a line above denotes the number *seven thousand*.

Իւանդ See Հիւանդ:

Իւթ See Հիւթ:

Իւթական (ի, աւ) *adj.* Material, corporeal: See Հիւթական:

Իւծել See Հիւծել:

Իւսակ (ակի, ակաւ) *s.* Web: See Հիւսակ:

Իւսել See Հիւսել:

Փ

Փ (*pure*) P. Consonant, the thirty fifth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes used instead of the letters Բ and Պ, for example: Ջազբ, Ջապփ; խարխարբել, խարխափել; գերբեկել, գերփեկել: Պայբար, փայքար; կարպաս, կարփաս; պոր, փոր:

Փ or Ֆ with a line above denotes the number *eight thousand*.

Փաթաթել (եմ, եցի) *v. a.* To envelop, to fold.

Փաթեթ (ի, իւ) *s.* Envelope.

Փալանդ See Փաղանդ:

Փախոյտ (ուտ, խեայ) *v. n-p.* See Փախչիլ:

Փախուստ (խստեան, խստեամբ) *s.* Flight: evasion, subterfuge, tergiversation. Ի փախուստ դարձուցանել See Փախուցանել: Ի փախուստ դառնալ or մատնիլ See Փախչիլ:

Փախուցանել (եմ, խուցի) *v. t.* To cause to flee, to drive away, to push, to dislodge, to estrange.

Փախչիլ (իմ, խեայ) *v. n-p.* To flee, to run away, to escape, to evade, to elude, to avoid, to shuffle.

Փախչուոտ (ի, աւ) *adj.* See Փախստական:

Փախստական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Runaway, fugitive, deserter, turncoat.

Փախստեայ (ական, ականց) *adj.* and *s.* See Փախստական: Փախստեայ լինել, to flee, to run away.

Փակ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Shut;

fastening. **փակ ածկանել**, to shut, to close, to enclose.

փակագիծ (գծի, գծիս) *s.* Parenthesis.

փակագիր (գրոյ, գրով) *s.* Monogram; cypher.

փականակալ (ի, աւ) *s.* Turnkey.

փականակ (ի, աւ) *s.* Lock, padlock.

փականք (նաց, նօք) *s. pl.* Lock, fastening, padlock, latch, bolt; key.

փակարան (ի, աւ) *s.* Enclosure, fence, barrier.

փակել (եմ, եցի) *v. a.* To shut, to close, to fasten, to stop, to bar, to fasten with a padlock, to shut up, to enclose, to bind up, to comprehend, to encircle, to surround; to encumber, to embarrass.

փակեղն (ղան, ղամբ) *s.* Fillet, band.

փաղաղել (եմ, եցի) *v. a.* To burn, to consume.

փաղաղական (ի, աւ) *adj.* See **փաղաղիչ**.

փաղաղիչ (ղչի, ղչաւ) *adj.* Burning, that burns, that consumes.

փաղաղումն (մանի, մամբ) *s.* Burning, act of burning, consumption.

փաղանգ (ի, աւ) *s.* Phalanx, legion, troop.

փաղանգամուշկ (մշկոյ, մշկով) *s.* See **Զաբխտա**.

փաղանուն (անի, անմբ) *adj.* Univocal: synonymous.

փաղանունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Univocation: synonym.

փաղաւել (եմ, եցի) *v. a.* To spell, to form syllables.

փաղաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Syllable.

փաղաքշաբար, *adv.* In caressing, with adulation, with flattery.

փաղաքշանք (նաց, նօք) *s. pl.* Caress, flattery, endearments, adulation.

փաղաքշել (եմ, եցի) *v. a.* To caress, to delight, to fondle, to flatter, to fawn, to coax.

փաղաքուշ (քշի, քշաւ) *adj.* and *s.* Caressing, flatterer, fawner.

փաղել (եմ, եցի) *v. a.* To comprehend.

փաղփաղել (եմ, եցի) *v. n.* To shine, to glitter; to shoot forth, to appear.

փաղփաղումն, *s. ind.* Brilliancy, brightness, lustre.

փայփայուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To polish, to make bright.

փայփել (իմ, փեցայ) *v. n-p.* To shine, to glitter; to rejoice, to be merry.

փայփուն (փնան, փնամբ) *s.* Lustre, brilliancy, brightness, splendour.

փայփուն, *adj. ind.* Brilliant, shining, clear, glittering, polished.

փամփեան See **Բամբեան**.

փամփուշտ (փշտոյ, փշտով) *s.* Bladder, vesicle; balloon; cartridge; fusee.

փայլ, *s. ind.* See **փայլուն**.

փայլած (ոյ, ով) *s.* See **փայլուն**.

փայլածիւն, *s. ind.* See **փայլուն**.

փայլածու (ի, աւ) *adj.* and *s.* Shining, brilliant, clear: Mercury (planet).

փայլածուն See **փայլուն**.

փայլակել See **փայլատակել**.

փայլակերպել (իմ, պեցայ) *v. n-p.* See **փայլակնանալ**.

փայլակն (կան, կամբ) *s.* Lightning, flash; light, sparkle.

փայլակնաբորբոք, *adj. ind.* Glittering, brilliant.

փայլակնակերպ, *adj. ind.* See **փայլակնաձեւ**.

փայլակնահար See **կայծակնահար**.

փայլակնաձեւ, *adj. ind.* That has a glittering form, shining, brilliant, resplendent.

փայլակնանալ (ամ, հնացայ) *v. n-p.* To become like lightning, to glitter, to shine, to glister.

փայլակնանման, *adj. ind.* That resembles a flash of lightning, shining, brilliant.

փայլակնաշող, *adj. ind.* Shining, brilliant, glittering, sparkling.

փայլակնատարած, *adj. ind.* Spread with lustre, shining, brilliant.

փայլակնատեսիլ, *adj. ind.* See **փայլակնաձեւ**.

փայլակնացայտ, *adj. ind.* Shining, brilliant, sparkling, full of fire.

փայլակնընթաց, *adj. ind.* That runs, that passes like lightning; shining.

փայլակումն See **փայլատակումն**.

փայլատակել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To lighten; to throw a great lustre, to sparkle, to glitter, to shine, to glisten, to shine with splendour, to appear with brilliancy.

փայլատակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make shine, glitter or glisten.

փայլատակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **փայլատակումն**:

փայլատակումն (*ման, մամբ*) *s.* Great brightness, coruscation, light, flash, scintillation; fulguration.

փայլատակունք (*նաց, նամբք*) *s. pl.* See **փայլակն**:

փայլացայտ See **փայլակնացայտ**:

փայլել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* See **փայլիլ** and **փայլեցուցանել**:

փայլեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make glisten or shine, to give a lustre to, to polish, to make glossy, to furbish, to burnish.

փայլիլ (*իմ, լեայ*) *v. n-p.* To shine, to glitter, to glisten, to sparkle, to enlighten, to flash, to appear with splendour.

փայլիւն, *s. ind.* Brightness, lustre, refulgence, brilliancy, splendour, clearness, flash; polish, burnishing.

փայլուած (*ոյ, ով*) *s.* See **փայլիւն**:

փայլուածք See **փայլիւն**:

փայլուածն (*ւմն, ւմամբ*) *s.* See **փայլիւն**:

փայլուն, *adj. ind.* Clear, bright, shining, splendid, brilliant, polished. **Պղինձ փայլուն**, brass: See **Արոյր**:

փայլունակ, *adj. ind.* See **փայլուն**:

փայծաղն (*ծեղան, ծեղամբ*) *s.* Spleen.

փայծաղնացաւ (*ի, աւ*) *adj.* Splenetick.

փայտ (*ի, իւ*) *s.* Wood; tree, plant.

փայտաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That bears wood.

փայտագործ (*ի, աւ*) *adj.* Made of wood.

փայտակերտ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Made of wood: wooden vessel.

փայտակերտիկ, *adj.* and *s. ind.* See **փայտակերտ**:

փայտակոյտ (*հուտի, հուտիւ*) *s.* Heap or pile of wood.

փայտակոտոր (*ի, իւ*) *s.* Wood-cutter.

փայտահատ See **փայտատ**:

փայտահար (*ի, աւ*) *s.* See **փայտակոտոր**:

փայտայարկ, *adj. ind.* Covered with wood.

փայտայարմար, *adj. ind.* Made of wood.

փայտանալ (*ամ, ացայ*) *v. n-p.* To become wood, to benumb.

փայտապաշտ (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* That adores woods, idolater.

փայտապաշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Worship of woods, idolatry.

փայտատ (*ի, աւ*) *s.* Hatchet, axe: spade, hoe, mattock, narrow spade, large hoe, pick axe.

փայտեայ, *adj. ind.* See **փայտէղէն**:

փայտէղէն (*ղինի, ղենաւ*) *adj.* Of the nature of wood; made of wood.

փայփայանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Caress.

փայփայել (*եմ, եցի*) *v. a.* To caress.

փայքար See **պայքար**:

փանաք (*ի, աւ*) *adj.* See **փառաքի**:

փառաքապէս, *adv.* Meanly, poorly.

փառաքեայ (*քեի, քեիւ*) *adj.* See **փառաքի**:

փառաքի (*քւոյ, քեաւ*) *adj.* Mean, vile, contemptible, poor, miserable, moderate, very small, weak.

փառաքիմաց, *adj. ind.* Weak or poor minded.

փառաքիմացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Weakness or poverty of mind.

փառաքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Weakness, smallness, poverty, meanness.

փանդիռն (*դեան, դեամբ*) *s.* Trumpet.

փանդռանահար (*ի, աւ*) *s.* Trumpeter, that sounds the trumpet.

փապ (*ի, աւ*) *s.* See **փապար**:

փապար (*ի, աւ*) *s.* Cavern, cavity, concavity, hollow: hole, opening in a cavern.

փապարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hollow, to dig under, to cut sloping, to groove: to cause a callosity.

փապարիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be hollowed or dug; to have a callosity or hard skin.

փառ (*ի, իւ*) *s.* Pellicle. **Փառ ազգի**, afterbirth, afterburden.

փառաբանակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That praises, or that is praised with another.

փառաբանարան (*ի, աւ*) *s.* Place or instrument of praise, of glory.

փառաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To praise, to glorify.

փառաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Praise, glory.

փառաբաստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Glory, happiness: See **Բարեբաստութիւն**:

Փառազարդ (ի, աւ) *adj.* Glorious, much ornamented, splendid, magnificent.

Փառազարդել (եմ, եցի) *v. a.* To render glorious or magnificent, to adorn, to embellish.

Փառազարդութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Glory, ornament, embellishment, magnificence.

Փառախնդիր (դրի, դրաւ) *adj.* Ambitious, vain-glorious, that seeks glory.

Փառակից (կցի, կցաւ) *adj.* That has the same glory as another.

Փառահեղ, *adj. ind.* Glorious, majestuous.

Փառամոլ (ի, իւ) *adj.* Glorious, vain, ambitious.

Փառամոլութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Vain-glory, vanity, ambition.

Փառասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Vain-glorious, ambitious, ostentatious, proud, full of vanity.

Փառասիրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Glory, pride, vanity, ostentation, pomp.

Փառաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to give praises.

Փառաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of giving praises.

Փառաւոր, *adj. ind.* Glorious, illustrious.

Փառաւաղեան See **Փարաղոն**:

Փառաւոր (ի, աւ) *adj.* Glorious, illustrious, honourable, magnificent. **Փառաւոր առնել**, to glorify.

Փառաւորակից (կցի, կցաւ) *adj.* That is glorified with another.

Փառաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To glorify, to render honour and glory, to honour, to exalt, to praise, to magnify.

Փառաւորեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To glorify, to render glorious.

Փառաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Glory, magnificence: glorification.

Փառք (առաց, առք) *s. pl.* Glory, magnificence, splendour, honour, praise, esteem.

Փասիան (ի, աւ) *s.* Pheasant.

Փաստ (ի, իւ) *s.* Reason, proof, argument.

Փաստաբան (ի, իւ) *s.* That reasons, that alledges reasons: advocate, defender.

Փաստաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To reason, to seek or alledge reasons, to defend.

Փաստաբանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Reason, argument, reasoning; defence.

Փաստաւոր (ի, աւ) *adj.* Reasonable, worthy.

Փափուռ (քի, քաւ) *adj.* Chattering, prattling.

Փափսկել (եմ, եցի) *v. n.* To tattle, to speak with malignity.

Փափսկութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Prattle, chat, act of speaking with malignity.

Փարաղոն (ղնի, ղնիս) *adj.* Glorious, noble, honourable.

Փարախ (ի, իս) *s.* Sheepfold, pinfold, sheephouse.

Փարախել (եմ, եցի) *v. a.* To put in a stable.

Փարատ (ի, իս) *adj.* Dispersed, removed. **Փարատ կացուցանել** See **Փարատել**:

Փարատել (եմ, եցի) *v. a.* To dissipate, to destroy, to take away, to scatter, to remove, to drive away.

Փարատեցուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* See **Փարատել**:

Փարաւ (ի, իս) *adj.* Lascivious, luxurious.

Փարաւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See **Փարաւութիւն**:

Փարաւութիւն (քման, քմամբ) *s.* Lasciviousness, luxury.

Փարգաւս, *adv.* See **Օն անդր**:

Փարելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* and *s.* Amiable, desirable, mild, agreeable: cloth used for cleaning.

Փարել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To embrace, to hug.

Փարթամ (ի, աւ) *adj.* Rich, opulent, that has much property.

Փարթամագոյն (գունի, գունիս) *adj. comp.* More or very rich.

Փարթամանալ (ամի, ացայ) *v. n-p.* To grow rich, to become rich.

Փարթամաշնորհ, *adj. ind.* Full of grace, graceful.

Փարթամացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To enrich, to make rich.

Փարթամութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Riches, opulence, abundance of fortune, wealth, property.

Փարթար, *conj.* See **Գոնէ**:

Փարիլ (իմ, բեցայ) *v. n.* See **Փարել**:

Փաբսախ (ի, աւ) *s.* League.

Փաբսանդ See **Փաբսախ**:

Փաբփառ (ի, աւ) *adj.* See **Ծաւիղ**:

Փափաք or **Փափագ** (ոյ, ով) *s.* Desire, wish, longing, covetousness, cupidity.

Փափաքել or **Փափագել** (եմ, եցի) *v. n.* To desire, to wish, to long for, to want.

Փափաքելի (լւոյ, լւաւ) *adj.* Desirable, covetable.

Փափկակեաց See **Փափկասէր**:

Փափկաձայն (ի, իւ) *adj.* That has a delicate or soft voice.

Փափկամարմ (ի, աւ) *adj.* Tender, delicate (speaking of the skin).

Փափկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To soften, to make soft; to live in idleness, in pleasures, to be merry.

Փափկասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Soft, delicate, delicious, voluptuous.

Փափկասունդ, *adj. ind.* Delicate, weakly, tender, brought up delicately.

Փափկասուն, *adj. ind.* See **Փափկասունդ**:

Փափկավառկ, *adj. ind.* See **Փափկաձայն**:

Փափկկկ, *adj. ind.* Tender, very delicate.

Փափկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Delicacy, tenderness; effeminacy, delight, pleasure, voluptuousness.

Փափուկ (փկի, փկաւ) *adj.* Delicate, fine, tender, soft, delicious, sweet, agreeable, sensible.

Փգէնայ (ի, իւ) *s.* Rue (plant). **փն գէնայ վայրի**, harmala, wild rue.

Փեթակ (ի, աւ) *s.* Hive.

Փեղկ (ի, իւ) *s.* Long piece (of wood or of cloth).

Փեղմնեի (Hebrew word) Such.

Փեշեկ (ի, աւ) *s.* Shell, cover of certain fruits.

Փեռնիկ (եմ, եցի) *v. a.* To divide, to break, to open.

Փեռնկոտ (եմ, եցի) *v. a.* To break, to tear.

Փեսայ (ի, իւ) *s.* Husband, bridegroom: son-in-law.

Փեսայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To marry the daughter of some one.

Փեսայացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To marry, to give one's daughter in marriage to some one.

Փեսայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Marriage, wedding.

Փեսուկր (ւոջ, ւոքւաւ) *s.* Companion of a bridegroom.

Փետուր (տրոյ, տրով) *s.* Feather; large feathers: blade.

Փետռել (եմ, եցի) *v. a.* To pluck off the feathers, to unhair.

Փետրվար (ի, աւ) *s.* February.

Փերեզակ (ի, աւ) *s.* Huckster, pedlar.

Փերիճամել or **Փերիճաթել** (եմ, եցի) *v. n.* To dress one's self indecently.

Փերթ (ի, իւ) *s.* Piece, bit.

Փեցի (ցւոյ, ցւաւ) *adj.* and *s.* That has a lame hand or arm, one-handed.

Փթթել (եմ, եցի) *v. a.* To make blossom.

Փթթիլ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To blossom, to bloom.

Փթթիւն (փթթի, փթթիւ) *s.* Blossoming.

Փիլիայ (ի, իւ) *s.* Lint, dossil.

Փիլիսոփայ (ի, իւ) *s.* Philosopher: See **Իմաստասէր**:

Փիլիսոփայական (ի, աւ) *adj.* Philosophical.

Փիլիսոփայանալ (ամ, յացայ) *v. n.* To philosophize.

Փիլիսոփայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Philosophy.

Փիլիսոփայօրէն, *adv.* Philosophically.

Փիլիսոփոս (ի, աւ) *s.* Philosopher.

Փիլոն (ի, իւ) *s.* Cloak, great coat, loose coat.

Փիղ (փղի, փղաւ) *s.* Elephant.

Փինաւ (ի, աւ) *adj.* See **Փանաքի**:

Փիւղ (ոյ, ով) *s.* See **Փիւզակ**:

Փիւզակ (ի, իւ) *s.* (Greek word) Arrest, prison.

Փիւնիկ (նկի, նկաւ) *s.* Phoenix.

Փլատ (ի, աւ) *s.* See **Փլատակ**:

Փլանիլ (իմ, փլայ) *v. n-p.* To crumble, to shrink down, to fall rapidly, to melt away.

Փլատակ (ի, աւ) *s.* Ruins, rubbish, rubble.

Փլուզանել (եմ, փլուզի) *v. a.* To ruin, to beat down, to demolish, to destroy, to make fall.

Փլուցանել See **Փլուզանել**:

Փխրել (եմ, եցի) *v. a.* To crush, to break, to chew, to grind.

Փղակոյտ (կուտի, կուտաւ) *adj.* **Փղակոյտ բազմութիւն**, Herd or number of elephants.

փղապան (*ի*, *աւ*) *s.* See *փղապետ*:

փղապետ (*ի*, *աւ*) *s.* Leader of elephants.

փղձկալ (*ամ*, *կացայ*) *v. n.* See *Փղձկիլ*:

Փղձկիլ (*իմ*, *կեցայ*) *v. n-p.* To be stifled or choked, to burst with spite, to be enraged, to be displeased; to gush out. *Փղձկիլ յաթոռուսուս*, to melt in tears.

փղձուկ (*ձկի*, *ձկաւ*) *s.* Suffocation, vexation, displeasure.

փղոմոս (*ի*, *աւ*) *s.* Mullein.

փղոսկր (*ի*, *աւ*) *s.* Ivory.

փղոսկրեայ (*ըհի*, *բեաւ*) *adj.* and *s.* Made of ivory: ivory.

փնդուսիչ (*չոյ*, *չեաւ*) *s. f.* Woman that blows the trumpet.

փնչել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To sneeze.

փնչիւն, *s. ind.* Sneezing.

փշաբեր (*ի*, *աւ*) *adj.* That produces thorns, thorny.

փշագեաձն, *adj. ind.* Place where thorns abound.

փշալից, *adj. ind.* Full of thorns, thorny.

փշախիտ, *adj. ind.* See *փշալից*:

փշածին (*ծնի*, *ծնաւ*) *adj.* See *փշաբեր*:

փշահեղձ, *adj. ind.* Choked with or full of thorns.

փշանիւթ, *adj. ind.* Made of thorn. *փշանիւթ պսակ*, a crown of thorn.

փշաս (*ի*, *աւ*) *s.* Sort of fruit resembling an olive.

փշենի (*նիի*, *նիաւ*) *adj.* See *փշանիւթ*:

փշխպան See *փուշխպան*:

փշրանք (*նաց*, *նաք*) *s. pl.* Crumb, scrap.

փշրել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To break, to pound, to bruise, to grind, to crush, to cranch, to squash, to crumble, to crash, to chop.

փոթոթ (*ի*, *աւ*) *adj.* Harsh, crabbed to the taste: See *Տխիպ*:

փոթոթաշատ, *adj. ind.* See *փոթոթ*:

Փոթորիկ (*րկի*, *րկաւ*) *s.* Tempest, storm, hurricane: See *Մրրիկ*:

Փոթորկիլ See *Մրրկիլ*:

փոխ (*ոյ*, *ով*) *s.* Loan; response. *Փոխ առնուլ*, to borrow, to receive as a loan. *Փոխ տալ*, to lend.

փոխաբերաբար, *adv.* Metaphorically.

փոխաբերական (*ի*, *աւ*) *adj.* Metaphorick.

փոխաբերել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To transfer, to transport; to transpose.

փոխաբերութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Transport: metaphor; transposition.

փոխագրել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To transcribe, to copy a writing.

փոխադարձ (*ի*, *իս*) *adj.* and *s.* Reciprocal, mutual: recompence, compensation, return.

փոխադարձաբար, *adv.* Reciprocally, mutually.

փոխադարձել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To recompense, to return.

փոխադարձիլ (*իմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To return.

փոխադարձութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Reciprocity.

փոխադրական (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Տարափոխիկ*:

փոխադրել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To transfer, to transport; to transpose; to translate, to turn; to change.

փոխադրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Transport, removal; transposition, inversion, change.

փոխածել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* See *փոխաբերել*:

փոխակերպել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To transform, to metamorphose, to transmute, to change.

փոխակերպութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Transformation, metamorphosis, change: trope.

փոխակերպել See *փոխակերպել*:

փոխանակել See *փոխակերպել*:

փոխան, *prep.* Instead of, in the place of, for. *Փոխան գառին*, instead of a lamb: See *փոխանորդ*:

փոխանակ, *prep.* Instead of, for. *Փոխանակ արեան նորա*, instead of his blood. *Փոխանակ այսր գումարի գրացոց*, instead of this sum. *Փոխանակ զի*, whereas; for as much as, since, because.

փոխանակ (*ի*, *աւ*) *s.* Substitute; lieutenant; vicar: exchange; change; variation, mutation.

փոխանակաբանել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To answer, to refute.

փոխանակաւ (*ի*, *աւ*) *s.* See *փոխանորդ*:

փոխանակաւ, *adv.* and *adj.* Alternatively; by turns; reciprocally, mutually: mutual, reciprocal; of change.

փոխանակ բդեշխի (*կէս-բդեշխի, կաս-բդեշխի*) *s.* Vice-consul; proconsul.

փոխանակիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To make alternate, to change, to exchange, to substitute, to make an exchange, to commute; to succeed.

փոխանակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Change, exchange, barter; commutation, permutation; substitution, subrogation; turn, vicissitude; succession.

փոխանակ See *փոխիլ*:

փոխանորդ (*ի, աւ*) *s.* Vicegerent; substitute; vicar; clerk: return, recompence.

փոխանորդիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To succeed, to take the place of; to do a curate's duty: to exchange, to change.

փոխանորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Succession; vicarship, curacy.

փոխանցիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To transmit.

փոխանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Transmission.

փոխառարժիլ (*իմ, ժեցայ*) *v. n-p.* To be transported, to be transferred.

փոխառու (*ի, աւ*) *s.* Borrower.

փոխառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Loan.

փոխառաբերիլ See *փոխակերպիլ*:

փոխատու (*ի, աւ*) *s.* Lender, creditor.

փոխատուիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To lend, to give; to recompense, to restitute.

փոխատուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Loan.

փոխատրիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To restitute, to recompense; to change, to turn.

փոխատրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Restitution, retribution, recompence: change, changing, mutation.

փոխարէն (*ի, իւ*) *s.* Recompence, compensation, retribution, remuneration, acknowledgment, return, wages, salary, requital, satisfaction, indemnification, reparation, reward.

փոխարէն, prep. As a reward: instead of, for; reciprocally.

փոխարինիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To compensate, to return, to reward, to content, to satisfy, to acknowledge, to indemnify, to repair, to requite; to impute: to change.

փոխարինութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Compensation.

փոխարկիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To convert, to change, to turn, to resolve, to reduce, to translate.

փոխարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conversion, change, reduction.

փոխարքայ (*ի, իւ*) *s.* Viceroy.

փոխարքայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Viceroyalty.

փոխարքայուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s.* Vice-queen.

փոխառորիլ See *փոխարինիլ*:

փոխիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To change, to convert, to commute, to reduce, to remove, to transport, to transfer.

փոխիլ (*իմ, խեցայ*) *v. n-p.* To be changed; to be transported, to go, to pass; to die, to decease.

փոխինդ (*ինդոյ, ինդով*) *s.* Oatmeal.

փոխորդ See *փոխանորդ*:

փոխուիլն (*խման, խմամբ*) *s.* Decease.

փոկ (*ոյ, ով*) *s.* Girth, thong, leathern belt: sea-calf.

փոկեայ (*կէի, կէից*) *adj.* Leathern.

փող (*ի, իւ*) Neck, throat, mouth; collar: street: See *փողոց*:

փող (*ոյ, ով*) *s.* Trump, trumpet; cornet, horn; clarion: pipe, reed: penny.

փողակ (*ի, աւ*) *s.* Pipe, tube.

փողակարգայ (*ի, իւ*) *s.* That cries by sound of trumpet.

փողահար (*ի, աւ*) *s.* Trumpet, that sounds the trumpet.

փողանշան (*ի, աւ*) *s.* Sign given by a trumpet.

փողար See *փողահար*:

փողացաւ (*ոյ, ով*) *s.* Quinsy, angina.

փողիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To trumpet, to blow the horn.

փողկապոց (*ի, աւ*) *s.* Coin, place where money is struck.

փողշտուկ (*շկի, շկաւ*) *s.* Little chain (sort of ornament).

փողոտիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To kill, to cut the throat, to slaughter.

փողոց (*ի, աւ*) *s.* Street; place, hall.

փողոցամէջ (*մէջի, մէջաւ*) *s.* The middle of a street, of a place.

փողպատ (*ի, աւ*) *s.* Neck; collar; tucker, band; cravat; neck-kerchief.

փոյփոյեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Brilliant, shining, glittering.

փոյփոյել (եմ, եցի) *v. n.* To shine, to be bright, to be refulgent, to glitter.

փոչոկ See **փեչեկ**:

փոյթ (փութոյ, փութով) *s.* and *adj.* Diligence, promptitude, celerity, task, haste, hurry, activity; care, study, solicitude, entreaty: diligent, active, prompt, careful, vigilant, assiduous. **փոյթ առնել** or **ունել**, **փոյթ ի ինչ առնուլ**, to care, to take care, to watch, to solicit, to take care of. **փոյթ ընդ փոյթ** or **ընդ փոյթ**, diligently, promptly, hastily, soon.

փոյթեռանդն, *adj. ind.* Fervent, diligent.

փոչեռեակ (ի, ս) *adj.* Reduced to powder, small, thin, light.

փոչի (չեւոյ, չեւով) *s.* Powder, dust.

փոչոտ (ի, ս) *adj.* Powdery.

փոչոտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be covered with powder.

փոչոտիկ (ի, ս) *adj.* Ruptured, incommoded by a rupture.

փոչոտիկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hernia, fall of the bowels, rupture; epiplocele; sarcocele.

փոս (ոյ, ով) *s.* Ditch, dike, trench, cavin, hollow, well, circumvallation, contravallation.

փոսացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **փոսել**:

փոսել (եմ, եցի) *v. a.* To surround with a ditch, to hollow, to make hollow.

փոսուրայ (ի, իս) *s.* Glowworm.

փոր (ոյ, ով) *s.* Belly; hollow, bosom: swan: sea scorpion.

փորագրել (եմ, եցի) *v. a.* To engrave, to notch; to make an incision.

փորագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Engraving; notch; incision.

փորած See **փորուած**:

փորանկած, *adj. ind.* See **փորանկեալ**:

փորանկեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Woven, without seam.

փորեզիկ See **փերեզակ**:

փորել (եմ, եցի) *v. a.* To dig under, to hollow; to sap; to undermine; to make a groove; to slope, to notch.

փորձ (ոյ, ով) *adj.* and *s.* Approved, tried, pure; experienced, expert, versed, practised, exercised: experience, proof, practice, rote; essay, attempt: touch: probation. **ի փորձ առնուլ**, **փորձ առնել**, **փորձ տեսանել** or **փորձ փորձել** See **փորձել**:

փորձաբար, *adv.* With proof.

փորձական (ի, ս) *adj.* Proved, experienced.

փորձակից See **փորձանակից**:

փորձանակից (կից, կցաւ) *adj.* and *s.* That is tried or experienced with another.

փորձանաւոր (ի, ս) *adj.* Tried, tempted.

փորձանք (նայ, նօք) *s. pl.* Temptation, evil, misfortune, disaster, mischance.

փորձառական (ի, ս) *adj.* Experimental; empirical.

փորձառու (ի, ս) *adj.* That tries, practitioner.

փորձառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trial, experience: See **փորձ**:

փորձաքար (ի, իս) *s.* Touchstone.

փորձել (եմ, եցի) *v. a.* To attempt, to try, to make experiment of, to approve, to practise, to experience, to essay, to exercise; to touch; to tempt.

փորձիչ (ձչի, ձչաւ) *adj.* and *s.* Tempting, tempter; essayer.

փորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Temptation; proof.

փորձն (ի, իս) *s.* (Latin word) Forum.

փորոտիլ (եմ, եցի) *v. n.* See **Ջգայոտիլ**:

փորոտի (ուոյ, ուաւ) *s.* Entrails, intestines, bowels, garbage, guts.

փորուած (ոյ, ով) *s.* Hollow, cavity: notch, score.

փորուքար (ի, ս) *s.* Stole: scapulary.

փութալ (աւ, թացայ) *v. n-p.* To strive, to endeavour, to make haste, to hasten.

փութամահ, *adj. ind.* That hastens, that quickens death, that causes death soon.

փութամոռաց, *adj. ind.* That forgets soon.

փութանակի, *adv.* See **փութապէս**:

փութապէս, *adv.* Diligently, promptly, rapidly, quick, soon.

փութաջան (ի, իս) *adj.* Diligent, eager, careful.

փութարար (ի, ս) *adj.* That takes care of any thing.

փութացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make haste, to urge, to hasten, to

accelerate, to solicit, to dispatch, to expedite.

փութաւոր (ի, աւ) *adj.* Diligent, careful.

փութով, *adv.* See **փութապէս**:

փուլ (**փլայ**, **փլով**) *s.* Crumbling, falling.

փունդ (**փնդոյ**, **փնդով**) *s.* Vessel, recipient.

փունջ (**փնջոյ**, **փնջով**) *s.* Nosegay, tuft, bunch.

փուշ (**փշոյ**, **փշով**) *s.* Thorn; prickle; thistle. **փուշ ձկան**, fishbone.

փուշտիկան (ի, աւ) *s.* Royal guard.

փուռն (**փռան**, **փռամբ**) *s.* Oven.

փուտ (**փտոյ**, **փտով**) *adj.* and *s.* Rotten, spoiled: rottenness, chancre.

փութշիշ, *s. ind.* Process, action.

փուք (**փքոյ**, **փքով**) *s.* Breath, wind: swelling, tumour: fart: flatulency, windiness: noiseless fart. **փուք արձակել**, to fart, to break wind.

փուքք (**փքոց**, **փքովք**) *s. pl.* Bellows, instrument used for blowing.

փոխոխ, *adj. ind.* and *adv.* Alternate, mutual, reciprocal: alternatively, by turns, mutually, reciprocally.

փոխոխական (ի, աւ) *adj.* Changeable, changing, variable, mutable, restless, varying.

փոխոխականութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**) *s.* Mutability, variability; transmutability.

փոխոխել (եմ, եցի) *v. a.* To alter, to change, to move, to vary, to turn.

փոխոխութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**) *s.* Mutation, change, alteration, removing, permutation, commutation, conversion, transmutation, variation, vicissitude, turn.

փոքր (**քու**, **քուս**) *adj.* Little, less, thin, small, short, light, moderate. **փոքր փոքր**, little at a time, by degrees, by retail. **փոքր ինչ**, a little, something. **փոքր 'ի շատէ**, a little, in part. **փոքր մի եւս** or **փոքր միւս եւս**, little is wanting, or there was little wanting to.

փոքրաբան (ի, ից) *adj.* That speakes briefly, succinct.

փոքրաբանել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To speak succinctly or very little.

փոքրաբանութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**) *s.* Succinct discourse.

փոքրագին, *adj. ind.* Cheap, that costs nothing, of little value.

փոքրագոյն (**դունի**, **դունիս**) *adj. comp.* Smaller.

փոքրահասակ See **կարճահասակ**:

փոքրահոգի See **փոքրոգի**:

փոքրամասնել, *adj. ind.* Unsuitable, indecent, unbecoming.

փոքրասեռակ, *adj. ind.* Little, that is not magnificent.

փոքրաւոր (ի, աւ) *s.* See **Աշակերտ**:

փոքրել (եմ, եցի) *v. a.* To shave, to trim, to cut the hair.

փոքրիկ (**րկան**, **րկամբ**) *adj.* Very small, smaller, very little.

փոքրկանալ (աս, կացայ) *v. n-p.* To shorten, to lessen, to grow less, to grow short, to grow little, to become smaller, to decrease, to be diminished.

փոքրկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To shorten, to lessen, to make smaller, to decrease, to render less, to diminish, to extenuate.

փոքրկութիւն (**Թեան**, **Թեամբ**) *s.* Littleness, smallness, tenuity, diminution, lessening, decrease.

փոքրոգի (**գւոյ**, **գեաւ**) *adj.* Pusillanimous: light, easy.

փչել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To blow; to mouth; to puff; to swell, to inflate. **փչել զոգին**, to expire.

փչիւն, *s. ind.* Breath; puff; spiration.

փչուն (**փչման**, **փչմամբ**) *s.* See **փչիւն**:

փռնգալ or **փռնկալ** (աս, կացի) *v. n.* See **փռնչել**:

փռնչել (եմ, եցի) *v. n.* To sneeze: to cry, to bellow: to neigh.

փռնչիւն, *s. ind.* Sneezing: cry, bellowing: neighing.

փսալմ (ի, աւ) *s.* (Greek word) See **Սաղմոսարան**:

փսալմութիւն See **Սաղմոսերգութիւն**:

փսխաթ (ի, աւ) *s.* Mat; basket.

փսխաթեայ (**Թէի**, **Թէիս**) *adj.* Woven with rushes.

փսխաթի (**Թւոյ**, **Թեաւ**) *adj.* and *s.* Tissue of rushes.

փսխած (ի, աւ) *s.* Vomiting; spewing.

փսխել (եմ, եցի) *v. a.* To vomit, to cast up, to throw up, to spew, to blab, to cascade.

փսխեցուցիչ (**չի**, **ցչաւ**) *adj.* Vomitive, puking, emetick.

փստղենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Pistachio-tree.

փստուղ (*ողոյ, ողով*) *s.* Pistachio.

փտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To rot, to alter, to spoil, to corrupt, to make carious.

փտեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See *փտել*:

փտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To rot, to become rotten, to be altered, to be spoiled, to be corrupted, to become carious.

փտուԹիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Rottenness, corruption, caries.

փրԹած (*ի, իւ*) *s.* See *փրԹուած*.

փրԹանիլ (*իմ, Թայ*) *v. n-p.* To be detached, to escape, to be taken away.

փրԹուած (*ոյ, ով*) *s.* Detachment, separation, part, bit.

փրԹուցանել (*եմ, Թուցի*) *v. t.* To detach, to separate, to take away, to unhook, to unglue, to unsolder, to deliver.

փրծանիլ (*իմ, ծայ*) *v. n-p.* See *փրԹանիլ*:

փրկագործ (*ի, աւ*) *adj.* Redeemer, saviour.

փրկագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To save, to redeem.

փրկագործուԹիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Redemption.

փրկական (*ի, աւ*) *adj.* Redeeming, salutary, precious.

փրկանակ (*ի, աւ*) *s.* Cause or means of redemption, of salvation; redemption, redeeming.

փրկանաւորութ (*ի, աւ*) *adj.* See *փրկական*:

փրկանաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To redeem, to deliver, to save.

փրկանիւԹ, *adj. ind.* That causes redemption, salutary.

փրկանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* Redeeming, redemption, deliverance; ransom, price.

փրկարան (*ի, աւ*) *s.* See *փրկանակ*:

փրկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To save, to deliver, to liberate, to redeem.

փրկիչ (*կչի, կչաւ*) *s.* Saviour, redeemer, liberator.

փրկուԹենաբեր, *adj. ind.* That causes redemption, salutary.

փրկուԹենագործ, *adj. ind.* See *փրկուԹենաբեր*:

փրկուԹենակիր, *adj. ind.* See *փրկուԹենաբեր*:

փրկուԹիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Redemption, salvation, recovery, deliverance, liberation, preservation.

փրկչական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to the Redeemer.

փրկչավայելուչ, *adj. ind.* That belongs to the Redeemer, to the Saviour.

փրփուր (*փրոյ, փրով*) *s.* Froth, foam, slaver.

փրփրալ (*աւ, բացի*) *v. n.* To foam, to froth, to slaver.

փրփրալից, *adj. ind.* Foaming, frothy, slavering.

փրփրել (*եմ, եցի*) *v. n.* See *փրփրալ*:

փրփրեմ (*ի, իւ*) *s.* Purslain.

փրփրեքաղ, *adj. ind.* Frothy, slavering.

փրփրեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make froth.

փցուն, *adj. ind.* Vile, low, despicable, abject.

փքալ (*աւ, քացայ*) *v. n-p.* To swell, to be elated, to grow proud.

փքալից, *adj. ind.* Swelled, tumid, windy.

փքանալ (*աւ, փքացայ*) *v. n-p.* See *փքալ*:

փքացուԹիւն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Swelling, wind, pride.

փքացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To swell, to puff, to bloat, to make proud.

փքին (*փքնոյ, փքնով*) *s.* Arrow, dart.

փքոցուածոյց, *adj. ind.* Blown, swelled.

Ֆ

Ֆ (*kay*) K. Consonant, the last letter of the ancient Armenian alphabet. Իւն եմ Ա եւ Ֆ, I am Aip and Kay (Alpha and Omega). It is sometimes changed for the letters Գ and Կ, for example: ֆաթուսա, Թագուսա; ֆէք, ֆէգ; սէք, սէգ; պուղէք, պուղէգ; սունքալ, սունգալ: Ֆարաս, կարաս; ծասքել, ծասկել; պասքել, պասկել:

Ֆ or ֆ with a line above denotes the number *nine thousand*.

Բաճ (բ, իւ) *adj.* See **Մատակ**:

Բաճաւարտուն (բ, աւ) *adj.* Castrated, whose testicles are removed or crushed.

Բակել (եմ, եցի) *v. a.* To unsew, to undo; to disjoin, to disunite, to dissolve, to resolve; to decompose, to separate; to untie; to untwist, to unravel, to unlace; to destroy, to demolish, to beat down, to ruin, to break; to take to pieces, to take asunder; to disconcert.

Բակոր (ոյ, ով). *s.* Cow-dung, animal excrement.

Բակուած (ոյ, ով) *s.* Unsewing; dissolution, rupture.

Բակաել (եմ, եցի) *v. a.* To undo totally: See **Բակել**:

Բակումն (ման, մամբ) *s.* Destruction, total ruin.

Բակիչ (չի, չաւ) *adj.* and *s.* Destructive, destroying; impediment.

Բահանայ (բ, իւ) *s.* Priest.

Բահանայագործել (եմ, եցի) *v. a.* To consecrate.

Բահանայագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consecration.

Բահանայական (բ, աւ) *adj.* Priestly, sacerdotal.

Բահանայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To become a priest; to perform the office of a priest.

Բահանայապետ (բ, աւ) *s.* Pontiff, chief priest, high priest.

Բահանայապետաբար, *adv.* Pontifically.

Բահանայապետական (բ, աւ) *adj.* Pontifical; papal; hierarchical.

Բահանայապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pontificate; hierarchy; papacy.

Բահանայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Priesthood.

Բահանայուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Priestess.

Բահել See **Բաւել**:

Բալ (բ, իւ) *s.* Ile-goat: weedings.

Բալարդ See **Բարդ**:

Բալանան: **Բալանան առնել**, To weed, to pluck up weeds.

Բալաք (բ, աւ) *s.* Town, city.

Բալաքացեակ (բ, աւ) *adj.* and *s.* Inhabitant of a town, citizen, burgess.

Բալաքագեղ or **Բալաքագեօղ** (բ, իւ) *s.* A little town, village.

Բալաքաժողով, *adj. ind.* Assembly of inhabitants of a town, publick.

Բալաքական (բ, աւ) *adj.* Civil, political: citizen, burgess.

Բալաքականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Police: policy, manners: citizenship: civility: See **Բալաքավարութիւն**:

Բալաքակից (կից, կցաւ) *s.* Fellow-citizen.

Բալաքակից (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To dwell in the same town.

Բալաքամայր (մօր, մայրք) *s.* See **Մայրաքաղաք**:

Բալաքամիջ (միջի, միջաւ) *s.* Publick place.

Բալաքանալ (ամ, քացայ) *v. n-p.* To become a town.

Բալաքային (յնոյ, յնով) *adj.* See **Բալաքական**:

Բալաքապետ (բ, աւ) *s.* Governor of a town, sheriff, pretor, stadtmeister, burgomaster, magistrate.

Բալաքավար (բ, աւ) *adj.* Civil, courteous, kind, polite, genteel, obliging, officious.

Բալաքավարել (եմ, եցի) *v. a.* **Բալաքավարել զժամանակս կենաց իւրոց** or **զկեանս իւր**, To live, to behave one's self.

Բալաքավարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To live, to conduct one's self, to behave well.

Բալաքավարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Behaviour, mode of acting: urbanity, civility, courtesy, politeness, affability.

Բալաքացի (ցւոյ, ցեաւ) *s.* Citizen, burgess.

Բալաքիկ, *s. ind.* Small town.

Բալաքիներ (ներոյ, ներով) *s.pl.* Small towns.

Բալաքորմ (ոյ, ով) *s.* Wall of a town.

Բալդան (բ, աւ) *s.* Galbanum.

Բալդեայ (դեի, դեիւ) *s.* Astrologer, soothsayer.

Բալդէ (բ, իւ) *s.* See **Բալդեայ**:

Բալդէական (բ, աւ) *adj.* Astrological.

Բալդէութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Astrology.

Բալել (եմ, եցի) *v. a.* To gather, to gather together, to amass, to heap up, to assemble; to squeeze; to draw, to extract; to detach, to take away, to take.

Բալերդ See **Բալերթ**:

Քաղքրթ (*ղթի, ղթաւ*) *s.* Double-tripe.

Քաղկեդոն (*ի, աւ*) *s.* Calcedony.

Քաղհան See **Քաղահան**:

Քաղոց (*ի, իս*) *s.* The fifth ancient month of the Armenians: See **Աստիս**:

Քաղց (*ոց, ոս*) *s.* Hunger.

Քաղցենալ (*ամ, ցեցայ*) *v. n-p.* See **Քաղցնուլ**:

Քաղցեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To famish, to cause hunger.

Քաղցկեղ (*ի, իս*) *s.* Cancer, chancre, gangrene.

Քաղցնուլ (*ում, ցեայ*) *v. n-p.* To be hungry, to be famished.

Քաղցու (*ոյ, ով*) *s.* Must, unpressed wine, new wort.

Քաղցուալից, *adj. ind.* Full of or drunk with new wort.

Քաղցուենի See **Քաղցր**:

Քաղցր (*ցու, ցու*) *adj.* and *adv.* Sweet, delicious, agreeable, affable, mild, soft: sweetly.

Քաղցրաբան (*ի, իս*) *adj.* That speaks mildly; flattering.

Քաղցրաբանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Flattering discourse, flattery, fine words, honeyed words, coaxing, wheedling.

Քաղցրաբարբառ, *adj. ind.* That has a soft voice, sweet, agreeable.

Քաղցրաբարոյ (*ի, իս*) *adj.* Mild, affable, gentle.

Քաղցրաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That produces fruits agreeable to the taste.

Քաղցրաբուրվի, *adj. ind.* Sweet, agreeable.

Քաղցրալուր, *adj. ind.* Mild, docile; humane, supple, indulgent: agreeable to the ear.

Քաղցրախառն, *adj. ind.* Mild, moderate.

Քաղցրախառնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Temperature of the air.

Քաղցրախօս, *adj. ind.* That speaks, that sings sweetly, sweet, agreeable to the ear.

Քաղցրածաղիկ, *adj. ind.* That is furnished with fine flowers.

Քաղցրածաւալ, *adj. ind.* That is spread sweetly or agreeably.

Քաղցրակենցաղ, *adj. ind.* See **Քաղցրաբարոյ**:

Քաղցրահամ, *adj. ind.* See **Քաղցրաճաշակ**:

Քաղցրահամբոյր, *adj. ind.* See **Քաղցրաբարոյ**:

Քաղցրահայեցի (*ևցի, ևցաւ*) *adj.* That looks mildly, mild, clement; fine, graceful, agreeable.

Քաղցրահնչիկ, *adj. ind.* Soft, agreeable to the ear.

Քաղցրահոս, *adj. ind.* That flows gently.

Քաղցրաձայն (*ի, իս*) *adj.* Sonorous, sweet, agreeable to the ear, harmonious.

Քաղցրաձայնութիւն(*Թեան,Թեամբ*) *s.* Euphony; melody; harmony.

Քաղցրաճաշակ, *adj. ind.* Sweet, agreeable to the taste, relishing, savoury, delicate, delicious.

Քաղցրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To become sweet, to grow sweet, to be agreeable.

Քաղցրանուագ, *adj. ind.* Soft, sweet: See **Քաղցրաձայն**:

Քաղցրաշունչ, *adj. ind.* Mild, agreeable (speaking of the air).

Քաղցրապատուղ, *adj. ind.* See **Քաղցրաբեր**:

Քաղցրասիք, *adj. ind.* See **Քաղցրաշունչ**:

Քաղցրանոյշ, *adj. ind.* Delicate, brought up effeminately, tender.

Քաղցրավարք, *adj. ind.* See **Քաղցրարոյ**:

Քաղցրատեսակ, *adj. ind.* Handsome, graceful.

Քաղցրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To sweeten, to soften, to render sweeter, to revive, to recover the taste, to edulcorate.

Քաղցրաւենիք (*նեաց, նեաւ*) *s.* Preserve; comfit; stewed fruit; sweets, sweet things.

Քաղցրընթացս, *adj. ind.* That goes, that walks softly.

Քաղցրիկ, *adj. ind.* Mild, agreeable.

Քաղցրորակ, *adj. ind.* Sweet, agreeable, of good quality.

Քաղցրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Sweetness, agreeableness, suavity, pleasure, taste, savour; delicacy; affability, amiableness, benignity, civility; alleviation, mitigation.

Քաղցրուհամ, *adj. ind.* Sweet, agreeable.

Քաղցրուսոյց, *adj. ind.* Sweet, agreeable (speaking of a lesson).

Քամանք (*ծից, ծիւք*) *s. pl.*

Gravy, jelly, juice, fluid: See Հեղուկ:

Քամակ (ի, աւ) *s.* Spine, back.

Քամահրել (եմ, եցի) *v. a.* To despise, to revile, to treat with contempt.

Քամահրութիւն (հրանս, հրամբ) *s.* Contempt.

Քամել (եմ, եցի) *v. a.* To press, to squeeze, to strain, to wring; to filter; to drain, to make flow.

Քամի See Հոդմ:

Քամոց (ի, աւ) *s.* Cullender; straining bag; filter.

Քայլ (ի, իւ) *s.* Pace; stride.

Քայլափոխ (ի, իւ) *s.* Pace, motion of the foot.

Քայլափոխել (եմ, եցի) *v. n.* To make a step, to walk.

Քայլել (եմ, եցի) *v. n.* To walk.

Քայտ (ի, իւ) *s.* Iron-collar, collar, chain, noose.

Քայտամանակ See Քառամանեակ:

Քայքայել (եմ, եցի) *v. a.* To undo, to destroy.

Քան, *prep.* and *adv.* More than, more: as well as, as much as; for, as; before. Աւելի է քան զայն, it is better than that. Ոչ ոք քան զնա, no one but he. Ածաւել քան զքառասուն ամաւ էն նորա, he is more than forty years old. Ածաւել քաղաքավար է քան զամենեսեան, he is the civilest of all. Անդր քան, further, beyond.

Քանակ (ի, աւ) *s.* Quantity, measure.

Քանակել (եմ, եցի) *v. a.* To measure; to comprehend, to contain, to enclose.

Քանակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quantity, measure, volume, size.

Քանաւսար (ի, իւ) *adj.* Haughty, austere, fierce.

Քանդակ (ի, աւ) *s.* Engraving, sculpture, chasing, hatching; notch; incision; relievo.

Քանդակագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Engraved, sculptured, cut: engraver, sculptor, chaser.

Քանդակածոյ, *adj. ind.* See Քանդակագործ:

Քանդակագործել (եմ, եցի) *v. a.* See Քանդակել:

Քանդակել (եմ, եցի) *v. a.* To engrave, to make an incision, to emboss, to cut, to notch; to sculpture.

Քանդել (եմ, եցի) *v. a.* To demolish, to destroy, to dismantle, to pull down, to subvert, to overturn, to ruin, to rase; to ravage, to devastate, to desolate: See Քանդակել:

Քանդումն (ոյ, ով) *s.* Demolition, destruction, ruin, desolation: See Քանդակ:

Քանդուկ (դի, դաւ) *s.* See Համբարանոց:

Քանդումն (դման, դմամբ) *s.* See Քանդուածք:

Քանզի, *conj.* For, because, since, considering that, whereas, inasmuch as, though.

Քան զի, *conj.* More, than.

Քանի (ոյ, ով) *adj.* and *s.* How much; quantity. Քանի գեղեցիկ է առաքինութիւնն, how lovely is virtue. Աւուրս քանի մի, some days. Քանի առաւել, քանի եւս, the more. Քանի՞ իիչ, how much. Քանի զօրութիւն են, նոյնչափ և կարծիք, as many men as many minds.

Քանիցս անգամ, *adv.* How many times, as many times.

Քանիութիւն See Քանիութիւն:

Քանիսն, *adj. ind.* and *adv.* How much. Քանիսն առաւել, the more.

Քանիսնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quantity, number, measure.

Քանոնակ (ի, աւ) *s.* Table: See Տախտակ:

Քանոնակ See Քանոնակ:

Քանոն (ի, աւ) *s.* Rule; square: See Կանոն:

Քանորդ (ի, աւ) *s.* Quotient.

Քանուն See Քանան:

Քանդել (եմ, եցի) *v. a.* To prune, to pare away; to take away, to spoil.

Քաղաւսել (եմ, եցի) *v. n.* To sigh, to fetch or to heave sighs.

Քաղաքար (ոյ, ով or ի, աւ) *s.* Talent: See Տաղանդ:

Քաղաքարաւ See Քաղաքաւսել:

Քաջ (ի, աւ) *adj. s.* and *adv.* Brave, valiant, courageous, valourous, vigorous, robust, strong, powerful, intrepid, bold, determined; constant, firm; good; clever, experienced; excellent, fortunate, noble, grand, sovereign; neat, agreeable, pretty; honest, frank, true; complete; proper, suitable, better; hero: strongly, valiantly, courageously, bravely, fortunately; well, suitably, conveniently; firmly, constantly; soundly, judiciously, wisely; truly; heroically. Քաջ արքայ, His Majesty.

Քալաբան (ի, իս) *adj.* Well-spoken, eloquent.

Քալաբանիկ, *adj. ind.* See **Քալաբան**:

Քալաբաստիկ, *adj. ind.* Happy.

Քալաբար, *adv.* See **Քալ**:

Քալաբարձ (ի, իս) *adj.* Noble, honourable.

Քալաբարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness, honour.

Քալաբերդուն, *adj. ind.* Very fertile: See **Քալաբեր**:

Քալաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces much, very fertile, fruitful, abundant.

Քալաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fertility, fecundity, abundance.

Քալաբոյս, *adj. ind.* See **Քալաբեր**:

Քալաբուսիկ, *adj. ind.* See **Քալաբեր**:

Քալագանգուր, *adj. ind.* Having hair well curled.

Քալագեզ (ի, աւ) *adj.* See **Քալագեղեցիկ**:

Քալագեղեցիկ, *adj. ind.* Very pretty, graceful, charming.

Քալագօտի (աւոյ, աեաւ) *adj.* That is well tied round the body, bold, determined, intrepid, valiant, robust.

Քալագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That watches, that looks well.

Քալազարմ (ի, իս) *adj.* See **Քալազգի**:

Քալազգի (գւոյ, գեաւ) *adj.* Noble, gentleman.

Քալազէն (զինի, զինաւ) *adj.* Well armed.

Քալազն (զին, զամբ) *adj.* See **Քալազգի**:

Քալազնեայ (նեի, նեիս) *adj.* See **Քալազգի**:

Քալազնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness.

Քալազուարթ, *adj. ind.* See **Քալազուարճ**:

Քալազուարճ, *adj. ind.* Brisk, joyous.

Քալազուն (զնի, զնիս) *s.* Hero: See **Քալազգի**:

Քալաթոսիս, *adj. ind.* Very dusky, black.

Քալաթռիչ, *adj. ind.* That flies well.

Քալալանջ, *adj. ind.* Robust, vigorous, strong.

Քալալաւ, *adj. ind.* Better, very good, excellent.

Քալալաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Excellence.

Քալալեր, *adj. ind.* That gives courage. **Քալալերիք** See **Քալալերութիւն**:

Քալալերել (եմ, եցի) *v. a.* To encourage, to give courage, to animate, to invigorate, to incite, to embolden, to reanimate, to cheer up.

Քալալերիլ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To take courage.

Քալալերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Courage: encouragement, exhortation.

Քալախոհ (ի, իս) *adj.* Judicious, wise, prudent.

Քալախոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wisdom, prudence.

Քալախոր, *adj. ind.* Very profound.

Քալախօս (ի, աւ) *adj.* Well-spoken, fluent, eloquent.

Քալախօսուն, *adj. ind.* That speaks, that sings well.

Քալածաղիկ, *adj. ind.* Well blossomed or ornamented.

Քալածանօթ, *adj. ind.* Well experienced or exercised, well versed, expert.

Քալակաղ (ի, աւ) *s.* Night-mare.

Քալակարգ, *adj. ind.* Well ordered or regulated.

Քալակիրթ, *adj. ind.* Well versed or exercised; expert, skilled, profound.

Քալակորով, *adj. ind.* Very robust, vigorous, valorous.

Քալակուռ, *adj. ind.* Very solid.

Քալակրօն (ի, իս) *adj.* Very religious.

Քալահաճոյ (ի, իս) *adj.* Very pleasant, most agreeable.

Քալահայր (հօր, հարբ) *adj.* See **Հօրաւոյն**:

Քալահանդէպ, *adj. ind.* Very suitable.

Քալահանճար (ի, իս) *adj.* Very judicious, very wise.

Քալահասակ, *adj. ind.* Of a fine or tall figure, well-made.

Քալահաւ (ուս, ուս) *s.* Ibis.

Քալահաւատա, *adj. ind.* Very faithful.

Քալահմուտ, *adj. ind.* See **Քալահիրթ**:

Քալահնար, *adj. ind.* Cunning, shrewd, ingenious.

Քալահնչել (եմ, եցի) *v. n.* To resound.

Քաջահնչող (ի, աւ) *adj.* Resounding, sonorous.

Քաջահով (ովոյ, ովաւ) *adj.* Very cool, very agreeable.

Քաջաձայն (ի, իւ) *adj.* Sonorous; euphonick.

Քաջաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Euphony.

Քաջաձի (ոյ, ով) *adj.* Mounted on a good horse.

Քաջագէղն (դան, դամբ) *adj.* That is skilful in drawing the bow, the cross bow.

Քաջամանութիւն See **Քաջեմանութիւն**.

Քաջամարմին, *adj. ind.* Robust, vigorous.

Քաջամարդ (ոյ, ով) *s.* Civil man.

Քաջամարտիկ (ակի, ակաւ) *adj.* and *s.* Valiant, brave warrior, champion, hero.

Քաջայայտ, *adj. ind.* Very evident, very clear.

Քաջայանգուգն, *adj. ind.* Very bold.

Քաջայարմար, *adj. ind.* Very suitable, becoming, very decent or proper.

Քաջայարմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decorum, fitness.

Քաջայոյս, *adj. ind.* Full of hope; well secured.

Քաջայուսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great hope or assurance.

Քաջաժամ (ի, իւ) *adj.* Very willing, very diligent, well disposed.

Քաջանալ (աւ, լացայ) *v. n.* To take courage, to be courageous, to exert one's self.

Քաջանուաստ, *adj. ind.* Very mean, very despicable.

Քաջանուն, *adj. ind.* Much renowned, very famous, celebrated.

Քաջաշէն, *adj. ind.* That is in good condition.

Քաջաշինութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good condition.

Քաջաշուէջ, *adj. ind.* Sonorous, strong.

Քաջապէս, *adv.* Strongly: See **Քաջ**:

Քաջապինդ, *adj. ind.* Very solid; firm, constant; valiant, valorous, vigorous, strong.

Քաջապտղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fecundity, abundance.

Քաջապտուղ, *adj. ind.* Fruitful, abounding in fruit.

Քաջառողջ (ի, իւ) *adj.* Very healthy, of good constitution.

Քաջառողջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good health, plumpness.

Քաջատոգ, *adj. ind.* Young, fresh, vigorous.

Քաջատու (ի, աւ) *adj.* That learns well, wise.

Քաջատուգաստոյն, *adj. ind.* Very young.

Քաջատուկ (ոյ, ով) *adj.* Very black.

Քաջատրիմ (սրամբ, սրաձ) *adj.* Courageous, bold, intrepid, strong, brave.

Քաջատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good education or nurture.

Քաջատուած, *adj. ind.* Well brought up.

Քաջասուր, *adj. ind.* Very pointed, very cutting.

Քաջասրտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To take courage, to be animated.

Քաջասրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Courage, boldness, intrepidity.

Քաջավայելուչ, *adj. ind.* Very suitable.

Քաջավարժ (ի, իւ) *adj.* See **Քաջակիրթ**:

Քաջատած, *adj. ind.* See **Քաջանուանդ**:

Քաջատածութիւն See **Քաջանուութիւն**:

Քաջաակն (ի, իւ) *adj.* That has fine eyes, sharp, piercing.

Քաջատոհմ (ի, աւ) *adj.* See **Քաջատոհմիկ**:

Քաջատոհմիկ, *adj. ind.* Noble.

Քաջատոհմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness.

Քաջարշաւ, *adj. ind.* That runs quick, flying.

Քաջարուեստ, *adj. ind.* Shrewd, ingenious.

Քաջարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great valour or bravery, courage, prowess.

Քաջաւէս (ւեսի, ւեսաւ) *adj.* Courageous, valiant, brave; excellent, noble, illustrious.

Քաջափայլ, *adj. ind.* Brilliant, resplendent; illustrious; splendid, magnificent, superb.

Քաջափառ, *adj. ind.* Magnificent, majestical.

Քաջափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magnificence, majesty.

Քաջափոյթ, *adj. ind.* Very diligent, very quick.

Քաջաքաջ, *adj. ind.* Very strong, very great.

Քաջեան, *adj. ind.* Valiant, valorous; noble; hero.

Քաջընթաց (*ի*, *ից*) *adj.* and *s.* That runs, that walks quick or well: courier; running footman; lacquey: See **Սուրհանդակ**:

Քաջընկալ, *adj. ind.* Comprehensible, easy to understand: See **Քաջաւու**:

Քաջիկ, *adj. ind.* Strong, valorous.

Քաջիւափայլ See **Քաջափայլ**:

Քաջոգնութիւն See **Քաջաւոգնութիւն**:

Քաջարքար, *s. ind.* Court, the great Lords, the officers.

Քաջութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Valour, courage, bravery; vigour, force; firmness, constancy; virtue, nobleness, integrity.

Քաջուշեղ, *adj. ind.* Wise, learned, judicious, ingenious, prudent.

Քաջուշութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Wisdom, prudence, good sense.

Քաջուս (*ի*, *ից*) *adj.* See **Քաջաւու**:

Քաջուուսումնութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Erudition, learning, well grounded knowledge.

Քաջքաջ, *adj. ind.* and *adv.* Very good: very well, strongly.

Քաջօրէն, *adv.* See **Քաջապէս** and **Քաջ**:

Քառ (*ի*, *ից*) *adj.* Four.

Քառաբաժ, *adj. ind.* Divided in four parts.

Քառադէմ (*դիմի*, *դիմաց*) *adj.* Having four faces or sights; tetraedron.

Քառադիմակ (*ի*, *աց*) *adj.* See **Քառադէմ**:

Քառադիմի, *adj. ind.* See **Քառադէմ**:

Քառադիր, *adj. ind.* Squared.

Քառադրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Square, square figure.

Քառաթեւ (*ի*, *ից*) *adj.* That has four wings.

Քառաթեւեան, *adj. ind.* See **Քառաթեւ**:

Քառակերպ (*ի*, *ից*) *adj.* Having four forms or figures; square.

Քառակերպեան, *adj. ind.* See **Քառակերպ**:

Քառակի, *adv.* and *adj. ind.* Four times: quadruple, four times as much.

Քառակիւեան, *adj. ind.* See **Չորեքկուսի**:

Քառակողմ (*մանի*, *մամբ*) *adj.* Quadrilateral; square.

Քառակողմեան, *adj. ind.* See **Քառակողմ**:

Քառակուսեան, *adj. ind.* See **Քառակուսի**:

Քառակուսի (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To square.

Քառակուսի (*սւոյ*, *սւով*) *adj.* and *s.* Squared; square.

Քառակուսութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Quadrature.

Քառահետեւ, *adj. ind.* That walks on four feet.

Քառահոլով, *adj. ind.* That rolls in four ways.

Քառաձիգ, *adj. ind.* **Քառաձիգ կառք**, Quadriga.

Քառաձի (*զւոյ*, *զեաւ*) *adj.* and *s.* Tetrachord.

Քառամանակ (*ի*, *աւ*) *adj.* Of four times.

Քառամանեակ (*եկի*, *եկաւ*) *s.* Necklace, iron collar, chain.

Քառանալ (*ամ*, *ացայ*) *v. n-p.* To become four.

Քառանիւթ (*ի*, *իւ*) *adj.* Composed of four materials or elements.

Քառանիւթեայ, *adj. ind.* See **Քառանիւթ**:

Քառանկիւն (*կեան*, *կեամբ*) *adj.* and *s.* See **Քառանիւթ**:

Քառանկիւնի (*ւոյ*, *նեաւ*) *adj.* and *s.* Quadrangular, square.

Քառապատիկ (*ակի*, *ակաւ*) *adj.* Quadruple.

Քառապատկիլ (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To quadruple.

Քառատաւիղայ, *adj. ind.* That has four branches.

Քառատոյթ (*ի*, *իւ*) *adj.* Four edged.

Քառատոյթեան, *adj. ind.* See **Քառատոյթ**:

Քառատնամեայ (*մեկի*, *մեկաւ*) *adj.* Forty years old; of forty years.

Քառատնապատիկ, *adj. ind.* and *adv.* Forty times as much.

Քառատնեակ (*եկի*, *եկաւ*) *s.* Quarantine.

Քառատնեքորդ (*ի*, *աւ*) *adj.* Fortieth.

Քառասնօրեայ (բեի, բեիս) *adj.* Of forty days.

Քառասուն (սին, սնիս) *adj.* Forty.

Քառավտակ (ի, ս) *adj.* Divided in four brooks.

Քառասեակ (ի, ս) *adj.* See Քառակերպ:

Քառաքայլ, *adj. ind.* Quadruped.

Քառաքեայ, *adj. ind.* See Քառաքայլ:

Քառեակ (եկի, եկս) *adj.* Four.

Քառեակ մանեակ See Քառամանեակ:

Քառերանգ, *adj. ind.* Of four colours.

Քառընթաց, *adj. ind.* That walks on four feet, quadruped.

Քառոտանի (նւոյ, նեաս) *adj.* and *s.* Quadruped.

Քառորդ (ի, ս) *adj.* and *s.* Fourth: quarter, the fourth part; quarter of a pound.

Քառորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quadrature (position of two stars 90 degrees distant from each other).

Քառուղիք (ղեաց, ղեաք) *s. pl.* Conjunction of four roads.

Քառուռակ (ի, ս) *adj.* Four, that contains four numbers.

Քառօրեայ (բեի, բեիս) *adj.* Of four days.

Քաղդէ, *s. ind.* One of the Hebrew months.

Քաջնեմ (եմ, եցի) *v. n.* To apprehend, to fear, to be afraid.

Քաջնեցուցանեմ (եմ, ցուցի) *v. t.* To make one afraid, to frighten.

Քաոտակ (ի, ս) *adj.* and *s.* Similar, like, resembling: semblance, appearance, form.

Քաոտակիմ (իմ, եցայ) *v. n-p.* To resemble, to be conform.

Քաոտակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Resemblance, likeness, conformity.

Քար (ի, մբ or իս) *s.* Stone.

Քար պատուական, precious stone.

Քարագագաթն, *adj. ind.* That has a summit of stones, of a rock.

Քարագործ (ի, ս) *s.* See Քարակոփ:

Քարագէղ, *s. ind.* Heap of stones.

Քարագռ (ի, ս) *s.* (Greek word) A wild bird.

Քարագործ (ի, իս) *s.* Sculptor.

Քարաժայռ (ի, իս) *s.* and *adj.* Rock: rocksand: rugged, rough, scragged.

Քարալից, *adj. ind.* Stony, full of stones.

Քարածերպ (ի, իս) *s.* and *adj.* Cavern, den, grotto: hollow.

Քարակարկառ, *s. ind.* See Քարագէղ:

Քարակերպ (ի, ս) *adj.* Made of stones.

Քարակոյտ (կուտի, կուտիս) *s.* See Քարագէղ:

Քարակոշկոճ, *adj. ind.* Struck or tortured with stones.

Քարակոշտ (ի, իս) *s.* Rock.

Քարակուռ See Քարակոփ:

Քարակոփ (ի, իս) *s.* and *adj.* Stone cutter: cut or made of stone.

Քարահանք (քաց, քաք) *s. pl.* Quarry, stone pit.

Քարահատ (ի, ս) *s.* Stone cutter.

Քարածիգ, *adj. ind.* That throws stones.

Քարածխիմ (ոյ, ով) *s.* Petroleum.

Քարածկուանք (կանց, կամբք) *s. pl.* Ichthyolites.

Քարայատակ (ի, ս) *s.* and *adj.* Paved ground: paved.

Քարայր (ի, իս) *s.* See Քարանձաւ:

Քարանամ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To become stone, to be petrified, to be changed into stone, to be hardened.

Քարանձաւ (ի, ս) *s.* Cavern, den, grotto.

Քարապաշտ (ի, ս) *adj.* That adores stones, idolatrous, idolater.

Քարապատուար, *adj. ind.* That has a stone wall.

Քարաքարդ, *adj. ind.* Destroyed, overthrown with stones.

Քարակիծ, *adj. ind.* Thrown on a rock; precipitated: struck with a stone.

Քարասեակ (ի, ս) *adj.* That resembles a stone.

Քարագռ See Քարագռ:

Քարացուցանեմ (եմ, ցուցի) *v. t.* To petrify; to turn into stone.

Քարափն (փին, փամբ) *s.* Side of a stone or of a rock.

Քարափխիւ, *s. ind.* Cavern, grotto.

Քարռ (ի, իս) *s.* Basilisk (serpent).

Քարեայ, *adj. ind.* See Քարեղէն:

Քարեղէն (ղինի, ղինաս) *adj.* Of stone.

Քարընդոտն, *s. ind.* Obstacle; stumbling block.

Քարընդոտնեմ (եմ, եցի) *v. a.* To serve as a stumbling block, to make fail or fall.

Քարընկէց (կէցի, կէցաւ) *adj.* and *s.* That throws stones: balista: stone's cast. Քարընկէց մի, a stone's throw.

Քարընկէցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stone's throw.

Քարկոթող (ի, իս) *s.* Obelisk.

Քարկոծ, *adj. ind.* Stoned. Քարկոծ առնել See Քարկոծել:

Քարկոծանք (նաց, նօք) *s. pl.* See Քարկոծութիւն:

Քարկոծել (եմ, եցի) *v. a.* To stone, to kill by stoning, to lapidate.

Քարկոծութիւն (ծման, ծմամբ) *s.* Stoning, lapidation.

Քարկուռ (կռի, կռիս) *s.* See Քարակուռ:

Քարկուվ See Քարակուվ:

Քարշ or Քարշ (ի, աւ) *adj.* That has a naturally imperfect beard.

Քարձիկ See Քարաձիկ:

Քարձին (ձնոյ, ձնով) *s.* Wild pear.

Քարմարցանկ (ի, աւ) *s.* Litharge.

Քարշանք (նաց, նօք) *s. pl.* Act of drawing, attraction, dragging.

Քարշել (եմ, եցի) *v. a.* To draw, to attract, to tow, to drag, to pull along.

Քարոզ (ի, իս) *s.* Herald: preacher; proclamation, cry, outcry; preaching, sermon. Քարոզ կարդալ, to proclaim, to announce, to publish.

Քարոզել (եմ, եցի) *v. a.* To proclaim, to announce, to publish, to divulge; to preach.

Քարոզիչ (չի, չաւ) *s.* That announces; preacher.

Քարոզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preaching.

Քարոզող (ի, աւ) *s.* See Քարոզիչ:

Քարոս See Կարոս:

Քարուտ, *adj. ind.* Stony, full of stones.

Քարսան See Կարսան:

Քարտ (ի, իս) *s.* (Greek word) Paper: See Թուղթ:

Քարտէզ (տիզի, տիզաւ) *s.* See Քարտ:

Քարտէն (տենի, տենիս) *s.* See Քարտ:

Քարտէս (տիսի, տիսիս) *s.* See Քարտ:

Քարտուղար (ի, աւ) *s.* Notary; secretary.

Քարտուղարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of notary or of secretary.

Քարցկէզ (ի, իս) *s.* See Ընդհուն:

Քարքաշ (ի, իս) *s.* Note of musick.

Քացախ (ոյ, ով) *s.* Vinegar.

Քացախել (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To become sour, to spoil.

Քացախոտ (ի, աւ) *adj.* See Քացախուտ:

Քացախուտ, *adj. ind.* Acetous, acid, pungent.

Քաւ, *conj.* and *prep.* No, never: without, besides, except. Քաւ լիցի or քաւ մի լիցի, God forbid.

Քաւարան (ի, աւ) *s.* Place or instrument of expiation: purgatory.

Քաւել (եմ, եցի) *v. a.* To expiate.

Քաւթաթրենի (ի, իս) *s.* Lynx.

Քաւիչ (չի, չաւ) *adj.* Expiatory, propitiatory.

Քաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Expiation; propitiation.

Քաւչապետ (ի, աւ) *s.* Priest, that expiates.

Քաւչապետել (եմ, եցի) *v. n.* To do the functions of a priest, or of a bishop, to axpiate.

Քափուր (փրոյ, փրով) *s.* Camphor.

Քաքար (ի, աւ) *s.* Pastry, cake, wafer, simnel, bun.

Քեզէն, *adv.* Of thyself.

Քեզմէն, *adv.* To thyself: of thyself.

Քեզաւոր (ի, աւ) *adj.* That is furnished with a helm.

Քեզի (զոյ, զեաւ) *s.* Helm, rudder.

Քեմոն (ի, իս) *s.* Cumin.

Քեմոտխա (մտոյ, մտով) *s.* Dressed lamb or sheep skin.

Քեմոտաապատ, *adj. ind.* Covered with dressed sheepskin.

Քենի (նոյ, նեաւ) *s.* Sister in law, wife's sister.

Քեռայր (առն, արամբ) *s.* Brother in law, sister's husband.

Քեռի (ռոյ, ռեաւ) *s.* Uncle, mother's brother.

Քեռորդեակ See Քեռորդի:

Քեռորդի (զոյ, զեաւ) *s.* Nephew, sister's son.

Քերածոյ (ի, իս) *adj.* Polished; scraped.

Քերական (ի, աւ) *s.* Grammarian.

Քերականական (ի, աւ) *adj.* Grammatical.

Քերականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Grammar.

Կերականօրէն, *adv.* Grammatically.

Կերանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Scrapings.

Կերգել See **Կերթել** with its derivatives.

Կերկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To scrape, to scratch, to rake off, to rasp, to plane, to rub off, to graze. **Կերկել աա.**, to graze, to fray, to touch lightly, to touch.

Կերթած (*ի, աւ.*) *s.* Excoriation, cast-skin; scrapings: composition, work in verse, poem, poetry.

Կերթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To flay, to strip, to excoriate, to take away: to compose, to write a work of sense.

Կերթողապան (*ի, իս.*) *s.* Poet.

Կերթողաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To poetize, to versify, to write works in verse.

Կերթողական (*ի, աւ.*) *adj.* Poetical: grammatical.

Կերթողահայր (*հօր, հարց*) *s.* Author of poetry or of grammar; chief of poets or grammarians.

Կերթողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Poetry, poem, verse: grammar.

Կերթողել (*եմ, եցի*) *v. a.* To compose works of sense.

Կերթոյք (*ցաց, ցօք*) *s. pl.* Work in verse.

Կերթուած (*ոյ, ով*) *s.* Excoriation: composition, poem.

Կերթուածիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Composition, poem.

Կերթումն (*ման, մամբ*) *s.* See **Կերթուած**:

Կերթող (*ի, աւ.*) *s.* Grammarian: poet.

Կերիչ (*չի, չաւ.*) *s.* Scraper, grater, raker; rasp; plane, rabbetplane, jointer.

Կերծանեալ (*եմ, ենայ*) *v. a.* See **Կերծուել**:

Կերծուել (*ուամ, կերծեայ*) *v. a.* To peel, to take off.

Կերովբէ (*է, իս.*) *s.* See **Կերովբէ**:

Կերովբէ (*է, իս.*) *s.* Cherub.

Կերովբիմ, *s. ind.* Cherub or Cherubim: See **Կերովբէ**:

Կերոց (*ի, աւ.*) *s.* Currycomb: See **Կերիչ**:

Կերուած (*ոյ, ով*) *s.* Scrapings, raspings.

Կերսան (*ի, աւ.*) *s.* See **Ծակղղի**:

Կիբել (*եմ, եցի*) *v. a.* To drive away, to repulse: See **Հերքել**:

Կից, *adj. ind.* Detached, divided, separated.

Կիցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To detach, to separate, to remove, to retire, to take away.

Կիցուել (*ուամ, կիցի*) *v. a.* See **Կիցել**:

Կին (*կնոջ, կնոյ.*) *s.* Rancour, inveterate hate; resentment; vengeance. **Կին պահել, կին ի մտի ունել**, to keep the resentment of an injury.

Կծախոտ (*ոյ, ով*) *s.* Snuff. **Տուփ կծախոտոյ**, snuff box.

Կծկել (*եմ, եցի*) *v. n.* To twinkle. **Ի կծկել ական**, in the twinkling of an eye.

Կծկուռն (*ման, մամբ*) *s.* Twinkling, wink.

Կծկի, *s. ind.* Twinkling of an eye.

Կծոց See **Կծոց**:

Կծուռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To louse, to louse one's self; to flea.

Կխի (*քի, քիս.*) *s.* Nose, snout.

Կխել (*քլի, քլաւ.*) *s.* Measure (space between the thumb and forefinger).

Կխմեռնոս or **Կխմեռնոս** (Greek word) See **Ջրատային** or **Ջմեռնային**:

Կխմիագործ (*ի, աւ.*) *s.* Chymist; alchymist.

Կխմիական (*ի, աւ.*) *adj.* Chymical; alchymical.

Կխմիայ (*ի, իս.*) *s.* Chymistry; alchymy.

Կխմի (*քմոյ, քմբք*) *s. pl.* Palate, the upper part of the inside of the mouth or nose: caprice, fancy.

Կխնամածոյց, *adj. ind.* Hateful, revengeful.

Կխնամիդիր (*դրի, դրաւ.*) *adj.* Revengeful, vindicative, malevolent, hateful.

Կխնամիդրուժիւն (*ժեան, ժեամբ*) *s.* Vengeance, hatred.

Կխնամն (*ի, աւ.*) *adj.* See **Կխնամիդիր**:

Կխնամհանուժիւն See **Կխնամիդրուժիւն**:

Կխնամածոյց, *adj. ind.* See **Կխնամիդիր**:

Կխնալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To resent, to hate.

Կխնապահ (*ի, աւ.*) *adj.* That keeps the resentment of an injury.

Կխնապահուժիւն (*ժեան, ժեամբ*)

s. Resentment, remembrance of an injury, hatred.

Քինասուր (*ի, աւ*) *adj.* Hateful, vindicative.

Քիսա (*քսաի, քսաիս*) *s.* Ear of corn.

Քիրան (*տան, տամբ*) *s.* Sweat. **Ի քիրան** or **ընդ քիրան մտանել, ի քրտան լինել,** to sweat.

Քիս (*քուոյ, քուով*) *s.* Eaves-lath, rafter. **Ընդ քուով,** under cover, sheltered. **Ընդ քուով առնել,** to hide, to cover.

Քծնել (*եմ, եցի*) *v. n.* To affect, to endeavour to please, to caress, to flatter.

Քծնի (*նւոյ, նեաւ*) *adj.* Affected, that tries to please, flattering, caressing.

Քծնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Affected airs, flattery, caress.

Քղանց (*ի, իս*) *s.* Skirt, border, tail, bottom of a cloak.

Քղամիդ (*մդի, մդեաւ*) *s.* (Greek word) Cloak.

Քնքշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tear, to cut.

Քնաւլից, *adj. ind.* Full of sleep; sluggard.

Քնաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Somniferous, dormitive, soporifick.

Քնաշրջիկ, *adj.* and *s. ind.* Somnambulist.

Քնասէր (*սիրի, սիրեաւ*) *adj.* Sleepy, that likes sleep.

Քնար (*ի, աւ*) *s.* Lyre.

Քնարահար (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That plays on a lyre.

Քնարահարու (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* See **Քնարահար**:

Քնարահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of playing on a lyre.

Քնարան (*ի, աւ*) *s.* Sleeping place: grave.

Քնարերգ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* See **Քնարերգակ**:

Քնարերգակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That sings to the lyre, lyrical.

Քնարերգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Song to the lyre.

Քնեայ (*քնեի, քնեիս*) *adj.* See **Քնեաց**:

Քնեաց (*ի, իս*) *adj.* Sleeper; lethargick.

Քնեութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Drowsiness, lethargy.

Քնել (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To sleep, to be asleep.

Քննի, *s. ind.* Examination, research, discussion. **Ի քննի մտանել** or **անկանել, ի քննի լինել** or **հարց և քննի առնել,** to examine, to investigate, to discuss, to make a diligent search into.

Քննախնդիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* That investigates, that seeks inquisitively.

Քննախոս (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Naturalist.

Քննայոյզ (*յուզի, յուզաւ*) *adj.* and *s.* See **Քննախնդիր**:

Քննել (*եմ, եցի*) *v. a.* To examine, to discuss, to investigate; to confer, to consult, to deliberate; to meditate, to think, to consider.

Քննիչ (*նչի, նչաւ*) *adj.* and *s.* Examining; inquisitor; censor, critick.

Քննութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Examination, research, discussion, inquiry, disquisition, inquisition; consideration, thorough search; criticism, censure.

Քնքշանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* See **Քնքշութիւն**:

Քնքշեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render delicate, to pamper.

Քնքշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Delicacy, effeminacy.

Քնքուշ (*քշոյ, քշով*) *adj.* Delicate, tender, soft, morbid.

Քշոց (*ի, աւ*) *s.* Instrument used by the Deacon during mass.

Քշտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To prune, to nip; to take away, to retranch.

Քո or **Քոյ** (*ոյ, ով*) *adj.* Thy, thine.

Քոյ See **Քօղ** with its derivatives.

Քոյին, *adj. ind.* Thy, thine.

Քոյինագործ, *adj. ind.* Made by thyself, thy.

Քոյինազգեն, *adj. ind.* Armed by thyself.

Քոյինակրօն, *adj. ind.* That belongs to thy religion or to thy custom.

Քոյինահրամայն, *adj. ind.* Ordered by thyself.

Քոյինաշունչ, *adj. ind.* Inspired by thyself.

Քոյինաստեղծ, *adj. ind.* Created by thyself.

Քոյինատուր, *adj. ind.* Given by thyself.

Քոյր (*քեռ, քերբ*) *s.* Sister.

Քոռ (*ի, իս*) *s.* Sort of measure.

Քոս (*ոյ, ով*) *s.* Itch, scurf, itching, farcy.

Քսաղ (ի, աւ) *adj.* Itchy, scurfy, scald, that has the farcy.

Քսիլ (եմ, եցի) *v. a.* To scratch.

Քսիւպիսկոպոս (ի, աւ) *s.* Suffragan.

Քսպիսկոպոս See **Քսիւպիսկոպոս**:

Քուախուզել (եմ, եցի) *v. a.* To cover, to cloak.

Քուաւոտ (ի, աւ) *adj.* Furnished with an eaves lath.

Քուեայ (ւէի, ւէիս) *s.* Cube: dice: ballot, vote.

Քուէ (ի, իս) *s.* See **Քուեայ**: **Քուէ արկանել**, to ballot, to vote.

Քուէարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Balloting, voting.

Քուղ (ղաց, ղով) *s.* Tow, hemp.

Քուն (ընոյ, ընով) *s.* Sleep, slumber, repose: See **Քունք**: **Ի քուն մտանել** or **ի քուն լինել**, to sleep, to repose. **Ընկնուլ անկանիլ**, to fall asleep.

Քունել (եմ, եցի) *v. n.* To sleep, to repose, to lie down.

Քունք (քանց, քանք) *s. pl.* Temple (side of the head).

Քուռ See **Քոռ**:

Քուռակ (ի, աւ) *s.* See **Մորուկ**:

Քուսթեայ (ի, իս) *s.* Head covering of an Armenian monk.

Քուբայ (ի, իս) *s.* Cupel, crucible: See **Հալոց**:

Քուրձ (քրձոյ, քրձով) *s.* Sack.

Քուրմ (քրմի, քրմաւ) *s.* Priest among the heathens.

Քուք (քեզ, քեզով) *s.* Whip, rod; torment; sigh.

Քուքալ (ար, քացի) *v. n.* To sigh.

Քչփորիկ (րկի, րկաւ) *s.* **Քչփորիկ ատամանց**, Toothpick. **Քչփորիկ ականջայ**, earpicker.

Քչքչել See **Քչչել**:

Քահանա See **Քահանայ**:

Քահ (ի, աւ) *s.* Purse, little bag, satchel: pocket. **Ի քսակ արկանել**, to lay up in a purse.

Քսակակալ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That keeps the money purse.

Քառ (ից, իւք) *adj.* Twenty.

Քառամեայ (մէի, մէիս) *adj.* That is twenty years old.

Քառամեայի (նոյ, նեաւ) *adj.* See **Քառամեայ**:

Քառապատիկ, *adj. ind.* and *adv.* Twenty times as much.

Քառեակ (հէի, հէաւ) *s.* Twenty.

Քառեամեայ (հէի, հէաւ) *adj.* See **Քառամեայ**:

Քառհինգամեան (մենի, մենիս) *adj.* Of twenty five years.

Քառերորդ (ի, աւ) *adj.* Twentieth.

Քառնեքեան (նեցուց, նեքուքիք) *s. pl.* All the twenty.

Քսխփիկ or **Քսխփիկ** See **Թրա. ձուկն**:

Քսնուս (ի, իս) *s.* Measure of eight pints, bottle; pint; jug.

Քսնուսութիւն See **Քսուիթիւն**:

Քսոք (քսեաց, քսեաք) *s. pl.* See **Քսուիթիւն**:

Քամիլ See **Քսամիլ**:

Քսու (ի, աւ) *adj.* and *s.* Sycophant, informer, tell-tale, accuser.

Քսուիթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Information, accusation.

Քսսել (եմ, եցի) *v. a.* To make false or indiscreet reports, to denounce.

Քսամիսաքուշ, *adj. ind.* Horrible, atrocious.

Քսամիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To stand on end, to stare; to be horror-struck.

Քսամիսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great horror.

Քբայ See **Քսբայ**:

Քբկական (ի, աւ) *adj.* **Քբկական յանցանք**, Crime punishable by the laws, enormous crime.

Քբկէքեաւք, *adj. ind.* Wild, ferocious.

Քրթմփիքանք (նաց, նաք) *s. pl.* See **Քրթմփիքիւն**:

Քրթմփիքիլ (եմ, եցի) *v. a.* To murmur, to complain, to scold, to grumble, to mutter, to gabble, to mumble.

Քրթմփիքիւն (կեան, կեամբ) *s.* Murmur, complaint, scolding, hollow noise.

Քրիստոնեայ (նէի, նէիս) *adj.* and *s.* Christian.

Քրիստոնէացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make Christian, to convert to Christianity.

Քրիստոնէութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Christianity.

ՔՐԻՍՏՈՍ (ի, իս) *s.* Christ, Jesus Christ.

Քրիստոսագործ, *adj. ind.* Made by Jesus Christ.

Քրիստոսագունդ, *adj. ind.* Assembled by Jesus Christ.

Քրիստոսաշաւան (ի, իս) *adj.* Christian, that professes the faith of Jesus Christ.

Քրիստոսագիր, *adj. ind.* Established or ordered by Jesus Christ.

Քրիստոսագրօրէն, *adj. ind.* That is signed by Jesus Christ.

Քրիստոսազարդ, *adj. ind.* Ornamented by Jesus Christ.

Քրիստոսազգած, *adj. ind.* See **Քրիստոսազգեայ**:

Քրիստոսազգեայ (զեկեղեցւոյ) *adj.* That bears in itself Jesus Christ, divine.

Քրիստոսազօր (*ի*, *աւ*) *adj.* That is strengthened by Jesus Christ.

Քրիստոսածանօթ, *adj. ind.* That has the knowledge of Jesus Christ, that has known Jesus Christ.

Քրիստոսական (*ի*, *աւ*) *adj.* That belongs to Jesus Christ, that is of Jesus Christ.

Քրիստոսակարգ, *adj. ind.* See **Քրիստոսագիր**:

Քրիստոսակեցոյց, *adj. ind.* Saved by Jesus Christ.

Քրիստոսակիր, *adj. ind.* See **Քրիստոսազգեայ**:

Քրիստոսակոչ, *adj. ind.* Called or invited by Jesus Christ.

Քրիստոսականջն (*ի*, *ից*) *adj.* Christian, that believes in the religion of Jesus Christ.

Քրիստոսահաճոյ, *adj. ind.* That pleases Jesus Christ.

Քրիստոսատիպ, *adj. ind.* That is given by Jesus Christ.

Քրիստոսամարտ (*ի*, *ից*) *adj.* That wars with Jesus Christ.

Քրիստոսանշան, *adj. ind.* Signed by Jesus Christ. **Քրիստոսանշան կնիք**, sign of the Cross.

Քրիստոսանուէր, *adj. ind.* That is consecrated to Jesus Christ.

Քրիստոսապահեստ, *adj. ind.* That is kept by Jesus Christ.

Քրիստոսապատուաստ, *adj. ind.* Taught by Jesus Christ.

Քրիստոսապսակ, *adj. ind.* Crowned by Jesus Christ.

Քրիստոսառաք, *adj. ind.* Sent by Jesus Christ.

Քրիստոսասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* That loves Jesus Christ.

Քրիստոսատուր, *adj. ind.* See **Քրիստոսատիպ**:

Քրիստոսատուանդ, *adj. ind.* Given or taught by Jesus Christ.

Քրիստոսանան, *adj. ind.* See **Քրիստոսական** and **Քրիստոսանեայ**:

Քրիստոսընկալ, *adj. ind.* That receives, that bears Jesus Christ.

Քրիստոսպայտ (*ի*, *իւ*) *s.* (Greek word) A precious stone.

Քրտնազգած, *adj. ind.* Clothed in a sackcloth.

Քրտնեայ, *adj. ind.* Made of sackcloth.

Քրմանուշ (*ի*, *իւ*) *s. f.* Daughter or wife of a heathen priest.

Քրմապետ (*ի*, *աւ*) *s.* Pontiff among the heathens.

Քրմորդի (*դուոյ*, *դուով*) *s.* Son of a pagan priest.

Քրմուհի (*հւոյ*, *հւով*) *s. f.* Pagan priestess.

Քրմուհութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Office of a pagan priestess.

Քրոնիկոն (*ի*, *աւ*) *s.* Chronicle.

Քրովբէ See **Քերովբէ**:

Քրովբէաբնակ, *adj. ind.* Where the Cherubim dwell.

Քրովբէական (*ի*, *աւ*) *adj.* That belongs to the Cherubim.

Քրովբէանկար, *adj. ind.* Painted in form of a Cherub.

Քրովբէօրէն, *adv.* Like a Cherub.

Քրտանել See **Քրտնել**:

Քրտաբեր (*ի*, *աւ*) *adj.* Sudorifick, hydrotick.

Քրտնազանգ, *adj. ind.* Mixed with sweat.

Քրտնաժող, *adj. ind.* Sweating.

Քրտնախռնջ, *adj. ind.* Sweating with fatigue.

Քրտնածին, *adj. ind.* Produced by sweat: See **Քրտնաբեր**:

Քրտնահոգ (*ի*, *աւ*) *adj.* Sweating, too much fatigued.

Քրտնացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To make sweat.

Քրտնել (*եմ*, *նեցայ*) *v. n-p.* To sweat; to work much: to exude; to transude.

Քրտնուլ (*ուս*, *նեցայ*) *v. n.* See **Քրտնել**:

Քրքինջ, *s. ind.* Murmur, noise, idle discourse, talk.

Քրքմագոյն, *adj. ind.* Of the colour of crocus.

Քրքմատեսիլ, *adj. ind.* See **Քրքմագոյն**:

Քրքմացան, *adj. ind.* Sowed or filled with crocus.

Քրքմաւէտ, *adj. ind.* Abounding in crocus.

Քրթնջալ (*ամ, ացի*) *v. n.* To murmur, to scold, to prate.

Քրքուխ See **Քքուխ**:

Քրքում (*քմոյ, քմով*) *s.* Crocus, saffron.

Քրքումն (*քման, քմամբ*) *s.* See **Քքուանք**:

Քրքրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To investigate with care, to examine, to discuss.

Քքել See **Քքուել**:

Քքու (*ոյ, ով*) *s.* See **Քքուանք**:

Քքուանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* Commiseration.

Քքուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To melt, to make sensible.

Քքուիլ (*իմ, եցայ*) *v. n-p.* To be moved, to be sensible.

Քքումն (*քման, քմամբ*) *s.* See **Քքուանք**:

Քողդեայ See **Քաղդեայ**:

Քօթաբինկ See **Քաւթաբինկ**:

Քօղ (*ոյ, ով*) *s.* Veil, covering, muffler; curtain.

Քօղաբարբ, *adj. ind.* Veiled, covered.

Քօղազարդ (*ի, իս*) *adj.* Ornamented with a veil.

Քօղածնդրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To seek, to search: to veil, to conceal.

Քօղածիգ, *adj. ind.* That drows the curtain: veiled, covered with a veil.

Քօղարկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To veil, to cover, to hide.

Քօղարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of veiling or of concealing; cover, veil: pretext.

Քօղել See **Պքօղել**:

Քօղընծայ, *adj. ind.* Veiled, covered with a veil.

Քօշ (*ի, իս*) *s.* He-goat. **Քօշ վայրի**, wild goat.

Քօշանք (*նաց, նաք*) *s. pl.* The he-goats.

O

O (*O*, anciently *AU*) O or AV. Vowel borrowed from the alphabet of other nations in latter times to facilitate or distinguish the two different pronunciations of the Armenian syllable **Ան**, which is generally pronounced *AV* when followed by a vowel, for example: **Աւետարան**, *auetaran*: On the contrary followed by a consonant it is pronounced like the English O, for example: **Անդնել**, *aurdnel*, **աւժանդակ**, *aurdnak*:

It is sometimes used for the letters **Ո** and **ՈՒ**, for example: **Մօրուք**, *morouk*; **ոձիր**, *oudzir*; **քօղարկութիւն**, **քողարկութիւն**: **Գողն**, **գողունչ**; **կոչնակ**, **կոչունակ**; **օգերթ**, **ուգերթ**:

Օգն, *s. ind.* **Ցօգն գալ** or **հասանել** See **Օգնել**:

Օգնական (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Adjutant, assistant, colleague, coadjutor, cooperator; auxiliary, subsidiary.

Օգնականութիւն See **Օգնութիւն**:

Օգնել (*եմ, եցի*) *v. n.* To aid, to succour, to assist, to cooperate, to serve, to favour, to sustain, to relieve. **Օգնել միմեանց**, to help one another, to succour one another.

Օգնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aid, succour, assistance, stay, prop, support, furtherance, cooperation, favour, relief, resource, means, forces, subsidy, supply.

Օգոստաբնակ, *adj. ind.* August, superb, magnificent (speaking of a palace).

Օգոստական (*ի, աւ*) *adj.* August, grand, excellent, respectable.

Օգոստոսիթրուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* An exalted lady, queen, princess.

Օգոստոփառ, *adj. ind.* August, majestick.

Օգոստոս (*ի, իս*) *adj.* and *s.* August, majestick: August (month).

Օգուտ (*օգտի, օգտիս*) *s.* and *adj.* Utility, profit, fruit, advantage, emolument, gain, lucre, interest: much, great. **Օգուտ լինել**, to arise to the profit or use of any one, to profit, to be useful, to serve.

Օգտաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Useful, advantageous, profitable, favourable, fruitful, interesting, lucrative.

Օգտադեղ (*ոյ, ով*) *s.* Very useful remedy.

Օգտաժողով, *adj. ind.* Interested, that is much attached to his interests.

Օգտածաքաւ, *adj. ind.* See **Օգտաժողով**:

Օգտակար (*ի, աւ*) *adj.* Useful, profitable, advantageous.

Օգտակարագոյն (*գունի, գունիս*) *adj. comp.* More or very useful.

Օգտամասոյց, *adj. ind.* See Օգտաբեր:

Օգտել (եմ, եցի) *v. n.* To profit, to be advantageous or profitable, to fructify.

Օգտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make profit, to interest.

Օգտել (եմ, ետցայ) *v. n-p.* To profit, to derive use from, to take advantage, to derive advantage from.

Օդ (ոյ, ով) *s.* Air, heaven; breath, wind.

Օդ (ի, իս) *s.* Shoe, clothing for the legs and feet.

Օդաբան (ի, իս) *adj.* That speaks idly or in vain; that talks fast.

Օդաձայց (ի, իս) *adj.* Flying, that flies in the air.

Օդագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aerography.

Օդաթռիչ, *adj. ind.* Flying, that flies.

Օդական (ի, ու) *adj.* Aerial: flying.

Օդահերձիկ, *adj. ind.* That cuts the air.

Օդամայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aeromancy.

Օդային (ոյն, ւոյ) *adj.* Aerial, etherial; flying.

Օդաշունչ, *adj. ind.* That blows.

Օդաչափ (ի, իս) *s.* Aerometer.

Օդաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aerometry.

Օդաչու, *adj. ind.* See Օդագնաց:

Օդապար (ի, իս) *adj.* See Օդապարիկ:

Օդապարիկ, *adj. ind.* Flying, that flies in the air: travelling through the air. Օդապարիկ գունտ, aerostatick balloon.

Օդասլական (ի, ու) *adj.* See Օդաթռիչ:

Օդեայք (եայց, եաք) *s. pl.* See Օդիք:

Օդեղէն (ղինի, ղինւոյ) *adj.* Aerial.

Օդենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Dressed sheep skin.

Օդընկալ, *adj. ind.* That receives air.

Օդիք (դեայց, դեաք) *s. pl.* Sheep.

Օթ (ի, իս) *s.* Home, lodging, sleeping place.

Օթագայել (եմ, յեցայ) *v. n-p.* To lodge, to sleep; to sojourn, to inhabit, to dwell.

Օթագանել (եմ, եցի) *v. n.* See Օթագայել:

Օթագնալ (ամ, նացի) *v. n.* See Օթագայել:

Օթակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Fellow lodger, that lodges, that lives with another, bedfellow.

Օթանալ (ամ, թացի) *v. n.* See Օթագայել:

Օթանոց (ի, աւ) *s.* See Օթեվան:

Օթանք (նաց, նօք) *s. pl.* Lodging, sleeping place.

Օթարան (ի, աւ) *s.* See Օթեվան:

Օթեակ (եկի, եկաւ) *s.* See Օթեվան:

Օթել (եմ, եցի) *v. n.* See Օթագայել:

Օթեվան or Օթեան (ի, աւ) *s.* Sleeping place, lodging, inn, hotel, habitation, house, domicile, dwelling, covert, retreat. Օթեվան առնել, առնուլ or ունել, to lodge, to inhabit, to dwell, to sleep.

Օթեւանաւոր (ի, աւ) *adj.* Lodging.

Օթեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To lodge, to give a lodging in one's house to any one.

Օթիլ (եմ, թեցայ) *v. n-p.* See Օթագայել:

Օթոց (ի, աւ) *s.* Cloak; carpet, tapestry.

Ժանդակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Auxiliary, subsidiary: aid, succour, support.

Ժանդակել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To aid, to succour, to assist, to protect, to favour, to sustain.

Ժանդակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aid, succour, assistance, supply, protection.

Ժընդակ See Ժանդակ:

Ժիս (օժտի, օժտեաւ) *s.* Gift, present: portion; jointure.

Ժառաբեր (ի, աւ) *adj.* That makes a present; that gives a portion.

Ժտել (եմ, եցի) *v. a.* To make a present, to offer: to portion; to make a settlement, to give, to assign a dower.

Ժտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ժիս:

Ծակից (կցի, կցաւ) *adj.* Anointed with another.

Օծանեկ (եմ, օծի) *v. a.* To anoint; to consecrate.

Օծեալ (եալ, եալք) *adj.* Anointed, consecrated.

Օծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unction; consecration.

Օձ (ի, իս) *s.* Serpent, adder.

Օձանոց, *adj. ind.* Where the serpents dwell.

Օձակաղ (ի, աւ) *s.* Serpentarius (constellation).

Օձակոխ, *adj. ind.* That tramples serpents under foot.

Օձահար (ի, աւ) *adj.* Bitten by serpents.

Օձանման, *adj. ind.* That has the form of a serpent.

Օձաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Eel.

Օձամարտ (ի, իս) *adj.* and *s.* That wars against serpents: See Ջրաձուկ:

Օձապատիր, *adj. ind.* Deceived by the serpent.

Օձաշամբ, *adj. ind.* Given or procured by the serpent.

Օձիք (օձից, օձիք) *s. pl.* Collars (of a dress).

Օղ (ի, իս) *s.* Ring, buckle, link.

Օղամբ (ի, աւ) *s.* Staple.

Օղբշ See Ուղբշ:

Օղի (ղւոյ, ղեաւ) *s.* Liquor, brandy: See Ջուր:

Օգան (ի, աւ) *s.* Assistance, favour.

Օգառ (ի, աւ) *s.* Soap: provision, store; aid, assistance, means.

Օգիս or Օգիտ See Անդր:

Օդ or Օդ առեալ, *int.* Now, bravo, come, cheer up: more, still, besides; far, apart. Օդ անդր See Քան, քան լեցի: Օդ և օդ, thus and thus.

Օ՛հ, *int.* Well, very well. Օ՛հ թէ, would to God.

Օշառել or Օշոտել (եմ, եցի) *v. a.* See Յօշոտել:

Օշարակ (ի, իս) *s.* Sherbet.

Օշինդր (ի, աւ) *s.* Worm-wood.

Օսլայ (ի, իս) *s.* Starch.

Օտար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Stranger; foreign; remote, distant; other.

Օտարաբար, *adv.* Strangely.

Օտարազգի (գւոյ, գւով) *adj.* and *s.* Stranger, foreigner, that is of an other nation.

Օտարդն (ի, իս) *adj.* and *s.* See Օտարազգի:

Օտարախտալի (ի, աւ) *adj.* Foreign, alienated.

Օտարածին (ծնի, ծնիս) *adj.* and *s.* Foreigner, stranger, native of another country.

Օտարական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Foreign, alien; stranger, foreigner.

Օտարաձայն (ի, իս) *adj.* Foreign, that speaks a different language; various, different.

Օտարամուտ, *adj. ind.* Stranger, foreign.

Օտարանալ (աի, բացայ) *v. n-p.* To estrange one's self, to go away, to change, to grow worse, to degenerate, to be alienate.

Օտարանոց (ի, աւ) *s.* Hospitable house, place where strangers are lodged.

Օտարաշխարհեայ, *adj. ind.* Stranger, foreign, remote.

Օտարատեսո (ի, իս) *adj.* Heterogeneous.

Օտարատիր or Օտարատրմն, *adj. ind.* See Օտարածին and Օտարազգի:

Օտարատիր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Hospitable, that loves strangers.

Օտարասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hospitality.

Օտարատեաց (տեցի, տեցաւ) *adj.* Inhospitable.

Օտարատեսակ, *adj. ind.* Different, diverse, of another form or manner.

Օտարատեսուչ (ուչի, ուչաւ) *adj.* That meddles with foreign things, that bears envy to another.

Օտարատեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inhospitality.

Օտարատուն (տան, տամբ) *s.* Hospitable place.

Օտարացիկ (ի, իս) *adj.* Stranger; different.

Օտարացուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To estrange, to make forsake or quit the country; to alienate.

Օտարացուցիչ (չի, չաւ) *adj.* That alienates.

Օտարընկալ (ի, իս) *adj.* Hospitable.

Օտարընկալել (եմ, եցի) *v. a.* To receive strangers willingly, to practise hospitality willingly.

Օտարընկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hospitality.

Օտարիա See Փայլածու:

Օտարոտի (տւոյ, տեաւ) *adj.* Strange, different, foreign; extravagant.

Օտարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a stranger; absence.

Օտարուսումն, *adj. ind.* That holds another doctrine, sectarian.

Օտարուստ, *adv.* From without.

Օր (աւուր, աւուրք) *s.* Day; duration of a day; time, age. Օր ընդմէջ, an interval of a day. Օր ի յօրէ, օր յօրէ, from day to day. Օր քան զօր, from day to day, more and more, daily. Կէսուր աւուր, daily, every day. Օր հասարակ, noon, broad day light. Կայն օրին or առ օրին, incontinently, directly, instantly, presently.

Օրագիր (դրի, դրաւ) *s.* Journalist.

Օրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Journal.

Օրական (ի, ս) *s.* Day.

Օրական (ի, ս) *adj.* Daily.

Օրահշիւ, *adj. ind.* That measures the days.

Օրամուտ (մտի, մտաւ) *s.* Day; journeyman.

Օրան (ի, ս) *s.* Sheaf, bundle of cut corn.

Օրացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Calendar, almanack.

Օրեայ (ի, ս) *adj.* Of a day; temporal.

Օրէն or Օրէնք (օրինաց, օրինաւք) *s. pl.* Law, rule, canon, decree, ordinance, regulation, establishment, constitution, condition, obligation, institute, order, statute; right; custom, usage: communion, sacrament. Օրէնք կանանց, menses, monthly courses, purgation. Օրէն է, it is fit, it is right. Ըստ օրինի or օրինաւք, legally, according to the law; legitimately, lawfully, authentically; duly, suitably.

Օրէնագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* and *s.* That knows the law well; lawyer, civilian.

Օրէնադիր (դրի, դրաւ) *s.* That establishes the laws, legislator; legislative.

Օրէնադրութիւն See Օրինադրութիւն.

Օրէնասացող, *adj. ind.* and *s.* That teaches the laws, lawyer.

Օրըստօրէ, *adv.* and *adj. ind.* Daily, every day: diurnal.

Օրինադիր See Օրէնադիր: Օրինադիր լինել See Օրինադրել.

Օրինադրել (եմ, եցի) *v. a.* To establish laws, to ordain, to decree, to enact, to appoint.

Օրինադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Legislation, law, decree, sanction, constitution, ordinance, institution.

Օրինազանց (ի, ից) *adj.* and *s.* Offender, transgressor, prevaricator, infractor.

Օրինազանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Offence, transgression, prevarication, infraction.

Օրինակ (ի, ս) *s.* Example, model, type, pattern, prototype, archetype; transcript, copy; drawing, design, plan, representation; project; formula, rule: paradigm; tenor; manner, way, sort, form, figure: sample, specimen. Օրինակի առնգաս or Օրինակ իմն, for example.

Օրինակաբար, *adv.* Figuratively.

Օրինակական (ի, ս) *adj.* Figurative.

Օրինական (ի, ս) *adj.* and *s.* Legal; lawyer.

Օրինակատար, *adj. ind.* That fulfils, that observes the laws.

Օրինակաւոր (ի, ս) *adj.* Formed, figured.

Օրինակել (եմ, եցի) *v. a.* To figure, to form, to represent: to copy, to transcribe.

Օրինակիր (կրի, կրաւ) *adj.* and *s.* See Օրինապահ:

Օրինակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Representation.

Օրինապահ (ի, ս) *adj.* and *s.* Observer, that fulfils the laws.

Օրինաւոր (ի, ս) *adj.* and *s.* See Օրէնագէտ:

Օրինաւոր (ի, ս) *adj.* and *s.* Loyal; lawful, permitted; legal, juridical, canonical; legitimate, right, valid: lawyer.

Օրիորդ (ի, ս) *s. f.* Young girl, virgin, miss.

Օրիորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Youth, virginity.

Օրկանոց See Աւրկանոց:

Օրհաս (ի, ս) *s.* Fate, destiny, fatality; agony, extremity, last moment, death.

Օրհասական (ի, ս) *adj.* and *s.* Fatal; fatality: dying, in a dying condition.

Օրհնաբան (ի, ից) *s.* and *adj.* That gives praises.

Օրհնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to give praises, to bless.

Օրհնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, canticle.

Օրհնաձայն (ի, իս) *adj.* Accompanied with praises.

Օրհնանուն, *adj. ind.* Whose name is blessed.

Օրհնաւաք, *adj. ind.* That praises, that blesses.

Օրհնել (եմ, եցի) *v. a.* To bless; to consecrate; to give the blessing; to praise; to sing; to make happy, to make prosper: See Աղիծանել:

Օրհնեցք (ոյ, ով) *s.* See Օրհնեցուածք:

Օրհնեցուածք (ի, աւ) *adj.* and *s.* See Օրհնաբան:

Օրհնեցուածք (թեան, թեամբ) *s.* Praise, canticle.

Օրհնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Benediction, blessing; consecration; praise, canticle.

Օրոց See Օրօրոց:

Օրուհ See Աւրուհ:

Օրօրոց (ի, աւ) *s.* Cradle.

Օտանել (եմ, եցի) *v. a.* To disunite, to separate, to detach: See Բաժանել:

Օֆերտան (ի, իս) *s.* (French word) Offering.

Ֆ

Ֆ (*fay*) F or PH. Consonant borrowed latterly from the Greek alphabet to preserve the pronunciation in some foreign words. The ancients always used in its stead the Armenian letter Փ, for example: Փիլոսոփոս or Փիլոսոփայ, Philosopher.

Ֆիզիկայ (ի, իս) *s.* Natural philosophy, physicks.

Ֆլորին (ի, աւ) *s.* Florin.

Ֆշալ (ամ, Ֆշացի) *v. n.* See Շշել:

Ֆռանգ or Ֆռանկ (ի, աւ) *s.* French or European.

Ֆրեր (ի, աւ) *s.* (French word) Brother: See Եղբայր:

ՀԱՄԱՌՕՏԱՑՈՒԹԻՒՆՔ

ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒԱՆՑ

ABBREVIATIONS

USED IN THE PROPER NAMES

c.	Country. . . .	Աշխարհ.
cast. . . .	Castle	Բերդ.
con	Convent. . . .	Վանք.
f	Feminine. . . .	Իգական.
ind.	Indeclinable. . .	Ընդոլով or Դասդրիւ.
isl.	Island	Կղզի.
king.	Kingdom	Թագաւորութիւն.
m.	Mount.	Լեառն.
pl.	Plural.	Յոգնական.
pro	Province	Գաւառ.
riv.	River	Գետ.
t.	Town.	Քաղաք.
vil.	Village.	Գիւղ.
vulg	Vulgarly	Ասմկօրէն.

ԱՆՈՒՆՆԵՐ ԱՆՁԱՆՑ

NAMES OF PERSONS

Աբաս (ի, աւ.) Abas.
Աբգար (ու., աւ.) Abgar, Abagarus.
Աբել See Հաբէլ:
Աբիւդենոս (ենոյ, ենաւ.) Abydene.
Աբրահամ (ու., աւ.) Abraham.
Աբրահամեանք (մանց, մամբք) *pl.* Descendants of Abraham, followers of Abraham.
Ագաթա (այ, աւ.) Agatha.
Ագաթանգեղոս (ի, աւ.) Agathangelus.
Ագնէս (նիսի, նիսաւ.) Agnes.
Ադամ (այ, աւ.) Adam.
Ադդէ (ի, իւ.) Addé.
Ադրիանոս (ի, իւ.) Adrian, Hadrian.
Աթանագինէ (նենոյ, նենաւ.) Athanagenius.
Աթանաս (ի, իւ.) Athanasius.
Աթենաս (այ, այ) Minerva, Pallas.
Աժդահակ (ի, աւ.) Astyages.
Ալբերտ (ի, աւ.) Albert.
Ալէքսիոս or Ալէքսիանոս (ի, իւ.) Alexis.
Ահարոն or Ահարոնէ (ի, իւ.) Aaron.
Ալէքսանդր (ի or ու., աւ.) Alexander. Ալէքսանդրոս (ի, իւ.) See Ալէքսանդր:
Ամազունք or Ամազանք (նից, նիւք) *pl.* Amazons.
Ամբակում (այ, աւ.) Habakuk.
Ամբրոսիոս (ի, աւ.) Ambrose.
Ամոս (այ, աւ.) Amos.
Անակ (այ, աւ.) Anak.
Անահիտ (հոյց, հոտաւ.) Diana: Venus.
Անան (այ, աւ.) Anan.
Անանիա or Անանիաս (այ, աւ.) Anania.
Անաստաս (այ, աւ.) Anastasius.
Անաստասիա (այ, աւ.) Anastasia.
Անաքսագորաս (բայ, բաւ.) Anaxagoras.
Անաքսարքոս (ի, իւ.) Anaxarchus.
Անգեղոս (ղեայ, ղեաւ.) Angelus.
Անգէ or Անգէոս (գեայ, գեաւ.) Aggee.
Անդրէաս (բէի, բէիւ.) Andrew.
Աննիբաղ (այ, աւ.) Hannibal.
Անոյշ (անուշայ, անուշաւ.) Anoosh. *f.*
Անուշաւան (այ, աւ.) Anooshavan.
Անտիգոնոս (նենոյ, նենաւ.) Antigonus.
Անտիոքոս (քենոյ, քենաւ.) Antiochus.
Անտիպատրոս (ի, իւ.) Antipater.
Անտոն or Անտոնիոս (ի, իւ.) Anthony.
Անտոնինոս (ի, իւ.) Antonine.
Ասխէն (խենի, խենիւ.) Asken. *f.*
Ասոտ (ոյ, աւ.) Asotus.
Ապիրատ (ի, աւ.) Apirate.
Ապողինար (ի, իւ.) Apollinarius.
Ապողոն (ի, իւ.) Apollo: Appollus.
Աստղիկ (ղկան, ղկամբ) Venus: Asteria.
Աքսանազ or Աքսանաս (այ, աւ.) Ascenes.
Ատոմ (այ, աւ.) Atom.
Ատտիկոս (ի, իւ.) Atticus.
Արամ (այ, աւ.) Aram, Aramus.
Արամեանք (մանց, մամբք) *pl.* Armenians.
Արայ (ի, իւ.) Ara.
Արբակ (այ, աւ.) Arbaces.
Արետա (այ, աւ.) Aretas.
Արիանոսք (սաց, սօք) *pl.* Arians.
Արիոս (ի, իւ.) Arius.
Արիստակէս (կեայ, կեաւ.) Aristaces.
Արիստարքոս (քեայ, քեաւ.) Aristarchus.
Արիստիպպոս (ի, իւ.) Aristippus.
Արիստոտէլ (ի, իւ.) Aristotle.
Արիստոփանէս (նենայ, նենաւ.) Aristophanes.
Արիստոքսենոս (նայ, նաւ.) Aristoxenes.
Արկադ or Արկագէոս (գեայ, գեաւ.) Arcadius.
Արմայիս (այ, աւ.) Armais.
Արմենակ (այ, աւ.) Armenak.
Արշակ (ի, աւ.) Arsaces.
Արշակունիք (նեաց, նեաք) *pl.* Arsacides.

Ասշամ (այ, աւ) Arsames or Arsham.
Արսէն or Արսենիոս (ի, իւ) Arsen, Arsenius.
Արտակ (ի, աւ) Artak.
Արտաշէս (շեայ, շեաւ) Artaxerxes, Artaxes.
Արտաշիր (շրի, շրիւ) See Արտաշէս:
Արտաւազդ (այ, այ) Artabastes.
Արտաւան (ի, աւ) Artaban.
Արտեմիս (մեայ, մեաւ or միգեայ, միգեաւ) Diana.
Աւգոստինոս (ի, իւ) Augustin.
Աւգոստոս (տեայ, տեաւ) Augustus.
Աֆրոդիտէ (տեայ, տեաւ) Venus.
Աքիւլլէս, Աքիլլաս or Աքիլլէս (ղեայ, ղեաւ) Achilles.
Բաբ (այ, աւ) Bab or Babus.
Բագարատ (այ, աւ) Bagarat or Bagrat.
Բաղ (այ, աւ) Bas or Basus.
Բաղդուկ (ղկի, ղկաւ) Basoock.
Բահուր (այ, աւ) Bachorus.
Բաղտասար (այ, աւ) Balthasar.
Բասիլիոս (ի, իւ) See Բարսեղ:
Բարդէծան (այ, աւ) Bardesanes.
Բարթուղիմէոս (մէի, մէիւ) Barthelemy.
Բարշամ (այ, աւ) Barsam.
Բարսեղ (սղի, սղիւ) Basil.
Բաքոս (ի, իւ) Bacchus.
Բէլփեգովր (այ, աւ) Beelphegor.
Բենկեծի (տեայ, տեաւ) Vincent.
Բենկոտ (ի, աւ) Victor.
Բենեդիկտոս (ի, իւ) Bennet or Benedict.
Բենիամին (ի, իւ) Benjamin.
Բեռնարդոս (ի, իւ) Bernard.
Բերոս or Բերոս (ի, իւ) Berosus.
Բէեղզեբուղ (այ, աւ) Beelzebub.
Բէլ (այ, աւ) Bel, Belus.
Բիւրասպէի (պեայ, պեաւ) Byraspy.
Բոնավենտուրա (այ, աւ) Bonaventure or Bonadventure.
Բուզանդ (այ, աւ) Byzant.
Գաբիանոս (ի, իւ) Gabianus.
Գաբրիէլ (ի, իւ) Gabriel.
Գաղենոս (ի, իւ) Galien.
Գայիանէ (նեայ, նեաւ) Gaianey. ƒ.
Գառնիկ (նեայ, նեաւ) Garnik.
Գասպար (ի, աւ) Gaspard.
Գարեգին (գնի, գնիւ) Garekin.
Գեղամ (այ, աւ) Kelam.
Գերմանիկոս (ի, իւ) Germanicus.
Գերմանոս (ի, իւ) Germain.
Գենարիոս (ի, իւ) Januarius.

Գեորգ (այ, աւ) George.
Գիսակ (այ, աւ) Kisack.
Գիսանէ (նեայ, նեաւ) Kisanes.
Գիւտ (այ, աւ) Kiut.
Գլակ (այ, աւ) Kelack.
Գնէղ (ղի, աւ) Kenel.
Գոթ, Գոտթ or Գոթացի (ցւոյ,ցւով) Goth.
Գուլիելմոս (մայ, մաւ) William.
Գրիգոր or Գրիգորիոս (ի, իւ) Gregory.
Գրիգորիս (ի, իւ) Gregory.
Դամասոս (ի, իւ) Damas, Damasus.
Դանիէլ (ի, իւ) Daniel.
Դարեհ (ի, իւ) Darius.
Դաւիթ (ւթի or ւթայ, ւթաւ) David.
Դեմետր (թեայ, թեաւ) Demetrius: Ceres.
Դեմետրիոս (թեայ, թեաւ) Demetrius.
Դեմոկրատէս (տեայ, տեաւ) Democrates.
Դեմոկրիտոս (տեայ, տեաւ) Democritus.
Դեմոսթենէս (նեայ, նեաւ) Demosthenes.
Դեւկալիոն (ի, իւ) Deucalion.
Դիոգինէս (նեայ, նեաւ) Diogenes.
Դիոդորոս (ի, իւ) Diodorus.
Դիոկղետիանոս (ի, իւ) Diocletian.
Դիոն (այ, աւ) Dion.
Դիոնէսիոս (ի, իւ) Denys.
Դիոնէսիոս (նիսեայ, նիսեաւ) Dionysius, Bacchus.
Դիոս (գեայ, գեաւ) Jupiter.
Դոմիտիանոս (ի, իւ) Domitian.
Դոմինիկոս (ի, իւ) Dominique.
Եզեկիա or Եզեկիաս (այ, աւ) Ezechiah.
Եզեկիէլ (ի, իւ) Ezechiel.
Եզր (ի, աւ) Esdras.
Եղիա or Եղիաս (այի, այիւ) Elias.
Եղիազար (ռւ, աւ) Eleazar.
Եղիշէ See Եղիսէ:
Եղիսաբեթ (ի, աւ) Elizabeth.
Եղիսէ or Եղիսէէ (սէի, սէիւ) Elisha.
Էմպեդոկղես (ի, իւ) Empedocles.
Ենովկինդիոս (ի, իւ) Innocent.
Ենովս (այ, աւ) Enos.
Ենովք (այ, աւ) Enoch.
Եպիկուրոս (ի, իւ or բայ, բաւ) Epicurus.
Եպիկտետոս (ի, իւ) Epictetus.
Եպիփան (ռւ, ռւ) Epiphanus.
Եսայի or Եսայիաս (յեայ, յեաւ) Isaiah.

Եսաւ (այ, աւ) Esau.
Եսթեր (այ, աւ) Esther.
Եւթանեակ (ևէի, ևէաւ) Beatrice.
Եւրանոս (ի, իւ) Irene.
Երեմիա or Երեմիաս (այ, աւ) Jeremiah.
Երուանդ (այ, աւ) Ervand.
Եւայ (ի, իւ) Eve.
Եւկղիդէս (դէայ, դէաւ) Euclid.
Եւսեբիոս (սէբի or ի, իւ) Eusebius.
Եւստրատիոս (ի, իւ) Eustratus.
Եւտիքականք (նայ, նք) pl. Eutychians.
Եւտիքէս (քէայ, քէաւ) Eutyches.
Եւրիպիդէս (դէայ, դէաւ) Euripides.
Եփեսացոց See Հեփեսացոց:
Եփրեմ (ի or այ, աւ) Ephraim.
Ըսաբէլ (այ, աւ) Isabella.
Ըսարեհ (ի, աւ) Zareh.
Ըսարմայր (այ, աւ) Zarmair.
Ըսաւան (այ, աւ) Zavan.
Ըսաքարիայ or Ըսաքարիաս (այ, աւ) Zachariah, Zachary.
Ըսաքէոս (ի, իւ) Zacheus.
Ըսինոբ (այ, աւ) Zenobius.
Ըսինոն (ի, իւ) Zeno.
Ըսէւս (այ, աւ) Jupiter.
Ըսրադաշտ (ի, իւ) Zoroaster.
Ըսրուան (այ, աւ) Zerovan, Saturn.
Թադէոս (ի, իւ) Thaddeus.
Թաթուլ (Թլլի, Թլլվ) Thatul.
Թալէս (ղէայ, ղէաւ) Thales.
Թեկղի (ղէայ, ղէաւ) Tecle or Thecle.
Թերեսիա or Թերեզիա (այ, աւ) Theresa.
Թերսիտէս (տէայ, տէաւ) Thersites.
Թեւտոնք (Նից, Նիւք) pl. Teutons.
Թէոդոս (ի, իւ) Theodosius.
Թէոդորոս (ի, իւ) Theodore.
Թէոփիլոս (լէայ, լէաւ) Theophilus.
Թոռնիկ (Նկայ, Նկաւ) Thornick.
Թովմաս (ս or այի, այիւ) Thomas.
Թոգորմ (այ, աւ) Thogorma.
Թոգորմեանք (մեանց, մեամբք) pl. Descendants of Thogorma, Armenians.
Թորոս See Թէոդորոս:
Թուրք (քայ, քաք) pl. Turks.
Ինդնատիոս (ի, իւ) Ignatius.
Իլաբոն See Հիլաբոն:
Իսահակ (ի, աւ) Isaac.
Իսմայէլ (ի, իւ) Ismael.
Իսրայէլ (ի, իւ) Israel.
Իսրայէլացի (ցւոյ, ցւով) Israelite.
Լապիթեացք (եայց, եաք) pl. Lapithae.
Լաւրենտիոս (ի, իւ) Laurent.
Լևկիպպոս (ի, իւ) Leucippus.
Լէոն or Լէոն (ի, իւ) Leon.
Լիկինեէս or Լեկինոս (ի, իւ) Licinius.
Լիվիոս (ի, իւ) Livy.
Լիւսիմաքոս (մաքէայ, մաքէաւ) Lysimachus.
Լուդովիկոս (ի, իւ) Ludovicus, Louis.
Խոռ (այ, աւ) Chor, Cor.
Խոսրով (այ or ուայ) Chosroes, Cosroes.
Խոսրովիդուխտ (դէայ, դէաւ) Chosroeducta (daughter of Chosroes).
Խորէն (այ, աւ) Choren, Koren, Coren.
Կադմոս (ի, իւ) Cadmus.
Կալվին or Կալվինոս (ի, իւ) Calvin.
Կամբիւսէս (սէայ, սէաւ) Cambyses.
Կամսար (այ, աւ) Camsarus.
Կայէն (ի, իւ) Cain.
Կատարինէ (նէայ, նէաւ) Catharine.
Կարդոս (ի, իւ) Cardus.
Կարէն (ի, իւ) Caren.
Կարոլոս (ի, իւ) Charles.
Կեկիլիա (այ, աւ) Cecil.
Կեսար or Կեսարոս (ի, իւ) Cesar.
Կիկերոն (ի, իւ) Cicero.
Կիպրիանոս (ի, իւ) Cyprian.
Կիւրակոս or Կիրակոս (ի, իւ) Cyriaque.
Կիւրեղ (ղի, ղվաւ) Cyril.
Կղաւդիոս (դէայ, դէաւ) Claude.
Կղեմէս (մայ, մաւ) Clement.
Կոզմաս (մայ, մայիւ) Cosmas.
Կոմիտաս (այ, աւ) Comitas.
Կոռնակ (ի, աւ) Cornack.
Կոստանդիանոս (ի, իւ) Constantine.
Կոստանդոս (դէայ, դէաւ) Constant.
Կուռնելիոս (լէայ, լէաւ) Cornelius.
Կրասոս (ի, իւ) Crassus.
Կրեսոս (ի, իւ) Croesus.
Հաբէլ (ի, իւ) Abel.
Համազասպ (այ, աւ) Hamasaspes.
Համազասպուհի (հւոյ, հւաւ) Hamasaspoohy or Hamasaspe. f.
Համամ (այ, աւ) Hamam.
Հայկ (այ, աւ) Haicus or Haick.
Հայք (յոց, յովք) pl. Descendants of Haicus, Armenians.
Հասան (այ, աւ) Hasan.
Հաւանակ (այ, աւ) Havanak.
Հեթում (Թմայ, Թմավ) Hethum.
Հելլենք (լէնաց, լէնօք) pl. Hellenists, Greeks.
Հելինէ (նէայ, նէաւ) Helen, Helena.
Հենրիկոս (ի, իւ) Henry.
Հեսիովդոս (դայ, դաւ) Hesiod.

Հերակլ (ի, ից) Heraclius: Hercules.
Հերակլէս See Հերակլ:
Հերակղիդա (ի, ից) Heraclides.
Հերմէս (մեայ, մեաւ) Mercury, Hermes.
Հերոնիմոս (ի, ից) Jerome.
Հերովդէս (դի, դից) Herod.
Հերովդոտոս (տեայ, տեաւ) Herodotus.
Հեփեստոս (տեայ, տեաւ) Vulcan.
Հերքիւղէս (ղեայ, ղեաւ) Hercules.
Հիլարիոս (ի, ից) Hilarius.
Հիպոկրատէս (տեայ, տեաւ) Hippocrates.
Հիւրկանոս (նոյ, նոյ) Hyrcan.
Հմայեակ (եկի, եկաւ) Hemaiak.
Հոմերոն See Հոմերոս:
Հոմերոս (ի, ից or քայ, քաւ) Homer.
Հոյ (ի, ից) Hoi.
Հոնք (հից, հիւք) pl. Huns.
Հռիփսիմէ (մեայ, մեաւ) Ripsima. f.
Հրէայ (րէի, րէից) Jew.
Ձագ (այ, աւ) Tzack.
Ղազար or Ղազարոս (ռւ, ռս) Lazarus.
Ղեոնդ (ի, ից) Leon.
Ղեոնդիոս (դիայ, դիաւ) See Ղեոնդ:
Ղեոնդիդէս (դեայ, դեաւ) Leonidas.
Ղուկաս (ռս or կայ, ռս) Luke.
Ղուկիանոս (ի, ից) Lucian.
Մակար (այ, աւ) Macarius.
Մակեդոն or Մակեդոնէս (ի, ից) Macedonius.
Մահմատականք (նայ, նաք) pl. Mahometans.
Մահմէտ (մեթի, մեթից) Mahomet.
Մալաքիա (այ, աւ) Malachy.
Մամբրէ (ի, ից) Mambres.
Մանասէ (ի, ից) Manasses.
Մանաւազ (այ, աւ) Manavas or Manavaz.
Մանի (նեայ, նեաւ) Manie; Manes.
Մանիքեցիք (ցւոց, ցւովք) pl. Manichaeans.
Մանուէլ (ի, ից) Emmanuel.
Մանուշակ (ի, աւ) Manooshack. f.
Մաշտոց (ի, ից) Mastotz.
Մատաթիա or Մատաթիաս (այ, աւ) Matthias.
Մատթէոս (թէի, թէից) Matthew.
Մարգարիտ or Մարգարիտա (այ, աւ) Margaret.
Մարթա or Մարթայ (ի, ից) Martha.
Մարիամ (ռւ, աւ or քեմայ, քեմաւ) Maria, Mary.
Մարիբաս (այ, աւ) Maribas.
Մարկիոնէ (ի, ից) Marcion.
Մարկիոնեացիք (ցւոց, ցւովք) pl. Marcionites.
Մարկոս (ի, ից) Mark.
Մարք (բայ, բաք) See Մեդք:
Մեդացի (ցւոյ, ցւով) Median.
Մեդք (դայ, դաք) pl. Medians.
Մեհրուժան or Մեհրուժան (այ, աւ) Merusan.
Մելիտոս (տեայ, տեաւ) Melitus: Meliton.
Մենանդրոս (ի, ից) Menander.
Մերկիւրիոս or Մերկեւրիոս (ի, ից) Mercury.
Մեսիայ (ի, ից) Messiah.
Մեսրովբ (այ, աւ) Mesrobe.
Մհրան (այ, աւ) Mihran.
Մհրդատ (այ, աւ) Mithridates.
Մինաս (այ, աւ) Minas.
Միքայէլ (ի, ից) Michael.
Մխիթար (այ, աւ) Mechitar or Mekitar.
Մշակ (ի, աւ) Meshak.
Մոդոք (այ, աւ) Moloch.
Մոսկովք See Ռուսք:
Մովսէս (ի, ից) Moses.
Մուղալ (ի, աւ) Mogul.
Մուշէղ (ի or այ, աւ) Mushel.
Մօրիկ (քայ, քիաւ) Maurice.
Յաբէթ (ի, ից) Japhet.
Յազկերտ (ի, ից) Isdegerde, Isdigerdes, Jezdegesd.
Յակոբ or Յակովբ (այ, աւ) James.
Յակովբոս (բոս or բայ, բաւ) See Յակոբ:
Յանոս (ի, ից) Janus.
Յարութիւն (թեան, թեամբ) Paschal or Anastasius.
Յեսու (այ, աւ) Joshua.
ՅԻՍՈՒՍ (ի, ից) Jesus.
Յովիանոս (ի, ից) Jovian.
Յովնաղ (ի, ից) Juvenal.
Յովհան or Յովհաննէս See Յովհաննէս:
Յովհաննա (այ, աւ) Johanna.
Յովհաննէս (նոյ, նոյ) John.
Յոյն (յունեի, յունից) Greek.
Յովբ (այ, աւ) Job.
Յովակիմ (այ, աւ) Joachim.
Յովնան (ռւ, ռս) Jonas.
Յովսէփ (այ, աւ) Joseph.
Յովսեպոս (պեայ, պեաւ) See Յովսէփ:
Յուդա or Յուդայ (ի, ից) Judah.
Յուդիթ (դիթայ, դիթաւ) Judith.
Յուլիանոս (ի, ից) Julian.
Յուղոս (ղեայ, ղեաւ) Julius.

Յուդիթայ (ի, իւ) Julia.
Յուսիկ (սկան, սկամբ) Jusick.
Յուսուփ (սփայ, սփաւ) See Յովսէփ.
Յուստինեան (ի, իւ) Justinian.
Նաբուգոդոնոսոր (այ, աւ) Nebuchadnezzar.
Նեղոս (ի, իւ) Nilus.
Նեստոր (ի, իւ) Nestor.
Ներուա (այ, աւ) Nerva.
Ներսեհ (ի, իւ) Nerseh.
Ներսէս (ի, իւ) Nierses.
Նիկոդեմոս (մայ, մաւ) Nicodemus.
Նիկողայոս (ի, իւ) Nicholas.
Նիկան (ի, իւ) Nicon.
Նինոս (ի, իւ) Ninus.
Նինուա (այ, աւ) Ninias.
Նիոբէ (բեաւ, բեաւ) Niobe.
Նիւքար (այ, աւ) Nucar.
Նոյ (ի, իւ) Noah.
Նոյեմզարայ (ի, իւ) Noemzara. *f.*
Նունէ or Նունէն (նեայ, նեաւ) Nunia. *f.*
Շահանշահ or Շահնշահ (ի, իւ) Shahenshah.
Շալիտայ (ի, իւ) Shalitas.
Շամբաթ (ի, աւ) Shambat.
Շամիրամ (այ, աւ) Semiramis.
Շապուհ (պհոյ, պհով) Sapor, Scabour.
Շարայ (ի, իւ) Sharah.
Շմաւոն See Սիմոնէ։
Շուշան (այ, աւ) Susannah.
Ոդիսեա (այ, աւ) Ulysses.
Ոլմպիոդորոս (բայ, բաւ) Olympiodorus.
Ոսկի (սկւոյ, սկեաւ) Wosky.
Ովիդիոս (դեայ, դեաւ) Ovid.
Ովրատիոս (ի, իւ) Horace.
Ովրեստես (տեայ, տեաւ) Orestes.
Որմիզդ (մզդի, մզդաւ) Hormisdas: Jupiter.
Որոգինէս (նեայ, նեաւ) Origen.
Պապ (այ, աւ) Pape, Papus.
Պարթեւք (թեաց, թեաք) *pl.* Parthians.
Պարսիկ (սկէ, սկաւ) Persian.
Պարսիկք (սկաց, սկաք) *pl.* Persians.
Պաւղոս (ի, իւ) Paul.
Պեգասոս (ի, իւ) Pegasus.
Պելագիոս (ի, իւ) Pelage.
Պետրոս (ի, իւ) Peter.
Պերոզ (ի, աւ) Peroses, Perozas.
Պէռփեռուժէն or Պորփեռուժէն (ժէնայ, ժէնաւ) Porphyrogenite.
Պիւթագորաս or Պիւթագոր (այ, աւ) Pythagoras.
Պիղատոս (ի, իւ) Pilate.
Պիւթիա (այ, աւ) Pythias.
Պիւռոն (ի, իւ) Pyrrho.
Պիւռոս (ի, իւ) Pyrrhus.
Պլինիոս (ի, իւ) Pliny.
Պղատոն (ի, իւ) Plato.
Պղոտինոս (ի, իւ) Plotin.
Պոլեմոն (ի, իւ) Polemon.
Պոլիկարպոս (ի, իւ) Polycarp.
Պոլիկրատէս (տեայ, տեաւ) Polycrate.
Պոմպէոս (պէի, պէիւ) Pompey.
Պոսիդոնիոս (նեայ, նեաւ) Posidonius.
Պորփիւր or Պորփիւրոս (ի, իւ) Porphyrius.
Պռիամոս (մու, մու) Priam.
Պտղոմէոս (մեայ, մեաւ) Ptolemy.
Պրոկղ or Պրոկղոս (ի, իւ) Procul.
Պրոմիթէոս (թեայ, թեաւ) Prometheus.
Պրոտէոս (ի, իւ) Proteus.
Պօղոս See Պաւղոս։
Ռաս (այ, աւ) Ras.
Ռափայէլ (ի, իւ) Raphael.
Ռաքէլ (քելայ, քելաւ) Rachel.
Ռուբէն (բենի, բենիւ) Reuben.
Ռոքոս (ի, իւ) Roch.
Ռուսք (սաց, սաք) *pl.* Russians.
Սաբէլ (ի, իւ) Sabellius.
Սադուկեցիք (ցւոց, ցւովք) *pl.* Sadducees.
Սաթինիկ (նկան, նկամբ) Sathinice. *f.*
Սաքսոնք (նից, նիւք) Saxons.
Սահակ See Խահակ։
Սողոմոն or Սողոմոնէ (ի, իւ) Solomon.
Սամուէլ (ի, իւ) Samuel.
Սամփսոն (ի, իւ) Sampson.
Սանատրուկ (կայ, կով) Sanatruce.
Սառա or Սարայ (ի, իւ) Sarah.
Սասան (այ, աւ) Sasan.
Սերգիս (գսի, գսիւ) Sergius.
Սարդանապաղոս (այ, աւ) Sardanapalus.
Սաւուղ (այ, աւ) Saul.
Սեբաստիանոս (ի, իւ) Sebastian.
Սիլվեստրոս (ի, իւ) Silvester.
Սենեկայ (ի, իւ) Seneca.
Սեւերիանոս (ի, իւ) Severinus.
Սիբիլլա (լեայ, լեաւ) Sibyl.
Սիմէոն (ի, իւ) Simeon.
Սիմոնէ (ի, իւ) Simon.
Սիսակ (այ, աւ) Sisak.
Սկայուրդ (դւոյ, դւով) Escaworty.
Սկիւթացի (ցւոյ, ցւով) Scythian.
Սմբատ (այ, աւ) Sembat.

Սոկրատես (տեայ, տեաւ) Socrates.
Սողոմոնէ See Սողոմոն։
Սողոն (ի, իւ) Solon.
Սուրէն (ընի, ընեաւ) Suren.
Սուքիաս (այ, աւ) Suchias or Sukias.
Սոփի or Սոփիա (այ, աւ) Sophia.
Սթեփաննոս or Ստեփանոս (ի, իւ) Stephen.
Վահագն (ի, իւ) Vahaken, Hercules.
Վահան (այ, աւ) Vahan.
Վահէ (հեայ, հեաւ) Vahe.
Վահրամ (այ, աւ) Vahram.
Վաղարշ (այ, աւ) Valarses.
Վաղարշակ (այ, աւ) Valarsaces.
Վալենտիանոս (ի, իւ) Valentine.
Վալերիանոս (ի, իւ) Valerien.
Վալէս (ի, իւ) Valent.
Վանդալք (լաց, լաք) *pl.* Vandals.
Վառվառէ (ռեայ, ռեաւ) Barbe or Barbara.
Վասակ (այ, աւ) Vasack.
Վասիլ (սլի, սլիւ) Basil.
Վարազդատ (այ, աւ) Varasdate.
Վարազ (այ, աւ) Varaz.
Վարդ (այ, աւ) Rose, Vard.
Վարդան (այ, աւ) Vardan.
Վարդուհի (հեայ, հեաւ) Rose. *f.*
Վարոս (ի, իւ) Varus.
Վեսպասիանոս (ի, իւ) Vespasian.
Վիրգիլիոս (ի, իւ) Virgil.
Վիրք (վրաց, վրաք) *pl.* Georgians.
Վլասս or Վլասիոս (ասի, ասեաւ) Blasius.
Վռամշապուհ (պհոյ, պհոով) Veramsapor.
Վրթանէս (նայ, նեաւ or նիսի, նիսեաւ) Verthanes.
Տաճիկ (ճկի, ճկեաւ) Turk.
Տերտիոս (ի, իւ) Tertius.
Տերտուղիանոս (ի, իւ) Tertullian.
Տերենտ or Տերենտիոս (ի, իւ) Terence.
Տիբեր or Տիբերիոս (բեայ, բեաւ) Tiberius.
Տիգրան (այ, աւ) Tigranes.
Տիգրանուհի (հեայ, հեաւ) Tigranuhy (sister of Tigranes).
Տիմոթէոս (թեայ, թեաւ) Timotheus.
Տիտոս (ի, իւ) Titus.
Տիրիթ (այ, աւ) Tirith or Tiridates.
Տոբիթ (այ, աւ) Tobias.
Տրայիանոս (ի or նոսի, իւ) Trajan.
Տրդատ (այ, աւ) Tiridates.
Ձոլակ (այ, աւ) Tzolak.
Փալերիս (րեայ, րեաւ) Phalerius.
Փայէթոն or Փայէտոն (ի, իւ) Phaeton.
Փառանձեմ (այ, աւ) Pharanzem.
Փառնակ (ի, աւ) Pharnaces.
Փարաւոն or Փարաւոնէ (ի, իւ) Pharoah.
Փիլիպպոս (ի, իւ) Philip.
Փոկաս (ոսի, սաւ) Phocas.
Փոստոս (սայ, սաւ) Phostus.
Փրանկիսկոս (ի, իւ) Francis.
Քիոնէ (նեայ, նեաւ) Chione.
Քսենոփանէս (նեայ, նեաւ) Xenophanes.
Քսենոփոն (ի, իւ) Xenophon.
Քսեստոս (ի, իւ) Sixtus.
Քսերքսէս (քսի, քսիւ) Xerxes.
Քրիստափոր (ի, իւ) Christophore, Christophle.
ՔՐԻՍՏՈՍ (ի, իւ) Christ.
Օգոստոս See Աւգոստոս։
Օշին (օշնի, օշնիւ) Aushin.
Օտայ (ի, իւ) Ota or Auta.
Օքսէնտիոս (ի, իւ) Auxence.
Ֆիլիպ See Փիլիպպոս։

ԱՆՈՒՆՆԵՐ ՔԱՂԱՔԱՑ

NAMES OF TOWNS

Աբանդ or Հաբանդ (այ, աւ) Abande or Hapante: *pro. vulg.* Խաբան:
Ագուլիս (այ, աւ) Agoulis: *vil.*
Ադրիական (ի, աւ) Adriatick.
Աթենացի (ցւոյ, ցւով) Athenian.
Աթէնք, *ind.* Athens: *t.*
Աղաման (ի, աւ) German.
Աղան See Աղուան:
Ալիս, Alis: *riv.*
Ալպեայ, *ind.* Լերինք Ալպեայ, the Alps.
Ախուրեան, *ind.* Akurian: *riv.*
Ակն (այ, աւ) Aken: *t.*
Ակոռի (ռւոյ, ռւով) Ackwory: *vil.*
Ալբակ (այ, աւ) Alback: *pro.*
Ալբանիա (այ or էայ, աւ) Albania: *pro:* See Աղուանք: *vulg.* Ալպանիա:
Ալեքսանդրացի (ցւոյ, ցւով) Alexandrian.
Ալեքսանդրիա (այ or էայ, աւ) Alexandria: *t.*
Ալթամար (այ, աւ) Actamar: *lake.*
Ալձնիք (ներաց, ներաք) *pl.* Alznia or Alznick: *pro.*
Աղուան (ի, իւ) Albanese.
Աղուանք (նից, նիւք) *pl.* The Albaneses: Albania.
Ամասիա (այ or էայ, աւ) Amasia: *t.*
Ամերիգա (այ, աւ) America.
Ամերիգայի (ցւոյ, ցւով) American.
Ամիզ (ամզոյ, ամզաւ) See Տիգրանակերտ:
Ամստերդամ or Ամստելդամ (այ, աւ) Amsterdam: *vulg.* Ամստերդամ: *t.*
Ամրոսաա See Աբասաա:
Անգղիա (այ or էայ, այ) England: *king. vulg.* Հնգկլեթրա:
Անգղիացի (ցւոյ, ցւով) English: *vulg.* Հնգկլիզ:
Անգրիանուպոլիս (լսոյ, լսով) Adrianople: *t. vulg.* Էդրենէ or Էդրինէ:
Անթափ (այ, աւ) Anthap or Enteb: *t. vulg.* Անթէպ:
Անի (նւոյ, նւով) Any: *t.*
Անկիւրացի (ցւոյ, ցւով) Ancyrian.
Անկիւրիա (րեայ, րեաւ) Ancyra, Angora or Angowra: *t. vulg.* Նէ կիւրի:
Անտիոք (այ, աւ) Antioch: *t. vulg.* Անթաքիա:
Անտիոքացի (ցւոյ, ցւով) Antiochian.
Անվէրպիա (այ or էայ, աւ) Envers: *t. vulg.* Անվէրսա:
Անքոնայ (ի, իւ) Ancona: *t.*
Աշխէտաա See Յաշխէտաա:
Ապարան (ի, աւ) Aparan: *vil.*
Ասիա (այ or էայ, աւ) Asia.
Ասիացի (ցւոյ, ցւով) Asiatick.
Ասորեստան (ի, աւ) Assyria: *pro.*
Ասորի (ւոյ, ւով) Assyrian, Syrian.
Ասորիք (րեայ, րեաք) *pl.* Assyria, Syria: *pro.*
Սպահան (ռւ, աւ) Ispahan: *t. vulg.* Սպահան:
Ասսիս (այ, աւ) Assissi: *vil.*
Աստապատ (այ, աւ) Asdabad: *vil.*
Ադանա (նայ, նաւ) Adana: *t.*
Ատտիկեայ (ցւոյ, ցւով) Attick.
Ատտիկէ (կեայ, կեաւ) Attica: *pro.*
Աւրպատական (ի, աւ) Aderbigan, Azerbeyan or Aiderbezan: *pro.*
Արաբացի (ցւոյ, ցւով) Arab.
Արաբիա (այ or էայ, աւ) Arabia: *pro.*
Արածանի (նւոյ, նւով) Arazany, Euphrates: *riv. vulg.* Արծին:
Արարատ or Արարատաա (այ, աւ) Ararat: *pro.* and *m.*
Արարատեան, *adj. ind.* Of Ararat.
Արկադիացի (ցւոյ, ցւով) Arcadian.
Արկադիա (այ or էայ, աւ) Arcadia: *pro.*
Արմաւիր (այ, աւ) Armavir: *t.*
Արշակաւան (ի, աւ) Arshagavan: *t.*
Արտազ (ռւ, ռւ) Ardaz: *pro.*
Արտաշատ (ռւ, ռւ) Artaxate: *t.*
Արտաւիլ (այ, աւ) Ardebil: *t.*
Արտագոնիա (այ or էայ, աւ) Aragon: *pro.*

Ածախ (այ, աւ) Artzaky: *pro. vulg.* Պարաբաղ:

Աւգոստա (այ, աւ) Augsburg: *t.*

Աւստրիա (այ or էայ, աւ) Austria: *pro.*

Աւստրիացի (ցեայ, ցեավ) Austrian.

Աֆրիկեցի (ցեայ, ցեավ) African.

Աֆրիկէ (է, էս) Africa.

Աքայեցի (ցեայ, ցեավ) Achaian.

Աքայիա (այ, աւ) Achaia: *pro.* Բաբելացի or Բաբելոնացի (ցեայ, ցեավ) Babylonian.

Բաբիլոն (է, էս) Babylon: *t.*

Բագարան (է, աւ) Bagaran: *vil.*

Բագրեւանդ (այ, աւ) Bagrevant: *pro.*

Բակտրիացի (ցեայ, ցեավ) Bactrian.

Բահլ (այ, աւ) Balk: *t. vulg.* Պալխ:

Բաղէշ (ղէշայ, ղէշաւ) Betlis: *t. vulg.* Պիթլիզ:

Բաղտատ (այ, աւ) Bagdad: *t.* See Բաբելոն:

Բանգալայ (է, էս) Bengal: *king.*

Բասէն (սէնայ, սէնաւ) Basenia: *pro.*

Բասրա (այ, աւ) Bassora: *t.*

Բարբարոս (է, աւ) Barbarian.

Բարբարոսաց աշխարհ (է, աւ) Barbary: *c.*

Բարձր Հայք (յոց, յովք) *pl.* Upper Armenia: *c.*

Բաւարիա (այ or էայ, աւ) Bavaria: *king. vulg.* Պաւէերա:

Բաւարիացի (ցեայ, ցեավ) Bavarian.

Բեթղեհեմ (է, աւ) Bethlehem: *vil.*

Բերիա (այ or էայ, աւ) Aleppo: *t. vulg.* Հալապ:

Բէռլին (այ, աւ) Berlin: *t. vulg.* Պէռլին:

Բիւզանդացի (ցեայ, ցեավ) Byzantin.

Բիւզանդիա (այ or էայ, աւ) See Բիւզանդիոն:

Բիւզանդիոն (է, աւ) Byzantium: See Կոստանդնուպոլիս:

Բիւթանացի (ցեայ, ցեավ) Bithynian.

Բիւթանիա (այ or էայ, աւ) Bithynia: *pro.*

Բոյեմացի or Բոհեմացի (ցեայ, ցեավ) Bohemian.

Բոյեմիա or Բոհեմիա (այ or էայ, աւ) Bohemia: *king.*

Բոնոնիա (այ or էայ, աւ) Bologna: *t. vulg.* Պոլոնիա:

Բոսինա or Բոսանա (այ, աւ) Bosnia: *pro. vulg.* Պոսնա:

Բուդա (այ, աւ) Buda: *t. vulg.* Բուտուդ or Պուտին:

Բուլղար or Բուլղարացի (ցեայ, ցեավ) Bulgarian.

Բուլղարք (բայ, բաք) *pl.* Bulgaria: *c.*

Բրանդեբուրգ (այ, աւ) Brandenburg: *t. vulg.* Պրանդէպուրկ:

Բրանդեբուրգացի (ցեայ, ցեավ) Brandenburger.

Բրիտանիա (այ or էայ, աւ) See Բրիտանացւոց աշխարհ:

Բրիտանացւոց աշխարհ (է, աւ) Great Britain.

Գազա (այ, աւ) Gaza: *t.*

Գալիլեացի (ցեայ, ցեավ) Galilean.

Գալիլիա (լեայ, լեաւ) Galilee: *pro.*

Գաղատացիք (ցեայ, ցեավք) *pl.* Galatians.

Գաղատիա (այ or էայ, աւ) Galatia: *pro.*

Գաղղիա (այ or էայ, աւ) France: *king. vulg.* Ֆրանսա:

Գաղղիացի (ցեայ, ցեավ) Frenchman, Gaul.

Գամիրք (բայ, բաք) *pl.* See Կապադովկիա:

Գանգէս (է, էս) Ganges: *riv. vulg.* Գանջու գետ:

Գանձակ (այ, աւ) Gantzack: *t.*

Գառնի (նեայ, նեավ) Garny: *t.*

Գարգման (է, աւ) Gardman: *pro.*

Գեհոնէն (այ, աւ) Gihon: *riv.*

Գենուայ (է, էս) Genoa: *t. vulg.* Ճենովա:

Գենուացի (ցեայ, ցեավ) Genoese.

Գերմանացի (ցեայ, ցեավ) German.

Գերմանիա (այ or էայ, աւ) Germany.

Գլուխ բարի յուսոյ, Cape of Good Hope.

Գողգոթա (այ, աւ) Golgotha, Calvary: *m.*

Գուգարք (բայ, բաք) Gugaria: *pro.*

Գութլանդիա (այ or էայ, աւ) Gothland: *c. vulg.* Գոթլանդ:

Գրանատաս (այ, աւ) Grenada: *t.*

Դաճիա (այ or էայ, աւ) Dacia: *pro.*

Դալմատիա (այ or էայ, աւ) Dalmatia: *c. vulg.* Տալմաթիա:

Դամասկոս (է, էս or կեայ, կեաւ) Damascus: *t. vulg.* Շամ:

Դանեցի (ցեայ, ցեավ) Dane.

Դանիա (այ or էայ, աւ) Denmark: *k. vulg.* Դանեմարքայ:

Դանոբ or Դանուբ (այ, աւ) Danube: *riv. vulg.* Թունա:

Դանտսկոն (է, էս) Dantzick: *t. vulg.* Տանձկայ:

Դաւրիժ or Թաւրիժ (բիժայ, բիժաւ) Tauris: *t. vulg.* Թաւրեզ:

Դարբանդ (այ, աւ) Derbent: *t.*
Դելտայ (ի, իւ) Delta: *pro.*
Դելփէ (փեայ, փեաւ) Delphes: *t.*
Դեռակիա (այ or իոյ, աւ) Durazzo: *t. vulg.* Տուռացցո:
Դերճան (ի, աւ) Derchan: *t.*
Դիվլէթ See Տիգրիս:
Դուբին (ինայ, ինաւ) Devin: *t.*
Էգեան ծով (ու, ու) The Aegean Sea.
Եգիպտացի (ցւոյ, ցւով) Egyptian.
Եգիպտոս (ի, իւ) Egypt: *pro.*
Եդեմ (այ, աւ) Eden: *c.*
Եդեսիա (սեայ, սեաւ) Edessa: *t.*
Եդովմ (այ, աւ) Idumaea: *c.*
Եդովմ or Եդովմայեցի (ցւոյ, ցւով) Idumaean.
Եթէովպացի (ցւոյ, ցւով) Ethiopian.
Եթէովպիա (այ or իոյ, աւ) Ethiopia: *c.*
Ելատ (այ, աւ) See Յոնաթասան:
Եղիական or Եղիոնական (ի, աւ) Of Ilium, of Troy.
Եմեսացի (ցւոյ, ցւով) Emesian.
Եղիդաւրացի (ցւոյ, ցւով) Ragusian.
Եղիդաւրոս or Եղիդաւրան (ի, իւ) Ragusa: *t. vulg.* Թագուզա:
Եպիրոս (ի, իւ) Epirus: *t. vulg.* Քանինա:
Եթնայ (ի, իւ) Etna: *m.*
Երասխ (այ, աւ) Araxes, Aras: *riv.*
Երեւան (այ, աւ) Erivan: *t.*
Երիքով (ի, աւ) Jericho: *t.*
Երուանդակերտ(ի,աւ)Ervandacerta:*vil.*
Երուանդաշատ (ի, իւ) Ervandashat: *t.*
Երուսաղէմ (ի, աւ) Jerusalem: *t.*
Եւրիա (այ, աւ) Negroponte: *t. vulg.* Էվրիպոզ:
Եւդոկիա (այ or իոյ, աւ) Tocat: *t. vulg.* Թօխաթ:
Եւրոպացի (ցւոյ, ցւով) European.
Եւրոպա or Եւրոպիա (այ or իոյ, աւ) Europe.
Եւփրատ, Եւփրատէս or Եփրատ (այ, աւ) Euphrates: *riv.*
Եփեսացի (ցւոյ, ցւով) Ephesian.
Եփեսոս (ի, իւ or սեայ, սեաւ) Ephesus: *t.*
Զակինթոս (թայ, թաւ) Zante: *isl. vulg.* Զանթէ:
Զարհաւան (ի, աւ) Zarehavan: *t.*
Զելանդիա (այ or իոյ, աւ) Zealand: *pro. vulg.* Զելանդա:
Զմիւռնիա (այ or իոյ, աւ) Smyrna: *t. vulg.* Իզմիր:
Էթիլ գետ (այ, ով) Volga: *riv. vulg.* Վոլգա:
Էջմիածին (ծնի, ծնիւ) Etchmiatzin (patriarchal seat of the Armenians). Ընկուզայց աշխարհ See Աղգիսա:
Թաբոր (այ, աւ) Tabor: *m.*
Թաթար (ի, աւ) Tartar.
Թաթարք (քայց, քօք) Tartary: *c.*
Թեբայիդ (այ or այ, աւ) Thebaid: *c.*
Թեսաղոնիկէ (կեայ, կեաւ) Salonica, Salonichi or Thessalonica: *t. vulg.* Սալանիկ:
Թեսսալիա (այ or իոյ, աւ) Thessaly: *pro. vulg.* Էանինա:
Թէոդոսիա (այ, աւ) Caffa: *t. vulg.* Կաֆայ:
Թէոդոսիոպոլիս or Թէոդոսպոլիս See Կարին:
Թորդան (ու, աւ) Thordan: *t.*
Թունեսաստն (ի, իւ) Tunis: *t. vulg.* Թունուզ:
Թուսկիացի (ցւոյ, ցւով) Tuscan: *vulg.* Թոսկան:
Թուսկիա (այ, աւ) Tuscany: *c. vulg.* Թոսկանայ երկիր:
Թուրք (ի, աւ) Turk.
Թուրքաստան (այ, աւ) Curdistan: *c.*
Թրակիա (այ or իոյ, աւ) Thrace: *c.* Խաբիա See Հիսաբիա:
Իվերիա See Վիրք:
Իվերնիա or Իբերնիա See Իրլանդա:
Իրլանդա or Իռլանդիա (այ, ով) Ireland: *king.*
Իրլանդացի or Իռլանդացի (ցւոյ, ցւով) Irishman.
Իտալացի (ցւոյ, ցւով) Italian.
Իտալիա (այ or իոյ, աւ) Italy: *c.* Լակեդեմոն (այ, աւ) Lacedemonia: *t.*
Լակեդեմոնացի (ցւոյ, ցւով) Lacedemonian.
Լակոնացի (ցւոյ, ցւով) Laconian.
Լակոնիա (այ, աւ) Laconia: *pro.*
Լամբրոն (ի, իւ) Lambron: *t.*
Լամբրոնացի (ցւոյ, ցւով) Of Lambron, Lambronese.
Լատին or Լատինացի (ցւոյ, ցւով) Latin; European.
Լաւոդիկեցի (ցւոյ, ցւով) Laodicean.
Լաւոդիկէ or Լաւոդիկիա (կեայ, կեաւ) Latakia, Laodicea: *t. vulg.* Լատիկ:
Լաւրետան (ի, իւ) Loretta: *t. vulg.* Լօրէտ:
Լեմնոս (նեայ, նեաւ) Lemnos: *isl.*
Լիբանան (ու, աւ) Libanus, Mount Libanus: *m.*

Լիբեացի (ցոյ, ցուվ) Lybian, African.
Լիբիա (այ or իոյ, աւ) See Աֆրիկէ:
Լիգուռնա (այ, աւ) Leghorn: *t. vulg.* Լիվռնա or Ալիկուռնա:
Լիպսիա (այ, աւ) Leipsig: *t. vulg.* Լիպսիկ or Լեպսկայ:
Լիսպոնա or Լիսաբոնա (այ, աւ) Lisbon: *t. vulg.* Լիսպոնա:
Լիտվանիա or Լիթուանիա (այ, աւ) Lituania: *c.*
Լիտվանիացի or Լիթուանիացի (ցոյ, ցուվ) Lituanian.
Լիւոնիա (այ, աւ) Livonia: *pro.*
Լիւրիկեցի (ցոյ, ցուվ) Illyrian.
Լիւրիկէ (կեայ, կեաւ) Illyria: *pro.*
Լանգոբարդացի (ցոյ, ցուվ) Lombard.
Լանգոբարդիա (այ, աւ) Lombardy: *c. vulg.* Լոմբարդիա:
Լոնդինոն or Լանգոնէոն (ի, իւ) London: *t. vulg.* Լոնդոն or Լոնդրա:
Լուգդոն (ի, իւ) Lyons: *t. vulg.* Լիոն:
Լուսիտանացի (ցոյ, ցուվ) Portuguese.
Լուսիտանիա (այ, աւ) Portugal: *king. vulg.* Փորթուգալ:
Լուտետիա (այ, աւ) Paris: *t.* Խոպան (ի, աւ) Cosack.
Խարբերդ (ի, աւ) Kharbert: *t.*
Խավշիկ (շկի, շկաւ) Abissin.
Խլաթ (այ, աւ) Khelat: *t.*
Խոյ (ոյ, ովի) Choy: *t.*
Խորասան (այ, աւ) Chorasan: *pro.*
Խորնի (նւոյ, նւովի) Chorny: *vil.*
Խուժաստան (ի, աւ) Barbary: Chusistan: *pro.*
Խրիմ (այ, աւ) Crimea: *c.* Ծով Ադրիական, Adriatick Sea.
Ծով Աղթամարայ, Lake of Actamar.
Ծով Կասպից, Caspian Sea.
Ծով կարմիր, Red Sea.
Ծով միջերկրական. Mediterranean Sea.
Ծով Պոնտոսի, Pont Euxin, Black Sea.
Ծով Վքիսնի See Ծով Կասպից:
Կաթաղոնիա (այ or իոյ, աւ) Catalonia: *pro.*
Կախէթ (ի, աւ) Cakhet: *t.*
Կաղաբրիա (այ or իոյ, աւ) Calabria: *pro.*
Կաղլիպոլիս (լեայ, լեաւ) Gallipoli: *t.*
Կամբանիա (այ, աւ) Campagna di Roma: *pro.*
Կանարիայ կղզիք, The Canaries, Fortunate Islands.
Կանդիոն (ի, իւ) Candy: *isl. vulg.* Քանտիա:
Կանտաբրիա (այ or իոյ, աւ) Canterbury: *t. vulg.* Կանթերպուռի:
Կապադովկիա (այ or իոյ, աւ) Cappadocia: *pro.*
Կապան (այ, աւ) Capan: *cast.*
Կասպից Ծով See Ծով Կասպից:
Կասթիլիա (այ, աւ) Castile: *pro.*
Կարթագինեցի (ցոյ, ցուվ) Carthaginian.
Կարթագինէ (նեայ, նեաւ) Carthage: *t.*
Կարնի (ընոյ, ընովի) Erzerum: *t. vulg.* Կարզրում:
Կարս (այ, աւ) Khars: *t. vulg.* Խարս:
Կարբեդոնիա (այ, աւ) See Կարթագինէ:
Կարբեդոնիացի See Կարթագինեցի:
Կեսարիա (րեայ, րեաւ) Cesaria: *t.*
Կեփաղոնիա (այ, աւ) Cephalonia: *isl. vulg.* Քեֆալոնիա:
Կէա or Կիա (այ, աւ) Zia: *m.*
Կիթերայ (ի, իւ) Cerigo: *isl.*
Կիլիկեցի (ցոյ, ցուվ) Cilician.
Կիլիկէ or Կիլիկիա (այ, աւ) Cilicia: *pro.*
Կիպրացի (ցոյ, ցուվ) Cyprian.
Կիպրոս (րեայ, րեաւ) Cyprus: *isl.*
Կիւկլադա (այ, աւ) Cyclades: *isl.*
Կուգընհա (այ, աւ) Copenhagen: *t. vulg.* Կոպհնհագ:
Կոլը (այ, աւ) Colp: *pro.*
Կոլընիա (այ or իոյ, աւ) Cologne: *t.*
Կոմպոսթելլա (այ, աւ) Compostella: *t.*
Կոսանդիա (դեայ, դեաւ) Constantina: *t.*
Կոսանդնուպոլիս (լսոյ, լսովի) Constantinople: *t. vulg.* Կոստիդզ:
Կովկաս (ս., ս) Caucasus: *m. vulg.* Եալբուզ սար:
Կրդստաց աշխարհ (ի, աւ) Curdistan: *c.*
Կորդուբա (այ, աւ) Cordova: *t.*
Կորկիւրա (այ, աւ) Corfu: *isl. vulg.* Քորֆու or Քեռքիզ:
Կորնթացի (ցոյ, ցուվ) Corinthian.
Կորնթոս (թեայ, թեաւ) Corinth: *t.*
Կուբ գետ (ոյ, ովի) Kur or Cyrus: *riv.*
Կուբան (այ, աւ) Guran or Curan: *pro.*
Կրակով (այ, աւ) Cracow: *t.*
Կրետացի (ցոյ, ցուվ) Cretan.
Կրետէ (տեայ, տեաւ) Crete, Candy: *isl.*
Կրման (այ, աւ) Kerman: *pro.* Համբուրգ (այ, աւ) Hamburg: *t.*
Հայ (այ, ովի) Armenian.

Հայաստան աշխարհ (ի, աւ) Armenia: *c.* Մեծ Հայք, Armenia Major. Փոքր Հայք, Armenia Minor.

Հաննովեր (այ, աւ) Hanover: *t.*

Հաննովերեցի (ցոյ, ցով) Hanoverian.

Հասսիա (այ, աւ) Hassi: *pro.*

Հարք (այ, աւ) Harck: *pro.*

Հելեսպոնդոս (ի, իս) Morea: *pro. vulg.* Մօռա:

Հելվետացի (ցոյ, ցով) Swiss.

Հելվետիա (այ or էոյ, աւ) Swisserland: *c. vulg.* Շվէյցերի:

Հետրուրիացի (ցոյ, ցով) Etrurian.

Հետրուրիա (ի, աւ) See Թռւսկիա:

Հիստրիա (այ, աւ) Istria: *pro.*

Հիստրիացի (ցոյ, ցով) Istrian.

Հնդիկ (դի, դիւ) Indian.

Հնդիկք (դիոց, դիոք) East Indies, Hindostan: *c.*

Հնդկաստան (ի, աւ) Hindostan.

Հոլլանդացի (ի, իս) Holland: *c. vulg.* Օլանտա:

Հոլլանդացի (ցոյ, ցով) Dutchman.

Հունգար or Հունգարացի (ցոյ, ցով) Hungarian.

Հունգարիա (այ or էոյ, աւ) Hungary: *king. vulg.* Մաճառաստան:

Հռենոս (նոյ or ի, իս) Rhine: *riv. vulg.* Ռէնոյ:

Հռոդացի (ցոյ, ցով) Rhodian.

Հռոմկլայ (ի, իս) Romgula: *cast.*

Հռոմ (այ, աւ) Rome: *t. vulg.* Հռօմա:

Հռոմայեցի (ցոյ, ցով) Roman.

Հրէաստան (ի, իս) Judea: *pro.*

Զորապար (այ, ով) Tzorapor: *pro.*

Ձորոն (այ, ով) See Փիսոն:

Մադագասկար (այ, աւ) Madagascar: *isl.*

Մադրիտ (այ, աւ) Madrid: *t.*

Մազանդարան (այ, աւ) Mazanderan: *pro.*

Մաժաք or Մաժակ (այ, աւ) Cesarea of Cappadocia: *t.* See Կեսարիա:

Մակեդոնացի (ցոյ, ցով) Macedonian.

Մակեդոնիա (այ or էոյ, աւ) Macedonia: *pro.*

Մակուրան (այ, աւ) Maguran or Mekeran: *c.*

Մայորկա (այ, աւ) Majorca: *isl. vulg.* Մայորքա:

Մանասկերտ (ի, իս) Manascerte: *t.*

Մանտուայ (ի, իս) Mantua: *t. vulg.* Մանթուայ:

Մասիս (մասեաց, մասեաք) *pl.* Masis: *m:* See Ararատ.

Մարսելիա (այ or էոյ, աւ) Marseilles: *t. vulg.* Մարսէյա:

Մարանդ (այ, աւ) Marant: *pro.*

Մարգաստան (ի, աւ) Marcastan: *pro.*

Մարովկ (այ, աւ) Marrocco: *t. vulg.* Մառօք:

Մելիտենացի (ցոյ, ցով) Maltese.

Մելիտենէ (նոյ, նաւ) Malta: *isl. vulg.* Մալթա:

Մերդին (ի, աւ) Merdin: *t.*

Մոքքայ (ի, իս) Mocha: *t.*

Միդուլանդ, Միդուլան or Միդուլէ (լեայ, լեաւ) Milan: *t. vulg.* Միլան:

Միջագետք (տաց, տաք) *pl.* Mesopotamia: *c.*

Միջերկրական ծով See Ծով Միջերկրական:

Մծբին (բնոյ, բնաւ) Nisibin: *t. vulg.* Նէսիբին or Նսիպին:

Մոզունիա (այ or էոյ, աւ) Mentz: *t. vulg.* Մայնցա:

Մոլդավիա (այ or էոյ, աւ) Moldavia: *c. vulg.* Խուզդանաւ երկիր:

Մոնոմոտապա (այ, աւ) Monomotapa: *king.*

Մոսկով (ի, աւ) Muscovite.

Մոսկով (այ, աւ) Moscow: *t.*

Մոսկովաց աշխարհ (ի, աւ) Muscovy: *c.*

Մովրիտանացի or Մաւրիտանացի (ցոյ, ցով) Moor.

Մովրիտանիա or Մաւրիտանիա (այ or էոյ, աւ) Mauritania: *pro.*

Մորաւիա (այ or էոյ, աւ) Moravia: *pro.*

Մորաւիացի (ցոյ, ցով) Morave.

Մուշ (մշոյ, մշով) Mush: *pro.*

Մուտինայ (ի, իս) Modena: *t. vulg.* Մօտենայ:

Յապոն (ի, աւ) Japan: *king. vulg.* Ճափան:

Յապոնացի (ցոյ, ցով) Japanese.

Յաշտիշատ (այ, աւ) Ashdishat: *t.*

Յաւայ (ի, իս) Java: *isl. vulg.* Ջաւա or Եաւա:

Յոնիա (այ, աւ) Ionia: *pro. vulg.* Եաննենայ:

Յորդանան (ու, աւ) Jordan: *riv.*

Յունաստան (ի, աւ) Greece: c. vulg. Հօմմոան:

Նախջուան or Նախիջևան (ու, աւ) Nacchivan: pro. and t.

Նարեկ (այ, աւ) Nareck: con.

Նաւարբիա (այ or էայ, աւ) Navarre: king.

Նաքսոս (քսոսայ, քսոսաւ) Naxos: isl. vulg. Նախչա:

Նեղոս (ի, իւ) Nile: riv.

Նեապոլիս (լեայ, լեաւ or լսի, լսիւ) Naples: t. vulg. Նաթոլի:

Նեապոլսեցի (ցւոյ, ցւով) Napolitan.

Նիկիա (այ or էայ, աւ) Nicaea: t.

Նիկոմիդիա (դեայ, դեաւ) Nicomedia: t. vulg. Խընիմիա:

Նինուէ (ի, իւ) Nineveh: t.

Նովոգորոտ (այ, աւ) Novogorod: t.

Նորմանդիա (այ or էայ, աւ) Normandy: pro. vulg. Նորմանդոյ աշխարհք:

Նորվեգիա (այ, աւ) Norway: king. vulg. Նորվէջ:

Նորվեգիացի (ցւոյ, ցւով) Norwegian.

Նումիդիա (այ, աւ) Numidia: pro.

Նպատ (այ, աւ) Nepat: m.

Շամիրամակերտ (ի, իւ) Shamiramakerd or Samiramacerte: See Վան:

Շէլանդա (այ, աւ) Schielland: t.

Շիրազ (այ, աւ) Schiras: t.

Շիրակ (այ, աւ) Shirack: pro.

Ողիմպոս or Ոլիմպոս (պեայ, պեաւ) Olympus: m. vulg. Ողոմպոս լեառ:

Ոստան (ի, աւ) Ostan: t.

Ովկիանոս (նոս or ի, իս) Ocean.

Որմի (մ.ոյ, մ.ով) Wormy: t.

Ումբրիա (այ or էայ, աւ) Ombria: pro. vulg. Ումպրի:

Ուսի (ու.ոյ, ու.ով) Oody: c.

Ուտինն (ի, իս) Udine: t. vulg. Ուտինէ:

Ուրհայ See Եդեսիա:

Պադուա (ի, իս) Po: riv. vulg. Փո:

Պալատինատ (ի, աւ) Palatinate: pro. vulg. Փալաթին:

Պաղեստին (ոյ, աւ) Palestine: pro.

Պամփիլիա or Պամփիղիա (այ or էայ, աւ) Pamphilia: pro.

Պափլագոնիա (այ or էայ, աւ) Paphlagonia: pro.

Պաննոնիա (այ, աւ) Pannonia: See Հունգարիա:

Պաղերմոս (մայ, մաւ) Palermo: t. vulg. Փալերմո:

Պատուայ (ի, իս) Padua: t.

Պարմայ (ի, իս) Parma: t. vulg. Փարմայ:

Պարս, ind. Persia, Farsistan: king. vulg. Ֆարսխաստան:

Պարսիկ (սկի, սկաւ) Persian.

Պարսկաստան (ի, աւ) See Պարս:

Պետրովարգին (ոյ, աւ) Peter-Wardein: t.

Պէլոպոնիդա or Պէղոպոնէսոս (ի, իս) Peloponesus or Morea: pro.

Պէղոպոնեսացի (ցւոյ, ցւով) Peloponesian.

Պլաճենդիա (այ, աւ) Plaisance: t. vulg. Փլաչէնցա:

Պոզոնիա (այ or էայ, աւ) Poland: king. vulg. Լեհաստան երկիր or Լեհաստան:

Պոզոնիացի (ցւոյ, ցւով) Polonese.

Պամերանիա (այ or էայ, աւ) Pomerania: pro.

Պոնտոս (ի, իս) Pont Euxin, Black Sea.

Պուլղարք (բաց, բօք) pl. Bulgaria: c.

Պուխարա (այ, աւ) Bucharia: c.

Պրուս (ի, աւ) Prussian.

Պրուսիա (այ, աւ) Prussia: king. Զուլֆա: t. Ռուս (ի, աւ) Russian.

Ռուսաք (սայ, սօք) pl. Russia: king. Սաբաուդիա (այ or էայ, աւ) Savoy: pro. vulg. Սաւոյա:

Սաբաուդիացի (ցւոյ, ցւով) Savoyard.

Սագոստան (ի, աւ) Segestan: pro.

Սաքսոնիա (այ or էայ, աւ) Saxony: pro. vulg. Սասի երկիր:

Սամարացի (ցւոյ, ցւով) Samaritan.

Սամարիա (այ or էայ, աւ) Samaria: t.

Սամոս (այ, աւ) Samos: isl.

Սարակինոս (ի, աւ) Sarrasin.

Սարդոնիա (այ or էայ, աւ) Sardinia: isl. vulg. Սարտանիա:

Սարմատացի (ցւոյ, ցւով) Sarmatian.

Սարմատիա (այ or էայ, աւ) Sarmatia: pro.

Սեաւ ծով See Պոնտոս:

Սեբաստիա (այ or էայ, աւ) Sebaste: t. vulg. Սեաստ:

Սիլան or Սիլլան (այ, աւ) Ceylon: isl.

Սեբուհ (պ.ոյ, պ.ով) Sebuh: m.

Սերվիա (այ or էայ, աւ) Servia: pro.

Սևան (այ, աւ) Sevan: isl.

Սիկիլիա (այ or էայ, աւ) Sicily: isl. vulg. Սիչիլիա:

Սիկիլիացի (ցւոյ, ցւով) Sicilian.

Սիմ, *ind*. Sim: *m*.
Սինայ (*ի*, *ից*) Sinai: *m*.
Սինեացի (*ցւոյ*, *ցւով*) Chinese.
Սինեացւոց աշխարհ (*ի*, *աց*) China: *king*. *vulg*. **Ձին** or **Ճինմաչին**:
Սինոպ (*պ*, *պս*) Sinope: *t*.
Սիոնիւ (*ի*, *իս*) Sion: *m*.
Սիս (*սոյ*, *սսաս*) Sis: *t*.
Սիրակուսա (*պ*, *սս*) Syracuse: *t*.
Սիրակուսացի (*ցւոյ*, *ցւով*) Syracusian.
Սիւնիք (*ից*, *ից*) *pl*. Sunia: *pro*.
Սիւրիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Syria: *c*.
Սիւրիացի (*ցւոյ*, *ցւով*) Syrian, Assyrian.
Սիլեսիա (*սիոյ*, *սիաս*) Silesia: *pro*.
Սկլաւացի (*ցւոյ*, *ցւով*) Sclavonian.
Սկլաւոնիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Sclavonia: *c*.
Սկանդինավիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Scandinavia: *pro*.
Սկիւթացի (*ցւոյ*, *ցւով*) Scythian.
Սկիւթիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Scythia: *c*. *vulg*. **Թաթարաց երկիր**:
Սկովտիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Scotland: *king*. *vulg*. **Աբջիա**:
Սկովտացի (*ցւոյ*, *ցւոյ*) Scotchman.
Սմոլենսկոն (*ի*, *ից*) Smolensko: *t*. *vulg*. **Սմոլենջոյ**:
Սուեվիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Suabia: *pro*.
Սուկաւեան, *ind*. Sucawed: *m*.
Սուրաթ (*պ*, *սս*) Surat: *t*.
Սպանիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Spain: *king*.
Սպանիացի (*ցւոյ*, *ցւով*) Spaniard.
Սվէտ or **Սուէդ** (*ի*, *սս*) Swede.
Սվէտք (*տաց*, *տաք*) *pl*. Sweden: *king*, *vulg*. **Շվէտ** or **Շվէտաց երկիր**:
Վալաքիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Walachia: *pro*. *vulg*. **Օլախ** or **Ուլահաց երկիր**:
Վաղարշակերտ (*ի*, *սս*) Valarsakerd: *t*. *vulg*. **Աշաշկերտ**:
Վաղարշապատ (*պ*, *սս*) Valarsapate: *t*.
Վաղարշաւան (*ի*, *սս*) Valarsavan: *vil*.
Վալենսիա (*պ*, *սս*) Valencia: *t*. *vulg*. **Վալենցա**:
Վան (*պ*, *սս*) Van: *t*.
Վանանդ (*պ*, *սս*) Vanant: *pro*.
Վասակաշէն (*շինի*, *շինաս*) Vasagashen: *vil*.
Վասպուրական (*ի*, *սս*) Vaspuracan: *pro*.
Վարդանակերտ (*ի*, *իս*) Vardanacerte or Vardanakerd: *vil*.
Վարսավիա or **Վարշաւիա** (*պ*, *սս*) Warsaw: *t*. *vulg*. **Վարշաւ**:
Վերոնայ (*ի*, *իս*) Verona: *t*.
Վեստփալիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Westphalia: *pro*.
Վենետիկ (*տկոյ*, *տկով*) Venice: *t*.
Վենետկեցի (*ցւոյ*, *ցւով*) Venetian.
Վիեննայ (*ի*, *իս*) Vienna: *t*.
Վիշապաքաղաք (*ի*, *սս*) Vishabacalack: *t*.
Վիրք (*վրաց*, *վրաք*) *pl*. Georgia: *pro*. *vulg*. **Վրաստան**:
Տաթեւ (*պ*, *սս*) Dateve: *vil*.
Տաճկաստան (*ի*, *սս*) Turkey: *king*.
Տայք (*յոց*, *յոփք*) *pl*. Daick: *pro*.
Տարսոն (*ի*, *իս*) Tarson: *t*.
Տարօն (*պ*, *սս*) Taron: *pro*.
Տաւրոնոն (*ի*, *իս*) Belgrade: *t*. *vulg*. **Բելկրատ**:
Տենեդոս (*դեայ*, *դեաս*) Tenedos: *isl*.
Տեմիսվարինոն or **Տեմիսվարիա** (*պ*, *սս*) Temesvar: *t*. *vulg*. **Թեմըշվար**:
Տերգեստոն (*ի*, *իս*) Trieste: *t*. *vulg*. **Թրեստ**:
Տիբերիոս (*բեայ*, *բեաս*) Tiber: *riv*. *vulg*. **Տիբերիս**:
Տիգրանակերտ (*ի*, *իս*) Diarbek: *t*. *vulg*. **Ճեմիթ**:
Տիգրիս (*ի*, *իս*) Tigris: *riv*. *vulg*. **Շատ**:
Տիսպոն or **Տիզբոն** (*ի*, *իս*) Disbon: *pro*.
Տիւրացի (*ցւոյ*, *ցւով*) Tyrian.
Տոլետոն (*ի*, *սս*) Toledo: *t*.
Տորոս or **Տաւրոս** (*ի*, *իս*) Taurus: *m*.
Տուրուբերան (*պ*, *սս*) Turuperan: *pro*.
Տրայիանոպոլիս (*լեայ*, *լեաս*) Trajanopoli: *t*.
Տրանսիլվանիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Transilvania: *c*.
Տրապիզոն (*պ*, *սս*) Trebisond: *t*.
Տրեվերի (*վերոյ*, *վերաս*) Triers: *t*.
Տրովադա, **Տրոադոյ** or **Տրոյիա** (*պ*, *սս*) Troy: *t*.
Տրովադացի or **Տրոյացի** (*ցւոյ*, *ցւով*) Trojan.
Տֆխիս (*պ*, *սս*) Teflis: *t*. *vulg*. **Թիֆլիզ**:
Փայտագարան (*ի*, *սս*) Paidagaran: *pro*.
Փարեզ or **Փարիս** (*ի*, *իս*) Paris: *t*.
Փիսոն (*ի*, *իս*) Phison: *riv*.
Փիւնիկեցի (*ցւոյ*, *ցւով*) Phenician.
Փիւնիկէ (*կեայ*, *կեաս*) Phenicia: *pro*.
Փլանդրիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Flanders: *pro*. *vulg*. **Ֆլանդրա**:
Փլորենտիա (*պ* or *իոյ*, *սս*) Florence: *t*. *vulg*. **Ֆիորէնցա**:

Փղշտացի (ցեղ, ցեղի) Philistin.
Փոկեացի (ցեղ, ցեղի) Phocian.
Փոքր Ասիա, Asia Minor; Anatolia: *pro. vulg.* Աղտաւրու։
Փոքր Հայք (յոց, յոցք) *pl.* Armenia Minor: *pro.*
Փռիւգիա (այ or էոյ, աւ) Phrygia: *pro.*
Փրանկաստան (այ or էոյ, աւ) Franconia: *pro.*

Փրանկոփորտ (ի, իւ) Franckfort: *t. vulg.* Ֆրանկֆորթ։
Քաղդեացւոց աշխարհ (ի, աւ) Chaldea: *pro.*
Քերսոն (ի, աւ) Chersonese: *c.*
Քորէբ (պի, աւ) Horeb: *m.*
Քուշտաք (նաց, ցաք) *pl.* Chusistan: *c.*
Օդոսա See Ադոսա։
Օդոսա Տաւրինաց, Turin: *t. vulg.* Թուռին։

ՀԱՅԿԱՆ ՍՍՌ ԳՐՔԱՊԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ЗСУЛ-Арм ССР
им. А. Мясникяна